MUHAMMED HÜSEYİN (R.A.)

AYETLERE
Dua ve İstiğfar ile
CEVAPLAR

"Sizden Biri Allah ile Konuşmak İsterse
Kur'an Okusun"

(Hadis-i Şerif)

2.BASKI

Sorumlu: Serhat KAN
Editör: Şiyar ADIYAMAN
Düzenleme: Hasan ERGÜN
Basım Tarihi: 2023

ISBN: 978-605-69892-3-0

DİYAR TV ve ERDEMLİ İNSAN YETİŞTİRME DERNEĞİ
İLETİŞİM

Galaba Mahallesi Çubuk Cad. No: 89 Kat:1

Akyurt / ANKARA

Tel: 0850 304 55 64 - 0312 336 70 48

Web: www.diyartv.com.tr - www.erdemliinsan.org.tr

İÇİNDEKİLER

ÖNSÖZ_____3

TAKDİM _____7

TEŞEKKÜR _____11

1.BÖLÜM (FATİHA - ALAK - KALEM - MUZZEMMİL) _____13

2.BÖLÜM (MUDDESSİR - A'LA - LEYL - FECR - DUHÂ - İNŞİRÂH) _____37

3.BÖLÜM (ASR - ÂDİYÂT - TEBBET - TEKÂSUR - MÂÛN - KÂFİRÛN - FÎL FELAK - NÂS - İHLÂS - NECM - ABESE - KADİR)_____65

4.BÖLÜM (TÎN - KÂRİA - KIYÂME - MURSELÂT KAF - BELED – KAMER SÂD)_____89

5.BÖLÜM (A'RÂF) _____113

6.BÖLÜM (A'RÂF) _____139

7.BÖLÜM (A'RÂF - YÂSÎN) _____167

8.BÖLÜM (FURKÂN - FÂTIR) _____193

9.BÖLÜM (FÂTIR - MERYEM) _____219

10.BÖLÜM (NİSÂ - TÂHÂ - VÂKIA - NEML)_____235

11.BÖLÜM (KASAS - İSRÂ)_____259

12.BÖLÜM (İSRÂ)_____289

13.BÖLÜM (YÛNUS) _____315

14.BÖLÜM (YÛNUS - HÛD) _____341

15.BÖLÜM (HÛD) _____369

16.BÖLÜM (YÛSUF) _____399

17.BÖLÜM (HİCR - EN'ÂM) _____435

18.BÖLÜM (EN'ÂM - SÂFFÂT) _____465

19.BÖLÜM (LOKMÂN - SEBE)_____499

20.BÖLÜM (ZUMER - MU'MİN) _____523

21.BÖLÜM (MU'MİN - FUSSİLET - ŞÛRÂ - ZUHRÛF) _____561
22.BÖLÜM (CÂSİYE - ZÂRİYÂT - KEHF) _____597
23.BÖLÜM (NAHL - ENBİYÂ - MU'MİNÛN - SECDE - TÛR - MULK - MEÂRİC NEBE)_____629
24.BÖLÜM (NÂZİÂT - İNFİTÂR - İNŞİKAK - RÛM - ANKEBÛT - ENFÂL) _665
25.BÖLÜM (BAKARA)_____689
26.BÖLÜM (BAKARA)_____727
27.BÖLÜM (EL ESMAU'L HUSNA İLE DUA) _____763

ÖNSÖZ

"Hayır! Kur'an onların iddia ettikleri gibi beşer sözü değildir. O, levh-i mahfuz'da olan pek şerefli bir Kur'ân'dır."

(BURÛC /21-22)

Kuluna vahyini indirip hayatını nasıl yaşaması gerektiğini ona en ince ayrıntısına kadar öğreten, indirdiği kelamıyla kulunu beşer çizgisinden eşref-i mahlukat mertebesine çıkaran ve kuluna kendisine varan yolu gösteren Allah'a onun resulünün hamdıyla hamd olsun; çünkü o, veduddur, muciptir, hâdidir, mu'mindir.

Allah'ın selat ve selamı; Allah'ın nebilerinin, resullerinin, Hz. Muhammed Mustafa (s.a.v.) Efendimiz'in, onun ehlibeytinin, ashabının, bütün Mürşid-i kâmillerin, irşad ehlinin, mü'min ve mü'minatın, müslim ve müslimatın üzerine olsun.

Hepimiz dünyaya gelmeden önce bezm-i elestte rabbimizin huzurundaydık, sadece rabbimizi görüyor, rabbimizi biliyor ve bir tek onu seviyorduk. O kadar ki rabbimize duyduğumuz bu aşkın, muhabbetin tesiriyle kendimizden bile bihaber, sadece rabbimizin zatının ve esmasının tecellisini tadıyorduk. Hâl böyleyken *"ben gizli bir hazine idim bilinmeyi istedim"*[1] hadis-i kutsisinin sırrına münasebetten rabbimiz bilinmeyi murad etti, bu yüzden bizim için imtihan sahnesi olan dünyayı hazırladı ve bize bir de varlık elbisesi giydirerek bizi yeryüzüne gönderdi. Öyle ki beşer olarak dünyaya geldiğimiz bu âlemde kendi irademizle rabbimizi tercih edelim, bezm-i elestte rabbimize olan

[1] Acluni, Keşfü'l-Hafa, II/132

aşkımızı, muhabbetimizi bize süslü görünen bu yeryüzünde gösterip ispat edelim, böylece tıpkı bezm-i elestteki gibi yine rabbimizle beraber olalım; yani rabbimizle beraberliği kendimiz hak edelim, kendimiz kazanalım, böylelikle meleklerin secdesine layık olduğumuzu ortaya koyalım.

Evet, Allah bizi yeryüzüne indirmiş; ama burada asla başıboş bırakmamıştır. Bizim için vahyini indirip hayatı nasıl yaşamamız gerektiğini, rabbimize nasıl âbd, veli olacağımızı, öz itibariyle kendisine varacak yolu en ince ayrıntısına kadar nebileriyle, resulleriyle bize öğretmiştir. Yani bizi dünyaya göndermiş; ama bizimle ünsiyetini hiç koparmamış, Hz. Âdem (a.s.)'dan Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'e kadar indirdiği bütün vahiylerde bizimle konuşmuştur. Şu an elimizdeki Kur'an-ı Kerim'le de bizimle konuşmaya devam etmektedir.

Allah ayet-i kerimede **"hayır! o (yalanlamakta oldukları kitap) şerefli bir Kur'an'dır"** buyurur. Allah, insana vahyini indirerek ona şeref vermiş, kıymet vermiştir. İnsan o kadar şerefli ve kıymetli ki rabbi onun için kelamını yeryüzüne indiriyor, onun için konuşuyor ve onu muhatap alıyor! İşte, bütün mahlukat arasında yalnızca insan, rabbiyle böylesine bir muhataplık, yakınlık içindedir. Bu yüzdendir ki insan bütün mevcudat içerisinde eşref-i mahlukattır, zübde-i kainattır.

Eğer insan, bütün şerefini, kıymetini Allah'ın kelamından, vahyinden alıyorsa o hâlde Kur'an insanın şerefidir ve Allah Kur'an'ı indirmekle kuluna şerefini indirmiştir. İnsanın bu şerefi kazanıp kazanmaması kendi elindedir. Kul ya Allah'ın vahyini alır ve nefsinin hevasını ilah edinmekten kurtulup rabbini bulur, böylelikle meleklerin secdesine layık hale gelir ya da Allah'ın vahyini ciddiye almaz, yalan sayar, hayatı sanki Allah hiç konuşmamış gibi yaşar, bunun sonucunda rabbiyle muhatap olma nimetinden

mahrum kalır, rabbinin beraberliğini kazanma, insan olma şerefini kaybeder.

Allah'ın vahyi insanın beşer mi ya da Hz. İnsan mı olacağı konusunda kesin ve net olan ölçüdür, olmazsa olmaz olandır. Hâl böyleyken "ben mü'minim, Müslümanım" diyen herkes mutlaka rabbinin kendisine ne indirdiğini bilmeli ve rabbinin kelamını okumalıdır. Okusun ki rabbinin neyi sevdiğini, neyi sevmediğini, neyi istediğini, neyi de istemediğini bilsin. Bununla beraber rabbiyle konuşmuş olsun, rabbiyle bir sohbeti olsun. Aksi halde rabbinin kendisine ne söylediğini merak etmeyen biri kul olduğunu iddia ederek sadece kendini kandırmış olur.

Biz de rabbimizin bizden ne istediğini bilelim ve rabbimizin her bir ayetine duayla, istiğfarla, tövbeyle, hamdla, şükürle cevap verelim; yani rabbimizle mukabele yapalım diye "Ayetlere Dua ve İstiğfarla Cevaplar" sohbetlerini yaptık. Duamız "ben Müslümanım" diyen herkesin Allah'ın vahyini okuması ve okuduğu her ayette rabbine cevap verip onunla bir sohbetinin olmasıdır; yani hayatını rabbiyle beraber yaşamasıdır.

Kardeşlerimiz de "Ayetlere Dua ve İstiğfarla Cevaplar" kitabını okuduklarında hem rableriyle mukabele yapmayı öğrenirler hem de bu duamızın kabulü olarak sohbetlerini artık rableriyle yaparlar, rableriyle beraber olurlar inşallah.

TAKDİM

"Sizden Biri Allah ile Konuşmak İsterse Kur'an Okusun."

(Hadis-i şerif)

"Ramazan ayı o aydır ki Allah Kur'an'ı o ayda bulunan Kadir Gecesi'nde indirmiştir." Her zaman söylüyoruz "Ramazan ayı Kur'an ayıdır." Resulullah (s.a.v.) Efendimiz ile Cebrail (a.s.) her Ramazan ayında Kur'an'ı mukabele eder, ilk inen ayetten son inen ayete kadar her bir ayeti karşılıklı tekrar ederlerdi. Bununla beraber okuduğu her ayete göre de mutlaka bazen gizli bazen de açıktan Allah'a cevap verirdi.

İnsanın da bir kul olarak her ayet okuyuşunda o ayetle ilgili rabbine cevap vermesi gerekir. Mesela; Allah bir emirde bulunmuşsa o emirle ilgili olan ayet okunduğunda "lebbeyk, ya rabbi! Emrettiğin gibi yapacağım" demesi, bir yasakta bulunmuşsa "lebbeyk, bundan da vazgeçtim ya rabbi" demesi gerekir. Bununla beraber bazı ayetlere karşı da istiğfarda, tövbede bulunması gerekir. İnsan, bu şekilde her ayete karşı bir cevap içinde olmalıdır. Öyle ki Kur'an okuduğunda rabbiyle konuşmuş olsun.

"Kim Kur'an'ı okusa sonra da 'ben rabbimle konuştum' deyip yemin ederse doğru söylemiş olur, yeminine bir kefaret gerekmez" buyurdu Resulullah (s.a.v.) Efendimiz. Kur'an, Allah'ın, kulu ile konuşmasıdır, kulunu muhatap almasıdır. İnsan, Kur'an okurken Allah'ın kendisine ne söylediğini okur, dolayısıyla rabbi onunla konuşmuş olur. Bizim de Kur'an okuduğumuzda rabbimizle ne konuştuğumuzu bilmemiz ve Kur'an'ı bu idrak ile okumamız gerekir. Onun için Kur'an

okurken rabbimizle konuştuğumuzu bilelim diye Kur'an ayı olan Ramazan ayında kardeşlerimizle beraber "Nüzul Sırasına göre Ayetlere Dua ve İstiğfarla Cevaplar" sohbetlerini yaptık ki rabbimize nasıl cevap vermemiz, ayetlerle nasıl istiğfar etmemiz, dua etmemiz, kısacası rabbimizle nasıl konuşmamız gerektiğini bilelim, anlayalım. Bunu anladığımızda ise hayatımızı artık rabbimizle sohbet ederek, rabbimizle muhatap olarak yaşayalım.

"Ayetlere Dua ve İstiğfarla Cevaplar" sohbetlerinde bir kısım sure ve ayetlerin mukabelesini yapmaya çalıştık. Elbette ki zaman sorunundan dolayı bir ay gibi kısa bir sürede bütün surelere ve ayetlere tek tek cevap vermemiz mümkün değildir. Bu nedenle bütün ayetleri okuyamadık, bir kul olarak acil ihtiyacımız olan surelere ve ayetlere yer verdik. Bazı ayetlerin de yalnızca bir kısmını okuyabildik.

Buna rağmen Allah'ın izniyle okuduğumuz sureler kardeşlerimizin ayetlere nasıl cevap vermeleri gerektiğini anlamaları ve ayetlerle nasıl dua ve istiğfar edeceklerini öğrenmeleri için yeterlidir inşallah; çünkü sohbetimizde ayetlerle dua etmekten ziyade aslında her bir ayet karşısında rabbimize nasıl cevap vermemiz, onunla nasıl mukabele etmemiz gerektiğini anlatmaya çalıştık.

Aynı zamanda "Ayetlere Dua ve İstiğfarla Cevaplar" kitabının gerçek manada tamamlanması ve rabbimize bir kul olarak onun razı olacağı şekilde nasıl cevap vermemiz gerektiğinin tam manasıyla anlaşılması için kitabın sonunda bir de "Ayetlerle ve Esmau'l Husna'yla Dua" bölümüne yer verdik. Öyle ki rabbimize cevap verirken, dua ederken aynı zamanda kiminle muhatap olduğumuzu da bilelim ve edebimizi kaybetmeyelim. Bununla beraber rabbimize onun isimleriyle dua edelim, etmeyi öğrenelim. Böylelikle hayatımızı yaşarken **"en güzel isimler Allah'ındır. Ona o**

güzel isimleriyle dua edin"[1] ayet-i kerimesiyle amel edebilelim.

Eğer kardeşlerimiz, sohbetleri gönüllerini açarak okur ve yaptığımız her duaya "âmin" derlerse kitabın sonunda hâllerinin değiştiğini, rableriyle olan ahidlerinin, imanlarının tazelendiğini görecekler, bununla beraber artık her Kur'an okuduklarında veya dinlediklerinde rableriyle konuştuklarının idrakında olan, her bir ayete göre rabbine nasıl cevap vermesi gerektiğini bilen kullar haline gelecekler inşallah.

[1] A'râf /180

TEŞEKKÜR

Abdurrahman TEGİN
Ahmet ÇAP
Ahmet Haydar KAN
Halit EKİN
Hasan DERECİ
Hüseyin AKKAYA
İbrahim YAPRAK
Kemal ÜŞEN
Lokman ÖNCÜ
Mahsum KAN
Mazlum YAVUZ
Mehmet Emin ALKAN
Muhammed KAN
Ramazan ARAT
Recep TEKİN
Ronayi İSLAMOĞLU
Şadiye AKDENİZ
Şeyhmus YAKUT
Veysel ERSOY
Veysel ÖZCE
Yasemin SEVİM
Yusuf PALTA
Zelal PALTA
Gülhan ERGÜN

Emeklerinden ve katkılarından dolayı
Kardeşlerimize teşekkür ederiz.

1.Bölüm

FATİHA - ALAK
KALEM - MUZZEMMİL
SÛRELERİ

EUZUBİLLAHİMİNEŞŞEYTANİRRACİM
BİSMİLLAHİRRAHMANİRRAHİM

Elhamdulillahi rabbil âlemin esselatu vesselamu aleyke ya seyyidel evveline vel ahirin ve ila cemiil enbiyayi vel murselin ve ila cemiil evliyayi vel hamdulillahi rabbil âlemin.

Allah nasip etti, Ramazan ayına yetiştik. Daha önceki sohbetlerimizde rabbimizi nasıl tanımamız ve nasıl sevmemiz gerektiğini; El Esmau'l Husna dersleri, İman İslam İhsan, Aşk, Âşık, Maşuk, Vuslat Yolculuğu ve Kur'an'ın Özü, Kapısı Fatiha Suresi'nin tefsiri sohbetlerimizle anlamaya çalışmış, aynı şekilde Allah'ın ayetlerini, dinimizi Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'in sahabesine öğrettiği şekilde nasıl anlamamız ve bilmemiz gerektiğini izah etmeye çalışmıştık.

Resulullah (s.a.v.) Efendimiz *"kim Kur'an'ı okusa sonra da 'ben rabbimle konuştum' deyip yemin içse doğru söylemiş olur, yeminine bir kefaret gerekmez"* buyurmuştur. Allah her bir ayetini indirirken kullarını muhatap almış ve onlarla konuşmuştur. O hâlde bizim de "acaba rabbimiz bize ne söylemiş" diye ayetleri okuyup tefekkür etmemiz, bununla birlikte rabbimize her bir ayetle cevap vermemiz gerekir.

Biz de bu Ramazan ayında "Ayetlere Dua ve İstiğfarla Cevaplar" sohbetlerimizde rabbimizin bize vahyettiği her bir ayete nasıl cevap vermemiz, karşılık vermemiz gerektiğini anlamaya çalışacağız inşallah. Öyle ki ayetleri okurken rabbimizle muhatap olduğumuzu bilelim ve rabbimizle konuşmuş olalım.

Öncelikle hepinizin Ramazan'ı mübarek olsun, Allah Ramazan'ımızı hayırlara vesile kılsın inşallah. Ramazan ayı Kur'an ayıdır. Allah bize bu Ramazan'da Kur'an'ı okumayı, dinlemeyi, anlamayı, yaşamayı nasip eder inşallah.

Nasıl ki her yeni gün yeni bir hayatsa her Ramazan ayı geldiğinde de ölülerin Kur'an ile dirildiği yeni bir hayat başlar. Şayet Ramazan ayını gerçek manada yaşamaya, anlamaya, idrak etmeye, ondan istifade etmeye çalışırsak biz de Kur'an ile dirilir ve Allah'ın "diri" dediklerinden oluruz.

Allah ayet-i kerimede **"Allah yolunda ölenlere 'ölü' demeyin, onlar diridirler"**[1] buyurmuştur. O hâlde Kur'an ile dirildiğimizde zahiri olarak ölü olsak bile Allah'ın "diri" dediklerinden oluruz. Allah başka bir ayet-i kerimede ayetlerini dinlemeyenler için ise **"(resulüm)! Şüphesiz ki sen ölülere işittiremezsin"**[2] buyurmuştur. Yani ayetleri işitmeyenler, duymayanlar, anlamaya, tefekkür etmeye, yaşamaya çalışmayanlar ölüdür, buyurmuştur. Bu yüzden insan her ne kadar zahiri olarak yaşasa da Allah'ın ayetlerini dinlemeye, anlamaya çalışmıyorsa manevi olarak diri değil ölüdür. Allah'ın "ölü" dediklerinden olmamak için de rabbimizin ayetlerini dinlememiz ve her biri üzerinde tefekkür etmemiz gerekir. Allah bizi manevi olarak ölülerden değil dirilerden eylesin inşallah.

Allah nasip ederse "Ayetlere Dua ve İstiğfar ile Cevaplar" sohbetimizde bazen bir cüzden daha fazla, bazen de daha az olacak şekilde Kur'an'ı ders edinmeye, Allah'ın ayetlerine duayla, istiğfarla, hamdle, tesbihle, tekbirle, tevhitle cevap vermeye çalışacağız. Böylelikle hem rabbimizin vahyini dinlemiş olacağız hem de ayetlere iman ettiğimizi, "işittik ve itaat ettik" dediğimizi, gerektiğinde rabbimize istiğfar ettiğimizi, hamd ettiğimizi, şükrettiğimizi, onu tesbih ettiğimizi ortaya koyup ayetlere verdiğimiz cevapları rabbimize arz edeceğiz. Ben ayetlere dua ve istiğfarla cevap verirken kardeşlerimiz de "âmin" derler inşallah.

[1] Bakara /154

[2] Rûm /52

Sohbetimize öncelikle Fatiha Suresi'yle başlayacağız, ayetleri nüzul sırasına göre okuyup rabbimize cevap vereceğiz. Eğer gönlümüzü açıp dinlersek Ramazan'ın sonunda bütün Kur'an'ı özetle dinlemiş ve imanımızı tazelemiş olacağız inşallah. Bir de ayetlere; nefsimize, şeytana hiçbir şekilde taviz vermeden euzu besmele çekip cevap vermemiz lazım. Yoksa Allah, gönülsüz vereceğimiz bir cevabı kabul etmez.

Hangi konuda olursa olsun Allah bir hüküm verdiğinde mü'minlere düşen; Allah'ın o hükmünü olduğu gibi kabul etmektir. Hâl böyleyken biri Allah'ın hükmünü gönlünde ağırlık hissederek kabul ederse Allah o kişiden bu amelini kabul etmez; çünkü Allah ayet-i kerimede **"mü'minler gönüllerinde hiçbir ağırlık hissetmeden Allah'ın ve resulünün hükmünü kabul ederler"**[3] buyurmuştur. Bu yüzden Allah ve resulünün hükmüne karşı gönlünde ağırlık hissedenler mü'min değildir, Allah da onların amellerini kabul etmez.

EUZUBİLLAHİMİNEŞŞEYTANİRRACİM
BİSMİLLAHİRRAHMANİRRAHİM

FATİHA SÛRESİ

El hamdu lillâhi rabbil âlemîn:[4] "Hamd (övme ve övülme) âlemlerin rabbi olan Allah içindir." Övme ve övülme âlemlerin rabbi olan Allah'a aittir. Övgüye layık olan da övmeye hakkı olan da odur. Allah kimi övdüyse o kişi övgüye layıktır, övmediği ise övgüye layık değildir. Allah'ın övdüğünü övenler Allah'a itaat

[3] Nisâ /65
[4] Fatiha /2

etmiş, Allah'ın vahyine ve resulüne tabi olmuştur. Allah'ın övdüğünü övmeyenler ise Allah'a, resulüne ve Allah'ın vahyine ters düşmüştür. Bu yüzden de bize düşen; Allah'ı ve Allah'ın övdüğünü övmektir.

Peki, Allah kimleri över?

Elbette ki peygamberleri, peygamberlerle beraber olanları, Allah'ın peygamberlerine yardım edenleri; yani malıyla, canıyla Allah yolunda savaşanları, hayatını ortaya koyanları, cenneti dünyaya, Allah'ı da her şeye tercih edenleri ve gerektiğinde Allah yolunda canını kurban edenleri över. Allah bunlardan başkasını övmez, zaten bunlardan başkası da övgüye layık değildir. Biri istediği kadar "elhamdulillahi rabbil âlemin" desin Allah'ın övgüsüne layık olmadıysa aslında Allah'ı övememiş, ona hamd edememiş demektir. Bu nedenle Allah'ın bizi övmesini istiyorsak bizim de rabbimizi övmemiz, ona hamd etmemiz ve onun övdüğü kişileri, işleri övmemiz gerekir.

Elhamdulillahi rabbil âlemin. Bütün âlemlerden sana hamd olsun ya rabbi! Bizi yaratmana, bize varlık vermene hamd olsun. Bizi ciddiye alıp bize peygamber göndermene hamd olsun. Bize vahyedip Kur'an'ı göndermene hamd olsun. İman etmemiz ve seni tercih etmemiz için bize imkân vermene hamd olsun. İmanımızı yaşamamız ve ispatlamamız için bize imkân vermene hamd olsun. Bütün hamdlar, bütün övgüler sana aittir, sana layıktır, senin hakkındır ya rabbi! Bu yüzden sadece seni övüyoruz, sana hamd ediyoruz. Bütün peygamberlerin hamdiyle sana hamdolsun. Hamdini kabul ettiğin bütün mü'minlerin hamdiyle sana hamd olsun. Bütün meleklerin hamdiyle sana hamd olsun.

Yerde, gökte ve ikisi arasında her ne varsa hepsi seni kendi hamdiyle tesbih eder. Biz de bütün varlığın hamdiyle sana hamd ediyor ve bütün varlığın tesbihiyle seni tesbih ediyoruz. Sana hamd olsun ya rabbi! Bizleri sana hamd eden ve senin hamd

ettiğin kullarından eyle ya rabbi! Bizleri ahlakını, işini, amelini, sözünü sevdiğin ve övdüğün kullarından eyle ya rabbi! Yoksa bizi senden başkalarını övenlerden, senden başkalarına hamd edenlerden eyleme! Bizi övmediğin, sevmediğin kullarından eyleme ya rabbi!

Er rahmânir rahîm:[5] "(Allah) Rahman ve rahimdir." Bütün insanlar, bütün hayvanlar, bütün irade sahibi varlıklar her neye rahmet ediyorsa rahman ve rahim olan Allah'tan aldığı rahmetle rahmet eder.

Gerçek manada rahman ve rahim olan sensin ya rabbi! Rahmeti zatına yazan sensin ya rabbi! Kullarına, varlığa, mahlûkata rahmetiyle muamele eden sensin ya rabbi! Gerçek manada rahmet sahibi olan bir tek sensin ya rabbi! Geriye kalan, yaratmış olduğun bütün mahlûkatın rahmeti sendendir ve fanidir, izafidir. Hakiki şekilde rahman ve rahim olan bir tek sensin ya rabbi!

Senin rahmetine sığınıyoruz ya rabbi! Bize rahmetinle, lütfunla muamele eyle ya rabbi! Senin rahmetin muhabbetindendir ya rabbi! Sen kullarını, varlığı sevdiğin için rahmet ediyorsun. Kullarına rahmetinle muamele etmediğin takdirde hiç kimsenin kurtuluşunun asla mümkün olmadığını biliyoruz ya rabbi! Kurtuluş, saadet bir tek senin rahmetinledir ya rabbi! Senin rahmetin olmazsa hiç kimsenin cennete gidemeyeceğini de biliyoruz ya rabbi! Cennet de senin rahmetinin sonucudur, kullarına rahmetinden olan ikramındır ya rabbi! Sen rahman ve rahimsin ya rabbi!

Seni seviyoruz ya rabbi! Senin rahmetini de, rahmetinle muamele etmeni de seviyoruz ya rabbi! Bizi de rahim olanlardan eyle ya rabbi! Bizi Rahman ve Rahim isminin tecellisini alıp kullarına, mahlûkata rahman ve rahim olarak muamele

[5] Fatiha /3

edenlerden eyle ya rabbi! Sen kendi kendini sevensin, güzelliğini, isimlerini sevensin ya rabbi! Güzelliğinden, isimlerinden, Rahman ve Rahim isminden bize de ikram edip bizi sevdiklerinden eyle ya rabbi! Bizi Rahman ve Rahim ismini almak için çaba, gayret sarf edenlerden eyle ya rabbi! Bizi kullarına, varlığa, mahlûkata rahmetle muamele edip rahmetini hak edenlerden eyle ya rabbi! Rahmetine layık olanlardan eyle ya rabbi! Sen rahman ve rahimsin ya rabbi!

Mâliki yevmid dîn:[6] "(Allah) Din gününün sahibidir."

Sen din gününün; hesap gününün sahibisin ya rabbi! Her şeyi bir hesapla yapansın ya rabbi! Bizi gönderdiğin bu dünya hayatında imtihana tabi tuttuktan sonra ahirete aldığında, o din gününde bize hesabı soracak olan sensin ya rabbi! Hayatımızın her anından, düşündüğümüz her şeyden, ağzımızdan çıkan her kelimeden, her tavrımızdan, her amelimizden, her fiilimizden Kıyamet günü bizi hesaba çekecek olan sensin ya rabbi!

Bizi hesabını verenlerden, hesabı kolay olanlardan eyle ya rabbi! Din gününde bizi mahcup eyleme ya rabbi! Din gününü dünyadayken yaşayanlardan eyle ya rabbi! Bizi, hayatı Kıyamet yerindeymiş gibi yaşayıp hesabını doğru yapanlardan eyle ya rabbi! Hesabını ahirete bırakanlardan değil hesabını dünyadayken görenlerden eyle ya rabbi! Bizi hesabını bütünüyle sana teslim edenlerden eyle ya rabbi!

Sen mâliki yevmid dînsin ya rabbi! Sen maliksin ya rabbi! Mülkün maliki sensin ya rabbi! Geriye kalan bütün varlık her neye sahip olursa olsun sahip olduğu o şeyler fanidir, geçicidir, emanettir ya rabbi! Bizi, kendini senin mülkünde malik zannedenlerden eyleme ya rabbi! Tam tersine emanetçi olduğunu unutmayanlardan eyle ya rabbi! Bizi, verdiğin emanetleri sadece rızanı, ebedi hayatını kazanmak için

[6] Fatiha /4

harcayanlardan eyle ya rabbi! Hayatının da emanet olduğunu bilenlerden eyle ya rabbi! Bizi hayatını senin yolunda harcayan, sarf eden kullarından eyle ya rabbi! Malik-ül mülk olan, mülkün gerçek sahibi olan bir tek sensin ya rabbi! Dünyanın da ahiretin de sahibi sensin ya rabbi! Sen mâliki yevmid dînsin ya rabbi!

İyyâke na'budu ve iyyâke nestaîn:[7] "Yalnız sana âbd oluyoruz ve yalnız seni istiyoruz." Yalnız senden istiyoruz, seni senden istiyoruz. Her neyi istersek isteyelim senden istiyoruz ya rabbi! İyyâke na'budu; yalnız sana âbd oluyoruz. Sana sadece kendimiz değil hep birlikte, hep beraber âbd oluyoruz ya rabbi! Her nerde olursak olalım bizimle beraber olanları da sana âbd olmaya davet ediyoruz ya rabbi!

Bizi bir tek kendi nefsini düşünüp "ben" diyenlerden eyleme ya rabbi! Bizi bir ve beraber eyle ya rabbi! Bizi; bütün insanlığı tek bir insan olarak görenlerden ve hep beraber "iyyâke na'budu ve iyyâke nestaîn" diyenlerden eyle ya rabbi! İnsanları senin kulluğundan uzaklaştırıp "bunlar kâfirdir, bunlar müşriktir, şunlar şöyle yapıyor, falancaların böyle eksiği var, onlar mü'min değil" deyip ayırım yapanlardan eyleme ya rabbi! Bizi "iyyâke na'budu ve iyyâke nestaîn" diyenlerden eyle ya rabbi! "Hepimiz senin kulunuz ve hep beraber sana kul olmaya, âbd olmaya çalışıyoruz" diyenlerden eyle ya rabbi! "Yalnız seni istiyoruz" diyenlerden eyle ya rabbi! Bir tek seni her şeyden çok sevip seni isteyenlerden eyle ya rabbi! Kendisiyle beraber olanları da seni istemeleri için seni sevdirenlerden, seni senin vahyinle tanıtanlardan eyle ya rabbi! Öyle ki "iyyâke na'budu ve iyyâke nestaîn" diyebilelim. Bizi bunu söyleyebilenlerden eyle ya rabbi! Bizi yalancılardan eyleme ya rabbi!

Bizi namaz kılarken "iyyâke na'budu ve iyyâke nestaîn" dediği hâlde başka şeylere, başkalarına kul olanlardan, âbd

[7] Fatiha /5

olanlardan eyleme ya rabbi! Huzurunda yalan söyleyenlerden eyleme ya rabbi! Ne söylediğini bilmeyenlerden eyleme ya rabbi! Ne söylediğini bilmediği hâlde namaz kıldığını zannedenlerden eyleme ya rabbi! Bizi sana âbd olmadığı, seni gerçek manada sevmediği, seni her şeye tercih etmediği, seni her şeyden çok, canından çok sevmediği hâlde "yalnız sana âbd oluyorum, seni her şeyden çok seviyorum" deyip huzurunda yalan söyleyenlerden eyleme ya rabbi!

Bizi gerçek manada sana âbd olanlardan eyle ya rabbi! Âbd olmaya da davet edenlerden eyle ya rabbi! Seni her şeyden çok sevdiği için seni isteyenlerden eyle ya rabbi! Bizi; yalnız seni, senin rızanı, dostluğunu, yakınlığını, cemalini isteyenlerden eyle ya rabbi! Dünyasını ahirete, nefsini sana kurban edenlerden eyle ya rabbi!

İhdinâs sırâtel mustakîm:[8] "Bizi sırat-el mustakime hidayet et." Bizi sırat-el mustakimde olan hidayetçilerle beraber eyle ya rabbi! Sırat-el mustakiminde ayaklarımızı sabit kıl ya rabbi! Bizi ayağı kayanlardan eyleme ya rabbi! Senin hidayetçilerinle, kendisine hidayet verdiğin kullarla beraber olmadan kendi kendini kandırıp hidayette olduğunu zannedenlerden eyleme ya rabbi! Bizi "ben bana yeterim, benim aklım, benim bilgim bana yeterdir" deyip senin hidayetçilerine karşı kibirlenenlerden eyleme ya rabbi! Onların hidayetine uymak gerektiğini anlamayanlardan ve senin vahyine karşı gelenlerden eyleme ya rabbi! Bizi hidayete erdirdiğin, hidayetine uymayı emrettiğin kullarınla beraber hidayette olanlardan eyle ya rabbi!

Bizi sırat-el mustakimde olanlardan eyle ya rabbi! Sırat-el mustakim üzere, istikamet üzere, sana gelen yol üzere olanlardan eyle ya rabbi! Bizi yolunu şaşıranlardan, senin vahyinden yüz çevirenlerden eyleme ya rabbi! Gösterdiğin yoldan başka yollara

[8] Fatiha /6

sapanlardan, kendi kendine yol üretenlerden eyleme ya rabbi! Bizi kendi nefsine ya da başkalarının yoluna uyanlardan eyleme ya rabbi! Bir tek seni, senin dostluğunu, senin dostlarının dostluğunu tercih edenlerden eyle ya rabbi! Bizi dostlarınla beraber eyle ya rabbi!

Bizi resulüne tabi olanlardan eyle ya rabbi! Resulünü kendisine örnek alanlardan, resulünün ahlakına bürünenlerden eyle ya rabbi! Bunun için çaba, gayret sarf edenlerden eyle ya rabbi! Hayatı yaşarken hem kendisi için hem de ailesi için peygamberini örnek alanlardan eyle ya rabbi! Hidayet bir tek sendendir ya rabbi! Senin gösterdiğin hidayetten başka hidayet olmadığına iman ettik, bizi senin hidayetine uyanlardan, hidayetçilerine tabi olanlardan eyle ya rabbi!

Sırâtallezîne en'amte aleyhim:[9] "O sırat-el mustakimin ki kendisine nimet verdiğin (kulların yolu)." Bizi sırat-el mustakiminde yürüyenlerden eyle ya rabbi! Kendisine nimet verdiğin kulların yolunda yürüyenlerden eyle ya rabbi! Bizi nebilerinin, resullerinin, sıddıklarının, şehitlerinin, salihlerinin yolunda eyle ya rabbi! Nebilerini, resullerini kendisine örnek alanlardan eyle ya rabbi! Onlar gibi olmaya, onlar gibi yaşamaya, onlar gibi konuşmaya, düşünmeye çalışanlardan eyle ya rabbi! Bizi hayatının merkezine peygamberini örnek olarak koyanlardan eyle ya rabbi! Peygamberine tabi olanlardan, ona uyanlardan eyle ya rabbi!

Bizi sıddıklarla beraber eyle ya rabbi! Bizi sıddıklardan eyle ya rabbi! Sana verdiği sözü yerine getirmeye çalışanlardan, sadakatini ispatlamaya çalışanlardan eyle ya rabbi! Bizi şehitlerden eyle ya rabbi! İmanını hayatına ispatlamış olarak yaşayanlardan, hayatını yaşarken şehit olanlardan, şahit olanlardan eyle ya rabbi! Bizi kendisine bakanların kendisinde

[9] Fatiha /7

Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'i gördüğü kullardan eyle ya rabbi! Peygambere imanı kendi üzerinde âhlak olarak gösterenlerden eyle ya rabbi! Hâlini imanına şahit kılanlardan eyle ya rabbi! Bizi kendisine bakıldığında sana olan sadakatini ispatlayan ve güzelliğinin üzerinde göründüğü kullarından eyle ya rabbi! İsimlerinin, El Esmau'l Husna'nın, üzerinde tecelli ettiği kullarından eyle ya rabbi! Bizi şehitlerden, şahitlerden eyle ya rabbi! Her şeyini, canını sana kurban edenlerden eyle ya rabbi!

Bizi salihlerle beraber eyle, salihlerden eyle, nefsini ıslah edenlerle beraber eyle ya rabbi! Kendisine nimet verdiğin ve bu nimetleri ikram ettiğin kullarından eyle ya rabbi! Bizi bu kullarınla beraber eyle ya rabbi!

Gayril magdûbi aleyhim ve lâd dâllîn:[10] "(Bizi) Gazabına uğrayanlardan, dalalette kalanlardan eyleme (ya rabbi)!" Nebilerinin, sıddıklarının, şehitlerinin, salihlerinin ve onlarla beraber olanların gittiği yol olan sırat-el mustakiminin dışında kalanlar ya gazabına uğrar ya da dalalette kalır. Buna iman ettik ya rabbi! Bizi bu yolun dışında bırakma ya rabbi! Bizi gazabına uğrayanlardan eyleme ya rabbi! Bizi vahyini hafife alanlardan, gazaba uğrayanlardan eyleme ya rabbi! Bizi; peygamberlerini, nebilerini, resullerini, hidayetçilerini ciddiye almayıp gazabına uğrayanlardan eyleme ya rabbi! Bizi dalalette kalanlardan eyleme ya rabbi! Sana iman etmek yerine haddini aşıp başkalarını sana şirk koşanlardan eyleme ya rabbi! Kendi kendine din üretenlerden eyleme ya rabbi!

Bizi iman etmeyi emrettiğin gibi iman edenlerden eyle ya rabbi! Her neyi emretmişsen emrini kabul edip sana itaat etmeye, resulüne tabi olmaya çalışanlardan eyle ya rabbi! Bizi Kur'an'ın ve resulünün yolundan kıl kadar bile ayrılmayanlardan eyle ya rabbi! Bizi dalalette kalan ve gazabına uğratan her türlü yoldan

[10] Fatiha /7

uzaklaştır, sırat-el mustakimde, sana gelen yolda ayağımızı sabit kıl ya rabbi!

Bütün hamdlar, bütün övgüler sana aittir ya rabbi! Sen erhamerrahiminsin ya rabbi! Mülkün sahibi sensin ya rabbi! Mâliki yevmid dîn sensin ya rabbi! Bu yüzden yalnız sana âbd oluyor ve yalnız seni istiyoruz. Gönlümüzü senden başka tarafa döndürme ya rabbi! Senden dönmemize müsaade etme ya rabbi! Bize yardım et ya rabbi! Bizi kendisine nimet verdiğin kullarınla beraber eyle ya rabbi! Gazabına uğrayan, dalalette kalan kullarından eyleme ya rabbi! Âmin.

Şimdi de Âlak sûresi ile rabbimize dua ve istiğfarda bulunalım inşallah. Duayla bitirdiğimiz her sureden sonra yeni bir sureye geçeceğiz, böylelikle rabbimize bize indirdiği ayetlerle cevap verecek, rabbimizle sohbet edecek, muhatap olacağız inşallah.

ALAK SÛRESİ

Ikra' bismi rabbikellezî halak: "Oku. Yaratan rabbinin ismiyle (oku)." **Halakal insâne min alak:** "O, insanı alakadan yarattı." Zahiri olarak bir kan pıhtısından, manevi olarak ilgisinden, alakasından, sevgisinden yarattı. **Ikra' ve rabbukel ekrem:** "Oku (anla) ki rabbin kerem sahibidir (ekremdir)." **Ellezî alleme bil kalem:** "(İnsana) O, kalem ile talim ettirmiştir." **Allemel insâne mâ lem ya'lem:** "İnsana bilmediğini öğretmiştir." **Kellâ innel insâne le yatgâ:**[11] "Hayır, muhakkak ki insan haddini aşıp azar." İnsan, rabbine karşı saygısızlık yapar, şeytana uyar, azgınlık edip tuğyana dalar.

[11] Alak /1-6

Peki, insan, kerem sahibi olan rabbine karşı neden saygısızlık edip şeytana uyar?

Bunun cevabını Allah veriyor. **En raâhustagnâ:**[12] "Kendini ihtiyaçsız gördüğü için." Bu yüzden de rabbine, rabbinin vahyine, kelamına, peygamberine muhtaç olduğunu unutur ve ihtiyacı olmadığını zanneder. Dolayısıyla rabbini dinlemez, rabbinin vahyine, ipine sarılmaz, peygamberine tabi olmaz "benim aklım, benim ilmim bana yeterdir" ya da "falancanın kitabı, sözü, ilmi bana yeter" deyip haddini aşar, azgınlık eder, böylelikle rabbine karşı saygısızlık yapar.

İnne ilâ rabbiker ruc'â:[13] "Muhakkak ki dönüş rabbinedir (hepiniz ona döneceksiniz)." Yani Allah "neyimi beğenmedin! Benim senin için hayır olmayan bir şeyi söylediğimi mi zannettin, söylediklerimin gereksiz olduğunu nasıl düşünebildin, kendini bana karşı nasıl ihtiyaçsız gördün" diye her şeyin hesabını bir bir kullarına soracak.

Bizi hem indirdiğin vahyini hem de bütün varlığı senin isminle okuyanlardan eyle ya rabbi! Yarattığın hiçbir şeyi senin isminle okumadan anlamak mümkün değildir, buna iman ettik ya rabbi! Bu yüzden yarattığın her ne varsa onu senin ismine, senin isminle okuyoruz ya rabbi; çünkü o sana aittir ve senin ismini gösteren bir ayettir. Bizi her neyi okursak okuyalım, okuduklarını senin isminle okuyanlardan eyle ya rabbi! Kendini senin isminle okuyanlardan eyle ya rabbi! Bizi; kendini anlamaya çalışırken seninle anlayanlardan, üzerimizdeki muradını okuyup anlayanlardan eyle ya rabbi!

Bizi; insanı alakadan yarattığını idrak edenlerden eyle ya rabbi! İnsanı sevdiğin için yarattığını, insanın senin muhabbetinin tecellisi olduğunu anlayanlardan eyle ya rabbi! Bütün varlık içinde

[12] Alak /7
[13] Alak /8

insanın senin katındaki özel yerini anlayanlardan eyle ya rabbi! Senin kerem sahibi olduğunu, varlığı ikram etmenin senin kereminden olduğunu, bütün keremin, bütün güzelliğin senin Ekrem isminin tecellisinden olduğunu anlayanlardan, bunu tadanlardan eyle ya rabbi!

Bizi bütün güzelliğin sana ait olduğunu idrak edenlerden eyle ya rabbi! Kalem ile talim ettirdiğin kullarından eyle ya rabbi! Kudret kaleminle gönüle yazdıklarını okuyanlardan eyle ya rabbi! Nefhettiğin ruhu okuyanlardan eyle ya rabbi! Zatınla, sıfatınla tecelli edip yarattığın fıtratı okuyanlardan, onu tadanlardan, yaşayanlardan eyle ya rabbi! Güzelliğini kendi üzerinde görenlerden eyle ya rabbi! Sana hamd eden, şükreden, seni tesbih eden kullarından eyle ya rabbi!

Biz hiçbir şey bilmiyorken bize öğreten sensin ya rabbi! Her neyi öğrenmişsek senden öğrendik ya rabbi! Bize bilmediğimizi öğreten sensin ya rabbi! Her neyi biliyorsak senin bildirmenle, senin öğretmenle, senin iman ettirmenle biliyoruz ya rabbi!

Bizi tuğyana düşenlerden, sana karşı saygısızlık yapanlardan, seni ciddiye almayanlardan eyleme ya rabbi! Sözüyle, tavrıyla, hâliyle, hayatıyla kendini müstağni görenlerden, sana karşı ihtiyaçsız olduğunu zannedenlerden, haddini aşanlardan eyleme ya rabbi! Bizi kendini bütünüyle sana muhtaç gören kullarından eyle ya rabbi! "İndirdiğin ve indireceğin her hayra muhtacız" diyen kullarından eyle ya rabbi! Bütünüyle sana muhtaç olduğunu, varlığının da sana muhtaç olduğunu bilenlerden, varlığı varlıkta tutanın sen olduğuna iman edenlerden eyle ya rabbi! Bizi; seni bir an bile unutanlardan eyleme ya rabbi! Bizi bir an bile zatından gafil eyleme ya rabbi! Muhakkak ki dönüş sanadır ya rabbi!

Yaptığımız her işten, konuştuğumuz her kelimeden, aklımızdan ve gönlümüzden geçen her düşünceden bizi hesaba

çekecek olan sensin ya rabbi! Bizi bunu idrak edenlerden, anlayanlardan ve unutmayanlardan eyle ya rabbi! Sen "böyle yapanlar Allah'ın kendisini gördüğünü bilmiyormu" buyurdun, bizi; kullarını gördüğünü bilenlerden eyle ya rabbi! Bunu unutmayanlardan ve hayatı her an huzurundaymış gibi yaşayanlardan eyle ya rabbi!

KALEM SÛRESİ

Nûn vel kalemi ve mâ yesturûn: "Nun. Kaleme ve yazdıklarına and olsun." **Mâ ente bi ni'meti rabbike bi mecnûn:** "Sen, rabbinin nimeti sayesinde (rabbinin sana verdiği nimetten dolayı) mecnun değilsin." **Ve inne leke le ecran gayra memnûn:** "Mutlaka senin için bitmez, tükenmez bir ecir vardır." **Ve inneke le alâ hulukın azîm:**[14] "Ve muhakkak ki sen azim bir ahlak üzeresin."

Kaleme ve yazdıklarına hamd olsun. Allah'ın bize vahyettiklerine, gönlümüze vahyedip yazdıklarına hamdolsun. Bizi mecnun kılmadığı için Allah'a hamdolsun. Asıl mecnun olanlar, aklını asıl kaybedenler; şeytana uyanlar ve Allah'ın vahiy olarak indirdiğine iman etmeyenlerdir. Bizi onlardan eyleme ya rabbi!

Bizi vahyine sarılanlardan eyle ya rabbi! Kendisine bitmez, tükenmez bir ecri ikram ettiğin, azim bir ahlak üzere olan Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'le beraber eyle ya rabbi! Bizi Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'in ahlakına büründür ya rabbi! O ahlakı kazanmak için çaba, gayret sarf edenlerden eyle ya rabbi! Bizi hem dünyada hem de ahirette onunla beraber eyle ya rabbi! Dünyadayken gönlünü Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'le beraber

[14] Kalem /1-4

edip onu kendisine örnek alanlardan, ona tabi olanlardan eyle ya rabbi! Onun ahlakını almaya, onun gibi yapmaya çalışanlardan eyle ya rabbi! Onun âlemlere rahmet olduğu gibi bizi de âlemlere, insanlara, etrafımıza, çevremize rahmet olanlardan eyle ya rabbi!

Sen resulüne "sen azim bir ahlak üzeresin" buyurdun ya rabbi! Bizi de bu nimetten faydalandır ya rabbi! Bu azim ahlaktan bize de istifade ettir ya rabbi! O azim ahlaktan nasibimizi ihsan eyle, ikram eyle ya rabbi! Gücümüzün yettiğince bizi de o azim ahlaka sahip eyle ya rabbi!

Sen ayet-i kerimede **"kim mecnunmuş (kim deliymiş) yakında sen de göreceksin onlar da görecek! Senin rabbin kendi yolundan sapanı da, hidayete ereni de en iyi bilendir.**[15] **"O gıybetçinin, laf taşıyanın (kovuculuk yapanın) peşinden bir de gereksiz yere yemin eden değersizlerin peşinden gitme, onlara uyma. O hayrı engelleyen, başkasının hakkına tecavüz eden, başkalarını çekiştiren günahkâra da uyma, onlarla beraber olma"**[16] buyurdun ya rabbi! Bizi de o başkalarının gıybetini yapanlardan, boş laf taşıyanlardan, hayrı engelleyenlerden, haddini aşanlardan, başkalarına saygısızlık edenlerden eyleme ya rabbi! Bizi hidayette olan kullarından eyle ya rabbi! Bizi dalalete düşenlerden, yolundan sapanlardan eyleme ya rabbi! Fakire, fukaraya infak etmek yerine malını gizleyenlerden eyleme ya rabbi! Sonra pişman olup "keşke tesbih edenlerden olsaydım" diyenlerden eyleme ya rabbi! Bizi; seni tesbih edenlerden, senin subhan olduğunu; hiçbir şeye muhtaç olmadığını idrak edenlerden eyle ya rabbi!

Allah dilerse bütün kullarını zengin eder. Allah kullarını birbirine muhtaç etmişse bu takdiri kulları kazansın diyedir. Allah'ın takdirini bu şekilde anlamayanlar rablerini tesbih

[15] Kalem /5-7
[16] Kalem /10-12

etmeyenler ve rablerinin kendisine muhtaç olduğunu zannedenlerdir. Bizi böyle zannedenlerden eyleme, böyle yapıp sonra da "biz kendimize zulmettik, biz zalimlerdenmişiz" diyenlerden ve birbirini suçlayanlardan eyleme ya rabbi!

Bizi "bize yazıklar olsun ki haddimizi aştık, rabbimize karşı saygısızlık yaptık, onun muradını, hikmetini anlamadık" diyenlerden eyleme ya rabbi! Böyle bir yanlışa düştüğünde tövbe edenlerden eyle ya rabbi! Seni tesbih edenlerden eyle ya rabbi! Bizi bize bırakma ya rabbi!

Sen ayetinde **"Allah onları bu dünyada zelil eder (bu, dünyadaki azaplarıdır). Elbette ki ahiretteki azapları daha şiddetlidir. Eğer bilmiş olsanız"**[17] buyurdun. Bizi bunu dünyadayken anlayanlardan eyle ya rabbi! Azabı ahirete kalanlardan eyleme ya rabbi!

İnne lil muttekîne inde rabbihim cennâtin naîm: "Muhakkak ki takva sahipleri için rablerinin katında na'im cennetleri vardır." **E fe nec'alul muslimîne kel mucrimîn**: "Biz Müslümanlarla (Allah'a teslim olanlarla) mücrimleri bir tutar mıyız hiç?" **Mâ lekum, keyfe tahkumûn:** "Size ne oluyor (eğer böyle düşünüyorsanız) ne kötü hüküm veriyorsunuz (bu nasıl hüküm vermektir)!" **Em lekum kitâbun fîhi tedrusûn:** "Yoksa size ait bir kitabınız var da ondan mı okuyorsunuz?" Yoksa böyle düşünenlerin yanında bir kitapları mı vardır! Allah'ın kitabından başka bir kitapları mı vardır, onu mu kabul ediyorlar! **İnne lekum fîhi lemâ tehayyerûn:**[18] "(Yoksa o kitapta) Muhakkak ki beğendiğiniz her şey sizindir (ne isterseniz o size verilir, böyle mi denilmiş, böyle mi yazılmıştır)!"

Em lekum eymânun aleynâ bâligatun ilâ yevmil kıyâmeti inne lekum le mâ tahkumûn: "Yoksa lehinize Kıyamet gününe

[17] Zumer /26
[18] Kalem /34-38

kadar sürecek olan bir sözümüz mü vardır! Siz neye hükmederseniz mutlaka öyle mi olacak (kitabınızda böyle mi yazıyor)!" **Sel hum eyyuhum bi zâlike zeîm:** "Sor onlara: Kim buna (bu sözlerine) kefil olacak?" **Em lehum şurekâ':** "Yoksa onların (Allah'a koştukları) ortakları mı var (onlar mı böyle söylüyor)?" **Fel ye'tû bi şurekâihim in kânû sâdikîn:**[19] "(Onlar bizim ortağımızsa) Doğru söylüyorlarsa getirsinler bakalım ortaklarını (bunu onlara söyleyen ilahları kimmiş getirsinler)."

Yevme yukşefu an sâkın ve yud'avne ilâs sucûdi fe lâ yestetîûn: "O gün (Kıyamet günü) paçalar sıvanır, secdeye davet olunurlar; fakat (secde etmeye) güçleri yetmez." **Hâşiaten ebsâruhum terhekuhum zilleh:** "Korkuyla gözleri öne düşmüş, kendilerini bir zillet sarmıştır (kaplamıştır)." **Ve kad kânû yud'avne ilâs sucûdi ve hum sâlimûn**:[20] "Hâlbuki onlar hayattayken secdeye davet edilmişlerdi (ama secde etmemişlerdi)." Yani Allah'ın emri karşısında başlarını secdeye koyup "işittik ve itaat ettik, kabul ettik" dememişlerdi. Kendi akıllarının, ilahlarının, kitaplarının peşinden gitmişlerdi.

Fe zernî ve men yukezzibu bi hâzâl hadîs: "Bu sözü yalan sayanları bana bırak." **Se nestedricuhum min haysu lâ ya'lemûn:** "Onları bilmedikleri yönden tedrici olarak azaba yaklaştıracağız." **Ve umlî lehum**: "Onlara mühlet veriyorum." **İnne keydî metîn:**[21] "Şüphesiz benim tuzağım sağlamdır."

Allah bizi secdeye, emrine itaat etmeye ve vahyine uymaya davet ettiğinde secdeye kapanan kullarından eylesin. "İşittik ve itaat ettik" deyip emrini yerine getiren kullarından eylesin. Allah bizi kendi kendine ilah edinenlerden, kendi kendine kitap edinenlerden eylemesin. Başka kitapları Allah'ın kitabına şirk koşanlardan eylemesin. Başkalarını, başka şeyleri Allah'a şirk

[19] Kalem /39-41
[20] Kalem /42-43
[21] Kalem /44-45

koşanlardan eylemesin. O gözlerin öne düşüp insanı zilletin bürüdüğü anda Allah bizi muhafaza eylesin. Allah bizi vahyini yalan sayanlardan eylemesin. Allah'ın tedrici olarak, yavaş yavaş azaba yaklaştırdığı kullarından eylemesin. Allah bizi mühlet verdiği kullarından eylemesin. O mühleti nimet zannedenlerden, yanlış yaptığı hâlde "Allah bana ikram ediyor, o zaman ben doğru yoldayım" diyenlerden eylemesin.

Ve in yekâdullezîne keferû le yuzlikûneke bi ebsârihim lemmâ semîûz zikr: "Şüphesiz o kâfirler Kur'an'ı işittikleri zaman (kinlerinden, nefretlerinden, hasetlerinden, hasetle bakışlarından dolayı) nerdeyse gözleriyle seni devireceklerdi (yıkacaklardı)." **Ve yekûlûne innehu le mecnûn**: "Ve 'gerçekten bu bir mecnun' diyorlardı." **Ve mâ huve illâ zikrun lil âlemîn:**[22] "Ama o (Kur'an) âlemler için ancak bir zikirdir (bir öğüttür)."

Allah bizi Kur'an'dan öğüt alanlardan eylesin. Kur'an ile hatırlayanlardan, Kur'an ile zikredenlerden, Kur'an ile yolunu bulanlardan eylesin. Allah bizi Kur'an'a, Allah'ın ipine sarılanlardan eylesin.

MUZZEMMİL SÛRESİ

Yâ eyyuhâl muzzemmil: "Ey elbisesine bürünen!" **Kumil leyle illâ kâlîlâ:** "Gecenin birazından gayrı kalk." **Nısfehû evinkus minhu kalîlâ:** "(Gecenin) Yarısı kadar ya da ondan biraz eksilt." **Ev zid aleyhi ve rettilil kur'âne tertîlâ:**[23] "Ya da çoğalt ve Kur'an'ı ağır ağır oku." Yani geceni Allah'ın vahyini okuyarak, Allah'ın ayetleri üzerinde tefekkür ederek Allah'a secdeyle, Allah'ı zikretmekle geçir.

[22] Kalem /51-52
[23] Muzzemmil /1-4

Yâ eyyuhel muzzemmil: "Ey elbisesine bürünen (ey örtünen, ey gaflet örtüsüyle örtünen, ey nefsin arzu ve istekleriyle, dünyayla örtünen)!" Örtüyü, nefis perdesini üzerinden at, rabbine dön, tefekkür et. Gece kalk tefekkür et de kendine gel, rabbinle beraber ol, rabbinin ayetleri üzerinde tefekkür et. Gündüz seni meşgul eden bir meşguliyet olabilir; ama gece kalk rabbinin ismini zikret.[24]

Vezkurisme rabbike ve tebettel ileyhi tebtîlâ:[25] "Rabbinin ismini zikret ve her şeyden kurtularak ona yönel." Her şeyi silerek, rabbinin ismini zikrederek ona yönel, bir tek onunla beraber ol.

Bizi gece kalkanlardan eyle ya rabbi! Üzerindeki örtüyü atanlardan, o örtüden sıyrılanlardan eyle ya rabbi! Dünya örtüsünden, nefis örtüsünden kurtulanlardan eyle ya rabbi! Gece kalkıp senin ismini zikredenlerden eyle ya rabbi! Bütünüyle her şeyden kesilerek sana yönelen kullarından eyle ya rabbi! Bizi seninle beraber olanlardan eyle ya rabbi! Beraberliğini kabul ettiğin, ayetlerin üzerinde tefekkür eden kullarından eyle ya rabbi!

Rabbul meşrıkı vel magrib: "O, doğunun da batının da rabbidir." Doğunun da batının da rabbi Allah'tır. **Lâ ilâhe illâ huv:** "Ondan başka ilah yoktur." **Fettehızhu vekîlâ:**[26] "Sadece ona güven."

Bizi; senin doğunun da, batının da, dünyanın da, ahiretin de rabbi olduğuna iman edenlerden, bunu idrak edenlerden eyle ya rabbi! Bütün kuvvetin, kudretin, azametin sana ait olduğunu idrak edenlerden eyle ya rabbi! Senden başka ilah olmadığına iman edenlerden eyle ya rabbi! İlah olarak bir tek seni görenlerden, bir tek seni anlayanlardan eyle ya rabbi! Bütünüyle sana tevekkül

[24] Muzzemmil /7-8
[25] Muzzemmil /8
[26] Muzzemmil /9

edenlerden, vekil olarak bir tek sana güvenenlerden eyle ya rabbi! Kendisine başka vekil edinenlerden eyleme ya rabbi! Sana şirk koşanlardan eyleme ya rabbi! Senin dışında başkalarının da herhangi bir şeye sahip olduğunu zannedenlerden eyleme ya rabbi!

Vasbir alâ mâ yekûlûne vehcurhum hecran cemîlâ: "Onların (kâfirlerin) söyledikleri şeylere sabret ve onları güzel bir şekilde terk et." **Ve zernî vel mukezzibîne ulîn na'meh:** "O yalancıları, zevklerinin peşinde koşanları bana bırak." **Ve mehhilhum kalîlâ:** "Ve onlara biraz mühlet ver." **İnne ledeynâ enkâlen ve cahîmâ:** "Onlar için bizim yanımızda bukağılar[27] ve cehennem vardır." **Ve taâmen zâ gussatin ve azâben elîmâ:**[28] "Bir de (onlar için) elim bir azap, boğazdan geçmeyen (boğazda duran) bir yiyecek vardır."

Bizi senin vahyine itiraz edenlere sabredenlerden eyle ya rabbi! Güzel bir şekilde onlardan uzaklaşanlardan, onlardan hicret edenlerden eyle ya rabbi! Onları ciddiye alıp onlarla boğuşanlardan, dalaşanlardan, münakaşa edenlerden eyleme ya rabbi! Emrettiğin gibi onları sana bırakanlardan eyle ya rabbi!

Fe asâ fir'avnur resûle fe ehaznâhu ahzen vebîlâ: "Firavun, o resule (Allah'ın resulüne) isyan etti. Biz de onu ağır bir azapla yakaladık." **Fe keyfe tettekûne in kefertum yevmen yec'alul vildâne şîbâ:** "Eğer inkâr ederseniz çocukları bir günde ihtiyar edecek günün azabından kendinizi nasıl koruyacaksınız?" **Es semâu munfatırun bih:** "Gök onunla (o günün dehşetiyle) yarılır." **Kâne va'duhu mef'ûlâ:** "Onun (Allah'ın) vâdi mutlaka yerine gelir." **İnne hâzihî tezkirah:** "İşte, bunlar (bu ayetler sizin için) bir öğüttür." Bu ayetler Allah'ın size zikridir, nasihatidir. Evet, peygamberi, Allah'ın resulünü inkâr ederseniz o gün kendinizi

[27] Ayağa takılan zincir, pıranga
[28] Muzzemmil /10- 13

Allah'tan nasıl koruyacaksınız, buyurdu Allah. **Fe men şâettehaze ilâ rabbihî sebîlâ:**[29] "Dileyen rabbine varan bir yol tutsun."

Dileyen rabbine varan bir yol tutsun. Rabbine varan yolu tutmak isteyenler; Allah'ı, Allah'ın zikrini dinleyenler, Allah'ın ipine sarılanlar, Allah'ın resulünü ciddiye alanlar ve Allah'ın resulüne iman edenlerdir.

Bizi resulüne iman edenlerden, resulüne tabi olanlardan eyle ya rabbi! Bizi nasihatini, zikrini dinleyenlerden, sana gelen yolu tutanlardan ve o yolda yürüyüp sana vasıl olanlardan eyle ya rabbi! Bizi yolundan ayırma ya rabbi! Bizi sana gelen yoldan ayırma ya rabbi!

Sadakallahulazim

Allah bizi kendisini, vahyini, peygamberini, va'dini, gazabını, azabını, nimetini ve davetini ciddiye alanlardan eylesin. Allah bizi ciddiye aldıklarını ciddiye alanlardan, sevdiklerini sevenlerden, sevmediklerini ise sevmeyenlerden eylesin.

Allah hepinizden razı olsun.

[29] Muzzemmil /16-19

2.Bölüm

MUDDESSİR - A'LÂ - LEYL FECR - DUHÂ - İNŞİRÂH SÛRELERİ

EUZUBİLLAHİMİNEŞŞEYTANİRRACİM
BİSMİLLAHİRRAHMANİRRAHİM

Elhamdulillahi rabbil âlemin esselatu vesselamu aleyke ya seyyidel evveline vel ahirin ve ila cemiil enbiyayi vel murselin ve ila cemiil evliyayi vel hamdulillahi rabbil âlemin.

Geçen sohbetimizde rabbimizin vahyine nasıl cevap vermemiz gerektiğini ve ayetlere duayla nasıl karşılık vereceğimizi anlamaya çalışmıştık. Bu sohbetimizde de rabbimizin ayetlerine cevap vermeye devam edeceğiz inşallah.

Resulullah (s.a.v.) Efendimiz ayetleri okurken veya namazdayken cevap verilmesi gereken bir ayet olduğunda namazın içinde de ayetlere cevap verirdi. Örnek vermek gerekirse Allah'ın "böyle yapacak mısınız" şeklinde sorusunun olduğu ayetlere "evet, ya rabbi! Böyle yapacağız" der, Allah'ın o sorusuna cevap verirdi. İman bunu gerektirir. Bu yüzden bizim de her bir ayete mutlaka cevap vermemiz gerekir ki iman etmiş olalım.

Evet, Allah'ın indirdiği ayetlerin neyi ifade ettiğini ve o ayetlerdeki muradını anlamaya çalışırken bir de ayetlere cevap vermeliyiz. Tabi ki bunu sadece Ramazan ayına özel olsun diye yapmıyoruz. Ne zaman bir ayet okuduğumuzda veya bize bir ayet okunduğunda gönlümüzün hemen devreye girip o ayete cevap vermesi için bunu yapıyoruz.

Allah'ı ciddiye almak; Allah'ın kelamını ciddiye almak demektir. İman etmek demek de Allah'ın ayetlerine iman etmek demektir. Bu yüzden Allah'ı ciddiye almak için her vahyine "işittik ve itaat ettik"[1] deyip gönül itibariyle o ayete gereken cevabı vermemiz lazım. Hep beraber böyle yapmaya çalışacağız inşallah.

[1] Nûr /51

EUZUBİLLAHİMİNEŞŞEYTANİRRACİM
BİSMİLLAHİRRAHMANİRRAHİM

MUDDESSİR SÛRESİ

Yâ eyyuhâl muddessir: "Ey örtüsüne bürünen (ey örtüye bürünen)!" **Kum fe enzir:** "Kalk ve inzar et." Kalk, kendini tanıt, üstündeki örtüyü at, herkes senin Allah'ın resulü olduğunu, mü'min olduğunu, Allah'ın yeryüzündeki halifesi olduğunu, rabbine itaat ettiğini, rabbini sevdiğini, ona âbd olduğunu görsün ve anlasın. **Ve rabbeke fe kebbir:**[2] "Ve rabbini tekbir et." Rabbinin büyüklüğünü üzerinde göster. Öyle bir kul, öyle bir âbd ol ki sana bakan senin Allah'a âbd olduğunu, rabbinin büyüklüğünün, azametinin karşısında teslim olduğunu, acziyetini bütünüyle bildiğini, rabbine itaat ettiğini görsün; yani, rabbinin büyüklüğünü üzerinde göster, buyurdu Allah.

Bu ayete nasıl cevap vermemiz lazım?

Evet, ya rabbi! Örtümüzü üstümüzden atıyoruz. Ne mevkimizin, ne makamımızın, ne malımızın, mülkümüzün örtüsüyle ne de başka bir örtüyle örtünüyoruz, tüm örtüleri üzerimizden atıyoruz ya rabbi! Sadece sana âbd olmanın örtüsü üzerimizde kalacak ya rabbi! Bize bakan, bizi gören, senin âbdin olduğumuzu görecek ve bilecek, bunu üzerimizde göstereceğiz ya rabbi! Kulluğumuzu ortaya koyup hâlimizle, ahlakımızla insanları uyaracağız. Kulluğumuzu ortaya koyarken de aynı zamanda kulluğa davet edeceğiz ya rabbi! Seni tekbir edip büyüklüğünü ahlakımızda, üzerimizde, sözümüzde göstereceğiz. Hayatı yaşarken kul olduğumuzu her hâlimizle göstereceğiz.

[2] Muddessir /1-3

Büyüklüğünü ortaya koyup her emrine "işittik ve itaat ettik" diyecek ve vahyine uyacağız ya rabbi!

Ve siyâbeke fe tahhir:[3] "Elbiseni temiz tut." Zahiri elbiseni de manevi elbiseni de temiz tut!

Kendimizi temiz tutacağız ya rabbi! Zahiri elbisemizi temiz tutarken manevi olarak da gönlümüzü temiz tutacağız ya rabbi! İmanımızdan dolayı giydiğimiz takva elbisesini temiz tutup onu kirletmeyeceğiz ya rabbi! Her anda sana karşı sorumluluğumuzu bilecek ve gerekeni yapmaya çalışıp elbisemizi kirletmeyeceğiz. Takva elbisemiz kirlendiğinde onu tövbeyle, istiğfarla temizleyeceğiz ya rabbi!

Sen ayetinde **Ver rucze fehcur:**[4] "Ve azap olacak (güzel olmayan, hoş olmayan) şeylerden hicret et (onlardan kaçın)" buyurdun, biz de onlardan kaçınacağız ya rabbi! Bütün çabamızla, gayretimizle, gücümüzün yettiği kadarıyla seni ciddiye alıp sevmediğin her türlü yanlıştan, kusurdan, hatadan, günahtan, şirkten uzaklaşmaya, hicret etmeye, onlardan kaçmaya çalışacağız ya rabbi!

Ve lâ temnun testeksir:[5] "Yaptığın şeyi çok görerek minnet etme." Yaptığımız hiçbir şeyi çok görerek asla minnet etmeyeceğiz ya rabbi! Ne ibadetimizi ne de zahiri olarak yaptığımız bir iyiliği çok görerek sana minnet etmeyeceğiz! Kullarına da minnet etmeyeceğiz ya rabbi!

Ve li rabbike fasbir:[6] "Rabbin için sabret."

Nasıl bir sorun, nasıl bir sıkıntı, nasıl bir imtihan olursa olsun senin için mutlaka sabredeceğiz ya rabbi! Sen, **"Allah**

[3] Muddessir /4
[4] Muddessir /5
[5] Muddessir /6
[6] Muddessir /7

sabredenlerle beraberdir."[7] **"Allah sabredenleri sever"**[8] buyurdun ya biz de bizimle beraber olman ve sevgini kazanmamız için mutlaka sabredeceğiz ya rabbi! Bizi sabredenlerden eyle ya rabbi!

Kullu nefsin bimâ kesebet rehîneh: "(Cehenneme giden) Herkesin kazandığı her ne varsa onun karşılığında bir rehindir." **İllâ ashâbel yemîn:** "Ama sağın arkadaşları (kitabını sağdan alanlar) müstesna!" **Fî cennâtin, yetesâelûn:** "Onlar cennette sorarlar." **Anil mucrimîn:** "Mücrimlerin (suçluların, cehenneme gidenlerin durumunu sorarlar)." **Mâ selekekum fî sekar:** "(Cennetlikler cehennemliklere der ki) Sizi cehenneme sokan nedir?" Cennetlikler "neden cehenneme girdiniz, bunu hak edecek ne yaptınız" diye cehennemliklere sorarlar. **Kâlû lem neku minel musallîn:** "Onlar derler ki: Biz salat edenlerden değildik." **Ve lem neku nut'ımul miskîn:** "Ve fakirleri (miskinleri) doyuranlardan değildik." **Ve kunnâ nehûdu meal hâidîn:** "Ve gaflete (yanlışa) dalanlarla beraber (gaflete) dalıyorduk." **Ve kunnâ nukezzibu bi yevmid dîn:** "Ve bu hesap gününü de (yokmuş gibi) yalan saydık." **Hattâ etânâl yakîn:**[9] "Nihayet bize ölüm geldi."

Allah bizi namaz kılanlarla, secde edenlerle, fakirleri, miskinleri doyuranlarla beraber eylesin. Yanlışa, hataya, gaflete dalanlarla beraber gaflete dalanlardan eylemesin. Allah bizi din gününü, hesabı yalan sayanlardan "kabul ettim" deyip gereğini yapmayanlardan ve bu hâl üzere ölenlerden eylemesin.

Fe mâ tenfeuhum şefâatuş şâfiîn: "Artık (o gün) şefaatçilerin hiçbir şefaati onlara fayda vermez." **Fe mâ lehum anit tezkirati mu'rıdîn:** "Öyleyse onlara ne oluyor ki zikirden (Allah'ın zikrinden, Allah demekten, Allah'ın vahyinden) yüz

[7] Bakara /153, 249, Enfâl /66

[8] Âli İmrân /146

[9] Muddessir /38-47

çeviriyorlar!" **Ke ennehum humurun mustenfiratun, ferrat min kasverah:**[10] "Onlar aslandan kaçan yaban eşekleri gibidir." "Onlar yaban eşeklerinin aslandan ürkmesi gibi Allah'ın vahyinden, Allah'ın zikrinden ürküp kaçarlar. Onlara ne oluyor böyle!

Allah bizi zikrinden, vahyinden kaçanlardan eylemesin. "Yaban eşeklerinin aslandan kaçtığı gibi Allah'ın zikrinden, vahyinden kaçıyorlar" dediği kullarından eylemesin inşallah!

Kellâ, bel lâ yuhâfûnel âhırah: "Hayır! Gerçek şu ki onlar ahiretten (hesaptan) korkmuyorlar." **Kellâ innehu tezkirah:** "Hayır, muhakkak ki bu (Kur'an) bir zikirdir (nasihattir, Allah'ın kullarına verdiği öğüttür)." **Fe men şâe zekerah:**[11] "Kim dilerse ondan öğüt alır."

Allah bizi Kur'an'dan öğüt alanlardan, rabbini dinleyenlerden eylesin. Ahiretten, hesaptan korkanlardan, haşyet duyanlardan eylesin. Ahiretin hesabını yapıp yaşayanlardan, dünyayı ahiretin tarlası olarak bilenlerden, bunu unutmayanlardan eylesin. Her anında Allah'ın hesabını yapanlardan eylesin inşallah.

A'LÂ SÛRESİ

Sebbihısme rabbikel a'lâ: "E'âla olan rabbinin ismini tesbih et." **Ellezî halaka fe sevvâ:**[12] "O ki yarattı ve düzene koydu." **Vellezî kaddera fe hedâ:** "O ki takdir etti ve hidayet etti (hidayet yolunu gösterdi)." Subhane rabbiyel e'âla: "E'âla olan rabbimiz subhandır." Yüceler yücesidir, yüceliği akılla anlaşılmayacak olandır. Allah, akıl ile anlaşılamayacak kadar yücedir. E'âla olan

[10] Muddessir /48-51
[11] Muddessir /53-55
[12] A'lâ /1-3

rabbimizi tesbih ederiz. O her şeyi yaratıp her şeyi düzene koyandır. Şahitlik ederiz ki Allah her şeyi düzene koymuş ve her şeye, herkese hidayetini göstermiştir; yani peygamber gönderip kitabını, vahyini indirerek tüm kullarına hidayeti, hidayet yolunu göstermiştir.

"Dileyen rabbine varan bir yol tutsun."[13] Kim Allah'ın vahyiyle hayatını yaşarsa rabbine varan yolda yürür, rabbine vasıl olur, rabbini onun kendisini tanıttığı gibi tanır ve rabbini bulur. Rabbinden kaçanlar ise hidayeti bulamaz; çünkü onlar hidayet yolunu kaybetmişlerdir.

Bizi hidayetinle hidayeti bulanlardan ve hidayetine uyanlardan eyle ya rabbi! Hidayetçilerine uyanlardan eyle ya rabbi! Seni E'âla olarak bilip ismini tesbih edenlerden eyle ya rabbi!

Fe zekkir in nefeatiz zikrâ: "Eğer bu zikir (Kur'ân, ayetler) fayda verecekse onunla öğüt ver." Bu zikirle onlara hatırlat. **Se yezzekkeru men yahşâ:** "(Rabbinden) Haşyet duyan kişi (Allah'ın vahyinden mutlaka) öğüt alacaktır." **Ve yetecennebuhâl eşkâ:** "Şaki olan da ondan kaçınacaktır (kaçacaktır)." **Ellezî yaslân nâral kubrâ:** "Bunun için en büyük ateşe atılır." **Summe lâ yemûtu fîhâ ve lâ yahyâ:**[14] "Sonra orada ne ölür ne de hayat bulur." Orada ölüm yok ki ölsün, yaşantısı da yaşamak değil ki yaşasın.

Allah bizi Kur'an'ın, vahyin öğüdünü dinleyenlerden, ayetlerden öğüt alanlardan ve gerekeni yapanlardan eylesin. Allah bizi kendisinden haşyet duyanlardan eylesin. Şaki olanlardan, vahyinden kaçanlardan eylemesin. Allah'ın vahyinden kaçtığı ve Allah'ı dinlemediği için ayette buyrulduğu üzere en büyük ateşe atılanlardan eylemesin inşallah.

[13] Muzzemmil /19, İnsan /29
[14] A'lâ /9-13

Kad efleha men tezekkâ: "Gerçek şu ki temizlenenler felah bulmuştur." Temizlenmiş olarak gelenler felah bulmuştur. **Ve zekeresme rabbihî fe sallâ:**[15] "Ve rabbinin ismini zikredip namaz kılanlar (namazla doğrulanlar felah bulmuştur)."

Bel tu'sırûnel hayâted dunyâ: "Ama hayır! Siz dünya hayatını tercih ediyorsunuz." Nefsinizi tezkiye etmek yerine, temizlenmek yerine, rabbinize secde edip namaz kılmak ve rabbinizin ismini zikretmek yerine dünya hayatını tercih ediyorsunuz. **Vel âhıratu hayrun ve ebkâ:** "Hâlbuki ahiret hayatı hem bakidir (ebedidir) hem de (dünyadan) daha hayırlıdır." **İnne hâzâ le fîs suhufîl ûlâ:** "Muhakkak ki bu (hüküm) geçmiştekilerin kitaplarında da vardır." Hiçbir kulum için hükmüm değişmez, hepsi için aynıdır. **Suhufi ibrâhîme ve mûsâ:**[16] "İbrahim'in ve Musa'nın sahifelerinde de (bu yine böyleydi)."

Kim nefsini tezkiye edip temizlerse "Allah" deyip rabbinin ismini zikreder, namazı kılar, ahireti dünyaya tercih ederse saadete erer ve kazanır. Yoksa ebediyen kaybeder. Ahiretin devamlı olduğuna, baki olduğuna, dünyadan daha hayırlı olduğuna iman edenler ahireti dünyaya tercih ederler. Bu tercihi yapamayanlar ahireti için çabasını, gayretini sarf edip fedakârlık yapamazlar. Bu, geçmişteki ümmetler için de sizin için de böyledir; yani kıyamete kadar böyledir, buyurdu Allah.

Bizi nefsini tezkiye edenlerden eyle ya rabbi! Nefsini şirkten, küfürden, hasetten, riyadan, dünya sevgisinden, nefsin arzu ve isteklerinden temizleyenlerden eyle ya rabbi! Bizi ismini zikredenlerden, namazı ikame edenlerden, hayatı her anda huzurundaymış gibi yaşayanlardan eyle ya rabbi!

[15] A'lâ /14-15
[16] A'lâ /16-19

LEYL SÛRESİ

Vel leyli izâ yagşâ: "(Karanlığı) Bürüdüğü zaman geceye and olsun." **Ven nehâri izâ tecellâ:** "Aydınlığa kavuştuğu zaman gündüze (gündüzün aydınlığına and olsun)." **Ve mâ halâkaz zekera vel unsâ:** "Erkeği ve dişiyi yaratana (and olsun)." **İnne sa'yekum le şettâ:** "Muhakkak ki amelleriniz çeşit çeşittir." Amelleriniz ne olursa olsun; yani Allah'ın rızasını hangi yolda kazanmaya çalışıp çaba, gayret sarf ederseniz edin, içinizden kazanacak olanlar şunlardır. **Fe emmâ men a'tâ vettekâ:** "Kim takva sahibi olur (Allah'a karşı sorumluluğunu bilir) ve verirse." **Ve saddeka bil husnâ:** "En güzeli de (sözü de) tasdik ederse." Allah'ın vahyini tasdik eder, ona cevap verip "işittik ve itaat ettik" derse. **Fe se nuyessiruhu lil yusrâ:**[17] "Onu en kolaya müyesser kılacağız (onun işini kolaylaştıracağız)." Allah'ın muradı üzerinde gerçekleşsin diye çabasını, gayretini sarf edip ebedi hayatını kazanmaya çalışırken onun bu işini kolaylaştıracağız. Bunun için nerede çalışırsa çalışsın böyle yapacağız.

Ve emmâ men bahıle vestagnâ: "Ama kim de cimrilik eder (Allah'ın 'ver' demesine karşılık 'vermesem de olur' deyip) ve kendini müstağni görürse." **Ve kezzebe bil husnâ:** "Ve en güzeli yalan sayarsa." **Fe se nuyessiruhu lil usrâ:**[18] "Onu da zor olana müyesser kılarız." Yani kaybetmesin, aksine kazansın diye önüne engeller koyarız. En güzeli yalan saymak demek "kabul ediyoruz, Allah'ın sözü doğrudur; ama bu zamanda böyle olmaz, bu zamanda böyle yapmak mümkün değildir" demektir ya da kendini kandırıp "gücüm, öyle yapmaya yetmiyor" demektir. Böyleleri Allah'ın vahyini tasdik eder; ama yaşantısına almayıp yalan sayar. Böyle biri kaybederse ne topladığı malı ne de kazandığı diğer

[17] Leyl /1-7
[18] Leyl /8-10

şeyler ona fayda verir. **Ve mâ yugnî anhu mâluhû izâ tereddâ:** "O, cehenneme yuvarlanırken malı ona fayda vermez." **İnne aleynâ lel hudâ:** "Muhakkak ki bize düşen, hidayet yolunu göstermektir." **Ve inne lenâ lel âhırate vel ûlâ:**[19] "Muhakkak ki dünya da ahiret de bizimdir."

Dünyanın ve ahiretin sana ait olduğuna iman ettik ya rabbi! Hidayet yolunun gösterilmesinin sana ait olduğunu kabul ettik ve hidayet yolunu Kur'an ile gösterdiğine iman ettik, senin vahyine, gösterdiğin yola tabi olduk, yolunu kabul ettik ya rabbi! En güzeli tasdik ediyoruz ya rabbi! Senin kelamın kelamların, sözlerin en güzeli, en hakkıdır. Kelamından başka doğru, hak bilmiyor, tanımıyoruz ya rabbi! Bize ikram ettiklerini kullarına ikram etmek için çabamızı, gayretimizi sarf ediyoruz ya rabbi! Dünyayı ahirete kurban ediyoruz ya rabbi! Bunun için bize yardım et ya rabbi! Sana karşı sorumluluğumuzu, takvamızı yerine getirmeye çalışıyoruz ya rabbi! Bizi en güzeli yalanlayanlardan eyleme ya rabbi! Duymamış gibi yapanlardan, kendi kendini kandırarak "bir şeyler yapmaya çalışıyoruz" deyip aslında seni dinlemeyenlerden eyleme ya rabbi! Bizi cimrilik yapıp vermeyenlerden eyleme ya rabbi! Kerim olup verenlerden eyle ya rabbi! Emrini yerine getirenlerden eyle ya rabbi! Seni her şeyden, canından çok sevenlerden eyle ya rabbi! Bu sevginin, bu imanın gereğini yerine getirenlerden eyle ya rabbi!

Fe enzertukum nâran telezzâ: "Ben sizi kaynayıp köpüren ateşle (cayır cayır yanan cehennem ateşiyle) uyardım." **Lâ yaslâhâ illal eşkâ:**[20] "Oraya ancak şaki (eşkıya) olanlar girer." Bu ateşe ancak rabbinden, rabbinin vahyinden yaban eşeklerinin aslandan kaçtığı gibi kaçanlar girer.

[19] Leyl /11-13
[20] Leyl /14-15

Ellezî yu'tî mâlehu yetezekkâ: "O (takva ehli) ki (Allah'a karşı sorumluluğunu bilip yerine getirenler) malını verir ve temizlenir." **Ve mâ li ehadin indehu min ni'metin tuczâ:** "Ve onun (Allah'ın) yanında (şükrana layık) mükâfatlandırılacak hiçbir nimet yoktur." **İllebtigâe vechi rabbihil a'lâ:** "Ancak e'âla olan (yüceler yücesi olan) rabbinin cemalini isteyenler müstesna!" Takva sahibi olup malını verenler ve yüceler yücesi olan rabbinin cemalini isteyenler müstesna, o takva sahiplerinin yaptıkları şükrana layıktır, Allah katında kıymetlidir, değerlidir, nimete layıktır. Onlar takva sahibi olup Allah'a karşı sorumluluğunu yerine getirdikleri, malını verip temizlendikleri ve rablerinin vechini, cemalini istedikleri için Allah onlardan razı olacak, onlar da Allah'ın ikramından razı olacaklardır. **Ve le sevfe yerdâ:**[21] "(Rabbinin cemalini istediği için o ona verilecek) Ve yakında o da razı olacaktır." Yani rabbinin cemalini müşahede edecek ve istediğine kavuştuğu için de bundan razı olacak.

Onlar en güzeli (Allah'ın vahyini) tasdik ettikleri, takva sahibi olup mallarından verdikleri, temizlendikleri, nefislerini tezkiye ettikleri ve rablerini her şeye tercih ettikleri için bu nimeti alırlar.

Bizi e'âla olanın, yüceler yücesi olanın cemalini dileyenlerden eyle ya rabbi! Malını verip temizlenenlerden eyle ya rabbi! Bizi takva ehli olanlardan, sana karşı sorumluluğunu yerine getirenlerden eyle ya rabbi! Hakkı, vahyini tasdik edenlerden eyle ya rabbi! Senden, zikrinden kaçanlardan eyleme ya rabbi! En güzeli tasdik edenlerden eyle ya rabbi! Cimrilik yapanlardan eyleme ya rabbi! Kendini müstağni görüp "benim ihtiyacım yok" diyenlerden eyleme ya rabbi!

[21] Leyl /18-21

FECR SÛRESİ

İnne rabbeke le bil mirsâd:[22] "Muhakkak ki rabbin (her şeyi) gözetlemededir." Her şey onun kontrolü altındadır. Muhakkak ki siz rabbinizin gözetimi altındasınız.

Bizi her an gözetlendiğini unutmayanlardan eyle ya rabbi! Her an senin huzurunda olduğunu unutmayanlardan eyle ya rabbi!

Fe emmâl insânu izâ mebtelâhu rabbuhu fe ekramehu ve na'ameh: "Ne zaman rabbi, insanı imtihan edip ona ikramda bulunsa ve ona nimet verse." **Fe yekûlu rabbî ekramen:** "Rabbim bana ikram etti, der." Allah, kuluna imtihan olarak ikramda bulunduğunda kul "rabbim bana ikramda bulundu, ikram etti, nimet verdi" der. **Ve emmâ izâ mâbtelâhu fe kadera aleyhi rızkah:** "Ne zaman da bir imtihan gereği rızkını kıssa (daraltsa, o zaman da)." **Fe yekûlu rabbî ehâneni:**[23] "Rabbim bana ihanet etti, der." Yani "rabbim beni zelil etti, bana ihanet etti, ben bunu hak etmemiştim" der.

Bizi böyle söyleyenlerden eyleme ya rabbi! İmtihanın kazanma imkânı olduğunu bilenlerden eyle ya rabbi! Nimetle imtihan ettiğinde gereğini yerine getirenlerden eyle ya rabbi! Musibetle imtihana tabi tuttuğunda itiraz etmeyip bir kul gibi duranlardan, teslim olanlardan eyle ya rabbi! O imtihanın arkasında mutlaka bir nimet olduğunu bilenlerden ve buna iman edenlerden eyle ya rabbi!

Kellâ bel lâ tukrimûnel yetîm: "Hayır! Doğrusu siz yetime ikram etmiyorsunuz." **Ve lâ tehâddûne alâ taâmil miskîn:** "Miskini doyurmayı da teşvik etmiyorsunuz." **Ve te'kulûnet**

[22] Fecr /14
[23] Fecr /15-16

turâse eklen lemmâ: "Mirası hırsla (helal, haram demeden) yiyorsunuz." **Ve tuhıbbûnel mâle hubben cemmâ:** "Malı da pek çok seviyorsunuz." **Kellâ izâ dukketil ardu dekken dekkâ:** "Ama (Kıyamet günü gelip) arz parça parça olduğunda." **Ve câe rabbuke vel meleku saffen saffâ:** "Rabbin geldiğinde (tecelli ettiğinde) ve melekler saf saf dizildiğinde." **Ve cîe yevme izin bi cehenneme yevme izin yetezekkerul insânu ve ennâ lehuz zikrâ:** "O gün cehennem getirilir ve o gün insan düşünür. Artık bu düşünmenin ne faydası var!" **Yekûlu yâ leytenî kaddemtu li hayâtî:** "(İnsan o gün) Ah keşke bu hayatım için güzel şeyler yapsaydım (dünyadayken yararlı işler yapsaydım da onu ahirete gönderseydim), der." **Fe yevmeizin lâ yuazzibu azâbehû ehad:** "Artık o gün onun (Allah'ın) yapacağı azabı hiç kimse yapamaz!" **Ve lâ yûsiku ve sâkahû ehad**:[24] "Onun (Allah'ın) vurduğu bağı hiç kimse vuramaz."

Bizi öldükten sonra Kıyamet gününde pişman olanlardan eyleme ya rabbi! Yetimleri doyuranlardan, fakirlere ikram edenlerden eyle ya rabbi! Malı toplamayı sevenlerden eyleme ya rabbi! İkram ettiklerini ahireti için harcayanlardan eyle ya rabbi! Bizi "keşke ahiretim için bir şeyler yapıp gönderseydim" diyenlerden, pişman olanlardan eyleme ya rabbi!

Yâ eyyetuhân nefsul mutmainneh: "Ey itminana ermiş nefis!" Ey Allah ile itminan bulmuş Hz. İnsan; Allah'ın zikriyle, vahyiyle, aşkıyla, muhabbetiyle itminana ermiş insan, Allah ile mutmain olmuş insan! **İrciî ilâ rabbiki râdıyeten mardıyyeh:** "Rabbinden razı olarak, rabbin de senden razı olarak rabbine dön!" **Fedhulî fî ibâdî:** "Kullarımın arasına gir." **Vedhulî cennetî:**[25] "Cennetime dâhil ol." Gönlü cennet olan kullarımın arasına gir. Rabbin senden razı olmuştur, sen rabbini kendinden razı ettin; çünkü rabbinden ve rabbinin sana yaptığı her muameleden razı

[24] Fecr /17-26
[25] Fecr /27-30

olup her imtihanın gereğini yerine getirdin. Bu yüzden rabbin de senden razı oldu.

Bizi nefsi itminana ermiş olan kullarından eyle ya rabbi! Seninle mutmain olan kullarından eyle ya rabbi! Senden razı olan kullarından ve razı olduğun kullarından eyle ya rabbi! Sana dönen, bütünüyle seninle olan kullarından eyle ya rabbi! Gönlü cennet olan kullarınla beraber eyle ya rabbi! Gönlü cennet olan kullarından eyle ya rabbi!

DUHÂ SÛRESİ

Ved duhâ: "Kuşluk vaktine (günün aydınlığına) and olsun!" **Vel leyli izâ secâ:** "Sakinliği çöktüğünde geceye (yemin olsun ki)." **Mâ veddeake rabbuke ve mâ kalâ**: "Rabbin seni terk etmedi ve sana darılmadı." **Ve lel âhıratu hayrun leke minel ûlâ:** "(Ama bilesin ki) Ahiret senin için dünyadan daha hayırlıdır." **Ve le sevfe yu'tîke rabbuke fe terdâ:**[26] "Rabbin sana mutlaka verecek ve sen razı olacaksın (rabbin seni razı edecek)."

Bizi kendisine küstüğün, darıldığın kullarından eyleme ya rabbi! Kendisine unutulmuş muamelesi yaptığın kullarından eyleme ya rabbi! Ahiretin, dünyadan daha hayırlı olduğuna iman edenlerden eyle ya rabbi! Bizi; ahireti dünyaya tercih edenlerden eyle ya rabbi! Kendisine verip razı ettiğin kullarından eyle ya rabbi!

E lem yecidke yetîmen fe âvâ: "(Rabbin) Seni yetim bulup barındırmadı mı?" **Ve vecedeke dâllen fe hedâ:** "Seni yolunu kaybetmiş bulup hidayete erdirmedi mi?" **Ve vecedeke âilen fe agnâ:** "Seni fakir (yoksul) bulup zengin etmedi mi?" **Fe emmâl**

[26] Duhâ /1-5

yetîme fe lâ takher: "Öyleyse sakın yetimi kahretme." **Ve emmâs sâile fe lâ tenher:** "İsteyeni de azarlama." **Ve emmâ bi ni'meti rabbike fe haddis:**[27] "Ve rabbinin nimetini anlat."

Bize hiçbir zaman darılmadığını, darılmayacağını biliyor ve buna iman ediyoruz ya rabbi; ama bazen cehaletimizden dolayı, bilmediğimiz için "niye arzularımız, isteklerimiz yerine gelmiyor" ya da "niye rabbimiz bizi böyle imtihana tabi tutuyor" deyip sana küsüyor, darılıyoruz ya rabbi! Bunun için senden af diliyor, mağfiret diliyoruz ya rabbi! Bu bizim acziyetimizden dolayıdır ya rabbi! Farkında olmadan böyle bir yanlışa düştüysek senden af diliyor, mağfiret diliyoruz ya rabbi! Senin bizim için yarattığın, takdir ettiğin her şeyin hayır olduğunu biliyor, buna iman ediyoruz ya rabbi!

Sen azimsin, biz aciziz ya rabbi! Estağfirullah El Âzim! Elbette ki ahiretin dünyadan daha hayırlı olduğuna iman etmişiz ya rabbi; ama bazen dünyaya daldığımız, ahireti unutup sanki sadece dünya hayatı varmış gibi konuştuğumuz, düşündüğümüz, yaşadığımız, çalıştığımız oluyor ya rabbi! Bunun için de af diliyoruz, mağfiret diliyoruz ya rabbi! Ahireti dünyanın önüne, üzerine koyacağımıza söz veriyoruz ya rabbi! Ahireti tercih ettiğimiz takdirde bize ikram edip bizi razı edeceğine iman ettik ya rabbi; çünkü sen böyle müjdelemişsin, böyle vahyetmişsin, biz de buna iman ediyoruz ya rabbi!

Senin bizden razı olman bizim için her şeyin önünde ve üzerindedir ya rabbi! Tercih ettiğimiz sensin, senin rızandır, dostluğundur, cemalindir ya rabbi! Kimi yetim bulur, desteksiz bulursak onu barındırmak için çabamızı, gayretimizi sarf edeceğiz ya rabbi! Nasıl ki sen bizi barındırdıysan, bizi yaratıp büyüttüysen, yetiştirdiysen inşallah biz de elimizden geldiği kadarıyla kullarına yardımcı olacağız ya rabbi! Sen bize yolu nasıl gösterdiysen, bizi

[27] Duhâ /6-11

hidayete nasıl erdirdiysen biz de aynı şekilde kullarını hidayete erdirmeye çalışacağız ya rabbi! Vahyinle, peygamberinle, peygamberinin hayatıyla, güzelliğinin tecellisiyle hidayete vesile olmaya çalışacağız ya rabbi! Hiç kimseyi azarlamayacağız ya rabbi! İsteyeni azarlamayacağız ya rabbi! Onlara yolu göstereceğiz ya rabbi! İhsan ettiğin, ikram ettiğin her nimeti anlatacağız ya rabbi! Şükretmek için, hamd etmek için, seni tesbih etmek için, tekbir etmek için, tevhid etmek için her nimetini anlatacağız ya rabbi! Hamd ettiğimiz, övdüğümüz bir tek sensin ya rabbi!

İNŞİRÂH SÛRESİ

E lem neşrah leke sadrak: "Biz göğsünü açıp genişletmedik mi?" **Ve veda'nâ anke vizrek:** "Yükünü senden kaldırmadık mı?" **Ellezî enkada zahrak:** "O (yük ki) senin belini bükmüştü." **Ve rafe'nâ leke zikrak:** "(Yükünü kaldırıp) Senin şanını yüceltmedik mi?" **Fe inne maal usri yusrâ:** "Her zorlukla beraber mutlaka bir kolaylık vardır." **İnne maal usri yusrâ:** "Ama mutlaka her zorlukla beraber bir kolaylık vardır." **Fe izâ feragte fensab:** "Herhangi bir işi bitirip tamamladığında yeni bir işe koyul." **Ve ilâ rabbike fergab:**[28] "Ve sen rabbine rağbet et (rabbini dile, rabbini iste)."

Ve ilâ rabbike fergab: "Ve sen rabbine rağbet et." Sen rabbini, rabbinin rızasını, dostluğunu, cemalini iste ve bunun için de çabanı, gayretini sarf et. Bir işi yapıp bitirdikten sonra yeni bir işe koyul ve rabbinin rızasını, cemalini isteyip rabbine rağbet et.

Göğsümüzü iman ile, muhabbetinle genişleten sensin ya rabbi! Yükümüzü bizden alan sensin ya rabbi! İş bize kalırsa bütün dünyanın yükünü kendi sorumluluğumuza alır ve bunun altında eziliriz ya rabbi; ama biliyoruz ki mülkün sahibi, dünyanın da,

[28] İnşirâh /1-8

ahiretin de sahibi sensin. Bize düşen; sadece kulluğumuzu yapmak ve sana kul olmaktır. Yükümüzü alan sensin ya rabbi! Sen bize iman ikram ederek, teslimiyet ihsan ederek yükümüzü üzerimizden almasaydın bu yük bizim belimizi bükerdi, biz de bu yükün altında ezilirdik ya rabbi! Bu yükü üzerimizden alırken bizi sana iman etmekle, teslimiyetle, tevekkülle şereflendirdin, şerefimizi yükselttin ya rabbi!

Sen "her zorlukla beraber mutlaka bir kolaylık vardır; ama mutlaka bir kolaylık vardır" buyurdun, hayatı yaşarken buna tekrar tekrar şahit olduk ya rabbi! Vahyine, va'dine iman ediyoruz ya rabbi! Hangi zorluk olursa olsun peşinden bir kolaylığın geleceğine iman ettik ya rabbi; çünkü bu va'di veren sensin. Biz de iman ettik, hayatı yaşarken de tekrar tekrar buna şahit olduk ya rabbi! Rağbetimiz sanadır, istediğimiz sensin ya rabbi! Hangi işi yaparsak yapalım derdimiz senin rızandır, senin dostluğundur, senin sevgindir, muhabbetindir ya rabbi! Gönlümüzü senden başka tarafa çevirme ya rabbi! Bizi ayaktayken, otururken, yanı üzere yatarken seni zikredenlerden, seni hiç unutmayanlardan eyle ya rabbi! Bizi bir an bile gaflette eyleme ya rabbi! Bizleri; seni unutanlardan, kendisine unutulmuş muamelesi yaptıklarından eyleme ya rabbi!

"Yaratan (yarattığını) bilmez mi?"[29]

Elbette ki kulu en güzel, en iyi şekilde bilen ve onu en iyi tanıyan, gücünün neye yettiğini bilen; onu yaratandır. Kul için en faydalı, en hayırlı olan şeyleri en iyi bilen yine onu yaratandır. Kulun hem dünyası hem de ahireti için kendisine gereken her şeyi ikram eden, aynı şekilde onu herkesten çok seven yine onu yaratan rabbidir. Buna iman etmemiz lazım. Bu yüzden rabbimiz bize nasıl bir muamelede bulunursa bulunsun rabbimizden geldiği

[29] Mulk /14

için o muamelenin hayır olduğuna, rahmet olduğuna iman edip onu kabul etmemiz ve rabbimize asla itiraz etmememiz gerekir.

Bizi itiraz edenlerden eyleme ya rabbi! Sen biliyorsun ki bizim istediğimiz sensin, senin rızandır ya rabbi! Bizimle beraber olanların istediği de senin dostluğundur, cemalindir ya rabbi! Bu dünya hayatında nasıl bir muameleyle karşılaşırsak karşılaşalım biliyoruz ki hepsi fanidir, geçicidir ve mutlaka biter; ama ebedi bir hayat bizi bekliyor, senin huzurunda hesap vereceğimiz gün bizi bekliyor, bunu biliyoruz ya rabbi! O gün geldiğinde bizi huzurunda mahcup eyleme, huzurunda kaybedenlerden eyleme ya rabbi! Bizi; "onu huzuruma getirmeyin, onun kulluğunu, imanını kabul etmiyorum" dediğin kullarından eyleme ya rabbi! Kendi nefsinin hevasına tabi olup seni dinlemeyenlerden eyleme ya rabbi! Bizi "ben doğruyu biliyorum" deyip vahyinden kaçanlardan eyleme ya rabbi! İpine sımsıkı sarılanlardan, onu bırakmayanlardan, onu bırakmanın bir felaket olduğunu bilenlerden, anlayanlardan eyle ya rabbi!

Hayatımızı Kur'an ile, vahyinle yaşamayı ikram eyle ya rabbi! Bizi hayatını Kur'an ile yaşayıp Kur'an ile sonlandıran kullarından eyle ya rabbi! Bizi canlı Kur'an eyle ya rabbi! Bizi Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'e tabi olanlardan eyle ya rabbi! Hayata, dünyaya, ahirete onun gibi bakanlardan eyle ya rabbi! Bizi dünya hayatını Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'in anladığı gibi anlayanlardan eyle ya rabbi! Emrin gereği Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'e tabi olanlardan eyle ya rabbi! Gönlünü onun gönlü ile birleştirip ona tabi olanlardan eyle ya rabbi! Gönlümüzü onun gönlü gibi eyle ya rabbi! O nasıl âzim bir ahlak üzereydiyse, âlemlere rahmettiyse bizi de onun gibi azim bir ahlak üzere eyle ya rabbi! Bizi de çevremize, bulunduğumuz, ulaştığımız her yere rahmet eyle ya rabbi! Rahmetini, hidayetini, nimetini üzerimizden ikram eyle ya rabbi!

Bizi bize bırakma ya rabbi! Bizi nefsini tezkiye edenlerden, temizleyenlerden ve nefsinin cimriliğinden kurtulanlardan eyle ya rabbi! Bizi senin yolunda infak edenlerden, verenlerden eyle ya rabbi! En güzeli tasdik edenlerden eyle ya rabbi! En güzeli yalanlayanlardan, cimrilik yapanlardan eyleme ya rabbi! Dünyayı ahirete tercih edenlerden eyleme ya rabbi! Dünyayı, nefsinin arzusunu sana tercih edenlerden eyleme ya rabbi! Bizi işitmemiş, anlamamış gibi yapanlardan, kendi kendini kandıranlardan eyleme ya rabbi! Bin sefer işittiği hâlde işitmemiş gibi yapanlardan eyleme ya rabbi! Bu gazaba uğrayanlardan eyleme ya rabbi! Bizi seni dinleyenlerden, sana itaat edenlerden, senin vahyini sevenlerden eyle ya rabbi!

Sadakallahulazim

İnsan duadan ibarettir ve insanın duadan başka hiçbir gücü yoktur, dolayısıyla insan sadece duadır. Çalışmak da insanın fiili duasıdır. Allah ayet-i kerimede **"ahiret de dünya da Allah'ındır"**[30] buyurmuştur. Bize düşen; duamızı doğru yapmaktır, duamızı yaparken rabbimizi istemektir.

Şayet rabbimize rağbet edip onun rızasını, sevgisini kazanırsak bu durumda kazanamadığımız hiçbir şey kalmaz; ama bunları kazanmazsak o zaman da kazandığımız hiçbir şey olmaz. Sadece kendi kendimizi kandırmış oluruz. Bir insanın kendini böylesine kandırabilmesi büyük bir maharettir. Bunun için tabir-i caizse büyük bir eğitimden geçmesi gerekir.

Kulu bir, Allah ve resulü bir de iblis, şeytanlar davet eder. Kul için bunlardan başka yol yoktur. Kul da ya, rabbinin davetine icabet eder, böylelikle Allah'ın nebileriyle, resulleriyle, vahyiyle

[30] Necm /25

beraber olur ya da iblisin davetine icabet eder, bunun sonucunda ise iblisle, şeytanlarla beraber olur.

Herkes fikrine bakmalıdır; çünkü insanın fikri neyse zikri de odur; yani zikri neyse onun peşinden koşuyordur ve hayatını ona kurban etmiştir. Allah, kula kazanması için kısacık bir hayat takdir etmiştir. Kul, Allah'tan, Allah'ın rızasından başka bir şeyin peşinden koşuyorsa kaybetmiş demektir. Bu peşinden koştuğu şey; dünya olabilir, para olabilir, mal, mevki, makam olabilir, her ne olursa olsun eğer peşinden koştuğu şey Allah değilse o zaman hem dünyada hem de ahirette kaybetmiştir.

Söyledim, Allah haricinde her şey için bu böyledir. Biri kendi kendini kandırıp ya da şeytana uyup "işte, ben devlet kuracağım" diyebilir yahut "aslında bizim derdimiz şudur" diyebilir. Her ne yaparsa yapsın hayatını yaşarken Allah'ın haricinde bir şey istiyorsa kaybetmiş, Allah'a iman etmemiştir. Allah böyle birinin imanını kabul etmez; çünkü Allah şirkin karıştığı imanı kabul etmez. Bu yüzden ayet-i kerimede **"onlar imanlarına şirki karıştırmadan iman etmezler"**[31] buyurmuştur.

Ya Allah'ı kabul edersin ya da etmezsin! Eğer dünyadayken bu tercihi yapmadıysan mutlaka son nefeste bu iki şık arasında tercihini yapmak zorunda kalırsın. Hayatı yaşarken, Allah'ı kabul etmediysen, Allah'ı her şeyin önüne koymadıysan "rabbim Allah'tır" deyip hayatını, nefsini, dünyayı ona kurban etmediysen seni Allah'tan başka tarafa çağıranların davetini Allah'a, Allah'ın vahyine kurban etmediysen bil ki Allah seni kulu olarak kabul etmez; çünkü neyin peşinden koşuyorsan onu seviyorsun demektir. En önemlisi neyi seviyorsan hayatını neyin yoluna kurban ediyorsan hayatını kurban ettiğin o şey senin rabbindir. Hâl böyleyken başka şeylerin peşinden koştuğun hâlde "namazımızı kılıyoruz, ibadetlerimizi yapıyoruz, biz mü'miniz"

[31] Yûsuf /106

diyorsun! Oysaki Allah senin imanını kabul etmemiş! Sen daha Allah'a iman etmemişsin! Kulun, Allah'a iman etmesi Allah'ın, kulu üzerindeki hakkıdır. Allah'a hakkını teslim etmeyen biri Allah'a kul olamamıştır. Allah onu kulu olarak kabul etmez.

Her şeyden çok sevilmek, her şeyden, herkesten çok itaat edilmek, ciddiye alınmak Allah'ın hakkıdır. Allah, kulunu kendinden zatıyla ve sıfatıyla tecelli edip yaratmıştır. Bununla beraber kulunu varlıkta durduran, ona rızkını veren, kuluna ebedi hayatı hazırlayan odur. Bu durumda hayatının üzerinde söz hakkını Allah'tan başkasına verirsen Allah seni nasıl kulu olarak kabul etsin!

Sen kalk üç günlük dünyaya aldan, üç kuruş için ahiretini sat! İnsan bu kadar küçülmemeli, kendini bu kadar hafife, basite almamalıdır! Sen kendini dünyaya satarken Allah da sana cenneti satıyor. **"Allah, mü'minlerden cennet karşılığında mallarını ve canlarını satın almıştır."**[32] Bunu Allah söylüyor. Allah "sana emanet olarak verdiğim malı ve canı bana sat, karşılığında sana cennet ile cemalullah vardır; ama kendini bunun dışında bir şeye satarsan bedavaya satmış olursun; istersen bütün dünya, bütün mevkiler, makamlar, memleketler senin olsun hiç fark etmez. Sen ebedi cenneti ve cemalimi bırakıp kendini bedavaya, çok ucuza, geçici, fani bir şeye sattın, kendi kendine en büyük zulmü yaptın" buyuruyor.

Mü'minin mü'mince bir duruşu olmalıdır, mü'min, Allah'a döndü mü artık başka tarafa dönmemelidir. Allah ayet-i kerimede mü'minleri anlatırken **"mü'minler iman ettikten sonra asla şüpheye düşmeyen, mallarıyla ve canlarıyla Allah yolunda cihad edenlerdir"**[33] buyurur. Bu nedenle Allah'a bir kere döndün mü başka tarafa dönmemen lazım.

[32] Tevbe /111
[33] Hucurât /15

Hata, kusur, günah işlemek ve yanlış yapmak beşeri bir durumdur. Söylediklerim hata yapmakla ilgili değil imanla, Allah'ın hakkıyla ilgilidir. Sen Allah'ın hakkını teslim etmediysen istersen "ben hiç kimseye haksızlık etmedim, herkese hakkını teslim ettim" de, bu hiçbir mana ifade etmez; çünkü sen seni yaratan rabbine karşı nankörlük yaptıysan, onu kendinden perdelediysen, vahyini, peygamberini ciddiye almadıysan zaten kul olarak, bir insan olarak en büyük nankörlüğü yapmışsın demektir.

Mesela "kul hakkıyla gelme neyle gelirsen gel" denilir. Veya ölen biri için arkasından "hiç kimseye zararı yoktu" denilir. Kimseye zararı olmayınca sanki cennete gidecekmiş gibi bir zan vardır! Ya da arkasından "işte, haram yememeye çok dikkat ediyordu" denilir. Biz de bakacağız, haram yemek neymiş! Daha önceki sohbetlerimizde söylemiştim. Farz edelim ki bir yerde çukur kazacağız. Bunun için de ücret karşılığında bu işi yapacak birilerini alıp getirdik ve ona kazacağı yeri gösterip "burayı kaz, akşam geldiğimde ücretini öderim" dedik. Akşam geldiğimizde tuttuğumuz işçi söylediğimiz yeri değil de başka bir yeri kazmışsa vereceğimiz ücreti hak etmiş olur mu? -Elbette ki olmaz; çünkü başka yeri kazmış, bir de üstüne bize iş çıkarmıştır. Bu defa hem istediğimiz çukuru gecikmeli olarak kazmak durumuna düşmüş hem de işçinin açtığı çukuru kapatmak zorunda kalmışızdır. Bu durumda vereceğimiz ücret işçiye helal midir haram mıdır? Söylenen işi yapmamış, üstelik başka yeri kazıp bir de bize zarar vermişse bizden alacağı para hiç helal olur mu! İnsanın helal ve haramı bu şekilde kendi üzerinden anlamaya çalışması gerekir.

Nasıl?

Bu, her bir mahlûkat için böyledir. Allah ayetinde **tusebbihu lehus semâvâtus seb'u vel ardu ve men fîhinn:** "Yedi gökte, yerde ve ikisi arasında her ne varsa onu tesbih eder." **Ve in min şey'in**

illâ yusebbihu bi hamdih:[34] "Ve her şey hamd ile onu tesbih eder" buyurur. **Sebehe;** aktı manasına gelir. Her şey rabbinin kendisine gösterdiği yolda akar; yani rabbi bir varlığı ne için yaratmışsa o varlık mutlaka vazifesini yapar. Misal; Allah Güneş'e "aydınlat ve ısıt" diye emir vermiş ve Güneş'i bu vazifesini yapabileceği konuma koymuştur. Dünya'ya da emir verip "kendinin bir de Güneş'in etrafında dön" buyurmuştur. Bu durumda Dünya, Allah'ın emrettiği bu dönüşünü yerine getirmezse tesbihini yapmamış olur. Dünya'nın ayrıca bir tesbihi daha vardır ki bu ayrı bir şeydir.

Allah, insana da "seni bana halife olasın, ayna olasın diye yarattım. Senin üzerinde güzelliğimi; isimlerimi görmek istiyorum. Varlığın hepsini senin hizmetine vermişim. Sana peygamber göndermiş, kitap indirmişim. Zahiri ve manevi rızkını veriyor, seni varlıkta tutuyorum. Tek vazifen kulluk yapmak, âşıklık yapmaktır! Haydi, âşıklığını, imanını göster ve tavrını ortaya koy. Seni imtihana tabi tutarken imanını ölçüyorum. Bana olan muhabbetin, imanın artsın ve isimlerim üzerinde tecelli etsin diye seni imtihana tabi tutuyorum. Haydi, imanını ispatla" buyurmuş ve insan için böyle bir takdirde bulunmuştur.

Hâl böyleyken biri Allah'ın kendisi için takdir ettiği bu kulluğu yapmazsa onun varlığı haramdır. Bırakın yediğinin, içtiğinin, kazandığının haram olmasını onun varlığı haramdır. Bu yüzden Allah ayet-i kerimede **"müşrikler necistir (pisliktir)"**[35] yani Allah'a şirk koşanlar necistir, pisliktir, buyurmuştur. Biri pislik olunca helal mal yemesinin ne kıymeti vardır! Onun kendisi pisliktir!

[34] İsrâ /44
[35] Tevbe /28

Her şeyden önce temizlenmek, temiz olmak gerekir; çünkü Allah **"temizlenenler kurtuluşa (saadete) erer"**[36] buyurmuş ve kullarını temiz olmaya davet etmiştir.

Peki, neyle temizlenmek gerekir?

Elbette ki iman ile, aşk ile temizlenmek gerekir. İnsan için başka temizlik yoktur! Şirki ancak iman, muhabbet, Allah'a olan aşk temizler. Bu nedenle öncelikle Allah'ın muradını üzerimizde gerçekleştirmemiz lazım ki yediğimiz, içtiğimiz helal olsun.

Öyleleri var ki kendisi pisliğe gömülmüştür, tabir-i caizse lağamın içindedir; ama sanki böyle değilmiş gibi "bana bir şey sıçramasın, pislik bulaşmasın" der. Hâlbuki sen kendin lağamın içindesin, haberin yok! Şirke gömülmüşsün, rabbinin hakkını takdir edememişsin! Seni yaratan, varlıkta durduran, rızkını veren Allah'tır; ama sen ona bir sefer teşekkür etmeyi bile beceremeşsin! Sen hangi haktan bahsediyorsun!

İmanı olmayan biri bütün güzellikleri yapsa dahi cennete gitmez; çünkü kendisini yaratan rabbine iman etmeyerek kendine zulmetmiştir. Bu yüzden önce iman gelir! Herkesin kendine dönüp "imanım var mı yok mu, Allah'ı ciddiye alıyor muyum almıyor muyum, rabbimi dinliyor muyum dinlemiyor muyum, elimden geldiği kadarıyla çabamı, gayretimi sarf ediyor muyum etmiyor muyum" deyip kendine bakması gerekir.

Acziyet, hata işlemek, eksik yapmak başka bir şeydir, zaten acziyete bakılsa hepimiz aciziz. Mesele; rabbimizi ciddiye alıp bunun için elimizden geleni yapmaktır. Manevi olarak düşünce tövbe edip istiğfar ederek "sen benim rabbimsin, ben de senin kulunum, benim istediğim sensin, senin rızandır, ebedi hayatımdır" deyip ayağa kalkmak ve bunun için de biraz çaba, gayret sarf edip kıpırdamaktır.

[36] A'lâ /14, Şems /9

Mesele; insanların hatasıyla, kusuruyla, günahıyla uğraşıp başkalarında kusur bularak kendi kendimize bahane üretmek değildir. Bu iş bizim işimiz değil Allah'ın işidir; çünkü kullarını hesaba çekecek olan odur. Allah "aranızda hüküm verecek olan benim.[37] Siz başkalarını bırakın, hakkınızdaki hükmü vermek bana aittir. Huzuruma geldiğinizde kimin doğru, kimin yanlış yaptığı, kimin hakta, kimin batılda olduğu konusundaki hükmü ben veririm" demiş, bu yüzden başka bir ayet-i kerimede **"aranızda Allah hüküm verecek"**[38] buyurmuştur; yani merak etme, sen kulluğunu yap, yürümene, koşmana, kazanmana bak! Benim kullarıma niye karışıyorsun! Kime nasıl muamele edeceğimi sana mı soracağım, buyurdu Allah. İşte, rabbimizi dinlemediğimiz, vahyini anlamaya çalışmadığımız için kendi kendimize din üretmiş, iman üretmişiz. Bu yüzden de "inanırsanız imanınız vardır" demişiz!

Ayetleri okuyup her ayete cevap vermemizin sebebi budur. Rabbimizin vahyini doğru anlayalım, doğru iman edelim, böylelikle kendi kendimize din üretmeyelim diye "Ayetlere Dua ve İstiğfarla Cevaplar" sohbetlerini yapıyoruz.

Tabi, her ayet üzerinde uzun uzun durmak zaman açısından mümkün değildir. Bu nedenle ayetlere birkaç kelimeyle cevap veriyoruz ki en azından ayetlere nasıl cevap verilmesi gerektiğini anlayalım. Ayetler üzerinde tefekkür de böyledir. Rabbimiz bizimle konuşuyor, biz de ona cevap veriyoruz. Bütün hayatımızın böyle olması gerekir.

Allah bizi kendisini ciddiye alanlardan, kendisini dinleyenlerden ve hakkını teslim edenlerden eylesin. **"Onlar Allah'ın hakkını takdir edemediler"**[39] ayetine muhatap olanlardan eylemesin. Allah bizi hakkını takdir edenlerden,

[37] Şûrâ /10
[38] Hacc /69
[39] Zumer /67

hakkını teslim edenlerden eylesin. Kulluğunu kabul edip rabbinin azametini, kibriyasını kabul edenlerden eylesin. Haddini aşıp Allah'ın işine karışanlardan, Allah'ın kullarının hesabını görenlerden, dünyayı ahirete tercih edenlerden eylemesin. Allah bizi "rabbim Allah'tır" deyip rabbine hicret edenlerden, rabbine koşanlardan, rabbine firar edenlerden eylesin.

Allah hepinizden razı olsun.

3.Bölüm

ASR - ÂDİYÂT - TEBBET - TEKÂSUR
MÂÛN - KÂFİRÛN - FÎL - FELAK
NÂS - İHLÂS - NECM - ABESE - KADİR
SÛRELERİ

EUZUBİLLAHİMİNEŞŞEYTANİRRACİM
BİSMİLLAHİRRAHMANİRRAHİM

Elhamdulillahi rabbil âlemin esselatu vesselamu aleyke ya seyyidel evveline vel ahirin ve ila cemiil enbiyayi vel murselin ve ila cemiil evliyayi vel hamdulillahi rabbil âlemin.

Dua ve istiğfar ile Allah'ın ayetlerine cevap vermeye bu sohbetimizde de devam edeceğiz; yani Allah'ın ayetlerine iman ettiğimizi bir daha ikrar edeceğiz inşallah.

Her neyi söylersek söyleyelim, söylediklerimizi kalbimizin tasdik etmesi lazım. Öyle ki iman etmiş olalım. Yoksa sadece dille ayetlere cevap verip "bunları kabul ediyorum" demek iman değildir. Bu yüzden her ayet karşısında "işittik ve inandık" ya da "işittik ve anladık" değil "işittik ve itaat ettik, gerekeni de yapacağız" dememiz gerekir. Biz de "Ayetlere Dua ve İstiğfarla Cevaplar" sohbetlerimizde ayetleri işitecek ve gerekeni yapıp rabbimize itaat edeceğiz inşallah.

EUZUBİLLAHİMİNEŞŞEYTANİRRACİM
BİSMİLLAHİRRAHMANİRRAHİM

ASR SÛRESİ

Vel asr: "Asra and olsun ki." Zamana and olsun ki, insanın ömrüne and olsun ki. **İnnel insâne le fî husr:** "Şüphesiz insan hüsrandadır." **İllâllezîne âmenû ve amilûs sâlihâti ve tevâsav bil hakkı ve tevâsav bis sabr:**[1] "Ancak iman edenler, salih amel

[1] Asr /1-3

işleyenler, birbirine hakkı tavsiye edenler ve sabrı tavsiye edenler müstesna!" Bunların dışında geriye kalan herkes hüsrandadır, zarar etmiştir; hayatından zarar etmiş, hayatını israf etmiş ve bu yüzden kaybetmiştir. Biri iman etmez, salih amel işlemez, hakkı, sabrı tavsiye edip insanları hakka, sabra davet etmezse hüsrandadır, kaybetmiştir. Bu bütün insanlar için geçerlidir.

O hâlde "acaba Allah'ın yaptığı bu mü'min tarifine uyan ne kadar insan var" diye bakmamız gerekir. Allah'ın beyanına göre insan hem iman edecek; yani Allah'ı ve resulünü her şeyden çok sevecek, hem Allah'ın kelamını bütün kelamlardan daha çok sevecek, hem peygamberini kendine örnek alıp onun yolunda yürüyüp ona tabi olacak, salih amel işleyecek, kendi nefsini ıslah etmeye çalışırken bir de başkalarının ıslahı için çaba, gayret sarf edecek, hem de hakkı yaşayıp haklının yanında olacak, hakkı tavsiye edip hakka davet edecek, hakkın sadece Allah olduğuna davet edecek, sabredip insanları da sabra davet edecek.

İnsanın böyle bir derdinin olması, bunun için de gücünün yettiği kadarıyla çaba, gayret sarf etmesi gerekir. Acaba "ben mü'minim" diyenlerin kaçta kaçı Allah'ın bu tarifine uyuyor! Biz inşallah böyle yapmaya, bütünüyle böyle olmaya çalışıyoruz; yani iman edip salih amel işliyor, hakkı ve sabrı yaşayıp isnanları da hakka, sabra davet ediyoruz. Bizimle beraber olanlar da böyle olmalıdır, en azından böyle olmaya çalışmalıdır.

Bizi gerçek manada iman edenlerden, salih amel işleyenlerden, nefsini ıslah edenlerden eyle ya rabbi! Nefislerini ıslah etmeleri için kullarına yardım edenlerden, destek olanlardan eyle ya rabbi! Hakkı tavsiye edenlerden, hakkı yaşayanlardan eyle ya rabbi! Senin hak dediğine hak, batıl dediğine batıl diyenlerden eyle ya rabbi! Bizi sabrı yaşayanlardan ve sabra davet edenlerden eyle ya rabbi!

ÂDİYÂT SÛRESİ

Vel âdiyâti dabhâ: "And olsun nefes nefese koşanlara." **Fel mûriyâti kadhâ:** "(Koşarken, Allah'ın) Nurunu saçanlara." **Fel mugîrâti subhâ:** "Karanlığa sabahı getirenlere." Bugünü aydınlatanlara, insanların hayatını Allah'ın nuruyla, vahyiyle aydınlatanlara. **Fe eserne bihî nak'â:** "(Koşarken, Allah yolunda yürüyüp, Allah yoluna davet ederken) İz bırakanlara (yolu açanlara)." **Fe vesatne bihî cem'â:** "Topluluğun arasına dalanlara (dalıp Allah'a davet edenlere and olsun ki)." **İnnel insâne li rabbihî le kenûd:** "Muhakkak ki (buna rağmen bu nurdan istifade edemeyen) insan, rabbine karşı nankördür." **Ve innehu alâ zâlike le şehîd:**[2] "Şüphesiz ki o da (insan da) buna şahittir." İnsan kendi nankörlüğüne şahittir.

Ayette Allah'ın beyan ettiklerini bir insan tek başına yapamaz, bunlar cemaat hâlinde olması gereken işlerdir.

Allah'ın nurunu saçan, vahyini taşıyan ve Allah'a davet eden birinin davetine icabet etmeyen kişi rabbine karşı nankördür; çünkü rabbi ona ikram etmeyi, cenneti vermeyi dileyip onu dostluğuna davet ettiği hâlde bunu bir nimet olarak görmesi gerekirken, gözünü kapatıp bunları duymazlıktan gelmiş, dolayısıyla rabbine karşı nankörlük yapmıştır. Kendisi de bu nankörlüğüne şahittir.

Bizi yolunda koşanlardan ve vahyini taşıyanlardan eyle ya rabbi! Bu nuru, ışığı etrafına saçanlardan eyle ya rabbi! Karanlığı nurunla, vahyinle aydınlatanlardan eyle ya rabbi! Bizi iz bırakanlardan, yol bırakanlardan eyle ya rabbi! Sana gelen yolu açanlardan eyle ya rabbi! Her topluluğun arasına dalıp vahyini taşıyanlardan, nurunu saçanlardan eyle ya rabbi! Bizi

[2] Âdiyât /1-7

nankörlerden eyleme ya rabbi! Vahyine, nuruna, ikramına karşı kör ve sağır davrananlardan eyleme ya rabbi! Kendi nankörlüğüne şahit olanlardan eyleme ya rabbi! Nimetini görüp nimetine şükredenlerden eyle ya rabbi!

İnsan, Allah'ın nimetine karşı neden nankörlük yapar? Bunun cevabını Allah veriyor.

Ve innehu li hubbil hayri le şedîd:[3] "Muhakkak ki onun mala olan sevgisi çok şiddetlidir." Böyle biri dünyayı tercih etmiştir. Eğer ahireti tercih etseydi gerekeni yapardı; ama mala karşı çok şiddetli bir sevgisi olduğu için bu sevgisi gözlerini kör etmiş ve rabbine karşı nankör olmuştur.

E fe lâ ya'lemu izâ bu'sira mâ fîl kubûr. Ve hussıle mâ fîs sudûr: "Böyle olanların, kabirlerinin içinden derlenip toparlanıp dışarı çıkarıldığı ve kalplerindeki ortaya konduğu zaman (onların hâli nasıl olur)!" **İnne rabbehum bihim yevme izin le habîr:**[4] "Muhakkak ki rableri (Allah) o gün her şeyden haberdar olandır."

Bizi mala karşı çok şiddetli sevgisi olanlardan eyleme ya rabbi! Sana karşı şiddetli sevgisi olanlardan eyle ya rabbi! Malını senin yolunda kurban edenlerden eyle ya rabbi! Bizi kör olanlardan, nankör olanlardan eyleme ya rabbi!

TEBBET SÛRESİ

Tebbet yedâ ebî lehebin ve tebb: "Ebu Leheb'in elleri kurusun, zaten kurudu da!" **Mâ agnâ anhu mâluhu ve mâ keseb:** "Ona ne malı ne de (elleriyle) kazandıkları bir fayda verdi." **Se yaslâ nâran zâte leheb:** "O, alevli ateşe atılacak (yaslanacak)."

[3] Âdiyât /8
[4] Âdiyât /9-11

Vemraetuhu, hammâletel hatab: "Karısı da aynı şekilde; çünkü (onun ateşine) odun taşıyordu. **Fî cîdihâ hablun min mesed:**[5] "Boynunda hurma lifinden bükülü bir iple."

Bizi küfre yardım edenlerden eyleme ya rabbi! Vahyini taşıyanlara taş atanlardan eyleme ya rabbi! Onlara sorun ve sıkıntı çıkaranlardan eyleme ya rabbi! Onlara taş atanlara yardım edenlerden eyleme ya rabbi! Bizi başkasının ateşine odun taşıyanlardan eyleme ya rabbi! Güzel yapanları eleştirip çekiştirenlere, onlara taş atanlara bizi yardımcı kılma ya rabbi! Onları tasdik edip ateşlerini çoğaltmamıza müsaade etme ya rabbi!

TEKÂSUR SÛRESİ

Elhâkumut tekâsur: "Çokluk derdi sizi oyaladı." Mal çoğaltma derdi sizi Allah'tan, Allah yolundan alıkoydu. **Hattâ zurtumul mekâbir:** "(Ne zamana kadar?) Kabre gelinceye kadar." Kabir âlemine gelinceye kadar mal toplama derdi sizi oyaladı. **Kellâ sevfe ta'lemûn:** "Hayır, yakında bileceksiniz." Gerçeğin, hakikatin ne olduğunu bilip anlayacaksınız. **Summe kellâ sevfe ta'lemûn:** "Yine hayır, yakında bileceksiniz." **Kellâ lev ta'lemûne ilmel yakîn:** "Hayır, gerçekten bilseydiniz (yakîne sahip olsaydınız)." **Le teravunnel cahîm:** "Mutlaka o (kabir âlemindeki) cehennem ateşini görürdünüz." Mal toplayanların ateşin içinde olduğunu görürdünüz. **Summe le teravunnehâ aynel yakîn:** "Ama bunu (ahirette) mutlaka gözünüzle göreceksiniz (bunun böyle olduğunu göreceksiniz)." **Summe le tus'elunne yevmeizin anin naîm:**[6] "Sonra o gün mutlaka nimetlerden sorgulanacaksınız."

[5] Tebbet /1-5
[6] Tekâsur /1-8

Bizi malı toplayıp ateşini çoğaltanlardan eyleme ya rabbi! Ölmeden, kabristana girmeden önce kendine gelenlerden eyle ya rabbi! Topladığımız malın bize ateş olacağını bilenlerden, ayetlerine iman edenlerden eyle ya rabbi! Bizi yakîn sahibi olanlardan eyle ya rabbi! O malı toplayıp biriktirenlerin kabirde ateş azabı içinde olduğunu yakîniyle görenlerden, en azından buna iman edenlerden eyle ya rabbi!

MÂÛN SÛRESİ

E raeytellezî yukezzibu bid dîn: "Dini yalanlayanı gördün mü?" **Fe zâlikellezî yedu'ul yetîm:** "O, yetimi itip kakar." Anası, babası olmayan yetimi itip kakar. Aynı şekilde anasının, babasının desteğinden mahrum kalanları; yani gücünün yettiği insanları itip kakar. **Ve lâ yahuddu alâ taâmil miskîn:** "Yoksulları (fakirleri) doyurmaya (çalışmaz) teşvik etmez." **Fe veylun lil musallîn:** "Ona da onun namazına da yazıklar olsun." **Ellezîne hum an salâtihim sâhûn:** "Onlar namazlarından gafildirler." **Ellezîne hum yurâûn:** "Onlar gösteriş yaparlar." **Ve yemneûnel mâûn:**[7] "Ve ikram etmekten alıkoyarlar."

Böyleleri namazı eğilip kalkmak olarak anlamıştır, dolayısıyla namazın ne olduğunu bilmezler. Şayet birinin namazı onu insan yapmamışsa, yetime merhamet ettirmiyorsa, fakire, yoksula merhamet ettirip onları doyurtmuyorsa hem ona hem de kıldığı namazlara yazıklar olsun, veyl olsun, buyurdu Allah.

Veyl; aynı zamanda cehennemde bir derenin ismidir. Bu yüzden veyl olsun demek; onların cehenneme kadar yolları var manasına gelir.

[7] Mâûn /1-7

Evet, onlar namazlarından gafildirler, namazın hakikatini anlamamışlar; yani namazın, mü'minin miracı olduğunu, namazda Allah ile beraber olmak gerektiğini anlamamışlardır ve namazları sadece bir görüntüden, gösterişten ibarettir. Kıldıkları namaz, zahirde namaz olarak görünür; ama aslında namaz değildir. Bununla beraber onlar insanları türlü türlü bahaneler üreterek güzellikten, ikram etmekten de alıkoyarlar.

İkram etmeyenler insanları da ikrama davet edemezler. Aynı şekilde Allah yolunda harcamayanlar, insanları Allah yolunda infak etmeye, harcamaya davet edemezler; çünkü kendileri bunu yapmıyordur. Yapmadıkları bir şeye insanları nasıl davet etsinler. Böyleleri bir de nefislerini savunmak için kendilerini haklı çıkarmaya çalışırlar. Bunu da ikram etmenin doğru olmadığını söyleyip hayra mâni olmaya çalışarak yaparlar.

Bizi dini yalanlayanlardan eyleme ya rabbi! Yetimi itip kakanlardan eyleme ya rabbi! Bizi miskinleri doyurmayı teşvik etmeyenlerden eyleme ya rabbi! Bizi "onlara da, namazlarına da veyl olsun" dediğin kullarından eyleme ya rabbi! Namazından gafil olanlardan eyleme ya rabbi! Namazı sadece zahiri bir gösterişten ibaret olanlardan eyleme ya rabbi! Hayrı, yardım etmeyi men edenlerden eyleme ya rabbi! Bizi yetime kol, kanat gerenlerden eyle ya rabbi! Onları yedirip, içirip büyütenlerden eyle ya rabbi! Miskinleri doyuranlardan, fakirlere ikram edenlerden eyle ya rabbi! Namazın hakikatine varanlardan, namazı miraç olanlardan eyle ya rabbi! Namazın, kendisini her türlü fehşadan, her türlü aşırılılıktan alıkoyduğu kullarından eyle ya rabbi! Bizi gösteriş yapanlardan, namazı, sadece bir gösterişten ibaret olanlardan eyleme ya rabbi! Bizi hayra mâni olanlardan eyleme ya rabbi! Hayra davet edenlerden, hayrı teşvik edenlerden eyle ya rabbi!

KÂFİRÛN SÛRESİ

Kul yâ eyyuhâl kâfirûn: "De ki: Ey kâfirler!" **Lâ a'budu mâ ta'budûn:** "Ben sizin tapmakta olduğunuza tapmam (sizin âbd olduğunuza âbd olmam)." **Ve lâ entum âbidûne mâ a'bud**: "Siz de benim âbd olduğuma âbd olmazsınız." Ben Allah'a âbd oluyorum, siz ise başka putlara âbd oluyorsunuz. **Ve lâ ene âbidun mâ abedtum:** "Ben sizin âbd olduğunuza âbd olmadım." **Ve lâ entum âbidûne mâ a'bud:** "Siz de benim âbd olduğuma âbd olacak değilsiniz." **Lekum dînukum ve liye dîn:**[8] "Sizin dininiz size, benim dinim de banadır." Şayet birini ikna edemezsek ona söyleyeceğimiz, okuyacağımız ayet bu ayettir.

Bizi sana âbd olanlardan eyle ya rabbi! Sana âbd olanlarla beraber eyle ya rabbi! Sana âbd olmayanlarla beraber eyleme ya rabbi! Onların dinleri onlara, bizim dinimiz bize olsun ya rabbi! Onların dinini kendi dinine karıştıranlardan eyleme ya rabbi! Bizi imanına şirki karıştıranlardan eyleme ya rabbi! Sana âbd olmakla beraber başkalarına da âbd olanlardan eyleme ya rabbi! Bizi bundan muhafaza eyle ya rabbi!

FÎL SÛRESİ

E lem tera keyfe feale rabbuke bi ashâbil fîl: "Rabbinin fil sahiplerine ne yaptığını görmedin mi?" **E lem yec'al keydehum fî tadlîl:** "(Rabbin) Onların yaptığı o hileyi (kötü planı) boşa çıkarmadı mı?" **Ve ersele aleyhim tayran ebâbîl:** "Onların üzerine ebabil kuşlarını gönderdi." **Termîhim bi hicâratin min siccîl:** "(O

[8] Kâfirûn /1-6

kuşlar) Onlara pişmiş çamurdan taşlar atıyordu." **Fe cealehum keasfin me'kûl:**[9] "Onları yenmiş (içi boşalmış) ekin gibi yaptı."

Allah bu ayette Kâbe'yi yıkmaya gelen Ebrehe'ye ne yaptığını beyan eder. Kuşlar onlara çamurdan pişmiş taşlar atıp onları yenmiş ekin gibi yaptı, buyurdu Allah. Hayvanlar ekini yedikten sonra yediklerini gübreye döndürürler, dolayısıyla Allah onları gübre gibi yaptığını buyurdu. Bu; Allah'ın evini yıkmaya çalışmalarından dolayıdır.

Elbette ki Ebrehe'nin bunu yaparken bir amacı vardı. Ebrehe bulunduğu yerde ibadethane gibi bir şey yapmış ve insanlar Kâbe yerine kendi yaptığı yeri ziyaret etsin, böylece ticareti artsın diye düşünmüştü.

Aynı şey şimdi de geçerlidir. Biri ister cami, ister mescit, isterse de dergâh olsun, Kâbe'nin şubesi olan bir yerin helak olmasını, harabeye dönmesini istiyor ve bunun için konuşuyorsa Kâbe'ye taş atıyor demektir. Dolayısıyla böyle birinin Ebrehe'den, Ebrehe'nin askerlerinden hiçbir farkı yoktur. Allah böyle yapanları buna karşılık gübreye, yenilmiş ekine çevirir. Günümüze baktığımızda maalesef Ebrehe gibi yapanlar da çoktur!

Bizi Ebrehe ve Ebrehe'nin askerleri gibi olanlardan eyleme ya rabbi! Senin beytin olan Kâbe'yi, Kâbe'nin şubesi olan camileri, mescitleri, dergâhları yıkmaya çalışanlardan ya da "kimse oraya gitmesin ki oralar harabeye dönsün" deyip bunun için çaba, gayret sarf edenlerden eyleme ya rabbi! Bu konuda çaba, gayret sarf edenlere yardım edenlerden eyleme ya rabbi! Onları tasdik edenlerden eyleme ya rabbi! Bizi yenilmiş ekine döndürdüklerinden eyleme ya rabbi! Yenilmiş ekine döndürdüklerini savunan, onları destekleyenlerden eyleme ya rabbi!

[9] Fîl /1-5

FELAK SÛRESİ

Kul eûzu bi rabbil felak: "De ki: Sığınırım sabahın rabbine." Günü aydınlatanın rabbine, gönülleri aydınlatan, aydınlığın rabbine sığınırım. **Min şerri mâ halak:** "Yarattığı her ne varsa hepsinin şerrinden." **Ve min şerri gâsikın izâ vekab:** "Kapladığı zaman karanlığın şerrinden." Küfrün, şirkin şerrinden her şeyi nuruyla aydınlatan nurun sahibine, rabbine sığınırım. **Ve min şerrin neffâsâti fîl ukad:** "Düğümlere üfürenlerin şerrinden." **Ve min şerri hâsidin izâ hased:**[10] "Haset ettiği zaman hasetçinin şerrinden." Hasedinin gereğini ortaya koyup çaba, gayret sarf eden hasetçinin şerrinden, yerin ve göklerin nuru olan âlemlerin rabbine sığınırım, de.

Sana sığınıyoruz ya rabbi! Yerlerin, arzın ve semavâtın nuru sensin. Gönülleri aydınlatan sensin. İman nurunu ihsan eden sensin. Sensiz her şey karanlıktır ya rabbi! Sensiz her şey şerdir. Hayır sadece sendendir ya rabbi! Bizi kendi kendine hile yapanlardan, üfürükçülere, muskaya güvenenlerden eyleme ya rabbi! Bizi haset edenlerin şerrinden muhafaza eyle ya rabbi! Hasetçi kendi kendini yakar, içini yakar, bizi onlardan eyleme ya rabbi! Hasetçilere destek olanlardan eyleme ya rabbi! Bizi her türlü şerden muhafaza eyle ya rabbi! Hafiz olan sensin ya rabbi! Bütün karanlıkları nuruyla aydınlatan sensin ya rabbi! Bizi de karanlıkta bırakma ya rabbi!

[10] Felak /1-5

NÂS SÛRESİ

Kul eûzu bi rabbin nâs: "De ki: Sığınırım insanların rabbine." **Melikin nâs:** "İnsanların melikine." **İlâhin nâs:** "İnsanların ilahına." **Min şerril vesvâsil hannâs:** "O sinsi vesvesecinin (şeytanın verdiği vesvesenin) şerrinden." **Ellezî yuvesvisu fî sudûrin nâsi, minel cinneti ven nâs:**[11] "O ki insanların göğsüne vesvese veren cinlerden ve insanlardan (olan şeytanlardan Allah'a sığınırım)."

Vesvese verenler cin şeytanlarından da, insan şeytanlarından da olur. Biz hem cin şeytanlarından hem de insan şeytanlarından sana sığınıyoruz ya rabbi! Sen insanların ve cinlerin rabbisin, melikisin, ilahısın ya rabbi! Sana sığınıyoruz, bizi muhafaza eyle ya rabbi! Bizi başkalarına vesvese verenlerden eyleme ya rabbi! "İnsan şeytanları" dediğin, insanların gönlüne vesvese veren kimselerden eyleme ya rabbi! İnsan ve cin şeytanlarından sana sığınıyoruz ya rabbi! Onlar ki insanları senden, ahiretten ayırmak için, onlara ahireti kaybettirmek için insanlara vesvese verirler, onlardan sana sığınıyoruz ya rabbi! Her vesvesecinin vesvesesinin şerrinden sana sığınıyoruz ya rabbi! Sen bizim rabbimizsin, melikimizsin, ilahımızsın. Bizi onlardan muhafaza eyle ya rabbi! Bizi onlardan uzak tut ya rabbi! Onları da bizden uzak tut ya rabbi!

İHLÂS SÛRESİ

Kul huvallâhu ehad: "De ki: o Allah (zatında ve sıfatlarında) bir olandır (tek olandır)." **Allâhus samed:** "O Allah sameddir."

[11] Nâs /1-6

Hiçbir şeye muhtaç olmayandır, her şeyin kendisine muhtaç olduğu zattır. Allah her yeri, her şeyi ihata etmiştir, herhangi bir şekilde hiçbir varlıkta asla boşluk yoktur, her yere tecelli eden odur. **Lem yelid ve lem yûled:** "O doğurtmamıştır ve doğmamıştır." **Ve lem yekun lehu kufuven ehad:**[12] "Ve hiçbir şey ona denk olmaz (ona benzemez)." O hiçbir şeye benzemez; çünkü Allah herhangi bir şeye benzemekten, akla ve hayale gelmekten münezzehtir.

Bizi zatında birliğine iman edenlerden eyle ya rabbi! Bütün sıfatların, El Esmau'l Husna'nın sana ait olduğuna iman edenlerden eyle ya rabbi! Bütün vasıflarınla, sıfatlarınla, isimlerinle seni sevenlerden eyle ya rabbi! O isimlerinin kendisinde tecelli ettiği kullarından eyle ya rabbi! Samedliğine iman edenlerden eyle ya rabbi! Senin hiçbir şeye muhtaç olmadığını, her şeyin bütünüyle sana muhtaç olduğunu idrak edenlerden eyle ya rabbi! Varlığının sana muhtaç olduğunu idrak edenlerden, bunu tadanlardan, yaşayanlardan eyle ya rabbi! Hiçbir şekilde doğurtmadığını ve doğurulmadığını idrak edenlerden eyle ya rabbi! Bütün varlığın senin nurundan tecelli ettiğine iman edenlerden eyle ya rabbi! Hiçbir şeye benzemediğine, hiçbir şeyin de sana benzemediğine iman edenlerden eyle ya rabbi! Aklımıza, hayalimize, düşüncemize, fikrimize, gönlümüze her ne gelirse gelsin, onun sen olmadığını bilenlerden eyle ya rabbi! Yaratılan aklın yaratanını idrak edemeyeceğini anlayanlardan eyle ya rabbi!

[12] İhlâs /1-4

NECM SÛRESİ

Ven necmi izâ hevâ: "Kayan yıldızlara (batan yıldızlara) and olsun ki." **Mâ dalle sâhıbukum ve mâ gavâ:** "Sizin arkadaşınız haddini aşmadı ve sapmadı (kendini kaybetmiş değildir)." **Ve mâ yentıku anil hevâ:** "O, kendi hevâsından konuşmaz." **İn huve illâ vahyun yûhâ:**[13] "Söylediği sadece ona vahyedilendir." O sadece Allah'ın vahyiyle konuşur; yani Allah'ın söylediğini söyler.

Bizi vahyine iman edenlerden eyle ya rabbi! Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'in söylediği her şeyin senin vahyinden olduğuna, Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'in sadece senin vahyinle konuştuğuna ve her şeyi vahyinle yaptığına iman edenlerden eyle ya rabbi! Bizi ona tabi olanlardan eyle ya rabbi! Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'in ahlakını kendisine örnek alıp onun ahlakına bürünenlerden eyle ya rabbi!

Allemehu şedîdul kuvâ: "Ona, şiddetli kuvvet sahibi olan öğretmiştir." **Zû mirratin, festevâ:** "(Onu ona) Üstün idrak sahibi (öğretmiştir) sonra onu istiva etmiştir." Onu ihata etmiştir, kaplamıştır. **Ve huve bil ufukil a'lâ:**[14] "(Sonra) Ona yüce bir ufukta (tecelli etti)."

Summe denâ fe tedellâ: "Sonra yaklaştı, ona doğru tecelli etti." **Fe kâne kâbe kavseyni ev ednâ:** "İki kavisin (yayın iki ucunun) birbirine olan yakınlığı kadar. Belki ondan daha yakın." **Fe evhâ ilâ âbdihî mâ evhâ:**[15] "Artık orda âbdine (kuluna) vahyedeceğini vahyetti."

[13] Necm /1-4
[14] Necm /5-7
[15] Necm /8-10

Mâ kezebel fuâdu mâ raâ: "Gördüğü şeyi kalbi yalanlamadı." **E fe tumârûnehu alâ mâ yerâ:**[16] "(Şimdi siz) Onun gördükleri hakkında onunla mücadele mi ediyorsunuz?"

Peki, Resulullah (s.a.v.) Efendimiz neyi görmüştür?

Elbette ki rabbini, rabbinin tecellisini görmüştür. Rabbi ona hangi isimleriyle tecelli etmişse rabbini o isimlerle görmüştür; çünkü Allah önce onu istiva etmiştir. İstiva eden; ihata eden, kaplayan bir tek Allah'tır.

Allah sonraki ayette "âbdine vahyedeceğini vahyetti" buyurdu. Âbdine bu vahyi yapan elbette ki Allah'tır.

Rabbini gören, Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'in zahiri gözleri değil onun gönlüdür. Dikkat edilirse Allah **Mâ kezebel fuâdu mâ raâ:** "Gördüğü şeyi kalbi yalanlamadı" buyurdu. Fuad; gönül (kalp) demektir. Bu durumda ayet; gönlünün gördüğünü, gönül gözünün gördüğünü imanı yalanlamadı, manasına gelir. Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'in ilmel yakîn olan imanı, aynel yakîne dönüşürken; yani Resulullah (s.a.v.) Efendimiz gönlüyle, fuadıyla rabbinin cemalini müşahede ederken gördükleriyle gönlü birbirine ters düşmedi, ikisi aynıydı, birdi; çünkü Resulullah (s.a.v.) Efendimiz imanının gereğini gördü, iman ettiği gibi gördü. Şimdi siz onun gördükleri hakkında onunla münakaşa mı, mücadele mi ediyorsunuz; yani o "ben rabbimi gördüm" dediyse buna itiraz mı ediyorsunuz, buyurdu Allah.

Ve lekad raâhu nezleten uhrâ: "And olsun ki onu başka bir inişte daha görmüştü." **İnde sidratil muntehâ:** "Sidretu'l Munteha'nın yanında." **İndehâ cennetul me'vâ:** "Cennetu'l Me'vâ da onun yanındadır." **İz yagşes sidrate mâ yagşâ:** "O zaman Sidre'yi bürüyen bürümüştü." **Mâ zâgal basaru ve mâ tagâ:** "Gözü

[16] Necm /11-12

ne kaydı ne de haddini aştı." **Lekad raâ min âyâti rabbihil kubrâ:**[17] "And olsun ki o, rabbinin en büyük ayetlerinden bir kısmını gördü." Resulullah (s.a.v.) Efendimiz, Allah'ın isimlerinin bütün tecellisini değil isimlerinin tecellisinden bir kısmını görmüştür. Zaten bütünüyle gördüğünü söylemek câiz olmaz; çünkü bu, Resulullah (s.a.v) Efendimiz'in gönlü onu ihata etmiş manasına gelir. Allah hangi isimleriyle Resulullah (s.a.v) Efendimiz'e tecelli etmişse o da en büyük ayetlerden bir kısmını görmüştür. Allah ayet-i kerimenin devamında **e fe raeytumul lâte vel uzzâ ve menâtes sâlisetel uhrâ:**[18] "Gördünüz mü! Lat ve Uzza ve diğer üçüncüsü Menat'ı" buyurur. Yani siz bunları Allah'ın cemaliyle, Allah'ı görmekle nasıl kıyaslıyorsunuz, putları nasıl Allah ile kıyaslıyorsunuz!

Bizi, resulüne ikram ettiğin bu nimeti ikram ettiğin kullarından eyle ya rabbi! Gözü, gönlü kaymayanlardan eyle ya rabbi! Vahyinle beraber olanlardan eyle ya rabbi; çünkü bu nimete kavuşacak olanlar ancak senin vahyine tabi olanlardır ya rabbi! Bizi cemalini müşahade ettirdiğin kullarından eyle ya rabbi! Sidretu'l Munteha'ya aldığın kullarından eyle ya rabbi! Onlara tecelli edip kendilerini istiva ettiğin, bürüdüğün kullarından eyle ya rabbi! İki yay kadar, yayın iki ucu kadar kendine yaklaştırdığın kullarından eyle ya rabbi!

ABESE SÛRESİ

Abese ve tevellâ: "Yüzünü ekşitti ve döndü." **En câehul a'mâ:** "(Neden dolayı?) Âmâ olan ona geldiğinden dolayı." **Ve mâ**

[17] Necm /13-18
[18] Necm /19-20

yudrîke leallehu yezzekkâ:[19] "Nerden biliyorsun belki, o (öğüt alıp nefsini) kendini temizleyecekti."

Ev yezzekkeru fe tenfeahuz zikrâ: "(Senin ona anlattıklarınla) Belki o öğüt alacak ve ona fayda verecekti (o da kendini temizleyecekti)." **Emmâ menistagnâ:** "Ama kendini ihtiyaçsız (müstağni) görene gelince." **Fe ente lehu tesaddâ:** "Sen onunla meşgul oluyordun (onunla ilgileniyordun)." **Ve mâ aleyke ellâ yezzekkâ:** "Onun temizlenmemesinden sana ne!" **Ve emmâ men câeke yes'â:** "Ama o sana koşup gelen var ya (işte onunla meşgul olman gerekirdi)." **Ve huve yahşâ:** "O (rabbinden) haşyet duyuyordu." **Fe ente anhu telehhâ:**[20] "Oysaki sen onunla (rabbinden haşyet duyanla) meşgul olmuyordun." Senin işin; kendini müstağni görenle değil, rabbinden haşyet duyanladır. Sen ise tam tersine kendini müstağni görenlerle meşgul oluyordun!

Kellâ innehâ tezkirah: "Hayır (böyle yapma)! Muhakkak ki bunlar (bu ayetler sizin için) bir öğüttür (bir nasihat, bir zikirdir)." **Fe men şâe zekerah:**[21] "Dileyen ondan öğüt alır."

Bizi öğüt alanlardan eyle ya rabbi! Kendini müstağni görenlerle meşgul olanlardan eyleme ya rabbi! Malı, mevkisi, hâli ne olursa olsun kendini müstağni görenlerle meşgul olanlardan eyleme ya rabbi! Bizi öğüt almak isteyenlerle, temizlenmek isteyenlerle meşgul ettir ya rabbi! Bizi; hâli ne olursa olsun temizlenmek isteyenlere karşı yüzünü ekşitenlerden eyleme ya rabbi! Bilmeyerek, farkında olmayarak böyle yaptıysak af diliyor, mağfiret diliyoruz ya rabbi! Bizi temizlenmek isteyenlerle beraber eyle ya rabbi!

[19] Abese /1-3
[20] Abese /4-10
[21] Abese /11-12

KADİR SÛRESİ

İnnâ enzelnâhu fî leyletil kadr: "Muhakkak ki biz onu (Kur'an'ı) Kadir Gecesi'nde indirdik." **Ve mâ edrâke mâ leyletul kadr:** "Kadir Gecesi nedir biliyor musun?" **Leyletul kadri hayrun min elfi şehr:** "Kadir Gecesi bin aydan daha hayırlı olan gecedir." **Tenezzelul melâiketu ver rûhu fîhâ bi izni rabbihim min kulli emr:** "O gecede her bir iş için (her bir kişi için) rabbinin izniyle melekler ve ruh iner." **Selâmun:** "(O gece) Selamettir." **Hiye hattâ matlaıl fecr:**[22] "(Ne zamana kadar) Güneşin doğuşuna (fecre, hakikat ortaya çıkıncaya) kadar."

Melekler ve ruh; Kadir Gecesi'nin kıymetini bilenler için ve vahyin, gönlüne indiği insanlar için inerler.

Kadir Gecesi Ramazan ayının içindedir ve bütün Ramazan ayı Kadir Gecesi'nin nuruyla nurlanmıştır. Allah ayet-i kerimede **"Allah, Kur'an'ı içinde Kadir Gecesi bulunan Ramazan ayında indirdi"**[23] buyurur. Dolayısıyla Kadir Gecesi bütün Ramazan ayını kaplamış, kapsamış durumdadır. Şayet Kur'an gönlümüze inerse Kadir Gecesi'nin bin aydan kıymetli oluşu gibi bizi de binlerce kat daha kıymetli, daha değerli kılar.

Bizi Kadir Gecesi'ni gerçek manada idrak edenlerden eyle ya rabbi! Kadir Gecesi'nin kapladığı Ramazan ayını, Ramazan günlerini, gecelerini idrak edenlerden eyle ya rabbi! Ramazan ayını senin vahyinle, Kur'an ile geçirenlerden eyle ya rabbi! Kur'an'ı dinlemeye, anlamaya, yaşamaya çalışanlardan eyle ya rabbi! Gönlünü Kur'an'a, senin vahyine açanlardan eyle ya rabbi! Gönlünü vahyine kapatanlardan, onu dinlemiş gibi yapanlardan eyleme ya rabbi! Dinleyip öğüdünü, zikrini, hatırlatmanı

[22] Kadir /1-5
[23] Bakara /185

alanlardan eyle ya rabbi! Bizi Ramazan ayının, Kadir Gecesi'nin kadriyle, kıymetiyle kıymet ve değer kazananlardan eyle ya rabbi! Bizi fecre kadar, hakikat ortaya çıkıncaya kadar, Kıyamet gününe kadar inen ruhla, meleklerle beraber eyle ya rabbi! Onların getirdiğini alanlardan eyle ya rabbi! Nurunla, vahyinle yolunu bulanlardan eyle ya rabbi! O gün ki Güneş doğar ve her şey aydınlanır, kimin doğru, kimin yanlış yaptığı anlaşılır, bizi o zamana kadar selamette kıl ya rabbi! Selamın üzerimize olsun ya rabbi!

Sadakallahulazim

Allah'ın vahyini dinlerken rabbimizin bize neyi söylediğini, kendisine nasıl karşılık vermemiz gerektiğini kısaca anlamaya çalışıyoruz. Bir ayet okuduğumuzda veya dinlediğimizde mutlaka o ayetlere cevap vermemiz, bunu yaparken de sadece dilimizle cevap verip yalancılardan olmamamız gerekir; yani rabbimize yalan söylememmemiz, bu yüzden de ayetlere cevap verirken "ya rabbi! Gücümüzün yettiği kadarıyla emrettiğin gibi yapacağız, işittik ve itaat ettik" dememiz gerekir.

Her namaz kıldığımızda Fatiha'yı okuduğumuz için özellikle ve mutlaka Fatiha'ya cevap vermemiz lazım. En azından namazda okuduğumuz kısa surelerin anlamını bilip öğrenmemiz ve o ayetlere cevap vermemiz lazım. Böyle yapınca namazımızın miraç olduğunu ve Allah'ın huzurunda durduğumuzu görürüz inşallah.

Herkesin kesinlikle bilmesi lazım ki bir kul, rabbini dinleyip ciddiye almayana kadar rabbine iman etmemiştir. Bu nedenle hiç kimse "ben Allah'a iman ediyorum" demekle Allah'a iman etmiş olmaz. İnsanın, Allah'ın her söylediğine iman etmesi, her söylediğini ciddiye alması lazım ki imanı iman olmuş olsun. Yoksa "falancalar böyle söyledi, filancalar şöyle söyledi, biz kabuğa bakmayız, işin özüne, hakikatine bakarız" diyenler ya da Allah'ın

vahyi dururken başka türlü konuşanlar kaybeder. Hatta öyle bir kaybedişle kaybederler ki bir daha kendilerini toparlayamazlar, uçurumdan aşağı düşerler ve hiç kimse onları tutamaz. Hepimiz böyle yapanların kaybettiğine şahit olacağız.

Allah'ın birine mühlet verip tövbe etmesi için zaman tanımasına aldanmamak gerekir. Biri Allah'ın vahyi dışında bir şey söylemiş olabilir. Belki, "doğrudur" diye anlattığı şeyi rüyasında görmüştür, belki de sadece kendi hâlinden örnek vermiştir. Hatta belki de asıl söylemek istediği şeyi başkasının anlaması mümkün değildir. Bu yüzden her ne sebeple olursa olsun söylediği söz, Allah'ın vahyine uymayanlara, Allah'ın vahyinin dışında herhangi bir söz söyleyip "falan veli böyle söylemiş" diyenlere "hayır, öyle değil Allah ne söylemişse doğru olan odur" dememiz gerekir.

Kazanmak istiyorsak Allah'a itaat etmemiz ve Allah'ın vahyine tabi olmamız lazım. Yaratan yarattığını bilmez mi?[24] Kuluna büyürken neyin lazım olduğunu bilmez mi? -Elbette ki bilir. Allah, kuluna manevi olarak yedirir, ikram eder. Bu yüzden Allah'ın ikram ettiğini yiyip büyümek gerekir. Belki o veli manevi olarak taş yiyordu; bu yüzden öyle söylüyordu. Sen taş yiyemezsin, yesen de onu sindiremezsin. Dolayısıyla velilerin her sözüne bakıp "onlar böyle söylemişse o zaman doğrudur" demek yanlıştır. Doğru olan söz Allah'ın vahyidir. Allah'ın vahyine göre doğru neyse doğru olan odur.

Bir veli Allah'ın vahyinin dışında bir şey söylemişse sarhoşluğundan dolayı söylemiş veya içinde bulunduğu manevi bir hâli dile getirmiş olabilir. Bize düşen de; onun o hâlini örnek almak değil Allah'ın vahyine tabi olup Allah'ın ipine sarılmaktır. Böyle yapmazsak kendi kendimize din üretmiş oluruz.

Elbette ki Allah dostlarının, velilerin Allah'a olan âşıklığını, sadakatini örnek almamız ve Allah'a onlar gibi âşık kul olmamız

[24] Mulk /14

gerekir. Bilmemiz lazım ki Allah'ın vahyinin bir zerre bile dışına çıkmamak, bütünüyle Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'e tabi olup onun yaptığı gibi yapmak velayetin ölçüsüdür. Bu yüzden istisnasız her veli mutlaka Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'e uymuş, onun gibi yapmaya çalışmıştır. Yoksa Allah'a dost olamazlardı. Az önce söylediklerim geçmiş zamanda yaşayan velilere ithaf edilen sözler içindir. Bunları söylerken velilere bakışımızın nasıl olması gerektiğini izah ediyorum.

Evet, bütün velileri, Allah dostlarını seviyoruz, her biri bulunduğu zaman içinde güzel yapmış ve insanlara hidayeti, Allah'ın vahyini taşımaya çalışmıştır; ancak bunu yaparken rablerine duydukları o yoğun aşktan dolayı sarhoşluk içinde birtakım kelimeler söylemiş olabilirler. Yapmamız gereken şey; sırf veliler diye onların sarhoşluk hâlinde söyledikleri sözü doğru olarak kabul etmemek, hemen "Allah ne söylemişse doğru olan odur" demektir. Bunu yaparken de onların velayetini yok saymamamız, onları küçük görüp "bir veli nasıl bunları söyler, o zaman bu kişi veli değil" demememiz gerekir; yani velilerin kulluğunu, güzelliğini örnek almamız, bize göre Allah'ın vahyinin dışında gördüğümüz sözlerini ise asla kabul etmememiz, ölçü olarak hemen Allah'ın vahyini almamız lazım.

En kâmil manadaki kul; Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'dir, peygamberlerdir. Biri Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'in, peygamberlerin yolundan kıl kadar ayrılmışsa kâmil değildir; eksiktir. Biz de böyle birine uyarsak zarar ederiz, ölçümüz o kişi olursa ölçüyü kaçırmış, şaşırmış oluruz. Dolayısıyla böyle birini kendimize ölçü olarak kabul ettiğimizde Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'i kabul etmemiş oluruz.

Tek ölçümüz; Allah'ın önümüze koyduğu ölçüdür, örnektir, o da Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'dir. Yoksa "falancalar böyle yapıyor, filancalar böyle yaptı" dememiz doğru olmaz. Kim ne yaparsa yapsın yaptığı şey Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'in

yaptığıyla birebir örtüşmüyorsa o yaptığı yanlıştır, eksiktir. Böyle birinin kendisi eksik olduğu için yaptığı da eksik olur.

Hâl olarak en kâmil hâl Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'e aittir. Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'in hayatına baktığımızda her zaman bir kul, bir âbd olarak durmuş, her anda bir duası olmuş, Allah ile beraber olmaya çalışmış ve her anda rabbine hamd etmiş, şükretmiş, rabbini tesbih etmiş, tekbir etmiştir. Onun her anı böyle olmuştur. Bununla beraber sadece beş vakit namaz kılmamış, bir o kadar da namazına ilave etmiştir. Misal; sıkılınca, daralınca, bunalınca *"ya Bilal! Bizi ferahlat, çık bir ezan oku ki Allah'ın huzurunda duralım, biraz ferahlayalım"*[25] demiştir.

İşte, kul budur! Yoksa Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'in kulluğu dışında kendi kendimize başka türlü hayaller kurarsak asla kemâle eremez, doğruyu, hakikati bulamayız. Gerçek manadaki kul da, bizim için örnek de Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'dir. Bunun dışında başka bir şey söylenemez. Biri bunun dışında bir şey söylerse haddini aşmış, Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'e saygısızlık yapmış, dolayısıyla Allah'a da ters düşmüş olur.

Hep beraber kul olmaya, âbd olmaya çalışacağız inşallah. Her zamanda, her mekânda söz hakkını Allah'a vereceğiz inşallah. Rabbimizi tesbih ve tekbir edeceğiz, ona hamd edeceğiz, şükredeceğiz. Bununla beraber Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'in kulluğunu anlatacağız; yani onun Allah'a nasıl âşık olduğunu, nasıl âbd olduğunu anlatıp onun Allah'ı sevdiği, âşık olduğu gibi âşık olmaya çalışacağız inşallah.

Âşık olan bir kul hamd eder, tesbih eder, tekbir eder, secde eder. Bu yüzden devamlı olarak "konuşanlar hiçbir şey yapmayanlardır" diyoruz. Birileri konuşuyorsa bilelim ki hiçbir şey yapmıyordur, bir şey yapmadığı için de bu boşluğunu konuşarak kapatmaya çalışıyordur; ama orası kapatılmaz. Allah bizden icraat

[25] Ebu Dâvud, Edep

istiyor, amel istiyor, kulluk istiyor, imanımızı ispatlamamızı istiyor! Zaten imtihan da budur! İsteyen rabbini bulur, rabbini tanır ve gereğini yapar. Tabi ki kuru kuruya isteyenler değil çabasını, gayretini sarf edip elinden geleni yapıp isteyenler rablerini bulurlar!

Allah bizi kendini kandıranlardan eylemesin. Allah bizi rabbini isteyenlerden, rabbine koşanlardan, rabbine vasıl olmak için çaba, gayret sarf edenlerden eylesin. Allah bizi hayatını Allah yolunda harcayanlardan, Allah yolunda yaşayanlardan eylesin. Allah hayatımızı imanımıza şahit kılsın inşallah.

Allah hepinizden razı olsun.

4.Bölüm

TÎN - KÂRİA - KIYÂME - MURSELÂT
KAF - BELED - KAMER - SÂD
SÛRELERİ

EUZUBİLLAHİMİNEŞŞEYTANİRRACİM
BİSMİLLAHİRRAHMANİRRAHİM

Elhamdulillahi rabbil âlemin esselatu vesselamu aleyke ya seyyidel evveline vel ahirin ve ila cemiil enbiyayi vel murselin ve ila cemiil evliyayi vel hamdulillahi rabbil âlemin.

Hep beraber "Ayetlere Dua ve İstiğfarla Cevaplar" sohbetimizle ayetlere nasıl cevap vermemiz gerektiğini ve rabbimizle nasıl muhatap olacağımızı öğrenmeye çalışıyorduk. Bu sohbetimizde de rabbimizin vahyine duayla, istiğfarla cevap vermeye devam edeceğiz inşallah.

EUZUBİLLAHİMİNEŞŞEYTANİRRACİM
BİSMİLLAHİRRAHMANİRRAHİM

TÎN SÛRESİ

Vet tîni vez zeytun: "İncire (İncir Dağı'na) ve zeytine (Zeytin Dağı'na) and olsun." **Ve tûri sînîn:** "Ve Tur-i Sina'ya." **Ve hâzâl beledil emîn:** "Ve bu Emin Belde'ye (Mekke'ye and olsun ki)." **Lekad halaknâl insâne fî ahseni takvîm**: "Biz insanı en güzel surette (kıvamda) yarattık." **Summe radednâhu esfele sâfilîn:** "Sonra onu (çabasını, gayretini sarf edip en güzel hâline, suretine bürünsün, bunu kendisi kazansın diye) en aşağıya indirdik." **İllâllezîne âmenû ve amilûs sâlihâti fe lehum ecrun gayru memnûn:** "Ancak iman edip salih amel işleyenler için bitmesi, tükenmesi olmayan bir karşılık vardır." **Fe mâ yukezzibuke ba'du bid dîn:** "O hâlde neden dini yalanlıyorsun?" Seni yalanlamaya, bunu yok saymaya götüren şey nedir, neden kendi kendine

hüküm veriyorsun! **E leysallâhu bi ahkemil hâkimîn:**[1] "Allah hükmedenlerin hâkimi değil midir?"

Evet, hükmedenlerin hâkimi sensin ya rabbi! Hükümlerin en güzelini veren sensin, ahkemel hâkimîn olan sensin ya rabbi! Bizi iman edip salih amel işleyenlerden eyle, kendini ıslah edenlerden, başkalarının da ıslahı için çaba, gayret sarf edenlerden eyle. En aşağıdan en yukarıya çıkmak için çabasını, gayretini sarf edenlerden eyle ya rabbi!

Sen bizi en güzel surette yarattın, tekrar en güzel olmak için çaba, gayret sarf ederken bize yardım et ya rabbi! En güzel olmamız için elimizden geleni yapmaya çalışırken birbirimize de yardım etmemizi ihsan eyle ya rabbi, ikram eyle ya rabbi! En aşağıdan en yukarıya çıkmayı ihsan eyle ya rabbi! En yukarıya çıkmak için, en güzel olmak için, senin razı olduğun, sevdiğin gibi olmak için bize yardım et ya rabbi! Bunun için çabamızı, gayretimizi sarf edeceğimize söz veriyoruz, bize yardım et ya rabbi! Vahyine, kitabına, Kur'an'a, ipine sarılıp en yukarı çıkacağımıza söz veriyoruz ya rabbi! Bunun için bize yardım et, sen ahkemel hâkiminsin ya rabbi!

KÂRİA SÛRESİ

Fe emmâ men sekulet mevâzînuh: "Kimin tartıları ağır gelirse." **Fe huve fî îşetin râdiyeh**: "O razı olacağı bir hayatta olur." **Ve emmâ men haffet mevâzînuh:** "Kimin de tartıları hafif gelirse." **Fe ummuhu hâviyeh:** "Onun da anası haviyedir (yeri ateştir, cehennemdir)." **Ve mâ edrâke mâ hiyeh:** "Onun

[1] Tîn /1-8

(hâviyenin) ne olduğunu biliyor musun?" **Nârun hâmiyeh:**[2] "O, dehşet veren bir ateştir."

Bizi tartıları ağır gelenlerden eyle ya rabbi! Tartısının ağır gelmesi için salih amel, ahsen amel işleyenlerden eyle ya rabbi! Bizi hayırda yarışanlardan, hayır için koşanlardan eyle ya rabbi! Bizi razı olduğun hayatı kazanmış olarak huzuruna gelenlerden eyle ya rabbi! Bizi tartısı hafif gelenlerden, ateş ehli olanlardan eyleme ya rabbi! Bizi o dehşet veren ateşten muhafaza eyle ya rabbi!

KIYÂME SÛRESİ

Lâ uksimu bi yevmil kıyâmeh: "Hayır! Kıyamet gününe and olsun." **Ve lâ uksimu bin nefsil levvâmeh:**[3] "Yine Hayır! Kendini levm eden (kınayan) nefse and olsun!"

Bizi Kıyamet günü huzurunda mahcup eyleme ya rabbi! Bizi kendi nefsini kınayanlardan, kendini levm edenlerden eyle ya rabbi! Yanlışına, kusuruna, günahına taraf olanlardan, yanlışını savunanlardan eyleme ya rabbi! Yanlışını da nefsini de kınayanlardan eyle ya rabbi!

İlâ rabbike yevme izinil mustekarr: "O gün varılacak yer (istikrar kılınacak yer) rabbinin huzurudur." Herkes o gün rabbinin huzurundadır, rabbine sığınır. **Yunebbeul insânu yevme izin bimâ kaddeme ve ahhar:**[4] "O gün insan hem yapıp gönderdiklerinden hem de yapmayıp geride bıraktıklarından haberdar edilir." İnsana hem gelmiş hem geçmiş olan bütün yaptıkları haber verilir, dolayısıyla Kıyamet günü herkes hem yapıp gönderdiklerini hem

[2] Kâria /6-11

[3] Kıyâme /1-2

[4] Kıyâme /12-13

de yapmayıp geride bıraktıklarını görür. Allah, kulu bundan haberdar eder.

Belil insânu alâ nefsihî basîrah: "Doğrusu insan nefsine karşı basiret sahibidir (buna şahittir)." **Ve lev elkâ meâzîrah:**[5] "İsterse bütün mazeretlerini ortaya koysun (yine de buna şahittir, bunu bilir)."

Bizi mazeret üretenlerden eyleme ya rabbi! "Ben görmedim, anlamadım" diyenlerden eyleme ya rabbi! Sen "insan kendi nefsine şahittir" buyurdun, biz de nefsimize, nefsimizin şirkine, küfrüne, günahına, yanlışına, mağrur oluşuna şahidiz ya rabbi! Bunun için istiğfar ediyor, tövbe ediyor, sana sığınıyoruz ya rabbi! Bizi Kıyamet günü huzura aldığında pişman olanlardan eyleme ya rabbi, bizi saadete erenlerden eyle ya rabbi!

Kellâ bel tuhibbûnel âcileh: "Hayır, siz acil olanı (peşin olanı, dünyayı) seviyorsunuz." **Ve tezerûnel âhireh:**[6] "Ahiret işlerini de bırakıyorsunuz."

Bizi dünyayı değil ahireti sevenlerden eyle ya rabbi! Ahiret işlerini bırakanlardan eyleme ya rabbi! Dünyasını ahirete kurban edenlerden eyle ya rabbi! Bizi ahireti dünyadan daha çok sevenlerden, ahireti için çalışanlardan eyle ya rabbi!

Vucûhun yevme izin nâdırah: "O gün yüzler vardır parlayacak." **İlâ rabbihâ nâzirah:** "Rablerine nazar edecekler (rabbinin cemalini müşahade edecekler)." **Ve vucûhun yevme izin bâsirah:** "Ve o gün yüzler de vardır, kararacak." **Tezunnu en yuf'ale bihâ fâkırah:**[7] "Anlayacak ki kendisi için belini kıran bir azap vardır."

[5] Kıyâme / 14-15
[6] Kıyâme /20-21
[7] Kıyâme /22-25

Bizi o gün yüzleri parlayan, rablerine nazar eden, rabbinin cemalini müşahede eden, ahireti dünyaya tercih eden kullarından eyle ya rabbi! Bunun için çabasını, gayretini sarf eden kullarından eyle ya rabbi! Yüzleri kararan, azabın geldiğini anlayan kullarından eyleme ya rabbi!

Kellâ izâ belegatit terâkıy: "Hayır, ne zaman ki can köprücük kemiğine gelip dayanır." **Ve kîle men râk:** "Ve denir ki: Tedavi edebilecek kimdir?" Kimdir ona yardım edecek! **Ve zanne ennehul firâk:** "(Kişi) Artık bunun son ayrılık olduğunu anlar." **Velteffetis sâku bis sâk**: "Bacak bacağa dolanır." **İlâ rabbike yevme izinil mesâk:** "O gün sevk (gidiş) sadece rabbinedir." **Fe lâ saddeka ve lâ sallâ:** "Fakat o ne tasdik etti ne de namazı kıldı." **Ve lâkin kezzebe ve tevellâ**:[8] "Bununla beraber yalanladı ve yüz çevirdi."

Bizi yalanlayanlardan, yüz çevirenlerden eyleme ya rabbi! Bizi tasdik edenlerden, namazı eda edenlerden eyle ya rabbi! Dönüşün sana olduğunu bilenlerden eyle ya rabbi! Hayatı yaşarken ve huzuruna gelirken mahcup olmamak için çabasını, gayretini sarf edenlerden eyle ya rabbi! Sen erhamerrahiminsin ya rabbi!

MURSELÂT SÛRESİ

Vel murselâti urfâ: "Birbiri ardınca gönderilenlere (resullere) and olsunki!" **Fel âsıfâti asfâ**: "Estikçe esenlere." **Ven nâşirâti neşrâ**: "Yaydıkça yayanlara." **Fel fârikâti ferkâ**: "Ayırdıkça ayıranlara." **Fel mulkıyâti zikrâ:** "Zikri bırakanlara (ilka edenlere)." **Uzran ev nuzrâ:** "(Kıyamet günü) Özür dileyen veya uyarıyı

[8] Kıyâme /26-32

alanlara (and olsun ki)!" **İnnemâ tûadûne le vâkı':**[9] "Muhakkak size va'd edilen (kıyamet) vuku bulacaktır."

Bizi vahyini yayanlardan, taşıyanlardan eyle ya rabbi! Hakkı batıldan ayıranlardan eyle ya rabbi! Zikri, imanı, vahyi gönüllere bırakanlardan eyle ya rabbi!

Veylun yevme izin lil mukezzibîn: "O gün yalan sayanların vay hâline!" **İntalikû ilâ mâ kuntum bihî tukezzibûn:**[10] "(Onlara) Haydi, o yalan saydığınız şeye (cehenneme) gidin (denir)."

Bizi yalan sayanlardan eyleme ya rabbi! Tasdik etmiş gibi yapıp hiçbir şey yapmayanlardan eyleme ya rabbi!

KAF SÛRESİ

Ve lekad halaknâl insân: "And olsun ki insanı biz yarattık." **Ve na'lemu mâ tuvesvisu bihî nefsuh:** "Nefsinin ona ne vesvese verdiğini biz biliriz." **Ve nahnu akrabu ileyhi min hablil verîd**:[11] "Ve biz ona şah damarından daha yakınız."

İz yetelakkâl mutelakkîyâni anil yemîni ve aniş şimâli kaîd: "İki kayıtçı (melek), (insanın) sağında ve solunda daima onunla beraber olarak (yaptıklarını) kaydetmektedir." **Mâ yelfızu min kavlin illâ ledeyhi rakîbun atîd:**[12] "Onun ağzından bir söz çıkmaz ki yanında bulunan melekler onu yazmamış olsun."

[9] Murselât /1-7
[10] Murselât /28-29
[11] Kaf /16
[12] Kaf /17-18

Ve câet sekratul mevti bil hakk: "Ona ölüm sarhoşluğu gerçekten geldiğinde." **Zâlike mâ kunte minhu tehîd:**[13] "İşte, senin kaçıp durduğun şey budur (zamanın, vaktin geldi, denir)."

Kâle karînuhu rabbenâ mâ etgaytuhu ve lâkin kâne fî dalâlin baîd: "(O gün kişi ölürken) Arkadaşı (olan şeytan) der ki: Rabbimiz! onu ben azdırmadım (onu ben tuğyana düşürmedim), o kendisi zaten derin bir dalaletteydi (bilerek benim peşimden geldi)." **Kâle lâ tahtesımû ledeyye ve kad kaddemtu ileykum bil vaîd:** "(Allah) Buyurur ki: Benim huzurumda çekişmeyin, ben size daha önce ikazımı yapmıştım (sizi uyarmıştım)." **Mâ yubeddelul kavlu ledeyye ve mâ ene bi zallâmin lil abîd:**[14] "Benim katımda söz değiştirilmez (her neye hükmetmiş, neyi vahyetmişsem hükmüm odur) ve ben kullarıma zulmedici değilim (kullarıma zulmetmem mümkün değildir)."

Yevme nekûlu li cehenneme helimtele'ti ve tekûlu hel min mezîd: "O gün cehenneme 'doldun mu' diye soracağız, o da 'daha var mı' diyecek." **Ve uzlifetil cennetu lil muttakîne gayra baîd:** "Muttakilere de cennet uzak olmayacak şekilde yaklaştırılacak." **Hâzâ mâ tûadûne li kulli evvâbin hafîz:** "İşte, bu size va'd olunan yerdir (denecek). (O cennetler) Tövbe edip, tövbesini koruyup muhafaza edenler içindir." **Men haşiyer rahmâne bil gaybi ve câe bi kalbin munîb:** "Bu görmediği hâlde rahman olan rabbinden haşyet duyanlar (rabbinin büyüklüğünü bilip ona karşı edebe aykırı davranmayanlar) ve ona (Allah'a) yönelip selim bir kalp ile gelenler içindir." **Udhulûhâ bi selâmin, zâlike yevmul hulûd:** "Onlara bu ebedilik günüdür, selametle oraya (cennete) girin (denilir)." **Lehum mâ yeşâûne fîhâ ve ledeynâ mezîd:**[15] "Onlara orada her istedikleri vardır, katımızda bir de ziyadesi vardır."

[13] Kaf /19
[14] Kaf /27-29
[15] Kaf /30-35

Allah bizi şeytana uyanlardan eylemesin. Allah'ın huzurunda şeytanla çekişenlerden eylemesin. Allah bizi şeytanı tanıyanlardan, onu düşman olarak bilenlerden, Allah'ın ipine, vahyine sarılanlardan, Allah'ın, hükmünü vahyiyle verdiğine iman edenlerden eylesin. Allah'ın söylediği her sözün mutlaka hak olduğuna, onun mutlaka gerçekleşeceğine iman edenlerden eylesin. Allah bizi muttakilerden, tövbe edip tövbesini muhafaza edenlerden eylesin. Allah bizi kalbi selamete erenlerden, Rahman'dan haşyet duyanlardan ve Allah'a yönelmiş bir kalp ile ona gidenlerden eylesin. Allah bizi "selametle oraya (cennete) girin" dediği kullarından eylesin. Allah bizi rahmetinin içine aldığı kullarından eylesin inşallah.

BELED SÛRESİ

Yekûlu ehlektu mâlen lubedâ: "(İnsan) 'Yığın yığın mal harcadım' der." **E yahsebu en lem yerahû ehad:** "Kendisini kimsenin görmediğini mi sanıyor?" **E lem nec'al lehu ayneyn**: "Biz ona iki göz vermedik mi?" **Ve lisânen ve şefeteyn:** "Ve bir dil, iki dudak (vermedik mi)?" **Ve hedeynâhun necdeyn:** "Ve ona iki yolu göstermedik mi?" İki hidayeti, dünyanın ve ahiretin yolunu göstermedik mi, cennetle cehennemin yolunu göstermedik mi? **Fe laktehamel akabeh:**[16] "Ama o (insan) sarp yokuşu aşamadı." Sarp yokuşu aşmak için göğüs geremedi.

Ve mâ edrâke mel akabeh: "Sarp yokuş nedir biliyor musun?" **Fekku rekabeh:** "Bir köle azad etmektir (birini esaretten kurtarmaktır)." **Ev ıt'âmun fî yevmin zî mesgabeh:** "Veya kıtlık gününde yemek yedirmektir." **Yetîmen zâ mekrabeh:** "Akrabası

[16] Beled /6-11

olan bir yetime (bakmaktır).” **Ev miskînen zâ metrabeh:**[17] “Veya hiçbir şeyi olmayan miskine (ikram etmektir).”

Summe kâne minellezîne âmenû ve tevâsav bis sabri ve tevâsav bil merhameh: “Sonra (bütün bunları yaptıktan sonra) iman etmektir ve birbirlerine sabrı tavsiye edenlerden, birbirlerine merhameti tavsiye edenlerden olmaktır.” **Ulâike ashâbul meymeneh:** “İşte, bunlar kitabını sağdan alacak olanlardır.” **Vellezîne keferû bi âyâtinâ hum ashâbul meş’emeh:** “Ayetlerimizi inkâr edenler de kitabını soldan alacak olanlardır.” **Aleyhim nârun mu’sadeh:**[18] “Onlara, üzerlerine kilitlenmiş bir ateş vardır.” Cehennemin kapıları onların üzerine kapatılmıştır ve onlar orada ebedi olarak kalacaklardır.

Bizi nimetlerini görenlerden eyle ya rabbi! Bir şeyler yapmaya çalışıp “çok mal harcadım” diyenlerden eyleme ya rabbi! Bizi sarp yokuşu aşanlardan, sarp yokuşu aşarken ona göğüs gerenlerden, sabredenlerden eyle ya rabbi! Bizi; insanları hürriyetine kavuşturanlardan, onları nefsinin, şeytanın elinden kurtarıp onlara yardım edenlerden eyle ya rabbi! Hem varlık hem de yokluk gününde ikram edenlerden eyle ya rabbi! Akrabalara, yetimlere, yoksullara, hiçbir şeyi olmayanlara yardım edenlerden eyle ya rabbi! Tüm bunları yapıp iman edenlerden eyle ya rabbi!

Bizi birbirine sabrı ve merhameti tavsiye edenlerden, birbirine karşı sabırlı ve merhametli olanlardan, kitabını sağından verdiğin kullarından eyle ya rabbi! Bizi inkâr edenlerden, ayetlerini yok sayanlardan, kendi kendine din üretenlerden eyleme ya rabbi! “Rabbim ne söylemişse hak odur, doğru odur” diyenlerden eyle ya rabbi! Bizi cehennemliklerden eyleme ya rabbi!

[17] Beled /12-16
[18] Beled /17-20

KAMER SÛRESİ

Ve lekad yessernâl kur'âne lîz zikri fe hel min muddekir:[19] "And olsun ki biz Kur'an'ı düşünüp anlasınlar diye kolaylaştırdık, öğüt alan var mı?" Sen tekrar tekrar "anlayasınız diye Kur'an'ı sizin için kolaylaştırdım, öğüt alan var mı" buyurdun. Evet, ya rabbi! Öğüdünü alıyoruz ya rabbi! Kur'an'ında vahyettiğin her şeye iman ediyor, her ayetini kabul ediyor, öğüdünü, nasihatini, vaazını almak için de çabamızı, gayretimizi sarf ediyoruz ya rabbi! Ayetlerinle öğüt vermeye çalışıyor, bu uğurda da çabamızı, gayretimizi sarf ediyoruz ya rabbi!

E kuffârukum hayrun min ulâikum em lekum berâetun fîz zubur:[20] "Yoksa sizin kâfirleriniz onlardan (o diğer kâfirlerden) daha mı hayırlıdır? Yoksa sizin için kitaplarda bir berat mı var?" Sizin için ilahi bir kitap mı var ve o kitapta sizin beratınız mı vardır! Kâfirin farkı, özelliği olmaz, kâfir kâfirdir. Bu yüzden ister Yahudi kâfiri, ister Hristiyan kâfiri, isterse de mü'min, Müslüman olduğunu söylediği hâlde hakkı, hakikati örten kâfirler olsun hepsi aynıdır.

Bizi hakkı, hakikati örtenlerden, gizleyenlerden eyleme ya rabbi! Hakkı, hakikati senin vahyinle bulmadığı hâlde bulduğunu zannedenlerden eyleme ya rabbi!

SÂD SURESİ

Sâd, vel kur'âni zîz zikr: "Sâd. Şeref sahibi Kur'an'a and olsun ki." **Belillezîne keferû fî ızzetin ve şikâk:** "O kâfirler (o

[19] Kamer /17
[20] Kamer /43

hakikati örtenler, küfredenler) bir büyüklenme ve ayrılık içindedirler." **Kem ehleknâ min kablihim min karnin fe nâdev ve lâte hîne menâs:**[21] "Ama biz onlardan nicelerini helak ettik. Artık onların kurtuluşu mümkün değildir. (Onların) Sadece çağrışmaları (bağrışmaları) duyuluyordu."

Ve acibû en câehum munzirun minhum ve kâlel kâfirûne hâzâ sâhırun kezzâb: "Onlara içlerinden bir uyarıcı geldiğinde acayip karşıladılar ve kâfirler 'bu, yalancı (sahtekâr) bir sihirbazdır' dediler." **E cealel âlihete ilâhen vâhıdâ:** "İlahları bir tek ilah mı yapacak!" **İnne hâzâ le şey'un ucâb:** "Gerçekten bu şaşılacak şey (dediler)." **Ventalekal meleu minhum:** "Onlardan ileri gelenler fırladı." **Enimşû vasbirû alâ âlihetikum inne hâzâ le şey'un yurâd:**[22] "(Dediler ki) Yürüyün ve ilahlarınız için sabırlı olun, sizden istenen şey budur."

Bizi izzetini, şerefini Kur'an'dan alanlardan eyle ya rabbi! Senden, sana kulluktan başka şeref arayanlardan eyleme ya rabbi! Helak ettiğin kullarından eyleme ya rabbi! Bir tek sana iman edenlerden, bir tek seni ilah bilenlerden eyle ya rabbi! Seninle beraber ilahlar edinenlerden eyleme ya rabbi! Bizi şirkten muhafaza eyle ya rabbi!

Sadakallahulazim

Allah bizi biliyor, biz de kendimizi biliyoruz, Allah bizi görüyor, biz de kendimizi görüyoruz. Sadece kendimizi değil insanlık olarak hepimiz birbirimizi görüyoruz. Günümüzde dünya küçülmüş bir vaziyettedir, bu yüzden dünyanın öbür ucunda bir şey yapılsa diğer ucundakiler onu duyar, hatta seyreder. Bütün insanlığın hâli, herkesin kendine göre bir hesap yaptığı ortadadır.

[21] Sâd /1-3
[22] Sâd /4-6

Allah ayet-i kerimede buyurur **“öyle bir azaptan sakının ki o geldiğinde bir tek zulmedenleri kapsamaz (hepinizi birden içine alır).”**[23]

Peki, yapılması gereken şey nedir?

Allah’ın gönderdiği peygamberler gibi yapmaya çalışmak ve onların izinde yürümektir. Nasıl ki onlar bütün insanların iman etmelerini dert edinip bunun için çaba, gayretlerini sarf ettiler, fedakârlık yaptılarsa bizim de öyle yapmamız gerekir; çünkü sadece böyle yapanlar kurtuluşa erer. Allah ayet-i kerimede **“içinizden hayra çağıran (hakka davet eden, Allah’a, imana davet eden) iyiliği emredip kötülükten men eden bir cemaat bulunsun”**[24] buyurur. Böyle bir topluluk her zaman vardır. Bize de düşen onlardan olmaya çalışmaktır, yoksa insanlığın hâli ortadadır. İnsanlık olarak herkesin kendi hesabını yaptığı, sadece kendini düşündüğü açık bir şekilde görülüyor!

Yâ eyyuhâl insânu mâ garrake bi rabbikel kerîm:[25] “Ey insan! Seni kerim olan rabbine karşı böyle mağrur eden şey nedir?” Yani neden rabbine karşı böyle mağrur oluyor, onu yok sayıyor, kendi kendine hüküm veriyor, kendi hükmünü Allah’ın hükmünün üzerinde tutuyor, rabbini dinlemiyor; ama şeytanın verdiği vesveseyi dinliyorsun!

Allah bu ayetlerde de insanlığın durumunun vehametini beyan eder. **“Allah insanlara günahlarına göre muamele etseydi yeryüzünde canlı varlık bırakmazdı.”**[26] İşte, insanlığın hâlinin vehameti böyledir! Eğer Allah **“cennete koşun, rabbinize firar**

[23] Enfâl /25
[24] Âli İmrân /104
[25] İnfitâr /6
[26] Nahl /61

edin"[27] buyurduysa bize düşen de; cennete koşmak ve rabbimize firar etmektir. Öyle ki kaybetmeyelim.

Allah, Hz. İbrahim (a.s.) için **"İbrahim 'ben rabbime hicret ediyorum (rabbime gidiyorum)' dedi"**[28] buyurur. Hz. İbrahim (a.s.) çevresindekilerin küfrü açığa çıkınca ve çevresindekiler iman etmeyince böyle söylemişti. O hâlde bize düşen de; etrafımızdakilerin Allah'tan yüz çevirdiğini, cennete koşmak, Allah'a firar etmek gibi bir dertlerinin olmadığını gördüğümüzde "ben rabbime gidiyorum" deyip Hz. İbrahim (a.s.)'ın söylediğini söylemektir.

Peki, rabbimize nasıl hicret ederiz?

Hicret; Allah'a kulluk yapabilmek için bulunulan yeri terk etmek, kaçmak demektir. Günahtan sevaba, küfürden, şirkten imana, yanlıştan hayra, zulümden hakka, güzel olmayan her şeyden güzel olana firar ederek, koşarak hicret ederiz. Koşmayanlar cennete varamaz. Bu yüzden Allah **"genişliği yerle gök kadar olan cennete koşun"**[29] buyurmuştur. Koşmayanlar kendi kendilerini kandırır, dolayısıyla son nefeste de imanlarını kaybeder.

Allah, insanı sadece verdikleriyle hesaba çeker; yani, Allah birine göz vermişse onu gözden hesaba çeker, vermemişse gözden hesaba çekmez. Aynı şekilde Allah birine ilim vermişse onu ilminden, gönül vermişse gönlünden hesaba çeker. Kısacası Allah kime her neyi vermişse ondan hesaba çeker.

Bir de Allah, insanı; peygamberini gönderip vahyini indirerek ona her neyi söylemişse ondan hesaba çeker. Biri "ben Kur'an'a iman ettim" dediyse o hâlde Kur'an'daki bütün ayetler için tek tek "ben Allah'ın bu emrini kabul ediyorum ve gereğini

[27] Âli İmrân /133, Hadîd /21, Zâriyat /50

[28] Ankebût /26

[29] Âli İmran /133, Hadîd /21

yapacağım" deyip Allah'a söz vermiştir. Bu durumda insan, ayetlerin bir tanesini bile bilmezse Allah'a verdiği sözü, va'dini yerine getiremez. Bu yüzden insanın her bir ayeti tek tek bilmesi, öğrenmesi ve öğrenmek için çabasını, gayretini sarf etmesi gerekir. Yoksa rabbini dinlememiş, dinlemeyi sevmemiş, ciddiye almamıştır. Bu yüzden devamlı olarak "Allah, kulunu huzura alıp 'kulum, ben sana bir kitap, bir mektup gönderdim, onu aldın mı? O mektuptan neyi öğrendin, orada sana ne söylemiştim' diye sorsa kulun buna cevap verebilmesi gerekir" diyoruz.

Allah'ın, kitabında bize söylemediği hiçbir şey yoktur; yani Allah, kitabında hiçbir şeyi eksik bırakmamıştır. Öyle ki Allah nasıl yürümemiz, nasıl konuşmamız, nasıl bakmamız, nasıl düşünmemiz, hatta nasıl nefes almamız gerektiğini bile söylemiş, bu nedenle ayet-i kerimede **"biz bu kitapta (ne yaş ne kuru) hiçbir şeyi eksik bırakmadık"**[30] buyurmuştur. Hâl böyleyken Allah'ın vahyini anlamak için bir çaba, gayret sarf etmediysek Allah'ın vahyini anlamaya tenezzül etmemiş, Allah'ı dinlemeye, dinlenilmeye layık görmemişiz demektir.

Ramazan ayı Kur'an' ayıdır. Hazır Ramazan ayına girmişken bunu rabbimizin vahyini öğrenmek için, tefekkür edip anlamak için fırsat bilmemiz ve ayetleri okuyarak rabbimizi dinlememiz gerekir.

Allah ikram etti, Diyar televizyonumuz yayın hayatına başladı. Herkes rabbinin kendisine ne vahyettiğini bilsin, anlasın diye Diyar televizyonumuzda bir tanesi sadece Türkçe, bir tanesi sadece Arapça, bir tanesi de Türkçe-Arapça olmak üzere günde toplam üç cüz Kur'an-ı Kerim tilaveti yayınlıyoruz. Bu yüzden Diyar televizyonumuz bir televizyon kanalı değil, bir medresedir, kanalımızın yayın akışına bakanlar böyle olduğunu hemen anlar.

[30] En'âm /38

Derdimiz; gönülleri Allah'a döndürmek, evlerimizi ve iş yerlerimizi kıblegâh edinmektir. Bilmemiz lazım ki Allah'tan, Allah'ın kelamından, Allah'ın sohbetinden rahatsız olanlarda hayır yoktur, böyle birinde hayır olmaz.

Ebedi bir hayat bizi bekliyor. Ya bu kısacık, bir günlük, fani olan, geçici olan hayata tenezzül eder, onun peşinden koşarız ya da ahireti tercih eder ve baki olan ebedi hayatımızın peşinden koşarız. Resulullah (s.a.v.) Efendimiz bir hadis-i şerifinde *"insanoğlu 'malım malım' der; ama malı sadece yediği, içtiği, giydiği bir de ahirete gönderdiğidir"*[31] buyurmuştur. İnsan öldüğünde dünyada bıraktığı malı diğer insanlara kalır; çünkü malı olarak gördüğü şeyler kendisine ait değildir. O mal kendisine Allah tarafından onunla ahiretini kazansın diye emaneten teslim edilmiştir. Dolayısıyla insanın yediği, içtiği, giydiği onun olmuştur; ama gerisi o ölünce insanlara kalır.

Şimdiye kadar gelenler yiyip içtiler, ahirete gönderdiler, gerisini ise burada bırakıp gittiler. Bundan hepimizin ibret alması gerekir. Yoksa insanın kendi kendini kandırıp fani olana ebedi muamelesi yapması akıl işi, iman işi değildir.

Bütün sorun iman sorunudur; Allah'a, ahirete, Allah'ın kitaplarına, peygamberlerine, meleklere iman etmeme sorunudur. Bu sorunu yaşamamak için imanımızı kuvvetlendirip arttırmaya çalışmamız gerekir. Bunu da ancak Allah'ın vahyini okuyup anlamaya çalışmakla yapabiliriz; çünkü Allah ayet-i kerimede **"gerçek mü'minler o kimselerdir ki Allah zikredildiğinde kalpleri titrer, onlara Allah'ın ayetleri okunduğunda imanlarını arttırırlar ve onlar bütünüyle rablerine tevekkül ederler (güvenirler)"**[32] buyurmuştur. Dolayısıyla biz de

[31] Müslim, Zühd, 3, 4; Tirmizî, Tefsiru'l-Kur'an, 89. V, 447; Nesâî, Vesâyâ, 1
[32] Enfâl /2

Allah'ın ayetlerini okuyup dinleyerek imanımızı kuvvetlendirip arttırabiliriz.

İmandan daha kıymetli, daha değerli hiçbir şey yoktur. İnsan iman ile kıymet, değer kazanır, güzelleşir, iman ile Allah'a yakın olur, sevgili olur, Allah'ın sevgisini, ebedi hayatını kazanır. Aynı şekilde Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'in ahlakına, Allah'ın isimlerine bürünür. Allah'ın isimleri sadece imanla tecelli eder. Eğer imanımızın artmasını istiyorsak Allah'ın ayetlerini dinleyip yahut okuyup üzerinde tefekkür etmeye çalışmamız lazımdır. Hep beraber böyle yapacağız inşallah.

Allah ayet-i kerimede **"muhakkak ki dönüş rabbinedir."**[33] **"(Biri öldüğünde) O gün varacağı yer rabbinin (Allah'ın) huzurudur"**[34] buyurur. Yani Allah hepimizi mutlaka huzuruna alacak! O hâlde ya, kendi dönüşümüzle, irademizle rabbimize dönüp vasıl olarak onun huzuruna varırız ya da irademizin dışında öldüğümüzde Allah bizi huzuruna alır.

Bir kul, Allah'ın huzuruna vardığında Allah ona **"and olsun ki seni ilk yarattığım günkü gibi tek başına huzuruma geldin (şimdi bir ben varım bir de sen varsın)"**[35] der ve ona önce ikram ettiği bütün nimetlerini bir bir sayar sonra ise "buna karşılık sen ne yaptın" diye onu hesaba çeker. Nimeti sadece dünyalık olarak anlamak mü'minin hâli, bakışı değildir. Allah, kulunu hesaba çekerken zahiri ve manevi verdiği nimetleri sayıp "bana âbd olasın, güzel yapasın diye sana zatımla, sıfatımla tecelli edip seni kendi nurumdan yarattım. Sana kendimden hayat verdim, güzellikler verdim, El Esmau'l Husna'mı verdim. Senin için bir dünya hayatı hazırladım. Sana peygamber, kitap gönderip bütün bunları haber verdim. Sana vahyedip neye ne kadar kıymet, değer vermen, neyi ne kadar sevmen gerektiğini öğrettim. Kendine,

[33] Alak /8
[34] Kıyâme /12
[35] Kehf /48

insanlara, varlığa karşı nasıl bir muamelede bulunman, bana nasıl bir âbd olman gerektiğini bir bir anlattım. İsimlerim senin üzerinde tecelli etsin, Hz. İnsan olasın diye ne yapman gerektiğini sana öğrettim, bunlar için sana imkân tanıdım" buyurur. Kul, Allah'ın saydığı bu nimetler karşısında her defasında "evet, ya rabbi" der. Sonra Allah "anlat bakalım, buna karşılık sen ne yaptın" diye kuluna sorar.

Allah bizi henüz huzuruna almadan bize verdiği ikramlara karşılık "acaba biz ne yaptık" diye kendimize bakmamız gerekir. İnsanlık olarak ne yaptığımız ortadadır, dediğim gibi; dünya iletişim araçları vesilesiyle küçülmüş vaziyettedir, bu yüzden günümüzde herkes insanların ne yaptığını televizyonlardan, internetten biliyor. Herkesin ayrı bir derdi vardır. Aslında herkesin Allah'tan başka her türlü derdi vardır. Birileri insanlığa hâkim olmaya çalışıyor, bir başkası da sadece kendini insan zannedip gerisini ezmek için elinden geleni yapıyor! Birileri "bizim ırkımız" derken öbürleri de "bizim devletimiz" diyor. Kısacası herkes kendine göre bir havadadır, dünyaya sahip çıkmaya, dünyayı parsellemeye çalışıyor; yani şeytanın, iblisin peşinden gidiyor!

Zaten Müslüman olmayanlar Müslümanları insanlardan bile saymazlar! Bin tane Müslüman'ın ölmesi onlar için önemli değilken bir tane Yahudi veya Hristiyan ölse hemen kıyameti koparırlar. Kendilerinden bir kişi öldüğünde "büyük bir zulüm oldu" derler; ama binlerce Müslüman öldüğünde sanki karınca ölmüş gibi bu durumu önemsemez, basit görürler. Ölen Müslümanlarla karıncalar arasında hiçbir fark görmezler; çünkü Müslümanları insan olarak görmüyorlar! Yahudilerin, Hristiyanların, Müslüman olmayanların, münafıkların, daha doğrusu genel olarak müşriklerin hâli budur; Allah'a iman etmedikleri için insanı Allah'ın kulu olarak görmezler! Böyleleri insanları düşünen hayvan olarak görür. Onlara göre en çok onlar düşündüğü için en kâmil hayvan da onlardır. Rabbini bilmeyenler,

rabbine iman etmeyenler böyledir. Kendilerini düşünen hayvan olarak görürken diğer insanlara yeterli düşünemeyen hayvanlar olarak bakarlar. Aynı şekilde onlara "geri kalmış toplum, üçüncü dünya ülkeleri" şeklinde kendilerine göre bir de isim verirler. İşte, insanlığın hâli budur!

Allah insanı ne için yaratmış, buna karşılık insanlar ne yapıyorlar! İnsanlık olarak nasıl bir hâldeyiz böyle! "Ben mü'minim, Müslümanım" diyenler birbirlerini dışlayıp farklı isimler takıyor! Biri "sen Şii'sin" derken bir başkası da "sen Sünni'sin" diyor! Böyle saçma sapan isimlerle birbirlerini mü'min olmaktan, kardeş olmaktan çıkarıyor ve birbirlerini öldürüyorlar. Siz nasıl mü'minsiniz, nasıl Müslümansınız böyle!

Haberlerde görüyoruz; birbirlerinin camisine bomba atıyor, kardeşlerini öldürüyorlar. Kendilerine neden bunu yaptıkları sorulunca da Allah için yaptıklarını söylüyorlar! Hâlbuki kendisi için bunları yaptığını iddia ettikleri rableri Allah değildir. Allah diye zannettikleri, iman ettikleri onların kendi putlarıdır. Onlar iman etmemiştir; çünkü Allah'ın beyan ettiği iman böyle değildir. Şii, Sünni savaşının haricinde başkaları da "biz şeriatla yönetilen bir devlet kuracağız" diyor, sonra da mü'minleri, Müslümanları, insanları katlediyorlar. Allah size böyle mi yapın dedi! Bu vazifeyi size kim verdi!

Onları kullananların işleri bittikten sonra onlara "siz vazifenizi yaptınız, şimdi kenara çekilin" dediğini hep beraber göreceğiz. O gün geldiğinde onlardan eser bile görülmeyecek!

Şeytanın, iblisin insan üzerinde büyük projeleri vardır. İblis, insanları cehenneme göndermek için elinden geleni yapar. Eğer üzerimizde plan yapanlara karşı gerekeni yapmazsak bir gün buraya Yahudilerin ve Hristiyanların hâkim olduğunu görebiliriz. Biz göremezsek de çocuklarımız veya torunlarımız bunu görebilir.

İblisin hesabı büyüktür ve bu hesabı yaparken de insanlara bir şeyleri süslü gösterip onları kullanır.

Allah ayet-i kerimede **"iman etmişseniz üstün sizsiniz (galip sizsiniz)"**[36] buyurmuştur. Dolayısıyla iman etmediğimiz sürece ne galip gelen ne de üstün olan taraf olabiliriz. Zaten görüyoruz; ezilenler, öldürülenler, zulüm görenler, haksızlık görenler, yerilenler hep "ben mü'minim, ben Müslüman'ım" diyenlerdir. Demek ki imanımızda bir sorun vardır ve mü'minler olarak bu sorunu düzeltmemiz gerekir. Yoksa oturup "elimizden bir şey gelmiyor, yapabileceğimiz bir şey yoktur" demek doğru değildir.

Kendimden bir örnek vereyim; irşad için Diyarbakır'a geldiğimde tek başımaydım; ama şimdi binlerce, on binlerce kardeşimiz vardır. Bu yüzden "bir kişi bir şey yapamaz" demek doğru değildir. Bir mü'min imanıyla ayakta durup Allah yolunda yürüdüğünde binler olur; çünkü iman imanı doğurur, imandan iman tecelli eder, imandan mü'min tecelli eder. Yeter ki mü'min olalım, yeter ki samimi olalım, ciddi olalım. Bu nedenle "biz mazlumuz, elimizden bir şey gelmez" demek doğru değildir.

Allah ayet-i kerimede buyurur **"meleklerimiz onların ruhlarını aldığında onlara derler ki: (Siz sözde mü'minsiniz) Bu ne hâlinizdir? Onlar da derler ki: Biz mazlumuz (zulme uğradık, kulluk yapmaya gücümüz yetmedi, mazlum konumundayız). Melekler de onlara der ki: Allah'ın arzı geniş değil miydi, neden hicret etmediniz?"**[37] Yani kulluğunuzu nerede yapabiliyorduysanız, İslam'ı nerede yaşayabiliyorduysanız, nerede Allah'a davet edebiliyorduysanız oraya gitseydiniz, neden yaşadığınız yerdeki zulme boyun büktünüz!

[36] Âli İmrân /139
[37] Nisâ /97

"Elimizden bir şey gelmiyor" deyip hiçbir şey yapmayanlar her zaman kaybeder. Mü'minin ayakta durup yürümesi gerekir. Öyle ki düşenler ona tutunsun ve hep beraber Allah yolunda yürüyüp koşsunlar.

Devamlı olarak "konuşanlar hiçbir şey yapmayanlardır" diyoruz. Konuşanlar bir şey yapmaz. Bizim de konuşmak yerine icraat yapmamız, salih amel işlememiz, çabamızı, gayretimizi sarf etmemiz gerekir. Yoksa şeytana, iblise ezilmeye mahkûm oluruz. İblisi arkadaşlarıyla beraber kovarak "burayı terk edin, burada size ekmek yok, gidin, başka kapıya bakın" deyip iblise ve şeytana karşı insan kardeşlerimize yardım etmemiz, destek olmamız lazımdır. Böyle yapmaz, aksine birbirimize düşer, birbirimizi eleştirir, çekiştirir, yerer, birbirimizde kusur ararsak birbirimize nasıl yardımcı olabiliriz!

Allah ayet-i kerimede **veylun li kulli humezetin lumezeh:**[38] "Veyl olsun (yazıklar olsun, yeri cehennem olsun)! (İnsanları) Yüzüne karşı eleştirip çekiştirenlere, arkasından eleştirip çekiştirenlere" buyurur. Allah bu ayetle mü'minlerin, şeytanın bu tuzağına düşmemesi gerektiğini beyan ediyor. Böyle yapar, birbirinizi eleştirip çekiştirirseniz size yazıklar olsun! Yazıklar olsun ki insansınız, buyuruyor!

Bu, insanları çekiştirme işini bir de zevkle, muhabbetle "ben mü'minim" hatta "ben veliyim" diyenler yapıyor! Sizin başka bir işiniz yok mu, siz böyle mi ibadet ediyorsunuz! Haberiniz olsun ki siz ibadetinizi şeytana yapıyorsunuz!

Biri hem ibadet edip hem de insanları eleştirip çekiştiriyorsa ibadetini şeytana yapıyor demektir. Bu hâl şeytanın en çok sevdiği hâldir. Yazık, gerçekten veyl olsun! Oysaki insana düşen; insanlara iyilik yapmak ve herkesi iyiliğe davet etmektir.

[38] Humeze /1

Bir başkası yanımızda farkında olmadan kardeşini eleştirir, çekiştirirse yapmamız gereken şey; kardeşimizin hakkını savunup onun şerefini korumaktır. Birileri kardeşimizin şerefini yere düşürmeye çalışıyorsa, bir mü'min olarak kardeşimizin şerefini korumamız gerekir. Yoksa biz de ona katılıp, kardeşimizi yerde süründürüp ayak altına alırsak mü'min kardeşi olmuş olmayız!

Bilmemiz lazım ki kardeşimizi arkasından çekiştirirsek Allah'ın emrine ters düşeriz, bu durumda Allah da bize "veyl olsun, yazıklar olsun" der. Allah "birbirinizi eleştirip çekiştirmeyin, böyle yapmanız ölmüş kardeşinizin etini yemektir"[39] buyurduğu hâlde bunu bir de ibadet olarak yapıp "ben doğruyu söylüyorum" diyenler ibadetini Allah'a değil şeytana yapmıştır. Hâl böyleyken bu nasıl imandır! Nerede Allah'ın kitabına, ayetlere iman! Allah'a, kitaplarına böyle iman etmek olur mu!

İman; aşk işidir, muhabbet işidir, Allah'ı sevme işidir. Allah'ı seven, Allah'ın nazarıyla nazar eder ve Allah ile bakar. Biri Allah ile baktığında bir kendini bir de rabbini görür, dolayısıyla kul olması gerektiğini bilir ve titrer. Geriye kalan her şey onun için bir imtihandır, kazanma imkânı ya da kaybetme sebebidir.

Birbirimizle uğraşıyorsak kul olamadığımız içindir. Şayet kul olabilseydik Allah ile meşgul olurduk. Allah ile meşgul olamayanlar birbirleriyle meşgul olur. Başkalarıyla meşgul olan birini gördüğümüzde bilelim ki o kişi Allah'ı unutmuştur, bu yüzden Allah ile meşgul olamıyordur. Derdi Allah'ın rızası değil başka bir şeydir, başka bir şeyin peşine düşmüştür. Unutmamamız lazım ki kim Allah'ın dışında her neyin peşindeyse peşinde olduğu o şey kendisinin putu olmuştur, kendisi onu Allah'ın yerine koymuştur.

Allah bizi kendi rızasının peşinden koşanlardan eylesin. Allah bizi kendisini unutanlardan eylemesin. Bir gün mutlaka

[39] Hucurât /12

Allah'ın huzuruna çıkıp hesap vereceğini bilenlerden ve hayatını yaşarken bu hesapta olanlardan eylesin. Allah bizi birbirini çekiştirenlerden, birbirine sıkıntı verenlerden, birbirinin şerefini yere atanlardan, birbirine zulmedenlerden eylemesin. Allah bizi iman edenlerden, hakkı, sabrı, rahmeti, merhameti tavsiye edenlerden eylesin. Allah bizi birbirine imanı, hikmeti, vahyi, hayrı, nimetleri ikram edenlerden ve Allah'ın rızık olarak verdiğini infak edenlerden eylesin. Allah bizi rızasını kazanmak için ona firar edenlerden eylesin. Allah bizi cennete koşanlardan, hayırda yarışanlardan, derdi sadece kendi rızası olan kullarından eylesin.

Allah hepinizden razı olsun.

5.Bölüm

A’RÂF SÛRESİ

EUZUBİLLAHİMİNEŞŞEYTANİRRACİM
BİSMİLLAHİRRAHMANİRRAHİM

Elhamdulillahi rabbil âlemin esselatu vesselamu aleyke ya seyyidel evveline vel ahirin ve ila cemiil enbiyayi vel murselin ve ila cemiil evliyayi vel hamdulillahi rabbil âlemin.

Allah'ın ayetlerine duayla, istiğfarla, tesbihle, hamdle, tekbirle cevap vermeye bu sohbetimizde de devam ediyoruz inşallah. Ayetleri okuyup her birine cevap verirken aynı zamanda imanımızı da tazelemiş olacağız inşallah.

EUZUBİLLAHİMİNEŞŞEYTANİRRACİM
BİSMİLLAHİRRAHMANİRRAHİM

A'RÂF SÛRESİ

Elif, lâm, mim, sâd: "Elif, lâm, mim, sâd." **Kitâbun unzile ileyke fe lâ yekun fî sadrike harac:** "(Allah) Bu kitabı sana göğsünde sıkıntı olsun diye indirmemiştir." **Minhu litunzire bihî ve zikrâ lil mu'minîn:**[1] "(Bu kitabı) Mü'minler için öğüt olsun (uyarı olsun, nasihat olsun) diye indirmiştir."

Ittebiû mâ unzile ileykum min rabbikum: "Rabbinizden size indirilene tabi olun." **Ve lâ tettebiû min dûnihî evliyâ'**: "Ondan başka dostlara tabi olmayın." Ondan başka dostlar edinmeyin. Başkalarının sözünü, kelamını Allah'ın sözünün önüne koymayın, Allah'ın sözüyle beraber başkalarının sözüne tabi

[1] A'râf /1-2

olmayın, sadece Allah'ın size indirdiğine tabi olun. **Kalîlen mâ tezekkerûn:**[2] "Ne kadar da az düşünüyorsunuz!"

Bizi, ayetlerini sıkıntı olarak görenlerden eyleme ya rabbi! Ayetlerini uyarı ve ikaz olarak alanlardan eyle. Ayetlerinden öğüt alanlardan, nasihat alanlardan, vahyine tabi olanlardan eyle ya rabbi! Vahyinden başka kelamlara, başka sözlere tabi olanlardan eyleme ya rabbi! Senden başka dost edinenlerden eyleme ya rabbi! Bizi düşünenlerden, tefekkür edenlerden, vahyini, söylediklerini anlayanlardan eyle ya rabbi!

Fe le nes'elennellezîne ursile ileyhim ve le nes'elennel murselîn:[3] "Muhakkak ki biz resul gönderdiklerimize soracağız (onları hesaba çekeceğiz), gönderdiğimiz resullere de soracağız (onları da hesaba çekeceğiz)."

Bizi hesabı kolay olanlardan eyle ya rabbi! Vahyine tabi olup hesabını verenlerden eyle ya rabbi! Bizi resullerine varis eyle ya rabbi! Vahyini anlatanlardan, taşıyanlardan eyle ya rabbi!

Fe le nekussanne aleyhim bi ilmin ve mâ kunnâ gâibîn: "Mutlaka onu onlara bir ilimle anlatacağız. Biz onlardan (yaptıklarınızdan) gafil değiliz." Allah sizden, yaptıklarınızdan, amellerinizden gafil değildir, habersiz değildir. Neler yaptığınızı mutlaka hak ile bir bir size anlatacaktır. **Vel veznu yevme izinil hakk:** "O gün tartı haktır." **Fe men sekulet mevâzînuhu fe ulâike humul muflihûn:** "(O gün) Kimin tartısı ağır gelirse saadete (kurtuluşa) erenlerden olmuştur." **Ve men haffet mevâzînuh:** "Kimin de tartısı hafif gelirse." **Fe ulâikellezîne hasirû enfusehum bimâ kânû bi âyâtinâ yazlimûn:**[4] "İşte, onlar da nefsine zulmetmiştir (yazık etmiştir). Bunun sebebi de ayetlerimize zulmetmelerinden dolayıdır."

[2] A'râf /3
[3] A'râf /6
[4] A'râf /7-9

Bizi ayetlerine zulmedenlerden eyleme ya rabbi! Ayetlerine karşı kör ve sağır davranan kullarından eyleme ya rabbi! Bizi tartısı ağır gelenlerden eyle, tartısı hafif gelenlerden eyleme ya rabbi!

Ve lekad mekkennâkum fîl ard: "And olsun sizi yeryüzüne yerleştirdik." **Ve cealnâ lekum fîhâ maâyiş:** "Ve orada size geçimlikler verdik." **Kalîlen mâ teşkurûn:**[5] "Ne kadar da az şükrediyorsunuz!"

Ve lekad halaknâkum summe savvernâkum: "And olsun sizi biz yarattık sonra size suret verdik." **Summe kulnâ lil melâiketiscudû li âdeme fe secedû illâ iblis:** "Sonra meleklere 'Âdem'e secde edin' dedik. Hepsi (bütün melekler) secde etti, iblis hariç!" **Lem yekun mines sâcidîn:**[6] "O, secde edenlerden olmadı."

Bizi kıymetini, değerini anlayanlardan eyle ya rabbi! Meleklerin secde ettiği varlık olduğunu unutmayanlardan eyle ya rabbi! Bizi iblise, şeytana uyanlardan eyleme ya rabbi! İnsanın büyüklüğünü, halifeliğini kabul edenlerden eyle ya rabbi!

Kâle mâ meneake ellâ tescude iz emertuk: "(Allah, İblise) Buyurdu ki: Sana emrettiğimde seni secde etmekten alıkoyan nedir (neden secde etmedin)?" **Kâle ene hayrun minh:** "(İblis) Dedi ki: Ben ondan hayırlıyım." **Halaktenî min nârin ve halaktehu min tîn:**[7] "Beni ateşten yarattın, onu ise topraktan yarattın."

Bizi kendisini başkalarından hayırlı görenlerden eyleme ya rabbi! Irkçılık yapanlardan eyleme ya rabbi! Kendi kendini, kendi ırkını, kendi cemaatini beğenenlerden, kendi ırkıyla, cemaatiyle kibirlenenlerden eyleme ya rabbi!

[5] A'râf /10
[6] A'râf /11
[7] A'râf /12

İblis secde etmediğinden dolayı Allah onu lanetlemiş, huzurundan kovmuştur.[8] **Kâle fe bimâ agveytenî le ak´udenne lehum sırâtekel mustekîm:** "(İblis) Dedi ki: And olsun ki beni azdırmana karşılık ben de onları saptırmak için senin sırat-el mustakimin üzerinde oturacağım." **Summe le âtiyennehum min beyni eydîhim ve min halfihim ve an eymânihim ve an şemâilihim:** "Sonra onların önlerinden, arkalarından, sağlarından ve sollarından gelip onları saptıracağım." **Ve lâ tecidu ekserehum şâkirîn:** "Ve sen onların çoğunu şükreder bulmayacaksın." **Kâlehruc minhâ mez´ûmen medhûrâ:** "(Allah da) Buyurdu: Kınanmış ve kovulmuş olarak oradan çık." **Le men tebiake minhum le emleenne cehenneme minkum ecmaîn:**[9] "And olsun onlardan kim sana tabi olursa hepinizi cehenneme dolduracağım."

Bizi iblise tabi olanlardan eyleme ya rabbi! İblisin "beni sen azdırdın" deyip kendi suçunu sana attığı gibi bizi de suçunu sana atanlardan eyleme ya rabbi! Yanlış yaptığı hâlde "bunu Allah yaptı, Allah böyle takdir etti" diyenlerden eyleme ya rabbi! Bizi başkalarını saptıranlardan, yoldan çıkaranlardan eyleme ya rabbi! Hak olan yolu, sırat-el mustakimi eğri gösterenlerden eyleme ya rabbi!

Allah, bu ayette Hz. Âdem (a.s.) ile Havva annemizi cennete yerleştirdiğini, iblisin ise hile yapıp onları kandırdığını beyan eder. **Ve yâ âdemuskun ente ve zevcukel cennete fe kulâ min haysu şi´tumâ:** "(Allah buyurdu ki) Ey Âdem! Sen ve zevcen cennette yerleşip dilediğiniz yerden yiyin." **Ve lâ takrabâ hâzihiş şecerete fe tekûnâ minez zâlimîn:**[10] "Ancak şu ağaca yaklaşmayın! Sonra zalimlerden olursunuz."

[8] A'râf /13
[9] A'râf /16-18
[10] A'râf /19

Fe vesvese lehumuş şeytânu li yubdiye lehumâ mâ vuriye anhumâ min sev´âtihimâ: "Derken şeytan, kendilerine örtülmüş olan ayıp yerlerini açmak için ikisine de vesvese verdi." **Ve kâle mâ nehâkumâ rabbukumâ an hâzihiş şecereti illâ en tekûnâ melekeyni ev tekûnâ minel hâlidîn:**[11] "Ve dedi ki: Rabbiniz size bu ağacı yalnızca birer melek olmamanız yahut ölümsüzlüğe kavuşmamanız için yasak etti."

Ve kâsemehumâ innî lekumâ le minen nâsıhîn:[12] "Şüphesiz ben size öğüt verenlerdenim, diye de onlara yemin etti." Şeytan yemin edip onları kandırarak "ben bunu sizin için söylüyorum" dedi. Onlar da ağaçtan yiyince kendilerine zulmetmiş oldular; ama "bu, Allah'ın takdiridir, Allah bize yanlış yaptırdı" demediler.

Kâlâ rabbenâ zalemnâ enfusenâ: "Dediler ki: Biz nefsimize zulmettik ya rabbi!" **Ve in lem tagfirlenâ ve terhamnâ le nekûnenne minel hâsirîn:**[13] "Eğer sen bizi mağfiret etmez ve bize merhamet etmezsen muhakkak ki biz hüsrana uğrayanlardan oluruz."

Âdem babamız ile Havva annemizin "biz nefsimize zulmettik. Sen bizi mağfiret etmez, bize merhamet etmezsen biz hüsrana uğrayanlardan oluruz" dediği gibi bizi de bir yanlış, bir hata yaptığında, bir günah işlediğinde "biz nefsimize zulmettik, sen bizi mağfiret etmezsen, bize rahmet etmezsen hüsrana uğrayanlardan oluruz" diyenlerden eyle ya rabbi!

Yâ benî âdeme kad enzelnâ aleykum libâsen yuvârî sev'âtikum ve rîşâ: "Ey Âdemoğulları! Size edep yerlerinizi örtecek (sizi örtecek) giysi ve süsleneceğiniz elbiseler indirdik." **Ve libâsut takvâ zâlike hayr:** "Bir de (manevi olarak) takva elbisesi vardır ve bu daha hayırlıdır." **Zâlike min âyâtillâhi leallehum**

[11] A'râf /20
[12] A'râf /21
[13] A'râf /23

yezzekkerûn:[14] "İşte, bu, Allah'ın ayetlerindendir. Olur ki onlar düşünürler."

Allah bizi takva elbisesini giyenlerden, onu muhafaza edenlerden eylesin. Allah bizi takva elbisesini kirletenlerden eylemesin inşallah.

Yâ benî âdeme lâ yeftinennekumuş şeytânu kemâ ahrace ebeveykum minel cenneti yenziu anhumâ libâsehumâ li yuriyehumâ sev'âtihimâ: "Ey Âdemoğulları! Şeytan; ananızı, babanızı cennetten çıkardığı gibi sizi de fitneye düşürmesin (ona uymayın, tabi olmayın). Onların elbisesini onların üzerinden soyup onlara avret yerlerini gösterdiği gibi (sizi de bir belaya düşürmesin, sizin de elbisenizi üzerinizden soymasın)." **İnnehu yerâkum huve ve kabîluhu min haysu lâ terevnehum:** "Muhakkak ki o (iblis) ve ona tabi olanlar sizin onları görmediğiniz yerden sizi görür." **İnnâ cealnâş şeyâtîne evliyâe lillezîne lâ yu'minûn:**[15] "Biz gerçekten şeytanları iman etmeyenlerin dostları yaptık." İman etmeyen kimseler şeytanların dostlarıdır. Onlara uymayın ve onların peşinden gitmeyin.

Ve izâ faalû fâhişeten kâlû vecednâ aleyhâ âbâenâ vallâhu emerenâ bihâ: "(Onların peşinden gidenler) Bir kötülük yaptıklarında derler ki: Biz babalarımızı bu yol üzere bulduk (babalarımız da böyle yapıyordu. Bu yüzden biz de babalarımızın yoluna uyarız), Allah da böyle emretmiş." **Kul innallâhe lâ ye'muru bil fahşâ':** "De ki: Şüphesiz Allah fuhşu (haddi aşmayı, aşırılığı) emretmez." **E tekûlûne alâllâhi mâ lâ ta'lemûn:**[16] "Bilmediğiniz şeyleri 'Allah söyledi' mi diyorsunuz?"

Kul emere rabbî bil kıst: "De ki: Rabbim adaleti emretti." **Ve ekîmû vucûhekum inde kulli mescidin ved'ûhu muhlisîne**

[14] A'râf /26
[15] A'râf /27
[16] A'râf /28

lehud dîn: "Ve bütün mescitlerde yüzünüzü ona döndürün (ona çevirin). Onun dininin gerektirdiği gibi ihlaslı kullar olarak ona dua edin." **Kemâ bedeekum teûdûn:**[17] "Sizi ilk yarattığı gibi yine ona döneceksiniz."

Ferîkan hadâ ve ferîkan hakka aleyhimud dalâleh: "Onların bir kısmı hidayete erecek, bir kısmının üzerine de dalalet (azap) hak oldu." **İnnehumuttehazûş şeyâtîne evliyâe min dûnillâh:** "Çünkü onlar Allah'ı bırakıp şeytanları dost edindiler (şeytanların dostlarıdır)." **Ve yahsebûne ennehum muhtedûn:**[18] "Bir de kendilerini hidayette zannederler."

Bizi şeytana dost olduğu hâlde hidayette olduğunu zannedenlerden eyleme ya rabbi! Bizi hidayette olanlardan, resulüne, hidayetine tabi olanlardan eyle ya rabbi! Yüzünü sana döndürenlerden eyle ya rabbi! Senin hakkında bilmeden, cahilce konuşanlardan eyleme ya rabbi! Atalarının yoluna uyanlardan eyleme ya rabbi! Senin yoluna uyanlardan eyle ya rabbi! Peygamberine tabi olan, aklını kullanan kullarından eyle ya rabbi! Şeytanın hilesinin farkına varanlardan eyle ya rabbi! Şeytana dost olanlardan eyleme ya rabbi!

Yâ benî âdeme huzû zînetekum inde kulli mescid: "Ey Ademoğulları! Her mescit yerinde ziynetlerinizi takının." **Ve kulû veşrebû ve lâ tusrifû:** "Yiyin, için; ama israf edenlerden olmayın." **İnnehu lâ yuhıbbul musrifîn:**[19] "Çünkü o (Allah) israf edenleri sevmez."

Bizi israf edenlerden eyleme ya rabbi! Yiyip içip şükredenlerden ve rızık olarak verdiklerini senin yolunda infak edenlerden eyle ya rabbi!

[17] A'râf /29
[18] A'râf /30
[19] A'râf /31

Kul men harrame zînetallâhilletî ahrace li ibâdihî vet tayyibâti miner rızk: "De ki: Allah'ın, kulları için çıkardığı ziynete ve temiz rızka (helal ve hoş olan rızıklara) 'haramdır' diyen kimdir?" **Kul hiye lillezîne âmenû fîl hayâtid dunyâ hâlisaten yevmel kıyâmeh:** "Bunlar dünya hayatında iman eden kimseler içindir. Kıyamet gününde de muhakkak ki sadece onlara aittir (helal olan, güzel olan her şey mü'minler içindir)." **Kezâlike nufassılul âyâti li kavmin ya'lemûn:**[20] "İşte, biz ayetleri bilmek isteyen insanlara (kavme) böyle açıklıyoruz."

Kul innemâ harrame rabbiy: "De ki: Rabbim haram etmiştir (Allah'ın haram kıldıkları bellidir)." **El fevâhişe mâ zahere minhâ ve mâ batane vel isme vel bagye bi gayril hakk:** "(Allah şunları haram kılmıştır) Fuhşun açık ve gizli olanını, günah işlemeyi, haksız yere haddi aşmayı." **Ve en tuşrikû billâhi mâ lem yunezzil bihî sultâna:** "Hakkında hiçbir hüccet (delil) indirmediği hâlde Allah'a ortak koşmayı." **Ve en tekûlû alallâhi mâ lâ ta'lemûn:**[21] "Bilmediğiniz şeyleri Allah'a isnat ederek söylemenizi (Allah haram kılmıştır)."

Bizi haram kıldığın şeyleri işleyenlerden eyleme ya rabbi! Bizi sana şirk koşanlardan ve helal kıldığın şeylere "haramdır" diyenlerden eyleme ya rabbi!

Yâ benî âdeme immâ ye'tiyennekum rusulun minkum yekussûne aleykum âyâtî fe menittekâ ve asleh: "Ey Âdemoğulları! Size içinizden benim ayetlerimi anlatan resuller geldiğinde kim takva sahibi olur (resulumü ve ayetlerimi ciddiye alır), kendini ıslah ederse (düzeltirse)." **Fe lâ havfun aleyhim ve lâ hum yahzenûn:**[22] "Onlar için hiçbir korku yoktur ve onlar mahzun da olmazlar."

[20] A'râf /32
[21] A'râf /33
[22] A'râf /35

Vellezîne kezzebû bi âyâtinâ vestekberû anha: "Kim de ayetlerimizi yalanlar, kibrine yediremezse." **Ulâike ashabun nâr:** "Onlar da cehennem ehlidir." **Hum fîhâ hâlidûn:**[23] "Ve orada ebedi olarak kalırlar."

Bizi gönderdiğin resulleri ve ayetlerini tasdik edenlerden eyle ya rabbi! Onları inkâr edenlerden, onlara karşı kibirlenenlerden eyleme ya rabbi! Onlara tabi olup takva sahibi olanlardan, nefsini ıslah edenlerden, kendisi için hiçbir korkunun ve hiçbir mahzuniyetin olmadığı kullarından eyle ya rabbi! Bizi vahyini yalanlayanlardan, kibirlenenlerden, ebediyen cehenneme gidenlerden eyleme ya rabbi!

Fe men azlemu mimmenifterâ alallâhi keziben ev kezzebe bi âyâtih: "En büyük zalim o kimsedir ki Allah'a karşı yalan yere iftira eder (Allah'ın söylemediği şeye 'Allah söyledi' der veya Allah'ın söylediği bir şey için 'Allah öyle söylemedi' der) ya da onun ayetlerini yalan sayar." Ayetleri kabul eder; ama ayetler yokmuş gibi davranır. **Ulâike yenâluhum nasîbuhum minel kitâb:** "Onlara kitaptaki (dünyada takdir edilen) nasipleri ulaşacak." **Hattâ izâ câethum rusulunâ yeteveffevnehum:** "O elçilerimiz (meleklerimiz) ruhlarını almaya geldiklerinde." **Kâlû eyne mâ kuntum ted´ûne min dûnillâh:** "(Onlara) Derler ki: Allah'tan başka kendilerine uyduklarınız (taptıklarınız, âbd olduklarınız) nerede?" **Kâlû dallû annâ ve şehidû alâ enfusihim ennehum kânû kâfirîn:**[24] "Onlar da derler ki: Bizden kayboldular. (Onlar) Kesinlikle kendilerinin kâfir olduklarına dair şahitlik ederler."

Bizi sana iftira atanlardan, ayetlerini yalan sayanlardan eyleme ya rabbi! Sadece dünyadaki nasibini alıp ahireti kaybedenlerden eyleme ya rabbi! Kendi nefsinin aleyhinde kâfir olduğuna dair şahitlik edenlerden eyleme ya rabbi!

[23] A'râf /36
[24] A'râf /37

Kâledhulû fî umemin kad halet min kablikum minel cinni vel insi fîn nâr: "Allah onlara 'sizden önce geçmiş olan insan ve cin topluluklarıyla beraber ateşe girin' buyuracak." **Kullemâ dehalet ummetun leanet uhtehâ:** "Her ümmet ateşe girdikçe (kendilerini günaha teşvik eden) kardeşlerine lanet eder." **Hattâ izâddârakû fîhâ cemîân kâlet uhrâhum li ûlâhum rabbenâ hâulâi edallûnâ fe âtihim azâben di´fen minen nâr:** "Nitekim hepsi bir araya gelip cehennemin içinde toplandıklarında sonrakiler öncekiler için derler ki: Rabbimiz, işte bunlar bizi saptırdı (biz bunlara uyduk bunlar da bizi dalâlete düşürdü), onlara ateşten iki kat azap ver." **Kâle li kullin di´fun ve lâkin lâ ta´lemûn:**[25] "(Allah) Buyurur: Hepinize iki kat azap vardır; fakat siz bilmezsiniz (bunun farkında değilsiniz)."

Ve kâlet ûlâhum li uhrâhum fe mâ kâne lekum aleynâ min fadl: "Öncekiler de sonrakiler için derler ki: Sizin bize karşı bir üstünlüğünüz yoktur." **Fe zûkûl azâbe bimâ kuntum teksibûn:**[26] "Siz de yapmış olduğunuz şeylerden dolayı azabı tadın."

İnnellezîne kezzebû bi âyâtinâ vestekberû: "Onlar ki ayetlerimizi yalanladılar, ayetlerimize karşı büyüklendiler (kibirlendiler)." **Anhâ lâ tufettehu lehum ebvâbus semâ':** "Onlar için göklerin (semaların) kapıları açılmaz." **Ve lâ yedhulûnel cennete hattâ yelicel cemelu fî semmil hiyât:** "Deve, iğnenin deliğinden geçmedikçe onlar cennete giremezler." **Ve kezâlike neczîl mucrimîn:**[27] "Biz mücrimleri (suçluları) işte böyle cezalandırırız."

Lehum min cehenneme mihâdun ve min fevkıhim gavaş: "Onlar için cehennem ateşinden bir döşek, onların üzerinde de

[25] A'râf /38
[26] A'râf /39
[27] A'râf /40

cehennem ateşinden örtüler vardır." **Ve kezâlike neczîz zâlimîn:**[28] "İşte, biz zalimleri böyle cezalandırırız."

Bizi zalimlerden eyleme ya rabbi! Ayetlerini yalanlayanlardan, sana karşı suçlu olan mücrimlerden eyleme ya rabbi! Öncekileri suçlayıp "onların yolundan gittiğim için kaybettim" diyenlerden eyleme ya rabbi! Bizi senin yolunda yürüyenlerden eyle ya rabbi! Sırat-el mustakiminde, hidayetinde yürüyenlerden eyle ya rabbi! Bizi birbirini suçlayanlardan eyleme ya rabbi! Kıyamet günü birbirine dua edenlerden eyle ya rabbi!

Vellezîne âmenû ve amilus sâlihâti lâ nukellifu nefsen illâ vus´ahâ ulâike ashâbul cenneti, hum fîhâ hâlidûn:[29] "İman edip salih amel işleyenler cennet ehlidirler ve onlar orada ebedi olarak kalırlar. Allah herkesi gücünün yettiği kadar mükellef tutar (sorumlu tutar)."

Ve neza´nâ mâ fî sudûrihim min ğill: "Biz onların göğüslerinden kini (gönüllerindeki birbirlerine karşı olan ağırlığı) söküp atarız." **Tecrî min tahtihimul enhâr:** "(Onları cennete koyarız ki) Onların altlarından nehirler akar." **Ve kâlûl hamdu lillâh:** "Ve onlar derler ki: Elhamdulillah (hamd Allah'a mahsustur)." **Ellezî hedânâ li hâzâ:** "O ki lütfedip bizi buraya getirdi." **Ve mâ kunnâ li nehtediye levlâ en hedânallâh:** "Allah bize hidayeti vermeseydi biz hidayete eremezdik (hidayeti bulamazdık)." **Lekad câet rusulu rabbinâ bil hakk:** "Gerçek şu ki rabbimizin resulleri hakkı getirdi (hakkı söyledi)." **Ve nûdû en tilkumul cennetu ûristumûhâ bimâ kuntum ta´melûn:**[30] "Onlara hitap edilip denilir ki: İşte, yapmış olduğunuz amellerinizden dolayı mirasçı olduğunuz o cennet budur (yapmış olduğunuz amellerinizden dolayı cennete girin)."

[28] A'râf /41
[29] A'râf /42
[30] A'râf /43

Ve nâdâ ashâbul cenneti ashâben nâri en kad vecednâ mâ vâadenâ rabbunâ hakka: "Cennet ehli olanlar cehennemliklere hitap edip derler ki: Biz rabbimizin bize va'dettiğini (va'dettiği cenneti, nimetleri) hak olarak bulduk." **Fe hel vecedtum mâ vaade rabbukum hakka:** "Siz de rabbinizin size va'dettiğini (azabı) hak olarak buldunuz mu?" **Kâlû neam, fe ezzene muezzinun beynehum en lâ´netullâhi alâz zâlimîn:**[31] "Onlar da 'evet' derler. Aralarından biri nida eder: Allah'ın laneti zalimlerin üzerine olsun."

Bizi iman edip salih amel işleyenlerden eyle ya rabbi! Hidayetin ile hidayet bulanlardan, ayetlerinle hidayette olanlardan eyle ya rabbi! Bizi cennete mirasçı olanlardan eyle ya rabbi! İman edip salih amel işleyenlerden eyle ya rabbi! Bizi lanetinin üzerine olduğu zalimlerden eyleme ya rabbi!

Ellezîne yasuddûne an sebîlillâhi ve yebgûnehâ ivecâ: "O kimseler ki Allah'ın yolundan men eder ve onu eğri göstermek (eğriltmek) isterler." **Ve hum bil âhirâti kâfirûn:**[32] "Onlar ahireti inkâr edenlerdir."

Bizi sırat-el mustakimi eğri gösterenlerden eyleme ya rabbi! Doğru yolda yürüyenler hakkında sanki dalâlettelermiş gibi konuşanlardan eyleme ya rabbi! Bizi hakka "hak" diyen, batıla "batıl" diyenlerden eyle ya rabbi! Bizi ahireti inkâr edenlerden, ahireti yok sayanlardan eyleme ya rabbi! Bizi ağzımızdan çıkan her kelimeye hesabın olduğunu bilip buna iman edenlerden eyle ya rabbi!

E hâulâillezîne aksemtum lâ yenâluhumullâhu bi rahmeh: "Sizin, 'Allah bunları rahmete erdirmez' diye yemin ettikleriniz şunlar mı?" **Udhulûl cennete lâ havfun aleykum ve lâ entum**

[31] A'râf /44
[32] A'râf /45

tahzenûn:[33] "(Sonra Allah cennetliklere) Cennete girin, sizin için ne bir korku ne de mahzun olmak vardır (buyurur)."

Ve nâdâ ashâbun nâri ashâbel cenneti en efîdû aleynâ minel mâi ev mimmâ razakakumullâh: "Ateş ehli (cehennem ehli) olanlar cennet ehline nida edip derler ki: Suyunuzdan bizim üzerimize biraz akıtın (suyunuzdan istifade edelim) ya da Allah'ın size rızık olarak verdiği şeylerden bize de biraz verin." **Kâlû innallâhe harramehumâ alâl kâfirîn:**[34] "Onlar derler ki: Şüphesiz Allah bunları kâfirlere haram kılmıştır." **Ellezînettehazû dînehum lehven ve leiba:** "Çünkü onlar dinlerini oyun ve eğlence edinmişlerdi." **Ve garrethumul hayâtud dunyâ:** "Ve dünya hayatı onları aldatmıştı." Allah "onlar bizi unutmuştu, bugün biz de onları unutacağız" buyurur. **Fel yevme nensâhum kemâ nesû likâe yevmihim hâzâ ve mâ kânû bi âyâtinâ yechadûn:**[35] "Nasıl ki onlar hesap gününü (bugünü) unutmuşlardı, biz de onları unuturuz (onlara unutulmuş muamelesi yaparız) çünkü onlar bizim ayetlerimizi bilerek (isteyerek) inkâr etmişlerdi."

Bizi ayetlerini inkâr edenlerden, yalan sayanlardan eyleme ya rabbi! Bizi ayetlerini dinlemiş gibi yapanlardan eyleme ya rabbi! Bizi Kıyamet gününü, hesap gününü unuttukları için kendilerine unutulmuş muamelesi yaptığın kullarından eyleme ya rabbi! Dünya hayatının kendilerini aldattığı kullarından eyleme ya rabbi! Dinini oyuna, eğlenceye alet edenlerden, dinini oyun ve eğlenceymiş gibi hafife alanlardan eyleme ya rabbi! Bizi inkârcılardan eyleme ya rabbi!

Ve lekad ci´nâhum bi kitâbin fassalnâhu alâ ilmin huden ve rahmeten li kavmin yu´minûn:[36] "And olsun biz iman edecek bir kavim için hidayet ve rahmet olsun (nimet olsun) diye

[33] A'râf /49
[34] A'râf /50
[35] A'râf /51
[36] A'râf /52

kitabımızı detaylı olarak, fasıl fasıl açıkladık." Kıyamet günü Allah'ın resulüne tabi olmayan, vahyine iman edip uymayanlar için hiçbir şefaatçi yoktur.

Hel yanzurûne illâ te´vîleh: "Onlar (bakalım nereye varacak diye) onun te'vilini mi bekliyorlar." **Yevme ye´tî te´vîluhu yekûllezîne nesûhu min kablu kad câet rusulu rabbinâ bil hakk:** "Onun te'vilinin geleceği gün onu unutmuş olanlar derler ki: And olsun ki rabbimizin resulleri hakkı getirmiştir (hakkı söylemiştir)." **Fe hel lenâ min şufeâe fe yeşfeû lenâ:** "Bize bugün şefaat edecek var mıdır ki bize şefaat etsin?" **Ev nureddu fe na´mele gayrellezî kunnâ na´mel:** "Ya da yapmış olduğumuz amellerden başka ameller işleyelim diye geri döndürülür müyüz?" **Kad hasirû enfusehum:** "Gerçek şu ki onlar kendilerine yazık ettiler." **Ve dalle anhum mâ kânû yefterûn:**[37] "Uydurmakta oldukları şeyler de onlardan kaybolup gitmiştir." Allah'a şirk koştukları şeyler onlardan kaybolup gitmiştir.

E lâ lehul halku vel emr: "İyi bilin ki yaratmak da emretmek de ona (Allah'a) mahsustur." **Tebârakallâhu rabbulâlemîn:**[38] "Âlemlerin rabbi olan Allah ne mübarektir!"

Bizi her şeyin yaratıcısının sen olduğuna iman edenlerden eyle ya rabbi! Yaratmanın da, emrin de sana ait olduğuna iman edenlerden eyle ya rabbi! Bütün emrin, hükmün sana ait olduğuna iman edenlerden eyle ya rabbi!

Ud´û rabbekum tedarruan ve hufyeh: "Rabbinize gizli olarak (içten içe) dua edin, yalvarın." **İnnehu lâ yuhıbbul mu´tedîn:**[39] "Muhakkak ki Allah haddini aşanları sevmez."

[37] A'râf /53
[38] A'râf /54
[39] A'râf /55

Bizi sana dua edenlerden eyle ya rabbi! Bizi haddini aşanlardan eyleme ya rabbi!

Ve lâ tufsidû fîl ardı ba´de ıslâhıhâ: "Yeryüzü ıslah olduktan sonra fesat çıkarmayın." **Ved´ûhu havfen ve tamaâ:** "Ona (Allah'a) korku ve ümit ile dua edin." **İnne rahmetallâhi karîbun minel muhsinîn:**[40] "Muhakkak ki Allah'ın rahmeti güzel yapanlara yakındır."

Bizi güzel yapanlardan, muhsinlerden eyle ya rabbi! Bizi fesat çıkaranlardan eyleme ya rabbi! Bizi korkuyla, ümitle dua edenlerden eyle ya rabbi!

Vel beledut tayyibu yahrucu nebâtuhu bi izni rabbih: "İyi beldenin nebatı rabbinizin izni ile güzel çıkar." **Vellezî habuse lâ yahrucu illâ nekidâ:** "İyi olmayan (habis olan, kötü olan) yerin nebatı da çıkmaz ya da verimsiz çıkar." **Kezâlike nusarriful âyâti li kavmin yeşkurûn:**[41] "İşte, biz şükreden kavim için ayetleri böyle çeşitli biçimlerde açıklıyoruz."

Gönlümüzü vahyinin yeşerdiği güzel belde eyle ya rabbi! Gönlü kirli olup da ayetlerin yeşermediği habis beldeden eyleme ya rabbi! Bizi gönlünü temizleyenlerden, şükredenlerden eyle ya rabbi!

Lekad erselnâ nûhan ilâ kavmih: "And olsun biz Nuh'u kavmine (resul olarak) gönderdik." **Fe kâle yâ kavmi'budûllâhe mâ lekum min ilâhin gayruh:** "Nuh onlara dedi ki: Allah'a âbd olun, sizin için ondan başka ilah yoktur." **İnnî ehâfu aleykum azâbe yevmin azîm:**[42] "Muhakkak ki ben sizin için o büyük günün azabından korkuyorum."

[40] A'râf /56
[41] A'râf /58
[42] A'râf /59

Kâlel meleu min kavmihî innâ le nerâke fî dalâlin mubîn:[43] "Kavminin ileri gelenleri de: Şüphesiz, biz seni apaçık bir dalâlette görüyoruz, dediler."

Bizi peygamberini inkâr edenlerden, sözünü hafife alanlardan eyleme ya rabbi! Bizi peygamberini ciddiye alıp ona tabi olanlardan eyle ya rabbi! Peygamberin davetine icabet edip sadece sana âbd olanlardan, senden başka ilah tanımayanlardan eyle ya rabbi!

Summe beasnâ min ba'dihim mûsâ bi âyâtinâ ilâ fir'avne ve melâihi fe zalemû bihâ: "Sonra onların ardından Musa´yı mucizelerimizle firavun ve kavmine gönderdik de o mucizeleri inkâr ettiler." **Fanzur keyfe kâne âkıbetul mufsidîn:**[44] "Ama, bak ki fesatçıların sonu ne oldu!"

Ve kâle mûsâ yâ fir'avnu innî resûlun min rabbil âlemîn: "Musa dedi ki: Ey firavun! Muhakkak ki ben âlemlerin rabbinin resulüyüm." **Hakîkun alâ en lâ ekûle alallâhi illel hakk:** "Hakikat şu ki Allah adına kendim söz söyleyemem; ancak hak olan müstesna!" **Kad ci'tukum bi beyyinetin min rabbikum fe ersil maiye benî isrâîl:**[45] "Ben size rabbinizin mucizeleriyle geldim. İsrailoğullarını benimle beraber gönder."

Kâle in kunte ci'te bi âyetin fe'ti bihâ in kunte mines sâdikîn: "(Firavun) Dedi ki: Bir mucize ile geldiysen ve doğru söylüyorsan mucizeni getir." **Fe elkâ asâhu fe izâ hiye su'bânun mubîn:** "Bunun üzerine Musa, asasını bıraktı, o vakit asa açıkça görünen bir ejderha oldu." **Ve neze'a yedehu fe izâ hiye beydâu lin nâzırîn:**[46] "Bir de elini çekip çıkardı, o vakit eli bakanlara nur saçan bir şey olarak göründü."

[43] A'râf /60
[44] A'râf /103
[45] A'râf /104-105
[46] A'râf /106-108

Kâlel meleu min kavmi fir'avne inne hâzâ le sâhırun alîm: "Firavunun kavminden ileri gelenler de 'muhakkak ki bu bir sihirbazdır' dediler." **Yurîdu en yuhricekum min ardıkum:** "Sizi yurdunuzdan çıkarmak istiyor (dediler)." **Fe mâzâ te'murûn:** "(Firavun, kavmin ileri gelenlerine) Bu durumda neyi emredersiniz, (dedi)." **Kâlû ercih ve ehâhu ve ersil fîl medâini hâşirîn:** "Onlar da (kavmin ileri gelenleri de) dediler ki: Onu da kardeşini de alıkoy, şehre toplayıcılar gönder." **Ye'tûke bi kulli sâhırin alîm:** [47] "Bütün bilgin sihirbazları sana getirsinler (buna karşılık versinler, dediler)."

En büyük sihirbazlar yalanı doğru, batılı hak olarak gösterenlerdir. Allah bizi bu sihirbazlardan eylemesin. Olmayan bir şeyi varmış gibi, yalanı hakmış gibi gösterenlerden eylemesin inşallah.

Fellezîne âmenû bihî ve azzerûhu ve nasarûhu vettebeûn nûrellezî unzile meahu: "Mü'minler o kimselerdir ki Allah'ın resulüne iman edip ona saygıda (tazimde) bulunur, yardım ederler ve onunla beraber indirilen nura tabi olurlar." **Ulâike humul muflihûn:**[48] "İşte, saadete erenler de sadece onlardır."

Kul yâ eyyuhen nâs: "De ki: Ey insanlar!" **İnnî resûlullâhi ileykum cemîa:** "Muhakkak ki ben hepinize gönderilmiş Allah'ın resulüyüm." **Ellezî lehu mulkus semâvâti vel ard:** "Yerin ve göklerin mülkü onundur." **Lâ ilâhe illâ huve yuhyî ve yumît:** "Ondan başka ilah yoktur. (O, hayat verir) Diriltir ve öldürür." **Fe âminû billâhi ve resûlihin nebiyyil ummiyyillezî yu'minu billâhi ve kelimâtihî vettebiûhu leallekum tehtedûn:**[49] "Onun için hemen Allah'a iman edin, onun ümmi olan nebisine (resulüne,

[47] A'râf /109-112
[48] A'râf /157
[49] A'râf /158

tabi olun). O, Allah'a ve onun kelimelerine iman edendir. Ona tabi olun ki hidayete eresiniz."

Allah bizi resulüne iman edenlerden, ona saygı gösterenlerden ve yardım edenlerden eylesin. Allah bizi kendisine ve indirdiklerine resulüyle beraber iman edenlerden eylesin. Allah bizi itiraz edenlerden eylemesin inşallah.

Allah, peygamberlerini kitaplarıyla beraber gönderir. Onların arkasından gelenleri de onlara ve getirdikleri kitaba varis kılar. **Fe halefe min ba'dihim halfun verisûl kitâbe ye'huzûne arada hâzel ednâ:** "Sonra gelip bu kitaba varis olanlar, bu basit dünya malını tercih ettiler (Allah'ın kendilerine miras bıraktığı kitabı arkalarına attılar)." **Ve yekûlûne se yugferu lenâ:** "Sonra da 'biz mağfiret olacağız' dediler." **Ve in ye'tihim aradun misluhu ye'huzûh:** "Kendilerine ona benzer bir menfaat daha gelse onu da alırlar." **E lem yu'haz aleyhim mîsâkul kitâbi en lâ yekûlû alâllâhi illâl hakk:** "Oysaki o kitapta Allah'a karşı haktan başka bir şey söylemeyeceklerine dair kendilerinden söz alınmamış mıydı?" **Ve deresû mâ fîh:** "(Onlar o kitabın içindeki şeylerde) Ders görmemişler miydi?" **Ved dârul âhıretu hayrun lillezîne yettekûn:** "Ahiret yurdunun muttakiler için daha hayırlı olduğu orada söylenmemiş miydi?" **E fe lâ ta'kılûn:**[50] "Siz akıllanmayacak mısınız?"

Vellezîne yumessikûne bil kitâbi ve ekâmus salâte innâ lâ nudîu ecrel muslihîn: "Allah'ın kitabına sapasağlam sarılanlar (tutunanlar), namazı ikame edenler, muhakkak ki biz o iyilerin ecirlerini zayi etmeyiz." **Ve iz netaknel cebele fevkahum ke ennehu zulleh:** "Hani, dağı sanki bir gölgelikmiş gibi onların üstüne kaldırmıştık." **Ve zannû ennehu vâkıun bihim:** "Onlar da üzerlerine düşecek sanmışlardı." **Huzû mâ âteynâkum bi**

[50] A'râf /169

kuvvetin vezkurû mâ fîhi leallekum tettekûn:[51] "(Musa'ya verdiğimiz kitapta da onlara şöyle vahyetmiştik) Size verdiğimizi kuvvetle tutun, içindekilerini (Allah'ın ayetlerini) zikredin (hatırlayın, unutmayın). Böyle yaparsanız takva sahibi olursunuz."

Ve iz ehaze rabbuke min benî âdeme min zuhûrihim zurriyyetehum ve eşhedehum alâ enfusihim, e lestu birabbikum, kâlû belâ, şehidnâ: "Hani, rabbin hem Âdem'in hem de zürriyetinin sulplerini almış onları nefislerine (kendi kendilerine) karşı şahit tutup 'ben sizin rabbiniz değil miyim' demişti. Onlar da 'evet, (sen bizim rabbimizsin) biz buna şahidiz' demişlerdi." **En tekûlû yevmel kıyâmeti innâ kunnâ an hâzâ gâfilîn:**[52] "Bunu yaptık ki Kıyamet günü 'biz bundan habersizdik (bundan gafildik)' demeyesiniz diye."

Ev tekûlû innemâ eşreke âbâunâ min kablu ve kunnâ zurriyyeten min ba'dihim: "Ya da biz babalarımızı bulduğumuz yola tabi olduk, (bilmiyorduk, anlamadık, onlar daha önce şirk koşmuşlardı) biz de onlardan sonra geldik (onlara uyduk, sana şirk koştuk)." **E fe tuhlikunâ bimâ fealel mubtilûn:**[53] "Şimdi bâtıl işleyenlerin yüzünden bizi helâk mı edeceksin (demeyesiniz diye)."

Ve kezâlike nufassılul âyâti ve leallehum yerci'ûn:[54] "Biz ayetlerimizi böyle açıklarız, olur ki dönerler."

Hiç kimse kimseyi suçlayamaz. Allah bizi kendimize ve kendisinin de rabbimiz olduğuna şahit kılmıştır. Bu, gönlümüzde mevcuttur. Bu yüzden "başkasına uydum" deyip mazeret üretemeyiz.

[51] A'râf /170-171
[52] A'râf /172
[53] A'râf /173
[54] A'râf /174

Bizi mazeret üretenlerden eyleme ya rabbi! Bizi sana şahit olanlardan, hayatını yaşarken her anda "kâlu belâ" diyenlerden eyle ya rabbi! "Sen bizim rabbimizsin, biz buna şahidiz" diyenlerden eyle ya rabbi!

Sadakallahulazim

Hepimizin, Allah'ın kitabını elimize alarak ayetleri tek tek okuması, Allah'ın ne demek istediğini anladıktan sonra ise ayetlere uzun uzun cevap vermesi lazım. Ayetleri okuduğumuzda nerede yanlış, nerede eksik yaptığımızı, hangi ayete gerçekten iman ettiğimizi, hangisine de iman etmediğimizi anlarız. İman ettiğimiz bir ayet olunca "iman ettim ya rabbi" dememiz, yanlış yaptığımızı anladığımız bir ayeti görünce de "bu yanlışım için tövbe ediyor, istiğfar ediyorum ya rabbi" dememiz lazım.

Allah ayet-i kerimede "Allah'ı tekbir edin"[55] buyurduğu hâlde Allah'ı tekbir edememişsek öyleyse rabbimizi tekbir etmemiz, "rabbinizi tesbih edin" emrine uyup onu tesbih etmemiz, "af dileyin, mağfiret dileyin" ayetlerine uyup Allah'tan af ve mağfiret dilememiz gerekir. Allah'ın kitabını okurken baştan sona mutlaka böyle yapmamız lazım. Bunu yapmak için Arapça bilmemiz gerekmez, Kur'an'ın mealini okuyup anladığımız ayetlere cevap vermeye çalışmamız bunu yapmamız için yeterlidir.

Fatiha Suresi'nden başlayıp ayetlere cevap vermeye çalışırsak Kur'an'ı bütünüyle okuyup tamamladığımızda imanımızın ne kadar tazelendiğini, Allah'a ne kadar yakın olduğumuzu, ne kadar yaklaştığımızı mutlaka anlar, tadarız.

Şu an yaptığımız şey ayetlere dua ve istiğfarla cevap vermekten ziyade rabbimizin vahyiyle nasıl muhatap olacağımızın

[55] Bakara /185

bir eğitimidir. Bu eğitimle okuduğumuz her ayet için rabbimize nasıl cevap vereceğimizi öğreniyoruz ki herhangi bir ayetle muhatap olduğumuzda gereken cevabı verebilelim ve hayatımızı rabbimizin vahyiyle yaşayalım.

Allah'ın vahyiyle bu şekilde muhatap olarak ayetleri aramızda ders edinmeye çalışmak çok zor bir şeydir; çünkü okunan şey Allah'ın ayetidir, Allah'ın, kuluna olan hitabıdır. Ayetleri öğretmek amacıyla okumak başka, ayetlere muhatabın Allah olduğunu bilerek cevap vermek ise bambaşka bir şeydir; çünkü rabbimizin bize olan hitabına cevap vererek bizi yaratan rabbimizle muhatap oluyoruz. Bu yüzden bu çok zor, çok ağır bir şeydir.

"Ayetlere Dua ve İstiğfarla Cevaplar" sohbetimizle kardeşlerimize ayetleri öğretmiyor, ayetleri indiren rabbimizle nasıl muhatap olacağımızın eğitimini yapıyoruz. Allah'ın hitabına, vahyine cevap vermemiz gerekir ki ayetleri doğru bir şekilde öğrenmiş, ders edinmiş olalım. Böyle yapmazsak, ayetleri gönlümüze nakşetme, talim etme dersi edinmiş olmayız, ayetleri sadece kuru kuruya öğretme, ilim olarak aktarma dersi işlemiş oluruz. Oysaki Allah bu kitabı bize indirmiş, hitabı bize yapmışsa bizim de "rabbim bu sözü bana söylüyor" deyip ayetleri kendimiz için almamız sonra rabbimize cevap vermemiz lazım.

Aynı şekilde Allah **"biz bu Kur'an'ı bir dağa indirseydik onu Allah'ın haşyetinden paramparça olmuş, baş eğmiş olarak görürdün"**[56] buyurduysa bizim de Allah'ın vahyi karşısında gönlümüzün paramparça olması ve başımızı eğip "işittik ve itaat ettik, işittik ve secde ettik, emrin başım üstüne ya rabbi" dememiz gerekir. Böyle yaparsak bu hâlimiz bize Allah'ın yakınlığını, muhabbetini, imanı kazandırır.

[56] Haşr /21

Allah ayet-i kerimede **"mü'minler o kimselerdir ki Allah zikredildiğinde kalpleri titrer, kendilerine Allah'ın ayetleri okunduğunda imanlarını arttırırlar ve onlar rablerine (Allah'a) bütünüyle tevekkül ederler"**[57] buyurur. Öyleyse mü'min olmamız ve imanımızın artması için ayetleri okuyup anlamaya, üzerinde tefekkür etmeye çalışmamız, bununla beraber her bir ayeti kabul edip etmediğimize dair rabbimize cevap vermemiz gerekir.

Okuduğumuz yahut dinlediğimiz ayetler için hemen rabbimize dönüp "vahyini kabul ediyorum ya rabbi! Sen benim rabbimsin, ben de senin kulunum. Bana yaptığın her vahyi bütün gönlümle hiçbir ağırlık hissetmeden kabul ediyorum. Doğru olan, hak olan, güzel olan sadece senin vahyindir. Senin vahyin, kitabın dışında hak yoktur ya rabbi" dememiz lazım.

Allah'ın kelamını, kulların kelamıyla karıştırmamalı, kulların kelamına benzetmemeli, başkalarının sözünü de Allah'ın kelamıyla bir tutmamalıyız. Resulullah (s.a.v.) Efendimiz *"Allah'ın, kullarına olan üstünlüğü neyse Allah'ın kelamının da kulların kelamına olan üstünlüğü odur"*[58] buyurmuştur. Bu yüzden Allah'ın kelamı, kulun kelamıyla arasında hiçbir şekilde, kesinlikle kıyas kabul etmez.

Söz hakkına sahip olan sensin ya rabbi! Mülk senindir, mülkünde sözü geçerli olan sensin ya rabbi! Sen bizim rabbimizsin, biz de senin kulunuz. Bizim üzerimizde söz hakkına sahip olan sensin ya rabbi! Sen her neyi söylediysen onu kabul ediyor, her neyi emrettiysen onu yapıyoruz. Sen bizim nasıl düşünmemizi, nasıl bakmamızı, nasıl anlamamızı, nasıl okumamızı emrettiysen öyle bakacak, öyle anlayacak, öyle okuyacağız ya rabbi!

[57] Enfâl /2

[58] Dârimî, Fedailu'l-Kur'ân, 17

Senin söylediğini anlamadan hiçbir şeyi anlamak mümkün değildir ya rabbi! Yalnız sen söyleyince, anlatınca biz anlarız ya rabbi! Hak olan sadece senin buyurduğundur, senin vahyin dışında hak yoktur, doğru yoktur, güzellik yoktur ya rabbi! Her şey, bütün varlık sana aittir, senin tecellin bir an dursa bütün varlık yok olur. Sen bütün varlığı tecellinle yaratmışsın, sevdiğin için yaratmışsın ya rabbi! Her varlık üzerinde bir muradın vardır. İnsan üzerindeki muradın ise insanın sana ayna olması, halife olması, seni temsil etmesi, senin güzelliğini kendi üzerinde göstermesidir. Bütün varlığı bir ayet olarak okuyup seni bilmesi, tanıması, anlaması, kısacası sana âbd olmasıdır ya rabbi!

Bizi bu hakikati anlayanlardan eyle ya rabbi! Bütün varlığı ayet olarak okuyanlardan eyle ya rabbi! Vahyini okuyanlardan, seni ciddiye alanlardan eyle ya rabbi! Bizi; seni rab olarak, kendisini de sana kul olarak kabul edenlerden eyle ya rabbi! Kulluğu yaşayanlardan eyle ya rabbi! Kulluğun âşıklık olduğunu bilenlerden, bu âşıklığı yaşayanlardan eyle ya rabbi! Bütün varlığın aşk ile semah ettiğini bilenlerden eyle ya rabbi! Her şeyin birbiri etrafında semah ederken sana olan âşıklığını ortaya koyduğunu bilenlerden eyle ya rabbi! Bizi eşyanın hakikatini, tecellisini bilenlerden, müşahede edenlerden, bu hakikati görenlerden eyle ya rabbi! Eşyanın hakikatini olduğu gibi görenlerden eyle ya rabbi! Bütün varlığın, mahlûkatın sana nasıl âşık olduğunu görenlerden, bunu anlayanlardan eyle ya rabbi! Kendisinin de sana âşık olması gerektiğini bilenlerden, sana âşık olanlardan eyle ya rabbi!

Allah hepinizden razı olsun.

6.Bölüm

A’RÂF SÛRESİ

EUZUBİLLAHİMİNEŞŞEYTANİRRACİM
BİSMİLLAHİRRAHMANİRRAHİM

Elhamdulillahi rabbil âlemin esselatu vesselamu aleyke ya seyyidel evveline vel ahirin ve ila cemiil enbiyayi vel murselin ve ila cemiil evliyayi vel hamdulillahi rabbil âlemin.

Hep beraber Allah'ın ayetlerine tövbeyle, duayla, istiğfarla cevap vermeye çalışıyorduk. Bu sohbetimizle beraber artık tövbemize, duamıza, istiğfarımıza; hamdı, şükrü, tesbihi de ilave edeceğiz inşallah.

Bütün mesele; Allah'ın bizim üzerimizdeki muradının gerçekleşmesi ve ona yeryüzünde halife olabilmemizdir. Halife, temsil eden demektir. İnsan kimi temsil eder? -Elbette ki rabbini temsil eder. Birinin, rabbini temsil edebilmesi için mutlaka rabbinin vahyini anlaması, Kur'an'ın ve ayetlerin onda canlanması, Allah'ın isimleriyle isimlenmesi lazımdır. Öyle ki Allah'a halife olabilsin. Aksi takdirde Allah'a halife olamaz, aksine halifelikten uzak olmuş olur.

Biri hakkında "bu, Allah'ın yeryüzündeki halifesidir" diyebilmemiz için o kişinin hayatı yaşarken Allah'ın isimlerinin onun üzerinde tecelli edip etmediğine bakmamız gerekir. Örnek vermek gerekirse; birinin Allah'a halife olduğunu söylüyorsak Allah'ın Hâdi isminin onun üzerinde tecelli edip etmediğine; yani onun başkaları için hidayete vesile olup olmadığına, insanları Allah'ın emrettiği gibi Allah'ın vahyiyle davet edip etmediğine bakmamız lazım. Aynı şekilde Allah'ın Kerim, Rezzak ve Vehhab isimlerinin onda tecelli edip etmediğine, o kişinin ikrama, mahlûkatın rızkına vesile olup olmadığına, Allah'ın Rahman ve Rahim isimlerinin kendisinde tecelli edip etmediğine, mahlûkata sadece diliyle değil fiiliyle de gücünün yettiğince merhamet edip etmediğine bakmamız gerekir.

Şayet birinde Allah'ın isimlerinin tecellisi yoksa bu durumda bir sorun vardır. O kişi Allah'a halife olmaktan uzak, bencil biridir, demektir. Böyle biri sadece kendi işine bakar; yani yer, içer, uyur, hayatını kendisi için yaşamaya çalışır. Oysaki halife olmak böyle değildir. Böyle birinin halifelikle hiç alakası yoktur. Bu şekilde yaşayanlar "çalışmak da ibadettir, biz çoluk çocuğumuzun rızkını kazanıyoruz" deyip kendilerini kandırırlar. Allah hiçbir ayette böyle söylememişken Allah'ın insan üzerindeki muradı; insanın ona halife olmasıyken o hâlde insan sadece kendi rızkını düşünerek halifelik yapabilir mi! Bu nasıl halife olmaktır!

Resulullah (s.a.v.) Efendimiz *"insanlar madenler gibidir. Kimi altın, kimi gümüş, kimi mücevher, kimi de teneke gibidir"*[1] buyurmuştur. Bu değer kişinin halife oluşuna göredir. Biri Allah'a ne kadar halife olmuşsa değeri de o kadar artar, kıymetli olur.

İnsanın bu halifeliği yapabilmesi için de Allah'ın isimlerinin üzerinde tecelli etmesi ve etrafına rahmetle, ikramla muamele etmesi gerekir. Bu durumda biri Allah'a halife olamamışsa bencillik yapmış demektir. Allah'ın muradı hayatımızı yaşarken kulluğu tek başımıza yapmamız değildir. Bu yüzden Fatiha Suresi'nde **İyyâke na'budu ve iyyâke nestaîn:**[2] "Yalnız sana âbd oluyor ve yalnız seni istiyoruz" diyoruz. Yani "ben" değil "biz" diyoruz; çünkü Allah bizden "ben" dememizi değil "biz" dememizi istiyor.

Birinin "biz" diyebilmesi için önce şahsiyet sahibi olması gerekir. Öyle bir şahsiyet ki etrafına güzellik saçan, kendi üzerinde Allah'ın güzelliğini gösteren, insanlar kendisine baktığında "bu, Allah'ın yeryüzündeki halifesidir" dedirtecek bir şahsiyetinin, güzelliğinin olması gerekir. Bu da sadece Allah'ı dinlemekle, canlı Kur'an olmakla, canlı ayetler, sureler olmakla mümkündür. Yoksa

[1] Buhari, Enbiya 2; Müslim, Birr 159, 160, Menakıp 1; Ebû Dâvûd, Edeb 16

[2] Fatiha /5

insan teneke gibi olur; yani evden işe, işten eve gider ve yalnız kendi hesabını yapar.

Ümmetin, insanlığın hesabını yapmayanlar, bunun için bir derdi, çabası, gayreti olmayanlar tenekeden farksızdır. Böyle olmamak için Allah peygamberleri ve peygamberlerle beraber olanları önümüze örnek olarak koymuş "işte, bunlar gibi olun" demiştir. Allah ayetlerde peygamberleri anlatırken "peygamber ve beraberindekiler"[3] buyurur. Yani Allah; nebileri, resulleri ve onlarla beraber olanları birbirinden ayırmaz; çünkü hepsi aynı vasıftadır, aynı derdi paylaşır ve hep beraber aynı vahyi taşırlar. Bir oldukları için dertleri de birdir. Bu yüzden de Allah onları birlikte zikredip hepsine aynı muameleyi yapar. Aynı şekilde onların Kıyamet gününde görecekleri muamele de birdir, aynıdır.

Bencillik yapıp onlardan ayrılanların misali ise Nuh Tufanı'nda helak olanlar gibidir. Hz. Nuh (a.s.), kavmini 950 sene boyunca Allah'a davet etmiştir. Elbette ki bütün kavmi Hz. Nuh (a.s.)'a düşmanlık yapmamıştı. Seksen küsur civarında kişi ona iman etmiş, onunla beraber olmuştu. Bir de Hz. Nuh (a.s.)'dan yanaymış gibi durup gerçekte ise ona iman etmeyenler vardı. Tufan geldiğinde sadece ona iman edenler gemiye bindi, "ben kendi işime bakarım, beni ilgilendirmez, bakalım ne olacak" diyenler ise helak oldu. Sadece onunla beraber olanlar, onun taşıdığını taşıyıp gemiye binenler kurtuluşa erdiler.

Bu her zaman için böyledir, Kıyamete kadar da böyle olacaktır. Allah'ın vahyini dinleyip anlamaya çalışanlar kazanır, "ben kendi işime bakarım" diyenler ise kaybeder. Allah ayet-i kerimelerde **"her kavmin bir hidayetçisi mutlaka vardır."**[4] **"Hakka davet eden bir topluluk her zaman için vardır. Siz onlardan olun; çünkü saadete (kurtuluşa) erenler ancak**

[3] Fetih /29, Bakara /214, Tevbe /88

[4] Ra'd /7

onlardır"[5] buyurmuştur. Bencillik yapanlar da kendini, aklını Allah'ın vahyinin önüne koyup "bence, bana göre" demiş olur, dolayısıyla Hz. Nuh (a.s.)'ın kavmi gibi kaybederler.

Bu yüzden fedakârlık yapmadan, Allah yolunda kurban olmadan, canını feda etmeye hazır olmadan hakikat anlaşılmaz. Hakikati anlamaya çalışmak için öncelikle kendimize "Allah beni bu dünyaya neden gönderdi" diye sormamız, sonra da bu sorumuza bütün gönlümüzle "Allah bizi kendisine âbd olmamız için yarattı, bu yüzden dünyaya gönderdi" diye cevap vermemiz gerekir.

Bilmemiz lazım ki kulluk kendi isteğimize, düşüncemize göre yapılmaz, Allah'a onun emrettiği gibi âbd olursak Allah'a gerçekten âbd olmuş, kul olmuş oluruz. Yoksa "ben Allah'ı dinlemiyorum; ama ona kul olmaya çalışıyorum" dersek Allah bizden bu kulluğumuzu kabul etmez. Bu yüzden âbd olmak istiyorsak âbdliğimizi Allah'ın istediği gibi yapmamız gerekir.

Mesele; ahireti dünyaya taşıyabilmektir. Ahirete iman etmişsek ahiretimizi önümüze koyar, dünyada bir yolcu gibi dururuz; ama ahireti dünyaya taşımazsak, ahiretimiz sürekli önümüzde olmazsa bu defa dünyalık adam olur, dünyaya ait olarak bakar, dünyaya göre hüküm veririz. Verdiğimiz bu hüküm de Allah'ın hükmü olmaz, tam tersine nefsin, şeytanın hükmü olur.

Yeri geldiğinde birçoğumuz dünyada bir yolcu olduğumuzu, Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'in de böyle buyurduğunu söyleriz. O zaman "acaba dünyada gerçekten bir yolcu gibi mi duruyoruz, yoksa dünyaya ebediymiş gibi mi muamele ediyor, hayatımızı Allah'ın va'dine güvenmeden mi yaşıyoruz" diye kendimize bakmamız lazım. Şayet hayatımızı ahiretimizin hesabını yapmadan dünyaya göre yaşıyorsak bu tavrımız iman değildir,

[5] Âli İmrân /104

ahirete iman değildir, mü'min olmak değildir; çünkü ahirete imanımızın olabilmesi için ahiretimizi önümüze koyup ahireti bu dünyada yaşamamız gerekir.

Nasıl?

Attığımız her adımda, yaptığımız her işte, her düşüncemizde, her fikrimizde "acaba ahiretteki defterime, kitabıma neyi yazdırıyorum" deyip hesabı ahirete göre yaparsak o zaman ahiretimizi dünyanın önüne almış oluruz; ama hesabı böyle yapmaz, dünyaya ait bir hesap yaparsak o zaman da ahirete iman etmemiş, dünyayı ahiretin önüne koymuş oluruz. Böyle olunca da ahireti kendimizden uzakta bir yerde zannederiz. Oysaki ahiret buradadır ve aslında her anımızda ahiret işiyle meşgulüz.

Evet, ahiretimizi dünyanın önüne alırsak kazanırız, almazsak kaybederiz. Ahireti dünyamızın önüne almazsak niyetimiz düzgün değil demektir. Bu yüzden ahirete iman ediyor muyuz etmiyor muyuz, ahiretimiz önümüzde mi yoksa arkamızda mıdır, ahireti bugünümüze taşıyarak mı yaşıyoruz yoksa ahireti uzakta bir yerde mi zannediyoruz, diye kendimize bakmamız gerekir.

Eğer ahiretimiz önümüzdeyse Allah'ın istediği gibi halife olur, onu temsil eder, onun güzelliğini üzerimizde gösteririz; yani kaliteli insan oluruz. Yoksa bencil insan, kendi hesabını yapan, Allah'a güvenmeyen, Allah'ın verdiğini Allah yolunda sarf etmeyen, Allah'ın verdiği canı Allah yolunda kurban etmeyen, hayatını ahirete, Allah'a göre değil de nefsine, dünyaya göre yaşayan biri oluruz. Böylelikle de insan olmaktan çıkar, beşer oluruz.

Kul kendini ya Allah'a ait ya da kendine ait görür. Biri kendini kendine ait görürse benlik yapar, bencillik yapar, dolayısıyla da "Allah" diyemez, "ben" der. Akıl sahibi herkes bunu

rahatlıkla anlar. Yoksa Allah, Kıyamet günü perdeleri açtığında herkes bunun böyle olduğunu zaten görecek.

Şimdiye kadar bencillik yaptıysak, "Allah" demeyip "ben" dediysek, "ahiret" demeyip "dünya" dediysek, Allah'ın güzelliği üzerimizde tecelli etmediyse, sadece bencillikle hareket ederek düşünüp amel işlediysek, bencillik yaparak yaşadıysak hakikati örttüğümüz bu küfrümüzden dolayı tövbe ediyor, rabbimize dönüp istiğfar ediyor, rabbimize iman ediyoruz.

İmanımızı kabul et ya rabbi! Bundan sonra seni temsil edebilmek için, sana yeryüzünde halife olabilmek için, güzelliğini, isimlerini üzerimizde gösterebilmek için bütün çabamızı, gayretimizi sarf edeceğimize söz veriyoruz ya rabbi! Bunun için bize yardım et ya rabbi!

EUZUBİLLAHİMİNEŞŞEYTANİRRACİM
BİSMİLLAHİRRAHMANİRRAHİM

A'RÂF SÛRESİ

Ve lekad ci'nâhum bi kitâbin fassalnâhu alâ ilmin huden ve rahmeh: "Gerçek şu ki (nebilerimizi, peygamberlerimizi, resullerimizi) bir kitapla getiririz (onlar kavimlerine gittiklerinde bir kitapla geldik, derler.) Hidayet ve rahmet olsun diye ayetleri onlara fasıl fasıl açıkladık." Allah, kitabını önce nebilerine ve resullerine açıklamış, resul ve nebiler de Allah'ın kitabını geldikleri kavimlere açıklamıştır. Allah bunu kullar için hidayet olsun diye, kullar Allah'ın kitabıyla, vahyiyle yolunu bulsun, Allah'ın rahmetinin içine girsin diye böyle yapmıştır.

Li kavmin yu'minûn:[6] "İman eden bir kavim için." İman etmeyenler Allah'ın vahyini dinlemez, onu ciddiye almaz, dünyanın, nefislerinin hesabını yaparlar. Allah'ın onlar üzerindeki muradını anlamaz, dünya hayatını ahiretin tarlası olarak görmez, ahireti kazanmak için fedakârlıkta bulunmaz ve ahirette değil dünyada rahat etmeye çalışırlar. Bunlar iman etmeyip Allah'ın vahyini dinlemeyenlerdir.

Şimdiye kadar dünyanın peşinden gittiysek, dünyayı ahirete tercih ettiysek, rabbimizin ayetlerini ciddiye almadıysak, Allah'ın ayetleri bize hidayet ve rahmet olmadıysa rabbimizden af diliyor, mağfiret diliyoruz. Bizi affet, yaptıklarımızdan dolayı bizi mağfiret et ya rabbi!

Ayet devam ediyor. **Hel yanzurûne illâ te´vîleh:**[7] "Onlar neyi bekliyorlar, ayetlerin tevilini mi?" Allah başka bir ayetinde de **"onlar ancak tevile uyarlar"**[8] buyurur; yani onlar ayeti kendilerine göre, işlerine geldiği gibi tevil ederler. **Yevme ye´tî te´vîluhu yekûllezîne nesûhu min kablu kad câet rusulu rabbinâ bil hakk:** "Onun tevilinin geldiği gün (Kıyamet günü) önceden onu unutmuş olanlar derler ki: Allah'ın resulleri gerçekten hakkı getirmiş (doğruyu söylemiş, biz yanıldık)." **Fe hel lenâ min şufeâe fe yeşfeû lenâ:** "Şimdi bize şefaat edecek kimse var mıdır ki bize şefaat etsin." **Ev nureddu fe na´mele gayrellezî kunnâ na´mel:** "Ya da geri döndürülür müyüz? (Dünyaya dönelim de) Yapmış olduğumuz amellerden başka amel işleyelim." **Kad hasirû enfusehum ve dalle anhum mâ kânû yefterûn:**[9] "Gerçekten onlar kendilerine yazık edenlerdir. İftira attıkları şey onlardan kaybolup gitmiştir (hükümsüz kalmıştır)." Onlar ayetleri tevil ederken Allah'a iftira atmışlardı.

[6] A'râf /52
[7] A'râf /53
[8] Âli İmrân /7
[9] A'râf /53

Allah, kullarıyla konuşur. Kullarının kendisini anlayıp anlamayacağını da en iyi bilen Allah'tır. Kul, ayetlerden neyi anladıysa o anladığı doğrudur; çünkü Allah konuşurken en kaba idrak sahibi bile Allah'ın ne söylediğini anlar. Bu yüzden Allah'ın sözünü tevil etmeye gerek yoktur.

Ayetlerin önce açıktan anlaşılması gerekir. Misal; şimdiye kadar okunan ayetlerde anlaşılmayan bir yer var mıydı? -Elbette ki yoktu. Böyle olmasına rağmen insan, ayetleri kendi kendine tevil etmeye kalkışabilir. Allah da böyle yapanlar için "sen kendini öyle kandır, onun tevilinin ne olduğunu sana gösteririm" buyurdu.

Ayetlerini anlamazlıktan gelip vahyini kendimize fetva çıkararak tevil ettiysek bunun için senden af diliyor, mağfiret diliyoruz ya rabbi! Subhan olan, yanlış yapmayan bir tek sensin ya rabbi! Biz yanlış yaptık, yanlışımız için senden af diliyor, mağfiret diliyoruz ya rabbi!

E lâ lehul halku vel emr: "Dikkat edin! Yaratmak da emretmek de ona mahsustur." **Tebârekallâhu rabbulâlemîn:**[10] "Âlemlerin rabbi olan Allah ne mübarektir!" Demek ki yaratmak da emretmek de Allah'a mahsusmuş! Zaten yeryüzü Allah'ınsa, insanları da Allah yaratmışsa o hâlde emrin Allah'a ait olması gerekmez mi! Allah'ın emrini kabullenemiyorsak, emri bize ağır geliyor ya da işimize gelmiyorsa bu durumda Allah nasıl mülkün sahibi olur, nasıl bizim sahibimiz olur! İster kendi nefsimizin, isterse de başka birilerinin olsun Allah'ın emri dışında kimin emri üzerimizde geçiyorsa onu Allah'a tercih etmişiz demektir. Hiç kimse Allah'ın kendisinden ne istediğini anlamadan ona iman edemez ve Allah'ı mülkün maliki olarak, kendisini yaratan rabbi olarak kabul edemez. Allah da kendisini kabul etmeyenlerin rabbi olmaz.

[10] A'râf /54

Ud´û rabbekum tedarruan ve hufyeh: "Rabbinize (lafla değil) yalvara yalvara ve gizlice dua edin (rabbinizden isteyin, rabbinizi davet edin)." **İnnehu lâ yuhıbbul mu´tedîn:**[11] "Muhakkak ki o (Allah) haddini aşanları sevmez." Allah kendisine karşı saygısızlık yapanları; yani ondan değil de başkalarından isteyenleri, kendine yahut başkalarına güvenenleri sevmez. Bu yüzden "rabbinizden isteyin" buyurdu Allah.

Ve lâ tufsidû fîl ardı ba´de ıslâhıhâ: "Yeryüzünde fesat çıkarmayın (bozgunculuk yapmayın). Hem de yeryüzü ıslah olmuşken." **Ved´ûhu havfen ve tamaâ:** "Ona hem korkuyla hem de ümitle dua edin (ondan isteyin)." **İnne rahmetallâhi karîbun minel muhsinîn:**[12] "Muhakkak ki Allah'ın rahmeti muhsinlere (güzel ve doğru yapanlara) yakındır." Allah'ın rahmeti Allah'a göre güzel yapanlara yakındır. Muhsin olmayanlara, güzel yapmayanlara ise uzaktır.

Şimdiye kadar muhsin olamadıysak, güzel olamadıysak, güzelliğinle güzelleşmediysek, hayatı senin huzurundaymış gibi yaşamayıp senin hesabını yapmadıysak, nefsin, şeytanın peşine düşüp yanlış hesaplar yaptıysak bunun için senden af diliyor, mağfiret diliyoruz ya rabbi!

Ve huvellezî yursilur riyâha buşran beyne yedey rahmetih: "Rüzgârları rahmetinin önünde müjde olarak gönderen odur." **Hattâ izâ ekallet sehâben sikâle suknâhu li beledin meyyitin fe enzelnâ bihil mâe fe ahracnâ bihî min kullis semerât:** "Sonunda onlar (o rüzgârlar), ağır bulutları yüklenince onu ölü bir memlekete sevkederiz. Orada suyu indirir ve onunla türlü türlü meyveler çıkarırız." **Kezâlike nuhricul mevtâ leallekum tezekkerûn:**[13] "İşte ölüleri de böyle çıkaracağız. Umulur ki bundan ibret alırsınız." İşte, biz ölüleri böyle diriltiriz. Allah neden bunu

[11] A'râf /55
[12] A'râf /56
[13] A'râf /57

anlatıyor diye soracak olursanız umulur ki düşünürsünüz, buyurdu Allah.

Allah'ı zikredenler diri, zikretmeyenler ölüdür. Allah ile beraber yaşayanlar, beraber olduğunu tadanlar Allah'ın emrinin dışına çıkamazlar. Bu yüzden sadece dilimizle "Allah bizimle beraberdir" demekle Allah ile beraber olmuş olmayız. Zaten Allah, kullarıyla beraberdir; ama asıl mesele bizim Allah ile beraber olmamızdır. Allah ile beraber olursak Allah'ın emrinin dışına hiç çıkabilir miyiz, onun razı olduğu işten başka bir işte hiç bulunabilir miyiz! Bu hiç mümkün müdür!

Vahiy rahmettir. Bizim de Allah'ın vahyiyle dirilmemiz gerekir. Allah, rahmet olsun diye ayetlerini indirdiğini beyan etmiştir.[14] O hâlde ayetlere iman edersek, Allah'ın vahyi gönlümüze inerse gönlümüz Allah'ın ayetleriyle dirilir; ama ayetlere iman etmezsek ve ayetler gönlümüze inmezse bu durumda gönlümüze rahmet inmez, dolayısıyla ölü gibi oluruz.

Vel beledut tayyibu yahrucu nebâtuhu bi izni rabbih: "Rabbinin (Allah'ın) izniyle iyi beldenin nebatı güzel (iyi) çıkar." **Vellezî habuse lâ yahrucu illâ nekidâ:** "Kötü beldenin nebatı da fayda vermez (kötü çıkar)." Kötü olan topraktan nebatat bitmez. Allah'ın vahyi de bir gönle indiğinde o gönül ne kadar güzelse, ne kadar iman etmişse vahiy o kadar ona tesir eder, onu o kadar diriltir ve yeşertir. Dolayısıyla ondan o kadar güzellik meydana gelir, gönlü meyve verir, insanlığa, kendine faydalı olur. **Kezâlike nusarriful âyâti li kavmin yeşkurûn:**[15] "İşte, şükreden bir kavim için ayetlerimizi böyle çeşitli biçimlerde açıklıyoruz." Bu durumda Allah'ın vahyine şükretmemiz gerekir; çünkü o bizim için rahmettir. Hem de bizi dirilten, rahmetin içine alan, bize hidayet olan bir rahmettir.

[14] İsrâ /82
[15] A'râf /58

Senin kitabını, vahyini nimet olarak bilemeyip şükredemediysek bundan dolayı senden af diliyor, mağfiret diliyoruz ya rabbi! Bundan sonra gönlümüzü rahmetine açacağız ya rabbi! Ayetlerini gönlümüze alıp iman edeceğiz ya rabbi. Ayetlerini ahlaka ve amele dönüştüreceğiz ya rabbi. Sen erhamerrahiminsin ya rabbi!

Allah bu ayetlerin devamında bize örnek olsun diye gönderdiği peygamberlerin ve resullerin kıssalarını anlatır. Her bir peygamberi anlatırken de önce kavimlerine yaptıkları davetlerini anlatır.

Lekad erselnâ nûhan ilâ kavmih: "And olsun biz Nuh'u kavmine gönderdik." **Fe kâle yâ kavmi'budûllâhe mâ lekum min ilâhin gayruh:** "(Nuh) Dedi ki: Ey kavmim! Allah'a âbd olun, ondan başka ilahınız yoktur (ilah bir tek odur)." **İnnî ehâfu aleykum azâbe yevmin azîm:**[16] "Muhakkak ki ben sizin için o büyük günün azabından korkuyorum."

Her bir peygamber kendi kavmine gelerek önce "iyyâke na'budu ve iyyâke nestaîn"[17] ve "lâ ilâhe illallah" demiştir; yani "yalnızca Allah'a âbd olun, ondan başka ilahımız yok, ilahımız bir tek Allah'tır, deyin" demiştir. Bunlar olmazsa hiçbir şey olmaz, amelimiz ne kadar olursa olsun bunlar olmayınca amellerimiz hiçbir işe yaramaz; çünkü Allah imansız bir ameli bizden kabul etmez.

Hz. Nuh (a.s.), kavmini 950 sene boyunca davet eder, artık kimsenin iman etmeyeceğini anlayınca **"yeryüzünde kâfirlerden hiçbirini (canlı) bırakma ya rabbi"**[18] deyip dua eder. Allah da onun bu duasına icabet eder.

[16] A'râf /59
[17] Fatiha /5
[18] Nuh /26

Bizim de Hz. Nuh (a.s.)'ı kendimize örnek alıp insanları onun gibi bıkmadan, usanmadan defalarca davet etmemiz gerekirken; insanlara Allah'ın ayetlerini üç, beş defa veya on, yirmi defa anlatıp onları hidayete, Allah'ın vahyine davet ediyor, bizi dinlemediklerinde ise "bunlardan adam olmaz" deyip davetimizi kesiyoruz!

Senin peygamberin olan Hz. Nuh (a.s.)'ı örnek alamadık ya rabbi. Bunun için senden af diliyor, mağfiret diliyoruz ya rabbi! Hz. Nuh (a.s.) kadar ömrümüz olsa bile bundan sonra hiç kimse için "bundan adam olmaz" demeyeceğiz ya rabbi! Kullarını davete, tebliğe devam edeceğiz ya rabbi!

Allah Hz. Hud (a.s.)'ı anlatır. **Ve ilâ âdin ehâhum hûdâ:** "Ve Âd Kavmi'ne de kardeşleri Hûd'u gönderdik." **Kâle yâ kavmi'budûllâhe mâ lekum min ilâhin gayruh:** "(Hud) Onlara dedi ki: Ey Kavmim! Sadece Allah'a âbd olun. Ondan başka ilahınız yoktur." **E fe lâ tettekûn:**[19] "Siz takva sahibi olmayacak mısınız (Allah'a karşı sorumluluğunuzu kabul etmeyecek misiniz)?"

Hz. Salih (a.s.) da diğer peygamberlerin söylediğini söylemiştir. Peygamberlerin her biri "Allah'tan size beyyinat gelmiştir (açıklayan, beyan eden ayetler gelmiştir). Allah nasıl yaşamanız gerektiğini, dünyaya neden geldiğinizi beyan etmiş, bunları öğretecek vahiy göndermiştir"[20] buyurmuşlardır.

Allah ayet-i kerimede **"bu Kur'an beyyinattır"**[21] buyurur. Kimler için? -Elbette ki iman edenler için, rabbini ciddiye alanlar için, rabbini bilmek, bulmak, kendini tanımak isteyenler için, dünyaya neden geldiğini anlamak isteyenler için beyyinattır. Kur'an'ı anlamak için çaba, gayret sarf edenler Allah'ın vahyiyle mutlaka buluşur, dolayısıyla kendini, rabbini bulur.

[19] A'râf /65

[20] A'râf /73, 85, Zuhrûf /63, Âli İmran /183

[21] Bakara /185

Allah Hz. Musa (a.s.)'ı ve sihirbazları anlatır. Hz. Musa (a.s.) sihirbazlarla karşı karşıya geldiğinde sihirbazların ellerinde ip vardır. O ipi yere attıklarında ip, yılan gibi görünür. Allah da Hz. Musa (a.s.)'a "sen de asanı at" buyurur. Hz. Musa (a.s.) asasını atar ve asası ejderhaya dönüşerek sihirbazların iplerini yutar. Böylece gerçek ortaya çıkar ve sihirbazlar iman eder. Firavun da "ben size izin vermeden nasıl iman ettiniz" deyip onları idam eder.[22]

Allah'ın bu ayetlerle bize anlatmak istediği bir şey vardır. Sihir; olmayan bir şeyi varmış gibi göstermektir. Yalanı hakikat gibi göstermekten daha büyük bir sihir, bunu yapandan da daha büyük bir sihirbaz yoktur. Hak da, hakikat de bir tanedir; o da Allah'ın vahyidir. Allah'ın vahyi dışında kim ne söylerse söylesin sihir yapmış, büyü yapmıştır. Öyleyse "acaba sihir yapıyor muyuz yapmıyor muyuz, büyü yapıyor muyuz yapmıyor muyuz; yani Allah'ın vahyi dışında bir şeyi hakikatmiş gibi gösteriyor muyuz, göstermiyor muyuz" diye kendimize bakmamız gerekir.

Biri herhangi bir konuda haksızken kendini savunup haklı duruma getirirse hakkı batılla örttüğü için sihir yapmış olur. Böylece yanlış yaptığını itiraf etmez, yaptığını savunmuş, batılı hakkın tepesine bindirmiş, diliyle sihir yapmış olur. Allah ayet-i kerimede **"sihirbazlar iflah olmaz"**[23] buyurur. Dolayısıyla böyle biri iflah olmaz.

Allah'ın vahyi karşısında söylenen her söz sihirdir. O sözü söyleyen de sihirbazdır. Hz. Musa (a.s.)'a gelen sihirbazlar Allah'ın vahyi karşısında iman ettiler. Allah **"onların yaptığı (bütün sihirleri Allah'ın mucizesi olan Hz. Musa (a.s.)'ın asası karşısında)**

[22] A'râf /115-124
[23] Yûnus /77, Tâhâ /69

boşa çıktı"[24] buyurmuştur. Yani her sihir, Allah'ın vahyi karşısında boşa çıkar, batıl olur; çünkü hakikat onu yutar.

Peki, hakikat, sihri nasıl yutar?

Nasıl ki gün doğunca karanlık yok oluyorsa aynı şekilde hakikat gelince de batıl yok olur. Hak gönlümüze gelmedikçe gönlümüzdeki batıl yok olmaz. Bu yüzden Allah'ın vahyinin gönlümüze gelmesi gerekir ki gönlümüzdeki batıl yok olsun, gönlümüzdeki karanlık Allah'ın vahyiyle aydınlansın.

Hz. Musa (a.s.)'ın asası elimizdedir. Bu asa, Allah'ın ayetleridir. Herhangi bir yerde bir sihir varsa, bir büyü varsa; yani biri süslü, püslü konuşup yanlışı doğru diye, hak diye takdim ederse buna karşılık Allah'ın ayetlerini ortaya koymamız gerekir. Böyle yaptığımızda okuduğumuz ayetler sihri yok eder, hakikati ortaya çıkarır. Eğer elimizde Hz. Musa (a.s.)'ın asası olmazsa durumumuz harap olur. O zaman büyüye kapılır, sihri doğru zanneder ve ondan korkarız. Bu yüzden Allah bu ayetlerle Hz. Musa (a.s.)'a değil bize nasihat ediyor.

Şimdiye kadar yalan sözün, yanlış sözün büyüsüne kapıldıysak, şeytana uyanlar bize büyü yaptıysa, biz de bu büyüye kapılıp hakkı, hakikati göremediysek, gönlümüzü hakka açıp gönlümüzdeki batılı yok edemediysek, vahyini gönlümüze alıp onunla aydınlanmadıysak, gönlümüzdeki batılı yok edemediysek bu bizim cehaletimizden dolayıdır. Senden bunun için af diliyor, mağfiret diliyoruz ya rabbi!

Sihirbazlar hakikati görüp onun sihir değil de hakikat olduğunu, Allah'tan bir mucize olduğunu anlayınca iman ederler. **Kâlû âmennâ bi rabbil âlemîn:** "Dediler ki: Biz âlemlerin rabbine iman ettik." **Rabbi mûsâ ve hârûn:**[25] "Musa'nın ve Harun'un

[24] A'râf /118
[25] A'râf /121-122

rabbine." Yani, Musa ve Harun'un iman ettiği gibi iman ettik, dediler. Böyle söylemeselerdi iman etmiş olmazlardı. Bu yüzden sadece "biz iman ettik" demek yeterli değildir. Peygamberin iman ettiği gibi iman etmedikçe hiç kimse mü'min olmaz. Allah bu ayette sihirbazların gerçekten iman ettiklerini anlatırken bize de nasıl iman edeceğimizi, mü'min olacağımızı öğretiyor.

Kâle fir'avnu âmentum bihî kable en âzene lekum: "(Sihirbazlar iman ettiklerini söyledikten sonra) Firavun dedi ki: Ben size izin vermeden iman mı ettiniz (demek ki berabermişsiniz, bana hile yaptınız)." **İnne hâzâ le mekrun mekertumûhu fîl medîneti li tuhricû minhâ ehlehâ:** "Şüphesiz bu (Hz. Musa (a.s.)'ın) halkını oradan çıkarmak için şehirde kurduğunuz bir tuzaktır (hiledir)." **Fe sevfe ta'lemûn:**[26] "Yakında göreceksiniz."

Le ukattıanne eydiyekum ve erculekum min hilâfin summe le usallibennekum ecmaîn: "Ben de ellerinizi ve ayaklarınızı çaprazlama keseceğim sonra da hepinizi asacağım." **Kâlû innâ ilâ rabbinâ munkalibûn:**[27] "(Bu tehdit karşısında) Dediler ki: Muhakkak ki biz rabbimize döneceğiz."

Ve mâ tenkımu minnâ illâ en âmennâ bi âyâti rabbinâ lemmâ câetnâ:[28] "Senin bizden intikam almanın sebebi rabbimizin ayetlerine iman etmemizdir." Rabbimizin ayetleri bize okununca ona iman ettiğimiz için bizden intikam almaya çalışıyorsun.

Her zaman için bir tarafta hak, bir tarafta da batıl vardır. Üçüncü bir yol yoktur. Biri "rabbim Allah'tır" derse batıldakiler, sihirbazlar ona karşı durur. Bununla beraber sihir yapanların savundukları, davet ettikleri, yaşamaya çağırdıkları hayat tarzı her ne olursa olsun aslında onlar da hakikati bilirler ve batılı süsleyip

[26] A'râf /123
[27] A'râf /124-125
[28] A'râf /126

olmayan bir şeyi hakikatmiş gibi gösterenler Allah'ın ayetleri, vahyi karşısında mağlup olur, rezil, rüsva olur, aşağılık olurlar.

Allah ayet-i kerimede **âmener resûlu bimâ unzile ileyhi min rabbihî vel mu'minûn:**[29] "Resul, rabbinden kendisine indirilene iman etti ve mü'minler de (onun iman ettiği gibi iman etti)" buyurur. Demek ki Allah'ın resulünün iman ettiği gibi iman etmeyince iman olmuyormuş! Nasıl iman olsun! Allah'ın resulü kendisine indirilene iman ediyor; ama diğerleri onun gibi iman etmiyorsa bu durumda imanları iman olmaz. Aynı şekilde resule indirilene resulün iman ettiği gibi iman etmeyenler Allah'ın resulüne de iman etmemiş olur; çünkü "ben böyle iman ediyorum" diyerek resulün imanının hak olduğunu, gerçek olduğunu kabul etmemiş olur. Böyle biri Allah'ın vahyini de, sözünü de kabul etmez, her ne kadar "ben Allah'a iman ediyorum" dese bile aslında Allah'ı kabul etmemiş, iman etmemiştir. Yani "ben seni seviyorum, seni kabul ediyorum; ama söylediklerin işime gelmiyor" diyen biri Allah'ı nasıl kabul etmiş olsun! Böyle bir iman olmaz.

Resulünün iman ettiği gibi iman etmediysek, resulünün iman ettiği gibi iman etmemiz gerektiğini anlamadıysak tövbe ediyor, istiğfar ediyoruz ya rabbi! Bize bir nebi, bir resul, bir kitap gönderdiğin için sana hamd olsun ya rabbi! Bu nimetten dolayı sana şükürler olsun ya rabbi! Sen bize doğru yolu göstermeseydin biz doğru yolu bulamazdık, senin bizden ne istediğini anlayamaz ve kaybedenlerden olurduk ya rabbi! Senin vahyin bizim için rahmettir, hidayettir, nurdur, nimettir, bunu anladık ya rabbi! Bundan sonra haddimizi aşıp sihir yapmayacağız, büyü yapmayacağız ya rabbi! Herhangi bir şeyi savunup senin vahyinin önüne koymayacağız ya rabbi! Bunun için sana söz veriyoruz ya rabbi!

[29] Bakara /285

Allah, Hz. Musa (a.s.)'a "muhakkak ki risaletimle seni insanlar üzerine seçtim" buyurur. **Kâle yâ mûsâ innîstafeytuke alen nâsi bi risâlâtî ve bi kelâmî:** "(Allah) Dedi ki: Ey Musa! Risaletim ve kelamımla seni insanlar üzerine seçkin kıldım." **Fe huz mâ âteytuke ve kun mineş şâkirîn:**[30] "Öyleyse sana verdiğimi al ve şükredenlerden ol."

Allah başka bir ayet-i kerimede de Hz. Musa (a.s.)'ın kavmi için **"sizi âlemlere üstün kıldık"**[31] buyurmuştur. Allah aynı ayette onlara kitap verdiğinden dolayı onları üstün kıldığını beyan eder. Bu yüzden kitap kimin elindeyse Allah ile beraber olduğu için, Allah'ın vahyini taşıdığı için, onunla dirilip onunla dirilttiği için üstün olan odur.

Her bir kulun birinci vazifesi; rabbini dinlemek ve Allah'ın güzelliğini, vahyini üzerinde taşıyıp insanlara iletmek, takdim etmektir. Elbette ki hiç kimse kendi kafasına göre bunu yapamaz. Allah vazifeyi kime vereceğini en iyi bilendir. Bu yüzden vazifeyi kime vermişse işi de ona yaptırır.

Resulullah (s.a.v.) Efendimiz *"ya Kur'an'ı öğrenen olun, ya öğreten, ya onlara yardım eden olun, ya da onları seven, sakın bir beşincisi olmayın (beşinci olup dışarıda kalmayın)"*[32] buyurur. Bu bütün mü'minler için böyledir. Kur'an'ı hem öğrenmemiz, hem öğretmemiz, hem taşımamız hem de taşıyanları sevmemiz gerekir; çünkü bu bir bütündür. Allah hiç kimseye çekemeyeceği yükü yüklemez. Kimin gücü neye yetiyorsa gücü nispetinde Allah'ın vahyi yolunda yardım etmesi lazım. Yoksa "gücüm yok" deyip oturmak Allah'a güvenmemektir.

Biz de televizyon aracılığıyla Allah'ın vahyini dünyanın öbür ucuna taşımak için çaba, gayret sarf ediyoruz. Bu vahyi dünyanın

[30] A'râf /144

[31] Bakara /47-122

[32] Dârimî, Mukaddime, 26

öbür ucuna ulaştırmaya, milyarlarca insanın Allah'ın vahyini dinlemesine vesile olmaya da devam edeceğiz inşallah. Hep beraber işi Allah'ın yaptığını göreceğiz. Evet, işi yapan Allah'tır; ama asıl mesele Allah'ın bunu kiminle yaptığıdır.

Allah, kullarına mutlaka kazanma imkânı verir. Birileri Allah'ın vahyini neden ısrarla her yere ulaştırmaya çalıştığımızı hâlâ anlayamadıysa, bunun ne demek olduğunu kavrayamadıysa ya da hafife aldıysa Allah'ın vahyini taşımayı hafife almış, Allah'ı, onun vahyini ciddiye almamış, Allah'ın kendisine yüklediği âbd olma sorumluluğunu taşımamış ve hiçbir şey anlamamış demektir.

"Bizim bu vahyi taşımaya gücümüz yok" denilirse doğrudur. Evet, bizim Allah'ın vahyini taşımak için gücümüz yoktur; ama Allah'ın buna gücü vardır; çünkü vahiy onundur, bu yüzden vahyini taşıyacak olan da odur. Herkese düşen; sadece bu konuda elinden geleni yapmaktır. Bu nedenle acaba "Allah'ın vahyini taşımak için ne yaptık, bunun için ne kadar düşündük, Allah'ın vahyini taşımak için ben ne yapabilirim" dedik mi veya dediysek ne kadar dedik, diye kendimize bakmamız gerekir.

Peygamberinin derdiyle dertlenmediysek, ulaşabildiğimiz her yere vahyini taşımak için malımızla, canımızla, hayatımızla, vaktimizle, zamanımızla çaba, gayret sarf edip gereğini yapmadıysak bunun için senden af diliyor, mağfiret diliyoruz ya rabbi! Böyle yaptıysak bilmediğimizden, anlamadığımızdan dolayı yapmışız, yoksa seni, vahyini, peygamberini ciddiye almadığımızdan dolayı yapmamışız ya rabbi!

Allah, Hz. Musa (a.s.)'a "muhakkak ki risaletimle seni insanlar üzerine seçtim" buyurmuştu. Ayet devam ediyor. Bu defa Allah Hz. Musa (a.s.)'a yaptığı vahyi beyan eder. **Ve ketebnâ lehu fîl elvâhı min kulli şey'in mev'ızaten ve tafsîlen li kulli şey':** "Biz ona Levhalar´da her şeyden bir öğüt ve her şeyin yeterli bir

açıklamasını yazdık.” **Fe huzhâ bi kuvveh:** “(Ve ona dedik ki) Bunları (sana vahyettiğimi) kuvvetle tut.” **Ve’mur kavmeke ye’huzû bi ahsenihâ:** “Kavmine de (bunu kuvvetle tutmasını) emret, onu en güzel şekilde tutsunlar.” **Seurîkum dârel fâsikîn:**[33] “Sonra size fasıklar yurdunu göstereceğim.”

Seasrifu an âyâtiyellezîne yetekebberûne fîl ardı bi gayril hakk: “Yeryüzünde haksız yere büyüklük taslayanları ayetlerimden uzaklaştıracağım.” **Ve in yerev kulle âyetin lâ yu’minu bihâ:** “Onlar (o fasıklar) her türlü ayeti görseler bile yine de iman etmezler.” **Ve in yerev sebîler ruşdi lâ yettehızûhu sebîlâ:** “Onlar hakikati (rüşt yolunu, reşit olma yolunu, mürşidin yolunu, kemale erme, kâmil insan olma yolunu) görseler bile bu yolu kendilerine yol edinmezler.” **Ve in yerev sebilel gayyi yettehızûhu sebîlâ:** “Ama azgınlık yolunu görseler hemen onu yol edinirler.” Onlar hakikati görseler bile onu yol edinmezler; ama onun dışında bir yol görseler hemen o yola girerler. **Zâlike bi ennehum kezzebû bi âyâtinâ:** “Çünkü onlar ayetlerimizi yalanlamışlardır.” **Ve kânû anhâ gâfilîn:**[34] “Ve onlardan (ayetlerden) gaflet içindedirler.” Ancak gafil olanlar, ayetlerimizi yalan sayanlar böyle yaparlar.

Vellezîne kezzebû bi âyâtinâ ve likâil âhireti habitat a’mâluhum: “Onlar ayetlerimizi ve ahirete kavuşmayı yalanladılar ve onların amelleri boşa gitti.” **Hel yuczevne illâ mâ kânû ya’melûn:**[35] “Onlar amellerinin dışında yaptıkları bir şeyle mi cezalandırılacaklar (ya da mükâfatlandırılacaklar)?” Onların yaptığı bu kadardır.

Bilmeden, anlamadan ayetlerini yalan saydıysak, ayetlerin önümüze geldiği hâlde dinlemediysek, rüşt yolunu, velayet yolunu, kemale erme yolunu gördüğümüz hâlde ona uymadıysak

[33] A’râf /145
[34] A’râf /146
[35] A’râf /147

cehaletimizden dolayıdır ya rabbi! Senden af diliyor, mağfiret diliyoruz ya rabbi! Bizi ameli boşa gidenlerden, ayetlerini yalanlayanlardan eyleme ya rabbi. Bizi ayetlerini ciddiye alanlardan, "işittik ve itaat ettik" diyenlerden, "ben Allah'a iman ettim, Allah'a teslim olanlardanım" diyenlerden eyle ya rabbi! Bizi her şeyiyle sana teslim olanlardan eyle ya rabbi!

Fellezîne âmenû bihî ve azzerûhu ve nasarûhu vettebeûn nûrellezî unzile meahu: "O kimseler ki göndermiş olduğumuz nebiye iman eder, ona tazimde (saygıda) bulunurlar. Ona yardım eder ve onunla birlikte indirilen nura tabi olurlar." **Ulâike humul muflihûn:**[36] "İşte, felaha (kurtuluşa) erenler sadece onlardır."

Kul yâ eyyuhen nâs: "De ki: Ey insanlar!" **İnnî resûlullâhi ileykum cemîâ:** "Şüphesiz ben Allah'ın hepinize gönderdiği resulüyüm." **Ellezî lehu mulkus semâvâti vel ard:** "Yerin ve göklerin mülkü ona aittir." **Lâ ilâhe illâ huve yuhyî ve yumît:** "Ondan başka ilah yoktur, hayat veren odur ve öldüren odur." **Fe âminû billâhi ve resûlihin nebiyyil ummiyyillezî yu'minu billâhi ve kelimâtihî vettebiûhu leallekum tehtedûn:**[37] "Onun için Allah'a ve onun ümmi olan nebisine (resulüne) iman edin. O, Allah'a ve onun kelimelerine iman edendir. Ona tabi olun ki hidayete eresiniz."

Allah bir kavme kitap gönderdiğinde o kavimden sonra gelen nesil kitaba varis olur. Şu anda kitaba varis olan biziz. Yüz sene önce o zamanki insanlar kitaba varisti. Yüz sene sonra da o zamankiler kitabın varisi olacaklar.

Fe halefe min ba'dihim halfun verisûl kitâbe ye'huzûne arada hâzel ednâ: "Sonra gelip bu kitaba varis olanlar, bu basit dünya malını tercih ettiler (Allah'ın kendilerine miras bıraktığı kitabı arkalarına attılar)." **Ve yekûlûne se yugferu lenâ:** "Sonra da

[36] A'râf /157
[37] A'râf /158

'biz mağfiret olacağız' dediler." Allah'ın ayetlerini dinlemezler, "nasıl olsa Allah'ın rahmeti çoktur, zaten ufak tefek iyilikler de yapıyoruz" diyerek "mağfiret olacağız" derler. **Ve in ye'tihim aradun misluhu ye'huzûh:** "Kendilerine ona benzer bir menfaat daha gelse onu da alırlar." **E lem yu'haz aleyhim mîsâkul kitâbi en lâ yekûlû alâllâhi illâl hakk:** "Oysaki o kitapta Allah'a karşı haktan başka bir şey söylemeyeceklerine dair kendilerinden söz alınmamış mıydı?" **Ve deresû mâ fîh:** "(Onlar o kitabın içindeki şeylerde) Ders görmemişler miydi?" Bu nasıl söz vermektir, yoksa iman etmediler mi! **Ved dârul âhıretu hayrun lillezîne yettekûn:** "Ahiret yurdunun muttakiler için daha hayırlı olduğu orada söylenmemiş miydi?" **E fe lâ ta'kılûn:**[38] "Siz akıllanmayacak mısınız?" Allah bunu Allah'ın kitabına iman ettiğini söylediği hâlde Allah'ın vahyine uymak yerine dünyayı tercih edenler için söylüyor.

Vellezîne yumessikûne bil kitâbi ve ekâmus salâte innâ lâ nudîu ecrel muslihîn:[39] "Biz kitaba (Allah'ın kitabına) sağlam tutunmuş olanların, namazı ikame edenlerin, iyiliğe çalışanların ecirlerini (mükâfatlarını) muhakkak ki zayi etmeyiz (kazananlar onlardır)." Yaptıkları kadarıyla ecirlerini veririz.

Ve iz netaknâl cebele fevkahum keennehu zulleh: "Hani dağı sanki bir gölgelikmiş gibi onların üstüne kaldırmıştık." **Ve zannû ennehu vâkıun bihim:** "Ve onlar üzerlerine düşecek sanmışlardı." **Huzû mâ âteynâkum bi kuvvetin vezkurû mâ fîhi leallekum tettekûn:**[40] "(Onlara) Size verdiğimizi (vahyi, kitabı) kuvvetle tutun, içindekini hatırlayın (unutmayın, zikredin). Böyle yaparsanız muttaki olursunuz (Allah'a karşı sorumluluğunuzu yerine getirmiş olursunuz, yoksa takvanız olmaz, kaybedersiniz, demiştik)."

[38] A'râf /169
[39] A'râf /170
[40] A'râf /171

Ve iz ehaze rabbuke min benî âdeme min zuhûrihim zurriyyetehum ve eşhedehum alâ enfusihim, e lestu birabbikum, kâlû belâ, şehidnâ: "Hani, rabbin hem Âdem'in hem de zürriyetinin sulplerini almış onları nefislerine (kendi kendilerine) karşı şahit tutup 'ben sizin rabbiniz değil miyim' demişti. Onlar da 'evet (sen bizim rabbimizsin), biz buna şahidiz' demişlerdi." **En tekûlû yevmel kıyâmeti innâ kunnâ an hâzâ gâfilîn:**[41] "Bunu yaptık ki Kıyamet günü 'biz bundan habersizdik (bundan gafildik)' demeyesiniz diye."

Ev tekûlû innemâ eşreke âbâunâ min kablu ve kunnâ zurriyyeten min ba'dihim: "Ya da biz babalarımızı bulduğumuz yola tabi olduk, (atalarımız, babalarımız, herkes bir yol tutmuştu, biz de onların yoluna uyduk, bilmiyorduk, anlamadık, onlar daha önce şirk koşmuşlardı) biz de onlardan sonra geldik (onlara uyduk, sana şirk koştuk)." **E fe tuhlikunâ bimâ fealel mubtilûn:**[42] "Şimdi bâtıl işleyenlerin yüzünden bizi helâk mı edeceksin (demeyesiniz diye)."

Yani "ben sana ne söylediğimi biliyorum. Bana iman etmen, teslim olman, âbd olman ve beni rab olarak kabul etmen gerektiğini biliyorsun. Sana peygamber ve kitap gönderdiğimde vahyime tabi olup resulümü kendine örnek alman, ona yardım etmen, onun yolunda yürümen gerektiğini biliyorsun. Bunları sana bizzat ben söyledim ve seni sana şahit tuttum. Bu senin fıtratında yazılıdır" buyurdu Allah. Kendi gönlüne dönüp bakanlar bunun böyle olduğunu anlar.

Bu yüzden hiç kimse Allah'a yalan söyleyemez "herkes böyle yapıyordu, ben de böyle yaptım, hakikati bilmiyordum" diyemez. Allah bu mazereti kabul etmez; çünkü Allah "sana böyle

[41] A'râf /172
[42] A'râf /173

bir mazeret hakkı tanımıyorum, bunu sana ben öğrettim, dolayısıyla bunu biliyorsun" buyurdu.

Evet, ya rabbi! Biz de kendi aleyhimize şahitlik yaparız ki aynen böyledir. Kendimizi kandırıp çoğunluğa uyduk ve "herkes böyle yapıyor" deyip kendi aklımızla hareket ettik. Senin vahyine tabi olmamız gerekirken yeteri kadar anlamadan, seni dinlemeden birilerine ya da nefsimize, aklımıza uyduk; ama söz veriyoruz ki bundan sonra seni dinleyeceğiz ya rabbi! Ayetlerine gönlümüzü açacağız ya rabbi! Sen ne demişsen odur ya rabbi! Asla nefsimizin, insanların, dünyanın hesabını yapmayacağız. Dünya da ahiret de senindir, biz de senin kullarınız. Bizim bir tek kurtuluşumuz var; o da hem dünyada hem ahirette sana kul olmak, âbd olmak, halife olmak, ayna olmak, seni temsil etmek, güzelliğini üzerimizde göstermek, iman edip salih amel işlemek, ahireti önümüze koyup hayatımızı öyle yaşamaktır. Buna iman ettik ya rabbi! Şimdiye kadar böyle yaşamadıysak senden af diliyor, mağfiret diliyoruz ya rabbi!

İmanımızı amele dökmek, hayatımızı vahyine göre yaşamak için bize yardım et ya rabbi! Subhan olan, hatasız, kusursuz, eksiksiz olan sensin ya rabbi! Biz senin yaratmış olduğun aciz ve zayıf kullarınız ya rabbi! Senden af diliyor, mağfiret diliyoruz ya rabbi! Bize rahmetinle, lütfunla muamele eyle ya rabbi! Sen erhamerrahiminsin ya rabbi! Sen ekremelekreminsin ya rabbi! Sen bize rahmet etmez, bizi mağfiret etmezsen hüsrana uğrayanlardan oluruz ya rabbi! Sana karşı nefsimizi savunmuyoruz. Tam tersine nefsimizi yeriyor, levm ediyoruz. Evet, yanlış yaptık, bunun için tövbe ediyor, istiğfar ediyor, senden af diliyor, mağfiret diliyoruz ya rabbi!

Sadakallahulazim

Hepimiz iman ediyoruz ki dünya da ahiret de Allah'ındır. Bununla beraber Allah'ın bize baktığında nasıl bir kul görmek istediğini de biliyoruz. Allah bize baktığında peygamberi gibi bir kul görmek istiyor. Herhangi bir sorun, sıkıntı karşısında Resulullah (s.a.v.) Efendimiz gibi davranan, hastalandığında Hz. Eyüp (a.s.) gibi, kardeşleri onu kuyuya attığında veya zindana düştüğünde Hz. Yusuf (a.s.) gibi, Firavun karşısında Hz. Musa (a.s.) gibi davranan, Nemrut onu ateşe atarken Hz. İbrahim (a.s.) gibi tavır gösterip "hasbunallâhu ve ni'mel vekîl" diyen bir kul görmek istiyor. Allah'ın kendisiyle iftihar ettiği kullar böyledir. Gerisi teneke gibi, çöp gibidir!

Resulullah (s.a.v.) Efendimiz sahabelere *"şimdi azsınız; ama ileride çoğalacaksınız"* buyurur. Sahabeden biri de *"ya Resulullah! İleride çoğalacaksak o zaman hiç kimse karşımızda duramaz, vahyi bütün dünyaya götürürüz"* der. Bunun üzerine Resulullah (s.a.v.) Efendimiz *"hayır, öyle değil! Çoğalacaksınız; ama böyle olmayacaksınız, selin getirdiği çerçöp gibi olacaksınız"*[43] buyurur.

Peki, sahabelerin hâli nasıldı?

Hepimiz en azından bir parça bile olsa duymuşuzdur ki sahabeler kendilerini her şeyleriyle Allah'a kurban eden, hayatını, malını, mülkünü, gerektiğinde anasını, babasını, eşini, çocuğunu, evini, her şeyini bırakıp Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'le beraber yürüyen kullardı. Elbette ki bu fedakârlığı da Allah için yapmışlardı. İşte, böyle yapanlar gerçek kullardır, böyle yapamayanlar da çerçöp gibidir.

Zaten şu anda baktığımızda insanlar Allah'a halife olamamış, tavrını ortaya koyamamış, âbd olamamış, Allah'a teslim olamamıştır! İnsanlar Allah'a itiraz hâlindedir ve başka şeylerin peşinden koşuyorlar. Allah'ın güzelliğini, esmasını üzerinde göstermeleri gerekirken şeytani hâlleri üzerinde

[43] Ebû Dâvûd, Melâhim, 5

gösterip şeytana halife olmuşlar! Bunun sebebi; Allah'ın vahyinden mahrum kalmak, Allah'ın vahyine iman etmemek, ayetleri Allah'a göre değil de "bence" deyip kendine göre tevil etmektir.

Bundan sonra böyle yapmayacağız inşallah. Hep beraber Allah'ın ipine sımsıkı sarılacağız hem de o ipi ulaşabildiğimiz her yere götürüp "bu, Allah'ın ipidir, hep beraber buna sarılalım, kardeş olalım" diyeceğiz inşallah.

Mü'minler, Müslümanlar Allah'a kul olmaya ve ahiretini, ebedi hayatını kazanmaya çalışırken farklı farklı düşünebilir, yürüdükleri yollar farklı olabilir. Farklı cemaatlerin olması herhangi bir sorun teşkil etmez. Yeter ki insan, Kur'an'a ters düşmesin, Allah'a, resulüne ve ona indirilene iman etsin, Allah'ın vahyini olduğu gibi kabul etsin, onu tevil edip kendine göre yorumlamasın.

Mü'minler kardeştir, kardeş olmalıdır. Mü'minlerin kardeş olmaktan başka hiçbir şansları, hiçbir tercihleri yoktur. Nerede olurlarsa olsunlar, nerede hizmet ederlerse etsinler bu böyledir.

Elbette ki bir ve beraber olmak, Allah'ın ipine beraber sarılmak cemaat olmayı gerektirir. Cemaat olmak başka, cemadat olmak başka bir şeydir. Cemadat; cansız varlıklar demektir. Allah yolunda hizmet edilirken hiç kıpırdamayan bir cemaat, cemaat değil cemadattır; yani boş ve kuru bir kalabalıktır. Oysaki cemaat; Allah'ın rızasını kazanmak, Allah yolunda hizmet etmek ve ebedi hayatı kazanmak için bir araya gelmiş, aynı davayı paylaşan, bu yolda çaba, gayret sarf eden, her şeyiyle kendini ortaya koyan insan topluluğu demektir.

Aynı şekilde cemaat olmak ile cemaatçi olmak da başka şeylerdir. Cemaatçi olmak "benim cemaatimden başka doğru yok" deyip diğer cemaatlere karşı sadece kendi cemaatini savunmaktır. İnsan, "benim cemaatim en güzelini yapıyor"

diyebilir; ama diğer cemaatler için ‘onlar yanlış yapıyor’ diyemez. Kim, Allah için güzel bir şey yapıyorsa o doğrudur, haktır, güzeldir. Bu yüzden cemaat olacağız; ama cemaatçi olmayacağız inşallah.

Her ne olursa olsun ümmetin derdiyle dertlenmemiz lazım; yani dünyanın öbür ucundaki bir insana Allah’ın vahyi, hidayeti ulaşmamışsa ya da bir şehirde bir kişi açsa kendimizi bundan sorumlu hissetmemiz gerekir. Bu, Hz. İnsan olmanın, şahsiyet sahibi olmanın gereğidir. Şayet birinin şahsiyeti yoksa o kişi bencildir, dolayısıyla da bencillik yapar.

Allah bizi benlikten, bencillikten muhafaza eylesin inşallah. Allah bizi şahsiyet sahibi Hz. İnsan eylesin. Sadece kendini değil ümmeti, insanlığı düşünen, birbirinin hesabını yapan “bunlar benim mü’min kardeşimdir, insan kardeşimdir” deyip birbirine cennet yolunda yardım eden, hidayetçi olan, hidayet olan, nur olan, cennet olan kullarından eylesin inşallah. Allah bizi Kıyamet günü birbirine davacı olan değil birbirine şefaatçi olan, birbirine dua eden kullarından eylesin inşallah.

Allah hepinizden razı olsun.

7.Bölüm

A’RÂF - YÂSÎN SÛRELERİ

EUZUBİLLAHİMİNEŞŞEYTANİRRACİM
BİSMİLLAHİRRAHMANİRRAHİM

Elhamdulillahi rabbil âlemin esselatu vesselamu aleyke ya seyyidel evveline vel ahirin ve ila cemiil enbiyayi vel murselin ve ila cemiil evliyayi vel hamdulillahi rabbil âlemin.

Allah'ın ayetlerine tövbeyle, istiğfarla cevap vermeye çalışıyorduk. Tövbe başka, istiğfar başka bir şeydir. Tövbe dönmek demektir; yani hatadan ve yanlıştan Allah'a, Allah'ın emrine dönmek demektir. İstiğfar ise Allah'ın affetmesi, mağfiret etmesi için yapılan özür beyanıdır. Bu sohbetimizde de yine tövbe ve istiğfarla cevap vermeye çalıştığımız ayetlere şükürle, hamdle ve tesbihle devam edeceğiz inşallah.

Hepimiz biliyoruz ki Ramazan ayında mukabele yapmak vardır. Mukabele; karşılıklı Kur'an okumaktır. Mukabelede imam veya başka biri Kur'an okur, ötekileri de ona mukabele eder. Mesela; Cebrail (a.s.) Allah'ın ayetlerini okumuş, Resulullah (s.a.v.) Efendimiz de ona mukabele etmiştir. Aynı şekilde Resulullah (s.a.v.) Efendimiz ayetleri okumuş, Cebrail (a.s.) ona mukabele etmiştir.

Bizim ise "Ayetlere Dua ve İstiğfarla Cevaplar" sohbetiyle yaptığımız şey sadece mukabele yapmak değil aynı zamanda rabbimizle mukabele yapabilmemiz için bir eğitimdir. Mukabeleyi rabbimizle yapmamız gerekir. Allah'ın ayetlerine cevap vermek; Allah ile mukabele yapmak demektir. Kur'an okuduğumuzda Allah bizimle o anda konuşur, bu nedenle önce ayetleri okuyor sonra da ayetlere cevap veriyoruz; yani mukabele yapıyoruz. Gerçek, hakiki bir mukabele böyledir. Dolayısıyla yeni bir şey icat etmiyoruz, zaten işin özü böyledir, mü'minler, Müslümanlar olarak zaten böyle yapmamız gerekir. Misal; Resulullah (s.a.v.) Efendimiz

namazda bile ayet okurken okuduğu ayete mutlaka cevap verirdi. Sadece namazda değil namazın dışında da ayetlere cevap verirdi.

Örnek vermek gerekirse; Resulullah (s.a.v.) Efendimiz **elem neşrah leke sadrek:** "Senin göğsünü açmadık mı?" **Ve vedagnâ anke vizrek:**[1] "Senin üzerindeki yükü kaldırmadık mı" ayetlerini ne zaman okusa cevap olarak "evet, ya rabbi! Göğsümü açtın, yükümü hafiflettin, üzerimden kaldırdın" der, ayetleri bu şekilde cevaplardı.

E lem yecidke yetîmen fe âvâ: "Seni yetim bulup barındırmadı mı?" **Ve vecedeke dâllen fe hedâ:**[2] "Seni yolunu kaybetmiş olarak bulup hidayete erdirmedi mi" ayetlerini okuyunca da "evet, ya rabbi! Beni yetim bulup barındırdın, yolunu kaybetmiş olarak bulup bana hidayeti verdin" derdi. Aynı şekilde **Vestagfirillâh:**[3] "Allah'a istiğfar et" ayetine "hemen istiğfar ediyor, tövbe ediyorum ya rabbi" deyip cevap verirdi.

Bu hitap, Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'edir. **Vestagfir li zenbik:**[4] "Günahlarına istiğfar et." Allah bunu peygamberine söylüyor! Buradan da anlamamız gerekir ki hiç kimse günahsız ve yanlışsız değildir. Herkesin yapması gereken şey günahlarına istiğfar etmektir. Peygamber de olsa, Allah Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'e istiğfar etmeyi emretmiştir; çünkü hatasız, kusursuz, eksiksiz hiç kimse yoktur. Belki de kul olarak en çok istiğfara ihtiyacımız vardır. Peygamberlerin en öndeki vasıfları istiğfar etmeleridir, dolayısıyla ümmetlerine miras olarak istiğfarı bırakmışlardır. Bize de düşen; devamlı olarak rabbimize istiğfar etmektir.

[1] İnşirâh /1-2

[2] Duhâ /6-7

[3] Nisâ /106

[4] Mu'min /55, Muhammed /19

Allah ayet-i kerimede **“duanız olmasa (davetiniz olmasa) rabbim size neden kıymet versin”**[5] buyurur. Demek ki kıymetimizi, değerimizi duamızdan, Allah’ı davet edişimizden alıyormuşuz!

Peki, Allah’ı nasıl davet ederiz?

Allah’a “ya rabbi! Beni mağfiret et” dediğimizde bizi mağfiret etmesi için rabbimizi davet etmiş oluruz. Bununla beraber “ya rabbi! Beni affet” ya da “bana şunu ikram et” dediğimizde yine rabbimizi davet etmiş, dua etmiş oluruz. “Dea” kelimesi duayı da daveti de birden kapsar.

Rabbimize dua ediyoruz ki rabbimiz bizi ciddiye alsın, rabbimizin katında bir kıymetimiz, değerimiz olsun. Rabbimizin emrettiği gibi, sevdiği gibi rabbimizi davet edip rabbimize dua edeceğiz ki kulluk vazifemizi yerine getirmiş olalım. Bu yüzden Resulullah (s.a.v.) Efendimiz *“dua; ibadetin özüdür, iliğidir, beynidir”*[6] buyurmuştur. Bütün ibadetler duadır. Dua; aynı zamanda niyettir. Niyeti olmayan ibadet, ibadet olmaz. Biz de bundan dolayı “Ayetlere Dua ve İstiğfarla Cevaplar” sohbetimizde hep beraber istiğfar ediyor, tövbe ediyor, dua ediyor, rabbimizi davet ediyor ve rabbimize, rabbimizin vahyine mukabele ediyoruz.

Geçen sohbetimizde mukabeleyi A’râf Suresi’yle yapmıştık. Bu sohbetimizde de A’râf Suresi’yle mukabeleye devam edeceğiz inşallah.

[5] Furkân /77

[6] Tirmizî, Daavât 1, Dua 1

EUZUBİLLAHİMİNEŞŞEYTANİRRACİM
BİSMİLLAHİRRAHMANİRRAHİM

A'RÂF SÛRESİ

Vetlu aleyhim nebeellezî âteynâhu âyâtinâ: "O kimsenin haberini anlat ki ona ayetlerimizi vermiştik." Allah Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'e anlatmasını buyurmuştur. Allah ayetlerini Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'e nasıl vermişse bize de öyle vermiştir. **Fenseleha minhâ:** "Ama o ondan (ayetlerden) sıyrılıp çıktı." Ayetlerden yüz çevirdi. **Fe etbaahuş şeytan:** "Şeytan onu peşine taktı." O, şeytana tabi oldu. Biri Allah'ın ayetlerinden çıkar, sıyrılırsa ona kalan tek şey şeytana tabi olmak olur. **Fe kâne minel gâvîn:**[7] "Sonra haddini aşan azgınlardan oldu."

Senin ayetlerinden sıyrılıp çıkmışsak, ayetlerinden yüz çevirmişsek, ayetlerini ciddiye almamış, dinlememiş, dinlemek için bir çaba, gayret sarf etmemişsek, farkında olmadan şeytana tabi olmuş, şeytanın peşine düşüp haddimizi aşmış, şeytanla beraber azgınlık yapmışsak, ayetlerin dışında bir hayat yaşamış, insanlara da böyle bir hayatı tavsiye etmişsek senden af diliyor, mağfiret diliyoruz ya rabbi!

Ve lev şi'nâ le rafa'nâhu bihâ: "Eğer dileseydik (ve o dileseydi) biz de onu onunla (o ayetlerle) ref ederdik (yüceltirdik)." Onu en yüksek makama ulaştırırdık. **Ve lâkinnehû ahlede ilel ard:** "Ama o arza (toprağa) saplandı." Yani dünya malını, dünya hayatını tercih etti. **Vettebea hevâh:**[8] "O, hevasına (nefsinin arzusuna, isteğine) tabi oldu."

[7] A'râf /175
[8] A'râf /176

Böyle birinin durumu nedir?

Fe meseluhu ke meselil kelb: "Onun misali tıpkı köpek gibidir." **İn tahmil aleyhi yelhes:** "Üstüne varsan (ona Allah'ın ayetlerini anlatsan, onu doğruya davet etsen) dilini çıkarıp solur (ağzından salya akar)." **Ev tetrukhu yelhes:**[9] "Onu bıraksan da dilini çıkarıp solur (ağzından salya akar)." Çünkü Allah'a kul olmayı becerememiştir, bu yüzden de sağa sola saldırıp havlar. Köpeğin hırladığı gibi o da yanından geçenlere hırlar; çünkü dünyayı tercih etmiş, nefsinin hevasına tabi olmuş ve Allah kendisine ayetlerini verdiği hâlde o, ayetlerden yüz çevirip ayetleri yok saymıştır. Allah böyle yapanlar için "köpek gibi dilini çıkarıp solur" buyurdu! Tabir-i caizse ağzından kuduz köpek gibi salya akar.

Allah katındaki yerini öğrenmek isteyenlerin yapması gereken şey Allah'ın ayetlerini okumak ve rabbini dinlemektir. Allah böyle yapmayanlara insan muamelesi yapmaz. Allah "onun misali köpek gibidir" dediği birine hiç insan muamelesi, Hz. İnsan muamelesi yapar mı? -Elbette ki yapmaz!

Bunu yaşadığımız dünyadan anlarız. Hâlimiz ortadadır; mü'minler, Müslümanlar devlet kurma, memleketler işgal etme, hükümet kurma adına birbirlerine sadece havlıyor, dilini çıkarıp soluyorlar! Fırsat bulduklarında da kuduz köpekler gibi ısırıyorlar! Böyleleri insan olmayı kaybetmiştir, dolayısıyla "rabbim beni bu dünyaya ne için göndermiş" deyip kendilerini hesaba çekmezler.

Allah ayetlerinde **"asıl hayat ahiret hayatıdır."**[10] **"Allah ölümü ve hayatı yarattı ki hanginiz daha güzel yaparsınız diye"**[11] buyurduğu hâlde biz insanlar olarak dünyayı, dünyadaki saltanatları tercih ettik ve dünyayı cennete çevirmeye çalışıyoruz! Allah **"kim bir insanı haksız yere öldürürse bütün insanlığı**

[9] A'râf /176
[10] Ankebût /64
[11] Mulk /2

öldürmüştür"[12] buyurmadı mı! Neden rabbini dinlemiyorsun! Allah **"kim bir mü'mini kasıtlı olarak öldürürse cezası ebedi cehennemdir ve Allah ona gazap etmiş, lanet etmiştir"**[13] buyurmadı mı! Sen ise hâlâ kalkmış "ben bunu Allah için yapıyorum" diyorsun, Allah sana böyle yapmanı mı söyledi! Senin ilahın kimdir! Sen bunları hangi kitaptan okuyorsun!

Hâlimiz ortadadır. Bu hâlimiz rabbimizin ayetlerinden sıyrılıp çıktığımız içindir.

Allah bizi aklını başına alan kullarından eylesin inşallah. Kendisine gelen Allah'ın vahyini dinleyen, Allah'ın ayetlerinden sıyrılmayan, kaçmayan, yüz çevirmeyen kullarından eylesin inşallah. Allah bizi ayetlerine, ipine sımsıkı sarılanlardan eylesin. Sımsıkı sarılıp rabbine, rabbinin rızasına giden yolda yürüyenlerden eylesin inşallah.

Evet, Allah kendisine ayetlerini verdiği hâlde ayetlerden yüz çeviren, ayetlerini yok sayanların hâlini bir misalle anlatmış, "onun misali tıpkı köpek gibidir, üzerine varsan da varmasan da köpek gibi dilini çıkarıp solur" buyurmuştu. Ayet devam ediyor. **Zâlike meselul kavmillezîne kezzebû bi âyâtinâ:** "İşte, ayetlerimizi yalanlayan kavmin hâli böyledir." **Faksusîl kasasa leallehum yetefekkerûn:**[14] "Kıssayı anlat, umulur ki tefekkür ederler." Umulur ki tefekkür edip Allah'ın ne anlatmak istediğini anlarlar.

Bizden ne istediğini, bize ne anlatmak istediğini anladık ya rabbi! Anladık ve gerekeni yapacağız ya rabbi!

[12] Mâide /32
[13] Nisâ /93
[14] A'râf /176

Sâe meselenil kavmullezîne kezzebû bi âyâtinâ ve enfusehum kânû yazlimûn:[15] "Ayetlerimizi yalanlayan kavmin hâli ne kötüdür! Onlar kendi nefislerine zulmetmektedirler."

Men yehdillâhu fe huvel muhtedî: "Allah kimi hidayete erdirirse (kim Allah'ın hidayeti ile, vahyiyle hidayete ererse) hidayeti bulan odur." **Ve men yudlil:** "Kimi de dalâlete düşürürse." Kim Allah'ın ayetlerinden yüz çevirirse dalâlete düşmüştür, sapıtmış, yoldan çıkmıştır. **Fe ulâike humul hâsirûn:**[16] "İşte, hüsrana uğrayanlar onlardır."

İnsanların çoğu cehennemliktir. Allah onların çoğalmasına müsaade eder; çünkü var olma, beşer olma tercihini kendileri yapmıştır; yani kendileri ana rahmindeki yarışı kazanıp beşer olmuştur. Allah da onların çoğalmasına müsaade eder; ama onların çoğu cehennemliktir.

Ve lekad zere'nâ li cehenneme kesîren minel cinni vel ins: "And olsun insanların ve cinlerin çoğunu cehennem için yarattık." **Lehum kulûbun lâ yefkahûne bihâ:** "Onların kalpleri vardır, onunla anlamazlar." **Ve lehum a'yunun lâ yubsırûne bihâ:** "Onların gözleri vardır, onunla görmezler." Yani hikmetle bakmaz, doğruyu anlamaz, Allah'ın inzal ettiği, afaktaki ve enfüsteki ayetleri okumazlar. **Ve lehum âzânun lâ yesmeûne bihâ:** "Onların kulakları vardır, onunla işitmezler." Onlar hakkı, Allah'ın vahyini işitmezler. **Ulâike kel en'am:** "İşte, onlar hayvanlar (davarlar) gibidirler." **Bel hum edallu:** "Hatta onlar (hayvandan) daha aşağıdırlar." **Ulâike humul gâfilûn:**[17] "İşte, onlar gafil olanlardır." Onlar Allah'ın ayetlerinden, Allah'tan gafil olanlardır, Allah'tan yüz çevirip Allah yokmuş gibi yaşayanlardır.

[15] A'râf /177
[16] A'râf /178
[17] A'râf /179

Ve lillâhil esmâul husnâ fed'uhu bihâ:[18] "En güzel isimler Allah'a aittir (bütün güzellikler Allah'ındır, Allah'a aittir). Ona onlarla (o güzel isimlerle) dua edin."

Biz de Allah'ın El Esmau'l Husna'sıyla, güzel isimleriyle Allah'a dua ediyoruz.

Sen rahman ve rahimsin ya rabbi! Bizi rahmetinin içine al ya rabbi! Sen ğafursun ya rabbi! Bizi mağfiret et, mağfiretinin içine al ya rabbi! Sen tevvabsın ya rabbi! Sen tövbe edenleri seversin, tövbemizi kabul et, sana döndük ya rabbi! Sen kerimsin, sen ekremsin ya rabbi! Bize ikram et, bizi kerim kıl, bizi ikram edenlerden eyle ya rabbi! Güzel isimlerinin üzerimizde tecelli etmesi için bize yardım et ya rabbi! Güzel isimlerini bize ihsan et, ikram et ya rabbi! Sen ekrem-el ekreminsin ya rabbi!

Ve zerûllezîne yulhıdûne fî esmâihi: "Onun isimlerinde (Allah'ın isimlerinde) aşırı gidenleri bırakın." **Se yuczevne mâ kânû ya'melûn:**[19] "Onlar yaptıklarından dolayı cezalandırılacaklar." Allah'ın isimlerinde aşırı gitmek; Allah'ın zatına yakışmayan herhangi bir ismi, sıfatı Allah'a yakıştırmaktır. Allah kendini hangi isimle vasıflandırmışsa Allah'ın ismi odur. Hangi isimle de vasıflandırmamışsa o isim Allah'a ait değildir. Şayet biri de Allah'ın isimlerini bilmezse kendi kendine Allah'a isimler yakıştırır.

Allah kendini tanıtıp ayet-i kerimelerde **subhânallâhi ammâ yuşrikûn:**[20] "Allah onların şirk koştuklarından münezzehtir." **Subhânallâhi ammâ yasifûn:**[21] "Allah onların vasıflandırmalarından münezzehtir (beridir)" buyurmuştur. Yani senin kendi kendine hayal ettiğin, Allah değildir! Allah senin

[18] A'râf /180
[19] A'râf /180
[20] Haşr /23, Tûr /43
[21] Sâffât /159, Mu'minûn /91

vasıflandırmalarından münezzehtir ve her türlü yakıştırmalarından, şirk koşmalarından beridir. Bütün El Esmau'l Husna Allah'a aittir, dolayısıyla Allah'ı tanımak istiyorsan, onun kendini vasıflandırdığı isimlerinden, Allah'ın kendisini tanıttığı gibi tanıman gerekir. Yoksa Allah'ı kendi kendine hayal etmiş olursun ki bu hayal ettiğin de Allah olmaz.

Seni, bilmeden sana yakışmayan bir isimle isimlendirip vasıflandırdıysak bunun için senden af diliyor, mağfiret diliyoruz ya rabbi!

Ve mimmen halâknâ ummetun yehdûne bil hakk: "Sizden yarattığımız bir ümmet (bir cemaat, bir kavim) vardır ki hakka hidayet ederler." **Ve bihî ya'dilûn:**[22] "Onu adaletle (hak ile, dosdoğru olarak yaparlar)." Yolu neyle gösterirler? -Elbette ki Allah'ın ayetleriyle gösterirler.

Vellezîne kezzebû bi âyâtinâ: "Ve ayetlerimizi yalanlayan o kimseleri de." **Se nestedricuhum min haysu lâ ya'lemûn:**[23] "Bilmedikleri yerden tedrici olarak (yavaş yavaş) helâka yaklaştıracağız."

Ve umlî lehum: "Onlara mühlet veririm." **İnne keydî metîn:**[24] "(Ama bu mühletin sonunda) Muhakkak ki (onlara) azabım çok şiddetlidir."

E ve lem yanzurû fî melekûtis semâvâti vel ardı ve mâ halakallâhu min şey': "Onlar göklerin ve yerin ve Allah'ın yarattığı her şeyin mülkiyetinin Allah'a ait olduğunu görmediler mi!" Bakmadılar mı, bunu anlamadılar mı! Allah her neyi yaratmışsa hikmetle bakıp onun Allah'a ait olduğunu anlamadılar mı!" **Ve en asâ en yekûne kadıkterebe eceluhum:** "Ecellerinin yaklaşmış

[22] A'râf /181
[23] A'râf /182
[24] A'râf /183

olabileceğini anlayamadılar mı!" **Fe bi eyyi hadîsin ba'dehu yu'minûn:**[25] "Artık bu sözden sonra neye iman edecekler!"

Ecelimizin yaklaştığını şimdiye kadar anlamadıysak, indirdiğin vahye gerektiği gibi iman edemediysek, en güzel isimlerin sana ait olduğunu anlayamadıysak bunun için senden af diliyor, mağfiret diliyoruz ya rabbi!

Men yudlilillâhu fe lâ hâdiye leh: "Allah bir kimseyi dalâlette bırakmışsa onu hidayete erdirecek hiç kimse yoktur." Yani Allah'ın hidayeti ile hidayete ermeyen biri hidayette olamaz, hiç kimse de onu hidayete erdiremez. **Ve yezeruhum fî tugyânihim ya'mehûn:**[26] "Onları (Allah'ın ayetlerini, vahyini kabul etmeyenleri) o tuğyanları içinde bırak. Bırak onlar (daldıkları bataklıkta) bocalasınlar."

Huvellezî halakakum min nefsin vâhıdetin ve ceale minhâ zevcehâ li yeskune ileyhâ: [27] "O, sizi bir nefisten yaratan sonra da gönlü sükûn bulsun diye ondan eşini yaratandır."

Gönlümüz sükûn bulsun diye Allah bize eş vermiş; ama biz birbirimize sükûnet olmak yerine tam tersine zahmet oluyor, azap oluyoruz. Belki de bu hâlimiz ne istediğimizi bilmediğimizden dolayıdır. Eğer asıl hayatın ahiret hayatı olduğunu, eşimizin bizim için ahiret arkadaşı olduğunu anlasaydık, eş olmanın gereğinin beraber ebedi hayatı kazanmak için birbirine yardım eden iki arkadaş, iki dost, iki sevgili, iki sırdaş olmak olduğunu anlasaydık, Allah yolunda, ahiret yolunda birbirimize yardımcı olup destek olsaydık o zaman gönlümüz birbirimizin yanında huzur bulur, sükûn bulurdu; ama derdimiz dünya olduğu için "niye bu yok, niye şu eksik, niye şunu şöyle yaptın, niye böyle yapmadın, nerde kaldın, niye geç geldin" diyoruz. Böyle yapınca da ailemizde sükûn

[25] A'râf /185
[26] A'râf /186
[27] A'râf /189

yerine tam tersine bir huzursuzluk, bir kaos oluşuyor. Hatta öyle ki birbirimizi görmeyelim diye çaba, gayret sarf ediyoruz. Allah'ın, gönlü yanında huzur bulsun, sükûn bulsun, diye helal kıldığı eşler olarak birbirimize sükûn değil, huzur değil, huzursuzluk veriyoruz! Evlilik bu mudur!

Farkında olmadan birbirimizi üzdüysek, kırdıysak, birbirimize huzursuzluk verdiysek, rabbimizin muradı üzerimizde, ailemizde gerçekleşmediyse, rabbimizin rızasını kazanamadıysak bundan dolayı rabbimizden af diliyor, mağfiret diliyoruz. Allah yuvamıza, evimize huzuru, sükûnu ihsan etsin inşallah. Evimiz Allah'ın evlerinden bir ev olsun inşallah.

Bir de Allah ailedeki çocuk isteğini ve ailenin çocuklarına olan tavırlarını beyan eder. **Fe lemmâ eskalet deavâllâhe rabbehumâ:** "Ne zaman (gebeliği) ağırlaşınca ikisi beraber (o eşler) rableri olan Allah'a dua ederler." **Lein âteytenâ sâlihan le nekûnenne mineş şâkirîn:**[28] "Bize iyi bir çocuk verirsen sana şükreden kullardan olacağız (deyip dua ederler)."

Fe lemmâ âtâhumâ sâliha: "Allah onlara iyi bir çocuk verince ise." **Cealâ lehu şurakâe fîmâ âtâhumâ:** "Kendilerine verdiği şeyde (çocuk konusunda) ona ortak koşmaya başlarlar." **Fe teâlâllâhu ammâ yuşrikûn:**[29] "Allah onların ortak koşmalarından e'âladır (münezzeh ve yücedir)." Allah bu ayetleri bize söylüyor ve hikâye olsun diye bize anlatmıyor. Allah bize bunları söylüyorsa o hâlde ders almamız, anlamamız gereken şeyler var demektir.

Peki, bir anne veya baba, evladını Allah'a nasıl ortak koşar?

Onu Allah'tan daha çok sever, onun hesabını yaparken Allah'ın hesabını yapmaz, yapamaz, bunun yerine "ben

[28] A'râf /189
[29] A'râf /190

çocuklarımın geleceğini düşünüyorum" der. Aynı şekilde Allah'ın verdiği kula şükretmesi ve çocuğunu Allah'a bir kul olarak, âbd olarak yetiştirmesi gerekirken çocuğunun önüne dünyayı koyup "çalış, önemli olan dünya hayatını kazanmaktır" der. Böylelikle hem kendi nefsini hem de çocuğunu Allah'a ortak koşar.

Bir de sevgide çocuğunu Allah'a ortak koşar ve kendini onun rabbi zanneder. Bu hem anne hem de baba için aynıdır. Çocuğunu öyle bir sahiplenir ki onu Allah'a emanet edemez. Rızık konusunda da çocuğun geleceği konusunda da evladını Allah'a emanet etmez; çünkü iman etmemiştir, Allah'a güvenmiyordur.

Çocuğumuzu senin önüne koyup onu sevmemiz gerekenden daha fazla sevdiysek, çocuğumuzun önüne ahireti değil de dünyayı koyduysak, onu sana şirk koştuysak, onunla nefsimizi sana şirk koştuysak bunun için tövbe ediyor, istiğfar ediyor, senden af ve mağfiret diliyoruz ya rabbi!

Allah, çocuklarını Allah'a şirk koşanların hâlini beyan eder. **Ve in ted'ûhum ilel hudâ lâ yettebiûkum:** "Onları hidayete davet etseniz size uymazlar (hidayete tabi olmazlar)." **Sevâun aleykum e deavtumûhum em entum sâmitûn:**[30] "Onları davet etseniz de sussanız da (davet etmeseniz de) sizin için birdir." Onları ha davet etmişsin, ha etmemişsin, onlar bildiklerini yapmaya devam ederler.

Allah bizi böyle bir durumdan muhafaza eylesin inşallah. Allah bizi hatasını, kusurunu, günahını, yanlışını anlayıp tövbe ve istiğfar edenlerden eylesin inşallah.

Allah bu ayette ise mü'minleri tarif eder. **İnne veliyyiyallâh:** "(Mü'minler derler ki) Muhakkak ki benim velim (dostum) Allah'tır." **Ellezî nezzelel kitâb:** "Kitabı indiren odur." Bu kitabı

[30] A'râf /193

bana indiren odur. **Ve huve yetevelles sâlihîn:**[31] "O, salihlerin (nefsini ıslah edenlerin) velisidir." Allah barıştakilerin; nefsiyle, Allah ile, resulüyle, Allah'ın vahyiyle, kitabıyla barışık olanların velisidir. O hâlde biri "benim velim Allah'tır" diyemiyor, ona güvenmiyor, kendini Allah'a teslim edemiyorsa Allah'ın ayetlerini yalanladığı, Allah'ın kendisine indirdiği kitabını kabullenemediği, kitabı ciddiye almadığı içindir.

Örnek vereyim; hep birlikte Allah'ın vahyine dua ve istiğfarla cevap vermek için burada toplandık. Burada rabbimizin ayetlerine nasıl karşılık vereceğimizi bilelim diye Allah'ın ayetlerini anlatmaya çalışıyorum yahut farklı bir şey anlatsam bile herhangi bir kardeşimizin beni dinlemediğini görsem "beni ciddiye almadı" der ve kesinlikle ona kızarım. Hâl böyleyken konuşan Allah olunca, âlemlerin rabbi kuluyla konuşunca kulu da onu dinlemezse Allah ona gazap etmez mi! Kendi üzerimizden düşündüğümüzde bunu hemen anlarız. Allah bize öğretmediği bir şeyi anlamamızı bizden beklemez. Allah konuştuğunda hâşâ "konuşmana gerek yok, biz zaten biliyoruz" diyebilir miyiz! O bize öğretmeden biz nerden bileceğiz, nasıl anlayacağız!

Bilmeden, farkında olmadan ayetlerini dinlemediysek, ayetlerin okunurken başka bir şeyle meşgul olduysak bunun için senden af diliyor, mağfiret diliyoruz ya rabbi!

Bize bu kitabı indiren Allah'a hamd olsun. Kitabını bize hidayet kılan, nur kılan, şifa kılan Allah'a hamd olsun.

Ve immâ yenzeganneke mineş şeytâni nezgun: "Şeytandan bir vesvese seni dürterse." **Festeiz billâh:** "Hemen Allah'a sığın." **İnnehu semîun alîm:** [32] "Muhakkak ki Allah, semi' ve âlimdir (her şeyi işiten ve her şeyi bilendir)." Yani Allah senin durumunu işitir ve bilir, dolayısıyla Allah'a sığındığında Allah

[31] A'râf /196
[32] A'râf /200

hemen müdahale eder. Bu herkes için, hepimiz için geçerlidir. Şeytan bir konuda bizi vesveseyle dürttüğünde hemen Allah'a sığınmamız gerekir.

İnnellezînettekav izâ messehum tâifun mineş şeytâni tezekkerû: "Muhakkak ki o muttakiler (takva sahipleri) kendilerine şeytandan (şeytan taifesinden) bir vesvese dokunduğu zaman hemen tezekkür ederler." Hemen "bu nerden geldi" diye düşünürler. **Fe izâhum mubsirûn:**[33] "Hemen basiretle bakarlar." Mubsirûn; göz kesilir, her tarafı göz olur, manasına gelir; yani takva sahipleri kendilerine şeytandan bir vesvese geldiği zaman hemen aklıyla düşünür, gözüyle, gönlüyle, ilmiyle, hikmetle bakıp onun şeytandan olduğunu anlar ve ona "dur" derler.

Takva sahibi, veli demektir. Veli bile yanlış yapabilir, bir anlığına şeytanın herhangi bir vesvesesine kapılabilir; ama kendisine gelenin şeytandan olduğunu hemen anlar. Velinin bunu hemen anlaması yanlış yapmadığı manasına gelmez. Veli yanlış yapar, düşer; ama düşünce bunun şeytandan olduğunu anlayıp hemen kalkar. Bazen düşmeden kalkar, düşmeden bunun farkına varır. Bazen de düşünce farkına varır ve kalkar; yani şeytanın vesvesesi onda uzun süre etkili olmaz, devam etmez.

Aynı şekilde ailevi sorunlar da böyledir. Genel olarak baktığımızda birinin "bir" dediğine öteki "iki" der, böylelikle küçücük bir şeyi büyütür ve onu büyük bir sorun hâline getirirler. Oysaki birinin söylediğine öteki cevap verdiğinde hemen ikisinin de şeytanın, evlerinde olduğunu ve kendilerine vesvese vermeye çalıştığını anlamaları gerekirdi. Anlaşmazlığı sürdürmenin, şeytana uymanın ne anlamı vardır! Böyle bir durumda anlaşmazlığı hemen bitirip eûzubesmele çekmek ve bunun şeytandan olduğunu anlamak gerekir.

[33] A'râf /201

Şeytan, evlerimizde huzursuzluk çıkarmak ister. Öyle ki onunla uğraşalım, birbirimizle uğraşalım da ebedi hayatımızı unutalım, Allah'ın hesabını yapmayalım, onun tuzağına düşelim, birbirimize kırıcı sözler söyleyelim, hakaret edelim, böylece birbirimizden uzaklaşalım. Şeytanın istediği budur, genel olarak baktığımızda evlerimizde olan da budur!

Ve ihvânuhum yemuddûnehum fîl gayy: "(Şeytan) Kendi arkadaşlarını (kardeşlerini) o azgınlık noktasında destekler." Yani biri yanlış bir şey söylediğinde yahut yaptığında şeytan onu desteklemeye başlar. O yanlışı söyleyen yahut yapan, şeytanın peşinden giderse şeytanın kardeşi olur. **Summe lâ yuksirûn:**[34] "Sonra (şeytan onların) yakalarını bırakmaz." Şeytan onun yakasından tutar, artık bırakmaz. Bir kere şeytanın peşine takıldı, ona kardeş olmayı kabul etti ya, artık şeytan onun peşini bırakmaz. Oysaki şeytan, elini onun yakasına atar atmaz, onun hemen "düş yakamdan" deyip şeytandan Allah'a sığınması gerekirdi.

Şimdiye kadar şeytan bize vesvese verdiğinde sana sığınmak yerine şeytanın peşine takıldıysak, farkında olmadan şeytana arkadaş, kardeş olup onun peşinden gittiysek, yakamızı şeytanın eline verdiysek, o da bizi yerde süründürdüyse senden af diliyor, mağfiret diliyoruz ya rabbi! Bu yanlışa düştüğümüz için pişmanız, bir daha ona taviz vermeyeceğimize söz veriyoruz ya rabbi!

Allah bu hitabı Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'e yapar. **Kul innemâ ettebiu mâ yûhâ ileyye min rabbî hâzâ besâiru min rabbikum ve huden ve rahmetun li kavmin yu'minûn:**[35] "De ki: Ben rabbimden bana vahyolunana tabi olurum ki bu vahiy iman eden kavim için hidayet ve rahmettir, rabbinizden gelen

[34] A'râf /202
[35] A'râf /203

basiretlerdir." Biri rabbinden gelen vahyi kabul edemediyse, ondan yüz çevirip, onu yalanladıysa, inkâr ettiyse bu durumda hem hidayetten hem de rahmetten mahrum kalır.

Ve izâ kuriel kur'ânu festemiû lehu ve ensıtû: "Kur'an okunduğu zaman susun ve onu dinleyin." Hem diliniz, hem gönlünüz, hem de nefsiniz sussun. Onu dinleyin ve anlamaya çalışın. **Leallekum turhamûn:**[36] "(Böyle yaparsanız) Rahmete ereceğinizi umabilirsiniz." O zaman rahmeti kazanır, Allah'ın rahmetine layık olursunuz; ama Allah'ın vahyini, Kur'an'ı dinlemezseniz Allah'ın rahmetinden mahrum kalırsınız; çünkü vahiy rahmettir.

Ayetlerin okunurken nefsimizi, gönlümüzü susturamadıysak, susamadıysak, bu yüzden de rahmetten mahrum kaldıysak senden af diliyor, mağfiret diliyoruz ya rabbi! Bundan sonra ayetlerin okunduğunda, Kur'an okunduğunda susup dinleyeceğimize söz veriyoruz ya rabbi! Vahyin rahmetiyle bize rahmet et ya rabbi! Vahyi gönlümüze şifa et, yolumuzu gösteren hidayet yap ya rabbi!

Evet, Allah "Kur'an okunduğunda susun dinleyin" buyurduktan sonra bir de "rabbini zikret" buyurur. **Vezkur rabbeke fî nefsike tedarruan ve hîfeh:** "İçinden yalvararak ve korkarak (ürpererek) rabbini zikret." **Ve dûnel cehri minel kavli bil guduvvi vel âsâl:** "Yüksek olmayan bir sesle (cehri olmadan, rabbinle baş başa kalarak) gece gündüz rabbini zikret." **Ve lâ tekun minel gâfilîn:**[37] "Ve gafillerden olma!"

Zikirsiz geçen her anımıza tövbe ediyor, istiğfar ediyoruz ya rabbi! Sana bütün gönlümüzle yalvararak, senden korkarak, haşyet duyarak gece gündüz seni zikredeceğimize, seni unutmayacağımıza, gafillerden olmayacağımıza söz veriyoruz. Bizi

[36] A'râf /204
[37] A'râf /205

gafillerden eyleme ya rabbi! Bizi zikri daim olan kullarından eyle, daimî olarak seninle beraber olanlardan eyle ya rabbi! Bizi senin huzurunda olduğunu unutmayanlardan eyle ya rabbi!

İnnellezîne inde rabbike lâ yestekbirûne an ibadetih: "Muhakkak ki rabbinin katında olanlar ona kulluk etmekten büyüklenmezler." **Ve yusebbihûnehu ve lehu yescudûn:**[38] "Onu tesbih ederler ve yalnız ona secde ederler." Rabbinin katında olanlar ona ibadet etmekten, onu zikretmekten, tekbir etmekten, tesbih etmekten, ona secde etmekten büyüklenmez, kibirlenmezler. Bunlar meleklerdir. Bir de rabbinin huzurunda olanlar ve rabbiyle beraber olanlardır. Gerisi de buna tenezzül etmeyip "benim Allah'ı zikretmeye, tesbih etmeye, tekbir etmeye ihtiyacım yok" diyerek kibirlenenlerdir. Allah ile beraber olanlar ise asla kibirlenmezler.

Kebir olan sensin ya rabbi! Bizi kibirlenenlerden eyleme ya rabbi!

YÂSÎN SÛRESİ

Yâ sîn. Vel kur'ânil hakîm: "Yâ sîn (ey insan, ey Hz. İnsan)! Hikmet dolu Kur'an'a yemin olsun ki." **İnneke leminel murselîn:** "Muhakkak ki sen (Allah'ın) gönderdiği resullerindensin." **Alâ sırâtın mustekîm:** "Sırat-el mustakim üzeresin." **Tenzîlel azîzir rahîm:**[39] "(Bu kitap) Azîz ve rahim olanın (rabbinin) indirdiği (hikmet dolu kitaptır)." Demek ki hikmet ehli olabilmek için Allah'ı dinlemek gerekiyormuş!

[38] A'râf /206
[39] Yâsîn /1-5

Allah ayet-i kerimede **“Allah kime hikmeti vermişse ona pek büyük bir hayır vermiştir”**[40] buyurur. Hikmet, Allah’ın muradını anlamaktır; yani hayatın ne olduğunu, hayatı nasıl yaşamamız gerektiğini, kulluğun ne olduğunu ve nasıl kulluk yapmamız gerektiğini anlamaktır. Aynı şekilde rabbimizi bilmektir, tanımaktır, onun rızasını ve ebedi hayatımızı kazanmaktır. Hakla batılı, doğruyla yanlışı, imanla küfrü, nifakı birbirinden ayırt etmektir. Allah ile bilmek ve Allah ile anlamak demektir.

Allah ile anlayan bir kul öncelikle neyi anlar?

Tabi ki Resulullah (s.a.v.) Efendimiz’in Allah’ın resulü olduğunu, sırat-el mustakim üzere olduğunu, bu kitabın aziz ve rahim olan Allah tarafından indirildiğini, bütün izzetin, şerefin, Allah’a ait olduğunu, kendisinin de izzetini, şerefini Allah’tan alması gerektiğini anlar. Allah azizur rahimdir; yani sen Allah ile şereflenmeye çalış, böyle yaparsan Allah sana şerefini verir; çünkü o rahimdir, dolayısıyla sana rahmetiyle muamele edecektir.

Şimdiye kadar izzetimizi, şerefimizi senin vahyinde, sırat-el mustakimde, resulüne tabi olmakta aramadıysak bunun için senden af diliyor, mağfiret diliyoruz ya rabbi! Sen ğafursun ya rabbi! Sen ğaffarsın ya rabbi! Sen tevvabsın, sen afuvvsun ya rabbi! Sen affetmeyi seversin, bizi affet, mağfiret et ya rabbi!

Li tunzire kavmen mâ unzire âbâuhum fe hum gâfilûn:[41] “Babaları neyle uyarılmış ise (onunla) bir kavmi uyarman için (bunu gönderdi). Onlar gafillerdendi.” Bu kitabı babaları uyarılmış, kendileri uyarılmamış bir kavim için gönderdik. Bu ayet genel olarak “babaları uyarılmamış bir kavmi uyarman için bu kitabı indirdik” şeklinde meal edilmiştir. Oysaki ayette geçen “mâ” kelimesi olumsuzluk eki değil, şey manasına gelen “mâ”

[40] Bakara /269
[41] Yâsîn /6

kelimesidir. Bu yüzden de ayet "onların babaları her neyle, hangi şeyle uyarılmışsa sen de onları o kelimelerle uyar; yani "Allah'a âbd olun ve hiçbir şeyi ona şirk koşmayın, diyerek onları uyar" manasına gelir.

Resulullah (s.a.v.) Efendimiz de onları Allah'ın azabıyla, gazabıyla uyararak küfürde, nifakta olduklarını onlara bildirecek ve onları Allah'a davet edecek. Şayet onlar bu uyarıyı almaz, Allah'ın vahyini kabul etmezlerse o zaman gazap onlara hak olacaktır.

Bir de Allah bir kavmin iman edip etmeyeceğini bildiği hâlde onlara mutlaka bir resul, bir hidayetçi, bir imam gönderir. **Lekad hakkal kavlu alâ ekserihim fe hum lâ yu'minûn:**[42] "And olsun onların çoğu iman etmezler. (Onlar iman etmediklerinden dolayı) Onlara (azap) sözü hak oldu."

Neden iman etmezler ve neden onlara azap hak olmuştur? Bunun cevabını Allah veriyor.

İnnâ cealnâ fî a'nâkıhim aglâlen fe hiye ilel ezkân: "Çünkü onların boyunlarında tasmalar vardır. O tasmalar onların çenelerine kadar dayanmıştır." **Fe hum mukmehûn:**[43] "Bu sebeple başları kalkık durumdadır." Boyunlarında tasma var demek; onlar kibirlidir demektir. Bu yüzden başlarını kaldırıp diklenirler; yani Allah'ın ayetlerine, resullerine karşı diklenirler. Allah'ın ayetlerini, resullerini dinlemek yerine kibirlenip "onların sözü değil benim bildiğim doğru" derler. Bu nedenle "azap sözü onların üzerine hak olmuştur" buyurdu Allah.

Ve cealnâ min beyni eydîhim sedden ve min halfihim sedden fe agşeynâhum: "(Onlar bu şekilde kibirlenince) Biz de onların önlerine, arkalarına birer set çekip gözlerini perdeledik."

[42] Yâsîn /7
[43] Yâsîn /8

Fe hum lâ yubsırûn:[44] "Artık onlar (bu kibirlerinden dolayı) görmezler (anlamazlar)." Set olan şey onların kibirleridir. Kibirleri hem önlerine hem de arkalarına geçer; yani arkalarına bakıp ibret almazlar, önlerine bakıp anlamaya çalışmazlar.

Ve sevâun aleyhim e enzertehum em lem tunzirhum lâ yu'minûn:[45] "Onları uyarsan da uyarmasan da onlar için birdir, onlar iman etmezler." Çünkü Allah'ın ayetlerine karşı kibirlenmişler, Allah'ın ayetlerini ciddiye almamışlar, kendi kendilerine hayal kurup bir ilah edinmişler ve ona da "Allah" demişlerdir. Allah, kitabında konuşup kendini tanıttığı hâlde "yok, öyle değil" derler. Hiç böylelerinden daha münafık, daha müşrik var mıdır!

Bunu bir de en çok dervişler yapar! Hakikatten mahrum olan, kendine "şeyh" diyen sahtekârlar yapar! Evet, bunu en çok onlar yaparlar!

Peki, bunu nasıl yaparlar?

Avama, sıradan insanlara "biz hakikati bulmuşuz, biz özel insanlarız, bize uyarsanız kurtuluşa erersiniz" diyerek yaparlar. Kesinlikle unutmamamız lazım ki kim velayetten bir nimet kazanmışsa kazandığı en küçük bir nimeti bile Allah'ın vahyiyle kazanmıştır. Ötekiler ise sahtekârdır, hilekârdır. Böyleleri insanlara "sizin Allah'ı dinlemenize gerek yok, şöyle yapsanız tamamdır" deyip şeytanın vazifesini yaparak hem kendilerini hem de insanları kandırır, Allah adına hüküm verirler.

Hiç, Kur'an'dan mahrum olan, Allah'ı dinlemeyen, Allah'ın ayetlerini ciddiye almayan bir veli olur mu! Şeytan bile buna güler, şeytan bile insana bu numarayı yapmaz! Böyleleri bir de aşktan, muhabbetten, fenadan, bekadan dem vurur! Oysaki sen kim, aşk

[44] Yâsîn /9
[45] Yâsîn /10

kim, sen kim, muhabbet kim! Fenadan, bekadan sen ne anlarsın! İki kitap okudun diye kendini fena bulmuş, beka bulmuş mu zannettin! Hiç böyle bir şey olabilir mi!

Allah'a gidebilmen için Allah'ın ipine sımsıkı sarılman, hatta hiçbir fırtınaya, hiçbir dalgaya taviz vermemen gerekir. Allah'ın ipine sadece elinle değil gönlünle, canınla sarılman ve seni parça parça etseler bile ondan ayrılmaman lazım ki Allah'a varabilesin. Yoksa Allah'a başka türlü varman mümkün değildir.

Kendimize bu şekilde zulmettiysek, Allah'tan başka ilahlar arayıp kendi kendimize ilahlar, putlar ürettiysek, hakikati bilmediğimiz, anlamadığımız hâlde kendimize sahte hakikatler üretip şeytanın peşine takıldıysak, "Allah'ın vahyine gerek yok, ayetleri anlamaya, ayetlere uymaya, peygambere tabi olmaya gerek yok" dediysek veya böyle düşündüysek bu hâlimiz için af diliyor, mağfiret diliyoruz ve bir daha böyle bir hataya, yanlışa düşmekten rabbimize sığınıyoruz. Ürettiğimiz bütün ilahları, bütün putları kırıyor, yok sayıyor, "âlemlerin rabbine Resulullah'ın iman ettiği gibi iman ettik. Allah'ın vahyi olan Kur'an nasıl ki Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'e sırat-el mustakim olduysa bizim de sırat-el mustakimimiz Kur'an'dır" diyoruz.

Evet, Allah son okuduğumuz ayet-i kerimede "sen onları uyarsan da uyarmasan da onlar için birdir, onlar iman etmezler (onlar kendi ürettikleri putlara tapmaya devam ederler)" buyurmuştu. Ayet devam ediyor. **İnnemâ tunziru menittebeaz zikre ve haşiyer rahmâne bil gayb:** "Sen ancak zikre (Kur'an'a) tabi olan kimseyi (Allah'ın vahyini kabul edenleri) uyarabilirsin. O kimseler ki gaybi olarak Rahman'dan haşyet duyarlar." **Fe beşşirhu bi magfiretin ve ecrin kerîm:**[46] "İşte, onları mağfiret ve kerim bir ecir ile müjdele."

[46] Yâsîn /11

Göndermiş olduğun bütün nebilerin, resullerin tövbesiyle tövbe ediyor, istiğfar ediyoruz ya rabbi! Biz de Hz. Âdem (a.s.)'ın söylediği gibi "biz nefsimize zulmettik"[47] diyoruz ya rabbi! Hz. Âdem (a.s.)'ın tövbesini hangi isminin hürmetine kabul ettiysen bizim de tövbemizi o isminin hürmetine kabul eyle ya rabbi! Hz. Nuh (a.s.)'ı hangi isminin hürmetine tufandan kurtardıysan bizi de o isminin hürmetine içinde bulunduğumuz küfür tufanından, nifak tufanından, günah tufanından kurtar ya rabbi! Hz. İbrahim (a.s.)'ı Nemrud'un ateşinden kurtardığın gibi bizi de nefsimizin ateşinden, dışarıdaki günah ateşinden, şirk ateşinden, küfür ateşinden kurtar ya rabbi! Hz. Yunus (a.s.)'ı balığın karnından, o karanlıktan kurtardığın gibi bizi de nefsimizin karanlığından, içinde bulunduğumuz cehalet karanlığından kurtar ya rabbi! Onu hangi isminle kurtardıysan bizi de o isminle kurtar ya rabbi! Hz. Musa (a.s.)'ı kavmiyle denizden geçirirken hangi isminle denizi yarıp onları Firavun'un zulmünden kurtardıysan bizi de o isminle nefsimizin, müşriklerin, kâfirlerin, münafıkların zulmünden kurtar ya rabbi! Hz. Eyüp (a.s.)'a şifa verdiğin gibi bizim de yaralarımıza, manevi ve zahiri hastalıklarımıza şifa ver ya rabbi! Duasını kabul ederek hangi isminle ona tecelli edip, onu hastalıklardan kurtardıysan bize de o isminle tecelli edip bizi hastalıklarımızdan kurtar ya rabbi!

Hz. İsa (a.s.)'ın ölüleri dirilttiği gibi Kur'an'ı da bizim için İsa eyle ya rabbi! Bizi vahyinle dirilt ya rabbi! Âlemlere rahmet olan Resulullah (s.a.v.) Efendimiz, âlemlere nasıl rahmet olduysa, Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'e Rahman ve Rahim isminle nasıl tecelli ettiysen bize de öyle tecelli edip bizi âlemlere, insanlığa rahmet kıl ya rabbi! Bizi kendisine, insanlara rahmet edenlerden, merhamet edenlerden, çevresine, etrafına, âlemlere rahmet olanlardan eyle ya rabbi!

[47] A'râf /23

Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'e hangi isimlerle tecelli edip onu âzim bir ahlak üzere kıldıysan bize de o isimlerle tecelli edip bizi de âzim bir ahlak üzere kıl ya rabbi! Sen resulüne "rauf ve rahim" dedin ya rabbi! Bize de Rauf ve Rahim isminle tecelli edip bizi rauf ve rahim eyle ya rabbi! Bizi birbirimize karşı hilm sahibi eyle ya rabbi!

Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'e "sen sırat-el mustakim üzeresin"[48] buyurduğun gibi bizi de sırat-el mustakimde eyle ya rabbi! Bizi sırat-el mustakimde daim eyle ya rabbi! Hâdi olan sensin ya rabbi! Rahman olan sensin ya rabbi! Rahim olan sensin ya rabbi! Hay ve kayyum olan sensin ya rabbi! Zul Celali Vel İkram olan sensin ya rabbi! Mülkün sahibi sensin ya rabbi! Bizim sahibimiz sensin ya rabbi! Nefsimizden, nefsimizin arzu ve isteklerinden, dünyadan, varlıktan, yarattığın her şeyden sana sığınıyoruz, bizi hıfz-u muhafaza eyle ya rabbi! Bizi dünyada ve ahirette mahcup eyleme ya rabbi! Bizi huzurunda mahcup eyleme ya rabbi! Sen hafizsin ya rabbi! Velilerine, sevdiklerine nasıl muamelede bulunduysan bize de öyle muamele eyle ya rabbi! Resulüne aşkı, muhabbeti verdiğin gibi, onu aşk makamına çıkardığın gibi bize de aşktan kanat ver ya rabbi! Sana gelmek için, aşk makamına gelebilmek için, o kanatlarla uçabilmek için bize aşk ver, muhabbet ver ya rabbi! Sen erhamerrahiminsin, sen vedudsun, sen bizim ilahımızsın, sen bizim rabbimizsin, sen bizim Allah'ımızsın. Dualarımızı kabul et ya rabbi!

Sadakallahulazim

Allah bizi vahyiyle dirilenlerden ve sırat-el mustakimde rabbine doğru gidenlerden eylesin. Allah bizi onun huzurunda olduğumuzu bir an bile olsun unutmayanlardan eylesin inşallah.

[48] Yâsîn /4

Allah hepinizden razı olsun.

8.Bölüm

FURKÂN - FÂTIR SÛRELERİ

EUZUBİLLAHİMİNEŞŞEYTANİRRACİM
BİSMİLLAHİRRAHMANİRRAHİM

Elhamdulillahi rabbil âlemin esselatu vesselamu aleyke ya seyyidel evveline vel ahirin ve ila cemiil enbiyayi vel murselin ve ila cemiil evliyayi vel hamdulillahi rabbil âlemin.

Hep beraber rabbimizle mukabele yapıyorduk; rabbimizin bize vahyettiklerini kabul edip ayetlere tövbeyle, istiğfarla, duayla, tesbihle, hamdla, şükürle cevap vermeye çalışıyorduk.

Kardeşlerimiz inşallah bundan sonra Ramazan ayında hem cemaat hâlinde hem de tek başınayken şayet Arapça biliyorlarsa Kur'an'ın arapçasını, Arapça bilmiyorlarsa da mealini okuyup ayetlere cevap verirler ve bunun gerçek bir mukabele olduğunu anlarlar inşallah.

Kardeşlerimiz ayetleri okurken cevap verilmesi gereken yerlere tövbeyle, istiğfarla, tesbihle, zikirle, hamdla, şükürle, dua ile cevap versinler ki gerçek anlamda mukabele etmiş, Allah'a verdikleri ahdi yenilemiş, tazelemiş olsunlar.

Şimdiye kadar kırktan fazla sure okuduk. Okuduğumuz bu surelerin hepsi Mekke döneminde inen surelerdi.

Peki, bu surelerde genel olarak anladığımız şey nedir?

Şimdiye kadar okuduğumuz surelere baktığımızda Allah genel itibariyle ayetlerinde **"Allah'a şirk koşmayın, Allah'a karşı edepli olun (Allah'a saygısızlık, edepsizlik, küstahlık yapmayın). O, sizi yaratan rabbinizdir, Allah'a iman edin, kurtuluşa erin"**[1] buyurdu. Hâl böyleyken hocalarımız, ilim sahibi olanlar, kendilerini âlim zannedenler -dikkat edilirse "âlimler" demiyorum. "Kendilerini âlim zannedenler" diyorum; çünkü böyle

[1] Lokmân /13, Bakara /21, Nisâ /136, A'râf /158, Hac /77

olanlara âlim diyemeyeceğim- acaba neden mü'minlere, Müslümanlara şirki anlatmadılar! Allah inen surelerde genel olarak şirki anlatmışken, imanımızın nasıl olması gerektiğini izah etmişken neden İslam'ın sadece amel boyutunu anlatmaya çalışıp "namaz şöyle kılınır, şöyle bozulur, oruç şöyle tutulur" dediler. Hâlbuki birinde iman olmazsa o kişi Allah'a şirk koşar. Bu durumda Allah'a karşı edepli olmazsa ameli ne işe yarar!

Gönül boşluk kabul etmez, iman boşluk kabul etmez, hayat boşluk kabul etmez. Allah'ın herhangi bir emrini, vahyini, ayetini gönlünden, hayatından çekip çıkardığında mutlaka onun yerine bir şey koymak zorundasın. Allah'ın vahyinin olmayışıyla gönlünde, hayatında oluşan boşluğu başka şeylerle doldurmak da şirktir.

Allah'a şirk koşanlar, rabbini tanımayanlar ya da tanımak istemeyenler kendilerine bir ilah, bir put üretip "bence Allah böyledir" der. Aslında taptıkları, ilah diye zannettikleri de put değil kendi nefislerinin hevasıdır. Bu yüzden Allah ayet-i kerimede **"nefsinin hevasını ilah edineni gördün mü"**[2] buyurmuştur. Böyleleri Allah'a iman etmek ve "rabbim Allah'tır" demek yerine nefsine ilahlık vererek "ben Allah'tan daha iyi biliyorum, bence şu şöyledir, Allah böyle söylemek istedi" deyip nefsinin arzusunu, isteğini ilah edinir. Bu, Allah'a karşı yapılmış en büyük saygısızlık, en büyük edepsizliktir! Bilmemiz lazım ki edebi olmayanın imanı olmaz.

Tasavvuf aslında edebi öğrenmek, Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'in edebiyle edeplenip Allah'ın sıfatlarıyla sıfatlanmak demektir. Mesela; Resulullah (s.a.v.) Efendimiz *"Allah, saçı sakalı İslam yolunda ağaran bir kula azap etmekten hayâ eder"*[3] buyurmuştur. Allah hayâ sahibidir. Allah hayydır. Bu, Allah'ın Hayy

[2] Furkân /43

[3] Kenzu'l-Ummal, 15/672

isminin tecellisidir. Demek ki Allah, kulundan hayâ ediyormuş! Resulullah (s.a.v.) Efendimiz başka bir hadisinde *"kardeşlerinizi çoğaltın. Allah Kıyamet günü hepinizi bir araya topladığında, kardeşler içinden onlar gibi yapamamış olan birini çekip cehenneme göndermekten haya eder"*[4] buyurur. Evet, Allah hayâ sahibidir. Bu durumda biri Allah'a karşı hayâ sahibi olmaz, edepli olmazsa imanı olmaz. Böyle biri nefsini, nefsinin arzusunu, isteğini rabbine şirk koşmuş demektir. Bu yüzden tasavvufta bir kural vardır; "kim kazanmışsa edebiyle kazanmış, kim de kaybetmişse edebe aykırı hareket ettiğinden, düşündüğünden, konuştuğundan; yani edepsizliğinden dolayı kaybetmiştir."

Aynı şekilde kim Allah'ın rızasını, dostluğunu, cemalini kazanmışsa Allah'a karşı edepli olduğundan; yani rabbine şirk koşmadığından, ona itiraz etmediğinden, "işittim ve itaat ettim, ben âlemlerin rabbine teslim oldum, rabbim benim için her neyi takdir eder, hükmederse o benim için en hayırlısı, en güzelidir" dediğinden dolayı kazanmıştır. Allah'a karşı edep böyledir.

Allah'ın vahyini, Kur'an'ı okumanın, dinlemenin de bir edebi, adabı vardır. Bu edep; öncelikle kovulmuş, taşlanmış şeytandan Allah'a sığınmaktır. Bu, Allah'ın emridir, dolayısıyla Kur'an'ı okurken veya dinlerken yapmamız gereken şey budur. Şeytandan Allah'a sığınmak euzûbesmele çekmek değildir; çünkü Allah böyle yapmamızı emrettiği ayette "şeytandan Allah'a sığınırım, de" buyurmamış, direkt olarak "şeytandan Allah'a sığın"[5] buyurmuştur; yani gönlünü Allah'tan başka her şeyden boşalt, temizle, demiştir. Bu; "sen rabbinin huzurundasın, onun vahyini dinliyorsun, bu yüzden bütün gönlünle, her zerrenle rabbini dinle, bütün azaların kulak kesilsin. Ayetlerim okunurken bir fikrin, bir düşüncen olmasın, şeytana 'acaba' dedirtme, şeytana uyup da 'acaba bu ayet bilgilerime, fikrime, cemaatime

[4] İbn Neccar, Tarih; Kenzu'l-Ummal, 9/4, h. no: 24642; Feyzu'l-Kadir, 1/500
[5] Nahl /98

uyuyor mu' deme. Tam tersine 'rabbimin söylediği her şey haktır, doğrudur, benim de onu anlamaya çalışmam, herhangi bir ayete karşı bir yanlışım varsa yanlışımı atıp rabbimin ayetini doğru olarak, hak olarak almam lazım' de" manasına gelir. Şayet ayetler için böyle söylediysek Kur'an'ı dinliyoruz ve Allah'ın ayetlerine, vahyine karşı edepliyiz demektir. Yoksa Allah'ın vahyine karşı edepli olmuş olmayız.

Allah konuşurken şeytan bir vesvese verir de kul vesveseyi alıp "acaba bu böyle midir, yoksa şöyle midir" derse Allah'ın huzurunda Allah için "acaba Allah doğru söylüyor mu" demiş olur. Hiç bundan daha büyük bir edepsizlik olur mu? -Elbette ki olmaz; çünkü Kur'an'da konuşan Allah'tır, vahiy onun vahyidir, kelam onun kelamıdır.

Rabbimiz konuşurken gönlümüzü açıp rabbimize, rabbimizin ayetlerine karşı edepli oluruz inşallah.

Bize; sana, ayetlerine karşı edebi ihsan et, ikram et ya rabbi! Bizi sana şirk koşanlardan eyleme ya rabbi! Bizi sana gerçek manada iman edip seni rab olarak kabul edenlerden eyle ya rabbi!

Rabbimizin ayetlerine duayla, istiğfarla, hamdla, tövbeyle cevap vermeye devam edelim inşallah.

EUZUBİLLAHİMİNEŞŞEYTANİRRACİM
BİSMİLLAHİRRAHMANİRRAHİM

FURKÂN SÛRESİ

Allah, Furkân Sûresi'nde kaybedenleri anlatır. **Ve yevme yeadduz zâlimu alâ yedeyhi yekûlu yâ leytenîttehaztu mear**

resûli sebîlâ:[6] "O gün zalim kimse ellerini ısırıp diyecek ki: Ne olurdu (keşke) ben de Allah'ın resulü ile beraber bir yol tutsaydım (onun yolunda onunla beraber yürüseydim)!"

Yâ veyletâ leytenî lem ettehız fulânen halîlâ:[7] "(Vay başımıza gelenler) Yazıklar olsun bana! Keşke falancayı dost edinmeseydim!" Keşke dostum, Allah'ın resulü olsaydı, mü'minler olsaydı, Allah'ı sevenler olsaydı!

Lekad edallenî aniz zikri ba'de iz câenî: "(O) Hem de bana (Allah'ın) zikri (vahyi) geldikten sonra (onu dinleyip, okuyup anladıktan sonra) beni yoldan çıkardı." Gerçekten o dost edindiğim kimse beni saptırdı, dalâlete düşürdü ve beni yoldan çıkardı. **Ve kâneş şeytânu lil insâni hazûlâ:**[8] "Muhakkak ki şeytan, insanı (saptırdıktan sonra) bırakıp gider." Şeytan, insanı saptırdıktan sonra o insana bir faydası olmaz; yani şeytana uydun diye kendisinden bir şey bekleme! Zaten yapmak istediği şey seni saptırmaktır. Saptırdıktan sonra seni bırakıp gider.

Allah, bu ayette Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'in kendi ümmetinden şikâyet ettiğini beyan eder. **Ve kâler resûlu yâ rabbi inne kavmîttehazû hâzel kur'âne mehcûrâ:** "Resul: 'Benim bu kavmim Kur'an'ı muhacir bıraktı (terk etti)' dedi." Resul, kavmim Kur'an'ı terk etti, diye şikâyette bulunuyor. Allah cevap verir. **Ve kefâ bi rabbike hâdiyen ve nasîrâ:**[9] "Senin rabbin hidayet edici ve yardım edici olarak sana kâfidir." Bu ayet, Allah'ın vahyini okuyan, dinleyen herkes için geçerlidir; yani Allah'ın ayetleri, Kur'an'ı dinleyen yahut okuyan kullara yol gösterir, hidayet olur, hidayet yolunu gösterir. Bununla beraber rabbini dinledikleri, ciddiye aldıkları için Allah onlara yardım eder ve Allah onlara kâfidir.

[6] Furkân /27
[7] Furkân /28
[8] Furkân /29
[9] Furkân /30-31

Ve iza reavke in yettehızûneke illâ huzuvâ: "Onlar seni gördüklerinde eğlence konusu yapıyorlar." **E hâzellezî beasallâhu resûlâ**: "Allah'ın resul olarak (peygamber olarak) gönderdiği kimse bu mu (diye seni eğlence konusu yapıyorlar)." Seni alaya alıyorlar, seninle dalga geçiyorlar. **İn kâde le yudıllunâ an âlihetinâ lev lâ en sabernâ aleyhâ**:[10] "Biz sabretmeseydik (bulunduğumuz yol üzerinde sebat etmeseydik) nerdeyse bizi ilahlarımızdan saptıracaktı (diyorlar)."

Allah'a davet edilince kendi yoluna, atalarının dinine sımsıkı sarılıp "aman yolumdan çıkmayayım, sapmayayım" diyen herkes bu ayetin muhatabıdır. Bu duruma düşmemek için Allah'ın ayeti okunurken gönlümüzü boşaltmamız gerekir. Rabbimiz ne dediyse doğru odur, hak odur. Bildiklerimiz Allah'ın vahyine ters düşüyorsa o hâlde bildiklerimiz atalarımızın dinidir, uydurulmuş dindir, kendi kendimize ürettiğimiz ya da birilerinin uydurup bize takdim ettiği, kabul ettirdiği dindir. O din, Allah'ın dini değildir. Allah'ın dininin kitabı Kur'an'dır. Bir de Allah'ın peygamberi, peygamberinin hayatı, sünneti vardır. Bu yüzden dinimizi Allah'ın kitabından, resulünün hayatından öğrenmemiz gerekir. Başka türlüsü atalarımızın dinidir, kendi kendimize ürettiğimiz dindir; yani Allah'ın dini değildir.

Evet, Allah **"(onlar) biz sabretmeseydik (bulunduğumuz yol üzerinde sebat etmeseydik) nerdeyse bizi ilahlarımızdan saptıracaktı (diyorlar)"** buyurmuştu. Allah bu ayetin devamında "onlar sonra bilecekler" buyurur. Yani ben onlara göstereceğim. **Ve sevfe ya'lemûne hîne yerevnel azâbe men edallu sebîlâ:**[11] "Yakında azabı gördükleri zaman kimin yolunun dalâlet olduğunu (kimin dalâlette olduğunu) onlar bilecekler." Onlar beni dinlemeyip kendi kendilerine yol üretsin sonra da doğru yolda

[10] Furkân /41-42
[11] Furkân /42

olduğunu zannetsinler, ben onlara kimin yolunun dalâlet olduğunu göstereceğim!

E raeyte menittehaze ilâhehu hevâh: "Hevasını ilah edineni gördün mü?" İşte, bunlar nefsini ilah edinmiş, nefsine kul olmuş ve nefsini Allah'ın önüne koymuş olanlardır. **E fe ente tekûnu aleyhi vekîlâ:**[12] "Sen ona vekil olabilir misin?" Sen onu kurtarabilir misin! Sen ona vekil olamazsın demek onu kurtaramazsın manasına gelir. O kişi nefsini; nefsinin hevâsını, arzusunu, isteğini ilah edindiği için sen ona Allah'ın ayetlerini kabul ettiremezsin.

Bilmeden, anlamadan nefsimizin hevasına uyduysak, senin ayetlerin karşısında fikir beyan ettiysek, başka fikirlere, düşüncelere kapıldıysak, ayetlerini bütünüyle kabul edemediysek, gönlümüzde bir ağırlık bile hissettiysek bundan dolayı senden af diliyor, mağfiret diliyoruz ya rabbi! Sana döndük, sana iman ettik ya rabbi!

Allah, ayetlerini dinlemeyenlerin hâlini anlatmaya devam ediyor.

Em tahsebu enne ekserehum yesmeûne ev ya'kılûn: "Sen onların çoğunun (hakkı, Allah'ın ayetlerini) işittiğini veya aklettiğini mi zannediyorsun?" **İn hum illâ kel en'ami bel hum edallu sebîlâ**:[13] "Onlar hayvanlar (davarlar) gibidirler, hatta onlar yolca (davarlardan) daha aşağıdırlar."

Allah onlara şeref versin, onları Hz. İnsan olarak yaratsın; ama onlar rablerini dinlemekten, Allah ile beraber olmaktan kaçınsın, rablerini dinlemesin, nefislerinin hevasını Allah'ın vahyinin önüne koysun veya cemaatini, mezhebini, tarikatını,

[12] Furkân /43
[13] Furkân /44

partisini Allah'ın önüne koysun! Allah hiç onları insan olarak kabul eder mi? -Elbette ki etmez.

Allah'ın ayetlerini anlatırken onların seni dinlediğini zannediyorsun. Oysaki onlar seni dinlemez, sadece dinliyormuş gibi yaparlar. Sonra da sanki hiç dinlememiş, Allah onlara hiçbir şey söylememiş gibi eski hayatlarına devam ederler. İşte, onlar hayvanlar, davarlar gibidirler, hatta hayvanlardan daha aşağıdırlar, buyurdu Allah.

Fe lâ tutıil kâfirîn: "Kâfirlere itaat etme." Hakkı, hakikati örtenlere itaat etme, onlara uyma, tabi olma. **Ve câhidhum bihî cihâden kebîrâ**:[14] "Onlarla, onunla (Kur'an'la) en büyük cihad ile cihad et." Allah bu ayette en büyük cihadın neyle, nasıl yapıldığını beyan ediyor. Bu ayet Mekke döneminde inzal edilmiştir. Ayette geçen "cihad" kelimesini savaş olarak anlamayalım; çünkü Allah sonraki ayetlerde laf atanlara cevap vermeyi, onlarla muhatap olmayı bile mü'minlere yasaklar. Bu yüzden de **"kendini bilmezler onlara laf attıklarında onlar selam deyip geçerler"**[15] buyurur.

Allah, iman edenlerin Medine'de kendilerini savunmaları için savaşa izin vermiştir; ama Allah en büyük cihadla cihad et, dedi. Peki, mü'minler neyle cihad edecek? -Elbette ki Allah'ın ayetleriyle; çünkü Allah **Ve câhidhum bih:** "Onunla (Kur'an'la) cihad et." **Cihâden kebîrâ:** "En büyük cihad ile" buyurdu.

Allah ile, Allah'ın ayetleriyle, Kur'an ile küfre karşı cihad etmeliyiz. Ayetler birinin gönlünde galip gelirse o kişi mü'min olur, küfrü aydınlanmış, karanlığı dağılmış ve kurtulmuş olur. Kul, nefsine karşı Allah'ın ayetleriyle cihad ederse nefsi tezkiye olur, terbiye olur, kötü ahlakı gider ve yerine güzel ahlak gelir, dolayısıyla Allah'ın güzelliği onun üzerinde tecelli eder.

[14] Furkân /52
[15] Furkân /63

Öyleyse biri nefsine veya dışardaki yanlışlara, küfre, şirke, nifaka karşı cihad edecekse bu cihadı en büyük cihad ile; yani Allah'ın vahyiyle, ayetleriyle, Kur'an ile yapmalıdır. Bu, Allah'ın emridir. Yoksa Allah cihadı emretmekle "gidin birbirinizi öldürün, memleketler, şehirler kurun, dünyaya hakim olun" dememiş, "Allah'ın ayetleriyle en büyük cihadı yapın" buyurmuştur.

Her zaman için amaç, gaye; şeytanın dostluğundan, şeytana tapmaktan, şeytanın adımlarını izlemekten bir insanın kurtulmasıdır. Bu da ancak vahiy ile olur. Bir kula Allah'ın ayetlerini, vahyi götürürsek, şayet o da ayetlere iman ederse şeytanın dostluğundan, şeytana tapmaktan kurtulur, dolayısıyla cennetin yolunu, hidayeti, kendini, rabbini bulur ve kurtuluşa erer. Bu yüzden en büyük cihad Allah'ın ayetleri ile yapılır. Kulun bunun karşılığında alacağı şey ise imandır, Allah'a teslimiyettir.

Allah bizi ayetleri ile cihad edenlerden eylesin inşallah.

Ve kânel kâfiru alâ rabbihî zahîrâ:[16] "Kafirler, rabbinin aleyhinde yardımlaşır." Neden yardımlaşırlar? -Allah'ın ayetleri boşa çıksın, hükümsüz, değersiz kalsın diye yardımlaşırlar. Bu, Allah ile yapılan bir savaştır. Böyle yapanlar rabbiyle savaşıyor demektir. Kulun hiç rabbiyle savaşmaya gücü yeter mi! Böyle yapan biri kendini Allah'ın gazabına atmış olur. Kâfirler aynı zamanda birbirlerini haktan, Allah'ın ayetlerinden uzaklaştırmak için birbirlerine de yardım ederler.

Ve mâ erselnâke illâ mubeşşiren ve nezîrâ:[17] "Biz seni sadece müjdeci ve uyarıcı olarak gönderdik." Yani senin vazifen müjdelemek ve uyarmaktır. Peki, Allah'ın resulü kimi müjdeleyecek? -Elbette ki Allah'a, Allah'ın ayetlerine, Kur'an'a iman edenleri, peygambere tabi olanları, iman edip salih amel işleyenleri müjdeleyecek. İman etmeyenleri, Allah'ın ayetleri ile

[16] Furkân /55
[17] Furkân /56

mücadele edenleri, bu mücadelede, küfürde birbirlerine yardım edenleri ise uyaracak.

Bunu Resulullah (s.a.v.) Efendimiz söylüyor. **Kul mâ es'elukum aleyhi min ecr:** "De ki: Ben (yaptığım tebliğin karşılığında) sizden bir ücret istemiyorum." Sadece tek bir şey istiyor. **İllâ men şâe en yettehıze ilâ rabbihî sebîlâ:**[18] "Sizden dileyen kimseler rabbine varan bir yol tutsun." Bu müjdeyi, uyarıyı aranızdan dileyenler rabbine varan bir yol tutsun diye yapıyorum. Yani yaptığım tebliğin karşılığında sizden istediğim tek şey; rabbinize varan bir yol tutmanızdır. Bu yol; sırat-el mustakim yoludur, Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'in sahabesi ile beraber yürüdüğü yoldur.

Bizi sırat-el mustakime, peygamberinin sahabesiyle yürüdüğü yola eriştir ya rabbi! Bizi sana gelen yola kavuştur ya rabbi! Bizi sana vasıl olanlardan eyle ya rabbi!

Ve ibâdur rahmânillezîne yemşûne alel ardı hevnâ: "Rahman'ın kulları (rabbini rahman olarak kabul edip iman eden kullar, Rahman'ın rahmeti üzerinde tecelli eden kullar) yeryüzünde tevazu ile yürürler (kibirlenmezler)." Hâlleri, makamları, mevkileri her ne olursa olsun kibirlenmezler, tevazu ile, alçak gönüllülükle, boyun bükerek yürürler.

Ve izâ hâtabehumul câhilûne kâlû selâmâ:[19] "Cahiller onlara laf attığında 'selam (selamette kalın)' deyip geçerler." Bunlar Rahman'ın has kullarıdır. Böyle bir kul etrafına rahmet eder, kendisine laf atılırken bile beddua etmez, üstüne kendisine laf atanlara dua edip onlara "selam" der. "Allah'ın selameti üzerinize olsun, Allah sizi hidayete erdirsin, selam yurduna, cennete layık etsin" der.

[18] Furkân /57
[19] Furkân /63

Vellezîne yebîtûne lî rabbihim succeden ve kıyâmâ:[20] "Onlar gecelerini rablerine kıyamda ve secdede durarak geçirirler." Gecelerini rablerinin huzurunda geçirirler. Onların bir de duaları vardır, dua ederken tevazuları yine üzerlerindedir.

Vellezîne yekûlûne rabbenasrif annâ azâbe cehennem: "Onlar derler ki: Rabbimiz! Bizden cehennemin azabını sav." Bu azabı bizden uzaklaştır. **İnne azâbehâ kâne garâmâ:** "Şüphesiz onun azabı (geçici değil) süreklidir (devamlıdır)." **İnnehâ sâet mustekarren ve mukâmâ:**[21] "Muhakkak ki orası ne kötü karargâhtır ve (ne kötü) mekândır!"

Vellezîne izâ enfekû lem yusrifû ve lem yakturû ve kâne beyne zâlike kavâmâ:[22] "Onlar (rahmanın has kulları) harcadıkları zaman cimrilik yapmazlar ve israf da etmezler, ikisinin arasında dengeli bir yol tutarlar." Yani Allah'ın kendilerine verdiği, ihsan ettiği nimetleri yerinde kullanıp saçıp savurmazlar, bununla beraber "bu mal benimdir" deyip cimrilik de yapmazlar.

Vellezîne lâ yed'ûne meallâhi ilâhen âhar: "Onlar Allah ile beraber başka bir ilaha dua etmezler." Hiç kimseyi Allah'ın yerine koyup "o bana yardım etsin, bana versin" diye dua etmez, hiç kimseyi kendilerine yardım etmeye davet etmezler. **Ve lâ yaktulûnen nefselletî harremallâhu illâ bil hakkı ve lâ yeznûn:** "Allah'ın haram kıldığı nefsi öldürmezler, hak adına olması başka. Ve zina yapmazlar." **Ve men yef'al zâlike yelka esâmâ:** "Kim bunları yaparsa ağır bir cezaya çarptırılır." **Yudâaf lehul azâbu yevmel kıyâmeti ve yahlud fîhî muhânâ:**[23] "Kıyamet günü (onun) azabı katlanır ve orada zelil olarak ebediyen kalır."

[20] Furkân /64
[21] Furkân /65-66
[22] Furkân /67
[23] Furkân /68-69

İllâ men tâbe ve âmene ve amile amelen sâlihâ: "Ancak kim tövbe ederse (Allah'a dönerse) sonra iman eder, salih amel işlerse." **Fe ulâike yubeddilullâhu seyyiatihim hasenât:** "Allah onun günahlarını sevaba çevirir."

Kul hangi günahı işlerse işlesin şayet Allah'a döner, tövbe eder, sonra da iman edip salih amel işlerse Allah onun günahlarını sevaba çevirir. Bu üçü bir arada olmazsa günahlar sevaba çevrilmez. Ya affedilir ya da mağfiret edilir. Günahın sevaba dönmesi için kulun hem Allah'a dönmesi, hem iman etmesi, bir de üstüne salih amel işlemesi gerekir; yani yaptığı, işlediği o günahlarının tam tersini yapması gerekir.

Ve kânallâhu gafuren rahîmâ: [24] "Muhakkak ki Allah ğafur ve rahimdir." Allah, kullarını kendine davet eder. Hangi günahı işlerseniz işleyin, bana döndüğünüzde, iman edip salih amel işlediğinizde geçmiş bütün günahlarınızı sevaba çeviririm, buyurdu Allah. Hatta bu ayetin tefsiri olarak Resulullah (s.a.v.) Efendimiz Kıyamet gününden bir sahne anlatır; *"Kıyamet günü herkesin amel defteri eline verilir. Bir kul da defterini karıştırırken bütün günahlarının sevaba çevrildiğini görür, bunun üzerine 'ya rabbi! Ben başka günahlar da işlemiştim; ama onlar bu defterde yok'* der." Günahları sevaba döndürülmüş ya, bu yüzden işlediği günahları defterinde göremez. Resulullah (s.a.v.) Efendimiz bu kıssayı anlatmadan önce dişleri görünecek kadar gülmüştü. Sahabeler bu durumu merak edip sorunca Resulullah (s.a.v.) Efendimiz bu kıssayı anlatır ve *"buna güldüm"* der.

Ve men tâbe ve amile sâlihâ: "Kim tövbe eder (Allah'a döner) ve salih amel işlerse." Tövbe; Allah'a dönmektir. **Fe innehu yetûbu ilallâhi metâbâ:**[25] "Muhakkak ki o, Allah'a tövbesi kabul edilmiş olarak döner." Allah onun tövbesini kabul eder. Biri

[24] Furkân /70
[25] Furkân /71

ölümüne bir saat kalmışken bile tövbe eder, iman eder, güzel şeyler yapmaya niyet edip gerekeni yapmaya başlarsa vefat ettiğinde tövbesi kabul olmuş olarak Allah'a döner; yani Allah ona "kulum, huzuruma neyle geldin" diye sorduğunda "ya rabbi! sana dönmüştüm, sana geliyordum" derse Allah onun tövbesini kabul eder.

Vellezîne lâ yeşhedûnez zûra ve izâ merrû bil lagvi merrû kirâmâ:[26] "Onlar (bu şekilde tövbe edenler) yalana şahitlik yapmazlar (yalan olan bir şeye doğru demezler). Boş söz konuşanlara rastladıkları vakit vakarla yanlarından geçerler (onlarla beraber olup boş söze dalmazlar)."

Vellezîne izâ zukkirû bi âyâti rabbihim lem yahırrû aleyhâ summen ve umyânâ:[27] "Onlara rablerinin ayetleriyle nasihat edildiği (öğüt verildiği) vakit nasihatlere karşı sağır ve kör davranmazlar." "Ben anlamadım" demez, ayetlere karşı kör ve sağır davranmazlar.

Allah bu kulların duasını anlatır. **Vellezîne yekûlûne rabbenâ heb lenâ min ezvâcinâ ve zurriyyâtinâ kurrete a'yun:** "Onlar derler ki: Rabbimiz! Zevcelerimizden (eşlerimizden) ve zürriyetimizden (çocuklarımızdan, torunlarımızdan) gözlerimize aydınlık olacak (gözlerimizi aydınlatacak, bizi sevindirecek) kimseler bağışla." **Vec'alnâ lil muttekîne imâmâ:**[28] "Ve bizi muttakilere imam yap." Hem bizi, hem de ailemizi; eşlerimizi, çocuklarımızı, sülalemizden gelecek olanları muttakilere imam yap, derler. Biz de duamızı aynı şekilde onların yaptığı gibi yapıyoruz inşallah.

Muttaki; Allah'a karşı sorumluluğunu kabul eden ve bu sorumluluğun gereğini yerine getirendir. Muttakilere imam olmak

[26] Furkân /72
[27] Furkân /73
[28] Furkân /74

için önce muttakileri yetiştirmek gerekir. İşte, bu muttakileri yetiştirecek olanlara "imam" denilir. Yoksa muttakilere imam olmak; bir muttaki topluluğu var da gidip onlara imam olmak demek değildir ve muttakilere imam olanların duaları da hem kendilerinin hem de ailelerinin mutakkilere imam olması; yani muttakiler yetiştirmektir.

Ulâike yuczevnel gurfete bi mâ saberû: "İşte, onlar sabırları karşılığında cennetin en yüksek dereceleriyle mükâfatlandırılırlar." **Ve yulekkavne fîhâ tahiyyeten ve selâmâ:** "Onlar orada (cennette) saygı ve selamla karşılanırlar." **Hâlidîne fîhâ:** "(Onlar) Orada ebedi olarak kalırlar." **Hasunet mustekarren ve mukâmâ:**[29] "Orası ne güzel bir konak ve makamdır (varılacak yerdir)!"

Kul mâ ya'beu bikum rabbî lev lâ duâukum: "De ki: Duanız olmazsa (rabbinizden istemezseniz, rabbinizi mülkün, her şeyin, kendinizin sahibi olarak bilmez, rabbinizden istemezseniz, rabbinize dua etmez, rabbinizi davet etmezseniz) rabbim size neden kıymet versin!" Sizin değeriniz duanıza göredir. Resulullah (s.a.v) Efendimiz'in her anda bir duası vardı. Bu yüzden biz de sürekli olarak rabbimizden istiyoruz; yani her anda bir duada bulunuyoruz.

Fe kad kezzebtum: "Ama gerçek şu ki siz yalanladınız." Bunu yalan saydınız; kıymetinizi, değerinizi duanızdan aldığınızı yalan saydınız. Mülkün maliki olarak Allah'ı görmek ve Allah'a güvenip Allah'tan istemek yerine kendinizden, başkalarından istediniz. Bununla beraber Allah'ı davet etmek yerine de başkalarını davet ettiniz. **Fe sevfe yekûnu lizâmâ:**[30] "Sonra size ilerde azabın gelmesi hak olacak (gerekli olacak)." Bu yaptığınızla azabı hak ediyorsunuz. Bu yüzden ya, rabbinize dua hâlinde

[29] Furkân /75-76
[30] Furkân /77

olursunuz ya da azap size hak olur; yani mutlaka azap size gelir, buyurdu Allah.

Bizi dua edenlerden eyle ya rabbi! Seni davet edenlerden eyle ya rabbi! Seni unutanlardan eyleme ya rabbi! Bizi kendi nefsine, malına, mülküne, makamına, mevkisine güvenenlerden eyleme ya rabbi! Bizi sana tevekkül edenlerden, senden isteyenlerden eyle ya rabbi! Bizi; rızanı, dostluğunu, yakınlığını, sevgini isteyenlerden, seni senden isteyenlerden eyle ya rabbi! Bizi her ne isterse istesin senden isteyenlerden eyle ya rabbi!

FÂTIR SÛRESİ

Elhamdu lillâhi fâtırıs semâvâti vel ard: "Hamd, yerleri ve gökleri yaratan Allah'a aittir." Elhamdu lillâh. Allah, bu ayette kendine hamd eder. Bütün övgüler, yerleri ve gökleri yaratan Allah'a aittir. Hamd onundur, övgüye layık olan da odur.

Câilil melâiketi rusulen ulî ecnihatin mesnâ ve sulâse ve rubâa: "Melekleri ikişer, üçer ve dörder kanatlı olarak elçiler kılan odur." **Yezîdu fîl halkı mâ yeşâ'**: "Yarattığı şeylerde dilediğini arttırır (dilediğini de eksiltir)." **İnnallâhe alâ kulli şey'in kadîr:**[31] "Muhakkak ki Allah her şeye kadirdir."

Bizi kudretine, kadir oluşuna gerçek manada iman edenlerden eyle ya rabbi! Sen mutlak kadirsin, dilediğini yapansın, bizi buna iman edenlerden eyle ya rabbi!

Mâ yeftehillâhu lin nâsi min rahmetin fe lâ mumsike lehâ: "Allah insanlar için rahmet etmeyi dilediğinde onun rahmetini tutacak olan yoktur." **Ve mâ yumsik fe lâ mursile lehu min ba'dih:** "O, rahmetini tuttuğunda (rahmetini vermediğinde, ihsan

[31] Fâtır /1

etmediğinde) ise ona rahmet edecek (onun rahmetini gönderecek) kimse yoktur." **Ve huvel azîzul hakîm:**[32] "Ve o (Allah) aziz ve hakimdir." Bütün şeref Allah'a aittir. Allah, her neyi yaparsa yapsın mutlaka bir hikmeti vardır. Emir onun, hüküm onun, izzet onun, şeref onundur.

Yâ eyyuhen nâs: "Ey insanlar!" **Uzkurû ni'metallâhi aleykum**: "Allah'ın üzerinizdeki nimetini hatırlayın." Allah, insanları, üzerlerindeki nimeti hatırlamalarına ve iman etmeye davet ediyor. **Hel min hâlikın gayrullâhi yerzukukum mines semâi vel ard:** "Allah'tan başka yaratan mı var, size gökten ve yerden rızık verecek?" **Lâ ilâhe illâ huv:** "Ondan başka ilah yoktur." Ondan başka ilah mı vardır? Size yerden ve gökten rızık veren Allah ise o hâlde sadece Allah'ı bir tek ilah olarak bilmeniz, ona iman etmeniz gerekmez mi! **Fe ennâ tû'fekûn:**[33] "O hâlde nasıl döndürülüyorsunuz?" Öyleyse Allah'tan başka bir tarafa nasıl döndürülüyorsunuz?

Ve in yukezzibûke fe kad kuzzibet rusulun min kablik: "Eğer seni yalanlıyorlarsa senden önceki resulleri de yalanlamışlardı." **Ve ilallâhi turceul umûr:**[34] "Bütün işler Allah'a döndürülür." Sonuçta hüküm Allah'ındır.

Yâ eyyuhen nâsu inne va'dallâhi hakk: "Ey insanlar! Muhakkak ki Allah'ın va'di haktır." Allah neyi söylediyse doğru odur ve Allah neyi yapacağını söylediyse mutlaka onu yapar; yani cennete koyacağını söylediyse cennete, cehenneme koyacağını söylediyse cehenneme koyar. Allah, sözünden dönmez. **Fe lâ tegurrennekum**: "Sakın (o mağrur olan şeytan) sizi aldatmasın." Allah'a karşı gururlanmış, mağrur olmuş şeytan sizi aldatmasın. Aynı şekilde şeytanlaşmış, Allah'a karşı mağrur olmuş insanlar sizi aldatmasın. **El hayâtud dunyâ**: "Dünya hayatı ile." Demek ki

[32] Fâtır /2
[33] Fâtır /3
[34] Fâtır /4

şeytan, insanı dünya hayatı ile aldatıyormuş! Şeytan size dünya hayatı hakkında korku ve endişe vererek "böyle yaparsan zarar edersin, sıkıntı yaşarsın, geleceğin hesabını yapmazsan üzülürsün" deyip sizi dünya ile aldatmasın. **Ve lâ yegurrennekum billâhil garûr:**[35] "O aldatıcı (şeytan), sizi Allah ile aldatmasın."

Peki, şeytan, Allah ile nasıl aldatır?

"Allah rahmandır, rahimdir, bir şey olmaz, günah işlemeye devam et sonra tövbe edersin, Allah da seni mağfiret eder" deyip insanı Allah'ın rahmetiyle, mağfiretiyle aldatır. Oysaki Allah böyle söylememiş, "tövbe ve istiğfar etmeyeni, bana dönmeyeni affetmem; ama günahı her ne olursa olsun tövbe edip bana dönenin tövbesini kabul ederim. Onu tövbesini kabul etmiş olarak huzuruma alırım. Hatta tövbe eder, iman eder, üstüne salih amel de işlerse günahlarını sevaba çeviririm" buyurmuştur. Yani tövbe etmeyene bir şey yoktur. Onun için tövbe geciktirilmez, dolayısıyla "bir şey olmaz sonra tövbe ederim" denilmez. Bu yüzden hemen tövbe edin, yoksa şeytan sizi kandırmış olur, buyurdu Allah.

İnneş şeytâne lekum aduvv: "Muhakkak ki şeytan sizin düşmanınızdır." Size düşman olduğu için böyle yapıyor. **Fettehızûhu aduvvâ:** "Siz de onu düşman tutun." O sizin düşmanınızdır, siz de onu düşman olarak kabul edin, ona düşmanlık yapın. Şeytan, Allah'ın ayetleri dışında her neyi söylüyorsa tam tersini yapın, ona uymayın ve onun size düşman olduğunu bilin. **İnnemâ yed'û hızbehu li yekûnû min ashâbis seîr:**[36] "O kendi taraftarlarını (kendisine uyanları, kendi cemaatini, arkadaşlarını) cehennem ehlinden olmaları için çağırır (davet eder)." Ona uyanlar mutlaka cehennemlik olur.

[35] Fâtır /5
[36] Fâtır /6

Ellezîne keferû lehum azâbun şedîd: "Hakikatı örtenler için şiddetli bir azap vardır." **Vellezîne âmenû ve amilûs sâlihâti lehum magfiretun ve ecrun kebîr:**[37] "İman edip salih amel işleyenler içinse mağfiret ve azim bir ecir vardır."

E fe men zuyyine lehu sûu amelihî fe raâhu hasenâ: "(Muhakkak ki Allah) O kötü ameli kendisine süslenip de onu güzel gören kimseyi (şaşırtmıştır)." **Fe innallâhe yudıllu men yeşâ':** "Allah dilediği kimseyi (dileyeni) dalâlette bırakır." **Ve yehdî men yeşâ':** "Dilediği kimseye (dileyene) de hidayet verir." Biri Allah'ın hidayeti ile hidayet bulmamışsa şaşırmış ve Allah'ın yolundan çıkmıştır. Bu yüzden kötü ameli de ona güzel görünür. Bu hitap, Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'e, dolayısıyla Allah'ın vahyine davet eden herkesedir. **Fe lâ tezheb nefsuke aleyhim haserât:** "O zaman onlar için sen nefsini hasretle tüketme (kendini üzme)." **İnnallâhe alîmun bimâ yesneûn:**[38] "Muhakkak ki Allah onların yaptığını en iyi bilendir."

Vallâhullezî, erseler rîyâha fe tusîru sehâben fe suknâhu ilâ beledin meyyitin fe ahyeynâ bihil arda ba'de mevtihâ: "Allah, rüzgârı gönderip bulutu harekete geçirir sonra onu ölü bir beldeye sevk eder (orayı sular). O yeri ölümünden sonra diriltir (o arza yağmurla hayat verir)." **Kezâliken nuşûr:**[39] "İşte (öldükten sonra Kıyamet günü) dirilme de böyledir." Kıyamet günü insanları da böyle dirilteceğiz.

Men kâne yurîdul izzete fe lillâhil izzetu cemîâ: "Kim izzet istiyorsa bilsin ki izzetin tamamı Allah'a aittir." Kim şeref istiyorsa bilsin ki bütün şeref Allah'a aittir. **İleyhi yes'adul kelimut tayyibu vel amelus sâlihu yerfeuh**: "Ona (Allah'a) güzel sözler vasıl olur, onu da salih amel çıkarır." **Vellezîne yemkurûnes seyyiâti lehum azâbun şedîd:** "Kötü tuzak kuranlara ise şiddetli bir azap vardır."

[37] Fâtır /7
[38] Fâtır /8
[39] Fâtır /9

Ve mekru ulâike huve yebûr:[40] "Ve o tuzakları bozulur (Allah kurdukları tuzağı onların başına geçirir)." Kendi tuzaklarına kendileri düşerler, kendi tuzakları kendilerini mahveder.

Şimdiye kadar birilerine tuzak kurduysak, birilerinin kötülüğünü istediysek bu yanlışımız için rabbimizden af diliyor, mağfiret diliyoruz. Her ne olursa olsun şerefi, Allah'tan başka yerde; malda, mülkte, mevkide, makamda aradıysak bunun için rabbimizden af diliyor, mağfiret diliyoruz. Sadece güzel söz söyleyip sözümüzü salih amel ile desteklemediysek bunun için de rabbimizden af diliyor, mağfiret diliyoruz. Bundan sonra sözlerimizi salih amel ile Allah'a yükseltecek, yücelteceğiz inşallah. Allah ölmüş arza nasıl hayat veriyorsa ölü olan gönüllerimize de vahyi ile rahmetini indirip bizleri diriltsin inşallah.

Vallâhu halakakum min turâbin summe min nutfetin summe cealekum ezvâcâ: "Allah sizi bir topraktan, sonra bir damla sudan (nutfeden) yarattı. Sonra sizi çiftler kıldı." **Ve mâ tahmilu min unsâ ve lâ tedau illâ bi ilmih:** "Onun ilmi olmadan hiçbir dişi ne gebe kalır ne de doğurabilir." **Ve mâ yuammeru min muammerin ve lâ yunkasu min umurihî illâ fî kitâb**: "Birine ömür verip onu yaşlandırmak da ömründen eksiltmek de (bize aittir) ve mutlaka bir kitapta yazılıdır." **İnne zâlike alâllâhi yesîr:**[41] "Muhakkak ki bu, Allah'a göre kolaydır."

Allah birbirine bitişik olan iki denizi anlatır. **Ve mâ yestevîl bahrân:** "İki deniz bir olmaz." **Hâzâ azbun furâtun sâigun şerâbuhu ve hâzâ milhun ucâc**: "Birinin suyu tatlıdır, harareti keser, içimi kolaydır (boğazdan rahatça geçer). Diğeri ise tuzludur ve acıdır (boğazdan geçmez; ama ikisinde de sizin için fayda vardır)." **Ve min kullin te'kulûne lahmen tariyyâ:** "Her birinden

[40] Fâtır /10
[41] Fâtır /11

de taze et yersiniz." **Ve testahricûne hilyeten telbesûnehâ:** "Ziynet çıkarıp onu giyinirsiniz." **Ve terel fulke fîhi mevâhire li tebtegû min fadlih:** "O, denizleri yarıp giden gemileri görürsün. Bu (Allah'ın) fazlından nasip aramanız içindir." **Ve leallekum teşkurûn**:[42] "Olur ki şükredersiniz."

Yûlicul leyle fîn nehâri ve yûlicun nehâre fîl leyl: "Allah geceyi gündüze katar, gündüzü geceye katar (ikisini peşpeşe, ardı sıra getirir)." **Ve sehhareş şemse vel kamere kullun yecrî li ecelin musemmâ:** "Güneş'i ve Ay'ı emrine musahhar kılmıştır (Güneş ve Ay, Allah'ın emri ile hareket eder). Her biri muayyen bir vakte kadar akıp gider." **Zâlikumullâhu rabbukum lehul mulk**: "İşte, bunları yapan Allah'tır, sizin rabbinizdir, mülk onundur." **Vellezîne ted'ûne min dûnihî mâ yemlikûne min kıtmîr**:[43] "Ondan başka taptıklarınız (dua ettikleriniz, bir şeye sahip zannettikleriniz) ise bir hurma çekirdeğinin zarına bile sahip değildir."

İn ted'ûhum lâ yesmeû duâekum: "(Allah'tan başka dua ettikleriniz) Kendilerine dua etseniz duanızı işitmezler." **Ve lev semiû mestecâbû lekum**: "Şayet işitseler de size icabet edemezler." **Ve yevmel kıyâmeti yekfurûne bi şirkikum:** "Kıyamet gününde sizin onları ortak koşmanızı da inkâr ederler." **Ve lâ yunebbiuke mislu habîr:**[44] "Habir olanın (her şeyden haberdar olan Allah'ın) haber verdiği gibi kimse sana haber veremez." Size haber veriyorum, buyurdu Allah.

Ya eyyuhennas: "Ey insanlar!" **Entumul fukarâu ilallâh**: "Siz Allah'ın karşısında fakirsiniz (Allah'a muhtaçsınız)." **Vallâhu huvel ganiyyul hamîd:**[45] "Allah ise zengindir ve hamde layık olandır."

[42] Fâtır /12
[43] Fâtır /13
[44] Fâtır /14
[45] Fâtır /15

İn yeşe' yuzhibkum ve ye'ti bi halkın cedîd: "Allah dilerse sizi giderir (sizi yok eder) ve (yerinize) yeni bir halk getirir." **Ve mâ zâlike alâllâhi bi azîz:**[46] "Bu, Allah'a ağır bir şey değildir." Bu; Allah'a kul olmazsanız Allah katında hiçbir değeriniz yoktur, hiçbir mana ifade etmezsiniz demektir. Allah sizin yerinize yepyeni bir yaratılışla başka bir kavim, başka bir halk, başka bir tür getirir ve bu da Allah'a ağır gelen bir şey değildir.

Ve lâ tezirû vâziretun vizre uhrâ: "Günahkâr kimse başkasının günahını yüklenemez." **Ve in ted'u muskaletun ilâ himlihâ lâ yuhmel minhu şey'un ve lev kâne zâ kurbâ:** "O (Kıyamet gününde) Yükü ağır gelen kimse (başkasını) çağırsa bile kimse onun yükünden bir şey alamaz, isterse en yakını olsun (ona yardım edemez)." Allah, devamında ayetleriyle kimleri uyarabileceğimizi beyan eder. **İnnemâ tunzirullezîne yahşevne rabbehum bil gaybi ve ekâmûs salâh:** "Uyarılanlar onlardır ki gaipte (görmedikleri hâlde) rablerinden haşyet duyarlar ve namazı ikame ederler." **Ve men tezekkâ fe innemâ yetezekkâ li nefsih:** "Kim nefsini (kendini) temizlerse (rabbinden haşyet duyar, namazı ikame ederse), kendisi için temizlemiş (tezkiye etmiş) olur." Kim yanlış bir fikrini, düşüncesini, bilgisini Allah'ın vahyi ile temizler ve onu atıp Allah'ın vahyini alırsa, aynı şekilde nefsindeki kötü hâlleri atıp Allah'ın isimlerini, güzelliğini alırsa kendisi için temizlenmiş olur. **Ve ilâllâhil masîr:**[47] "Ve dönülecek olan Allah'tır." Yani hepiniz Allah'a döneceksiniz. O hâlde bunun hesabını yapın ve huzura temizlenmeden gelmeyin, buyurdu Allah.

Allah hepimizi aklını, gönlünü, nefsini temizlemiş olarak huzura gidenlerden eylesin. Aklını yanlış bilgiyle, yanlış ilimle, kirletip huzura gidenlerden eylemesin. Allah bizi gönlünü şirkle, küfürle, nifakla doldurarak, imanına şirki karıştırarak huzuruna

[46] Fâtır /16-17
[47] Fâtır /18

gidenlerden eylemesin. Allah bizi huzuruna kötü ahlakla gidenlerden eylemesin inşallah.

Sadakallahulazim

Kul hangi zamanda, hangi vakitte, hangi anda olursa olsun rabbinin huzurunda olduğunu biliyor, kabul ediyorsa rabbini kabul etmiş demektir. Bununla beraber rabbinin istediği, sevdiği gibi yapmaya çalışıyor, bunun için çaba, gayret sarf ediyorsa rabbine iman etmiş ve rabbini ciddiye alıyor demektir. Böyle yapmayanlara, tam tersine rabbini unutmaya çalışanlara, yanlış yapmak ve güzel yapmamak için gaflet içinde olmaya çalışanlara yahut rabbi ile beraber olunca sıkıntı duyanlara hiç "kul" denir mi! Allah ile beraber olunca sıkıntı duyuyor; ama başka şeylerle beraber olunca neşeleniyorsa ona nasıl "kul" denebilir! Böylelerine Allah'tan bahsedilince, Allah'ın ayetleri anlatılınca sıkılır; ama dünyadan, paradan, maldan, mevkiden, nefsani şeylerden bahsedilince bir de bakarsın ki muhabbete gark olmuş!

Unutmamamız lazım ki kim neyi seviyorsa onu konuşur, onu düşünür, onunla beraber olur. Bu yüzden Resulullah (s.a.v) Efendimiz *"kişi sevdiği ile beraberdir"*[48] buyurmuştur. Allah'a iman etmiş olursak istesek de rabbimizi unutamayız, istesek de onun hesabını yapmadan ne konuşabilir, ne düşünebilir ne de herhangi bir şey yapabiliriz. Bu bize ağır gelse de, zor gelse de en çok sevdiğimiz, rabbimiz ise bu böyledir.

Resulullah (s.a.v) Efendimiz'in, hayatının her anında mutlaka bir duası vardı. Sabah kalkarken, elbisesini giyerken, dışarı çıkarken, göğe, yere, ağaca, bir insana, Ay'a, Güneş'e, yıldızlara, kısacası her nereye bakarsa baksın mutlaka Resulullah (s.a.v) Efendimiz'in bir duası vardı; yani her anda mutlaka Allah ile

[48] Ebû Dâvûd, Edeb: 113, Müslim, Birr:50

konuşurdu, her şeyi rahman ve rahim olan Allah ile beraber, Allah'ın adına okurdu. İşte, okumak budur, okumak böyledir!

Allah ilk emir olarak "oku" dediyse o hâlde "neye bakarsan bak, baktığın her şeyi oku" demiştir. Kulun okuması sonucunda mutlaka bir cevabının olması gerekir. Allah ayet-i kerimede **"onlar göklere (Ay'a, Güneş'e, yıldızlara), yere bakıp derler ki: Ya rabbi! Sen bunları boşuna yaratmamışsın"**[49] buyurur. Demek ki iman edenler hemen cevap veriyormuş! Onlar göğe, Ay'a, Güneş'e, yıldızlara bakar, her birini okuyup karşılığında cevap verirler. Bu yüzden kulun, her neye bakarsa baksın baktığı şeylere bu şekilde cevap vermesi gerekir.

Allah, kuluna bir muamelede bulunduğunda kulun hemen Allah'a dönüp Allah ile konuşması; yani "ya rabbi! Bana bu musibeti verdiysen bunda mutlaka bir muradın vardır. Acaba bir yerde yanlış mı yaptım? Bundan dolayı mı böyle oldu yoksa beni imtihana mı tabi tutuyorsun" deyip rabbine sorması gerekir. Kul böyle sorarsa Allah o anda gönlüne cevap verir ve bunun sebebini ona söyler. Böylelikle kul da yanlış yapmışsa yanlışını düzeltmesi gerektiğini veya Allah'ın kendisinin derecesini yükseltmek, kendisine yaklaştırmak için onu imtihana tabi tuttuğunu anlar. Allah onun gönlüne böyle cevap verir.

Allah ayet-i kerimelerde **"beni zikredin, ben de sizi zikredeyim."**[50] **"Bana dua edin, duanıza icabet edeyim"**[51] buyurur. Allah, ayetin devamında duaya neden icabet ettiğini de beyan eder; yani bütün mesele kulun, rabbine yakın olması, rabbiyle beraber olması, onunla beraber olmayı sevmesidir. Kul ister tek başına, ister başkalarıyla beraber olsun her zaman için Allah'ın huzurundadır. Bu yüzden Allah ayet-i kerimede **"de ki: Size tek bir nasihatım var. İster tek başınıza, ister başkalarıyla**

[49] Âli İmrân /191
[50] Bakara /152
[51] Bakara /186

beraber olun Allah'ın huzurunda olduğunuzu unutmayın"[52] buyurmuştur. Mesele; Allah'ın huzurunda olduğumuzu unutmamak ve rabbimizle beraber olmaktır. Dikkat edilirse Allah "de ki: Size tek bir nasihatim var" buyurdu; yani "sen bu nasihati tut. Dünyan için de ahiretin için de bu tek nasihat sana yeterlidir. Bu nasihati tutarsan dünyan da ahiretin de saadet olur, cennet olur" buyurdu.

İnşallah biz de bundan sonra hep rabbimizle beraber olmaya çalışacağız, sohbetimizi rabbimizle yapacağız, duamızı ona edeceğiz, istediğimizi ondan isteyeceğiz ve isterken onu isteyeceğiz. Rabbimizle beraber olmayı, onunla sohbet etmeyi isteyip bunlar için gerekeni de yapmaya çalışacağız inşallah.

Allah hepinizden razı olsun.

[52] Sebe /46

9.Bölüm

FÂTIR - MERYEM SÛRELERİ

EUZUBİLLAHİMİNEŞŞEYTANİRRACİM
BİSMİLLAHİRRAHMANİRRAHİM

Elhamdulillahi rabbil âlemin esselatu vesselamu aleyke ya seyyidel evveline vel ahirin ve ila cemiil enbiyayi vel murselin ve ila cemiil evliyayi vel hamdulillahi rabbil âlemin.

Hep beraber mukabele yapmaya; Allah'ın ayetlerine istiğfarla, tövbeyle, duayla cevap vermeye çalışıyorduk. Bununla beraber rabbimizi tesbih etmeye ve rabbimize hamd etmeye, şükretmeye çalışıyorduk. Mukabelemizde en son Fatır Suresi'nde kalmıştık. Bu sohbetimizde de kaldığımız yerden devam edeceğiz inşallah.

EUZUBİLLAHİMİNEŞŞEYTANİRRACİM
BİSMİLLAHİRRAHMANİRRAHİM

FÂTIR SURESİ

Ve mâ yestevîl a'mâ vel basîr: "Hiç görenlerle görmeyenler bir olur mu?" **Ve lez zulumâtu ve len nûr:** "Karanlıkla nur (ışık) bir olur mu?" **Ve lez zıllu ve lel harûr:**[1] "Gölgeyle sıcaklık bir olur mu?" Elbette ki bir olmaz. Biri Allah'ın vahyiyle görmüyorsa; yani hayatı ayetlerle anlamamışsa, insanı, ahireti anlamamışsa kör gibidir, karanlıktaki insan gibidir. Dolayısıyla doğru anlaması mümkün değildir. Doğru anlamak için Allah'ın ayetleriyle, vahiyle görmek gerekir.

[1] Fâtır /19-21

Peki, neyi görmek gerekir?

İnsana bakarken; Allah, insanı nasıl anlatmışsa öyle anlayıp tanımak gerekir. Hayata bakarken de hayatın bir imtihan olduğunu, her anda rabbimizin bizi imtihana tabi tuttuğunu, bize peygamber ve kitap gönderip ne yapmamız gerektiğini öğrettiğini anlamamız gerekir. Allah bize ister mal, ister mevki, makam versin; yani hangi konumda nasıl olursak olalım dünya hayatını yaşarken Allah'ın bize öğrettiği şekilde yaşamamız lazım. Allah'a göre malın, mevkinin, nasıl kullanılması gerektiğini ve maldan, mevkiden nasıl istifade edeceğimizi yine Allah'tan öğrenmemiz lazım ki gerçekten görmüş olalım, karanlıkta kalmamış, Allah'ın vahyinin nuruyla, ayetlerle anlamış olalım. Yoksa kör olmuş oluruz. Böyle olunca da istediğimiz kadar aklımızı kullanmaya çalışalım yine de gerçeği anlayamayız.

Daha iyi anlaşılması için izah edeyim.

Allah birine mal vermişse o da bu malı; ahireti, ebedi hayatını, cenneti, Allah'ın rızasını kazanmak için harcamaz, kullanmazsa Allah'a göre bakmamış olur; çünkü Allah ona malı ebedi hayatını kazanabilmesi için vermiştir. İşte, Allah "hayır, böyle değil" diyen biri için "o kördür, Allah'ın ayetleriyle görmediği için karanlıktadır" buyurmuştur. Böyle biri Allah'ın ayetleriyle bakmadığı için aydınlığı kaybetmiştir.

Ve mâ yestevîl ahyâu ve lâl emvât:[2] "Ölü olanlarla diri olanlar bir olmaz." Allah, ayetleriyle dirilmemiş olanlar için "ölü" buyurdu. Her ne kadar zahiri olarak diri olsalar bile Allah onlar için "diri" demedi. Başka bir ayet-i kerimede ise **"sizi diriltene davet ettiğinde hemen Allah ve resulünün davetine icabet edin (Allah'ın vahyiyle dirilin)"**[3] buyurdu. Allah'ın vahyiyle muhatap

[2] Fâtır /22

[3] Enfâl /24

olmayanlar; yani vahyi dinleyip, anlayıp gerekeni yapmayanlar ölüdür. Eğer ölüyseniz Allah'ın ayetleriyle dirilin, buyurdu Allah.

İnnallâhe yusmiu men yeşâ': "Allah mutlaka dilediği kimseye (ayetlerini) işittirir." Biri Allah'ın rızasını isterse Allah mutlaka birilerini yahut bir şeyleri vesile edip ona ayetlerini ulaştırır, işittirir. **Ve mâ ente bi musmiin men fîl kubûr:**[4] "Ama sen kabirdekilere (ölü olanlara) işittiremezsin."

Evet, Allah, ayetlerini duymayan, anlamayan, ayetleri anlamak gibi bir derdi olmayan biri için "o ölüdür, ona ayetleri istediğin kadar oku yine de duymaz" buyurdu; çünkü böyle biri manevi olarak ölmüştür. Manevi olarak diri olabilmesi için iman etmiş olması gerekir. İman edecek ki Allah ile, Allah'ın sevgisiyle dirilmiş, rabbine âşık olmuş, rabbini ciddiye almış olsun. Bu yüzden iman etmeyenler ölüdür. Dolayısıyla Allah'ın ayetlerini istedikleri kadar okusunlar ya da istedikleri kadar ayetler kendilerine okunsun işitmezler. İnsan, Allah'ın ayetleri için "bunu rabbim bana söylüyor" demedikçe işitmiş olmaz.

Şimdiye kadar rabbimizin ayetlerini işitmediysek, Allah'ın ayetlerine karşı kör ve sağır davrandıysak, karanlıkta kaldıysak, ölü gibi olduysak rabbimiz bizi ayetleriyle, vahyiyle diriltsin, bizi vahyiyle nurlandırsın, vahyini bize nur yapsın, bize göz yapsın, ışık yapsın inşallah.

İn ente illâ nezîr: "Sen bir uyarıcısın." **İnnâ erselnâke bil hakkı beşîren ve nezîrâ:** "Muhakkak ki biz seni hak ile müjdeci ve uyarıcı olarak gönderdik." **Ve in min ummetin illâ halâ fîhâ nezîr:** "Hiçbir ümmet yoktur ki onların içinden onlara bir nezir (uyarıcı) göndermemiş olalım." Mutlaka her kavme, her ümmete, her cemaate, her topluluğa ayetlerimizi okuyan bir uyarıcı göndermişizdir. **Ve in yukezzibûke fe kad kezzebellezîne min**

[4] Fâtır /22

kablihim:[5] "Onlar seni yalanlıyorsa bil ki onlardan öncekiler de yalanlamıştı." İnsan ya rabbinin ayetlerini tasdik eder ya da yalanlar; yani ayetleri işitmiş, anlamış gibi yapıp "evet, kabul ediyorum" der; ama gereğini yerine getirmez. Rabbinin ayetlerini yalanlamak böyledir.

Biz seni hak üzere bir nezir (uyarıcı) ve müjdeci olarak gönderdik. Bununla beraber kendilerine uyarıcı göndermediğimiz hiçbir topluluk yoktur. Bu senden sonra da devam eder, mutlaka her kavme bir uyarıcı göndereceğiz, buyurdu Allah. Bu yüzden hiç kimse "ben anlamadım, duymadım" diyemez, mazeret üretemez.

İnnemâ yahşâllâhe min ibâdihil ulemâu:[6] "Allah'tan ancak âlim kulları layıkıyla haşyet duyar." Allah'tan haşyet duyanlar âlimdir. Kim Allah'tan haşyet duyuyorsa okuma, yazması olmasa bile âlimdir; ama Allah'tan haşyet duymuyorsa on tane üniversite bitirmiş, Kur'an'ı ezbere bilmiş olsa yine de âlim olmaz, sadece bilgi yüklü olur. Mesela; Allah Yahudi âlimleri için **"Tevrat'la yükümlü tutulup da onunla amel etmeyenlerin durumu ciltlerce kitap taşıyan merkebin durumu gibidir"**[7] buyurmuştur. Yahudi âlimleri de vahyin bilgisini yüklenmişlerdi; ama onunla amel etmezlerdi, bu yüzden kitap yüklü eşek gibiydiler. Aynı şey kıyamete kadar geçerlidir.

Biri de Allah'ın ayetlerine iman etmemişse, isterse ayetlerin hepsini ezbere bilsin, ayetleri okuyup, dinleyip, anlayıp imana, ahlaka, amele dönüştürmediyse sadece bilgi yüklenmiş olur; yani eşeğin, sırtına yük aldığı gibi o da bilgisinin yükünü yüklenmiş olur; ama Allah'a iman etmişse, rabbinden haşyet duyuyorsa bu durumda sadece Fatiha'yı bilse bile o âlimdir. Bunu Allah söylüyor.

[5] Fâtır /23-25
[6] Fâtır /28
[7] Cuma /5

Allah bizi kendisinden haşyet duyan âlimlerden eylesin inşallah.

İnnellezîne yetlûne kitâballâh: "Şüphesiz Allah'ın kitabını okuyanlar." **Ve ekâmûs salâh:** "Ve namazı ikame edenler." **Ve enfekû mimmâ rezaknâhum sirren ve alâniyeh:** "Kendilerine rızık olarak verdiklerimizi gizli ve aşikâre (Allah yolunda) sarf edenler." **Yercûne ticâreten len tebûr:**[8] "Asla zarar etmeyecekleri bir ticaret yapmışlardır (kazandıklarını umabilirler)." Onlar ticaretlerini Allah ile yapmışlardır, bu yüzden kazandıklarını da umabilirler; ama böyle değilse Allah'tan bir şey beklemesinler.

Li yuveffîyehum ucûrehum ve yezîdehum min fadlih: "Allah onlara ecirlerini tamamen öder ve lütfunu arttırır." **İnnehu gafûrun şekûr:**[9] "Muhakkak ki Allah, ğafurdur (mağfiret edendir) şekurdur (şükrün, teşekkürün karşılığını verendir)." Allah aynı zamanda iman edip salih amel işlediği için kuluna teşekkür edendir.

Vellezî evhaynâ ileyke minel kitâbi huvel hakku musaddikan limâ beyne yedeyh: "Sana vahyettiğimiz bu kitap kendinden öncekileri tasdik eden hakkın ta kendisidir." **İnnallâhe bi ibâdihî le habîrun basîr:**[10] "Muhakkak ki Allah, kullarının bütün hâllerinden haberdardır, hâllerini görendir." Hz. Âdem (a.s.)'dan Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'e kadar gelen bütün kitaplar, vahiyler Allah'ın kitabı, Allah'ın vahyidir.

Summe evresnel kitâbellezînastafeynâ min ibâdinâ: "(Senden) Sonra seçtiğimiz kulları bu kitaba varis kılarız." Allah devamında bunun sonucunu beyan ediyor. **Fe minhum zâlimun li nefsih:** "Onlardan bir kısmı nefsine zulmeder." Allah için geçmiş ya da gelecek yoktur, bu yüzden konuşurken de bu şekilde

[8] Fâtır /29
[9] Fâtır /30
[10] Fâtır /31

konuşur. Senden sonra seçtiğimiz kulları bu kitaba varis kılarız. Onlardan bir kısmı nefsine zulmeder; yani Allah'ın vahyini dinlemez, ciddiye almaz. **Ve minhum muktesid:** "Ve onlardan bir kısmı orta yolu seçer." Ayetleri dinler, okur ve anlayıp gerekeni yapmaya çalışır. **Ve minhum sâbikun bil hayrâti biiznillâh:** "Onların bir kısmı da Allah'ın izniyle hayırlarda müsabaka eder (birbirleriyle hayırda yarışır)." **Zâlike huvel fadlul kebîr:**[11] "İşte, büyük fazilet (büyük saadet) budur." Asıl kazananlar hayırda birbirleriyle yarışanlardır. Bunlar Allah'ın kitabına varis olmuşlar ve Allah'ın kitabına sarılıp hayırda yarışırlar. Hem kendileri iman edip imanlarının gereğini yerine getirirler, hem Allah'ın vahyini taşırken müsabaka ederler hem de hayırda önde gitmeye çalışırlar.

Cennâtu adnin yedhulûnehâ: "Onlar Adn cennetlerine girecekler." **Yuhallevne fîhâ min esâvire min zehebin ve lu'luâ:** "Orada altın bilezikler ve incilerle süslenirler." **Ve libâsuhum fîhâ harîr**: "Orada giyecekleri elbiseler de ipektendir." **Ve kâlûl hamdu lillâhillezî ezhebe annel hazen:** "Orada derler ki: Bizden üzüntüyü gideren Allah'a hamd olsun." Böyle söylemelerinin sebebi dünyadayken çok üzülmeleriydi. **İnne rabbenâ le gafûrun şekûr:**[12] "Muhakkak ki bizim rabbimiz ğafur ve şekurdur." "O mağfiret edendir, bizi mağfiret etti, bir de bize teşekkür etti, şükrümüzün karşılığını verdi" deyip hamd ederler.

Ellezî ehallenâ dârel mukâmeti min fadlih: "(Onlar derler ki) O ki lütfuyla bizi bu yurda yerleştirdi." Lütfuyla, ikramıyla bize bu yüksek makamı ihsan etti, ikram etti. **Lâ yemessunâ fîhâ nasabun ve lâ yemessunâ fîhâ lugûb:**[13] "Bize orada herhangi bir yorgunluk dokunmayacak, bize orada usanç da gelmez." Çünkü onlar dünyadayken koşmuşlar, yorulmuşlardı. Mutlaka

[11] Fâtır /32
[12] Fâtır /33-34
[13] Fâtır /35

dünyadayken onlara bir şeylerden bıkkınlık gelmiş ki Allah böyle buyuruyor!

Vellezîne keferû lehum nâru cehennem: "Ama inkâr edenlere de (Allah'ın ayetlerini ciddiye almayıp hakikati örtenlere de) cehennem ateşi vardır." **Lâ yukdâ aleyhim fe yemûtû ve lâ yuhaffefu anhum min azâbihâ:** "Aleyhlerinde hüküm verilmez ki ölsünler, kendilerinden azap da hafifletilmez." **Kezâlike neczî kulle kefûr:**[14] "İşte, biz tüm nankörleri böyle cezalandırırız." Bunlar Allah'a karşı nankörlük yapanlardır. Allah onlara vahiy nimetini vermiştir; ama onlar bu nimeti almaz, kabul etmez, hayatlarını kendi akıllarıyla ya da şeytanın verdiği vesveseyle yaşamaya çalışırlar.

Allah bizi nankörlerden eylemesin. Allah bizi dinine, kitabına varis kılıp hayırda yarışanlardan, müsabaka edenlerden, vahyi taşıyanlardan eylesin. Allah bizi kitabın varisliğini yapanlardan, varis olarak kabul ettiklerinden eylesin inşallah.

Ve hum yastarihûne fîhâ: "Onlar (o kaybedenler) orada (cehennemde) feryat ederler." **Rabbenâ ahricnâ na'mel sâlihan gayrellezî kunnâ na'mel**: "(Derler ki) Rabbimiz! Bizi buradan çıkar. (Bizi buradan çıkarır, tekrar dünyaya gönderip imkân verirsen) İşlediğimiz bu amelden başka salih ameller işleyeceğiz (bu sefer salih amel işleyeceğiz)." **E ve lem nuammirkum mâ yetezekkeru fîhi men tezekker:** "(Allah da buyurur ki) Size düşünebilecek bir kimsenin düşüneceği kadar ömür vermedik mi (size verdiğim ömür bunun için yeterli olmadı mı)?" **Ve câekumun nezîr:** "Hem size uyarıcı da geldi." Size uyarıcı da göndermiş ve sizi uyarmıştım. **Fe zûkû fe mâ liz zâlimîne min nasîr:**[15] "Tadın azabı! Zalimler için yardım edecek kimse yoktur (zalimlere kimse yardım edemez)."

[14] Fâtır /36
[15] Fâtır /37

İnnallâhe âlimu gaybis semâvâti vel ard: "Muhakkak ki Allah göklerin ve yerin gaybını bilendir." **İnnehu alîmun bi zâtis sudûr:**[16] "Muhakkak ki o, gönüllerde olanı bilendir." Hiç kimse içindekini ondan gizleyemez, Allah her şeyi bilendir.

Huvellezî cealekum halâife fîl ard: "Yeryüzüne sizi halifeler kılan odur." **Fe men kefere fe aleyhi kufruh:** "Artık kim inkâr ederse (bu halifeliği kabul etmezse) onun küfrü kendi aleyhinedir." Hayatı Allah adına, Allah'ın vahyiyle yaşamayanların bu küfrü kendi aleyhinedir. **Ve lâ yezîdul kâfirîne kufruhum inde rabbihim illâ maktâ:** "Kâfirlerin küfrü, Allah katında gazaptan başka bir şeyi arttırmaz (kâfirlerin küfrü onlar için helâkten başka bir şeyi arttırmaz)." **Ve lâ yezîdul kâfirîne kufruhum illâ hasârâ:**[17] "Kâfirlerin küfrü ancak ziyanlarını arttırır."

Bizi yeryüzünde halife kılan Allah, bizi halife olarak iman edenlerden eylesin. Allah bizi halifeliğini yapmaya ve rabbini temsil etmeye, rabbine ayna olmaya çalışanlardan eylesin. Allah bizi halifeliğini inkâr edenlerden, yok sayanlardan eylemesin inşallah!

İstikbâren fîl ardı ve mekres seyyii, ve lâ yahîkul mekrus seyyiu illâ bi ehlih: "Onlar yeryüzünde kibirlenip kötü tuzak kuruyorlardı (kötülük için tuzak kuruyorlardı). Oysa (kötü tuzak) sahibinden başkasının başına geçmez." Kim kötülükle hile yaparsa Allah o hileyi onun başına geçirir. Kim Allah'a, Allah'ın kullarına, mü'minlere hile yapmaya çalışırsa Allah onun hilesini başına geçirir, onu kazdığı kuyuya düşürür. **Fe hel yenzurûne illâ sunnetel evvelîn:** "Onlar geçmiştekiler hakkında verilen hükümden başkasını mı istiyorlar!" **Fe len tecide li sunnetillâhi tebdîlâ**: "Allah'ın âdetinde asla bir değişiklik bulamazsın." **Ve len**

[16] Fâtır /38
[17] Fâtır /39

tecide li sunnetillâhi tahvîlâ:[18] "Allah'ın, âdetini yerine getirmesinde asla bir ihmal de bulamazsın."

Allah bizi hile yapanlardan, insanlara ve kendi kendine tuzak kuranlardan eylemesin. Allah bizi tuzağını başına geçirdiği kimselerden eylemesin. Allah bizi ayetlerine gerçek manada iman edenlerden eylesin. Bizi kendi kendini kandıranlardan eylemesin inşallah.

MERYEM SÛRESİ

Kâf, hâ, yâ, ayn, sâd. Zikru rahmeti rabbike abdehu zekeriyyâ: "Kâf, hâ, yâ, ayn, sâd. Bu, rabbinin Zekeriya kuluna olan rahmetini anmasıdır." **İz nâdâ rabbehu nidâen hafiyyâ:**[19] "(Kulu Zekeriya) Bir zamanlar rabbine gizli gizli (içinden) nida etmişti (yalvarmıştı)."

Kâle rabbî innî ve henel azmu minnî veştealer re'su şeybâ: "Şöyle demişti: Rabbim! Şüphesiz kemiklerim gevşedi (yaşlandım). Saçım, sakalım ağardı." **Ve lem ekun bi duâike rabbî şakıyyâ:**[20] "Ve sana yaptığım dualarda (cevapsız bırakılarak) hiç mahrum olmadım."

Ve innî hıftul mevâliye min verâî: "(Zekeriya dedi ki) Ben benden sonra yerime geçecek olan yakınlarımdan endişe ediyorum." Onların kavmimi hidayetten saptırmasından endişe ediyorum. **Ve kânetimraetî âkıran fe heb lî min ledunke veliyyâ:**[21] "Karım da kısırdır. Bana tarafından bir evlat ver."

[18] Fâtır /43
[19] Meryem /1-3
[20] Meryem /4
[21] Meryem /5

Yerisunî ve yerisu min âli ya'kûb: "Bana ve Yakup hanedanına varis olsun." **Vec'alhu rabbî radıyyâ:**[22] "Ve onu razı olduğun kullarından kıl ya rabbi!"

Yâ zekeriyyâ innâ nubeşşiruke bi gulâminismuhu yahyâ: "(Allah şöyle buyurdu) Ey Zekeriya! Muhakkak ki biz seni Yahya adlı bir oğulla müjdeliyoruz." **Lem nec'al lehu min kablu semiyyâ**:[23] "Onun adını daha önce kimseye vermedik."

Kâle rabbî ennâ yekûnu lî gulâm: "(Zekeriya) Dedi ki: Benim nasıl çocuğum olur!" **Ve kânetimreetî âkıra:** "Hanımım da kısırdır." **Ve kad belagtu minel kiberi ıtiyyâ:**[24] "Ve ben de ihtiyarlığın son sınırına ulaştım."

Kâle kezâlik, kâle rabbuke huve aleyye heyyin: "(Allah şöyle buyurdu) İşte, böyle! Rabbin diyor ki: O benim için kolaydır." **Ve kad halaktuke min kablu ve lem teku şey'â:** [25] "Daha önce sen hiçbir şey değilken seni de yarattım (bunu böyle anla)."

Peki, Allah bu ayette bize ne anlatıyor?

Allah için hiçbir şey imkânsız değildir. Allah'a iman edenlerin böyle düşünmesi ve imkânsız görünen her konu hakkında mutlaka "rabbim ol derse olur" deyip Allah için imkânsızlığın olmadığına iman etmesi gerekir.

Sana böyle iman etmediysek "şartlar müsait değil, bunun olması imkânsızdır, duayla bile gerçekleşmez" dediysek bunun için senden af ve mağfiret diliyor, tövbe ediyoruz. Bizleri affet, mağfiret et ya rabbi! Senin gücün her şeye yeter ya rabbi!

Allah bu surede Hz. İbrahim (a.s.)'ı, Hz. Musa (a.s.)'ı, Hz. İsmail (a.s.)'ı ve Hz. İdris (a.s.)'ı peş peşe anlatır ve hepsinin de

[22] Meryem /6
[23] Meryem /7
[24] Meryem /8
[25] Meryem /9

salih kullar olduğunu beyan eder.[26] Devamında ise **"Rahman'ın ayetleri onlara okunduğunda ağlayarak secdeye kapanırlardı"**[27] buyurur. Bu, peygamberlerin özelliğidir. Bu yüzden iman edenlerin de Allah'ın ayetlerini okuyup ister Allah'ın haşyetinden, ister Allah'a olan muhabbetlerinden isterse de Allah'ın kendilerine bahşettiği sırlardan dolayı olsun mutlaka ağlayıp secdeye kapanmaları gerekir.

Fe halefe min ba'dihim halfun edâus salâte vettebeûş şehevât: "Onların arkasından öyle bir nesil geldi ki namazı zayi ettiler ve şehvetlerine uydular." **Fe sevfe yelkavne gayyâ:**[28] "Yakında (cehennemdeki) gayya kuyusuna yuvarlanacaklar." Zaten böyle olanlar dünyadayken de bu kuyuya yuvarlanmışlardı. Namazı zayi ettiler; yani namazı zayi ettikleri için Allah'ın huzuruna çıkamadılar. Allah'ın aşkıyla, muhabbetiyle yanmadılar, bunun yerine dünyanın derdiyle yandılar ve kendilerini namaz ile düzeltmediler. Allah'ın rızasının peşinde değil başka şeylerin; arzularının, isteklerinin peşinde koştular.

Cennâti adninilletî vaader rahmânu ibâdehu bil gayb: "Rahman'ın âbd olanlara görmedikleri hâlde va'd ettiği cennet Adn cennetleridir." **İnnehu kâne va'duhu me'tiyyâ:**[29] "Muhakkak ki Allah'ın va'di mutlaka yerine gelecektir."

Lâ yesmeûne fîhâ lagven illâ selâmâ: "(Cennettekiler) Orada boş bir söz işitmezler. Onlara (rablerinden) selam vardır." **Ve lehum rızkuhum fîhâ bukreten ve aşiyyâ:** "Ve orada sabah, akşam rızıklarını hazır bulurlar." **Tilkel cennetulletî nûrisu min ibâdinâ men kâne takıyyâ:**[30] "Bu öyle bir cennettir ki biz kullarımızdan takva sahibi olanları (Allah'a karşı sorumluluğunu

[26] Meryem /41, 51, 54, 56
[27] Meryem /58
[28] Meryem /59
[29] Meryem /61
[30] Meryem /62-63

yerine getirmeye çalışanları, takva elbisesini giyinmiş olanları) oraya varis kılacağız."

Rabbus semâvâti vel ardı ve mâ beynehumâ fa'budhu vastabir li ibâdetih:[31] "Göklerin ve yerin ve ikisinin arasında bulunanların hepsi rabbine aittir. Sen sadece ona âbd ol. Kulluğunda (âbdliğinde) sabret (sebat et)."

Ve yekûlul insan: "İnsan der ki." İnsan denince genel olarak bütün insanları birden anlamak lazım. **E izâ mâ mittu le sevfe uhracu hayyâ:** "Öldüğümde gerçekten diri olarak (topraktan) çıkarılacak mıyım?" **E ve lâ yezkurul insânu ennâ halaknâhu min kablu ve lem yeku şey'â:** "İnsan daha önce hiçbir şey değilken kendisini yarattığımızı düşünmez mi!" **Fe ve rabbike le nahşurennehum veş şeyâtîn:** "Rabbine and olsun ki mutlaka onları şeytanlarla beraber haşredeceğiz." **Summe le nuhdırannehum havle cehenneme cisiyyâ:**[32] "Sonra onları kesinlikle cehennemin çevresinde diz üstü hazır edeceğiz."

Summe le nenzianne min kulli şîatin eyyuhum eşeddu aler rahmâni ıtiyyâ: "Sonra her bir topluluktan Rahman'a karşı en isyankâr olanları mutlaka çekip çıkaracağız." **Summe le nahnu a'lemu billezîne hum evlâ bihâ sıliyyâ:**[33] "Sonra, oraya girmeye lâyık olanları muhakkak ki en iyi biz biliriz."

İnsan "öldüğüm zaman nasıl dirileceğim, mezardan nasıl çıkacağım" der. İnsan düşünmüyor mu daha önce onu biz yarattık, hem de kendisi yokken ve hiçbir şey değilken yarattık! Allah onu tekrar diriltmeye kadir değil midir! Yani insan, aklını kullanmıyor mu! Bu tür düşüncelere dalanları şeytanlarıyla beraber toplayacağız sonra onlara cehennemin etrafında diz çöktüreceğiz. Onları diz çöktürmüş vaziyette cehennemde hazır

[31] Meryem /65
[32] Meryem /66-68
[33] Meryem /69-70

bulunduracağız. Onların en şerlilerini teker teker alıp cehenneme sürükleyeceğiz. Her milletin içinden, rahman olan Allah'a karşı gelip haddini aşanları, rabbine karşı saygısızlık yapanları cehenneme atacağız. Bunu Allah söylüyor.

Ve in minkum illâ vâriduhâ: "Sizden hiç kimse yoktur ki oraya (cehenneme) uğramamış olsun." Mutlaka hepiniz oraya uğrayacaksınız, bütün insanlar cehennemin etrafında mutlaka diz çökmüş olacak. **Kâne alâ rabbike hatmen makdıyyâ**:[34] "Rabbinin kendine vacip kıldığı hüküm budur." Allah bir kere böyle söylediyse bu gerçekleşecek ve peygamberler de dâhil olmak üzere herkes mutlaka cehenneme uğrayacak.

Summe nuneccîllezînettekav ve nezeruz zâlimîne fîhâ cisiyyâ:[35] "Sonra rabbine karşı takva sahibi olanları oradan kurtaracağız. Zalimleri de dizüstü çökmüş olarak orada bırakacağız."

Ve izâ tutlâ aleyhim âyâtunâ beyyinât: "Ayetlerimiz onlara açık açık okunduğu zaman." **Kâlellezîne keferû lillezîne âmenû:** "İnkâr edenler, iman edenlere derler ki." **Eyyul ferîkayni hayrun makâmen ve ahsenu nediyyâ:**[36] "Bu iki topluluktan hangisi makamca daha iyi ve meclis olarak daha güzeldir."

İnnellezîne âmenû ve amilus sâlihâti se yec'alu lehumur rahmânu vuddâ:[37] "Muhakkak ki Rahman iman edip salih amel işleyenler için bir sevgi yaratacak (onlara sevgi verecek)."

Biri gerçekten iman etmişse ve salih amel işliyorsa Allah ona mutlaka kendinden bir sevgi verir, böylelikle hem kendisi mü'minleri sever hem de mü'minler onu sever. Eğer mü'minler birbirlerini sevmiyorsa iman etmedikleri, salih amel işlemedikleri

[34] Meryem /71
[35] Meryem /72
[36] Meryem /73
[37] Meryem /96

ve imanlarını salih amelle perçinlemedikleri içindir. Bu aynı zamanda sevgi yoksa iman olmaz demektir. Bu yüzden Resulullah (s.a.v.) Efendimiz *"cennete giremezsiniz iman etmedikçe, iman etmiş olmazsınız birbirinizi sevmedikçe"*[38] buyurmuştur. O hâlde birbirimizi sevmiyorsak Allah bu sevgiyi bize vermemiş demektir; ama her ne olursa olsun nihayetinde Allah bu sevgiyi vereceğini va'detmiştir. Bunun şartı ise iman edip salih amel işlemektir; çünkü Allah "iman etmiş ve salih amel işlemişseniz kendimden size sevgi vereceğim" buyurdu.

Birbirimizi sevemediysek senden af diliyor, mağfiret diliyoruz. Bizi affet, mağfiret et ya rabbi!

Sadakallahulazim

Allah her şeyi en iyi bilendir, yarattığını en iyi tanıyandır. Kimin nasıl bir hayat yaşadığını, ne kadar iman ettiğini, ne kadar günah işlediğini, ne kadar şirke düştüğünü en iyi bilendir. Bizim bildiklerimizi bildiği gibi aynı şekilde kendimiz hakkında bilmediklerimizi de bilendir. Bu yüzden biz de hem bildiğimiz hem de bilmediğimiz günahlarımıza tövbe ediyor, istiğfar ediyoruz.

Sen erhamerrahiminsin ya rabbi! Sen tevvaburrahimsin ya rabbi! Sen ğafururrahimsin ya rabbi! Günahlarımızı mağfiret et ya rabbi! Bizi bize bırakma ya rabbi! Sen bizi bize bırakırsan biz kendine zulmedenlerden, hüsrana uğrayanlardan oluruz. Sen bize mağfiret etmez ve rahmetinle muamele etmezsen kaybedenlerden, hüsrana uğrayanlardan oluruz ya rabbi! Biz kendi nefsimize zulmettik, zalimlerden olduk, ayetlerine iman edemedik, seni dinleyemedik, dinlediğimiz hâlde dinlememiş gibi yaptık. Bunun için senden af diliyor, mağfiret diliyoruz ya rabbi! Bizleri affet, mağfiret et ya rabbi!

Allah hepinizden razı olsun.

[38] Müslim, îman 93, 84; Tirmizî, Et'ime 45, Kıyamet 56; İbni Mace, Mukaddime 9, Edeb 11

10.Bölüm

NİSÂ - TÂHÂ
VÂKIA - NEML
SÛRELERİ

EUZUBİLLAHİMİNEŞŞEYTANİRRACİM
BİSMİLLAHİRRAHMANİRRAHİM

Elhamdulillahi rabbil âlemin esselatu vesselamu aleyke ya seyyidel evveline vel ahirin ve ila cemiil enbiyayi vel murselin ve ila cemiil evliyayi vel hamdulillahi rabbil âlemin.

Rabbimizin indirdiği ayetlere; duayla, istiğfarla, tövbeyle, hamdla, şükürle karşılık vermeye çalışıyorduk. Nisâ Suresi 142. Ayet'le devam edelim inşallah.

EUZUBİLLAHİMİNEŞŞEYTANİRRACİM
BİSMİLLAHİRRAHMANİRRAHİM

NİSÂ SÛRESİ

İnnel munâfikîne yuhâdiûnallahe ve huve hâdiuhum:[1] "Muhakkak ki münafıklar (kendilerince) Allah'ı aldatmaya çalışırlar. Oysaki o (Allah) onları aldatır (onlar sadece kendi kendilerini kandırırlar)." Allah'ın hükmü, emri mutlaka her zaman için geçerlidir. Bu yüzden Allah'ın herhangi bir emri için "bu, geçmişteki ümmetleredir" ya da "bu hüküm Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'in döneminde geçerliydi" demek yanlıştır; çünkü Allah'ın hükmü kıyamete kadar geçerlidir.

Allah bir de münafıkların vasıflarını anlatır. **Ve izâ kâmû ilas salâti kâmû kusâlâ:** "Ve onlar namaza kalktıkları zaman üşenirler." Namaz onlara ağır gelir; yani "namaz kılmazsam ayıp olur, başkaları bana laf söyler" deyip üşenerek namaza kalkarlar.

[1] Nisâ /142

Yurâunen nâs: "İnsanlara gösteriş yaparlar." Demek ki münafıklar, insanların görmesi için namaz kılıyormuş! "Ben Müslümanım" derler, dolayısıyla Müslümanlıklarını göstermek için insanlara gösteriş yaparlar. **Ve lâ yezkurûnallâhe illâ kalîlâ**:[2] "Bir de Allah'ı çok az zikrederler." Evet, Allah'ı zikrederler; ama çok az zikrederler. Bunlar münafıkların özelliklerindendir.

Peki, tembelliğinden dolayı namaz kılmayanlar ya da namaz kılmaya üşenenler de münafık sınıfına girer mi? -Evet, girer; ama içi namaz kılmak için yanıp tutuşanlar, namaz kılmak isteyip de tembelliğinden dolayı kılamayanlar elbette ki gösteriş için namaz kılanlarla bir değildir. Zaten namaz kılmadıkları için onları yakan şey imanlarıdır. Böyle olanların imanı vardır; ama tembelliklerinden dolayı namaz kılamazlar. Yapmaları gereken şey; silkelenip tembelliklerini üzerlerinden atmaktır. Ramazan ayı bunun için büyük bir fırsattır. Bu hâlde olanlar şimdiye kadar silkelenmedilerse inşallah bu mübarek Ramazan ayında artık silkelenirler.

Allah bir de "münafıklar kendilerince Allah'ı aldatmaya çalışırlar" buyurdu. Demek ki münafıklar aynı zamanda Allah'ı kandırmaya çalışıyormuş! İşte, Allah'ı bu kadar biliyorlar! İmanları olmadığı hâlde gösteriş yapıp "namaz kılıyorum, herhâlde cennete giderim" diye düşünüyorlar. Allah bunu "Allah'ı kandırmaya çalışmak" olarak beyan etti. Evet, münafıklar Allah'ı kandırmaya çalışırlar, oysaki sadece kendi kendilerini kandırırlar; çünkü Allah, kulundan ilk önce iman etmesini ister.

Münafığın bir diğer özelliği de Allah'ı çok az zikretmesidir. Peki, bu zikri nasıl yapar, "Allah Allah" zikrini mi az çeker?

Elbette ki hayır. Böyleleri hayatlarını yaşarken önlerine her ne gelirse gelsin Allah'ın hesabını yapmak ve Allah'ı zikretmek yerine başka hesaplar yaparlar; yani Allah'ı hayatlarının içine

[2] Nisâ /142

müdahil etmez, Allah'ın hesabını yapmazlar, böylelikle Allah'ı çok az zikretmiş olurlar. Sırf insanlara gösteriş olsun, "ben de mü'minim, Müslümanım" demek ve kendi kendilerini kandırmak için arada bir Allah'ı zikredip Allah'a itaat ederler; ama bunu da çok az yaparlar; yani genel itibariyle kendi hesaplarını yaparlar. Allah böyle olanların münafık olduğunu beyan etti. Bu yüzden ya Allah'ın hesabını yapar hayatını Allah'a göre yaşarsın ya da kendi hesabını yapıp Allah'ı az zikreder, Allah'ın hesabını az yaparsın, böyle olunca da Allah'ın münafık diye beyan ettiklerinden olursun! Yani ya hep ya hiç! Bunun ortası yoktur.

Allah, münafıkların hâlini anlatmaya devam ediyor. **Muzebzebîne beyne zâlike lâ ilâ hâulâi ve lâ ilâ hâulâ':**[3] "Bunlar arasında (imanla küfür arasında) zıplar dururlar (gider gelirler). Ne o tarafa ne de bu tarafa bağlanırlar." Çekirgenin zıpladığı gibi imanla küfür arasında bir o tarafa, bir bu tarafa zıplarlar. Bu hâllerinden dolayı Allah onlar için müzebzebin; yani "zıplayanlar" buyurdu. Onlar ne kâfir ne de mü'min olurlar. İkisi arasında zıplayıp dururlar, hep tereddüt içindedirler, emin değildirler.

Peki neden tereddüt ederler? -İman etmemişler de ondan; çünkü iman, emin olmak, emin olunan demektir. Allah'ın bir ismi de Mü'min'dir. Mü'min; emin olunan manasına gelir. Kul, rabbinden yüzde yüz emin değilse rabbine iman etmemiştir, dolayısıyla da mü'min olmaz.

Mü'min aynı zamanda kendisinden de emin olunandır; yani insanların kendisine güvendiği kimse demektir. O hâlde acaba mü'minler birbirine ne kadar güveniyor diye bakmamız gerekir. Mesela; baktığımızda iman ettiğini söyleyen insanlar birbirlerinden çek, senet isterler, bu da yetmez, ayrıca kefil isterler. Bunun sebebi; birbirlerine güvenlerinin olmamasıdır.

[3] Nisâ /143

Hâlimiz ortadır, eksiğimizi gizlemiyoruz, bu yüzden de rabbimize tövbe edip istiğfar ediyor, hâlimizi beyan ediyoruz.

Ve men yudlilillâhu fe len tecide lehu sebîlâ:[4] "Allah kimi dalâlette bırakırsa (kim dalâleti bildiği hâlde yine de dalâleti tercih ederse Allah da onun dalâlette kalmasını onaylar, dolayısıyla) ona artık asla çıkış yolu bulamazsın." O, dalâletten kurtulmaz, artık iman etmez. Bu, Allah onun kalbini mühürledi anlamına gelir.

Yâ eyyuhellezîne âmenû lâ tettehızûl kâfirîne evliyâe min dûnil mu'minîn: "Ey iman edenler (iman ettiğini iddia edenler)! Mü'minleri bırakıp da kâfirleri dost edinmeyin." Yani dostluğunuz mü'minlere olsun, mü'minlerle dost olun, mü'minlerle beraber olun. **E turîdûne en tec'alû lillâhi aleykum sultânen mubînâ:**[5] "(Bunu yaparak) Allah'a aleyhinizde apaçık bir delil mi vermek istiyorsunuz!" Allah'a "bu yanlışımı bana karşı kullan" mı demek istiyorsunuz!

İnnel munâfikîne fîd derkil esfeli minen nâr: "Muhakkak ki münafıklar cehennemin en alt tabakasındadır." **Ve len tecide lehum nasîrâ**:[6] "Ve kimse onlara asla yardım edemez (onlara asla yardımcı bulamazsın)." Demek ki kâfirleri dost edinmek bizi münafık yapıyormuş!

Allah yine de kapıyı aralayıp kullarını davet eder. **İllellezîne tâbû ve aslehû va'tesamû billâhi ve ahlesû dînehum lillâh**:[7] "Ancak tövbe edip kendini ıslah edenler (düzeltenler) ve dini Allah'a has kılıp bütünüyle (Allah'a iman edip, emrine teslim olup) Allah'a sarılanlar müstesna." Dikkat edilirse Allah bu ayette "Allah'ın ipine sarılanlar" demedi, bunun yerine **va'tesamû billâh:** "Allah'a sarılanlar" buyurdu.

[4] Nisâ /143
[5] Nisâ /144
[6] Nisâ /145
[7] Nisâ /146

Peki, Allah'a nasıl sarılmak gerekir?

Allah'a teslim olarak Allah'ın muhabbetine sarılmak gerekir. Öyle ki Allah'a sarılmış olunabilsin. Sarılmak bir de Allah'ın beyan ettiği üzere dini Allah'a has kılmaktır; yani "din bütünüyle Allah'ındır, mülk bütünüyle Allah'ındır, hüküm Allah'ındır, emir Allah'ındır, hesap bütünüyle Allah'a aittir" diyebilmektir. İşte, Allah böyle yapanlar müstesna, buyurdu.

Fe ulâike meal mu'minîn: "İşte, onlar mü'minlerle beraberdirler." Dini, Allah'a has kılıp Allah'a sarılanlar artık kâfirleri dost edinmez. Onlar artık mü'minlerle beraberdir. **Ve sevfe yu'tillâhul mu'minîne ecran azîmâ**:[8] "Ve Allah mü'minlere yakında azim bir ecir verecek." Artık onlar da mü'minlerden sayılır. Allah bu ikramı onlara da yapacak.

Mâ yef'alullâhu bi azâbikum in şekertum ve âmentum: "Şayet iman eder ve şükrederseniz Allah size neden azap etsin ki!" En büyük şükür; Allah, kuluna rab olduğu için, kuluna peygamber gönderdiği, vahiy gönderdiği, yol gösterdiği için yapılmalıdır. Eğer iman eder ve şükrederseniz Allah size neden azap etsin; yani Allah sizi azap etmek için mi yaratmış! Hiç böyle bir şey olur mu! Ama iman etmez, nankörlük yapar, küfrederseniz kendi kendinize zulmetmiş, kendinizi Allah'ın azabına atmış olursunuz. **Ve kânallâhu şâkiran alîmâ:**[9] "Allah şakirdir, âlimdir." Allah, kuluna teşekkür edendir ve şükrün karşılığını verendir. Allah'ın Şakir ismi bir kulda tecelli etmezse o kul şükretmez, dolayısıyla nankörlük yapar. Oysaki kul en büyük şükrü rabbine yapmalıdır.

Şimdiye kadar bilmeden, anlamadan rabbimizi aldatmaya kalkıştıysak, yanlış yaptığımız, gerçek manada iman etmediğimiz, imanımıza küfrü, şirki, nifakı karıştırdığımız hâlde "ben mü'minim" deyip rabbimizi kandırmaya çalıştıysak, kendi

[8] Nisâ /146
[9] Nisâ /147

kendimizi kandırdıysak bunun için rabbimizden af diliyor, mağfiret diliyoruz. Namaza kalkarken üşene üşene kalktıysak, namaz bize yük olduysa namazı Allah'tan bir ikram olarak değil de borç olarak görüp "namaz borçtur" dediysek, "insanlar beni namaz kılıyor bilsin" diye gösteriş için namaz kıldıysak rabbimizden af diliyor, mağfiret diliyoruz. Hayatımızın her anında rabbimizi zikretmediysek ya da çok az zikrettiysek, hayatımızın her anında rabbimizin hesabını yapmadıysak bunun için de rabbimizden af diliyor, mağfiret diliyoruz. Bizleri affet, mağfiret et ya rabbi!

Allah'ın "müzebzebin; bir o tarafa, bir bu tarafa zıplayanlar" dediği insanlar gibi biz de bazen mü'min, bazen de kâfir, münafık, müşrik gibi olduysak, böyle bir tavır gösterdiysek, her anda bir mü'min, Müslüman gibi bir tavır sergileyemeyip "rabbim Allah'tır, ben Allah'a teslim olanlardanım" diyemediysek, aynı şekilde rabbimizin ayetleri okunduğunda "işittik ve itaat ettik" diyemediysek rabbimizden af diliyor, mağfiret diliyoruz. Kâfirleri, müşrikleri, münafıkları bilmeden, farkında olmadan dost edindiysek "onlar bizim velimizdir, dostumuzdur, arkadaşımızdır" dediysek, herhangi bir sebepten dolayı bir mazeret üretip kâfirleri dost edindiysek rabbimizden af diliyor, mağfiret diliyoruz.

Allah bizi dalâlette kalanlardan eylemesin. Allah bizi "onları asla hidayete erdiremezsin" dediği kullarından eylemesin. Mazeretimiz ne olursa olsun kâfirleri hiçbir zaman dost edinmeyeceğimizi rabbimize arz ediyor, böyle bir şey yapmışsak tövbe ediyoruz. Bizi mağfiret et ya rabbi! Sen afuvvsun ya rabbi! Eğer şimdiye kadar böyle yanlışlar yaptıysak sana dönüp tövbe ediyoruz. Nefsimizi, kendimizi ıslah edeceğimize, sana sarılacağımıza, dini sadece sana halis kılacağımıza ve sana ihlaslı kullar olacağımıza söz veriyoruz. Bize yardım et ya rabbi! Bundan sonra mü'minlerle beraber olacağımıza söz veriyoruz. Bizi mü'minlerle beraber eyle ya rabbi! Şimdiye kadar gerçek manada imanı anlamadığımızdan dolayı iman edip sana şükredemediysek

bu eksiğimiz için senden af diliyor, mağfiret diliyoruz ya rabbi! Bizi iman edenlerden, şükredenlerden eyle ya rabbi!

TÂHÂ SÛRESİ

Tâ hâ. Mâ enzelnâ aleykel ku'râne li teşkâ: "Tâ, hâ. Biz bu Kur'an'ı sana meşakkat çekesin diye indirmedik." **İllâ tezkireten li men yahşâ:**[10] "(Biz bu Kur'an'ı) Ancak Allah'tan haşyet duyanlara zikir olsun (nasihat olsun, hatırlatma olsun, öğüt olsun) (diye indirdik)."

Allah mukaddes vadi Tuva'da Hz. Musa (a.s.)'a vahyettiğini beyan eder. **İnnenî enallâhu lâ ilâhe illâ ene fa'budnî ve ekımis salâte li zikrî:**[11] "Muhakkak ki ben Allah'ım, benden başka ilah yoktur. Sadece bana âbd ol ve beni zikretmek için namaz kıl."

İnnes sâate âtiyeh: "Mutlaka o saat (o kıyamet saati, dirileceğimiz, Allah'ın huzurunda toplanacağımız o gün) gelecektir." **Ekâdu uhfîhâ li tuczâ kullu nefsin bimâ tes'â:**[12] "Herkesin ne kazandığını görüp onunla mükâfatlanacağı veya cezalandırılacağı (o günü, o anı) neredeyse kendimden bile gizleyeceğim." Herkesin amelinin karşılığını göreceği o gün o kadar dehşetlidir ki o günü neredeyse kendimden bile gizleyeceğim, buyurdu Allah.

Fe lâ yasuddenneke anhâ men lâ yu'minu bihâ vettebea hevâhu fe terdâ:[13] "O hevasına tabi olmuş, ona iman etmeyen (kıyametin geleceğine iman etmeyen, hayatı ona göre yaşamayan, cehenneme yuvarlanacak olan) kimse seni bundan

[10] Tâhâ /1-3
[11] Tâhâ /14
[12] Tâhâ /15
[13] Tâhâ /16

alıkoymasın sonra helak olursun." Seni ahireti kazanmaktan, mü'min olmaktan, rabbini dinlemekten alıkoymasın.

Allah bizi ayetlerini dinleyenlerden eylesin. Allah bizi hevasına tabi olanlardan, cehenneme yuvarlanacak olanlardan, böylelerine arkadaş olanlardan eylemesin. Allah "neredeyse o günü, o anı kendimden bile gizleyeceğim" dediği o günde bizi mahcup eylemesin, kaybedenlerden eylemesin inşallah.

Kezâlike nakussu aleyke min enbâi mâ kad sebak: "Böylece sana geçmiş olan ümmetlerin haberlerini anlatıyoruz." **Ve kad âteynâke min ledunnâ zikrâ:** "Şüphesiz ki sana tarafımızdan bir zikir verdik." **Men a'rada anhu fe innehu yahmilu yevmel kıyâmeti vizrâ:** "Kim ondan yüz çevirirse muhakkak ki o, Kıyamet günü ağır bir yükün altına girmiştir (dolayısıyla cehenneme yuvarlanır)." **Hâlidîne fîhi, ve sâe lehum yevmel kıyâmeti hımlâ:** "Onlar orada ebedi olarak kalacaklar. Kıyamet günü yüklendikleri o yük onlar için ne kötü bir yüktür!" **Yevme yunfehu fîs sûr:** "O gün Sur'a üflenecek." **Ve nahşurul mucrimîne yevme izin zurkâ:** "(Allah'a karşı) Cürüm işlemiş (suç işlemiş) olanları morarmış (rengi sararmış) hâlde huzurumuzda toplayacağız." **Yetehâfetûne beynehum in lebistum illâ aşrâ:** "Onlar kendi aralarında gizli gizli konuşacaklar (görüşecekler). (Birbirine diyecekler ki) Dünyadaki hayatınız on gündü." **Nahnu a'lemu bimâ yekûlûn:**[14] "Onların (kendi aralarında) konuştuğu şeyleri biz biliriz."

Ve haşeatil asvâtu lir rahmâni fe lâ tesmeu illâ hemsâ: "O gün Rahman'ın heybetinden hiç kimse konuşamaz (sesleri kesilir). (O gün) Soluk almaktan başka ses işitilmez (sadece nefes sesi işitilir)." **Yevme izin lâ tenfauş şefâatu illâ men ezine lehur rahmânu ve radıye lehu kavlâ:**[15] "O gün hiç kimsenin şefaati

[14] Tâhâ /99-104
[15] Tâhâ /108-109

fayda vermez; ancak Rahman'ın izin verdiği ve konuşmasından razı olduğu kimse müstesna."

Böyle bir günde Allah bizi mahcup eylemesin. Allah bizi Rahman'ın razı olduğu, konuşmasına izin verdiği kullarının şefaatine nail eylesin. Allah bizi razı olduğu, şefaat izni verdiği kullarından eylesin inşallah.

Ve men a'rada an zikrî fe inne lehu maîşeten dankâ: "Kim benim zikrimden (ayetlerimden) yüz çevirirse ona dar bir geçim vardır." **Ve nahşuruhu yevmel kıyâmeti a'mâ:** "Ve Kıyamet günü onu kör olarak haşrederiz." **Kâle rabbi lime haşertenî a'mâ ve kad kuntu basîrâ:**[16] "(O kişi Kıyamet günü) Diyecek ki: Ben dünyadayken görüyordum ya rabbi! Bugün neden beni böyle kör haşrettin?"

Kâle kezâlike etetke âyâtunâ fe nesîtehâ: "Ona denecek ki: Sana ayetlerimiz geldi; ama sen onları unuttun." **Ve kezâlikel yevme tunsâ:** "Onun için bugün sen de unutulursun." Ona "benim ayetlerimi ciddiye almadın, beni, ayetlerimi unuttun, ben de bugün seni unutacağım" denir. **Ve kezâlike neczî men esrefe ve lem yu'min bi âyâti rabbih:** "İsraf edenleri, rabbinin ayetlerinden yüz çevirenleri (ayetleri dinlemeyenleri, unutanları) işte böyle cezalandırırız." **Ve le azâbul âhıreti eşeddu ve ebkâ:**[17] "Ahiret azabı ise daha şiddetli ve bakidir." Muhakkak ki kendini israf edenlere, kendini harcayıp rabbinin ayetlerine iman etmeyenlere en şiddetli azap vardır, hem de o azap baki, ebedi bir azaptır, buyurdu Allah.

Allah bizi ayetlerine iman edenlerden eylesin. Allah bizi ayetlerini unutanlardan eylemesin. Kıyamet günü kör olarak

[16] Tâhâ /124-125
[17] Tâhâ /126-127

haşrettiği, kendini israf eden, kendini harcayan kullarından eylemesin. O baki olan azaptan bizleri muhafaza eylesin inşallah.

VÂKIA SÛRESİ

Allah, Vakıa Suresi'nde kıyamet anını anlatır. Elbette ki o gün mutlaka gelecek ve Allah, insanları diriltip huzurunda toplayacaktır. **Hâfidatun râfiah:**[18] "Yücelten de, indiren de o dur." Bu her şey için geçerlidir. İnsanı yücelten de aşağıların aşağısına indiren de Allah'tır; yani kul, Allah ile beraber olur, rabbini dinlerse yücelir, yoksa en aşağıya iner.

Ve kuntum ezvâcen selâseh:[19] "O gün üç sınıf olacaksınız." Birinci sınıf sağdakiler, ikinci sınıf soldakiler, üçüncü sınıf ise hayırda yarışanlardır."[20] **Ulâikel mukarrebûn:** "Onlar (hayırda yarışanlar) mukarrebun olanlardır (Allah'a en yakın olanlardır)." **Fî cennâtin naîm:** "Onlar Naim cennetlerindedirler." **Sulletun minel evvelîn:** "Çoğu geçmiş ümmetlerden (bir cemaattir)." **Ve kalîlun minel âhirîn:**[21] "Birazı da sonra gelenlerdendir." Demek ki öncekiler arasında veliler, Allah'a yakın olan mukarrebunlar daha çokmuş, birazı da bunlardan sonra gelenlermiş! Bu da ümmetin içindeki velilerin azlığını gösterir. Allah sonraki ayetlerde ise onlara olan ikramını anlatır ve her türlü nimetten bahseder.

Allah bizi hayırda yarışan, müsabaka yapan mukarrebunlardan eylesin inşallah!

Fe lev lâ izâ belegatil hulkûm: "Can boğaza geldiği vakit." **Ve entum hîne izin tenzurûn:** "(O canı boğazına gelmiş olana) O

[18] Vâkıa /3
[19] Vâkıa /7
[20] Vâkıa /8-10
[21] Vâkıa /11-14

zaman bakar durursunuz." **Ve nahnu akrebu ileyhi minkum:** "Biz ona (o ölmek üzere olana) sizden daha yakınız." **Ve lâkin lâ tubsirûn:** "Ama siz (bunu) göremezsiniz." **Fe lev lâ in kuntum gayre medînîn:** "Eğer hesaba çekilmeyecekseniz." **Terciûnehâ in kuntum sâdikîn:**[22] "Sadıklardansanız haydi, onu (ruhu) geri çevirin bakalım (haydi, ölmesine müsaade etmeyin bakalım)!"

Fe emmâ in kâne minel mukarrebîn: "Ama (o ölmek üzere olan) Allah'a yakın olanlardan birisiyse." **Fe revhun ve reyhânun ve cennetu naîm:** "Artık ona rahatlık, güzel rızık ve Naim cenneti (aklın almayacağı nimetler) vardır." **Ve emmâ in kâne min ashâbil yemîn:** "(Ölmek üzere olan) Sağdakilerden ise." Kitabını sağından alacak biriyse. **Fe selâmun leke min ashâbil yemîn:** "Ona da selam sana ashabı sağ, (denir)." Ona da cennetten selam vardır. **Ve emmâ in kâne minel mukezzibîned dâllîn:** "Ama mükezzibinden dalâlette olan biriyse." Allah'ın ayetlerini yalan sayan, yoldan çıkmış biriyse. **Fe nuzulun min hamîm:** "(Ona da) Kaynar sudan ziyafet (vardır)." **Ve tasliyetu cahîm:** "Ve gideceği yer de cehennemdir." **İnne hâzâ le huve hakkul yakîn:**[23] "İşte, oradaki kesin gerçek budur."

Fe sebbih bismi rabbikel azîm:[24] "Öyleyse (bunu anladıysan) azîm olan rabbinin ismini tesbih et." Biz de âzim olan rabbimizin ismini tesbih ediyoruz. Subhane rabbiyel azîm. Subhane rabbiyel azîm. Subhane rabbiyel azîm.

[22] Vâkıa /83-87
[23] Vâkıa /88-95
[24] Vâkıa /96

NEML SÛRESİ

Tâ sîn. Tilke âyâtul kur'âni ve kitâbin mubîn: "Bunlar, mübin olan (apaçık olan) kitabın, Kur'an'ın ayetleridir." **Huden ve buşrâ lil mu'minîn:**[25] Mü'minler için bir müjde ve hidayettir."

Allah bu mü'minlerin kim olduğunu beyan ediyor. **Ellezîne yukîmûnes salâh:** "Onlar ki (mü'minler ki) namazlarını ikame ederler (namaz ile Allah'ın huzurunda dururlar)." **Ve yu'tûnez zekâh:** "Ve zekâtlarını verirler (temizlenirler)." **Ve hum bil âhıreti hum yûkınûn:**[26] "Ve onlar ahirete kesinkes iman etmişlerdir (yakîn sahibi olmuşlardır)." Hayatlarını ahireti görüyormuşçasına ahirete göre yaşarlar. İşte, bunlar mü'minlerdir. Allah'ın bu ayetleri onlar için müjde ve hidayet olur.

İnnellezîne lâ yu'minûne bil âhireti zeyyennâ lehum a'mâlehum: "Muhakkak ki ahirete iman etmeyenlerin amelleri ise kendilerine süslü görünür." **Fe hum ya'mehûn:** "Onlar orada bocalar dururlar." Ne gerçek manada iman ederler, ne ahiret için gerekeni yaparlar ne de ayrı dururlar, üstelik amelleri kendilerine süslü görünür**. Ulâikellezîne lehum sûul azâb:** "İşte, bunlar için azabın en kötüsü vardır." **Ve hum fîl âhıreti humul ahserûn:**[27] "Onlar ahirette de en çok pişman olacak olanlardır (ahirette hüsran içindedirler)."

Bizi ahirette hüsrana uğrayanlardan eyleme ya rabbi! Ameli kendilerine süslü görünenlerden eyleme ya rabbi! Ayetlerini dinlemediği, anlamadığı hâlde hakta, hakikatte olduğunu zannedenlerden eyleme ya rabbi! "Doğru yapıyoruz, güzel yapıyorsun" deyip birbirlerini kandıranlardan eyleme ya rabbi!

[25] Neml /1-2
[26] Neml /3
[27] Neml /4-5

Bizi gerçek manada namazı ikame edenlerden, zekâtı verenlerden, ahirete karşı yakîn sahibi olanlardan, hayatını ahireti önündeymiş gibi yaşayanlardan eyle ya rabbi! Ayetlerinin, vahyinin kendisi için hidayet olduğu, kendisine müjde olduğu kullarından eyle ya rabbi! Sen erhamerrahiminsin ya rabbi! Dualarımızı kabul eyle ya rabbi!

Allah Hz. Davut (a.s.) ve Hz. Süleyman (a.s.)'ı anlatır. **Ve varise suleymânu dâvûd:** "Süleyman, Davud'a mirasçı oldu." **Ve kâle yâ eyyuhen nâsu ullimnâ mentıkat tayr:** "Süleyman dedi ki: Ey insanlar! Bize kuş dili öğretildi." **Ve ûtînâ min kulli şey':** "Ve bize her şeyden ikram edildi." **İnne hâzâ le huvel fadlul mubîn:**[28] "Muhakkak ki bu, Allah'ın apaçık bir ikramıdır (ihsanıdır)."

Ve huşire li suleymâne cunûduhu minel cinni vel insi vet tayrı fe hum yûzeûn: "Sonra Süleyman cinlerden, insanlardan ve kuşlardan müteşekkil olan ordularını topladı. Hepsini toplayıp düzene koydu." **Hattâ izâ etev alâ vâdin neml:** "Nihayet karınca vadisine geldikleri zaman." **Kâlet nemletun yâ eyyuhen nemludhulû mesâkinekum:** "(Kraliçe) Karınca dedi ki: Ey karıncalar! Yuvalarınıza girin." **Lâ yahtımennekum suleymânu ve cunûduhu ve hum lâ yeş'urûn:**[29] "Süleyman ve orduları sizi fark etmeden (görmeden) ezmesin (çiğnemesin)."

Fe tebesseme dâhıken min kavlihâ: "(Süleyman karıncanın) Bu sözünden dolayı tebessüm edip güldü." **Ve kâle rabbi evzı'nî en eşkure ni'metekelletî en'amte aleyye ve alâ vâlideyye ve en a'mele salihan terdâhu:** "Dedi ki: Rabbim! Bana, anne ve babama verdiğin nimetlere şükretmek için beni muvaffak kıl ki senin razı olacağın salih işler yapayım." **Ve edhılnî bi rahmetike fî ibâdikes sâlihîn:** [30] "Beni rahmetinle, salih kullarının arasına kat." Karınca hem Hz. Süleyman (a.s.)'ı tanıyor hem de

[28] Neml /16
[29] Neml /17-18
[30] Neml /19

onun Allah'ın peygamberi olduğunu dolayısıyla kendilerini ezmeyeceğini biliyor!

Şimdiye kadar bize böyle öğretildiği için karıncalara, hayvanlara bakıp onları hiçbir şey bilmeyen, akılsız varlıklar olarak anladıysak bunun için senden af diliyor, mağfiret diliyoruz ya rabbi! Hayvanlara bakarken, nazar ederken Hz. Süleyman (a.s.) gibi nazar etmemizi bizlere ihsan eyle ya rabbi!

Ve tefekkadat tayra fe kâle mâliye lâ eral hudhud: "Sonra (Süleyman) kuşları teftiş etti ve dedi ki: Hüdhüd kuşunu neden göremiyorum?" **Em kâne minel gâibîn:** "Yoksa kayıplara mı karıştı?" O nereye kayboldu? **Le uazzibennehu azâben şedîden ev le ezbehannehû ev le ye'tiyennî bi sultânin mubîn:**[31] "(Eğer izin almadan bu şekilde kaybolmuşsa) Bana açık bir mazeret beyan etmezse onu mutlaka şiddetli bir şekilde cezalandıracağım ya da onu keseceğim."

Fe mekese gayre baîd: "Hüdhüd çok geçmeden geldi." **Fe kâle ehattu bi mâ lem tuhıt bih:** "(Hüdhüd, Süleyman'a) Dedi ki: Senin bilmediğin bir şeyi öğrendim." **Ve ci'tuke min sebein bi nebein yakîn:** "Sana Sebe'den gerçek bir haber getirdim." **İnnî vecedtumreeten temlikuhum:** "Orada bir kadın gördüm ki onlara hükümdarlık ediyordu." Sebe'nin melikesiydi, kraliçesiydi, o memleketi bir kadın idare ediyordu. **Ve ûtiyet min kulli şey':** "Ve ona her şeyden verilmişti." **Ve lehâ arşun azîm:**[32] "Ve onun büyük bir tahtı vardı."

Vecedtuhâ ve kavmehâ yescudûne liş şemsi min dûnillâh: "Onu ve kavmini Allah'ı bırakıp Güneş'e secde ederken gördüm." Allah ona, kavmine her şeyden vermiş, her türlü ikramı yapmıştı; ama onlar Allah'ı bırakıp Güneş'e secde ediyorlardı. **Ve zeyyene lehumuş şeytânu a'mâlehum:** "Şeytan onlara amellerini süslü

[31] Neml /20-21
[32] Neml /22-23

göstermiş." **Fe saddehum anis sebîl:** "Onları yoldan çıkarmış (onlar yoldan sapmışlar)." **Fe hum lâ yehtedûn:**[33] "Öyle ki onlar artık hidayeti de bulamıyorlar."

Hüdhüd kuşu küçücük bir kuştur; yani bütün bunları bir kuş söylüyor! Hüdhüd'ün söylediklerine dikkat etmemiz gerekir. Baktığımızda hidayeti dâhi söylüyor. Demek ki bir kuşu konuşturursak bize her şeyi anlatacak!

Hüdhüd anlatmaya devam ediyor. **Ellâ yescudû lillâh**: "Acaba neden Allah'a secde etmiyorlar?" Yani Allah'a secde etmemelerinin sebebini anlamıyorum! İnsan, Allah'a nasıl secde etmez! **Ellezî yuhriculhab'e fîs semâvâti vel ardı ve ya'lemu mâ tuhfûne ve mâ tu'linûn:**[34] "O ki göklerde ve yerde olanı ortaya çıkaran, sizin gizlediklerinizi ve açığa vurduklarınızı da bilendir."

Allâhu lâ ilâhe illâ huve rabbul arşil azîm:[35] "O Allah ki kendisinden başka ilah olmayandır (ilah bir tek odur). O, azim olan arşın rabbidir." Bütün bunları bir kuş söylüyor! O hâlde kuşlara bakarken "güvercin besleyelim de takla atsın" demekle olmuyormuş! Kuş besleyelim ki "Allah" desin.

Evet, şimdiye kadar okuduklarımızın hepsini bir kuş söyledi. Hâl böyleyken kuşlara bakarken farklı bir gözle bakmamız gerekir. Allah başka bir ayet-i kerimede **"yeryüzünde yürüyen canlılar, gökyüzünde uçan kuşlar, her biri sizin gibi bir cemaattir"**[36] buyurmuştur; ama bize hayvanları öğretenler, "hayvanlarda akıl ve irade yoktur" deyip bize yanlış öğretmiştir. Oysaki "hayevân" canlı varlık demektir ve hepsi insanın hizmetindedir; yani hepsinin bu hayatta bir vazifesi, bir işi, bir yeri vardır.

[33] Neml /24
[34] Neml /25
[35] Neml /26
[36] En'âm /38

Demek ki hayvanlar; rabbini, peygamberleri, küfrü, imanı, Allah'tan başka ilah olmadığını, yerdeki her şeyin Allah'ın ihsanı, ikramı olduğunu, Allah'ın göklerde ve yerde olan her şeyi bildiğini, gizlediklerimizi de açığa vurduklarımızı da Allah'ın bildiğini bilen varlıklarmış! "Allah'tan başka ilah yok, ilah bir tek Allah'tır. O, azim olan arşın rabbidir" diyen varlıklarmış!

Onlara bu gözle bakmadığımız için rabbimizden af diliyor, mağfiret diliyoruz! Şimdiye kadar hayvanlara bakarken onları küçümsediysek bundan dolayı rabbimizden af diliyor, mağfiret diliyoruz. Onlara bakarken haklarını teslim etmediğimiz için, hakaret nazarıyla nazar ettiğimiz, onları küçümsediğimiz için onlardan özür diliyor, rabbimizden de af diliyor, mağfiret diliyoruz. Bizleri affet, mağfiret et ya rabbi!

Kâle se nenzuru e sadakte em kunte minel kâzibîn:[37] "(Sonra Süleyman, kuşa) Dedi ki: Doğru mu söylüyorsun yoksa yalancılardan mısın göreceğiz (şimdi bunu anlayacağız)."

İzheb bi kitâbî hâzâ fe elkıh ileyhim:[38] "Al bu kitabımı (mektubumu) götür, onlara bırak." Hz. Süleyman (a.s.) ismi Belkıs olan kraliçeye, melikeye bir mektup yazıp Hüdhüd'den mektubu saraya bırakmasını istiyor.

İzheb bi kitâbî hâzâ: "Bu kitabımı (mektubumu) götür."

Neden bu ayeti iki sefer okudum.

Çünkü Allah mektuba "kitap" demiştir. Diğer kitaplara da birkaç yerde "mektup" demiş; ama Kur'ân için "El Kitap" yani Allah'tan mektup demiştir. Mektup; yazılmış, gönderilmiş olan demektir. Dolayısıyla Allah bu mektubu, kitabı okuyalım, anlayalım diye bize göndermiştir.

[37] Neml /27
[38] Neml /28

İzheb bi kitâbî hâzâ fe elkıh ileyhim summe tevelle anhum fenzur mâzâ yerciûn:[39] "Bu mektubu götür, onlara bırak sonra yanlarından çekil ve ne karar vereceklerine bak." Fikirlerinin, düşüncelerinin ne olduğuna, bu mektuba nasıl karşılık vereceklerine bak. Kuş bir de kenara çekilip, onların ne konuştuğuna bakacak, sonra da gelip Hz. Süleyman (a.s.)'a söyleyecek.

Kâlet: "(Belkıs) Dedi ki." **Yâ eyyuhel meleu**: "Ey ileri gelenler!" **İnnî ulkiye ileyye kitâbun kerîm**: "Bana kerim bir kitap bırakıldı (kerim bir mektup geldi)." **İnnehu min Suleymân:** "O, Süleyman'dan (geldi)." **Ve innehu bismillâhir rahmânir rahîm**:[40] "Ve o (Süleyman) rahman ve rahim olan Allah'ın adıyla (başlarım diye mektup göndermiş)." Bu haberi geri getiren yine Hüdhüd kuşudur.

Hüdhüd ile ilgili ayetleri okuma gereği duymamın bir sebebi vardır; çünkü bu bir iman meselesidir. Varlığa bakarken doğru bakmamız ve varlığı Allah'a göre anlamamız gerekir. Bu yüzden de herhangi bir varlığa sıradan bir varlıkmış gibi bakmamamız gerekir. Aynı şey taşlar için de geçerlidir. Taşa bakarken de Allah'a göre bakıp onu doğru anlamalıyız. Yoksa taşa zulmetmiş oluruz.

Allah ayet-i kerimede **"insanın kalbi taş gibi katılıştı, hatta taştan daha katı oldu. Oysa öyle taşlar vardır ki içinden ırmaklar fışkırır ve öylesi var ki yarılır içinden su akar. Taşlardan öylesi de var ki Allah'ın haşyetinden dolayı yukarıdan aşağıya yuvarlanır"**[41] buyurur. Taş neden yarılır? -Çünkü yarılmaya müsaade etmezse su onu yaramaz. Bu yüzden suyun akması gerekiyorsa taş buna müsaade eder ve kendi kendini yarar. Taşlardan öylesi de var ki "benim edepli olmam, mütevazi olmam gerekir, böyle yukarıda durmamalıyım" deyip rabbinin

[39] Neml /28
[40] Neml /29-30
[41] Bakara /74

haşyetinden dolayı yukarıdan aşağıya yuvarlanır. Dolayısıyla bir taşa bakarken Allah'ın taşlarla ilgi beyan ettiği bu ayeti unutmamamız ve taşa böyle bakmamız gerekir.

Aynı şekilde Resulullah (s.a.v.) Efendimiz "*Uhud bir dağdır; ama o bizi sever, biz de onu severiz"*[42] buyurmuştur. Doğrudur, Uhud bir dağdır, bir taştır; ama seni sevmesi gerekir.

Nasıl?

Şayet sen onu sever "bu taş, rabbini zikrediyor, rabbini hamd ile tesbih ediyor, rabbine karşı kibirlenmiyor, tevazu sahibidir, yukarıdan aşağıya yuvarlanacak kadar rabbinden haşyet duyuyor" deyip ona bu şekilde doğru bakarsan taş seninle konuşur, böylece onun tesbihini, zikrini duyarsın; ama taşa böyle bakmaz "bu taştır, hiçbir işe yaramaz" dersen bu durumda kendini sana açmaz. Taşa böyle bakarsan hiç kendini sana gösterir mi! Sen bir kere taşa bu şekilde bakmakla ona hakaret etmişsin! Bu yüzden taş senin yüzünü bile görmek istemez. Hâlbuki varlığa bakarken, Allah'ın onu koyduğu yere bakmak gerekir. Allah ona nasıl bir isim vermiş, onu nasıl tanıtmışsa bizim de ona öyle bakmamız gerekir ki Allah'a göre bakmış olalım. Toprak zaten anlatmakla bitmez. Allah, toprağa öyle bir lütufta bulunmuş ki insanı bile ondan yaratmıştır.

Allah bizi her bir varlığa gerektiği gibi bakanlardan eylesin. Varlığı Allah'ın öğrettiği gibi anlayıp her birine öyle muamele edenlerden eylesin. Allah bizi taşa cansız bir varlık olarak değil rabbini hamd ile tesbih eden, rabbinden haşyet duyan ve o haşyetten dolayı kibirlenmeyip yukarıdan aşağı yuvarlanan, yarılıp içinden su fışkıran bir varlık olarak bakanlardan, öyle görenlerden eylesin inşallah.

[42] Buhârî, Cihâd, 71; Hacc, 504; Ahmed b. Hanbel, Müsned, 3/140.

Ve innehu le huden ve rahmetun lil mu'minîn: "Şüphesiz o (bu Kur'ân) mü'minler için hidayet ve rahmettir." Size anlattığımız bu kıssalar iman edenler için mutlaka rahmettir. **İnne rabbeke yakdî beynehum bi hukmihî, ve huvel azîzul alîm:** "Elbette ki rabbin onlar arasında hükmünü verecektir. Aziz ve âlim olan odur." **Fe tevekkel alâllâh:** "O zaman sen rabbine tevekkül et." **İnneke alel hakkıl mubîn:**[43] "Muhakkak ki sen apaçık bir hak üzeresin." Rabbini dinleyince hak üzere olursun. Rabbine güvenirsen de rabbini dinlersin.

Allah bizi kendisini dinleyenlerden, hak üzere olanlardan, rabbine tevekkül edenlerden eylesin. Allah bizi hüküm verirken aleyhinde değil lehinde hüküm verdiği kullarından eylesin inşallah.

İnneke lâ tusmiul mevtâ ve lâ tusmius summed duâ': "Sen daveti ölülere işittiremezsin ve sağırlara da işittiremezsin." **İzâ vellev mudbirîn:**[44] "Onlar arkasını dönüp kaçarlar (arkasını dönüp kaçtıklarında da yaptığın daveti onlara işittiremezsin)." Sağır, arkasını dönüp gitmişse ona bağırsan bile o seni ne duyar ne de görür. Bu yüzden arkasını dönenlere asla işittiremezsin, buyurdu Allah.

Ve mâ ente bi hâdîl umyi an dalâletihim: "Sen dalâlet içinde olan âmâları (kör olanları) hidayete erdirecek değilsin." **İn tusmiu illâ men yu'minu bi âyâtinâ:** "Sen ancak ayetlerimize iman eden kimseye işittirebilirsin." Ayetlerimizi ancak iman edenler dinler, ciddiye alır. **Fe hum muslimûn:**[45] "İşte Müslüman olan (Allah'a teslim olan) onlardır."

Ve yevme nahşuru min kulli ummetin fevcen mimmen yukezzibu bi âyâtinâ fe hum yûzeûn: "Sonra o gün (Kıyamet günü

[43] Neml /77-79
[44] Neml /80
[45] Neml /81

Allah'ın) huzuruna sevk olunurlar. Her ümmetten ayetlerimizi yalan sayan kimseleri bölük bölük huzurumuzda toplarız." **Hattâ izâ câû kâle e kezzebtum bi âyâtî ve lem tuhîtû bihâ ılmâ:** "Nihayet geldiklerinde Allah onlara buyurur ki: Siz benim ayetlerimi ve onunla ilgili olan ilmimi kavramadığınız hâlde yalanladınız mı?" **Em mâzâ kuntum ta'melûn:**[46] "(Eğer yaptığınız yalanlamak değilse neydi) Yaptığınız şey nedir (ne yapmak istiyordunuz)?"

Allah bizi ayetlerini yalanlayanlardan eylemesin. Allah bizi ayetleri anlamadan, kavramadan ciddiye almayıp kaçanlardan, ayetlerine karşı kör ve sağır davrananlardan eylemesin inşallah.

Ve vakaal kavlu aleyhim bimâ zalemû fe hum lâ yentıkûn:[47] "O gün yaptıkları zulüm yüzünden söylediklerimiz (va'dettiklerimiz) başlarına gelmiştir. Artık onlar konuşamazlar."

Allah bizi orada kör olanlardan, sağır olanlardan, konuşamayanlardan eylemesin. Rabbinin ayetlerini ciddiye almadığı için Allah'ın konuşmadığı, nazar etmediği kullarından eylemesin. Allah bizi huzurunda toplarken, huzuruna alırken bir dost gibi, bir sevgili gibi huzura aldığı kullarından eylesin. Allah bizi bize bırakmasın. Allah bizi dünyada ve ahirette, huzurunda mahcup eylemesin inşallah.

Men câe bil haseneti fe lehu hayrun minhâ: "Kim (o gün) bir iyilikle gelirse ona ondan daha hayırlısı vardır." **Ve hum min fezein yevmeizin âminûn:** "Ve onlar o günün korkusundan emin olurlar." **Ve men câe bis seyyieti fe kubbet vucûhuhum fîn nâr:** "Kim de kötülükle gelirse o gün yüzüstü ateşe atılır." **Hel tuczevne illâ mâ kuntum ta'melûn:**[48] "(Onlara denir ki) Yapmış olduğunuzdan başka şeyle mi cezalandırılacaksınız?"

[46] Neml /83-84
[47] Neml /85
[48] Neml /89-90

İnnemâ umirtu en a'bude rabbe hâzihil beldetillezî harremehâ: "Muhakkak ki ben bu beldenin, onu saygın kılan rabbine âbd olmakla emrolundum." **Ve lehu kullu şey':** "(Bir de de ki) Her şey onundur (Allah'a aittir)." **Ve umırtu en ekûne minel muslimîn:** [49] "Ve ben Müslümanlardan olmakla emrolundum."

Ve en etluvel kur'ân: "Ve Kur'an'ı okumakla (emrolundum)." **Fe menihtedâ fe innemâ yehtedî li nefsih:** "Artık kim hidayeti kabul ederse ancak kendi nefsi için (kendisi için) kabul etmiştir." **Ve men dalle fe kul innemâ ene minel munzirîn:**[50] "(Kabul etmeyip) Dalâlette kalanlara da deki: Ben sadece bir uyarıcıyım (sizi uyardım)."

Ve kulil hamdu lillâh: "Ve de ki: Hamd Allah'a mahsustur." **Seyurîkum âyâtihî fe ta'rifûnehâ:** "O size ayetlerini gösterecek, siz de onu tanıyacaksınız (anlayacaksınız)." **Ve mâ rabbuke bi gâfilin ammâ ta'melûn:**[51] "Ve rabbin yaptıklarınızdan gafil değildir."

Sadakallahulazim

Allah bizi gafillerden eylemesin inşallah. Allah bizi kendisine hamd edenlerden eylesin inşallah. Allah bizi uyarıcılardan, ayetlerini okuyup davet edenlerden, hidayeti kabul edip insanlara da kabul ettirenlerden eylesin inşallah. Allah bizi Müslümanlardan; kendisine teslim olanlardan, her şeyin Allah'a ait olduğuna iman edenlerden eylesin inşallah.

Allah hepinizden razı olsun.

[49] Neml /91
[50] Neml /92
[51] Neml /93

11.Bölüm

KASAS - İSRÂ SÛRELERİ

EUZUBİLLAHİMİNEŞŞEYTANİRRACİM
BİSMİLLAHİRRAHMANİRRAHİM

Elhamdulillahi rabbil âlemin esselatu vesselamu aleyke ya seyyidel evveline vel ahirin ve ila cemiil enbiyayi vel murselin ve ila cemiil evliyayi vel hamdulillahi rabbil âlemin.

Hep beraber mukabele yapmaya; yani Allah'ın ayetlerine tövbeyle, istiğfarla, duayla, tesbihle, hamdla, şükürle cevap vermeye ve Allah'a olan ahdimizi yenilemeye çalışıyorduk. Sohbetimizde yine ayetlere duayla, istiğfarla cevap vermeye devam edeceğiz inşallah.

Biri "ben Kur'an'a, Allah'ın resulüne ve resulüne indirilene iman ettim" dediğinde "Allah'ın indirdiği bütün ayetlere iman ettim ve her ayetin gereğini yerine getireceğim" diye Allah'la ahitleşmiş olur.

Örnek vermek gerekirse; günde beş vakit namazda "iyyâke na'budu ve iyyâke nestaîn"[1] derken Allah ile olan ahdimizi yenileriz; yani "ya rabbi! Sana âbd olmaya, seni istemeye, rızanı kazanmak için emrettiğin, vahyettiğin gibi çalışmaya, çaba, gayret sarf etmeye, koşmaya devam ediyorum. Bunu yaparken istediğim sensin, senin rızandır, dostluğundur, yakınlığındır, benim üzerimdeki muradının gerçekleşmesidir" deriz. "Sırâtallezîne en'amte aleyhim"[2] derken de "rızanı kazanmaya nimet verdiğin kullarınla; sıddıklarla, şehitlerle, salihlerle beraber çalışıyorum ya rabbi" deyip Allah'la olan ahdimizi yenileriz.

Günde beş vakit, sünnetlerle beraber kırk defa Fatiha'yı okurken rabbimizle olan bu ahdimizi yenileriz. Bu, ahdi kısa ve öz itibariyle yenilemektir. Ahdin ne olduğunu anlamak için Allah'ın

[1] Fatiha /5
[2] Fatiha /7

ayetlerini okumak, dinlemek gerekir. "Ayetlere Dua ve İstiğfarla Cevaplar" sohbetlerimizle Allah'a olan ahdimizi tazelerken aynı zamanda Allah'a verdiğimiz sözün, ahdin ne olduğunu da anlamış oluyoruz inşallah.

Allah Kur'an-ı Kerim'de sıkça Hz. Musa (a.s.)'dan, onun kavminden ve Firavun'dan bahseder. Mutlaka bunda bizim için bir ibret vardır, ders almamız gereken bir şey vardır. Aslında Musa da Firavun da bizdedir. Bir, Allah'a davet eden tarafımız vardır, bu tarafımız Allah'ın bize nefhettiği ruhtur. Bir de vehmi olan nefsimiz vardır, bu tarafımız da Firavun'un karşılığıdır, Firavun'la aynıdır. Bu bütün insanlar için böyledir.

Biri (ruhumuz) kendi gönlümüzden, bizi Allah'a davet edip rabbini istiyor, onun vahyettiği, emrettiği gibi yapmak istiyor. Öteki taraftan da nefis bizi başka tarafa davet edip arzularına, isteklerine kul, köle yapmak istiyor, bu yüzden bizi kendi peşinden sürüklemeye çalışıyor. İşte, bu bizim kendi firavunumuzdur. O hâlde bu firavunu terbiye etmemiz, tezkiye edip düzeltmemiz ve firavunumuza iman ettirmemiz gerekir. Ya firavunumuza iman ettirir, böylece rabbimizin rızası peşinden koşarız ya da firavunumuza uyar, tabi olur, nefsimizin peşinden gideriz. Eğer nefsimizin peşinden gidersek sonuç itibariyle nefsimizin yapacağı şey firavunun yaptığı gibi ilahlık iddia etmektir.

Firavun ne demişti? **"(Firavun) Dedi ki: Ben sizin en yüce rabbinizim."**[3]

Peki, nefsimiz bize bunu ne zaman, nasıl söyletir?

Nefsimiz bizi peşinden sürüklediğinde, nefsimize bütünüyle uyduğumuzda nefsimiz bize artık rab olmuş olur. Artık itaatimiz, kulluğumuz ona olur, onu sever, onun sevdiğini sever, onun peşinden gideriz.

[3] Nâziât /24

Bu şekilde baktığımızda Musa da Firavun da bizdedir. Hz. Musa (a.s.) ve Firavun'la ilgili ayetleri her okuyuşumuzda bunu böyle anlamamız gerekir. Yoksa Allah bize bu kıssaları anlatmakla hikâye anlatmıyor! Şayet Firavun gibi olan nefsimizi dize getirmezsek Allah onunla beraber bizi de helak eder, biz de nefsimizle beraber helak oluruz; ama ona iman ettirirsek o zaman ikimiz de kurtuluşa ereriz.

EUZUBİLLAHİMİNEŞŞEYTANİRRACİM
BİSMİLLAHİRRAHMANİRRAHİM

KASAS SÛRESİ

Tâ sîn mîm. Tilke âyâtul kitâbil mubîn:[4] "Tâ sîn mîm. Bunlar apaçık olan kitabın ayetleridir." Allah size ayetlerini apaçık okuyup beyan eder. Bu yüzden Allah'ın ayetlerinde anlaşılmayan bir şey yoktur.

Netlû aleyke min nebei mûsâ ve fir'avne bil hakkı li kavmin yu'minûn:[5] "Biz sana iman eden bir kavim için Musa'yla Firavun'un haberlerinden bir kısmını hak ile (ibret olsun, ders olsun diye) anlatacağız."

Firavun bulunduğu yerde kendini âlim, yüce ve diğer insanlardan büyük görmüştü. **İnne fir'avne alâ fîl ard:** "Muhakkak ki firavun yeryüzünde büyüklük tasladı." **Ve ceale ehlehâ şiyea:** "Kendi ehlini de (kendisiyle beraber olanları da) parça parça edip fırkalara ayırmıştı." Onları parça parça edip zayıflatarak yönetmek dileğiyle böyle yapıyordu. **Yestad'ıfu tâifeten minhum yuzebbihu**

[4] Kasas /1-2
[5] Kasas /3

ebnâehum ve yestahyî nisâehum: "Ve onlardan bir zümreyi eziyor, (ben-i İsrail'in) erkek çocuklarını kesiyor, kız çocuklarını da sağ bırakıyordu." **İnnehu kâne minel mufsidîn:**[6] "Şüphesiz o, bozgunculardandı." O, yeryüzünü fesada boğmuştu.

Ve nurîdu en nemunne alellezînestud'ıfû fîl ard: "Biz de şöyle bir takdir yapmıştık: O yerde zayıf olan (güçsüz olan) kimselere bir lütufta bulunalım (istedik)." **Ve nec'alehum eimmeten ve nec'alehumul vârisîn:**[7] "Ve onları (Firavun'un yerine) mirasçı kılıp imamlar yapalım."

Allah'ın yardımı bize gelirse nefsimize galip geliriz. Allah'ın yardımı bize gelirse nefsimizin yerine ruhumuz kaim olur, gönlümüzde ruhun hükmü geçer. Böyle olunca imam olur, önder olur, rehber oluruz. En azından kendi kendimize önderlik, imamlık yapar, kendimizi cennete, Allah'ın rızasına taşırız. Bununla beraber ailemize de imam olur, onları ateşten korur, cennete taşırız.

Allah sonraki ayetlerde Hz. Musa (a.s.)'ın Firavun'la olan mücadelesini uzun uzun anlatır. Biz süremizin kısıtlı oluşundan dolayı kısaca anlatıyoruz ki Ramazan ayının sonuna kadar özetle de olsa, kısa kısa da olsa Kur'an'ı anlamış ve Allah'ın ayetlerine nasıl cevap vermemiz gerektiğini öğrenmiş olalım.

Ve lekad vassalnâ lehumul kavle leallehum yetezekkerûn:[8] "And olsun ki sözümüzü onlara ulaştırdık (onları galip getirdik, firavunu suda boğduk, bize iman edenleri de Musa'yla beraber kurtardık). Olur ki düşünürler (tefekkür ederler) diye."

[6] Kasas /4
[7] Kasas /5
[8] Kasas /51

Allah bu hitabı Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'e yapar. **Ellezîne âteynâhumul kitâbe min kablihî hum bihî yu'minûn:**[9] "Bundan önce kitap verdiklerimiz (kendi kitaplarına iman edenler) bu kitaba da iman ederler." Kendi kitaplarına iman etmeyenler Kur'an'a da iman etmezler. **Ve izâ yutlâ aleyhim kâlû âmennâ bihî innehul hakku min rabbinâ:**[10] "Onlara (daha önce iman edenlere, Kur'an) okunduğu zaman hemen biz iman ettik, muhakkak ki bu (kitap) rabbimiz tarafından gelen haktır, derler." **İnnâ kunnâ min kablihî muslimîn:** "Zaten biz ondan önce de Müslümandık (dediler)." Kendi kitaplarına iman edenler böyle söylemiş, iman etmeyenler ise bahane üretip Allah'ın kitabına, resulüne iman etmemiştir. İman etmemelerinin sebebi hakikati anlamamaları değildir. Onlar zaten önceden de iman etmemişlerdi. Allah'ın söylediğine iman etmek gerekir. Şayet Allah "onlar daha önceden de iman etmemişlerdi" buyurduysa o zaman anlamadıkları için iman etmemişler diye bir şey yoktur.

Ulâike yu'tevne ecrehum merreteyni bimâ saberû:[11] "(İman edenlere) Onlara sabretmelerinden dolayı ecirlerini (mükâfatlarını) iki kat vereceğiz." Onlar daha önce iman ettikleri için, bir de gönderdiğimiz resule, Kur'an'a iman ettikleri için ecirlerini iki kat vereceğiz.

Allah, önceden Yahudi ve Hristiyan olan mü'minlerin hâllerini beyan ediyor. **Ve yedraûne bil hasenetis seyyieh:** "Onlar kötülüğü iyilikle savarlar." **Ve mimmâ razaknâhum yunfikûn:**[12] "Kendilerine rızık olarak verdiğimizden (Allah yolunda) infak ederler."

Ve izâ semiûllagve a'radû anh: "Boş (lüzumsuz) sözü işittiklerinde ondan yüz çevirirler (boş konuşanlardan yüz

[9] Kasas /52
[10] Kasas /53
[11] Kasas /54
[12] Kasas /54

çevirirler).” **Ve kâlû lenâ a’mâlunâ ve lekum a’mâlukum selâmun aleykum:** “(Birileri onlara laf attığında) Derler ki: Bizim amelimiz bize, sizin ameliniz sizedir. Size selam olsun (Allah’ın selamı üzerinize olsun).” **Lâ nebtegîl câhilîn:**[13] “Biz cahillerle muhatap olmak istemiyoruz (Siz cahillersiniz, Allah size selamet versin, size doğru yolu göstersin).” Yahudilerden, Hristiyanlardan ehli kitaptan olanların; yani daha önce Müslüman olanların hâlleri böyledir. Zaten öbürleri kendi kitaplarına, peygamberlerine iman etmemiştiler, buyurdu Allah.

Şimdiki mü’minler de Allah’ın ayetleri okunduğunda tıpkı ehli kitaptan olup iman edenler gibi “biz iman ettik, rabbimize teslim olduk” demiyorsa, kötülüğü iyilikle savmıyor, Allah’ın kendilerine rızık olarak verdiklerinden infak etmiyorsa, kendini bilmezler onlara laf attığında “size selam olsun, Allah size selamet versin, sizin amelleriniz size, bizim amellerimiz bizedir, biz cahil olmaktan Allah’a sığınırız” demiyor, aksine onlarla münakaşa ediyorsa o hâlde kendi kitaplarına iman etmemişler demektir.

Bakalım, acaba bugünkü mü’minlerin hâlleri böyle midir?

Öyleleri var ki mü’min, Müslümandır; ama birbiriyle Allah’ın ayetleri üzerinde, din üzerinde, kitap üzerinde münakaşa yapıp tartışır. Oysaki Allah’ın ayetleri üzerinde münakaşa yapılmaz, ayetler üzerinde tartışma olmaz; çünkü ayetler apaçıktır. İçtihat meselesi olan bir konu hakkında fikir öne sürmek başka bir şeydir. Böyle bir konuda zaten mü’minlerin içtihat edip istişarede bulunması gerekir; ama Allah’ın açık olan hükümleri karşısında tartışıp ayetleri kendi fikrine uydurmaya çalışmak mü’minlerin yapacağı bir şey değildir.

Allah’ın ayetleri okunduğunda rabbimize “ayetlerine teslim olduk” diyemediysek bundan dolayı rabbimizden af ve mağfiret diliyoruz. Kötülüğü iyilikle savamadıysak, bize kötülük yapanlara

[13] Kasas /55

iyilik yapmaya çalışıp onları hidayete davet edemediysek, Müslüman ve mü'min olmanın güzelliğini üzerimizde gösterip "o da mü'min olsun, Müslüman olsun, bana arkadaş olsun, dost olsun" deyip karşımızdakine yardım etmeye çalışmadıysak bunun için rabbimizden af diliyor, mağfiret diliyoruz. Allah'ın bize rızık olarak verdiklerini cimrilik yapıp onun yolunda infak edemediysek ya da "mal bize aittir" deyip kendimizi mülkün maliki olarak zannettiysek, aynı şekilde kendimizi Allah'ın yerine koyup nefsimizi, kendimizi Allah'a şirk koştuysak bundan dolayı rabbimizden af diliyor, mağfiret diliyoruz.

Bize laf atanlara, söz söyleyenlere, bizi eleştirip çekiştirenlere "Allah'ın selamı üzerinize olsun, Allah size selamet versin, size doğru yolu ihsan etsin, size hidayet versin" demediysek, aksine onlarla tartışıp onlara hakaret ettiysek, onları küfürle, şirkle itham ettiysek, böyle yapanların cahil kimseler olduğunu anlayamadıysak, Allah'a "ya rabbi! Bizi cahillerden eyleme" diyemediysek, tam tersine biz de onlar gibi cahillik yaptıysak rabbimizden af diliyor, mağfiret diliyoruz. Bizleri affet, mağfiret et ya rabbi!

İnneke lâ tehdî men ahbebte: "Muhakkak ki sen sevdiğini hidayete erdiremezsin." **Ve lâkinnallâhe yehdî men yeşâ':** "Ama Allah dilediğini hidayete erdirir." **Ve huve a'lemu bil muhtedîn:**[14] "Ve o kimin hidayete ereceğini en iyi bilendir." Allah kimin hidayeti istediğini, kimin hidayeti sevdiğini en iyi bilendir. Allah hidayeti isteyene verir. Sırf sen birini seviyorsun diye Allah ona hidayet vermez, buyurdu Allah. Kulun, hidayeti tercih etmesi, istemesi lazım ki Allah da onun hidayetini istesin ve onu hidayete erdirsin.

Sevdiğimiz biri için "ya rabbi! Ona hidayet ver" dersek kesinlikle bunda yanılmış oluruz. Bize düşen; hidayete vesile

[14] Kasas /56

olmaktır. Yoksa peygamber de olsa hiç kimse sevdiği için evladına, babasına, eşine hidayeti veremez; çünkü mülkün de, bütün kulların da sahibi Allah'tır. Biri bize ne kadar yakın olursa olsun aslında ona en yakın olan Allah'tır. Eğer kul, rabbini tercih etmez, rabbinden hidayeti istemezse Allah ona hidayeti vermez.

Haddimizi aşıp kendimizi yakınlarımızın sahibi gibi zannedip "ya rabbi! Sevdiklerimize hidayet ver" dediysek bunun için rabbimizden af diliyor, mağfiret diliyoruz.

Ve mâ kâne rabbuke muhlikel kurâ: "Rabbin, memleketleri helak edici değildir." **Hattâ yeb'ase fî ummihâ resûlen yetlû aleyhim âyâtinâ:** "(O memleketlerin) Merkezine âyetlerimizi okuyan bir resul göndermedikçe." **Ve mâ kunnâ muhlikîl kurâ illâ ve ehluhâ zâlimûn**:[15] "Zaten biz ancak halkı zalim olan memleketleri helâk etmişizdir."

Biz onlara ayetlerimizi okuyan resuller göndermedikçe hiç kimseyi, hiçbir beldeyi, memleketi helak etmeyiz. Onlara resullerimizi göndeririz, resullerimiz de onlara ayetlerimizi okur, böylelikle onlar doğruyu, hakkı iyice anlar; ama ayetlerimizi anladıktan sonra yüz çevirirlerse o zaman helak olmayı hak ederler, dolayısıyla ben de onları helak ederim, buyurdu Allah.

Allah "ayetlerimizi okuyan resuller göndermedikçe hiç kimseyi helak etmeyiz" buyurdu. O hâlde dünyanın öbür ucundakiler için "acaba Allah'ın resulleri oraya gitmiş mi gitmemiş mi" diye bir soru sorulmaz; çünkü Allah, kendilerine resul gitmeyip Allah'ın ayetlerini okumayanları helak etmediğini buyurdu. Hâl böyleyken "acaba Allah'ın resulleri falan yere gitmiş mi" diye düşünmek doğru değildir. Hiç böyle bir şey olur mu! Böyle bir şey nasıl düşünülür! Bu; Allah'ın onlardan habersiz olduğu manasına gelir. Hâşâ, Allah bundan münezzehtir. Şeytanın verdiği böyle bir fikir, bir düşünce, bir vesvese küfürdür. Allah,

[15] Kasas /59

insanı hem kendisine kul olsun, âbd olsun diye yaratsın, hem de ona nasıl âbd olması gerektiğini öğretmesin, böyle bir şey nasıl düşünülebilir! Allah bunun böyle olmadığını buyuruyor. Biz de rabbimizin hiç kimseye zulmetmesinin mümkün olmadığına iman ettik.

Şayet şeytanın böyle bir vesvesesine kapılıp böyle bir düşüncede, fikirde bulunduysak rabbimizden af diliyor, mağfiret diliyoruz. Bizleri affet, mağfiret et ya rabbi!

Ve mâ ûtîtum min şey'in fe metâul hayâtid dunyâ ve zînetuhâ: "Size verilen şeyler dünya hayatının geçici bir menfaati ve süsüdür." **Ve mâ indallâhi hayrun ve ebkâ:** "Allah'ın katındakiyse hem daha hayırlı hem de bakidir." Allah size dünyalık bir şey vermişse o, dünya hayatının geçici bir menfaatidir. Allah'ın katındakiler ise daha hayırlıdır ve bakidir. **E fe lâ ta'kılûn:**[16] "Siz aklınızı kullanmayacak mısınız?" Yani ahireti, baki olanı, ebedi olanı tercih etmeyecek misiniz!

Şimdiye kadar fani olanı tercih edip baki olanı tercih edemediysek rabbimizden af diliyor, mağfiret diliyoruz. Bizleri affet, mağfiret et ya rabbi! Bundan sonra baki olanı, ahireti tercih edeceğiz, bundan sonra seni tercih edeceğiz ya rabbi!

E fe men vaadnâhu va'den hasenen fe huve lâkîhi ke men metta'nâhu metâal hayâtid dunyâ summe huve yevmel kıyâmeti minel muhdarîn:[17] "Şimdi kendisine güzel bir vaatte bulunduğumuz ve kendisine o vaat ettiğimiz şeye kavuşan kimse, kendisine dünya hayatının geçici zevkini yaşattığımız sonra da Kıyamet günü azaba uğrayan kimse gibi olur mu (bu ikisi bir olabilir mi)!" Dünyada birtakım zevkler yaşayıp dünyanın nimetlerinden istifade eden; ama Allah'ın rızasını, ahireti tercih etmediği için azabı hak eden biri ile kendisine va'dettiğimiz

[16] Kasas /60
[17] Kasas /61

cennete kavuşan kişi hiçbir olur mu! Düşünürseniz, aklederseniz bu ikisinin bir olmayacağını anlarsınız.

Ve yevme yunâdîhim fe yekûl: "O gün (Kıyamet günü Allah) onlara nida ederek der ki." **Eyne şurekâiyellezîne kuntum tez'umûn:**[18] "(Batıl) Bir zanla bana ortak koştuklarınız nerede!" İnsan, Allah'ın vahyine bakmayıp "ben biliyorum, bana göre, bence" dediğinde nefsini Allah'a şirk koşmuş olur. Allah da Kıyamet günü böyle söyleyenlere "bana şirk koştuğunuz o ortaklar, putlar nerede" buyuracak.

Kâlellezîne hakka aleyhimul kavl: "Haklarında sözümüz (azap hükmümüz) gerçekleşenler (hem kendisini hem başkalarını yoldan çıkarmış olanlar) diyecek ki." **Rabbenâ hâulâillezîne agveynâ, agveynâhum kemâ gaveynâ:** "Ey rabbimiz! İşte, şunlar bizim azdırdıklarımızdır. Hem kendimizi hem onları yoldan çıkardık (azdırdık)." **Teberre'nâ ileyk:** "Şimdi de onlardan uzaklaşıp sana iltica ediyoruz." **Mâ kânû iyyânâ ya'budûn:**[19] "Zaten onlar bize tapmıyordu (onlar bize uydu; ama biz onların bize taptıklarından habersizdik)." Allah, kendisine uyulmayıp başkasına uyulmasına, itaat edip peşinden gidilmesine "şirk" diyor, "Allah'a ortak koşmak" diyor, "âbd olmak, tapmak" diyor!

Ve kîled'û şurekâekum fe deavhum fe lem yestecîbû lehum ve reavul azâb: "(Allah da) Buyurdu ki: Bana şirk koştuklarınıza yalvarın (beni dinlemeyip de o dinlediklerinize yalvarın bakalım, size cevap verebilecekler mi, size yardım edebilecekler mi)? Onlar da yalvaracaklar; ama hiç kimse onlara yardım etmeyecek (zaten edemez). Onlar azabı görecekler." **Lev ennehum kânû yehtedûn:**[20] "Ne olurdu hidayete ermiş olsalardı

[18] Kasas /62
[19] Kasas /63
[20] Kasas /64

(Allah'ın hidayetini kabul etmiş olsalardı)!" Evet, onlar da Kıyamet günü "keşke hidayete ermiş olsaydık" diyecekler.

Ve yevme yunâdîhim fe yekûlu mâzâ ecebtumul murselîn:[21] "Sonra onlara nidâ edilir: Size gelen Allah'ın resullerine ne cevap verdiniz?" Size Allah'ın ayetlerini okuduklarında resullere ne cevap verdiniz?

Evet, biz de rabbimize cevabı veriyoruz. Bize okunan her ayetini işittik, işittik ve itaat ettik ya rabbi! Biz âlemlerin rabbine, sana teslim olduk. Sen bize hakkı gönderdin, hakkı getirdin, biz de hakkı olduğu gibi kabul ettik, ya rabbi!

Fe emmâ men tâbe ve âmene ve amile sâlihâ: "Kim tövbe edip Allah'a döner, iman eder, bir de salih amel işlerse (işlemeye çalışırsa)." **Fe asâ en yekûne minel muflihîn:**[22] "İşte, onların kurtuluşa ereceği umulur." Bilmeden, anlamadan hidayeti bulamayanlar eğer hidayeti bulur, tövbe edip iman eder ve salih amel işlerse Allah onların o ana kadar olan bütün yanlışlarını, günahlarını, şirkini silecek ve onlara o saadeti ihsan edip ikram edecek.

Ve rabbuke ya'lemu mâ tukinnu sudûruhum ve mâ yu'linûn: "Rabbin onların göğüslerinde (gönüllerinde) neyi sakladıklarını ve neyi açığa vurup anlattıklarını en iyi bilendir." **Ve huvallâhu lâ ilâhe illâ huv:** "O, Allahtır, ondan başka ilah yoktur (ilah bir tek odur)." **Lehul hamdu fîl ûlâ vel âhırah:** "Önünde de, sonunda da (önce de, sonra da) hamd onadır." El hamdu lillâhi rabbil âlemîn. **Ve lehul hukmu ve ileyhi turceûn**:[23] "Hüküm onundur (emir onundur) ve siz mutlaka ona döndürüleceksiniz." Allah'ın huzurunda toplanıp hesabı ona vereceksiniz; yani Allah'a,

[21] Kasas /65
[22] Kasas /67
[23] Kasas /69-70

onun peygamberine, vahyine iman edip etmediğinizin hesabını Allah'a vereceksiniz.

Allah bizi o büyük günde mahcup eylemesin. Allah bizi kendisine, resulüne ve resulüne indirdiği Kur'an'a, ayetlere iman edenlerden eylesin. Ayetleri imana, ahlaka, amele dönüştürenlerden eylesin. Allah bizi hidayeti kaybedenlerden eylemesin. Allah'ın ayetlerinden, resulünden yüz çevirenlerden eylemesin. Allah bizi resulüyle, vahyiyle bir ve beraber eylesin inşallah.

Allah akıllara hitap edip kullarını ikaz ediyor. **Kul e reeytum:** "De ki: Gösterin bana!" **Cealallâhu aleykumul leyle sermeden ilâ yevmil kıyâmeh:** "Allah Kıyamet gününe kadar (gündüzü çekip alırsa) üzerinize geceyi devam ettirirse." **Men ilâhun gayrullâhi ye'tîkum bi dıyâ':** "Size ışık getirecek (gündüzü getirebilecek) Allah'tan başka ilah kimdir?" O taptıklarınız, bir şey zannettikleriniz size aydınlığı getirebilir mi! **E fe lâ tesme'ûn:**[24] "Hâlâ işitmeyecek misiniz!"

Allah bir daha "gösterin bana" buyuruyor. **Kul e reeytum:** "De ki: Gösterin bana!" **İn cealallâhu aleykumun nehâre sermeden ilâ yevmil kıyâmeh:** "Allah Kıyamet gününe kadar gündüzü üzerinize sürekli kılsa." Yani Allah gündüzü getirir; ama geceyi getirmezse! **Men ilâhun gayrullâhi ye'tîkum bi leylin teskunûne fîh:** "Onda dinleneceğiniz geceyi size Allah'tan başka getirecek ilah kimdir (böyle biri var mı)?" **E fe lâ tubsırûn:**[25] "Hâlâ görmeyecek misiniz?"

Ve min rahmetihî ceale lekumul leyle ven nehâre li teskunû fîhi ve li tebtegû min fadlihî ve leallekum teşkurûn:[26] "Allah'ın, dinlenmeniz için geceyi, lütfundan istemeniz için de

[24] Kasas /71
[25] Kasas /72
[26] Kasas /73

gündüzü peş peşe getirmesi şükredesiniz diye onun rahmetindendir." Her neyi istiyorsanız onun fazlından isteyin.

Ve yevme yunâdîhim: "(Allah) O gün (Kıyamet günü) onlara nidâ eder." **Fe yekûlu eyne şurekâiyellezîne kuntum tez'umûn:**[27] "Benim ortaklarım olduklarını iddia ettikleriniz hani nerede!"

Ve neza'nâ min kulli ummetin şehîda: "(O gün) Her ümmetten bir şahit çıkarırız." **Fe kulnâ hâtû burhânekum:** "Ve 'delilinizi getirin' deriz." **Fe alimû ennel hakka lillâh:** "(O gün) Herkes hakkın Allah olduğunu bilecek." **Ve dalle anhum mâ kânû yefterûn**:[28] "(Allah'tan başka) Uydurdukları her şey onlardan kaybolup gitmiş olacak (ve sadece kendisi, kendisini yaratan rabbinin huzurunda olacak)."

Allah, Hz. Musa (a.s.)'ın kavminden olan Karun'u anlatır. **İnne kârûne kâne min kavmi mûsâ:** "Muhakkak ki Karun, Musa'nın kavmindendi." **Fe begâ aleyhim:** "Onlara karşı azgınlık etti." **Ve âteynâhu minel kunûzi mâ inne mefâtihahu le tenûu bil usbeti ulil kuvveh:** "Biz ona (Karun'a) öyle hazineler vermiştik ki şüphesiz güçlü (kuvvetli) bir cemaate onun hazinelerinin anahtarlarını taşımak ağır geliyordu." Allah, Karun'a öyle hazineler vermişti ki kuvvetli bir cemaat onun hazinelerinin anahtarlarını taşıyor, bekçilik yapıyordu. **İz kâle lehu kavmuhu lâ tefrah innallâhe lâ yuhıbbul ferihîn:**[29] "Kavmi (Karun'a) dedi ki: Böyle kibirlenme (böbürlenme) çünkü Allah böbürlenenleri (kibirlenenleri) sevmez."

Vebtegı fîmâ âtâkellâhud dârel âhıreh: "Allah'ın sana verdiği mal ile ahireti iste (onu ahirete harca, ahireti kazanmak için kullan)." **Ve lâ tense nasîbeke mined dunyâ:** "Bununla beraber dünyadan da nasibini unutma." **Ve ahsin kemâ**

[27] Kasas /74
[28] Kasas /75
[29] Kasas /76

ahsenallâhu ileyk: "Allah'ın sana iyilik ettiği gibi (ihsan ettiği gibi) sen de iyilik yap (Allah yolunda ihsanda bulun)." **Ve lâ tebgıl fesâde fîl ard**: "Ve yeryüzünde fesatçılığı isteme." Yani böyle olmazsa yeryüzünde fesat olur. Yeryüzündekilerin bir kısmı zengin, bir kısmı fakir olunca ve zengin olan, fakire ikram etmeyince yeryüzü fesada boğulur. **İnnallâhe lâ yuhıbbul mufsidîn:**[30] "Muhakkak ki Allah fesatçıları sevmez."

Kâle innemâ ûtîtuhu alâ ilmin indî: "(Karun onlara cevap olarak) Dedi ki: Şüphesiz bu mala ben kendi ilmimle (bilgimle) nail oldum." Yani akıllı, bilgili olduğum için bu malı kazandım. **E ve lem ya'lem ennellâhe kad ehleke min kablihî minel kurûn:** "(Allah buyurdu) Bilmiyor muydu ki Allah daha önce onun gibi nice zenginleri (nice memleketleri) helak etmiştir (hepsi de ahirete huzurumuza gelmişlerdi.)" **Men huve eşeddu minhu kuvveten ve ekseru cem'â:** "Oysaki daha öncekilerde kuvvet bakımından Karun'dan daha güçlü (daha zengin) ve daha çok cemaati bulunanlar da vardı." **Ve lâ yus'elu an zunûbihimul mucrimûn:**[31] "Mücrimlere günahlarından sorulmaz (hemen azaba atılırlar)."

Fe harace alâ kavmihî fî zînetih: "Derken (Karun) zenginliğini gösteren bir saltanatla (bir ziynetle) kavminin karşısına çıktı." **Kâllezîne yurîdûnel hayâted dunyâ:** "Dünya hayatını arzu edenler dediler ki." **Yâ leyte lenâ misle mâ ûtiye kârûn:** "Keşke Karun'a verilen zenginliğin bir misli de bize verilmiş olsaydı!" **İnnehu le zû hazzın azîm:**[32] "Gerçekten o büyük bir servet sahibidir." Allah ona büyük ikramda, lütufta bulunmuştur ve o, bahtiyar bir kuldur.

Ve kâllezîne ûtûl ilm: "Ve kendilerine ilim verilen kimseler dedi ki." **Veylekum sevâbullâhi hayrun li men âmene ve amile sâlihâ:** "(Böyle düşündüğünüz için) Size yazıklar olsun! İman

[30] Kasas /77
[31] Kasas /78
[32] Kasas /79

edip salih amel işleyenlere Allah'ın vereceği ödül (ahiret sevabı) daha hayırlıdır (daha büyüktür, gerçek hayırlı olan odur)." Yani "nimet Karun'a verilenler değil" dediler. **Ve lâ yulekkâhâ illes sâbirûn:**[33] "Ona da ancak sabredenler kavuşabilir." Allah'ın vereceği ikrama, saadete, ödüle ancak iman edip salih amel işleyenler ve sabredenler kavuşur.

Fe hasefnâ bihî ve bidârihil ard: "Nihayet biz onu (Karun'u) ve sarayını yerin dibine geçirdik." **Fe mâ kâne lehu min fietin yensurûnehu min dûnillâh**: "Artık Allah'a karşı ona yardım edecek kimse de yoktu." **Ve mâ kâne minel muntasırîn:**[34] "Ve o kendini savunup kurtarabilecek kimselerden de değildi."

Ve asbehallezîne temennev mekânehu bil emsi yekûlûn: "Dün onun yerinde olmayı isteyenler (bu şekilde dua edenler) demeye başladılar ki." **Vey keennellâhe yebsutur rızka li men yeşâu min ıbâdihî ve yakdir:** "Demek ki Allah dilediği kullarına rızkı bol bol verir, dilediği kullarından da kısarmış!" **Lev lâ en mennallâhu aleynâ le hasefe binâ:** "Allah bize lutfetmeseydi (bizi korumasaydı) mutlaka biz de onun gibi batmıştık (helak olmuştuk)." Biz onun yerinde olmayı, onun gibi olmayı dilemiştik. Meğerse Allah ona verdiğini bize vermemekle aslında bizi korumuş, bize lütfetmiş! **Vey keennehu lâ yuflihul kâfirûn:**[35] "Demek ki kâfirler felah bulmayacakmış (bulamazmış)." Evet, demek ki Allah'ın kendisine ikram ettiği mala kendini bu şekilde sahip zannedenler kâfirmiş!

Tilked dârul âhıreh: "İşte, ahiret yurdu." **Nec'aluhâ lillezîne lâ yurîdûne uluvven fîl ardı ve lâ fesâdâ:** "Biz onu yeryüzünde kibirlenmeyi ve fesat çıkarmayı istemeyenlere veririz." **Vel**

[33] Kasas /80
[34] Kasas /81
[35] Kasas /82

âkıbetu lil muttekîn:[36] "Sonuç takva sahiplerinindir." Yani Allah'a karşı sorumluluğunu kabul edip yerine getirmeye çalışanlarındır.

Men câe bil haseneti fe lehu hayrun minhâ: "Kim (ahirete) bir iyilikle gelirse ona bundan daha hayırlısı vardır." **Ve men câe bis seyyieti fe lâ yuczellezîne amilûs seyyiâti illâ mâ kânû ya'melûn:**[37] "Kim de bir kötülükle gelirse (ona da bunun misli vardır) kötülükleri işleyenler sadece yaptıklarıyla cezalandırılırlar (yaptıklarının karşılığını alırlar)."

Allah bizi Karun gibi düşünenlerden eylemesin. Allah'ın kendisine ihsan ettiği, ikram ettiği mala sahipmiş gibi zannedenlerden eylemesin. Fakirlere, Allah'ın rızkını kıstığı kimselere bakıp "biz akıllıyız, bizde ilim var, bilgi var, bu yüzden malımıza nail olduk, bu malı kazandık" diyenlerden eylemesin. Allah bizi rızkı dilediğine açtığını, dilediğine kıstığını, daralttığını, dilediğine de hesapsız verdiğini unutanlardan eylemesin. Allah bizi kendisine rızık olarak verdiğini Allah yolunda infak edenlerden eylesin. Allah bize nasıl bir ihsanda bulunmuşsa bizi de o ihsandan Allah'ın kullarına ikram edenlerden eylesin inşallah.

İnnellezî farada aleykel kur'âne le râdduke ilâ meâd: "Sana bu Kur'an'ı farz kılan rabbin mutlaka seni dönmen gereken yere döndürecektir." **Kul rabbî a'lemu men câe bil hudâ ve men huve fî dalâlin mubîn:**[38] "De ki: Rabbim, kimin hidayetle geldiğini (kimin Kur'an'a uyduğunu) kimin de apaçık bir dalâlette olduğunu bilir." Rabbim, kimin hidayette kimin de dalâlet içinde olduğunu en iyi bilendir.

Ve mâ kunte tercû en yulkâ ileykel kitâb: "Sen bu kitabın sana verileceğini ummuyordun." **İllâ rahmeten min rabbik:**

[36] Kasas /83
[37] Kasas /84
[38] Kasas /85

"Ancak o (bu Kur'an) senin için rabbinden bir rahmettir." **Fe lâ tekûnenne zahîren lil kâfirîn:**[39] "O halde kâfirlere arka çıkma."

Ve lâ yasuddunneke an âyâtillâhi ba'de iz unzılet ileyk: "Allah'ın ayetleri (bu Kur'an) sana indirildikten sonra seni onlardan (Allah'ın ayetlerinden) çevirmesinler." **Ved'u ilâ rabbike ve lâ tekûnenne minel muşrikîn:**[40] "Sen rabbine davet et, sakın müşriklerden (Allah'a şirk koşanlardan) olma."

Ve lâ ted'u meallâhi ilâhen âhar: "Allah ile beraber başka bir ilaha yalvarma." **Lâ ilâhe illâ hûv:** "Ondan başka ilah yoktur." **Kullu şey'in hâlikun illâ vecheh:** "Onun vechi dışında her şey helak olur." Her şey helak olur, baki olan onun vechidir, cemalidir. **Lehul hukmu ve ileyhi turceûn:**[41] "Hüküm (emir) onundur ve siz ona döndürüleceksiniz." Yani hayatınızı ona göre yaşayın.

Allah bizi hayatını Allah'ın kitabına göre yaşayanlardan ve sonunda rabbine döneceğini bilenlerden eylesin inşallah.

İSRÂ SÛRESİ

Subhânellezî esrâ bi abdihî leylen minel mescidil harâmi ilel mescidil aksallezî bâreknâ havlehu li nuriyehu min âyâtinâ: "Subhan olan (Allah) odur ki ayetlerimizden ona gösterelim diye kulunu bir gece Mescid-i Haram'dan etrafını mübarek kıldığımız Mescid-i Aksa'ya yürütmüştür." **İnnehu huves semîul basîr:**[42] "Muhakkak ki o her şeyi işiten ve her şeyi görendir."

Allah, kulunu Mescid-i Haram'dan Mescid-i Aksa'ya kul olarak yürütmüş sonra onu miraca çıkarıp ona ayetlerini

[39] Kasas /86
[40] Kasas /87
[41] Kasas /88
[42] İsrâ /1

göstermiştir. Ayet; delil demektir. Varlıkta her ne varsa birer ayettir; çünkü her şey Allah'ın isimlerinin tecellisidir. Dolayısıyla Allah "ayetlerimizi gösterelim" derken orada Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'e El Esmau'l Husna'sının tecellisini, güzelliğini göstermiştir. "En büyük ayetleri"[43] demek de Allah Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'e zatıyla, sıfatıyla tecelli edip cemalini Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'in müşahede edebileceği kadar müşahede ettirmiştir, manasına gelir.

Ve kulle insânin elzemnâhu tâirehu fî unukıh: "Biz mutlaka her insanın boynuna kitabını (amel defterini) asmışız." **Ve nuhricu lehu yevmel kıyâmeti kitâben yelkâhu menşûrâ:**[44] "Ve Kıyamet günü kitabını önünde açılmış olarak bulacak (onu açıp önüne koyacağız)."

Ikra' kitâbek: "(Ona) Kitabını oku." **Kefâ bi nefsikel yevme aleyke hasîbâ**:[45] "Bugün hesap sorucu olarak sen kendine (kendi nefsine) yetersin (denilir)."

Menihtedâ fe innemâ yehtedî li nefsih: "Kim hidayeti seçerse şüphesiz kendisi için seçmiştir." **Ve men dalle fe innemâ yadıllu aleyhâ:** "Kim de dalâleti tercih ederse şüphesiz kendi aleyhine dalâlete düşmüştür." **Ve lâ teziru vâziretun vizre uhrâ:** "Hiçbir günahkâr bir başkasının günahını yüklenemez." **Ve mâ kunnâ muazzibîne hattâ neb'ase resûlâ:**[46] "Bununla beraber biz resul göndermedikçe hiç kimseye azap etmeyiz."

Boynumuzda olan kitap, işlediğimiz amellerin kitabıdır. Bu nedenle herkes kendi kitabını bilir, dolayısıyla kitabımızı burada okumamız gerekir. Yanlışlarımız varsa tövbe edip istiğfar

[43] Necm /18
[44] İsrâ /13
[45] İsrâ /14
[46] İsrâ /15

edeceğiz, güzelliklerimiz varsa da onları devam ettirip güzelliklerimizi daha da kemale erdirmeye çalışacağız inşallah.

"O gün hiç kimse kimsenin günahını yüklenemez, bununla beraber biz resul göndermedikçe kimseye azap etmeyiz." Yani kul bilmeden, anlamadan Allah ona azap etmez; çünkü Allah'ın muradı kulunun kazanmasıdır. Eğer biri kazanamamışsa Allah'tan, Allah'ın ayetlerinden, resulünden kaçtığı içindir.

Şimdiye kadar amel kitabımızı okuyup kendi kendimizi hesaba çekmediysek bunun için rabbimizden af diliyor, mağfiret diliyoruz. Bundan sonra inşallah her gün, her akşam kendimizi hesaba çekeceğiz ya rabbi! Hiç kimsenin, kimsenin günahını yüklenemeyeceğine de iman ettik ya rabbi!

Men kâne yurîdul âcileh: "Kim çarçabuk olanı (dünyayı) isterse (yatırımı ahirete yapmazsa)." **Accelnâ lehu fîhâ mâ neşâu li men nurîd:** "İstediğimiz kimseye o acele istediğinden (dünyalıktan) dilediğimiz kadarını veririz." **Nurîdu summe cealnâ lehu cehennem:** "Sonra onu cehennemliklerden yaparız." **Yaslâhâ mezmûmen medhûrâ:**[47] "(Ahireti tercih etmeyip dünyayı tercih ettiği için) Kovulmuş ve yerilmiş olarak oraya girer."

Ve men erâdel âhıreh: "Kim de ahireti istemişse." **Ve saâ lehâ sa'yehâ ve huve mu'min:** "Çalışmasını da bir mü'min olarak ahirete göre yapmışsa." **Fe ulâike kâne sa'yuhum meşkûrâ:**[48] "İşte, onların çalışmaları şükranla karşılanır (onların çalışmaları teşekküre layıktır)." Allah bir kulun çalışmasını şükranla karşılarsa acaba ona nasıl ikramda bulunur, artık buna göre hesap etmek lazım! Tabi, sadece ahireti tercih etmemiş, bununla beraber çalışmasını da bir mü'min olarak ahirete göre yapmışsa böyle olur.

[47] İsrâ /18
[48] İsrâ /19

Bilmeden, anlamadan, farkında olmadan dünyayı ahiretin önüne koyduysak, ahireti tercih etmek yerine dünyayı tercih edip "rabbim bana acele olanı, dünyayı ver" dediysek bunun için rabbimizden af diliyor, mağfiret diliyoruz. Bizi ahireti tercih edenlerden eyle ya rabbi! Bizi bir mü'min olarak, ahireti kazanmak için çabasını, gayretini sarf edenlerden ve amellerini şükranla karşıladığın kullarından eyle ya rabbi!

Kullen numiddu hâulâi ve hâulâi min atâi rabbik: "Rabbinin lütfundan onlara da (dünyayı isteyenlere de) onlara da (ahireti isteyenlere de) veririz." Kim neyi istiyorsa ona mutlaka ondan veririz. **Ve mâ kâne atâu rabbike mahzûrâ:**[49] "Rabbinin ihsanı sınırlandırılmış değildir." Yani herkes haddini, işini bilsin! Biz ne yaptığımızı biliyoruz. Hayat bir imtihandır, eğer kâfire, Firavun'a saltanat veriyorsam benim işime karışmayın. Hiç kimse benim ihsanıma müdahâle edemez, ihsanımı yasaklayamaz; çünkü mülk benimdir, buyurdu Allah.

Unzur keyfe faddalnâ ba'dahum alâ ba'd: "Bak bazılarını bazılarının üzerine (malca, mevkice) nasıl üstün kıldık?" Bundan ahiretin derecelerini anlamanız gerekir. **Ve lel âhıretu ekberu derecâtin ve ekberu tafdîlâ:**[50] "Ama ahiretteki dereceler hem daha büyük hem faziletçe de daha üstündür (hem de ebedidir)." Yani dünyadaki malca, mevkice olan üstünlükleri ahirete göre anlamanız gerekir. Ahiretteki nimetler, üstünlükler dünyadakiler ile kıyaslanamaz. Elbette ki ahirettekiler hem derece hem fazilet hem de baki oluşu itibariyle dünyadaki nimetlerden daha üstündür. Kazanmak istiyorsanız ahireti kazanmaya çalışın, ahireti tercih edin.

Lâ tec'al meallâhi ilâhen âhar: "Allah ile beraber başka bir ilah edinme." **Fe tak'ude mezmûmen mahzûlâ:**[51] "Sonra kınanmış

[49] İsrâ /20
[50] İsrâ /21
[51] İsrâ /22

(küçümsenmiş) ve yalnız başına bırakılmış olarak olduğun yerde oturur kalırsın."

Ve kadâ rabbuke ellâ ta'budû illâ iyyâhu ve bil vâlideyni ihsânâ: "Ve rabbinin hükmü şudur ki ondan başka kimseye âbd olma (bir tek ona âbd ol). Bununla beraber annene, babana ihsanda bulun (onlara güzellikle muamele et, ikram et)." **İmmâ yebluganne indekel kibere ehaduhumâ ev kilâ humâ:** "İkisinden biri ya da ikisi yanında yaşlanırsa (güçsüz, kuvvetsiz hâle gelirse)." **Fe lâ tekul lehumâ uffin:** "Sakın onlara 'öf' bile deme." **Ve lâ tenher humâ:** "Ve onları azarlama." **Ve kul lehumâ kavlen kerîmâ:**[52] "Onlara kerim söz söyle (hoşlarına giden güzel söz söyle)."

Vahfıd lehumâ cenâhaz zulli miner rahmeh: "Onların üzerine rahmet kanadını ger, onlara tevazuyla muamele et." **Ve kul rabbirhamhumâ kemâ rabbeyânî sagîrâ:**[53] "Bir de (onlara dua edip) de ki: Rabbim! Onlar beni küçükken nasıl terbiye ettilerse (büyüttülerse) sen de onlara öyle merhamet et."

Rabbukum a'lemu bi mâ fî nufûsikum: "Rabbiniz sizin nefsinizi (nefsinizde olanı) en iyi bilendir." **İn tekûnû sâlihîne fe innehu kâne lil evvâbîne gafûrâ:**[54] "Eğer salih kimselerden olursanız muhakkak ki o ğafurdur (mağfiret edendir), siz yeter ki Allah'a dönün."

Ve âti zel kurbâ hakkahu vel miskîne vebnes sebîli ve lâ tubezzir tebzîrâ: "Akrabaya (yakınlara), miskinlere, yolda kalmışlara hakkını ver ve malını (lüzumsuz yere) saçıp savurma." **İnnel mubezzirîne kânû ihvâneş şeyâtîn:** "Çünkü saçıp savuranlar

[52] İsrâ /23
[53] İsrâ /24
[54] İsrâ /25

şeytanların kardeşleridir." **Ve kâneş şeytânu li rabbihî kefûrâ:**[55] "Şeytan ise rabbine karşı çok nankördür."

Anaya, babaya ikramda bulun, onlara "öf" bile deme, dedi Allah. Bu; anne, babaların her sözünü yerine getir, demek değildir. Anne, babaların mutlaka bulundukları yeri doğru anlamaları ve evlatlarına Allah adına karar verip hüküm vermemeleri gerekir.

Şimdiye kadar bilmeden, farkında olmadan anne, babamıza "öf" dediysek, onları azarladıysak, kınadıysak, onlara rabbimizin emrettiği gibi muamele edemediysek rabbimizden af diliyor, mağfiret diliyoruz. Anne, babamızdan da özür diliyoruz.

Allah, Tevbe Suresi'nde **"ey iman edenler! Küfrü imana tercih ediyorlarsa babalarınızı ve kardeşlerinizi bile sakın dost edinmeyin. Sizden kim onları dost edinirse işte onlar zalimlerin ta kendisidir"**[56] buyurmuştur. Yani size küfrü dayatıp sizi imandan men etmeye çalışıyorlarsa, Allah'ın emrinin olduğu bir konu hakkında "yok öyle yapma, sen bizim dediğimiz gibi yap" diyorlarsa onlara uymayın, onları dost olarak da bilmeyin, dost edinmeyin. Bu ister babalarınız ister kardeşleriniz olsun, her kim olursa olsun sizin için imanı küfre tercih edenleri asla dost edinmeyin, buyurdu Allah.

Anaya, babaya ihsan vardır, ikram vardır, "öf" dememek vardır; ama senin için küfrü imana tercih ederlerse asla bunu kabul etmemen, onları asla dost edinmemen, o küfür sözlerini bir dostun sözünü kabul eder gibi kabul etmemen lazım. Kabul edersen kendine zulmetmiş, dolayısıyla zalimlerden olmuş olursun. Allah böyle söylüyor!

"De ki: Eğer babalarınız, oğullarınız, kardeşleriniz, eşleriniz, sülaleniz (aşiretiniz), biriktirdiğiniz mallarınız, kesada

[55] İsrâ /26-27
[56] Tevbe /23

uğramasından korktuğunuz ticaretiniz, hoşunuza giden evleriniz (meskenleriniz) size Allah'tan, resulünden ve onun yolunda cihad etmekten daha sevgili (sevimli) geliyorsa o zaman Allah'ın emri gelinceye kadar bekleyin (belanızı bekleyin). Allah fasık olan kavmi hidayete erdirmez."[57]

Allah, resulü ve onun yolunda cihad etmek; Allah'ın rızasını kazanmak için malınızla, bedeninizle, gönlünüzle, ilminizle, aklınızla, kısacası her şeyinizle cihad etmek sizin için babanızdan, evlatlarınızdan, kardeşlerinizden, eşlerinizden, ticaretinizden, malınızdan, evinizden, sevdiğiniz bütün şeylerden daha sevgili değilse belanızı bekleyin, siz fasıklardan olmuşsunuz, Allah da fasıkları hidayete erdirmez, buyurdu Allah.

Devamlı olarak "sevmek, imandır" diyoruz. Allah'ı sevmemiz lazım, yetmez bir de resulünü sevmemiz lazım, bu da yetmez, ayrıca Allah yolunda cihad etmeyi sevmemiz lazım. Şayet Allah yolunda cihad etmiyor, cihad etmeyi; Allah için mücadele etmeyi, çaba, gayret sarf etmeyi sevmiyorsak bu durumda fasığız demektir. Allah da fasıkları hidayete erdirmez.

Allah'ı, resulünü, Allah yolunda cihad etmeyi babamızdan, evladımızdan, eşimizden, malımızdan, evimizden, ticaretimizden, kazancımızdan daha çok sevemediysek bunun için rabbimizden af diliyor, mağfiret diliyoruz. Bundan sonra rabbimizi, onun resulünü sevmemiz gerektiğini, Allah yolunda cihad etmemiz, çaba, gayret sarf etmemiz gerektiğini anladık. Bize yardım et ya rabbi! Her şeyi sana feda edeceğimize, kurban edeceğimize söz veriyoruz ya rabbi! Bizi fasıklardan eyleme ya rabbi! Bizi babasını, malını, evladını, eşini, ticaretini senden, resulünden ve senin yolunda cihad etmekten daha çok sevenlerden eyleme ya rabbi!

Allah bu ayette de anne, babamıza karşı bakışımızın, tavrımızın nasıl olması gerektiğini beyan ediyor. **Ve immâ**

[57] Tevbe /24

tu'ridanne anhumubtigâe rahmetin min rabbike tercûhâ: "Onlara bir ikramda bulunamıyorsan (onların isteğini yerine getiremiyorsan) bunun için Allah'tan bir rahmet bekliyorsan." **Fe kul lehum kavlen meysûrâ:**[58] "Onlara gönül alan (gönüllerini hoş edecek) bir söz söyle."

Ve lâ tec'al yedeke maglûleten ilâ unukıke ve lâ tebsuthâ kullel bast: "Elini boynuna bağlayıp cimrilik yapma. Elindeki dağıtacağın şeylerin hepsini de dağıtma." **Fe tak'ude melûmen mahsûrâ**: "Sonra kınanmış, eli boş olarak oturur kalırsın." **İnne rabbeke yebsutur rızka li men yeşâu ve yakdir:** "Muhakkak ki rabbin dilediği kimse için rızkı genişletir (dilediğine de rızkı), daraltır." **İnnehu kâne bi ibâdihî habîran basîrâ:**[59] "Muhakkak ki o (Allah) kullarından (kullarının hâllerinden) haberdardır (her şeyi) görendir." Allah kime nasıl bir muamelede bulunursa onun için hayır olan, doğru olan odur. Allah onu görür ve ondan haberdardır.

Ve lâ taktulû evlâdekum haşyete imlâk: "Fakirleşmek korkusuyla çocuklarınızı öldürmeyin." **Nahnu nerzukuhum ve iyyâkum:** "Onları da, sizi de biz rızıklandırırız." **İnne katlehum kâne hıt'en kebîrâ:**[60] "Şüphesiz onları öldürmek büyük günahtır." Onları öldürmenin günahını taşıyamazsınız.

Çocukları rızık korkusuyla öldürmek ne demektir, sadece onları alıp diri diri gömmek, öldürmek midir?

Elbette ki hayır! Çocuğa dinini, rabbinin Allah olduğunu öğretmediysek, ona "nerde olursan ol, rabbine kul ol, âbd ol. Nerde olursan ol hakta ol, doğru yap, doğruyu söyle" demediysek, bunun yerine "para kazan da nasıl kazanırsan kazan, okulunu oku,

[58] İsrâ /28
[59] İsrâ /29-30
[60] İsrâ /31

sınıfını geç de nasıl geçersen geç, yeter ki dünyayı kazan" dediysek bu durumda çocuğumuzu rızık korkusuyla öldürdük demektir.

Allah bizi rızık korkusuyla çocuklarını öldürenlerden eylemesin inşallah. Bilmeden, anlamadan bunu yaptıysak rabbimizden af diliyor, mağfiret diliyoruz. Çocuklarımızı diriltmek için çabamızı, gayretimizi sarf edeceğimize dair de rabbimize söz veriyoruz.

Allah yapılmaması gerekenleri anlatmaya devam ediyor. **Ve lâ takrebûz zinâ innehu kâne fâhışeten ve sâe sebîlâ:** "Zinaya yaklaşmayın; çünkü o çirkin ve kötü bir yoldur." **Ve lâ taktulûn nefselletî harremallâhu illâ bil hakk:** "Allah'ın haram kıldığı nefsi (kimseyi) haksız yere öldürmeyin." **Ve men kutile mazlûmen fe kad cealnâ li veliyyihî sultânâ:** "Kim zulme uğrayarak öldürülmüşse bu durumda onun velisine de kısası hak olarak vermişizdir." **Fe lâ yusrif fîl katl:** "O da öldürmede (kısas işinde) ileri gitmesin." **İnnehu kâne mensûrâ:**[61] "Çünkü ona (dinin kendisine verdiği yetki ile) yardım olunmuştur."

Ve lâ takrebû mâlel yetîmi illâ billetî hiye ahsen: "Yetimin malına yaklaşmayın (dokunmayın). Ancak en güzel bir niyetle (yaklaşın)." **Hattâ yebluga eşuddeh:** "O, rüştüne erinceye kadar." **Ve evfû bil ahd:** "Verdiğiniz sözü yerine getirin." **İnnel ahde kâne mes'ûlâ:**[62] "Verilen söz mutlaka sorumluluğu gerektirir." Söz ister Allah'a isterse de insana verilmiş olsun mutlaka sorumluluğu gerektirir.

Ve evfûl keyle izâ kiltum vezinû bil kıstâsil mustekîm: "Ölçtüğünüz zaman ölçeği tam tutun (tam ölçün). Tarttığınızda tam tartın (eksik ölçmeyin)." **Zâlike hayrun ve ahsenu te'vîlâ:**[63]

[61] İsrâ /32-33
[62] İsrâ /34
[63] İsrâ /35

"Çünkü bu sizin için daha hayırlıdır ve sonuç bakımından daha güzeldir."

Ve lâ takfu mâ leyse leke bihî ilm: "Hakkında bilgi sahibi olmadığın şeyin ardına (peşine) düşme." Onu araştırma, insanların hatasını, kusurunu, günahını, yanlışını araştırma. **İnnes sem'a vel basara vel fuâde kullu ulâike kâne anhu mes'ûlâ:**[64] "Muhakkak ki kulak, göz ve gönül, bunların hepsi ondan (yaptıklarından) sorumludur." Başkasının günahını araştırmaya başladığınızda hem gözünüz, hem gönlünüz hem de kulağınız bundan sorumlu tutulacak, sakın böyle yapmayın, buyurdu Allah.

Ve lâ temşi fîl ardı merehâ: "Yeryüzünde böbürlenerek (kibirlenerek) yürüme." **İnneke len tahrikal arda ve len teblugal cibâle tûlâ:** "Çünkü sen yeri yaramaz, dağlarla boy ölçüşemezsin (kibirlenme)." **Kullu zâlike kâne seyyiuhu inde rabbike mekrûhâ:**[65] "İşte, bunların hepsi kötü şeylerdir, rabbinin katında çirkin olan (istenmeyen) şeylerdir." Bunları yapmayın!

Zâlike mimmâ evhâ ileyke rabbuke minel hikmeh: "İşte bunlar, rabbinin sana vahyettiği hikmetlerdir." **Ve lâ tec'al meallâhi ilâhen âhar:** "Allah ile beraber başka bir ilah edinme." **Fe tulkâ fî cehenneme melûmen medhûrâ:**[66] "Sonra cehenneme kınanmış ve kovulmuş olarak atılırsın." Sana söylediğim her şeyi dinle ve yap, eğer yapmazsan benimle beraber nefsini de ilah edinmiş olursun ki sonra cehenneme kınanmış ve kovulmuş olarak atılırsın, buyurdu Allah.

Böyle yanlışlar yaptıysak, yeryüzünde kibirlenerek yürüdüysek, başkalarına karşı büyüklük tasladıysak rabbimizden af diliyor, mağfiret diliyoruz. Başkalarının hatasını, kusurunu araştırdıysak, gönlümüzü, gözümüzü, kulağımızı onlarla

[64] İsrâ /36
[65] İsrâ /37-38
[66] İsrâ /39

kirlettiysek, Allah'ın "yapma" dediği şeyi anlamadan, bilmeden Allah'ın emrine karşı gelip yaptıysak rabbimizden af diliyor, mağfiret diliyoruz. Yanlış ölçüp yanlış tarttıysak, başkalarına zulmettiysek rabbimizden af diliyor, mağfiret diliyoruz. Verdiğimiz sözü yerine getiremediysek, ahdimizde duramadıysak rabbimizden af diliyor, mağfiret diliyoruz. Allah ile beraber nefsimizi ilah edindiysek veya başkalarını dinleyip, onlara uyup Allah'ın emrine ters düştüysek, onları Allah ile beraber ilah edindiysek rabbimizden af diliyor, mağfiret diliyoruz. Rabbimize iman ettik, ondan başka ilah yoktur, ilah bir tek Allah'tır.

Ve lekad sarrafnâ fî hâzel kur'âni li yezzekkerû: "And olsun ki biz bu Kur'an'da düşünesiniz (akledesiniz) diye her türlü açıklamayı yaptık." **Ve mâ yezîduhum illâ nufûrâ:**[67] "Ama (iman etmeyenlerin, Allah'ın kendilerine ayetleri açıklamasından dolayı) onların sadece nefreti (kini) artar." İman edenlerin ise imanı artar.

Sadakallahulazim

İmanımızı tazelememizi bize ihsan ettiği için rabbimize hamd olsun. Eğer o bize vahyini yapmasaydı, bize öğretmeseydi biz hidayeti, doğru yolu bulamazdık. Hayatı nasıl yaşamamız, nasıl düşünmemiz, nasıl konuşmamız gerektiğini anlayamazdık. Bütün bunları bize öğrettiği için âlemlerin rabbi olan Allah'a hamd olsun. Bizi başıboş bırakmadığı için, resullerini ve vahyini gönderdiği için rabbimize hamd ediyoruz. O her türlü hamda layık olandır. O, kemaliyle, layıkıyla kendi kendisine hamd edendir. Rabbimizin hamdıyla ona hamd olsun. El hamdu lillâhi rabbil âlemin.

Allah hepinizden razı olsun.

[67] İsrâ /41

12.Bölüm

İSRÂ
SÛRESİ

EUZUBİLLAHİMİNEŞŞEYTANİRRACİM
BİSMİLLAHİRRAHMANİRRAHİM

Elhamdulillahi rabbil âlemin esselatu vesselamu aleyke ya seyyidel evveline vel ahirin ve ila cemiil enbiyayi vel murselin ve ila cemiil evliyayi vel hamdulillahi rabbil âlemin.

"Ayetlere Dua ve İstiğfarla Cevaplar" sohbetimizde rabbimizle mukabele yapıyoruz; yani Allah'ın ayetlerine tövbeyle, istiğfarla, duayla cevap vermeye çalışıyoruz. Kısaca anlayacak olursak hep beraber Allah'ın kitabına olan imanımızı, Allah'a verdiğimiz sözü, ahdi yenilemeye, tazelemeye çalışıyoruz.

Bu vesileyle Ramazan ayından sonra imanımızın tazelendiğini göreceğiz inşallah. Yeter ki Allah'ın ayetleri okunurken biz de ayetleri tasdik edip yapılan duaya, tövbeye, istiğfara "âmin" diyelim. Böyle yaparsak Allah imanımızı tazeler, böylece yepyeni bir mü'min, Müslüman olmuş oluruz ve artık herhangi bir konuda bir şey söylendiğinde dinlediğimiz ayetler hemen gönlümüzde açığa çıkar, dolayısıyla söylenilenin doğru mu yanlış mı, hak mı batıl mı olduğunu Allah'ın ayetleriyle, imanımızla anlarız inşallah.

Mukabele yapmaya devam ediyoruz.

EUZUBİLLAHİMİNEŞŞEYTANİRRACİM
BİSMİLLAHİRRAHMANİRRAHİM

İSRÂ SÛRESİ

Tusebbihu lehus semâvâtus seb'u vel ardu ve men fîhinn: "Yedi gök, yer ve bunların içinde bulunanlar, onu (Allah´ı) tesbih

ederler." Yedi kat gök ve yedi kat yer ve bunların içinde bulunan hiçbir şey yoktur ki onu hamd ile tesbih etmesin. **Ve in min şey'in illâ yusebbihu bi hamdih:** "Ve onu hamd ile tesbih etmeyen hiçbir şey yoktur." **Ve lâkin lâ tefkahûne tesbîhahum:** "Ama siz onların (yerdeki, gökteki, ikisi arasındakilerin) tesbihini anlamazsınız." **İnnehu kâne halîmen gafûrâ:**[1] "Muhakkak ki Allah halim ve ğafurdur." Yani Allah sizden ille de her şeyin Allah'ı tesbih ettiğini anlamanızı beklemez; ama bunu böyle bilin, böyle iman edin. Yerdekilere, göktekilere bakarken her şeyin kendisini yaratan rabbini hamd ile tesbih ettiğini unutmayın. Hepsi kendi üzerinde Allah'ın güzelliğini gösterir ki rabbini hamd etmiş, tesbih etmiş olsun.

Kendi üzerinde Allah'ın güzelliğini, kudretini, esmasını göstermeyen hiçbir varlık Allah'a hamd etmiş, onu tesbih etmiş olmaz. Her neye bakarsak bakalım gördüğümüz her şey mutlaka kâmil olarak yaratılmıştır, ne bir eksikliği ne de bir fazlalığı vardır. Allah onu mutlaka hak ile yaratmıştır; yani Allah'ın onun üzerinde bir muradı vardır. Allah ayet-i kerimede **"Allah, her şeyi hak ile yaratmıştır (hiçbir şeyi batıl olarak yaratmamıştır)"**[2] buyurur. Dolayısıyla her şeyin mutlaka bir vazifesi vardır, her şey bir amaç, bir gaye uğruna yaratılmıştır. Bu yüzden varlığa bakarken onu böyle okumamız gerekir ki varlığın üzerinden Allah'ın ismi ile Allah'ın ismini, Allah'ın ismine okumuş olalım.

Şayet varlığı Allah'ın ismi ile okuyamadıysak, aynı şekilde varlığın üzerinde Allah'ın ismini okuyamadıysak, Allah adına, Allah ismine okuyamadıysak, onların hamdini, tesbihini, hamd ile tesbihini göremediysek, buna şahit olamadıysak tövbe ediyor, rabbimizden bunun için af ve mağfiret diliyoruz. Bundan sonra "ikra'" emrine tabi olacağımıza, bütün varlığa her şeyin rabbini

[1] İsrâ /44

[2] Câsiye /22, Ankebût /44

hamd ile tesbih ettiğini bilerek bakacağımıza dair rabbimize söz veriyoruz. Varlığın, rabbini hamd ile tesbih ettiğine iman ediyoruz.

Ve izâ kara'tel kur'âne cealnâ beyneke ve beynellezîne lâ yu'minûne bil âhıreti hicâben mestûrâ:[3] "Kur'an okuduğunda seninle ahirete iman etmeyenler arasına gizli bir perde gereriz." Böylece Kur'an'ı anlayamazlar. Bu, ahirete iman etmemelerinden dolayıdır. Biri ahirete iman etmezse Allah'ın söylediğini anlayamaz; yani, Allah araya perdeyi gerer, dolayısıyla o ayetleri işitmemiş, duymamış, anlamamış gibi olur.

Ve cealnâ alâ kulûbihim ekinneten en yefkahûhu ve fî âzânihim vakrâ: "Onu anlamamaları için kalplerinin üzerine bir örtü örteriz, kulaklarına ağırlık koyarız." **Ve izâ zekerte rabbeke fîl kur'âni vahdehu vellev alâ edbârihim nufûrâ:**[4] "Sen Kur'an'da rabbini tek olarak (lâ ilâhe illallah deyip bir olarak) andığında onlar nefretle arkalarını dönüp kaçarlar."

Nahnu a'lemu bimâ yestemiûne bihî iz yestemiûne ileyk: "Onların seni (Allah'ın ayetlerini) dinlerken maksatlarını (nasıl dinlediklerini ya da nasıl dinlemek istemediklerini) biz gayet iyi biliriz." **Ve iz hum necvâ iz yekûluz zâlimûne in tettebiûne illâ raculen meshûrâ:**[5] "Kendi aralarında konuşurlarken de o zalimlerin 'siz ancak büyülenmiş bir adama uyuyorsunuz' dediklerini (en iyi bilen biziz)." Onların kendi aralarında neler konuştuklarını en iyi biz biliriz.

Eğer dışarıda hakkı söylemiyorsak, kendi aramızda konuşurken Allah'ın ayetlerini konuşmuyorsak, derdimiz Allah'ın rızasını kazanmak, Allah'ın ayetlerini dinlemek, anlamak, iman edip amele dönüştürmek ve Allah'ın huzuruna çıkarken hesap vermek değilse; yani ahirete iman etmemişsek o zaman ayetler

[3] İsrâ /45
[4] İsrâ /46
[5] İsrâ /47

okunurken anlamayız. Allah "seninle onlar arasında perde vardır" bir de "onların kulaklarında ağırlık ve kalplerinin üzerinde perde var" buyurdu. Dolayısıyla biz de bu hâlde olursak ayetler okunurken hiçbir şey dinlememiş, anlamamış gibi oluruz.

Ayetleri dinlediğimiz hâlde hiçbir şey anlamadıysak, üzerimizde, gönlümüzde, aklımızda, fikrimizde, hayatımızda hiçbir değişiklik olmadıysa, Kur'an hayatımıza yön vermediyse, bizi Allah'a yaklaştırmadıysa, imanımızı artırmadıysa, tazelemediyse, kendimizi Allah'a yakın hissetmemize vesile olmadıysa rabbimizden af diliyor, mağfiret diliyoruz. Bundan sonra ayetlerini dinleyeceğiz ve gönlümüzü açacağız ya rabbi! Bütün çabamızla, gayretimizle ayetlerini anlamaya çalışıp iman edeceğiz ya rabbi!

Ve kul li ibâdî yekûlûlletî hiye ahsen: "Kullarıma (bana kul olanlara, âbd olanlara, bana âbd olmayı kabul edenlere) söyle: Sözün en güzelini söylesinler." Konuşurken en güzel şekilde konuşsunlar, birbirlerine sözün en güzelini söylesinler. **İnneş şeytâne yenzegu beynehum**: "(Sözün en güzelini söylemezlerse) Şeytan onların arasını bozar." **İnneş şeytâne kâne lil insâni aduvven mubînâ:**[6] "Muhakkak ki şeytan, insanın apaçık düşmanıdır." Şeytanın; insanın düşmanı olduğu apaçık ortadadır, herkes bunu anlayabilecek akla, bilgiye, ilme sahiptir.

Allah "şeytana uymayın, sözün en güzelini söylemezseniz şeytana tabi olursunuz, o zaman da şeytan aranızı bozar" deyip bunu bize hatırlatıyor. "Bana âbd olduğunuzu, beni sevdiğinizi, sevgimi, rızamı, dostluğumu, yakınlığımı istediğinizi iddia ediyorsanız sözün en güzeli neyse onu söyleyin!" Bu yüzden öyle gelişi güzel, laf olsun, şaka olsun diye konuşmamalı, en güzel söz neyse onu söylemeliyiz. Bir insanın yüz hâlinden doksan dokuz

[6] İsrâ /53

tanesi kötü olsa, sadece bir hâli güzel olsa bile onun güzel hâlini söylemeliyiz. Bir tane güzel hâli olmayan hiç kimse yoktur.

Bir insanın yüz hâlinden doksan dokuzu küfrüne, bir hâli ise imanına hükmediyorsa imanına hükmeden o bir hâlini kabul edip o kişinin mü'min ve Müslüman olduğuna dair hüsn-ü zanda bulunmamız gerekir. Öyle ki ona sözün en güzelini söyleyebilelim. Elbette ki bunu söylerken hakikati de ortaya koymalıyız ki herkes neyin doğru, neyin yanlış olduğunu bilsin. Yoksa bizim başkası hakkındaki hükmümüz elbette ki geçerli bir hüküm değildir. Herkes için geçerli hüküm sadece Allah'ın hükmüdür.

Allah ayet-i kerimelerde **"birbirinizi küçümsemeyin, birbirinizi kötü lakapla çağırmayın, su-i zanda bulunmayın, casusluk yapmayın (birbirinizin suçunu, günahını araştırmayın), birbirinizi çekiştirmeyin"**[7] diye bize emretmiştir; yani hüküm vermiştir. Bu yüzden hüküm verme makamında olan biz değiliz. Hakem ve hâkim olan, hükmü verecek olan sadece Allah'tır. Biri başkası hakkında hüküm verirse, edebe aykırı böyle bir hareketi olursa kendini Allah'ın önüne koyup hükmetmiş olur. Eğer insanlar üzerinde bir insanın veya bir cemaatin hükmü geçerli olsaydı cennet boş kalır, o insan veya o cemaat herkesi cehenneme gönderirdi!

Oysaki Allah cennet için **"genişliği göklerle yer kadar olan cennete koşun"**[8] buyurmuştur. Dikkat edilirse Allah "tek başına koş" demedi "koşun" buyurdu; yani, "bunu hep beraber yapın" buyurdu. Aynı şekilde koşarken birbirinize yardım edin, birbirinize destek olun, birbirinizi küfürle itham etmeyin, cehenneme göndermeye çalışmayın. Bu, şeytanın sevdiği bir şeydir. Size düşen; sözün en güzelini söylemektir, diye emretti.

[7] Hucurât /11-12
[8] Âli İmrân /133

Eğer sözün en güzelini söyleyemediysek, insanları kırdıysak, onlara sözümüzle hakaret ettiysek, onları küçümsediysek, küfürle, nifakla itham ettiysek bunun için rabbimizden af diliyor, mağfiret diliyoruz. Bizleri affet, mağfiret et ya rabbi!

Ve iz kulnâ leke inne rabbeke ehâta bin nâs:[9] "Hani bir zaman sana rabbin insanları ihata etmiştir, demiştik." İhata; çepeçevre kuşatmak demektir. Demek ki insan her an Allah'ın ihatasının içindeymiş, onunla berabermiş! Allah, insanı ihata etmiş, çepeçevre kuşatmıştır; yani insan, Allah'ın tecellisinin, hükmünün, kudretinin, El Esmau'l Husna'sının, kudret deryasının içindedir. İnsan onsuz yoktur zaten; çünkü onunla varlıkta durur, onunla diridir, onunla görür, onunla işitir, onunla bilir, onunla sever, onun kendisine verdiğiyle hükmeder. Kısacası insanın bütün varlığı Allah'a aittir.

Bununla beraber Allah, insanı bir varlık olarak kendisine âbd olsun diye yaratmış ve onu ihata etmiş, bir de onu yalnız bırakmamıştır, dolayısıyla insan tek başına değildir. Bu yüzden Allah ayet-i kerimede **"nerde olursanız olun Allah sizinle beraberdir"**[10] buyurmuştur. O hâlde devamlı "ben beni yaratan rabbimle beraberim. Beni yaratan rabbim benimle beraberdir, beni ihata etmiştir. Ne söylersem söyleyeyim, ne yaparsam yapayım, ne düşünürsem düşüneyim, Allah bunu bilir, o her an benimle beraberdir" deyip rabbimizle olan bu beraberliği tatmamız, hissetmemiz gerekir. Biz daha neyi düşüneceğimizi bilmeden Allah ne düşüneceğimizi bilendir. Biz daha ne yapacağımızı, ne konuşacağımızı bilmeden Allah ne yapacağımızı, ne konuşacağımızı bilendir.

Rabbimize böyle bir iman ile iman etmemişsek bunun için tövbe ediyor; rabbimize dönüyor, iman ediyor, rabbimizden af ve

[9] İsrâ /60
[10] Hadîd /4

mağfiret diliyoruz. Bundan sonra rabbimizin huzurunda olduğumuzu unutmayacağız inşallah.

Allah Hz. Âdem (a.s.) ile iblisin kıssasını anlatır. **Ve iz kulnâ lil melâiketiscudû li âdeme fe secedû illâ iblis:** "Bir zaman meleklere 'Âdem'e secde edin' diye emretmiştik. İblis hariç bütün melekler secde etti." **Kâle e escudu li men halakte tînâ:**[11] "İblis dedi ki: Ben çamurdan yarattığın kimseye secde eder miyim!"

Kâle e raeyteke hâzellezî kerremte aleyy: "(İblis) Dedi ki: Benden üstün kıldığını gördün mü!" **Le in ahharteni ilâ yevmil kıyâmeh:** "And olsun ki Kıyamet gününe kadar bana mühlet ver." **Le ahtenikenne zurriyyetehû illâ kalîlâ:**[12] "(Eğer bana mühlet verirsen) Pek azı müstesna onun zürriyetini kendime bağlarım." Ondan üstün olduğumu ve onun secdeye layık olmadığını ispatlarım.

Kâlezheb fe men tebiake minhum: "(Allah) Buyurdu ki: Git, onlardan kim sana (şeytanlara) tabi olursa." **Fe inne cehenneme cezâukum cezâen mevfûrâ:**[13] "Muhakkak ki hepinizin cezası tam bir cehennemdir."

Bu ceza tam bir cezadır. Onlardan kim Hz. İnsan olmayı, bana yeryüzünde halife olmayı, meleklerin secde ettiği varlık olmayı kabul etmeyip bir avuç toprağa tenezzül ederse, halifem olduğunu unutup kendini çamurdan, topraktan biri zannederse, ahireti değil de dünyayı tercih ederse hepinizi cehenneme dolduracağım, buyurdu Allah.

Vestefziz menisteta'te minhum bi savtik:[14] "Onlardan gücünün yettiğini sesinle tedirgin et." Demek ki şeytan bir de insanı sesiyle tedirgin ediyormuş!

[11] İsrâ /61
[12] İsrâ /62
[13] İsrâ /63
[14] İsrâ /64

Peki, şeytan insanı nasıl tedirgin eder?

Şeytan, insana peş peşe vesvese verdiğinde insan da bu vesveselerden kurtulmaya çalışırken tedirgin olur. Ayet-i kerimede Allah, iblise "kime gücün yetiyorsa bunu yap, sana müsaade ettim" buyurdu. İnsanın kendisi şeytana taviz vermezse şeytan verdiği vesvese ile onu tedirgin edemez. Şayet insan vesvesenin şeytandan olduğunu bilip bu vesveseyi reddederse, kendisini cehenneme sürüklemeye çalışan şeytanına bu dostluğu, bu yakınlığı göstermez ve şeytanın verdiği vesveseyi ciddiye almazsa o zaman şeytanın verdiği vesveselerden de tedirgin olmaz.

Evet, biri şeytana taviz vermezse şeytan vesvese verip onu tedirgin edemez. Hâl böyleyken şeytanın verdiği vesveseyi basite alanlar, hatta bu vesvesenin imandan olduğunu söyleyenler yanlış düşünmüş, yanlış anlamıştır; çünkü bu tavizi şeytana veren insanın kendisidir.

Ve eclib aleyhim bi haylike ve racilik: "Ve süvarilerinle, piyadelerinle onları yaygaraya boğ." İster süvari ister piyade olsun bütün askerlerinle, arkadaşlarınla, sana tabi olan, kullandığın şeytanlarla beraber gücünün yettiğine bu saldırıyı yap, sana müsaade ediyorum. **Ve şârikhum fîl emvâli vel evlâdi vaıdhum:**[15] "Ve onların mallarına, evlatlarına ortak ol. Onlara vaadlerde bulun."

Şeytan, insanın malına nasıl ortak olur?

Biri şeytanın verdiği vesvesenin peşinden giderek malını günahta, şeytanın yolunda harcar ve malını Allah yolundan başka bir yere kullanırsa şeytan onun malına ortak olmuş olur.

[15] İsrâ /64

Allah bir de "onların evlatlarına ortak ol" buyurdu. Peki, şeytan, evlatlara nasıl ortak olur?

Biri evladını yetiştirirken çocuğuna ilk önce "lâ ilâhe illallah" dedirtmemiş, Allah'a, ahirete iman ettirmemiş, Allah'ın vahyini öğretmemişse şeytan onun evladını kendi yolunda kullanır. Bu kişi evladından biraz istifade etse de şeytan onu kendi yolunda, kendisi için kullandığından dolayı o evlada ortak olmuş olur. Biri şeytana ne kadar taviz vermiş, gönlünü açmış, Allah'ı değil de şeytanı kabul etmişse şeytan onun malına ve evlatlarına o kadar ortaktır; ama biri de Allah'a âbd olmayı kabul etmişse ve kulluğunu Allah'a yapıyorsa bu durumda şeytanın o kul üzerinde hiçbir etkisi olmaz.

Okuduğumuz ayette Allah bir de "onlara vaatte bulun" buyurdu. Demek ki şeytan, insanlara vaadlerde bulunuyormuş!

Ve mâ yaiduhumuş şeytânu illâ gurûrâ:[16] "Şeytan onlara aldatmaktan başka herhangi bir vaatte bulunmaz." Çünkü va'di hak olan sadece Allah'tır. Şeytan da vaadde bulunur; ama onun va'di aldatmaktan başka bir şey değildir. Allah bununla ilgili olarak ayet-i kerimede şeytanın kendini Kıyamet günü nasıl savunduğunu anlatır. **"Şeytan dedi ki: Muhakkak ki Allah'ın va'di haktır. Ben de size vaatte bulundum; ama yalancı çıktım. Ben sizin üzerinizde herhangi bir güce sahip değildim. Ben sadece sizi davet ettim, siz de benim davetime icabet ettiniz."**[17] Yani, Allah ve resulü sizi davet etmişken siz Allah'ın ve resulünün davetine değil de benim davetime uydunuz.

Peki, şeytan hangi vaatlerde bulunur?

Mesela; Allah ayet-i kerimede **"şeytan sizi fakirlikle korkutur"**[18] buyurmuştur. Şeytan fakirlikle korkuttuğu için insana

[16] İsrâ /64
[17] İbrâhîm /22
[18] Bakara /268

"çocuklarının geleceğini düşün, cimrilik yap" der. Biz de çocuklarımızın geleceğini düşünmeye çalışırken onlar için dünyayı ahiretin önüne koyduk ve çocuklarımıza "okumazsan olmaz yoksa ileride aç kalırsın" dedik. Sadece erkek çocuklarımıza değil kız çocuklarımıza da böyle yaptık ve onları, "haydi, sen de bu evladımız üzerinde bize ortak ol" deyip şeytana teslim ettik.

İnne ibâdî leyse leke aleyhim sultân: "Muhakkak ki sen benim kullarım üzerinde saltanat sahibi değilsin." Sen benim kullarıma hükmedemezsin. **Ve kefâ bi rabbike vekîlâ**:[19] "Vekil olarak rabbin kâfidir." Kullarına vekil olarak Allah kâfidir.

Evet, "muhakkak ki benim kullarım üzerinde, bana kul olanlar üzerinde senin etkin (yetkin) olmaz" buyurdu Allah. Birinin üzerinde şeytanın etkisi varsa o kişi kulluğu kabul edememiş, iman etmemiştir.

Baktığımızda, Allah'a gerçek manada kul olan biriyle bir tane değil bazen yüz tane şeytan birden uğraşır. Biri Allah'a kul olmayı, âbd olmayı kabul etmişse Allah onun vekilidir, vekil olarak ona kâfidir. Dolayısıyla hiçbir şeytan ona yaklaşamaz, sıkıntı veremez, malına, evladına ortak olamaz, onu yaygaraya boğamaz, verdiği vesvese ile onu meşgul edemez; çünkü o kul, Allah'a âbd olmuştur, Allah'ı seviyordur. Hâl böyleyken nasıl şeytanı dinler, nasıl dinleyebilir! Nasıl şeytanın sesini, verdiği vesveseyi sevip onun peşine takılabilir! "Allah" demeyi sevenler, "Allah" diyeni sevenler hiç şeytanın verdiği saçma sapan vesvesenin peşine takılır mı! Şayet takılıyorsa bir sorun var demektir.

Şeytana taviz verdiysek, onu düşman olarak görmeyip, anlamayıp verdiği vesveseyi sanki gerçekmiş, doğruymuş gibi zannettiysek rabbimizden af diliyor, mağfiret diliyoruz. Şeytan bizi tuzağına düşürdüyse, sesiyle, verdiği vesveseyle bize sıkıntı verdiyse, şeytanı malımıza, evladımıza ortak yaptıysak bunun için

[19] İsrâ /65

rabbimizden af diliyor, mağfiret diliyoruz. Şeytanın bizi aldatmasına kanıp verdiği vesveseye aldandıysak rabbimizden af diliyor, mağfiret diliyoruz. Rabbimiz "senin, benim kullarım üzerinde hiçbir saltanatın olamaz" dediği hâlde şeytan üzerimizde saltanat sahibi olup bize hükmettiyse, bizi kendi istediği gibi hareket ettirdiyse, konuşturduysa, bir yerlere sürüklediyse rabbimizden af diliyor, mağfiret diliyoruz. Rabbimizi vekil olarak kendimize kâfi görmediysek rabbimizden af diliyor, mağfiret diliyoruz. Bizleri affet, mağfiret et ya rabbi!

Rabbukumullezî yuzcî lekumul fulke fîl bahri li tebtegû min fadlih: "Rabbiniz odur ki (o Allah'tır ki) fazlından nasip arayasınız diye sizin için denizlerde gemileri sevk eder (suyun üzerinde yürütür)." **İnnehu kâne bi kum rahîmâ:** "Muhakkak ki o sizin için çok merhametlidir." **Ve izâ messekumud durru fîl bahri dalle men ted'ûne illâ iyyâh:**[20] "Denizde size bir zarar dokunduğu zaman (batma tehlikesi geçirdiğiniz zaman) dua ettikleriniz sizden kaybolup gider, yalnız o (Allah) kalır." O anda size Allah'tan başka kim yardım edebilir!

Herkes bunu bilir. Böyle bir durumda herkes mutlaka "ya rabbi! Bizi kurtar, bize yardım et" diye Allah'a yalvarır. **Fe lemmâ neccâkum ilel berri a'radtum:** "Ne zaman sizi karaya çıkarıp kurtarsa yine (Allah'tan) yüz çevirirsiniz." **Ve kânel insânu kefûrâ:** "Çünkü insan çok nankördür." Allah onları kurtardığında bu defa Allah'a güvenmekten, dua etmekten, Allah'tan istemekten yüz çevirirler, sanki hiç böyle bir tehlike atlatmamış gibi nankörlük yaparlar.

E fe emintum en yahsife bikum cânibel berr: "(Allah da buyurur ki: Siz böyle yapınca Allah'ın) Karayı ters çevirip sizi yere geçirmeyeceğinden emin mi oldunuz?" Denizde korktunuz, endişe ettiniz de karadan emin mi oldunuz; yani Allah'ın sizi yerin

[20] İsrâ /66-67

dibine geçirmeyeceğinden emin misiniz! **Ev yursile aleykum hâsibâ:** "Ya da bir fırtına göndermeyeceğinden." Bir fırtına gönderip sizi helak etmeyeceğinden emin mi oldunuz! **Summe lâ tecidû lekum vekîlâ:**[21] "Sonra kendinize bir koruyucu da bulamazsınız!" Bu sadece bir örnektir. Zaten Allah bu ayetin hemen ardından başka örnekler de verir.

Bütün insanlar için böyledir. Bir sıkıntı yaşadığımızda "ya rabbi! Beni bu sıkıntıdan kurtarırsan iman edip tövbe edecek, sana kul olmaya çalışacak ve şu yanlışları yapmayacağım" deriz. Hatta "kurban keseceğim, oruç tutacağım" deyip farklı farklı vaatlerde bulunuruz. Hâl böyleyken musibet üzerimizden geçince sanki bütün olanlar hiç olmamış gibi davranıp vaatlerimizi yerine getirmezsek o zaman bu ayetin muhatabı olmuş oluruz.

Allah bizi kendine döndürmek için imtihana tabi tutup bize sıkıntılar yaşattıysa sonra da bu sıkıntıları üzerimizden giderdiyse biz de sanki bu sıkıntıları yaşamamış gibi davranıp nankörlük yaptıysak rabbimizden af diliyor, mağfiret diliyoruz. Sen ğafursun ya rabbi! Sen tevvabsın ya rabbi! Sen afuvvsun ya rabbi! Tövbe ediyor, senden mağfiret diliyoruz ya rabbi!

Ve lekad kerremnâ benî âdem: "And olsun ki Âdemoğullarını (insanı) mükerrem yarattık (şerefli, ikrama nail olmuş olarak yarattık)." **Ve hamelnâhum fîl berri vel bahr:** "Onları hem karada hem denizde (taşıtlarla) taşıdık." **Ve razaknâhum minet tayyibât**: "Ve onları güzel ve hoş nimetlerle rızıklandırdık." **Ve faddalnâhum alâ kesîrin mimmen halaknâ tafdîlâ:**[22] "Onları (Âdemoğullarını) yarattığımız diğer varlıkların çoğundan faziletli kıldık (üstün kıldık)."

Dikkat edilirse Allah "insanı varlığın hepsinden üstün kıldık" demedi bunun yerine "varlığın çoğundan üstün kıldık" buyurdu.

[21] İsrâ /67-68
[22] İsrâ /70

Varlığın çoğundan üstün kıldık cümlesi "o hâlde varlığın bir kısmı insandan üstündür" manasına gelir; ama ayetin manası böyle değildir. Ayeti doğru anlamak gerekir. Elbette ki Allah, insanı genel olarak varlığın çoğundan üstün kılmıştır. Secde edilmesi ve halife olması yönünden insan en öndedir; ama farklı yönlerden diğer canlıların gerisindedir. Mesela; insan bir devenin çektiği yükü taşıyamaz. Bu durumda yük taşıma yönünden develer insandan daha öndedir. Şimdi kalkıp "deve, insandan daha üstündür" denebilir mi? -Elbette ki denemez. Sadece güç itibariyle insandan daha üstündür.

Aynı şekilde bir kuşun görmesiyle bir insanın görmesi bir değildir, kuşun görmesi çok daha keskindir ya da bir balinanın sesiyle insanın sesi bir değildir, arada fark vardır. Aynı zamanda işitme yönüyle de başka varlıklar insandan çok daha güzel işitir; ama bunlar, onların insandan üstün olduklarını göstermez. İnsan genel itibariyle her yönüyle bütün varlıklardan üstündür; ama bazı konularda başka mahlûkların üstünlüğü önde olur. Ayetin manası budur. Bu ayet yanlış tefsir edildiği için bu şekilde izah etme gereği duydum.

İnsan; varlığın, kâinatın göz bebeğidir, Allah'ın yeryüzündeki halifesidir. Elbette ki birçok varlık da farklı farklı yönleriyle insandan üstün olabilir. Buna rağmen o yine üstündür. Demek ki öyle gerekmiş, bundan dolayı da Allah ona öyle muamelede bulunmuştur.

Yevme ned'û kulle unâsin bi imâmihim: "O gün (Kıyamet günü) her insan topluluğunu imamıyla beraber çağıracağız." Demek ki her insan topluluğunun bir imamı varmış ve Allah Kıyamet günü onları hep beraber çağıracakmış! **Fe men ûtiye kitâbehû bi yemînih:** "Kimlerin kitabı sağından verilirse." **Fe**

ulâike yakraûne kitâbehum ve lâ yuzlemûne fetîlâ:[23] "İşte onlar kitaplarını okuyacak ve onlara kıl kadar zulmedilmeyecek."

Ve men kâne fî hâzihî a'mâ: "Ve kim burada (dünya hayatını yaşarken hakkı görmede) âmâ olursa (kör olursa, Allah'ın ayetlerine karşı kör ve sağır davranırsa)." **Fe huve fîl âhıreti a'mâ ve edallu sebîlâ:**[24] "Ahirette de kör olacak ve yol itibariyle de en şaşkın olacak."

Ahirette neden şaşkın kalacak? -Çünkü dünyadayken anlamadığı için orda da anlamayacak! Ne olup bittiğini bile anlamayacak. Aynı şekilde kaybettiğini görecek; ama aklı bir türlü bunu almayacak. Bu, dünyadayken kör davrandığı içindir. Bununla ilgili olarak Allah başka bir ayet-i kerimede **"o (Allah'ın, kör olarak dirilttiği kimse) diyecek ki: Ya rabbi! Ben dünyada görüyordum, bugün niye görmüyorum? Allah da ona der ki: Ayetlerimiz sana geldiğinde sen onları unutmuştun (ayetlerimizi, bizi görmede kör davrandığın için) bugün sen de unutulacaksın (kör kalacaksın)"**[25] buyurmuştur.

Allah bizi dünyadayken ayetlerine karşı kör ve sağır davrananlardan, ayeti dinlediği hâlde dinlememiş gibi yapanlardan eylemesin inşallah.

Hitap Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'edir. **Ve in kâdû le yeftinûneke anillezî evhaynâ ileyke li tefteriye aleynâ gayreh:** "(Müşrikler) Sana vahyettiğimiz şeyden başkası ile bize karşı iftira edesin diye nerdeyse seni fitneye düşüreceklerdi." Allah'a, Allah'ın vahyettiğinden başka bir şeyle iftira edesin diye nerdeyse seni fitneye düşüreceklerdi. **Ve izen lettehazûke halîlâ:** "Böyle yapsaydın (müşrikler, iman etmeyenler) seni dost edinirlerdi." **Ve lev lâ en sebbetnâke:** "Biz sana sebat vermemiş olsaydık." **Lekad**

[23] İsrâ /71
[24] İsrâ /72
[25] Tâhâ /124-126

kidte terkenu ileyhim şey'en kalîlâ:[26] "Nerdeyse az da olsa (biraz) onlara meyletmiştin."

"Onlara uysaydın işte o zaman sana dost olurlardı." Yani sen Allah'ın vahyinden vazgeçmedikçe Allah'a iman etmeyenler sana dost olmaz. Sen onlar gibi olmadıkça; kâfir, müşrik, münafık olmadıkça onlar sana dost olmazlar, buyurdu Allah.

"Böyle söyleyeyim ki insanlar iman etsin" ya da "ayetlerden şu tavizi vereyim ki insanlar iman etsin" demek güzel bir fikre, hayırlı bir şeye benzer; ama iyi niyetle bile olsa Allah bunu kabul etmez. Bu yüzden peygamberine "nerdeyse, bir an bile olsa 'acaba böyle söylesem ya da Allah'ın ayetini olduğu gibi söylemesem olur mu' diye düşündün. Şayet gönlünü, kalbini sağlam tutmasaydık (sabit tutmasaydık, sana sebat vermeseydik) nerdeyse onlara meyletmiştin" buyurdu Allah.

İzen le ezaknâke di'fal hayâti ve di'fal memât: "(Öyle yapacak olsaydın) İşte, o zaman sana hayatın ve ölümün acısını (azabını) kat kat tattırırdık." **Summe lâ tecidu leke aleynâ nasîrâ:**[27] "Sonra bize karşı kendine yardımcı da bulamazdın." Allah, resulüne "Allah'ın ayetinin dışına çıksaydın, bu konuda en ufak bir taviz verseydin hem hayatın, hem de ölümün azabını sana kat kat tattırırdım ve hiç kimse de bana karşı sana yardım edemezdi" buyurdu. Allah kendi resulü için böyle söylüyorsa artık gerisini düşünmek gerekir. Bu bütün insanlar için böyledir.

Sohbetimizde ayetleri kısaca okumaya ve hiçbir ayeti atlamamaya çalışıyoruz; ama genel olarak daha önce anlattığımız bir konu varsa orayı geçiyoruz; çünkü "Ayetlere Dua ve İstiğfarla Cevaplar" sohbetlerimizi Allah'ın vahyi en azından öz itibariyle anlaşılsın diye yapıyoruz. Aynı şekilde bu sohbetlerimizde Kur'an'daki her bir ayeti tek tek okumamız zaman yetersizliğinden

[26] İsrâ /73-74
[27] İsrâ /75

dolayı mümkün değildir. Yoksa tek bir ayeti bile atlamak istemiyoruz. Kardeşlerimiz daha geniş zamanlarında her bir ayete tek tek dua ve istiğfarla cevap verirler inşallah. Bunun haricinde herhangi bir ayeti atlayıp "bu benim işime gelmedi, bu ayeti okumayayım" dersek işte, o zaman Allah'ın Resulullah (s.a.v.) Efendimiz için hitap ettiği bu ayetin muhatabı oluruz. Şayet bir âlim, ayeti okuyup anladığı hâlde "ben bu ayeti geçeyim bir şey olmaz" derse bu ayetin hükmüne girer, dolayısıyla da manevi olarak işi biter. Bu yüzden ısrarla "Allah ne dediyse doğru olan, hak olan odur" diyoruz.

Allah'ın kitabı elimizdedir. Öyle ki her evde mutlaka Allah'ın kitabı vardır. Hatta "herkes Allah'ın kitabını mealinden okusun, evinde Kur'an meali olmayan kardeşlerimiz mutlaka gelip dergâhtan ücretsiz Kur'an meali alsın" diyoruz; çünkü bu çok önemli bir konudur. Genel itibariyle okuma, yazması olmayan hemen hemen hiç kimse yoktur; ama birinin okuması yoksa o zaman da ayetleri dinlemesi gerekir ve sadece dinlerse bile yine rabbinin ona ne söylediğini anlar.

Allah bizi kendi kelamından, kitabından hesaba çekecek. Bu yüzden mutlaka Kur'an'ı bilmemiz gerekir. Hepimizin Allah'ın kelamını öğrenme gibi bir imkânı vardır. Mesela; Kur'an'daki bir cüz'ün Türkçe mealli okunuşu yarım saat sürer. Şayet her gün yarım saat Kur'an mealini dinlersek bir ay sonra Kur'an'ı hatmetmiş; yani rabbimizi dinlemiş oluruz. Tabi ki Allah'ın vahyini okurken veya dinlerken "rabbim neyi söylemişse doğru odur, hak odur" dememiz, bununla beraber "şu âlim şöyle söyledi, falanca veli, falanca şeyh böyle söyledi" dememiz gerekir.

Velinin, âlimin işi; insanlara Allah'ın kelamını, vahyini anlatmak, Allah'ın vahyini, ayetleri taşıyıp gönüllerde açmak ve insanlara ayetlerin hikmetini beyan etmektir. Yoksa kendinden fikir üretmek, söz söylemek değildir. Allah bir konu hakkında

konuşmuşsa artık kula söz düşer mi! Kulun o konu hakkında söz söylemesi Allah'a karşı en büyük saygısızlık olmaz mı!

Allah'ın konuşmadığı hiçbir alan, hiçbir şey, hiçbir yer yoktur. Allah her konuda konuşmuştur. O zaman her konuda söz hakkı Allah'ındır. Evlilik mi yapacaksın, ticaret mi yapacaksın yahut başka bir iş mi, memurluk mu yapacaksın, analık mı, babalık mı yapacaksın, kardeşlik mi yapacaksın, her neyi söylersen söyle, aklına her ne gelirse gelsin, Allah'ın mutlaka "şu doğrudur, şu yanlıştır, şu güzeldir, şu da çirkindir" diye bir hükmü vardır. Bu yüzden her ne olursa olsun herhangi bir konu hakkında "ya rabbi! Senin emrin nedir" diye rabbimize sormamız gerekir. Kul budur. Kul, karşısına çıkan her konu hakkında rabbinin vahyine bakandır. Bunun dışına çıkarsak ayetlerin dışına çıkmış oluruz. Böyle olunca da Allah'ın emri dışında bir şey uydurup Allah'a iftira atmış oluruz.

Allah bizi Allah'a iftira atmaktan muhafaza eylesin. Allah bizi Allah'a iftira atanlardan eylemesin. Kendi bilgisini, ilmini Allah'ın vahyinin önüne koyanlardan eylemesin. Allah bizi şeytanın verdiği vesveseyi, zannı Allah'ın vahyinin önüne koyanlardan eylemesin. Allah bizi her ne olursa olsun hakkı, Allah'ın ayetlerini söyleyenlerden eylesin inşallah.

Allah'ın ayetlerini söylerken veya konuşurken "Allah ayette böyle söylüyor" demek doğru değildir. Bunun yerine "ben bu ayetten rabbimin bana böyle söylediğini anladım" demek gerekir; çünkü bir başkası aynı ayetten çok daha farklı, çok daha geniş kapsamlı bir mana anlamış olabilir.

Herkes ayetleri nefsinin mertebesine, ilmine, marifetine, hikmetine göre daha farklı, daha geniş kapsamlı anlayabilir. "Allah böyle söyledi" deyince ayeti sınırlamış oluruz. Hiç kimsenin ayeti sınırlamaya hakkı yoktur. Dolayısıyla "Allah böyle söylüyor" demek yerine "ben bu ayetten bu kadar anladım" ya da "ben böyle anladım; ama diğerlerinin de anladıklarını kabul ediyorum"

demek gerekir. Yoksa "Allah bu ayette bunu söylüyor, bunun dışında bir şey söylemek yanlıştır" demek Kur'an'a, Allah'ın vahyinin manasına sınır koymak olur.

Allah ayet-i kerimede **"ağaçlar kalem, denizler mürekkep olsa bir o kadarını da getirseniz yine Allah'ın kelimeleri bitmez"**[28] buyurmuştur. Yani Allah'ın kelimelerinin manasını bitiremezsiniz, tamamlayamazsınız. Sonsuz olan bu deryadan herkes içmelidir, hem de kana kana içmelidir. Bir denizden ne kadar su içebilirsin, kaç kova içebilirsin ki! İşte, Kur'an'dan istifade etmen de ayetleri manevi olarak içebildiğin kadardır. Sen o deryadan ne kadar içersen iç, derya olduğu yerde durur, dolayısıyla "deryayı içtim demek" edebe aykırıdır.

Evet, Allah Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'e hitaben "(onlara uyup Allah'ın vahyinden başka bir şey söyleseydin) sana hayatın ve ölümün acısını (azabını) kat kat tattırırdık sonra bize karşı yardımcı da bulamazdın" buyurmuştu. Devam edelim inşallah.

Allah, Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'e ve bütün kullarına duayı öğretiyor. **Ve kul rabbi edhılnî mudhale sıdkın ve ahricnî muhrece sıdkın:** "De ki: Rabbim! Gireceğim yere beni sıdk ile (doğrulukla) girdir. Çıktığım yerden de sıdk ile çıkar." Yani "herhangi bir yere gittiğimde beni oraya sadık olarak girdir. Bir yerden çıktığımda da beni sadık olarak çıkar. İmanını, sadakatini kaybetmiş olarak çıkarma, beni koru ve beni muhafaza et ya rabbi" de. **Vec'al lî min ledunke sultânen nasîrâ:**[29] "Bana katından yardımcı bir sultan (bir güç, bir kuvvet) ver." O gücü kullanabilecek manevi bir hâl ver ya rabbi! Allah bize duayı öğretiyor.

Ve kul câel hakku ve zehekal bâtıl: "De ki: Hak geldi, batıl zail oldu (yok oldu)." **İnnel bâtıle kâne zehûkâ:**[30] "Muhakkak ki

[28] Lokmân /27
[29] İsrâ /80
[30] İsrâ /81

batıl yok olmaya mahkumdur." Hak, Güneş gibidir. Nasıl ki Güneş doğunca karanlık yok oluyorsa Allah'ın vahyi gelince de bütün sözler, zanlar, vesveseler yok olur; çünkü hak gelmiştir. Bir gönüle de hak gelirse o gönüldeki bütün yanlışlar, bütün vesveseler, zanlar yok olur.

Hakkın gönlümüze gelmesi, inmesi için bize yardım et ya rabbi! Gönlümüze hak gelsin, batıl zail olsun ya rabbi! Gönlümüze vahyinin güneşi doğsun, karanlıklar yok olsun ya rabbi!

Ve nunezzilu minel kur'ân: "Biz Kur'an'dan (öyle bir şey) indiriyoruz ki." **Mâ huve şifâun ve rahmetun lil mu'minîn:** "Mü'minler için onda şifa ve rahmet vardır." **Ve lâ yezîduz zâlimîne illâ hasârâ:**[31] "Zalimlerin de ancak hüsranını artırır." Hüsran demek zarar demektir. Kur'an mü'minlere şifa ve rahmettir. Kendine zulmeden zalimler ise Allah'ın ayetlerini dinlediğinde sadece hüsranları artar, zarar ederler.

Kur'an, mü'mine nasıl şifa olur?

Kur'an mü'minin nifak hastalığını, küfür hastalığını, şirk hastalığını tedavi edip onu temizler, ona rahmet olur, onu Allah'ın rahmetinin içine alır. Bütün bunlar elbette ki Kur'an dinlenildiği zaman olur.

Peki, zalimlerin hüsranını nasıl artırır?

Zalim biri de Kur'an'ı dinlerken "Allah acaba niye böyle söyledi! Acaba burada ne demek istedi! Madem bu ayette böyle söyledi, o hâlde neden başka ayette farklı söyledi" der ve şeytan onu Allah'ın ayetlerine karşı dürter, o da bu vesveselerin peşinden koşar. Böylelikle Kur'an'ı dinlerken hüsranı, küfrü, şirki, nifakı artmış olur.

[31] İsrâ /82

Allah, Kur'an'ı bizim için şifa eylesin, rahmet eylesin. Allah bizi zalimlerden, ayetler okunduğunda hüsranı artanlardan eylemesin inşallah.

Ve izâ en'amnâ alel insâni a'rada ve neâ bi cânibih: "Ne zaman insana bir nimet versek yan çizer, yüz çevirir." Yani "benim artık, Allah'a ihtiyacım yok" der, nimet içinde oldu ya, artık gevşer, kulluktan yüz çevirir. **Ve izâ messehuş şerru kâne yeûsâ:**[32] "Ve ne zaman ona bir sıkıntı dokunsa (bir şey dokunsa) hemen ümitsizliğe kapılır." Allah "bu yanlıştır, insanın böyle olmaması gerekir, ben ona bir nimet verdiğimde şükretmeli, hamd etmeliydi. Ona bir sıkıntı dokunduğunda ise sabredip 'bu, rabbimin imtihanıdır' demeliydi" buyuruyor.

Kul kullun ya'melu alâ şâkiletih: "De ki: Herkes kendi görüşüne (bakışına, anlayışına) göre hareket eder." Kulun bakışı Allah'a, Kur'an'a, resulüne göre değilse hem dünyada hem de ahirette hüsranda olur, böyle biri kendine zulmediyor demektir. **Fe rabbukum a'lemu bi men huve ehdâ sebîlâ:**[33] "Kimin en doğru yolda olduğunu rabbiniz (Allah) daha iyi bilir." Herkes kendini savunup "ben doğru yapıyorum" diyebilir; ama biri Allah'a göre doğru yolda değilse o zaman hüsrandadır, kaybetmiştir.

Bu hitap Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'edir. **Ve lein şi'nâ le nezhebenne billezî evhaynâ ileyk:** "And olsun istersek (dilersek) sana vahyettiğimizi tamamen gideririz (hepsini silerim, sana vahyettiğimi unutursun)." **Summe lâ tecidu leke bihî aleynâ vekîlâ:**[34] "Sonra bu durumda kendine bir vekil de bulamazsın." Yani onu geri getiremezsin, kimse sana bu konuda yardım da edemez.

[32] İsrâ /83
[33] İsrâ /84
[34] İsrâ /86

İllâ rahmeten min rabbik: "Ancak sen rabbinin rahmeti içindesin." **İnne fadlehu kâne aleyke kebîrâ:**[35] "Gerçekten onun senin üzerindeki fazlı (keremi) çok büyüktür."

Bu ayetten ne anlamamız gerekir?

Bir an için Allah'ın vahyinin, ipinin önümüzde, elimizde olmadığını farz edelim. Eğer Allah'ın vahyi önümüzde olmasaydı yolu nasıl bulabilirdik! Allah bu vahyi elimizden zahiri olarak çekip almaz; ama manevi olarak alırsa hepimiz yolumuzu şaşırır, ne yapacağımızı bilemeyiz, neyin doğru, neyin yanlış olduğunu da asla anlayamayız. Allah bize öğretmezse kim bize öğretebilir, nereden, nasıl öğrenebiliriz! Peki, bir an için bakalım, acaba Allah, vahyini manevi olarak bizden çekip almış mıdır? -Evet, çekip almıştır. Zaten bu yüzden yolumuzu kaybetmişiz.

Yolumuzu bulmak için mutlaka Allah'ın vahyine sarılıp ayetleri anlamaya çalışmamız gerekir. Bu Ramazan ayı bizim için büyük bir fırsattır. Bu ayda Allah'ın vahyine sarılıp rabbimizle, onun vahyiyle beraber olmalıyız. Allah bize söylüyor, biz de onu kaybetmemek için, manevi olarak vahyini elimizden almaması için, "siz bu nimetin kıymetini bilmediniz, haydi, ondan mahrum kalın, siz kaybettiniz, kalbiniz mühürlendi" dememesi için tövbeyle, istiğfarla, duayla rabbimize cevap vermeye çalışıyoruz.

Peki, Allah böyle der mi?

Elbette ki der. Eğer rabbimizi dinlemeye ve ayetlerini anlamaya çalışmak gibi bir derdimiz olmazsa Allah bize "siz bu nimetin kıymetini bilmediniz, haydi, ondan mahrum kalın" der. Allah'ın va'di böyledir.

Kur'an'ı bize indiren rabbimize hamd olsun. Bizi vahyiyle, resulüyle buluşturan rabbimize hamd olsun. Resulünü önümüze örnek olarak koyup "ona tabi olun, onun gibi yapın, ona uyun"

[35] İsrâ /87

diyen rabbimize hamd olsun. Yolumuzu şaşırmışken, dalâlette kalmışken hidayetiyle bize hidayeti gösteren rabbimize hamd olsun.

Ve bil hakkı enzelnâhu ve bil hakkı nezel: "Biz onu hak olarak indirdik, o da hak olarak indi." Allah Kur'an'ı hak ile indirdi. **Ve mâ erselnâke illâ mubeşşiren ve nezîrâ:** "Seni de müjdeleyici ve uyarıcı olarak gönderdik." **Ve kur'ânen faraknâhu li takreehu alen nâsi alâ muksin ve nezzelnâhu tenzîlâ:**[36] "Biz Kur'an'ı insanlara yavaş yavaş okuyasın diye (ayet ayet, sure sure) ayırdık ve peyderpey (belli aralıklarla) indirdik." Kullarım onu anlasın diye Kur'an'ı belirli aralıklarla ayet ayet, sure sure indirdik.

Kul âminû bihî ev lâ tu'minû: "De ki: Ona ister iman edin, ister iman etmeyin (tercih sizindir)." **İnnellezîne ûtul ilme min kablihî izâ yutlâ aleyhim yahırrûne lil ezkâni succedâ:** "Muhakkak ki kendilerine daha önce ilim verilenlere (Allah'ın ayetleri) okunduğunda onlar hemen yüz üstü secdeye kapanırlar." **Ve yekûlûne subhâne rabbinâ in kâne va'du rabbinâ le mef'ûlâ:** "Ve derler ki: Rabbimiz subhandır (rabbimizi tenzih ederiz). Rabbimizin va'di elbette yerine gelir." **Ve yahırrûne lil ezkâni yebkûne ve yezîduhum huşûâ**:[37] "Onlar ağlayarak yüzüstü secdeye kapanırlar ve bu (Allah'ın ayetleri) onların Allah'a olan saygılarını (haşyetlerini) artırır."

Kulid'ullâhe evid'ur rahmân: "De ki: İster 'Allah' deyin, ister 'Rahman' deyin." **Eyyen mâ ted'û:** "Hangisiyle çağırırsanız çağırın." **Fe lehul esmâul husnâ:** "En güzel isimler onundur." En güzel isimler Allah'ındır, o isimleriyle ona dua edin.[38] **Ve lâ techer bi salâtik:** "Namazı kılarken sesini fazla yükseltme." **Ve lâ tuhâfit:**

[36] İsrâ /105-106
[37] İsrâ /107-109
[38] A'râf /180

"Fazla da alçaltma." **Bihâ vebtegı beyne zâlike sebîlâ:**[39] "İkisi arası bir yol tut."

Ve kulil hamdu lillâhillezî lem yettehız veledâ: "De ki: Çocuk edinmeyen Allah'a hamdolsun." **Ve lem yekun lehu şerîkun fîl mülk:** "Ve mülkte ortağı olmayan (Allah'a hamd olsun)." **Ve lem yekun lehu veliyyun minez zull:** "Acizlikten dolayı hiçbir yardımcıya ihtiyacı bulunmayan (Allah'a hamd olsun)." **Ve kebbirhu tekbîrâ:**[40] "Ve onu tekbir ile yücelt." Onu tekbirle, "Allah u ekber" diyerek tekbir et, tekbir ile yücelt.

El hamdu lillâhi rabbil âlemîn. Allah u ekber ve lillâhil hamd. Bütün âlemlerden Allah'a hamd olsun.

Sadakallahulazim

Allah bizi vahyinin kıymetini bilenlerden eylesin inşallah! Allah'ın ayetlerini dinleyip anlamaya, iman etmeye ve ahlaka, amele dönüştürmeye çalışanlardan eylesin inşallah! Allah bizi Allah'a hamd edenlerden, "Allah u ekber" deyip rabbini tekbir edenlerden eylesin inşallah! Allah bizi ayetlerine karşı kör ve sağır davrananlardan eylemesin! Allah bizi hayatını Allah'ın vahyine göre yaşayanlardan, "acaba rabbim bu konuda ne demiş" diyenlerden ve her nerede olursa olsun rabbinin hesabını yapan kullarından eylesin inşallah!

Allah hepinizden razı olsun.

[39] İsrâ /110
[40] İsrâ /111

13.Bölüm

YÛNUS SÛRESİ

EUZUBİLLAHİMİNEŞŞEYTANİRRACİM
BİSMİLLAHİRRAHMANİRRAHİM

Elhamdulillahi rabbil âlemin esselatu vesselamu aleyke ya seyyidel evveline vel ahirin ve ila cemiil enbiyayi vel murselin ve ila cemiil evliyayi vel hamdulillahi rabbil âlemin.

Hep beraber rabbimizin ayetlerine duayla, tövbeyle, istiğfarla, hamdla, şükürle cevap vermeye çalışıyorduk.

Bizi Ramazan'a ulaştıran rabbimize hamd olsun. Ramazan ayı Kur'an ayı demektir. Allah bize bu Ramazan ayından, Kur'an'dan murad ettiği gibi istifade etmeyi nasip eylesin inşallah.

İman olmazsa amel hiçbir işe yaramaz. Allah ayet-i kerimede **"iman etmeyenlerin amellerini saçılmış zerreler yaparız"**[1] buyurmuştur. Bu yüzden önce iman etmemiz sonra da imanımıza dikkat edip imanımızı şirkten, bid'atlerden temizlemeye çalışmamız gerekir; çünkü Allah şirk katılmış bir imanı kabul etmez.

Bir kul, rabbini kabul etmemişse, Allah'ı, insanı, Allah'ın tanıttığı gibi tanımamış, anlamamış, insanı da koyması gerektiği yere koymamışsa o kul öncelikle kendine sonra da insana zulmetmiştir. Kendine zulmedenler elbette ki başkasına da zulmeder.

Peki, Allah'ın, insanı koyduğu yer neresidir?

Allah "insan benim yeryüzündeki halifemdir, ben insanın, mü'minlerin velisiyim, bana iman edenleri, hayatı, varlığı benim istediğim, takdir ettiğim gibi anlayanları dost edinir ve onları zatıma seçerim"[2] buyurmuştur. Buradan da anlaşılacağı üzere

[1] Furkân /23
[2] Bakara /30, Âli İmrân /68, Şûrâ /13

Allah'ın, insanı koyduğu yer; insanın Allah'a halife olma, dost olma makamıdır.

Allah bizi zatına seçtiklerinden eylesin inşallah.

Kul, rabbini tanırsa rabbini onun emrettiği gibi tekbir eder, tesbih eder ve rabbine hamd edip şükreder. Bu durumda kulun tekbiri, tesbihi, hamdı, şükrü ne kadarsa rabbini de o kadar tanıyor demektir.

Eğer kul, rabbini tanımazsa o zaman da rabbini kendi seviyesine indirir, rabbine sanki kendisi gibiymiş şeklinde muamelede bulunur, hatta bu yetmez, rabbini kendinden daha da aşağıya indirir. Böyle olunca da rabbi hakkında su-i zanda, kötü düşüncelerde bulunmaya başlar.

Biri "Allah şunu niye şöyle yaptı, bunu niye böyle yapmadı, şunu şöyle yapsaydı olmaz mıydı" ya da "Allah böyle yapsaydı daha iyi olurdu" dediğinde rabbini kendinden daha aşağı indirmiş olur; çünkü böyle söyleyerek "ben ondan daha iyi biliyorum" demiştir. Böyle söyleyen birinin iman ettiği, kendisine iman edilmesi gereken, âlemlerin rabbi olan Allah değildir! Onun iman ettiği, kendi kendine ürettiği putudur, dolayısıyla böyle biri Allah'la değil putuyla konuşur ve Allah da ondan böyle bir imanı kabul etmez.

Allah ayet-i kerimede **"rabbini tekbir et"**[3] buyurmuştur. Allah'ı tekbir etmek; onun büyüklüğünü bilip kendi küçüklüğünü de anlamaktır. Biri, Allah'ın büyüklüğü karşısında kendi küçüklüğünü, acziyetini, hiçliğini anlayıp boynunu rabbine sonuna kadar bükerek "ya rabbi! Sen benim rabbimsin, ben de senin aciz ve küçücük olan, hiçbir şeyi olmayan, hiçbir şeye sahip olmayan, sensiz hiçbir kıymeti, hiçbir değeri olmayan kulunum. Ben bütün değerimi, kıymetimi, şerefimi senden, seninle olmaktan, sana

[3] Muddessir /3

iman etmekten, sana kul olmaktan, âbd olmaktan, seni sevmekten, sana itaat etmekten alıyorum" dediyse rabbini tekbir etmiş, "Allah u ekber" demiş olur. Yoksa Allah'ı tekbir etmiş olmaz.

Bir kul böyle değilse istediği kadar namaz kılarken elini kaldırıp "Allah u ekber" desin, bu onun tekbir ettiğini göstermez. Her ne kadar namaz esnasında "Allah u ekber" dese de namazdan çıkınca rabbi hakkında hemen bir su-i zanda bulunur, onun büyüklüğünü, tek büyük olduğunu unutur ve kendi büyüklüğünü ortaya koymaya çalışıp "benim gibi olsun, bence, bana göre güzel olan böyledir" der. Kul böyle söylediğinde ise namazını, tekbirini yalanlamış olur. Allah da ondan böyle bir namazı kabul etmez; çünkü namaz kılarken doğru söylememiş, yalan söylemiştir.

Aynı şey Allah'ı tesbih etmek için de geçerlidir. Zaten namazın hemen başında Allah'ı tesbih etmek vardır.

Namazın başında Allah'ı nasıl tesbih ederiz?

Subhaneke: "Sen subhansın (ya rabbi)." Allah her türlü noksanlıktan beridir, eksiksizdir, noksansız ve kusursuzdur. Bütün kemalatlar, bütün güzellikler ona aittir. Subhanekenin manası budur. Kul namazda "subaheneke" dediğinde hayatını yaşarken de "rabbim her neyi yaratırsa yaratsın ve her neye nasıl bir muamelede bulunursa bulunsun onun bu yaratması, bu muamelesi noksansızdır, kusursuzdur, eksiksizdir, yanlışsızdır" derse rabbini tesbih etmiş olur; ama hayatını böyle yaşamaz, Allah'ın yaptığı muamelelerde kusur arar, hata arar, yanlış ararsa o zaman da Allah'ı tesbih etmemiş, aksine Allah hakkında su-i zanda bulunmuş olur. Elbette ki bu, kulun cehaletinden, rabbini bilmediğinden, anlamadığındandır. Sonuç itibariyle böyle biri istediği kadar "subhanallah" desin, aslında rabbini tesbih etmemiştir.

Allah'ı hamd etmek de böyledir. Hamd etmek, övmek demektir. Bir şeyi görmeden, şahadet etmeden onu övmek mümkün değildir. Bu yüzden insanın şahadeti ne kadarsa hamdı da o kadardır. Kul, hayatı yaşarken neyle karşı karşıya gelirse gelsin karşılaştığı o olayda mutlaka bir hamdı olmalı ve o olayda rabbinin kuvvetini, kudretini, güzelliğini görüp rabbine hamd etmelidir. Öyle ki Allah'ı hamd etmiş, "el hamdu lillâhi rabbil âlemin" demiş olsun.

Bir de kul, Allah'a bu hamdı yaparken tek başına değil bütün âlemlerden hamd etmelidir; yani kul, atomdan galaksilere kadar her neye bakarsa baksın mutlaka "ya rabbi! Bunu ne kadar da güzel yaratmışsın" deyip o gördüğü şeyde rabbini övmeli ve bu hayranlığını gönül itibariyle ortaya koymalı, rabbinin bütün kâinat üzerindeki tecellisini görüp ona hayran olmalı, gördüğü her şey karşısında hayreti artmalıdır. Bu çok önemli bir meseledir. Öyle ki Resulullah (s.a.v.) Efendimiz *"ya rabbi! Hayretimi arttır"*[4] buyurmuştur.

Allah, kuluna hayatının her anında muamelede bulunur, kul da Allah'ın bu muamelesini mutlaka görüp anlamaya çalışmalı ve "rabbim acaba bana şunu neden yaşattı" deyip tabi tutulduğu muamelenin hikmetini aramalıdır. Hikmetini bulduktan sonra ise "demek ki rabbim bana bunun için muamele etmiş" demeli ve tabi tutulduğu muamelenin, imtihanın karşısında gerekeni yapmalıdır.

Allah saf hayırdır, rahmandır, rahimdir. Kuluna olan bütün muamelesi de mutlaka hayırdır ve onun saf rahmetindendir. Aynı şekilde Allah veduddur, ilahtır, dolayısıyla kuluna herhangi bir muamelede bulunduğunda kulunu sevdiği için o muamelede bulunmuştur.

[4] Baklî, Meşrebü'l-Ervâh, S. 144; İbn Arabî, El-Fütûhâtü'l-Mekkiyye, I, 410 –50. Bâb–; Kâşânî, Şerhu Menâzili's-Sâirîn, S. 31

Biri bu söylediklerimin dışına çıkarsa rabbini anlamamış, tanımamış olur, rabbini tanımayınca da mutlaka rabbine başka isimler verir, böylelikle rabbini kendi kendine ürettiği isimlerle isimlendirir, vasfeder.

Allah'a iman olmazsa amel insana hiçbir fayda vermez; çünkü Allah, insanı kendisine âbd olması, kendisini sevmesi, anlaması, tanıması, güzelliğini üzerinde göstermesi için yaratmıştır. Bütün ameller, ibadetler birer araçtır, amaç ise Allah'a âbd olmaktır. Allah'ı sevebilmek, ona âbd olabilmek için de mutlaka onu tanımak gerekir. Misal; biriyle ne kadar çok konuşur, sohbet eder ya da onu dinlersek onu o kadar tanır, o kadar anlar, dolayısıyla ona o kadar yakın oluruz. İşte, Allah'ın dostluğu da Allah ile konuşmakla, Allah'ın bizimle konuşmasıyla ölçülür.

Kur'an, Allah'ın bizimle konuşmasıdır. Bizim de duamız, tesbihimiz, istiğfarımız, Allah ile konuşmamızdır. Demek ki Allah'a dost olmak için Allah bizimle konuşmalı, biz de onunla konuşmalıyız ki onu dinlemiş, ciddiye almış ve ona cevap vermiş olalım. Nasıl ki biz biriyle konuştuğumuzda onun bize cevap vermesini, bizi dinlemesini, anlamasını istiyorsak Allah da bizimle konuşuyorsa onu anlayalım, dinleyelim, ciddiye alalım sonra da gereğini yapalım diye konuşuyor. Bundan dolayı Allah dostları aynı zamanda Kur'an'ın dostlarıdır, Kur'an da onların dostudur.

Kur'an'la olan bu dostluğumuz öyle bir hâl almalıdır ki bir gün bile dostumuzla buluşmadığımızda, görüşmediğimizde onu özlemeliyiz. Bu yüzden her gün en az birkaç ayet okuyup veya dinleyip "acaba rabbim bana ne söylüyor, acaba rabbim bana bu ayette ne demek istiyor" dememiz sonrasında ise, ilmimiz, marifetimiz, rabbimizi bildiğimiz kadarıyla o ayetler üzerinden rabbimize cevap vermemiz gerekir. Bundan sonra devamlı böyle yapacağız inşallah.

Sana hamd olsun ya rabbi! Bizi yarattığın, bize ruhundan nefhettiğin için, bize kendinden varlık verdiğin, bütün isimlerinle tecelli ettiğin için, basiretinle bize gördürdüğün, Semi' isminle işittirdiğin için, bize ilminden ilim, iradenden irade, rahmetinden rahmet verdiğin için sana hamd olsun ya rabbi! Kendi üzerimizde seni övüyor, sana hamd ediyor, isimlerini üzerimizde göstermeye çalışıp güzelliğine şahit olmaya, şahit ettirmeye çalışıyoruz ya rabbi! Bizi kendine muhatap kabul ettiğin için, vahyini indirip bizimle konuştuğun için, bize indirdiğin vahiyle "benimle konuşun, siz benim âbdimsiniz, benim sevdiğimsiniz, âşığımsınız" dediğin ve bizi buna layık gördüğün için sana hamd olsun ya rabbi! Bizi sevdiğin için, bize sevmeyi öğrettiğin için sana hamd olsun ya rabbi! Bilerek, bilmeyerek işlediğimiz hiçbir günahımızı, yanlışımızı, hatamızı, kusurumuzu açığa vurmadığın için, onları muhafaza edip örttüğün ve cezamızı hemen vermediğin için sana hamd olsun ya rabbi! Senden af ve mağfiret dilediğimizde bizi hemen affedip mağfiret ettiğin için sana hamd olsun ya rabbi!

Evet, bu sohbetimizde mukabelemize Yûnus Sûresi'yle devam edeceğiz inşallah.

EUZUBİLLAHİMİNEŞŞEYTANİRRACİM
BİSMİLLAHİRRAHMANİRRAHİM

YÛNUS SÛRESİ

Elif lâm râ, tilke âyâtul kitâbil hakîm: "Elif lâm râ. İşte, bunlar hakim olan kitabın ayetleridir." **E kâne linnâsi aceben en evhaynâ ilâ reculin minhum:** "İçlerinden bir adama vahyetmemiz insanlara tuhaf mı geldi!" **En enzirin nâs:** "İnsanları uyarsın diye." **Ve beşşirillezîne âmenû:** "Mü'minleri de müjdelesin (diye)." **Enne**

lehum kademe sıdkın inde rabbihim: "Şüphesiz onlar (mü'minler) için rableri katında sıdkiyet makamı vardır." **Kâlel kâfirûne inne hâzâ le sâhırun mubîn:**[5] "Ama kâfirler dediler ki: Şüphesiz bu apaçık bir sihirbazdır."

Onlar mü'min oldukları, Allah'ı sevdikleri için Allah da onları sadıklardan yazar ve sadakatlerinden dolayı ayaklarını bu sıdkiyette sabit kılar. Yeter ki kul, rabbini samimi olarak sevsin Allah mutlaka ona bunu ikram eder ve onun ayaklarını sıdkiyette sabit tutar.

Daha önceki sohbetlerimizde sevmeyi anlatmıştım. İki türlü sevgi vardır; biri mecazi, diğeri de hakiki sevgidir. Mecazi sevgi; nefisle olan sevgidir, nefisle sevmektir. Hakiki sevgi ise; Allah'ın nefhettiği ruhla sevmek, kalple, gönülle sevmektir.

Mecazi sevgide bir şey veya biri sevildiğinde "o bana ait olsun, benim olmazsa başına ne gelirse gelsin" denilir. Örnek vermek gerekirse; mecazi sevgiyle birini sevenler "benim olmazsa toprağın olsun" derler. Böyle bir sevgi, mecazi, nefsani sevgidir.

Hakiki sevgi ise bunun tam tersidir. Hakiki sevgiyle seven biri "benim olsun" demez, tam tersine "ben onunum" der. Yani "ben Allah'a aidim. Allah'ın bana nefhettiği ruh Allah'a aittir, ben de bütünüyle rabbime aidim" der. Aynı şekilde hakiki sevgide kul, Allah'ın ona teslim ettiği bütün varlığını Allah'a kurban eder ve Allah'tan ona kurban olmayı ister, böyle bir arzusu, isteği olur. Bununla ilgili olarak Allah ayet-i kerimede **"Allah'a kul olan yiğitler var ya, onlardan bir kısmı Allah yolunda canını verdi, bir kısmı ise sırasını beklemektedir"**[6] buyurmuştur. Bir kısmı, Allah yolunda canını vermiştir, bir kısmı da sırasını beklemektedir. Bizim de sıramızı beklememiz lazım. Allah'a kurban olmak, hayatımızı, varlığımızı Allah'a kurban etmek, Allah yolunda olmak, yürümek

[5] Yûnus /1-2
[6] Ahzâb /23

için bir imkân beklememiz, Allah bu imkânı verdiğinde ise her şeyimiz ile ona kurban olmamız lazım. İşte bu, imandır, sevmektir, hakiki sevgidir.

Dediğim gibi; mecazi sevgide kul "benim olsun, benim gibi olsun" derken hakiki sevgide ise bunun tam tersini söyler. "Benim olsun" demek yerine "ben rabbime aidim, rabbim neyi istiyorsa, nasıl emrediyorsa öyle olsun, bunun karşılığında sıkıntı çekerim, zorluk çekerim, yeter ki rabbim emretsin ben de yapayım" der ve hiçbir şekilde "ben bunu yapamam" diye rabbine mazeret beyan etmez. İşte, kul budur, hakiki sevgiyle seven budur, hakiki sevgi budur, iman budur!

Her zaman söylüyoruz "iman ispat ister." Kul böyle bir imana sahip olursa Allah onun ayaklarını sabit kılar ve sadık olduğunu da ona gösterir. Sadece onu değil bulunduğu yerdeki canlı, cansız bütün varlığı onun bu sadakatine şahit kılar.

Kelime-i şehadet getirirken "ben şahidim" demek yetmez, bir de varlığın, bizim şahid olduğumuza şehadet etmesi gerekir. Biz "varlık bana şahit olsun ki ben, Allah'ın kuluyum ve rabbimi seviyorum" dediğimizde varlık bize şahit olmalı ve bize baktığında "bu, Allah'ın kuludur, Allah'ı seven, Allah'ın güzelliğinin üzerinde tecelli ettiği bir kuldur" demelidir. Şehadet böyle olmalıdır, böyle olmadıkça şehadet tamam olmaz, iman ispatlanmış olmaz. Birinde iman olabilir; ama ayrıca o kişi imanını ispatlarken de varlık onun kulluğuna, imanına şahitlik etmelidir.

Allah **"mü'minler kardeştir"**[7] buyurmuştur. Kardeş olanlar sadece mü'minlerdir. Zahiri kardeşlerimizle anamız, babamız bir olsa da onlarla olan kardeşliğimiz gerçek bir kardeşlik değildir. Bu yüzden zahiri kardeşin iman etmemişse artık senin kardeşin olmaktan çıkar. Sahabelerin hayatına baktığımızda iman eden sahabenin bir kısmı, iman etmeyen anneleriyle, babalarıyla,

[7] Hucurât /10

kardeşleriyle ters düşmüş, hatta gerektiğinde onlarla karşı karşıya gelip savaşmışlardır. Demek ki kardeş değillermiş, düşmanlarmış! Her ne kadar anne, babalar bir olsa da eğer kardeşlik iman kardeşliği değilse o zaman bu kardeşlik ebedi bir kardeşlik, hakiki bir kardeşlik değildir.

Allah'ın bizden istediği başka bir şey daha vardır. Allah Kıyamet günüyle ilgili hâlleri beyan ederken öncekilerden ve sonrakilerden örnek verir. **"Sonra gelenler öncekileri suçlar ve 'onlar bizi saptırdı' deyip onlara (öncekilere) lanet ederler."**[8] O sapanlar da iman etmedikleri ve yanlış yolda yürüdükleri için bir sonrakileri saptırmıştır. Nasıl ki anneler evlat doğuruyorsa mü'minler de mü'min doğurur, aynı şekilde kâfirler de kâfir doğurur. Bu yüzden Hz. Nuh (a.s.) **"ya rabbi! Onları hayatta bırakırsan onlar sadece kâfir doğurur"**[9] demiştir. Burayı iyi anlamak gerekir. Kimse kâfir olarak doğmaz. Burada anlatılmak istenen; kâfirlerin, İslâm fıtratı üzere doğan insanları hayatlarını yaşarken kâfir olarak yetiştirmeleridir, yoksa doğanlar kâfir değildir. Biri de mü'minse onunla beraber olanlar mü'min olur, böylelikle o mü'minin de imanı iman doğurmuş olur.

Allah, çocuğu annenin bedeninde emanet ettiği yere "rahim, anne rahmi" demiştir. Rahim, Allah'ın ismidir. Buradan Allah'ın insana nasıl bir şeref verdiğini anlarız! Bu, zahiri olarak çocuk doğurmada böyleyse bir de bir mü'minin imanı iman doğururusa, başka bir mü'mini doğururusa acaba o mü'minin gönlü nasıl bir şeref alır!

Birinin kardeşliği tevhide ererse o kişi kâmil insan olur. İnsan birine baktığında onu gerçek bir kardeş olarak görürse ve onun bu kardeşliği iman kardeşliği ile de pekişirse o kişinin kardeşliği kemale erdiğinde o bu defa tevhide, vahdete ermiş

[8] A'râf /38
[9] Nuh /27

gerçek bir Allah dostu olur. Bunun dışında hiç kimse Allah dostu olamaz.

Rabbimizi ve rabbimizin bizden ne istediğini anlamaya çalışmamız gerekir. Rabbimiz bizden kardeşlik yapmamızı, birbirimizi sevmemizi, birbirimize hidayet olmamızı isterken mü'minler olarak birbirimize düşmanlık yaparsak hiç imanımız kalır mı? Elbette ki kalmaz. Düşmanlık yapanlar imanlarını kaybeder, dolayısıyla kardeşliğin, muhabbetin ve sevmenin yerine kini, nefreti koyarlar. Kinin, nefretin olduğu bir gönül de cehenneme dönmüş bir gönüldür ve o gönülde Allah'ın muhabbeti olmaz.

Bu yüzden önce sevmeyi; Allah'ı sevmeyi, Allah için sevmeyi, Allah için bir ve beraber olmayı, kardeş olmayı, birbirimizi hidayete, cennete taşımayı dert edinmemiz gerekir. "Bir insana daha, Allah'ın ayetini nasıl ulaştırırım, bir insana daha hidayeti nasıl ulaştırırım" gibi bir derdimizin olması lazım. Bütün peygamberlerin derdi buydu, Allah'ın onlara emri de buydu. Bundan dolayı Allah ayet-i kerimede **"sana bu vahyi ulaşabildiğin her yere ulaştırasın diye vahyediyoruz"**[10] buyurmuştur. Resulullah (s.a.v.) Efendimiz de bu vahyi ulaşabildiği her yere elbette ki ulaştırmıştır. Başka bir ayet-i kerimede ise Allah **"sonra gelenleri kitaba varis kıldık (kitabı onlara miras bıraktık). Onlardan kimi kendine zulmeder, kimi orta yolu seçer, kimi de Allah'ın izniyle yarışır"**[11] buyurmuştur. O yarışanlar Allah'ın vahyini insanlara taşımak için yarışırlar. Bizim de Allah'ın vahyini insanlara, ulaşabildiğimiz her yere ulaştırmak için yarışmamız ve bu derde sahip olmamız gerekir.

Bu üç günlük dünyada kazanabileceğimiz tek bir şey varsa o da Allah'ın rızasıdır, tecellisidir, güzelliğidir. Yalnız, bilmemiz lazım

[10] Şûra /7
[11] Fâtır /32

ki “Allah güzeldir” demekle Allah, güzel olmaz ve hiç kimse de güzelleşmez. “Allah güzeldir” demek Allah ile güzel olmak demektir. Kul, Allah ile ne kadar meşgul olur, ona ne kadar hamd eder, onu ne kadar tesbih eder, zikreder, tekbir eder, onunla beraber olur, rızasını gözetir, emrini yerine getirmeye çalışırsa Allah ile o kadar beraber olur, Allah ile o kadar güzelleşir; ama tam tersine Allah ile değil de şeytanla beraber olursa o zaman da şeytanlaşır.

Allah ile beraber olmamız Allah’a hiçbir şey kazandırmaz, sadece bize kazandırır, biz Allah ile beraber olduğumuz için şeref buluruz.

Allah bizi kendisiyle şereflenen kullarından eylesin. Hamdını, şükrünü, tesbihini, tekbirini Allah için yapan, Allah’ı tekbir eden, tesbih eden, Allah’a hamd eden, şükreden kullarından eylesin. Allah bizi Allah’a ait olan şükrü, hamdı, tesbihi, tekbiri nefsine yahut başkasına vermeyen kullarından eylesin. Allah bizi “ben” deyip kendini bir şey zanneden kullarından eylemesin inşallah.

İnne rabbekumullâhullezî halakas semâvâti vel arda fî sitteti eyyâm: “Muhakkak ki sizin rabbiniz Allah’tır ki gökleri ve yeri altı günde yarattı.” **Summestevâ alel arşi yudebbirul emr:** “Sonra da arşa istiva edip işleri yerli yerince düzene koydu.” Muhakkak ki sizin rabbiniz gökleri ve yeri altı günde yaratan sonra da arşa kurulup işleri yerli yerince düzene koyan Allah’tır. **Mâ min şefîin illâ min ba´di iznih:** “Onun izni olmadan hiç kimse kimseye bir şefaatte (ikramda, iyilikte) bulunamaz (bir şey yapamaz).” **Zâlikumullâhu rabbukum fa´budûh:** “İşte bu, rabbiniz olan Allah’tır, artık ona kul olun (âbd olun).” **E fe lâ tezekkerûn:**[12] “Siz bunu düşünmeyecek misiniz?”

[12] Yûnus /3

Allah soruyor. **E fe lâ tezekkerûn:** "Siz bunun üzerinde tezekkür edip, tefekkür edip düşünmeyecek misiniz?" Biz de cevap veriyoruz. Evet, ya rabbi! Düşünüyor, tefekkür ediyor, tezekkür ediyor ve seni zikrediyoruz. Senin mülkün sahibi olduğuna, bizim sahibimiz olduğuna, senin emrin olmadan bir yaprağın bile ağaçtan düşmeyeceğine iman ettik ya rabbi![13]

İnnellezîne lâ yercûne likâenâ ve radû bil hayâtid dunyâ vatme´ennû bihâ vellezîne hum an âyâtinâ gâfilûn:[14] "Şüphesiz o kimseler ki dünya hayatından razı olup onunla mutmain oldular. Bunlar bizimle karşılaşmayı (bize mülaki olmayı) ummayan kimselerdir. Bunlar bizim ayetlerimizden (vahyimizden) gafil olanlardır." Bunlar bizimle karşılaşmayı ummayan, karşılaşacağına iman etmeyen, böyle bir şey beklemeyen kimselerdir.

Böyleleri istedikleri kadar dilleriyle "ahiret vardır, hesap vardır" desinler, gerçekte bizimle karşılaşmayı ummayan kimselerdir, dünya hayatına razı olmuş, dünya hayatıyla itminan bulmuşlardır, dolayısıyla dünya hayatını sevip onunla rahatlarlar, buyurdu Allah.

Mü'min, asla dünya hayatına razı olmaz, cennetten aşağısına razı olmaz, ahireti unutmaz. Bu yüzden mutlaka dünyayı ahirete kurban eder, feda eder. Zaten imtihan budur; çünkü Allah ayet-i kerimede **"biz iman ettik, dedikten sonra sizi imtihana tabi tutmadan imanınızı kabul edeceğimizi mi sandınız? Andolsun ki sizi mallarınızla, evlatlarınızla, ticaretinizle, evlerinizle imtihana tabi tutacağız"**[15] buyurmuştur. Şayet kul tabi tutulduğu imtihanların gereğini yerine getiremiyor, Allah'ın rızasını

[13] Enâm /59

[14] Yûnus /7

[15] Ankebût /2, Enfâl /28, Tevbe /24

gözetemiyorsa o zaman dünya hayatına razı olmuş, mutmain olmuş ve onu sımsıkı tutmuştur; çünkü onunla mutmaindir.

Evet, "o kimseler ki dünya hayatından razı olup dünya hayatıyla mutmain oldular. Bunlar bizimle karşılaşmayı (bize mülaki olmayı) ummayan kimselerdir. Bunlar bizim ayetlerimizden (vahyimizden) gafil olanlardır" buyurmuştu Allah. Ayet devam ediyor. **Ulâike me´vâhumun nâru bimâ kânû yeksibûn:**[16] "İşte, kazanmış olduklarından dolayı varacakları yer ateştir." Onlar ahireti tercih etmeyip dünyayı tercih ettiler ve oradan da istifade ettiler; ama sonunda tercih ettikleri her şeyi bırakıp Allah'ın huzuruna tek başlarına gidecekler.

İnnellezîne âmenû ve amilûs sâlihâti yehdîhim rabbuhum bi îmânihim: "Muhakkakki rableri (Allah) iman edip salih amel işleyenlere imanlarından dolayı hidayet verir." Allah onları kendi yoluna koyup hidayeti verir ve bu hidayet yolunda onları yürütür. **Tecrî min tahtihimul enhâru fî cennâtin naîm:**[17] "Naim cennetleri içinde altlarından ırmaklar akar." Onların gideceği yer naim (nimetler) cennetleridir. İman edip salih amel işleyenlerin orada söylediği bir şey vardır. Aslında orada söyledikleri sözü dünyadayken de söylemişlerdi. Zaten dünyadayken böyle söyleyebilenler ahirette de böyle söyleyebilir.

Allah onların söylediği sözün ne olduğunu beyan ediyor. **Da'vâhum fîhâ subhânekellâhumme:** "Onların orada duası (daveti) Allah'ım sen subhansın (sen benim Allah'ımsın demeleridir)." **Ve tehiyyetuhum fîhâ selâm:** "Ve aralarındaki dilekleri de selamdır." Orada onlara selam vardır, selamet vardır. **Ve âhıru da´vâhum enil hamdulillâhi rabbil âlemîn:**[18] "Dualarının sonu da (diğer duaları da) el hamdu lillâhi rabbil âlemîndir (hamd, âlemlerin rabbi olan Allah'a mahsustur)." Orada böyle

[16] Yûnus /8
[17] Yûnus /9
[18] Yûnus /10

söyleyenler hayatı yaşarken rabbini tesbih edip "sen subhansın, benim Allah'ımsın" demişlerdi. Bunun karşılığında Allah'tan da onlara hem bu dünyada hem de ahirette selam vardır.

Bir kul hayatı yaşarken rabbini tesbih ederse rabbinden selam alır, selamette olur ve Allah onu kendi yoluna, hidayet yoluna koyar; çünkü rabbini tesbih edip "sen noksansızsın, eksiksizsin ya rabbi! Bana her ne muamele yaparsan yap yaptığın o muamele en güzel, en kâmil, en hayırlı, en rahmetli muameledir, benim için en güzel olanıdır. Sen subhansın, hatasız, kusursuz olansın. Ben hatalıyım, kusurluyum, günahkârım, eksiğim var, yanlışım var; ama bununla beraber sen benim Allah'ımsın, benim rabbimsin, ben de senin rahmetine, mağfiretine sığınıyorum" demiştir.

Allah bir kuluna selam eder, ona selamet verirse bu durumda onun gönlünü cennete çevirmiş olur. Dolayısıyla o kul kendisinden, imanından, Allah'tan, Allah'ın gazabından selamette olur. İnsanlar ve bütün varlık da ondan yana selamette olur. O kul konuşunca konuştuğu şey mutlaka haktır, doğrudur, güzeldir. Her ne söylerse söylesin en güzeli, en doğruyu söyler, devamlı olarak hakkı söyler ve onu da hak ile söyler. Yaptığı her şeyi rahmetle, muhabbetle yapar, rabbi ondan razı olsun diye yapar. O kulun bütün fikri, düşüncesi, konuşması, hayatı, yaşayışı, ameli böyledir; yani selam ve selamettir. Sonuç itibariyle Allah ona bu ikramda bulunduğu için devamlı hamd edip Allah'ı över. **"Sözüne Allah'tan daha sadık kim vardır."**[19] Yani sen bana iman et, bana karşı samimi ol, ben sana hidayeti verir, seni yürütür, selam yurduna çıkarırım, sen de bana dost olursun, buyurdu Allah.

Allah bizi rabbini tesbih edenlerden eylesin. Allah bizi selamette olanlardan, âlemlerin rabbine hamd edenlerden eylesin. Kendine hamd edenlerden, kendini, nefsini övüp "ben

[19] Nisâ /87

güzel yapıyorum" diyenlerden eylemesin. Aksine "güzel yapan Allah'tır" diyenlerden eylesin. "Bütün iyilikler, güzellikler Allah'tan, bütün kötülükler ise nefsimdendir" diyenlerden eylesin. Allah bizi haddini bilenlerden eylesin. Kendini tesbih edenlerden "benim hatam olmaz, yanlışım olmaz" diyenlerden eylemesin. "Subhan olan; hatasız, kusursuz, eksiksiz olan sadece Allah'tır" diyenlerden eylesin.

Fe nezerullezîne lâ yercûne likâenâ fî tugyânihim ya'mehûn:[20] "Bize kavuşmak istemeyen kimseleri bataklıklarında bırakırız (onları dünya bataklığında bırakırız). Böylece onlar bataklıklarında bocalar dururlar."

Ve izâ messel insâned durr: "İnsana bir zarar dokunduğunda." **Deânâ li cenbihî ev kâiden ev kâimâ**: "Yan yatarken veya otururken yahut ayaktayken bize dua etmeye (yalvarmaya) başlar." **Fe lemmâ keşefnâ anhu durrehu:** "Ne zaman ki o zararı (o sıkıntıyı) onun üzerinden kaldırdığımızda." **Merre ke'en lem yed'unâ ilâ durrin messeh:** "Sanki kendisine dokunan zarardan dolayı bize hiç dua etmemiş (bize yalvarmamış) gibi onu bir hâl alır (eski hâline döner)." Oysaki kul her anda kuldur, bu yüzden her anda rabbinden istemeli, ona sığınmalı, ona yalvarmalı, ona dua etmelidir. **Kezâlike zuyyine lil musrifîne mâ kânû ya'melûn**:[21] "İşte, israfçılara (kendini israf edenlere) yaptıkları süslü gösterilmiştir." Böyle yapanlar hayatını israf etmiş, kendilerini harcamıştır. Nereye harcamıştır? -Elbette ki şeytana, nefsine harcamış, kendini şeytana satmıştır.

Allah bizi böyle olanlardan eylemesin. Hem sıkıntı, hem darlık, hem bolluk anında kendisine dua edenlerden eylesin. Allah bizi kendisiyle konuşanlardan eylesin. Allah'a dua etmekten

[20] Yunus /11
[21] Yûnus /12

muhabbet alanlardan, şeref alanlardan, şerefinin, Allah ile beraber olduğunu anlayanlardan eylesin.

Summe cealnâkum halâife fîl ardı min ba'dihim li nanzure keyfe ta'melûn:[22] "Bakalım ne yapacaksınız diye onların ardından sizi yeryüzünde halifeler kıldık." Siz de ne yaptığınıza bakın. Sizi halifeler kıldıysam beni temsil edin, bana halife olun, bana ayna olun, bana iman edin, itaat edin, kul olun, benim güzelliğimi üzerinizde gösterin, bu şerefi taşıyın diyedir.

Ve izâ tutlâ aleyhim âyâtunâ beyyinât: "Ne zamanki onlara (halife olduğunu kabul etmeyenlere) ayetlerimiz apaçık bir şekilde okunduğunda." **Kâlellezîne lâ yercûne likâena´ti bi kur´ânin gayri hâzâ ev beddilhu:**[23] "Bize kavuşmayı istemeyenler dediler ki: Ya bundan başka bir Kur'an getir ya da onu değiştir."

Allah'a kavuşmayı istemeyenler "Allah neden böyle söylemiş" derler. Bununla beraber "Kur'an çok yücedir, onu okumak, anlamak zordur, bu yüzden kendimize başka bir kitap bulup dinimizi ondan öğrenelim" derler.

Kur'an; okunan demektir. Dolayısıyla onlar "dinimizi öğrenmemiz için bize okuyacağımız başka bir kitap getir" demiştir. Zaten biz de böyle yaptığımız için her tarafta sanki Kur'an'mış gibi okunan kitaplar vardır! Hangi kitap en çok okunuyorsa Kur'an o olmuştur. Bu yüzden biz de hangi kitabı okuyorsak bilelim ki o kitap bizim Kur'an'ımız olmuş, bizim için dinin, imanın kitabı olmuştur; ama o kitap başkalarının kitabıdır, Allah'ın kitabı Kur'an değildir!

Hiçbir kitap, Allah'ın kitabının önüne geçemez. Allah ayet-i kerimede **"siz şimdi dini Allah'a mı öğretiyorsunuz"**[24] buyurmuştur. Yani size peygamberinizi göndermiş, dininizi,

[22] Yûnus /14
[23] Yûnus /15
[24] Hucurât /16

kitabınızı indirmişim, siz ise yeni bir din üretiyorsunuz! Dini bana öğreteceksiniz öyle mi!

Unutmamamız lazım ki dinin kitabı olarak Kur'an'ı kabul etmeyenler Allah'a din öğretmeye kalkışmıştır.

Eğer Allah'ın ayetleri okunduğunda "biz bunu anlamadık, bize başka bir kitap getir" ya da "bu ayetlerinden başka bir ayet getir, yapabileceğimiz başka bir şey söyle, başka bir yol göster" dediysek rabbimize tövbe ediyor, istiğfar ediyoruz. Sana döndük ve Kur'an'a, ayetlerine iman ettik ya rabbi! Dinin, imanın kitabına iman ettik ya rabbi! Bu dinin, imanın kitabı senin Kur'an'ındır, biz de Kur'an'a iman ettik ya rabbi! İmanımızı kabul et ve bizleri affet, mağfiret et ya rabbi!

Evet, Allah, Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'e "bize başka bir kitap getir" diyenlere nasıl cevap vermesi gerektiğini beyan ediyor. **Kul mâ yekûnu lî en ubeddilehû min tilkâi nefsî:** "De ki: Kendi tarafımdan onu değiştirmem söz konusu değildir." **İn ettebiu illâ mâ yûhâ ileyy:** "Ben ancak bana vahyolunana (Allah'ın bana vahyettiğine) tabi olurum." **İnnî ehâfu in asaytu rabbî azâbe yevmin azîm:**[25] "Muhakkak ki ben rabbime isyan etmekten ve o büyük günün azabından korkarım." Muhakkak ki bunun dışında bir şey yaparsam, vahiyden başka bir şey söylersem rabbime isyan etmiş olurum. Ben o büyük günün azabından korkarım, böyle bir şey yapmaktan Allah'a sığınırım.

Biz de Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'in söylediğini söylüyoruz. Senin kitabından başka bir kitaba uyarsak o büyük günün, Kıyamet gününün azabından, senin gazabından korkarız ya rabbi! Başka kitaplara tenezzül etmiyoruz ya rabbi! Başka kitaplara dönüp bakmıyoruz ya rabbi! Sen bize vahyini indirmişken biz hiç başkasının fikrine, düşüncesine, kitabına uyar mıyız ya rabbi! Bu bir insanın, insan olmanın şerefine hiç yakışır

[25] Yûnus /15

mı! Biz bunu insanlığımıza, bize verdiğin şerefe yakıştırmıyoruz ya rabbi! Çünkü biz başkalarının değil sadece senin kulunuz ya rabbi! Bizim rabbimiz başkaları değil sadece sensin ya rabbi!

Ve ya´budûne min dûnillâhi mâ lâ yedurruhum ve lâ yenfeuhum: "Onlar Allah'ı bırakıp kendilerine ne zarar ne de fayda verebilecek şeylere tapıyorlar." **Ve yekûlûne hâulâi şufeâunâ indallâh:** "Ve 'bunlar, Allah katında bizim şefaatçılarımızdır' diyorlar." **Kul e tunebbiûnâllâhe bimâ lâ ya´lemu fîs semâvâti ve lâ fîl ard:** "(Onlara, Allah'ın kitabından başka kitap arayanlara) De ki: Siz Allah'a göklerde ve yerde onun bilmediği bir şeyi mi haber veriyorsunuz!" Yoksa Allah'ın göklerde ve yerde bilmediği bir şey mi vardır! **Subhânehu ve teâlâ ammâ yuşrikûn:**[26] "O (Allah) subhandır ve sizin şirk koştuğunuz şeylerden münezzehtir."

Ve lev lâ kelimetun sebekat min rabbike: "Eğer rabbin tarafından önceden belirlenmiş bir takdir olmasaydı." **Le kudiye beynehum fîmâ fîhi yahtelifûn:**[27] "İhtilafa düştükleri şeyler hakkında aralarında kesin hüküm verilirdi." Yani Allah'ın önceden onlara mühlet vermesi olmasaydı, onlara bir hayat kelimesi geçmiş olmasaydı iş hemen bitirilirdi. Onlara gazabımız hemen gelirdi. Beklesinler bakalım, böyle yapmaya devam ettikleri takdirde gazabımız onlara gelecektir, buyurdu Allah.

İnsan, rabbini ancak kendi üzerinden tanır, anlar. Allah'ın şirki affetmediğini de kendi üzerimizden anlamamız lazım.

Nasıl?

Herkesin mutlaka affedemediği "her şeye katlanabilirim; ama şuna katlanamam, her şeyi affedebilirim; ama şunu affedemem" dediği bir şey vardır. Mesela; herkes mutlaka "her

[26] Yûnus /18
[27] Yûnus /19

şeyi affedebilirim; ama ihaneti affetmem" der. Rabbimizi de bu şekilde kendi üzerimizden tanımamız gerekir. Nasıl ki herkes "ben ihaneti affedemem" diyorsa aynı şekilde Allah da şirki; yani ihaneti affetmez. Bu yüzden imanı olmayanın ameli hiçbir işe yaramaz. Bundan dolayı her zaman için önce iman gelir.

Allah, ayetleri Mekke ve Medine'de indirmiştir. Mekke dönemi on üç sene Medine dönemi ise on senedir; yani Mekke dönemi, Medine döneminden daha fazladır. Allah, Mekke döneminde özetle sadece imanı anlatmıştır. O dönemde oruç, hac, zekât gibi emirler henüz gelmemiş, "içki içme, faiz yeme" gibi hükümler inmemiştir. Zaten namaz da son iki senede farz olmuştur; yani on yıl boyunca hiçbir emir yoktur. Bu süre zarfında Allah sadece "bana iman et, bana şirk koşma, yerin ve göğün sahibi benim, sen benim halifemsin, seni halife olarak yaratmışım. Hem afaktaki hem enfüsteki ayetlerimi oku, dinle, kendine gel, düşün, tefekkür et, tedebbür et, tezekkür et" demiştir.

Peki, biz kulluğa davet ederken ne yapıyoruz?

Ailemiz üzerinden örnek vereyim. Çocuğumuz biraz büyüdü mü hemen ona "namaz kıl" diyoruz ve çocuğumuz namaz kıldıysa "tamamdır, işi hallettik" diyoruz! Hâlbuki ölçü böyle değildir, ölçü, Allah'ın ölçüsüdür. Bizim de Allah'ın ölçüsüne göre çocuğumuza öncelikle imanı öğretmemiz, ona iman ettirmemiz; yani çocuğumuza rabbini sevdirmemiz gerekir.

Ve zannû ennehum uhîta bihim deavûllâhe muhlisîne lehud dîn: "Muhakkak ki (bir musibetin) onları kuşattığını anladıklarında (başlarına bir musibet geldiğinde) dini bütünüyle ona halis kılıp Allah'a dua etmeye (yalvarmaya) başlarlar." **Le in enceytenâ min hâzihî le nekûnenne mineş şâkirîn:**[28] "(Derler ki)

[28] Yûnus /22

Bizi bundan (bu sıkıntıdan) kurtarırsan mutlaka sana şükredenlerden olacağız."

Fe lemmâ encâhum izâ hum yebgûne fîl ardı bi gayril hakk: "Ne zamanki onları kurtarınca yeryüzünde haksız yere azgınlık yapmaya (haddini aşmaya) devam ederler." **Yâ eyyuhen nâs:** "Ey İnsanlar!" **İnnemâ bagyukum alâ enfusikum metâal hayâtid dunyâ:** "Muhakkak ki sizin bu azgınlığınız (haksızlığınız) kendi aleyhinizedir (bu size kaybettirir). Dünya hayatı sadece bir menfaatlenmedir." **Summe ileynâ merciukum:** "Sonra bize döneceksiniz." **Fe nunebbiukum bimâ kuntum ta´melûn:**[29] "Yapmış olduğunuz her ne varsa (her birini tek tek) size haber vereceğiz." Nerede dua ettiğinizi, nerede de Allah'tan yüz çevirdiğinizi size haber vereceğiz.

Allah dünya hayatına bir misal verir. **İnnemâ meselul hayâtid dunyâ ke mâin enzelnâhu mines semâ':** "Dünya hayatının misali o dur ki (dünya hayatı) gökten indirdiğimiz bir su gibidir." **Fahteleta bihî nebâtul ardı mimmâ ye´kulun nâsu vel en´âm:** "Yerdeki o nebat (tohumlar) yağmurla karışır (yeşerir, meyve vermeye başlar). İnsanlar, hayvanlar ondan yiyip istifade eder."

Hattâ izâ ehazetil ardu zuhrufehâ vezzeyyenet: "Yeryüzü ziynetini takıp süslenmiştir (her taraf yemyeşil olmuştur)." **Ve zanne ehluhâ ennehum kâdirûne aleyhâ etâhâ emrunâ leylen ev nehâren fe cealnâhâ hasîden ke en lem tagne bil ems:**[30] "Sahipleri de onun üzerinde kudret sahibi olduğunu zannettiği bir sırada bir gece veya bir gündüz vakti ona emrimiz gelir, böylece onu (bahçeyi) sanki bir gün önce hiç yerinde yokmuş gibi çer çöp hâline getiririz." Sanki bahçe dün hiç orada yokmuş gibi olur.

[29] Yûnus /23
[30] Yûnus /24

Allah, “bir an için insanın böyle bir bahçesinin olduğunu farz edin” buyurdu. Her tarafında güzellikleri olan bir bahçe vardır sonra hasat zamanı geldiğinde kişi “bu bahçe benimdir, meyveler benimdir, onu ben toplayacağım” der; ama Allah’ın emri gelir ve o bahçe sanki orada hiç yokmuş gibi çer çöp hâline dönüşür. İşte, dünya hayatının misali de böyledir. İnsan çalışır, çabalar; “şu benim evimdir, şu benim bineğimdir, şu benim malımdır, bunlar benimdir” der; ama bir anda ölüm gelir ve onun için artık dünya hayatı biter.

Kezâlike nufassilul âyâti li kavmin yetefekkerûn:[31] “İşte, biz düşünen bir kavme ayetlerimizi böyle açıklarız.” Dünya hayatının ne olduğunu tefekkür edin, anlayın. Ahiret hayatınız, ebedi bir yaşam sizi bekliyor, siz de hayatınızı dünyanın geçici olduğunu bilerek yaşayın.

Vallâhu yed´û ilâ dâris selâm: “Allah (sizi) selam yurduna (cennete) davet eder.” **Ve yehdî men yeşâu ilâ sırâtin mustekîm:**[32] “O dilediğini (dileyeni) sırat-el mustakime hidayet eder.” Kim, Allah’ın hidayetiyle hidayet bulursa, Allah’ın vahyiyle, peygamberi ile hidayeti bulursa işte sırat-el mustakim üzerine olanlar onlardır.

Şayet dünya hayatına tenezzül ettiysek, herhangi bir şey için “bu benimdir” deyip onunla ferahladıysak, hem o şeyin birazcık bir menfaatlenme olduğunu hem de ondan dolayı ölümü unuttuysak senden af diliyor, mağfiret diliyoruz ya rabbi! Ahirete iman ettik ya rabbi! Asıl hayatın, senin katında olduğuna iman ettik ya rabbi! Asıl hayatın, ahiret hayatı olduğuna iman ettik ya rabbi! Dünyayı ahirete kurban edeceğimize söz veriyoruz ya rabbi! Ahireti dünyanın önüne alacağımıza, ahirete çalışacağımıza dair sana söz veriyoruz ya rabbi! Duamızı kabul et ya rabbi! Senin

[31] Yûnus /24
[32] Yûnus /25

davetini kabul ediyor, selam yurdunu, selamet yurdunu, cenneti tercih ediyoruz ya rabbi! Bizi sırat-el mustakim üzere hidayette olanlardan eyle ya rabbi!

Lillezîne ahsenûl husnâ ve zîyâdeh: "Kim iyilikle gelirse ona daha iyisi ve fazlası vardır." **Ve lâ yerheku vucûhehum katerun ve lâ zilleh:** "Onların yüzüne asla ne bir toz ne de bir zillet bulaşır." Onlara ne bir sıkıntı vardır ne de o sıkıntıdan dolayı yüzlerinin kararması vardır. **Ulâike ashâbul cenneh:** "Onlar cennet ehlidirler." **Hum fîhâ hâlidûn:**[33] "Orada ebedi olarak kalırlar."

Vellezîne kesebûs seyyiâti cezâu seyyietin bi mislihâ ve terhekuhum zilleh: "Kim de kötülük yapmışsa (kötülükler kazanmışsa) onlara da kötülüklerinin misli vardır ve onları zillet kaplar." **Mâ lehum minallâhi min âsim:** "Hiç kimse onları Allah'tan kurtaramaz." **Ke ennemâ ugsîyet vucûhuhum kıtaan minel leyli muzlimâ:** "Sanki onların yüzleri gecenin karanlığı gibi kapkaranlık kesilmiştir." **Ulâike ashâbun nâr:** "Bunlar cehennem ehlidir." **Hum fîhâ hâlidûn:**[34] "Onlar orada (cehennemde) ebedi olarak kalırlar."

Bizi huzuruna iyiliklerle, güzelliklerle gelenlerden eyle ya rabbi! Bizi huzuruna kötülüklerle gelenlerden eyleme ya rabbi!

Ve yevme nahşuruhum cemîâ: "O gün onların (kaybedenlerin, cehennemliklerin) hepsini bir araya toplarız." Onlar birbirlerine uymuşlar, birbirlerini ilah edinmişler, Allah'ın ayetlerini dinlemek yerine birbirlerini dinlemişlerdir. **Summe nekûlu lillezîne eşrekû mekânekum entum ve şurekâukum:** "Sonra (Allah'a) şirk koşanlara: Siz ve (şirk) koştuğunuz ortaklar orada bekleyin, deriz." **Fe zeyyelnâ beynehum:** "Onların arasını açarız." **Ve kâle şurekâuhum mâ kuntum iyyânâ ta´budûn:** "(Onları birbirinden ayırdığımızda) Ve şirk koşulmuş olanlar

[33] Yûnus /26
[34] Yûnus /27

(insanlara cehennemin yolunu gösterenler) derler ki: Siz bize tapmadınız (bize âbd olmadınız).” **Fe kefâ billâhi şehîden beynenâ ve beynekum in kunnâ an ibâdetikum le gâfilîn**:[35] “Sizin bize tapmanızdan haberimiz yoktu. Muhakkak ki bizimle sizin aranızda şahit olarak Allah yeterdir.” Allah şahittir ki biz ne böyle bir şey söyledik ne de siz bize âbd olmuştunuz.

Birinin sözünü Allah’ın sözünün önüne koyduysak onu Allah’ın yerine koymuş, dolayısıyla ona âbd olmuş oluruz. Allah da bunu affetmez. Bunu yapanlar bir de bunun farkında değildir, Allah’tan başkasına âbd olduklarından haberleri bile yoktur.

Mesela; öyleleri var ki insanlara “bence doğru böyledir, siz de böyle yapın” derler. Aynı şekilde kendi çocuklarına da “bana uyun” derler. Böyle yapmak yanlıştır. İnsanlara da, evlatlara da “bana değil Allah’a itaat edin, sizin rabbiniz Allah’tır” dememiz gerekir. Bunu diyemeyenler kendini Allah’ın yerine koymuş olur. Eğer böyle yapmazsak bize uyan çocuklarımız bizi rab olarak bilmiş, dolayısıyla bize âbd olmuş olur. Oysaki bizim de çocuklarımızın da “benim rabbim Allah’tır” demesi gerekirdi. Allah ayet-i kerimede **“annene, babana ‘öf’ bile deme; ama onlar senin için küfrü imana tercih ederse o zaman onları dost edinme”**[36] buyurmadı mı? -Elbette ki buyurdu. O zaman bir kul olarak bizim de böyle yapmamız gerekmez mi!

Eğer annemiz, babamız bizim için küfrü imana tercih ediyorsa burada imanımızı ispatlamamız gereken bir şey vardır. Mesela; annemiz, babamız Allah’ın ayeti karşısında “yok, sen öyle yapma, bizim dediğimiz gibi yap, bizim söylediğimiz daha güzeldir” dediyse bu durumda bizim için küfrü, imana tercih etmişler demektir. Bizim de bu hâl karşısında “ben sizin değil Allah’ın kuluyum, rabbim bana ne emretmişse öyle yaparım”

[35] Yûnus /28-29
[36] İsrâ /23, Tevbe /23

dememiz lazım; çünkü Allah "senin için küfrü imana tercih ederlerse anne, babanı dost edinme, onu kabul etme" buyurdu. Biz de rabbimizin vahyi üzerine birbirimizi rabler edinmeyelim, kimsenin sözünü Allah'ın vahyinin yerine, kimseyi de Allah'ın yerine koymayalım.

Allah bizi; kendisini, nefsini, başkalarını, âlimleri rab edinenlerden eylemesin. Allah bizi Allah'ın vahyi dururken başkasının sözünü dinleyenlerden ve o sözü Allah'ın vahyinin önüne koyanlardan eylemesin. Allah bizi kendisine şirk koşanlardan eylemesin. Allah bizi "rabbim Allah'tır, imanımın, dinimin kitabı Kur'an'dır, hayatımın önderi, rehberi de Allah'ın bana resul olarak gönderdiği peygamberimdir" diyenlerden ve Allah'ın resulünü kendisine örnek alanlardan eylesin. Allah bizi ahireti, dünyaya, Allah'ın kitabını da bütün kitaplara tercih edenlerden eylesin inşallah.

Allah hepinizden razı olsun.

14.Bölüm

YÛNUS - HÛD SÛRELERİ

EUZUBİLLAHİMİNEŞŞEYTANİRRACİM
BİSMİLLAHİRRAHMANİRRAHİM

Elhamdulillahi rabbil âlemin esselatu vesselamu aleyke ya seyyidel evveline vel ahirin ve ila cemiil enbiyayi vel murselin ve ila cemiil evliyayi vel hamdulillahi rabbil âlemin.

Allah'ın ayetlerini okuyup hep beraber ayetlere tövbeyle, istiğfarla, duayla, tesbihle, hamdle, şükürle cevap vermeye çalışıyorduk. Zaten mukabele bu demektir; yani karşılıklı olarak birbirini kabul etmek, birbirine cevap vermek manasındadır. Mukabeleyi özenle yapmaya çalışıyoruz ki Kur'an'a olan imanımızı tazeleyelim ve rabbimizin bize ne söylediğini anlayıp ayetlere cevap verelim.

Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'in Cebrail (a.s.) ile beraber mukabele yapmasının mutlaka bir hikmeti, Allah'ın burada mutlaka bir muradı vardır. Nasıl ki Resulullah (s.a.v.) Efendimiz Cebrail (a.s.) ile mukabele yaptıysa bizim de yılda en az bir sefer Kur'an'a, ayetlere olan imanımızı mukabele yaparak tazelememiz gerekir. Böyle yapmamız bize bir sene boyunca yeterli olur inşallah. Tabi ki de her zaman Kur'an ile, Allah'ın ayetleri ile beraber olmaya çalışmamız lazım.

Allah ayet-i kerimede **"Allah mü'minlerin velisidir (mü'minlerin dostudur)"**[1] buyurur. Aynı şekilde mü'minler de Allah'ın dostudur; çünkü dostluk karşılıklıdır. Mü'min; Allah'ı her şeyden çok seven ve bu sevgisini ispatlamaya çalışandır. Bu durumda Allah'a dost olduğunu iddia eden birinin mutlaka Allah'ın kitabına, vahyine de dost olması gerekir.

Hidayet, Allah'ın verdiği hidayettir. Hidayet arıyorsak bilelim ki Allah'ın hidayetinin dışında hidayet aranmaz, doğru yol

[1] Bakara /257

aranmaz. Allah'ın hidayetinin dışında hidayet ararsak Allah onu bizden kabul etmez. Bu nedenle Allah ayet-i kerimede **"Allah hiç kimseden İslam'dan başka bir dini kabul etmez"**[2] buyurmuştur. Hidayet, Allah'ın hidayetidir. Şayet Allah'ın hidayeti ile hidayet bulmazsak hidayeti bulmamış oluruz. Hidayeti bulmak istiyorsak rabbimizi, rabbimizin kelamını ciddiye almamız gerekir.

Rabbimiz her neyi söylüyorsa doğru olan, güzel olan, hak olan, bize lazım olan, gerekli olan odur. Allah ayet-i kerimede **"and olsun ki seni ve sana iman edenleri Kıyamet günü bu kitaptan sorumlu tutacağız (bu kitaptan hesaba çekeceğiz)"**[3] buyurmuştur. Eğer kitabı bilmezsek Kıyamet günü hesaba çekilirken nasıl hesap verebiliriz! Bilmediğimiz bir konuda hesap verebilmemiz mümkün müdür? -Elbette ki mümkün değildir. İşte, rabbimizin kitabını bilelim, anlayalım, dolayısıyla hesabımızı verelim diye hep beraber rabbimizin ayetlerini dinlemeye, anlamaya çalışıyoruz.

Mukabelemize devam edelim inşallah.

EUZUBİLLAHİMİNEŞŞEYTANİRRACİM
BİSMİLLAHİRRAHMANİRRAHİM

YÛNUS SÛRESİ

Kulillâhu yebdeul halka summe yu'îduhu: "De ki: Allah ilk olarak yaratandır sonra onu (o yaratmayı) iade eder (bir daha yaratır)." Yani insanları öldürür sonra bir daha yaratır. **Fe ennâ**

[2] Âli İmran /85
[3] Zuhrûf /44

tu'fekûn:[4] "Bu böyleyse (buna iman etmişseniz) nasıl döndürülüyorsunuz?" Rabbinizi dinlemeniz gerekmez mi! Eğer iman etmişseniz o zaman Allah'tan başka tarafa nasıl dönebilirsiniz! Allah başka bir ayet-i kerimede **"(onlara sor) bir yaratıcı olmadan mı yaratıldılar yoksa onlar kendi kendilerinin mi yaratıcılarıdır"**[5] buyurur. Yani kendilerini Allah'ın yarattığına inanıyorlarsa, buna iman etmişlerse o hâlde Allah'a iman etmeleri, itaat etmeleri gerekmez mi, buyurdu Allah.

Kul hel min şurekâikum men yehdî ilel hakk: "De ki: (Allah'a) Ortak koştuklarınızdan hakka iletecek olan kimse var mıdır!" **Kulillâhu yehdî lil hakk:** "De ki: Hakka erdiren (hidayete erdiren) sadece Allah'tır." **E fe men yehdî ilel hakkı ehakku en yuttebea em men lâ yehiddî illâ en yuhdâ:** "Hidayete erdiren mi yoksa kendisine hidayet verilmeden hidayeti bulamayan mı tabi olunmaya daha layıktır?" **Fe mâ lekum:** "Size ne oluyor!" **Keyfe tahkumûn:**[6] "Nasıl hüküm veriyorsunuz!"

Allah hidayeti vermeden hiç kimse hidayeti bulamaz. Buna bütün insanlar dâhildir. Bu yüzden Allah Duhâ Suresi'nde Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'e hitaben **ve vecedeke dâllen fe hedâ:**[7] "(Allah) Seni dalâlette bulup hidayete erdirmedi mi" buyurmuştur. Dolayısıyla peygamber de olsa hiç kimse Allah hidayet vermedikçe hidayeti, doğru yolu bulamaz.

Kim konuşursa konuşsun mutlaka kendisine göre "ben doğru yoldayım" der. Zaten bunca tefrika; yani bunca mezhep, meşrep, farklı farklı iddiada bulunan cemaatler, yollar hep bu yüzden çıkmış, hidayet Allah'tan alınmadığı için üretilmiş, türetilmiştir.

[4] Yûnus /34
[5] Tûr /35
[6] Yûnus /35
[7] Duhâ /7

Hâl bu değilse o zaman dünyanın dört bir tarafındaki mü'minler, Müslümanlar neden birbirlerini öldürüyor?

Elbette ki kitabımız bir olmadığı için! Eğer hepimiz Allah'ın kitabına uymuş olsaydık o zaman hepimiz aynı şeyi söylerdik, dolayısıyla hiç kimse bir başkasını eleştiremez, çekiştiremez, yeremezdi; ama dinimizi Allah'ın kitabı dışında farklı kitaplardan öğrenince her birimiz Allah'ın kitabından bir parça alıp "bendeki doğrudur" dedik. Yani Allah'ın ayet-i kerimede **"onlar Allah'ın kitabını aralarında parça parça ettiler, her bir fırka 'hak bendedir' deyip kendindeki parça ile övünür"**[8] buyurduğu gibi Allah'ın kitabını parça parça ettik ve her birimiz kendimizdeki parça ile övünüp "hak bendedir" dedik.

Allah mü'minleri anlatırken **"siz öyle kimselersiniz ki ehli kitap (Yahudi, Hristiyan) sizi sevmezken bile siz onları seversiniz; çünkü siz kitabın bütününe (bütün kitaplara) iman edersiniz"**[9] buyurmuştur. O hâlde biri kitabın bütününe iman ederse Allah'ı sever, Allah için sever, dolayısıyla kardeş olur, bir olur, beraber olur. Siz ehli kitabı, Yahudi ve Hristiyan'ı bile seversiniz, işte siz böyle kimselersiniz, buyurdu Allah. Allah böyle olanları övmüştür. O zaman kim Allah'ı gerçek manada sever, rabbini dinler, kitabın bütününe, bütün kitaplara iman ederse Allah onu över; çünkü bütün kitaplar Allah'ın kitabı, bütün kullar da Allah'ın kuludur.

Allah Kur'an'ı indirmiştir ve davetini yapıyor. Dileyen, Allah'ın hidayetini kabul eder, dileyen de kendine başka hidayetçiler bulur, başka yollar arar veya kitabın bir parçasını alıp "bu, kitabın hepsidir" der, eksik kalanı da kendisi tamamlayıp onu Allah'ın kitabının yerine koyar. Biri böyle yaparsa kitabı tahrif etmiş, dini parça parça etmiş, kendindeki parçayla övünmüş, ferahlamış ve kendini doğru yolda zannetmiştir. Hâlbuki bütün

[8] Mu'minûn /53
[9] Âli İmran /119

insanlığın tek bir kurtuluş yolu vardır; o da Allah'ın kitabına sarılmak, bir ve beraber olup kardeş olmaktır.

Herhangi bir olaya, meseleye bakarken mutlaka Allah ile bakmamız lazım. Öyle ki doğru anlayabilelim. Mesela; "madem mü'minler kardeştir, o hâlde mü'minlerin arasındaki bu tefrika, bu savaşlar nedir" diye sormak lazım. Tabi ki bunun sebebi kitabımızın bir olmamasıdır, Allah'ın kitabını mana olarak tahrif ettiğimiz, kitabın bir parçasını alıp "hak bendedir" dediğimiz ve hakkı kendimizde zannederek hakka sahip çıktığımız için şu an mü'minler, Müslümanlar arasında tefrika vardır, savaş vardır. Eğer kitabı parça parça etmeseydik aramızda tefrika olmazdı; çünkü Allah'ın kitabı bütün insanlığa, bütün âlemlere nurdur, hidayettir, şifadır.

Peki, kulun nasıl iman etmesi gerekir?

Kulun, "ben, Allah'ın kuluyum, bu yüzden Allah'a kul olmaya çalışmalıyım, Allah yolunda çabamı, gayretimi sarf etmeliyim" demesi bir de insanları kulluğa davet edip hidayete vesile olmaya çalışması gerekir. Hiç kimsenin bunun dışında başka bir yetkisi yoktur. Hiç kimse kimseye "sen mü'min değilsin, sen Müslüman değilsin" deme hakkına sahip değildir; çünkü hesabı görecek olan Allah'tır. Allah ayet-i kerimede Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'e **"(onlar seni dinlemiyorsa, ayetlere karşı kör ve sağır davranıyorsa) iman etmeleri için onları zorlayacak mısın"**[10] buyurmuştur. Yani zorlamak senin işin değildir, senin işin sadece uyarmak, ikaz etmek, davet etmek, anlatmaktır. Gerisi kulun tercihidir. Kul, Allah'ı tercih etmemişse Allah ona hidayeti vermez. Bu yüzden Allah başka bir ayetinde **"sen sevdiklerine hidayeti veremezsin"**[11] buyurmuştur.

[10] Yûnus /99
[11] Kasas /56

Herkes Allah ile muhataptır, herkesin muhatabı Allah'tır. Herkesle de muhatap olacak, hükmü verecek olan yine Allah'tır. Bu nedenle Allah'ın işine karışmamamız lazım. Herkes kulluğunu yapmalı, ebedi hayatını kazanmaya bir de etrafına rahmet olmaya, hidayet olmaya, nur olmaya çalışmalıdır. Hiç kimsenin bundan fazla başka bir hakkı yoktur. Bunun dışında bir hak iddiasında bulunmaya kalkışanlar kendini Allah'ın yerine koymuş olur ki bu da kendini Allah'a şirk koşmaktır. Aynı şekilde Allah'ın ayetlerinden, vahyinden, hidayetinden başka bir şey söylemek de kendini Allah'ın önüne koymaktır, dolayısıyla bu da Allah'a şirk koşmaktır.

Biri bir başkasını zorlayıp yola getirmeye çalışıyorsa "hak bendedir, ben hakkın sahibiyim. Benim gibi yaparsan doğru yapmış olursun, benim yaptığım gibi yaparsan Allah seni kabul eder" demiş olur. Söylemeye dilim varmıyor; ama böyle söyleyenler "ben Allah'ın sahibiyim" deyip Allah'a sahip çıkmış olur. Oysaki insanın "benim de herkesin de sahibi Allah'tır" demesi gerekir! Böyle söylemek yerine bir de bakarsın ki insan "ben Allah'ın sahibiyim, ben dinin sahibiyim, benim gibi inanırsan, kabul edersen Müslümansın yoksa Müslüman değilsin" der. Böyle söylemesinin sebebi "Allah bende, hak bende" demesinden dolayıdır. Böyle söyleyenler nefsini öyle bir ilah edinir ki Allah'ı kendine ait görür. Mü'minler ise bunun tam tersidir. Mü'minler kendini Allah'a ait gören, rabbine karşı boynunu büküp acziyetini bilen, mülkün Allah'a ait olduğunu, bütün kulların Allah'ın kulu olduğunu bilen, bunu kabul edendir.

Allah ayet-i kerimede **"Allah ölümü ve hayatı yarattı ki hanginiz daha güzel yaparsınız diye"**[12] buyurur. Demek ki mesele güzel yapmakmış! Güzel yapan, doğru yapan kazanır. Fitne çıkaranlar, zulmedenler, öldürenler ise kesinlikle rabbini kaybetmiştir. Böyleleri değil Müslümanlığını, insanlığını bile

[12] Mulk /2

kaybetmiştir. Her ne adına olursa olsun insanları öldürmek, fitne çıkarmak küfürdür, şirktir. Şayet günümüzde Müslümanlar, Müminler bu hâldeyse bunun sebebi kitabımızdan, Allah'ın kitabından mahrum olduğumuz, rabbimizi gerektiği gibi dinlemediğimiz, başkalarının kitabıyla hareket ettiğimiz içindir.

Mü'minler, Müslümanlar kardeştir, birdir. Allah ayet-i kerimede **"mü'minler sadece kardeştir"**[13] buyurmuştur. O hâlde kardeşlik yoksa sorun var demektir. Bazı ayetleri ve hadisleri sıkça tekrar ediyoruz ki eksiğimizi tamamlayalım, tekrar ettiğimiz ayetler, hadisler gönlümüzde pekişsin. Mesela; Resulullah (s.a.v.) Efendimiz *"cennete giremezsiniz iman etmedikçe, iman etmiş olmazsınız birbirinizi sevmedikçe"*[14] buyurmuştur. Bu durumda birbirimizi öldürüyorsak bu nasıl sevgidir! Bu imanımız nasıl iman olsun!

Peki, ne yapmamız gerekir?

Mü'minler birbirini severken aslında imanları birbirini sever. Mü'min, mü'minin imanını sever, Allah'ı sevmesini sever. Mü'min, karşısındakini severken Allah onu, o da Allah'ı sevdiği için karşısındakini sever. Yoksa karşısındakini mü'min olarak görmezse onu zaten sevemez. Bu sevgisini kaybedince de imanını kaybetmiş olur. Böyle olmaması için birbirimizi mü'min olarak görmeli, kimseyi küfürle, şirkle ithaf etmemeliyiz. Eğer birbirimizi mü'min olarak, Allah'ı sevenler olarak görürsek o zaman aramızdaki sorun gider ve birbirimizi severiz; yani imanımız birbirini sever.

Allah hepimizi birbirini Allah için sevenlerden eylesin. Allah hepimizi kardeş eylesin, bir ve beraber eylesin. Allah bizi tefrika

[13] Hucurât /10

[14] Müslim, Îmân 93-94; Tirmizî, Et'ime 45; İbni Mâce, Mukaddime 9

yapanlardan, “hak bendedir” diyenlerden değil “ben de haktayım” diyenlerden eylesin inşallah!

Ve li kulli ummetin resûl: “Her ümmetin (her kavmin, her topluluğun, her cemaatin) mutlaka bir resulü vardır.” O, dünyada onlarla beraberdir. **Fe izâ câe resûluhum kudıye beynehum bil kıstı ve hum lâ yuzlamûn:**[15] “Ne zamanki resulleri geldiğinde (ahirette resulleri çağrılır, hesap ona göre yapılır), aralarında adaletle hükmedilir ve hiç kimseye de zulmedilmez.” Allah’ın ayetlerini okuyan resullerine uymuş, tabi olmuşlarsa onlara zulmedilmez.

Li kulli ummetin ecel: “Her ümmetin (herkesin) bir eceli vardır.” **İzâ câe eceluhum fe lâ yeste´hırûne sâaten ve lâ yestakdimûn:**[16] “Ecelleri (vakti) geldiğinde artık ne bir saat öne alınırlar ne de (bir saat) geriye bırakılırlar.” Onların eceli geldiği zaman ne bir saat ileri alınır ne de bir saat geri kalınır. Yani o saatiniz, vaktiniz gelmeden iman edin, buyurdu Allah.

Ve lev enne li kulli nefsin zalemet mâ fîl ardı leftedet bih: “Şüphesiz (Kıyamet günü) zulmeden her nefis yeryüzünde ne varsa onu (kendini kurtarmak için) fidye olarak verirdi.” **Ve eserrun nedâmete lemmâ raevul azâb:** “Ve azabı gördüğü zaman içten içe pişmanlık duyardı.” **Ve kudıye beynehum bil kıstı ve hum lâ yuzlemûn:**[17] “Onların aralarında adaletle hükmolunur ve onlara zulmedilmez.”

Dünya hayatını yaşarken rabbinize varan yolu tutmamışsanız, kendi kendinize zulmetmişseniz, ahirette azabı gördüğünüzde yeryüzündeki her şey, bütün dünya bile sizin olsa “keşke onu verip bir tek kendimi kurtarsaydım” deyip pişman olacaksınız. Bu yüzden dünya hayatını yaşarken peşinizden ne

[15] Yûnus /47
[16] Yûnus /49
[17] Yûnus /54

gönderdiğinize, neyi de yapmayıp geride bıraktığınıza bakın. Öyle ki sonra pişman olmayasınız.

Yâ eyyuhân nâs: "Ey insanlar!" **Kad câetkum mev´ızatun min rabbikum:** "Size rabbinizden bir vaaz geldi (rabbiniz size vaaz ediyor)." **Ve şifâun limâ fîs sudûr:** "O, gönüllerde olanlara bir şifadır." Göğüslerde bulunan hastalıklar için şifadır. **Ve huden ve rahmetun lil mu´minîn:**[18] "Ve mü'minler için bir hidayet ve rahmettir."

Kul bi fadlillâhi ve bi rahmetihî fe bi zâlike felyefrehû: "De ki: (Mü'minler) İşte bununla, Allah'ın fazlı ve rahmetiyle sevinsinler." Bu, Allah'tan öyle bir rahmettir ki mü'minler Allah'ın bu fazlı ve rahmeti ile, ayetleriyle ferahlasınlar. **Hûve hayrun mimmâ yecmeûn:**[19] "Bu onların topladıkları şeylerden daha hayırlıdır." Mü'minler Allah'ın ayetleri ile, ahirete iman etmeyenler ise dünyada topladıkları şeylerle ferahlarlar. Mallarıyla ferahlasınlar bakalım! O gün geldiğinde hâlleri ne olur, buyurdu Allah.

Kul e raeytum mâ enzelâllâhu lekum min rızkın fe cealtum minhu harâmen ve halâlâ: "De ki: Allah'ın sizin için ne rızıklar indirdiğini görmüyor musunuz! Siz onlardan (bir kısmını) helal (bir kısmını) haram yaptınız." **Kul allâhu ezine lekum em alallâhi tefterûn:**[20] "De ki: Size Allah mı izin verdi yoksa Allah'a karşı iftira mı ediyorsunuz!" Onlara söyle: Onları Allah mı haram kıldı yoksa siz Allah'a iftira mı ediyorsunuz, böyle konuşmanıza Allah mı izin verdi!

Ve mâ zannullezîne yefterûne alâllahil kezibe yevmel kıyâmeh:[21] "Allah'a yalan yere iftira atanlar Kıyamet gününü

[18] Yûnus /57
[19] Yûnus /58
[20] Yûnus /59
[21] Yûnus /60

(hesabı) ne zannediyorlar?" O kimseler ki Allah'ın ayetlerini anlamadan, rabbini dinlemeden Allah'ın yarattığı rızıklar için 'şu helaldir, bu haramdır' diye konuşurlar! Onlar Kıyamet gününü ne zannediyorlar!

Bilmeden, anlamadan Allah'ın "haram" dediği bir şeye "helal" veya "helal" dediği bir şeye "haram" dediysek aynı şekilde Allah'ın haram kılmayıp serbest bıraktığı şeyler için "haram" dediysek rabbimizden af diliyor, mağfiret diliyoruz. Bizleri affet, mağfiret ya rabbi!

Ve mâ tekûnu fî şe´n: "Ne işle meşgul olursanız olun." **Ve mâ tetlû minhu min kur´ân**: "Kur'an'dan neyi okursanız okuyun." **Ve lâ ta´melûne min amel:** "(Amelde) Her neyi yaparsanız yapın." **İllâ kunnâ aleykum şuhûden iz tufîdûne fîh:** "Siz ona daldığınızda (o şeyle meşgul olup daldığınızda) muhakkak ki biz sizin üzerinizde şahidiz." **Ve mâ ya´zubu an rabbike min miskâli zerretin fîl ardı ve lâ fîs semâ':** "Yerde ve gökte zerre ağılığınca hiçbir şey rabbinden gizli kalmaz." **Ve lâ asgara min zâlike ve lâ ekber:** "Ne de bundan (zerreden) daha küçüğü ne de bundan daha büyüğü." **İllâ fî kitâbin mubîn:** [22] "(Bunların) Hepsi apaçık bir kitaptadır." İster küçük ister büyük her ne varsa hepsi mutlaka apaçık bir kitapta yazılıdır, mevcuttur.

E lâ inne evlîyâ allâhi lâ havfun aleyhim ve lâ hum yahzenûn: "Dikkat edin (şunu iyi bilin ki) Allah'ın velilerine herhangi bir korku yoktur ve onlar mahzun da olmazlar." Allah bu velilerin kim olduğunu da beyan ediyor. **Ellezîne âmenû ve kânû yettekûn:**[23] "Onlar iman edenler ve (imanlarıyla beraber) takva sahibi olanlardır."

Lehumul buşrâ fîl hayâtid dunyâ ve fîl âhıreh: "Onlar için dünya hayatında ve ahirette müjdeler vardır." Peki, Allah'ın onlar

[22] Yûnus /61
[23] Yûnus /62-63

için dünyadaki müjdesi nedir? -Allah perdeyi açıp onları dostluğuyla, velayetiyle, rızasıyla müjdeler. **Lâ tebdîle li kelimâtillâh:** "Allah'ın kelimelerinde değişiklik bulamazsın." **Zâlike huvel fevzul azîm:**[24] "İşte, en büyük saadet de budur." Bu, Allah'ın verdiği sözdür ve Allah'ın kelimelerinde bir değişiklik olmaz.

Allah bizi kendisine iman edenlerden eylesin. Allah bizi muttakilerden, Allah'a karşı sorumluluğunu bilenlerden eylesin. Kulluk sorumluluğunu, âbdiyet sorumluluğunu yerine getirmeye çalışanlardan ve imanını ispatlamaya çalışanlardan eylesin. Allah bizi "velim" dediği kullarından eylesin. Allah bizi dünya hayatında velayetiyle, rızasıyla, dostluğuyla müjdelediği kullarından eylesin. Allah bizi ahirette de müjdelediği kullarından eylesin inşallah.

Ve lâ yahzunke kavluhum: "O inkârcıların (boş konuşanların) sözü seni mahzun etmesin." **İnnel izzete lillâhi cemîâ:** "Muhakkak ki bütün izzet (bütün şeref) Allah'a aittir." **Huves semîul alîm:**[25] "O (Allah) semi' ve âlimdir (her şeyi işiten ve her şeyi bilendir)."

Allah bizi izzeti ile şereflendirsin. Allah bizi şerefi dünyada, mevkide, malda, başka yerde arayanlardan eylemesin. Allah bizi şerefini Allah'tan alanlardan eylesin inşallah.

E lâ inne lillâhi men fîs semâvâti ve men fîl ard: "İyi bilin ki yerde, göklerde her ne varsa hepsi Allah'ındır." **Ve mâ yettebiullezîne yed´ûne min dûnillâhi şûrekâ':** "O, Allah'tan başkasına kul olanlar (âbd olanlar, başka şeyleri Allah'a şirk koşanlar aslında) ortak koştuklarına uymuyorlar (âbd olmuyorlar, tapmıyorlar)." **İn yettebiûne illez zanne ve in hum illâ**

[24] Yûnus /64
[25] Yûnus /65

yahrusûn:[26] "Muhakkak ki onlar sadece zanlarına tabi olmuşlardır (nefislerinin hevasına tapmışlardır) ve onlar yalan uyduranlardır."

Allah bizi nefsine tapanlardan, nefsinin hevasını ilah edinenlerden, zanna uyanlardan eylemesin. Allah bizi vahyine uyanlardan, resulüne tabi olanlardan ve kendisine âbd olanlardan eylesin inşallah.

Allah son nefesteki imanı ve tövbeyi kabul etmez.[27] Bu yüzden Allah, Firavun'u anlatırken onun son nefesteki imanını kabul etmediğini beyan eder. **Ve câveznâ bi benî isrâîlel bahre fe etbeahum fir'avnu ve cunûduhu bagyen ve advâ:** "Ve İsrailoğulları'nı denizden geçirdik. Firavun da askerleriyle birlikte (onlara) zulmetmek ve saldırmak üzere onların peşine düştü." **Hattâ izâ edrekehul garak:** "Sonunda ona boğulma anı geldiğinde (suya batıp çıkarken)." **Kâle âmentu ennehu lâ ilâhe illellezî âmenet bihî benû isrâîle ve ene minel muslimîn:**[28] "Dedi ki: İsrailoğulları'nın iman ettiği ilahtan başka gerçekten de ilah olmadığına iman ettim, ben de Müslümanlardanım." Musa'nın ve Harun'un rabbine, âlemlerin rabbine iman ettim, dedi.

Âl'âne ve kad asayte kablu ve kunte minel mufsidîn:[29] "(Allah da ona şöyle buyurdu) Şimdi mi (iman ediyorsun)! Oysaki sen daha önce âsi olmuş ve fesat çıkaranlardan olmuştun." İman etmen için sana tekrar tekrar mühlet verip mucizelerimizi göstermiştik; ama sen zulmüne devam etmiştin.

Allah bizi tövbe etmeyenlerden, tövbesini geciktirenlerden eylemesin. Allah bizi "sonra tövbe ederim" deyip günah işlemeye, yanlış yapmaya devam edenlerden eylemesin inşallah.

[26] Yûnus /66
[27] Nisâ /18
[28] Yûnus /90
[29] Yûnus /91

Allah Hz. Yunus (a.s.)'ı ve kavmini anlatır. **Fe lev lâ kânet karyetun âmenet fe nefeahâ îmânuhâ, illâ kavme yûnus:**[30] "Yunus'un kavminden başka (gazabımız gelmeden önce) herhangi bir ülke halkı da keşke iman etseydi ve bu imanları kendilerine fayda verseydi." Yunus'un kavmi dışında helak emrimizin geldiği başka hiçbir kavim iman etmedi. Allah başka bir ayet-i kerimede Hz. Yunus (a.s.) için **"onu yüz bin ya da daha fazlasına peygamber olarak gönderdik"**[31] buyurmuştur.

Hz. Yunus (a.s.) 300 sene boyunca kavmini imana davet eder; ama bir kişi bile ona iman etmez. Hatta rivayete göre babalar vefat ederken oğullarına Hz. Yunus (a.s.)'ı gösterip "sakın şu adama iman etmeyesiniz, ona uymayasınız, uyarsanız zarar edersiniz, dünyayı kaybedersiniz" deyip vasiyet edermiş! Hz. Yunus (a.s.)'ın kavmi böyle bir durumdaymış.

Allah Hz. Yunus (a.s.)'a gazabının geleceğini vahyedince Hz. Yunus (a.s.) da kendine hâkim olamaz ve izinsiz olarak kavmini terk edip bir gemiye biner. Bu gemi denizin ortasında dalgalara tutulunca gemidekiler "içimizde bir günahkâr var, bu yüzden böyle oluyor. Şayet o günahkârı gemiden atmazsak gemi batacak, bunun olmaması için kura çekelim, kura kime çıkarsa günahkâr odur, onu denize atalım" derler ve dedikleri gibi de yaparlar. Kura çekilir, kura Hz. Yunus (a.s.)'a düşer; ama geminin kaptanı Hz. Yunus (a.s.)'ı tanıdığı için bunu kabul etmez ve "bir daha kura çekelim" der. Tekrar bir kura çekilir; ama kura yine Hz. Yunus (a.s.)'a düşer. Geminin kaptanı bunu bir daha kabul etmez. Üçüncü defa yine kura çekilir. Bu kura da Hz. Yunus (a.s.)'a düşünce bu defa Hz. Yunus (a.s.) "doğrudur, bu gemideki günahkâr benim" der ve kendisi denize atlar sonra büyük bir balık

[30] Yûnus /98
[31] Sâffât /147

gelip Hz. Yunus (a.s.)'ı yutar; çünkü Hz. Yunus (a.s.) kavmini izinsiz olarak terk etmiştir.

Bununla ilgili olarak Allah ayet-i kerimede buyurur. **"(Yunus) Karanlıklar içindeyken (balığın karnındayken) 'senden başka ilah yok, sen subhansın, ben kendine zulmedenlerden oldum' diye dua etti."** Allah Yunus (a.s.) için ayetin devamında **"biz de onu kurtardık. İşte, biz mü'minleri böyle kurtarırız"**[32] buyurdu. Böylelikle Allah mü'minlere duayı öğretmiş oldu.

Allah bu duayı Hz. Yunus (a.s.)'ın gönlüne vermiştir. Bu hepimiz için geçerlidir. Bazen dua ederken bir anda hiç aklımızda olmayan, bilmediğimiz bir dua gönlümüze gelir. Bu, rabbimizin bize o anda duayı öğretmesidir. Bunu böyle anlayıp Allah'ın bize öğrettiği o duaya sarılmamız gerekir; çünkü o dua, Allah'ın gönlümüze özel olarak vahyettiği duadır.

Evet, Hz. Yunus (a.s.)'ın kavmi dışında hiçbir kavmin helak olmadan önce iman etmediğini beyan etmişti Allah. Hz. Yunus (a.s.)'ın kavmi, peygamberlerinin kaybolduğunu, şehri terk ettiğini görünce tövbe edip peygamberlerini aramaya çıktılar sonra Hz. Yunus (a.s.)'ı bulup ona iman ettiler. **Lemmâ âmenû keşefnâ anhum azâbel hızyi fîl hayâtid dunyâ:** "(Yunus'un kavmi) İman edince kendilerinden dünya hayatındaki rüsvaylık azabını kaldırdık (onları affettik)." **Ve metta'nâhum ilâ hîn:**[33] "Ve belli bir süreye kadar onları faydalandırdık."

Hz. Yunus (a.s.)'ın kavmi gazap gelirken tövbe etmiştir. Zaten Allah, Hz. Yunus (a.s.)'ın kavminden başka bir kavmin tövbe etmediğini buyurmuştur. Şayet diğer kavimler de tövbe etseydi Allah onların da tövbesini kabul ederdi. Dediğim gibi; kavim,

[32] Enbiyâ /87-88
[33] Yûnus /98

sonunda Hz. Yunus (a.s.)'ı buldu. Allah da Hz. Yunus (a.s.)'ı onlara bir daha gönderdi; yani ikinci sefer gönderdi.

Bu ayetlerden ne anlamamız gerekir?

Bütün mü'minler önce kendi peygamberini temsil eder, temsil etmelidir. Elbette ki peygamberi hem özel manada hem de genel manada temsil edenler vardır. Peygamberi özel manada temsil eden birine bu vazifeyi Allah vermiştir. Genel manada ise bütün mü'minler peygamberini temsil eder.

Hakkı anlatmaktan, Allah'ı temsil etmekten asla kaçmamak gerekir. Bundan kaçanlar Hz. Yunus (a.s.)'ın durumuna düşer. Bu yüzden Allah ayet-i kerimede Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'e **"sen balık sahibi gibi (balıkla muhatap olan Yunus gibi) olma (onun gibi yapma)"**[34] buyurmuştur.

Allah bizi de kavminden kaçanlardan, kavmine hidayeti, hakkı anlatmaktan kaçınanlardan eylemesin. Allah bizi nerde olursa olsun hakka davet edenlerden, rabbine davet edenlerden eylesin. Allah bizi "bunlar iman etmiyorlar, davete icabet etmiyorlar" diye kavmini terk edenlerden eylemesin. Allah bize herhangi bir hata, suç, kusur işlediğimizde Hz. Yunus (a.s.)'ın duasını yapmamızı nasip eylesin. Lâ ilâhe illâ ente subhaneke innî kuntu minez zâlimîn: "Senden başka ilah yoktur, ilah olan sensin ya rabbi! Ben kendime zulmettim, ben zalimlerden oldum" diyenlerden eylesin. Allah bizi kendine yaptığı zulmü anlayıp tövbe ve istiğfar edenlerden eylesin. Allah bizi duasını kabul ettiği kullarından eylesin. Allah bizi karanlıktan, nefsinin mağarasından, nefsinin zindanından kurtardığı kullarından eylesin inşallah.

Ve lev şâe rabbuke le âmene men fîl ardı kulluhum cemîâ: "Rabbin dileseydi yeryüzündeki bütün insanlar toptan iman ederdi." Ama Allah, peygamber ve kitap gönderip tercih hakkını

[34] Kalem /48

kullarına vermiştir. Onlar Allah'ı tercih etmezse Allah da onları tercih etmez. **E fe ente tukrihun nâse hattâ yekûnu mu'minîn:**[35] "Hâl böyleyken iman etsinler diye insanları zorlayacak mısın?" İnsanları iman etmeye zorlamaya kalkışırsan Allah'ın muradını anlamamış olursun. "Onları zorlama, ben onlara irade vermişim, tercih etme hakkı vermişim, tercih hakkı onlarındır" buyurdu Allah. Yine başka bir ayet-i kerimede Allah **"(küfür de bellidir, iman da bellidir) dileyen iman etsin, dileyen kâfir olsun"**[36] buyurmuştur. Bu yüzden bize düşen; insanları imana zorlamak değil "senin rabbin böyle söylemiş, artık tercih senindir" deyip insanların önüne Allah'ın vahyini, hakikati koymak ve tercihi onlara sunmaktır. Allah dileseydi yeryüzündeki bütün insanlar toptan iman ederdi. Madem öyle, kimseyi zorlama, sen sadece davet et, anlat, buyurdu Allah.

Bilmeden, anlamadan birilerini iman etmeye, mü'min ve Müslüman olmaya zorladıysak rabbimizden af diliyor, mağfiret diliyoruz. Bizleri affet, mağfiret et ya rabbi!

Ve mâ kâne li nefsin en tu'mine illâ bi iznillâh: "Hiçbir kimse için Allah'ın izni olmadıkça iman etmesi mümkün değildir." Ancak biri iman etmeyi, mü'min olmayı tercih ederse Allah ona iman verir. **Ve yec'alur ricse alellezîne lâ ya'kılûn:**[37] "Allah, aklını kullanmayan kimseleri pisliğin içinde bırakır." Allah, küfre "pislik" buyurdu. Kişi, imanı tercih etmeyince, aklını kullanmayınca Allah onu küfrün, pisliğin içinde bırakır.

Summe nuneccî rusulenâ vellezîne âmenû kezâlike hakkan aleynâ nuncil mu'minîn:[38] "Hem resullerimizi hem (onlarla birlikte olan) iman edenleri kurtarırız. İşte, böyle! Mü'minleri kurtarmak bizim üzerimize bir haktır." Bir yere

[35] Yûnus /99
[36] Kehf /29
[37] Yûnus /100
[38] Yûnus /103

gazabımı indirirsem ve orada da resulümle beraber olan mü'min kullarım varsa onları bulundukları yerden kurtarmak üzerime haktır. Bunu Allah söylüyor.

Kul yâ eyyuhân nâsu in kuntum fî şekkin min dînî: "De ki: Ey insanlar! Eğer benim dinimden bir şüphe içindeyseniz." **Fe lâ a'budullezîne ta'budûne min dûnillâh:** "(Bilin ki) Ben sizin Allah'tan başka taptıklarınıza (âbd olduklarınıza) âbd olmam." **Ve lâkin a'budullâhellezî yeteveffâkum:** "Ancak canınızı alacak olan Allah'a âbd olurum." **Ve umirtu en ekûne minel mu'minîn:**[39] "Ve ben mü'minlerden olmakla emrolundum."

Ve en ekim vecheke lid dîni hanîfâ: "(Bana) Yüzünü hanif olan dine çevir (diye emredildi)." **Ve lâ tekûnenne minel muşrikîn:**[40] "Ve müşriklerden olma (diye emredildi)."

Ben Allah'tan başkasına kulluk etmem, âbd olmam, rabbimden başkasını dinlemem. Ben beni yaratan ve beni öldürüp tekrar diriltecek olan Allah'a iman ederim. Bana mü'minlerden olmam, hanif olarak Allah'a hiçbir şeyi şirk koşmadan dinimi (yüzümü) Allah'a çevirmem emredildi ve bana sakın müşriklerden olma, diye emredildi.

Bizi müşriklerden eyleme ya rabbi! Yüzünü senden, senin dininden başka tarafa çevirenlerden eyleme ya rabbi!

Ve in yemseskallâhu bidurrin fe lâ kâşife lehu illâ hûv: "Allah sana bir zarar dokundurursa onu ondan başkası gideremez." **Ve in yuridke bi hayrin fe lâ râdde li fadlih:** "Eğer sana bir hayır dilerse, onun lütfunu engelleyebilecek de yoktur." Allah'tan başka hiç kimse onun sana dilediği hayrı geri çeviremez veya bu hayra mâni olamaz. **Yusîbu bihî men yeşâu min ibâdih:**

[39] Yûnus /104
[40] Yûnus /105

"O (Allah) hayrını kullarından dilediğine nasib eder." **Ve huvel gafûrur râhîm**:[41] "Ve o, ğafur ve rahimdir."

Bizi kendisi için hayır dilediğin kullarından eyle ya rabbi!

Kul yâ eyyuhân nâsu kad câekumul hakku min rabbikum: "De ki: Ey insanlar! Muhakkak ki rabbinizden size hak geldi." **Fe men ihtedâ fe innemâ yehtedî li nefsih:** "Kim hidayeti (Allah'ın hakkını) kabul ederse şüphesiz kendisi için hidayeti kabul etmiş olur." **Ve men dalle fe innemâ yadıllu aleyhâ:** "Kim de dalâlete düşerse (haktan saparsa) o da kendi aleyhinde sapmış olur." **Ve mâ ene aleykum bi vekîl:**[42] "Ve ben sizin üzerinize vekil değilim (de)." Kim hakkı tercih eder ve hidayeti kabul ederse kendisi için kabul etmiştir.

Söz konusu iman etmek olunca hiç kimsenin bir başkasına hiçbir şekilde zararı olmaz; yani hakta olmak isteyenlere hiç kimse mâni olamaz. Yeter ki Allah'a kul olmayı, hakta olmayı istesin bütün dünya bir araya gelse bile onu haktan ayıramaz. Allah bununla ilgili olarak ayet-i kerimede **"Allah kazanmış olanlar için de Firavun'un hanımını örnek gösterir. O 'rabbim! Firavun'un sarayından (saltanatından) onun amelinden sana sığınıyorum, ben senin cennetini istiyorum' demişti"**[43] buyurur. Yani Firavun'un hanımı da olsa biri iman etmek isteyince iman eder ve kurtulur. Bu yüzden hiç kimse kimseyi mazeret olarak gösterip "başkası beni saptırdı, hidayetime mâni oldu" diyemez.

Aynı şekilde biri iman etmeyi, hakta durmayı istemese zahiri olarak peygamberin yakını bile olsa bu ona hiçbir fayda vermez. Mesela; Allah kaybedenlerle ilgili olarak Hz. Nuh (a.s.) ile Hz. Lut (a.s.)'ın eşlerini beyan edip **"(Allah) Nuh'un ve Lut'un hanımlarını örnek gösterir. İki salih kulumuzun nikâhındaydılar,**

[41] Yûnus /107
[42] Yûnus /108
[43] Tahrîm /11

fakat ikisi de ihanet etti"[44] buyurmuştur. İkisi de peygamber eşi olmalarına rağmen iman etmedikleri için kaybetmiştir; yani eğer sen kendin iman etmezsen eşin peygamber de olsa seni kurtaramaz, buyurdu Allah. Bu nedenle peygamber çocuğu da olsa, peygamberin hanımı da, babası da olsa biri kendi iradesi ile rabbini tercih etmedikçe kurtuluşa eremez.

Vettebi' mâ yûhâ ileyke vasbir hattâ yahkumallâh: "Sen sana ne vahyolunmuşsa (Allah sana neyi vahyetmişse) ona uy, Allah hükmünü verinceye kadar (Allah'ın vahyi üzerinde) sebat göster (sabret)." **Ve huve hayrul hâkimîn:**[45] "O (Allah) hükmedenlerin tek hayırlısıdır."

Allah bizi kendi iradesiyle rabbini tercih edenlerden, kendi iradesi ile hakkı kabul edenlerden eylesin. Hiçbir bahane göstermeden gönlündeki bütün muhabbetle rabbini kabul edenlerden eylesin. Allah bizi mazeret arayanlardan, başkasını suçlayanlardan, kendine fetva arayanlardan eylemesin. Allah bizi vahyine uyanlardan ve vahyi üzerinde sabredenlerden eylesin. Allah bizi rabbinin hükmünü bekleyenlerden ve verdiği hükmü sevenlerden eylesin inşallah.

HÛD SÛRESİ

Elif lâm râ kitâbun uhkimet âyâtuhu summe fussılet min ledun hakîmin habîr:[46] "Elif, lâm, râ. Bunlar onun sağlamlaştırılmış ayetleridir ki hakim ve habir olan (Allah) onları sizin için açıklamıştır (beyan etmiştir)." Hakim ve habir olan Allah bu ayetleri tafsilatıyla açıklayıp size beyan ediyor.

[44] Tahrîm /10
[45] Yûnus /109
[46] Hûd /1

Allah neyi beyan ettiğini anlatıyor. **Ellâ ta'budû illallah:** "Öyle ki Allah'tan başkasına kulluk etmeyin (âbd olmayın, sadece Allah'a âbd olun)." **İnnenî lekum minhu nezîrun ve beşîr:**[47] "(De ki onlara) Şüphesiz ben size onun tarafından (sizin için gönderilmiş) bir uyarıcı ve bir müjdeciyim." Size Allah'ın vahyini okur, Allah'ın müjdelediklerini beyan ederim, ayrıca sizi Allah'ın ayetleri ile uyarır, ikaz ederim.

Ve enistagfirû rabbekum: "Rabbinize istiğfar edin." **Summe tûbû ileyh:** "Sonra ona tövbe edin (rabbinize dönün)." Rabbinizden başka tarafa dönmeyin. **Yumetti'kum metâan hasenen ilâ ecelin musemmâ:** "Böyle yaparsanız rabbiniz belirli bir süreye kadar (dünyada) sizi güzel bir şekilde nimetlerinden istifade ettirir." **Ve yu'ti kulle zî fadlin fadleh:** "Bir de fazilet sahiplerine (daha güzel yapmaya çalışanlara) fazlından ikram eder." **Ve in tevellev fe innî ehâfu aleykum azâbe yevmin kebîr:** "Eğer yüz çevirirseniz (Allah'ın ayetlerinden, Allah'tan yüz çevirirseniz) başınıza gelecek o büyük günün azabından sizin için korkarım." **İlâllâhi merciukum:** "Dönüşünüz Allah'adır." **Ve huve alâ kulli şey´in kadîr**:[48] "Ve o (Allah) her şeye kadirdir."

Allah bizi yalnız, sadece kendisine kul olanlardan, âbd olanlardan eylesin. Allah'ın uyarısını da, müjdesini de vahyinden, Kur'an'dan alanlardan eylesin. Allah bizi rabbine istiğfar edenlerden, tövbe edip rabbine dönenlerden eylesin. Rabbinin güzel bir şekilde istifade ettirdiği, nimetlendirdiği kullarından eylesin. Allah bizi azabından haşyet duyanlardan ve ebedi hayatın gazabından korkup tedbirini alanlardan eylesin. Allah bizi Allah'a döneceğini ve Allah'ın her şeye kadir olduğunu unutmayan ve buna iman eden kullarından eylesin inşallah.

[47] Hûd /2
[48] Hûd /3-4

Ve mâ min dâbbetin fil ard: "Yeryüzünde hiçbir canlı mahlûk yoktur ki." **İllâ alâllâhi rızkuhâ:** "Onun rızkı Allah'a ait olmasın." **Ve ya´lemu mustekarrehâ ve mustevdeahâ:** "Allah onların bulunduğu yeri de, emaneten durdukları (toprağa gireceği) yeri de bilendir." **Kullun fî kitâbin mubîn:**[49] "Onların hepsi apaçık bir kitaptadır." Allah bunları apaçık bir kitapta yazmıştır. Allah herkesin rızkının ne kadar olduğunu, nerde yaşayıp, nerde öleceğini, nerde toprağa gömüleceğini apaçık bir kitapta yazmıştır. Bu yüzden rızkınız için endişe etmeyin; çünkü rızkınız Allah'a aittir, buyurdu Allah.

Allah bizi Allah'ı rezzak olarak kabul edenlerden eylesin. Allah bizi rızkı için endişe edenlerden, kendi rızkını kendisinin kazandığını zannedenlerden eylemesin. Allah bizi rızkı için vesileye sarılıp rezzak olarak da Allah'a iman edenlerden eylesin inşallah.

Men kâne yurîdul hayâted dunyâ ve zînetehâ: "Kim dünya hayatını ve onun ziynetini isterse." Dünya hayatını ahirete tercih edip dünyanın peşinden koşarsa. **Nuveffi ileyhim a´mâlehum fîhâ ve hum fîhâ lâ yubhasûn:**[50] "Onlara yaptıklarının karşılığını tastamam öderiz (dünyadaki amellerinin karşılığı bu dünyada verilir) ve orada (dünyada) onlara karşı cimrilik yapılmaz."

Ulâikellezîne leyse lehum fil âhıreti illen nâr: "Ama ahirette onlar için ateşten başka hiçbir şey yoktur." Ahirette onlara sadece ateş vardır. **Ve habita mâ sanaû fîhâ ve bâtılun mâ kânû ya´melûn:**[51] "İşledikleri şeyler orada boşuna gitmiştir. Zaten bütün yaptıkları da batıldır." Yaptıkları güzel şeyler olmuş olsa bile batıl olarak boşa gitmiştir. Eğer biri ahirete iman etmemiş, dünyayı tercih etmişse onun işledikleri şeyler boşa gitmiştir ve

[49] Hûd /6
[50] Hûd /15
[51] Hûd /16

onlar için ahirette sadece ateş vardır; ama dünyadaki çalışmalarının karşılığını dünyada alırlar, dedi Allah.

E fe men kâne alâ beyyinetin min rabbihî ve yetlûhu şâhidun minhu ve min kablihî kitâbu mûsâ imâmen ve rahmeh: "(O dünyayı isteyenler) Hiç rabbinden açık bir belge üzere olan kimse gibi midir? O belgeyi yine Allah´dan gelen bir şahid olarak Kur´ân izliyor, ondan önce de bir rehber ve rahmet olan kitap, Musa´nın kitabı yine onu destekliyor." **Ulâike yu´minûne bih:** "İşte bunlar, ona iman ederler." **Ve men yekfur bihî minel ahzâbi fen nâru mev´ıduh:** "Gruplardan her kim onu inkâr ederse artık onun varacağı yer ateştir." **Fe lâ teku fî miryetin minhu innehul hakku min rabbike ve lâkinne ekseren nâsi lâ yu´minûn:**[52] "İşte, bütün bunlardan dolayı sen de (bu Kur´an´dan) şüphe içinde olma. Kesinlikle o haktır, Rabbindendir. Fakat insanların çoğu iman etmezler."

Ve men ezlemu mimmenifterâ alâllâhi kezibâ: "Allah'a karşı yalan uydurup iftira edenden daha zalim kim olabilir!" En büyük zalim; Allah'a karşı yalan uydurup iftira edendir. **Ulâike yu´radûne alâ rabbihim:** "İşte onlar (Kıyamet günü) rablerine arz olunacaklar." **Ve yekûlul eşhâdu hâulâillezîne kezebû alâ rabbihim:** "(Kıyamet günündeki) O şahitler diyecekler ki: İşte rablerine yalan yere iftira edenler bunlardır." **E lâ lâ´netullâhi alâz zâlimîn:**[53] "Dikkat edin! Allah'ın laneti zalimler üzerinedir."

Allah söylemediği hâlde "Allah böyle söylemiştir" diyenler Allah'a iftira atmıştır. Allah'ın haram kılmadığı şeye; "bu haramdır" demek Allah'a iftiradır. Allah'ın "güzel" demediği bir şeye "bu güzeldir" demek Allah'a iftiradır. Allah'ın "yanlış" dediği bir şeye "bu doğrudur" demek Allah'a iftiradır. Allah'ın "hak" dediğine "hak" demeyenler, "batıl" dediğine "batıl" demeyenler,

[52] Hûd /17
[53] Hûd /18

hakka batıl, batıla hak, diyenler Allah'a iftira atmıştır. Yanlış yolda gidip; "ben doğru yoldayım" diyenler Allah'a iftira atmıştır. Resulüne tabi olmayıp; "ben doğru yapıyorum, ben doğru yoldayım" diyenler Allah'a ve resulüne iftira atmıştır.

Allah bizi Allah'a iftira atanlardan eylemesin. Allah'ın lanetine uğrayanlardan eylemesin. Yanlış yaptığı hâlde "bu doğrudur" diyenlerden eylemesin. Batılda olduğu hâlde batılda olan bir şeyi hakmış gibi gösterip Allah'a iftira atanlardan eylemesin. Hakkı, batıl gibi gösterip Allah'a iftira atanlardan eylemesin. Allah mü'minlerin velisidir, Allah bizi mü'minlere iftira atanlardan, Allah'a ters düşenlerden eylemesin. Allah bizi kendisi ile beraber olanlardan eylesin. Hakka hak, batıla batıl diyen kullarından eylesin.

Ellezîne yasuddûne an sebîlillâhi ve yebgûnehâ ivecâ: "Onlar (Allah'a karşı iftira atanlar) Allah'ın yolundan men etmeye çalışırlar (men ederler) ve onu (Allah'ın dosdoğru yolunu, sırat-el müstakimini) eğriltmek isterler." **Ve hum bil âhıreti hum kâfirûn:**[54] "Aslında onlar ahireti de inkâr ederler."

Ulâike lem yekûnû mu´cizîne fîl ard: "Onlar yeryüzünde (Allah'ı) aciz bırakacak değillerdir." **Ve mâ kâne lehum min dûnillâhi min evliyâ':** "Onların (kendilerini koruyacak) Allah´tan başka dostları da yoktur." **Yudâafu lehumul azâb:** "Onlar için azap kat kat artırılır." **Mâ kânû yestetîûnes sem'a ve mâ kânû yubsirûn:**[55] "(Çünkü) Onlar (hakkı) işitmeye tahammül edemiyorlardı ve de görmüyorlardı."

Ulâikellezîne hasirû enfusehum ve dalle anhum mâ kânû yefterûn: "İşte onlar kendilerini zarara sokan kimselerdir ve uydurdukları şeyler yanlarından kaybolmuştur." **Lâ cereme**

[54] Hûd /19
[55] Hûd /20

ennehum fîl âhırati humul ahserûn:[56] "Şüphesiz onlar ahirette en çok hüsrana uğrayanlardır."

Kıyamet günü Allah'tan başka dost yoktur. Onlar da Allah'a dost olmadıkları için azapları katlanır. Onlar basiretsizdirler, hakkı görmemek için gözlerini kapatırlar, Allah'ın ayetlerini anlamamak için gönüllerine perde çekerler. Dünyadayken de her neyi uydurmuşlarsa zaten uydurdukları o şey onlardan kaybolup gitmiştir. Muhakkak ki bunlar ahirette en çok zarar edenler, ziyan edenlerdir; çünkü iman etmedikleri hâlde iman ettiklerini, hakta olmadıkları hâlde hakta olduklarını zannedenler. Bunlar ahirette en çok hüsrana uğrayanlardır, buyurdu Allah.

Allah bizi yanlış yapıp, doğru yaptığını zannedenlerden eylemesin.

İnnellezîne âmenû ve amilûs sâlihâti ve ahbetû ilâ rabbihim ulâike ashâbul cenneh: "Ama iman edip salih amel işleyenler, rabbine karşı huşu ve edep içinde olanlar, işte bunlar cennet ehlidir." **Hum fîhâ hâlidûn:** "Onlar orada ebedi olarak kalırlar." **Meselul ferîkayn:** "Bu iki zümrenin misali." **Kel a'mâ vel esammi vel basîri ves semî':** "Kör ile sağır, gören ve işiten gibidir." **Hel yesteviyâni meselâ:** "Bunların hâli hiç eşit olur mu!" **E fe lâ tezekkerûn:**[57] "Artık düşünmeyecek misiniz!" Allah'ın ayetleri üzerinde tefekkür edip anlamaya çalışmayacak mısınız? Allah'ın vahyini işitmeyenler, dinlemeyenler; kör ve sağır, dinleyenler de; gören ve işiten gibidir.

Düşünüp anlayacağız inşallah. Allah'ın bize olan nimetini, ihsanını, ikramını Allah'ın nuruyla, vahyiyle görmeye çalışacağız inşallah. Rabbimiz ayetleriyle, vahyiyle bizimle konuştuğu için ona

[56] Hûd /21-22
[57] Hûd /23-24

şükretmeye, hamd etmeye, onu tesbih etmeye, tekbir etmeye çalışacağız inşallah.

Tek büyük olan Allah'tır. Tek hak onun kelamı, onun sözüdür. Tek örnek de onun nebisi, onun resulüdür. İtaat edilmesi gereken Allah'tır, tabi olunması gereken onun resulüdür. Dinlenilmesi gereken, uyulması gereken onun kitabı, onun vahyidir.

Sadakallahulazim

Bu dünya hayatını yaşarken Allah bizi kendisini ciddiye alanlardan eylesin. Rabbini tercih edenlerden eylesin. Ahireti dünyaya, Allah'ın kitabını başka kitaplara tercih edenlerden eylesin. Allah bizi zatına dost eylesin, zatına seçtiklerinden eylesin. Allah bizi sevdiklerinden eylesin. Allah bizi muttakilerden eylesin. Allah bizi huzura alırken bir dost gibi, bir sevgili gibi huzura aldıklarından eylesin. Peygamberleriyle karşıladığı, müjdelediği kullarından eylesin. Allah bizi "bugün sizin için korku yoktur, mahzun olmak yoktur" dediği veli kullarından eylesin.

Allah hepinizden razı olsun.

15.Bölüm

HÛD
SÛRESİ

EUZUBİLLAHİMİNEŞŞEYTANİRRACİM
BİSMİLLAHİRRAHMANİRRAHİM

Elhamdulillahi rabbil âlemin esselatu vesselamu aleyke ya seyyidel evveline vel ahirin ve ila cemiil enbiyayi vel murselin ve ila cemiil evliyayi vel hamdulillahi rabbil âlemin.

Hep beraber Allah'ın ayetlerine tövbeyle, istiğfarla, duayla, hamdla, şükürle cevap vermeye çalışıyorduk. Mukabelemize devam ediyoruz inşallah.

Kur'an'ın dörtte biri peygamber kıssalarını anlatır. Bu; peygamberlerin ve onunla beraber olanların örnekliğini almamız içindir. Allah bir de peygamberlere karşı duranların nasıl helak olduğunu, onların zihniyetini, fikirlerini, düşüncelerini, peygambere neden iman etmediklerini anlatır. Bu da onlardan ibret almamız içindir.

Resulullah (s.a.v.) Efendimiz *"Allah Kıyamet günü kullarını peygamberlerle beraber hesaba çeker ve hiç kimse Kıyamet günü Allah'a mazeret beyan edemez"* buyurmuş ve bununla ilgili olarak Kıyamet gününden bir sahne anlatmıştır.

Allah Kıyamet günü birine "neden dünyadayken kulluk yapmadın, seni bundan alıkoyan neydi" diye sorar. O kul da "ya rabbi! Ben hastaydım, bu yüzden kulluğumu, ibadetimi yapamadım" der. Allah da ona Hz. Eyüp (a.s.)'ı örnek gösterir ve "sen Eyüp kulum kadar mı hastaydın, bak o, kulluğunu yaptı" buyurur. Bir başkası "ya rabbi! Ben zengindim, saltanat sahibi, mevki, makam sahibiydim, bunun için kulluğumu yapamadım" der. Allah ona da "sen Süleyman kulum kadar mı zengindin, onun kadar mı saltanat sahibiydin? O da senin gibi bir kuldu; ama o bana kulluğunu yaptı" buyurur. Bir başkası "fakirliğim beni meşgul etti, kulluğumu yapamadım" der. Allah ona da "İsa kulumun üzerinde gömleğinden başka bir şey yoktu; ama yine de

kulluğunu yaptı" buyurur. Dünyadayken kulluğunu yerine getiremeyen başka biri ise "ya rabbi! Musibetler, belalar, sıkıntılar sana kulluk yapmama müsaade etmedi, beni meşgul etti, bu yüzden kulluğumu yapamadım" deyip mazeret gösterir. Allah bu defa da beni örnek gösterip "sen onun kadar mı sıkıntı çektin" buyurur.

Evet, Allah, kullarını peygamberlerle beraber hesaba çeker. Allah'ın, peygamberlerinden istediği kulluk neyse bütün insanlardan istediği kulluk da odur. Allah hiç kimseden mazeret kabul etmez. Bu yüzden Kıyamet günü kulluğunu yapmayanlara "peygamberler her şeye rağmen kulluklarını yapabildilerse siz de yapabilirdiniz, eğer yapmadıysanız beni tercih etmediğiniz için bilerek yapmadınız" buyurur Allah. Allah, peygamberlerin hayatından bize örnekler verip kıssalar anlatıyor ki onları örnek alalım ve biz de hiçbir mazeret üretmeden peygamberler gibi kulluğumuzu yapalım.

EUZUBİLLAHİMİNEŞŞEYTANİRRACİM
BİSMİLLAHİRRAHMANİRRAHİM

HÛD SURESİ

Allah, Hz. Nuh (a.s.)'ı anlatır. **Ve lekad erselnâ nûhan ilâ kavmihî:** "And olsun biz Nuh'u kavmine gönderdik." **İnnî lekum nezîrun mubîn:**[1] "(Nuh onlara dedi ki) Muhakkak ki ben sizin için (gönderilmiş) apaçık bir uyarıcıyım." Sizi Allah'ın ayetleriyle apaçık bir şekilde uyarıyor, ikaz ediyorum. İman ederseniz ebediyen kazanırsınız, o zaman Allah dünyada da size ikramda bulunur; ama

[1] Hûd /25

iman etmezseniz o zaman Allah hem dünya hem de ahiret azabını size tattırır. Sizin rabbiniz bir tek Allah'tır. **En lâ ta'budû illallâh:** "Allah'tan başkasına âbd olmayın (kulluk etmeyin)." **İnnî ehâfu aleykum azâbe yevmin elîm:**[2] "(Şayet Allah'tan, Allah'a kul olmaktan yüz çevirirseniz) Ben sizin için elim bir günün azabından korkuyorum." Allah'a âbd olmaktan yüz çevirirseniz o büyük günün elim azabı size gelir ki ben bunun için endişe ediyorum.

Fe kâlel meleullezîne keferû min kavmihî: "Kavminin inkâr eden ileri gelenleri (Nuh'a) dediler ki." **Mâ nerâke illâ beşeren mislenâ:** "Biz seni bizim gibi bir insan olarak görüyoruz." Sen de ancak bizim gibi bir beşersin. **Ve mâ nerâkettebeake illellezîne hum erâzilunâ bâdiyer re'y:** "Sana uyanlar da (tabi olup iman edenler de) bize göre basit görüşlü en aşağılık (en rezil) olanlardır." Yani sana tabi olanlar zahiri olarak fakirdir, yoksuldur, kimseleri yoktur, kenarda, köşede kalıp rezil olanlardır. **Ve mâ nerâ lekum aleynâ min fadlin bel nezunnukum kâzibîn:**[3] "Bununla beraber sizin bize bir faziletiniz (bir üstünlüğünüz) yoktur, bizce siz yalan söylüyorsunuz." Sen peygamber değilsin, Allah sana bir şey göndermemiş, dediler.

Hz. Nuh (a.s.)'ın kavmi bir de Nuh (a.s.)'a "eğer bu aşağılık, fakir, fukara insanları kovarsan, onlar senin etrafından dağılırsa o zaman sana iman etmeyi, seninle beraber olmayı düşünürüz" dediler. Buna karşılık Hz. Nuh (a.s.) dedi ki. **Ve yâ kavmi men yansurunî minallâhi in taredtuhum:** "Şayet onları kovacak olsam Allah'a karşı kim bana yardım eder (onlar Allah'ın kullarıdır ve Allah'a iman etmişler)?" **E fe lâ tezekkerûn:** "Siz hiç aklınızı kullanmıyor musunuz (siz düşünmeyecek misiniz)?" Ben size Allah'ın resulü olduğumu ve yanımdakilerin de iman ettiklerini söylüyorum, siz ise benden onları kovmamı istiyorsunuz. Ben onları kovarsam kim beni Allah'tan korur? **Allâhu a'lemu bimâ fî**

[2] Hûd /26
[3] Hûd /27

enfusihim:[4] "Onların nefislerinin içinde olanı Allah daha iyi bilir." Yani kimin aşağılık olduğunu, kimin rezil olduğunu en iyi Allah bilir.

Kâlû yâ nûhu kad câdeltenâ fe ekserte cidâlenâ: "(Nuh'un kavmi ona) Dedi ki: Sen bizimle mücadele ediyor ve mücadelende aşırı gidiyorsun (haddini aşıyorsun)." **Fe'tinâ bi mâ teidunâ in kunte mines sâdikîn**: "(Bir de bizi Allah'ın azabıyla tehdit ediyorsun) Eğer sadıklardansan (doğru söylüyorsan) o tehdit ettiğin azabı getir bakalım (bu azap neymiş görelim)." Getir de Allah'ın bize nasıl azap edeceğini, gazap edeceğini görelim, dediler. **Kâle innemâ ye'tîkum bihillâhu in şâe:** "(Nuh da) Dedi ki: Onu size ancak Allah dilerse getirir." Ben de sizin gibi bir beşerim. O azap Allah'ın takdirinde, Allah'ın kudretindedir. O ne zaman dilerse azap da o zaman gelir. **Ve mâ entum bi mu'cizîn:** "Ve siz (Allah'ı) aciz bırakacak değilsiniz." **Ve lâ yenfeukum nushî in eredtu en ensaha lekum in kânallâhu yurîdu en yugviyekum:** "Eğer Allah sizi iğvaya düşürmek istiyorsa ben size öğüt versem de öğüdüm size fayda vermez." **Huve rabbukum ve ileyhi turceûn**:[5] "O sizin rabbinizdir ve siz ona döndürüleceksiniz."

Ve ûhiye ilâ nûhın ennehu len yu'mine min kavmike illâ men kad âmene: "Sonra biz Nuh'a vahyettik: Artık kavminden daha önce iman edenlerden başka hiç kimse iman etmeyecek." **Fe lâ tebteis bi mâ kânû yef'alûn:** "Onların yaptıklarından dolayı da üzülme (kederlenme)." **Vasnaıl fulke bi a'yuninâ ve vahyinâ ve lâ tuhâtıbnî fîllezîne zalemû:** "Sen bizim nezaretimiz altında, bizim vahyimizle bir gemi yap ve zulmedenler hakkında bana bir şey söyleme." **İnnehum mugrekûn:**[6] "Çünkü (azabımız geldiğinde) hepsini (suda) boğacağız." Hz. Nuh (a.s.) "ya rabbi! Kâfirlerden

[4] Hûd /30-31
[5] Hûd /32-34
[6] Hûd /36-37

hiçbirini yeryüzünde bırakma”[7] derken bu sözü “artık kavminden hiç kimse iman etmeyecek” ayetine göre söylemiştir.

Ve yasneul fulke ve kullemâ merre aleyhi meleun min kavmihi sehırû minh: “(Nuh) Allah’ın vahyiyle (nezareti altında) gemiyi yapıyordu. Kavminin ileri gelenleri onun yanından gelip geçtikçe (karada gemi yapıyor diye) onunla alay ediyorlardı (dalga geçiyorlardı).” Yani “bu geminin denizi nerde, bu gemi nasıl yüzecek” deyip dalga geçiyor, alay ediyorlardı. **Kâle in tesharû minnâ fe innâ nesharu minkum kemâ tesharûn:** “(Nuh) Dedi ki: Siz bizimle alay ediyorsunuz (etmeye devam edin) sonra sizin bizimle alay ettiğiniz gibi biz de sizinle alay edeceğiz.” **Fe sevfe ta’lemûne men ye’tîhi azâbun yuhzîhi ve yehıllu aleyhi azâbun mukîm:**[8] “O rüsva edici azabın kime geleceğini ve o kalıcı azabın kimin başına ineceğini hep beraber bileceksiniz.”

Hattâ izâ câe emrunâ ve fârat tennûr: “Nihayet emrimiz gelip de sular coşup yükselmeye başlayınca.” **Kulnâhmil fîhâ min kullin zevceynisneyni ve ehleke illâ men sebeka aleyhil kavlu ve men âmen:** “(Nuh´a) Dedik ki: Aleyhinde (boğulacağına dair) söz geçmiş olanlar dışında her birinden (canlılardan) birer çift ile aileni ve iman edenleri gemiye yükle.” **Ve mâ âmene meahû illâ kalîl:**[9] “Zaten onunla beraber pek azı iman etmişti.”

Ve kâlerkebû fîhâ bismillâhi mecrâhâ ve mursâhâ: “(Nuh) Dedi ki: Ona (gemiye) binin (bismillah deyip gemiye binin). Onun yüzüp gitmesi de durması da Allah’ın ismiyledir.” Allah’ın ismiyle gemi yürüyecek. **İnne rabbî le gafûrun rahîm:**[10] “Muhakkak ki rabbim ğafur ve rahimdir.”

[7] Nûh /26
[8] Hûd /38-39
[9] Hûd /40
[10] Hûd /41

Ve hiye tecrî bihim fî mevcin kel cibâl: "Gemi, dağlar gibi dalgalar arasında onları götürüyordu." **Ve nâdâ nûhunibnehu ve kâne fî ma´zilin yâ buneyyerkeb meanâ:** "Nuh, gemiden uzakta bulunan oğluna seslendi: Yavrucuğum (sen de) bizimle beraber (gemiye) bin." **Ve lâ tekun meal kâfirîn:**[11] "Ve kâfirlerle beraber olma."

Kâle seâvî ilâ cebelin ya´sımunî minel mâ´: "(Oğlu) Dedi ki: Ben yüksek bir dağa çıkacağım, sudan korunacağım." **Kâle lâ âsımel yevme min emrillâhi illâ men rahim:** "(Nuh) Dedi ki: Bugün Allah'ın rahmet ettikleri hariç, onun azabından korunacak hiç kimse yoktur." Allah'ın rahmet ettiği kimse hariç gerisi gazabın içinde kalır. **Ve hâle beynehumal mevcu fe kâne minel mugrakîn:**[12] "Bu sırada dalga ikisinin arasına girdi ve o da (Nuh'un oğlu da) boğulanlardan oldu."

Allah bunları bize hikâye olsun diye anlatmıyor. Peki, bu ayete kadar neyi anlamamız gerekir?

Bir kavim, Allah'ın peygamberine, vahyine iman etmez, hayatını Allah'ın vahyiyle yaşamazsa Allah'ın gazabı gelir. İki türlü gazap vardır; biri dünyevi, biri de uhrevi gazaptır. Hayatını Allah'ın vahiyle yaşamayan kavme bu gazabın ikisi de gelir. Gazaptan korunmak için yapılması gereken şey; eğer Allah zahiri azabını yapıp kavmi tufanda boğacaksa o hâlde zahiri olarak bir gemi yapmaktır.

Bir de manevi tufan vardır. Peki, manevi tufan nedir?

Dışarıda her tarafta günahlar işleniyor, insanlar şirke ve küfre boğulmuşsa, hayatı yaşarken Allah'ın emrinin dışına çıkılmışsa o zaman manevi tufan gelmiş, demektir. Boğulmamak için tek bir çare vardır, bu çare de gemi yapmaktır, gemide

[11] Hûd /42
[12] Hûd /43

olmaktır. Yoksa o manevi tufanda Allah'ın rahmet ettikleri, Allah'ın rahmetinin içine girenler müstesna herkes Allah'ın gazabına uğrar ve helak olur. Bu durumda manevi bir gemi yapmak gerekir.

Manevi gemi; o tufanın dışında kalıp Allah'a kul olan, âbd olan, Allah'ın rızasını, ebedi hayatını kazanmak isteyen insanların beraber olduğu yer demektir. Bu yer; mescid olabilir, ev olabilir, dergâh olabilir, cami olabilir, hiç fark etmez. Kulun, Allah ile beraber olmak için sığınması gereken bir gemisinin olması gerekir. Bu sırada "bu geminin suyu nerde, denizi nerde" diye Hz. Nuh (a.s.) ile dalga geçildiği gibi kendini bilmezler de Allah'a sığınanlarla alay edebilir, dalga geçebilir. Onlara hiç bakmadan Allah ile beraber olmaya çalışmak gerekir.

Genel olarak arkadaşlar bunu bilir. Dışarıdaki hava başka, dergâhtaki hava başkadır; çünkü dışarıda tufan vardır. Bu durumda gemide olmazsak dışarıdaki tufanda boğuluruz. Gemiyi yaparken dalga geçenler, alay edenler olabilir; yani insanlar "siz mi dünyayı kurtaracaksınız, insanlar şu hâlden bu hâle gelmişken bir kişi ne yapabilir" diye düşünebilir. Hiçbirine aldırmamak gerekir; çünkü her peygamber geldiğinde kavmi içinde tek başınadır, Allah'a davet ettiklerinde ise yüzlerce, binlerce insan onlara iman eder. Bu yüzden "bir kişi ne yapabilir ki" dememek lazım. O bir kişi Allah ile beraberse o hâlde bütün dünyaya karşı durur, Allah'a davet edip çabasını, gayretini sarf eder ve Allah da mutlaka ona yardım eder. Allah ayet-i kerimede **"mutlaka ben ve resullerim galip geleceğiz"**[13] buyurmuştur. Allah, resullerine ve onlarla beraber olan mü'minlere mutlaka yardım eder. "Bu benim onlara olan sözümdür. Karşımızda kim durursa dursun kesinlikle kaybedenlerden, mağlup olanlardan olur" buyurdu Allah. Yani Allah, resulünü kendinden ayırmaz. Eğer Allah, resulüyle beraber

[13] Mücâdele /21

tecelli edip gerekeni yapıyorsa onun karşısında kim durabilir, hangi mahlûk durabilir!

Allah'ın resulüyle beraber olabilmek için mutlaka gemide olmak, gemiyi yapmak lazım. Herkes aslında geminin ne olduğunu anlar, anlaması da gerekir. Biri peygamberin oğlu bile olsa şayet peygambere iman etmemiş, onunla beraber gemiye binmemiş, kâfirlerle beraber olmayı tercih etmişse; yani dışarıda kalmayı tercih etmişse mutlaka helak olanlardan olur. Allah Hz. Nuh (a.s.)'ın oğlunu bu yüzden anlatıyor. Yoksa "beni ilgilendirmez" demek bizi kurtarmaz. Dolayısıyla mutlaka beraber olmamız, gemiye binmemiz gerekir; çünkü gemiye binmeyen her kim varsa helak olur. Hatta Allah ayet-i kerimede helak ettiği kavimler için **"bu, dünya azabıydı, ahiret azabı ise ebedidir ve bundan çok daha şiddetlidir"**[14] buyurmuştur. Ahiret azabı dünya azabına benzemez. Kul bu dünyada sadece boğulur, suya gark olur; ama ahirette ebediyen cehenneme gider. Bu nedenle "beni ilgilendirmez" demeyip gemide bulunmamız, hatta gemiyi yapmaya çalışmamız gerekir.

Evet, ayet devam ediyor. **Ve kîle yâ ardubleî mâeki ve yâ semâu akliî:** "Yere suyunu yut, göğe de suyunu tut, dedik." **Ve gîdal mâu ve kudıyel emr:** "Ve su çekildi, iş de bitirildi." **Vestevet alal cûdiyy**: "Ve (gemi) Cudi'nin üzerine oturdu." Gemiyi de Cudi Dağı'nın üzerine indirdik, yerleştirdik. **Ve kîle bu´den lil kavmiz zâlimîn**:[15] "Zalim kavim uzak olsun, dedik." Zalim kavim bizden uzak olsun dedik, buyurdu Allah. Eğer Allah bir kul için "benden uzak olsun" dediyse artık gerisini hesap etmek gerekir. Böyle biri rabbini ebediyen kaybetmiştir.

[14] Fussilet /16, Ra'd /34

[15] Hûd /44

Ve nâdâ nûhun rabbehu fe kâle rabbi innebnî min ehlî ve inne va´dekel hakku ve ente ahkemul hâkimîn: "Nuh, rabbine seslendi ve dedi ki: Ya rabbi! Oğlum benim ehlimdendir. Muhakkak ki senin va'din haktır ve sen hükmünün hâkimisin." Yani onu kurtar. Allah Hz. Nuh (a.s.)'a "sana iman edenleri bir de ehlini gemiye bindir" buyurmuştu, bunun üzerine Hz. Nuh (a.s.) "oğlum benim ehlimdendir" dedi. **Kâle yâ nûhu innehu leyse min ehlik:** "(Allah) Buyurdu ki: Şüphesiz o senin ehlinden değildir (senin ehlin sana iman edenlerdir)." Oğlun bile olsa eğer iman etmemişse senden değildir, senin ehlin değildir, kâfirlerin ehlidir. Zahiri bağ sadece dünyevi bağdır, manevi bağ ise iman kardeşliğidir, bu da ebedi bir bağdır**. İnnehu amelun gayru salih:** "O, salih olmayan bir ameldir." Allah bir de Hz. Nuh (a.s.)'ı uyarıp ikaz eder. **Fe lâ tes´elni mâ leyse leke bihî ilm:** "Hakkında bilgin olmayan bir şeyi benden isteme." Bilmediğin bir şeyi benden isteme. **İnnî eızuke en tekûne minel câhilîn:**[16] "Sana cahillerden olmamanı tavsiye ederim." Allah bunu Hz. Nuh (a.s.)'a söylüyor.

Allah neyi hükmetmişse doğru olan odur. Biri, Allah'ı kabul etmemişse onun zahiri bağı hiçbir mana ifade etmez. Bu yüzden "o senin ehlin değildir, sana cahillerden olmamanı tavsiye ederim, bilgin olmayan bir şeyi benden isteme, bunun hakkında senin bilgin yoktur" buyurdu Allah. Birinin seninle manevi bağı yoksa, iman etmemişse ister evladın, ister baban olsun, her kim olursa olsun onunla bağın yoktur, o kişi senin ehlin değildir.

Hz. Nuh (a.s.) buna karşılık cevap verir. **Kâle rabbi innî eûzu bike en es´eleke mâ leyse lî bihî ilm:** "(Nuh) Dedi ki: Rabbim! Bilmediğim bir şeyi istediğim için sana sığınırım." Bilmediğim bir şeyi istediğim için senden mağfiret diliyor, af diliyorum, bunun için sana sığınıyorum. **Ve illâ tagfirlî ve terhamnî ekun minel hâsirîn:**[17] "Sen beni mağfiret etmez, bana rahmet etmezsen

[16] Hûd /45-46
[17] Hûd /47

hüsrana uğrayanlardan olurum." Hz. Nuh (a.s.) "ya rabbi! Bana rahmetinle muamele et, bilmediğim için bunu söyledim" deyip hemen tövbe edip istiğfar etti ve sözünü geri aldı.

Aynı şey bizim için de geçerlidir. Gerçek kardeşlik mü'min kardeşliğidir, ebedi olan kardeşliktir, ebedi olan bağdır. Bu hem kardeşimiz, hem eşimiz, hem de çocuklarımız için geçerlidir. Allah ayet-i kerimelerde **"kâfirlerden hiç kimseyi dost edinmeyin."**[18] **"Mü'minlerin kâfirlere sevgi beslediğini göremezsin"**[19] buyurmuştur. Yani mü'minlerin, kâfirleri küfürleriyle kabul ettiğini göremezsin. Onları bir insan olarak sevmek başka şey, bir mü'min olarak sevmek, Allah için sevmek başka bir şeydir. Bundan dolayı devamlı olarak "iman etmeyen birinin hayvandan farkı yoktur" diyoruz; çünkü bunu Allah söylüyor. Allah **"onlar hayvan gibi, hatta hayvandan daha aşağıdır"**[20] buyuruyor.

Mesela; bazen şahit oluyoruz ki bazıları "falancalar kâfirdir, Yahudi'dir, Hristiyan'dır, müşriktir, iman etmemişler; ama onlara inançlarından dolayı saygı duyuyoruz" derler. Hâlbuki sen onlara nasıl saygı duyuyorsun! Onun neyine saygı duyuyorsun! Onun saygı duyulacak bir tarafı, bir fikri, bir düşüncesi mi vardır! İman etmeyenler için "onlara saygı duyuyorum" demek yanlış bir şeydir. Kelimeyi böyle kullanmamak, bunun yerine "onlar mü'min olmayabilir; ama ben onların inançlarına tahammül edebilirim" demek gerekir. Tahammül etmek farklı, saygı duymak farklı bir şeydir. Mü'min olmayan biri saygıyı hak etmez, saygıya layık değildir. Şayet bilmiyorsa, cahilse bu durumda ona öğretmen, anlatman gerekir. Yoksa onun küfrüne saygı duyman doğru değildir, yanlıştır.

Kîle yâ nûhuhbıt bi selâmin minnâ ve berekâtin aleyke ve alâ umemin mimmen meâke: "Sonra Nuh'a vahyettik ki bereket

[18] Nisâ /144
[19] Mücâdele /22
[20] A'râf /179

ve selametle gemiden inin. Selamım sizin üzerinize bir de seninle beraber olan ümmetlerin üzerine olsun." **Ve umemun se numettiuhum summe yemessuhum minnâ azâbun elîm:**[21] "Daha birçok ümmetleri de ileride faydalandıracağız. Sonra bizden onlara acı bir azap dokunacaktır." Daha sonra gelecek olan ümmetlerin bir kısmı iman edecek, bir kısmı da kendilerine zulmedecek, o kendilerine zulmedenlere elim bir azap dokunacak.

Allah daha sonra Hz. Hud (a.s.)'ı anlatır.

Ve ilâ âdin ehâhum hûdâ: "Ad Kavmi'ne de kardeşleri Hud'u gönderdik." **Kâle yâ kavmi´budullâhe mâ lekum min ilâhin gayruh:** "(Hud onlara) Dedi ki: Sadece Allah'a âbd olun, sizin için ondan başka hiçbir ilah yoktur." İlah bir tek Allah'tır, başka şeylere tapmayın, başkalarına âbd olmayın. **İn entum illâ mufterûn:**[22] "Siz sadece iftira ediyorsunuz." **Kâlû yâ hûdu mâ ci´tenâ bi beyyineh:** "(Onlar da Hud'a) Dediler ki: Ey Hud! Sen bize açık bir mucize getirmedin." **Ve mâ nahnu bi târikî âlihetinâ an kavlike:** "Biz senin sözüne bakıp ilahlarımızı terk edecek değiliz." **Ve mâ nahnu leke bi mu'minîn:**[23] "Biz sana iman da etmiyoruz."

Kim neyi seviyorsa ona âbd olmuştur.

Allah Hz. Nuh (a.s.)'ı, Hz. Hud (a.s.)'ı, Hz. Salih (a.s.)'ı, Hz. Lut (a.s.)'ı, Hz. İbrahim (a.s.)'ı, Hz. Şuayb (a.s.)'ı böyle peş peşe anlatır. Her bir kavim farklı bir tarafa meyletmiş, Allah'tan başka bir tarafa dönmüştür; yani her birinin âbd olduğu şey başkadır. Mesela; bir kısmı nefislerine âbd olmuşken bir kısmı puta tapmış, Hz. Şuayb (a.s.)'ın kavmi gibi diğer bir kısmı da dünyaya tapmıştır. Her bir kavmin putu farklıdır. Sonuç olarak kim neyi seviyor, hayatını ne uğrunda harcıyorsa onun putu, taptığı odur.

[21] Hûd /48
[22] Hûd /50
[23] Hûd /53

Resulullah (s.a.v.) Efendimiz, sahabeye *"ben sizin benden sonra put dikip ona secde edeceğinize, kul olacağınıza, âbd olacağınıza ihtimal vermiyorum. Zaten böyle bir şeyin olmadığını anlamışsınız; ama benden sonra dünyaya, paraya tapacağınızdan endişe ediyorum"*[24] buyurmuştur.

Peki, Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'in endişesi doğru mudur? -Elbette ki doğrudur. Resulullah (s.a.v.) Efendimiz bunu zaten biliyordu; çünkü görerek konuşuyordu. Şu andaki durum bundan ibarettir. Baktığımızda genel olarak dünyanın peşinden koşuyoruz. Kimin parası varsa bizim için kıymetli, değerli, şerefli olan odur. Bir babanın bile iki evladı varsa, bunlardan biri zengin, diğeri fakirse o zengin evlat her türlü yanlışı yapmış, her türlü günahı işlemiş olsa bile fakir olan evlattan daha kıymetlidir, daha değerlidir. Fakir olan, bir şeyi olmayan evlat ibadet ehli, gerçek bir mü'min, gerçek bir kul olsa bile ona kıymet, değer verilmez; çünkü parası yoktur! Bu durumda kıymet, değer, şeref neye göre veriliyor? -Tabi ki dünyaya göre veriliyor! Dünyaya âbd olanların, kul olanların bakışı böyledir.

Şayet kıymeti, değeri Allah'a göre vermiyor ve Allah'ın sevdiğini sevmiyorsak bu işte bir terslik vardır. Bu durumda Allah'a âbd olmamış, dünyaya âbd olmuş, dünyaya kul olmuşuz demektir. Dolayısıyla taptığımız da dünyadır. İşte, peygamberlerin kavimleri de bunu söylüyordu; yani kendi ilahlarımızı, kendi yolumuzu bırakıp senin bize gösterdiğin yolu kabul etmiyoruz, diyorlardı.

Allah bir de Hz. Salih (a.s.)'ı ve onun kavminin Hz. Salih (a.s.)'a olan tavrını beyan ediyor. **Ve ilâ semûde ehâhum sâlihâ:** "Semud Kavmi'ne de kardeşleri Salih'i gönderdik." **Kâle yâ kavmi´budûllâhe mâ lekum min ilâhin gayruh**: "(Salih onlara) Dedi ki: Sadece Allah'a âbd olun, sizin ilahınız bir tek Allah'tır." Her

[24] İbni Mâce, Zühd 21, Hadis No: 4205, Deylemi, Müsned; Hayâtu'l Hayevan, 2/16

gelen peygamberin ilk söylediği söz "lâ ilâhe illallah, deyin ve sadece Allah'a âbd olun" sözüdür. **Huve enşeekum minel ardı vesta'marakum fîhâ:** "O sizi yerden (topraktan) yarattı ve sizi orada yaşattı." **Festâgfirûhu summe tûbû ileyh:** "(Rabbinizden) Mağfiret dileyin, rabbinize dönün (yönelin)." **İnne rabbî karîbun mucîb:**[25] "Muhakkak ki rabbim yakındır (sizinle beraberdir, duaya mutlaka) icabet edendir." Yeter ki siz rabbinize dönün.

Kâlû yâ sâlihu kad kunte fînâ mercuvven kabl: "Dediler ki: "Ey Salih! Sen bundan önce içimizde ümit beslenen biriydin." **Hâzâ e tenhânâ en na´bude mâ ya´budu âbâunâ:** "Şimdi babalarımızın taptıklarına tapmaktan bizi men mi ediyorsun!" **Ve innenâ le fî şekkin mimmâ ted´ûnâ ileyhi murîb:**[26] "Şüphesiz, biz senin bizi davet ettiğin şeyden derin bir şüphe içindeyiz." Senin bizi davet ettiğinden şüphe duyuyoruz, onu kabul etmiyoruz. Biz babalarımızın gittiği yolda gideriz. Biz büyüklerimizden neyi gördüysek onu kabul eder ve atalarımızın dinine uyarız. Herkes nasıl yapıyorsa biz de öyle yaparız, dediler.

Fe lemmâ câe emrunâ necceynâ sâlihan vellezîne âmenû meahu bi rahmetin minnâ ve min hizyi yevmi izin: "Emrimiz geldiğinde Salih´i ve beraberinde iman etmiş olanları, tarafımızdan bir rahmetle azaptan ve o günün rezilliğinden kurtardık." **İnne rabbeke huvel kaviyyul azîz:**[27] "Muhakkak ki rabbin kaviyydir, azizdir."

Ve ehazellezîne zalemûs sayhatu fe asbahû fî diyârihim câsimîn:[28] "O zulmedenleri ise korkunç bir çığlık yakaladı da yurtlarında diz üstü çöküp kaldılar." Bu sayha Cebrail (a.s.)'ın bir

[25] Hûd /61
[26] Hûd /62
[27] Hûd /66
[28] Hûd /67

kez "Allah" deyişinden ibarettir. Sayhayla birlikte onların hepsi diz üstü yere çöküp kaldı; yani hepsi öldü.

Ke en lem yagnev fîhâ: "Sanki orada hiç oturmamışlardı." **E lâ inne semûde keferû rabbehum:** "Muhakkak ki Semud Kavmi rablerini inkâr etti." **E lâ bu'den li semûd:**[29] "Semud Kavmi de uzak olsun."

Allah Hz. İbrahim (a.s.)'ı anlatır. **Ve lekad câet rusulunâ ibrâhîme bil buşrâ kâlû selâmâ:** "And olsun İbrahim'e resullerimiz (meleklerden olan elçilerimiz) müjdeyle geldiler, (İbrahim'e) 'selam' dediler." İbrahim'e selam verdiller. **Kâle selâmun fe mâ lebise en câe bi iclin hanîz**:[30] "O da 'selam' dedi (selamlarına mukabele etti), hiç beklemeden (hemen) kızarmış bir buzağıyı getirip onların önüne koydu."

Demek ki bir misafir geldiğinde ona "aç mısın, tok musun" diye sormak doğru değilmiş! Misafire aç olup olmadığını sormadan evde ne varsa getirip onun önüne koymak lazımmış! Hz. İbrahim (a.s.) böyle yapmıştır. Allah burada bize misafirlere nasıl davranmamız gerektiğini öğretiyor.

Hz. İbrahim (a.s.) insan suretinde gelen meleklerin, ellerini yemeğe uzatmadığını görünce "acaba neden yemiyorlar" diye endişelendi; çünkü eskiden mertlik vardı. Şayet biri birinin yemeğini yerse ona bir zarar dokundurmazdı; ama şimdi böyle değildir, insanlar nankör olmuştur! Öyleleri var ki hem adamın yemeğini yer, ondan istifade eder hem de ona her türlü zararı verir. İşte, eski zamanlarda böyle değildi. Eskiden, biri bir başkasının evine gittiğinde onun yemeğini yemez, suyunu içmezse ondan emin olunmuyordu; yani niyeti kötü demekti, o sırada her şey olabilir demekti.

[29] Hûd /68
[30] Hûd /69

Fe lemmâ reâ eydiyehum lâ tesilu ileyhi nekirehum ve evcese minhum hîfeh: "Yemeğe ellerini uzatmadıklarını görünce tuhafına gitti ve endişelendi." **Kâlû lâ tehaf innâ ursilnâ ilâ kavmi lût:** "(Melekler) Dediler ki: Endişelenme, biz Lut Kavmi'ne gönderildik." Biz Allah'ın gönderdiği resulleriyiz. Lut Kavmi'ni helak etmek üzere geldik. **Vemraetuhu kâimeh:** "(İbrahim'in) Hanımı da ayaktaydı." **Fe dahıket:** "Bunun üzerine güldü." **Fe beşşernâhâ bi ishâka ve min verâi ishâka ya´kûb:**[31] "Ona da İshak´ı, İshak´ın ardından da Ya´kub´u müjdeledik." Allah onları peygamber olarak seçmiştir.[32] Allah hem doğmamış bir oğlu hem de onun oğlunu müjdeliyor; yani Hz. İbrahim'i hem oğluyla hem de torunuyla müjdeliyor.

Meleklerin Lut Kavmi'ni helak etmeden önce Hz. İbrahim (a.s.)'a gitmesinin bir sebebi olmalıdır. Peki, bunun sebebi nedir?

Allah başka bir ayet-i kerimede **"İbrahim, kavmini imana davet etti; ama hiç kimse ona iman etmedi. Sadece Lut ona iman etti. Onu da resul olarak başka bir beldeye gönderdik"**[33] buyurmuştur. Hz. İbrahim (a.s.) Allah'ın nebisi, Hz. Lut (a.s.) da Allah'ın resulüdür. İkisi arasındaki fark budur. Aynı zamanda Hz. Lut (a.s.), Hz. İbrahim (a.s.)'ın resulüdür; çünkü Hz. İbrahim (a.s.)'a iman etmiş, Hz. İbrahim de Hz. Lut'u Allah'ın emriyle, vahyiyle başka bir beldeye resul olarak göndermiştir. İşte, Hz. İbrahim (a.s.) Hz. Lut (a.s.)'ı o beldeye gönderdiği için Lut Kavmi'ne gazap gelmeden önce melekler bunu Hz. İbrahim (a.s.)'e söyleyip önce onu haberdar ettiler.

Melekler Hz. İbrahim (a.s.)'ı doğmamış oğlu ve torunuyla müjdeleyince o sırada Hz. İbrahim (a.s.)'ın hanımı bunu duydu. **Kâlet yâ veyletâ e elidu ve ene acûzun ve hâzâ ba´lî şeyhâ:** "(İbrahim'in hanımı ayaktaydı) Dedi ki: Nasıl benim çocuğum

[31] Hûd /70-71
[32] Ankebût /27
[33] Ankebût /26, 28

olabilir? Kocam yaşlılığın sonuna varmış, ben de zaten kocakarıyım (bu yaştan sonra nasıl çocuğumuz olur)?" **İnne hâzâ le şey´un acîb:**[34] "Gerçekten bu şaşırtıcı bir şeydir."

Kâlû e ta'cebîne min emrillâh: "(Melekler) Dediler ki: Allah'ın işine mi şaşırıyorsun!" **Rahmetullâhi ve berakâtuhu aleykum ehlel beyt:** "Ey ev halkı! Allah'ın rahmeti ve bereketi sizin üzerinizdedir." **İnnehu hamîdun mecîd:**[35] "Muhakkak ki o (Allah) hamda layık olandır, o meciddir. (Allah'ın emrine, ikramına şaşırmayın)."

Bu ayetten neyi anlamamız gerekir?

Allah bir şeye "ol" dediğinde olur. Allah, yüz yaşındaki veya yüz on yaşındaki bir kadına çocuk verir mi? -Elbette ki verir. Allah'ın rahmetinden umudunu kesenler kâfirdir.[36] Bir kul, Allah'a güvenir, tevekkül ederse Allah'ın ona yapmayacağı hiçbir ikram olmaz. Allah'a güvenmeyip "acaba" demek Allah'ın kudretine iman etmemektir. Allah diledi mi yaratır ve verir. Bu yüzden dua ederken "bu dua imkânsızdır" dememek lazım; çünkü imkânsız dua yoktur, Allah için imkânsızlık yoktur.

Fe lemmâ zehebe an ibrâhîmer rev'u ve câethul buşra yucâdilunâ fî kavmi lût:[37] "Ne zaman ki endişe İbrahim'den gidince ve kendisine müjde gelince Lut Kavmi için (adeta) bizimle (meleklerle) mücadele etmeye başladı." Siz Lut Kavmi'ni helak edeceksiniz; ama orada Lut var, peki, o ne olacak, dedi. Melekler de "biz orda kimin olduğunu en iyi bilenleriz. Merak etme, onu ve ona iman edenleri kurtaracağız. Onları oradan çıkardıktan sonra orayı helak edeceğiz" dediler. Hz. İbrahim (a.s.) oraya gazap gelmemesi için meleklerle mücadeleye devam etti. **İnne ibrâhîme**

[34] Hûd /72
[35] Hûd /73
[36] Yûsuf /87
[37] Hûd /74

le halîmun evvâhun munîb:[38] "Muhakkak ki İbrahim çok halimdi (yumuşak huyluydu). Allah'a yönelmiş (dönmüş, çok ah çeken) bağrı yanık biriydi." Hz. İbrahim (a.s.) böyle bir kuldu. Bundan dolayı onları helak etmemesi için âdeta bizimle mücadele etti, buyurdu Allah. **Yâ ibrâhîmu a'rid an hâzâ:** "(Melekler dedi ki) Ya İbrahim! Bundan vazgeç!" **İnnehu kad câe emru rabbik:** "Bu, Allah'ın geriye dönüşü olmayan kesin emridir (aksi için hiçbir şey yapılamaz, hiç mücadele etme)." **Ve innehum âtîhim azâbun gayru merdûd:**[39] "Ve onlara geri çevrilmez bir azap mutlaka gelecektir."

Allah'ın bütün nebileri, resulleri kendi kavimlerine rahmet olmaya gelmiştir. Elbette ki kavimleri helak olmasın, ebediyen kazansın, cennete girsin diye onlar için bütün çabalarını, gayretlerini sarf edip mücadele ederler; ama kavim Allah'ın peygamberini, vahyini, kitabını kabul etmezse peygamberler onlar için hiçbir şey yapamaz, araya giremez; çünkü kul, Allah'ın kuludur, emir de Allah'ın emridir.

Peki, buradan neyi anlamamız gerekir?

Şayet bir Mürşid-i kâmil birini bir yere gönderirse, oraya bir nimet veya azap gelmeden önce ondan Mürşid-i kâmil haberdar olur. Bu yüzden Hz. Lut (a.s.)'ın kavmi için gelen melekler de önce Hz. İbrahim (a.s.)'a gelip durumu ona arz ediyorlar.

Allah Hz. Lut (a.s.)'ın kavminin halini anlatır. **"Siz şimdi kadınları bırakıp erkeklerle mi beraber oluyorsunuz"**[40] buyurur. Lut Kavmi'nin böyle bir hâli vardır. Sonra Melekler gelip Hz. Lut (a.s.)'ı oradan çıkarır ve o kavmi helak eder. Melekler Hz. Lut (a.s.)'ı oradan çıkarırken ona "sizden hiç kimse ardına dönüp

[38] Hûd /75
[39] Hûd /76
[40] Neml /55, A'râf /81

bakmasın[41]" diğer bir deyişle "yürü, yalnız arkana bakma" derler. Yani gönlün, gözün arkada kalmasın, onlar azabı hak ettiler. Artık onlar için yapılacak bir şey yoktur. Sen gerekeni yaptın, vazifeni yaptın, onlara tebliğ ettin, anlattın, onları davet ettin; ama artık onlar için üzülme, gözün arkada kalmasın. "Arkaya bakma" demek bu demektir.

Fe lemmâ câe emrunâ cealnâ âliyehâ sâfilehâ: "Ne zaman ki emrimiz geldi, orayı alt üst ettik (üstlerini altlarına geçirdik)." **Ve emtarnâ aleyhâ hicâreten min siccîlin mendûd:** "Onların üzerine birbiri ardınca siccilden pişmiş taşlar yağdırdık." **Musevvemeten inde rabbike, ve mâ hiye minez zâlimîne bi baîd:**[42] "Bunlar rabbinin katında damgalanmış taşlardı (her birinin kime isabet edeceği belliydi). Bunlar zalimlerden uzak değildir (azabı hak edenler içindir)."

Allah Hz. Şuayb (a.s.)'ı anlatır. Hz. Şuayb (a.s.) aynı zamanda Hz. Musa (a.s.)'ın kayınbabasıdır. Hz. Musa (a.s.) Mısır'dan kaçarken Medyen'e gitmiş ve orada Hz. Şuayb (a.s.)'ın yanında olmuş sonra da onun kızıyla evlenmişti.

Ve ilâ medyene ehâhum şuaybâ: "Medyen'e de kardeşleri Şuayb'ı gönderdik." Her kavmin peygamberi aynı zamanda onlardandır. Allah bu yüzden ayette "onlara kardeşlerini gönderdik" buyurmuştur. **Kâle yâ kavmi'budullâh:** "(Şuayb) Dedi ki: Ey kavmim! Allah'a âbd olun." **Mâ lekum min ilâhin gayruh:** "Sizin için ondan başka hiçbir ilah yoktur." İlah bir tek Allah'tır. **Ve lâ tenkusûl mikyâle vel mîzân:** "Ölçüyü ve tartıyı eksik yapmayın." **İnnî erâkum bi hayrin:** "Muhakkak ki ben sizi hayır (bolluk) içinde görüyorum." **Ve innî ehâfu aleykum azâbe yevmin muhît:**[43] "Ben sizin adınıza kuşatıcı bir günün azabından korkuyorum." Herhangi bir şeyi tartarken eksik tartmayın,

[41] Hûd /81
[42] Hûd /82-83
[43] Hûd /84

ölçerken eksik ölçmeyin. Allah size bolluk, bereket vermiş; ama siz başkalarına haksızlık ederek azaba uğrayacaksınız. Ben sizin için sizi kuşatacak olan bir azaptan korkuyor, endişe ediyorum.

Evet, ölçüyü, tartıyı adaletle tutun, buyurdu Allah. Demek ki Hz. Şuayb (a.s.)'ın kavmi de böyle bir yanlış yapıyormuş; yani zenginler fakirleri eziyormuş! Hz. Şuayb (a.s.)'ın kavmi; para kazanılsın da nasıl kazanılırsa kazanılsın, diyen ve ölçüyü, tartıyı tam tutmayan, zenginlerin fakirlere zulmettiği bir kavimdi. Allah onları da bundan dolayı helak etmiştir.

Kâlû yâ şuaybu e salâtuke te'muruke en netruke mâ ya'budu âbâunâ: "(Onlar Şuayb'a) Dediler ki: Ey Şuayb, atalarımızın taptıklarını terk etmemizi sana namazın mı emrediyor." **Ev en nef'ale fî emvâlinâ mâ neşâu:** "Veya mallarımızda dilediğimizi yapmaktan vazgeçmemizi (sana namazın mı emrediyor)!" Bizim o âbd olduğumuzu, sevdiğimiz şeyi terk etmemizi, malımızı nasıl kazanacağımızı, nasıl harcayacağımızı, ne yapmamız gerektiğini sana namazın mı emrediyor! **İnneke le entel halîmur reşîd:**[44] "Oysa ki sen yumuşak huylusun ve aklı başında birisin." Biz seni şimdiye kadar akıllı, kemale ermiş biri olarak görüyorduk; ama görüyoruz ki sen de yoldan çıkmışsın, sen de aklını kaybetmişsin. Biri, Allah'a davet ederse dünyaya tapanlar onun hakkında zaten böyle söyler.

İn urîdu illâl ıslâha mâsteta'tu: "(Şuayb onlara dedi ki) Bana düşen; gücümün yettiği kadarıyla sizi ıslah etmektir." Sizi davet etmektir, yanlıştan men etmektir, size anlatmaktır, nasihat etmektir. **Ve mâ tevfîkî illâ billâh:** "Bunu başarmam da ancak Allah'a aittir." **Aleyhi tevekkeltu ve ileyhi unîb:**[45] "Ben ona tevekkül ettim, ona yöneldim." Benim işim Allah iledir, ben bunu Allah'ın emriyle yapıyorum.

[44] Hûd /87
[45] Hûd /88

Ve yâ kavmi lâ yecrimennekum şikâkî en yusîbekum mislu mâ esâbe kavme nûhin ev kavme hûdin ev kavme sâlih: "Ey kavmim! Bana karşı gelmeniz sakın sizi, Nuh Kavmi'nin veya Hud Kavmi'nin veya Salih Kavmi'nin başlarına gelen musibetler gibi bir musibete uğratmasın." Yani böyle devam ederseniz Allah'ın gazabı size gelir. **Ve mâ kavmu lûtin minkum bi baîd:** "Lut kavmi de sizden uzak değildir." **Vestagfirû rabbekum summe tûbû ileyh:** "Rabbinizden mağfiret dileyin sonra ona dönün (ona tövbe edin)." **İnne rabbî rahîmun vedûd:**[46] "Muhakkak ki rabbim rahim ve veduddur (rahmet edendir, bununla beraber sevendir)." Şayet tövbe edip Allah'a dönerseniz Allah sizi mağfiret eder ve size sevgisini gösterir.

Kâlû yâ Şuaybu mâ nefkahu kesîren mimmâ tekûlu ve innâ le nerâke fînâ daîfâ: "(Kavimdekiler) Dediler ki: Ey Şuayb! Senin söylediğin şeylerin çoğunu anlamıyoruz (yani sen bize göre saçmalıyorsun) ve biz seni içimizde güçsüz görüyoruz." **Ve lev lâ rahtuke le recemnâke ve mâ ente aleynâ bi azîz:**[47] "Eğer senin aşiretin (ailen) olmasaydı seni taşlardık. Senin bizim üzerimizde bir üstünlüğün yoktur (sen de bizim gibi birisin)."

Kâle yâ kavmi e rahtî eazzu aleykum minallâh:[48] "(Şuayb onlara) Dedi ki: Ey kavmim! Sizce benim aşiretim Allah'tan daha mı izzetlidir (daha mı öndedir)?" Ben size "Allah böyle buyuruyor" diyorum, siz ise bana "senin kavmin olmasaydı seni taşlardık" diyorsunuz. Kavmimi Allah'ın önüne alıyorsunuz, öyle mi! Hiç mi Allah'ın hesabını yapmıyorsunuz!

Ve lemmâ câe emrunâ necceynâ şuayben vellezîne âmenû meahu bi rahmetin minnâ: "(Onlar bu şekilde iman etmeyip) Azap emrimiz gelince Şuayb'ı ve onunla beraber iman edenleri katımızdan bir rahmetle kurtardık." **Ve ehazetillezîne zalemûs**

[46] Hûd /89-90
[47] Hûd /91
[48] Hûd /92

sayhatu fe asbahû fî diyârihim câsimîn:[49] "Zulmedenleri de (korkunç) bir sayha yakaladı ve yurtlarında diz üstü çökmüş olarak kaldılar." Bir sayha onları yakaladı ve helak etti.

Şimdi de bu ayetlerden ne anlamamız gerektiğini izah edeyim.

Biri, Allah'ın hesabını yapmadan tartıyı hafif tutuyor, eksik ölçüyorsa, başkalarına zulmedip onların hakkını yiyor, Allah'a, Allah'ın emrine davet edildiği hâlde bunu kabul etmiyorsa, üstüne üstlük "ben kendi malım üzerinde istediğim gibi tasarruf eder, malımı istediğim gibi kullanırım" yahut "kazanayım da kazancım nereden gelirse gelsin" diyorsa Allah'ın gazabı ona gelir. Böyle biri helak oldu demektir. Allah'ın gazabı toptan gelmese bile bu hâlde olanlara tek tek gelir.

Ve le kad erselnâ mûsâ bi âyâtinâ ve sultânin mubîn: "And olsun Musa'yı da ayetlerimizle ve apaçık bir belgeyle gönderdik." Musa'yı ayetlerimizle firavuna gönderdik. **Yakdumu kavmehu yevmel kıyâmeti fe evredehumun nâr:** "Firavun, Kıyamet günü kavminin önüne geçerek onları ateşe götürecek." **Ve bi'sel virdul mevrûd:**[50] "Onların varacakları yer ne kötü yerdir!"

Firavun neden ahirette kavminin önüne geçip onları cehenneme götürecek?

Çünkü dünyadayken de kavmi onun peşinden gitmişti. Eğer biz de hayatı yaşarken birilerinin peşinden gidiyorsak, o peşinden gittiklerimiz de cehennemlik işler yapıyor ve bizi haktan başka yere davet ediyorsa o zaman onlar Kıyamet günü de önümüze geçip bizi cehenneme götürürler.

Ve utbiû fî hâzihî la'neten ve yevmel kıyâmeh: "Onlar hem burada (dünyada) hem de Kıyamet gününde lanetlenmiştir." Bu

[49] Hûd /94
[50] Hûd /96, 98

lanet, onları cehenneme girinceye kadar takip eder. Lanet, Allah'ın rahmetinden mahrum olmaktır. **Bi'ser rifdul merfûd:**[51] "(Onlara) Verilen bu armağan ne kötü armağandır!"

Ve mâ zalemnâhum: "Biz onlara zulmetmedik." **Ve lâkin zalemû enfusehum:** "Onlar kendi kendilerine zulmettiler." **Fe mâ agnet anhum âlihetuhumulletî yed'ûne min dûnillâhi min şey'in lemmâ câe emru rabbik:** "Rabbinin (azap) emri gelince, Allah'ı bırakıp da taptıkları ilâhları kendilerine hiçbir fayda sağlamadı." Onların taptıkları, âbd oldukları, peşinden koştukları onlara bir fayda vermedi, onları ateşten, cehennemden korumadı. **Ve mâ zâdûhum gayra tetbîb:**[52] "Ziyanlarını arttırmaktan başka bir işe yaramadı."

İnne fî zâlike le âyeten li men hâfe azâbel âhırah: "Muhakkak ki bunda (anlattığımız bu ayetlerde) ahiret azabından korkan (Allah'tan haşyet duyan) kimseler için bir ibret vardır." **Zâlike yevmun mecmûun lehun nâsu ve zâlike yevmun meşhûd:**[53] "O, öyle bir gündür ki bütün insanlar o gün toplanacaktır ve o öyle bir gündür ki mutlaka görülecektir." İşte, o Kıyamet günü bütün insanların toplanmış olduğu gündür. Kıyamet günü herkes Allah'ın huzurunda hazır olacak ve o gün bütün varlığın toplandığı gündür.

Hitap Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'edir. **Festekim kemâ umirte:** "Sana emredildiği gibi dosdoğru ol (istikamet üzere ol)." Sana nasıl emretmişsem öyle ol. Sana emrettiğim gibi dosdoğru ol, dosdoğru yolda dur, dosdoğru yolda yürü, yaşa. Bu aynı zamanda bütün mü'minlere, Allah'ın kitabını, vahyini, peygamberini kabul eden bütün insanlara Allah'ın emridir. Dosdoğru yol; Allah'ın gösterdiği, vahyettiği yoldur; yani Kur'an'ın, resulün yoludur. **Ve men tâbe meake:** "Seninle beraber

[51] Hûd /99
[52] Hûd /101
[53] Hûd /103

tövbe edenler de (Allah'a dönenler de dosdoğru olsunlar)." Allah'ı kabul edip seninle beraber olanlar da dosdoğru olsunlar. **Ve lâ tatgav:** "Aşırı gitmeyin." **İnnehu bi mâ ta'melûne basîr:**[54] "Muhakkak ki o (Allah ne yaparsanız yapın) yaptıklarınızı görendir."

Ve lâ terkenû ilâllezîne zalemû: "Zulmedenlere meyletmeyin (zulmedenleri desteklemeyin)." **Fe temessekumun nâr:** "(Eğer zulmedenleri desteklerseniz) Sonra size ateş dokunur (Allah'ın azabı dokunur)." **Ve mâ lekum min dûnillâhi min evliyâe summe lâ tunsarûn:**[55] "Sizin için Allah'tan başka da dost yoktur sonra size yardım da edilmez." Zulmedenlere meylederseniz Allah'ın azabı size dokunur ve sizi Allah'a karşı koruyan hiç kimse olmaz, hiç kimse size yardım etmez, edemez. Allah da size yardım etmez.

Evet, Allah "zulmedenlere meyletmeyin" buyurdu. Şu anda mü'minlerin memleketlerinde her taraf kan gölüne dönmüştür. Baktığımızda Irak'ta, Suriye'de, Filistin'de, dünyanın hemen hemen her tarafında nerede Müslüman varsa orada ateş vardır, zulüm vardır. Bir de Müslümanların kendi aralarında birbirine zulmetmeleri vardır. Güya, Allah için birbirlerine zulmediyorlar, Allah için birbirlerinin câmilerini bombalıyorlar, birbirlerini öldürüyorlar! Hiç Allah için böyle bir şey olur mu? -Allah yolunda böyle bir şey olmaz, bu sadece şeytanın yolunda olur; çünkü Allah yolunda mü'minler kardeştir, birbirlerine yardım eder, birbirlerini severler.

Zalimlere, zulmedenlere meyletmeyin, meylederseniz sonra ateş size dokunur. Sizin Allah'tan başka dostunuz yoktur. Hiç kimse sizi Allah'a karşı da koruyamaz, buyurdu Allah. Dikkat edilirse Allah "zulmetmeyin" demedi "zulmedenlere

[54] Hûd /112
[55] Hûd /113

meyletmeyin" buyurdu. Yani bir yerde zulüm varsa o zulmedenler için "falancalar doğru yapıyor, falancalar haklıdır" demeyin, buyurdu.

Savaşın da bir hukuku vardır. Resulullah (s.a.v.) Efendimiz savaşla ilgili kuralları koymuş ve *"onlar size saldırmadıkça siz onlara saldırmayın. Onlar size saldırdığında savaşmanız nefs-i müdafa olmuş olur. Savaşırken de yaşlılara, mabetlere, din adamlarına, çocuklara, kadınlara, ekinlere, bağa, bahçeye karışmayın (dokunmayın)"*[56] buyurmuştur. Allah da ayet-i kerimede **"sadece sizinle savaşanlarla savaşın. Eğer aman dilerlerse (biz savaşmaktan vazgeçtik, derlerse) bu durumda onlara aman verin"**[57] buyurmuştur. Onları amana alın; yani onları koruyun, kimse onlara karışmasın.

Peki, şimdi nasıl yapılıyor?

Baktığımızda savaşanlar savaştıklarını hiç hesaba çekmeden infaz ediyorlar. Kardeş kardeşi öldürüyor! Bir bomba atıyorlar ve çocuk mu, kadın mı ölmüş, bunun hesabını yapmıyorlar! Hiç böyle mü'min olur mu, mü'min böyle yapar mı!

Allah ilk önce peygamberine "sana emrettiğim gibi dosdoğru ol" dedi sonra "seninle beraber Allah'a dönenler de dosdoğru olsunlar" buyurdu. Yani onlar da senin gibi yapsınlar ve dosdoğru olsunlar. Bir de zalimlere meyletmeyin yoksa sonra size ateş dokunur ve hiç kimse sizi Allah'a karşı koruyamaz, buyurdu.

Allah bizi emrettiği, vahyettiği gibi dosdoğru olanlardan eylesin inşallah. Allah bizi zalimlere meyledenlerden eylemesin inşallah. Allah bizi zalimlere meylederken, onları desteklerken kendi kendini kandıranlardan, kendi kendine fetva arayanlardan eylemesin inşallah.

[56] Ahmed b. Hanbel, Musned, Beyrut 1985, 1/300; Ebû Davud, İstanbul ts., Cihad 90, 121)
[57] Bakara /191, Tevbe /6

Ve ekımis salâte tarafeyin nehâri ve zulefen minel leyl: "Gündüzün her iki tarafında ve gecenin saçaklarında (gündüze yakın olan saatlerinde) namazı ikame et." **İnnel hasenâti yuzhibnes seyyiât:** "Muhakkak ki iyilikler kötülükleri giderir (siler)." Bir kötülük yaptıysanız veya kendi kendinize zulmedip bir yanlış yaptıysanız peşinden bir iyilik yapın; çünkü iyilikler kötülükleri siler, giderir. **Zâlike zikrâ liz zâkirîn:** "İşte, bu, düşünenler için nasihattir (öğütür, Allah'ın, kuluna hatırlatmasıdır, zikridir)." **Vasbir fe innallâhe lâ yudîu ecrel muhsinîn:**[58] "Sen sabret. Muhakkak ki Allah iyilik yapanların (muhsinlerin) ecrini zayi etmez."

Ve lev şâe rabbuke le cealen nâse ummeten vâhideh: "Eğer rabbin dileseydi bütün insanları tek bir ümmet yapardı." Yani herkes toptan iman ederdi; ama Allah böyle dilemedi, bunun yerine kuluna tercih etme hakkı verip "ister iman edersin, ister iman etmezsin" buyurdu. **Ve lâ yezâlûne muhtelifîn:**[59] "(Fakat) onlar kendi aralarında ihtilaf ederler." Allah'ın ayetleri konusunda ihtilaf ederler, her biri doğru yolda olduğunu söyler!

İllâ men rahime rabbuk: "Rabbinin rahmet ettikleri müstesna." Doğru yolda olanlar Allah'ın rahmetinin içine aldıklarıdır, âlemlere rahmet olanlardır, âlemlere rahmet olmaya çalışanlardır. **Ve li zâlike halakahum:** "(Allah) Zaten onları (o rahmet olanları) bunun için (rahmet olsunlar diye) yaratmıştır." **Ve temmet kelimetu rabbik:** "Rabbinin kelimeleri tamam oldu." Rabbinin hükmü böyledir, rabbinin hükmü böyle gerçekleşti. **Le emleenne cehenneme minel cinneti ven nâsi ecmaîn:**[60] "Mutlaka cehennemi insanlar ve cinlerle tamamen dolduracağım." Benden söz çıkmıştır. Bu kelimeyi söylemişim, söz bitmiştir. "Yoldan

[58] Hûd /114-115
[59] Hûd /118
[60] Hûd /119

sapanlar (Allah'ın rahmetinin dışında kalanlar) cehennemin odunudur"[61] buyurdu Allah.

Ve câeke fî hâzihil hakku ve mev'ızatun ve zikrâ lil mu'minîn:[62] "Bunda (Kur'an'da) sana bir hakikat, mü'minlere de bir öğüt ve ibret gelmiştir." Bu Kur'an'ı sana hak ile indirdik. Gerçek, hak anlaşılsın bununla beraber mü'minler için vaaz ve nasihat olsun, uyarı olsun diye indirdik.

Ve kul lillezîne lâ yu'minûna'melû alâ mekânetikum, innâ âmilûn: "İman etmeyen kimselere de ki: Elinizden geleni yapın; çünkü biz de (gerekeni) yapıyoruz (biz rahmet olmaya çalışıyoruz)." **Ventazırû, innâ muntazırûn:**[63] "Bekleyin, muhakkak biz de beklemekteyiz."

Ve lillâhi gaybus semâvâti vel ard: "Göklerin ve yerin gaybı Allah'a aittir." **Ve ileyhi yurceul emru kulluh:** "Ve bütün işler ona döndürülür." **Fa'budhu ve tevekkel aleyh:** "Yalnız ona (Allah'a) âbd ol ve yalnız ona tevekkül et (Allah'a güven)." **Ve mâ rabbuke bi gâfilin ammâ ta'melûn:**[64] "Ve rabbin yaptığınız şeylerden gafil değildir (her şeyden haberdar olandır)."

Sadakallahulazim

Evet, ayetleri nüzul sırasına göre okuyup her bir ayete cevap vermeye çalışıyorduk. Bu sohbetimizde peygamber kıssalarının çokluğu sebebiyle duaya fazla bir yer ayıramadık; çünkü önce ayetlerde beyan edildiği üzere peygamberlerin nasıl davrandığını, nasıl dua ettiğini öğrenmemiz gerekir. Bu yüzden biz

[61] Cinn/15
[62] Hûd /120
[63] Hûd /121-122
[64] Hûd /123

de Allah'ın bize haber verdiği peygamberlerle ilgili ayetlere ağırlık verdik.

Okuduğumuz sure Hud Suresi'ydi. Hud Suresi nüzul sırasına göre elli ikinci suredir. Bu surenin peşinden Yusuf Suresi gelir.

Ramazan ayı biterken biz de mukabeleyi özetle, kısa kısa yapıp tamamlayacağız inşallah. Öyle ki imanımız tazelenmiş olsun, rabbimizin bize ne dediğini anlamış olalım, aynı şekilde ayetlere cevap verirken de rabbimizle olan ahdimizi yenilemiş olalım. Bununla beraber rabbimizi, resulünü, dini, imanı, insanı birilerine, başkalarına göre değil Allah'ın bize öğrettiği gibi anlayalım.

Eğer dinimizi Allah'ın bize öğrettiği gibi öğrenmezsek bu durumda öğrendiğimiz din, Allah'ın bize vahyettiği, indirdiği din olmaz, atalarımızın dini, insanların uydurduğu din olmuş olur. Allah da uydurulan bir dini bizden kabul etmez. Din, sadece Allah'ın indirdiği, vahyettiği dindir. Bu dinin kitabı Kur'an, peygamberi de Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'dir. Hiç kimse için bunun dışında bir yol yoktur. Kim bunun dışında bir yol ararsa bulamaz, bulacağı yol sadece cehennemin yolu olur, insanın, Allah'ın gazabına uğradığı yol olur.

Allah'tan yine Allah'a sığınıyoruz, Allah'ın gazabından onun rahmetine sığınıyoruz.

Allah bizi rahmet ettiği, rahmetinin içine aldığı kullarından eylesin inşallah. Allah bizi huzurunda, hem dünyada hem de ahirette mahcup eylemesin inşallah. Allah bizi sadece kendisine âbd olanlardan eylesin inşallah. Allah bizi kendisine bütünüyle tevekkül eden, bütünüyle güvenen kullarından eylesin inşallah.

Allah hepinizden razı olsun.

16.Bölüm

YÛSUF SÛRESİ

EUZUBİLLAHİMİNEŞŞEYTANİRRACİM
BİSMİLLAHİRRAHMANİRRAHİM

Elhamdulillahi rabbil âlemin esselatu vesselamu aleyke ya seyyidel evveline vel ahirin ve ila cemiil enbiyayi vel murselin ve ila cemiil evliyayi vel hamdulillahi rabbil âlemin.

Allah, peygamber kıssalarını anlatırken bölüm bölüm, parça parça anlatır. Her bir bölümde almamız gereken dersler, ibretler, örnekler vardır.

Kur'an-ı Kerim'de baştan sona anlatılan tek kıssa, Hz. Yusuf (a.s.)'ın kıssasıdır; yani Yusuf Suresi'dir. Bu sure Mekke döneminde indirilmiştir. Bize örnek olması için rabbimizin bize bu surede ne demek istediğini hep beraber kısaca anlamaya çalışacağız inşallah. Mukabeleye Yusuf Suresi ile devam edeceğiz.

EUZUBİLLAHİMİNEŞŞEYTANİRRACİM
BİSMİLLAHİRRAHMANİRRAHİM

YÛSUF SÛRESİ

Elif lâm râ tilke âyâtul kitâbil mubîn: "Elif lâm râ, bunlar kitabın apaçık ayetleridir (kitabın açıklayan ayetleridir)." Yani sizin için örnek olsun, ibret olsun, ders olsun diye Allah ayetlerle size bir peygamber kıssası anlatıyor. **İnnâ enzelnâhu kur'ânen arabiyyâ:** "Muhakkak ki onu Arapça bir Kur'an olarak indirdik." **Le**

allekum ta'kılûn:[1] "Umulur ki akledersiniz." Eğer düşünürseniz aklınız buna erer.

Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'in dili Arapça olduğu için Allah Kur'an'ı da Arapça indirmiştir. Eğer Resulullah (s.a.v.) Efendimiz başka bir dilde konuşmuş olsaydı bu defa Kur'an o dilde inerdi. Her kitap zamanın peygamberinin konuştuğu dilde inmiştir.

Bu Kur'an da Arapça olunca mahlûk olmuş, söz olmuş olur; çünkü kelimeye dökülmüştür; ama mana itibariyle mahlûk değildir. Elimizdeki kitap Kur'an değildir. Allah'ın, Arapça olarak indirdiği Mushaf-ı Şerif'tir. Kur'an kelimelere dökülünce ve yazılınca mushaf olur. İşte, Kur'an, bu mushafın içindeki okunması gereken manadır.

Nahnu nakussu aleyke ahsenel kasası bimâ evhaynâ ileyke hâzâl kur'ân: "Biz sana bu Kur'an'ı vahyetmekle kıssayı en güzel şekilde anlatıyoruz." Allah'ın sana bu Kur'an'ı vahyetmesi kıssayı kulaktan dolma bir bilgiyle değil de Allah'ın sana gerçek olarak anlattığı gibi anlaman içindir. **Ve in kunte min kablihî le minel gâfilîn:**[2] "Hâlbuki senin bundan önce (bu kıssadan) haberin yoktu."

Hz. Yusuf (a.s.), Hz. Yakup (a.s.)'ın, Hz. Yakup (a.s.), Hz. İshak (a.s.)'ın, Hz. İshak (a.s.) da Hz. İbrahim (a.s.)'ın oğludur.

İz kâle yûsufu li ebîhi yâ ebeti innî raeytu ehade aşera kevkeben veş şemse vel kamere raeytuhum lî sâcidîn:[3] "Hani Yusuf, babasına: Babacığım! Ben (rüyamda) on bir yıldızla Güneş'i ve Ay'ı gördüm. Gördüm ki onlar bana secde ediyordu, demişti." Hz. Yusuf (a.s.) bu rüyayı bir sefer değil tekrar tekrar görmüştür.

[1] Yûsuf /1-2
[2] Yûsuf /3
[3] Yûsuf /4

Buradan rüyanın ne kadar önemli bir şey olduğunu anlamak gerekir. Allah birine rüyasında bir şey gösteriyorsa onda ya müjde ya da uyarı vardır; çünkü onu gösteren Allah'tır ve göstermesinde mutlaka bir hikmeti, muradı vardır.

Kâle yâ buneyye lâ taksus ru'yâke alâ ihvetike fe yekîdû leke keydâ: "Babası, Yusuf'a dedi ki: Yavrucuğum! Sen bu rüyayı kardeşlerine anlatma (olur ki bunu kıskanırlar) sonra sana bir tuzak kurarlar (bir hile yaparlar)." **İnneş şeytâne lil insâni aduvvun mubîn:**[4] "Muhakkak ki şeytan, insanın apaçık düşmanıdır." Yani şeytan onları kandırır, onlar da şeytana uyup sana bir tuzak kurabilirler. Bu yüzden rüyanı kardeşlerine anlatma.

Hz. Yakup (a.s.) Hz. Yusuf'un gördüğü rüyanın yorumunu da yapar. **Ve kezâlike yectebîke rabbuke ve yuallimuke min te'vîlil ehâdîs:** "(Yakup dedi ki) Ve işte böyle, rabbin seni seçecek. Sana olayların (rüyaların, hadiselerin) yorumunu öğretecek." **Ve yutimmu ni'metehu aleyke**: "Senin üzerindeki nimetini tamamlayacak." **Ve alâ âli ya'kûbe kemâ etemmehâ alâ ebeveyke min kablu ibrâhîme ve ishâk**: "Daha önce ataların İbrahim ve İshak'a tamamladığı gibi sana ve Yakub soyuna da (nimetini tamamlayacak)." **İnne rabbeke alîmun hakîm:**[5] "Muhakkak ki senin rabbin âlim ve hakimdir." Senin rabbin her şeyi bilen, her şeyi bir hikmetle yapandır. Allah bu rüyayı sana gösterdiyse o hâlde mutlaka bir muradı vardır, bunu anlaman içindir.

Hz. Yusuf (a.s.) Ay'ı, Güneş'i ve yıldızları kendisine nasıl secde eder vaziyette gördü, acaba yere inip başlarını yere mi koydular?

[4] Yûsuf /5
[5] Yûsuf /6

Secde demek; büyüklüğü kabul etmek demektir. Hz. Âdem (a.s.)'a edilen secde de böyledir; yani onun büyüklüğünü kabul etmektir. Her bir varlığın bir secdesi vardır. Ağaçların da, kuşların da bir secdesi vardır. Kısacası bütün mahlûkatın bir secdesi vardır; ama her birinin secdesi kendisine göredir. Mesele; gönül itibariyle Allah'ın büyüklüğünü kabul edip onun önünde eğilmiş, diz çökmüş olması, başı varsa başını yere koymasıdır. Ay'da, Güneş'te, yıldızlarda baş olmadığına göre Hz. Yusuf (a.s.) onları görürken farklı bir mana ile görmüştür. Hz. Yusuf (a.s.) onları bir insan, bir varlık suretinde görmüş ve onlar başlarını yere koyduklarında da onların secde ettiğini anlamıştır.

Lekad kâne fî yûsufe ve ihvetihî âyâtun lis sâilîn:[6] "And olsun Yusuf ve kardeşlerinin olayında (meselesinde, bu kıssada) soranlar için ibretli dersler (ayetler) vardır." Okurken yahut dinlerken ibret almaya çalışın, buyurdu Allah.

İz kâlû le yûsufu ve ahûhu ehabbu ilâ ebînâ minnâ ve nahnu usbeh: "(Yusuf'un) Kardeşleri dediler ki: Yusuf ve kardeşi (Bünyamin) babamıza bizden daha sevimlidir (daha sevgilidir, babamız onu ve kardeşini daha çok seviyor). Oysaki biz soylu, güçlü bir cemaatiz (onların dışında on kişiyiz)." **İnne ebânâ le fî dalâlin mubîn**:[7] "Şüphesiz babamız apaçık bir dalâlet içindedir." Babamız şaşırmış durumdadır, bu yaptığı doğru bir hareket, doğru bir tavır değildir. Bununla beraber Hz. Yakup (a.s.)'ın çocuklarının hepsi babalarını peygamber olarak kabul etmiş ve ona iman etmişlerdi.

Allah, sevdiklerini bırakmaz. İnsanlar, onlar hakkında her ne düşünürse düşünsün mutlaka Allah'ın da bir hesabı vardır ve sevdiği kulunu mutlaka galip getirir.

[6] Yûsuf /7
[7] Yûsuf /8

Uktulû yûsufe evitrahûhu ardan yahlu lekum vechu ebîkum: "(Birbirlerine dediler ki) Yusuf'u öldürün ya da onu bir yere bırakın (onu kaybettirin). Bu durumda babanızın teveccühü (yüzü, sevgisi) size kalsın." **Ve tekûnû min ba'dihî kavmen sâlihîn:**[8] "Ondan sonra (tövbe eder) salih bir topluluk (salih bir kavim) olursunuz."

Kâle kâilun minhum lâ taktulû yûsuf: "İçlerinden biri dedi ki: Yusuf'u öldürmeyin." **Ve elkûhu fî gayâbetil cubbi yeltekithu ba'dus seyyârati in kuntum fâilîn:**[9] "Onu bir kuyuya atın ki bir kervan (bir kafile) onu alıp götürsün (böylece ondan kurtulmuş oluruz). Yapacaksanız böyle yapın." Sonra bu tezgâhlarını uygulamak için babalarından izin istediler. **Kâlû yâ ebânâ mâ leke lâ te'mennâ alâ yûsufe ve innâ lehu le nâsıhûn:** "Dediler ki: Ey babamız! Sana ne oluyor da Yusuf hakkında bize güvenmiyorsun! Oysa ki biz onun iyiliğini istemekteyiz." **Ersilhu meanâ gaden yerta' ve yel'ab:** "Onu (Yusuf'u) yarın bizimle beraber gönder (hayvan otlatmaya giderken o da bizimle beraber gelsin, kırda), gezip oynasın (yesin, içsin, biraz açılsın)." **Ve innâ lehu lehâfizûn:**[10] "Biz onu mutlaka koruyacağız (ona bir şey olmaz)."

Kâle innî le yahzununî en tezhebû bih: "(Yakup) Dedi ki: Onu götürmeniz beni üzer." **Ve ehâfu en ye'kulehuz zi'bu ve entum anhu gâfilûn:** "Siz farkında olmadan bir kurdun onu yemesinden endişe ediyorum." Aslında Hz. Yakup (a.s.) farkında olmadan onlara ne yapmaları gerektiğini de öğretmiş oldu. **Kâlû le in ekelehuz zi'bu ve nahnu usbetun innâ izen le hâsirûn:**[11] "Onlar dediler ki: And olsun biz güçlü bir topluluk iken kurt onu yerse bil ki biz aciz bir toplulukmuşuz (kesinlikle böyle bir şeyin

[8] Yûsuf /9
[9] Yûsuf /10
[10] Yûsuf /11-12
[11] Yûsuf /13-14

olması mümkün değil).” Bizim ne kadar güçlü bir topluluk olduğumuzu biliyorsun. Bu yüzden rahat ol, merak etme.

Fe lemmâ zehebû bihî ve ecmeû en yec’alûhu fî gayâbetil cubb: “Nihayet onu (Yusuf’u) götürdüler ve hep beraber onu kuyunun dibine atmaya karar verdiler.” Hz. Yakup (a.s.) onu teslim edince kardeşleri de karar verip onu kuyunun dibine attılar. Hz. Yusuf (a.s.) kuyuya atıldığında henüz on yaşlarındadır. **Ve evhaynâ ileyhi le tunebbiennehum bi emrihim hâzâ ve hum lâ yeş’urûn:**[12] “Biz Yusuf’a ‘muhakkak ki onlar farkına varmadan (bilmeden) sen onların bu yaptıklarını onlara haber vereceksin (onun için merak etme, endişe etme)’ diye vahyettik.”

Buraya kadar olan bölümde kıskançlığı anlamamız gerekir. Hz. Yusuf (a.s.)’ın kardeşleri “babamız, kardeşimiz Yusuf’u bizden daha çok seviyor, o zaman onu öldürelim ya da onu ortadan kaldırmak için kuyuya atalım da belki bir kervan onu alıp götürür. Böylelikle ondan kurtuluruz ve babamızın sevgisi de bize kalır” demişlerdi. Aynı şekilde Hz. Âdem (a.s.)’ın oğlu Kabil de Habil’i babasından, Allah Habil’in kurbanını kabul edince de Allah’tan kıskandığı için onu öldürmeye karar vermiş, sonuç olarak da onu öldürmüştü.

Bunlar hayatı yaşarken mutlaka başımıza gelebilecek şeylerdir; yani birileri sevildiğimizden dolayı mutlaka bizi kıskanacaktır. Bizi kıskananların ille de öz kardeşlerimizden olması gerekmez. Mesela; öyleleri var ki biri Allah için sevildiğinde sözde Allah yolunda olmasına rağmen Allah için sevilen o kişiye kıskançlığı tutar ve kıskançlığının gereğini ortaya koyup Allah için sevilen kişiye iftira atar, dedikodusunu yapar, onun hakkında ileri, geri konuşur ve onu küfürle itham eder; yani onu kuyuya atmaya çalışır, elinden gelse tanıdığı herkesi çağırıp o sevilen kişiyi kuyuya

[12] Yûsuf /15

atar! İşte, bu tamamen kıskançlığın sonucudur. Allah da bunun ne kadar yanlış olduğunu beyan ediyor.

Hz. Yusuf (a.s.)'ın kardeşleri bir de "nasıl olsa Allah tövbeyi kabul edendir, biz de sonra tövbe ederiz, Allah da tövbemizi kabul edip bizi affeder, sonra biz de salihlerden oluruz" demişti. Bunlar peygamber çocuklarıdır, peygamberin eğitiminden geçen insanlardır! Ama işte nefis terbiye olmayınca, terbiyeyi kabul etmeyince böyle olur.

Biri sevildiği için bilmeden, farkında olmadan ona kıskançlığımız tuttuysa, onu eleştirip yerdiysek, kötülediysek ve Hz. Yusuf (a.s.)'ı kuyuya atanların durumuna düştüysek senden af diliyor, mağfiret diliyoruz. Sen afuvvsun ya rabbi! Sen ğafursun ya rabbi! sana döndük ya rabbi! Bizi mağfiret et ya rabbi!

Ve câû ebâhum işâen yebkûn: "Karanlık çökünce ağlayarak babalarına geldiler." **Kâlû yâ ebânâ innâ zehebnâ nestebiku:** "(Babalarına) Dediler ki: Biz yarışmak üzere gittik." **Ve tereknâ yûsufe inde metâınâ:** "Yusuf'u da eşyalarımızın yanında bırakmıştık." **Fe ekelehuz zi'b:** "Bu arada kurt onu yemiş (parçalamış)." **Ve mâ ente bi mu'minin lenâ ve lev kunnâ sâdikîn**:[13] "Ama biz doğru söylesek de sen bize inanmazsın." Yalan söylediklerini, bu yüzden de Hz. Yakup (a.s.)'ın onlara inanmayacağını biliyorlar.

Ve câû alâ kamîsıhî bi demin kezib: "Bir de yalancı bir kan ile gömleğini (boyayıp) getirdiler." Bu da onun kanıdır, dediler. **Kâle bel sevvelet lekum enfusukum emrâ:** "(Yakup onlara) Dedi ki: Hayır (siz yalan söylüyorsunuz)! Sizi bu işi yapmaya nefisleriniz sürüklemiş." **Fe sabrun cemîl:** "(Bu söylediklerinize karşı) Artık bana düşen (tek bir şey vardır, o da) güzel bir sabırdır (sadece sabretmektir)." **Vallâhul musteânu alâ mâ tasıfûn:**[14]

[13] Yûsuf /16-17
[14] Yûsuf /18

"Söylediklerinizi karşısında yardımına sığınılacak olan ancak Allah'tır." Ben de Allah'a sığınıyorum, sabrediyorum; ama sizin doğru söylemediğinizi de biliyorum, dedi.

Ve câet seyyâratun fe erselû vâridehum fe adlâ delveh: "Bir kafile gelip sucularını (kuyuya) gönderdi. (Sucu) Kovasını (kuyuya) sarkıttı (Yusuf da kovaya tutundu)." **Kâle yâ buşrâ hâzâ gulâm:** "Dedi ki: Müjde! Bu bir erkek çocuk." **Ve eserrûhu bidâah:** "(Böylece onu oradan çıkardılar) Ve onu satılık bir mal olarak gizleyip sakladılar." **Vallâhu alîmun bi mâ ya'melûn:** "Allah ise onların ne yapacaklarını biliyordu." **Ve şerevhu bi semenin bahsin derâhime ma'dûdeh**: "Ve onu düşük bir değerle birkaç dirheme sattılar." Onu Mısır'a götürüp sattılar. **Ve kânû fîhi minez zâhidîn:**[15] "Zaten onlar ona bir kıymet de vermemişlerdi."

Allah neden özellikle "kıymet vermemişlerdi" buyurdu?

Allah'ın kıymet verdiğine insanın kıymet vermesi gerekmez. İnsanlar kıymet vermiyor diye o değersiz değildir; çünkü önemli olan Allah'ın kıymet vermesidir. Allah Hz. Yusuf (a.s.)'a kıymet verdiği için ona "merak etme, mutlaka kazanacaksın, mutlaka onlar senin önünde diz çökecekler" buyurmuştu. Hz. Yusuf (a.s.) da gördüğü rüyadan dolayı bunu zaten biliyordu.

Evet, kervancılar Hz. Yusuf (a.s.)'ı Mısır'a götürüp sattılar, onu satın alan kişi de Mısır'ın veziriydi. **Ve kâllezîşterâhu min mısra limra'etihî ekrimî mesvâhu asâ en yenfeanâ ev nettehizehu veledâ:** "Onu satın alan Mısırlı (vezir) karısına dedi ki: Ona iyice bak, belki bize bir faydası olur ya da onu evlat ediniriz." **Ve kezâlike mekkennâ li yûsufe fîl ardı ve li nuallimehu min te'vîlil ehâdîs:** "Böylece ona olayların (rüyaların) tevilini öğretelim diye Yusuf'u oraya (o yere) yerleştirdik (bunu biz böyle yaptık)." **Vallâhu gâlibun alâ emrihî ve lâkinne ekseren nâsi lâ**

[15] Yûsuf /19-20

ya'lemun:[16] "Allah işinde mutlaka galiptir; ama insanların çoğu bunu bilmez."

Ve lemmâ belega eşuddehû âteynâhu hukmen ve ilmâ: "Yusuf kemale erince ona hikmet ve ilim verdik." **Ve kezâlike neczîl muhsinîn**:[17] "İşte, biz muhsinleri böyle mükâfatlandırırız."

Peki, bu ayetten ne anlamamız gerekir?

Allah bir senaryo yazmıştır ve bu senaryonun gerçekleşmesi için de böyle olması gerekir; ama herkes kendi gönlüne, niyetine göre hareket eder dolayısıyla gönlündeki niyete göre kazanır veya kaybeder. Allah onların böyle yapacağını biliyordu. Bununla beraber bir de Allah bunu böyle takdir etmişti.

Herkesin hayatı da böyledir; yani, Allah herkes için bir hayat takdir etmiştir. Birinin kardeşleri onu kuyuya atsa da sonra o kişi köle diye satılsa da Allah'ın bunda mutlaka bir muradı vardır. Bu yüzden o ana bakıp hüküm vermek doğru değildir; çünkü Allah'ın ona yarın nasıl bir muamelede bulunacağını Allah'tan başka hiç kimse bilmez. Bunu kulun kendisi de bilmez; ancak Allah bir şekilde gösterirse bilir; yani Hz. Yusuf (a.s.)'a rüyada gösterdiği gibi göstermişse veya başka bir şekilde göstermişse bilir.

O hâlde başımıza bir şey geldiğinde sadece işi yapanları görmemek, bunun yerine "acaba Allah'ın bundaki muradı nedir" deyip bakmak gerekir; çünkü Allah **"Yusuf ve kardeşleri kıssasında isteyenler için (sizin için, iman edenler, anlamak isteyenler, aklını kullananlar için) ibretler (dersler, ayetler) vardır"**[18] buyurmuştu. Bu ayetten böyle yapmamız gerektiğini anlıyoruz. Bu durumda yapmamız gereken şey; Allah'ın buyurduğu üzere dersi alıp hikmetle bakmaktır.

[16] Yûsuf /21
[17] Yûsuf /22
[18] Yûsuf /7

Evet, Allah herkese bir senaryo yazmıştır ve her bir kul bu senaryoyu mutlaka oynayacak, kendisine takdir edilen şey mutlaka başına gelecektir. Önemli olan kulun o anda Allah'ın kendisine muamele ettiğini bilip rabbine güvenmesi, tevekkül etmesidir. Yoksa sadece sebebi görüp sebebin sahibini inkâr etmek, yok saymak; yani "şunlar şöyle yaptı, bunlar böyle yaptı ondan böyle oldu" demek doğru değildir. Hz. Yusuf (a.s.) da zaten böyle söylememişti. Hz. Yusuf, yaşadıklarının Allah'ın kendisi için takdiri olduğunu biliyordu. Allah'ın nasıl ki Hz. Yusuf (a.s.) için bir takdiri varsa aynı şekilde herkes için, her bir kul için de böyle bir takdiri vardır.

Allah bir de **ve kezâlike neczîl muhsinîn:** "İşte, biz muhsinleri (güzel yapanları) böyle mükâfatlandırırız" buyurmuştu. Allah, Hz. Yusuf (a.s.)'a ilim ve hikmet vermekle onu mükâfatlandırmıştır. Oysaki Hz. Yusuf (a.s.) henüz yaş olarak küçücüktür, hâl böyleyken nasıl güzel yapmış, neyle güzel yapmıştır?

Allah ezeli ilminde birinin daha doğmadan, dünyaya gelmeden önce de ne yapacağını, nasıl yapacağını, güzel mi veya çirkin mi yapacağını bilir. Bu yüzden ona dünya hayatında ona göre muamele eder ve onu buna göre imtihana tabi tutar; yani ona kazanma imkânları sunar. Yalnız, unutmamamız gereken bir şey vardır, Allah her bir kula mutlaka rahmetiyle muamele eder.

Allah ayet-i kerimede **"biz resullerimizi seçeriz"**[19] buyurmuştur. Allah, resullerini ezeli ilmine göre insanların arasından önceden seçip öyle göndermiştir. Bir şeyi seçebilmek için onun mutlaka yanında başka alternatiflerin de olması gerekir ki bu seçim olabilsin. Allah da ilmine göre; resullerini, insanların içinden kimin ne kadar güzel, ne kadar doğru yaptığını bildiği için seçer.

[19] Hacc /75

Allah kime nasıl bir muamelede bulunursa bulunsun, kulun anlaması gerekir ki Allah ona mutlaka ikram etmeyi, rahmet etmeyi dilemiştir. Allah onun kazanmasını istiyor, muameleyi de bundan dolayı yapıyor. Bu yüzden sadece içinde bulunulan ana göre bakarak "Hz. Yusuf'un hayatı sıkıntılıdır, sorunludur, kardeşleri onu dövmüş, kuyuya atmış, köle diye satılmış" demek, meseleye böyle bakmak doğru değildir. Şayet meseleye böyle bakılsa o hâlde günahsız bir çocuğa yapılan bu muamele çocuk için bir felaket demektir. O zaman da çocuğun "ben ne günah işledim de başıma bunlar geldi" demesi mi gerekir? -Elbette ki hayır. Bunun yerine "rabbimin bu imtihanlarda mutlaka bir muradı vardır" demesi gerekir; çünkü yapılan bu muameleler kulun günahından ya da yanlışından dolayı değildir. Allah'ın, kulu için hayrı, rahmeti murad etmesinden dolayıdır. Bu yüzden mü'min kardeşlerimiz veya insan kardeşlerimiz bizi satarsa, kuyuya atarsa, başkaları bizi köle diye götürüp satarsa endişe edip "niye bu böyle oldu" demeyelim. Aksine Allah'a bakıp "mutlaka rabbimizin bir muradı vardır" diyelim.

Evet, ayet devam ediyor. **Ve râvedethulletî huve fî beytihâ an nefsih:** "Evinde bulunduğu kadın onun (Yusuf'un) nefsinden murad almak istedi (Yusuf'la beraber olmayı diledi)." **Ve gallekatil ebvâbe ve kâlet heyte lek**: "Ve kapıları kilitledi sonra ona 'gel' dedi." **Kâle maâzallâhi innehu rabbî ahsene mesvây:** "(Yusuf onu reddedip) Dedi ki: Allah'a sığınırım. Bu evin sahibi uzun süre güzelce bana baktı." Böyle bir zulmü ona yapamam, bu ihanet olur, zulüm olur. **İnnehu lâ yuflihuz zâlimûn:**[20] "Muhakkak ki zalimler felah bulmazlar."

Ve lekad hemmet bih: "And olsun kadın ona meyletti." **Ve hemme bihâ:** "O da (Yusuf da) ona meyletmişti." **Lev lâ en raâ burhâne rabbih:** "Eğer rabbinin burhanını (işaretini) görmeseydi (o da bu tuzağa düşmüştü)." **Kezâlike li nasrife anhus sûe vel**

[20] Yûsuf /23

fahşâ': "Biz ondan kötülüğü ve fuhşu gidermek için böyle yaptık." **İnnehu min ibâdinâl muhlesîn:**[21] "Gerçekten o bizim ihlâslı kullarımızdandı."

Biri peygamber de olsa bu tür durumlarda bir beşer olarak gönlü kayabilir. Allah da zaten Hz. Yusuf (a.s.)'ın gönlünün kaydığını buyurmuştur; ama Hz. Yusuf (a.s.) gönlü kaymasına rağmen kendini hemen tutmuştur.

Peki, neye göre kendini tutmuştur?

Kim olduğunu, nerden geldiğini, nereye gideceğini, rabbinin kendisi üzerindeki muradını, rabbinin gönlüne vahyedişini hatırladı, bir de apaçık bir işaret, bir burhan gördü ki hemen akabinde "ben ne yapıyorum" deyip kendini tutarak kontrol etti. Demek ki mesele gönülden hiçbir şeyin geçmemesi değil kendini tutmayı, kontrol etmeyi bilmekmiş!

Allah Hz. Yusuf (a.s.)'ı neden koruduğunu da beyan ediyor. "**O, ihlâslı kullarımızdandı**." O zaman Allah'a karşı samimi olursak Allah bizi de korur, muhafaza eder.

Vestebekâl bâb: "(Bu arada) İkisi kapıya doğru koştular." Hz. Yusuf (a.s.) kapıya doğru kaçınca kadın da onu kovaladı. **Ve kaddet kamîsahu min dubur:** "Kadın onun gömleğini arkadan (çekip) yırttı." **Ve elfeyâ seyyidehâ ledâl bâb:** "Tam kapının yanında kadının kocasına rastladılar." Kadının kocası aynı zamanda Mısır'ın en ileri gelen veziridir. **Kâlet mâ cezâu men erâde bi ehlike sûen illâ en yuscene ev azâbun elîm:**[22] "(Kadın, kocasına) Dedi ki: Senin ailene kötülük yapmak isteyen birinin cezası nedir? Ya ona elim bir azap ile azap edeceksin (ona işkence yapacaksın) ya da onu zindana atacaksın." Kadın "bu senin ailene kötülük yapmak istedi" deyip Hz. Yusuf (a.s.)'a bir de iftira attı.

[21] Yûsuf /24
[22] Yûsuf /25

Kâle hiye râvedetnî an nefsî: "(Yusuf) Dedi ki: O benden murad almak istedi." Yani "o, yalan söylüyor. Benim peşimden o koştu, durum onun söylediğinin tam tersidir." **Ve şehide şâhidun min ehlihâ**: "Kadının akrabalarından bir şahid de şöyle şahitlik etti." **İn kâne kamîsuhu kudde min kubulin fe sadakat:** "(Kimin doğru söylediğine bakacağız) Eğer gömleği önden yırtılmışsa kadın doğru söylemiştir." **Ve huve minel kâzibîn:** "O (Yusuf) da yalancılardandır." **Ve in kâne kamîsuhu kudde min duburin fe kezebet ve huve mines sâdikîn:**[23] "Yok, gömleği arkadan yırtılmışsa (bu durumda) kadın yalan söylemiştir, o (Yusuf) da doğru söyleyenlerdendir." Arkadan yırtılmışsa kadın onu arkadan çekmiştir. Bu yüzden Yusuf doğru söylüyor demektir; ama önden yırtılmışsa bu durumda kadın doğru Yusuf ise yalan söylüyor demektir, dedi.

Gömleğin arkadan yırtıldığını görünce "kadın yalan söylüyor, Yusuf ise doğru söylüyor" dediler. Bu, doğru bir hükümdü. **Fe lemmâ raâ kamîsahu kudde min duburin kâle innehu min keydikun:** "(Kocası) Gömleğin arkadan yırtıldığını görünce dedi ki: Bu, kadınların yaptığı hiledir." **İnne keydekunne azîm**: "Gerçekten sizin hileniz çok büyüktür." Yani hem yanlış yapıyorsun hem de üstüne iftira atıyorsun.

Yûsufu a'rıd an hâzâ vestagfirî li zenbiki, inneki kunti minel hâtıîn:[24] "(Kadının kocası Yusuf'a dedi ki) Bu konuyu unut, kimse duymasın. (Kadına da) Sen de istiğfar et (mağfiret dile) çünkü sen günahkârlardan olmuşsun."

Bu olaya başkaları da şahit olmuştu. Şehrin kadınları da bunu duyunca dedikodu yapmaya başladılar. **Ve kâle nisvetun fîl medînetimra'etul azîzi turâvidu fetâhâ an nefsih:** "Şehirdeki bazı kadınlar dediler ki: Azizin karısı (kendi evindeki) o gençten

[23] Yûsuf /26-27
[24] Yûsuf /28-29

(delikanlıdan) murad almak istemiş." **Kad şegafehâ hubbâ:** "Onun (Yusuf'un) sevgisi onun bağrını yakmış." Kadının gözü onun sevgisiyle kör olmuş. **İnnâ le nerâhâ fî dalâlin mubîn:**[25] "Muhakkak ki biz onu apaçık bir dalâlette görüyoruz." Şehirde bu şekilde bir dedikodu yayıldı. Azizin karısı olan kadın Züleyha'dır.

Fe lemmâ semiat bi mekrihinne erselet ileyhinn: "Kadın (Züleyha) onların dedikodusunu duyunca onlara (bütün kadınlara) haber gönderdi (hepsini evinde misafir etti)." **Ve a'tedet lehunne mutteke'en:** "Onlara (minderler serip) dayanacakları yastıklar hazırladı." **Ve âtet kulle vâhidetin minhunne sıkkînâ:** "Ve her birine bir bıçak verdi." Bir de ellerine meyve verip "buyurun yiyin" dedi. **Ve kâletihruc aleyhinn:** "(Onlar meyveleri bıçakla soymaya çalışırken Yusuf'u çağırdı ve ona) Onların karşılarına çık, dedi." **Fe lemmâ re'eynehû ekbernehu:** "Onu (Yusuf'u) görür görmez (gözlerinde) büyüttüler." **Ve katta'ne eydiyehunn**: "Ve (kadınların) hepsi (Yusuf'u görünce) ellerini kesti." Kadınlar Hz. Yusuf'un güzelliğini görünce ne yaptıklarını bilmeden ellerini kestiler. Bu güzellik manevi bir güzelliktir. **Ve kulne hâşe lillâhi mâ hâzâ beşerâ:** "Kadınlar dediler ki: Hâşâ! Allah için bu bir beşere benzemiyor." **İn hâzâ illâ melekun kerîm:**[26] "Bu ancak kerim bir melektir." Allah'ın ikram ettiği bir melektir, dediler.

Bu güzellik manevi bir güzelliktir. Biz güzelliği çamurdan yapılmış güzellik olarak; yani bedenin güzelliği olarak zannediyoruz. Oysaki asıl güzellik manevi güzelliktir. Bu güzellik iç güzelliğin, manevi güzelliğin, ruhun güzelliğinin dışarı yansımasıdır. Ruhun bu güzelliği dışarı yansıyınca onu görenler mutlaka bunu fark eder. Elbette ki herkes kendine, kendi gönlündeki güzelliğe göre fark eder. İnsan kendi gönül bakışıyla baktığı için kendi kendini ne kadar bilmiş, tanımış, anlamışsa bu güzelliği de ancak o kadar görebilir. Misal; biri bakınca "bu bir

[25] Yûsuf /30
[26] Yûsuf /31

beşere değil bir meleğe benziyor" der, öteki ise bakar; ama hiçbir şey göremez, sadece çamuru; yani bedeni görür.

Kadınlar Hz. Yusuf (a.s.)'ı görünce ellerini kesmişti; ama bunun farkında değillerdi. Âlimlerimiz bu ayeti okuyup ölüm anındaki durumu tespit etmişlerdir. Bu yüzden de "Allah ölmek üzere olan bir mü'mine cenneti veya cemalini gösterir, böylelikle ölecek olan kişi ölüm acısını hissetmez" demiş, örnek olarak da bu ayeti göstermişlerdir. Evet, bu tespit güzel bir tespitti. Biri ölüm anında Allah'ın cemalini seyrederse gerçekten hiçbir şey hissetmez, o esnada cenneti de görse ruhu, bedenden ayrılırken bu güzelliğin karşısında yine hiçbir şey hissetmez. Allah'ın herkese muamelesi farklı farklıdır. Bu ayetlerden bir de bunu anlamak gerekir.

Kâlet fe zâlikunnellezî lumtunnenî fîh: "(Züleyha) Dedi ki: İşte, hakkında beni ayıpladığınız kimse budur." **Ve lekad râvedtuhu an nefsihî festa'sam:** "Doğrudur (gerçekten öyledir), ben kendisinden murad almak istedim (ben onu davet ettim) ama o bunu yapmaktan kaçındı." **Ve le in lem yef'al mâ âmuruhu le yuscenenne ve le yekûnen mines sâgırîn:**[27] "Yemin ederim ki o benim istediğimi (ona emrettiğimi) yapmazsa mutlaka zindana atılacak, hor ve hakir olacak."

Kâle rabbis sicnu ehabbu ileyye mimmâ yed'ûnenî ileyh: "(Bunun üzerine Yusuf) Dedi ki: Ya rabbim! Zindan benim için onların beni davet ettikleri şeyden daha sevgilidir." Yani onlara uyup yanlış yapmaktansa zindanı tercih ederim. Zindana gideyim; ama böyle bir yanlış yapmayayım, beni koru ya rabbi, dedi. **Ve illâ tasrif annî keydehunne asbu ileyhinne ve ekun minel câhilîn:** "Sen bunların (bu kadınların) hilelerini benden savmazsan ben onlara meylederim sonra cahillerden olurum (beni koru ya rabbi)." **Festecâbe lehu rabbuhu:** "Bunun üzerine rabbi ona

[27] Yûsuf /32

icabet etti." **Fe sarafe anhu keydehunn:** "Onların (kadınların) hilelerini ondan savdı (uzaklaştırdı)." **İnnehu huves semîul alîm:**[28] "Muhakkak ki Allah her şeyi işiten, her şeyi bilendir."

Hz. Yusuf (a.s.) böyle dua edince Allah da "tamam, yanlış yapmaktansa zindanı tercih ettin, o zaman buyur, haydi zindana git" deyip onun duasını kabul etti; yani onu bu şekilde kadınların şerrinden korudu.

Summe bedâlehum min ba'di mâ raevul âyâti le yescununnehu hattâ hîn:[29] "Bundan sonra Yusuf'un doğru söylediğini (kadınların yalan söylediklerini) bildikleri (gördükleri) hâlde yine de (dedikodunun olmaması için) bir süreye kadar onu (Yusuf'u) zindana atmayı tercih ettiler." Böylelikle Hz. Yusuf (a.s.)'ı zindana attılar.

Peki, buraya kadar olan bölümde neyi anlamak gerekir?

Demek ki herhangi bir yanlışa düşme tehlikesinde kendimize güvenmememiz, "beni koru, beni muhafaza et ya rabbi" deyip Allah'a sığınmamız gerekiyormuş! Bununla beraber yanlışa düşmeme karşılığında zindana girmek bile olsa zindanı tercih etmemiz gerekiyormuş! Eğer Allah, Hz. Yusuf (a.s.)'ı zindana attırıyorsa bunda mutlaka bir muradı vardır. Yoksa öyle gitsin zindanda yatsın diye onu zindana attırmamıştır.

Peki, Allah'ın, Hz. Yusuf (a.s.)'ı zindana atmasındaki muradı nedir?

Allah Hz. Yusuf'u zindanda yetiştirecek, büyütecek, hazırlayacak. Bir de Hz. Yusuf (a.s.)'ın zindandaki arkadaşları dışarı çıktıktan sonra ona yardım edecek. Söylemiştim senaryoyu Allah yazıyor. Allah her şeyi yazmış, hazırlamıştır, geriye kalan her şey

[28] Yûsuf /33-34
[29] Yûsuf /35

sadece sebeptir, vesiledir; ama elbette ki herkes kendisine yakışanı yapar.

Ve dehale meahus sicne feteyân:[30] "(Yusuf'u zindana attılar) Onunla beraber iki genç daha zindana atıldı." Bu arada Hz. Yusuf (a.s.) zindandakilere hizmet edip onların her türlü hizmetlerine koşuyordu. Zindanda bulunan en vahşi kişiler bile onu sevip takdir etti ve onu dinlemeye başladı. Hz. Yusuf (a.s.) zindana girer girmez "ben, Allah'ın resulüyüm" demedi, bunun yerine kendinden fedakârlık yaptı. Herhangi biri dayak yemesin diye kendisi dayak yemeyi tercih etti ve onlara hizmet etti. Böylelikle onların sevgisini kazandı. Böyle biri sevilmez mi!

Tabi, Hz. Yusuf (a.s.)'ın yaptığı bu fedakârlık onun elindeki bir şey değildi; yani fedakarlığı "ben böyle yapayım da beni sevsinler" diye yapmamıştı. Hz. Yusuf (a.s.)'ın zaten gönül hâli böyleydi. Her ne yaparsa yapsın rabbi için, rabbini sevdiği için ve rabbi için insanı sevdiğinden dolayı yapıyordu.

O iki genç Hz. Yusuf (a.s.)'a gelip "biz bir rüya gördük, rüyamızı yorumlar mısın" dediler. **Kâle ehaduhumâ innî erânî a'sıru hamrâ:** "Onlardan biri dedi ki: Ben rüyamda üzüm sıkıp şarap yaptığımı görüyorum." **Ve kâlel âharu innî erânî ahmilu fevka re'sî hubzen te'kulut tayru minh:** "Öteki de dedi ki: Ben de rüyamda görüyorum ki başımın üzerinde (tepsinin içinde) ekmek taşıyorum ve kuşlar o ekmekten yiyor." **Nebbi'nâ bi te'vîlihî, innâ nerâke minel muhsinîn:**[31] "Senin muhsinlerden olduğunu görüyoruz, onun için bu rüyamızı tabir et." Bu iki genç sarayda çalışan görevlilerdi. Biri krala, daha doğrusu firavuna ekmek yapıyordu, öteki de firavuna hem şarap yapıyor hem de yaptığı şarabı ona ikram ediyordu. İkisi de firavuna suikastla suçlanmış,

[30] Yûsuf /36
[31] Yûsuf /36

bu nedenle hapse gönderilmişti; ama bunu hangisinin yaptığı belli değildi.

Kâle lâ ye'tikumâ taâmun turzekânihî illâ nebbe'tukumâ bi te'vîlihî kable en ye'tiyekumâ: "(Yusuf onlara) Dedi ki: Size yemek gelmeden önce ben bu rüyanın tabirini yapacağım." **Zâlikumâ mimmâ allemenî rabbî:** "Bu (rüya ilmi) rabbimin bana öğrettiği bir ilimdir." Hz. Yusuf (a.s.) bundan sonra tebliğ etmeye, anlatmaya başladı. Onlar rüyanın tabirini sordu; ama Hz. Yusuf (a.s.) başka bir cevap verdi, dedi ki. **İnnî teraktu millete kavmin lâ yu'minûne billâh:** "Muhakkak ki ben Allah'a iman etmeyen kavmin dinini terk ettim." **Ve hum bil âhiratihum kâfirûn:**[32] "Onlar ahireti de inkâr ediyorlar." Aslında zindandakiler de Allah'a iman etmediği için bu sözü bir de onlara söyledi.

Vetteba'tu millete âbâî ibrâhîme ve ishâka ve ya'kûb: "(Yusuf dedi ki) Ben atalarım İbrahim'in, İshak'ın, Yakub'un dinine uydum." **Mâ kâne lenâ en nuşrike billâhi min şey':** "Bizim için Allah'a şirk koşmak olacak şey değildir." Ne ben, ne Yakup, ne İshak, ne de İbrahim Allah'a şirk koşarız. Bunlar benim babalarım, dedelerimdir, atalarımdır, ben de onların dinindeyim. **Zâlike min fadlillâhi aleynâ ve alân nâs:** "Bu bize ve insanlara Allah'ın bir ikramıdır (lütfudur)." Allah bizi ikram olsun, lütuf olsun diye insanlara göndermiştir. **Ve lâkinne ekseren nâsi lâ yeşkurûn:**[33] "Ama insanların çoğu şükretmez."

Yâ sâhibeyis sicn: "(Sonra dedi ki) Ey benim zindan arkadaşlarım!" **E erbâbun muteferrikûne hayrun emillâhul vâhıdul kahhâr:**[34] "Ayrı ayrı birçok rab mı daha hayırlıdır, yoksa vahid ve kahhar olan bir tek Allah mı (daha hayırlıdır)?" Gücü her şeye yeten, bütün güzelliklere sahip olan, dilediğini yapan bir tek

[32] Yûsuf /37
[33] Yûsuf /38
[34] Yûsuf /39

Allah mı hayırlıdır yoksa birçok puta tapmak, birçok ilah edinmek mi daha hayırlıdır!

Mâ ta'budûne min dûnihî illâ esmâen semmeytumûhâ entum ve âbâukum: "Sizin Allah'ı bırakıp da taptıklarınız sadece sizin ve atalarınızın (kendi kendinize bir şeyler üretip) kendilerine takmış olduğunuz isimlerden ibarettir." Allah'tan başka her neye tapılırsa tapılsın o tapılan batıldır. **Mâ enzelallâhu bihâ min sultân:** "Allah onlar hakkında hiçbir delil indirmemiştir." **İnil hukmu illâ lillâh:** "Hüküm sadece Allah'ındır." Allah "putlara veya başka şeylere âbd olun, tapın" diye herhangi bir ayet indirmemiştir. **Emere ellâ ta'budû illâ iyyâh:** "O kendisinden başkasına âbd olmamanızı emretmiştir." Allah sadece kendisine âbd olmanızı emretmiştir. **Zâliked dînul kayyim:** "İşte, dosdoğru din (dosdoğru yol, sırat-el mustakim) budur." **Ve lâkinne ekseren nâsi lâ ya'lemûn:**[35] "Ama insanların çoğu bunu bilmez."

Dikkat edilirse Hz. Yusuf (a.s.) hiç rüyanın tabirine girmedi bile! İlk önce onlara Allah'ın birliğini, Allah'a şirk koşmamayı anlatmaya başladı ve onları sadece Allah'a âbd olmaya davet etti. Bu durumda biri bize bir şey sorar, bizden bir şey öğrenmek isterse sorusuna cevap vermeden onu hemen davet edip tebliği yapmamız gerekiyormuş! Bu, sözü dolandırmak değildir. Bu bir imkândır ve bu imkânı değerlendirmek lazımdır. Biri sıradan bir soru dahi sorsa bunu fırsat bilip onu hakka davet etmeye ve kendisine hakkı anlatmaya çalışmamız gerekir. Yoksa ortada hiçbir şey yokken "gel sana Allah'ı anlatayım" demek doğru değildir.

Allah bize hikmet versin, ilim versin inşallah. Allah, Hz. Yusuf (a.s.)'a ilim ve hikmet verdiği için Hz. Yusuf böyle yapıyordu. Allah bizi de hikmet ehlinden, ilim ehlinden eylesin inşallah. Allah

[35] Yûsuf /40

bizi davet etmeyi, insanlara anlatmayı bilenlerden ve bunu Allah için yapanlardan eylesin inşallah.

Hz. Yusuf (a.s.) onlara "kendi kendinize isim verdiğiniz taşlar, putlar mı yoksa vahid ve kahhar olan bir tek Allah mı daha hayırlıdır" deyip onları imana davet edince, hakikati izah edip anlatınca ikisi de o anda iman etti. Elbette ki Hz. Yusuf (a.s.) sadece bu kadar anlatmamıştır, bunu onlara uzun uzun anlatmıştır. Allah sadece kısaca bir bölümünü bize beyan ediyor.

Hz. Yusuf (a.s.) davetini yaptıktan sonra daha yeni "arkadaşlar, şimdi sizin rüyanıza gelelim" deyip rüyalarını tabir etmeye başladı. **Yâ sâhıbeyis sicni:** "(Yusuf dedi ki) Ey zindan arkadaşlarım!" **Emmâ ehadukumâ fe yeskî rabbehu hamrâ:** "Sizden biriniz (o şarap sıktığını gören kişi) yine gidip efendisine şarap sunacak (saraydaki eski işine devam edecek)." **Ve emmâl âharu fe yuslebu fe te'kulut tayru min ra'sih:** "Diğeriniz de idam edilecek (asılacak) beynini de kuşlar yiyecek." **Kudiyel emrullezî fîhi testeftiyân:**[36] "Hakkında sorduğunuz iş kesinleşmiştir."

Hz. Yusuf (a.s.) rüyanın tabirini olduğu gibi söyledi. Bunun sebebi idam edilecek olan kişinin iman etmesi içindir; yani Hz. Yusuf (a.s.) ölecek olan o kişiye "bak, ahirete gidiyorsun! Seni buradan çıkardıklarında başına gelecek olan budur. Artık, Allah'a iman et. Bu işin hükmü verilmiştir ve bu hüküm böyledir. Artık bunun dönüşü yoktur. Sen bana sordun, ben de cevabını verdim, artık kendini hazırla" deyip onu ölüme hazırladı.

Ve kâle lillezî zanne ennehu nâcin minhumâzkurnî inde rabbik: "Kurtulacağını bildiği kimseye dedi ki: (Gittiğinde) Efendinin yanında (kralın yanında) beni hatırla." Ona, burada boşu boşuna, gereksiz yere yattığımı hatırlat. **Fe ensâhuş şeytânu zikre rabbih:** "Şeytan ona (Yusuf'u) efendisine hatırlatmayı

[36] Yûsuf /41

unutturdu." **Fe lebise fîs sicni bid'a sinîn:**[37] "Yusuf zindanda birkaç sene daha kaldı."

Dikkat edilirse Allah "ben ona unutturdum" demedi "şeytan ona unutturdu" dedi. Peki, bunun hikmeti nedir?

Yanlış olan bütün işlerin şeytana, doğru olan, güzel olan şeylerin de Allah'a mal edilmesi gerekir; yani yanlış bir şey olduğunda "şeytan yaptı" güzel bir şey olduğunda ise "Allah yaptı" dememiz gerekir. İşte, hikmeti budur.

Eğer Allah dilemeseydi şeytan ona unutturamazdı, Öyle değil mi! Dediğim gibi senaryo gereği bunun böyle olması gerekirdi.

Allah burada bize de bir şey öğretiyor. Hz. Yusuf (a.s.) o gence "beni efendinin yanında an, beni efendine hatırlat; yani efendin beni buradan çıkarsın" demişti. Hz. Yusuf (a.s.) bir an bile olsa Allah'a tevekkül etmeyi, Allah'ın kendisini gördüğünü, bildiğini ve bu senaryoyu Allah'ın hazırladığını unuttu. Elbette ki bu bir peygambere yakışmazdı, yaraşmazdı. Allah da ceza olarak şeytana müsaade etti, dolayısıyla şeytan da zindandan çıkan o kimseye bunu unutturdu; ama o bunu efendisine hatırlatsaydı da bir şey değişmeyecekti; çünkü daha senaryo tamamlanmamıştı, Hz. Yusuf (a.s.)'ın çıkmasına daha vakit vardı. Bunun üzerinden birkaç sene daha geçmesi, kralın bir rüya görmesi ve rüyanın tabiri için krala Hz. Yusuf (a.s.) hakkında haber gitmesi lazımdı ki işler başlasın.

Hz. Yusuf (a.s.) bir an bu hataya düştüğü için tövbe ve istiğfar edip rabbinden af diledi; ama iş işten geçmişti, bir kere bu sözü söylemişti.

Buradan anlamamız gereken şey; rabbimizi unutmamamız ve o dilemeden hiçbir şeyin olmayacağıdır. Bütün melikler, krallar

[37] Yûsuf /42

bir araya da gelse Allah izin vermeden onlar hiç kimseye fayda dokunduramaz, kimse Allah'ın takdir ettiği senaryonun dışına çıkamaz. Bu yüzden kendimizi hiç paralamayalım.

Rabbimizi unutup insanlardan medet umduysak bunun için rabbimizden af diliyor, mağfiret diliyoruz. Sadece sebebi, vesileyi görüp sebebin, vesilenin sahibini, rabbimizi unuttuysak rabbimizden af diliyor, mağfiret diliyoruz. Bizleri affet, mağfiret et ya rabbi!

Ve kâlel meliku innî erâ seb'a bakarâtin simânin ye'kuluhunne seb'un icâf: "(Sonra) Mısır'ın meliki (kralı) dedi ki: Rüyamda yedi tane şişman ineğin, yedi tane zayıf (cılız) ineği yediğini gördüm." **Ve seb'a sunbulâtin hudrin ve uhara yâbisât:** "Yedi tane yeşil başak, yedi tane de kuru başak gördüm." O kuru başaklar da yeşil başakları yiyordu. **Yâ eyyuhâl meleu eftûnî fî ru'yâye in kuntum lir ru'yâ ta'burûn:**[38] "Ey ileri gelenler (ey işi bilenler)! Eğer rüya tabir ediyorsanız, benim bu rüyamı da tabir edin (bu rüyamı halledin)." Rüya tabirini bilenler bu rüyamı tabir etsin. Ben bir rüya gördüm, bütün âlimler (rüya yorumcuları) gelsin bu rüyamı yorumlasın.

Hiç kimse bu rüyayı tabir edememiştir. Zaten edemez de; çünkü senaryo öyle yazılmış ve Hz. Yusuf (a.s.)'ın zindandan çıkma vakti gelmiştir.

Kâlû adgâsu ahlâm: "Dediler ki: Bunlar karmakarışık hayal unsurlarıdır." **Ve mâ nahnu bi te'vîlil ahlâmi bi âlimîn:**[39] "(Bu rüyalar nefsanidir) Biz böyle rüyaların yorumunu (tevilini) bilmeyiz." Krala şarap sıkan (şarap yapan) kişi o anda Hz. Yusuf (a.s.)'ın hem kendisinin hem de arkadaşının rüyasının tabirini yaptığını hatırladı. Onlara yapılan bu rüya tabiri de zaten olduğu gibi çıkmıştı. Aynen Hz. Yusuf (a.s.)'ın dediği gibi; arkadaşı idam

[38] Yûsuf /43
[39] Yûsuf /44

edilmiş ve kuşlar onun beynini yemişti. O da eski işine geri dönmüştü.

Ve kâlellezî necâ minhumâ veddekere ba'de ummetin ene unebbiukum bi te'vîlihî fe ersilûn:[40] "O ikisinden (zindandayken rüyasını anlatan iki gençten) kurtulan kişi uzun bir süre sonra (hemen o anda) onu hatırlayınca dedi ki: Ben size o rüyanın tabirini haber veririm, hemen beni gönderin." Siz bana müsaade edin, ben bu rüyanın yorumunu yapacak kimseyi biliyorum. Ona izin verdiler, o da hemen zindana gidip Hz. Yusuf (a.s.) ile görüşerek ona rüyayı anlattı. Hz. Yusuf (a.s.) da rüyanın yorumunu yaptı.

Yûsufu eyyuhâs sıddîku eftinâ fî seb'ı bakarâtin simânin ye'kuluhunne seb'un icâf: "(Dedi ki) Yusuf, ey doğru söyleyen! Yedi şişman ineğin yedi zayıf ineği yemesi hakkında bize bilgi ver." **Ve seb'ı sunbulâtin hudrin ve uhare yâbisât:** "Ve yedi yeşil başak ile yedi kuru başak (hakkında bize bilgi ver)." **Leallî erciu ilân nâsi leallehum ya'lemûn:**[41] "Umarım ki o insanlara doğru cevap ile dönerim, onlar da (senin kadrini) bilirler."

Kâle tezraûne seb'a sinîne deebâ: "(Yusuf) Dedi ki: Âdetiniz üzere yedi yıl (ürününüzü) ekin." **Fe mâ hasadtum fe zerûhu fî sunbulihî illâ kalîlen mimmâ te'kulûn**:[42] "Yiyeceğiniz az bir miktar hariç, biçtiklerinizi başağında bırakın."

Summe ye'tî min ba'di zâlike seb'un şidâd: "Sonra onun arkasından yedi kurak sene gelecek." **Ye'kulne mâ kaddemtum lehunne illâ kalîlen mimmâ tuhsinûn:**[43] "Saklayacağınız az bir miktar hariç, önce biriktirdiklerinizi yiyip bitirecek."

[40] Yûsuf /45
[41] Yûsuf /46
[42] Yûsuf /47
[43] Yûsuf /48

Yedi sene kıtlık olacak, kıtlık olmadan önce yedi sene boyunca eker, biçersiniz ve onu saklarsınız, saklamanız lazım. Sonra yedi sene boyunca kıtlık gelecek, kıtlıktan önceki topladıklarınızı kıtlık senelerinde yiyeceksiniz. **Summe ye'tî min ba'di zâlike âmun fîhi yugâsun nâsu ve fîhi ya'sırûn:**[44] "Sonra bunun ardından da bir yıl gelecek ki, o yılda insanlara (Allah tarafından) yardım olunacak ve o yılda (meyve suyu ve yağ) sıkacaklar."

Hz. Yusuf (a.s.)'ın arkadaşı geri gelip rüyanın yorumunu iletince Mısır'ın kralı Hz. Yusuf (a.s.)'ı getirmelerini söyledi. **Ve kâlel meliku'tûnî bih:** "Melik dedi ki: Onu bana getirin." Melik, Hz. Yusuf (a.s.)'ın doğru yorum yaptığını anladı, dolayısıyla "onu bana getirin" dedi. **Fe lemmâ câehur resul:** "Ne zaman ki elçi (Yusuf'a) gelince." **Kâlerci' ilâ rabbike fes'elhu mâ bâlun nisvetillâtî katta'ne eydiyehunn:** "(Yusuf) Dedi ki: Efendine dön ve ona ellerini kesen kadınların maksatları neydi, diye sor." **İnne rabbî bi keydihinne alîm:**[45] "Muhakkak ki rabbim onların hilesini çok iyi bilir." Yani bana hile yapılmıştır, onlar suçunu itiraf etmeyinceye, ben temize çıkmayıncaya kadar zindandan çıkmam, dedi. Resulullah (s.a.v.) Efendimiz bu ayeti okuduğunda *"Allah, Yusuf kardeşime rahmet etsin. Ben olsaydım hemen çıkardım"*[46] buyurmuştur.

Mısır'ın meliki de kadınları toplayıp onlara durumu sordu. **Kâle mâ hatbukunne iz râvedtunne yûsufe an nefsih:** "(Melik) Dedi ki: Yusuf'un nefsinden murad almak istediğiniz zaman derdiniz neydi?" **Kulne hâşe lillâhi mâ alimnâ aleyhi min sû':** "Onlar da dediler ki: Allah için biz onun hakkında bir kötülük (bir fenalık) bilmiyoruz." Yani o doğru söylüyor, biz Yusuf'tan o yanlışı

[44] Yûsuf /49
[45] Yûsuf /50
[46] Buharî/Enbiya: 11, Tefsir: 2/46; Müslim/İman: 238, Fezâil: 152; Îbn Mâce/Fiten: 23; Ahmed: 2/326

istemiştik; ama o bize uymadı. Biz de ona iftira attık, o da bu yüzden zindana atıldı. **Kâletimraetul azîzil âne hashasal hakku ene râvedtuhu an nefsih:** "Aziz'in hanımı dedi ki: İşte, şimdi hak yerini buldu. Ben onun nefsinden murad almak istemiştim." **Ve innehu le mines sâdikîn:**[47] "Muhakkak ki o doğrulardandır (söylediği doğrudur)."

Elçiler gelip Hz. Yusuf (a.s.)'a "durumun bundan ibarettir, suçlarını itiraf ettiler" diye haber verdi. **Zâlike li ya'leme ennî lem ehunhu bil gaybi ve ennallâhe lâ yehdî keydel hâinîn:**[48] "(Yusuf Dedi ki) Benim böyle yapmam, azizin yokluğunda ona hainlik etmediğimi ve Allah´ın hainlerin hilesini başarıya ulaştırmayacağını (herkesin) bilmesi içindi."

Beni büyüten, evinde kaldığım zata ihanet etmediğim, hainlik yapmadığım, hainlerden olmadığım anlaşılsın ve Allah'ın, hainlerin hilelerini muvaffakiyete eriştirmediği bilinsin diye bunu yaptım. Allah hainlik yapanların hainliğini sonuç itibariyle ortaya çıkarır ve o hainliği yapanları pişman eder, rezil rüsva ettirir.

Ve mâ uberriu nefsî: "(Yusuf bir de dedi ki) Ben nefsimi temize çıkarmıyorum." **İnnen nefse le emmâretun bis sûı illâ mâ rahime rabbî:** "Muhakkak ki nefis bütün şiddetiyle kötülüğü ister; ama rabbimin merhamet ettiği kimse hariç." Rabbimin merhametiyle, rahmetiyle muamele etmesi hariç, yoksa nefis bütün şiddetiyle kötülüğü emreder. **İnne rabbî gafûrun rahîm:**[49] "Rabbim ğafur ve rahimdir." Yani böyle bir yanlış olduysa ğafur ve rahim olan rabbimizden mağfiret dilememiz gerekir.

Biz de rabbimizden mağfiret diliyor, rahmet diliyoruz. Eğer bütün şiddetiyle kötülüğü emreden nefsin tuzağına düştüysek nefsimizi temize çıkarmıyor, kimseyi suçlamıyor, nefsimizi kınıyor

[47] Yûsuf /51
[48] Yûsuf /52
[49] Yûsuf /53

ve rabbimizden af ve mağfiret diliyoruz. Bizleri affet, mağfiret et ya rabbi!

Hükümdar, Hz. Yusuf (a.s.)'ı en yakınlarından yaptı. **Ve kâlel meliku'tûnî bihî estahlishu li nefsî:** "Melik dedi ki: Onu bana getirin, özel olarak yanıma alayım." **Fe lemmâ kellemehu kâle innekel yevme ledeynâ mekînun emîn:**[50] "Ne zaman onunla (Yusuf'la) konuşunca dedi ki: Şüphesiz bugün sen bizim katımızda mevki sahibi ve güvenilir birisin."

Kâlec'alnî alâ hazâinil ard: "(Yusuf) Dedi ki: Beni bu ülkenin hazineleri üzerine getir." **İnnî hafîzun alîm:**[51] "Çünkü ben iyi korurum (bu işi) iyi bilirim." Mısır'ın hükümdarı da Hz. Yusuf (a.s.)'a "bütün hazineler sana teslimdir" dedi.

Ve kezâlike mekkennâ li yûsufe fîl ard: "(Allah buyurdu ki) Böylece biz Yusuf'u o yere yerleştirdik." **Yetebevveu minhâ haysu yeşâ'**: "(Yusuf) Orada dilediği gibi tasarruf ediyordu." **Nusîbu bi rahmetinâ men neşâ':** "Biz rahmetimizi dilediğimiz kimseye nasip ederiz." **Ve lâ nudîu ecrel muhsinîn:** "(İşte, muhsinleri böyle mükâfatlandırırız) Muhsinlerin ecirlerini zayi etmeyiz." Sonra Allah oradaki kullarına rahmetiyle muamele edip Hz. Yusuf (a.s.)'ı onlara peygamber olarak gönderdi. Bu zahiri olarak güzel yapanlara, muhsinlere bizim muamelemizdir, buyurdu Allah. **Ve le ecrul âhırati hayrun lillezîne âmenû ve kânû yettekûn:**[52] "Elbette ki ahiretin mükâfatı iman edip muttaki olanlar için daha hayırlıdır (daha büyüktür)."

Bu arada Mısır halkı yedi sene boyunca ektiklerini depolayıp sakladı. Yedi yıl sonra da her tarafı kıtlık sardı; ama onlar tedbirlerini aldığı için kıtlıktan etkilenmediler. Hatta her yerden Mısır'a buğday istemeye gelindi. Hz. Yusuf (a.s.)'ın

[50] Yûsuf /54
[51] Yûsuf /55
[52] Yûsuf /56-57

kardeşleri de kıtlıktan etkilendiği için onlar da buğday istemeye geldiler. Hz. Yusuf (a.s.)'ın sadece on kardeşi buğday istemeye geldi. Hz. Yusuf (a.s.)'ın bir de aynı anneden olan Bünyamin adında bir kardeşi vardı. Diğer kardeşlerinin anneleri ise ayrıydı; yani hepsi ayrı ayrı annelerdendi.

Ve câe ihvetu yûsufe fe dehalû aleyh: "Yusuf'un kardeşleri geldiler ve onun yanına girdiler." **Fe arafehum ve hum lehu munkirûn:**[53] "O (Yusuf) onları tanıdı; ama onlar onu tanıyamamışlardı."

Ve lemmâ cehhezehum bi cehâzihim kâle'tûnî bi ahin lekum min ebîkum: "Yusuf onlara yüklerini hazırlatıp dedi ki: (Bir daha geldiğinizde) Babanızdan olan kardeşinizi de bana getirin." Babanız bir ananız ayrı olan kardeşinizi; yani Bünyamin'i de getirin. Hz. Yusuf (a.s.) bunu söylerken kendini tanıtmamıştı. Hz. Yusuf (a.s.) bir de onlara fazlasıyla ikramda bulundu. Ayetin devamı bunu beyan ediyor. **E lâ terevne ennî ûfîl keyle ve ene hayrul munzilîn:**[54] "Görmüyor musunuz, ben ölçeği tam dolduruyorum ve ben misafirperverlerin en iyisiyim."

Fe in lem te'tûnî bihî fe lâ keyle lekum indî ve lâ takrabûn:[55] "(Yusuf dedi ki: Bir dahaki gelişinizde) Onu bana getirmezseniz (haberiniz olsun ki) artık size ölçek (buğday) yoktur ve hiçbir şekilde bana yaklaşmayın."

Hz. Yusuf (a.s.)'ın kardeşlerinin bulunduğu kervan yola çıktı. **Ve kâle li fityânihic'alû bidâatehum fî rihâlihim:** "(Kardeşleri yola çıkınca Yusuf) Oradaki gençlere (görevlilere) dedi ki: Bunların sermayelerini yüklerinin içine geri koyun." **Leallehum ya'rifûnehâ izenkalebû ilâ ehlihim leallehum yerci'ûn:**[56] "Belki ailelerinin

[53] Yûsuf /58
[54] Yûsuf /59
[55] Yûsuf /60
[56] Yûsuf /62

yanına dönünce farkına varırlar ve belki geri gelirler." Sermayalerini yüklerinin içine geri koyun. Öyle ki farkına varsınlar ve bir daha gelsinler; çünkü paraları olmazsa bir daha buğday almaya gelmeyebilirler. Görevliler de onların parasını yüklerinin içine koydu.

Fe lemmâ raceû ilâ ebîhim kâlû yâ ebânâ munia minnâl keyl: "Onlar babalarının yanına döndüklerinde (babalarına) dediler ki: Ey babamız! Bizden ölçek (buğday) men edildi." **Fe ersil meanâ ehânâ nektel:** "Kardeşimizi (Bünyamin'i) bizimle gönder ki ölçek alalım." **Ve innâ lehu le hâfizûn:**[57] "Elbette ki biz onu koruyacağız." Kardeşimizi gelecek sefer beraberimizde götürmezsek artık bize buğday yoktur, buğday almaktan men edildik, bu yüzden mutlaka kardeşimizi beraberimizde götürmemiz lazım. Biz mutlaka onu koruyacağız, dediler.

Kâle hel âmenukum aleyhi illâ kemâ emintukum alâ ahîhi min kabl: "(Yakup) Dedi ki: Ben onu size nasıl emanet ederim! Ya bundan önce kardeşini emanet ettiğimde olan gibi olursa." Ben size nasıl güveneyim! Daha önce Bünyamin'in kardeşi Yusuf için size güvenmiştim, ne yaptığınızı biliyorsunuz, bu sefer size nasıl güveneceğim! Ben onu Allah'a emanet ediyorum. **Fallâhu hayrun hâfizâ:** "Allah en iyi koruyandır." **Ve huve erhamur râhimîn:**[58] "Ve o merhametlilerin en merhametlisidir."

Ve lemmâ fetehû metâahum vecedû bidâatehum ruddet ileyhim: "Derken yüklerini açtılar ve sermayelerini kendilerine geri verilmiş olarak buldular." **Kâlû yâ ebânâ mâ nebgî:** "(Yüklerinde paralarını da görünce) Dediler ki: Ey babamız! Daha ne isteriz?" **Hâzihî bidâatunâ ruddet ileynâ:** "İşte, sermayelerimiz de bize geri verilmiş." **Ve nemîru ehlenâ ve nahfazu ehânâ ve nezdâdu keyle beîr:** "Onunla yine ailemize yiyecek getirir,

[57] Yûsuf /63
[58] Yûsuf /64

kardeşimizi korur ve bir deve yükü (zahire) de fazladan alırız." **Zâlike keylun yesîr:**[59] "Çünkü bu (aldığımız) az bir miktardı."

Hz. Yusuf (a.s.)'ın kardeşleri yüklerinde paralarını da görünce "bak, paralarımızı da yüklerimizin içine geri koymuşlar, artık kardeşimizi de bizimle beraber gönder. Bu sefer az buğday almıştık, bir daha gidersek bu defa daha fazlasını alırız" dediler. Hz. Yakup (a.s.)'ın çocukları yemin içip hiçbir şekilde Bünyamin'in başına bir şey gelmeyeceğini söyleyip söz verdiler.[60]

Hz. Yakup (a.s.) buna müsaade edince hep beraber Mısır'a gittiler sonra Hz. Yusuf (a.s.) bir hile ile kardeşini yanında tuttu. Bunun üzerine kardeşleri Mısır'da bayağı bir sıkıntı yaşadı. Tabi ki bu da onların cezasıydı sonra Hz. Yusuf (a.s.) kendini onlara tanıttı ve "gidin, bütün aileyi alıp buraya getirin" dedi. Hz. Yusuf (a.s.) kardeşleri için Mısır'da ayrıca yerleşecekleri bir yer de hazırlamıştı.

Bir de Hz. Yusuf (a.s.)'ın üvey annesi aynı zamanda onun teyzesidir; yani Hz. Yusuf'un teyzesi de Hz. Yakub (a.s.)'ın hanımıdır. Hz. Yusuf (a.s.)'ın annesi Bünyamin'i doğururken vefat etmiş, bu nedenle teyzesi ona analık yapmıştı.

Evet, bütün ailesi Hz. Yusuf (a.s.)'ı görünce Mısır'ın bütün hazinesi, idaresi Hz. Yusuf (a.s.)'ın elinde olduğu için bu ihtişamın karşısında anası, babası, on bir kardeşi orada Hz. Yusuf (a.s.)'a secdeye kapandı. **Ve kâle yâ ebeti hâzâ te'vîlu ru'yâye min kabl**:[61] "Ve (Yusuf) dedi ki: Babacığım! İşte bu, önceki (gördüğüm) rüyanın tabiridir." Rabbim bana ben küçükken bu rüyayı göstermişti, bu gördüğüm o rüyanın hakikatidir.

Hz. Yusuf (a.s.)'ın kardeşleri o ana kadar tövbe ve istiğfar etmemişlerdi. Zaten Allah dilemeyince hiç kimse tövbe edemez,

[59] Yûsuf /65
[60] Yûsuf /66
[61] Yûsuf /100

istiğfar edemez, iman edemez. Bu yüzden "şu yanlışı yapayım sonra tövbe ederim" demek doğru değildir. Tövbe etmek Hz. Yusuf (a.s.)'ın kardeşlerine Mısır'a giderken yolculuk sırasında nasip oldu. Önce Hz. Yakup (a.s.) onları affetti, ondan sonra tövbe edebildiler; yani Hz. Yakup (a.s.) onları affetmeyene kadar tövbe edemediler; çünkü onlar sadece kardeşlerine değil aynı zamanda babalarına da zulmetmişlerdi.

Hz. Yusuf (a.s.)'ın kardeşleri, Bünyamin'i de Mısır'a götürünce Hz. Yusuf (a.s.) bir hile ile Bünyamin'i hırsızlık yapmış gibi gösterdi ve Bünyamin'i alıkoydu.[62] Kardeşleri durumu babalarına söyleyince Hz. Yakup (a.s.) büsbütün çöktü; çünkü Hz. Yakup (a.s.), Hz. Yusuf (a.s.)'dan sonra hasretini onunla gideriyordu. Mutlaka bunda da bir hikmet vardır; yani Allah, Hz. Yakup (a.s.)'a bir şey öğretiyor.

Bunun üzerine Hz. Yakup (a.s.)'ın gözlerine ağlamaktan dolayı beyazlık indi. Hz. Yusuf (a.s.) da kardeşlerine kuyuya attıkları Yusuf olduğunu söyleyip onları Mısır'a davet ettikten sonra Hz. Yakup (a.s.)'a görsün diye gözlerine sürmesi için gömleğini gönderdi.

Allah sınırsız ve mutlak sevilmeye layık olan tek zattır. Evladımız da olsa, hatta o, peygamber de olsa sevgisi mutlaka sınırlı olmalıdır; çünkü gönlümüzün, rabbimizle hoş olması, muhabbet hâlinde olması gerekir. Yoksa gönlümüz, evladımızla olursa Allah bunu affetmez. Hz. Yakup (a.s.) da zaten bunun cezasını çekmiştir. Elbette ki Hz. Yusuf (a.s.)'ın peygamber olduğunu biliyordu. Hz. Yakup (a.s.)'ın Hz. Yusuf (a.s.)'a olan sevgisi aslında Allah içindi; ama bu sevgi sınırı aşmıştı. Allah da bu yüzden onları ayırdı ve Hz. Yakup (a.s.)'ı yıllarca ağlattı, yetmedi, kendine gelip yanlışını anlamadığı için Allah Bünyamin'i de ondan aldı. Öyle ki Allah ayet-i kerimede onun bu hasretini anlatırken **"o**

[62] Yûsuf /70, 76

üzüntüden (ağlamaktan hasretten, feryattan) dolayı gözlerine beyazlık inmişti"[63] buyurdu.

Allah, ondan Bünyamin'i de aldığında Hz. Yakup (a.s.) bu olaylarda farklı bir şey olduğunu anladı; ama ne olduğunu tam olarak da bilemiyordu. Bu yüzden çocuklarına **"gidin Yusuf ve kardeşini araştırın"**[64] dedi. Bunun üzerine çocukları "sen aklını kaybetmişsin; yani biz yıllardır 'Yusuf yok, ölmüş, onu kurt yemiş' diyoruz, sen ise 'gidin onu araştırın' diyorsun" dediler.[65] Hz. Yakup (a.s.) "Yusuf ve kardeşini araştırın" dediyse demek ki onlara kavuşacağını da biliyordu.

Hz. Yakup (a.s.) ne zaman ki "ya rabbi! Benim sevdiğim sensin" deyip ikisini gönlünden çıkardı, sonra ikisine beraber kavuştu. Bunu söylemeyene kadar onlara kavuşamadı. Hatta Hz. Yusuf (a.s.)'a "neden bu kadar beklettin. İsteseydin yedi sene önce zindandan çıktığında, sana bu yetki verildiğinde babanı getirtebilirdin ya da gidip onu ziyaret edebilirdin" dediklerinde "emir, hüküm böyledir, ben karar vermiyorum" diyordu.

Bir de demek ki Hz. Yakup (a.s.)'ın bunu anlayana kadar yetişmesi, pişmesi, ağlayıp feryat etmesi gerekiyormuş! Hz. Yakup (a.s.) her ne kadar "ya rabbi! Onu senin için seviyordum" dediyse de bu sözü mazeret değildir; çünkü sevginin de bir sınırı vardır. Bu yüzden sınırı koymayı bilmediğimizde, sınırı aştığımızda bunun cezasını ağlamakla çekeriz. Allah burada bize bunu öğretiyor.

Bir de bütün bunlardan sonra Hz. Yusuf (a.s.)'ın duası vardır. **Ve rafea ebeveyhi alâl arş:** "Anasıyla babasını yüksek bir taht üzerine oturttu." **Ve harrû lehu succedâ:** "Ve hepsi birden onun için (Yusuf için) secdeye kapandı." **Ve kâle yâ ebeti hâzâ te'vîlu ru'yâye min kabl:** "Ve (Yusuf) Dedi ki: Babacığım! İşte bu

[63] Yûsuf /84
[64] Yûsuf /87
[65] Yûsuf /95

önceki (gördüğüm) rüyanın tabiridir." **Kad cealehâ rabbî hakkâ:** "Rabbim onu gerçekleştirdi." **Ve kad ahsene bî iz ahracenî mines sicni ve câe bikum minel bedvi min ba'di en nezegaş şeytânu beynî ve beyne ıhvetî:** "Doğrusu rabbim bana (çok şey) lütfetti; çünkü beni zindandan çıkardı ve şeytan benimle kardeşlerimin arasını bozduktan sonra sizi çölden getirdi." **İnne rabbî latîfun limâ yeşâ':** "Doğrusu rabbim dilediğine lütfunu ihsan eder." **İnnehu huvel alîmul hakîm:**[66] "Muhakkak ki o âlimdir, hakimdir."

Rabbi kad âteytenî minel mulki ve allemtenî min te'vîlil ehâdîs: "Rabbim! Gerçekten bana mülk verdin ve bana olayların (rüyaların) tevilini (tabirini) öğrettin." **Fâtıras semâvâti vel ard:** "(Ya rabbi)! Gökleri ve yeri yaratan sensin." **Ente veliyyî fîd dunyâ vel âhırah:** "Dünya ve ahirette benim dostum (sensin)." **Teveffenî muslimen ve elhıknî bis sâlihîn:**[67] "Benim canımı Müslüman olarak al ve beni salihler zümresine ilhak eyle."

Biz de aynı duayı yapıyor ve Hz. Yusuf (a.s.)'ın duasına "âmin" diyoruz.

Biz de bilmeden, anlamadan herhangi birinin sevgisini senin sevginin önüne koyduysak, onun sevgisi bizi meşgul ettiyse bunun için senden af diliyor, mağfiret diliyoruz ya rabbi! Bizleri affet, mağfiret et ya rabbi! Sevilmeye layık olan bir tek sensin, buna iman ettik ya rabbi!

Bu hitap Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'edir. **Kul:** "De ki." **Hâzihî sebîlî:** "İşte, benim yolum budur." **Ed'û ilâllâhi alâ basîrah:** "Ben basiret üzere Allah'a davet ederim." Görmek üzere Allah'a davet ederim. **Ene ve menittebeanî:** "Ben ve bana tabi olanlar (böyleyiz)." **Ve subhânallâhi ve mâ ene minel muşrikîn:**[68] "Allah subhandır ve ben müşriklerden değilim (de)."

[66] Yûsuf /100
[67] Yûsuf /101
[68] Yûsuf /108

Ben basiret üzere Allah'a davet ediyorum, de. Basiret; görmek demektir. Yani "ben görmek üzere, Allah'ın cemalini müşahade etmek üzere Allah'a davet ederim, ben ve bana tabi olanlar, ben ve beni temsil edenler, ben ve benim halifelerim böyleyiz, de." Bununla beraber "basiret üzere görmek" denince sakın Allah'ın cemalini müşahede etmeyi bir beşeri görmek gibi zannetmeyelim, bunu yanlış anlamayalım; çünkü o bundan münezzehtir, subhandır.

Allah akla, hayale gelmekten münezzehtir. Sadece Allah'ın nefhettiği ruh, Allah'ın cemalini müşahede etmeye güç yettirebilir. Basiret üzere görmek budur. Yoksa Allah herhangi bir şeyin görüldüğü gibi görülmekten münezzehtir, bundan subhandır.

Ve ben müşriklerden, Allah'a şirk koşanlardan değilim, de. Yani böyle iman etmez, insanları da basiret üzere Allah'a davet etmezsek, gerektiğinde davet ettiğimiz kişinin önüne her şeyi koyup onun nazarına sunmazsak mutlaka şirke düşer ve Allah'a şirk koşmuş oluruz. Bütün varlığı bir ayet olarak okumak, bütün hikâyeleri, meseleleri, kıssaları bir ibret dersi olarak anlamak basiretin ilk basamağıdır. Bütün varlığı Allah'ın ayeti olarak okuduğumuzda artık basiretle nazar etmeye başlamış oluruz.

Sadakallahulazim

Allah bizi bütün varlığı, meseleleri, olayları bir ayet olarak okuyanlardan eylesin inşallah. Allah bizi cemalini müşahadeyi yanlış anlayanlardan eylemesin, Allah bizi subhan olduğuna iman edenlerden eylesin inşallah. Allah bizi müşriklerden, Allah'a şirk koşanlardan eylemesin. Allah bizi bütün gönlüyle Allah'a dönenlerden, Allah'a âşık olanlardan ve bütün hayatını peygamberler gibi sadece ona âbd olarak yaşayanlardan eylesin inşallah.

Allah hepinizden razı olsun.

17.Bölüm

HİCR - EN'ÂM SÛRELERİ

EUZUBİLLAHİMİNEŞŞEYTANİRRACİM
BİSMİLLAHİRRAHMANİRRAHİM

Elhamdulillahi rabbil âlemin esselatu vesselamu aleyke ya seyyidel evveline vel ahirin ve ila cemiil enbiyayi vel murselin ve ila cemiil evliyayi vel hamdulillahi rabbil âlemin.

Allah'ın ayetlerine tövbeyle, istiğfarla, duayla, şükürle, hamdle, tesbihle cevap vermeye, bununla beraber Allah'a olan ahdimizi yenilemeye, imanımızı tazelemeye; yani mukabele yapmaya devam ediyoruz inşallah.

Ayetleri okuduğumuzda Allah'ın kendisini dinlemeyenleri, ayetlerini ciddiye almayanları, yalan sayanları, ayetler yokmuş gibi konuşanları, düşünenleri, hayatını bu şekilde yaşayanları kul olarak kabul etmediğini görürüz. Bu hem geçmişteki ümmetler için hem de kıyamete kadar gelecek olan bütün insanlar için böyledir. Allah kendisini dinlemeyenler hakkında **"onlar ayetlerimizi yalan sayarlar, ciddiye almazlar (yani beni ciddiye almazlar)"**[1] buyurmuştur. Bu yüzden istediğimiz kadar bilgi sahibi olalım, birkaç üniversite bitirelim, yüzlerce, binlerce kitap okuyalım Allah'ın ayetlerini okuyup anlamazsak Allah bizi âlim olarak kabul etmez, aksine bize sadece "cahil" der.

Kul, rabbini dinlemez ve rabbinin ne demek istediğini anlamazsa rabbini tanıması mümkün olmaz. Mesela; biriyle ne kadar çok konuşur, sohbet edersek onu o kadar tanır, o kadar anlarız, aynı şekilde sevilmeye layık olduğu kadarıyla da onu severiz, dolayısıyla o kişi bize sohbet ettiğimiz, muhatap olduğumuz kadar yakın olur. Şayet o tehlikeli biriyse bu defa da ondan uzak dururuz.

[1] En'âm /33, 39

Allah, kitabını gönderip vahyini indirmekle bize en büyük lütufta bulunmuştur. Zaten Allah da böyle söylüyor! Kim ayetlerimizden yüz çevirirse şerefine yüz çevirmiştir. Ayetlerimden yüz çevirenler benden yüz çevirmiş, dolayısıyla kendi şerefine yüz çevirmiştir, buyuruyor. Başka ayet-i kerimede ise **"(Karanlıkta görsün diye, her şeyi anlasın diye) Ona bir nur indirmişiz."**[2] Yani biri bu nurdan yüz çevirirse karanlıkta kalır, buyurmuştur.

Eğer Allah'ın vahyini anlamazsak bu durumda kendi kendimize bir şeyler anlamaya çalışırız ya da başkalarından, başka kitaplardan öğrenmeye çalışırız ki bu öğrendiklerimiz de hak olmaz, hakikat olmaz. Allah, ona "zan" demiş, bu nedenle ayet-i kerimede "onlar öyle zannettiler"[3] buyurmuştur.

Evet, bu sohbetimizde mukabelemize Hicr Sûresi'yle devam edeceğiz inşallah.

EUZUBİLLAHİMİNEŞŞEYTANİRRACİM
BİSMİLLAHİRRAHMANİRRAHİM

HİCR SÛRESİ

Elif lâm râ. Tilke âyâtul kitâbi ve kur'ânin mubîn: "Elif lâm râ. Bunlar kitabın, Kur'an'ın açıklayan ayetleridir." **Rubemâ yeveddullezîne keferû lev kânû muslimîn:** [4] "Kâfir olan kimseler zaman zaman 'keşke biz de Müslüman olsaydık' diye temenni ederler."

[2] Nûr /40, Nisa /174
[3] Necm /28, Yûnus/36
[4] Hicr /1-2

Zerhum ye'kulû ve yetemetteû ve yulhihimul emel: "Bırak onlar yesinler (içsinler), zevke dalsınlar ve emelleri onları oyalasın." Onlar kendi kendilerini dünyayla, dünya hayatıyla oyalasınlar. **Fe sevfe ya'lemûn:** "İleride bilecekler." Onları niçin yarattığımızı, ne yapmaları gerektiğini ilerde anlayacaklar. **Mâ tesbiku min ummetin ecelehâ ve mâ yeste'hırûn:**[5] "Hiçbir ümmet kendi ecelinin önüne geçemez (ne geciktirebilir) ve ne de (ecelini) öne alabilir."

İnnâ nahnu nezzelnâz zikre ve innâ lehu le hâfizûn:[6] "Muhakkak ki bu zikri (Kur'an'ı) biz indirdik ve onu koruyacak olan da biziz."

Pişman olmamak için hayatı yaşarken Allah'ın emrettiği gibi yaşamak gerekir. Yoksa öldükten sonra "keşke" demenin hiçbir manası yoktur.

Allah bizi Kıyamet günü "keşke" diyen kullarından eylemesin. Kıyamet günü kaybettiğinden dolayı "keşke ben de Müslüman olsaydım, Allah'a teslim olsaydım" diyenlerden eylemesin. Bugünden "ben rabbime teslim oldum" deyip Allah'a teslim olan kullarından eylesin. Kur'an'ı Allah'ın indirdiğine bununla beraber onu Allah'ın koruduğuna iman edenlerden eylesin. Allah bizi Kur'an'dan şüphe duyanlardan, vesvese üretenlerden eylemesin inşallah.

Ve lekad alimnâl mustakdimîne minkum ve lekad alimnâl muste'hırîn:[7] "And olsun biz, sizden önce gelip geçenleri de biliriz, geri kalanları da biliriz." And olsun ki Allah yolunda kimin çabasını, gayretini sarf edip önde olmak istediğini, kimin de Allah yolunda hizmet etmeyip geride kalmak istediğini, yarışmak istemediğini biliyoruz.

[5] Hicr /3, 5
[6] Hicr /9
[7] Hicr /24

Ve inne rabbeke huve yahşuruhum: "Muhakkak ki rabbin (o gün) hepsini (huzurunda) toplayacak." **İnnehu hakîmun alîm:**[8] "Şüphesiz Allah hakim ve âlimdir." Allah her şeyi bilen ve her şeyi hikmetle yapandır.

Kâle rabbi bi mâ agveytenî le uzeyyinenne lehum fîl ard: "(İblis) Dedi ki: Rabbim! Beni azdırmana karşılık ben de yeryüzünde onlara (günahları) süsleyeceğim." **Ve le ugviyennehum ecmeîn:** "Ve onların hepsini azdıracağım." **İllâ ıbâdeke minhumul muhlasîn:** "Ancak onlardan ihlâslı kulların müstesna." **Kâle hâzâ sırâtun aleyye mustekîm:**[9] "(Allah) Buyurdu ki: İşte bana varan dosdoğru yol budur."

Dünyanın kendisine süslü görüldüğü kimseler şeytanın tuzağına düşmüştür. O süse kapılmayanlar, dosdoğru yolda olanlar ise Allah'ın ihlâslı kullarıdır, dünyanın zevkine, süsüne kapılmayanlardır.

İnne ıbâdî leyse leke aleyhim sultân: "Senin benim kullarım üzerinde hiçbir etkin (yetkin) yoktur." **İllâ menittebeake minel gâvîn:** "Azgınlardan sana uyanlar dışında." Ancak o haddini aşanlar, ayetlerimizi ciddiye almayanlar sana tabi olup senin peşinden gelirler. **Ve inne cehenneme le mev'ıduhum ecmaîn:**[10] "Şüphesiz ki onların hepsine vaad edilen yer cehennemdir."

Lehâ seb'atu ebvâb: "Onun (cehennemin) yedi kapısı vardır." **Li kulli bâbin minhum cuz'un maksûm:**[11] "Her bir kapıya ayrılmış topluluklar (kavimler, cemaatler) vardır." Bu kapılar her birinin işlediği amele göredir.

İnnel muttekîne fî cennâtin ve uyûn: "Allah'a karşı takva sahibi olanlar ise cennetlerde, pınar başlarındadır." **Udhulûhâ bi**

[8] Hicr /25
[9] Hicr /39-41
[10] Hicr /42-43
[11] Hicr /44

selâmin âminîn: "(Onlara) Oraya selametle ve güven içinde girin (denilir)." **Ve neza'nâ mâ fî sudûrihim min gıll:** "Biz, onların gönüllerindeki kini söküp attık." **Ihvânen alâ sururin mutekâbilîn:** "(Onlar) Kardeşler olarak tahtlar üzerinde karşı karşıya otururlar." **Lâ yemessuhum fîhâ nasab:** "Onlara orada bir yorgunluk dokunmaz." **Ve mâ hum minhâ bi muhracîn:** "Ve onlar oradan çıkarılmazlar." **Nebbî' ibâdî ennî enel gafûrur rahîm:**[12] "(Bununla beraber) Kullarıma haber ver ki ben ğafur ve rahimim." Kullarım şimdiye kadar yanlış yapmışlarsa tövbe etsinler, mağfiret dilesinler ve rablerinin ğafur ve rahim olduğunu unutmayıp rablerinin rahmetinin içine girsinler.

Birilerine karşı gönlümüzde kin, nefret, haset varsa bunun için rabbimizden af diliyor, mağfiret diliyoruz. Göğsümüzdeki kini (ğili), sıkıntıyı gider ya rabbi! Bizi cennet ehlinden eyle ya rabbi! Dünyadayken gönlü cennet olanlardan eyle ya rabbi! Va'dettiğin cenneti ikram eyle ya rabbi! Bizi şeytana uyanlardan eyleme ya rabbi! Şeytanlarla beraber eyleme ya rabbi! Şeytanın verdiği vesveseye kapılanlardan eyleme ya rabbi! Şeytanın peşinden gidenlerden eyleme ya rabbi! Şeytana kardeş olanlardan eyleme ya rabbi!

Ve lekad âteynâke seb'an minel mesânî vel kur'ânel azîm: "And olsun ki sana Kur'an'ı, bir de tekrar tekrar okunan yedi ayeti (Fatiha'yı) verdik." Kuran-ı Azim'i, ayrıca bir de Fatiha'yı verdik, buyurdu Allah; çünkü Fatiha Kur'an'ın özüdür, özetidir. **Lâ temuddenne ayneyke ilâ mâ metta'nâ bihî ezvâcen minhum:** "O dünya hayatından faydalandırdığımız birtakım kimselerin elindekilerine bakma." Sana düşen; rabbinin vahyine uymaktır. Onların malları, evlatları, zevceleri var diye ellerindekine göz dikme. Hatta onlar mü'minlerle, ahireti isteyenlerle alay edebilirler, sen onlara bakma. **Ve lâ tahzen aleyhim:** "Sen onlar

[12] Hicr /45-49

hakkında mahzun olma." **Vahfıd cenâhake lil mu'minîn:**[13] "Sen mü'minler için şefkat kanadını ger (onlarla beraber ol)."

Allah bizi mü'minlere şefkat kanadını gerenlerden, mü'minlerle beraber olanlardan eylesin. Allah bizi dünya hayatından, dünyanın süsünden, ziynetinden istifade ettirdiği kimselerin ellerindekine göz dikenlerden eylemesin. Onlara bakıp onları sanki nimet içindeymişler, kazanmışlar gibi görenlerden eylemesin. Allah bizi hakikati görenlerden eylesin. Ahireti, ebedi hayatı, Allah'ın rızasını isteyenlerden eylesin. Allah bizi kendinden başka tarafa döndürmesin inşallah.

EN'ÂM SÛRESİ

Elhamdu lillâhillezî halakas semâvâti vel ard: "Hamd, gökleri ve yerleri yaratan Allah'a mahsustur (Allah'a aittir)." **Ve cealez zulumâti ven nûr:** "(O) Karanlıkları ve aydınlıkları yaratandır." **Summellezîne keferû bi rabbihim ya'dilûn:**[14] "Yine de kâfirler (bunu anlamayanlar, karanlıkta kalanlar başka şeyleri) rableriyle denk tutuyorlar." Yani Allah'la beraber başka rabler ediniyorlar. Rabb aynı zamanda mürebbi, terbiye eden demektir. Bu durumda Allah'ın terbiyesini değil de başkalarının terbiyesini kabul ettiysek rabbimizle beraber başka rabler edinmiş oluruz.

Allah bize "şöyle yapmanız, şöyle düşünmeniz, şöyle de yapmamanız lazım" deyip bizi Kur'an'ıyla, vahyiyle terbiye eder. Aynı şekilde örnek olarak önümüze peygamberini koyup "onun gibi olmanızı istiyorum" der ve bizi resulüyle terbiye eder. Hâl böyleyken Allah'ın terbiyesini kabul etmeyenler mü'min olmaz, aksine Allah onlar için "kâfir" demiştir.

[13] Hicr /87-88
[14] En'âm /1

Resulullah (s.a.v.) Efendimiz *"beni rabbim terbiye etti, ne güzel terbiye etti"*[15] buyurmuştur. Dolayısıyla Allah'ın terbiyesini kabul edenler Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'i örnek alanlardır. Bu durumda Allah'ın terbiyesinden geçip Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'i kendisine örnek almayanlar; yani Allah'ın terbiyesini beğenmeyip bunu kazanmak için çaba, gayret sarf etmeyenler rabbiyle beraber başka rabler edinmiş olurlar. Allah da onların kâfir olduğunu buyurdu.

Allah bizi terbiyesini kabul edenlerden eylesin. Allah'tan başka rabler edinmeyenlerden eylesin. Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'i kendisine örnek, önder, rehber olarak kabul edenlerden ve resulüne tabi olanlardan eylesin inşallah.

Kul li men mâ fîs semâvâti vel ard: "De ki: Göklerde ve yerde olan şeyler kimindir?" **Kul lillâh**: "De ki: Allah'ındır." **Ketebe alâ nefsihir rahmeh:** "Allah, rahmeti zatına yazdı." **Le yecmeannekum ilâ yevmil kıyâmeti lâ raybe fîh:** "Kendisinde şüphe olmayan o Kıyamet gününde Allah mutlaka sizi (huzurunda) toplayacaktır." **Ellezîne hasirû enfusehum fe hum lâ yu'minûn:**[16] "O iman etmeyenler kendi nefislerine (kendi kendilerine) yazık edenlerdir." Göktekilerin, yerdekilerin Allah'a ait olduğuna iman etmeyenler kendi kendilerine yazık edenlerdir.

Allah'ın bize gökte ve yerde emanet olarak, imtihan olarak verdiği şeylerin Allah'a ait olduğunu kabul etmediysek ve onları kendimize ait zannettiysek rabbimizden af diliyor, mağfiret diliyoruz. Allah, rahmeti zatına yazdığını buyurduğu hâlde rabbimizi rahman ve rahim olarak kabul edemediysek, bundan şüpheye düştüysek, şeytanın verdiği vesveseye kapılıp "rabbimiz bize rahmet etmez, rabbimiz bize rahmet etmiyor" gibi bir fikre,

[15] Süyûtî, el-Câmiu's-Sağîr, I, 12
[16] En'âm /12

düşünceye kapıldıysak rabbimizden af diliyor, mağfiret diliyoruz. Bizleri affet, mağfiret et ya rabbi!

Kul eyyu şey'in ekberu şehâdeh: "De ki: Şahitlik yönünden hangisi daha büyüktür?" **Kulillâhu şehîdun, beynî ve beynekum:**[17] "De ki: Allah benimle sizin aranızda şahittir." Bu Kur'an'ın, Allah'ın kelamı olduğuna, resulünün de Allah'ın resulü olduğuna Allah şahittir. Bütün insanlar, bütün varlık, bütün cinler hepsi bunun böyle olmadığını söylese de onların böyle söylemesi Allah'ın şahadeti karşısında hiçbir mana ifade etmez.

Ve ûhiye ileyye hâzâl kur'ânu li unzirakum bihî ve men belag: "(Onlara de ki) Allah bu Kur'an'ı bana vahyetti. Onunla hem sizi uyarayım (Allah'ın bana vahyettiklerini size haber vereyim) hem de ulaşabildiğim herkese bunu ulaştırayım diye (bu Kur'an'la onları uyarayım diye Allah Kur'an'ı indirdi)." **E innekum le teşhedûne enne meallâhi âliheten uhrâ:** "Siz Allah ile beraber başka ilahlar olduğuna gerçekten şahitlik ediyor musunuz?" **Kul lâ eşhed:** "De ki: Ben şehadet etmem." **Kul innemâ huve ilâhun vâhid:** "De ki: Bir tek ilah olan Allah'tır." Eğer Allah ile beraber başka bir ilah edinirseniz ben buna şahitlik etmem; çünkü bir tek ilah olan Allah'tır. **Ve innenî berîun mimmâ tuşrikûn:**[18] "Muhakkak ki ben sizin Allah'a şirk koştuklarınızdan beriyim."

Allah'tan başka kuvvet ve kudret sahibi, mülkün sahibi yoktur. Mülk onundur, biz de onun kullarıyız, ona aidiz. Bu yüzden rabbimiz bize her neyi vahyettiyse hepsi için "işittik ve itaat ettik" diyoruz. Herhangi bir şekilde hiç kimseye, hiçbir şeye güç, kuvvet vermiyoruz. Rabbimiz buna şahit olsun.

Ellezîne âteynâhumul kitâbe ya'rifûnehu kemâ ya'rifûne ebnâehum: "Kendilerine kitap verdiklerimiz (Yahudiler olsun, Hristiyanlar olsun, diğerleri olsun), onu (peygamberleri) oğullarını

[17] En'âm /19
[18] En'âm /19

tanır gibi tanırlar." **Ellezîne hasirû enfusehum fe hum lâ yu'minûn:**[19] "Onlar kendi nefislerine (kendilerine) yazık edenlerdir. Onlar iman etmezler." Onlar daha önce de kendi peygamberlerine iman etmemişlerdi. Şayet iman etselerdi peygamberimize de iman ederlerdi.

Ve men azlemu mimmenifterâ alâllâhi kezibâ: "Allah'a karşı yalan söyleyenden (Allah'a iftira atandan) daha zalim kim vardır." **Ev kezzebe bi âyâtih:** "Ya da onun ayetlerini yalanlayandan (daha zalim kim vardır)!" **İnnehu lâ yuflihuz zâlimûn:**[20] "Muhakkak ki zalimler asla felaha (kurtuluşa) eremezler."

Ve yevme nahşuruhum cemîan summe nekûlu lillezîne eşrakû eyne şurekâukumullezîne kuntum tez'umûn: "O gün (Kıyamet günü) hepsini huzurumuzda toplayacağız ve onlara diyeceğiz ki: Nerede Allah'a ortak olduğunu iddia ettikleriniz?" Allah'ın kelamını değil de kendilerini dinlediğiniz o ilahlarınız nerede? **Summe lem tekun fitnetuhum illâ en kâlû vallâhi rabbinâ mâ kunnâ muşrikîn:** "Onlar da mazeret olarak diyecekler ki: (Gayemiz onlara tapmak, âbd olmak değildi, gayemiz 'Allah' demekti) Rabbimiz Allah hakkı için biz müşriklerden değildik." Yani onlardan sadece dinimizi öğrendik. Yoksa onları ilah edinmedik, onlara tapmadık gayemiz sadece "Allah" demekti, diyecekler. **Unzur keyfe kezebû alâ enfusihim ve dalle anhum, mâ kânû yefterûn:**[21] "Bak, kendi nefislerine karşı nasıl da yalan söylüyorlar. (Allah'a) İftira edip durdukları şeyler (ilahlar) kendilerini nasıl da yüz üstü bıraktı."

Allah, vahyini dinlemeyenler için böyle söyledi; yani "beni dinleyeceksiniz" buyurdu. Bu yüzden Allah, dinin başka yerden öğrenilmesini asla kabul etmez ve bundan razı olmaz. Biri dinini

[19] En'âm /20
[20] En'âm /21
[21] En'âm /22-24

Allah'ın vahyi dışında başka bir yerde öğrenmeye çalıştığı takdirde gayesi "Allah" demek olsa bile Allah bunu şirk olarak kabul eder ve ona "senin söylediğin yalandır" der. Böyleleri aslında işlerine öyle geldiğinden dolayı başkalarını dinlerler. Elbette ki bilmeyenler müstesna! Zaten Allah her zaman için bilmeyenleri istisna etmiş ve "bilmeyenler müstesna" buyurmuştur. Onlar da anlayıncaya, Allah onlara öğretinceye kadar istisnadadır.

Allah demek maksadıyla dinimizi başka yerden öğrenmeye çalıştıysak bundan dolayı rabbimizden af ve mağfiret diliyoruz. Bilmemiz lazım ki bu, rabbimizin gazap ettiği bir şeydir. Rabbimizin gazabından onun rahmetine sığınıyoruz.

Ve lev terâ iz vukıfû alân nâr: "(Böyle yapanları) Onları ateşin karşısında durdukları vakit bir görsen." **Fe kâlû yâ leytenâ nureddu ve lâ nukezzibe bi âyâti rabbinâ:** "Diyecekler ki: Keşke geri çevrilsek de rabbimizin ayetlerini yalan saymasak (yalanlamasak)." **Ve nekûne minel mu'minîn:** "Ve (keşke) biz de mü'minlerden olsak." Allah'a, ayetlere iman edenlerden, Allah'ı, Allah'ın vahyini sevenlerden olsak, diyecekler. **Bel bedâ lehum mâ kânû yuhfûne min kabl:** "Hayır, onların önceden gizlemiş oldukları şeyleri açığa çıktı." **Ve lev ruddû le âdû li mâ nuhû anhu ve innehum le kâzibûn:**[22] "Tekrar geri gönderilseler bile (onlara bu imkânı versek bile) yine men edildikleri şeyi yapmaya dönerler (işledikleri kötülükleri yapmaya yine devam ederler). Muhakkak ki onlar yalancıdırlar." Allah onların gönlündekini bilir.

Aslında onlar yalancı olduklarını, ayetlere iman etmediklerini şimdi de bilirler. Zaten Allah'ın vahyini öğrenmek işlerine gelmediği için dini başkalarından öğrenip "ben de falan taraftayım, falan âlimin söylediğini kabul ediyorum" derler. Bu yüzden "yalan söylüyorlar, onları geri göndersek bile aynı kötülüğü yapmaya devam ederler" buyurdu Allah.

[22] En'âm /27-28

Allah her şeyi apaçık beyan etmiştir, dolayısıyla kuluna her şeyi öğretmeden onu sorumlu tutmaz.

Allah bizi kendi kendine yalan söyleyenlerden, kendi kendini kandıranlardan eylemesin. Allah'ın dininden başka din, kitabından başka kitap, resulünden başka önder, örnek ve rehber arayanlardan eylemesin. Allah bizi resulünden başkasına tabi olanlardan eylemesin inşallah.

Allah onların dünya hayatıyla aldandıklarını beyan eder. **Ve kâlû in hiye illâ hayâtunâd dunyâ:** "Dediler ki: Dünya hayatımızdan başka bir hayat yoktur." **Ve mâ nahnu bi meb'ûsîn**:[23] "Ve bizler diriltilecek değiliz." Onlar ahiret yokmuş gibi kendilerini dünya hayatıyla aldattılar.

Ve lev terâ iz vukıfû alâ rabbihim: "Rablerinin huzurunda durdukları vakit onların hâllerini bir görsen!" **Kâle e leyse hâzâ bil hakk:** "(Allah onlara) Buyurur: Nasıl, bu hak değil miymiş?" Allah "benim söylediklerim hak değil miymiş" diye sorar. **Kâlû belâ ve rabbinâ:** "Onlar da diyecekler ki: Evet, rabbimize yemin ederiz ki haktır." **Kâle fe zûkûl azâbe bimâ kuntum tekfurûn:**[24] "(Allah da onlara) Diyecek ki: O zaman hakikati (ayetlerimi) örtmeniz (yok saymanız) sebebiyle azabı tadın."

Kad hasirallezîne kezzebû bi likâillâh: "Allah'ın huzuruna çıkacaklarını yalan sayanlar mutlaka ziyana uğramıştır." **Hattâ izâ câethumus sâatu bagteh:** "Onlara o saat (ölüm) ansızın geldiği zaman." **Kâlû yâ hasratenâ alâ mâ farratnâ fîhâ:** "Diyecekler ki: Orada (dünyada) yaptığımız bu yanlış şeylerden (hatalarımızdan) dolayı bize yazıklar olsun!" **Ve hum yahmilûne evzârehum alâ zuhûrihim:** "Onlar günahlarının yüklerini sırtlarında taşırlar." **E lâ**

[23] En'âm /29
[24] En'âm /30

sâe mâ yezirûn:[25] "Yüklendikleri yük ne kötüdür!" Bu yük zahiri günahların yükü değil, Allah'ın ayetlerine şirk koşma yüküdür.

Ve mâl hayâtud dunyâ illâ leibun ve lehv: "Dünya hayatı hiçbir şey değildir; ancak oyun ve eğlenceden ibarettir." Dünya hayatı; Allah'tan, ahiretten bağımsız olunca oyun ve eğlenceden başka bir şey değildir. **Ve led dârul âhiretu hayrun lillezîne yettekûn:** "Elbette ki ahiret yurdu muttakiler için daha hayırlıdır." **E fe lâ ta'kılûn:**[26] "Hâlâ akıl erdirmeyecek misiniz?"

Kad na'lemu, innehu le yahzunukellezî yekûlûn: "Muhakkak biliyoruz ki onların sözleri seni mahzun ediyor (ama sen mahzun olma)." **Fe innehum lâ yukezzibûnek:** "Çünkü onlar seni yalanlamıyorlar." **Ve lâkinnez zâlimîne bi âyâtillâhi yechadûn:**[27] "Fakat o zalimler Allah'ın ayetleriyle mücadele ediyorlar." Onlar Allah'ın ayetleri hükümsüz kalsın diye çaba, gayret sarf ediyorlar; yani yalanladıkları sen değilsin, Allah'ın ayetleridir.

Şimdiye kadar farkına varmadan ayetlerle mücadele ettiysek, Allah'ın ayetleri hükümsüz kalsın, Allah'ın dininin içine başka sözler, kelimeler girsin diye mücadele ettiysek, dünya hayatı bizi aldattıysa, oyun ve eğlenceye dalıp ebedi hayatı unuttuysak o ağır yükü, kötü yükü yüklendiysek ölüm gelmeden önce rabbimizden af diliyor, mağfiret diliyoruz. Bizi, ölüm geldiğinde "yazıklar olsun bize, dünya hayatı bizi aldattı" diyenlerden eyleme ya rabbi!

Ve lekad kuzzibet rusulun min kablike fe saberû alâ mâ kuzzibû ve ûzû hattâ etâhum nasrunâ: "And olsun ki senden önce de birçok resuller yalanlanmıştı da onlar yalanlanmalarına ve eziyet edilmelerine karşı sabretmiş ve nihayet kendilerine

[25] En'âm /31
[26] En'âm /32
[27] En'âm /33

yardımımız yetişmişti." **Ve lâ mubeddile li kelimâtillâh:** "Allah'ın kelimelerini değiştirebilecek yoktur." **Ve lekad câeke min nebeil murselîn:**[28] "Şüphesiz ki sana, peygamberlerin haberlerinden bir kısmı gelmiştir."

Onlar daha önce gönderdiğimiz resullerimizi de yalanlamışlar, onlara eziyetler etmişlerdi; ama kendilerine zaferimiz geldiğinde resullerimizin karşısında kaybettiler. Allah'ın kelimelerinde bir değişiklik olmaz; yani mutlaka zafer resullerimindir, buyurdu Allah.

İnnemâ yestecîbullezîne yesmeûn: "Davetime (ayetlerime) ancak (ayetlerimi) dinleyen kimseler icabet eder." **Vel mevtâ yeb'asuhumullâhu summe ileyhi yurceûn:**[29] "Allah o ölmüş olanları (manevi olarak ölmüş olanları ayetleriyle) diriltir ve onlar ona (rablerine) dönerler."

Ve mâ min dâbbetin fîl ardı ve lâ tâirin yatîru bi cenâhayhi illâ umemun emsâlukum: "Yeryüzünde yürüyen hiçbir canlı varlık, iki kanadıyla havada uçan hiçbir kuş yoktur ki sizin gibi bir ümmet olmuş olmasın." Her biri sizin gibi bir ümmettir, bir cemaattir. **Mâ farratnâ fîl kitâbi min şey':** "Biz kitapta hiçbir şeyi noksan bırakmadık." **Summe ilâ rabbihim yuhşerûn:**[30] "Sonra hepsi rablerinin huzurunda toplanırlar." Hepiniz rabbinizin huzurunda toplanacaksınız."

Vellezîne kezzebû bi âyâtinâ summun ve bukmun fîz zulumât: "Ayetlerimizi yalan sayan kimseler karanlıklar içinde kalmış sağır ve dilsizlerdir." Dolayısıyla böyleleri hem hakkı işitmez hem de hakkı söylemezler. **Men yeşâillâhu yudlilh:** "Allah dilediği kimseyi (dileyeni) dalâlette bırakır." **Ve men yeşe'**

[28] En'âm /34
[29] En'âm /36
[30] En'âm /38

yec'alhu alâ sırâtın mustakîm:[31] "Allah kimi de dilerse (kim dilerse) onu sırat-el mustakim üzerinde bulundurur." Biri ayetlerimizi dinlerse onunla hidayete erer; ama ayetlerimizden yüz çevirir, yalan sayarsa bu defa da dalâlette kalmış olur.

Ve mâ nursilul murselîne illâ mubeşşirîne ve munzirîn: "Biz resullerimizi uyarıcı ve müjdeci olarak gönderdik." Ayetlerimizi okusun, uyarsın ve müjdelesin diye resullerimizi gönderdik. **Fe men âmene ve asleha fe lâ havfun aleyhim:** "Kim (ayetlerimize) iman eder, kendini ıslah ederse (hâlini düzeltirse) işte, onlara korku yoktur." **Ve lâ hum yahzenûn:**[32] "Ve onlar mahzun da olmazlar."

Vellezîne kezzebû bi âyâtinâ yemessuhumul azâbu bimâ kânû yefsukûn:[33] "O kimseler ki ayetlerimizi yalanladılar, fasık olduklarından dolayı azabı hak ettiler."

Kul lâ ekûlu lekum indî hazâinullâh: "De ki: Ben size 'Allah'ın hazineleri benim yanımdadır' demiyorum." **Ve lâ a'lemul gayb:** "Ben gaybı da bilmem." **Ve lâ ekûlu lekum innî melek:** "Ve ben meleğim de demiyorum." **İn ettebiu illâ mâ yûhâ ileyy:** "Ben sadece bana vahyolunana uyarım." Ben ancak Allah'ın bana vahyettiğine tabi olurum. **Kul hel yestevîl a'mâ vel basîr:** "De ki: Hiç görenle kör bir olur mu?" **E fe lâ tetefekkerûn:**[34] "Hiç düşünmüyor musunuz?" Allah'ın ayetlerini dinleyenler, anlayanlar Allah'ın vahyiyle görenlerdir, gerisi ise kördür. Bunu Allah söylüyor.

Allah bizi kör olanlardan eylemesin. Allah bizi vahyinin nuruyla görenlerden eylesin inşallah.

[31] En'âm /39
[32] En'âm /48
[33] En'âm /49
[34] En'âm /50

Ve enzir bihillezîne yehâfûne en yuhşerû ilâ rabbihim: "Rablerinin huzurunda toplanmaktan korkanları onunla (Kur´an´la) uyar." **Leyse lehum min dûnihî veliyyun ve lâ şefî':** "(O gün) Onlar için ondan (Allah'tan) başka ne bir şefaatçi ne de bir dost vardır." **Leallehum yettekûn:**[35] "Umulur ki takva sahibi olurlar."

Ve lâ tatrudillezîne yed'ûne rabbehum bil gadâti vel aşiyyi yurîdûne vecheh: "Rabbine dua edip sabah akşam onun cemalini isteyenleri yanından kovma." Hâlleri her ne olursa olsun, rabbini isteyenleri ve rabbini davet edenleri yanından kovma. **Mâ aleyke min hısâbihim min şey':** "Onların hesabından senin üzerine bir şey (bir vebal) yoktur." **Ve mâ min hısâbike aleyhim min şey':** "Senin hesabından da onların üzerine bir şey (bir vebal) yoktur. **Fe tatrudehum fe tekûne minez zâlimîn:**[36] "Şayet onları kovarsan o zaman zalimlerden olursun." Bize düşen; Allah'ın cemalini isteyenleri sevmektir, onlarla beraber olmaktır. Bununla beraber hataları, kusurları, günahları, yanlışları da olabilir. Bilmemiz lazım ki onların hesabı bize değil Allah'a aittir. Aynı şekilde bizim hesabımız da onlara değil Allah'a aittir.

Allah bizi cemalini isteyen kullarla beraber eylesin. Sabahtan akşama rabbine dua edenlerden, rabbini davet edenlerden eylesin. Onları kovanlardan, onları beğenmeyenlerden eylemesin. Hatalarına bakıp onları hesaba çekenlerden eylemesin. Allah bizi onlarla Allah arasına girenlerden eylemesin inşallah.

Ve kezâlike fetennâ ba'dahum bi ba'd: "Böylece (insanların) bazısını bazısı ile imtihan ettik." **Li yekûlû e hâulâi mennallâhu aleyhim min beyninâ:** "Allah aramızdan bunlara mı lütfunu layık gördü, desinler diye." **E leysallâhu bi a'leme biş**

[35] En'âm /51
[36] En'âm /52

şâkirîn:[37] "Allah şükredenleri daha iyi bilen değil midir?" Dışarıdan bakanlar diyecekler ki: Lütfa layık olanlar bunlar mıdır? Onlar Allah'ın şükreden, rabbine teşekkür eden kullarıdır.

Ve izâ câekellezîne yu'minûne bi âyâtinâ: "Ayetlerimize iman edenler (Allah'ın cemalini sabah, akşam isteyen o kullar) senin yanına geldiklerinde." **Fe kul selâmun aleykum:** "Onlara de ki: Selam sizin üzerinize olsun." Allah'ın selamı üzerinize olsun, Allah'tan size selam olsun. **Ketebe rabbukum alâ nefsihir rahmeh:** "Rabbiniz zatına rahmeti yazdı (sizi rahmetinin içine almıştır)." Allah onları rahmetinin içine almıştır. Şayet rableri onları rahmetinin içine almasaydı Allah'ı bu şekilde isteyemezlerdi. **Ennehu men amile minkum sûen bi cehâletin summe tâbe min ba'dihî ve asleha:** "Kim bilmediğinden dolayı bir yanlış (bir kötülük) yapar sonra hemen tövbe edip hâlini düzeltirse." **Fe ennehu gafûrun rahîm:**[38] "Muhakkak ki o (Allah) ğafur ve rahimdir." Bilmediğinizden dolayı bir günah, bir yanlış, bir kötülük yaptıysanız hemen tövbe edin. Eğer tövbe ederseniz rabbiniz ğafur ve rahimdir; çünkü siz rabbinizi seçmişsiniz.

Ve kezâlike nufassılul âyâti ve li testebîne sebîlul mucrimîn:[39] "İşte, biz ayetlerimizi böyle açıklarız ki Allah'a karşı cürüm işleyenlerin (Allah'a ters düşenlerin) yolu belli olsun (yolu anlasınlar)."

Kul innî nuhîtu en a'budellezîne ted'ûne min dûnillâh: "(Böyle olmayanlara) De ki: Ben Allah'tan başka herhangi bir şeye kul olduklarınıza (âbd olduklarınıza) kulluk etmekten men edildim." **Kul lâ ettebiu ehvâekum:** "De ki: (Siz kendi hevalarınıza, heveslerinize uyuyorsunuz) Ben sizin hevalarınıza uymam." **Kad dalaltu izen ve mâ ene minel muhtedîn:**[40] Çünkü (sizin

[37] En'âm /53
[38] En'âm /54
[39] En'âm /55
[40] En'âm /56

hevalarınıza uyarsam) o zaman gerçekten dalâlette olmuş, hidayet yolunu kaybetmiş olurum."

Kul innî alâ beyyinetin min rabbî: "De ki: Ben rabbimden gelen apaçık bir hüccet üzereyim (Allah'ın vahyiyle hareket eder, Allah'ın vahyine uyarım)." **Ve kezzebtum bih:**[41] "Ama siz onu yalanladınız."

Allah'ın vahyinden başka birilerinin hevasına, hevesine uyduysak, Allah'ın ayetlerini bırakıp başka ayetler edindiysek, başkalarının sözünü ayet gibi zannettiysek bundan dolayı rabbimizden af diliyor, mağfiret diliyoruz. Rabbimizin vahyi, gösterdiği hidayet yolu, sırat-el mustakim yolu bize yeterdir. Onun yolundan başka yollar aramaktan Allah'a sığınıyoruz.

Ve huvellezî yeteveffâkum bil leyli ve ya'lemu mâ cerahtum bin nehâri summe yeb'asukum fîhi li yukdâ ecelun musemmâ: "O, geceleyin (uyuduğunuzda ruhlarınızı geçici olarak alan) sizi öldürendir. Sabah (uyandığınızda) tekrar onu iade eder (sizi yeniden diriltir). O, gündüz (uyandığınızda) çalışıp neler kazandığınızı bilendir. Ta ki size takdir edilen ömür tamamlansın." **Summe ileyhi merci'ukum:** "Sonra dönüşünüz onadır." **Summe yunebbiukum bimâ kuntum ta'melûn:**[42] "Sonra size yapmış olduğunuz işleri haber verecektir."

Ve huvel kâhiru fevka ibâdih: "Kullarının üzerinde kahir olan (hüküm sahibi olan) odur." **Ve yursilu aleykum hafazah:** "Ve sizin üzerinize muhafızları (hafiz olan melekleri) gönderir." Onlar her yaptığınızı yazarlar. **Hattâ izâ câe ehadekumul mevt:** "Nihayet birinin ecel vakti geldiğinde." **Teveffethu rusulunâ ve hum lâ yuferritûn:**[43] "Elçilerimiz onun ruhunu alırlar ve vazifelerinde asla kusur etmezler."

[41] En'âm /57
[42] En'âm /60
[43] En'âm /61

Summe ruddû ilâllâhi mevlâhumul hakk: "Sonra (o ruhlar) hak olan mevlalarına, Allah'a arz edilirler." Allah'ın huzuruna çıkarılırlar. **E lâ lehul hukm:** "Dikkat edin, hüküm yalnız onundur (Allah'a aittir)." **Ve huve esraul hâsibîn:**[44] "O, hesabı seri olarak (süratli olarak) görendir."

Ve izâ raeytellezîne yahûdûne fî âyâtinâ fe a'rıd anhum: "Herhangi bir yerde ayetlerimizle alay edenleri (ayetlerimizi ciddiye almayanları) gördüğünde onlardan yüz çevir (onlardan uzak dur)." **Hattâ yahûdû fî hadîsin gayrih:** "Ta ki onlar başka bir konuya geçinceye kadar (onlarla beraber oturma)." **Ve immâ yunsiyennekeş şeytân:** "Eğer şeytan bunu sana unuttursa." **Fe lâ tak'ud ba'dez zikrâ meal kavmiz zâlimîn**:[45] "Hatırladığında o zalimler topluluğuyla beraber oturma (hemen orayı terk et)." Eğer böyle yapmazsanız siz de onlar gibi olursunuz, buyurdu Allah.

Ve mâ alâllezîne yettekûne min hısâbihim min şey': "Gerçek şu ki yaptıklarından dolayı onların hesabından korunanlara bir şey yoktur." **Ve lâkin zikrâ leallehum yettekûn:**[46] "Fakat belki korunurlar (yaptıklarının yanlış olduğunu anlarlar diye), onlara hatırlatmak gerekir."

Ve zerillezînettehazû dînehum leiben ve lehve: "Dinlerini oyun ve eğlence edinenleri bırak." Bırak onları oyun ve eğlenceye dalsınlar, dinlerini oyun ve eğlence edinsinler. **Ve garrathumul hayâtud dunyâ:** "Dünya hayatı onları aldatmıştır." **Ve zekkir bihî en tubsele nefsun bimâ kesebet:** "Sen onları uyar ki kazandıklarından dolayı helâke düşmesinler (belki tövbe ederler)." **Leyse lehâ min dûnillâhi veliyyun ve lâ şefî':** "Hiç kimse için Allah'tan başka ne bir veli ne de bir şefaatçi vardır." **Ve in ta'dil kulle adlin lâ yu'haz minhâ:** "(Kıyamet günü) Herkes her şeyi verip kendini kurtarmak ister; ama bu ondan kabul edilmez."

[44] En'âm /62
[45] En'âm /68
[46] En'âm /69

Kurtulması için fidye vermeyi istemesi hiçbir işe yaramaz. **Ulâikellezîne ubsilû bimâ kesebû:** "İşte, onlar kazandıklarından dolayı helaka uğrayanlardır." **Lehum şarâbun min hamîmin ve azâbun elîmun bimâ kânû yekfurûn:**[47] "Onlar için, inkâr ettiklerinden dolayı kaynar sudan bir içecek ve can yakıcı bir azab vardır." Onlara kazandıklarından dolayı; yani küfürlerinden Allah'ın ayetlerine karşı kör ve sağır davrandıklarından ve ayetleri yalan saydıklarından dolayı elim bir azap vardır.

Kul inne hudallâhi huvel hudâ: "De ki: Hidayet, Allah'ın hidayetidir." Allah'ın hidayetinden başka (Kur'an'dan başka) hidayet yoktur. **Ve umirnâ li nuslime li rabbil âlemin:**[48] "Ve bize âlemlerin rabbine teslim olmamız emredilmiştir."

Ve en ekîmûs salâte vettekûh: "Namazı kılın ve ona (Allah'a) karşı takva sahibi olun." **Ve huvellezî ileyhi tuhşerûn:**[49] "Huzurunda toplanacağınız zat odur (Allah'tır)."

Ve huvellezî halakas semâvâti vel arda bil hakk: "Gökleri ve yeri hak ile yaratan odur." Her şeyin mutlaka bir hikmeti vardır, Allah hiçbir şeyi boşuna yaratmamıştır. **Ve yevme yekûlu kun fe yekûn:** "O gün (Allah) 'ol' der, o da olur." **Kavluhul hakk:** "Onun sözü haktır." **Ve lehul mulku yevme yunfehu fîs sûr:** "Sur'a üfleneceği gün de mülk tamamen ona aittir." Herkes o gün hiç kimsenin hiçbir şeyi olmadığını görür. **Âlimul gaybi veş şehâdeh:** "O, görüneni de görünmeyeni de bilendir." **Ve huvel hakîmul habîr:**[50] "O, hikmet sahibidir, her şeyden haberdar olandır."

Ellezîne âmenû ve lem yelbisû îmanehum bi zulm: "İman edip de imanlarına zulmü karıştırmayan kimseler var ya!" **Ulâike**

[47] En'âm /70
[48] En'âm /71
[49] En'âm /72
[50] En'âm /73

lehumul emnu ve hum muhtedûn:[51] "İşte, onlar emin olmuş ve hidayete ermiş olanlardır."

İmanımıza zulmü, küfrü, nifakı karıştırdıysak, Allah'ın ayetlerine başka sözleri karıştırdıysak, kendimize peygamberinle beraber başka örnekler edindiysek senden af diliyor, mağfiret diliyoruz ya rabbi!

Zâlike hudallâhi yehdî bihî men yeşâu min ıbâdih: "İşte bu, Allah'ın hidayet yoludur (Allah bu Kur'an ile), kullarından dilediği kimseleri (dileyen kimseleri) hidayete eriştirir." **Ve lev eşrakû le habita anhum mâ kânû ya'melûn:**[52] "Eğer onlar da (Kuran'ı dinlediği, hidayeti bulduğu hâlde) şirk koşmuş olsalardı yaptıkları bütün amelleri boşa giderdi." Peygamber dâhi olsalar bu böyledir, buyurdu Allah.

İn huve illâ zikrâ lil âlemin:[53] "Bu (Kur'an) âlemler için ancak bir zikirdir (bir nasihattir)." Dikkat edilirse Allah "insanlar için" değil "âlemler için" buyurdu. Oysaki sadece "insanlar, cinler ve melekler için" de diyebilirdi.

Peki, neden "bu Kur'an âlemler için bir zikirdir" buyurdu?

Çünkü her şey bir âlemdir. Bir atom da, gezegen de, galaksi de âlemdir. Bununla beraber görünen ve görünmeyen âlemler vardır. Dolayısıyla Kur'an okunurken her şey öğüt almak için onu dinler, her şey rabbini dinler. Her şey rabbini hamd ile tesbih eder. Aynı zamanda Kur'an onlara zikirdir, hatırlatmadır, öğüttür, nasihattir.

Ve mâ kaderûllâhe hakka kadrih:[54] "Onlar Allah'ın hakkını hakkıyla takdir edemediler." Allah'ı bilmedikleri, tanımadıkları

[51] En'âm /82
[52] En'âm /88
[53] En'âm /90
[54] En'âm /91

için Allah'ın hakkını takdir edemediler. Biri, El Esmau'l Husna'yı anlamayınca, bilmeyince Allah'ın hakkını takdir edemez. Allah'ı tanımadan hakkını nasıl takdir etsin! Sadece kendi zannına göre "Allah şöyledir, Allah böyledir, Allah şunu yapar, şunu yapmaz, Allah'a göre böyle yapmak güzeldir, şöyle yapmak çirkindir" der, dolayısıyla Allah'ın hakkını takdir edemez. Bu yüzden kul; Allah'ın kitabını, isimlerini ne kadar bilir, rabbini ne kadar zikreder, Allah'ın isimlerini üzerinde ne kadar gösterir, El Esmau'l Husna kendisinde ne kadar tecelli ederse Allah'ın hakkını o kadar takdir edebilir.

Allah bizi hakkını takdir edenlerden eylesin. Esmasını, isimlerini, El Esmau'l Husna'yı bilenlerden ve onu üzerinde gösterenlerden eylesin inşallah.

Ve men azlemu mimmenifterâ alâllâhi kezibâ: "Allah'a karşı yalan uydurandan daha zalim kim vardır!" Allah vahyetmediği hâlde Allah'a iftira edip 'bu, Allah'ın vahyidir' diyenden daha zalim kim vardır! **Ev kâle ûhıye ileyye ve lem yûha ileyhi şey':** "Ya da kendine bir şey vahyedilmemişken 'bana vahyolundu' diyenden (daha zalim kim vardır)!" **Ve men kâle se unzilu misle mâ enzelallâh:** "Ve 'Allah'ın indirdiği ayetlerin benzerini (bir mislini de) ben indiririm' diyenden (daha zalim kim vardır)!" Kendi sözünü Allah'ın ayetlerinin yanına koyup "ona değil buna uyun" diyenden daha zalim kim vardır! **Ve lev terâ iziz zâlimûne fî gamerâtil mevti vel melâiketu bâsitû eydîhim:** "Bu zalimleri ölüm anında can çekişirken ve melekler (ruhlarını almak için) ellerini onlara uzattıklarında onların hâllerini bir görsen!" **Ahricû enfusekum:** "(Melekler onlara diyecek ki) Çıkarın canlarınızı (ruhunuzu teslim edin)." **El yevme tuczevne azâbel hûn:**[55] "Bugün alçaklık azabıyla cezalandırılacaksınız." Bugün sizin için alçaklık azabı vardır, alçaklık azabıyla cezalandırılacaksınız.

[55] En'âm /93

Neden onlar için alçaklık azabı vardır? -Çünkü onlar en büyük alçaklığı rablerine karşı yapmışlardır; yani kendi sözlerini Allah'ın kelamının önüne koyup Allah'ın vahyine bakmadan "din budur, doğru budur, böyle yapsan doğru yapmış olursun" demişlerdir.

Bimâ kuntum tekûlûne alâllâhi gayral hakk: "Allah'a karşı hakları olmadığı hâlde söylemiş olduklarından dolayı (onlara alçaklık azabı vardır)." **Ve kuntum an âyâtihi testekbirûn:**[56] "(Onlara denilir ki) Demek ki ayetlerimize karşı büyüklük tasladınız öyle mi!" Bu ceza sizin büyüklük taslamanızdan dolayıdır. Bunlar "benim sözüm daha doğrudur" deyip büyüklük taslayanlardır.

Ve lekad ci'timûnâ furâdâ kemâ halaknâkum evvele merreh: "Gerçek şu ki o gün tek başınıza ilk yarattığımız gibi huzurumuza getirileceksiniz." **Ve teraktum mâ havvelnâkum verâe zuhûrikum:** "Hem de malınızı, mülkünüzü arkanızda bırakarak geleceksiniz." **Ve mâ nerâ meakum şufeâekumullezîne zeamtum ennehum fîkum şurekâ':**[57] "Onun (Allah'ın) ortakları olduğunu zannettiğiniz şefaatçilerinizi de yanınızda görmeyeceğiz?" **Lekad tekattaa beynekum ve dalle ankum mâ kuntum tez'umûn:** "And olsun aranız açılmış ve (ilah) zannettikleriniz sizden kaybolup gitmiştir." O gün şefaatçileriniz de olmayacak.

Kendimizin yahut başkalarının sözünü senin sözünün önüne koyduysak, kendimizi sana bu şekilde şirk koştuysak bunun için senden af diliyor, mağfiret diliyoruz ya rabbi!

Zâlikumullâhu rabbukum: "İşte, rabbiniz olan Allah budur." **Lâ ilâhe illâ huv:** "Ondan başka ilah yoktur." **Hâliku kulli şey'in fa'budûh:** "O, her şeyi yaratandır. Öyleyse kulluğu sadece

[56] En'âm /93
[57] En'âm /94

ona yapın." **Ve huve alâ kulli şey'in vekîl:**[58] "Ve o her şeyin üzerinde vekildir."

Lâ tudrikuhul ebsâr: "Gözler onu idrak edemez." **Ve huve yudrikul ebsâr:** "Ama o, gözleri idrak eder." **Ve huvel latîful habîr:**[59] "O, latiftir, her şeyden haberdar olandır."

Kad câekum basâiru min rabbikum: "Gerçek şu ki rabbinizden sizin için basiretler gelmiştir." **Fe men ebsara fe li nefsih:** "Artık kim hakkı görmek isterse kendisi için görür (Allah'ın ayetleriyle hakkı görür)." **Ve men amiye fe aleyhâ:** "Kim de körlük ederse kendi aleyhinde körlük yapmıştır." **Ve mâ ene aleykum bi hafîz:**[60] "(Onlara de ki) Ben sizin üzerinizde bekçi değilim (muhafız değilim)." İster rabbinizin vahyini alın, basiret sahibi olun, isterseniz yüz çevirin, ben sizin üzerinizde bekçi değilim.

İttebi' mâ uhıye ileyke min rabbik: "Sen rabbinden sana vahyolunana tabi ol." **Lâ ilâhe illâ huv:** "Ondan başka ilah yoktur." **Ve a'rıd anil muşrikîn:** "Ve müşriklerden de yüz çevir." **Ve lev şâallâhu mâ eşrakû:** "Allah dilemiş olsaydı onlar müşrik olmazlardı (onların gücü buna yetmez)." **Ve mâ cealnâke aleyhim hafîzâ:** "Biz seni onların üzerine muhafız kılmadık." Sen onların üzerinde muhafız değilsin. **Ve mâ ente aleyhim bi vekîl:**[61] "Onların üzerinde vekil de değilsin." Allah onlara tercih etme hakkı vermiştir.

Ve lâ tesubbûllezîne yed'ûne min dûnillâh: "Allah'tan başkasına tapanların taptığı (âbd olduğu) şeylere sövmeyin." **Fe yesubbûllâhe adven bi gayri ilm:** "Çünkü onlar da cahilce ve düşmanca Allah'a söverler." Başkalarının putuna sövmeyin, ona küfretmeyin, buyurdu Allah. Demek ki Allah, kulundan

[58] En'âm /102
[59] En'âm /103
[60] En'âm /104
[61] En'âm /106-107

vazgeçmiyormuş! **Kezâlike zeyyennâ li kulli ummetin amelehum:** "İşte böyle her ümmetin işi (ameli) kendisine süslü görünür." **Summe ilâ rabbihim merciuhum:** "Sonra dönüşleri rablerinedir." Hepinizin dönüşü Allah'adır. **Fe yunebbiuhum bimâ kânû ya'melûn:**[62] "Kim ne yapmışsa Allah ona yaptıklarını haber verecek."

Ve kezâlike cealnâ li kulli nebiyyin aduvven şeyâtînel insi vel cinn: "Böylece biz her peygambere, insan ve cin şeytanlarını düşman kıldık." **Yûhî ba'duhum ilâ ba'dın zuhrufel kavli gurûrâ:** "Onlardan bazısı bazısını aldatmak için yaldızlı sözler telkin eder." **Ve lev şâe rabbuke mâ fealûh:** "Rabbin dileseydi bunu yapamazlardı." **Fe zerhum ve mâ yefterûn:**[63] "Sen onları iftira ettikleri şeylerle baş başa bırak."

Ve li tesgâ ileyhi ef'idetullezîne lâ yu'minûne bil âhırah: "Bir de ahirete inanmayanların kalpleri ona meyletsin." **Ve li yerdavhu ve li yakterifû mâ hum mukterifûn:**[64] "Ve ondan hoşlansınlar ve işledikleri suçları işlemeye devam etsinler diye (böyle yaparlar)."

Evet, ahirete inanmayan kimselerin kalpleri onlara meyleder. Onlar dünya hayatından razı olmuşlardır. Onlar böyle yapmakla ebediyen kaybedenlerden olurlar.

E fe gayrallâhi ebtegî hakemâ: "(Onlara de ki) Ben Allah'tan başka hakem mi arayacağım?" Allah hükmünü vermişken, her şeyi apaçık beyan etmişken Allah'tan başka hakem mi arayayım, doğruyu başka yerde mi arayayım? **Ve huvellezî enzele ileykumul kitâbe mufassalâ:** "Hem de Allah size genişçe açıkladığı kitabını indirmişken." **Vellezîne âteynâhumul kitâbe ya'lemûne ennehu munezzelun min rabbike bil hakk:** "Kendilerine kitap verdiğimiz

[62] En'âm /108
[63] En'âm /112
[64] En'âm /113

kimseler bilirler ki bu (Kur'an) rabbinden (Allah'tan) inmiş haktır." **Fe lâ tekûnenne minel mumterîn:**[65] "Sakın şüphe edenlerden olma."

Ve in tutı' eksere men fîl ardı yudıllûke an sebîlillâh: "Eğer yeryüzündekilerin çoğuna tabi olursan seni Allah'ın yolundan saptırırlar." **İn yettebiûne illâz zann:** "Onlar ancak zanna tabi olurlar." **Ve in hum illâ yahrusûn:** "Onların söyledikleri de yalandan başka bir şey değildir." **İnne rabbeke huve a'lemu men yadıllu an sebîlih:** "Muhakkak ki senin rabbin, yolundan sapanları en iyi bilendir." **Ve huve a'lemu bil muhtedîn:**[66] "Hidayeti bulmuş olanları da en iyi bilendir."

Haddini aşanlar Allah'ın yolundan saptırmaya çalışır; ama Allah her şeyi beyan edip hidayeti, doğru yolu, sırat-el mustakimi gösterendir. Sakın hevalarınıza, heveslerinize uymayın ve şeytanın peşinden gitmeyin, buyurdu Allah.

Fe kulû mimmâ zukiresmullâhi aleyhi in kuntum bi âyâtihî mu'minîn:[67] "Onun ayetlerine iman ediyorsanız Allah'ın ismi anılarak kesilenlerden (hayvanlardan) yiyin."

Ve zerû zâhirel ismi ve bâtıneh: "Günahın zahiri ve batıni olanlarını bırakın." **İnnellezîne yeksibûnel isme se yuczevne bimâ kânû yakterifûn:**[68] "Çünkü günah işleyenler, yaptıklarının cezasını mutlaka çekeceklerdir."

Ve inneş şeyâtîne le yûhûne ilâ evliyâihim: "Muhakkak ki şeytanlar kendi dostlarına vahyederler." Allah, şeytanların neden dostlarına vahyettiğini de beyan ediyor. **Li yucâdilûkum:** "Sizinle mücadele etmeleri için." **Ve in eta'tumûhum innekum le**

[65] En'âm /114
[66] En'âm /116-117
[67] En'âm /118
[68] En'âm /120

muşrikûn:[69] "Onlara itaat ederseniz (onlara uyarsanız) muhakkak ki müşriklerden olursunuz."

E ve men kâne meyten fe ahyeynâhu ve cealnâ lehu nûran yemşî bihî fîn nâsi ke men meseluhu fîz zulumâti leyse bi hâricin minhâ: "Ölü iken kendisini dirilttiğimiz ve insanlar içinde yürümesi için kendisine bir nur verdiğimiz kimsenin durumu, karanlıklarda kalıp oradan bir çıkış bulamayanın durumu gibi midir?" **Kezâlike zuyyine lil kâfirîne mâ kânû ya'melûn:**[70] "İşte, kâfirlere yapmakta oldukları böyle süslü gösterilmiştir."

Fe men yuridillâhu en yehdiyehu yeşrah sadrahu lil islâm: "Allah kimi hidayete erdirmeyi dilerse onun göğsünü İslam'a açar." **Ve men yurid en yudıllehu yec'al sadrahu dayyikan haracâ:** "Kimi de dalâlette bırakmak isterse (kim dalâlette kalmayı dilerse) onun da göğsüne darlık verir (sanki nefesi sıkışır)." **Ke ennemâ yassa'adu fîs semâ':** "Göğe yükseliyor gibi." Onu sanki göğe çıkacakmış gibi zannedersin. **Kezâlike yec'alûllâhur ricse alâllezîne lâ yu'minûn:**[71] "Böylece Allah, iman etmeyen kimselerin üzerine murdarlık bırakır."

Ve hâzâ sırâtu rabbike mustekîmâ: "Rabbinin dosdoğru yolu budur." **Kad fassalnâl âyâti li kavmin yezzekkerûn:** "Gerçek şu ki ayetlerimizi düşünen (zikreden) bir kavim için geniş bir şekilde açıkladık." **Lehum dârus selâmi inde rabbihim:** "(Rablerinin ayetlerini dinleyenler için) Rablerinin katında selamet yurdu onlarındır." Onlara selam yurdu vardır. **Ve huve veliyyuhum bimâ kânû ya'melûn:**[72] "İşledikleri (hayırlı) amellerden dolayı Allah onların dostudur."

[69] En'âm /121
[70] En'âm /122
[71] En'âm /125
[72] En'âm /126-127

Ve yevme yahşuruhum cemîa: "(Allah) O gün hepsini bir araya toplayacak." **Yâ ma'şerel cinni kadisteksertum minel ins:** "(Ve buyuracak ki) Ey cin topluluğu! Muhakkak ki siz insanlara çok şeyler yaptınız." **Ve kâle evliyauhum minel ins**: "Onların, insanlardan olan dostları ise derler ki." **Rabbenâstemtea ba'dunâ biba'd:** "Evet, rabbimiz biz birbirimizden faydalandık." **Ve belagnâ ecelenâllezî eccelte lenâ:** "Ve bize verdiğin sürenin sonuna ulaştık." Ecelimiz gelinceye kadar böyle yaptık. **Kâlen nâru mesvâkum hâlidîne fîhâ illâ mâ şâallâh:** "(Allah da) Buyuracak: Allah'ın diledikleri müstesna, şimdi varacağınız yer ateştir, orada ebedi olarak kalacaksınız." **İnne rabbeke hakîmun alîm:**[73] "Muhakkak ki rabbin her şeyi bilendir, hikmet sahibidir."

Ve kezâlike nuvellî ba'daz zâlimîne ba'dan bimâ kânû yeksibûn:[74] "Böylece biz kazandıkları dolayısıyla zalimlerin bir kısmını bir kısmının peşine takarız." Zalimler birbirlerinin dostlarıdır. Onları, zulümlerinden dolayı birbirine dost yaparız. Kimin zulmü kime benziyorsa o onun dostudur.

Yâ ma'şerel cinni vel ins: "(O gün onlara buyuracağız ki) Ey cin ve insan topluluğu!" **E lem ye'tikum rusulun minkum yakussûne aleykum âyâtî:** "İçinizden size resullerimiz gelmedi mi! Benim ayetlerimi size okumadılar mı!" **Ve yunzirûnekum likâe yevmikum hâzâ:** "Ve bugünle karşılaşacağınıza dair sizi uyaran (resullerimiz gelmedi mi)!" Size bugünün gelip çatacağını Allah'ın huzurunda toplanıp hesap vereceğinizi haber vermediler mi! **Kâlû şehidnâ alâ enfusinâ:** "(Onlar da) Diyecekler ki: Evet, kendi aleyhimize şahitlik ederiz (resuller geldiler ve bugünü bize haber verdiler)." **Ve garrathumul hayâtud dunyâ:** "Gerçek şu ki dünya hayatı onları aldattı." **Ve şehidû alâ enfusihim ennehum kânû kâfirîn:**[75] "Ve muhakkak kâfir olduklarına dair kendi nefislerine

[73] En'âm /128
[74] En'âm /129
[75] En'âm /130

karşı şahitlik ettiler.” O gün kâfir olduklarına dair kendi aleyhlerine şahitlik ederler.

Sadakallahulazim

Allah bizi kendi aleyhinde şahitlik yapanlardan eylemesin. Allah bizi resullerini, ayetlerini dinleyenlerden eylesin. Allah bizi şeytana dost olanlardan eylemesin. Allah’ın vahyini dinler gibi şeytanın vahyini dinleyenlerden eylemesin. Allah bizi dost edindiği, veli edindiği kullarından eylesin inşallah.

Allah hepinizden razı olsun.

18.Bölüm

EN'ÂM - SÂFFÂT SÛRELERİ

EUZUBİLLAHİMİNEŞŞEYTANİRRACİM
BİSMİLLAHİRRAHMANİRRAHİM

Elhamdulillahi rabbil âlemin esselatu vesselamu aleyke ya seyyidel evveline vel ahirin ve ila cemiil enbiyayi vel murselin ve ila cemiil evliyayi vel hamdulillahi rabbil âlemin.

Hep beraber Allah'ın ayetlerine tövbeyle, istiğfarla, hamdla, şükürle, duayla cevap vermeye çalışıyoruz.

Sohbetlerimizi yaparken sizin de bildiğiniz üzere Allah'ın dinini Allah'ın kitabından öğrenmeye çalışıyoruz; çünkü Allah ne söylemişse doğru olan, hak olan odur. Bu yüzden hiç kimse Allah'ın söylediğinin üzerine söz söyleyemez. Eğer söylerse "Allah bilmiyor, ben biliyorum" demiş olur ki zaten iblisin yaptığı da buydu. Allah, iblise "Âdem'e secde et" diye emrettiğinde iblis, Allah'ın bu hitabına karşılık "ben ondan hayırlıyım"[1] demiş; yani "ben daha iyi biliyorum" demek istemişti.

Allah bizi böyle bir hâlden muhafaza eylesin inşallah.

Zaten "Ayetlere Dua ve İstiğfarla Cevaplar" sohbetlerimizde mukabeleyi yapmamızın sebebi; bütün kardeşlerimizin her konuda mutlaka bir fikri, bir düşüncesi olsun ve kardeşlerimiz Allah'ın hükmünün ne olduğunu Allah'a göre anlasın, konuşurken de "bence, bana göre" diyerek değil Allah'a göre konuşup Allah'a din öğretmeye kalkışmasın diyedir. Bundan dolayı Ayetlere Dua ve İstiğfarla Cevaplar sohbetlerimizi yapıyoruz.

Şimdiye kadar Allah'ın kitabı okunmadan din üretilmeye çalışılmış, farklı farklı kitaplar yazılarak o kitaplardan vaazlar verilmiştir. Kısacası millet, dinini Allah'ın kitabından değil birilerinden öğrenmiştir. Oysaki Allah, kitabını her bir kula tek tek indirmiştir. Bu yüzden bizim de Allah'ın her bir vahyi için "Allah

[1] Sad /76, A'râf /12

bunu bana söylüyor, benim için söylüyor" dememiz gerekir. Eğer kitabımıza karşı bakışımızın böyle olması gerektiğini anlamazsak o zaman "Kur'an benim kitabım değil" demiş oluruz.

İşte, hepimiz Allah'ın bu kitabı her birimize özel olarak, tek tek indirdiğini bilelim, bununla beraber Kur'an'ın bizim kitabımız olduğunu anlayalım, buna iman edelim ve hayatımızı Allah'ın kitabına göre yaşayalım diye hep birlikte Allah'ın kitabını anlamaya çalışıyoruz.

Ayetleri anlamaya çalışırken dedikodunun, iftiranın, gıybetin, fitnenin ne kadar büyük bir günah olduğunu gördük, sohbetlerimizde bunu görmeye, anlamaya da devam edeceğiz inşallah.

Allah ayet-i kerimede **"fitne, adam öldürmekten daha beterdir"**[2] buyurmuştur. Fitne; bilmediğimiz herhangi bir konuda Allah'ın emrinin dışında konuşmak, birilerini bilgimiz olmadan, yanlış yere eleştirmek veya çekiştirmektir. Mesela; öyleleri var ki hiçbir şey görmediği, bilmediği hâlde sanki bilgisi varmış gibi konuşur, eleştirir, çekiştirir, insanlar hakkında dedikodu yapar.

Söz konusu bir cemaat olunca, Allah'ın yolu olunca durum bambaşka bir hâl alır; çünkü eleştirilen, çekiştirilen ya da iftira atılan bir kişi değil bir cemaattir, şayet o iftira atılanlar bir de Allah yolundaysa bu durumda o cemaate iftira atılırken Allah'ın yoluna iftira atılmış olur.

Mutlaka kardeşlerimiz dışarıda gereksiz yere, cahilce, kendilerini ateşe, Allah'ın gazabına atarcasına insanların bize iftiralar attığını duymuşlardır. Elbette ki bunda kardeşlerimizin de etkisi vardır.

Birileri bir kardeşimiz hakkında dedikodu yapınca ya da iftira atınca kendini âlim zanneden koca koca adamlar da sanki

[2] Bakara /191, 217

başka işleri, dertleri yokmuş gibi bizi hiç tanımadan, dergâha gelip misafirimiz olmadan sadece bu dedikoduya, iftiraya bakıp bütün cemaati bu iftirayla sıvıyor, hatta bizi de bu iftiranın içine katıyorlar.

Bu iftiranın ne olduğunu olduğu gibi açıkça söyleyeyim ki mesele doğru bir şekilde anlaşılsın. Dışarıda bazıları bizim hakkımızda "dergâhta uyuşturucu kullanıyorlar, büyükleri de buna fetva veriyor" diye bir dedikodu çıkarmışlar! Bunu kim görmüş diye sorduğumuzda da "öyle duyduk, insanlar öyle söylüyor" diyorlar. Allah ayet-i kerimede **"ey iman edenler! Bir fâsık size haber getirdiğinde onu araştırın, yoksa bilmeden bir kavme zulmetmiş olursunuz"**[3] buyurmadı mı! Mutlaka bunu insanlara söyleten birileri vardır. Herkes bilir ki benim böyle bir şeye müsaade etmem asla mümkün değildir. Bununla beraber bırakın bir hata yapmayı, günah işlemeyi dergâha gelenler daha önceden kâfir, Yahudi, Hristiyan, müşrik olsalar bile onlara "siz kâfirsiniz dergâha gelmeyin mi" diyeceğim? -Elbette ki hayır.

Hatası, günahı her ne olursa olsun "ben rabbime kul olmak istiyorum" diyen herkese dergâhımızın kapısı açıktır. Zaten duamız da insanın tövbe edip rabbine dönmesi ve Allah'a âbd olmaya, kul olmaya çalışmasıdır. Bütün duamız, davetimiz sadece budur. Tabi ki bu davetimize icabet edenler arasında geçmişte birtakım hataya düşenler olabilir. Bize düşen; onları geri çevirmek değil bu hatalarından kurtulmaları için elimizden gelen her şeyi seferber edip onlara yardımcı olmaktır.

Anlaşılması için zahiri olarak örnek vereyim. Biri hastaneye gittiğinde doktorlar ona "buraya gelme, git, iyileş ondan sonra gel" demezler. Bunun yerine hemen onu tedavi etmeye çalışırlar. Zaten hastane de onlar içindir. Eğer hasta, doktora gitmez,

[3] Hucurât /6

muayene olmazsa nasıl iyileşecek! İyileşmesi için tabi ki hastaneye gitmesi gerekir.

Aynı şekilde dergâh da manevi bir hastanedir, tedavi yeridir! Dolayısıyla biz de buraya gelen birini hâli her ne olursa olsun tabi ki içeri alacak, ona sarılacak, bağrımıza basıp onu seveceğiz ve kurtulması için ona yardım edeceğiz. Doğru olan budur.

İnsanları Allah'a âbd olmaya ve Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'e tabi olmaya davet ederken asla hiç kimseye hiçbir zaman, haktan, Allah'ın emrinden başka bir şey söylemedim, söylemem. Demek ki kardeşlerimiz bizi dışarıda yanlış tanıtıyorlar ki insanlar hakkımızda Allah'ın emri dışında bir şey için fetva verdiğimizi söyleyebiliyorlar!

Başka bir örnek daha vereyim. Farz edelim ki dergâha meyhaneden bir arkadaş geldi ve içkiyi de elinden bırakamıyor! Bu durumda ona "dergâha gelme" deme gibi bir hakkımız var mıdır? -Asla, böyle bir hakkımız yoktur. O arkadaş her ne kadar meyhaneye de gitse yine de dergâha gelmeli, hatta gelmeye devam etmelidir; çünkü bu manevi tedavinin de bir süreci vardır. Bundan dolayı Allah içkiyi bir seferde haram kılmamış, bunun yerine herkes aşama aşama bırakabilsin diye ayetlerini indirirken içkiyi üçüncü seferde haram kılmıştır. Bu yüzden sahabeler "Allah Kur'an'ı birden indirseydi hiçbirimiz bunun gereğini yapamazdık, gücümüz Kur'an'ı hayatımıza geçirmeye yetmezdi" demiştir.

Peki, hakkımızda bu tür dedikoduların çıkmasının sebebi nedir?

Herhangi bir yanlışı olan kardeşlerimiz dışarıda konuşurken insanlara dergâha gittiklerini söyleyip yanlışlarına devam ederlerse elbette ki insanların zihninde sanki bu yanlışa fetva verdiğimize dair bir görüntü oluşur, bunun sonucunda da birileri hakkımızda dedikodu yapar, yetmez iftira atar; ama iftira atanlar

böyle olmadığını bilerek bize iftira atarlar. Bilerek iftira attıkları için de sözleri aslında bize değil Allah'ın yoluna gelmiş olur. Hâl böyleyken bu iftirayı atanlar hiç iflah olur mu? -Hiçbir zaman iflah olmazlar.

Bir de kardeşlerimiz geçimlerini sağlamak için manevi olarak uygun olmayan, yanlış bir yerde çalışıyor olabilirler. Onlara da "Allah rezzaktır, rızkı verendir, kendinize çalışacağınız başka bir iş bulun sonra o iş yerinizden ayrılın, rızkınız için de endişe etmeyin" diyoruz. Tabi, bunu söylerken de yine "işinizi bir seferde bırakın" demiyor, tedrici olarak "önce çalışacağınız bir yer bulun, ondan sonra ayrılın" diyoruz. Şayet ekonomik anlamda gücümüz yetseydi, kardeşlerimize işlerini tedrici olarak bırakmalarını söylemez, onlara "hemen işinizden ayrılın" derdik ve onlara çalışacakları işi biz verirdik; ama dediğim gibi gücümüz buna yetmediği, çoluk çocuklarını doyuramadığımız için kendilerine işi hemen bırakmalarını söylemek yerine yeni bir iş aramaları gerektiğini söylüyoruz. Bunu yaparken de sadece Allah'ın emrini anlatıyor, kardeşlerimize ne yapmaları gerektiğini Allah'ın da beyan ettiği şekilde tedrici olarak söylüyoruz. Şimdi bunu söylerken kardeşlerimize hâşâ yanlış bir fetva mı vermiş oluyoruz! Allah'ın razı olmadığı bir konuda onları desteklemiş mi oluyoruz!

Aynı şekilde bazı kardeşlerimizin kredi borcu vardır, bazı sebeplerden dolayı bankadan kredi çekmeye mecbur kalmışlardır. Unutmamamız lazım ki Allah ne buyurmuşsa doğru olan odur. Bizim de bir şeyi anlamaya çalışırken Allah'ın buyurduğu gibi anlamamız gerekir. Yoksa bazılarının Allah'ın emrini bilmeden Allah adına hüküm vererek herkesi aynı kefeye koyup "kredi çekenler yanlış yapmıştır" demesi gibi biz de kredi çekmeye mecbur kalanların yanlış yaptığını söylemiyoruz; çünkü Allah faiz yiyenlerle faizle para almak zorunda kalanları bir tutmaz, onlardan faiz yiyenler zalim, mecbur kalıp kredi çekenler ise

mazlum konumundadır. Hâl böyleyken Allah hiç zalimle mazlumu aynı kefeye koyar mı!

Allah faiz yiyenler için ayet-i kerimelerde buyurur. **"O faiz yiyenler (başka türlü kabirlerinden) kalkmayacaklar; ancak şeytanın çarptığı kimse gibi kalkacaklar. Bunun sebebi ise onların 'faiz de tıpkı alışveriş gibidir' demelerinden dolayıdır. Oysaki Allah alışverişi helal kılmıştır, faizi ise haram kılmıştır. (Bundan böyle) Kime rabbinden bir vaiz gelirse (ve faiz yemekten) vazgeçerse geçmişi onun olur ve onun işi (hükmü) Allah'a aittir (eğer tövbe ederse Allah onun geçmişini siler). Bununla beraber kim (faize) tekrar dönerse işte onlar ateş ehlidir. Onlar orada ebedi olarak kalacaktır."**[4]

"Allah, faizi yok eder de sadakaları arttırır. Allah, günahkâr olan kâfirlerin hiçbirini sevmez."[5]

"Ey iman edenler! Allah'tan sakının (Allah'a karşı takva sahibi olun). Faizden geriye kalmış olan alacaklarınızı bırakın (sermayenizi alın, geriye kalan faizi ise bırakın). Eğer mü'minseniz (böyle yapın). Bunu yapmazsanız bilin ki Allah'a ve resulüne karşı harp ilan etmiş olursunuz (Allah ve resulü de size harp ilan etmiş olur). Tövbe ederseniz mallarınızın ana sermayesi sizindir. Bu durumda ne zulmetmiş ne de zulme uğramış olursunuz. Alacağınız kimse zor durumda ise ona mühlet ve kolaylık vermeniz lazım (onu sıkıştırmayın). (Eğer ödeyecek durumu yoksa borcunuzu) Sadakaya sayarsanız sizin için hayırlı olan budur. Eğer bilirseniz (bunu bilin, böyle anlayın)."[6]

[4] Bakara /275
[5] Bakara /276
[6] Bakara /278-280

“Ey iman edenler! Kat kat arttırılmış olarak faiz yemeyin. Allah'tan sakının ki kurtuluşa eresiniz.”[7]

“Kendilerine yasaklanan faizi almaları ve haksız yere insanların mallarını yemelerinden dolayı onların küfür içinde olanlarına elem verici bir azap hazırladık.”[8] **“İnsanların malları içinde artsın diye verdiğiniz faiz Allah yanında artmaz. Allah'ın rızasını dileyerek verdiğiniz zekâta gelince işte onlar, malları kat kat artmış olanlardır.”**[9]

Allah faiz yiyenler için böyle buyurmuştur. Peki, mazlum konumunda olanlar için ne buyurmuştur?

Allah ayet-i kerimede **“leş, kan, domuz eti ve Allah’tan başkasının adına kesilmiş hayvanın eti haramdır; ama mecbur kalırsanız (darda, zorda kalırsanız) aşırı gitmemek kaydıyla ihtiyacınız kadar ondan yiyebilirsiniz”**[10] buyurmuştur. Neyin haram olduğunu sadece Allah belirler. Şimdi biri hayati derecede zor bir durumda kalsa ve “leş yiyebilir miyim” dese ona “hayır, leş haramdır, yiyemezsin” diyebilir misin? -Elbette ki diyemezsin; çünkü Allah buna müsaade etmiştir. Kim haddini aşıp Allah’ın müsaade ettiği bir şeyi insana men edebilir! Biri böyle yaparsa Allah’ın dinini beğenmemiş olur.

Aynı şekilde biri çölde susuz kalsa ve susuzluktan ölecek duruma gelse, içecek olarak da sadece bir içki veya bir şarap bulsa susuzluğunu gidermek için onu içebilir mi? -Evet, içebilir; çünkü Allah buna müsaade edip izin vermiştir. Bu müsaadeyi vermeyenler hiç bu kadar zorda kalmadıkları için böyle konuşurlar!

[7] Âli İmrân /130
[8] Nisâ /161
[9] Rûm /39
[10] Bakara /173, Nahl /115

O hâlde birinin maddi konuda bir sorunu varsa ve o maddi sorun yüzünden bir sıkıntı, bela, musibet yaşanacaksa o kişi de bu sorunun çıkmaması için gidip kredi çekerse kim onun bu yaptığına "haram" diyebilir? -Hiç kimsenin böyle demeye hakkı yoktur; çünkü bunu mecbur kalındığında leş, kan ve domuz etinin yenilebilmesi gibi anlamak gerekir.

Hiçbir zaman sınırı aşmamamız, rabbimiz neyi söylemişse onu doğru anlamaya çalışmamız gerekir. Hiç, biri leş yemek ister mi? -Tabi ki istemez; ama biri buna mecbur kalınca, yiyecek başka bir şeyi yoksa ve Allah da buna müsaade etmişse o zaman leş yiyebilir, hiç kimse de ona bunun haram olduğunu söyleyemez. Evet, leş yemek haramdır; ama o sırada o kişi için haram değildir, Allah ona müsaade etmiştir. Bu yüzden bu meseleyi doğru anlamak gerekir.

Hiç kimseye "yanlış yap" dememiz ya da yanlışa müsaade etmemiz mümkün değildir. Birileri bize böyle bir yanlış isnat ederse söyledikleri bize iftira olur ve buna da asla müsaade etmiyoruz. Herkes öncelikle doğru yapmalıdır, bunun için de herkes rabbinin kendisinden ne istediğini bilir. Şayet kardeşlerimiz ne yapmaları gerektiğini benden duymak istiyorlarsa o zaman herkese söylüyoruz "kim yanlış yerde çalışıyorsa, orada kazandığı para haramsa hemen çalıştığı işi bıraksın, rızkı konusunda da endişe etmesin, Allah rezzaktır; rızkı verendir." Ama biz böyle söylerken bir kardeşimiz de çıkıp "içinde bulduğum şartlar dolaysıyla benim gücüm işimi bırakmaya yetmiyor, şimdilik işime devam edeyim, en uygun fırsatta işimi bırakacağım" derse bu tercih de bize ait değil kardeşimizin kendisine ait olmuş olur.

Devamlı söylüyoruz "kul, Allah yoluna girip rabbini sevdiğinde rabbinin kendisine emrettiklerini mutlaka yerine getirir." Bu yüzden biz de hiç kimseye "ille de bunu yapın, şunu yapmayın" demiyoruz; çünkü zaten sohbetlerimizde herkese ne

yapmaları gerektiğini anlatıyoruz, kardeşlerimiz bundan dolayı ne yapmaları gerektiğini bilirler.

Evet, Allah ayetlerini indirip bir şeyi haram kılarken yahut bir emir verirken bunu birden yapmaz, tedrici olarak, yavaş yavaş yapar; çünkü Allah, kulunun gücünü, zayıflığını bilir. Biz de Allah'ın söylediğinin dışında bir şey söyleme hakkına sahip değiliz. Her neyi söylüyorsak onu Allah'ın ayetlerinden söylemeye çalışıyoruz. Sizin de gördüğünüz gibi bire bir Allah'ın ayetlerini okuyor, anlattıklarımıza kendimizden hiçbir şey katmıyoruz. Bu nedenle kim bize bilerek iftira atarsa bunun hesabını Allah'a verir; çünkü atılan iftira bize değil gittiğimiz yoladır, Allah'ın yolunadır.

Allah'ın yolunun bir kitabı, bir peygamberi vardır. Biz de herkesi Allah'a itaate ve resulüne tabi olmaya davet ediyor ve herkese "gelin, hep beraber Allah yolunda Allah'ın kitabına uyalım, resulüne tabi olalım" diyoruz. Hiç kimse bize bunun dışında bir şey isnad edemez.

Mü'min, hayatıyla insanlara örnek olandır ve İslam'ın, dinin tebliğini hayatıyla, örnekliğiyle yapandır. Yoksa "gelin, size bir şey anlatayım" demek dini anlatmak değildir. Mü'min; Allah'a nasıl iman ettiğini, Allah'ı nasıl sevdiğini, Allah için nasıl fedakârlık yaptığını, Allah'a karşı nasıl edepli olduğunu, nasıl teslim olduğunu hâliyle, hayatıyla ortaya koyup İslam'ı anlatandır. İşte, mü'min budur.

Biri de "ben mü'minim, İslam'ı, Kur'an'ı yaşıyorum" deyip Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'e tabi olduğunu söylediği hâlde tam tersi bir şekilde yanlışlar yapıyorsa tebliğ yapmıyor, aksine karşısındaki kişiyi kirletiyor demektir. Bu yüzden kardeşlerimiz karşılarındaki kişiyi kirletmemek için herhangi bir yanlış yapsalar bile hiç olmazsa bu yanlışlarını gizli yapmalı, yanlışları kendileriyle Allah arasında kalmalıdır.

"Allah'ın bildiğini kuldan niye gizleyeyim" düşüncesi yanlış bir düşüncedir; çünkü biri yanlışını açık bir şekilde yaptığında bu defa insanlara yanlışıyla örnek olur ve insanlar ona bakınca "Müslüman bu mudur, mü'min bu mudur" deyip İslam'dan soğur. Oysaki bunun tam tersi olmalıdır, biri, bir mü'mine bakınca İslam'ı sevmeli "ben de onun gibi bir kul olmalı, onun gibi yapmalıyım" demelidir.

Allah bizi kendisine bakanları İslam'dan soğutanlardan değil, tam tersine insanlara İslam'ı sevdirenlerden ve onlara "ben de onun gibi bir kul olmak istiyorum" dedirten kullarından eylesin inşallah.

Evet, hep beraber Allah'ın ayetlerine duayla, hamdla, tövbeyle, istiğfarla cevap veriyorduk. Mukabelemize devam edelim inşallah.

EUZUBİLLAHİMİNEŞŞEYTANİRRACİM
BİSMİLLAHİRRAHMANİRRAHİM

EN'ÂM SÛRESİ

Se yekûllullezîne eşrakû: "(Allah'a) Şirk koşanlar diyecekler ki." **Lev şâallâhu mâ eşraknâ ve lâ âbâunâ:** "Allah dileseydi biz de, atalarımız da müşrik olmazdık (Allah'a şirk koşmazdık)." Babalarımız, atalarımız Allah'a şirk koşmuştu, biz de onlara uyduk, Allah böyle dilemiş, o dilemeseydi biz Allah'a şirk koşmazdık. **Ve lâ harramnâ min şey':**[11] "Ve hiçbir şeyi haram kılmazdık." Allah

[11] En'âm /148

dileseydi haram olan bir şeye helal, helal olan bir şeye haram demezdik, Allah dilediği için böyle söylüyoruz.

Kezâlike kezzebellezîne min kablihim hattâ zâkû be'senâ: "Onlardan öncekiler de böyle yalanlamışlardı da sonunda azabımızı tattılar." Daha öncekiler ayetlerimizi yalanlayıp böyle söyledikleri için azabımızı tattılar. Böyle yapanlar mutlaka azabımızı tadarlar.

Kul hel indekum min ilmin fe tuhricûhu lenâ: "De ki: Sizin yanınızda, bize çıkarabileceğiniz bir ilim mi var?" Sizin bu söylediklerinizi Allah mı söyledi, size bir kitap indirip o kitapta böyle mi söyledi? Eğer böyle bir şey varsa o zaman kitabınızı çıkarın. **İn tettebiûne illâz zann:** "Siz sadece zanna uyuyorsunuz." Siz zannınızın ardından gidiyor, tahmin yürütüyorsunuz. **Ve in entum illâ tahrusûn:**[12] "Ve siz sadece yalan söylüyorsunuz."

Demek ki konuşurken dikkatli olmak ve "Allah dilemeseydi böyle olmazdı" dememek gerekiyormuş! Bir taraftan bir yanlış yapacağız, bir taraftan da "Allah böyle dilediği için şu yanlışı yaptık" diyeceğiz. Misal; "kaderimizde adam öldürmek varmış, Allah dilediği için adam öldürdük" diyeceğiz! böyle söylemek yanlıştır. Allah, böyle söyleyenlerin şirk koşanlar olduğunu buyurdu.

Allah sadece hayrı diler, güzelliği diler, rahmeti diler, birbirimize güzellik yapmamızı diler, Allah'ın bize olan emri budur. Bunun dışına çıkanlar rabbini dinlememiştir.

Allah, kuluna dileme, tercih etme hakkını vermiş, ayet-i kerimede **"(iman da bellidir, küfür de bellidir) Dileyen iman etsin, dileyen kâfir olsun"**[13] buyurmuştur. Dolayısıyla kulun kendi hayatı için takdir etme hakkı vardır. Bu durumda kendi

[12] En'âm /148
[13] Kehf /29

yanlışlarımızı asla Allah'ın üzerine atmamalı, kendi yanlışlarımız için "demek ki takdir böyleymiş" dememeliyiz.

Elbette ki Allah'ın her konuda bir takdiri vardır; ama Allah, kuluna tercih etme hakkını vermiştir. Kulun bu tercih hakkı, takdir hakkı da Allah'ın külli takdirinin içindedir. Kulun özellikle ebedi hayatı için yaptığı takdir, seçim bütünüyle kula aittir. Bu yüzden hiç kimse kendi günahını Allah'ın üzerine atamaz.

Aynı şekilde hiç kimse Kıyamet günü "biz babalarımızı bu yolda bulduk, bu yüzden biz de babalarımızın peşinden gittik" deyip babalarını tercihlerine mazeret gösteremez, Allah kimseden bu mazereti kabul etmez; çünkü Allah ayet-i kerimede **"atalarınız aklını kullanmamışlarsa, doğru yolu bulmamışlarsa da mı onlara uyacaksınız"**[14] buyurmuştur.

Evet, tercih bütünüyle kula aittir ve kul tercihlerinden sorumludur. Birinin atası, babası yanlış yolda bile olsa kul doğru yolu tercih ederse Allah mutlaka ona doğru yolu gösterir.

Kul helumme şuhedâekumullezîne yeşhedûne ennallâhe harrame hâzâ: "De ki: Haydi, Allah bunu yasak etti diye tanıklık edecek şahitlerinizi getirin." **Fe in şehidû fe lâ teşhed meahum:** "Eğer onlar şahitlik ederlerse, sen onlarla beraber şahitlik etme." **Ve lâ tettebi' ehvâellezîne kezzebû bi âyâtinâ:** "Ve ayetlerimizi yalanlayanların keyiflerine uyma." **Vellezîne lâ yu'minûne bil âhirah:** "Ve ahirete iman etmeyenlerin (keyiflerine uyma)." **Ve hum bi rabbihim ya'dilûn:**[15] "Çünkü onlar rablerine (başkasını) denk tutuyorlar." Allah'a iman etmeyenler kendi kendilerine haramlar, helaller üretirler ve 'şu haramdır, şu helaldir' deyip konuşurlar. Bunlar ahirete ve Allah'ın ayetlerine iman etmeyenlerdir, onlar başkalarının söylediğini Allah'ın söylediğiyle denk tutarlar, bir tutarlar.

[14] Bakara /170
[15] En'âm /150

Kul teâlev etlu mâ harrame rabbukum aleykum: "De ki: Şimdi gelin, rabbinizin size neleri haram kıldığını okuyayım." **Ellâ tuşrikû bihî şey'â:** "Ona (Allah'a) hiçbir şeyi şirk koşmayın." **Ve bil vâlideyni ihsânâ:** "Ana ve babaya ihsanda (iyilikte) bulunun." **Ve lâ taktulû evlâdekum min imlak:** "Fakirlik korkusuyla evlatlarınızı öldürmeyin." **Nahnu nerzukukum ve iyyâhum:** "Sizin de onların da rızkını biz veriyoruz." **Ve lâ takrabûl fevâhışe mâ zahera minhâ ve mâ batan:** "Fuhşun açık olanından da gizli olanından da sakının (buna yanaşmayın)." **Ve lâ taktulûn nefselletî harramallâhu illâ bil hakk:** "Allah'ın haram kıldığı nefsi haksız yere öldürmeyin." Allah adına olmuşsa, hak ile olmuşsa o müstesna; yani savaştaki hâl müstesnadır. **Zâlikum vassâkum bihî leallekum ta'kılûn:**[16] "Allah size bunu böyle tavsiye eder, olur ki aklınızı kullanırsınız (akledersiniz)."

Ve lâ takrabû mâlel yetîmi illâ billetî hiye ahsenu hattâ yebluga eşuddeh: "Yetimin malına yaklaşmayın; ancak en güzel şekilde idare etmek (onu korumak) maksadıyla olması müstesna. (Yetim) Olgunluk çağına erinceye kadar onu koruyun." **Ve evfûl keyle vel mîzâne bil kıst:** "Ölçüyü ve tartıyı tam adaletle tutun." **Lâ nukellifu nefsen illâ vus'ahâ:** "Hiç kimseye gücünün üstünde bir şey yüklenmez." Kimseye gücünün yetmediği bir şeyi teklif etmeyiz. **Ve izâ kultum fa'dilû ve lev kâne zâ kurbâ:** "Konuştuğunuz zaman adaletle konuşun (doğru konuşun, hakkı konuşun). İsterse (o davalı olanlar) en yakınınız (akrabanız) olsa bile (hak neyse, doğru neyse onu söyleyin)." **Ve bi ahdillâhi evfû:** "Allah'a verdiğiniz ahdi (sözü) yerine getirin." **Zâlikum vassâkum bihî leallekum tezekkerûn:**[17] "Allah size bunu böyle tavsiye eder, olur ki düşünürsünüz (tezekkür eder, aklınızı kullanır, anlarsınız)."

Ve enne hâzâ sırâtî mustekîmen fettebiûh: "(De ki) Gerçek şu ki bu benim gittiğim dosdoğru yoldur, ona tabi olun." **Ve lâ**

[16] En'âm /151
[17] En'âm /152

tettebiûs subul: "(Bundan başka) Yollara tabi olmayın." **Fe teferraka bikum an sebîlih:** "(Başka yollar) Sizi onun (Allah'ın) yolundan ayırır." **Zâlikum vassâkum bihî leallekum tettekûn:**[18] "Allah size bunu böyle tavsiye eder. Olur ki takva sahibi olursunuz." Allah'a karşı sorumluluğunuzu kabul eder, gereğini yerine getirirsiniz.

Şimdiye kadar Allah'ın emrettiğinin dışındaki şeyleri helal, haram diye önümüze koyup onları helal ya da haram zannettiysek rabbimizden af diliyor, mağfiret diliyoruz. Bilmeden, anlamadan, farkına varmadan ya da cahillikle Allah'a şirk koştuysak, annemize, babamıza ihsanda, iyilikte bulunmadıysak, geçim sıkıntısından dolayı çocuklarımızı kendi elimizle ateşe atıp onları şeytana teslim ettiysek rabbimizden af diliyor, mağfiret diliyoruz.

Zahiri veya manevi olsun birinin ölümüne sebep olduysak rabbimizden af diliyor, mağfiret diliyoruz. Bilmeden yetimin malına yaklaştıysak, o malı almak için hile ile yetimin malına dokunduysak, tartıyı, ölçüyü dosdoğru yapmadıysak, adaletle ölçüp tartmadıysak rabbimizden af diliyor, mağfiret diliyoruz.

Yakınlarımız, sevdiklerimiz bizi haktan ayırdıysa ve biz de onlardan yana durup yanlış konuştuysak, hakkı olduğu gibi doğru bir şekilde söylemediysek, aynı şekilde Allah'a verdiğimiz sözü yerine getiremediysek, Allah'ın dosdoğru yoluna, resulünün gittiği yola uymayıp kendi kendimize yollar üretip başka yollara ya da başkalarının ürettiği yollara uyduysak rabbimizden af diliyor, mağfiret diliyoruz.

Bizim rabbimiz sensin ya rabbi! Bize dosdoğru yolu, hidayet yolunu gösteren sensin ya rabbi! Dosdoğru yol; senin sırat-el mustakimindir, resulünün sahabesiyle beraber gittiği yoldur. Biz de senin yoluna tabi olduk ya rabbi! Yaptığımız bütün yanlışlar,

[18] En'âm /153

eksikler için tövbe ve istiğfar ediyoruz. Bizleri affet, mağfiret et ya rabbi!

Yevme ye'tî ba'du âyâti rabbik: "Rabbinin bazı ayetlerinin geldiği gün." Ölüm geldiği gün. **Lâ yenfeu nefsen îmânuhâ lem tekun âmenet min kabl:** "Daha önce iman etmemiş kişinin iman etmesi ona bir fayda vermez." **Ev kesebet fî îmânihâ hayrâ:**[19] "Ya da imanında bir hayır kazanmayan kişiye (ölüm geldiği gün iman etmesi bir fayda vermez)."

Allah başka ayetlerde bu konuyla ilgili olarak **"kişi daha önce neyi kazanmışsa artık o kazandıklarına göre muamele görür."**[20] **"Ölüm gelmeden önce size verdiğimiz rızıktan (Allah yolunda) infak edin (iman edin, salih amel işleyin ve hayırda yarışın)."**[21]

İnnellezîne ferrakû dînehum ve kânû şiyea: "Dinlerini parça parça edip, grup grup olanlar var ya." **Leste minhum fî şey':** "Senin onlarla hiçbir ilişkin yoktur." **İnnemâ emruhum ilâllâh:** "Onların işi Allah'a kalmıştır." **Summe yunebbiuhum bimâ kânû yef'alûn:**[22] "Sonra (Allah) onlara yaptıklarını haber verecektir." Onlar yaptıklarının cezasını mutlaka görecekler.

Allah'ın kitabını parça parça edip kitabın bir parçasını alarak 'din budur' deyip geri kalanını yok sayanlar hakkında Allah hükmünü verecektir. Onlar yaptıklarının cezasını mutlaka görecekler.

Men câe bil haseneti fe lehu aşru emsâlihâ: "(O gün) Kim bir iyilikle gelirse mutlaka ona on misli vardır." **Ve men câe bis seyyieti fe lâ yuczâ illâ mislehâ:** "Kim de bir günahla gelirse ona

[19] En'âm /158
[20] Mu'min /17, Câsiye /22
[21] Münafikûn /10
[22] En'âm /159

dengiyle ceza vardır." **Ve hum lâ yuzlemûn:**[23] "Ve onlar haksızlığa uğratılmazlar."

Kitabın bütününe iman etmediysek, dinimizi parça parça ederek "sadece bizdeki haktır" deyip başkalarını kabul etmediysek rabbimizden af diliyor, mağfiret diliyoruz. Bizleri affet, mağfiret et ya rabbi!

Unutmamamız lazım ki "lâ ilâhe illallah muhammedun resulullah" diyenler bizim kardeşimizdir. Rabbimiz her neyi emretmişse doğru olan, hak olan odur. Kim Allah'ın ipine, kitabına, resulüne sarılmışsa doğru yolda olan odur, o kişi hangi mezhepte, meşrepte, cemaatte olursa olsun haktadır.

Bizi "lâ ilâhe illallah muhammedun resulullah" diyenleri kardeşleri olarak görenlerden eyle ya rabbi! Bizi senin ipine, resulüne sarılanlardan ve vahyini, resulünü bir an bile olsun bırakmayanlardan eyle ya rabbi! Bizi hak olan yolda, sırat-el mustakimde olan kullarından eyle ya rabbi!

SÂFFÂT SÛRESİ

Ves sâffâti saffâ: "(Allah yolunda) Saf bağlayanlara yemin olsun ki." Bir ve beraber olanlara, Allah yolunda beraber cihad edenlere, hizmet edenlere yemin olsun ki. **Fez zâcirâti zecrâ:** "Onları sevk ve idare edenlere (yemin olsun ki)." **Fet tâliyâti zikrâ:** "Zikri tilavet edenlere." Zikri okuyanlara, Allah'ın zikrini, Kur'an'ı okuyup üzerinde gösterenlere, bu nuru üzerinde saçanlara yemin olsun ki. **İnne ilâhekum le vâhıd**:[24] "Sizin ilahınız tek bir ilahtır."

[23] En'âm /160
[24] Sâffât /1-4

Sıfatlarında vahid olan, El Esmau'l Husna'nın, bütün güzelliklerin kendisine ait olduğu ilahtır.

Rabbus semâvâti vel ard: "O, göklerin ve yerin rabbidir." **Ve mâ beynehumâ:** "Ve bunların arasında her ne varsa (onların rabbidir)." **Ve rabbul meşârık:** "Ve doğuların rabbidir." O; doğuların da batıların da, göklerin, yerin ve ikisinin arasındakilerin de rabbidir. **İnnâ zeyyennâs semâed dunyâ bi zîynetinil kevâkib:**[25] "Biz dünya semasını ziynetle, yıldızlarla süsledik."

Allah Kıyamet günü meleklere emreder. **Uhşurûllezîne zalemû ve ezvâcehum ve mâ kânû ya'budûn:** "Zulmetmekte olanları, eşlerini (aynı yolda gidenleri) ve tapmakta olduklarını bir araya getirip toplayın." **Min dûnillâhi fehdûhum ilâ sırâtıl cahîm:** "Allah´tan başka taptıklarını (onlardan ayırıp), cehenneme sevk edin." **Vakıfûhum innehum mes'ûlûn:** "Ve onları durdurun; çünkü onlar sorguya çekilecekler." **Mâ lekum lâ tenâsarûn:** "(Onlara denir ki) Niye şimdi birbirinize yardım etmiyorsunuz?" Dünyadayken birbirinize yardım ediyor, birbirinizi ateşe, Allah'tan başka tarafa çağırıyordunuz, haydi, bugün de birbirinize yardım edin, neden yardım etmiyorsunuz! **Bel humul yevme musteslimûn:**[26] "Hayır, bugün onlar teslim olmuşlardır."

Ve akbele ba'duhum alâ ba'dın yetesâelûn: "Onlardan bir kısmı (uyanlar, uydukları kişilere) diğerlerine yönelip sorar." **Kâlû innekum kuntum te'tûnenâ anil yemîn:** "Derler ki: Siz bize sağdan gelirdiniz." Birbirleriyle tartışıp "siz bize sağdan gelirdiniz. Bize doğru yolda olduğunuzu ve iyiliğimizi istediğinizi söyleyip bizi kandırmaya çalışıyordunuz, kandırdınız da" diyecekler. **Kâlû bel lem tekûnû mû'minîn:** "(Onlar da) Diyecekler ki: Hayır, siz zaten mü'min değildiniz." Siz zaten iman etmemiştiniz, onun için bize uydunuz. **Ve mâ kâne lenâ aleykum min sultân:** "Bizim sizin üzerinizde bir gücümüz yoktu." **Bel kuntum kavmen tâgîn:** "Siz

[25] Sâffât /5-6
[26] Sâffât /22-26

zaten azgın bir toplumdunuz (onun için bize uydunuz)." **Fe hakka aleynâ kavlu rabbinâ:** "Rabbimizin (azap) sözü üzerimize hak oldu." Bugün biz de azaptayız, siz de azaptasınız, birbirimizden farkımız yoktur. **İnnâ le zâıkûn:**[27] "Biz onu mutlaka tadacağız."

İnnehum kânû izâ kîle lehum lâ ilâhe illallâhu yestekbirûn:[28] "Onlara 'Allah'tan başka ilah yoktur' denildiğinde kibirlenirlerdi." Onlara "rabbiniz Allah'tır, Allah'ın vahyine, peygamberine tabi olun" denildiğinde kibirlenirlerdi, büyüklenirlerdi ve bu yüzden kaybettiler.

Allah sonraki ayetlerde cennetlikleri anlatır ve onlara ihsan ettiği nimetleri sayar. Cennette cennetlikler nimetler içinde birbirleriyle sohbet ederler. **Kâle kâilun minhum:** "İçlerinden biri diyecek ki." **İnnî kâne lî karîn:** "(Dünyadayken) Benim bir arkadaşım vardı." **Yekûlu e inneke le minel musaddikîn:** "Bana derdi ki: Sende mi (ahirete) sadıklardansın." Ahiret için çalışıyorsun, Allah'a karşı sadakatini yerine getirmeye çalışıyorsun? **E izâ mitnâ ve kunnâ turâben ve izâmâ:** "Biz ölüp toprak ve kemik olduktan sonra (kemiklerimiz toprak olduktan sonra)." **E innâ le medînûn:** "Cezalanacak mıyız?" Yeniden diriltileceğiz ve Allah bize ceza mı verecek? O kul, beraberindekilere dünyadayken arkadaşının böyle dediğini söyledikten sonra Allah hitap eder. **Kâle hel entum muttaliûn:** "(Allah, oradakilere) Buyurur ki: Siz onu bilir misiniz?" **Fettalea fe raâhu fî sevâil cahîm:** "(Dünyadayken 'benim bir arkadaşım vardı' diyen kişi) Baktı ve onu (arkadaşını) cehennemin ortasında gördü." Yani Allah perdeyi araladı, böylelikle o kul, arkadaşının cehennemin ortasında olduğunu gördü. **Kâle tallâhi in kidte le turdîn:** "Allah'a yemin olsun ki az kalsın beni de helak edecektin." **Ve lev lâ ni'metu rabbî:** "Eğer rabbimin nimeti olmasaydı." **Le**

[27] Sâffât /27-31
[28] Sâffât /35

kuntu minel muhdarîn:[29] "Şimdi ben de (cehenneme) getirilenlerden olurdum." Ben de şimdi seninle beraber cehennemde olacaktım.

Allah bunu bize anlatıyorsa "cehennemliklerle, sizi Allah'tan başka tarafa davet edenlerle beraber olmayın" buyuruyor. Bu yüzden bizim de bizi Allah'tan başka tarafa davet edenlerle beraber olmamamız gerekir.

Şayet kendimize onlardan dost edindiysek bunun için rabbimizden af diliyor, mağfiret diliyoruz. Bizleri affet, mağfiret et ya rabbi!

İnnehum elfev âbâehum dâllîn: "Onlar babalarını sapmış olarak buldular." **Fe hum alâ âsârihim yuhraûn:** "Kendileri de onların yolu üzerinde koşup gittiler (Allah'ın kitabına sarılmak yerine atalarının dinine uydular)." **Ve lekad dalle kablehum ekserul evvelîn:** "And olsun onlardan önce eski milletlerin çoğu dalâlete düşmüştür." **Ve lekad erselnâ fî him munzirîn:**[30] "Şüphesiz biz onlara uyarıcılar da göndermiştik." Onların çoğu kaybetti; ama içlerinden onlara uyarıcılar da göndermiştik.

Allah Hz. Nuh (a.s.)'ı anlatır. **Ve lekad nâdânâ nûh:** "And olsun Nuh bize dua etmişti (niyaz etmişti)." **Fe le ni'mel mucîbûn:** "(Biz de ona icabet ettik) Biz ne güzel icabet ediciyiz!" **Ve necceynâhu ve ehlehu minel kerbil azîm:** "Biz onu ve onun ehlini (ona iman edenleri) o büyük beladan kurtardık (sonra diğerlerini suda boğduk)." **Ve cealnâ zurriyyetehu humul bâkîn:** "Ondan gelen zürriyeti de baki kıldık (geride bıraktık)." **Ve teraknâ aleyhi fîl âhirîn:** "Geride kalanlar için de ona güzel bir nam bıraktık." **Selâmun alâ nûhın fîl âlemin:** "Âlemler içinde Nuh'a selam olsun." **İnnâ kezâlike neczîl muhsinîn:** "İşte, biz muhsin olanları böyle mükâfatlandırırız." **İnnehu min ibâdinâl mu'minîn:** "Çünkü

[29] Sâffât /51-57
[30] Sâffât /69-72

o bizim mü'min kullarımızdandı." **Summe agraknâl âharîn:**[31] "Sonra diğerlerini de suda boğduk (helak ettik)." Ona iman etmeyenleri suda boğduk. Allah devamında Hz. İbrahim (a.s.)'ı, Hz. Musa (a.s.)'ı, Hz. İlyas (a.s.)'ı, Hz. Lut (a.s.)'ı anlatır.

Allah, peygamber gönderir ve onlarla beraber vahyini gönderir. Bir tarafta iman edenler, bir tarafta da iman etmeyenler vardır; yani bir tarafta Allah'ın nebileri, resulleri, Allah'ın kitabı ve iman edip, Allah'ın resulüyle beraber olup imanının gereğini ortaya koyanlar, ebedi hayatını tercih edenler, Allah yolunda çaba, gayret sarf edenler vardır, bir tarafta da Allah'ın resulüne, vahyine karşı duranlar veya onu ciddiye almayıp yalanlayanlar vardır. Bu hayatın bütün senaryosu bundan ibarettir. Teknoloji gelişmiş olabilir; ama her zamanda hayat böyledir ve insan için bundan başka bir şey yoktur. Allah, hayatı böyle anlatıyor.

Allah **"insanı biz yarattık"**[32] buyurmuştur. Dolayısıyla Allah, insana vazifesini de ne yapması gerektiğini de beyan etmiştir. İnsanın vazifesi; Allah'a ve resulüne iman etmek, Allah'a kul olmak ve kendisine indirilen vahye iman edip hayatı buna göre yaşamaktır.

Allah'ın mutlaka bir projesi, senaryosu vardır ve bu senaryo Allah'ın nebileri, resulleri üzerinden yürür. İnsanlar da bulundukları çağda, devirde ya onlara iman eder ya da onları inkâr edip isyan ederler. Aslında hiç kimse Allah'ın resulüne isyan etmez, onları inkâr etmez, Allah'ın ayetlerini inkâr eder, ayetlere isyan eder. Bu yüzden Allah ayet-i kerimede **"onlar seni yalanlamıyorlar, onlar Allah'ın ayetlerini inkâr ediyorlar"**[33] buyurmuştur. Yani meseleleri seni inkâr etmek değildir.

[31] Sâffât /75-82
[32] Kaf /16
[33] En'âm /33

Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'den sonra peygamber gelmeyeceğine göre bu proje, senaryo bitmiş mi oluyor? -Hâşâ, elbette ki Allah'ın bu projesi bitmemiştir ve mutlaka kıyamete kadar devam eder; ama peygamberlerle değil bu defa peygamber varisleriyle, Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'in resulleriyle devam eder. Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'in varisleri insanları Allah'ın kitabına, vahyine, Allah'ın vahyini taşımaya davet eder, bir yanda bu davete icabet edip onlarla beraber olanlar olur, diğer yanda da peygamber varislerine karşı durup, onları yalanlayıp, yok sayıp, uzak duranlar olur.

Resulullah (s.a.v.) Efendimiz *"ya Kur'an'ı öğrenen olun, ya öğreten, ya öğrenenlere, öğretenlere yardımcı olun ya da onları seven olun, sakın dışarıda kalıp bir beşincisi olmayın; çünkü beşincisi olursanız helak olursunuz"*[34] buyurmuştur. O hâlde ya öğrenecek, ya öğretecek ya da onlara yardım edeceğiz. Yardım etmek de elimizden gelmiyorsa o zaman onları sevecek, takdir edeceğiz; çünkü onlara taş atmak küfür olur, felaket olur.

Peygamberler ebedi hayat için Allah'ın yeryüzündeki projeleridir. Allah hiçbir şeyi gelişi güzel yapmaz. **"Allah her şeyi hak ile yaratır"**[35] buyurdu Allah. Allah her neyi yaparsa yapsın onu mutlaka bir planla yapar; çünkü Allah hasibtir, her şeyi bir hesapla yapar.[36] Bu nedenle her şey bir hesaba göre yapılmış, düzenlenmiş, takdir edilmiştir. Peygamberlerin hayatını dinlerken zaten böyle olduğunu görüyor, anlıyoruz. Akıllı bir insanın yapması gereken şey de; Allah'ın projesinde yer almak ve "bu projede ben de varım" demektir. Yoksa insan, Allah'ın rahmetinin dışında kalır, bunun sonucunda da çok sıkıntılar yaşar ve Allah'ın kendisine yüklediği hâlifelik sorumluluğunu yerine getiremez.

[34] Dârimî, Mukkadime, 26
[35] Câsiye /22, Ankebût /44, Hicr /85
[36] Nisâ /86

Peki, Allah'ın projesinde ne vardır?

Allah, kullarını; kendine, imana davet eder ve resulleri ile vahyini her yere taşıyarak kullarına hayatlarını vahiyle nasıl yaşamaları gerektiğini öğretir, bu, Allah'ın projesidir.

Eğer aklımızı kullanacaksak Allah'ın projesinde yer edinmeye çalışalım. İçinde yer alacağımız şey isterse basit bir şey olsun; ama mutlaka onda bizim de parmağımız olsun, Allah yolunda yapılacak bir işte "ben de buradayım" demiş olalım.

Dünya hayatımızı yaşarken kiminle beraber olmuşsak Kıyamet günü Allah bizi huzuruna aldığında da onunla beraber oluruz. Allah bununla ilgili olarak **"nerde olursanız olun (nerde ölürseniz ölün bu fark etmez), Allah hepinizi bir araya toplayacak"**[37] buyurmuştur. Eğer peygamberin yanında yer almak nasip olmadıysa o zaman Allah bize peygamber varisiyle beraber olma projesini çizer; ama dünyadaki gayemiz Allah'ın projesinde yer almak ve peygamberlerin yaptığını yapmak olmazsa bu durumda "benim buna ihtiyacım yok, ben kendi hayatımı yaşar, bana göre doğru neyse onu yaparım" demiş oluruz ki bu da kendimizi müstağni gördüğümüz manasına gelir.

Hiç, Allah'ın projesinde yer almaktan daha büyük bir şeref olabilir mi! Allah'ın vahyiyle beraber olup o vahyi sırtlamaktan, taşımaktan daha büyük bir şeref olabilir mi! Bir de bu projenin dışında kalmaktan daha büyük bir kayıp olabilir mi! Allah sonuna kadar kullanalım diye bize akıl vermiştir, eğer bunu anlamadıysak Allah bizi sorumlu tutmaz; ama anlayıp anlamamış gibi yaptıysak o zaman bunun hesabı çok ağır olur ve bunun hesabını da veremeyiz.

Eğer mesele sadece yiyip içmekten ibaretse onu diğer canlılar da yapıyor; ama mesele yiyip içmek değildir! Allah'ın

[37] Bakara /148

bizden istediği bir şey vardır; o da Allah'ın vahyiyle bir olmak, beraber olmak, canlı Kur'an olmak ve o Kur'an'ı hem üzerimizde, hem göğsümüzde hem de elimizde taşıyıp ulaşılabileceğimiz her yere ulaştırmaktır. Peygamberlerin vazifesi budur ve bu vazife kıyamete kadar gelecek olan peygamber varisleriyle devam eder.

Şayet nefsimizin mağarasında kalırsak dışarı bakma, Allah'a bakma ve "rabbim benden ne istiyor" deme imkânımız olmaz; çünkü nefis sürekli başımıza vurur, biz de bakmak için başımızı bile kaldıramayız. Nefsimizin mağarasından kurtulmamız, Allah'ı, imanımızı üç kuruşa satmamamız gerekir.

Burası imtihan yeridir ve Allah bizi mutlaka imtihana tabi tutar. Bunun için ayet-i kerimede **"siz 'biz iman ettik' dedikten sonra sizi imtihana tabi tutmadan öyle bırakacağımızı mı (imanınızı kabul edeceğimizi mi) zannettiniz"**[38] buyurur. Biz de artık başımızı kaldıralım, dünyayı bir imtihan yeri olarak kabul edelim ve hayatımızı buna göre yaşayalım inşallah.

Evet, Allah son okuduğumuz ayette Hz. Nuh (a.s.)'ı anlattı ve sonuç itibariyle **"Nuh'a selam olsun, o bizim mü'min kulumuzdu"**[39] buyurdu.

Allah'ın Hz. Nuh (a.s.)'a selam etmesinin sebebi nedir, Hz. Nuh (a.s.) bu selamı hangi hâlinden dolayı hak etmişti?

Elbette ki Allah'ın vahyini taşıdığı için, insanları Allah'a davet ettiği, bu fedakârlığı yaptığı için Allah ona selam etmiştir. Ayetleri okuyunca Allah'ın bir de özel olarak mü'minlere selam ettiğini, "böyle yapan mü'min kullarıma selam olsun"[40] buyurduğunu göreceğiz inşallah.

[38] Ânkebut /2
[39] Sâffât /79, 81
[40] Neml /59, Tâhâ /47

Allah Hz. İbrahim (a.s.)'ı anlatır. **Ve inne min şîatihî le ibrâhîm:**[41] "Şüphesiz İbrahim de onun (Nuh'un) şeriatını takip ediyordu." Bütün peygamberler aynı şeriatı getirmişlerdir; yani hepsi Allah'ın vahyini getirip insanları Allah'ın vahyine davet etmişlerdir. Bundan dolayı Allah başka bir ayet-i kerimede Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'e hitaben **"Nuh'a, İbrahim'e, Musa'ya, İsa'ya neyi vahyettiysek sana da onu din kıldık"**[42] buyurmuştur. Buradan da anlaşıldığı üzere Allah'ın vahyi kulları için değişmez.

İz câe rabbehu bi kalbin selîm: "O (İbrahim) rabbine selim bir kalp ile (selamete ermiş bir kalp ile) gelmişti." **İz kâle li ebîhi ve kavmihî mâzâ ta'budûn:** "İbrahim, babasına ve kavmine dedi ki: Siz neye âbd oluyorsunuz?" **E ifken âliheten dûnallâhi turîdûn**: "Allah'ı bırakıp da birtakım uydurma ilâhlar mı istiyorsunuz!" Siz Allah'tan başka şeylere mi tapıyorsunuz! **Fe mâ zannukum bi rabbil âlemin**:[43] "Sizin âlemlerin rabbi hakkındaki zannınız nedir?"

Hz. İbrahim (a.s.) bir bayram günü Ay'a, Güneş'e, yıldızlara tapan kavminin yanındayken. **Fe nazara nazraten fîn nucûm:** "Yıldızlara bir bakışla baktı." **Fe kâle innî sakîm:** "Ve dedi ki: Ben hastayım." Siz bayram yerine gidin, eğlenin, ben gelmeyeceğim, kendimi rahatsız hissediyorum, gidip yatacağım. **Fe tevellev anhu mudbirîn:** "Onlar arkalarını dönüp gittiler." **Ferâga ilâ âlihetihim:**[44] "(İbrahim de) Putların bulunduğu yere gizlice gitti." Hz. İbrahim (a.s.) putların olduğu yere gidince kavminin, putların önüne yemek koymuş olduğunu gördü. Genelde oradaki görevliler daha sonra gelip putların önüne bırakılan yemekleri götürür, yerlerdi.

[41] Sâffât /83
[42] Şûrâ /13
[43] Sâffât /84-87
[44] Sâffât /88-91

Fe kâle e lâ te'kulûn: "(İbrahim, putlara) Dedi ki: Neden yemiyorsunuz?" **Mâ lekum lâ tentıkûn:** "Neden konuşmuyorsunuz?" Madem bu yemekleri size getirmişler, o zaman kalkıp yiyin, neden yemiyorsunuz, neden konuşmuyorsunuz? **Ferâga aleyhim darben bil yemîn:**[45] "Bunun üzerine yanlarına gelip sağ eliyle vurdu." Eliyle vurup putları parçalamaya başladı. Hz. İbrahim (a.s.) putları baltayla parçaladı, en büyük putu da kırmayıp baltayı onun boynuna astı.[46]

Allah başka ayet-i kerimede bunu beyan ederken **"kavmi İbrahim'e gelip 'bu senin işindir, sen putlarımız hakkında ileri geri konuşuyordun' dediler. İbrahim de 'herhâlde bu büyüğü yapmış, inanmıyorsanız ona sorun' dedi. Onlar da 'sen de biliyorsun ki bunlar konuşmaz' dediler"**[47] buyurur. Onlar Hz. İbrahim (a.s.)'a "bunlar bizimle konuşmaz" deyince Hz. İbrahim (a.s.) da onlara "şayet konuşmuyor, herhangi bir şey yapmıyorlarsa nasıl olur da ilah oluyorlar" diye cevap verdi.

Kâle e ta'budûne mâ tenhıtûn: "(İbrahim onlara) Dedi ki: Siz (kendi ellerinizle) yonttuğunuz şeylere mi tapıyorsunuz?" **Vallâhu halakakum ve mâ ta'melûn:**[48] "Oysaki sizi de, yaptıklarınızı (bu taşları) da Allah yaratmıştır."

Kâlûbnû lehu bunyânâ: "Dediler ki: Onun için bir bina yapın." **Fe elkûhu fîl cahîm:** "Ve onu ateşe atın." Bir ateş yakın ki bu ateş binaların büyüklüğünde, cehennem gibi olsun sonra onu içine atacağız, dediler. **Fe erâdû bihî keydâ:** "Böylece ona tuzak kurmak istediler." **Fe cealnâ humul esfelîn:** "Fakat biz onları (İbrahim'in karşısında) zelil kıldık." Onların tuzağını bozduk. **Ve kâle innî zâhibun ilâ rabbî se yehdîn:**[49] "(Allah onu ateşten

[45] Sâffât /91-93
[46] Enbiyâ /58
[47] Enbiyâ /60, 62-63, 65
[48] Sâffât /95-96
[49] Sâffât /97-99

kurtarınca İbrahim) Dedi ki: Ben rabbime gidiyorum, o bana hidayet yolunu gösterir."

Rabbi heb lî mines sâlihîn: "(Sonra İbrahim dedi ki) "Rabbim, bana salih bir evlat hibe et." **Fe beşşernâhu bi gulâmin halîm:** "Biz de ona halim bir oğul müjdeledik." İsmail'i müjdeledik. **Fe lemmâ belega meahus sa'ye:** "(İsmail) Onun (İbrahim'in) yanında büyüyüp yanında yürüyecek (koşacak) çağa gelince." **Kâle yâ buneyye innî erâ fîl menâmi ennî ezbehuk:**[50] "(İbrahim) Dedi ki: Yavrucuğum, ben seni rüyamda kurban ederken görüyorum." Bu rüya sıradan bir insanın rüya görmesi gibi değildi.

Hz. İbrahim (a.s.) bunun Allah'ın emri olduğunu biliyordu; ama yine de Hz. İsmail (a.s.)'a sordu. **Fanzur mâzâ terâ:** "(İbrahim dedi ki) Bak, sen ne düşünüyorsun (sen bu işe nasıl bakıyorsun)?" **Kâle yâ ebetif'al mâ tu'mer:** "(İsmail) Dedi ki: Babacığım, sana emredilen şeyi yap." Allah sana neyi emretmişse onu yap. **Se tecidunî inşâallâhu mines sâbirîn:**[51] "İnşallah beni sabredenlerden bulacaksın." İşte, Allah'a teslim olmuş bir baba ve Allah'a teslim olmuş bir evlat!

Allah bizi de kendisine teslim olanlardan, teslimiyetini kabul ettiği kullarından eylesin. Allah bizi en sevdiğini kurban edecek kadar Allah'ı sevenlerden, Allah'a canını kurban edecek kadar, İsmail'in gösterdiği teslimiyeti gösterenlerden eylesin. Allah çocuklarımızı, evlatlarımızı da Allah'a teslim olarak yetişen kullarından eylesin inşallah.

Fe lemmâ eslemâ ve tellehu lil cebîn: "Ne zaman ikisi de (Allah'a) teslim olup (İbrahim) onu (İsmail'i) yanı üzere yatırdı." **Ve nâdeynâhu en yâ ibrâhîm:** "Biz de ona şöyle hitap ettik: Ya İbrahim!" **Kad saddakter ru'yâ:** "Sen rüyanı (gördüğünü) tasdik ettin." **İnne kezâlike neczîl muhsinîn:** "Biz güzel yapanları böyle

[50] Sâffât /100-102
[51] Sâffât /102

mükâfatlandırırız.” **İnne hâzâ le huvel belâul mubîn:**[52] “Muhakkak ki bu onun için apaçık bir imtihandı.” Onu bu şekilde imtihana tabi tuttuk, o da imtihanı kazandı.

Selâmun alâ ibrâhîm: “İbrahim’e selam olsun.” **Kezâlike neczîl muhsinîn:** “İşte, biz güzel yapanları böyle mükâfatlandırırız.” **İnnehu min ibâdinâl mu’minîn:** “Çünkü o bizim mü’min kullarımızdandı.” **Ve beşşernâhu bi ishâka nebiyyen mines sâlihîn:**[53] “Sonra salihlerden bir nebi olarak ona İshak’ı müjdeledik.”

Ve bâraknâ aleyhi ve alâ ishâk: “Hem ona hem İshak’a bereketler verdik.” **Ve min zurriyyetihimâ muhsinun ve zâlimun li nefsihi mubîn:**[54] “Onların zürriyetinden güzel yapanlar da (hak yolda olanlar da) açıkça nefsine zulmedenler de vardır.”

Allah, peygamber kıssalarını bize anlatıyorsa onları örnek alalım, mü’min olalım, muhsin olalım, güzel yapalım, biz de Allah’ın selamını hak edelim diyedir. Eğer biz de Hz. Nuh (a.s.) ve Hz. İbrahim (a.s.)’ın gösterdiği tavrı gösterirsek mutlaka biz de Allah’tan selam alırız.

Ve lekad menennâ alâ mûsâ ve hârûn: “And olsun ki Musa’ya ve Harun’a da ihsanda bulunduk.” **Ve necceynâ humâ ve kavme humâ minel kerbil azîm:** “Hem kendilerini hem de kavimlerini büyük bir felaketten (firavundan) kurtardık.” **Ve nasarnâhum fe kânû humul gâlibîn:**[55] “Onlara yardım ettik, onlar galip gelenlerden oldular.”

Ve âteynâ humâl kitâbel mustebîn: “İkisine de apaçık olan kitabı (Tevrat’ı) verdik.” **Ve hedeynâ humâs sırâtal mustakîm:** “Ve onları doğru yola hidayet ettik (onlara hidayeti verdik).” **Ve**

[52] Sâffât /103-106
[53] Sâffât /109-112
[54] Sâffât /113
[55] Sâffât /114-116

teraknâ aleyhimâ fîl âhirîn: "Sonra gelenler için onlara güzel bir nam bıraktık." **Selâmun alâ mûsâ ve hârûn:** "Musa'ya ve Harun'a selam olsun." **İnnâ kezâlike neczîl muhsinîn:** "Biz güzel yapanları işte böyle mükâfatlandırırız." **İnne humâ min ibâdinâl mu'minîn:**[56] "Şüphesiz onlar bizim mü'min kullarımızdandı." Demek ki bütün mesele; mü'min olmak, muhsin olmakmış!

Ve inne ilyâse le minel murselîn: "Şüphesiz İlyas da gönderdiğimiz resullerdendi." **İz kâle li kavmihî e lâ tettekûn:** "Hani kavmine dedi ki: Siz (Allah'a karşı) takva sahibi olmayacak mısınız?" **E ted'ûne ba'len ve tezerûne ahsenel hâlikîn:** "Yaratıcıların en güzelini bırakıp Baal'e mi (Baal putuna mı) yalvarıyorsunuz!" Allah'ı bırakıp bir puta mı yalvarıyorsunuz! **Allâhe rabbekum ve rabbe âbâikumul evvelîn:**[57] "Sizin de önceki atalarınızın da rabbi olan Allah'tır."

Fe kezzebûhu fe inne hum le muhdarûn: "Fakat onu yalanladılar. Onlar (Kıyamet günü azap için) getirileceklerdir." **İllâ ibâdallâhil muhlasîn**: "Ancak Allah'ın ihlâslı kulları müstesna." **Ve teraknâ aleyhi fîl âhirîn:** "Biz arkadan gelenler için ona iyi (güzel) bir nam bıraktık." **Selâmun alâ ilyâsîn:** "İlyas'a selam olsun." **İnnâ kezâlike neczîl muhsinîn:** "İşte, biz güzel yapanları böyle mükâfatlandırırız." **İnnehu min ibâdinâl mu'minîn:**[58] "O, bizim mü'min kullarımızdandı."

Ve inne lûtan le minel murselîn: "Muhakkak ki Lut da resullerdendi." **İz necceynâhu ve ehlehû ecmaîn:** "Onu ve ailesinin hepsini kurtarmıştık." Onu ve ailesini o kötü kavimden kurtarmıştık. **İllâ acûzen fîl gâbirîn:** "Geride kalanlar arasında yaşlı bir kadın hariç." Onu ve ehlini kurtardık. Sadece bir kocakarı azaba uğrayanlar arasındaydı. **Summe demmernâl âharîn:** "Sonra diğerlerini helak ettik." **Ve innekum le temurrûne aleyhim**

[56] Sâffât /117-122
[57] Sâffât /123-126
[58] Sâffât /127-132

musbihîn: "Şüphesiz siz sabahleyin onların yanından geçip gidiyorsunuz." **Ve bil leyl:** "Ve geceleri (onların yanından geçip gidiyorsunuz)." **E fe lâ ta'kılûn:**[59] "Hâlâ akıl erdirmeyecek misiniz (hâla bunlardan ibret almayacak mısınız)?"

Ve inne yûnuse le minel murselîn: "Muhakkak ki Yunus da resullerdendi." **İz ebeka ilâl fulkil meşhûn:** "Hani o, yüklü bir gemiye binip kaçmıştı." O, Allah'ın kendisine verdiği vazifeyi bırakmış, terk etmiş sonra yüklü bir gemiye binmişti. **Fe sâheme fe kâne minel mudhadîn:** "(Gemide) Kura çekildi ve o kaybedenlerden oldu." **Feltekamehul hûtu ve huve mulîm:**[60] "(Denize atıldı) Ve kendi kendini kınayıp dururken onu bir balık yuttu."

Hz. Yunus (a.s.) kendisini balık yuttuktan sonra dua edip dedi ki. **Lâ ilâhe illâ ente subhâneke innî kuntu minez zâlimîn:**[61] "Sen subhansın (kusursuz, noksansız olan sensin), senden başka ilah yoktur, ben kendi nefsime zulmedenlerden oldum." Allah Hz. Yunus (a.s.)'ın gönlüne birtakım kelimeler vahyetmiş, o da bu kelimelerle rabbini tesbih edip, tövbe edip, istiğfar etmişti.

Fe lev lâ ennehu kâne minel musebbihîn: "Eğer o (Yunus) tesbih edenlerden olmasaydı (böyle tesbih etmeseydi)." **Le lebise fî batnihî ilâ yevmi yub'asûn:** "Onun (balığın) karnında (insanların) tekrar diriltilecekleri güne kadar kalırdı." **Fe nebeznâhu bil arâi ve huve sakîm:** "(O böyle tesbih edince) Biz onu hasta ve bitkin hâldeyken hemen sahile attık." **Ve enbetnâ aleyhi şeceraten min yaktîn:** "Sonra (yaprakları onun üstünü örtsün diye) üzerine kabak cinsinden bir ağaç bitirdik." **Ve erselnâhu ilâ mieti elfin ev yezîdûn:** "Onu yüz bin kişiye ya da daha fazlasına resul olarak gönderdik." **Fe âmenû fe**

[59] Sâffât /133-138
[60] Sâffât /139-142
[61] Enbiyâ /87

metta'nâhum ilâ hîn:[62] "Nihayet ona iman ettiler, biz de onları bir zamana kadar faydalandırdık."

Ve lekad sebekat kelimetunâ li ibâdinâl murselîn: "Muhakkak ki gönderdiğimiz bütün resullerimiz için bizden şu söz çıkmıştır." **İnnehum le humul mensûrûn:** "Onlar mutlaka zafere ulaşacaklardır." Muhakkak ki onlar Allah'ın yardımını görecekler, Allah onlara yardım edecek. **Ve inne cundenâ le humul gâlibûn:**[63] "Bizim ordumuz şüphesiz galip gelecektir." Mutlaka galip gelen onlar olacaktır, galip gelenler biz olacağız.

Ve selâmun alâl murselîn: "Ve bütün resullerimize selam olsun." **Vel hamdu lillâhi rabbil âlemîn:**[64] "Hamd, âlemlerin rabbi olan Allah'a aittir (Allah'a mahsustur)."

Allah'ın resulleri âlemlerin rabbine hamd ettiği için, âlemlerin rabbini dinlediği, onun her işini güzel gördükleri için selamı hak eden kullardır. Aynı şekilde onlar her neye bakarlarsa baksınlar, rablerini tesbih eden, tekbir eden, rablerine hamd eden kullardır. Biz de onlar gibi Allah'a hamd ediyoruz. Âlemlerin rabbine hamd olsun, resullerine ve resullerine tabi olanlara selam olsun. El hamdu lillâhi rabbil âlemîn.

Sadakallahulazim

Allah dünya hayatını anlatırken genel olarak peygamberleri, peygamberlerle beraber olanları, peygamberlerine verdiği vahyi, onların yaptığı daveti, kulluklarını, imanlarını, ihlâslarını nasıl ortaya koyduklarını ve Allah'ın rızasını nasıl kazandıklarını anlatır. Dolayısıyla Allah "resullerimize selam

[62] Sâffât /143-148
[63] Sâffât /171-173
[64] Sâffât /181-182

olsun" buyuruyorsa o zaman "onlarla beraber olan bütün mü'minlere de selam olsun" buyurmuş demektir.

Söyledim, Allah'ın vahyini hayata geçirmek ve bütün insanlığa taşımak Allah'ın yeryüzündeki projesidir. Eğer okuyup anlarsak, dinlersek, aklımızı kullanırsak böyle olduğunu görürüz. Yoksa "falanca şu makamı kazanmış, falanca bütün bir şehri almış, apartmanlar yapmış, binalar dikmiş, memleketler fethetmiş" demek Allah için hiçbir mana ifade etmez; çünkü mülk Allah'ındır. Allah bunları anlatmıyor, aksine ayet-i kerimelerde "önceki kavimler şöyle evler yaptı, şöyle binalar inşa etti, şöyle güçlüydü, kuvvetliydi, şöyle güzel işler başardı; ama Allah'a iman etmedikleri, peygamberimizi, ayetlerimizi yalanladıkları için onları toptan helak ettik"[65] buyuruyor. Bu nedenle insanın dünyayı kazanması, mal, mülk edinmesi Allah katında hiçbir mana ifade etmez.

Allah'ın, kulundan istediği şey; kulun Hz. İnsan olması, Hz. İnsan olanlarla beraber olması, Allah'a, Allah'ın vahyine iman etmesi, o vahyi gönlüne alıp yaşaması sonra Allah'ın vahyini ulaşabildiği her yere ulaştırmasıdır. Bütün hayat bundan ibarettir ve bu, Allah'ın insanlar için yeryüzündeki projesidir.

Herkes bu projeye dâhil olmaya davetlidir. Mutlaka Allah'ın projesinde yer almaya, yer bulmaya çalışalım. Her ne şekilde olursa olsun dışarıda kalmayalım. Ya öğrenen, ya öğreten, ya da onlara yardım eden olalım. Elimizden hiçbir şey gelmiyorsa, hiçbir şey yapamıyorsak onları seven olalım. Allah kimin gücünün neye yettiğini en iyi bilendir, hesaba çekecek olan da odur. Hiç kimse "senin projende yer alma imkânım olmadı ya rabbi" diyemez; çünkü Allah bu imkânı mutlaka bütün kullarına tanır.

Evet, hayatı Allah'a, Allah'ın resullerine göre anlamamız lazım. Böyle anlamazsak Allah'ın bize anlatmak istediğini anlamak

[65] Şuarâ /128-129, Tevbe /69-70, Kasas /58, Zuhrûf /8

istememiş oluruz. O zaman da ya kendi bildiğimiz yolda gideriz ya birilerinin, başkalarının bize öğrettiği yolda yürürüz ya da atalarımızın yoluna saparız ki bu yolların hiçbiri Allah'ın yolu değildir.

Allah bizi yolundan, sırat-el mustakiminden ayırmasın ve bize projesinde yer versin inşallah. Allah bizi projesinde yer alıp vahyini taşıyanlardan, taşıyanlara yardım edenlerden ve taşıyanları sevenlerden eylesin inşallah. Allah bizi huzura alırken nebilerini, resullerini hesaba çektiği gibi hesaba çeksin ve onlara ikram ettiği gibi bizi de ikramına nail eylesin inşallah.

Allah hepinizden razı olsun.

19.Bölüm

LOKMÂN - SEBE SÛRELERİ

EUZUBİLLAHİMİNEŞŞEYTANİRRACİM
BİSMİLLAHİRRAHMANİRRAHİM

Elhamdulillahi rabbil âlemin esselatu vesselamu aleyke ya seyyidel evveline vel ahirin ve ila cemiil enbiyayi vel murselin ve ila cemiil evliyayi vel hamdulillahi rabbil âlemin.

Mukabeleye; yani Allah'ın ayetlerine tövbeyle, istiğfarla, duayla cevap vermeye, bununla beraber Allah'a dönüp "rabbimiz sensin, işittik ve itaat ettik" diyerek imanımızı tazelemeye devam ediyoruz inşallah.

Mukabelemizde nüzul sırasına göre elli yedinci sureye kadar gelmişiz. Şimdiye kadar okuduğumuz ayetlerde Allah'ın özellikle **"Allah'a hiçbir şeyi şirk koşmayın ve sadece Allah'a âbd olun"**[1] dediğini anladık. Aynı şekilde Allah'ın indirdiğine iman edin, kendi kendinize din üretmeyin, atalarınızın dinine uymayın, Allah'a hiçbir şeyi, hiç kimseyi şirk koşmayın, Allah'ı dinlemeyip başkalarını dinlerseniz Allah'a şirk koşarsınız, buyurduğunu anladık.

Allah, ayetlerde peygamber kıssalarını anlatıp onları önümüze örnek olarak koyarken bir taraftan da peygamberlerin karşısında duran kavimleri helak ettiğini beyan etmiş, onları da ibret olsun diye bize anlatmıştır. Yani "siz de rabbinizi, rabbinizin ayetlerini dinlemezseniz onların başına gelenler sizin de başınıza gelir" buyurmuştur.

Şayet "Allah geçmişteki kavimleri helak etmiş; ama şu anda böyle bir helak görmüyoruz" dersek yanılmış oluruz; çünkü nerede bir musibet, bir bela varsa bilelim ki Allah'tan yüz çevirdiğimiz içindir. Bütün depremler, seller, yangınlar, musibet olarak gelen her şey genel olarak bir uyarı, bir ikazdır. Sadece

[1] Nisâ /36, Âli İmran /64

genel olarak değil bir de özel olarak her bir kula gelen ikazlar vardır. Bu yüzden Allah ayet-i kerimede **"onları (nankörleri, küfredenleri, hakikati örtenleri yanlış yolda olduklarını anlasınlar, belki dönerler diye) senede mutlaka bir iki sefer imtihana tabi tutarız"**[2] buyurur. Bu durumda bize bir musibet geldiğinde "acaba bu musibet nereden geldi, Allah bu musibeti vermekle bana ne demek istiyor" deyip başımıza gelen olayları anlamaya çalışmamız gerekir; ama bunu anlamaya çalışmaz "falanca şöyle yaptı, ondan dolayı böyle oldu" dersek o zaman Allah'ı mülkün sahibi olarak, hayatı da imtihan olarak kabul etmemiş oluruz. Bu yüzden her şeyi rabbimizden öğrenmemiz gerekir.

Hem dünyada, hem ahirette hem de Kıyamet gününde mutlaka söz hakkı Allah'ındır. Allah'ı dünyada istediğimiz kadar unutalım, anlamak istemeyelim, onu dinlememiş olalım, ondan yüz çevirelim, yine de söz hakkı onundur, emir onun, hüküm onundur. Biz bunu anlamayı istemeyerek sadece kendi kendimizi perdelemiş, başımızı kuma gömmüş oluruz; çünkü dediğim gibi emir, hüküm zaten onundur. Ahirette de böyle olduğunu göreceğiz; ama önemli olan dünyadayken bunu görüp anlayabilmektir.

Allah ayet-i kerimede **"Allah'ı unutup Allah'ın da kendilerine kendilerini unutturduğu kimseler gibi olmayın"**[3] buyurmuştur. Şayet kim olduğumuzu, nerden geldiğimizi, neye geldiğimizi, ne yapmamız gerektiğini ve Allah'ın bizim üzerimizdeki muradını unuttuysak bu durumda kendimizi unutmuşuz demektir. Allah'ı unuttuğumuz için Allah da bize bizi unutturmuştur. Bunu unutmamak için her anda bütün varlığı, bütün kâinatı, olayları, meseleleri, Allah'ın bize olan muamelesini mutlaka okumamız gerekir. Allah'ın ilk emri "oku" dur, dolayısıyla

[2] Tevbe /126
[3] Haşr /19

okumadan bir şey anlayamayız. Okuyup anlayamadıysak doğru yapmamız da mümkün olmaz. Bu yüzden okuyup anlamaya, anladıklarımızla rabbimize cevap vermeye, unuttuklarımızı hatırlamaya, hatırladıklarımızı da unutmamaya çalışmamız gerekir. İnşallah hep beraber böyle yapacağız.

EUZUBİLLAHİMİNEŞŞEYTANİRRACİM
BİSMİLLAHİRRAHMANİRRAHİM

LOKMÂN SÛRESİ

Elif lâm mîm. Tilke âyâtul kitâbil hakîm: "Elif lâm mîm. Bunlar hikmet dolu kitabın ayetleridir." Allah'ın her ayeti mutlaka hikmet doludur; yani Allah'ın onda bir muradı vardır. Allah'ın her bir ayetinde bir tane hikmet değil birçok hikmetler vardır ve ayetleri sadece bir manayla anlamak yetmez; çünkü ayetlerin manası sonsuz ve sınırsızdır. Herkes kendine göre Allah'ın bir ayetteki muradını anlar, o ayetten hemen anladığı mana ona o anda lazım olan ve gerekli olan manadır. **Huden ve rahmeten lil muhsinîn:**[4] "(Bu Kur'an) Muhsinler için hidayet ve rahmettir."

Muhsin; güzel yapan, güzel yapmak isteyen, güzel yapmaya çalışan demektir. Aynı zamanda hayatı Allah'ın huzurundaymış gibi yaşayan, kulluğunu böyle yapan demektir. Eğer biri muhsin değilse ayetler ona ne hidayet ne de rahmet olur; yani birinin derdi güzel yapmak, güzel olmak değilse ona bir şey yoktur! O, Allah'ın hikmet dolu ayetlerinden bir şey alamaz, ondan istifade edemez. Ayetlerin ona hidayet olabilmesi için Allah'ın, o ayetlerin ona yol göstermesi, onun da bu yola girip çaba, gayret sarf etmesi

[4] Lokmân /1-3

gerekir. Öyle ki ayetler ona hidayet olsun, hidayetle beraber rahmet olsun.

Peki, Allah'ın ayetlerinden istifade edip ayetlerin kendisine hidayet ve rahmet olduğu kimseler, o muhsinler kimlerdir? Allah muhsinlerin hâlini beyan ediyor. **Ellezîne yukîmûnes salâh:** "Onlar namazlarını ikame ederler." Onlar namazla ayağa, kıyama kalkarlar, namazla Allah yoluna girip Allah yolunda yürümeye çalışır ve çabalarını, gayretlerini sarf ederler. Namaz onları kulluk için ayağa kaldırır, Allah'ın huzurunda durdurur, hayatı Allah'ın huzurundaymış gibi yaşatır. **Ve yu'tûnez zekâh:**[5] "Ve zekâtlarını verirler." Bu ayet indiğinde zekât henüz farz olmamıştır; çünkü okuduğumuz bu sure Mekki suredir; yani Mekke döneminde inen bir suredir.

Zekât; temizlenmek demektir. Misal; malından kırkta bir verince malını temizlemiş olursun.

Nasıl?

O malda fakirin hakkı vardır,[6] dolayısıyla fakirin hakkını yediğinde malını bütünüyle haram yapmış olursun. Kazandığın malın içinden fakirin hakkını çıkarıp verdiğinde ise malını temizlemiş olursun. Zekât sadece mal için geçerli bir emir değildir. İlmi olanın ilminden, imanı olanın imanından, hikmete sahip olanın da hikmetinden vermesi gerekir ki bunların zekâtını vermiş olsun. Kısacası kul hangi imkâna sahipse mutlaka onun zekâtını verip temizlenmelidir.

Kul verdiği kadarıyla temizlenir. Dünyaya almaya değil vermeye gelmişiz. Alanlar değil verenler kazanır, verdikleri kadarıyla kazanır ve böyleleri alışverişlerini de Allah ile yapmış olur. Allah ayet-i kerimede **"(ey iman edenler) Allah ile yaptığınız**

[5] Lokmân /4
[6] Zâriyat /19

alışverişten dolayı sevinin; çünkü kazandınız"[7] buyurmuştur. Eğer alışverişi Allah ile yapmayıp kendi nefsin ile yaptıysan, yaptıklarını nefsin için yaptıysan o hâlde Allah'tan bir şey bekleme; çünkü Allah **"her neyi peşinizden gönderirseniz Kıyamet günü onu Allah'ın katında hazır bulursunuz, hem de Allah onu sizin için katlar, bir de fazlasını (ziyadesini) verir"**[8] buyurmuştur.

Ve hum bil âhırati hum yûkinûn:[9] "Bir de onlar ahirete tam bir yakîn sahibidirler." Onlar ahirete yakîni bir imanla; yani ahireti görmüşçesine iman ederler. Yûkinûn kelimesi "inanır" değil "ikna olmuş" demektir. Dolayısıyla ayet; "onlar bütünüyle ahiretteymiş gibi, ahireti görürcesine iman etmişler" manasına gelir. Biri böyle olursa zaten hayatını ahirete göre yaşar ve hesabını ahirete, Allah'a göre yapar.

Ulâike alâ huden min rabbihim: "Onlar rableri tarafından bir hidayet üzeredirler (Allah'ın yolundadırlar)." **Ve ulâike humul muflihûn:**[10] "Bununla beraber felaha (kurtuluşa) ermiş olanlar da onlardır."

Şayet şimdiye kadar Allah'ın ayetlerinden istifade edemediysek, Allah'ın ayetleri bize hidayet, rahmet olmadıysa rabbimizden af diliyor, mağfiret diliyoruz. Bundan sonra Allah'ın ayetlerini dinleyeceğiz ve rabbimizin hikmetini, muradını anlamaya çalışacağız inşallah. Bundan sonra Allah'ın bize gösterdiği hidayet yolunda yürüyeceğiz inşallah. Allah'ın ayetleri bize rahmet olur inşallah.

Eğer namazı ikame edemediysek, hafife aldıysak ya da kıldığımız namazımız bizi ayağa kaldırıp Allah'ın huzurunda

[7] Tevbe /111
[8] Fâtır /30
[9] Lokmân /4
[10] Lokmân /5

durdurmadıysa, her nimetin zekâtını gerektiği gibi veremediysek, ahiret önümüzdeymiş gibi, ahiretteymişiz gibi ahirete yakîn sahibi olamadıysak bunun için rabbimizden af diliyor, mağfiret diliyoruz. Bizleri affet, mağfiret et ya rabbi!

Rabbimiz bizi hidayet üzere olanlardan ve felaha, kurtuluşa erenlerden eylesin inşallah.

Ve minen nâsi men yeşterî lehvel hadîs: "İnsanlardan öylesi var ki boş lafı (eğlence olsun diye) satın alır." **Li yudılle an sebîlillâhi bi gayri ilm**: "İlmi olmadığı hâlde Allah yolundan saptırmak için (boş lafı satın alır)." **Ve yettehızehâ huzuvâ:** "Ve onu alay konusu edinmek için." **Ulâike lehum azâbun muhîn:**[11] "İşte, onlara muhin (alçaltıcı, küçük düşürücü) bir azap vardır." Böyleleri Allah'ın ayetlerini dinlemek ve dinini, hayatını, her şeyi Allah'tan öğrenmek yerine başkalarından boş laf satın alır; yani çabasını, gayretini sarf edip saçma sapan şeyler öğrenir.

Ve izâ tutlâ aleyhi âyâtunâ vellâmustekbira: "Ona (böylelerine) ayetlerimiz okunduğu zaman kibirlenerek döner." **Ke en lem yesma'hâ:** "Sanki onu hiç işitmemiş gibi (kibirlenerek döner)." Ayetler onların işine gelmez; ama boş ve gereksiz laflar işlerine gelir. Bu yüzden de tartışmak için bir şeyleri öğrenip ezberlerler. **Keenne fî uzuneyhi vakrâ:** "Sanki kulaklarında ağırlık varmış gibi." **Fe beşşirhu bi azâbin elîm:**[12] "Ona acıklı bir azabı müjdele." İşte, bunlara iç yakan bir azap vardır.

Rabbimiz bizi onlardan eylemesin inşallah. Allah bizi ayetleri okunurken hiç işitmemiş gibi yapanlardan eylemesin. Allah'ın ayetlerine karşı "ben bundan daha iyisini biliyorum" yahut "ben zaten biliyorum" deyip Allah'ın ayetlerine karşı kibirlenenlerden eylemesin inşallah.

[11] Lokmân /6
[12] Lokmân /7

İnnellezîne âmenû ve amilûs sâlihâti lehum cennâtun naîm: "Şüphesiz iman edip salih amel işleyenlere Naim (nimet) cennetleri vardır." **Hâlidîne fîhâ:** "Orada ebedi olarak kalırlar." **Va'dallâhi hakkâ:** "Bu, Allah'ın onlara va'didir." Allah'ın va'di haktır. **Ve huvel azîzul hakîm:**[13] "O, aziz ve hakimdir." Allah, bütün şerefin kendisine ait olduğu ve her işinde, her kelamında hikmetin olduğu zattır.

Allah Hz. Lokman (a.s.)'ı, özellikle oğluna olan nasihatini anlatır. Oğlu denince sadece zahiri olarak evladını anlamamak lazım; yani Hz. Lokman (a.s.) bu nasihatleri kendisine iman eden, kendisiyle beraber olan bütün evlatlarına verir. Bu arada Hz. Lokman (a.s.) peygamber midir değil midir, diye basit tartışmalar yapılmıştır. Elbette ki Hz. Lokman (a.s.) Allah'ın resulüdür.

Ve lekad âteynâ lukmânel hikmete enişkur lillâh: "And olsun ki biz Allah'a şükreden bir kul olsun diye Lokman'a hikmeti verdik." Allah bir kula hikmeti verdiyse o kul şükreden bir kul olur; ama biri şükreden bir kul değilse bu durumda o kişi hikmetten nasibini almamış demektir. **Ve men yeşkur fe innemâ yeşkuru li nefsih:** "Kim şükrederse ancak kendisi için şükretmiş olur." **Ve men kefere fe innellâhe ganiyyun hamîd:**[14] "Kim de nankörlük ederse muhakkak ki Allah ğaniyy ve hamiddir." Yani Allah'ın, onun övgüsüne, şükrüne ihtiyacı yoktur. Şükredenler sadece kendisi için şükretmiş olur.

Allah bizi nankörlerden eylemesin inşallah. Allah bizi şükredenlerden, hikmet verdiği kullarından eylesin inşallah.

Ve iz kâle lukmânu libnihî ve huve yaızuh: "Lokman, oğluna nasihat ederek dedi ki." **Yâ buneyye lâ tuşrik billâh:** "Yavrucuğum! Allah'a hiçbir şeyi şirk koşma." **İnneş şirke le**

[13] Lokmân /8-9
[14] Lokmân /12

zulmun azîm:[15] "Çünkü şirk büyük bir zulümdür." Kim şirk işlerse, imanına şirki karıştırdığı için kendine zulmetmiş, kendini karanlıkta bırakmış olur, böyle birinin ameli de boşa gider; çünkü Allah ayet-i kerimede **"imanına şirki karıştıranların amelleri boşa gider"**[16] buyurmuştur. Bu yüzden en büyük zulüm imana şirki karıştırmaktır.

Ve vassaynâl insâne bi vâlideyh: "Biz insana; anasına ve babasına iyi davranmasını tavsiye ettik." **Hamelethu ummuhu vehnen alâ vehn:** "(Çünkü) Annesi onu büyük bir zahmetle (meşakkatle, dokuz ay boyunca) taşımıştı." **Ve fisâluhu fî âmeyn** "Onun sütten kesilmesi de iki senedir." Annenin sana yaptığı, senin için çektiği bu zahmeti yok sayma. **Enişkurlî ve li vâlideyke:** "(Onun için) Bana şükret, bir de annene, babana (şükret)." **İleyyel masîr:**[17] "Dönüşünüz banadır." Sen de anan da baban da hepiniz hesabı bana vereceksiniz.

Ve in câhedâke alâ en tuşrike bî mâ leyse leke bihî ilm: "Şayet (annen, baban) herhangi bir konuda bilgisizce bana şirk koşmanı isterlerse (bundan dolayı seninle mücadele ederlerse)." **Fe lâ tutı'humâ:** "Onlara itaat etme." **Ve sâhibhumâ fîd dunyâ ma'rûfâ:** "Ama dünyada (ikisine de sahip çık) onlarla iyi geçin." **Vettebi' sebîle men enâbe ileyye:** "Bana dönmüş olanların (bana yönelmiş olanların) yolunu seç (onlarla beraber benim yoluma gir)." **Summe ileyye merciukum:** "Sonra dönüşünüz banadır." **Fe unebbiukum bi mâ kuntum ta'melûn:**[18] "Ve her ne yapmışsanız size haber veririm."

Allah bizi şükredenlerden eylesin. Allah bizi kendisine hiçbir şeyi şirk koşmayanlardan eylesin. Allah bizi kendi kendine zulmedenlerden eylemesin. Anasına, babasına iyilik yapanlardan,

[15] Lokmân /13
[16] Zumer /65
[17] Lokmân /14
[18] Lokmân /15

onlara teşekkür edenlerden, onlarla iyi geçinenlerden eylesin. Onlar bilmeden, bilgisizce herhangi bir şeyi Allah'a şirk koşmamız için bizimle mücadele ederse bizi onlara itaat edenlerden eylemesin. Allah bizi Allah'ın yolunu tutanlardan ve Allah'ın yolunu tutan kullarla beraber olanlardan eylesin inşallah.

Hz. Lokman (a.s.) nasihatine devam ediyor. **Yâ buneyye innehâ in teku miskâle habbetin min hardal:** "Yavrucuğum! Yaptığın her ne olursa olsun (iyilik olsun veya kötülük olsun) isterse bir hardal tanesi ağırlığınca olsun." **Fe tekun fî sahrah:** "Bir kayanın içinde olsun." **Ev fîs semâvâti ev fîl ard:** "Veya göklerde ya da yerin dibinde olsun." **Ye'ti bihâllâh:** "Allah onu mutlaka (senin önüne) getirir." **İnnellâhe latîfun habîr:**[19] "Muhakkak ki Allah latif ve habirdir." Allah her şeyden haberdar olan, bununla beraber latif olandır.

Yâ buneyye ekımıs salâh: "Yavrucuğum! Namazı ikame et." **Ve'mur bil ma'rûfi venhe anil munker:** "İyiliği emret (tavsiye et) kötülükten de men et (kötülüğü yasakla)." **Vasbir alâ mâ esâbek:** "Başına gelen belaya da sabret." **İnne zâlike min azmil umûr:**[20] "Muhakkak ki bunlar azim gerektiren işlerdendir." Birinin imanı tam olmazsa bunları yapmayı beceremez, bunları yapmaya azmedemez, gücü bunları yapmaya yetmez; çünkü namazı ikame etmek, hayra, iyiliğe davet etmek, iyiliği emretmek, kötülükten men etmeye çalışmak ve başa gelen belaya sabretmek azim olan, büyük olan işlerdendir.

Allah bizi namazı ikame edenlerden, iyiliği, hayrı, ma'rufu emredenlerden, münkeri, kötülüğü, yanlışı, günahı da nehyedenlerden eylesin. Allah bizi başına gelen musibetlere sabredenlerden eylesin. Allah bizi azim sahibi eylesin, Âzim isminin tecelli ettiği kullarından eylesin inşallah.

[19] Lokmân /16
[20] Lokmân /17

Ve lâ tusa'ir haddeke lin nâs: "(Kibirlenerek) İnsanlardan yüzünü çevirme." **Ve lâ temşi fîl ardı meraha:** "Ve yeryüzünde böbürlenerek (çalım satarak) yürüme." **İnnallâhe lâ yuhıbbu kulle muhtâlin fehûr:**[21] "Muhakkak ki Allah kendini beğenen ve kendi kendini övenleri sevmez."

Vaksid fî meşyik: "Yürüyüşünde tabi ol." Ölçülü ol, orta yolu tut. **Vagdud min savtik:** "Sesini de alçalt." Öyle bağırıp çağırarak konuşma. **İnne enkeral asvâti le savtul hamîr:**[22] "Çünkü seslerin en kötüsü eşeklerin sesidir."

Allah bizi kibirlenerek, başkasından yüz çevirip büyüklenerek, çalım satarak yürüyenlerden eylemesin. Allah bizi tevazu ile yürüyenlerden eylesin. Allah bizi kendini beğenip kendi kendini övenlerden eylemesin. Allah bizi yürüyüşünde tabî olanlardan, sesini de alçak tutanlardan eylesin. Allah bizi başkalarına bağırıp çağıranlardan, bağırarak konuşanlardan eylemesin inşallah.

E lem terav ennallâhe sahhara lekum mâ fîs semâvâti ve mâ fîl ard: "Görmediniz mi Allah göklerde ve yerde her ne varsa hepsini size musahhar kılmıştır (sizin emrinize vermiştir)!" **Ve esbega aleykum niamehu zâhiraten ve bâtıneh:** "Hem zahiri hem batıni nimetlerini sizin önünüze dökmüştür." Nimetlerini sizin üzerinizde tamamlamıştır. **Ve minen nâsi men yucâdilu fîllâhi bi gayri ilm:** "Ama insanlardan bazıları var ki bir ilmi olmaksızın Allah ile mücadele etmeye kalkışır." **Ve lâ huden ve lâ kitâbin munîr:**[23] "Onun ne bir hidayetçisi vardır ne de söyledikleri nur saçan bir kitaptandır (onlar saçmalayıp durur)."

Ve izâ kîle lehumuttebiû mâ enzelallâh: "Onlara 'Allah'ın indirdiğine tabi olun' denildiği vakit." **Kâlû bel nettebiu mâ**

[21] Lokmân /18
[22] Lokmân /19
[23] Lokmân /20

vecednâ aleyhi âbâenâ: "Hayır, biz atalarımızı neyin üzerinde bulduysak ona tabi oluruz, derler." **E ve lev kâneş şeytânu yed'ûhum ilâ azâbis saîr:**[24] "Eğer şeytan onları o alevli ateşin azabına (cehennemin azabına) çağırıyorsa da mı (onlara uyacaklar)?"

Allah'ın vahyine tabi olmayanlar atalarının dinine tabi olmuştur. Böyleleri "biz babalarımızdan böyle gördük, âlimlerimiz böyle söyledi, hocalar böyle söylüyor, herkes de böyle yapıyor" derler. Böyle yapanlar; hiçbir ilmi olmayanlar, hidayet üzere olmayanlar, Allah'ın kitabına dayanmaksızın konuşanlar ve Allah'ın ayetleriyle, Allah ile mücadele edenlerdir. Aslında Allah'a karşı savaş açmışlardır; ama bundan haberleri yoktur! Böyleleri şeytana uyup, şeytanın peşine düşüp şeytanın söylediğini yapanlardır, şeytan ise onları sadece cehenneme davet eder. Ataların dinine uymak "herkes böyle yapıyor, öyleyse doğru olan budur" demektir. Zaten böyle olanlar da bunu söyler! Rabbimiz bizi böyle bir şeyden muhafaza etsin inşallah!

Bir ilmi olmadan, hidayetçisi olmadan, Allah'ın nurlu kitabına dayanmaksızın konuşmaktan Allah'a sığınıyoruz. Şimdiye kadar böyle bir yanlış yaptıysak rabbimizden af diliyor, mağfiret diliyoruz. Bu şekilde şeytana uyup büyüklerimizden duyduklarımızı din olarak zannettiysek rabbimizden af diliyor, mağfiret diliyoruz. Bizleri affet, mağfiret et ya rabbi!

Ve men yuslim vechehu ilâllâhi ve huve muhsin: "Kim muhsin olarak (güzellikle, güzel olarak, Allah'ın huzurunda durarak) yüzünü Allah'a teslim ederse (kendini, canını Allah'a teslim ederse)." **Fe kadistemseke bil urvetil vuskâ:** "İşte, o muhakkak ki sağlam bir kulpa tutunmuştur." **Ve ilâllâhi âkibetul umûr:**[25] "Bütün işlerin sonu Allah'a varır."

[24] Lokmân /21
[25] Lokmân /22

Ve men kefere fe lâ yahzunke kufruh: "(Her kim de böyle değil de nankörlük yaparsa hakikati örterse) İnkâr edenlerin (hakikati örtenlerin) küfrü (nankörlükleri) seni üzmesin." **İleynâ merciuhum fe nunebbiuhum bi mâ amilû:** "Çünkü onların dönüşü bizedir. Biz onların ne yaptıklarını onlara haber vereceğiz." **İnnallâhe alîmun bi zâtis sudûr:** "Muhakkak ki Allah gönüllerde olanı bilir." **Numettiuhum kalîlen summe nadtarruhum ilâ azâbin galîz:**[26] "Onlar (dünyada nimetlerimizden) biraz faydalanırlar sonra onları (ahirette) ağır bir azaba müptela kılarız."

Ve le in seeltehum men halakas semâvâti vel ard: "And olsun ki onlara 'gökleri ve yeri kim yarattı' diye sorsan." **Le yekûlunnallâh:** "Mutlaka 'Allah' diyecekler." Onlar Allah'ı dinlemezler; ama "mülkün sahibi de Allah'tır" derler. **Kulil hamdulillâh:** "De ki: Hamd, Allah'a aittir (Allah'a hamd olsun)." Hamdı, övgüyü başkalarına yapmayın, başkaları için "onlar doğru söylüyor" demeyin, başkalarının söylediğine "hak" demeyin, buyurdu Allah. **Bel ekseruhum lâ ya'lemûn:**[27] "Hayır, onların çoğu bunu bilmezler."

Lillâhi mâ fîs semâvâti vel ard: "Göklerde ve yerde her ne varsa hepsi Allah'ındır." **İnnallâhe huvel ganiyyul hamîd:**[28] "Muhakkak ki hamda layık olan da, ğaniyy olan da (hiçbir şeye ihtiyacı olmayan da) Allah'tır." Hamd eden kendisi için hamd etmiştir.

Ve lev enne mâ fîl ardı min şeceratin aklâm: "Şayet yeryüzündeki ağaçlar kalem." **Vel bahru yemudduhu min ba'dihî seb'atu ebhur:** "Denizler de mürekkep olsaydı ve yedi deniz daha onlara katılmış olsaydı." **Mâ nefidet kelimâtullâh:** "Allah'ın kelimeleri yine bitmezdi." Allah'ın vahyini, ayetlerini, kitabını

[26] Lokmân /23-24
[27] Lokmân /25
[28] Lokmân /26

açıklamaya yetmezdi. **İnnallâhe azîzun hakîm:**[29] "Muhakkak ki Allah, aziz ve hakim olandır." Bütün şeref, Allah'a aittir, Allah'ın bütün vahyi baştan sona hikmet doludur.

Mâ halkukum ve lâ ba'sukum illâ ke nefsin vâhıdeh: "Sizi yaratmamız ve tekrar diriltmemiz bizim için sadece sanki bir tek kişiyi yaratmak gibidir." **İnnallâhe semîun basîr:**[30] "Muhakkak ki Allah semi' ve basirdir." O her şeyi gören ve her şeyi işitendir. Hiçbir şey ona ağır gelmez.

Yâ eyyuhân nâsuttekû rabbekum: "Ey insanlar! rabbinize (Allah'a) karşı takva sahibi olun." Kulluğunuzu bilin ve ona karşı sorumluluğunuzu yerine getirin. **Vahşev yevmen lâ yeczî vâlidun an veledihî ve lâ mevlûdun huve câzin an vâlidihî şey'â:** "Öyle bir günden haşyet duyun (korkun, titreyin) ki o gün baba, evladı namına hiçbir şey ödeyemez, evlat da kendi babası namına (adına) hiçbir şeyin karşılığını veremez." **İnne va'dallâhi hakk:** "Muhakkak ki Allah'ın va'di haktır." **Fe lâ tegurrannekumul hayâtud dunyâ:** "Sakın dünya hayatı sizi aldatmasın." **Ve lâ yagurrannekum billâhil garûr:**[31] "Ve o aldatan (o mağrur olan şeytan) size Allah'ın hükmünü hafife aldırıp sizi aldatmasın." O mağrur olan şeytan, Allah'ın ismini anarak sizi aldatmasın. Yani şeytan "Allah rahman ve rahimdir, yanlış yapmaya devam edin, nasıl olsa Allah mağfiret eder" deyip sizi aldatmasın.

Şayet rabbimize karşı nankörlük yaptıysak, Kıyamet gününü, hesabı unuttuysak, dünya hayatı bizi aldattıysa ya da şeytan bize Allah'ın ismini zikredip, bizi Allah'ın rahmetine güvendirip, hükmünü hafife aldırıp aldattıysa bunun için rabbimizden af diliyor, mağfiret diliyor, rabbimize tövbe ediyoruz.

[29] Lokmân /27
[30] Lokmân /28
[31] Lokmân /33

Bizleri affet, mağfiret et ya rabbi! Her yanlışımıza, eksiğimize, günahımıza tövbe ediyoruz, sana dönüyoruz ya rabbi!

İnnallâhe indehu ilmus sâah: "Muhakkak ki kıyamet vaktinin (her şeyin) ilmi Allah katındadır." **Ve yunezzilul gays:** "Yağmuru o yağdırır." Yağmur bulutunu nereye sevk edip yağmuru nerde yağdıracağını bilendir. **Ve ya'lemu mâ fîl erhâm:** "Rahimlerde neyin olduğunu bilen odur." Neyi var edip yarattığını bilen ve yarattığının neler yapacağını bilen odur. **Ve mâ tedrî nefsun mâzâ teksibu gadâ:** "Hiç kimse (hiçbir nefis) yarın ne kazanacağını bilemez." Dünya ve ahiret kazancının ne olduğunu bilemez. **Ve mâ tedrî nefsun bi eyyi ardın temût:** "Hiç kimse arzın neresinde (ve nasıl) öleceğini bilemez." **İnnallâhe alîmun habîr:**[32] "Muhakkak ki Allah âlim ve habir olandır." Allah her şeyi bilen ve her şeyden haberdar olandır.

Rabbimizi bir an için unuttuysak bunun için rabbimizden af diliyor, mağfiret diliyoruz. Bizleri affet, mağfiret et ya rabbi!

SEBE SÛRESİ

El hamdu lillâhillezî lehu mâ fîs semâvâti ve mâ fîl ard: "Hamd, Allah'a mahsustur. Göklerde ve yerde her ne varsa hepsi onundur (ona aittir)." **Ve lehul hamdu fîl âhirah:** "Ahirette de hamd ona mahsustur (ona aittir)." **Ve huvel hakîmul habîr:**[33] "O, hakim ve habir olandır." Her işi hikmetli olan ve her şeyden haberdar olandır.

Ya'lemu mâ yelicu fîl ard: "(Allah) Yere neyin girdiğini bilendir." **Ve mâ yahrucu minhâ:** "Ve ondan neyin çıktığını (bilendir)." **Ve mâ yenzilu mines semâ':** "Ve semadan (gökten)

[32] Lokmân /34
[33] Sebe /1

neyin indiğini (bilendir).” **Ve mâ ya’rucu fîhâ:** “Ve ona (semaya) neyin yükseldiğini (bilendir).” **Ve huver rahîmul gafûr:**[34] “O, rahim ve ğafurdur.” Yere bir dane düşerse yahut bir yağmur damlası düşerse Allah onu bilir. Allah zaten onu nereye indireceğini takdir etmiş, buna hükmetmiştir.

Lâ ya’zubu anhu miskâlu zerretin fîs semâvâti ve lâ fîl ard:[35] “Göklerde ve yerde hiçbir zerre ondan gizli (onun ilminin dışında) kalmaz.”

Resulullah (s.a.v.) Efendimiz bir hadis-i şerifinde buyurur “*gökte her bir kul için iki kapı vardır, birinden kulun ameli yukarı çıkar, birinden de Allah’ın kendisi için takdir ettiği maddi ve manevi rızkı iner. Biri öldüğünde bu kapılar kapanır. Eğer dünyada devam eden bir hayır, salih bir evlat yahut bir iman kardeşi bırakmışsa gökteki (amellerinin yükseldiği) o kapı kapanmaz.”*[36] Amelleri yukarı çıkmaya devam eder; ama kendisine maddi, manevi rızkın indiği kapı kapanmıştır.

O hâlde insanın gönlünün, gözünün gökteki kapılarında olması gerekir. Gözünün, Allah’ın kendisine maddi, manevi rızkı indirdiği kapıda olmaması lazım; çünkü Allah zaten kuluna neyi indireceğini bilir. Şayet kul sürekli kendisine rızkın indiği kapının önünde durup “ya rabbi! Bana şunu indir, bunu indir” derse yanlış yerde, yanlış kapıda durmuş olur. Bunun yerine amellerinin yukarı çıktığı kapıda durup “benim bu kapıdan hangi ameli, hangi iyiliği, hangi güzelliği göndermem lazım” demeli ve sadece bu kapıya bakmalıdır. Böyle yapmalı ki sürekli olarak o kapıya güzel ameller göndersin, kendisi için oraya yatırım yapmış olsun. Yoksa, Allah zaten kulun rızkını ihmal etmez, onun için indireceğini indirir.

[34] Sebe /2

[35] Sebe /3

[36] Kurtubi, Muhammed b. İbrahim Şemsuddin, el-Cami’ Li-Ahkami’l-Kur’an, c.16, s.140, İntişarat-ı Nasır Hüsrev, Tahran, 1. Baskı, HŞ. 1364.

Dua kapısını çalmak yeterlidir; yani "ya rabbi, ben buradayım bekliyorum, ben senin kulunum, her şeyimi senden istiyor, senden bekliyorum" demek yeterlidir. Bu kapı kulluk içindir, dua içindir; çünkü bu kapı dua kapısıdır; ama öteki kapı amel kapısıdır, ameller oradan huzura çıkar. Bu yüzden herkes ne yaptığına bakmalı, amellerinin çıktığı kapıyı sürekli açık tutup oradan Allah katına sürekli güzel amel göndermeye çalışmalıdır.

Allah, Hz. Davut (a.s.)'ı anlatır. **Ve lekad âteynâ dâvûde minnâ fadlâ:** "And olsun biz katımızdan Davud'a bir fazilet verdik." **Yâ cibâlu evvibî meahu vet tayr:** "Ey dağlar ve Kuşlar! Onunla beraber feryat edin (tesbih edin, diye emrettik)." **Ve elennâ lehul hadîd:**[37] "Demiri de onun için yumuşattık." Hz. Davut (a.s.) demiri eline aldığında elinde hamur gibi oluyordu. Bu, Allah'ın ona ikramıydı. Bir de onunla beraber tesbih edin, diye dağlara ve kuşlara vahyettik, buyurdu Allah.

Allah, dağların ve kuşların nasıl tesbih ettiğini de beyan ediyor. **Yâ cibâlu evvibî meahu vet tayr:** "Ey dağlar ve kuşlar! Onunla (Davut'la) beraber bana dönün." Bu ayette kullanılan kelime "evvib, evvab" kelimesidir. Evvib, evvab kelimesi de "feryat eden" demektir. Bu durumda ayet "onunla beraber feryat edin, onun her söylediğine iştirak edin" manasına gelir.

Hz. Davut (a.s.) feryat ederdi; yani tövbe eder, istiğfar eder, Allah'a hamd ederdi. Zebur'a baktığımızda genel olarak gördüğümüz şey de budur. Zebur'da ilahi vardır, âşığın feryadı, âşığın hâli vardır. Allah, Zebur'da "Davut böyle söyledi" buyurup Hz. Davut (a.s.)'ın feryadını, hamdini, şükrünü, tesbihini beyan etmiştir. Bu, o örnek olsun diyedir.

Şayet dağlar, kuşlar Hz. Davut (a.s.) ile beraber feryat ederek Allah'a dönüp hamd ediyor, Allah'ı tesbih ve tekbir ediyorsa o zaman bizim de dağlara, kuşlara bakarken doğru

[37] Sebe /10

bakmamız; yani onları Allah'a hamd eden, feryat eden, tesbih eden kullar olarak görmemiz gerekir. Yoksa onlara haksızlık etmiş, onlara yanlış bir bakışla baktığımız için de onlara hakaret etmiş oluruz.

Resulullah (s.a.v.) Efendimiz *"Uhud bir dağdır; ama o bizi sever, biz de onu severiz"*[38] buyurmuştur. Resulullah (s.a.v.) Efendimiz haftada bir mutlaka Uhud Dağı'nı ziyaret ederdi. Bununla ilgili olarak sahabeler anlatır "*bir gün Resulullah (s.a.v.) Efendimiz birkaç sahabesiyle beraber Uhud Dağı'na çıktı. Dağ o aşkla, muhabbetle sallanmaya, titremeye başladı. Resulullah (s.a.v.) Efendimiz de ayağını yere vurup 'sakin ol, rahat ol' buyurdu."* Tabi ki bunun devamı da vardır; ama onu söylemeyeyim. Dağın bu sallanışı heyecandan, muhabbettendi; yani bu sallanışı bir deprem değildi.

Evet, ayet devam ediyor. **İ'melû âle dâvûde şukrâ:** "Ey Davut ailesi! (Allah'a) Şükredin." Şükretmek için çalışın. **Ve kalîlun min ibâdiyeş şekûr:**[39] "Çünkü şükreden kullarım pek azdır." Allah "şükreden kullarım azdır" dediyse o hâlde azdır. Demek ki gerçek manada şükreden kullar pek azmış! Daha önce Lokman Suresi'nde okuduğumuz ayette de Allah **"şükreden kendisi için şükretmiş olur"**[40] buyurmuştu. Şükreden kendisi için şükretmiş olur. Şükreden bu şükürden şeref alır, Allah'ın, ona teşekkür etmesine layık olur. Şükretmeyen de nankör olur; yani nimeti örtmüş olur.

Allah bir de cinlerin gaybı bilmediğini beyan eder. Allah, Hz. Süleyman (a.s.)'ın ölüm vakti geldiğinde onun ölümünü gerçekleştirdi. Cinler Hz. Süleyman (a.s.)'ın emrinde çalışıyorlardı. Hz. Süleyman (a.s.)'ın ölümünden sonra bir sene boyunca

[38] Buhârî, Cihad 71; Ahmed b. Hanbel, Müsned, 3/140.

[39] Sebe /13

[40] Lokmân /12

çalışmaya devam ettiler. Hz. Süleyman (a.s.) vefat etmişti; ama ayakta kendi bastonuna dayanmış şekilde duruyordu.

Fe lemmâ kadaynâ aleyhil mevt: "Onun (Süleyman'ın) ölümüne hükmettiğimiz zaman." **Mâ dellehum alâ mevtihî illâ dâbbetul ardı te'kulu minseeteh:** "Onun öldüğünü ancak değneğini yiyen bir ağaç kurdu gösterdi." Ağaç kurdu onun asasını bir sene boyunca yiyince en sonunda asa kırıldı ve Hz. Süleyman (a.s.) yere düştü. **Fe lemmâ harr:** "Ne zaman ki yıkıldı **Tebeyyenetil cinnu en lev kânû ya'lemûnel gayb:** "Anlaşıldı ki cinler gaybı bilselerdi." **Mâ lebisû fîl azâbil muhîn:**[41] "O küçük düşürücü azap içinde kalmazlardı (hemen kaçarlardı)."

Hz. Süleyman (a.s.) yere düşünce cinler Hz. Süleyman (a.s.)'ın vefat ettiğini anladılar. Hz. Süleyman (a.s.) vefat etti; ama cinlerin bundan hiç haberi bile olmadı. Hz. Süleyman (a.s.) bir sene boyunca ayakta durmuş, cinler de çalışmaya devam etmişti; çünkü cinler Hz. Süleyman (a.s.)'ın kendilerini hep seyrettiğini zannediyorlardı. Cinler Hz. Süleyman (a.s.)'ın vefatını öğrenince bu durumda serbest kalmış oldular. Şayet Hz. Süleyman (a.s.)'ın emrinden daha önce çıksalardı bir ateş topu onları kovalardı ve mutlaka onlara azap edilirdi.

Bilmeden, farkında olmadan cinlerin gaybı bildiğini zannettiysek Allah'ın ayetlerine ters düştüğümüz için rabbimizden af diliyor, mağfiret diliyoruz. Onlar da tıpkı insanlar gibi zayıf ve aciz kullardır, bununla beraber gaybı bilmeyen, hiçbir şeyi bilmeyen kullardır. Farkında olmadan onlardan yardım istediysek, bir şey beklediysek ya da bazılarının cahilce dediği gibi "bizden iyiler" deyip cinleri kendimizden iyi, önde zannettiysek bunun için tövbe ediyor, rabbimizden mağfiret diliyoruz. Bizleri affet, mağfiret et ya rabbi!

[41] Sebe /14

"Üstün olanlar takva sahibi olanlardır."[42] İster cin olsun ister insan olsun, kim iman etmişse, takva sahibiyse, Allah'a karşı sorumluluğunu yerine getiriyorsa üstün olan odur. Bu yüzden Allah ayet-i kerimede **"iman etmişseniz üstün sizsiniz"**[43] buyurmuştur. İnsan, üstünlüğü imanından, Allah'a olan muhabbetinden, Allah'a karşı takvasından alır.

Rabbimiz bize takva sahibinin, iman edenin üstün olduğunu nasıl öğrettiyse bizi de öyle anlayanlardan, öyle iman edenlerden eylesin inşallah.

İnne fî zâlike le âyâtin li kulli sabbârin şekûr:[44] "Bunda (bütün bu anlattıklarımızda) çokça sabredenler ve çokça şükredenler için mutlaka ibretler (dersler) vardır." Ama insanların çoğu şükretmez, buyurdu Allah!

Ve lekad saddaka aleyhim iblîsu zanneh: "And olsun ki iblis onlar üzerindeki zannını doğru çıkardı." **Fettebeûhu illâ ferîkan minel mu'minîn:**[45] "Mü'minlerden bir fırka hariç, gerisi (hemen hepsi) ona (iblise) uydu."

Ve mâ kâne lehu aleyhim min sultân: "(Bununla beraber) Onun (insanlar) üzerinde hiçbir kuvveti (hiçbir saltanatı) yoktur." Peki, Allah neden iblise mühlet verip ona müsaade etti? Bunun cevabını da Allah veriyor. **İllâ li na'leme men yu'minu bil âhirati mimmen huve minhâ fî şekk:** "Ancak ahirete iman edeni ve şüphe içinde kalanı ayırt edip bilelim diye (bunu yaptık)." Kimin ahirete imanı, kimin de şüphesi olduğu bilinsin, ortaya çıksın diye bunu yaptık. Yoksa iblise bu müsaadeyi vermezdik. **Ve rabbuke alâ kulli şeyin hafîz:**[46] "Ve rabbin her şey üzerinde hafiz olandır (her şeyi kaydeden ve her şeyi muhafaza edendir)." Rabbin hepsini,

[42] Hucurât /13
[43] Âli İmran /139
[44] Sebe /19
[45] Sebe /20
[46] Sebe /21

amellerinizi muhafaza eder, kaydeder sonra yaptıklarınızı sizin önünüze koyar; ama iblis, zannını doğru çıkardı; yani mü'minlerden bir kısmı hariç, gerisinin hepsi peygambere tabi olmaları gerekirken şeytana tabi oldu!

Allah bizi çokça şükreden, çokça sabreden kullarından eylesin. Allah bizi, iblisin zannını üzerinde gerçekleştirdiği insanlardan eylemesin. Allah bizi iblise, şeytana uyanlardan eylemesin. Allah bizi "mü'minlerden bir fırka, pek azı müstesna" dediği, o çokça sabreden, çokça şükreden kullarından eylesin. Allah bizi ahirete gerçek manada iman edenlerden eylesin. Ahiret hakkında şüphesi olanlardan eylemesin inşallah.

Kul inne rabbî yakzifu bil hakk: "De ki: Muhakkak ki rabbim gerçeği ortaya koyar." Hakkı indirip batılı yok eder. **Allâmul guyûb:**[47] "O gaybleri bilendir." Allah bütün gaybleri bilendir.

Allah'ın vahyi bir gönle inerse orda bütün batıllar, bütün karanlıklar yok olur. Bununla beraber Allah hakkı indirdiği gönle, gönlün sahibine yardım eder.

Allah gönlümüze hakkı indirsin inşallah. Vahyini gönlümüze indirsin inşallah. Gönlümüzdeki karanlıkları, batılı yok etsin inşallah.

Kul câel hakku ve mâ yubdiûl bâtılu ve mâ yuîd:[48] "De ki: Hak geldi. (Hak geldiğinde) Batıl ortaya çıkmaz (batıl yok olur) ve geri de dönemez." Hiçbir şey, hiçbir batıl, hakkın olduğu yerde bulunamaz, hak orda durdukça geri de dönemez; çünkü hak nurdur, hakikattir, gerçektir. Batıl ise karanlıktır. Nurun olduğu yerde karanlık olmaz, karanlık geri de gelmez; ama hak orda durdukça batıl geri gelmez. Yoksa hak oradan ayrıldığı gibi batıl geri gelir!

[47] Sebe /48
[48] Sebe /49

Allah gönlümüzü hak üzerinde sabit kılsın inşallah. Allah hakkı gönlümüze indirip gönlümüzde sabit kılsın inşallah, batıl bir daha gönlümüze dönüş yapmasın inşallah.

Kul in dalaltu fe innemâ edıllu alâ nefsî: "De ki: Eğer ben yoldan çıkarsam kendi aleyhime (kendi adıma) çıkmış olurum." Kendi adıma sapmış olurum. **Ve in ihtedeytu fe bimâ yûhî ileyye rabbî:** "Eğer doğru yolu bulursam bu da rabbimin bana vahyettiği (Kur'an) sayesindedir." Kendi lehime doğru yolu bulmuş olurum. **İnnehu semîun karîb:**[49] "Muhakakk ki o semi' ve karib olandır (her şeyi işiten ve her şeye her şeyden daha yakın olandır)." Kim rabbinin vahyiyle hidayeti bulmuşsa doğru yol üzere olan odur. Kim de rabbinin vahyini kabul etmeyip, ondan yüz çevirirse ya da yalanlar, inkâr ederse doğru yolu kaybeden de, dalâlete düşen de o olur.

Ve lev terâ iz feziû: "Onları (rabbinin vahyini dinlemeyip yüz çevirenleri Kıyamet günü) telaşa düştükleri zaman bir görsen!" **Fe lâ fevte ve uhızû min mekânin karîb:** "Onlar artık kaçamazlar, onlar yakın bir yerden yakalanmışlardır." **Ve kâlû âmennâ bih:** "(Ama o hâldeyken) Derler ki: Biz ona iman ettik." Oysaki onların hayattayken iman edip Allah'ın vahyine sarılmaları gerekirdi. **Ve ennâ lehumut tenâvuşu min mekânin baîd:**[50] "Bu kendileri için nasıl olur? Artık (iman etmeleri gereken) o mekândan uzaklaşmışlardır." Onlar dünyadan uzaklaşmışlardır, artık ahirettedirler ve iman etmek kendilerine artık bir fayda vermez.

Ve kad keferû bihî min kabl: "Çünkü önceden onu inkâr etmişlerdi." **Ve yakzifûne bil gaybi min mekânin baîd:** "(Sanki ahiret çok uzaktaymış gibi zannediyor) Gayb hakkında tahmin yürütüyorlardı." Artık pişman olmuşlardır; ama pişmanlıkları

[49] Sebe /50
[50] Sebe /51-52

kendilerine bir fayda vermez. **Ve hîle beynehum ve beyne mâ yeştehûn:** "Artık kendileriyle arzu ettikleri arasına perde çekilmiştir." **Kemâ fuile bi eşyâihim min kabl:** "Daha önce kendilerine benzeyenlere yapıldığı gibi." **İnnehum kânû fî şekkin murîb:**[51] "Çünkü onlar tereddüt ve şüphe içindeydiler." Ahiret hakkında tereddüt ve şüphe içinde olanlar dünya hayatını tercih edenlerdir.

Sadakallahulazim

Rabbimiz bizi dünya hayatını ahirete tercih edenlerden ve rabbinin ayetlerinden yüz çevirenlerden eylemesin. Allah bizi Kıyamet günü pişman olup o gün "biz iman ettik" diyenlerden eylemesin. Dünya hayatını yaşarken Allah'ın ayetlerine iman edenlerden, Allah'ın ayetlerine tabi olanlardan eylesin. Allah'ın vahyine iman edip onu ahlaka, amele dönüştürenlerden eylesin. Allah bizi dünyada mahcup eylemesin, ahirette mahcup eylemesin, huzurunda mahcup eylemesin. Allah gönlümüzü vahyiyle süslesin, nurlandırsın inşallah.

Allah hepinizden razı olsun.

[51] Sebe /53-54

20.Bölüm

ZUMER - MU'MİN SÛRELERİ

EUZUBİLLAHİMİNEŞŞEYTANİRRACİM
BİSMİLLAHİRRAHMANİRRAHİM

Elhamdulillahi rabbil âlemin esselatu vesselamu aleyke ya seyyidel evveline vel ahirin ve ila cemiil enbiyayi vel murselin ve ila cemiil evliyayi vel hamdulillahi rabbil âlemin.

Rabbimizin bize indirdiği ayetlere tövbeyle, istiğfarla, duayla, hamdla, şükürle, tesbihle, tekbirle cevap vermeye çalışıyoruz. Elbette ki bunu yapmada bir amacımız, gayemiz vardır. Gayemiz; Allah'a olan imanımızı, Allah ile olan ahdimizi, sözümüzü, misakımızı tazelememizdir.

Allah'ın bize vahyettiğini bütün gönlümüzle kabul edip cevap veremiyorsak o hâlde bir sorun var demektir; yani gönlümüzü açamadık, "rabbim bunu bana söylüyor" diyemedik demektir. Bunun için "Ayetlere Dua ve İstiğfarla Cevaplar" sohbetimizde gönlümüzü açıp "rabbim bunu bana söylüyor, benim buna cevap vermem" lazım diyecek, aynı zamanda ayetlere bütün samimiyetimizle, bütün ihlâsımızla gönlümüzden cevap vermeye çalışacağız inşallah.

EUZUBİLLAHİMİNEŞŞEYTANİRRACİM
BİSMİLLAHİRRAHMANİRRAHİM

ZUMER SÛRESİ

Tenzîlul kitâbi minallâhil azîzil hakîm:[1] "Bu kitap aziz ve hakim olan Allah'ın, (hikmetiyle) katından indirdiği kitaptır." Allah

[1] Zumer /1

bu kitabı size hikmeti öğretsin ve şerefinizi bahşetsin diye indirmiştir. Kitabımız bize hikmeti öğretmediyse, Allah'ın muradını anlatmadıysa, bu kitapla Allah'ın muradını öğrenemediysek, öğrenip Allah ile beraber olmaktan, Allah'a âbd olmaktan, Allah'ın muradını anlamaktan dolayı Allah ile şereflenmediysek kitabımızı dinleyemedik, "bu kitap benim kitabımdır" diyemedik demektir.

Şimdiye kadar bunu söyleyemediysek bundan sonra söyleyeceğiz inşallah. Bu kitap, hakim ve aziz olan rabbimizin bize şerefimizi bahşetmesi için indirdiği hikmet dolu kitaptır. Ondan hikmeti öğrenip Allah'ın muradını anlayacağız inşallah. Kitabımızla şerefimizi bulacağız, Allah ile şereflenecğiz inşallah.

İnnâ enzelnâ ileykel kitâbe bil hakk: "Şüphesiz biz bu kitabı sana hak ile indirdik." Allah bu kitabı sana hak ile indirmiştir. Hakkın zıddı, batıldır. Batıl; boş, yalan, yanlış demek, hak ise Allah'ın muradını ortaya koyan şey demektir. Allah bu kitabı indirmişse mutlaka bir muradı vardır. Bu kitabı; kulları kendisini tanısın ve niçin yaratıldıklarını, Allah'ın kendilerinden ne istediğini anlasın diye indirmiştir. **Fa'budillâhe muhlisan lehud dîn:**[2] "Bundan dolayı sadece Allah'a âbd ol (Allah'a kul ol), dini sadece ona (Allah'a) has kıl." Din, Allah'ın dinidir, bu yüzden ona herhangi bir şeyi katma, ilave etme veya çıkarma! Din sadece Allah'a ait olsun; yani yaşadığın hayat sadece Allah'ın istediği, emrettiği, sevdiği gibi olsun. Böyle yaparsan Allah'a âbd olmuş, kulluğu sadece Allah'a yapmış olursun. Yoksa nefsine, şeytana kul olmaktan ya da birilerine yahut başka şeylere kul olmaktan kurtulamazsın.

E lâ lillâhid dînulhâlis: "Dikkat edin! Halis din ancak Allah'ındır." Ya, Allah'a kul olur, dini Allah'a has kılarsın ya da

[2] Zumer /2

karmakarışık bir şey yaşarsın. Eğer bir olan Allah'a âbd olmazsan kendine birçok ilahlar edinir, birçok ilaha âbd olursun.

Vellezînettehazû min dûnihî evliyâ': "Allah'tan başka kendine dost edinenler (arayanlar)." Böyleleri Allah ile beraber, Allah'ın berisinde hem Allah'ı hem de başkalarını kabul eder; yani sanki başkaları da din hakkında, Allah hakkında söz hakkına sahipmiş gibi onları da Allah'ın dinine karıştırırlar.

Mâ na'buduhum illâ li yukarribûnâ ilâllâhi zulfâ: "Biz Allah'a yakın olalım diye (Allah'a yaklaşmak için) onlara âbd oluyoruz." Onlara neden böyle yapıyorsunuz, diye sorulsa derler ki: Biz bunları yaparken aslında Allah'a şirk koşmuyoruz, Allah'a yakın olalım diye, Allah'a yaklaşmak için onlara âbd oluyoruz. **İnnallâhe yahkumu beynehum fî mâ hum fîhi yahtelifûn:** "Muhakkak ki Allah ayrılığa düştükleri şeylerde aralarında hüküm verecektir." **İnnallâhe lâ yehdî men huve kâzibun keffâr:**[3] "Şüphesiz Allah yalancı ve inkârcıları doğru yola iletmez." Yani herhangi biri için "bu da dinde, hayat hakkında, her konuda söz söyleme hakkına sahiptir" dediysen onu Allah'a ortak koştun, Allah'ın berisinde, Allah ile beraber onu veli edinmiş oldun.

Lev erâdallâhu en yettehıze veledenlestafâ mimmâ yahluku mâ yeşâ': "Eğer Allah bir çocuk edinmek isteseydi, yarattıklarından dilediğini seçerdi." **Subhânehu, huvallâhul vâhıdul kahhâr:**[4] "O (Allah) bundan münezzehtir. O, vahid ve kahhar olan Allah'tır." Allah isimlerinde, sıfatlarında bir olandır, bununla beraber hükmü kahredicidir, hiç kimse onun hükmü karşısında kıpırdayamaz, herhangi bir iddiada, herhangi bir fikir beyanında bulunamaz. Kâfirler bunun dışındadır. Biri Allah'ın hükmü karşısında fikir beyan edip bir şeyler söylüyorsa kâfirdir, Allah'a şirk koşmuştur.

[3] Zumer /3
[4] Zumer /4

İn tekfurû fe innallâhe ganiyyun ankum: "Eğer siz (bu şekilde) kâfir olursanız şüphesiz Allah sizden müstağnidir (Allah'ın size ihtiyacı yoktur)." **Ve lâ yerdâ li ıbâdihil kufr:** "Ama o (Allah) kulları için küfre razı olmaz." Allah, kulu için hidayete razı olur, kulu için halife olmasına, Hz. İnsan olmasına, cennetlik olmasına, kendisine dost olmasına razı olur.

Evet, Allah, kulu için küfre razı olmaz; ama ona tercih hakkını da vermiştir. **Ve in teşkurû yerdahu lekum:** "Eğer şükrederseniz o sizin için razı olur (sizden razı olur)." Allah'ın verdiğine, Allah'ın emrettiğine, Allah'ın gönderdiği peygambere, Allah'ın vahyine şükreder "bu dosdoğrudur, bu güzeldir, bu teşekküre layıktır, en büyük nimet budur" derseniz işte, Allah buna razıdır, bundan dolayı sizden de razı olur. **Ve lâ teziru vâziratun vizra uhrâ:** "Hiçbir günahkâr bir başkasının vebalini taşıyamaz." **Summe ilâ rabbikum merciukum:** "Sonra mutlaka dönüşünüz rabbinizedir." **Fe yunebbiukum bimâ kuntum ta'melûn:** "Ve o size yaptıklarınızı haber verir." **İnnehû alîmun bi zâtis sudûr:**[5] "O, herkesin, gönlünde (göğsünde) neyi gizlediğini bilendir."

Ve izâ messel insâne durrun deâ rabbehu munîben ileyh: "İnsana bir zarar dokunduğu zaman rabbine yönelerek dua eder." **Summe izâ havvelehu ni'meten minh:** "Sonra (Allah) lütfundan ona bir nimet verdiği zaman." **Nesiye mâ kâne yed'û ileyhi min kabl:** "Daha önceden ona yaptığı duayı unutur." **Ve ceale lillâhi endâden li yudılle an sebîlih**: "(Ve sanki rabbine hiç yalvarmamış gibi) Onun yolundan saptırmak için Allah'a şirk koşmaya başlar." İnsan dara düşünce rabbine yalvarır; ama darlık ondan gidince bu defa "bundan kurtulmayı ben başardım" der veya "falanca bana yardım ettiği için bu darlığı, bu sıkıntıyı atlattım" der. İnsanın "ben hastaydım, doktor beni iyileştirdi" demesi de buna dâhildir.

[5] Zumer /7

Biri herhangi bir konuda dara düştüğünde rabbine yalvarıp sonra o darlıktan kurtulduğunda kurtulma sebebine bakarsa bu durumda sebebi Allah'a şirk koşmuş, Allah ile denk tutmuş olur. Onun bu hâli, bu tavrı hem onu yoldan saptırır hem de o kişi bu tavrıyla başkalarını Allah yolundan saptırır. **Kul temetta' bi kufrike kalîlâ:** "(Böyle olana) De ki: Bu küfrünle biraz zevklen bakalım." **İnneke min ashâbin nâr:**[6] "Muhakkak ki sen cehennem ehlindensin." Böyle yapanlar cehennem ehlindendir.

Em men huve kânitun ânâel leyl: "Yoksa o, gece vaktinde ibadet eden kimse gibi midir?" **Sâciden ve kâimen yahzerul âhırah:** "Secde ederek ve kıyamda durarak ahiretten korkan (kimse gibi midir)?" **Ve yercû rahmete rabbih:** "Ve rabbinin rahmetini uman (kimse gibi midir)?" **Kul hel yestevîllezîne ya'lemûne vellezîne lâ ya'lemûn:** "De ki: Hiç bilen kimselerle bilmeyen kimseler bir olur mu?" **İnnemâ yetezekkeru ulûl elbâb:**[7] "Ancak gönül sahipleri bunu düşünür (anlar)." Gönlünü kullanmayanlar, gönül ehli olmayanlar bunu anlamaz.

Kul yâ ıbâdıllezîne âmenûttekû rabbekum: "De ki: Ey iman eden kullarım! Rabbinize karşı takva sahibi olun." **Lillezîne ahsenû fî hâzihid dunyâ haseneh:** "Bu dünyada güzel iş yapanlara mutlaka güzellik vardır." Allah dünyada güzel iş yapanlara mutlaka mükafatını verir. **Ve ardullâhi vâsiah:** "Allah'ın arzı geniştir." **İnnemâ yuveffes sâbirûne ecrahum bi gayri hisâb:**[8] "Muhakkak ki o (Allah) sabredenlere mükâfatı hesapsız olarak verir."

Allah bir sevabın karşılığında en az bire on, bire yedi yüz, bire bin veya hesapsız verir.[9] Demek ki nimetin karşılığının

[6] Zumer /8
[7] Zumer /9
[8] Zumer /10
[9] En'âm /160, Bakara /261

hesapsız olabilmesi için şart sabretmekmiş! Bu yüzden Allah sabredenlere mükâfatlarını hesapsız verdiğini buyurdu.

Dara düştüğümüzde rabbimize yalvarıp yakardıysak Allah bizden darlığı, sıkıntıyı giderdikten sonra ise onu unuttuysak, sanki hiç dua etmemiş gibi ondan yüz çevirdiysek, ona verdiğimiz sözü yerine getirmediysek bunun için rabbimizden af diliyor, mağfiret diliyoruz. Allah bizi gece vakitleri kalkıp kıyamda duran, secdeye kapanan, daima itaat hâlinde olan kullarından eylesin. Allah bizi bilmeyen cahillerden değil bilenlerden eylesin. Allah bizi gönül sahibi olan, gönlünü kullanan kullarından eylesin. Allah bizi mükâfatını hesapsız olarak verdiği kullarından eylesin inşallah.

Kul innî umirtu en a'budallâhe muhlisan lehud dîn: "De ki: Muhakkak ki ben onun (Allah'ın) dinine ihlasla sarılarak Allah'a âbd olmakla emrolundum." **Ve umirtu li en ekûne evvelel muslimîn:** "Ben Müslümanların ilki (önderi, öncüsü) olmakla emrolundum." **Kul innî ehâfu in asaytu rabbî azâbe yevmin azîm:** "De ki: Şayet ben rabbime isyan edersem o büyük günün (Kıyamet gününün) azabından korkarım." **Kulillâhe a'budu muhlisan lehu dînî:**[10] "De ki: Ben dinimde ihlas ile ancak Allah'a ibadet edenlerdenim (bir tek ona âbd olanlardanım)."

Fa'budû mâ şi'tum min dûnih: "(De ki onlara) Siz de ondan başka dilediğinize tapın." Dilediğinize âbd olun, Allah'tan başka neye âbd oluyorsanız olun. **Kul innel hâsirîne ellezîne hasirû enfusehum ve ehlîhim yevmel kıyâmeh:** "(Bir de) De ki: Hüsrana düşenler, Kıyamet günü kendi kendilerine ve ailelerine yazık edenlerdir." **E lâ zâlike huvel husrânul mubîn:**[11] "Dikkat edin! İşte, asıl zarar (asıl hüsran) budur."

Lehum min fevkıhim zulelun minen nâri ve min tahtihim zulel: "(Kıyamet günü) Onların (kaybedenlerin) üstlerinden ve

[10] Zumer /11-14
[11] Zumer /15

altlarından zulmetten (ateşten) tabakalar vardır.” **Zâlike yuhavvifullâhu bihî ıbâdeh:** “İşte, Allah, kullarını bununla uyarıp ikaz ediyor (bununla korkutup tehdit ediyor).” **Yâ ıbâdi fettekûn:**[12] “Ey kullarım! Artık (bana karşı) takva sahibi olun.”

Allah bizi sadece kendisine âbd olanlardan eylesin. Müslümanlara, mü’minlere önder eylesin, imam eylesin, öncü eylesin. Allah bizi dini Allah’a has kılarak Allah’a ihlasla âbd olanlardan eylesin inşallah.

Vellezînectenebût tâgûte en ya’budûhâ: “Tağuta âbd olmaktan kaçınanlar.” **Ve enâbû ilâllâhi lehumul buşrâ:** “Ve Allah’a yönelenler için müjde vardır.” **Fe beşşir ibâd:**[13] “Kullarımı müjdele!”

Ellezîne yestemiûnel kavle fe yettebiûne ahseneh: “Onlar ki (o kullarım ki) sözü dinlerler (sözümü dinlerler sonra başkalarının sözüne değil de) en güzele (en güzel olan sözüme) tabi olurlar.” **Ulâikellezîne hedâhumullâh:** “İşte, onlar Allah’ın hidayet verdiği kimselerdir.” **Ve ulâike hum ulûl elbâb:**[14] “Gönül sahipleri de (akıl sahipleri de, aklını kullananlar da) onlardır.”

Allah bizi aklını kullanan gönül sahiplerinden eylesin. Allah bizi hidayet üzere olanlardan eylesin. Sözün en güzeline, Allah’ın kelamına uyanlardan eylesin. Allah bizi başkalarının sözünü Allah’ın sözüne tercih edenlerden eylemesin inşallah.

E fe men hakka aleyhi kelimetul azâb: “Hakkında azap sözü gerçekleşmiş kimseyi.” **E fe ente tunkızu men fîn nâr:**[15] “Ve ateşte olanı sen mi kurtaracaksın!” Yani “başkasının sözünü Allah’ın sözüne tercih edenlerin üzerine azap sözü hak olmuştur. Onu sen mi ateşten kurtaracaksın, onu ateşin içinden sen mi çıkaracaksın!

[12] Zumer /16
[13] Zumer /17
[14] Zumer /18
[15] Zumer /19

Onlar kendilerini bile bile o ateşe atarlar. İşlerine geldiği için rablerini dinlemeyip başkalarını dinlerler."

Lâkinillezînettekav rabbehum: "Ama rablerine karşı takva sahibi olanlara ise." **Lehum gurafun min fevkıhâ gurafun mebniyyetun tecrî min tahtihâl enhâr:** "(Cennette) Üst üste konmuş, altlarından nehirler akan köşkler vardır." **Va'dallâh:** "Bu, Allah'ın (onlara) va'didir." **Lâ yuhlifullâhul mîâd:**[16] "Allah va'dinden caymaz."

E fe men şerahallâhu sadrahu lil islâm: "Allah kimin kalbini İslam'a açmışsa." **Fe huve alâ nûrin min rabbih:** "O (kul) rabbinden (rabbi katında) bir nur üzere değil midir!" O, rabbinin nuru üzeredir. **Fe veylun lil kâsiyeti kulûbuhum min zikrillâh:** "Yazıklar olsun Allah'ın zikrine karşı kalpleri katılaşmış olanlara!" **Ulâike fî dalâlin mubîn:**[17] "İşte, onlar apaçık dalâlet içindedirler." Allah kimin kalbini İslam'a açmışsa o kul rabbi katında nur üzeredir. Nur; Allah'ın vahyidir, ayetleridir. Bununla beraber Allah böyle birinin gönlüne de vahyeder; çünkü o kul rabbinin ayetlerine, rabbinin ipine sarılmıştır. Böyle olmayanların kalbi ise Allah'ın zikrine karşı katıdır, "Allah" diyemez, Allah'ın hesabını yapıp "Allah ne der" diyemezler. Bunlar nur üzere olmayıp dalâlette olanlardır.

Allâhu nezzele ahsenel hadîsi kitâben muteşâbihen mesâniy: "Allah sözün en güzelini, birbiriyle uyumlu ve bıkılmadan tekrar tekrar okunan bir kitap olarak indirdi." Allah, kitabı en güzel kelamla, en güzel benzetmelerle, en güzel övgülerle misaller verip indirdi. Bunu anlayanlar nur üzere olanlardır. **Takşairru minhu culûdullezîne yahşevne rabbehum:** "Rablerinden korkanların ondan (bu kitabın etkisinden) derileri ürperir." **Summe telînu culûduhum ve kulûbuhum ilâ zikrillâh:**

[16] Zumer /20
[17] Zumer /22

"Sonra Allah'ın zikriyle derileri ve kalpleri yumuşar." Onların, rablerine karşı haşyetten dolayı derileri ürperir sonra Allah'ın zikriyle derileri ve kalpleri yumuşar. **Zâlike hudallâhi yehdî bihî men yeşâ':** "İşte bu, Allah'ın hidayetidir. Onunla dilediği kimseyi doğru yola hidayet eder." **Ve men yudlilillâhu fe mâ lehu min hâd:**[18] "Allah kimi de dalâlette bırakırsa artık ona hidayet verecek hiç kimse yoktur." Bunun dışında kalanlar şaşkınlıktadır, dalâlettedir ve onlara hidayet verecek hiç kimse de yoktur.

Allah gönlümüzü, kalbimizi zikrine karşı yumuşayanlardan eylesin. Allah bizi aşkla, muhabbetle "Allah" diyenlerden, Allah'ın vahyine karşı gönlü, kalbi yumuşak olanlardan eylesin. Allah bizi rabbinin zikrini, vahyini, "Allah" demeyi duyunca, "Allah" deyince kalbi, derisi ürperen kullarından eylesin. Allah bizi rabbinden haşyet duyan kullarından eylesin. Allah bizi kalpleri Allah'ın zikrinden katılaşmış olanlardan, "Allah" diyemeyenlerden eylemesin. Allah bizi "Allah" derken zorlanan kullarından eylemesin. Allah bizi katında bir nur üzere olanlardan, kalbini İslam'a açtığı kullarından eylesin inşallah.

E fe men yettekî bi vechihî sûel azâbi yevmel kıyâmeh: "(O mü'minler, hidayet üzere olanlar) Kıyamet günü azabın kötülüğünden yüzünü koruyan gibi olur mu hiç!" **Ve kıyle liz zâlimîne zûkû mâ kuntum teksibûn:**[19] "O zalimlere denilecek ki: Kazandığınızı (azabı) tadın."

Kezzebellezîne min kablihim: "Onlardan öncekiler de yalanlamışlardı." **Fe etâhumul azâbu min haysu lâ yeş'urûn**: "Böylece azap onlara hiç ummadıkları yerden geldi." Onlardan öncekiler de yalanlamışlardı ve hepsi beraber azabı hak etti. **Fe ezâkahumullâhul hızye fîl hayâtid dunyâ:** "Böylece Allah onlara dünya hayatında zilleti tattırdı." **Ve le azâbul âhırati ekber:**

[18] Zumer /23
[19] Zumer /24

"Ahiret azabı ise daha büyüktür." **Lev kânû ya'lemûn:**[20] "Keşke bilselerdi." Elbette ki bilmiş olsalardı ahiretin azabı hem daha büyük, hem daha şiddetlidir, hem de daimidir, ebedidir.

Ve lekad darabnâ lin nâsi fî hâzâl kur'âni min kulli mesel: "And olsun ki biz bu Kur'an'da insanlara her türlü misali verdik." **Leallehum yetezekkerûn:**[21] "Olur ki tezekkür ederler (düşünürler, hatırlarlar)." Tezekkür, hatırlamak demektir. Bilmediğimiz bir şeyi hatırlayamayız. Allah "olur ki hatırlarlar" buyurduysa o hâlde önceden biliyormuşuz; yani, Allah onu fıtratımıza yazmıştır. Bu yüzden fıtratımızdakini hatırlamamız gerekir. İşte, Allah'ın ayetleri bize bizdekini hatırlatır.

Fe men azlemu mimmen kezzebe alâllâh: "Allah'a karşı yalan uydurandan daha zalim kim vardır!" **Ve kezzebe bis sıdkı iz câeh:** "Ve doğru kendisine geldiğinde onu yalan sayandan (daha zalim kim vardır)!" Doğru kendisine geldiğinde, Allah'ın ayetleri kendisine geldiğinde onu yalan sayandan, bununla beraber din adına, Allah adına bir şeyler söyleyip Allah'a yalan iftira atandan daha zalim kim vardır! **E leyse fî cehenneme mesven lil kâfirîn:**[22] "Cehennemde kâfirlere yer mi yok!"

Allah bizi Allah'ın ayetlerini dinledikten, anladıktan, doğru kendisine geldikten sonra Allah'a iftira atanlardan eylemesin. Allah bizi zalimlerden eylemesin. Allah bizi Allah'ın ayetlerini duyduğu, anladığı hâlde anlamamış gibi yapanlardan eylemesin. Allah bizi Allah'ın söylemediği bir şeyi Allah'a yalan yere iftira atıp "bunu Allah söylemiş, Allah böyle seviyor, Allah böyle istiyor" diyenlerden eylemesin inşallah!

[20] Zumer /25-26
[21] Zumer /27
[22] Zumer /32

Vellezî câe bis sıdkı ve saddeka bih: "Doğruyu getiren ve onu tasdik edenler yok mu!" **Ulâike humul muttakûn:**[23] "İşte, onlar muttaki olanlardır." Demek ki muttaki olabilmek için hem doğruyu tasdik etmek hem de doğruyu getirmek, taşımak gerekiyormuş! Şayet doğruyu kabul etmedik, tasdik etmedik, bununla beraber onu taşımadıysak Allah'a karşı muttaki olamamışız; yani sorumluluğumuzu yerine getirememişiz demektir.

Allah bizi muttakilerden eylesin. Allah bizi doğruyu, hakkı, hakikati tasdik edenlerden, hakkı, hakikati, Allah'ın vahyini taşıyanlardan eylesin inşallah.

Lehum mâ yeşâûne inde rabbihim: "Onlar için rablerinin katında ne dilerlerse vardır." **Zâlike cezâul muhsinîn:** "İşte, güzel olanların (güzel yapanların) mükâfatı budur." **Li yukeffirallâhu anhum esveellezî amilû:** "Böylece Allah onların önceden işledikleri en kötü günahlarını bile örtecek." **Ve yecziyehum ecrahum bi ahsenillezî kânû ya'melûn:**[24] "Ve onların yaptığı amelleri en güzeliyle mükâfatlandıracak." Allah dilerse bütün günahları örter ve kuluna o günahları hiç işlememiş gibi muamele eder.

Allah bizi en kötüsü dâhil işlediği bütün günahları, örttüğü kullarından eylesin. Allah bizi güzel yapanlardan, muhsinlerden eylesin. Allah bizi rabbine itaat eden, vekil olarak Allah'ı kabul eden kullarından eylesin. Allah bizi rabbini kendisine kâfi görenlerden eylesin inşallah.

E leysallâhu bi kâfin abdeh: "Allah, kuluna kâfi değil midir?" **Ve yuhavvifûneke billezîne min dûnih:** "Onlar seni ondan (Allah'tan) başka şeylerle korkutuyorlar." **Ve men yudlilillâhu fe**

[23] Zumer /33
[24] Zumer /34-35

mâ lehu min hâd:[25] "Allah kimi saptırırsa artık ona hidayet verecek kimse yoktur." Allah, kuluna kâfidir. Kim, Allah'ın yolundan saparsa hiç kimse onu hidayete erdiremez. Allah'ın yolundan başka bütün yollar dalâlettir, bütün yollar uçurumdur, bütün yollar cehenneme gider!

Ve men yehdillâhu fe mâ lehu min mudıll: "Allah kime de hidayet verirse onu saptıracak kimse yoktur." **E leysallâhu bi azîzin zîntikâm:**[26] "Allah aziz ve intikam sahibi değil midir!" Biri Allah'ı, Allah'ın vahyini kabul etmezse Allah onun için "ilahlık benim hakkımdır. Sen benim hakkıma nasıl öyle göz diktin, benim vahyim karşısında kibirlenip 'ben de biliyorum' dedin" der ve onu rezil rüsva edip süründürür. Bir de isimlerine sahip çıktığı için ondan intikam alır ve sadece ahirette değil dünya hayatında da onu zelil eder.

Kul hasbiyallâh: "De ki: Allah bana yeter." **Aleyhi yetevekkelul mutevekkılûn:**[27] "Tevekkül edenler ona (Allah'a) tevekkül etsinler." Tevekkül edilmeye layık olan, güvenilmeye layık olan Allah'tır. Başka şeylere güvenmeyin, tevekkül etmeyin sadece Allah'a tevekkül edin, buyurdu Allah.

İnnâ enzelnâ aleykel kitâbe lin nâsi bil hakk: "Biz bu kitabı sana insanlar için hak ile (hükmedesin diye) indirdik." Herkese hakkı, hakikati öğretesin, herkes hakkın, doğrunun ne olduğunu öğrensin diye bu kitabı indirdik. **Fe men ihtedâ fe li nefsih:** "Kim (bu kitapla, bu hakla) hidayete ererse kendi nefsi için (kendisi için) hidayete ermiş olur." **Ve men dalle fe innemâ yadıllu aleyhâ:** "Kim de saparsa (dalâlette kalırsa, dalâleti tercih ederse) o da kendi aleyhinde dalâlette kalmış olur." **Ve mâ ente aleyhim bi**

[25] Zumer /36
[26] Zumer /37
[27] Zumer /38

vekîl:[28] "Sen onların üzerinde vekil değilsin." Sen onların vekili değilsin. Ben ona tercih etme hakkı vermişim, tercih onundur.

Kul lillâhiş şefâatu cemîa: "De ki: Bütün şefaat Allah'a mahsustur." **Lehu mulkus semâvâti vel ard:** "Göklerin ve yerin mülkü onundur." **Summe ileyhi turceûn:**[29] "Sonra ona döndürüleceksiniz."

Ve izâ zukirallâhu vahdehuşmeezzet kulûbullezîne lâ yu'minûne bil âhırah: "Allah'ı bir olarak zikrettiğinde ahirete iman etmeyenlerin kalpleri ikrah eder." Allah'ın birliğini söylediğinde; yani bütün mülkün Allah'a ait olduğunu, söz hakkının Allah'a ait olduğunu söylediğinde ahirete iman etmeyenler bundan tiksinir ve bu sözünü sevmezler. **Ve izâ zukirellezîne min dûnihi izâ hum yestebşirûn:**[30] "Ama Allah'tan başka şeyler zikredildiği zaman sevinirler." Böyleleri Allah'ın bir olarak zikredilmesini sevmezler, bundan ikrah edip tiksinirler; ama Allah'tan başka şeyler zikredildiğinde buna sevinirler.

Allah bizi Allah zikredildiğinde sevinen, muhabbet alan kullarından eylesin. Allah'ın vahid olduğunu, bütün güzelliğin, esmanın Allah'a ait olduğunu bilen ve Allah zikredildiğinde sevinen, razı olan, gönlü muhabbetle dolan kullarından eylesin. Allah bizi Allah'tan başkalarının zikredilişinden tiksinen kullardan eylesin inşallah.

Fe izâ messel insâne durrun deânâ: "İnsana bir zarar dokunduğunda bize yalvarır." **Summe izâ havvelnâhu ni'meten minnâ:** "Kendisine tarafımızdan bir nimet lütfettiğimiz zaman da." **Kâle innemâ ûtîtuhu alâ ilm:** "Bu ancak benim ilmim (bilgim) sayesinde bana verildi (yani bunu ben kazandım), der." **Bel hiye fitneh:** "Hayır, o bir imtihandır." **Ve lâkinne ekserahum lâ**

[28] Zumer /41
[29] Zumer /44
[30] Zumer /45

ya'lemûn:[31] "Ama çoğu bunu bilmezler." Allah verdikleriyle onları imtihan eder; ama çoğu bunun imtihan olduğunu anlamaz!

Kad kâlehâllezîne min kablihim: "Onlardan öncekiler de bunu söylemişlerdi." **Fe mâ agnâ anhum mâ kânû yeksibûn:** "Ama kazandıkları şeyler onlara bir fayda sağlamadı." **Fe esâbehum seyyiâtu mâ kesebû:** "Sonunda yaptıkları kötülüğün karşılığı kendilerine isabet etti." **Vellezîne zalemû min hâulâi se yusîbuhum seyyiâtu mâ kesebû:**[32] "Onlardan da zulmedenlerin işledikleri kötülükler başlarına gelecektir." **Ve mâ hum bi mu'cizîn:** "Ve onlar (Allah'ı) aciz bırakamazlar." Çünkü onlar kendilerine zulmetmişlerdi, onlar zalimdi.

E ve lem ya'lemû ennallâhe yebsutur rızka li men yeşâ': "Bilmiyorlar mı Allah dilediği kimsenin rızkını genişletir!" **Ve yakdir:** "Ve (dilediğinin de) kısar." **İnne fî zâlike le âyâtin li kavmin yu'minûn:**[33] "Muhakkak ki bunda iman eden bir kavim için ibretler vardır." İman etmeyenler iman etmedikleri için bütün rızkın Allah'a ait olduğunu, Allah'ın, dilediğine rızkı genişletip dilediğine de daralttığını anlamazlar.

Allah bizi imtihan için bir sıkıntı verdiğinde sabreden kullarından eylesin. Allah bize lütfundan bir nimet verdiği zaman da kendinden, ilminden, bilgisinden, çalışmasından değil de bunun bir imtihan olduğunu, Allah'ın bir lütfu olduğunu bilenlerden, buna iman edenlerden eylesin. Allah bizi "bu bana bilgim ve ilmim sayesinde verildi" diyenlerden eylemesin. Allah bizi Allah'ın dilediği kuluna rızkı genişlettiğini, dilediğine de daralttığını bilen ve buna iman eden kullarından eylesin inşallah.

Kul yâ ıbâdiyellezîne esrefû alâ enfusihim: "De ki: Ey nefisleri için (kendileri için) aşırı gitmiş olan kullarım!" **Lâ taknetû**

[31] Zumer /49
[32] Zumer /50-51
[33] Zumer /52

min rahmetillâh: "Allah'ın rahmetinden ümidinizi kesmeyin." **İnnallâhe yagfiruz zunûbe cemîâ:** "Şüphesiz Allah bütün günahları mağfiret eder (hiç olmamış gibi siler)." **İnnehu huvel gafûrur rahîm:**[34] "Çünkü o (Allah) ğafur ve rahimdir." Günahın ne olursa olsun, kendini nerde harcamış olursan ol, Allah'ın rahmetinden umudunu kesme; çünkü o senin rabbindir ve bütün günahları mağfiret edendir. O hâlde rabbine dön! Dön ve tövbe et ki Allah ğafur ve rahimdir.

Ve enîbû ilâ rabbikum ve eslimû lehu min kabli en ye'tiyekumul azâb: "Başınıza azap gelmeden (ölüm anı gelmeden) önce rabbinize dönün ve ona (rabbinize) teslim olun." **Summe lâ tunsarûn:**[35] "Sonra size yardım edilmez." Allah'tan yardım göremezsiniz. Tövbe edip Allah'a dönmez ve rabbinizden mağfiret dilemezseniz Allah'tan yardım göremeyeceğinizi bilin!

Vettebiû ahsene mâ unzile ileykum min rabbikum: "Rabbinizden size indirilenin en güzeline tâbi olun." **Min kabli en ye'tiyekumul azâbu bagteten ve entum lâ teş'urûn:**[36] "Sizin haberiniz olmadan, o azap size ansızın gelmeden önce."

Haberiniz olmadan, o azap size ansızın gelmeden önce rabbinizden her ne indirilmişse o en güzele tabi olun. En güzel, rabbinizden indirilendir. Eğer böyle yapmazsanız Kıyamet günü nefsinize şöyle dersiniz **En tekûle nefsun yâ hasratâ alâ mâ ferrattu fî cenbillâh:** "Allah'a karşı kusur işlediğimden (haddimi aştığımdan) dolayı yazıklar olsun bana!" **Ve in kuntu le mines sâhirîn:**[37] "Ben gerçekten (rabbimin ayetlerini) küçümseyenlerdenim (alay edenlerdenim)." Böyle demeden önce tövbe edin, rabbinizin size indirdiği o en güzele tabi olun.

[34] Zumer /53
[35] Zumer /54
[36] Zumer /55
[37] Zumer /56

Hangi konuda olursa olsun haddimizi aştıysak, rabbimize karşı aşırı gittiysek, nefsimizi, kendimizi kullanıp harcadıysak bunun için rabbimizden af diliyor, mağfiret diliyoruz.

Allah bizi rahmetinden umudunu kesenlerden eylemesin. Allah bizi rahmetinden ümitvar olanlardan eylesin. Allah'ın, küçük ve büyük bütün günahları mağfiret edeceğine iman edenlerden eylesin. Rabbinin ğafur ve rahim olduğuna iman edenlerden eylesin. Günahını Allah'ın rahmetinden, mağfiretinden büyük görenlerden eylemesin. Günahını Allah'a şirk koşup "benim günahım af olmaz" diyenlerden eylemesin. Allah bizi ayetlerinde emrettiği "rabbinize dönün, rabbinize teslim olun, azap başınıza gelmeden önce tövbenizi yapın" hitabına uyan kullarından eylesin. Rabbine dönüp, tövbe edip rabbine teslim olanlardan eylesin. Rabbinin indirdiği en güzele, en güzel söze tabi olanlardan eylesin. Allah bizi kendisine ölüm gelmeden, azap gelmeden önce, "bana yazıklar olsun" demeden önce tövbeyi nasip ettiği kullarından eylesin inşallah.

Ev tekûle lev ennallâhe hedânî le kuntu minel muttakîn:[38] "Ya da (kendini harcayıp tövbe etmeyenler şöyle söyleyecekler) eğer Allah bana hidayet vermiş olsaydı elbette ki ben de muttakilerden olurdum." Allah bana hidayet vermiş olsaydı muttakilerden olurdum demek; ben de Allah'a karşı sorumluluğumu kabul eder, gereğini yerine getirirdim demektir. Bunlar suçunu Allah'a atanlardır. Böyleleri hem yanlış yapmış, hem rabbini dinlememiş hem de bu yanlışını Allah'ın üzerine atıp "Allah bana hidayet vermedi, eğer hidayet vermiş olsaydı ben de muttakilerden olurdum" derler.

Allah sana peygamber göndermiş, kitap göndermiş, mü'min kardeşler göndermiş, hidayetçi göndermiş, imam göndermiş, Allah hidayeti daha nasıl versin! Sen rabbinden yüz

[38] Zumer /57

çevirip ondan kaçtıysan, rabbine karşı geldiysen, rabbini ciddiye almadıysan suç senindir. Rabbin sana tercih etme hakkı verdiyse, seni bununla şereflendirdiyse bu suç mudur!

Ev tekûle hîne terâl azâbe lev enne lî kerraten: "Ya da azabı gördükleri zaman (diyecekler ki) keşke benim için bir kez daha (dönüş) olsaydı." **Fe ekûne minel muhsinîn:** "Böylece muhsinlerden olsaydım." **Belâ kad câetke âyâtî fe kezzebte bihâ vestekberte:** "(Onlara denecek ki) Hayır, sana benim ayetlerim gelmişti; ama sen onları yalanladın, sen (ayetlerimize karşı) büyüklendin." **Ve kunte minel kâfirîn:**[39] "Ve kâfirlerden oldun."

Sen hakkı ve hakikati, Allah'ın sana vahyettiğini kabul edemedin, Allah'ın vahyine kibirlendin, büyüklendin, "ben daha iyi biliyorum, ben daha bilgiliyim, ben ne yapacağımı biliyorum" dedin, dolayısıyla kâfirlerden oldun.

Ve yevmel kıyâmeti terâllezîne kezebû alâllâhi vucûhuhum musveddeh: "Kıyamet günü Allah'a yalan isnad eden (Allah'ı dinlemeden Allah böyle istiyor, böyle seviyor, diyen) o kimselerin yüzlerinin simsiyah kesildiğini görürsün." **E leyse fî cehenneme mesven lil mutekebbirîn:**[40] "Kibirlenmiş olanlara (müstekbirlere) cehennemde yer mi yok!"

Allah bizi suçunu Allah'a atanlardan eylemesin. Allah bizi "Allah hidayet vermiş olsaydı biz de muttakilerden olurduk" ya da azabı gördüğünde "acaba geriye dönüş var mıdır, bu sefer güzel şeyler yaparım" diyenlerden eylemesin. Allah bizi rabbinin ayetleri kendisine geldiğinde "işittik ve itaat ettik" diyenlerden eylesin. Allah'ın ayetlerini yalanlayanlardan, ayetlere karşı büyüklenip, müstekbir davranıp kâfirlerden olanlardan eylemesin. Allah bizi o Kıyamet gününde yüzü simsiyah, kapkara

[39] Zumer /58-59
[40] Zumer /60

kesilenlerden eylemesin. Allah bizi "cehennemde yer mi yok" hitabına muhatap olan kullarından eylemesin inşallah.

Ve yuneccîllâhullezînettekav bi mefâzetihim: "(Kıyamet günü) Kurtulacak olanlar (Allah'ın kendilerini selamete eriştirdiği kullar sadece) Allah'a karşı takva sahibi olan kullardır." **Lâ yemessuhumus sû':** "Onlara hiçbir fenalık dokunmaz." **Ve lâ hum yahzenûn:**[41] "Ve onlar mahzun da olmazlar."

Allah bizi muttakilerden eylesin. Allah bizi o gün mahzun olmayan, korkmayan ve endişe etmeyen kullarından eylesin inşallah.

Ve lekad ûhıye ileyke ve ilâllezîne min kablik: "Şüphesiz sana ve senden öncekilere (bütün peygamberlere) de böyle vahyettim." **Le in eşrakte le yahbetanne ameluk:** " (Allah'a) Ortak koşarsan muhakkak ki amelin boşa gider." **Ve le tekûnenne minel hâsirîn:** "Mutlaka hüsrana uğrayanlardan olursun." Kim Allah'a şirk koşarsa onun ameli boşa gitmiş ve hüsrana uğramıştır. **Belillâhe fa'bud ve kun mineş şâkirîn:**[42] "Tam tersine sen Allah'a âbd ol ve şükredenlerden ol."

Allah bizi ameli boşa gidenlerden eylemesin, Allah'a şirk koşanlardan eylemesin inşallah.

Ve mâ kaderûllâhe hakka kadrihî: "Onlar Allah'ı hakkıyla takdir edemediler (Allah'ı anlayamadılar, tanıyamadılar)." **Vel ardu cemîan kabdatuhu yevmel kıyâmeh:** "Kıyamet günü yer tamamen onun tasarrufundadır (onun kabzasındadır)." **Ves semâvâtu matviyyâtun bi yemînih:** "Gökleri de (kâğıt tomarı gibi) dürmüştür ve o da onun kudret elindedir." **Subhânehu ve teâlâ**

[41] Zumer /61
[42] Zumer /65-66

ammâ yuşrikûn:[43] "O (Allah) onların koştukları şirkten subhandır (münezzehtir, beridir) ve yücedir."

Subhan olan rabbimize hamd olsun. Allah bizi rabbimize şirk koşmaktan muhafaza eylesin. Onun kudretini idrak edenlerden, hakkını gereği gibi takdir etmeye çalışanlardan eylesin. Rabbini El Esmau'l Husna'sından tanıyanlardan eylesin. Bütün mülkün ona ait olduğuna, Kıyamet gününde de tasarrufun bütünüyle ona ait olduğuna iman edenlerden eylesin. Allah bizi sadece kendisine âbd olanlardan ve şükredenlerden eylesin inşallah.

Ve nufiha fîs sûri fe saıka men fîs semâvâti ve men fîl ardı illâ men şâallâh: "(Kıyamet geldiğinde) Sur'a üfürülünce (o sesin şiddetinden) semada, arzda her ne varsa Allah'ın diledikleri müstesna hepsi ölecek." **Summe nufiha fîhi uhrâ fe izâhum kıyâmun yanzurûn:**[44] "Sonra ona (Sur'a) bir daha üfürülecek ve onlar (o ölmüş olanlar) yattıkları yerden kalkıp çevresine bakınacak (bakınmaya başlayacak, neler olduğunu anlamaya çalışacak)."

Ve eşrakatil ardu bi nûri rabbihâ: "(O gün) Yeryüzü rabbinin nuruyla aydınlanmıştır." **Ve vudıal kitâbu ve cîe bin nebiyyîne veş şuhedâ':** "Kitap konmuş, bununla beraber peygamberler ve şahitler getirilmiş olacak." **Ve kudıye beynehum bil hakk:** "Ve aralarında hak ile (adaletle) hükmedilir." Allah onlar arasında adaletle, hak ile hükmünü verecek. **Ve hum lâ yuzlemûn:** "Ve onlara (hiç kimseye) asla zulmedilmeyecek." **Ve vuffiyet kullu nefsin mâ amilet:** "Herkese yaptığının karşılığı tamamen ödenecek." **Ve huve a'lemu bimâ yef'alûn:**[45] "Allah onların (herkesin) ne yaptığını en iyi bilendir."

[43] Zumer /67
[44] Zumer /68
[45] Zumer /69-70

Vesîkallezîne keferû ilâ cehenneme zumerâ: "Kâfirler (hakkı, hakikati örtenler, Allah'a, Allah'ın nimetine, vahyine karşı nankörlük yapanlar) bölük bölük cehenneme sevk edilecek." **Hattâ izâ câuhâ futihat ebvâbuhâ:** "Onlar oraya (cehenneme) varınca (cehennemin) kapıları onlara açılacak." **Ve kâle lehum hazenetuhâ e lem ye'tikum rusulun minkum:** "Ve (cehennemin) bekçileri onlara diyecek ki: Sizin içinizden size resuller gelmedi mi?" **Yetlûne aleykum âyâti rabbikum:** "Size rabbinizin ayetlerini okumadılar mı?" **Ve yunzirûnekum likâe yevmikum hâzâ:** "Bugüne kavuşacağınızı (durumun böyle olacağını) anlatıp sizi uyarmadılar mı?" **Kâlû belâ ve lâkin hakkat kelimetul azâbi alâl kâfirîn:**[46] "Onlar da 'evet (geldiler)' derler; ama kâfirlerin üzerine azap sözü (kelimesi) hak oldu (iş işten geçti)."

Kîledhulû ebvâbe cehenneme hâlidîne fîhâ: "Onlara denilecek ki: Cehenneme kapılarından girin hem de ebedi kalmak üzere." **Fe bi'se mesvâl mutekebbirîn:**[47] "İşte, (Allah'a karşı) kibirlenenlerin (müstekbir olanların) yeri ne kötüdür!"

Vesîkallezînettekav rabbehum ilâl cenneti zumerâ: "Rablerine karşı takva sahibi olanlar da o gün cennete bölük bölük sevk edilir." **Hattâ izâ câuhâ ve futihat ebvâbuhâ:** "Oraya vardıklarında (cennetin) kapıları onlara açılır." **Ve kâle lehum hazenetuhâ selâmun aleykum tıbtum fedhulûhâ hâlidîn:**[48] "Ve o bekçiler onlara derler ki: Size selam olsun (Allah'ın selamı üzerinize olsun) tertemiz geldiniz (ne güzelsiniz)! Artık ebedi kalmak üzere cennete girin."

Ve kâlûl hamdu lillâhillezî sadakanâ va'deh: "Ve (o cennetlikler) derler ki: Allah'a hamd olsun. O ki bize verdiği sözü yerine getirdi." Allah kitabında, vahyinde her neyi söylemişse onun va'di haktır, doğrudur. **Ve evresenâl arda netebevveu minel**

[46] Zumer /71
[47] Zumer /72
[48] Zumer /73

cenneti haysu neşâ': "Ve bizi dilediğimiz yerinde oturacağımız bu cennet yurduna varis kıldı." **Fe ni'me ecrul âmilîn:**[49] "Güzel amel işleyenlerin ecri ne güzeldir!"

Ve terâl melâikete hâffîne min havlil arşı yusebbihûne bi hamdi rabbihim: "(Bir de o gün) Görürsün ki melekler arşın etrafını kuşatırlar, rablerini hamdla tesbih ederler." **Ve kudıye beynehum bil hakk:** "Ve onların da aralarında hak ile hüküm verilmiştir." **Ve kıylel hamdu lillâhi rabbil âlemin:**[50] "Âlemlerin rabbi olan Allah'a hamd olsun, denir." Demek ki meleklere de hesap varmış, Allah onların arasında da hükmünü veriyormuş!

Allah bizi cehennemliklerden eylemesin. Allah bizi cehennemin kapsındaki bekçilerin "bugünü haber veren Allah'ın resulleri gelip size Allah'ın ayetlerini okumadı mı" dediği kullardan eylemesin. Allah bizi cennetliklerden eylesin. Allah bizi cennetin kapısındaki meleklerin "Allah'ın selamı üzerinize olsun, size selam olsun, ne güzel geldiniz, ne de temiz, ne de güzelsiniz" dediği kullardan eylesin. Allah bizi va'dinin hak olduğuna hem bu dünyada hem ahirette iman edenlerden eylesin inşallah. Allah'a hamd olsun!

MU'MİN SÛRESİ

Hâ mîm. Tenzîlul kitâbi minallâhil azîzil âlîm:[51] "Hâ mîm. Bu kitap aziz ve âlim olan Allah tarafından indirilmiştir." O, gücü her şeye yeten, bütün şerefin kendisine ait olduğu ve her şeyi bilen, ilminin her şeyi kuşattığı Allah'tır ki bu kitabı o size indirmiştir ve o size öğretir.

[49] Zumer /73
[50] Zumer /75
[51] Mu'min /1-2

Gâfiriz zenbi ve kâbilit tevbi şedîdil ikâbi zît tavl: "O, günahları mağfiret edendir, tövbeleri kabul edendir, bununla beraber azabı şiddetlidir, kudret sahibidir (dilediğini yapandır)." **Lâ ilâhe illâ huv:** "Ondan başka ilah yoktur." **İleyhil masîr:**[52] "Dönüş de onadır."

Allah bizi Allah'ın vahyettiği gibi iman edenlerden eylesin. Onu aziz ve âlim olarak bilenlerden eylesin. Kitabını, aziz ve âlim olan Allah'ın indirip bize öğrettiğini, bize şerefimizi bahşettiğini bilenlerden, buna iman edenlerden eylesin. Allah'ın, günahları mağfiret eden olduğuna, tövbeleri, dönüşü kabul ettiğine iman edenlerden eylesin. Allah'ın azabının da şiddetli olduğuna iman edenlerden eylesin. Allah bizi bütün kudretin Allah'a ait olduğunu, ondan başka ilah olmadığını, dönüşün de Allah'a olduğunu bilen ve buna iman eden kullarından eylesin inşallah.

Kezzebet kablehum kavmu nûh: "Onlardan önce Nuh Kavmi yalanladı." **Vel ahzâbu min ba'dıhım:** "Ve onlardan sonraki topluluklar (yalanladı)." **Ve hemmet kullu ummetin bi resûlihim li ye'huzûh:** "Her ümmet kendi resulünü (peygamberini) yakalayıp cezalandırmaya azmetmişti." **Ve câdelû bil bâtılı li yudhıdû bihil hakk:** "Batılı hakkın yerine koymak için mücadele etmişlerdi." **Fe ehaztuhum:** "Bu yüzden onları kıskıvrak yakaladım." **Fe keyfe kâne ıkâb:**[53] "Benim cezalandırmam nasılmış (gördüler)."

Hakkı batılla yok etmeye çalışanlar boşuna mücadele ettiler. Bak, onların akıbetleri, sonları nasıl oldu, onları nasıl yakaladım, nasıl helak ettim, buyurdu Allah.

Ve kezâlike hakkat kelimetu rabbike alâllezîne keferû: "Böylece rabbinin sözü (azabı) kâfirlerin üzerine hak oldu."

[52] Mu'min /3
[53] Mu'min /5

Ennehum ashâbun nâr:[54] "Muhakkak ki onlar cehennem ashabıdır (cehennem ehlidir)."

Ellezîne yahmilûnel arşa ve men havleh: "Arşı taşıyan ve onun etrafında bulunanlar (melekler)." **Yusebbihûne bi hamdi rabbihim ve yu'minûne bih:** "Rablerini hamd ile tesbih eder ve ona iman ederler." **Ve yestagfirûne lillezîne âmenû:** "Bununla beraber iman edenlere mağfiret dilerler." İman edip rabbini hamd ile tesbih eden melekler, mü'minlere mağfiret diliyormuş! Bu durumda kendileri için mağfiret dileyip dua ettikleri mü'minler, rabbini hamd ile tesbih eden mü'minlerdir. **Rabbenâ vesi'te kulle şey'in rahmeten ve ilmâ:** "(Melekler derler ki) Rabbimiz! Senin rahmetin ve ilmin her şeyi kuşatmıştır." **Fagfir lillezîne tâbû vettebeû sebîlek:** "Tövbe edip senin yoluna tabi olanları bağışla (mağfiret et)." **Ve kıhim azâbel cahîm:**[55] "Onları cehennem azabından koru."

Rabbenâ ve edhilhum cennâti adninilletî vaadtehum: "Rabbimiz! Onları, kendilerine va'd ettiğin Adn cennetlerine koy." Onlara va'dettiğin o Adn cennetlerini onlara ihsan eyle, ikram eyle. **Ve men salaha min âbâihim ve ezvâcihim ve zurriyyâtihim:** "Bununla beraber (o mü'minlerin) atalarından, zevcelerinden, zürriyetlerinden nefsini ıslah edenleri de (o Adn cennetlerine koy)." **İnneke entel azîzul hakîm:**[56] "Muhakkak ki sen aziz ve hakim olansın."

Ve kıhimus seyyiât: "Ve onları kötülüklerden koru." **Ve men tekıs seyyiâti yevme izin fe kad rahimtehu:** "O gün sen kimi kötülüklerden korursan onu mutlaka rahmetinin içine

[54] Mu'min /6
[55] Mu'min /7
[56] Mu'min /8

almışsındır.” **Ve zâlike huvel fevzul azîm:**[57] “İşte, en büyük kurtuluş budur.”

Bu, meleklerin mü’minler için yaptığı duadır. Aynı şekilde bizim de birbirimiz için yapmamız gereken dua budur. Biz de aynı duayı yapıyoruz.

Ya rabbi! İman edenleri mağfiret et, onları affet. Tövbe edip sana dönenleri, senin yoluna, senin gösterdiğin yola tabi olanları mağfiret et, bizi ve onları cehennem azabından muhafaza eyle. Ya rabbi! Adn cennetlerini hepimize nasip et. Büyüklerimizden, zevcelerimizden, çocuklarımızdan, zürriyetimizden nefsini, kendini ıslah edenleri de Adn cennetlerine koy ya rabbi! Sen aziz ve hakim olansın. Bizi ve onları kötülüklerden muhafaza et ya rabbi! Sen Kıyamet günü kimi kötülüklerden korursan işte onu rahmetinin içine almış, rahmetine eriştirmişsindir. Bu büyük kurtuluşa bizi de erdir ya rabbi!

İnnellezîne keferû yunâdevn: “(O gün) O inkâr edenlere (kâfirlere, nankörlere, rabbini dinlemeyenlere) denilecek ki.” **Le maktullâhi ekberu min maktikum enfusekum:** “Allah’ın azabı (gazabı) elbette ki sizin kendi kendinize (kendi nefsinize) olan gazabınızdan daha büyüktür.” Onlar “neden böyle yaptık, neden rabbimizi dinlemedik” diye kendi kendilerine gazap eder, kendi kendilerine kızarlar; ama Allah’ın gazabı sizin kendi kendinize olan gazabınızdan, azabınızdan daha büyüktür, buyurdu Allah. **İz tud’avne ilâl îmâni fe tekfurûn:**[58] “Çünkü siz imana davet ediliyordunuz fakat (kendiniz) inkâr ediyordunuz.”

Kâlû rabbenâ emettenâsneteyni ve ahyeytenâsneteyn: “Onlar derler ki: Rabbimiz, bizi iki defa öldürdün, iki defa dirilttin.” **Fa’terafnâ bi zunûbinâ:** “Biz de günahlarımızı itiraf ettik.” **Fe hel ilâ hurûcin min sebîl:** “Acaba (bu cehennemden) çıkma yolu var

[57] Mu’min /9
[58] Mu’min /10

mıdır?" Elbette ki Allah "hayır, bu cehennemden çıkış yolu yoktur" buyurur. **Zâlikum bi ennehû izâ duiyallâhu vahdehu kefertum:** "İşte bunun sebebi şudur: Siz tek olan Allah'a davet edildiğiniz zaman inkâr ettiniz (nankörlük yaptınız)." **Ve in yuşrak bihî tu'minû:** "Ama ona (Allah'a) şirk koşulunca hemen kabul ettiniz." **Fel hukmu lillâhil aliyyil kebîr:**[59] "Artık hüküm âliyy ve kebir olan Allah'ındır."

Huvellezî yurîkum âyâtih: "Size ayetlerini gösteren odur." Afaktaki, dışarıdaki ayetlerini size gösteren Allah'tır. **Ve yunezzilu lekum mines semâi rızkâ:** "Ve sizin için semadan rızık indirir." **Ve mâ yetezekkeru illâ men yunîb:**[60] "Ama Allah'a dönenlerden (dönmüş olan, yönelmiş olanlardan) başkası bunu anlamaz (bunu düşünmez)."

Fed'ûllâhe muhlisîne lehud dîn: "Dini Allah'a has kılarak ona dua edin." **Ve lev kerihel kâfirûn:** "İsterse kâfirler bundan hoşlanmasın (bunu kerih görsün)." **Rafîud deracâti zûl arş:** "O, dereceleri yükselten, arşın sahibidir." **Yulkır rûha min emrihî alâ men yeşâu min ıbâdih:** "Kullarından dilediğini onun emrini yerine getirmesi için ruhuyla destekler (ruhunu ona emriyle ilka eder)." Allah bunu neden böyle yapar? **Li yunzira yevmet telâk:**[61] "Buluşma gününe karşı uyarmak için." Kıyamet günündeki tehlikeden uyarmak için böyle yapar.

Yevme hum bârizûn: "O gün herkesin her şeyi ortaya dökülür." **Lâ yahfâ alâllâhi min hum şey':** "Onların hiçbir şeyi Allah'a gizli kalmaz." Allah'tan hiçbir şey gizli kalmadığı gibi kullardan da gizli kalmaz. **Li menil mulkul yevm:** "(Allah buyurur

[59] Mu'min /11-12
[60] Mu'min /13
[61] Mu'min /14-15

ki) Bugün mülk kimindir?" Cevabı yine Allah verir. **Lillâhil vâhidil kahhâr:**[62] "(Bugün mülk) Vahid ve kahhar olan Allah'ındır."

Allah bizi ruhuyla desteklediği, ruhunu ilka ettiği, ruhuyla buluşturduğu kullarından eylesin. Allah bizi uyarıcılardan, münzirlerden eylesin. Allah bizi bugünden mülkün vahid ve kahhar olan Allah'a ait olduğuna iman edenlerden eylesin inşallah.

Hz. Musa (a.s.) firavunu davet eder. Allah okuyacağımız bu ayette firavunun tepkisini beyan ediyor. **Ve kâle fir'avnu zerûnî:** "Firavun dedi ki: Tutmayın beni (bırakın beni)." **Aktul mûsâ velyed'u rabbeh:** "Musa'yı öldüreyim, o da rabbine dua etsin, (rabbi onu kurtarsın)." Orada bulunanlar firavunu tutuyorlar. Firavun da Hz. Musa (a.s.)'ı öldürmek isteyişinin gerekçesini söylüyor. **İnnî ehâfu en yubeddile dînekum:** "Ben bunun sizin dininizi değiştirmesinden korkuyorum (benim korkum bundandır)." **Ev en yuzhire fîl ardıl fesâd:**[63] "Ya da yeryüzünde (bizim memlekette) fesat çıkaracak (bozgunculuk yapacak, bu yüzden bırakın onu öldüreyim, dedi)."

Ve kâle mûsâ innî uztu bi rabbî ve rabbikum: "Ve Musa dedi ki: Muhakkak ki ben, benim de rabbim, sizin de rabbinize sığındım." **Min kulli mutekebbirin lâ yu'minu bi yevmil hisâb:**[64] "Hesap gününe iman etmeyen kibirlilerin hepsinden de (sizin de benim de rabbimiz olan Allah'a sığındım)."

"Onun, dininizi değiştirmesinden ya da yeryüzünde, bu memlekette bozgunculuk yapmasından korkuyorum" sözü bütün Firavunların söylediği sözdür. Kim bu sözü söylüyorsa bilelim ki o kişi firavundur. Örnek vereyim; biri namaz kılınca bir başkası onun hakkında hemen "bakın, bozgunculuk yapıyor, ayrımcılık yapıyor"

[62] Mu'min /16
[63] Mu'min /26
[64] Mu'min /27

der. Oysaki adam sadece namaz kılmış, başka hiçbir şey yapmamış! Buna rağmen böyleleri onun hakkında "bizi buradan çıkaracak, memleketimizde fesat çıkaracak, dinimizi değiştirecek" deyip korkuya, endişeye kapılıp "irtica geliyor" diye yaygara yaparlar. Bunlar küçük firavunlardır. Güçleri bu kadar olduğu için sadece böyle söylerler.

Allah bizi yeryüzünde fesat çıkaranlardan eylemesin. Allah bizi vahyinin yayılmasına engel olanlardan değil, onun vahyini ulaşabildiği her yere ulaştıranlardan eylesin. Allah bizi kitabına, vahyine sarılanlardan ve hayatını yaşarken âbd olduğunu unutmadan Allah'ın huzurunda durarak yaşayanlardan eylesin inşallah.

Sadakallahulazim

Bütün dinler Allah'ın dinidir, bütün dinler haktır, bütün dinlerde hüküm aynıdır. Şeriat ise dinin içinde bir bölümdür. Şeriat, insanlar arasındaki hukuku tanzim eder. Bu hukuk da duruma, zamana, iklime göre değişebilir; yani şeriatın hükümleri peygamberlere ve kavimlerine göre farklı farklı olabilir. Misal; Hz. Musa (a.s.)'ın kavmine Cumartesi günü için çalışma yasağı vardı. Cumartesi günü iş yapmak yasaktı ve o gün sadece ibadet edilecekti. Bu aynı zamanda o kavim için bir cezaydı.

Aynı şekilde Allah, Hz. Musa (a.s.)'ın kavmine hayvanların iç yağını haram kılması gibi bir kısım şeyleri de haram kılmıştı. İnsanlar, kavimler arasında zahiri olarak böyle birtakım haram, helal ve şer'i hüküm meseleleri değişebilir; ama iman, ibadet, kulluk, âbdiyet hep aynıdır. Bu yüzden Allah ayet-i kerimede **"Nuh'a, İbrahim'e, İsa'ya, Musa'ya neyi vahyettiysek sana da onu din kıldık.**[65] **"O, sana kitabı hak ve kendisinden öncekileri**

[65] Şûrâ /13

tasdik edici olarak indirdi"[66] buyurmuştur. Bütün peygamberler birbirini tasdik eder; çünkü hepsi aynı şeyi söylemiştir.

Bir kavimde oruç, namaz, ibadet neyse diğer bütün kavimlerde de aynıdır. Hele iman bütünüyle aynıdır; yani imanın bir noktası, bir virgülü bile hiçbir kavimde değişmemiştir.

Peki, ehli kitabın şu anda böyle olmasının sebebi nedir?

Şu anda onlar da bizim yaptığımız gibi dinlerini, kitaplarını, şeriatlarını tahrif etmişlerdir. Hayatı öğrenmeye çalışırken biz de dinimizi tahrif ettik, tahrif olmuş bir dinle karşı karşıya geldik. Tabi ki dine en büyük tahrifi cahiller yapmıştır; yani dini bilmeyenler din adına konuşunca en büyük tahrifi yapmış oldular.

Mesela; sanki diğer dinler büyük değilmiş, diğer dinler farklıymış gibi "bizim dinimiz en son dindir, bizim dinimiz en mükemmel dindir, en büyük dindir" dediler. Hâlbuki bütün peygamberler Müslüman değil miydi, mü'min değil miydi, onların getirdiği din de İslam değil miydi! İstisnasız bütün peygamberlerin getirdiği din İslam'dır; ama tahrif edilmiştir. Bu tahrifi yapanlar tabi ki bilerek yapmıştır, en azından şeytanın tuzağına düşmüştür.

Bir de genel itibariyle "sen bu dindeysen zaten peşinen kurtuldun" anlayışı vardır. Bu yüzden "hamd olsun ki Müslüman ana, babadan dünyaya geldik, Müslümanız ya kurtulduk" denilir. Bu doğru bir şey olsa o hâlde ana, babası Müslüman olmayanlar ne diyecek! Onların Müslüman olmayan ana, babadan dünyaya gelmeleri onlar için zulüm olmaz mı! Hiç böyle bir şey olur mu!

Unutmaman lazım ki anan, baban Müslümandır diye sen de Müslüman olmuş olmuyorsun. Mü'min olmayı, Müslüman olmayı senin kazanman; yani çabanla, gayretinle onu elde etmen, tabir-i caizse bileğinin hakkıyla, alnının teriyle, aklının, gönlünün teriyle

[66] Âli İmrân /3

onu kazanman gerekir; çünkü Müslümanlık babadan, anadan, atadan miras kalan bir şey değildir.

Bu senin için de, gayrimüslim memlekette doğan ve yaşayanlar için de geçerlidir. Onların kitabı nasıl tahrif olmuşsa senin kitabının da manası tahrif olmuş, hatta belki onların kitabından daha fazla tahrif olmuştur! Bu yüzden ortada din diye, kitap diye bir şey kalmamıştır!

Biri "ben, Allah'ın kitabını okuyayım" dediğinde ona genel olarak hemen "estağfurullah, sakın Kur'an'a dokunmayasın, bak günahkâr olursun, zaten abdestsiz hiç dokunamazsın" derler. "Kur'an'ı okuyup anlamaya çalışsam olur mu" dediğinde ise "hâşâ! Sen kim, Allah'ın kitabını anlamak kim" derler. Küfre bak! Allah'ın kitabına dokundurtmuyor! "Allah'ın kitabını okuma ne okursan oku" diyor! "Bunu benim rabbim bana göndermiş, benim bunu okuyup anlamam lazım" dediğinde "yok, sen hiç anlamaya çalışma, Kur'an'ı anlayamazsın, âlimler okumuş, anlamış. Zaten Kur'an'ı didik didik etmiş, sofrayı hazırlayıp önümüze koymuşlar, biz de onların önümüze koyduklarını yiyeceğiz" diyor. Haram olsun o sana! Yazık, gerçekten yazık!

Farz edelim ki bir köyde yaşayan herkes hasta olsa, sonra da bu hastalığın sudan kaynaklandığı tespit edilse ne yapılması gerekir? -Köylüler su içmeseler olmaz; çünkü susuz yaşanmaz. Şayet suyu içenler hasta oluyorsa o hâlde suyun içine bir şeyler katılmıştır. Bu durumda yapılması gereken şey; öncelikle bu suyun kaynağının nerde olduğunu bulmaktır. Bu su dağda veya tepede olsa da mutlaka oraya gidip kaynağını bulmamız, suyumuzu kaynaktan içmemiz gerekir.

Aynı şekilde Allah'ın kitabını da böyle anlamak lazım. Bu kitabın anlamına yol boyunca bir sürü şey katılmıştır. Peki, ümmet hasta mıdır? -Evet, hastadır. Şayet kul, nefsinin, şeytanın tuzağına düşüyor "rabbim Allah'tır, ben Allah'a kurbanım" diyemiyorsa,

varlığını, her şeyini Allah yolunda kurban edemiyorsa o hâlde manevi olarak hastadır. Allah ayet-i kerimede **"de ki: Hayatım, ölümüm, namazım ve kurbanım (her şeyim) âlemlerin rabbi olan Allah içindir (ona kurbandır)"**[67] buyurur. İnsanlar da genelde bunu söyler; ama gönülleri bunu kabul etmez; çünkü gönüllerinde hastalık vardır, sorun vardır!

Evet, bize din diye, iman diye, İslam diye yutturdukları şeyden dolayı hastalandık; yani onları gönlümüze alıp hak olarak kabul ettik, öyle zannettik. Artık yapmamız gereken şey; dinimizi kaynağından, Allah'ın kitabından öğrenip tedavi olmak, Allah'ın vahyine ters düşen her ne varsa hepsini gönlümüzden söküp atmaktır. Yoksa "rabbimiz Allah'tır" diyemeyiz.

Söylemeden geçmek doğru değildir. Dünyanın dört bir tarafında Müslümanlar zulüm altında inliyor. İnsanlık ailesi bütün bir ailedir ve hepsine peygamberler gelmiştir, hepsi de dinini kendine göre yaşar.

Yahudiler İsrail devletini kurmuştur, sözde kurdukları devlet de din devletidir. Allah ayet-i kerimede **"biz onlara (İsrailoğulları'na) hakla batılın arasını ayırt etsin diye Furkan'ı (Tevrat'ı) hak ile verdik"**[68] buyurmuştur. Yani Allah Tevrat'a "Furkan" demiş; ama onlar ise Tevrat'ı zahiri olarak tahrif etmiştir. Baktığımızda beş, altı milyonluk bir İsrail, iki milyarlık İslam âleminin hepsini eziyor! Ürdün'e, Suriye'ye, Libya'ya, hepsine kafa tutabiliyor, hatta gerektiğinde katliam dahi yapabiliyor ve hiç kimse buna ses etmiyor, bir şey de yapamıyor! Allah ayet-i kerimede **"zalimlerden başkasına düşmanlık yoktur"**[69] buyurmuştur. Bu yüzden kâfire, Yahudi'ye, Hristiyan'a, müşriğe düşmanlık yapamazsın, sadece zalime düşmanlık yapabilirsin. Zalimle mazlum karşı karşıya geldiğinde mazlumdan yana tavrını

[67] En'âm /162
[68] Bakara /53
[69] Bakara /193

koymak zorundasın. Şayet böyle yapmazsan zalime yardım etmiş olursun.

Peki, Müslümanları bir avuç İsrail mi vuruyor? -Tabi ki hayır! Müslümanları mü'minler vuruyor. Müslümanlar İsrail'in yaptığı bu zulme bizzat ortaktır. Aynı şekilde tavrını mazlumdan yana koymayan, bir ve beraber olmayan, kardeş olmayan, tefrika yapan herkes bu zulme dâhildir. İsrail, Müslümanlardan korksaydı böyle yapabilir miydi? -Elbette ki yapamazdı. Baktığımızda hiç kimseden ses çıkmıyor. Sözde Müslüman ülkeler var; ama hiç kimse sesini etmiyor, başını kuma gömüyor. İşte, bunun sebebi bir ve beraber olamamaktır, öyle değil mi!

Allah mü'minlerin kardeş olduğunu buyurdu[70] ama ümmet, kardeş olamamıştır. Bu yüzden de kardeşinin hakkını savunamıyor. Böyle olunca İsrail de Müslümanlardan korkmaz, endişe etmez. Nasıl olsa Sünniler, Alevileri, Şiileri, Şiiler de Sünnileri vuruyor! Bir taraftan Şiiler, Sünnilerin camisini diğer taraftan Sünniler, Şiilerin camisini bombalıyor! Müslümanlar aralarında sadece mezhep savaşları değil bir de ırk savaşları yapıyor. Kürt, Türk'ü, Türk de Kürt'ü vuruyor!

Şeytan hepsini bu şekilde birbirine düşürmüştür. Şeytan zaten onların birbirini vurmasından, birbirinin kanını dökmesinden dolayı oyun oynuyor, halay çekiyor! Sözde mü'min, Müslüman olduklarını iddia ediyorlar; ama birbirlerini öldürüyorlar! Hatta birbirlerini öldürürken de "Allah u ekber" diyorlar! Müslümanlar bu şekilde birbirine düştüğü, birbirine düşmanlık yaptığı için düşmanlık sırası zalime gelmiyor. Zaten zalimin istediği de budur. Zalim, tefrikayı koymuş, fesadı çıkarmış, ümmeti parça parça edip birbirine kırdırmış, ümmet birbirini vururken o da istediği gibi istediği yeri vuruyor. Mesele; bundan kimin sorumlu olduğunu anlamaktır.

[70] Hucurât /10

Peki, kim bundan sorumludur?

Elbette ki tefrika yapanlar. Kardeş olamayan, "mü'minler kardeştir" demeyen ve böyle yaşamayan herkes bu zulümden sorumludur ve bomba atılan her bir Müslüman memlekete o da bir bomba atmış demektir.

Şayet hep beraber "lâ ilâhe illallah Muhammed'un resulullah" deseydik onların böyle yapması hadlerine mi düşmüştü! İsrail kimdir, Amerika kimdir, diğerleri kimdir! Allah için öyle değil mi! Müslümanlar birlik olsaydı, kardeş olsaydı Müslümanlara hiç bu zulmü yapabilirler miydi!

Kuru kuruya slogan atıp "kahrolsun İsrail, kahrolsun Amerika" demekle onlar kahrolmaz! Bu zulmü sen yapıyorsun zaten! Meydanı sen boş bırakmışsın! Bakıyorsun adamlar bir ülkeye girmiş, "biz Müslümanız, burada şeriat devletini kuracağız" diyorlar. Neyi kuruyorsun, ne yapıyorsun! Sen Müslüman'ı öldürüyorsun! Eğer imanın varsa neden gidip İsrail'i vurmuyorsun da Müslüman bir ülkeye girip Müslümanları öldürüyorsun, öyle değil mi! Tutturmuşlar "Yok, devlet kuracağız" diyorlar! Kime devlet kuracaksın! Sen kardeşini öldürüyorsun, hiç bundan daha büyük bir vicdansızlık var mıdır! Bunlar nasıl Müslümandır! Müslüman, Müslüman'ı nasıl öldürür, ona nasıl kıyar! Diğerleri de çıkmış zalimlerin yaptığı zulüm için "onları kınıyoruz" diyorlar. Oh ne güzel! Kına bakayım, sen onları kınayınca onlar da çok üzüldü zaten! Hiç zahmet edip kınadığını söylemeseydin bari!

Evet, ölçü bu değildir, bu iş böyle bitmez! Toparlanmak için yapılması gereken tek bir şey vardır; o da bir ve beraber olmaktır, kardeş olmaktır, Allah'a dönüp tövbe etmektir.

Sana kul olmayı beceremedik! Tövbe ediyoruz ya rabbi! Sen "mü'minler kardeştir" dedin; ama biz kardeş olmayı beceremedik, kardeş olamadık. Birbirimizi cennete davet etmek, birbirimize

şeytana karşı yardım etmek yerine tam tersine şeytana yardım ettik! Bizi affet ya rabbi!

Bir de Müslümanlar arasında bazıları "ben" diyor, bazısı "benim cemaatim, benim tarikatım" diyor, öbürleri de "benim mezhebim" diyor! Oysaki hani siz kardeştiniz, bir tek sen mi Müslümansın! Herkesin meşrebi, fıtratı farklıdır. Kim nerede hizmet edebiliyor, cenneti, Allah'ın rızasını nerede kazanabiliyorsa yeri orasıdır. Yeter ki "lâ ilâhe illallah Muhammed'un resulullah" desin. O senin düşmanın değil senin kardeşindir. Cennet geniştir ve orada herkese yer vardır. Neden bir tek siz cennete gidiyorsunuz! Neden sizden olmayanlar da cennete gitmesin! Cennet o kadar küçük bir yer midir! Neden Allah'ın rahmetinin önüne set çekiyorsun!

Doğruyu doğru anlayalım, Allah ile beraber anlayalım. Söyledim; mülk Allah'ın mülküdür, kullar da onun kuludur. Bir yerde kullar Allah'tan yüz çevirince oraya Allah'ın gazabı gelir. Allah, rahmetini oradan çekince oraya gazap gelir, azap gelir; çünkü orası rahmeti hak etmemiştir. Bu azabın her yerden geldiğini görüyoruz. Her tarafta ateş yağıyor. Bu ateşin altında Yahudi var mı yok, Hristiyan var mı yok, müşrik var mı yok. Sadece Müslümanlar var. Sizin Müslümanlığınız bu kadardır işte! Siz böyle Müslüman olursanız Allah da böyle gazap eder, böyle azap eder. Neyi paylaşamıyorsunuz! Sonra "haydi, elimizi açıp 'İsrail'i kahret' diye dua edelim" diyorsunuz! Allah sizi kahretmiş, siz zaten kahrolmuşsunuz! Öyle değil mi!

O ölen çocukların, kadınların, yaşlıların hepsinin günahı bizim boynumuzdadır, hep beraber bu günahı taşıyoruz; çünkü bu cinayetlerin sebebi kardeş olamayışımızdır. Zulmedenler bizden korksaydı böyle yapar mıydı, yapabilir miydi! Suriye bir ve beraber olsaydı orada böyle yapılabilir miydi! Mısır bir ve beraber olsaydı orada böyle yapılabilir miydi! Hiçbirinde bu tür zulümler yapılamazdı. Misal; Mısır da Filistinlilere kapıyı kapatıp İsrail'e

yardım ediyordu! İşte, imanları bu kadardır. "Onların başlarındaki böyledir" denilebilir; ama başlarındakini de yine halk seçmiştir. Halk bu tavizi vermeseydi böyle olmazdı.

Aynı şey Türkiye'de de geçerlidir. Delikanlının biri çıkmış "ben bu işi yapacağım" diyor, her taraftan ise bir ve beraber olarak ona saldırıyorlar "o başta olmasın da kim olursa olsun" diyorlar! Bu nasıl mü'mince tavırdır! Tamam, haydi diyelim ki o olmasın! Peki, başa kim geçecek! O siyasetçilerden herhangi birini başa getirirsek "memleketin, ülkenin menfaati bunu gerektiriyor" deyip gider İsrail'i destekler. Hâl böyleyken onları başa getirmemiz doğru olur mu!

Hiç olmazsa delikanlı biri çıkmış tavrını koyabiliyor, lanetleyebiliyor, elinden bir şey gelmese de feryat ediyor, insanları davet ediyor; ama hep beraber göreceğiz onun elinden bir şey gelecek! Yeter ki Müslümanlar olarak güzel yapanları destekleyelim ve zulme sessiz kalmayalım. Eğer birkaç Müslüman ülke daha böyle olsaydı zulmedenler Müslüman ülkelerde bu zulmü yapamazdı. Başımızdakiler yanlış kişilerse onları da biz seçmişiz, dolayısıyla bu yanlışın sorumlusu yine biziz.

Mü'min; feraset sahibidir, basiret sahibidir. Bu yüzden bakmalı, düşünmeli, anlamaya çalışmalıdır. Hayat bir tek bizim evimiz, işimiz arasında dönmüyor! Biz bu dünyada yaşıyorsak dünyanın öbür ucunda senin bir kardeşin varsa mutlaka ondan sorumlusun.

Bu sorunların bir çaresinin olması lazım. Peki, nedir?

"Haydi, sokağa dökülüp slogan atalım" dersen şeytan sana güler. Şeytan akşama kadar seni peşinden dolandırıyor sonra sen de git orada slogan at, olur mu böyle bir şey! Allah bunu kabul etmez. Senin bir şey yapman, bu zulmün bitmesi için bir fedakârlık yapman lazım.

Birliği, beraberliği, kardeşliği tesis etmezsek bu ateş yanmaya devam eder. Bununla beraber kardeşlikten en ufak bir şekilde ayrılan, tefrika yapan, "ben" diyerek kendi mezhebini, cemaatini, partisini en öne alıp gerisini reddeden herkes bu zulümden sorumludur. Allah'ın, bunun hesabını soracağını hep beraber göreceğiz. Allah **"bir ve beraber olun, parça parça olmayın, şayet parçalanırsanız gücünüzü kaybedersiniz"**[71] buyurmadı mı? -Elbette ki buyurdu. O hâlde gücümüzü kaybetmek istemiyorsak parçalanmamamız, aksine bir ve beraber olmamız, kardeş olmamız gerekir. Yoksa hiçbir zaman bu zulmün ateşinden kurtulamayız.

Allah bizi şuurlu bir mü'min eylesin. Allah bizi aklını kullanan, aklını başına alan ve Allah'ın muradını anlamaya çalışan kullarından eylesin. Allah bizi başkalarını suçlayanlardan eylemesin. Nerede yanlış yaptığını anlamaya çalışıp yanlışını düzelterek tövbe edenlerden eylesin. Allah'ın azabı, gazabı geldiğinde bunun sebebini idrak edip tövbe eden ve gereğini yapan kullarından eylesin. Allah bizi boş boş konuşup slogan atanlardan eylemesin. Allah adına birbirini öldürenlerden, birbirinin kanını dökenlerden, birbirini küfürle, nifakla itham edip birbirine "kâfir" diyen, "münafık" diyen, "müşrik" diyen kullarından eylemesin. Allah bizi gerçek manada mü'min eylesin. Allah için birbirini sevenlerden, Allah için kardeş olanlardan, bir ve beraber olanlardan eylesin. Allah bizi kardeşini kendi nefsine tercih edip "rabbim Allah'tır" diyenlerden eylesin. Allah bizi Allah yolunda kale gibi saf bağlayan kullarından eylesin inşallah.

Allah hepinizden razı olsun.

[71] Enfâl /46

21.Bölüm

MU'MİN - FUSSİLET
ŞÛRÂ - ZUHRÛF
SÛRELERİ

EUZUBİLLAHİMİNEŞŞEYTANİRRACİM
BİSMİLLAHİRRAHMANİRRAHİM

Elhamdulillahi rabbil âlemin esselatu vesselamu aleyke ya seyyidel evveline vel ahirin ve ila cemiil enbiyayi vel murselin ve ila cemiil evliyayi vel hamdulillahi rabbil âlemin.

Hep beraber Allah'ın ayetlerini okuyup ayetlere tövbeyle, istiğfarla, şükürle, hamdla, tesbihle, tekbirle cevap vermeye; yani imanımızı, Allah'a verdiğimiz ahdi tazelemeye, yenilemeye çalışıyorduk.

Mukabelemizde en son Mu'min Suresi'nde kalmıştık, kaldığımız yerden devam edelim inşallah.

EUZUBİLLAHİMİNEŞŞEYTANİRRACİM
BİSMİLLAHİRRAHMANİRRAHİM

MU'MİN SÛRESİ

Ve kâle fir'avnu zerûnî: "(Musa, firavuna gittiğinde) Firavun dedi ki: Bırakın beni." **Aktul mûsâ velyed'u rabbeh:** "Musa'yı öldüreyim, o da rabbine dua etsin, (rabbi onu kurtarsın)." Orada bulunanlar firavunu tutuyorlar. Firavun da Hz. Musa (a.s.)'ı öldürmek isteyişinin gerekçesini söylüyor. **İnnî ehâfu en yubeddile dînekum:** "Ben bunun sizin dininizi değiştirmesinden korkuyorum (benim korkum bundandır)." **Ev en yuzhire fîl ardıl fesâd:**[1] "Ya da yeryüzünde (bizim memlekette)

[1] Mu'min /26

fesat çıkarmasından (bozgunculuk yapmasından korkuyorum, bu yüzden bırakın onu öldüreyim)."

Firavun "bırakın beni Musa'yı öldüreyim. Ben sizin için endişe ediyorum. Bu adam dininizi değiştirmeye ya da yeryüzünde fesat çıkarmaya gelmiş" diyor.

Allah'ın dininden dönen, fesat çıkaran, aynı zamanda Ben-i İsrail'in çocuklarını öldürüp zulmeden, firavunun kendisi olduğu hâlde firavun bunları Hz. Musa (a.s.)'a söylüyor! Bu, firavun gibi nefse sahip olanların hâlidir. Böyleleri hem kendisi fesat çıkarıp bozgunculuk yapar, zulmeder hem de biri hakla gidip onu Allah'a davet edince böyle konuşur.

Ve kâle raculun mu'minun min âli fir'avne yektumu îmâneh: "Firavunun ehlinden (akrabalarından, iman edip) imanını gizleyen mü'min bir adam dedi ki." **E taktulûne raculen en yekûle rabbiyallâh:** "Siz şimdi bir adamı 'rabbim Allah'tır' dediği için öldürecek misiniz?" **Ve kad câekum bil beyyinâti min rabbikum:** "Oysaki o size rabbinizden beyyinelerle (mucizelerle, mucize olan Allah'ın ayetleriyle) gelmiştir." O sadece "rabbim Allah'tır" diyor. Neden onu öldürmeye kalkışıyorsunuz! **Ve in yeku kâziben fe aleyhi kezibuh:** "Eğer doğru söylemiyorsa (hakkı söylemiyorsa) yanlışı kendisine aittir." Yine de öldürülmeyi hak etmiyor. **Ve in yeku sâdikan yusibkum ba'dullezî yeidukum:** "Eğer doğru söylüyorsa (hakkı söylüyorsa, size hakkı getirmişse) bu durumda sizi tehdit ettiğinin (azabın) bir kısmı mutlaka başınıza gelecektir." **İnnallâhe lâ yehdî men huve musrifun kezzâb:**[2] "Muhakkak ki Allah haddi aşan, yalancı kimseyi (yalanlayanları) hidayete erdirmez."

Yâ kavmi lekumul mulkul yevme zâhirîne fîl ard: "Ey kavmim! Bugün yeryüzüne hakim kimseler olarak hükümranlık sizindir." **Fe men yansurunâ min be'sillâhi in câenâ:** "Ama Allah'ın

[2] Mu'min /28

azabı bize gelip çatarsa kim bize yardım eder?" **Kâle fir'avnu mâ urîkum illâ mâ erâ:** "Firavun da dedi ki: Ben size sadece kendi görüşümü söylüyorum (ben böyle düşünüyorum, görüşüm budur)." **Ve mâ ehdîkum illâ sebîler reşâd:**[3] "Ben sizi doğru yola (rüşt yoluna, kemalat yoluna) davet ediyorum." Bunu firavun söylüyor! Demek ki yanlışa davet edenler de "bence doğru böyledir, ben sizi doğruya davet ediyorum, doğru olan benim fikrimdir" diyormuş! Firavun gibi nefse sahip olanlar Allah'ın emrini, vahyini bırakıp böyle konuşur. Allah bize bütün bunları ibret olsun diye anlatıyor.

Ve kâlellezî âmen: "İman eden (o yiğit) zat dedi ki." **Yâ kavmi innî ehâfu aleykum misle yevmil ahzâb:** "Ey kavmim! (Eğer bu hâlinize devam ederseniz) Geçmişteki kavimlerin başına nasıl azap geldiyse (Allah onları nasıl helak ettiyse) sizin de başınıza azap gelir, diye korkuyorum." **Misle de'bi kavmi nûhın ve âdin ve semûde vellezîne min ba'dihim:** "Nuh kavminin, Âd, Semûd ve onlardan sonra gelenlerin durumu gibi." **Ve mâllâhu yurîdu zulmen lil ibâd:** "Allah, kullarına zulmetmeyi istemez." Allah bir kavme resul gönderip ayetlerini açıklattırır sonra kavim ondan yüz çevirirse Allah mutlaka o kavmi helak eder. Sadece dünyada değil ahirette de onlar azabın en büyüğüne çarptırılırlar. **Ve men yudlilillâhu fe mâ lehu min hâd:**[4] "Allah kimi saptırırsa, artık onu doğru yola iletecek de yoktur." Rabbinizi dinlemezseniz hiç kimse sizi hidayete erdiremez.

Ellezîne yucâdilûne fî âyâtillâhi bi gayri sultânin etâhum: "Onlar ki kendilerine gelmiş bir delil olmadan Allah'ın ayetleri hakkında tartışırlar." Allah'ın ayetleri hakkında mücadele edip onu hükümsüz bırakmaya çalışırlar. İşte, onlardan daha zalim hiç kimse yoktur. **Kebura makten indallâhi ve indellezîne âmenû:** "Bu hem Allah katında hem de mü'minler katında öfkeyi arttırır."

[3] Mu'min /29
[4] Mu'min /30-31, 33

Kezâlike yatbaullâhu alâ kulli kalbi mutekebbirin cebbâr:[5] "Allah bu şekilde kibirlenen her zorbanın kalbini mühürler."

Allah'ın bu ayette "imanını gizleyen o zat; yani o yiğit zat böyle söyledi" buyurmasının hikmeti nedir?

Herhangi bir yerde Allah'ın ayetleriyle alay ediliyor, dalga geçiliyor veya ayetler hafife alınıyor, kabul edilmiyorsa bu yiğitliği yapıp hakikati söylememiz gerekir. Allah bu ayette bize böyle bir durumda bu yiğitliği yapmamızı buyurmuştur. O yiğit zat bunu firavuna karşı söylediyse o hâlde ölümü göze almıştır. Bu sözleri söyleyen zat aynı zamanda mevki itibariyle yüksek bir mevkideydi dolayısıyla bunları söylerken mevkisini kaybetmeyi de göze almıştı. O hâlde bizim de mutlaka yanlış karşısında, batıl karşısında susmamamız, hakkı bildiğimiz kadarıyla olduğu gibi söylememiz gerekir. Öyle ki Allah'ın "o yiğit zat" dediği kullardan olalım. Allah zaten daha sonra hem Hz. Musa (a.s.) ile beraber olanları hem de o yiğit zatı kurtarmış, firavunu ve onunla beraber olanları ise helak etmiştir.

Allah bizi küfrün, batılın karşısında susanlardan eylemesin. Allah bizi hakkı söyleyenlerden eylesin inşallah.

Ve kâlellezî âmene yâ kavmittebiûni ehdikum sebîler reşâd: "O iman eden zat dedi ki: Bana tabi olun ki ben sizi doğru yola (sırat-el mustakime, rüşt yoluna, Allah'ın yoluna) götüreyim." **Yâ kavmi innemâ hâzihil hayâtud dunyâ metâ':** "Ey kavmim! Muhakkak ki bu dünya hayatı sadece bir geçimlik hayatıdır." Mutlaka bu dünya hayatından sonra hepimiz Allah'ın huzurunda toplanacağız, Allah bize hesap soracak. **Ve innel âhirate hiye dârul karâr:** "Ahiret ise ebedi kalınacak yerdir." **Men amile seyyieten fe lâ yuczâ illâ mislehâ:** "Kim kötü bir amel işlerse ancak aynısıyla cezalandırılır." **Ve men amile sâlihan min zekerin ev unsâ ve huve mu'minun:** "Erkek olsun, kadın olsun kim de

[5] Mu'min /35

mü'min olarak salih amel işlemişse." **Fe ulâike yedhulûnel cenneh:** "İşte, onlar cennete girerler." Onlara da cennet vardır. **Yurzekûne fîhâ bi gayri hisâb:**[6] "Orada onlara hesapsız rızık verilir." Demek ki nerde olursak olalım daveti bu yiğit zatın yaptığı gibi yapmamız lazımmış!

Allah ayet-i kerimede **"Musa'ya pek azı iman etti; çünkü onlar firavunun zulmünden korktular"**[7] buyurmuştur. İman edenler korkmadan, endişe etmeden imanlarını ortaya koyanlardır; çünkü onlar gerçek mü'mindir. Bu durumda biri Allah'tan korkması gerekirken firavundan ya da firavun gibi insanlardan korkarsa o hâlde o, mü'min değildir.

En nâru yu'radûne aleyhâ guduvven ve aşiyyâ: "Onlar sabah ve akşam ateşe arz olunurlar." **Ve yevme tekûmus sâatu, edhılû âle firavne eşeddel azâb:**[8] "Kıyamet günü de (kıyamet koptuğu zaman da) firavun ve ehlini: Azabın en şiddetlisine atın (denilecek)." Bu ayet, kabir azabının olduğunu gösterir. Elbette ki kabir âlemiyle alakalı başka ayetler de vardır. Mesela; Allah ayet-i kerimelerde **"onlar uyandığında sanki (günün bir bölümü kadar) bir kuşluk vakti kadar veya akşamüstü kadar kendilerini uyumuş zannederler."**[9] **"Allah yolunda öldürülmüş olanlara ölü demeyin; çünkü onlar Allah katında rızıklanırlar"**[10] buyurmuştur. Demek ki öldükten sonra herkes için hayat farklı farklıymış! Bu yüzden kabir âlemini öyle tek kefeye koymak doğru değildir. Allah herkese farklı bir muamelede bulunur. Firavun ve onunla beraber olanlar gibi bir kısım insana hemen ceza vardır, azap vardır. Kimisi de nimet içindedir, kimisine hemen cennet vardır, kimisi de uyur ve uyandığında kendini sanki bir saat uyumuş gibi zanneder.

---

[6] Mu'min /38-40
[7] Yûnus /83
[8] Mu'min /46
[9] Nâziât /46
[10] Âli İmran /169

Allah bizi kendisine hemen cenneti ikram ettiği, ihsan ettiği kullarından eylesin. Allah bizi hayatını onun yolunda yaşarken ölenlerden eylesin. Allah bizi salihlerle beraber eylesin inşallah.

Ve iz yetehâccûne fîn nâri fe yekûlud duafâu lillezînestekberû: "(Cehennemlikler) Ateşin içinde birbirleriyle tartışırken zayıf olanlar büyüklük taslayanlara diyecek ki." **İnnâ kunnâ lekum tebea:** "Biz size tabi olduk." **Fe hel entum mugnûne annâ nasîben minen nâr:** "Bugün ateşin birazını bizden savabilir misiniz?" **Kâllezînestekberû:** "O büyüklük taslayanlar diyecekler ki." **İnnâ kullun fîhâ:** "Hepimiz onun (aynı azabın) içindeyiz." **İnnallâhe kad hakeme beynel ibâd:**[11] "Muhakkak ki Allah, kulları arasında hükmünü verdi."

Ve kâllezîne fîn nâri li hazeneti cehennem: "Ateşte bulunanlar cehennem bekçilerine diyecek ki." **Ed'û rabbekum yuhaffif annâ yevmen minel azâb:** "Rabbinize dua edin de bir gün olsun azabı bizden hafifletsin." **Kâlû e ve lem teku te'tîkum rusulukum bil beyyinât:** "(Bekçiler) Derler ki: Size resulleriniz açık açık deliller getirmediler mi?" **Kâlû belâ:** "Derler ki: Bilakis (Allah'ın resulleri gelip bize bugünü haber verdi)." **Kâlû fed'û, ve mâ duâul kâfirîne illâ fî dalâl:**[12] "(Bekçiler ise): O hâlde kendiniz yalvarın, derler. Hâlbuki kâfirlerin yalvarması boşunadır."

İnnâ le nensuru rusulenâ vellezîne âmenû fîl hayâtid dunyâ ve yevme yekûmul eşhâd: "Biz mutlaka hem dünya hayatında hem de şahitlerin kıyamda durduğu o günde resullerimize ve mü'minlere yardım edeceğiz." Demek ki dünyadayken de yardımı görecek olanlar Allah'ın resulleri ve iman eden mü'minlermiş! **Yevme lâ yenfeuz zâlimîne ma'ziratuhum:** "O gün (Kıyamet günü) zalimlere özür dilemeleri fayda vermez." Kaybedenlerin özürleri Kıyamet günü onlara hiçbir fayda

[11] Mu'min /47-48
[12] Mu'min /49-50

sağlamaz. **Ve lehumullâ'netu ve lehum sûud dâr:**[13] "Onlara yurdun en kötüsü vardır, bununla beraber onlara lanet vardır."

Allah bizi gerçek manada mü'minlerden eylesin. Resulleriyle beraber olanlardan, resulüne tabi olanlardan eylesin. Hem dünya hayatında hem de ahiret hayatında yardım ettiği, yardımını va'dettiği kullarından eylesin inşallah.

Huden ve zikrâ li ulîl elbâb: "(Bu kitap) Akıl sahipleri ve gönül sahipleri için hidayet ve öğüttür." **Fasbir:** "O hâlde sen sabret." **İnne va'dallâhi hakk:** "Allah'ın va'di muhakkak ki haktır." **Vestagfir li zenbik:** "Ve günahların için mağfiret dile." **Ve sebbih bi hamdi rabbike bil aşiyyi vel ibkâr:**[14] "Sabah, akşam rabbini hamd ile tesbih et."

Biz de aynen böyle yapıyor, rabbimizi hamd ile tesbih ediyor, günahlarımızın affını, mağfiretini diliyoruz. Bizleri affet, mağfiret et ya rabbi!

İnnellezîne yucâdilûne fî âyâtillâhi bi gayri sultânin etâhum: "Kendilerine gelen hiçbir delile dayanmaksızın Allah'ın ayetleriyle mücadele edenler (ayetleri hükümsüz bırakmaya çalışanlar, Allah'a iftira atanlar)." **İn fî sudûrihim illâ kibrun mâ hum bi bâligîh:** "Onların göğüslerinde erişemeyecekleri bir kibirden başka bir şey yoktur." Onlar kibirlenmekten başka bir şey yapmıyorlar, kibirlerinden dolayı Allah'ın ayetleriyle mücadele edip ayetlerden yüz çeviriyorlar. **Festeiz billâh:** "Sen (onlardan) Allah'a sığın." **İnnehu huves semîul basîr:**[15] "Şüphesiz o, her şeyi işiten ve her şeyi görendir." Şeytandan Allah'a sığındığın gibi onlardan da Allah'a sığın.

Biz de Allah'ın ayetleriyle mücadele edenlerden Allah'a sığınıyoruz. Şeytandan ve şeytana tabi olup şeytanın işini

[13] Mu'min /51-52
[14] Mu'min /54-55
[15] Mu'min /56

yapanlardan Allah'a sığınıyoruz. Allah'ın ayetlerinden başka tarafa davet edenlerden Allah'a sığınıyoruz.

Ve kâle rabbukumud'ûnî estecib lekum: "Rabbiniz şöyle buyurdu: Bana dua edin ki duanıza icabet edeyim." Beni davet edin ki davetinizi kabul edeyim. **İnnellezîne yestekbirûne an ibâdetî se yedhulûne cehenneme dâhırîn:**[16] "Muhakkak ki bana âbd olma konusunda kibirlenenler zelil olarak cehenneme gireceklerdir." Allah'tan başkasına dua edip Allah'tan başkasına güvenenler muhakkak ki zelil olarak cehenneme girecekler; çünkü onlar bana âbd olmayarak büyüklendiler, kibirlendiler, buyurdu Allah.

Huvel hayyu lâ ilâhe illâ huv: "Allah'tan başka ilah yoktur. Hayy olan (gerçek hayat sahibi olan) sadece odur (bütün diriler hayatiyetini ondan alır)." **Fed'ûhu muhlisîne lehud dîn:** "Öyleyse dini sadece ona (Allah'a) halis kılarak ona dua edin (Allah'ı davet edin)." **El hamdu lillâhi rabbil âlemin:**[17] "Hamd, âlemlerin rabbi olan Allah'a mahsustur."

Kul innî nuhîtu en a'budellezîne ted'ûne min dûnillâh: "De ki: Ben Allah'tan başkasına sizin dua ettiğiniz gibi dua etmekten (güvenmekten, yalvarmaktan), âbd olmaktan men edildim." **Lemmâ câeniyel beyyinâtu min rabbî:** "Rabbimden bana apaçık deliller geldiği zaman." Rabbim bana apaçık ayetler verdiği hâlde bir başkasına nasıl dua ederim, nasıl başkasından isterim! **Ve umirtu en uslime li rabbil âlemin:**[18] "Ve bana âlemlerin rabbine teslim olmam emredildi."

Fe lem yeku yenfeuhum îmânuhum lemmâ raev be'senâ: "Fakat azabımızı gördükleri zaman (kâfirlerin) imanları kendilerine bir fayda vermeyecektir." **Sunnetallâhilletî kad halet**

[16] Mu'min /60
[17] Mu'min /65
[18] Mu'min /66

fî ibâdih: "Allah'ın, kulları hakkında süregelen sünnetullahı (âdeti) budur." Hem geçmişteki ümmetler için hem de sonrakiler için Allah'ın âdeti böyledir. **Ve hasira hunâlikel kâfirûn:**[19] "İşte o zaman kâfirler hüsrana uğrayacaklardır."

Allah bizi Kıyamet günü hüsrana uğrayanlardan eylemesin. Allah bizi Kıyamet günü hesabını verenlerden ve ebedi hayatını kazananlardan eylesin inşallah.

FUSSİLET SÛRESİ

Hâ mîm. Tenzîlun miner rahmânir rahîm:[20] "Hâ mîm. (Bu Kur'an) Rahman ve rahim olan Allah'ın katından indirilmiştir." Bu, Allah'ın katından indirdiği kitabıdır, ayetleridir.

Ve kâlellezîne keferû: "Kâfir olanlar dediler ki." **Lâ tesmeû li hâzâl kur'âni velgav fîh:** "Bu Kur'an'ı dinlemeyin (o ayetler) okunurken gürültü yapın (yaygara yapın)." **Leallekum taglibûn:** "Belki ona galip gelirsiniz." Böylelikle belki ayetleri hükümsüz bırakırsınız, ayetler anlaşılmaz olur. **Fe le nuzîkannellezîne keferû azâben şedidâ:** "İşte böylesine kâfir olanlara mutlaka azabın en şiddetlisini tattıracağız." **Ve le neczıyennehum esveellezî kânû ya'melûn:** "Kendilerinin yaptığı amellerin en kötüsüyle onları cezalandıracağız." **Zâlike cezâu a'dâillâhin nâr:** "İşte bu, Allah düşmanlarının cezası, ateştir." İşte bu, Allah'ın, düşmanlarına olan cezasıdır. Allah'ın vahyinin düşmanı olanlar Allah'ın düşmanıdır. **Lehum fîhâ dârul huldi, cezâen bimâ kânû bi âyâtinâ yechadûn:**[21] "(Onlar ateştedir) Ayetlerimizle mücadele ettiklerinden dolayı onlar için orada ceza olarak ebedi kalmak vardır."

[19] Mu'min /85
[20] Fussilet /1-2
[21] Fussilet /26-28

Allah'ın ayetlerini hükümsüz bırakıp konuştuysak, başka şeyler söylediysek, insanları başka tarafa davet ettiysek veya ayetleri anlamamak için, ayetlerin anlaşılmaması için gürültü yaptıysak bunun için rabbimizden af diliyor, mağfiret diliyoruz. Allah'ın ayetleri, vahyi karşısında "benim de fikrim var, düşüncem var" ya da "falan âlim şöyle söyledi, falan zat böyle söyledi" deyip Allah'ın ayetlerini hükümsüz bırakmaya kalkıştıysak, haddimizi aşıp Allah'a, Allah'ın ayetlerine bu şekilde düşmanlık yaptıysak bunun için rabbimizden af diliyor, mağfiret diliyoruz.

Bundan sonra ayetlerin okunduğunda her ne olursa olsun gönlümüzü, gözümüzü açacağımıza söz veriyoruz ya rabbi! Sen her ne söylemişsen doğru odur, hak odur, güzel odur ya rabbi! Vahyini kabul ettik, her ayetine iman ettik ya rabbi!

Ve kâlellezîne keferû: "Kâfirler (Kıyamet günü kaybedenler) diyecekler ki." **Rabbenâ erinâllezeyni edallânâ minel cinni vel ins:** "Rabbimiz bizi dalâlete düşüren cinleri ve insanları bize göster." **Nec'al humâ tahte akdâminâ li yekûnâ minel esfelîn:**[22] "Onları ayaklarımızın altına alalım ki burada rezil rüsva olsunlar." Kaybedenler kendilerini saptıranlar için "nasıl ki onlar dünyadayken bizi saptırıp rezil rüsva ettilerse biz de bugün onları burada ayaklarımızın altına alalım ki onlar da rezil rüsva olsunlar" diyecekler!

İnnellezîne kâlû rabbunâllâhu summestekâmû tetenezzelu aleyhimul melâikeh: "Bununla beraber 'rabbimiz Allah'tır' deyip dosdoğru yolda olanların üzerine de melekler inip diyecek ki." **Ellâ tehâfû ve lâ tahzenû:** "Korkmayın, mahzun da olmayın." **Ve ebşirû bil cennetilletî kuntum tûadûn:** "Ve Allah'ın size va'd ettiği cennetle sevinin." **Nahnu evliyâukum fîl hayâtid dunyâ ve fîl âhirah:** "Biz hem dünya hayatında hem de ahirette sizin dostlarınızız." **Ve lekum fîhâ mâ teştehî enfusukum:** "Ve size

[22] Fussilet /29

orada canınızın çektiği her şey vardır." **Ve lekum fîhâ mâ teddeûn:** "Ve istediğiniz her şey vardır." **Nuzulen min gafûrin rahîm:**[23] "(Bugün) Rahim ve ğafur olan rabbinizin misafirisiniz."

Ve men ahsenu kavlen mimmen deâ ilâllâhi ve amile sâlihan ve kâle innenî minel muslimîn:[24] "Allah'a davet eden ve salih amel işleyenden, üstelik bir de 'ben Müslümanlardanım (ben, Allah'a teslim oldum)' diyenden daha güzel sözlü kim vardır!"

Allah bizi Allah'a davet eden, Allah'a teslim olan, salih amel işleyen kullarından eylesin. Allah bizi Allah'ın "onlardan daha güzel sözlü kim vardır" dediği ve sözünü sevdiği kullarından eylesin. Allah bizi hem bu dünyada hem de ahirette meleklerle dost olanlardan, meleklerin müjdelediği mü'minlerden eylesin inşallah.

Ve lâ testevîl hasenetu ve lâs seyyieh: "İyilikle kötülük bir olmaz." **İdfa' billetî hiye ahsen:** "Sen (kötülüğü) en güzel şekilde def et (sav)." **Fe izâllezî beyneke ve beynehu adâvetun ke ennehu veliyyun hamîm:** "(Böyle yaparsan) Seninle aranda düşmanlık bulunan kimse bir de bakarsın ki candan (sımsıcak) bir dost olur." Ama böyle yapmak büyük bir iştir ve herkes bunu yapamaz, beceremez. **Ve mâ yulakkâhâ illâllezîne saberû:** "Ona ancak sabredenler kavuşur." Ancak sabredenler böyle büyük bir nimete, büyük bir mükâfata kavuşur. **Ve mâ yulakkâhâ illâ zû hazzın azîm:**[25] "Bir de büyük bir hazza sahip olanlar buna kavuşur." Yani Allah'ı sevenler, iyilik yapmaktan, Allah'ın rızasından, yakınlığından haz alanlar kötülüğü iyilikle def edebilir, sadece onlar böyle yapabilir.

[23] Fussilet /30-32

[24] Fussilet /33

[25] Fussilet /34-35

Ve immâ yenzeganneke mineş şeytâni nezgun festeız billâh: "Şeytandan kötü bir düşünce seni dürterse hemen Allah'a sığın." Yani rabbinin kelamını, kötülüğü iyilikle def etmen gerektiğini hatırla ve hemen Allah'a sığın. **İnnehu huves semîul alîm:**[26] "Muhakkak ki Allah semi' ve âlim olandır (her şeyi işiten ve her şeyi bilendir)."

Allah bizi kötülüğü iyilikle def edenlerden, bu büyük hazza sahip olanlardan eylesin. Allah bizi rabbinin rızasını, yakınlığını kazanmak için bu fedakârlığı yapan kullarından eylesin. Allah bizi sabırlı kullarından, Allah için sabredenlerden eylesin inşallah.

Men amile sâlihan fe li nefsih: "Kim bir salih amel işlerse onun ameli kendisinedir (onu kendisi için yapmıştır)." **Ve men esâe fe aleyhâ:** "Kim de bir kötülük yaparsa onu kendisi için yapmıştır (kötülüğü kendisinedir)." **Ve mâ rabbuke bi zallâmin lil abîd:**[27] "Ve rabbin, kullarına zulmedici değildir."

Allah bizi salih amel işleyenlerden ve yaptığı her şeyi sadece Allah için yapanlardan eylesin. Allah bizi hayatını Allah'ın vahyine, rızasına göre yaşayanlardan eylesin inşallah!

ŞÛRÂ SÛRESİ

Kezâlike yûhî ileyke ve ilâllezîne min kablikellâhul azîzul hakîm:[28] "Aziz ve hakim olan Allah senden öncekilere vahyettiği gibi sana da vahyediyor." Allah senden öncekilere her neyi vahyetmişse sana da onu vahyediyor ve sana bu vahyi yapan;

[26] Fussilet /36
[27] Fussilet /46
[28] Şûrâ/3

bütün şerefin, bütün gücün, kuvvetin kendisine ait olduğu ve her şeyi bir hikmetle yapan Allah'tır.

Zâlikumullâhu rabbî: "(De ki) İşte, bu benim rabbim Allah'tır." **Aleyhi tevekkeltu ve ileyhi unîb:**[29] "Ben ona güvendim (ona tevekkül ettim), ona yöneldim (dönüşümüz de onadır)."

Şeraa lekum mined dîni mâ vassâ bihî nûha: "(Allah) Dinden Nuh'a tavsiye ettiği şeyleri sizin için şeriat yaptı." **Vellezî evhaynâ ileyke ve mâ vassaynâ bihî ibrâhîme ve mûsâ ve îsâ:** "Sana vahyettiklerini ve İbrahim'e, Musa'ya ve İsa'ya tavsiye ettiklerini de (size şeriat yaptı)." **En ekîmûd dîne ve lâ teteferrakû fîh:** "(Ve size buyurdu ki) Dini ayakta tutun, onda ayrılığa düşmeyin." **Kebure alâl muşrikîne mâ ted'ûhum ileyh:** "(Fakat) Kendilerini çağırdığın şey müşriklere (Allah'a ortak koşanlara) ağır geldi." **Allâhu yectebî ileyhi men yeşâ':** "Allah dilediğini kendisine seçer." **Ve yehdî ileyhi men yunîb:** "Ve kendisine dönenleri hidayete erdirir." **Ve mâ teferrakû illâ min ba'di mâ câehumul ilmu bagyen beynehum:**[30] "Onlar kendilerine ilim geldikten sonra, sadece aralarındaki çekememezlik yüzünden ayrılığa düştüler." Demek ki bugün ayrılığa düşmüş, parça parça, fırka fırka olmuşsak ihtirastan dolayıymış!

Böyle bir ihtirasa, ayrılığa düşmüşsek rabbimizden af ve mağfiret diliyoruz. Bir ve beraber olacağız ya rabbi! Mü'minleri kardeş olarak bileceğiz, onlara kardeşimiz gibi muamele edeceğiz ya rabbi! Mü'minleri arkalarından eleştirip çekiştirmeyeceğiz, onlara haset etmeyeceğiz ya rabbi!

Ve mâ teferrakû illâ min ba'di mâ câehumul ilmu bagyen beynehum: "Onlar kendilerine ilim geldikten sonra aralarındaki çekememezlik yüzünden ayrılığa düştüler." **Ve lev lâ kelimetun sebekat min rabbike ilâ ecelin musemmâ:** "Eğer belirli bir süreye

[29] Şûrâ /10
[30] Şûrâ /13-14

kadar rabbinden bir (erteleme) sözü geçmiş olmasaydı." **Le kudıye beynehum:** "Aralarında hüküm hemen verilirdi." **Ve innellezîne ûrisûl kitâbe min ba'dihim:** "Şüphesiz onlardan sonra kitaba varis kılınanlar da." **Le fî şekkin minhu murîb:** "Onun hakkında derin bir şüphe içindedirler." **Fe li zâlike fed'u vestekım kemâ umirt:** "Bundan dolayı sen onları (Allah'ın dinine) davet et ve emrolunduğun gibi dosdoğru ol." **Ve lâ tettebi' ehvâehum:** "Ve onların hevalarına tabi olma." **Ve kul âmentu bi mâ enzelallâhu min kitâb:** "Ve de ki: Ben, Allah'ın bana indirmiş olduğu kitaba iman ettim." **Ve umirtu li a'dile beynekum:** "Aranızda adaletle hükmetmekle emrolundum." **Allâhu rabbunâ ve rabbukum:** "Allah bizim de rabbimizdir, sizin de rabbinizdir." **Lenâ a'mâlunâ ve lekum a'mâlukum:** "Bizim amelimiz bize, sizinkiler sizedir." **Lâ huccete beynenâ ve beynekum:** "Aramızda tartışılabilecek bir konu yoktur." **Allâhu yecmeu beynenâ:** "Allah hepimizi toplayacak, aramızda (hüküm verecektir)." **Ve ileyhil masîr:**[31] "Ve dönüş de onadır."

Vellezîne yuhâccûne fîllâhi min ba'di mâstucîbe lehu huccetuhum dâhıdatun inde rabbihim: "Allah'ın davetine icabet edildikten sonra münakaşaya kalkışanların hüccetleri rableri katında batıldır." **Ve aleyhim gadabun ve lehum azâbun şedîd:**[32] "Onların üzerinde bir gazap vardır ve onlar için şiddetli (çetin) bir azap vardır." Biri Allah'ın ayetleri hakkında münakaşa ediyorsa Allah ona gazap etmiştir ve onun için şiddetli bir azap vardır. Böyle biri bunu Allah'ın davetine icabet edip mü'min olduktan sonra yapar.

Allah'ın ayetleri hakkında "Allah şöyle söyledi, böyle söylemedi, şöyle demek istedi, böyle demek istemedi" deyip

[31] Şûrâ /14-15
[32] Şûrâ /16

münakaşa ettiysek rabbimizden af diliyor, mağfiret diliyoruz. Bizleri affet, mağfiret et ya rabbi!

Allâhu latîfun bi ibâdihî yerzuku men yeşâ': "Allah, kullarına karşı çok lütufkârdır ve kimi dilerse onu rızıklandırır." **Ve huvel kavîyyul azîz:** "O, kaviyy ve âziz olandır." Gücü her şeye yetendir, bütün kuvvetin, şerefin kendisine ait olduğu zattır. **Men kâne yurîdu harsel âhirati nezid lehu fî harsih:** "Kim ahiret ekinini (kazancını) isterse onun kazancını (menfaatini) artırırız (kazandığını ziyadeleştiririz)." **Ve men kâne yurîdu harsed dunyâ nu'tihî minhâ:** "Kim de dünya hayatının menfaatini isterse ona da dünyalık veririz." **Ve mâ lehu fîl âhirati min nasîb:**[33] "Ama onun ahirette nasibi yoktur."

Allah'tan ahireti, ahiret sevabını değil de dünyayı, dünya nimetini istediysek bunun için tövbe ediyor, rabbimizden mağfiret diliyoruz. Bundan sonra rabbimizden dünyayı değil ahireti isteyeceğiz inşallah.

Geçici dünya menfaatini istediğimiz için bizleri affet, mağfiret et ya rabbi! Artık senden ahireti istiyoruz, bizden bunu kabul eyle ya rabbi!

Terâz zâlimîne muşfikîne mimmâ kesebû ve huve vâkıun bihim: "(Ahireti değil de dünyayı isteyen) Zalimleri (Kıyamet günü) kazandıklarından dolayı tir tir titrerken görürsün." Artık o ceza kaçınılmazdır, mutlaka başlarına gelecektir. **Vellezîne âmenû ve amilûs sâlihâti fî ravdâtil cennât:** "İman edip salih amel işleyenler ise cennet bahçelerindedir." **Lehum mâ yeşâûne inde rabbihim:** "Rableri katında her ne isterlerse onlar için vardır." **Zâlike huvel fadlul kebîr:**[34] "İşte, büyük lütuf budur." Rabbinin fazlı onlar için büyüktür.

[33] Şûrâ /19-20
[34] Şûrâ /22

Zâlikellezî yubeşşirullâhu ibâdehullezîne âmenû ve amilûs sâlihât: "İşte Allah'ın, iman eden ve salih amel işleyen kullarına müjdelediği nimet budur." **Kul lâ es'elukum aleyhi ecran illâl meveddete fîl kurbâ:**[35] "(Onlara) De ki: Ben sizden herhangi bir ücret istemiyorum, ancak (sizden istediğim sadece tek bir şey vardır, o da) yakın bir sevgidir."

Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'i hem yakın bir sevgiyle yakından sevmek vardır hem de uzak bir sevgiyle sevmek vardır. Mesela "ben seni çok seviyorum ya Resulullah! Bizi bırakıp nerelere gittin! Haydi, gel artık" deyip şiir okumak Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'i uzaktan sevmektir, lafla sevmektir. Yakın sevgi ise Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'i yakinen sevmek, ona yakın olmak, onunla beraber olmak, Allah'ın ona yüklediği yükü; yani Allah'ın vahyini onunla beraber taşımaktır. Yoksa yakın sevgi olmaz. Allah, Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'e mü'minlerden bu sevgiyi istemesini buyurmuştur. Biri de Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'i gerçekten sevmezse ona yakın olamaz. Onu seven de onun derdiyle dertlenir.

Peki, Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'in derdi nedir?

Onun derdi; insanların iman etmesi, hidayete ermesi, cennete girmesi, bununla beraber Allah'ın azabından, gazabından kurtulup cehenneme girmemesi ve şeytana tabi olmamasıdır. Biz de Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'i yakından sevecek ve onun derdiyle dertleneceğiz inşallah.

Şayet Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'i yakından sevemediysek, uzaktan sevdiysek, buna rağmen de onu yakından sevdiğimizi zannettiysek rabbimizden af diliyor, mağfiret diliyoruz. Bundan sonra Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'i yakından,

[35] Şûrâ /23

yakın bir sevgiyle seveceğiz, onunla beraber olacağız, onun derdiyle dertleneceğiz inşallah.

Ayet devam ediyor. **Ve men yakterif haseneten nezid lehu fîhâ husnâ:** "Kim güzel bir amel kazanırsa (mutlaka ona daha güzeliyle muamele eder) onun iyiliğini ziyadeleştiririz." **İnnallâhe gafûrun şekûr:**[36] "Muhakkak ki Allah ğafur ve şekurdur." Allah hem mağfiret edendir hem de teşekkür edendir, güzel yapanları şükürle, teşekkürle karşılayandır.

Allah amelimizi salih eylesin. Allah bizi güzel amelini ziyadeleştirdiği kullarından eylesin. Allah bizi af ve mağfiret eylesin, şükranla karşıladığı kullarından eylesin inşallah.

Ve lev besetallâhur rızka li ibâdihî le begav fîl ard: "Allah, kullarına rızkı bol bol verseydi mutlaka (insanlar) yeryüzünde hadlerini aşardı (taşkınlık yapar, azarlardı)." **Ve lâkin yunezzilu bi kaderin mâ yeşâ':** "Ama o, rızkı dilediği kadarıyla indirir." **İnnehu bi ibâdihî habîrun basîr:** "Muhakkak ki Allah kullarından haberdar olandır, onları görendir." Allah, kullarına nasıl bir muamelede bulursa bulunsun doğru odur, güzel odur. Allah, kullarından rızkı esirgemez; ama kullar hadlerini aşmasın, taşkınlık yapmasın, ebediyen kaybetmesin diye Allah rızkı bir miktar ile indirir. **Ve huvellezî yunezzilul gayse min ba'di mâ kanetû ve yenşuru rahmeteh:** "(İnsanlar) Umutlarını kestikten sonra yağmuru indirip rahmetini saçan odur." **Ve huvel velîyyul hamîd:**[37] "Ve o hakiki dost, hamda layık olandır."

Ve mâ entum bi mu'cizîne fîl ard: "Yeryüzünde (bizi) aciz bırakamazsınız." Ayetlerimize iman etmeyenler bizi aciz bırakamazlar. Kim ne yaparsa kendine yapmıştır. **Ve mâ lekum**

[36] Şûrâ /23
[37] Şûrâ /27-28

min dûnillâhi min veliyyin ve lâ nasîr:[38] "Ve sizin Allah'tan başka ne bir dostunuz ne de yardımcınız vardır."

Fe mâ ûtîtum min şey'in fe metâul hayâtid dunyâ: "Size her ne verilmişse dünya hayatının geçici menfaatidir." **Ve mâ indallâhi hayrun ve ebkâ lillezîne âmenû ve alâ rabbihim yetevekkelûn:**[39] "Oysaki rablerine iman edip ona güvenen (tevekkül eden) kimseler için Allah katında olanlar daha hayırlı ve bakidir."

Rablerine iman edip tevekkül eden kimselerin hâli şöyledir. **Vellezîne yectenibûne kebâirel ismi vel fevâhış:** "Onlar büyük günahlardan ve fuhşiyattan kaçınırlar." **Ve izâ mâ gadıbûhum yagfirûn:** "Kızdıkları (öfkelendikleri) zaman da öfkelerini yenerler." İnsanları affeder, bağışlar, mağfiret ederler. **Vellezînestacâbû li rabbihim ve ekâmus salâh:** "Onlar bir de rablerinin davetine icabet edip namazı ikame ederler." **Ve emruhum şûrâ beynehum:** "Ve işlerini aralarında istişareyle (meşveretle, dayanışmayla) yaparlar." Kafalarına göre iş yapmazlar. **Ve mimmâ razaknâhum yunfikûn:** "Kendilerine rızık olarak verdiklerimizden de infak ederler." **Vellezîne izâ esâbehumul bagyuhum yentesırûn:**[40] "Onlar kendi haklarına zulmedildiğinde (tecavüz edildiğinde) de aralarında yardımlaşırlar." Bunlar rablerine iman edip salih amel işleyenlerdir, rablerine tevekkül edip güvenmiş olanlardır. Onların hâlleri, tavırları böyledir.

Ve cezâu seyyietin, seyyietun misluhâ: "Bir kötülüğün cezası sadece onun misliyle karşılık vermektir." Biri sana zulmederse ona ancak misliyle (aynısıyla) karşılık verebilirsin. **Fe men afâ ve asleha fe ecruhu alâllâh:** "Ama kim affedip sulh yolunu (barışı) tercih ederse işte, onun ecri Allah'a aittir." Çünkü

[38] Şûrâ /31
[39] Şûrâ /36
[40] Şûrâ /37-39

o bunu rabbi için yapmıştır. **İnnehu lâ yuhıbbuz zâlimîn:**[41] "Muhakkak ki Allah zalimleri sevmez." Biri kendisine yapılan zulme fazlasıyla karşılık verirse bu sefer o zulmetmiş olur, Allah da zalimleri sevmez.

Ve le men intesare ba'de zulmih: "Kim zulme uğradıktan sonra intikamını alırsa." Kendisine zulmedenin yaptığı kadar ona karşılık verirse. **Fe ulâike mâ aleyhim min sebîl:**[42] "Böyleleri için artık hiçbir şey yoktur." Çünkü hesabını kendisi görmüş, cezasını kendisi vermiştir; yani böyle biri benden bir şey beklemesin, buyurdu Allah.

İnnemâs sebîlu alâllezîne yazlimûnen nâse ve yebgûne fîl ardı bi gayril hakk: "Ancak insanlara zulmedenlere ve yeryüzünde haksız yere taşkınlık edenlere ceza vardır." **Ulâike lehum azâbun elîm:** "Onlara elim bir azap vardır." **Ve le men sabere ve gafere inne zâlike le min azmil umûr:**[43] "Kim sabreder, affedip mağfiret ederse (suçu bağışlarsa) işte bu, azmedilecek büyük işlerdendir." Bunu yapabilecek olanlar da sadece azim sahibi olanlardır. Yani Allah'ın sizden istediği budur.

Ve men yudlilillâhu fe mâ lehu min velîyin min ba'dih: "Allah kimi şaşırtırsa artık onun için bir veli (bir dost) yoktur." **Ve terâz zâlimîne lemmâ raevul azâbe yekûlûn:** "(Rablerini dinlemeyenleri) Zalimleri azabı gördükleri zaman göreceksin ki şöyle derler." **Hel ilâ meraddin min sebîl:**[44] "Geri dönmek için bir yol var mıdır?"

Ve terâhum yu'radûne aleyhâ hâşiîne minez zull: "Onları ateşe arz ederken göreceksin ki zilletten boyunları eğilmiştir." **Yanzurûne min tarfin hafîyy:** "Gizliden gizliye göz ucuyla birbirlerine bakarlar." Çünkü hepsi zelil ve rezil olmuştur. **Ve**

[41] Şûrâ /40
[42] Şûrâ /41
[43] Şûrâ /42-43
[44] Şûrâ /44

kâlellezîne âmenû innel hâsirînellezîne hasirû enfusehum ve ehlîhim yevmel kıyâmeh: "İman edenler diyecekler ki: Gerçekten hüsrana uğrayanlar Kıyamet günü kendi nefislerine ve ailelerine zulmedenlerdir (yazık edenlerdir)." Sadece kendilerine değil ailelerine de yazık edenlerdir. **E lâ innez zâlimîne fî azâbin mukim:** "Dikkat edin! Zalimler için devamlı bir azap vardır." **Ve mâ kâne lehum min evliyâe yensurûnehum min dûnillâh:** "Ve Allah'tan başka hiç kimse onlara yardım edemez." **Ve men yudlilillâhu fe mâ lehu min sebîl:**[45] "Kim, Allah'ın yolundan saparsa (dalâlete düşerse) artık onlar için çıkar yol yoktur."

İstecîbû li rabbikum min kabli en ye'tiye yevmun lâmeradde lehu minallâh: "Allah'tan, geri çevrilmesi imkânsız bir gün (Kıyamet günü) gelmeden önce rabbinize (rabbinizin davetine) icabet edin." **Mâ lekum min melcein yevme izin:** "Çünkü o gün, hiçbiriniz sığınacak yer bulamazsınız." **Ve mâ lekum min nekîr:** "İtiraz da edemezsiniz." **Fe in a'radû fe mâ erselnâke aleyhim hafîzâ:** "Eğer (senden) yüz çeviriyorlarsa seni onların üzerine muhafız olarak göndermedik." **İn aleyke illâl belâg:**[46] "Sen ancak tebliğ edicisin." Senin vazifen sadece Allah'ın dinini, vahyini tebliğ etmektir.

Allah bizi kötülüğe iyilikle mukabele edenlerden ve kötülüğü affedenlerden eylesin. Allah bizi rızık olarak verdiğini infak edenlerden eylesin. İşlerini kendi aralarında istişare edenlerden eylesin. Rabbinin davetine icabet edenlerden, namazı ikame edenlerden eylesin. Büyük günahlardan, fuhşiyattan kaçınan kullarından eylesin. Öfkelendiğinde öfkesini yenen, yutan, bağışlayan kullarından eylesin. Allah bizi iman eden, kendisine tevekkül eden kullarından eylesin. Allah bizi zalimlerden eylemesin. Allah'ın ayetlerinden, vahyinden yüz çevirenlerden eylemesin. Kıyamet günü pişman olanlardan

[45] Şûrâ /45-46
[46] Şûrâ /47-48

eylemesin. Hem kendine hem ailesine zulmedenlerden, yazık edenlerden eylemesin. Allah bizi davetine icabet edenlerden eylesin inşallah.

Ve mâ kâne li beşerin en yukellimehullâhu illâ vahyâ: "Allah bir beşerle ancak vahiy yoluyla konuşur." **Ev min verâi hıcâb:** "Ya da perde arkasından." **Ev yursile resûlen fe yûhıye bi iznihî mâ yeşâ':** "Ya da bir resul gönderip (onunla konuşur) izniyle dilediğini ona vahyeder." **İnnehu aliyyun hakîm:**[47] "Muhakkak ki o (Allah) aliyy ve hakim olandır." Evet, Allah kullarıyla konuşur. Allah önce nebileriyle, resulleriyle konuşmuş; yani onlara vahyetmiştir ve bu vahyin üçünü de onlara yapmıştır.

Bir de Allah melek ya da resul gönderip kuluyla konuşur, o melek ya da resul, Allah'ın vahyini kula anlatır. Bir de Allah her bir kulun gönlüne tek tek vahyeder.

Vahiy; sessiz, süratli ve kelimesiz demektir. Bu, vahyin kelime manasıdır. Vahiy gelince vahyin manası bir anda gönüle iner. Mutlaka hepimiz vahyin bir anda gönlümüze geldiğini tatmış, yaşamışız. "Allah, kulunun gönlüne vahyetti" demek vahyin bir anda gönlümüze gelmesidir; ama her kulun gönlüne gelen vahiy sadece o kulun kendisine aittir, sadece onu bağlar; çünkü Allah onun gönlüne vahyederek ona yol gösterir. Kâfir de buna dâhildir. Allah onun gönlüne de vahyeder ve sırat-el mustakimi bulsun diye onu hakka, imana davet edip, onu uyarıp ikaz eder.

Hitap Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'edir. **Ve kezâlike evhaynâ ileyk:** "Biz sana böyle vahyettik." **Rûhan min emrinâ:** "Hem de emrimizden bir ruhla (Kur'an'la sana vahyettik)." Allah, Kur'an için "ruh" yani "dirilten, can veren" demiştir. Bu yüzden Allah'ın vahyine iman edenler, Allah'ın ayetleriyle beraber olanlar

[47] Şûrâ /51

o ruhla diri, iman etmeyenler, Allah'ın ayetleriyle beraber olmayanlar ise ölüdür.

Mâ kunte tedrî mâl kitâb: "Bununla beraber sen daha önce kitap nedir bilmiyordun." **Ve lâl îmân:** "Ve iman nedir (bilmiyordun)." Bunu idrak etmemiştin. **Ve lâkin cealnâhu nûran nehdî bihî men neşâu min ibâdina:** "Ama biz onu (senin için) bir nur yaptık. Onunla (bu Kur'an'la) dilediğimiz kullarımıza hidayeti veriyoruz." **Ve inneke le tehdî ilâ sırâtın mustakîm:**[48] "Gerçek şu ki sen sırat-el mustakim üzere (dosdoğru bir yolda) hidayet edilmiş olanlardansın."

Sırâtıllâhillezî lehu mâ fîs semâvâti ve mâ fîl ard: "O, Allah'ın yoludur. Göklerde ve yerde her ne varsa hepsi onundur." **E lâ ilâllâhi tesîrul umûr:**[49] "Dikkat edin! Bütün işler (sonunda) Allah'a döner."

Elbette ki Resulullah (s.a.v.) Efendimiz kendisine peygamberlik gelmeden öncede mü'mindi, hanifti ve onunla beraber başka mü'minler de, hanifler de vardı; yani Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'le birlikte bazıları da Hz. İbrahim (a.s.)'ın dinindeydi. Allah başka bir ayet-i kerimede Resulullah (s.a.v.) Efendimiz için **"(sen) sana bu kitabı vahyedeceğimizi ummuyordun (bilmiyordun)"**[50] buyurmuştur. Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'in kendisine vahiy gelmesi gibi bir beklentisi yoktu, sadece Allah'a kul olmaya çalışıyordu. Zaten Hira Mağarası'na da bu nedenle çekilmişti, feryadı sadece Allah'a kul olmak içindi.

"İman nedir bilmiyordun, evet, bir bilgin vardı; ama hakikate ermemiştin" buyurdu Allah. Resulullah (s.a.v.) Efendimiz bu kitapla imanı, sırat-el mustakimi, hidayeti öğrenmiştir. Dolayısıyla bu kitaptan mahrum olanlar ne imanı ne hidayeti ne

[48] Şûrâ /52
[49] Şûrâ /52-53
[50] Kasas /86

de sırat-el mustakimi bilir. Rabbini dinlemeyenlerin bu konudaki bilgileri tamamen zandan, vehimden, hayalden ibarettir. Bu yüzden Allah okuduğumuz ayet-i kerimede **"sen sırat-el mustakim üzere dosdoğru yoldasın ve sen hidayet edilmişsin (hidayetçisin)"** buyurdu. Allah'ın yolu budur, başka da bir yol yoktur. Bunu Allah söylüyor. Bizim de imanı, hidayeti, sırat-el mustakimi bilmemiz için sadece rabbimizi dinlememiz gerekir.

Allah'ın vahyi bize ruh olur, can verir ve bizi diriltir inşallah. Kitabı bilmiyorduk; ama artık kitabı öğrendik, öğrenmeye de devam edeceğiz inşallah. İmanın ne olduğunu bilmiyorduk; ama artık imanı da Allah'tan öğrendik inşallah.

Vahyinin nurunu gönlümüze indir ve biz de bu nurla hidayeti bulalım ya rabbi! Hep birlikte dosdoğru yolda, sırat-el mustakimde olmayı istiyoruz ya rabbi! Bize bunu ihsan et ya rabbi! İkram et ya rabbi! Sen ekrem-el ekreminsin ya rabbi!

ZUHRÛF SÛRESİ

Hâ mim. Vel kitâbil mubîn:[51] "Hâ mim. Bu apaçık kitaba yemin olsun ki." Allah "benim kitabım apaçıktır, ayetleri anlaşılırdır" buyurdu. O hâlde "ben Kur'an'ı okudum; ama anlamadım" diyen biri bu ayeti inkâr etmiş olur; çünkü böyle söyleyerek "bu kitap apaçık değildir" demiş olur. **Ve innehu fî ummil kitâbi ledeynâ le alîyyun hakîm:**[52] "O, katımızda bulunan Ana Kitap'ta (levh-i mahfuzda) mevcut yüce ve hikmet dolu (bir kitaptır)." Dolayısıyla ona sarılanı hikmet sahibi yapıp yücelere taşır."

[51] Zuhrûf /1-2
[52] Zuhrûf /4

E fe nadribu ankumuz zikre safhan en kuntum kavmen musrifîn: "Siz haddi aşan bir kavim oldunuz diye (zikri, Allah'ın ayetlerini terk ettiniz diye) size öğüt vermekten (nasihat etmekten) vaz mı geçelim?" **Ve kem erselna min nebîyin fîl evvelîn:** "Daha önceki kavimlere de nebilerimizi göndermiştik." Onlar da Allah'ın nasihatlerinden, öğüdünden yüz çevirmişti. **Ve mâ ye'tîhim min nebîyin illâ kânû bihî yestehziûn:** "Onlara hiçbir peygamber göndermedik ki onunla alay etmemiş olsunlar." **Fe ehleknâ eşedde minhum batşâ:** "Biz bunlardan daha zorba olanları da kıskıvrak yakalayıp helak ettik." **Ve madâ meselul evvelîn:**[53] "Geçmiştekilerin misali budur." Yani daha önce de bunları anlattım, buyurdu Allah.

Ve le in seeltehum men halakas semâvâti vel ard: "And olsun ki onlara gökleri ve yeri kim yarattı, diye sorsan." **Le yekûlunne halakahunnel azîzul alîm:**[54] "Onları (gökleri ve yeri) aziz ve âlim olan (Allah) yarattı, derler." Ama yine de Allah'ın ayetlerinden, vahyinden yüz çevirip Allah'ı dinlemezler. Evet, Allah'ı dinlemediğimiz bir gerçektir!

Allah'ı dinlemediğimize dair bir örnek vereyim.

Biraz önce ayetleri okurken Allah'ın "onlar kötülüğü iyilikle savarlar ve kötülüğü af ve mağfiret ederler"[55] buyurduğunu gördük. Onların üzerinde Allah'ın Ğafur ve Ğaffar isimleri tecelli etmiş ki kötülüğü mağfiret edebiliyorlar. Bir de onlar kendilerine zulmedildiğinde affederler. Allah bu ayetle mü'minlerin, Allah'a tevekkül edenlerin, Allah'ı isteyenlerin hâlini beyan etmiştir. Yani "mü'minseniz, Allah'ın rızasını, rabbinizi istiyorsanız böyle yapmanız gerekir; ama zulme karşılık verirseniz bilin ki Allah zalimleri sevmez. Bu yüzden haddinizi aşıp ileri gitmeyin, sadece size zulmedildiği kadarıyla karşılık verebilirsiniz. Şayet size yapılan

[53] Zuhrûf /5-8
[54] Zuhrûf /9
[55] Kasas /54, Ra'd /22, Şûrâ /43

zulme karşılık verirseniz o zaman da sizin için yapılacak bir şey yoktur; çünkü hakkınızı almış, siz de onun seviyesine inmiş olursunuz"[56] buyurdu Allah.

Bu durumda kendimize bakalım, acaba rabbimizi ne kadar dinleyip bize yapılan yanlışları affediyor, mağfiret ediyor, kötülüğü iyilikle savmaya çalışıyoruz! Ama Allah'ın da buyurduğu gibi bu büyük bir iştir.[57] Bu sadece rabbini isteyenlere mahsus bir şeydir, büyük olanlara, azim sahibi olanlara mahsus bir nimettir. Hâl böyleyken günümüzde böyle yapan biri olsa ona hemen ya "enayi" denir, ya "korktu" denir ya da başka bir şey söylenir. Hatta mü'minler bile onun hakkında "bunu Allah için yaptı, bu kul büyük insandır" demez, başka bir şey söyler! Böyle söyleyenler Allah'ın ayetlerini dinleselerdi, Allah'ın böyle sevdiğini bilseler, buna iman etselerdi böyle konuşamazlardı. Biri böyle konuşunca Allah'a ters düşer, dolayısıyla şeytanın yanında yer alır; çünkü böyle söyleyerek karşısındakini intikam almaya, karşılık vermeye sevk etmiş olur. Ağızdan çıkan her kelimeye hesap vardır. Bu yüzden düşünürken, konuşurken ya da bir iş yaparken Allah'a mı, resulüne mi yoksa şeytana mı yardım ettiğimize bakmamız lazım.

Vellezî halakal ezvâce kullehâ: "O ki bütün çiftleri yaratandır." **Ve ceale lekum minel fulki vel enâmi mâ terkebûn:** "Ve sizin için bineceğiniz gemiler ve hayvanlar var etmiştir." Gemi olsun diğer binekler olsun Allah size binekler vermiştir ve daha isimlerini bile bilmediğiniz binekler size ikram edecek. **Li testevû alâ zuhûrih:** "Onların sırtına binmeniz için (Allah size binekler yarattı)." **Summe tezkurû ni'mete rabbikum:** "Sonra rabbinizin nimetini anmanız için." **İzâsteveytum aleyhi, ve tekûlû subhânellezî sahhara lenâ hâzâ:** "O bineklere binerken şöyle deyin; bunu emrimize veren Allah subhandır, Allah'ı tesbih

[56] Şûrâ /40-41
[57] Fussilet /35

ederiz.” **Ve mâ kunnâ lehu mukrinîn:**[58] “(O bunu bizim emrimize vermeseydi, bize ikram etmeseydi) Biz kendimiz buna güç yetiremezdik.”

Allah arabaya binerken ne söylememiz gerektiğini öğretiyor. Demek ki arabaya veya başka bir bineğe binerken “bunu emrimize veren Allah’ı tesbih ederiz, Allah bunu bize vermeseydi, ikram etmeseydi, emrimize amade etmeseydi biz kendimiz buna güç yetiremezdik” dememiz gerekiyormuş! **Ve innâ ilâ rabbinâ le munkalibûn:**[59] “(Bir de) Muhakkak ki biz rabbimize döneceğiz (deyin).”

İnşallah bundan sonra böyle yapacak, her arabaya binişimizde bunu söyleyeceğiz. Bir de bazı arabalar vardır ki onlarda otomatik olarak zaten bu ayet okunur.

Ve cealû lehu min ibâdihî cuz’â: “Onlar (Allah’ın yaratmış olduğu) kullarından bir kısmını ondan (Allah’tan) bir cüz kıldılar.” **İnnel insâne le kefûrun mubîn:**[60] “Gerçekten insanın küfrü apaçıktır.” Hz. İsa (a.s.)’a söylendiği gibi onlar da bazıları için ‘Allah’ın oğlu’ dediler! Müşrikler de “melekler Allah’ın kızlarıdır” demişlerdi. İnsanlardan bir kısmı böyle açıkça küfür işler. Bununla beraber her kim için olursa olsun, maneviyat itibariyle kelimeyi kullanırken çok dikkatli kullanmak gerekir. Ruh, Allah’tan bir cüz değildir; Allah’ın nefha-i ilahisidir. Kelimeyi kullanırken yanlış bir düşünceye, fikre kapılmayalım. Ruh için Allah’ın nurundan, Allah’ın kendinden nefhettiği ruh diyebiliriz; ama Allah’tan bir cüz diyemeyiz; çünkü hâşâ Allah parçalanmaz, bölünmez, böyle bir şey olmaz.

Hakikatimizin, Allah’ın bize nefhettiği ruhun ne olduğunu, rabbine nasıl âşık olduğunu, daha doğrusu nasıl bir aşk olduğunu

[58] Zuhrûf /12-13
[59] Zuhrûf /14
[60] Zuhrûf /15

merak ediyorsak bunu manevi yolculuğu yaparak görmemiz gerekir. Bilmemiz lazım ki bu kapı herkese açıktır. Manevi yolculuğu yapıp hakikatimizi görmeden yanlış bir fikre kapılmayalım, yanlış bir kelime de kullanmayalım. Biri yanlış bir kelime kullanırsa onu da uyaralım.

Evet, ruh, Allah'tan bir cüz değildir. Allah böyle söylemenin küfür olduğunu buyurdu. Bu durumda kim "melekler Allah'ın kızlarıdır" ya da "Hz. İsa (a.s.) Allah'ın oğludur" veya "Üzeyir, Allah'ın oğludur" derse apaçık küfre girmiş olur. Yahudiler de "biz Allah'ın sevgilileri ve çocuklarıyız"[61] demiş, dolayısıyla böyle söyleyerek onlar da küfre girmişti. Bu duruma düşmemek için kelimeleri asla böyle kullanmamamız lazım.

Bilmeden cahilce böyle bir kelime kullandıysak rabbimizden af diliyor, mağfiret diliyoruz. Ya da bilmeden cahilce Yahudilerin, Hristiyanların söylediği gibi "Allah baba" dediysek rabbimizden af diliyor, mağfiret diliyoruz. Allah, mülkün sahibidir, bütün varlık onun kuludur. Buna iman ettik, rabbimize tövbe ediyor, istiğfar ediyoruz. Hâşâ, Allah'ın bir cüz'ü olmadığına iman ediyoruz. Allah subhandır ve bütün insanlar, bütün melekler, bütün cinler onun kuludur. Kıyamet günü de hepsi rablerini hamd ile tesbih edip bir kul olarak Allah'ın huzuruna çıkarlar. Senin kulların olduğumuza iman ettik ya rabbi!

Bel kâlû innâ vecednâ âbâenâ alâ ummeh: "(Onlara neden Allah hakkında böyle konuşuyorsunuz diye sorulsa) Hayır, diyecekler ki: Biz atalarımızı böyle bir din üzerinde bulduk." **Ve innâ alâ âsârihim muhtedûn:** "Biz de onların izinde yürüyoruz." Hidayeti bunda bulmuşuz, onların yolu doğru olduğu için biz de onların yolunda yürüyoruz. **Kâle e ve lev ci'tukum bi ehdâ mimmâ vecedtum aleyhi âbâekum:** "Onlara de ki: Atalarınızı üzerinde bulduğunuz o dinden daha doğrusunu (Allah'ın vahyini)

[61] Mâide /18

size getirdiysem de mi (atalarınızın yoluna uyacaksınız)?" **Kâlû innâ bi mâ ursıltum bihî kâfirûn:**[62] "(Kâfirler) Dediler ki: Biz (atalarımızın yoluna uyarız, resullerle) sizinle gönderilen şeyi inkâr ediyoruz (kabul etmiyoruz)."

Ve lev lâ en yekûnen nâsu ummeten vâhıdeh: "İnsanların küfürde tek bir millet olma ihtimali olmasaydı." **Le cealnâ limen yekfuru bir rahmâni li buyûtihim sukufen min fıddatin ve meârice aleyhâ yazherûn:** "O zaman Rahman'ı inkâr eden kimselerin evlerinin tavanlarını, üzerinde yürüdükleri merdivenlerini gümüşten yapardık." **Ve li buyûtihim ebvâben ve sururan aleyhâ yettekiûn:** "Evlerinin kapılarını, yaslandıkları koltuklarını da (altın yaldızlardan yapardık)." **Ve zuhrufâ:** "Ve onları zinetlere boğardık." **Ve in kullu zâlike lemmâ metâul hayâtid dunyâ:** "Çünkü bunlar dünya hayatının geçici menfaatinden başka bir şey değildir." **Vel âhiratu inde rabbike lil muttakîn:**[63] "Oysaki ahiret yurdu muttakiler içindir (Allah'a karşı takva sahibi olanlar içindir)."

Yani insanların dünya hayatına bakarak "kâfirler bu kadar nimet içindeyse o zaman biz de onlar gibi olalım, bizim de dünya hayatımız onlarınki gibi olsun" deyip küfrü tercih etme tehlikesi olmasaydı böyle yapardım, buyurdu Allah. Demek ki Allah, kullarını koruyormuş!

Evet, "kâfirin, münafığın, Rahman'dan yüz çevirenlerin dünya hayatına bakıp gıpta etmeyin. Şayet insanların küfürde tek millet olma tehlikesi olmasaydı onlara böylesine ikram ederdim; ama ahiret muttakiler içindir."

Ve men ya'şu an zikrir rahmân: "Kim Rahman'ın zikrinden yüz çevirirse." **Nukayyıd lehu şeytânen fe huve lehu karîn:** "Ona bir şeytan musallat ederiz (ona bir şeytan bağlarız) ki o (şeytan)

[62] Zuhrûf /22-24
[63] Zuhrûf /33-35

onun (Rahman'ın zikrinden gözünü kapatanın) karini (yakın arkadaşı, şeytanın uydusu) olur." **Ve innehum le yasuddûnehum anis sebîl:** "Şüphesiz onlar (o şeytanlar) onları (Allah'ın) yolundan alıkoyarlar." **Ve yahsebûne ennehum muhtedûn:** [64] "Onlar ise kendilerinin hidayette olduğunu zannederler."

Rahman'ın zikri; Allah'ın ayetleridir, aynı şekilde "Rahman Rahman" diye yahut "Allah Allah" diye zikretmek ve rabbini rahman olarak bilmektir. Demek ki biri Rahman'ın zikrinden yüz çevirirse şeytana tabi oluyor, Allah da onu şeytana bağlıyormuş! Aslında o kendi kendini şeytana bağlatır, böylelikle de şeytanın arkadaşı olur, yakını olur ve şeytan onu yoldan çıkarır. Dolayısıyla böyle biri şeytanın verdiği vesveseyi doğru olarak, hakmış gibi zanneder. Kendini de doğru yolda bilir, doğru yolda olduğunu iddia eder. Hatta "ben doğru yapıyorum, doğru yoldayım" deyip üstüne bir de yemin eder; ama bunun şeytandan olduğunu dâhi bilmez; çünkü Rahman'ın zikrinden yüz çevirmiştir. Yüz çevirdiği için de şeytanın arkadaşı olmuştur. Bunu Allah söylüyor.

Hattâ izâ câenâ: "Sonra (ölüp) bize geldiğinde." **Kâle yâ leyte beynî ve beyneke bu'del meşrikayn:** "Diyecek ki: Keşke seninle benim aramda doğu ile batı kadar uzaklık olsaydı." **Fe bi'sel karîn:** "Ne kötü arkadaşmışsın!" Kişi Kıyamet günü şeytanına "sen ne kötü arkadaşmışsın" der. Yani "keşke bana bu kadar yakın olmasaydın, keşke ben sana dost olmasaydım" der. **Ve len yenfeakumul yevme iz zalemtum ennekum:** "(Onlara denir ki) Bugün size bu nedamet (bu pişmanlık) asla fayda vermez. Siz kendinize zulmettiniz." İkisi de kendine zulmetmiştir. Bunlardan biri cinlerden diğeri de insandan olan şeytandır. **Fîl azâbi muşterikûn:**[65] "Mutlaka siz azapta ortaksınız."

[64] Zuhrûf /36-37
[65] Zuhrûf /38-39

Allah bizi Rahman'ın zikrinden yüz çevirenlerden ve şeytana yakın olanlardan eylemesin. Allah bizi şeytana uyduğu hâlde doğru yolda olduğunu, hidayette olduğunu zannedenlerden eylemesin. Allah bizi Kıyamet günü Allah'ın huzurunda şeytan arkadaşına "sen ne kötü arkadaşmışsın, keşke aramızda doğuyla batı arası kadar uzaklık olsaydı" diyenlerden eylemesin. O gün, pişmanlığın fayda vermediği günde Allah bizi pişman olanlardan eylemesin inşallah.

E fe ente tusmius summ: "Sağırlara sen mi işittireceksin?" Dinlemek istemiyorlarsa bu durumda sağırdırlar ve seni işitmezler. **Ev tehdîl umye ve men kâne fî dalâlin mubîn:**[66] "Körleri ve apaçık dalâlette olanları sen mi hidayete erdireceksin?" Onları hidayete erdiremez ve onlara işittiremezsin; çünkü onlar işitmeyi, hidayete ermeyi ve vahyin kendilerine nur olmasını istemezler.

Festemsik billezî ûhıye ileyk: "(Onun için) Sen sana vahyedilene sımsıkı sarıl." **İnneke alâ sırâtın mustakîm:** "Çünkü sen sırat-el mustakim üzeresin." Sadece, Allah'ın vahyine sımsıkı sarılanlar sırat-el mustakim üzere olur. **Ve innehu le zikrun leke ve li kavmik:** "Muhakkak ki bu (Kur'an) hem senin için hem de senin kavmin için (iman edenler için) elbette ki zikirdir (sizin şerefinizdir)." **Ve sevfe tus'elûn:**[67] "Ve sonra ondan (bu Kur'an'dan) sorumlu tutulacaksınız (hesaba çekileceksiniz)."

Allah bizi Kur'an'dan hesaba çekileceğini bilenlerden ve ona iman edenlerden eylesin. Allah bizi vahyine sımsıkı sarılan kullarından eylesin. Allah'ın vahyine sarılıp sırat-el mustakim üzere olanlardan eylesin. Allah bizi vahyini, Kur'an'ı terk edenlerden, hesap veremeyecek olanlardan, başka kitaplardan hesaba çekileceğini zannedenlerden eylemesin. Allah bizi başka

[66] Zuhrûf /40
[67] Zuhrûf /43-44

kitapları Allah'ın vahyinin, Kur'an'ın önüne koyanlardan eylemesin inşallah!

El ehillâu yevme izin ba'duhum li ba'dîn aduvvun illâl muttakîn: "O gün (Kıyamet günü) muttakiler (takvalı olanlar, Allah'a karşı sorumluluğunu bilenler) hariç (dünyada) dost olanlar birbirlerinin düşmanıdır." Muttakiler hariç geriye kalan bütün dostlar birbirinin düşmanıdır. Allah onlara buyurur. **Yâ ibâdi lâ havfun aleykumul yevme ve lâ entum tahzenûn:** "Ey kullarım! Bugün size korku yoktur ve siz mahzun olmayacaksınız." **Ellezîne âmenû bi âyâtinâ ve kânû muslimîn:** "Çünkü ayetlerimize iman edip (Allah'a, ayetlerimize) teslim oldunuz." **Udhulûl cennete entum ve ezvâcukum tuhberûn:** "Muhabbetle (neşeyle, sevinç içinde) ağırlanmış olarak eşlerinizle beraber cennete girin." **Yutâfu aleyhim bi sıhâfin min zehebin ve ekvâb:** "Onlara altın tepsiler ve kadehler dolaştırılır." Onlara altından kadehlerde ikram sunulur. **Ve fîhâ mâ teştehîhil enfusu ve telezzul a'yun:** "Orada (cennette) nefislerinin istediği ve gözlerinin sevdiği her şey (lezzet aldıkları her şey) vardır." **Ve entum fîhâ hâlidûn:** "Ve (kendilerine) siz orada ebedi olarak kalacaksınız." **Ve tilkel cennetulletî ûristumûhâ bi mâ kuntum ta'melûn:**[68] "İşte, yaptığınız amellerden dolayı mirasçı kılındığınız cennet budur (denilir)."

Allah bu ayette de cehennemliklerden bahseder. **Ve nâdev yâ mâliku li yakdi aleynâ rabbuk:** "(Kâfirler) Nidâ ederler: Ey Malik (ey cehennemin maliki, bekçisi)! Rabbin hakkımızda hükmünü versin (işimizi bitirsin, bizi öldürsün)." **Kâle innekum mâkisûn:** "(Malik onlara) Diyecek ki: Muhakkak ki siz (ebedi olarak) böyle kalacaksınız." **Lekad ci'nâkum bil hakk:** "And olsun biz size hakkı getirdik." **Ve lâkinne ekserakum lil hakkı kârihûn:**[69]

[68] Zuhrûf /67-72
[69] Zuhrûf /77-78

"Ama çoğunuz haktan hoşlanmadınız." Allah'ın resulü size hakkı getirdi; ama çoğunuz haktan hoşlanmadınız.

Fe zerhum yahûdû ve yel'abû hattâ yulâkû yevme humullezî yû'adûn: "Bırak onları (dünyayı tercih edenleri) onlara va'dettiğimiz gün gelinceye kadar daldıkları oyuna daladursunlar." **Ve huvellezî fîs semâi ilâhun ve fîl ardı ilâh:** "O, gökte de ilahtır, yerde de ilahtır." **Ve huvel hakîmul alîm:** "O, hakîm ve âlim olandır." Her şeyi hikmetle yapan ve her şeyi bilendir. **Ve tebârakellezî lehu mulkus semâvâti vel ardı ve mâ beynehumâ:**[70] "Göklerin, yerin ve ikisinin arasındakilerin, mülkü kendisine ait olan o zat (Allah) ne mübarektir!"

Ve le in seeltehum men halakahum: "And olsun ki onlara kendilerini kimin yarattığını sorsan." **Le yekûlunnallâh:** "Allah derler." **Fe ennâ yu'fekûn:** "(O hâlde) Nasıl döndürülüyorlar!" Madem onları yaratan Allah ise o hâlde Allah'ın vahyine uymaları, tabi olmaları gerekmez miydi! **Ve kîlihi yâ rabbi inne hâulâi kavmun lâ yu'minûn:** "Onun (Muhammed'in) 'ya rabbi' demesi hakkı için, onlar gerçekten iman etmez bir kavimdi." **Fasfah anhum:** "Sen onlardan vazgeç." **Ve kul selâm:** "Onlara 'selam' de." **Fe sevfe ya'lemûn:**[71] "Sonra (ne yaptıklarını) bilecekler." İman etmiyorlarsa ısrar etme, onlara "selam" de, "Allah sizi selamete erdirsin, selam yurdunu göstersin" de geç!

Sadakallahulazim

Allah bizi selamete eren kullarından eylesin. Allah bizi vahyini kabul etmeyenlerden, gözünü, kulağını, gönlünü Allah'ın vahyine karşı kapatanlardan eylemesin. Allah bizi dünya

[70] Zuhrûf /83-85
[71] Zuhrûf /87-89

hayatında sadece rabbinin rızasına, vahyine göre yaşayanlardan ve ahirette ebedi saadete kavuşan kullarından eylesin inşallah.

Allah hepinizden razı olsun.

22.Bölüm

CÂSİYE - ZÂRİYÂT
KEHF
SÛRELERİ

EUZUBİLLAHİMİNEŞŞEYTANİRRACİM
BİSMİLLAHİRRAHMANİRRAHİM

Elhamdulillahi rabbil âlemin esselatu vesselamu aleyke ya seyyidel evveline vel ahirin ve ila cemiil enbiyayi vel murselin ve ila cemiil evliyayi vel hamdulillahi rabbil âlemin.

Hep beraber Allah'ın ayetlerini okuyup ayetlere duayla, istiğfarla cevap vererek "âmin" demeye, ayetlere tövbeyle, hamdla, şükürle, tesbihle, tekbirle cevap vermeye, aynı zamanda Allah'a, meleklerine, resullerine, kitaplarına ve ahirete olan imanımızı tazelemeye çalışıyorduk.

İman kitabı Kur'an'dır. İnsan için Kur'an'dan başka iman kitabı yoktur. Bu yüzden Allah'ın Kur'an'da beyan ettiklerine iman etmek imanın şartlarındandır, hatta imanın birinci şartıdır. Herhangi bir ayeti inkâr ettiğimizde geriye kalan bütün ayetleri tasdik etsek bile imanımız olmaz. Bu yüzden Allah, kitabında neyi buyurmuşsa her biri için "işittik, iman ettik, itaat ettik, âlemlerin rabbine teslim olduk, gerekeni yapamasak bile iman ettik, tasdik ettik ve inşallah gerekeni yapmaya da çalışacağız, bunun için bize yardım et ya rabbi" dememiz gerekir.

Sohbetimizde ayetlere kısaca cevap verdiğimiz gibi bir de herkes kendi gönlünden ayetlere cevap vermelidir.

Mukabeleye kaldığımız yerden devam edelim inşallah.

EUZUBİLLAHİMİNEŞŞEYTANİRRACİM
BİSMİLLAHİRRAHMANİRRAHİM

CÂSİYE SÛRESİ

Hâ mîm. Tenzîlul kitâbi minallâhil azîzil hakîm:[1] "Hâ, mîm. Bu kitap aziz ve hakîm olan Allah tarafından indirilmiştir." Allah, kitabını arştan, semadan, Levh-i Mahfuz'dan dünyaya, yeryüzüne indirmiştir. Allah onu ipi olarak indirmiştir ki ona sarılıp arşa çıkalım, onunla yükselelim, yücelelim ve onunla şerefimizi bulalım. Bununla beraber sadece bu dünya arzına, toprağa ait olmadığımızı, yücelere, semalara ait olduğumuzu bilelim diye Allah kitabını indirmiştir.

Bunu şimdiye kadar anlayamadıysak, kavrayamadıysak, dinimizi başka kitaplardan anlamaya çalışıp İslam'ı, imanı birtakım ibadetlerden ibaret sanıp bunları yaparak cennete gireceğimizi zannettiysek, rabbimizi dinlemediğimizden dolayı ayetlerini anlamadıysak bunun için rabbimizden af diliyor, mağfiret diliyoruz. Bizleri affet, mağfiret et ya rabbi!

İnne fîs semâvâti vel ardı le âyâtin lil mu'minîn:[2] "Muhakkak ki mü'minler için göklerde ve yerde ayetler vardır." Göklerde, yerde ve ikisinin içinde her ne varsa hepsinde mü'minler için Allah'ın ayetleri vardır. Hepsi mü'minler için ayettir; yani Allah'a iman edenler her şeyi bir ayet olarak okur. Ayet demek; Allah'ın varlığını, birliğini, kudretini gösteren işaret, delil demektir. Bütün mülk Allah'a aittir. Bu nedenle Allah ayet-i kerimede **"yerde, gökte her ne varsa hepsi Allah'a secde eder"**[3]

[1] Câsiye /1-2
[2] Câsiye /3
[3] Ra'd /15

buyurmuştur; yani Allah varlığa her ne vazife vermişse mutlaka o vazifesini yerine getirir.

Ve fî halkıkum ve mâ yebussu min dâbbetin âyâtun li kavmin yûkınûn: "Sizin yaratılışınızda (Allah'ın sizi yaratmasında) ve diğer mahlûkatı (birbirinden üretip) yeryüzünde yaymasında iman edenler için ayetler (dersler) vardır." **Vahtilâfil leyli ven nehâr:** "Gecenin ve gündüzün değişmesinde." **Ve mâ enzelallâhu mines semâi min rızk:** "Ve Allah'ın gökten rızık indirmesinde." **Fe ahyâ bihil arda ba'de mevtihâ:** "Ve ölümünden sonra yeri onunla diriltmesinde." **Ve tasrîfir rîyâhı âyâtun li kavmin ya'kılûn:**[4] "Ve rüzgârları estirmesinde aklını kullanan toplum için ayetler (dersler) vardır."

Tilke âyâtullahi netlûhâ aleyke bil hakk: "Bunlar Allah'ın ayetleridir ve sana onları hak ile biz okuyoruz." **Fe bi eyyi hadîsin ba'dallâhi ve âyâtihî yu'minûn:**[5] "Artık, Allah'tan ve onun ayetlerinden sonra hangi söze inanacaklar!" Biri, Allah'ın ayetlerine inanmıyorsa neye inanacak!

Veylun li kulli effâkin esîm: "Yazıklar olsun o yalancı (günahkâr) zorbalara." **Yesmeu âyâtillâhi tutlâ aleyh:** "O, Allah'ın ayetleri kendisine okunurken dinler." **Summe yusırru mustekbiran ke en lem yesma'hâ:** "Sonra sanki onu hiç işitmemiş gibi kibirlenip (büyüklenip) direnir." Anlamamak için direnir, anlamamakta ısrar eder. **Fe beşşirhu bi azâbin elîm:**[6] "Onu elim bir azap ile müjdele."

Ve izâ alime min âyâtinâ şey'enittehazehâ huzuvâ: "O ayetlerimizden bir şey öğrendiğinde (okuduğunda) onları alaya alır (ciddiye almaz)." **Ulâike lehum azâbun muhîn:** "İşte, onlara alçaltıcı bir azap vardır." **Min verâihim cehennem:** "Bunun

[4] Câsiye /4-5
[5] Câsiye /6
[6] Câsiye /7-8

peşinden bir de onlara cehennem vardır (cehennem onların peşlerindedir)." **Ve lâ yugnî anhum mâ kesebû şey'â:** "Kazandıkları şeyler kendilerine hiçbir fayda vermez." **Ve lâ mâttehazû min dûnillâhi evliyâ':** "Ve Allah'tan başka dost edindikleri şeyler de (kendilerine hiçbir fayda vermez)." **Ve lehum azâbun azîm:**[7] "Onlara büyük bir azap vardır."

Allah bizi ayetleri okurken onu dinleyenlerden ve "rabbim bunu bana söylüyor" diyenlerden eylesin. Allah bizi haşyetle, huşuyla rabbinin ayetlerini dinleyip ciddiye alanlardan, her bir ayete iman edenlerden ve ayetlerini ahlaka, amele dönüştürenlerden eylesin inşallah.

Hâzâ hudâ: "Bu bir hidayettir." Allah'ın vahyi, kitabı hidayettir. **Vellezîne keferû bi âyâti rabbihim:** "Rabbinin ayetlerini inkâr edenlere (onlara karşı nankörlük yapanlara ise)." **Lehum azâbun min riczin elîm:**[8] "Elem verici murdarlık azabı vardır." Yani o, murdar olur. Böyle birine zahiri olarak bakıldığında diri gibi görünür; ama manevi olarak ölmüş, hayvan gibi murdar olmuştur. Allah bizi murdar olmaktan muhafaza eylesin inşallah.

Kul lillezîne âmenû: "İman edenlere de ki." **Yagfirû lillezîne lâ yercûne eyyâmallâhi:** "(Allah'a iman etmeyenleri) Hesap gününün geleceğini ummayanları (hesap yokmuş gibi hareket edenleri) mağfiret etsinler (bağışlasınlar)." **Li yecziye kavmen bi mâ kânû yeksibûn:** "Çünkü (Allah) her kavmi kazandıklarından dolayı (o gün) hesaba çeker (hesap Allah'a aittir)." Onlara siz hesap sormayın. Siz sadece mağfiret edin. Hesap sormak sizin işiniz değildir, benimle kullarımın arasına girmeyin, kendinizi benim yerime koymayın. **Men amile sâlihan fe li nefsih:** "Kim salih bir amel işlerse (salih işler yaparsa) kendisi içindir." **Ve men esâe fe aleyhâ:** "Kim de kötü şeyler (kötü işler) yaparsa o da kendi

[7] Câsiye /9-10

[8] Câsiye /11

aleyhinedir.” **Summe ilâ rabbikum turceûn:**[9] “Sonra mutlaka rabbinize döndürüleceksiniz.” Hepinize hesabı soracak olan Allah’tır.

Allah bizi iman etmeyenleri mağfiret edenlerden eylesin. Allah’ın vahyini tebliğ edip tercihi insanlara bırakanlardan eylesin. “İlle de iman edeceksiniz” deyip insanları zorlayanlardan, kul ile Allah arasına girenlerden eylemesin inşallah.

Hâzâ basâiru lin nâsi ve huden ve rahmeh: “Bu (Kur’an) kalplerdeki basireti açmak için hidayet ve rahmettir.” **Li kavmin yûkınûn:** “Elbette ki bu, iman eden bir kavim içindir.” **Em hasibellezînecterahûs seyyiât:** “O kötülük işleyenler sandılar mı ki!” **En nec’alehum kellezîne âmenû ve amilûs sâlihât:** “Onları iman edip salih amel işleyen kimseler gibi yapacağız!” **Sevâen mahyâhum ve memâtuhum:** “Hayatları ve ölümleri bir olacak (öyle mi)!” **Sâe mâ yahkumûn:**[10] “Ne kötü hüküm veriyorlar!”

Ve halakallâhus semâvâti vel arda bil hakk: “Allah semaları ve arzı hak üzere yaratmıştır (bunda bir muradı vardır).” **Ve li tuczâ kullu nefsin bimâ kesebet:** “Her nefis kendi kazandığı şeylerin karşılığını görecektir.” **Ve hum lâ yuzlemûn:**[11] “Ve onlara (hiç kimseye) asla zulmedilmez.” Herkese yaptığının karşılığı vardır.

E fe raeyte menittehaze ilâhehu hevâh: “(Nefsinin) Hevasını ilah edineni gördün mü!” **Ve edallehullâhu alâ ilm:** “Ve Allah'ın (kendi katındaki) bir ilme göre saptırdığı (kimseyi gördün mü)!” Onlar rabbini dinlemek yerine nefsinin hevasının peşine düşmüş, nefsini ilah edinmiştir. **Ve hateme alâ sem’ihî ve kalbih:** “Kulağını ve kalbini mühürlediği (kimseyi gördün mü)!” **Ve ceale alâ basarihî gışâveh:** “Gözünün üstüne de perde çektiği (kimseyi

[9] Câsiye /14-15
[10] Câsiye /20-21
[11] Câsiye /22

gördün mü)!" **Fe men yehdîhi min ba'dillâh:** "Şimdi ona Allah'tan başka kim hidayet verebilir!" Allah'tan başka hiç kimse ona hidayet veremez. **E fe lâ tezekkerûn:**[12] "Hiç düşünmüyor musunuz!"

Kul, Allah'ın kuludur. Biri en yakınımız olsa bile kendi nefsinin hevasını ilah edinip "ben" diyor, "ben biliyorum" diyor ve rabbini dinlemiyorsa Allah onun kalbini mühürler, hiç kimse de ona yardım edemez.

Ve kâlû mâ hiye illâ hayâtunâd dunyâ: "Onlar dediler ki: Hayat ancak bu dünyada yaşadığımızdır." **Nemûtu ve nahyâ:** "Yaşarız ve ölürüz." **Ve mâ yuhlikunâ illâd dehr:** "Bizi ancak zaman helâk eder." **Ve mâ lehum bi zâlike min ilm:** "Ama onların bu konuda hiçbir ilmi yoktur." **İn hum illâ yezunnûn:**[13] "Onlar sadece zan üzeredirler." Onlar dünya hayatını tercih ettikleri için zanlarına göre, işlerine geldiği gibi hüküm verirler.

Kulillâhu yuhyîkum summe yumîtukum: "De ki: Sizi dirilten Allah'tır sonra sizi öldürecek." **Summe yecmeukum ilâ yevmil kıyâmeh:** "Sonra Kıyamet günü sizi (diriltip bir araya) toplayacak." **Lâ raybe fîh:** "Bunda asla şüphe yoktur." **Ve lâkinne ekseran nâsi lâ ya'lemûn:**[14] "Ama insanların çoğu bilmez (anlayıp idrak etmez)."

Ve lillâhi mulkus semâvâti vel ard: "Göklerin ve yerin mülkü Allah'ındır." **Ve yevme tekûmus sâatu yevme izin yahserul mubtılûn:** "Kıyametin kopacağı gün batıla sapanlar hüsrana uğrayacaklar." **Ve terâ kulle ummetin câsiyeh:** "O gün her ümmeti diz üstü çökmüş görürsün." **Kullu ummetin tud'â ilâ kitâbihâ:** "Ve her ümmet kendi kitabına çağırılır." **El yevme**

[12] Câsiye /23
[13] Câsiye /24
[14] Câsiye /26

tuczevne mâ kuntum ta'melûn:[15] "(Onlara denir ki) Bugün yaptıklarınızın karşılığı (cezası ya da mükâfatı) size verilecektir."

Hâzâ kitâbunâ yentıku aleykum bil hakk: "İşte, kitabımız size karşı hakkı söylüyor." **İnnâ kunnâ nestensihu mâ kuntum ta'melûn:**[16] "Biz sizin yaptıklarınızın hepsini (bir bir) yazıyorduk." Kitabı koyup herkesi kendi kitabına çağıracağız, hesabı böyle göreceğiz. Hangi kavme hangi kitabı vahyetmişsek onları o kitabımıza davet edeceğiz, herkesin amel kitabını da eline verip 'buyurun size ölçü, bununla hesabınızı görün' diyeceğiz, buyurdu Allah.

Bu yüzden "Kur'an aynı zamanda hesap kitabıdır" diyoruz. Bu kitap hem hayat kitabı hem de hesap kitabıdır. Allah bizi başka kitaplardan değil bu kitaptan hesaba çekecek. Bu nedenle amelimizin ne olduğunu, cennetlik mi yoksa cehennemlik mi olduğumuzu, mü'min mi kâfir mi, münafık mı, müşrik mi olduğumuzu öğrenmek istiyorsak kendimizi; gönlümüzü, imanımızı, amelimizi Allah'ın kitabının ölçüsüne vurmalıyız. Kendimizi ayetlerin ölçüsüne vurursak bunu anlarız. Hayatı yaşarken amelimizi, nereye gideceğimizi bilmezsek hâşâ Allah bize zulmetmiş olur; çünkü ne yaptığımızı, akıbetimizi bilmediğimiz için yanlış yaptığımızı anlayamayız, dolayısıyla kendimizi düzeltme gereği duymayız. Bu yüzden bilmemek mümkün değildir. Allah her şeyi apaçık beyan edip "ölçü budur, dilersen doğru yapar kazanırsın, dilersen de yanlış yapıp kaybedersin, tercih senindir" demiştir.

Allah bizi hayatı yaşarken amel defterini, kitabını vahye uygun olarak yazdıranlardan eylesin. Kendi kendine fetva verip, kendi kendisine hile yapıp kendini iyi olarak, hidayette olarak görenlerden eylemesin. Allah bizi iyiliğini, güzelliğini, hidayetini

[15] Câsiye /27-28
[16] Câsiye /29

vahyinin ölçüsüne göre anlayanlardan, kendini, hayatını Kur'an'ın ölçüsüne vuranlardan eylesin inşallah.

Fe emmâllezîne âmenû ve amilûs sâlihât: "İman edip salih amel işleyenlere gelince." **Fe yudhıluhum rabbuhum fî rahmetih:** "Rableri onları rahmetinin içine koyacaktır." O gün Allah'ın kitabına göre iman edip salih amel işleyenleri, rableri rahmetinin içine koyacaktır. **Zâlike huvel fevzul mubîn:**[17] "İşte, apaçık kurtuluş (asıl zafer) budur."

Ve emmâllezîne keferû: "O inkâr edenlere (kâfirlere) gelince." **E fe lem tekun âyâtî tutlâ aleykum festekbertum:** "(Onlara denir ki) Ayetlerim size okunuyordu; ama siz büyüklük taslıyordunuz değil mi!" **Ve kuntum kavmen mucrimîn:**[18] "Ve (bugün siz) suçlu bir kavim oldunuz." Onlara ayetlerimiz okununca kibirleniyorlardı, rablerini dinlemek yerine "ben biliyorum" diyorlardı. İşte, onlar mücrim olanlardır, Allah'a karşı suç işlemiş olanlardır.

Ve izâ kîle inne va'dallâhi hakk: "Şüphesiz Allah'ın va'di haktır, dendiğinde." **Ves sâatu lâ raybe fîhâ:** "Ve o saatte (Kıyamet gününde) şüphe yoktur (dendiğinde)." **Kultum mâ nedrî mâs sâatu in nezunnu illâ zannâ:** "Demiştiniz ki: O saatin (kıyametin) ne olduğunu bilmiyoruz, sadece zannediyoruz." **Ve mâ nahnu bi musteykınîn:**[19] "Ve (onun hakkında) kesin bir bilgi elde etmiş değiliz (demiştiniz)."

Ve bedâ lehum seyyiâtu mâ amilû: "(Bugün, Kıyamet günü) Yaptıklarının kötülükleri onlara görünmüştür." **Ve hâka bihim mâ kânû bihî yestehziûn:** "Alay edip durdukları şey onları kuşatmıştır." **Ve kîlel yevme nensâkum kemâ nesîtum likâe yevmikum hâzâ:** "Onlara denilecek ki: Sizin bugüne (Kıyamet

[17] Câsiye /30
[18] Câsiye /31
[19] Câsiye /32

gününe, ahirete) kavuşacağınızı (hesap vereceğinizi) unuttuğunuz gibi biz de bugün sizi unuturuz." **Ve me'vâkumun nâr:** "Ve sizin varacağınız yer ateştir." **Ve mâ lekum min nâsırîn:**[20] "Hiç kimse size yardım da edemez."

Zâlikum bi ennekumuttehaztum âyâtillâhi huzuvâ: "Çünkü siz Allah'ın ayetlerini alaya aldınız (hafife aldınız)." **Ve garratkumul hayâtud dunyâ:** "Dünya hayatı sizi aldattı." **Fel yevme lâ yuhracûne minhâ:** "Onlar bugün ateşten çıkarılmayacaklar." **Ve lâ hum yusta'tebûn:**[21] "Onlardan özür de (tövbe de) kabul edilmeyecektir."

Fe lillâhil hamdu rabbis semâvât: "Hamd göklerin rabbi olan Allah'a mahsustur." **Ve rabbil ardı rabbil âlemin:** "Ve yerin rabbi, âlemlerin rabbi (olan Allah'a mahsustur)." **Ve lehul kibriyâu fîs semâvâti vel ard:** "Göklerde de yerde de azamet onundur (büyüklük ona mahsustur)." **Ve huvel azîzul hakîm:** "O, aziz ve hakim olandır."

Allah bizi kendisini unutanlardan eylemesin. Allah'ı unutup Allah'ın da "bugün sen unutulacaksın" dediği kullardan eylemesin. Allah bizi hayatını her an Allah'ın huzurundaymış gibi yaşayanlardan, Allah'ı unutmayanlardan ve hesabını Allah'ın vahyine göre yapanlardan eylesin inşallah.

ZÂRİYÂT SÛRESİ

Vez zâriyâti zervâ: "And olsun ektikçe ekenlere (estikçe esenlere)." **Fel hâmilâti vıkrâ:** "Yükü taşıyanlara." **Fel câriyâti yusrâ:** "Kolaylıkla akıp gidenlere (kolaylıkla yürünsün diye yolu açanlara)." **Fel mukassimâti, emrâ:** "Sonra işi taksim edenlere

[20] Câsiye /33-34
[21] Câsiye /35

and olsun ki (yemin olsun ki).” **İnnemâ tûadûne le sâdik:** “Allah’ın size va’dettikleri mutlaka doğrudur.” **Ve inned dîne le vâkı’:**[22] “Ve mutlaka (dünya hayatından sonra) din (hesap) vuku bulacaktır.”

Allah yemin ediyor. Kime yemin ediyor? -“Ektikçe ekenlere, estikçe esenlere, yükü taşıyanlara sonra kolaylıkla akıp gidenlere, insanlar yürüsün diye yolu açanlara, işleri taksim edenlere” yemin ediyor.

Peki, Allah’ın bunlara yemin etmesinin hikmeti nedir?

Bunlar; Allah’ın vahyini taşıyanlardır. Allah’ın vahyini taşıyanlar aralarındaki işi taksim ederler; yani işi hep beraber yapıp yükü hep beraber yüklenirler. “Onlara yemin olsun ki Allah her neyi va’detmişse haktır, doğrudur ve bu dünya hayatından sonra mutlaka yaşadıklarınızın hesabını vereceksiniz” buyurdu Allah.

Zûkû fitnetekum: “Fitnenizi tadın.” Muhakkak ki fitne çıkaranlar bunun karşılığını görecekler. **Hâzâllezî kuntum bihî testa’cilûn:** “İşte budur, acele gelmesini beklediğiniz şey.” **İnnel muttakîne fî cennâtin ve uyûn:** “Şüphesiz muttakiler ise cennette pınar başlarındadır.” **Âhizîne mâ âtâhum rabbuhum:** “Rablerinin kendilerine va’dettiklerini almış olarak (pınar başlarındadırlar).” **İnnehum kânû kable zâlike muhsinîn:** “Çünkü onlar daha önce (dünyada) muhsin olanlardandı (güzel işler yapanlardandı).” **Kânû kalîlen minel leyli mâ yehceûn:** “Onlar geceleyin az uyurlardı.” **Ve bil eshârihum yestağfirûn:** “Seher vakitlerinde de istiğfar ederlerdi.” **Ve fî emvâlihim hakkun lis sâili vel mahrûm:**[23] “Onların mallarında isteyenler ve mahrum kalanlar için hak bir pay vardır.”

[22] Zâriyât /1-6
[23] Zâriyât /14-19

Ve fîl ardı âyâtun lil mûkınîn: "Kesin olarak iman edenler için yeryüzünde ayetler vardır." **Ve fî enfusikum:** "Kendi nefislerinizde de (Allah'ın ayetleri vardır)." **E fe lâ tubsirûn:** "Hâlâ bunu göremiyor musunuz!" Hem yerde hem göklerde Allah'ın ayetleri vardır. Kendi nefsinizde de Allah'ın ayetleri vardır, hâlâ bunu göremiyor musunuz?" Bütün varlık Allah'ın şahididir. **Ve fîs semâi rızkukum ve mâ tûadûn:** "Semada da rızkınız ve size va'd edilen başka şeyler vardır." Gökte Allah'ın sizin için takdir ettiği rızkınız vardır, bir de Allah'ın size va'd ettiği şeyler vardır. **Fe ve rabbis semâi vel ard:** "Göğün ve yerin rabbine yemin olsun ki." **İnnehu le hakkun misle mâ ennekum tentıkûn:**[24] "Muhakkak ki Allah'ın size va'd ettikleri mutlaka gerçekleşir, tıpkı sizin konuşmanız gibi (gerçektir)."

Ve zekkir: "Sen hatırlat (öğüt ver)." **Fe innez zikrâ tenfeul mu'minîn:** "Çünkü öğüt (nasihat) mü'minlere fayda verir." **Ve mâ halaktul cinne vel inse illâ li ya'budûn:** "Ben cinleri ve insanları sadece bana âbd olsunlar diye yarattım." **Mâ urîdu minhum min rızk:** "Onlardan bir rızık istemiyorum." **Ve mâ urîdu en yut'imûn:** "Beni doyurmalarını da istemiyorum." **İnnallâhe huver razzâku zul kuvvetil metîn:** "Muhakkak ki rızık veren Allah'tır. O, kaviyy ve metin olandır." **Fe inne lillezîne zalemû zenûbâ:** "Muhakkak ki zulmedenlerin (azaptan) bir payı vardır." **Misle zenûbi ashâbihim:** "Arkadaşlarının payı gibi." Kim zulmederse veya kimin zalimlerden arkadaşı olursa, onları destekler, onların yanında olursa mutlaka onların da arkadaşlarının günahlarından bir payları vardır. **Fe lâ yesta'cilûn:** "O hâlde acele etmesinler." **Fe veylun lillezîne keferû min yevmihimullezî yûadûn:**[25] "Başlarına gelecek (acı) günlerinden dolayı vay o kâfirlerin haline!"

Kim bir zalime taraf, yandaş, arkadaş olursa arkadaşının günahı kadar kendisine de misliyle, aynıyla arkadaşının hak ettiği

[24] Zâriyât /20-23
[25] Zâriyât /55-60

vardır. Bu yüzden ısrarla "zalimleri desteklemeyin, zalimlere arkadaş olmayın" diyoruz. Allah ayet-i kerimede **"bir insanı öldüren bütün insanlığı öldürmüş gibidir"**[26] buyurmuştur. Yeryüzünde bir insan öldürülse ve bütün insanlar o insanın öldürülmesi için rıza gösterse bütün insanlar aynı anda katil olmuş, dolayısıyla hepsi cehennemi hak etmiş olur.

Zalime asla taraf olmamalı, zalimi desteklememeliyiz. Aynı şekilde ağzımıza geldiği gibi "bunlar doğru yapıyor, bunlar güzel yapıyor" dememeliyiz. Bir kul ki Allah yolunda yürümüyorsa, davası ilayi kelimetullah değilse, yaptığını Allah için yapmıyorsa onu nasıl destekleyebiliriz! Bir kul ki şeytanın peşine takılmışsa, derdi dünyaysa, mevkiyse, makamsa, Allah'ın rızasının dışında herhangi bir şeyse o nasıl doğru yapabilir! Onun yaptığına nasıl doğru diyebiliriz! Şayet yaptıkları için "doğru" dersek bu durumda o kişi bizim arkadaşımız olmuş olur, dolayısıyla işlediği günah bize de aynıyla vardır. Allah'ın rızası dışında kendisine yollar edinip bu uğurda hayatını harcayanları destekleyerek farkında olmadan kendimize zulmetmeyelim! Mutlaka böyle bir zulüm var ki bunları söylüyoruz!

Hangi taraftan ne adına olursa olsun, ister din adına, Allah adına, ister memleket adına, isterse de insanlık adına olsun hiç fark etmez, asla hiç kimseden taraf olmamalıyız, tarafımız sadece Allah olmalı, hakkın tarafında olmalıyız. Tek bir masum çocuk öldürülse çocuğun öldürülmesine razı olanlar katilleri tasdik etmiş, desteklemiş, dolayısıyla katilin arkadaşı olmuş, böylelikle onlar da çocuğun katili olmuş olur. Bunu Allah söylüyor! **Fe inne lillezîne zalemû zenûben misle zenûbi ashâbihim:**[27] "Arkadaşının günahının misli (aynısı) ona vardır." Arapça bilen kardeşlerimiz bu ayeti okuduklarında böyle olduğunu görürler.

[26] Mâide /32
[27] Zâriyât /59

Bilmeden, anlamadan birilerinin zulmünü desteklemiş, yanlışlarına, günahlarına, cinayetlerine ortak olmuşsak rabbimizden af diliyor, mağfiret diliyor, bir daha zalimleri desteklemeyeceğimize söz veriyoruz. Bizleri affet, mağfiret et ya rabbi!

KEHF SÛRESİ

El hamdulillâhillezî enzele alâ abdihil kitâb: "Kuluna kitabı indirmiş olan Allah hamda layık olandır." **Ve lem yec'al lehu ıvecâ:**[28] "Onda (kitapta) hiçbir eğrilik yoktur." Hamd bir tek ona mahsustur. Bize kitabı indirdiği için rabbimize hamd ediyoruz. Allah sadece hakkı söylemiştir, onun dışındaki her şey haktan uzaktır.

Kayyimen li yunzira be'sen şedîden min ledunh: "Onun katından gelecek o şiddetli azapla uyarmak için (Allah) onu indirmiştir." **Ve yubeşşirel mu'minînellezîne ya'melûnes sâlihât:** "Bir de iman edip salih amel işleyen mü'minleri (doğru bir şekilde) müjdelemek için (indirmiştir). **Enne lehum ecren hasenâ:** "Muhakkak ki onlar için (iman edip salih işleyenler için) çok güzel bir ecir (güzel bir karşılık) vardır." **Mâkisîne fîhi ebedâ:**[29] "(Onlara cennet vardır) Ve onlar orada ebedi olarak kalacaklardır."

Fe lealleke bâhiun nefseke alâ âsârihim in lem yu'minû bi hâzâl hadîsi esefâ: "Bu söze (Kur'an'a) iman etmediklerinden dolayı arkalarından neredeyse kendini helak edeceksin." **İnnâ cealnâ mâ alâl ardı zîneh:** "Muhakkak ki yeryüzündeki şeyleri süs olsun diye biz yarattık." **Lehâ li nebluvehum eyyuhum ahsenu**

[28] Kehf /1
[29] Kehf /2-3

amelâ:[30] "İnsanların hangisinin daha güzel amel yaptığını deneyelim diye." Hangisi Allah'a göre güzel yapacak ve hangisi de yeryüzünün ziynetine kapılacak diye onları imtihan ediyoruz, buyurdu Allah.

Ve innâ le câilûne mâ aleyhâ saîden curuzâ:[31] "Sonra (yeryüzünde) her ne varsa hepsini mutlaka (sanki hiç olmamışlar gibi) kupkuru bir toprak yapacağız." Dünyayı tercih edenlerin amelleri de böyledir.

Ve lâ tekûlenne li şey'in innî fâılun zâlike gadâ: "Hiçbir şey hakkında sakın 'yarın şunu yapacağım' deme." **İllâ en yeşâallâh:** "Ancak Allah dilerse (de)." Her ne olursa olsun herhangi bir şey hakkında "bunu yarın yaparım" deme "ancak Allah dilerse" de. **Vezkur rabbeke izâ nesît:** "Bunu unutursan rabbini zikret." **Ve kul asâ en yehdiyeni rabbî li akrabe min hâzâ raşedâ:** [32] "Ve de ki: Umarım rabbim bundan daha yakın bir rüşte hidayet eder." Bu yüzden hiçbir şey için "kesinlikle bunu yaparım" demeyelim. Allah dilemedikçe hiç kimse hiçbir şey yapamaz. Bunu unuttuğumuzda ise "unuttum tövbe ediyorum, rabbim beni hidayete erdirir inşallah" deyip tövbe ve istiğfar edelim.

Vetlu mâ ûhıye ileyke min kitâbi rabbik: "Rabbinin kitabından sana vahyolanı oku." **Lâ mubeddile li kelimâtih:** "Hiç kimse onun kelimelerini değiştiremez." Onun kelimelerini değiştirecek kimse yoktur; çünkü onu koruyan, muhafaza eden Allah'tır. **Ve len tecide min dûnihî multehadâ:**[33] "Ondan başka bir sığınak da bulamazsın."

Vasbır nefseke meallezîne yed'ûne rabbehum bil gadâti vel aşiyyi yurîdûne vecheh: "Sabah akşam rablerine onun rızasını

[30] Kehf /6-7
[31] Kehf /8
[32] Kehf /23-24
[33] Kehf /27

dileyerek dua edenlerle birlikte sabret." Sen rabbinin cemalini, vechini iste. Sabah akşam, rabbinin cemalini isteyenlerle beraber ol. Rabbinin cemalini isterken hep beraber sabredin. Yani "hemen olsun" demeyin, Allah'ın cemalini istiyorsanız sabırlı olmanız gerekir. **Ve lâ ta'du aynâke anhum, turîdu zînetel hayâtid dunyâ:** "Dünya hayatının ziynetini isteyerek gözlerini onlardan (rabbinin cemalini isteyenlerden) ayırma." Onlar geçici dünya menfaatidir. Sen rabbinin cemalini iste ve rabbinin cemalini isteyenlerle beraber ol. **Ve lâ tutı' men agfelnâ kalbehu an zikrinâ:** "Kalbi zikrimize karşı gafil olan kimseye itaat etme (onların hevasına tabi olma)." **Vettebea hevâh:** "Onlar kendi hevalarına tabi olmuşlardır." **Ve kâne emruhu furutâ:**[34] "Onlar işlerinde hadlerini aşmışlardır (Allah'a karşı saygısızlık yapmışlardır)."

Allah bizi cemalini isteyenlerden ve cemalini isteyenlerle beraber olanlardan eylesin. Allah bizi sabreden kullarından eylesin. Gözünü dünya malına dikenlerden, kalbi gaflette olanlardan eylemesin. Allah'ın zikrinden gafil olanlardan, Allah'ın zikrinden kaçanlardan eylemesin. Allah bizi hevasına tabi olanlardan ve Allah'a karşı haddini aşanlardan eylemesin inşallah.

Ve kulil hakku min rabbikum: "De ki: Bu hak (hüküm) rabbinizdendir (rabbiniz böyle hüküm vermiştir)." **Fe men şâe felyu'min ve men şâe felyekfur:** "Artık dileyen kimse iman etsin, dileyen kimse de kâfir olsun." **İnnâ a'tednâ liz zâlimîne nâra:** "Muhakkak ki biz zalimler için bir ateş hazırladık." **Ehâta bihim surâdikuhâ:** "(O ateşin) Duvarları onları kuşatmıştır." **Ve in yestegîsû yugâsû bi mâin kel muhli yeşvîl vucûh:** "İmdat isterlerse (onlara imdat olunmaz) onlara imdat sadece erimiş maden gibi yüzleri haşlayan bir suyla olunur (o, onların yüzlerini

[34] Kehf /28

kavurur).” **Bi'seş şerâb:** “O ne kötü içecektir!” **Ve sâet murtefekâ:**[35] “Orası ne kötü refakat yeridir!”

İnnellezîne âmenû ve amilûs sâlihâti innâ lâ nudîu ecre men ahsene amelâ: “Ama iman edip salih amel işleyenlerin (rablerinin vechini, cemalini dileyenlerin) ecirlerini muhakkak ki zayi etmeyiz.” Çünkü onlar güzel yapmışlardır, güzel olmuşlardır. **Ulâike lehum cennâtu adnin tecrî min tahtihimul enhar:** “Onlara Adn cennetleri vardır ki onların altlarından ırmaklar akar.” **Yuhallevne fîhâ min esâvire min zeheb:** “Orada altından bileziklerle süslenecekler**.” Ve yelbesûne siyâben hudran min sundusin ve istebrak:** “İnce ve kalın ipekten yeşil giysiler giyecekler.” **Muttekiîne fîhâ alâl erâik:** “Orada tahtlar üzerine kurulurlar.” **Ni'mes sevâbu ve hasunet murtefekâ:**[36] “(Onlara nimetlerin her türlüsü vardır) O ne güzel karşılık ve ne güzel refakat yeridir!”

Vadrıb lehum meselel hayâtid dunyâ: “Onlara dünya hayatını şu misalle anlat.” **Ke mâin enzelnâhu mines semâi fahteleta bihî nebâtul ard:** “Gökten indirdiğimiz su ile yeryüzünde yetişen bitkiler birbirine karışır.” **Fe asbeha heşîmen tezrûhur riyâh:** “Arkasından rüzgârın savurduğu çerçöp haline gelir.” **Ve kânallâhu alâ kulli şey'in muktedirâ:**[37] “Allah her şeye muktedirdir.”

Dünya hayatı bundan ibarettir. Önce her taraf meyve verir, yeşillik olur sonra da sonbahar gelir, her şey kurur, çer çöp olur ve rüzgâr onu savurur; yani insan dünyaya gelir, çalışır, çabalar, kazanır sonra ölüm zamanı gelir ve dünya hayatı biter, dolayısıyla kazandıklarını kaybeder. Dünya hayatının misali budur. Allah başka bir ayet-i kerimede de **“asıl hayat Allah katındadır”**[38]

[35] Kehf /29
[36] Kehf /30-31
[37] Kehf /45
[38] Âli İmran /14

buyurmuştur. Bu yüzden dünya hayatının geçici menfaatlerine aldanmamak gerekir.

El mâlu vel benûne zînetul hayâtid dunyâ: "Mal ve oğullar dünya hayatının süsüdür (ziynetidir)." **Vel bâkıyâtus sâlihâtu hayrun inde rabbike sevâbâ:** "Baki olanlar ise salih amellerdir. (Salih amel) Rabbinin katında sevapça hayırlı olandır (makbul olandır)." **Ve hayrun emelâ:**[39] "Ve umutça da daha hayırlıdır." Umut edecekseniz dünyadan değil rabbinizden umut edin.

Ve yevme nuseyyirul cibâle ve terâl arda bârizeh: "O gün (Kıyamet geldiğinde) dağları yürütürüz ve yeryüzünü çırılçıplak olmuş görürsün." O gün ne mal fayda verir ne de başka bir şey. **Ve haşernâhum:** "Hepsini (mahşerde) toplarız." **Fe lem nugâdir minhum ehadâ:** "Onlardan hiç kimseyi bırakmayacağız." **Ve uridû alâ rabbike saffâ:** "Ve onlar saflar hâlinde rablerine arz edilirler." **Lekad ci'tumûnâ kemâ halaknâkum evvele merrah:** "And olsun ki sizi ilk defa yarattığımız gibi (tek başınıza) bize (huzurumuza) geldiniz." **Bel zeamtum ellen nec'ale lekum mev'ıdâ:**[40] "Oysa siz size va'dettiğimizin, bize hesap vereceğiniz bugünün gelmeyeceğini sanmıştınız!"

Ve vudıal kitâb: "(O gün) Kitap konur." Kıyamet günü Allah'ın kitabı konur, herkesin kitabı da eline verilir. **Fe terâl mucrimîne muşfikîne mimmâ fîh:** "Mücrimlerin onun içindekilerden (işledikleri günahlardan dolayı) tir tir titrediklerini görürsün." **Ve yekûlûne yâ veyletenâ mâ li hâzâl kitâb:** "Derler ki: Yazıklar olsun bize, bu kitaba ne olmuş!" **Lâ yugâdiru sagîraten ve lâ kebîrah:** "Ne küçük ne büyük hiçbir şeyi (eksik) bırakmamış." **İllâ ahsâhâ:** "Her şeyi sayıp dökmüş (hepsini yazmış)." **Ve vecedû mâ amilû hâdırâ:** "(O gün) Her ne yapmışlarsa onu önlerinde hazır

[39] Kehf /46
[40] Kehf /47-48

bulacaklar." **Ve lâ yazlimu rabbuke ehadâ:**[41] "Ve senin rabbin kimseye zulmetmez."

Ve iz kulnâ lil melâiketiscudû li âdeme fe secedû illâ iblis: "Hani biz meleklere 'Âdem'e secde edin' demiştik, iblis hariç hemen hepsi secde etti." **Kâne minel cinni fe feseka an emri rabbih:** "(İblis secde etmedi) O, cinlerdendi ve rabbinin emrinin dışına çıktı." **E fe tettehızûnehu ve zurriyyetehû evliyâe min dûnî:** "Şimdi siz beni bırakıp da onu (iblisi) ve zürriyetini mi dostlar ediniyorsunuz (onların peşinden mi gidiyorsunuz)?" **Ve hum lekum aduvv:** "Oysaki onlar sizin düşmanlarınızdır." **Bi'se liz zâlimîne bedelâ:**[42] "Bu, zalimler için ne kötü bir değişmedir (ne kötü bir bedeldir)!" Allah'ın dostluğunu şeytanın dostluğuyla değiştirenler sizin de düşmanınızdır, buyurdu Allah.

Ve rael mucrimûnen nâre fe zannû ennehum muvâkıûhâ: "O gün mücrimler (Allah'a karşı suç işlemiş olanlar) cehennem ateşini görmüş ve oraya düşeceklerini anlamışlardır." **Ve lem yecidû anhâ masrifâ:**[43] "Ve onlar oradan kurtulmak için bir çıkış (bir yol) da bulamayacaklar."

Ve lekad sarrafnâ fî hâzâl kur'âni lin nâsi min kulli mesel: "And olsun ki biz bu Kur'an'da insanlara her türlü misali değişik şekillerde açıkladık." **Ve kânel insânu eksere şey'in cedelâ:** "Ama insan her şeyde münakaşa etmeyi sever (münakaşa eder, direnir)." **Ve mâ menean nâse en yu'minû iz câe humul hudâ ve yestagfirû rabbehum:** "Kendilerine hidayet geldiği zaman insanları iman etmekten ve rablerine istiğfar etmekten alıkoyan şey." **İllâ en te'tiyehum sunnetul evvelîn:** "Ancak öncekilerin

[41] Kehf /49
[42] Kehf /50
[43] Kehf /53

başına gelenlerin kendi başlarına da gelmesidir." **Ev ye'tiyehumul azâbu kubulâ:**[44] "Yahut azabın açıkça karşılarına gelmesidir."

Yani Allah onlara hidayeti gösterdiği hâlde rablerine iman etmemelerinin, rablerinden mağfiret istememelerinin sebebi nedir, onlara mâni olan şey nedir, onlar Allah'ın azabının ya da gazabının gelmesini mi bekliyorlar, buyurdu Allah.

Ve mâ nursilul murselîne illâ mubeşşirîne ve munzirîn: "Biz resullerimizi sadece müjdeci ve uyarıcı olarak göndeririz." **Ve yucâdilullezîne keferû bil bâtılı li yudhıdû bihil hakk:** "Kâfirler ise hakkı batılla ortadan kaldırmak için mücadele ederler." **Vettehazû âyâtî ve mâ unzirû huzuvâ:** "Ayetlerimi ve uyarıldıkları şeyleri alaya alırlar." **Ve men azlemu mimmen zukkire bi âyâti rabbihî fe a'rada anhâ ve nesiye mâ kaddemet yedâh:** "En büyük zalim; rabbinin ayetleri onlara anlatıldığında ondan yüz çevirenlerdir ve elleriyle yaptıklarını (günahlarını) unutanlardır." **İnnâ cealnâ alâ kulûbihim ekinneten en yefkahûhu ve fî âzânihim vakrâ:** "Biz onların kalplerinin üzerine perde çektik, anlamamaları için kulaklarına da ağırlık verdik." **Ve in ted'uhum ilâl hudâ fe len yehtedû izen ebedâ:**[45] "Sen onları hidayete davet etsen de artık onlar ebedi olarak hidayete gelmezler." Çünkü bu tavırlarından dolayı Allah onların kalplerini mühürlemiştir.

Allah Hz. Musa (a.s.)'la Hızır (a.s.)'ın kısasını anlatır. Bu kıssada mutlaka birçok hikmetler vardır.

Hz. Musa (a.s.) kavmine nasihat ederken kavminden biri Hz. Musa (a.s.)'a "bu dünyadaki en âlim kişi kimdir" diye sorar. Hz. Musa (a.s.) da gönlünden "Allah bana vahyettiğine göre herhalde benim" diye geçirir. Allah da ona kendisinden daha âlim bir kulu olduğunu söyler. Hz. Musa (a.s.) ise "ya rabbi! Ona bahşettiğin ilmi ben de öğrenmek istiyorum" der. Allah ona katından ilim

[44] Kehf /54-55
[45] Kehf /56-57

verdiği kulu iki denizin birleştiği yerde bulabileceğini söyler. Bunun üzerine Hz. Musa (a.s.) yanındaki gençle beraber yola çıkar. Bu genç Hz. Musa (a.s.)'a hizmet eden bir gençtir, aynı zamanda Allah'ın resullerinden bir resuldur.

Allah bize bu kıssayı anlatıyorsa bu kıssadan çıkaracağımız dersler var demektir. Bize düşen; Allah'ın bizden öğrenmemizi, anlamamızı istediği şeyi anlamak ve buna iman etmektir.

Ve iz kâle mûsâ li fetâhu: "Hani Musa, beraberindeki gence şöyle demişti." **Lâ ebrahu hattâ ebluga mecmeal bahrayn:** "İki denizin birleştiği yere varıncaya kadar durmayacağım." **Ev emdıye hukubâ:**[46] "Veya uzun bir zaman yürüyeceğim." Allah ona katından ilim verdiği zatı bulabilmesi için ona bir de işaret verdi ve kahvaltıda yemek için götürdükleri balık veya balıkların dirildiği yerde o zatı bulabileceğini söyledi. Bunların her biri bir mana ifade eder.

Fe lemmâ belega mecmea beynihimâ: "Onlar iki denizin birleştiği yere varınca." **Nesiyâ hûtehumâ:** "Balıklarını unuttular." **Fettehaze sebîlehu fîl bahri serabâ:**[47] "(Ve o pişmiş) Balık (dirilip) denize doğru akıp gitti." Hz. Musa (a.s.)'ın yanında olan genç bu durumu gördü; ama Hz. Musa (a.s.) görmedi. Balık orada dirildiği için beklemeleri gereken yer, Hızır (a.s.) ile görüşecekleri yer orasıydı. Bu olaydan sonra Hz. Musa (a.s.) ile yanındaki zat bayağı uzun bir süre daha yürüdü.

Fe lemmâ câvezâ kâle li fetâh: "Orayı geçip gittiklerinde (buluşma yerini geçince Musa) o gence dedi ki." **Âtinâ gadâenâ:** "O kahvaltımızı getir." **Lekad lekînâ min seferinâ hâzâ nasabâ:**[48] "Bu yolculuktan dolayı bayağı yorulduk (sıkıntı çektik)." Hz. Musa

[46] Kehf /60
[47] Kehf / 61
[48] Kehf / 62

(a.s.)'ın hizmetine bakan genç o anda balığın istirahat ettikleri yerde dirilerek denize doğru akıp gittiğini hatırladı.

Kâle e raeyte iz eveynâ ilâs sahrati fe innî nesîtul hût: "(O zat) Dedi ki: Gördün mü! Kayaya sığındığımız sırada balığı unuttum." **Ve mâ ensânîhu illâş şeytânu en ezkureh:** "Onu hatırlamamı bana şeytandan başkası unutturmadı." O kayanın dibinde oturduğumuzda (dinlendiğimizde) balığın dirilerek denize girdiğini gördüm ve bunu sana söylemeyi unuttum. Mutlaka onu söylememi bana şeytan unutturdu. **Vettehaze sebîlehu fîl bahri acebâ:**[49] "O balık çok acayip bir şekilde denize doğru yol tuttu."

Kâle zâlike mâ kunnâ nebgi: "(Musa) Dedi ki: İşte, aradığımız buydu." Beklememiz gereken yer orasıydı, aradığımız yer orasıdır. **Ferteddâ alâ âsârihimâ kasas:** "Hemen izlerinin üzerine geri döndüler." İkisi tekrar gittikleri yolu gerisin geriye yürüyüp aynı yere geldiler. **Fe vecedâ abden min ibâdinâ âteynâhu rahmeten min indinâ:** "Orda kullarımızdan bir kul buldular ki ona katımızdan bir rahmet vermiştik." **Ve allemnâhu min ledunnâ ilmâ:**[50] "Ve tarafımızdan ona bir ilim öğretmiştik." Dikkat edilirse Allah "kullarımızdan bir kul" buyurdu.

Hızır (a.s.) bir Mürşid-i kâmildir. İnsan "bir nebi nasıl bir Mürşid-i kâmile tabi olur" diye düşünebilir; ama bu zahiri değil manevi bir durumdur. Zaten Allah'ın anlattıklarının hepsi manevidir. Bu; zahiri olarak bir peygamber kadar ilmin olsa dâhi manevi ilmi tahsil etmen, öğrenmen gerekir anlamına gelir; çünkü manevi ilim başka zahiri ilim başkadır.

Kâle lehu mûsâ hel ettebiuke alâ en tuallimeni mimmâ ullimte ruşdâ: "Musa ona (o kulumuza) dedi ki: Allah'ın sana öğretmiş olduğu o ilimden (hakikatlerden, sır ilminden, bilmediğim ilimden) bana öğretmen için sana tabi olayım mı?"

[49] Kehf /63
[50] Kehf /64-65

Sana tabi olmak istiyorum, beni kabul eder misin, dedi. **Kâle inneke len testetîa maiye sabrâ:** "(O kul) Dedi ki: Doğrusu sen benimle beraber olmaya sabredemezsin (buna güç yetiremezsin)." Yani sen Allah'ın vahyini, emrini söylüyorsun; ama bu manevi ilim başka bir şeydir, bu yüzden benimle beraber olmaya sabredemezsin, buna gücün yetmez. **Ve keyfe tesbiru alâ mâ lem tuhıt bihî hubrâ:**[51] "Çünkü iç yüzünü bilmediğin bir şeye sabretmen mümkün değildir." Yaptığım şeyler sana ters gelebilir, zaten ters gelmesi de doğrudur; çünkü zahire bakıp hüküm vereceksin; ama ben perdenin arkasındaki işi bildiğim için işin maneviyatına göre hüküm veririm, bu da sana ters gelir. Bundan dolayı iç yüzünü bilmediğin bir şeye sabretmen zordur, imkânsızdır, buna sabredemezsin.

Kâle se tecidunî inşâallahu sâbirâ: "(Musa) Dedi ki: İnşallah (Allah'ın dilemesiyle) beni sabırlı bulacaksın (ben buna sabrederim)." **Ve lâ a'sî leke emrâ:**[52] "Ve hiçbir işinde sana karşı gelmem." Yeter ki bu ilmi öğreneyim, hiçbir işinde sana karşı gelmem ve inşallah beni sabredenlerden bulursun. Demek ki inşallah demeden olmuyormuş!

Hz. Musa (a.s.) neden sabredeceğini söylüyor?

Çünkü buna sabretmezse o manevi bilgiyi, hikmeti alamaz ve işin hikmetini kavrayamaz.

Kâle fe initteba'tenî: "(O zat) Dedi ki: Bana tabi olursan." **Fe lâ tes'elnî an şey'in hattâ uhdise leke minhu zikrâ:** "Sana bir şey anlatmadıkça onun hakkında bana hiçbir şey sorma." Bunu neden böyle yaptın, deme. Yeri ve zamanı geldiğinde neyi niçin yaptığımı sana söylerim, dedi. Hz. Musa (a.s.) da bunu kabul etti. **Fentalakâ:** "Sonra yürüdüler." Beraber kalkıp gittiler. Hz. Musa (a.s.), Allah'ın katından ilim verdiği o zat bir de Hz. Musa (a.s.)'la

[51] Kehf /66-68
[52] Kehf /69

beraber olan genç arkadaşı beraber yola çıktılar. **Hattâ izâ rakibâ fîs sefîneti harakahâ**: "Nihayet bir gemiye bindikleri zaman o zat gemiyi (gizliden, fark ettirmeden) yaraladı (deldi)." **Kâle e haraktehâ li tugrika ehlehâ:** "(Musa) Dedi ki: İçindekileri boğmak için mi gemiyi deliyorsun?" **Lekad ci'te şey'en imrâ:**[53] "Gerçekten sen (ziyanı) büyük bir iş yaptın." Hz. Musa (a.s.) böyle söyleyerek hemen itiraz etmiştir; çünkü zahiri olarak bakıldığında gemiyi delmek yanlış bir şeydir.

Kâle e lem ekul inneke len testetîa maiye sabrâ: "(O zat) Dedi ki: Ben sana 'benimle beraber olmaya sabredemezsin' demedim mi?" Sana ben bir şey anlatmadan bana bir şey sorma, itiraz etme demiştim, bak hemen itiraz ediyorsun! **Kâle lâ tuâhıznî bimâ nesît:** "(Musa) Dedi ki: Unuttuğumdan dolayı beni hesaba çekme." **Ve lâ turhıknî min emrî usrâ:**[54] "Ve bana işimde zorluk çıkarma." Yani bir an unuttuğum için öyle söyledim, yoksa öğrenmek istiyorum, tamam sana tabi oldum, dedi.

Fentalekâ: "Yine yürüdüler." Hep beraber tekrar yola devam edip bayağı bir yol yürüdüler. **Hattâ izâ lekıyâ gulâmâ:** "Nihayet bir erkek çocuğa rastladılar." Oyun oynayan çocuklar buldular. **Fe kateleh:** "(Hızır) Hemen onu öldürdü." O çocukların içinden bir tanesini yanına çağırdı ve onu kenara alıp ona bir tokat attı, böylece çocuğu öldürdü. **Kâle e katelte nefsen zekiyyeten bi gayri nefs:** "(Musa) Dedi ki: Bir can karşılığı olmadan (kısasa kısas olmadan) günahsız bir çocuğu nasıl öldürdün?" **Lekad ci'te şey'en nukrâ:** "Gerçekten sen fena bir şey yaptın!" **Kâle e lem ekul leke inneke len testetîa maıye sabrâ:** "(O zat yine) Dedi ki: Ben sana benimle beraber olmaya sabredemezsin dememiş miydim (bak, sabredemiyorsun)." **Kâle in seeltuke an şey'in ba'dehâ fe lâ tusâhıbnî:** "(Musa) Dedi ki: (Tamam, bir daha sana itiraz etmeyeceğim.) Bir daha sana itiraz edersem artık arkadaşlığımız

[53] Kehf /70-71
[54] Kehf /72-73

bitsin (benimle senin arandaki iş bitsin).” **Kad belagte min ledunnî uzrâ:**[55] “(Bir daha itiraz edersem) Artık sana mazeret beyan etmem.” Bu sefer de beni affet, yine farkında olmadan yaptım. Bir daha itiraz edersem eğer demek ki gerçekten sabredemiyormuşum.

Fentalekâ: “Yine yürüdüler.” Sonra kalkıp yürümeye devam ettiler. **Hattâ izâ eteyâ ehle karyetinistat’amâ ehlehâ:** “Nihayet bir memleket halkına (bir beldeye) geldiler ve oranın (köyün) halkından yemek istediler.” **Fe ebev en yudayyifûhumâ:** “Ama (halk) onları misafir etmekten kaçındı (onlara yemek vermedi).” Tabi ki Allah’ın takdiri böyleydi. **Fe vecedâ fîhâ cidâren yurîdu en yenkadda:** “Derken orada yıkılmaya yüz yutan bir duvar buldular.” Orda yıkılmak üzere olan bir duvar vardı. **Fe ekâmeh:** “Ve (o zat) duvarı düzeltti.” O zat Hz. Musa (a.s.)’a “bu duvarı tamir edeceğim, sen de bana yardım et” dedi ve birlikte duvarı onardılar. Halk onlara yemek vermedikleri halde oradaki birinin duvarını yaptılar. **Kâle lev şi’te lettehazte aleyhi ecrâ:**[56] “(Musa ona) Dedi ki: İsteseydin, buna karşılık bir ücret alırdın.” Bunlar bize yemek vermedi; ama isteseydin bir ücret karşılığında (bir yemek karşılığında) bunu yapardık, bak aç kaldık.

Kâle hâzâ firâku beynî ve beynik: “(O kul) Dedi ki: İşte artık ikimizin arası ayrıldı.” Bu senin son şansındı, bak yine itiraz ettin ve bu işe sabredemeyeceğini ispatlamış oldun. **Se unebbiuke bi te’vîli mâ lem testetı’ aleyhi sabrâ:** “Şimdi sana, sabredemediğin şeylerin içyüzünü haber vereceğim.” Şimdi bunları sana neden yaptığımı bir bir söyleyeyim. **Emmâs sefînetu fe kânet li mesâkîne ya’melûne fîl bahr:** “(Önce gemiyi söyleyeyim) O gemi, denizde çalışan yoksul kimselerindi.” **Fe eradtu en eîbehâ:** “Onu kusurlu yapmayı istedim.” **Ve kâne verâehum melikun ye’huzu kulle**

[55] Kehf /74-76
[56] Kehf /77

sefînetin gasbâ:[57] "Onların ilerisinde (geminin varacağı yerde) her sağlam gemiye el koyan bir hükümdar vardı (sağlam olan her gemiyi gasp ediyordu)." Ben onu kusurlu yaptım ki hükümdar onu gasp etmesin, yoksul insanlar da ondan ekmeğini çıkarmaya devam etsin.

Ve emmâl gulâmu fe kâne ebevâhu mu'mineyn: "Çocuğa gelince onun anne, babası mü'min kimselerdi." **Fe haşînâ en yurhikahumâ tugyânen ve kufrâ:** "(Çocuğun) Onları (anne ve babasını) azgınlığa ve küfre düşürmesinden endişe ettik." O büyürse salih olmayan bir evlat olurdu, bu yüzden anne, babasını da küfre düşürme tehlikesi vardı. **Fe eradnâ en yubdilehumâ rabbuhumâ hayrâ:** "İstedik ki rableri onun yerine daha hayırlısını (salih bir evlat) versin." **Minhu zekâten ve akrabe ruhmâ:**[58] "Ondan daha temiz ve merhamete daha yakınını (versin)." Böylelikle çocuk olarak öldüğü için onu cennete göndermiş olduk, bu sayede hem çocuk kâfir olmadı, hem de anne, babasını küfre sokmadı; yani hem kendisi hem de anne, babası kurtuldu.

Ve emmâl cidâru fe kâne li gulâmeyni yetîmeyni fîl medîneh: "Duvar ise şehirdeki iki yetim çocuğundu." **Ve kâne tahtehu kenzun lehumâ:** "Ve altında onlara ait bir hazine vardı." O duvarın dibinde babalarının hazinesi vardı. Babaları, evlatlarına kalsın diye oraya hazine gömmüştü. **Ve kâne ebûhumâ sâliha:** "Babaları da salih bir zattı." Babaları böyle dua etmişti, bu onların babalarının duasıdır. **Fe erâde rabbuke en yeblugâ eşuddehumâ:** "Rabbin istedi ki o çocuklar büyüsün, güçlü çağlarına erişsin (rüştlerine ersin)." **Ve yestahricâ kenzehumâ rahmeten min rabbik:** "Ondan sonra hazinelerini (defineyi) çıkartsınlar (kullansınlar). Bu, rabbinin onlar için bir rahmetiydi." O zat son sözünü de söylüyor. **Ve mâ fealtuhu an emrî:** "Ben bunları kendiliğimden yapmadım." Bunları kafama estiği gibi kendime

[57] Kehf /78-79
[58] Kehf /80-81

göre yapmadım, rabbin böyle emrettiği için yaptım; yani ben Allah her neyi emrederse onu yaparım. **Zâlike te'vîlu mâ lem testı' aleyhi sabrâ:**[59] "İşte, tahammül edemediğin (sabredemediğin) işlerin tevili budur."

Resulullah (s.a.v.) Efendimiz bu ayetleri okurken *"ne olurdu da Musa kardeşim biraz daha sabretseydi de Allah'ın katından ilim verdiği kul, biraz daha bir şeyler yaşasaydı, biz de biraz daha dinleseydik"*[60] buyurmuştur. Elbette ki Hz. Musa (a.s.) daha sonra bu gizli ilmi öğrenmiştir.

Bütün peygamberlerin bir manevi yolculuğu vardır. Allah ayet-i kerimede Hz. Musa (a.s.) için **"seni güzel bir denemeden geçirdik"**[61] buyurmuştur. Allah her bir peygamberi için böyle söylemiştir. Aynı şekilde Hz. Musa (a.s.) Medyen'de on sene boyunca Hz. Şuayb (a.s.) için çobanlık yapmıştır; yani, Allah Hz. Musa (a.s.)'a bir anda "sen peygambersin" deyip onu ortaya çıkarmamıştır. Allah öncelikle peygamberlerini yetiştirmiştir. Bu da yetiştirmenin başka bir yoludur.

Kulun, nasıl bir ilme sahip olursa olsun mutlaka bu nefis terbiyesinden geçmesi gerekir. Bu, Allah'a teslim olma meselesidir. Örnek vermek gerekirse; Allah Hz. Musa (a.s.)'a "git, o kulum katımdan verdiğim ilmi sana öğretecek" buyurdu. O zat da bu manevi ilmi Hz. Musa (a.s.)'a öğretecekti; ama bir şartı vardı. Bu şartı; her ne yaparsa yapsın kendisine itiraz etmemesi, o söylemediği sürece Hz. Musa (a.s.)'ın ona soru sormamasıydı. Hz. Musa (a.s.) ise her defasında itiraz etti. Bunun üzerine Hızır (a.s.) "madem öğrenmek istiyorsun o hâlde neden itiraz ediyorsun" dedi.

[59] Kehf /82

[60] Buhari, Tefsir, Kehf 2, 3, 4, Ilm 16, 19, 44, Icare 7, Surut 12, Bed'u'l-Halk 11, Enbiya 27, Tevhid 31; Muslim, Fedail 170, (2380); Tirmizi, Tefsir, Kehf, (3148); Ebu Davud, Sunnet 17, (4705, 4706, 4707).

[61] Tâhâ /40

Elbette ki kul olarak zahiri bir işe itiraz etmek doğrudur; ama biri, Allah'ın cemalini müşahede etmeyi, rabbinin katındaki ilmi, hikmeti öğrenmeyi, bütün âlemi bir anda seyretmeyi, Allah'ın bir şeyi neden yaptığını öğrenmeyi istiyorsa itiraz etmemelidir. Sıradan bir kul itiraz edebilir, gördüğü bir durum karşısında "bu yanlıştır" diyebilir; ama Allah'ın katındaki ilmi öğrenmek isteyen bunu yapamaz. İşte, Hz. Musa (a.s.) ile Hızır (a.s.) kıssasının hikmeti budur.

Yoksa biri çıkıp kafasına göre bu ayetleri tevil etmeye çalışırsa tevil edemez. Allah her şeyi apaçık söylemiştir. Birinin bu ayetleri anlayabilmesi için Mürşid-i kâmili bilmesi; yani Allah'ın katındaki ilme sahip olan mürşidi ve mürşide tabi olan, irade eden müridi bilmesi gerekir. Öyle ki Allah'ın bu ayetlerde ne buyurduğunu anlasın, aksi hâlde anlayamaz.

Aynı şekilde bu kıssaya bakıp Allah'ın katındaki ilmi ne kadar istediğimizi tefekkür etmemiz gerekir.

Kul hel nunebbiukum bil ahserîne a'mâlâ: "De ki: Size işleri bakımından en çok hüsrana uğrayanları haber vereyim mi?" **Ellezîne dalle sa'yuhum fîl hayâtid dunyâ:** "Onların dünya hayatındaki çalışmaları boşa gitmiştir." **Ve hum yahsebûne ennehum yuhsinûne sun'â:** "Hâlbuki onlar kendilerinin iyi şeyler (güzel işler) yaptıklarını zannederlerdi." **Ulâikellezîne keferû bi âyâti rabbihim:** "İşte, onlar rablerinin ayetlerini inkâr edenlerdir." **Ve likâih:** "Ve ona kavuşmayı." Allah'a kavuşmayı, likayı inkâr edenlerdir, ciddiye almayanlar, yalan sayanlardır. **Fe habitat a'mâluhum:** "Bu yüzden onların amelleri boşa gitmiştir." Onlar Allah'ın cemalini müşahede etmeyi yalan sayanlardır, dolayısıyla amelleri boşa gitmiştir. **Fe lâ nukîmu lehum yevmel kıyameti veznâ:**[62] "Artık biz Kıyamet günü onlar için terazi tutmayız."

[62] Kehf /103-105

Zâlike cezâuhum cehennem: "Böylece onların cezası cehennemdir." **Bimâ keferû vettehazû âyâtî ve rusulî huzuvâ:** "Sebebi; onların resullerimle, ayetlerimle alay etmelerinden, onlara karşı nankörlük yapmalarından dolayıdır." **İnnellezîne âmenû ve amilûs sâlihât:** "Bununla beraber iman edip salih amel işleyenler." **Kânet lehum cennâtul firdevsi nuzulâ:** "Onlar için konaklama yerleri olarak Firdevs cennetleri vardır." Onların konaklama yerleri Firdevs cennetleridir. **Hâlidîne fîhâ lâ yebgûne anhâ hıvelâ:**[63] "Onlar orada ebedi olarak kalırlar, oradan ayrılmak istemezler."

Kul lev kânel bahru midâden li kelimâti rabbî: "De ki: Rabbimin sözlerini yazmak için denizler mürekkep olsa." **Le nefidel bahru kable en tenfede kelimâtu rabbî:** "Rabbimin sözleri tükenmeden önce deniz tükenir." Denizler tükenir; ama rabbimin kelimeleri tükenmez. **Ve lev ci'nâ bi mislihî mededâ:**[64] "Ve bir o kadarını da yardım için getirsek bile (yine rabbimin kelimeleri tükenmez)." Ayetleri ne kadar açıklarsan açıkla sadece sonsuz bir denizden bir damla misali açıklamış olursun.

Kul innemâ ene beşerun mislukum: "De ki: Ben de ancak sizin gibi bir beşerim." **Yûhâ ileyye ennemâ ilâhukum ilâhun vâhid:** "Bana vahyolunuyor (Allah bana vahyediyor, ben onun vahyine uyarım). Sizin ilahınız bir tek ilahtır." **Fe men kâne yercû likâe rabbih:** "Kim ki rabbine kavuşmayı (rabbine vasıl olmayı) istiyorsa." **Felya'mel amelen sâliha:** "Salih amel işlesin." **Ve lâ yuşrik bi ıbâdeti rabbihî ehadâ:**[65] "Ve rabbine kullukta (ibadette) hiç kimseyi ortak koşmasın."

Sadakallahulazim

[63] Kehf /106-108
[64] Kehf /109
[65] Kehf /110

Allah bizi cemalini isteyenlerden, rabbinin likasını, rabbine mülaki olmayı, rabbiyle beraber olmayı, rabbine kavuşmayı isteyenlerden, salih amel işleyenlerden ve rabbine ibadette hiçbir şeyi şirk koşmayanlardan eylesin inşallah. Allah bizi kendi kendine zulmedenlerden, kendi kendini kandırıp güzel işler yaptığını zannedip ameli boşa gidenlerden eylemesin. Allah bizi ayetlerini, vahyini inkâr edenlerden, yalanlayanlardan, hafife alanlardan, ayetleri dinlediği hâlde işitmemiş gibi yapanlardan eylemesin. Allah bizi dostlarıyla beraber eylesin. Hz. Musa (a.s.)'la kendisine ilim verilen kul kıssasını örnek alanlardan ve itiraz etmeyenlerden eylesin. Mürşid-i kâmilin yanından, Allah'ın katından verdiği ilmi öğrenmiş olarak ayrılanlardan eylesin. Allah'ın hikmetini, muradını anlayanlardan eylesin. Yeryüzünde Allah'ın böyle kullarının olduğunu unutmayanlardan eylesin. Bir peygamber kadar ilmi olsa da manevi bilgiyi, ilmi öğrenmek için mutlaka Allah'ın katından ilim verdiği bir kimseye muhtaç olduğunu unutmayanlardan eylesin. Allah bizi bunu inkâr edenlerden eylemesin; çünkü bu inkâr edildiği takdirde Allah'ın ayetleri inkâr edilir ki Allah da bizi münkirlerden, inkâr edenlerden eylemesin inşallah.

Allah hepinizden razı olsun.

23.Bölüm

NAHL - ENBİYÂ - MU'MİNÛN - SECDE TÛR - MULK - MEÂRİC - NEBE SÛRELERİ

EUZUBİLLAHİMİNEŞŞEYTANİRRACİM
BİSMİLLAHİRRAHMANİRRAHİM

Elhamdulillahi rabbil âlemin esselatu vesselamu aleyke ya seyyidel evveline vel ahirin ve ila cemiil enbiyayi vel murselin ve ila cemiil evliyayi vel hamdulillahi rabbil âlemin.

Hep beraber Allah'ın ayetlerine cevap vermeye, imanımızı tazelemeye ve Allah ile olan ahdimizi yenilemeye çalışıyorduk.

Allah ayet-i kerimede **"Allah'a, resulüne ve emanetlerinize hainlik yapmayın"**[1] buyurmuştur. Allah'ın kitabı bize emanet olarak bırakılmıştır, dolayısıyla bu emanete hainlik yapmamak için onu okumamız, dinlememiz ve onu imana, ahlaka, amele dönüştürmemiz gerekir. Şayet Allah'ın kitabını terk edip onu dinlemeye, okumaya, anlamaya çalışmazsak Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'in emanetine hainlik yapmış oluruz.

Biz de hainlerden olmamak için rabbimizin vahyini okuyor, dinliyor ve hep beraber imanımızı, Allah ile olan ahdimizi tazelemeye, yenilemeye çalışıyoruz inşallah.

EUZUBİLLAHİMİNEŞŞEYTANİRRACİM
BİSMİLLAHİRRAHMANİRRAHİM

NAHL SÛRESİ

Etâ emrullâhi fe lâ testa'cilûh: "Onu (Allah'ın emrini, azabını) acele istemeyin, Allah'ın emri gelir." **Subhânehu ve teâlâ**

[1] Enfâl /27

ammâ yuşrikûn:[2] "O, subhandır (her türlü noksanlıktan münezzehtir, bütün kemal sıfatlarıyla muttasıftır) ve onların şirk koştukları şeylerden münezzehtir (beridir)." Evet, Allah'ın vahyine iman etmezseniz o azap mutlaka size gelir, hiç acele etmeyin, buyurdu Allah.

Halakas semâvâti vel arda bil hakk: "(Allah) Gökleri ve yeri hak ile yaratmıştır." **Teâlâ ammâ yuşrikûn:**[3] "O (Allah) onların şirk koştukları şeylerden yücedir." Allah, gökleri ve yeri boş ve gereksiz yere yaratmamıştır, bunları yaratmasında mutlaka bir muradı vardır. Dolayısıyla biri bunu anlamaz "Allah bunları boşuna yaratmış" derse Allah'a şirk koşmuş olur.

Halakal insâne min nutfeh: "O, insanı bir nutfeden yarattı." **Fe izâ huve hasîmun mubin:**[4] "Ama o (insan, rabbine karşı) apaçık bir hasım olmuştur." İnsan, rabbini dinlemek ve anlamaya çalışmak yerine onun ayetleriyle, vahyiyle mücadele eder.

Allah bizi vahyiyle mücadele edenlerden eylemesin. Allah bizi vahyini dinleyip iman edenlerden eylesin inşallah.

Li yahmilû evzârahum kâmileten yevmel kıyâmeh: "Kıyamet gününde kendi günahlarını tam olarak yüklenmeleri için." **Ve min evzârillezîne yudıllûnehum bi gayri ilm:** "Ve bilgisizce dalâlete düşürdükleri kimselerin günahlarından bir kısmını da (yüklenmeleri için)." **E lâ sâe mâ yezirûn:**[5] "Bak ne kötü şey yükleniyorlar!"

Kıyamet günü en kötü hâldeki insanlar; bilgisi, bir ilmi olmadığı ve rabbinden bir bilgi almadığı hâlde insanları yoldan çıkararak kendi hevalarına göre yol gösterip insanları

[2] Nahl /1
[3] Nahl /3
[4] Nahl /4
[5] Nahl /25

saptıranlardır. Onlar hem kendi günahlarını hem de saptırdıkları kişilerin günahlarını yüklenirler.

Ellezîne teteveffâhumul melâiketu zâlimî enfusihim: "Meleklerin, kendilerine zulmederlerken canlarını aldıkları kimseler." **Fe elkavûs seleme mâ kunnâ na'melu min sû':** "Biz hiçbir kötülük yapmıyorduk, diyerek teslim olurlar." **Belâ innallâhe alîmun bimâ kuntum ta'melûn:** "(Melekler onlara der ki) Muhakkak ki Allah sizin neler yapmakta olduğunuzu bilendir." **Fedhulû ebvâbe cehenneme hâlidîne fîhâ:** "(Onlara) O hâlde, içinde ebedî kalacağınız cehennemin kapılarından girin (denilir)." **Fe lebi'se mesvâl mutekebbirîn:**[6] "Büyüklenen kimselerin yeri ne kötüdür!"

Melekleri, kendine zulmedenlerin üzerine gönderdiğimizde meleklerimiz onların canlarını alırken zulmedenler teslim olduklarını söyleyerek: Biz kötülük yapanlardan değildik, derler. Melekler de onlara: Muhakkak ki Allah sizin neler yapmakta olduğunuzu bilendir, der ve onlara cehennemin kapıları açılır sonra da onlara kapıdan girin, siz orada ebedi olarak kalacaksınız. Allah'ın ayetlerine, vahyine karşı müstekbir davranan, büyüklenen kimselerin yeri ne kötüdür, denir.

Ve kîle lillezînettekav mâzâ enzele rabbukum: "Takva sahiplerine 'rabbiniz ne indirdi' dendiğinde." **Kâlû hayrâ:** "Derler ki: Hayr (rabbimiz bize hayır indirdi)." **Lillezîne ahsenû fî hâzihid dunyâ haseneh:** "Bu dünyada muhsinlere (güzel yapanlara) güzel mükâfat vardır." **Ve le dârul âhırati hayr:** "Ahiret yurdu ise daha hayırlıdır." **Ve le ni'me dârul muttekîn:**[7] "Muttakilerin varacağı yurt ne güzeldir!"

Takva sahiplerine "size ne indirildi" diye sorulduğunda "rabbimiz hayrı indirmiştir" derler. Hayrı rabbinden bilenler takva

[6] Nahl /28-29

[7] Nahl /30

sahipleridir. Hayır; Allah'ın indirdiğidir, Allah'ın vahyettiğidir. Böyle muhsin olanlar, güzel olanlar için hem dünyada hem de ahirette bir mükâfat vardır. Ahiret yurdu elbette ki onlar için daha hayırlıdır. Muttakilerin varacağı yurt ne güzeldir!

Cennâtu adnin yedhulûnehâ tecrî min tahtihal enhâr: "(O muttakilerin) Varacakları yer, altından ırmaklar akan Adn cennetleridir." **Lehum fîhâ mâ yeşâûn:** "Onlar için orada istedikleri her şey vardır." **Kezâlike yeczîllâhul muttekîn:** "İşte, Allah, muttakileri böyle mükâfatlandırır." **Ellezîne teteveffâhumul melâiketu tayyibîn:** "O tertemiz olanların canlarını melekler alırken." **Yekûlûne selâmun aleykumudhulûl cennete bimâ kuntum ta'melûn:**[8] "(Onlara) Derler ki: Allah'ın selamı üzerinize olsun, yapmış olduğunuzdan (güzel amellerden) dolayı girin cennete!"

Allah bizi melekler ruhlarını alırken "biz yanlış yapmıyorduk" deyip kendi kendini kandıranlardan eylemesin. Allah bizi muttakilerden eylesin. Meleklerin, canlarını alırken "Allah'ın selamı üzerinize olsun" dediği kullarından eylesin inşallah.

Fe hel alâr rusuli illâl belâgul mubîn: "Resullerimize düşen sadece apaçık bir tebliğdir." **Ve lekad beasnâ fî kulli ummetin resulâ:** "And olsun ki biz her ümmete bir resul göndermişizdir." **Eni'budûllâhe vectenibût tâgût:** "(Her bir resulü gönderirken onlara söylediğimiz şey) Sadece Allah'a âbd olun ve tağuttan (onun fitnesinden) sakının." Allah'tan başka her ne varsa o fitneden sakının. **Fe minhum men hedallâh:** "Onlardan kimine Allah hidayet verdi." **Ve minhum men hakkat aleyhid dalâleh:** "Ve onlardan kiminin üzerine de dalâlet hak oldu." Allah kime hidayet vermişse o kişi Allah'ın hidayeti üzeredir. Kimi de dalâlette bırakmışsa; yani Allah'ın hidayetiyle hidayet bulmamışsa

[8] Nahl /31-32

o kişi dalâlette kalmıştır. Dalâlette kalmak onların üzerine hak olmuştur. **Fe sîrû fîl ardı fanzurû keyfe kâne âkıbetul mukezzibîn:**[9] "Yeryüzünde gezin de görün, inkâr edenlerin sonu nasıl olmuştur!"

Allah bizi Allah'ın hidayetiyle hidayetlenenlerden eylesin. Allah'ın hidayetinden, vahyinden kaçıp dalâlette kalanlardan eylemesin inşallah.

İnnemâ kavlunâ li şey'in izâ eradnâhu: "Muhakkak ki herhangi bir şeyin olmasını dilediğimizde söyleyeceğimiz söz." **En nekûle lehu kun fe yekûn:** [10] "Ona sadece 'ol' dememizdir, o da hemen oluverir." Bir şeyin olmasını dilediğimizde emrimiz sadece ona 'ol' demektir, o da hemen oluverir.

Ve lillâhi yescudu mâ fîs semâvâti ve mâ fîl ard: "Göklerde ve yerde her ne varsa hepsi Allah'a secde eder." **Min dâbbetin vel melâikeh:** "Bütün canlı mahlûkat ve melekler de (secde eder)." **Ve hum lâ yestekbirûn:** "Ve onlar asla büyüklük taslamazlar." Onlar rablerine karşı asla büyüklük taslamaz, müstekbir olmazlar. **Yehâfûne rabbehum min fevkıhim:** "Onlar hükmü üzerlerinde geçerli olan rablerinden korkarlar." **Ve yef'alûne mâ yu'merûn:**[11] "Ve emredildikleri şeyi yaparlar." Allah onlara her neyi emretmişse o emrolundukları şeyleri yerine getirirler.

Ve lev yuâhızullâhun nâse bi zulmihim: "Eğer Allah, insanları zulümleri sebebiyle yakalasaydı." **Mâ terake aleyhâ min dâbbeh:** "Arz üzerinde (yer üzerinde) tek bir canlı varlık bırakmazdı." **Ve lâkin yuahhıruhum ilâ ecelin musemmâ:** "Ama onları takdir edilen bir süreye kadar erteler." Ecelleri gelinceye kadar onları geçindirir. **Fe izâ câe eceluhum**: "Süreleri geldiği zaman ise (o an geldiğinde)." **Lâ yeste'hırûne sâaten ve lâ**

[9] Nahl /35-36
[10] Nahl /40
[11] Nahl /49-50

yestakdimûn:[12] "Ne bir saat geri kalabilirler ne de öne geçebilirler." Ecel vakitleri ne bir saat ileri ne de geri alınır.

Tallâhi lekad erselnâ ilâ umemin min kablik: "Allah'a and olsun ki (muhakkak) biz senden önce de her ümmete bir resul göndermişizdir." **Fe zeyyene lehumuş şeytânu a'mâlehum:** "Ama şeytan onlara amellerini süslü gösterdi." **Fe huve veliyyuhumul yevm:** "Bugün o (şeytan) onların dostudur." Şeytan onların velisi ve onlar da şeytanın velisi, dostu oldu. **Ve lehum âzâbun elîm:** "Onlar için elim bir azap vardır." **Ve mâ enzelnâ aleykel kitâbe illâ li tubeyyine lehumullezîhtelefû fîh:** "Biz bu kitabı sana ihtilaf ettikleri şeyleri onlara beyan edesin diye indirdik." **Ve huden ve rahmeten li kavmin yu'minûn:**[13] "Bir de iman eden bir topluma hidayet ve rahmet olsun diye (indirdik)." İman edip hidayette olmak isteyenler için rahmet olarak indirdik.

Ellezîne keferû ve saddû an sebîlillâh: "O kâfirler Allah yolundan saptıranlardır." **Zidnâhum azâben fevkal azâbi bimâ kânû yufsidûn:**[14] "Yapmakta oldukları bozgunculuklar sebebiyle onların azaplarını kat kat artıracağız." Onlar her ne bozgunculuk yapmışlarsa günahlarının üzerine onu da ilave edeceğiz. Azap onlara hak olmuştur, onlar azaplarını ziyadeleştirmişlerdir.

Ve yevme neb'asu fî kulli ummetin şehîden aleyhim min enfusihim: "O gün (insanları dirilteceğimiz gün) her kavimden (her ümmetten) onların üzerine kendi aralarından bir şahit getiririz." **Ve ci'nâbike şehîden alâ hâulâ':** "Seni de hepsinin üzerine şahit olarak getiririz." **Ve nezzelnâ aleykel kitâbe tibyânen li kulli şey':** "Sana bu kitabı her şeyi beyan etmen için indirdik." **Ve huden ve rahmeten ve buşrâ lil muslimîn:** "Ve Müslümanlara (Allah'a teslim olanlara) müjde olsun, rahmet olsun, hidayet olsun (diye indirdik)." **İnnallâhe ye'muru bil adli**

[12] Nahl /61
[13] Nahl /63-64
[14] Nahl /88

vel ihsâni ve îtâi zîl kurbâ: "Muhakkak ki Allah adaleti, iyilik yapmayı, akrabalara ikram etmeyi (vermeyi) emreder." **Ve yenhâ anil fahşâi vel munkeri vel bagy:** "Aşırı gitmeyi (fuhşu), kötülükleri, azgınlık etmeyi de yasaklar." **Yeizukum leallekum tezekkerûn:**[15] "O (Allah) düşünesiniz diye (tezekkür edesiniz diye, aklınızı kullanasınız diye) size vaaz eder."

Ve evfû bi ahdillâhi izâ ahedtum: "Herhangi bir konuda ahitleştiğinizde Allah'ın ahdini (ahdinizi) yerine getirin." **Ve lâ tenkudûl eymâne ba'de tevkîdihâ:** "Yeminlerinizi sağlam bağladıktan sonra onu bozmayın." **Ve kad cealtumullâhe aleykum kefilâ:** "Çünkü Allah'ı üzerinize kefil yaptınız." **İnnallâhe ya'lemu mâ tef'alûn:**[16] "Şüphesiz Allah sizin yaptıklarınızı bilir."

Ve lâ tettehızû eymânekum dehalan beynekum: "Yeminlerinizi aranızda aldatma vesilesi yapmayın." **Fe tezille kademun ba'de subûtihâ:** "Yoksa sağlam bastıktan sonra ayaklarınız kayar." **Ve tezûkus sûe bimâ sadedtum an sebîlillâh:** "Ve Allah yolundan alıkoymanız sebebiyle kötülüğü tadarsınız." **Ve lekum azâbun azîm:**[17] "Ve sizin için büyük bir azap vardır."

Ve lâ teşterû bi ahdillâhi semenen kalîlâ: "Allah'ın ahdini (Allah ile ahitleştiğinizde ahdinizi) az bir bedelle satmayın." **İnnemâ indallâhi huve hayrun lekum in kuntum ta'lemûn:** "Şüphesiz bilmiş olursanız Allah katında bu sizin için daha hayırlıdır." **Mâ indekum yenfedu ve mâ indallâhi bâk:** "Sizin yanınızdakiler tükenir; ama Allah'ın katındakiler bakidir." **Ve le neczıyennellezîne saberû ecrehum bi ahseni mâ kânû ya'melûn:**[18] "Sabredenleri muhakkak ki mükâfatlandırırız ve onlara her ne yapmışlarsa daha güzel bir ecirle karşılık vardır."

[15] Nahl /89-90
[16] Nahl /91
[17] Nahl /94
[18] Nahl /94-96

Men amile sâlihan min zekerin ev unsâ ve huve mu'min: "Mü'min kadın olsun, erkek olsun kim salih bir amel işlerse." **Fe le nuhyiyennehu hayâten tayyibeh:** "Muhakkak ki onu güzel bir hayat ile yaşatırız." **Ve le neczıyennehum ecrehum bi ahseni mâ kânû ya'melûn:**[19] "Ve mutlaka yapmış oldukları amellerin daha güzeliyle onlara mükâfatlarını veririz."

Fe izâ kara'tel kur'âne festeız billâhi mineş şeytânir racîm: "Kur'an okunduğu vakit kovulmuş şeytandan Allah'a sığın." **İnnehu leyse lehu sultânun alâllezîne âmenû:** "Muhakkak ki onun (şeytanın) iman edenler üzerinde hiçbir şekilde gücü (kuvveti, saltanatı) yoktur." **Ve alâ rabbihim yetevekkelûn:** "Onlar rablerine tevekkül edenlerdir." **İnnemâ sultânuhu alâllezîne yetevellevneh:** "Onun (şeytanın) hâkimiyeti sadece onu veli (dost) edinenleredir." **Vellezîne hum bihî müşrikûn:**[20] "Onlar onu (şeytanı) Allah'a şirk koşarlar."

Belki burayı biraz izah etmek gerekir. Evet, Allah Kur'an okunduğu zaman taşlanmış şeytandan Allah'a sığınmamızı buyurdu. Dikkat edilirse Allah "dilinle 'şeytandan Allah'a sığınırım' de" buyurmadı, yani "Allah'a sığındığını dilinle ifade et" demedi, aksine "bu sığınmayı yap" buyurdu.

Peki, şeytandan, Allah'a nasıl sığınmamız gerekir?

Kur'an okurken veya dinlerken "bu, rabbimin kelamıdır, rabbim bunu bana vahyetmiş" dediğimizde şeytan orada bulunmaz; ama "bakalım Allah ne söylemiş, söyledikleri aklıma uyuyor mu, uymuyor mu" ya da "benim de bir fikrim var, Allah'ın söyledikleri fikrime uymazsa bir şekilde onu fikrime uydurmaya çalışırım" dersek o zaman şeytandan Allah'a sığınamamış oluruz.

[19] Nahl /97
[20] Nahl /98-100

Bir de "şeytanın, Allah'a tevekkül eden mü'minler üzerinde herhangi bir saltanatı, gücü yoktur. Sadece, onu dost edinenlerin üzerinde şeytanın gücü vardır" buyurdu Allah. İnsan, kendisi şeytanı dost olarak seçtiği için onu dinler. Eğer biri rabbini dinlemez, şeytanı dinler ve onu araya koyarsa bu durumda şeytanı Allah'a şirk koşmuş olur. Bu yüzden böyleleri müşriktir, buyurdu Allah.

Allah'ın ayetlerini hafife almamak gerekir. Allah, şeytanı dinleyenlerin müşrik olduğunu söylüyorsa bu durumda bunu ciddiye almak gerekir. Eğer "şeytan bana böyle vesvese verdi, şeytanın peşine takıldım, kendime güç yetiremedim" dersen şeytanı dost edinmişsin, onun peşinden gidiyorsun, bununla beraber rabbine iman etmemiş, ona tevekkül etmemişsin demektir.

Allah bizi mü'minlerden, salih amel işleyenlerden eylesin. Allah bizi Kıyamet günü mükâfatlandırdığı kullarından eylesin. Allah bizi Allah'ın kelamını, Kur'an'ı okurken kovulmuş şeytandan Allah'a sığınanlardan eylesin. Allah bizi şeytanı veli edinenlerden eylemesin. Allah bizi gerçek manada iman edip rabbine tevekkül eden kullarından eylesin. Allah bizi şeytanın vesvesesine taviz vererek onu dinleyip Allah'a şirk koşanlardan eylemesin inşallah.

Men kefere billâhi min ba'di îmânih: "Kim iman ettikten sonra Allah'ı inkâr ederse (kâfir olursa)." **İllâ men ukrihe ve kalbuhu mutmainnun bil îmân:** "Kalbi iman ile dolu olduğu halde (inkâra) zorlanan müstesna." **Ve lâkin men şeraha bil kufri sadran fe aleyhim gadabun minallâh:** "Fakat kim kalbini kâfirliğe açarsa, işte Allah'ın gazabı bunlaradır." **Ve lehum azâbun azîm:** "Ve onlar için büyük bir azap vardır." **Zâlike bi ennehumustehebbûl hayâted dunyâ alâl âhırah:** "Şüphesiz bu onların dünya hayatını ahirete tercih etmelerinden dolayıdır." **Ve ennallâhe lâ yehdîl**

kavmel kâfirîn:[21] "Muhakkak ki Allah, kâfirler güruhunu hidayete erdirmez."

Ulâikellezîne tabeallâhu alâ kulûbihim ve sem'ihim ve ebsârihim: "Allah bu kimselerin kalplerine, kulaklarına (işitmelerine) ve gözlerine (görmelerine) mühür vurmuştur." **Ve ulâike humul gâfilûn:** "Ve onlar gâfil olanlardır." **Lâ cereme ennehum fîl âhırati humul hâsirûn:**[22] "Muhakkak ki ahirette hüsrana uğrayanlar da onlardır."

Demek ki bir de imandan sonra küfre düşmek varmış ve böyleleri dünya hayatını ahirete tercih ettikleri için; yani dünyayı ahiretten daha çok sevdikleri için kâfir oluyormuş! Allah böylelerine gazap ettiğini ve onların ahirette de hüsrana uğradıklarını buyurdu. Bu yüzden "ben iman ettim" deyip kurtulacağımızı zannetmeyelim. Son nefese kadar mutlaka imanımızı korumamız, muhafaza etmemiz, bir mü'min olarak Allah'a kul olarak yaşamaya çalışmamız, nefisle, şeytanla sürekli bir cihad, bir mücadele içinde olmamız gerekir.

Resulullah Efendimiz (s.a.v.) Uhud şehidlerini defnederken onlar için elini açıp *"ya rabbi! Ben bunların mü'min olduklarına, mü'min olarak yaşadıklarına ve mü'min olarak yolunda can verdiklerine şahidim"* deyip dua ettiğinde Hz. Ebubekir (r.a.) *"ya Resulullah! Sadece onları saydın, bize de şahit olmuyor musun"* diye sorar. Bunun üzerine Resulullah Efendimiz (s.a.v.) cevap olarak *"hayır, size şahit olmuyorum, şahit olamam; çünkü hâlâ yaşıyorsunuz. Son nefeste hiç kimse ne olacağını bilemez. Bugün böyledir; ama yarın hiç kimsenin hâli belli olmaz"* buyurur.

[21] Nahl /106-107
[22] Nahl /108-109

Dolayısıyla imanla gitmeyen birine şahitlik yapılmaz. Hâl böyleyken endişe etmemiz, imanımızı koruyup muhafaza etmemiz ve asla gevşememememiz gerekir.

Fe kulû mimmâ razakakumullâhu halâlen tayyibâ: "Allah'ın size temiz ve helal olarak verdiği rızıklardan yiyin." **Veşkurû ni'metallâh:** "Ve Allah'ın nimetlerine şükredin." **İn kuntum iyyâhu ta'budûn:**[23] "Eğer ona âbd oluyorsanız." Eğer Allah'a âbd olmayı, kul olmayı kabul ediyorsanız rabbinize şükredin.

İnnemâ harrame aleykumul meytete ved deme ve lahmel hınzîri ve mâ uhılle li gayrillâhi bih: "Allah size ölü hayvan (leş), kan, domuz eti ve Allah'tan başkası adına kesilen hayvanı haram kıldı." **Fe menıdturr:** "Kim mecbur kalırsa (kim zor durumda kalırsa)." **Gayra bâgın ve lâ âd:** "(Başkalarının hakkına) Saldırmamak ve sınırı aşmamak kaydıyla (ondan yiyebilir)." **Fe innallâhe gafûrun rahîm:**[24] "Muhakkak ki Allah ğafur ve rahim olandır."

Ve lâ tekûlû limâ tesıfu elsinetukumul kezibe hâzâ halâlun ve hâzâ harâm: "Dillerinizin uydurduğu yalana dayanarak 'bu helâldir, şu da haramdır' demeyin." Allah'a yalan yere iftira atıp 'şu helaldir, bu helaldir' demeyin, böyle şeyler söylemeyin. **Li tefterû alâllâhil kezib:** "Çünkü Allah'a karşı yalan uydurmuş olursunuz." Böyle söylerseniz Allah'ın üzerine yalan yere iftira atmış olursunuz. **İnnellezîne yefterûne alâllâhil kezibe lâ yuflihûn:** "Muhakkak ki Allah'a yalan yere iftira atanlar asla felah bulmazlar." **Metâun kalîl:** "(Kazandıkları) Pek az bir menfaattir." **Ve lehum azâbun elîm:**[25] "Onlar için elim bir azap vardır."

[23] Nahl /114
[24] Nahl /115
[25] Nahl /116-117

Summe inne rabbeke lillezîne amilûs sûe bi cehâleh: "Sonra muhakkak ki senin rabbin, cahilliğinden dolayı kötülük yapanları." **Summe tâbû min ba'di zâlike ve aslahû:** "Sonra tövbe edenleri sonra da kendini ıslah edenleri." **İnne rabbeke min ba'dihâ le gafûrun rahîm:**[26] "Muhakkak ki bundan sonra (tövbe ve ıslahtan sonra rabbin onları) rahmetiyle karşılar; çünkü senin rabbin ğafur ve rahimdir."

Yanlışımız, günahımız her ne olursa olsun rabbimizin ğafur ve rahim olduğunu unutmamalıyız. Bu nedenle tövbe ve istiğfar edip rabbimize sığınmamız gerekir; çünkü Allah "birinin kötülüğü, günahı her ne olursa olsun, tövbe edip kendini ıslah etmeye çalıştığında o kişi rabbini ğafur ve rahim olarak bulur" buyurdu; yani rabbimizin bu konuda va'di vardır.

Ud'u ilâ sebîli rabbike bil hikmeti vel mev'ızatil haseneh: "Rabbinin yoluna hikmetle ve güzel nasihatle (güzel sözle) davet et." **Ve câdilhum billetî hiye ahsen:** "Ve mücadeleni en güzel şekilde yap." En güzel mücadele en güzelle yapılandır. En güzel mücadele; Allah'ın ayetleriyle, vahyiyle yapılandır. **İnne rabbeke huve a'lemu bi men dalle an sebîlih:** "Muhakkak ki senin rabbin, yolundan sapanları en iyi bilendir." **Ve huve a'lemu bil muhtedîn:**[27] "Ve hidayete erenleri de en iyi bilendir."

Ve in âkabtum fe âkıbû bi misli mâ ûkıbtum bih: "Bir ceza vereceksenız sadece size yapılanın misliyle (aynısıyla) ceza verin." **Ve le in sabertum le huve hayrun lis sâbirîn:** "And olsun ki (ceza vermeyip) sabrederseniz işte bu, sabredenler için daha hayırlıdır." **Vasbır:** "Sen sabret." **Ve mâ sabruke illâ billâh:** "Senin sabretmen de ancak Allah'ın yardımıyladır." **Ve lâ tahzen aleyhim:** "Onlara (zulmedenlere) karşı mahzun olma." Onların kurdukları hilelerden dolayı gönlün daralmasın. **Ve lâ teku fî daykın mimmâ yemkurûn:**

[26] Nahl /119
[27] Nahl /125

"Ve kurdukları tuzaktan dolayı kaygı duyma." **İnnallâhe meallezînettekav vellezîne hum muhsinûn:**[28] "Muhakkak ki Allah, takva sahipleriyle ve muhsinlerle beraberdir."

Allah bizi kötülüğe ceza vermek yerine onu affedip sabredenlerden eylesin. Allah bizi takva sahiplerinden eylesin. Allah bizi muhsinlerden eylesin. Rabbinin yoluna en güzel sözle; yani Allah'ın kelamıyla davet edenlerden ve hidayete vesile olanlardan eylesin. Allah bizi hem nefsine, hem şeytana, hem de küfre karşı Allah'ın vahyiyle cihadını yapanlardan eylesin inşallah.

ENBİYÂ SÛRESİ

Ikterabe lin nâsi hisâbuhum: "İnsanların hesabı yaklaştı." **Ve hum fî gafletin mu'ridûn:** "Onlar gaflet içinde dönüp duruyorlar." **Mâ ye'tîhim min zikrin min rabbihim muhdesin illâstemeûhu ve hum yel'abûn:** "Onlar rablerinden gelen her yeni nasihati (öğüdü) ancak oyuna (eğlenceye) alarak dinlerler (Allah'ın ayetlerini alaya alırlar). **Lâhiyeten kulûbuhum ve eserrûn necvellezîne zalemû:** "Kalpleri hep oyunda, hem o zalimler gizlice fısıldaştılar." **Hel hâzâ illâ beşerun mislukum:** "(Derler ki) Bu ancak sizin gibi bir insandan başka nedir ki!" **E fe te'tûnes sihre ve entum tubsırûn:**[29] "Siz şimdi göz göre göre büyüye mi kapılıyorsunuz?" Böylelerinin kalpleri vahye karşı ilgisizdir, onlar zalimdirler.

Ve mâ erselnâ min kablike min resûlin illâ nûhî ileyh: "Senden önce hiçbir peygamber göndermedik ki ona şöyle vahyetmemiş olalım." **Ennehu lâ ilâhe illâ ene fa'budûn:**[30]

[28] Nahl /126-128
[29] Enbiyâ /1-3
[30] Enbiyâ /25

"Sadece bana âbd olun (sadece bana kul olun) ve benden başka ilah yoktur." Bütün peygamberlere söylediğimiz söz "Allah'tan başka ilah yoktur ve sadece bana âbd olun" sözüdür.

Kullu nefsin zâikatul mevt: "Her nefis ölümü tadacaktır." **Ve neblûkum biş şerri vel hayri fitneh:** "Mutlaka sizi hayırla da şerle de imtihana tabi tutarız (deneriz)." **Ve ileynâ turceûn:**[31] "Sonra dönüşünüz bizedir."

Şimdi okuyacağımız ayetlerde Allah, peygamberlerini zikreder. **Ve eyyûb:** "Eyyub'u (hatırla)." **İz nâdâ rabbehû ennî messeniyed durr:** "Hani o (kendisine dokunan musibetten sonra) rabbine yönelip şöyle nida etmişti: Başıma bu dert geldi." **Ve ente erhamur râhimîn:** "Sen erhamerrahiminsin (merhamet eden rahimsin)." **Festecebnâ lehu fe keşefnâ mâ bihî min durr:** "Biz de onun duasına icabet ettik ve onun üzerindeki sıkıntıyı (zararı) kaldırdık." **Ve âteynâhu ehlehu ve mislehum meahum rahmeten min ındinâ ve zikrâ lil âbidîn:**[32] "Tarafımızdan bir rahmet olsun diye, (Allah'a) âbd olanlara (kul olanlara) da bir öğüt (bir nasihat) olsun diye ona ehlini ve bir katını daha verdik."

O hâlde bize de bir zarar dokunduğunda rabbimize yönelip "ya rabbi! Sen erhamerrahiminsin, üzerimdeki bu sıkıntıyı kaldır" diye dua etmemiz gerekir. "Âbd olanlara, ibadet edenlere, mü'minlere öğüt olsun" derken mü'minler de bu öğüdü alsın, onlar da böyle dua etsinler. Bununla beraber kendilerine dokunan sıkıntıyı bana mal etmesinler. Bunun yerine "ben sıkıntıdayım, dardayım, imtihana itiraz ettiğim için değil; ama sen erhamerrahiminsin, üzerimdeki bu sıkıntıyı kaldır ya rabbi" deyip dua etsinler, buyurdu Allah.

Ve ismâîle ve idrîse ve zelkifl: "İsmail'i, İdris'i ve Zülkif'i de (hatırla, onları da zikret)." **Kullun mines sâbirîn:** "Onların hepsi

[31] Enbiyâ /35
[32] Enbiyâ /83-84

sabredenlerdendi." **Ve edhalnâhum fî rahmetinâ:** "Onları rahmetimizin içine aldık." **İnnehum mines sâlihîn:**[33] "Çünkü onlar salihlerdendi." Demek ki rabbimizin bizden istediği şey sabretmemizmiş, salihlerden olmamızmış; yani kendimizi, nefsimizi ıslah etmemizmiş!

Ve zennûn: "Zünnun'u da (Yunus'u da hatırla)." **İz zehebe mugâdıben fe zanne en len nakdire aleyh:** "Hani gadaplanarak (öfkelenerek kavminden ayrılıp) gitmişti de kendisini asla sıkmayacağımızı zannetmişti." **Fe nâdâ fiz zulumât:** "(Balık onu yuttuğunda) Karanlıklar içinde (zulumat içinde) şöyle nida etmişti." **En lâ ilâhe illâ ente subhâneke innî kuntu minez zâlimîn:** "Senden başka ilah yoktur (ilah olan sensin) sen subhansın, ben kendime zulmettim (zalimlerden oldum), diye (nida etmişti)." Ben senin hatalı, kusurlu, günahkâr kulunum, subhan olan bir tek sensin. Ben hata işledim, yanlış yaptım. **Festecebnâ lehu ve necceynâhu minel gamm:** "Biz de ona icabet ettik (onun duasını kabul ettik). Kendisini o sıkıntıdan (balığın karnından, o karanlıktan) kurtardık." **Ve kezâlike nuncil mu'minîn:**[34] "İşte, biz mü'minleri böyle kurtarırız."

Mü'minler sıkıntıya, dara, karanlığa düştüğünde ve zorda kaldığında "lâ ilâhe illâ ente subhâneke innî kuntu minez zâlimîn, estağfirullah el azim" deyip dua etmelidir. Allah, mü'minlerin duasına böyle icabet eder. Allah'ın va'di haktır. O hâlde biri dardaysa mutlaka Hz. Yunus (a.s.)'ın bu duasını yapmalıdır. Şayet bu duayı yaparsa Allah onu sıkıntıdan, dardan, nefsinin karanlığından kurtarır.

Ve zekeriyyâ: "Zekeriya'yı da (hatırla)." **İz nâdâ rabbehu rabbi lâ tezernî ferden ve ente hayrul vârisîn:** "Hani rabbine şöyle nida etmişti: Ya rabbi! Beni yalnız bırakma (evladım yok). Sen

[33] Enbiyâ /85-86
[34] Enbiyâ /87-88

varislerin en hayırlısısın." **Festecebnâ leh:** "Biz de ona icabet ettik." **Ve vehebnâ lehu yahyâ:** "Ve kendisine Yahya'yı hibe ettik." **Ve aslahnâ lehu zevceh:** "(Zevcesi çocuk doğurmaya elverişli olmadığı hâlde) Zevcesini kendisi için (çocuk doğurmaya) elverişli kıldık." **İnnehum kânû yusâriûne fîl hayrât:** "Gerçek şu ki onlar hayırlara koşarlardı." Allah'ın resulleri ve onlarla beraber olanlar hayırlara koşar, hayırlarda yarışırlar. **Ve yed'ûnenâ ragaben ve rehebâ:** "(Ve onlar asla emin olmazlardı) Hem ümit ederek hem de korkarak bize dua ederlerdi." **Ve kânû lenâ hâşiîn:**[35] "Bir de bize karşı hürmet sahibiydiler (edep sahibiydiler)."

Allah bizi nebilerine, resullerine tabi olanlardan eylesin. Allah bizi onlar gibi sabredenlerden eylesin, salihlerden eylesin. Allah bizi dara, sıkıntıya düştüğünde rabbine yönelip dua edenlerden eylesin. Allah bizi "rabbim, sen erhamerrahiminsin" diyenlerden, "lâ ilâhe illâ ente subhâneke innî kuntu minez zâlimîn" diyen kullarından eylesin. Allah bizi duasına, davetine icabet ettiği kullarından eylesin. Rabbine karşı edepli olan, hürmetli olan, ümitle ve haşyetle dua eden kullarından eylesin. Allah bizi Allah'ın rızasını kazanmak için hayırlarda koşan, koşuşturan, yarışan kullarından eylesin inşallah.

İnne hâzihî ummetukum ummeten vâhıdeh: "İşte bu, sizin ümmetiniz bir tek ümmettir." **Ve ene rabbukum fa'budûn:** "Ve ben sizin rabbinizim, kulluğu bana yapın (bana âbd olun)." **Ve tekattaû emrehum beynehum:** "Onlar işlerini (Allah'ın kendilerine vahyettiğini) aralarında parçaladılar." **Kullun ileynâ râciûn:** "Ve onların hepsi bize dönecek (hesabı bize verecek)." **Fe men ya'mel mines sâlihâti ve huve mu'min:** "Her kim ki mü'min olarak salih amel işlerse." **Fe lâ kufrâne li sa'yih:** "Onun yaptığı

[35] Enbiyâ /89-90

çalışmalar karşılıksız kalmaz.” **Ve innâ lehu kâtibûn:**[36] “Muhakkak ki biz onu yazarız.” Muhakkak ki biz herkesin amelini yazarız.

Lâ yesmeûne hasîsehâ: “Onlar (o mü’minler Kıyamet günü) onu (cehennemin uğultusunu) işitmezler.” **Ve hum fî mâştehet enfusuhum hâlidûn:** “Onlar canlarının istediği nimetler içinde ebedî olarak kalacaklardır.” Onlara arzuladıkları her şey vardır ve onlar cennette ebedi olarak kalacaklardır. **Lâ yahzunuhumul fezeul ekber:** “En büyük korku bile onları mahzun etmeyecek.” **Ve tetelakkâhumul melâikeh:** “Melekler onları şöyle karşılar.” **Hâzâ yevmukumullezî kuntum tûadûn:**[37] “İşte, bu, size va’dedilmiş (mutluluk) gününüzdür.”

Yevme natvis semâe ke tayyis sicilli lil kutub: “O gün semayı (göğü) kitap dürer gibi düreriz.” Göğü başka bir hâle döndürür, kitabın sayfalarını dürer gibi düreriz. **Kemâ bede’nâ evvele halkın nuîduh:** “Onu ilk yaratıldığı gibi tekrar eski hâline döndürürüz.” **Va’den aleynâ, innâ kunnâ fâılîn:**[38] “Muhakkak ki biz istediğimizi yaparız. Bu, kendi üzerimize aldığımız bir vaattir.”

Allah bizi Kıyamet günü kaybedenlerden eylemesin. Allah bizi hesabını dünyadayken verenlerden ve “mü’minler Kıyamet günü cehennemin uğultusunu işitmezler” buyurduğu kullarından eylesin inşallah.

MU’MİNÛN SÛRESİ

Kad eflehal mu’minûn:[39] “Mü’minler muhakkak ki felah bulmuştur (kurtuluşa ermiş, saadete ermiştir).” “Ben iman ettim”

[36] Enbiyâ /92-94
[37] Enbiyâ /102-103
[38] Enbiyâ /104
[39] Mu’minûn /1

demekle hiç kimse mü'min olmaz. Allah, bu mü'minlerin kim olduğunu da beyan ediyor.

Ellezîne hum fî salâtihim hâşiûn: "Onlar ki (mü'minler o kimselerdir ki) namazlarını huşu içinde kılarlar." Namazlarını Allah'ın huzurunda huşu içinde kılarlar. **Vellezîne hum anil lagvi mu'ridûn:** "Ve onlar faydasız (boş) şeylerden yüz çevirirler." Dünyaları ve ahiretleri için faydası olmayan şeylerden yüz çevirirler. **Vellezîne hum liz zekâti fâilûn:** "Onlar zekâtlarını verirler (temizlenmek için verirler)." **Vellezîne hum li furûcihim hâfizûn:** "Ve onlar namuslarını (ırzlarını) muhafaza ederler." **İllâ alâ ezvâcihim ev mâ meleket eymânuhum:** "Ancak kendi zevceleri (eşleri) ve ellerinin sahip olduğu müstesna." **Fe innehum gayru melûmîn:** "Elbette onlar kınanacak değildir." **Fe menibtegâ verâe zâlike fe ulâike humul âdûn:**[40] "O hâlde, kim bunun ötesine gitmek isterse işte bunlar, haddi aşan kimselerdir."

Allah, mü'minlerin hallerini anlatmaya devam ediyor. **Vellezîne hum li emânâtihim ve ahdihim râûn:** "Onlar emanetlerine ve (Allah'a) verdikleri söze riayet ederler (Allah'a verdikleri sözü yerine getirirler." Söz verdiklerinde ahitlerine sadakat gösterip bu ahitlerini yerine getirirler. **Vellezîne hum alâ salavâtihim yuhâfızûn:** "Ve onlar namazlarını muhafaza ederler." Namazdayken kendilerini muhafaza ederler ve namazlarını sürekli olarak kılarlar; yani bir kılıp bir bırakmazlar. **Ulâike humul vârisûn:** "İşte, varis olacaklar onlardır." Onlar cennetin varisleridir. **Ellezîne yerisûnel firdevs:** "Onlar Firdevs'e (Firdevs cennetine) varis olacaklar." **Hum fîhâ hâlidûn:**[41] "Onlar orada ebedi olarak kalacaklardır."

Allah bizi gerçek manada mü'minlerden eylesin. Allah bizi rabbinin huzurunda haşyetle, huşu içinde durup namazı ikame

[40] Mu'minûn /2-7
[41] Mu'minûn /8-11

edenlerden eylesin. Allah bizi boş ve faydasız şeylerden yüz çevirenlerden eylesin. Allah bizi temizlenmek için zekâtını verenlerden eylesin. Irzını, namusunu muhafaza edenlerden eylesin. Allah bizi emanete hainlik yapanlardan eylemesin, ahdine vefa gösterenlerden eylesin. Allah bizi namazlarını muhafaza edenlerden, daimî olarak, sürekli olarak Allah'ın huzurunda duranlardan eylesin. Allah bizi cennetin varisleri eylesin inşallah.

Yâ eyyuhâr rusul: "Ey Allah'ın resulleri!" **Kulû minet tayyibâti va'melû sâlihâ:** "Temiz (güzel ve hoş olan) şeylerden yiyin ve salih amel işleyin." **İnnî bimâ ta'melûne alîm:** "Muhakkak ki ben yaptıklarınızdan haberdarım (her ne yaparsanız onu bilirim)." **Ve inne hâzihî ummetukum ummeten vâhıdeh:** "Gerçek şu ki sizin bu ümmetiniz tek bir ümmettir." **Ve ene rabbukum fettekûn:** "Ben de sizin rabbinizim, bana karşı takva sahibi olun." **Fe tekattaû emrehum beynehum zuburâ:** "O işlerini kendi aralarında bölüp parça parça edenler (dinlerini parça parça edenler)." **Kullu hızbin bimâ ledeyhim ferihûn:** "Her biri kendisindeki parçayla ferahlar (sevinip şımarır)." **Fe zerhum fî gamratihim hattâ hîn:**[42] "Sen onları belli bir zamana kadar kendi gafletleri (şaşkınlıkları) içinde bırak."

İnnellezîne hum min haşyeti rabbihim muşfikûn: "Şüphesiz onlar ki rablerine olan haşyetten dolayı titrerler." O kimseler ki takva sahipleridir ve onlar rablerinden haşyet duyarlar, titrerler. **Vellezîne hum bi âyâti rabbihim yu'minûn:** "Ve onlar ki rablerinin ayetlerine iman ederler." **Vellezîne hum bi rabbihim lâ yuşrikûn:**[43] "Ve onlar ki kimseyi rablerine ortak koşmazlar." Allah'ın vahyinin yerine başka şeyleri koymazlar.

Vellezîne yu'tûne mâ âtev ve kulûbuhum vecileh: "Ve onlar verilmesi gereken şeyleri kalpleri ürpererek verirler."

[42] Mu'minûn /51-54
[43] Mu'minûn /57-59

Allah'ın "ver" dediklerinden insanlara verirler. **Ennehum ilâ rabbihim râciûn:** "Şüphesiz onlar rablerine dönecekler." Onların kalpleri Allah'ın huzurunda titreyip çarpar; çünkü onlar rablerine döneceklerini bilirler. **Ulâike yusâriûne fîl hayrâti ve hum lehâ sâbikûn:**[44] "İşte, onlar hayırlarda yarışanlar (hayırda koşuşturup müsabaka yapanlar) ve sâbikun olanlardır (öne geçenlerdir)."

Ve lâ nukellifu nefsen illâ vus'ahâ: "Biz hiç kimseye nefsinin gücünden fazlasını teklif etmeyiz." **Ve ledeynâ kitâbun yantıku bil hakk:** "Ve katımızda hakkı söyleyen bir kitap vardır." **Ve hum lâ yuzlemûn:**[45] "Ve onlara asla haksızlık edilmez." Allah hiç kimseye zulmetmez.

Ve inneke le ted'ûhum ilâ sırâtın mustakîm: "Muhakkak ki sen onları sırat-el mustakime davet ediyorsun." **Ve innellezîne lâ yu'minûne bil âhırati anis sırâtı le nâkibûn:**[46] "Ama ahirete inanmayanlar bu yoldan yüz çeviriyorlar."

Ve huvellezî enşee lekumus sem'a vel ebsâra vel ef'ideh: "O (Allah) sizin için gözler, kulaklar, gönüller yarattı." **Kalîlen mâ teşkurûn:** "Ne de az şükrediyorsunuz!" **Ve huvellezî zereekum fîl ard:** "O sizi yaratıp yeryüzünde yayandır." **Ve ileyhi tuhşerûn:** "Ve onun huzurunda toplanacaksınız." Onun huzurunda toplanıp hesap vereceksiniz. **Ve huvellezî yuhyî ve yumît:** "O size hayat verendir, sizi öldürendir." **Ve lehuhtilâful leyli ven nehâr:** "Gece ve gündüzün sürekli değişmesi onun emriyledir." **E fe lâ ta'kılûn:**[47] "Siz hâlâ aklınızı kullanmayacak mısınız?"

İdfa' billetî hiye ahsenus seyyieh: "Kötülüğü en güzel şekilde bertaraf et." **Nahnu a'lemu bi mâ yasıfûn:** "Biz onların (seni) neyle vasıflandırdıklarını çok iyi biliriz." **Ve kul rabbi eûzu**

[44] Mu'minûn /60-61
[45] Mu'minûn /62
[46] Mu'minûn /73-74
[47] Mu'minûn /78-80

bike min hemezâtiş şeyâtîn: "Ve de ki: Rabbim! Ben şeytanların vereceği vesveseden sana sığınırım (sana sığınıyorum)." **Ve eûzu bike rabbi en yahdurûn:** "Ve onların yanımda bulunmalarından da sana sığınırım, rabbim!" Şeytan, benimle beraberken senin huzurunda durmaktan sana sığınırım. **Hattâ izâ câe ehadehumul mevt:** "Onlardan birine (o şeytanlarla beraber olanlardan birine) ölüm geldiği vakit." **Kâle rabbirciûn:** "Der ki: Rabbim beni geri gönder." **Leallî a'melu sâlihan fîmâ terakt:** "Öyle ki terk etiğim yerde (dünyada) salih amel işleyeyim." **Kellâ, innehâ kelimetun huve kâiluhâ:** "Hayır, muhakkak ki onun söylediği boş bir kelimedir." **Ve min verâihim berzahun ilâ yevmi yub'asûn:** "Ta dirilecekleri güne kadar onların önlerinde bir berzah vardır." **Fe izâ nufiha fîs sûr:** "(O gün) Sur'a üfürüldüğünde (mahşer yerinde insanlar toplandığında)." **Fe lâ ensâbe beynehum:** "Artık aralarındaki akrabalık bağı (neset bağı) kalmamıştır (bitmiştir)." **Yevme izin ve lâ yetesâelûn:**[48] "O gün birbirlerini de sormazlar."

Fe men sekulet mevâzînuh: "Kimin o gün tartıları ağır gelirse." **Fe ulâike humul muflihûn:** "İşte, onlar felaha (kurtuluşa) erenlerdir." **Ve men haffet mevâzînuh:** "Kimin de tartıları hafif gelirse." **Fe ulâikellezîne hasirû enfusehum:** "İşte onlar da kendi nefislerine yazık edenlerdir." **Fî cehenneme hâlidûn:** "Onlar cehennemde ebedi olarak kalacaklardır." **Telfehu vucûhehumun nâr:** "Onların yüzlerine ateş çarpar." **Ve hum fîhâ kâlihûn:** "Ve onlar orada sırıtıp (dişleri açık bir vaziyette) kalırlar." **E lem tekun âyâtî tutlâ aleykum fe kuntum bihâ tukezzibûn:** "(Onlara denir ki) Ayetlerim okunurken yalan sayanlar siz değil miydiniz?" **Kâlû rabbenâ galebet aleynâ şıkvetunâ:** "Onlar derler ki: Ey rabbimiz! Bize nefsimizin hevası (istekleri) galip geldi." **Ve kunnâ kavmen dâllîn:** "Ve (biz) dalâlet içinde kalan bir kavimdik." **Rabbenâ ahricnâ minhâ:** "Rabbimiz bizi buradan çıkar." **Fe in udnâ fe innâ zâlimûn:** "Tekrar yanlış yaparsak (bir daha kötülük yaparsak) belli

[48] Mu'minûn /96-101

ki biz zalimlerdenmişiz (o zaman azabı hak etmişiz demektir).” **Kâlehseû fîhâ ve lâ tukellimûn:**[49] “(Allah da) Buyurur ki: Aşağılık içinde kalın orada, tek kelime bile söylemeyin (susun, benimle konuşmayın)!”

Allah neden “benimle konuşmayın” buyurdu?

Çünkü onlar da dünyadayken Allah ile konuşmamış, Allah’ı zikretmekten, Allah’ın ayetlerini dinlemekten, Allah’a dua etmekten, sohbetlerini Allah ile yapmaktan kaçınmışlardı.

Allah bizi ayetleri okunurken yalan sayanlardan, ayetleri dinlemiş gibi yapıp dinlemeyenlerden eylemesin. Allah bizi ayetlerini dinlerken “işittik ve itaat ettik, biz rabbimize teslim olduk” diyenlerden eylesin. Allah bizi Kıyamet günü hüsrana uğrayıp pişman olanlardan eylemesin. Allah’ın “susun ve bir daha benimle konuşmayın” dediği kullarından eylemesin. Allah bizi rabbini dinleyenlerden ve dünya hayatını yaşarken Allah ile konuşanlardan eylesin. Allah bizi onu tesbih edenlerden, tekbir edenlerden, ona hamd edenlerden, şükredenlerden, ona dua edenlerden eylesin inşallah.

İnnehu kâne ferîkun min ibâdî: “Bununla beraber kullarımdan bir fırka var ki.” **Yekûlûne rabbenâ âmennâ fagfir lenâ verhamnâ:** “Şöyle derler: Rabbimiz! Biz iman ettik, bizi bağışla ve bize rahmet et (bize merhamet et, sen erhamerrahiminsin).” **Ve ente hayrur râhımîn:** “Ve sen hayrurrahiminsin.” **Fettehaztumûhum sıhriyyâ:** “(O kullarım böyle söylerken) Siz onları alaya alıyordunuz.” **Hattâ ensevkum zikri:** “Hatta bu size beni hatırlamayı unutturdu.” **Ve kuntum minhum tadhakûn:** “Ve siz onlara gülüyordunuz.” **İnnî cezeytuhumul yevme bimâ saberû:** “Ben de bugün (sizin bu tavrınıza) sabretmelerinden dolayı onlara mükâfatlarını verdim.”

[49] Mu’minûn /102-108

Ennehum humul fâizûn:[50] "Onlar muratlarına (kurtuluşa) erenlerdir."

Kâle kem lebistum fîl ardı adede sinîn: "(Sonra Allah) Buyurur: Yeryüzünde kaç yıl kaldınız?" **Kâlû lebisnâ yevmen ev ba'da yevmin fes'elil âddîn:** "Derler ki: Biz bir gün veya bir günün bir kısmı kadar kaldık. İşte sayanlara sor." **Kâle in lebistum illâ kalîlâ:** "(Allah) Buyurur ki: Çok az kaldınız." **Lev ennekum kuntum ta'lemûn:** "Gerçekten bilmiş olsaydınız." **E fe hasibtum ennemâ halaknâkum abesen ve ennekum ileynâ lâ turceûn:**[51] "Siz zannettiniz mi ki sizi boşu boşuna yarattık (sizi boşuna yarattığımı mı zannettiniz) ve bize hiç dönmeyeceğinizi mi zannettiniz?"

Fe teâlallâhul melikul hakk: "Mutlak hakim ve hak olan Allah, çok yücedir." **Lâ ilâhe illâ huv:** "Ondan başka ilah yoktur." **Rabbul arşil kerîm:** "O, kerim olan arşın sahibidir." Allah, kerim olan arşın sahibidir, ondan başka ilah yoktur. Hak, melik odur, şanı yüce olan (e'âla olan) odur. **Ve men yed'u meallâhi ilâhen âhar:** "Kim Allah ile beraber (Allah'tan başka) bir ilaha ibadet ederse." Allah'tan başka ilah edinirse. **Lâ burhâne lehu bih:** "Onun hakkında hiçbir delil bulunmayan (bir ilaha ibadet ederse)." **Fe innemâ hısâbuhu inde rabbih:** "Muhakkak ki onun hesabı rabbinin (Allah'ın) katındadır." **İnnehu lâ yuflihul kâfirûn:** "Kâfirler asla felah bulmazlar." **Ve kul rabbigfir verham:** "Ve de ki: Rabbim! Beni mağfiret et ve bana rahmet et (sen ğafur ve rahimsin)." **Ve ente hayrur râhımîn:**[52] "Sen hayrurrahiminsin."

Allah bizi Allah ile beraber başka bir ilah edinenlerden eylemesin. Allah bizi rabbini ehad ve vahid olarak bilen, böyle iman eden ve rabbinde hiçbir isminde şirk koşmayan kullarından eylesin inşallah.

[50] Mu'minûn /109-111
[51] Mu'minûn /112-115
[52] Mu'minûn /116-118

SECDE SÛRESİ

Elif Lâm Mîm. Tenzîlul kitâbi lâ raybe fîhi min rabbil âlemîn:[53] "Elif, lâm, mîm. Bu, âlemlerin rabbinin (kullarına) indirdiği, içinde şüphe olmayan kitaptır."

Kul yeteveffâkum melekul mevtillezî vukkile bikum: "De ki: (Ölüm vaktiniz geldiğinde) Üzerinize vekil edilen ölüm meleği canınızı (ruhunuzu) alır." **Summe ilâ rabbikum turceûn:** "Sonra rabbinize döndürülürsünüz." Ruhu alan melek, ruhu alır almaz onu Allah'ın huzuruna çıkarır. **Ve lev terâ izil mucrimûne nâkısû ruûsihim inde rabbihim:** "O vakit mücrimleri (Allah'a karşı suç işlemiş olanları, rabbini ciddiye almayanları) görürsün ki rablerinin huzurunda başlarını eğmişler." **Rabbenâ ebsarnâ ve semi'nâ ferci'nâ na'mel sâliha:** "(Derler ki) Rabbimiz, gördük ve işittik, şimdi bizi geri çevir (dünyaya geri gönder), bu sefer salih amel işleyelim." **İnnâ mûkinûn:**[54] "Gerçekten şimdi yakin sahibi olduk (iyice anladık)."

Ve lev şi'nâ le âteynâ kulle nefsin hudâhâ: "Eğer biz dileseydik her nefse hidayeti verirdik." **Ve lâkin hakkal kavlu minnî:** "Ama benden söz kesin olarak çıkmıştır." **Le emleenne cehenneme minel cinneti ven nâsi ecmaîn:** "Mutlaka cehennemi insanlar ve cinlerle tamamen dolduracağım." **Fe zûkû bi mâ nesîtum likâe yevmikum hâzâ:** "(O gün onlara şöyle diyeceğiz) Bugüne kavuşmayı unutmanızın cezasını şimdi tadın." **İnnâ nesînâkum ve zûkû azâbel huldi bi mâ kuntum ta'melûn:**[55] "(Siz nasıl ki bizi unuttuysanız) Biz de sizi unuttuk. Yaptıklarınızdan dolayı ebedi azabı tadın."

[53] Secde /1-2
[54] Secde /11-12
[55] Secde /13-14

İnnemâ yu'minu bi âyâtinellezîn: "Ayetlerimize ancak o kimseler iman eder." **İzâ zukkirû bihâ harrû succedâ:** "Kendilerine öğüt verildiğinde secdeye kapanırlar." Onlara Allah'ın ayetleri okunduğunda, anlatıldığında secdeye kapanırlar. **Ve sebbehû bi hamdi rabbihim:** "Ve rablerini hamd ile tesbih ederler." **Ve hum lâ yestekbirûn:** "Ve onlar kibirlenmezler (büyüklenmezler)." **Tetecâfâ cunûbuhum anil medâcı':** "(Rahatlarını bozarak) Yanlarını yataklarından uzaklaştırırlar." **Yed'ûne rabbehum havfen ve tamaa:** "Rablerine korku ve ümit ile dua ederler." **Ve mimmâ razaknâhum yunfikûn:** "Kendilerine rızık olarak verdiklerimizden de infak ederler." **Fe lâ ta'lemu nefsun mâ uhfiye lehum min kurrati a'yun:** "Onlar için nasıl bir göz aydınlığının saklı olduğunu (onlara neyi ikram edeceğimizi) hiç kimse bilemez (anlayamaz, hayal bile edemez)." **Cezâen bi mâ kânû ya'melûn:**[56] "Yaptıkları şeylere karşılık olarak." Bunun sebebi; yaptıkları amellerinden dolayıdır ve bu onların mükâfatıdır.

E fe men kâne mu'minen ke men kânefâsikâ: "Hiç mü'min bir kimse fasık gibi olur mu?" **Lâ yestevûn:** "Elbette ki onlar bir olmaz (onları bir tutmayız)." **Emmâllezîne âmenû ve amilûs sâlihât:** "İman edip salih amel işleyenler için." **Fe lehum cennâtul me'vâ nuzulen bi mâ kânû ya'melûn:** "Yaptıklarına karşılık olarak Me'va cenneti vardır." **Ve emmâllezîne fesekû fe me'vâhumun nâr:** "Ama fasıkların varacakları yer ateştir (cehennemdir)." **Kulle mâ erâdû en yahrucû minhâ uîdû fîhâ:** "Onlar oradan çıkmayı her istediklerinde oraya geri döndürülürler." **Ve kîle lehum zûkû azâben nârillezî kuntum bihî tukezzibûn:**[57] "Ve kendilerine 'ateşin azabını tadın, siz onu yalanladınız (yalan saydınız)' denilir."

[56] Secde /15-17
[57] Secde /18-20

Allah bizi vahyini yalanlayanlardan eylemesin. Allah bizi indirdiği her bir ayete iman edip amele dönüştüren kullarından eylesin inşallah.

TÛR SÛRESİ

Fe veylun yevme izin lil mukezzibîn: "O gün yalanlayanların vay hâline!" **Ellezîne hum fî havdın yel'abûn:** "Onlar daldıkları bataklıkta oynayıp dururlar." **Yevme yuda'ûne ilâ nâri cehenneme de'â:** "O gün onlar cehennemin ateşi içinde itilip kakılırlar." **Hâzihin nârulletî kuntum bihâ tukezzibûn:**[58] "(Onlara) İşte, yalan saymakta olduğunuz ateş budur (denilir)."

İnnel muttakîne fî cennâtin ve naîm: "Şüphesiz takva sahipleri için cennet nimetleri vardır (onlar cennette nimetler içindedir)." **Fâkihîne bi mâ âtâhum rabbuhum:** "Onlar rablerinin verdiği nimetlerle sevinip zevklenirler." **Ve vakâhum rabbuhum azâbel cahîm:** "Ve rableri onları cehennemin azabından korumuştur." **Kulû veşrabû henîen bi mâ kuntum ta'melûn:** "(Onlara) Afiyetle yiyin ve için. Bu yapmış olduğunuz amellerin karşılığıdır (denir)." **Muttekiîne alâ sururin masfûfeh:** "Onlar sıra sıra dizilmiş koltuklara yaslanırlar." **Ve zevvecnâhum bi hûrin în:** "Ve onları iri gözlü hurilerle evlendirmişizdir." Allah onları hurilerle evlendirir. **Vellezîne âmenû vettebeathum zurriyyetuhum bi îmânin elhaknâ bihim zurriyyetehum:** "Bir de iman eden, imanda onlara tabi olan zürriyetlerini de onlara katarız (onlarla beraber ederiz)." **Ve mâ eletnâhum min amelihim min şey':** "Ve onların amellerinden hiçbir şey eksiltmeden (böyle

[58] Tûr /11-14

yaparız).” **Kullumriin bi mâ kesebe rehîn:**[59] “(O gün) Herkes kazandığının rehinidir.”

Ve akbele ba’duhum alâ ba’dın yetesâelûn: “(O cennetlikler) Birbirlerine dönüp sorarlar.” Birbirleriyle sohbet ederler. **Kâlû innâ kunnâ kablu fî ehlinâ muşfikîn:** “Derler ki: Gerçekten biz daha önce (dünya hayatını yaşarken) kendi aile efradımız (ehlimiz) içinde endişedeydik.” **Fe mennallâhu aleynâ:** “Allah şimdi bize ihsanda bulundu.” **Ve vakânâ azâbes semûm:** “Bizi o kavurucu azaptan korudu.” **İnnâ kunnâ min kablu ned’ûh:** “Gerçek şu ki biz daha önce de ona (rabbimize) dua ediyorduk.” **İnnehu huvel berrur rahîm:** “Muhakkak ki o (rabbimiz) iyilik sahibi ve rahim olandır.” **Fe zekkir:** “Artık (rabbini) zikret.” **Fe mâ ente bi ni’meti rabbike bi kâhinin ve lâ mecnûn:**[60] “Rabbinin nimeti sayesinde sen ne bir kâhinsin ne de bir mecnun.”

Em te’muruhum ahlâmuhum bi hâzâ em hum kavmun tâgûn:[61] “(Haddini aşıp azgınlaşmış olanlara, rabbine karşı saygısızlık yapanlara) Bunu hayal kurdukları akılları mı emrediyor, yoksa onlar azgın bir kavim midir?”

Em hulikû min gayri şey': “(Sor onlara) Yoksa onlar hiçbir şey olmadan mı yaratıldılar.” **Em humul hâlikûn:** “Yoksa onlar mı kendi kendilerini yarattı?” **Em halakûs semâvâti vel ard:** “Yoksa gökleri ve yeri onlar mı yarattı?” **Bel lâ yûkınûn:**[62] “Hayır, onlar düşünüp inanmazlar (ikna olmazlar).”

Vasbir li hukmi rabbik: “Sen rabbinin hükmüne sabret.” **Fe inneke bi a’yuninâ:** “Çünkü sen bizim nezaretimizdesin.” **Ve sebbih bi hamdi rabbike hîne tekûm:** “Kalktığın vakit de rabbini hamd ile tesbih et.” **Ve minel leyli fe sebbihhu ve idbâran**

[59] Tûr /17-21
[60] Tûr /25-29
[61] Tûr /32
[62] Tûr /35-36

nucûm:[63] "Geceleyin onu tesbih et, yıldızların battığı zaman da onu tesbih et."

Biz de rabbimizi tesbih ediyoruz. Subhânallâhi ve bihamdihi, el hamdu lillâhi rabbil âlemîn.

Allah bizi rabbini hamd ile tesbih eden kullarından eylesin. Allah bizi bütün övmenin, övülmenin sadece Allah'a ait olduğunu bilen ve hayatını yaşarken her anda rabbine hamd eden kullarından eylesin inşallah.

MULK SÛRESİ

Tebârakellezî bi yedihil mulk: "Bütün mülkü (kudret) elinde tutan Allah ne mübarektir!" **Ve huve alâ kulli şey'in kadîr:**[64] "Ve o her şeye kadîrdir."

Ve lillezîne keferû bi rabbihim azâbu cehennem: "Rablerini inkâr edenler için cehennem azabı vardır." **Ve bi'sel masîr:** "O ne kötü dönüştür!" Cehennemi hak edenlerin yeri ne kötüdür! **İzâ ulkû fîhâ semiû lehâ şehîkan ve hiye tefûr:** "Oraya atıldıklarında, onun kaynarken çıkardığı uğultuyu işitirler." Onlar cehennemin o uğultusunu, solumasını işitirler. **Tekâdu temeyyezu minel gayz:** "Neredeyse (cehennem) öfkesinden çatlayacak." Cehennem, cehennemlikleri görünce neredeyse öfkesinden delirip infilak eder. **Kullemâ ulkıye fîhâ fevcun seelehum hazenetuhâ:** "Oraya her bir topluluk atıldıkça oranın bekçileri onlara sorar." **E lem ye'tikum nezîr:** "Size bir uyarıcı gelmedi mi?" Cehenneme her bölük atıldıkça cehennemin bekçileri onlara sizi bugünle uyaran bir nezir (uyarıcı), Allah'ın resulü gelmedi mi, der. **Kâlû belâ kad câenâ nezîr:** "(Onlar) Derler

[63] Tûr /48-49
[64] Mulk /1

ki: Evet, and olsun bize uyarıcı geldi." **Fe kezzebnâ:** "Ama biz (onu) yalanladık." **Ve kulnâ mâ nezzelallâhu min şey':** "Ve dedik ki: Allah hiçbir şey indirmemiştir." **İn entum illâ fî dalâlin kebîr:** [65] "Siz ancak büyük bir dalâlet içindesiniz."

Ve kâlû lev kunnâ nesmeu ev na'kılu mâ kunnâ fî ashâbis saîr: "(Bir de) Derler ki: Eğer aklımızı kullansaydık ya da (Allah'ın vahyini) dinleseydik bugün alevli ateşin ehli olmazdık." **Fa'terefû bi zenbihim:** "Onlar böylece günahlarını itiraf ederler." **Fe suhkan li ashâbis saîr:**[66] "Uzak olsun alevli ateşin arkadaşları!" Onlar artık Allah'ın rahmetinden uzak olan cehennem arkadaşlarıdır.

İnnellezîne yahşevne rabbehum bil gayb: "Şüphesiz rablerinden gıyaben korkanlar var ya!" **Lehum magfiratun ve ecrun kebîr**: "İşte, onlar için mağfiret ve büyük bir ecir vardır." **Ve esirrû kavlekum evicherû bih:** "Sözünüzü ister gizli tutun, ister açığa vurun." **İnnehu alîmun bi zâtis sudûr:** "Muhakkak ki Allah sinelerde olanı bilendir." **E lâ ya'lemu men halak:** "Hiç, yaratan (yarattığını) bilmez mi?" **Ve huvel latîful habîr:**[67] "O, latif ve habir olandır."

Kul huvellezî enşeekum ve ceale lekumus sem'a vel ebsâra vel ef'ideh: "De ki: Sizi yaratan, size gözler, kulaklar, kalpler veren odur." **Kalîlen mâ teşkurûn:**[68] "Ne de az şükrediyorsunuz!"

Allah bizi "ne de az şükrediyorsunuz" hitabına muhatap olanlardan eylemesin. Allah bizi bütün nimetin Allah'tan geldiğini bilenlerden ve rabbine her daim şükreden kullarından eylesin inşallah.

[65] Mulk /6-9
[66] Mulk /10-11
[67] Mulk /12-14
[68] Mulk /23

MEÂRİC SURESİ

Fasbir sabran cemîlâ: "Sen güzel bir sabırla sabret!" **İnnehum yeravnehu baîdâ:** "Muhakkak ki onlar onu (kıyameti) uzak görüyorlar." **Ve nerâhu karîbâ:** "Ama biz onu yakın görüyoruz." **Yevme tekûnus semâu kel muhl:** "O gün sema (gök) erimiş maden gibi olur." **Ve tekûnul cibâlu kel ıhn:** "Ve dağlar atılmış yün gibi olur." **Ve lâ yes'elu hamîmun hamîmâ:** "Ve (o gün) dost dostu sormaz." Hiçbir akraba, hiçbir hısım birbirinin hâlini sormaz. **Yubassarûnehum:** "Onlar (orada) birbirlerine gösterilirler." **Yeveddul mucrimu lev yeftedî min azâbi yevmi izin bi benîh:** "O gün cürüm işleyenler (suçlu olanlar) azaptan kurtulmak için kendi evlatlarını bile vermek isterler." **Ve sâhıbetihî ve ahîh:** "Ve eşini ve kardeşini." **Ve fasîletihilletî tu'vîh:** "Ve kendisini barındıran kabilesini." **Ve men fîl ardı cemî'an summe yuncîh:**[69] "Ve yeryüzünde bulunanların hepsini (versin de) sonra kendini kurtarsın." O gün kaybedenler evladını, hanımını, eşini, kardeşini, kendisini barındıran kabilesini, herkesi, her şeyi verip sadece kendisinin kurtulmasını ister.

Kellâ, innehâ lezâ: "Hayır, muhakkak ki o, yalın bir ateştir." **Nezzâaten liş şevâ:** "Derileri kavurup soyar." **Ted'û men edbera ve tevellâ:** "(Allah'ın davetine karşı) Arkasını dönüp yüz çevireni çağırır." **Ve cemea fe ev'â:** "Ve (dünya malını) toplayıp biriktireni." **İnnel insâne hulika helûâ:** "Gerçekten insan, pek hırslı yaratılmıştır." **İzâ messehuş şerru cezûâ:** "Kendisine bir zarar dokunduğunda feryat eder." **Ve izâ messehul hayru menûâ:**[70] "Kendisine bir hayır dokunduğunda da onu başkasından men eder."

[69] Meâric /5-14
[70] Meâric /15-21

İllâl musallîn: "Yalnız o namaz kılanlar müstesna." **Ellezîne hum alâ salâtihim dâimûn:** "Onlar namazlarında daimidirler." **Vellezîne fî emvâlihim hakkun ma'lûm:** "Ve onların mallarında belirli bir hak vardır." **Lis sâili vel mahrûm:** "İsteyenler için ve mahrumlar için." Onlar isteyenler ve mahrum olanlar için mallarından pay ayırırlar. **Vellezîne yusaddikûne bi yevmid dîn:** "Onlar Kıyamet gününü tasdik ederler." Hesabı tasdik eder, hayatlarını ona göre yaşarlar. **Vellezîne hum min azâbi rabbihim muşfikûn:** "Onlar rablerinin azabından korkup titrerler." **İnne azâbe rabbihim gayru me'mûn:** "Çünkü rabbinin azabından emin olunmaz." **Vellezîne hum li furûcihim hâfizûn:** "Ve onlar ırzlarını korurlar." **İllâ alâ ezvâcihim ev mâ meleket eymânuhum:** "Eşleri ya da ellerinin altında bulunanlar hariç." **Fe innehum gayru melûmîn:**[71] "Şüphesiz onlar (bundan dolayı) kınanmazlar."

Vellezîne hum li emânâtihim ve ahdihim râûn: "Onlar ki emanetlerine ve verdikleri söze riayet ederler." **Vellezîne hum bi şehâdâtihim kâimûn:** "Şahitliklerinde dürüstlük gösterirler (doğru şahitlik yaparlar)." **Vellezîne hum alâ salâtihim yuhâfizûn:** "Onlar namazlarını da muhafaza ederler." **Ulâike fî cennâtin mukramûn:**[72] "İşte, bunlara cennette ikram olunur (onlar cennet ehlidirler)."

Allah bizi rabbine verdiği söze ve rabbinin verdiği emanetlere riayet eden kullarından eylesin. Allah bizi şahitliklerinde dürüstlük gösterenlerden, namazlarını muhafaza edenlerden eylesin. Allah bizi rabbine verdiği ahdi bozanlardan eylemesin inşallah.

[71] Meâric /22-30
[72] Meâric /32-35

NEBE SÛRESİ

Amme yetesâelûn: "Birbirlerine neyi soruyorlar?" **Anin nebeil azîm:**[73] "O büyük haberi mi?" Büyük haber; Allah'ın verdiği haberdir; yani hesap günündeki haberdir, hesap haberidir, Kıyamet gününün haberidir! Dolayısıyla o büyük haberi hiç unutmamamız, onu her an önümüzde tutmamız gerekir; çünkü bu haberin içinde bütün insanlar vardır, biz de orada olacağız. Bu yüzden bu haber bizim de haberimizdir. Allah bize bizim haberimizi haber verir. O hâlde Kıyametle ilgili bütün haberleri kendi haberimiz olarak okumamız lazım; çünkü Allah bize kıyamet yerindeki hâlimizden; yani bizden haber verir.

Allah, nimetlerini anlatır. **E lem nec'alil arda mihâdâ:** "Yeryüzünü sizin için bir döşek yapmadık mı?" **Vel cibâle evtâdâ:** "Ve dağları birer kazık." Dağları kazık gibi çakmadık mı? **Ve halaknâkum ezvâcâ:** "Sizleri çiftler hâlinde yarattık." **Ve cealnâ nevmekum subâtâ:** "Uykunuzu (sizin için) bir dinlenme yaptık." **Ve cealnâl leyle libâsâ:** "Ve geceyi bir örtü yaptık." Geceyi sizin için örtü yaptık. **Ve cealnân nehâre meâşâ:** "Gündüzü de geçim zamanı yaptık." **Ve beneynâ fevkakum seb'an şidâdâ:** "Üzerinizde yedi kat göğü sağlam bina ettik." **Ve cealnâ sirâcen vehhâcâ:** "Ve alev alev yanan bir kandil yarattık." Bir de ışık veren pırıl pırıl parlayan Güneş'i, yıldızları yarattık. **Ve enzelnâ minel mu'sırâti mâen seccâcâ:** "Bulutlardan şarıl şarıl akan suyu (sizin için) indirdik." **Li nuhrice bihî habben ve nebâtâ:** "Onunla (o yağmurla, suyla) nebatları, taneleri bitirdik." **Ve cennâtin elfâfâ:**[74] "Dalları birbirine geçmiş (ağaçlar, bağlar) bahçeler yarattık."

[73] Nebe /1-2
[74] Nebe /6-16

İnne yevmel faslı kâne mîkâtâ: "Şüphesiz hüküm günü vakit olarak belirlenmiştir." Sonra Allah emreder, fasıl günü, ayrım günü gelir. **Yevme yunfehu fîs sûri fe te'tûne efvâcâ:** "O gün Sur'a üflenecek, bölük bölük huzurumuza geleceksiniz." **Ve futihatis semâu fe kânet ebvâbâ:** "Gökler açılır, kapı kapı olur." **Ve suyyiratil cibâlu fe kânet serâbâ:** "Dağlar yürütülür, serap gibi olur." **İnne cehenneme kânet mirsâdâ:** "Muhakkak ki cehennem (hazırlığını yapıp) gözetler." **Lit tâgîne meâbâ:**[75] "(O cehennem) Haddini aşanların dönüş yeridir."

İnne lil muttakîne mefâzâ:[76] "Muhakkak ki (o gün) ödülünü alacak olanlar muttakilerdir." Yani, Allah'a karşı sorumluluğunu kabul edip gereğini yapanlara Allah orada her türlü nimeti ikram eder. **Lâ yesmeûne fîhâ lagven ve lâ kizzâbâ:**[77] "Onlar orada boş laf ve yalan da işitmezler."

Yevme yekûmur rûhu vel melâiketu saffâ: "O gün melekler ve ruh saf olup dizilir." **Lâ yetekellemûne illâ men ezine lehur rahmân:** "Rahman'ın kendilerine izin verdiği müstesna (o gün) kimse konuşamaz." **Ve kâle sevâbâ:** "Ve o da (konuşan da) doğruyu söyler." **Zâlikel yevmul hakk:** "İşte, o gün haktır." **Fe men şâettehaze ilâ rabbihî meâbâ:**[78] "Artık dileyen rabbine varacak bir yol tutsun (dileyen de rabbinden yüz çevirsin)."

İnnâ enzernâkum azâben karîbâ: "Biz sizi yakın bir azapla uyardık." **Yevme yanzurul mer'u mâ kaddemet yedâh:** "O gün kişi elleriyle neyi kazandığına bakar." **Ve yekûlul kâfir:** "Ve (o gün) inkâr edenler (kâfirler, Allah'tan yüz çevirenler) diyecekler ki." **Yâ leytenî kuntu turâbâ:**[79] "Ne olurdu (keşke) toprak olsaydım!" Keşke olmasaydım, hesabım görülmeseydi, bana kitabım

[75] Nebe /17-22
[76] Nebe /31
[77] Nebe /35
[78] Nebe /38-39
[79] Nebe /40

verilmeseydi, keşke öldükten sonra toprak olup gitseydim, diyecekler!

Sadakallahulazim

Allah bizi Kıyamet günü pişman olanlardan eylemesin. Allah bizi muttakilerden, rabbine firar edenlerden, koşanlardan, rabbine varan yolu tutanlardan eylesin. Allah bizi hayırda, güzellikte müsabaka edenlerden eylesin. Allah bizi insanlara, birbirimize, kendimize rahmet olanlardan, hayır olanlardan, ikram olanlardan eylesin. Allah bizi muhsinlerden, salihlerden eylesin inşallah.

Allah hepinizden razı olsun.

24.Bölüm

NÂZİÂT - İNFİTÂR - İNŞİKAK
RÛM - ANKEBÛT - ENFÂL
SÛRELERİ

EUZUBİLLAHİMİNEŞŞEYTANİRRACİM
BİSMİLLAHİRRAHMANİRRAHİM

Elhamdulillahi rabbil âlemin esselatu vesselamu aleyke ya seyyidel evveline vel ahirin ve ila cemiil enbiyayi vel murselin ve ila cemiil evliyayi vel hamdulillahi rabbil âlemin.

Rabbimizin ayetlerine duayla, istiğfarla, hamdla, şükürle, tövbeyle cevap veriyorduk. Bu sohbetimizde de mukabelemize devam edeceğiz inşallah.

Allah ayet-i kerimede **"dileyen rabbine varan bir yol tutsun"**[1] buyurmuştur. Rabbimize varan yolu tutabilmek ve o yolda yürüyebilmek için Allah'ın bize vahyettiğini anlamaya çalışmamız gerekir. Hep beraber ayetleri anlamaya çalışıp rabbimize varan yolu yürüyeceğiz inşallah.

EUZUBİLLAHİMİNEŞŞEYTANİRRACİM
BİSMİLLAHİRRAHMANİRRAHİM

NÂZİÂT SÛRESİ

Ven nâziâti garkâ: "And olsun dalarak çıkaranlara." Derin derin tefekküre dalarak Allah'ın vahyinden manayı çıkaranlara. **Ven nâşitâti neştâ:** "Sonra onu çekip alanlara." **Ves sâbihâti sebhâ:** "Sonra onu süzüp (karanlıktan aydınlığı) çıkaranlara." **Fes sâbikâti sebkâ:** "Sonra yarışıp öne geçenlere." **Fel mudebbirâti emrâ:** "Sonra emri aralarında çevirenlere and olsun ki (yemin olsun ki)." **Yevme tercufur râcifeh:** "O gün (Kıyamet günü

[1] Muzzemmil /19, İnsân /29

geldiğinde yer) bir sarsıntıyla sarsılır." **Tetbeuhâr râdifeh:** "Onu arkasından (bir sarsıntı daha) takip eder." **Kulûbun yevme izin vâcifeh:**[2] "O gün kalpler (yerinden fırlayacakmış gibi) çarpar (çarpmaya başlar)." Genellikle Mekke'de inen surelerde Allah önce bir başlangıç yapıp dikkat çeker.

Yevme yetezekkerul insânu mâ seâ: "O gün insan ne için çalıştığını hatırlar." İnsan o gün dünya hayatını yaşarken ne için çalıştığını hatırlar ve anlar. **Ve burrizetil cahîmu li men yerâ:** "Cehennem gören kimseler için ortaya çıkarılmıştır." Cehennem açığa çıkarılır, gösterilir. **Fe emmâ men tagâ:** "Artık her kim azmışsa." **Ve âseral hayâted dunyâ:** "Ve dünya hayatını tercih etmişse." **Fe innel cahîme hiyel me'vâ:** "Muhakkak ki varacağı yer cehennemdir." Her kim ki dünya hayatını tercih edip rabbine karşı haddini aşıp azmışsa muhakkak ki onun varacağı yer cehennemdir. **Ve emmâ men hâfe makâme rabbihî venehânnefse anil hevâ:** "Kim de nefsinin hevasını men etmişse (nefsinin hevasından korunmuşsa) ve rabbinin makamından (azametinden) korkmuşsa (korkup nefsine taviz vermemişse)." **Fe innel cennete hiyel me'vâ:**[3] "İşte, onun da varacağı yer cennettir."

Allah bizi ayetlerini tefekkür edip içindeki manayı, Allah'ın muradını, hikmetini anlayanlardan eylesin inşallah. O ayetlerle, ayetlerin nuruyla karanlıkları aydınlatanlardan eylesin inşallah. Allah bizi yarışanlardan eylesin. Birbirine yardım edip Allah'ın emirlerini anlatanlardan, tebliğ edenlerden eylesin inşallah. O gün ölüm anında, Kıyamet gününde, herkesin neye çalıştığını, neyi tercih ettiğini hatırlayacağı, anlayacağı günde Allah bizi mahcup eylemesin inşallah. Allah bizi dünya hayatını tercih edenlerden eylemesin. Rabbinin rızasını, ebedi hayatını, ahireti tercih edenlerden ve rabbinin makamından, azametinden haşyet

[2] Nâziât /1-8

[3] Nâziât /35-41

duyanlardan eylesin inşallah. Allah bizi nefsinin hevasına uyanlardan eylemesin, hevasını men edenlerden, hevasını ilah edinmeyenlerden eylesin inşallah.

İNFİTÂR SÛRESİ

İzâs semâunfetarat: "Sema (çatlayıp) yarıldığı zaman." **Veizâl kevâkibunteserat:** "Yıldızlar dökülüp saçıldığı zaman." **Ve izâl bihâru fuccirat:** "Denizler birbirine karıştığı zaman." **Ve izâl kubûru bu'sirat:** "Kabirler açılıp içindekiler dışarı çıkarıldığı zaman." **Alimet nefsun mâ kaddemet ve ahharat:**[4] "(O gün) Her nefis neyi gönderdiğini (ahirete ne gönderdiğini), neyi de geride bıraktığını anlamıştır (bilmiştir)." Bir yapıp gönderdiklerimiz vardır, bir de yapmayıp geride bıraktıklarımız vardır. Allah bizi imtihana tabi tutup "haydi, kulum, gerekeni yapıp kazan" demiştir. Şayet tabi tutulduğumuz imtihanlarda yapmamız gerekeni yapmaz ve Allah'ın bize verdiği kazanma imkânını geride bırakırsak bu defa Allah Kıyamet günü "emrimi, neyden razı olacağımı biliyordun; ama yapmadın" deyip yapmadığımız güzellikleri, iyilikleri önümüze koyar; yani geride bıraktıklarımızı bize gösterir.

Yâ eyyuhâl insânu mâ garrake bi rabbikel kerîm: "Ey insan! Seni kerim olan rabbine karşı böylesine mağrur eden şey nedir?" Seni böyle aldatan şey nedir! Biri rabbinin rızasını kazanamamışsa, Allah'ın kendisine verdiği imkânı değerlendirip onu ahirete göndermemiş, geride bırakmışsa Allah ona "seni kerim olan rabbine karşı böylesine mağrur eden şey nedir" diye sorar. **Ellezî halakake fe sevvâke fe adelek:** "O ki seni yarattı (seni yaratan odur). Sana şekil verip seni biçimlendirdi." **Fî eyyi sûratin**

[4] İnfitâr /1-5

mâ şâe rakkebek: "Seni dilediği şekilde (en güzel şekilde) düzene koyup (tertip edip) yarattı." Hâl böyleyken neden rabbine karşı böyle nankörlük yapıyorsun! Neden rabbine güvenmiyorsun! **Kellâ bel tukezzibûne bid dîn:**[5] "Hayır, doğrusu siz dini yalanlıyorsunuz." Böyle yapanlar Allah'ın dinini yalanlamıştır. Böyleleri Allah'a güvenmemiş ve koyduğu hükmü yalanlamıştır.

Ve inne aleykum le hâfızîn: "Muhakkak ki üzerinizde muhafızlar (hafıza melekleri) vardır." **Kirâmen kâtibin:** "Onlar kerim olan kâtiplerdir." **Ya'lemûne mâ tef'alûn:** "Her ne yaparsanız onu bilirler (ve yazarlar)." **İnnel ebrâre lefî naîm:** "Elbette ki iyilik yapanlar (doğru yapanlar) Naim cennetindedirler." **Ve innel fuccâre le fî cahîm:** "O facirler de (yanlış yapanlar da, Allah'a karşı suçlu olanlar da) cehennemin içindedirler." **Yaslevnehâ yevmed dîn:** "Din (Kıyamet) günü oraya girerler." Onlar Kıyamet günü cehenneme girecekler. **Ve mâ hum anhâ bi gâibîn:**[6] "Ve orada yok olup gitmeyecekler (orada ebedi olarak kalacaklar)."

Ve mâ edrâke mâ yevmud dîn: "Sen din günü nedir biliyor musun?" **Summe mâ edrâke mâ yevmud dîn:** "Sonra yine sen din günü nedir biliyor musun?" **Yevme lâ temliku nefsun li nefsin şey'â:** "(Din günü) O gündür ki hiçbir nefis başka bir nefis için (hiç kimse başka biri için) hiçbir şey yapmaya malik değildir." **Vel emru yevme izin lillâh:**[7] "O gün emir yalnızca Allah'ındır."

Allah bizi kendisine karşı mağrur olanlardan eylemesin. Allah perdeyi açıp neyi gönderdiğimizi, neyi de geride bıraktığımızı önümüze koyacağı o günde bizi kaybedenlerden değil rızasını kazanmak için her imkânı değerlendirmiş kullarından eylesin. Allah bizi en güzel surette yaratılışına hamd edenlerden,

[5] İnfitâr /6-9
[6] İnfitâr /10-16
[7] İnfitâr /17-19

şükredenlerden ve rabbinin nimetini unutmayanlardan eylesin inşallah.

İNŞİKAK SÛRESİ

Yâ eyyuhâl insân: "Ey insan!" **İnneke kâdihun ilâ rabbike kedha:** "Muhakkak ki sen rabbine karşı çaba üstüne çaba sarf ediyorsun (gayret üstüne gayret sarf ediyorsun)." Senin bu çaban rabbine kavuşuncaya kadar devam eder. **Fe mulâkîh:**[8] "Ve nihayet ona varacaksın."

Fe emmâ men ûtiye kitâbehu bi yemînih: "Her kimin kitabı sağdan verilirse." **Fe sevfe yuhâsebu hısâben yesîrâ:** "Kolay bir hesapla hesaba çekilir." **Ve yenkalibu ilâ ehlihî mesrûrâ:** "Ve ehline (ailesine) sevinçle döner." **Ve emmâ men ûtiye kitâbehu verâe zahrih:** "Kimin de kitabı arkasından verilirse." **Fe sevfe yed'ûsubûrâ:** "O da hemen feryat edip yok olmayı diler." **Ve yaslâ saîrâ:** "O, şiddetli bir ateşe atılır." **İnnehu kâne fî ehlihî mesrûrâ:** "Çünkü o, ailesi arasında sevinçliydi." O daha önce dünya hayatında kendi ehli içinde sevinçliydi, şımarmıştı. **İnnehu zanne en len yahûr:** "Muhakkak ki o hiç dönmeyeceğini sanmıştı." Sanki hiç hesap vermeyecekmiş, rabbine dönmeyecekmiş gibi bir hayat yaşıyordu. **Belâ, inne rabbehu kâne bihî basîrâ:**[9] "Hayır, şüphesiz rabbi onu görmekteydi." Oysaki o, rabbinin kendisini gördüğünü unuttu ve onu ciddiye almadı. **Le terkebunne tabakan an tabak:**[10] "And olsun ki o gün hâlden hâle gireceksiniz."

Fe mâ lehum lâ yu'minûn: "Ne oluyor ki onlara (Allah'a) iman etmiyorlar." **Ve izâ kurie aleyhimul kur'ânu lâ yescudûn:**

[8] İnşikak /6
[9] İnşikak /7-15
[10] İnşikak /19

"Onlara Kur'an okunduğu zaman da secde etmiyorlar." **Belillezîne keferû yukezzibûn:** "Hayır, onlar kâfirdirler, yalancıdırlar." Onlar Allah'ın ayetlerini yalanlıyorlar. **Vallâhu a'lemu bimâ yûûn:** "Onların içlerinde sakladıklarını en iyi bilen Allah'tır." **Fe beşşirhum bi azâbin elîm:** "Onları elim bir azap ile müjdele." **İllâllezîne âmenû ve amilûs sâlihât:** "Yalnız iman edip salih amel işleyenler (müstesna)." **Lehum ecrun gayru memnûn:**[11] "Onlar için tükenmez bir nimet vardır."

Allah bizi kendisine karşı çaba üstüne çaba gösterenlerden, kul olmamak için direnip başka tarafa gidenlerden, Allah'tan yüz çevirenlerden eylemesin. Allah bizi kendisine teslim olanlardan, her emri, vahyi karşısında "işittik ve itaat ettik" diyenlerden eylesin inşallah.

RÛM SÛRESİ

Belittebeallezîne zalemû ehvâehum bi gayri ilm: "Hayır, zulmetmekte olanlar, hiçbir bilgiye dayanmaksızın kendi hevalarına uymuşlardır." **Fe men yehdî men edallallâh:** "Allah'ın şaşkın hâlde bıraktığı kimseye hiç kimse hidayet edemez." **Ve mâ lehum min nâsırîn:** "Ve onlara yardım edecek kimse de bulamazsın." **Fe ekim vecheke lid dîni hanîfâ:** "Sen yüzünü Allah'ın hanif olan (Allah'a hiçbir şeyi şirk koşmayan) dinine döndür." **Fıtratallâhilletî fataran nâse aleyhâ:**[12] "(Yüzünü) Allah'ın fıtratına çevir ki Allah, insanı o fıtrat üzere yaratmıştır." Allah, insanı kendi zatının fıtratı üzere yaratmıştır.

"Allah, insanı o fıtrat üzere yaratmıştır" demek ona ruhundan nefhetmiştir, demektir. **Lâ tebdîle li halkıllâh:** "Bu,

[11] İnşikak /20-25
[12] Rûm /29-30

Allah'ın yarattığıdır (fıtratıdır), değişmez." Bütün insanlar doğarken Allah'ın nefhettiği ruhla gelir; yani hepsi mü'mindir, Müslümandır, Allah'ın yeryüzündeki halifesidir. Allah da "sen ona geri dön, yüzünü Allah'ın seni yarattığı fıtrata döndür" buyurdu. **Zâliked dînul kayyim:** "İşte, dosdoğru din (dosdoğru yol) budur." **Ve lâkinne ekseran nâsi lâ ya'lemûn:**[13] "Ama insanların çoğu bilmez."

Munîbîne ileyhi vettekûh: "Yalnız ona (Allah'a) yönelin (ona itaat edin) ve ona karşı takva sahibi olun." **Ve ekîmûs salâh:** "Ve namazı ikame edin." **Ve lâ tekûnû minel muşrikîn:** "Ve müşriklerden olmayın." **Minellezîne ferrakû dînehum ve kânû şiyeâ:** "O kimseler ki dinlerini parçaladılar ve fırka fırka oldular." **Kullu hızbin bimâ ledeyhim ferihûn:**[14] "(Dinlerini parçalayan) O fırkaların her biri kendi yanlarındaki ile sevinmekteler." Siz böyle yapmayın, Allah'a bu şekilde şirk koşmayın, dininizi parça parça edip kendinizdeki parça ile sevinmeyin!

Din hayat biçimi demektir. Nasıl ki hayat bir bütünse dinin de bir bütün olması gerekir. Bu yüzden dini parçalamadan bir bütün olarak almak, bütün olarak anlamak gerekir. Ya, Kur'an'ın bütününe iman eder ve Kur'an'ın bütününü alırsın ya da onu parçalar Kur'an'ın sadece bir parçasını alırsın. "Lâ ilâhe illallah muhammedun resulullah" diyenleri kardeş bilmeyenler, "benim tarikatım, benim cemaatim, benim mezhebim, benim partim" diyenler dinlerini kendi aralarında parçalamıştır; çünkü sadece dil ile "lâ ilâhe illallah muhammedun resulullah" demek yetmez, kulun bir de bunu hayatında yaşaması gerekir.

Allah bizi dinini parçalayanlardan eylemesin. Dinin bir parçasını alarak "din bende" deyip bununla sevinenlerden eylemesin. Allah bizi herhangi bir fırka olanlardan eylemesin.

[13] Rûm /30
[14] Rûm /31-32

Bütün kitaplara, kitabın bütününe iman edenlerden eylesin. Bütün mü'minleri, Müslümanları kardeş olarak bilenlerden eylesin. Mü'minleri Allah için sevenlerden eylesin. Gerektiğinde kardeşliğini gösterip yardım edenlerden eylesin. İnsanların cennete gidebilmesi, iman edebilmesi, hidayete erebilmesi için fedakârlık yapan kullarından eylesin. Allah bizi yüzünü Allah'ın fıtratına, El Esmau'l Husna'sına çevirenlerden ve bu yol üzerinde yürüyenlerden eylesin. Allah bizi El Esmau'l Husna'sını kazanan kullarından eylesin inşallah.

E ve lem yerav ennellâhe yebsutur rızka li men yeşâ': "Onlar görmediler mi ki Allah dilediğine rızkı genişletir." **Ve yakdir:** "Ve (dilediğine de) daraltır." **İnne fî zâlike le âyâtin li kavmin yu'minûn:** "Mutlaka bunda iman eden bir kavim için dersler (ibretler) vardır." **Fe âti zel kurbâ hakkahu vel miskîne vebnes sebîl:** "O hâlde sen yakınlara (akrabaya) hakkını ver, miskinlere (fakirlere), yolda kalmışa (yardım et)." **Zâlike hayrun lillezîne yurîdûne vechallâh:** "Allah'ın cemalini isteyenler için hayırlı olan budur." **Ve ulâike humul muflihûn:**[15] "Onlar felaha erenlerdir."

Allah bizi dinini parçalayıp fırka fırka olanlardan eylemesin. Allah bizi dinin bütününe iman edenlerden eylesin. Allah bizi yüzünü hanif olan dine çevirenlerden ve rabbine karşı takva sahibi olan kullarından eylesin inşallah.

ANKEBÛT SÛRESİ

Elif lâm mîm. E hasiben nâsu en yutrakû en yekûlû âmennâ ve hum lâ yuftenûn: "Elif lâm mîm. İnsanlar 'biz iman ettik' demeleriyle onları imtihana tabi tutmadan öyle kabul edip

[15] Rûm /37-38

bırakacağımızı mı zannediyorlar?" "Biz iman ettik" dediklerinden dolayı onların imanını kabul edeceğimizi mi zannediyor, böyle mi hesap ediyorlar! **Ve lekadfetennâllezîne min kablihim:** "And olsun ki biz onlardan öncekileri de imtihana tabi tuttuk." Şimdi de onlar iman etmiş mi etmemiş mi diye onları imtihana tabi tutacağız. **Fe leya'lemennallâhullezîne sadak:** "Allah doğru söyleyenleri mutlaka bilir." **Ve le ya'lemennel kâzibîn:** "Ve yalancıları da bilir." And olsun ki kim her neyi söylüyorsa Allah onu bilir. **Em hasibellezîne ya'melûnes seyyiâti en yesbikûnâ:** "Yoksa kötülükleri yapanlar bizden kaçabileceklerini mi sandılar!" **Sâe mâ yahkumûn:**[16] "Ne kötü hüküm veriyorlar!" Onlar böyle mi hüküm veriyorlar, bu ne kötü bir hükümdür!

Men kâne yercû likâallâh: "Kim Allah'a vasıl olmayı diliyorsa (arzu ediyorsa)." **Fe inne ecelallâhi le ât:** "Muhakkak ki Allah'ın tayin ettiği o an (o zaman) mutlaka gelecektir." **Ve huves semîul alîm:** "Ve o, semi' ve âlimdir." **Ve men câhede fe innemâ yucâhidu li nefsih:** "Kim cehdederse (cihad ederse) kendisi için cehdetmiştir." **İnnallâhe le ganiyyun anil âlemin:**[17] "Muhakkak ki Allah bütün âlemlerden mustağnidir (hiçbir şeye, hiç kimseye ihtiyacı yoktur)." Rabbini, rabbinin cemalini isteyen bunun için cehdetsin, çabasını, gayretini sarf etsin; çünkü Allah'ın ona ihtiyacı yoktur, tam tersine onun Allah'a ihtiyacı vardır, buyurdu Allah. Demek ki Allah'ın cemalini istemek, üstelik bunun için bir de cehdedip çaba, gayret sarf etmek gerekiyormuş!

Bir de "kim, Allah'ın vechini (yüzünü, cemalini) istiyorsa Allah'ın tayin ettiği o an (o vakit) gelecek." Sana düşen; Allah için çabanı, gayretini, cehdini sarf etmek, cihadını yapmaktır, Allah kimin ne yaptığını bilir. Sen sadece cehdini yap, o an mutlaka gelecektir, buyurdu Allah.

[16] Ankebût /1-4
[17] Ankebût /5-6

Vellezîne âmenû ve amilûs sâlihâti lenukeffirenne anhum seyyiâtihim: "İman edip salih amel işleyenlerin günahlarının üstünü örteriz." **Ve le neczi̇yennehum ahsenellezî kânû ya'melûn:**[18] "Onlara yaptıkları amelin en güzeliyle mukabele ederiz (mükâfatlarını mutlaka veririz)."

Ve vassaynâl insâne bi vâlideyhi husnâ: "Biz insana; anasına ve babasına iyilik etmesini (güzellikle muamele etmesini) tavsiye ettik." **Ve in câhedâke li tuşrike bî mâ leyse leke bihî ilm:** "Onlar, seni, hakkında bilgin olmayan bir şeyi bana ortak koşman için zorlarlarsa." Anne, baban herhangi bir konuda Allah'ın emrine karşı bir şey söylerlerse, seni herhangi bir konuda Allah'tan, Allah'ın emrinden başka tarafa yöneltmeye davet eder, bundan dolayı seninle mücadele ederlerse. **Fe lâ tutı'humâ:** "Onlara itaat etme." **İleyye merciukum:** "Hepinizin dönüşü banadır." Yani hesabı anne, babanıza değil bana vereceksiniz, buyurdu Allah. **Fe unebbiukum bimâ kuntum ta'melûn:** "Sonra ben size yaptıklarınızı haber vereceğim." **Vellezîne âmenû ve amilûs sâlihâti le nudhılennehum fîs sâlihîn:**[19] "İman edip salih amel işleyenleri de mutlaka salihlerin (iyilerin) içine katacağız."

Ve minen nâsi men yekûlu âmennâ billâh: "İnsanlardan kimisi var ki 'Allah'a iman ettik' der." **Fe izâ ûziye fîllâhi ceale fitneten nâsi ke azâbillâh:** "Ama Allah yolunda bir eziyete (bir sıkıntıya) uğradığı zaman insanlardan gelen sıkıntıyı sanki Allah'ın azabıymış gibi zanneder (öyle tutar)." Allah'ın azabı insanlardan gelen sıkıntıya benzemez, bir sıkıntı geldiği zaman mü'min gibi davran ve kaçma, buyurdu Allah. **Ve le in câe nasrun min rabbik:** "Ama rabbinden bir zafer (bir nimet) gelirse." **Le yekûlunne innâ kunnâ meakum:** "(Mü'minlere) Derler ki: Biz de sizinle beraberdik." Sıkıntı anında, musibet anında imanlarından vazgeçerler; ama nimet gelince mü'minlerle beraber olduklarını

[18] Ankebût /7
[19] Ankebût /8-9

söylerler. **E ve leysallâhu bi a'leme bi mâ fî sudûril âlemin:**[20] "Allah bütün âlemlerin göğsünde olanları en iyi bilen değil midir?" Allah sizi bilmiyor mu! **Ve le ya'lemennallâhullezîne âmenû ve le ya'lemennel munâfikîn:**[21] "Allah iman edenleri de bilir, münafıkları da bilir."

Allah bizi iman edip salih amel işleyenlerden eylesin. Allah bizi günahlarını örttüğü kullarından eylesin. Allah bizi annesine, babasına ihsanda, iyilikte bulunanlardan eylesin. Anne, babaları onları Allah'tan başka bir tarafa davet ettiğinde anne, babalarına itaat etmeyip üstüne Allah'a dönmeleri için anne, babalarına yardım edenlerden eylesin. Allah bizi "biz iman ettik" deyip imanında sadakat gösterenlerden eylesin. Allah bizi rabbi yolunda bir eziyete, bir sıkıntıya uğradığında imanını terk edip "ben bunu kabul edemem, buna gücüm yetmez" diyenlerden eylemesin. Allah bizi mü'minlerle gerçek manada beraber eylesin. Allah bizi imtihana tabi tuttuğunda iman etmiş olanlardan eylesin. Allah bizi münafıklardan eylemesin inşallah.

Ve kâlellezîne keferû lillezîne âmenû: "O hakkı (hakikati) örtenler (nankörler, küfredenler) iman edenlere derler ki." **İttebiû sebîlenâ velnahmil hatâyâkum:** "Bizim yolumuza uyun (tabi olun) günahınız bizim boynumuza olsun (günahlarınızı biz yüklenelim)." **Ve mâ hum bi hâmilîne min hatâyâhum min şey':** "Hâlbuki onların günahlarından hiçbir şey yüklenecek değillerdir." Onlar hiç kimsenin günahını yüklenemezler. **İnnehum le kâzibûn:** "Muhakkak ki onlar yalancıdırlar." **Ve le yahmilunne eskâlehum ve eskâlen mea eskâlihim:** "Ve onlar kendi yüklerini ve kendi yükleriyle birlikte birçok yükleri taşıyacaklar." Onlar böyle söylediklerinden dolayı hem kendi günahlarını hem de kendi yükleriyle beraber birçok yükleri yüklenecekler. **Ve le yus'elunne**

[20] Ankebût /10
[21] Ankebût /11

yevmel kıyâmeti ammâ kânû yefterûn:[22] "Onlar (Allah'a) iftira ettikleri şeylerden dolayı Kıyamet günü mutlaka hesaba çekileceklerdir."

Allah bizi böyle bir şeyden muhafaza eylesin. Başkalarına "sen benim gibi yap, günahını ben yüklenirim" diyenlerden eylemesin. Allah bizi haddini bilenlerden, Allah'ın, en ince ayrıntısına kadar kulundan hesap soracağına iman edenlerden eylesin inşallah.

Halakallâhus semâvâti vel arda bil hakk: "Allah gökleri ve yeri hak ile yaratmıştır." **İnne fî zâlike le âyeten lil mu'minîn:** "Muhakkak ki bunda (bu ayetlerde) mü'minler için ibretler (dersler) vardır." **Utlu mâ ûhıye ileyke minel kitâb:** "Sen sana vahyettiğimiz kitabı oku." **Ve ekımıs salâh:** "Ve namazı ikame et." **İnnes salâte tenhâ anil fahşâi vel munker:** "Muhakkak ki namaz her türlü fahşadan (edepsizlikten, uygunsuzluktan) ve kötülükten men eder." **Ve le zikrullâhi ekber:** "Elbette ki Allah'ı zikretmek en büyüktür." **Vallâhu ya'lemu mâ tasneûn:**[23] "Allah yaptıklarınızı bilir."

Allah bizi Allah'ın vechini, cemalini isteyen ve bu yolda çaba, gayret gösteren kullarından eylesin. Allah bizi namazını ikame edenlerden ve namazı kendisini her türlü fuhşiyattan, kötülükten koruduğu kullarından eylesin. Allah bizi gönül itibariyle daimî zikir hâlinde olan kullarından eylesin inşallah.

ENFÂL SÛRESİ

Yes'elûneke anil enfâl: "Sana ganimetlerden soruyorlar." **Kulil enfâlu lillâhi ver resûl:** "De ki: Ganimetler Allah'ın ve

[22] Ankebût /12-13
[23] Ankebût /44-45

resulünündür." **Fettekullâh:** "Allah'a karşı takva sahibi olun." **Ve aslihû zâte beynikum:** "Ve birbirinizin arasını ıslah edin (barıştırın)." **Ve etîûllâhe ve resûleh:** "Allah'a ve resulüne itaat edin." **İn kuntum mu'minîn:**[24] "Eğer siz mü'minseniz." Mü'minseniz böyle yaparsınız. Allah'a ve resulüne itaat eder, birbirinizin arasını bozmaz, aksine düzeltirsiniz.

İnnemâl mu'minûnellezîne izâ zukirallâhu vecilet kulûbuhum: "Mü'minler o kimselerdir ki Allah zikredildiğinde kalpleri titrer (ürperir)." **Ve izâ tuliyet aleyhim âyâtuhu zâdethum îmânâ:** "Onlara Allah'ın ayetleri okunduğu zaman imanlarını artırırlar." **Ve alâ rabbihim yetevekkelûn:** "Ve onlar bütünüyle rablerine tevekkül ederler (güvenirler)." **Ellezîne yukîmûnes salâh:** "Onlar namazlarını ikame ederler." **Ve mimmâ razaknâhum yunfikûn:** "Ve kendilerine rızık olarak verdiğimizden infak ederler." **Ulâike humul mu'minûne hakkâ:** "İşte, bunlar gerçek mü'minlerdir (hakiki mü'minlerdir)." **Lehum deracâtun inde rabbihim:** "Onların rableri katında dereceleri vardır." **Ve magfiratun ve rızkun kerîm:**[25] "Ve onlara kerim bir rızık, bir de mağfiret vardır."

Allah bizi kendisine ve resulüne itaat edenlerden eylesin. Birbirlerinin arasını bulanlardan, birbirlerini ıslah edenlerden, barıştıranlardan eylesin. Allah bizi dedikodu yapanlardan, fitne çıkaranlardan, savaştan yana olanlardan eylemesin. Allah bizi gerçek mü'minlerden eylesin. Allah bizi, zikrettiğinde kalbi ürperenlerden, titreyenlerden, Allah'ın ayetleri okunduğunda imanlarını arttıranlardan ve Allah'a bütünüyle tevekkül edenlerden eylesin. Allah bizi namazı ikame edenlerden, kendisine rızık olarak verdiklerinden infak edenlerden eylesin. Allah bizi "işte, bunlar hakiki mü'minlerdir" dediği kullarından

[24] Enfâl /1
[25] Enfâl /2-4

eylesin. Allah bize katındaki dereceleri ihsan eylesin, ikram eylesin inşallah.

Li yuhıkkal hakka ve yubtılel bâtıl: "Hak gerçekleşir, batıl yok olur." Allah batılı hak ile yok eder. Hak; nurdur, batıl ise karanlıktır. Nur geldiğinde karanlık yok olur ve Allah bunu her bir kul için mutlaka yapar. Yeter ki kul hakkı, rabbini, rabbinin nurunu istesin. **Ve lev kerihel mucrimûn:**[26] "Mücrimler bunu istemese bile." Mücrimler bundan hoşlanmasa da Allah bunu yapar.

Yâ eyyuhâllezîne âmenû etîullâhe ve resûleh: "Ey iman edenler (ey iman ettiğini iddia edenler)! Allah'a ve onun resulüne itaat edin." **Ve lâ tevellev anhu ve entum tesmeûn:** "Onu işitip dururken ondan yüz çevirmeyin." **Ve lâ tekûnû kellezîne kâlû semi'nâ ve hum lâ yesmeûn:** "Onu işitmedikleri hâlde 'işittik' diyenler gibi de olmayın." Dinlemedikleri hâlde "dinledik" anlamadıkları hâlde "anladık" diyenler gibi de olmayın. **İnne şerred devâbbi indallâhis summul bukmullezîne lâ ya'kılûn:** "Allah katında en şerli olanlar; aklını kullanmayan sağır ve dilsizlerdir." **Ve lev alimallâhu fî him hayran le esmeahum:** "Allah onlarda bir hayır olduğunu bilseydi mutlaka onlara işittirirdi." Allah onların kulağının, gönlünün üzerindeki perdeyi kaldırıp onlara işittirirdi. Allah onlarda hayır olup olmadığını bilir. **Ve lev esmeahum le tevellev ve hum mu'ridûn:**[27] "(Allah) Onlara işittirseydi bile yine de yüz çevirirlerdi; çünkü onlar dönektir." Bundan dolayı işitmezler, Allah onlara işittirmez.

Yâ eyyuhâllezîne âmenûstecîbû lillâhi ve lir resûli izâ deâkum limâ yuhyîkûm:[28] "Ey iman edenler! Allah ve resulü sizi hayat veren şeye (vahyine, ayetlerine) davet ettiğinde onun davetine icabet edin."

[26] Enfâl /8
[27] Enfâl /20-23
[28] Enfâl /24

Allah bizi Allah ve resulünün davetine icabet edenlerden eylesin. Allah'ın resulünü, vahyini işittiği hâlde ondan yüz çevirenlerden eylemesin. Allah bizi işitmediği hâlde "işittik" anlamadığı hâlde "anladık" diyenlerden eylemesin. Allah bizi vahyine kulak verenlerden, gönlünü açanlardan eylesin. Allah bizi aklını kullanmayan, sağır olan, dilsiz olan, hakkı işitmeyen, ikrar etmeyen, söylemeyen kullarından eylemesin inşallah.

Yâ eyyuhâllezîne âmenû: "Ey iman edenler!" **Lâ tehûnûllâhe ver resûl:** "Allah'a ve resulüne hainlik yapmayın." **Ve tehûnû emânâtikum ve entum ta'lemûn:**[29] "Sonra siz bunu bildiğiniz hâlde emanetlerinize hainlik etmiş olursunuz."

Va'lemû ennemâ emvâlukum ve evlâdukum fitneh: "Şunu bilin ki mallarınız ve evlatlarınız sizin için bir imtihandır (bir fitnedir)." **Ve ennallâhe indehû ecrun azîm:**[30] "Ama asıl hayat (asıl mükâfat) Allah katındadır." Bu yüzden ne mallarınıza ne de evlatlarınıza güvenin, buyurdu Allah.

Yâ eyyuhâllezîne âmenû: "Ey iman edenler!" **in tettekullâhe yec'al lekum furkânâ:** "Allah'a karşı takva sahibi olursanız (Allah'ı ciddiye alır, sorumluluğunuzu kabul eder, yerine getirmeye çalışırsanız) o size bir Furkan verir (hak ile batılı ayıran bir anlayış verir)." Allah'a karşı takva sahibi olursanız size verdiği bu Furkan'la neyin hak, neyin batıl olduğunu anlarsınız. **Ve yukeffir ankum seyyiâtikum:** "Hem de (Allah) günahlarınızı (kötülüklerinizi) örter." **Ve yagfir lekum:** "Ve sizi mağfiret eder." **Vallâhu zul fadlil azîm:**[31] "Allah büyük fazlın sahibidir." Size fazlından ikram eder, ihsan eder.

Allah bizi hainlerden eylemesin. Allah bizi kendisine ve resulüne hainlik yapanlardan, emanetlerine ihanet edenlerden

[29] Enfâl /27
[30] Enfâl /28
[31] Enfâl /29

eylemesin. Malın, evladın fitne olduğunu bilenlerden eylesin. Allah bizi takva sahibi eylesin. Allah bize hak ile batılı, doğru ile yanlışı ayırt eden Furkan'ı ihsan eylesin. Allah bizi günahlarını, kötülüklerini örttüğü, mağfiret ettiği, faziletini ihsan ettiği kullarından eylesin inşallah.

Ve iza tutlâ aleyhim âyâtunâ kâlû: "Onlara (kâfirlere, münafıklara, mü'minlerin dışındakilere) ayetlerimiz okunduğu zaman derler ki." **Kad semi'nâ lev neşâu le kulnâ misle hâzâ:** "İşittik (ve anladık) ama istersek biz de bunun gibisini söyleyebiliriz (söyleriz)." Yani "bu ayetler sıradan bir söz gibidir, biz de böyle konuşabiliriz" derler. **İn hâzâ illâ esâtîrul evvelîn:**[32] "Bu öncekilerin masallarından başka bir şey değildir."

Böyle söyleyenler; Allah'ın kullarına Allah'ın vahyini takdim etmeyen, bunun yerine "ben de dine ait bir kitap yazdım, buyurun okuyun, dininizi bundan öğrenin" diyenlerdir. Bunu bilerek veya bilmeyerek söylerler. Zaten ya cehaletlerinden ya da ihanetlerinden dolayı böyle yaparlar. Bilmemiz lazım ki biri Allah'ın kitabı dışında başka bir kitabı dinimizin, imanımızın kitabı olarak önümüze koyarsa "ben de bu ayetler gibi konuşabilirim, hatta Kur'an'a gerek yok, sen bu kitabı oku yeter" demiş olur.

Ve iz kâlûllâhumme in kâne hâzâ huvel hakka min indik: "Hani bir zamanlar (o kâfirler) demişlerdi ki: Allah'ım eğer bu senin katından gelmiş hak ise." **Fe emtir aleynâ hıcâraten mines semâ':** "Gökten başımıza taş yağdır." **Evi'tinâ bi azâbin elîm:**[33] "Ya da bize elim bir azap getir."

Ve mâ kânallâhu li yuazzibehum ve ente fîhim: "Ama sen onların içindeyken Allah onlara azap edecek değildir." **Ve mâ**

[32] Enfâl /31
[33] Enfâl /32

kânallâhu muazzibehum ve hum yestagfirûn:[34] "Ve onlar istiğfar ederken de Allah onlara azap edecek değildir."

Ve mâ lehum ellâ yuazzibehumullâh: "Allah onlara neden azap etmesin." **Ve hum yasuddûne anil mescidil harâmi ve mâ kânû evliyâeh:** "Onun (Mescid-i Haram'ın) velisi (dostu) olmadıkları hâlde onlar (mü'minleri) Mescid-i Haram'dan alıkoyarken (Allah neden onlara azap etmesin)." **İn evliyâuhû illâl muttakûn:** "Onun (Mescid-i Haram'ın) velileri (dostları) sadece muttakilerdir." **Ve lâkinne ekserehum lâ ya'lemûn:**[35] "Ama (insanların) çoğu bilmez."

İnnellezîne keferû yunfikûne emvâlehum li yesuddû an sebîlillâh: "Muhakkak ki kâfir olan kimseler mallarını Allah yolundan men etmek için harcarlar (çaba, gayret sarf ederler)." **Fe se yunfikûnehâ summe tekûnu aleyhim hasrah:** "Harcayacaklar da sonra bu kendilerine yürek acısı olacak." **Summe yuglebûn:** "Nihayet yenilecekler." **Vellezîne keferû ilâ cehenneme yuhşerûn:**[36] "O küfredenler mutlaka cehennemde toplanacaklar."

Mesela; kardeşlerimizden biri hacca veya umreye gidip Allah'ın beytini ziyaret etmeyi diler; ama kardeşimizin ailesi "ne acelen var, daha gençsin sonra gidersin" ya da "yapacak işlerimiz var, nereye gidiyorsun! Daha evimiz yok, bekâr kardeşlerin var, umrenin zamanı mı" deyip onu Allah'ın beytini ziyaretten men etmeye çalışır. Dolayısıyla aynı hüküm onlar için de geçerlidir. Elbette ki bunu bilmedikleri için yaparlar. Yoksa insanları Allah'ın beytini ziyaret etmekten men edenlere Allah'ın "kâfir" dediğini bilselerdi, buna cesaret edemezlerdi.

Allah'ın hükmü kıyamete kadar geçerlidir. Sadece men etmek de değil biri Allah'ın evini ziyaret etmeyi men edecek

[34] Enfâl /33
[35] Enfâl /34
[36] Enfâl /36

şekilde bir kelime söylese dâhi bunun hesabını Allah'a veremez. Allah "ben kullarımı evimi ziyaret etmeye davet ettim. Oraya yol bulabilen herkes, bütün insanlar beytimi ziyaret etmelidir. Bu, benim insanlar üzerindeki hakkımdır, dedim. Neden kullarımın beytimi ziyaret etmesine mâni oldun" diye sorsa kim buna ne cevap verebilir! Biri, insanları Allah'ın evini ziyaret etmekten men edecek şekilde bir kelime bile söylese imanını kaybeder, dolayısıyla Allah'ın gazabına uğrar. İnsanın, rabbine karşı edepli olması gerekir; ama insan bilmeyince, anlamayınca konuşur. Böyleleri kendilerini ateşe, Allah'ın gazabına atar; ama bundan haberleri dâhi yoktur!

Ve etîullâhe ve resûleh: "Allah'a ve resulüne itaat edin." **Ve lâ tenâzeû:** "Ve aranızda çekişmeyin." **Fe tefşelû:** "Sonra korkarsınız." **Ve tezhebe rîhukum:** "Sonra kokunuzu (gücünüzü) kaybedersiniz." Aranızdaki muhabbeti kaybedersiniz. **Vasbirû:** "Ve sabredin." Taraflardan biri tartışıyor, çekişiyorsa bu durumda yapılması gereken şey sabretmektir. **İnnallâhe meas sâbirîn:**[37] "Muhakkak ki Allah sabredenlerle beraberdir." Dolayısıyla biri tartışma anında sabrederse Allah'ın beraberliğini kazanır, diğeri ise rabbinin beraberliğini kaybeder.

Ve lâ tekûnû kellezîne haracû min diyârihim bataran ve riâen nâs: "Şu kimseler gibi olmayın; yurtlarından çalım satarak, insanlara gösteriş yaparak çıkarlar." **Ve yasuddûne an sebîlillâh:** "Ve Allah yolundan alıkoymaya çalışırlar." **Vallâhu bimâ ya'melûne muhît:** "Allah onların amellerini kuşatandır." **Ve iz zeyyene lehumuş şeytânu a'mâlehum:**[38] "Şeytan (ise) onlara amellerini süslü göstermiştir."

Allah bizi çekişenlerden eylemesin. Allah bizi birleştirenlerden, sevdirenlerden eylesin. Allah bizi herhangi bir

[37] Enfâl /46
[38] Enfâl /47-48

sıkıntı anında, tartışma anında sabredenlerden eylesin. Allah bizi beraber olduğu kullarından eylesin. Allah bizi insanları Allah yolundan alıkoyanlardan eylemesin inşallah.

Zâlik: "Bu böyledir." **Biennallâhe lem yeku mugayyiren ni'meh:** "Çünkü Allah nimetini asla değiştirmez." **En'amehâ alâ kavmin hattâ yugayyirû mâ bi enfusihim:** "Bir kavim kendini değiştirmediği sürece onlara verdiği nimeti (değiştirmez)." Bir kavim kendini değiştirmedikçe Allah onların üzerindeki nimetini değiştirmez. **Ve ennallâhe semîun alîm:**[39] "Allah semi' ve âlim olandır."

Ve ellefe beyne kulûbihim: "Ve (Allah), onların kalplerini birleştirmiştir." **Lev enfakte mâ fîl ardı cemîan mâ ellefte beyne kulûbihim:** "Sen yeryüzünde bulunan her şeyi verseydin, yine onların gönüllerini birleştiremezdin." **Ve lâkinnallâhe ellefe beynehum:** "Fakat Allah onların arasını birleştirdi." **İnnehu azîzun hakîm:**[40] "Muhakkak ki Allah aziz ve hâkim olandır."

Allah sizin aranıza ülfet koymuştur, sevgi koymuştur. Şayet yeryüzünde bulunan her şeyi verseydiniz yine de bu sevgiyi aranıza, gönlünüze koyamazdınız; ama Allah bu sevgiyi size ikram etti, ihsan etti.

Bu durumda mü'minler arasında sevgi yoksa Allah onlara kendinden bir sevgi vermemiş demektir. Bununla beraber birbirlerini sevmiyorlarsa mü'min değiller demektir; çünkü Allah, ayet-i kerimede buyurduğu üzere mutlaka o sevgiyi mü'minlere verir. Bu yüzden "karşılığında bütün dünyayı verseydiniz yine de bu sevgiyi alamazdınız; ama ben bu sevgiyi gönüllerinize verdim, size ikram ettim" buyurdu Allah. Evet, Allah bu sevgiyi mü'minlerin gönlüne koymuştur, bu nedenle mü'minler

[39] Enfâl /53
[40] Enfâl /63

birbirlerini severler. Şayet bu sevgiyi bulamamışsak ya da kaybetmişsek o hâlde imanımızı kontrol etmemiz gerekir.

Allah bizi kendinden sevgi verdiği kullarından eylesin. Allah bizi sevgi bağıyla, ülfet bağıyla birbirlerine bağladığı mü'minlerden eylesin, bir ve beraber eylesin inşallah.

İn yekun minkum işrûne sâbirûne yaglibû mieteyn: "(Mü'minler bir ve beraber olursa) Sizden sabredenlerden (mü'minlerden) yirmi kişi olursa (kâfirlerden) iki yüz kişiye bedeldir." **Ve in yekûn minkum mietun yaglibû elfen minellezîne keferû:**[41] "Eğer sizden yüz kişi olursa kâfir olanlardan bin kişiye galip gelir."

İster Allah yolunda savaş olsun, isterse de herhangi bir konuda hizmet olsun mü'minlerden yirmi kişi olursa inkâr edenlerden iki yüz kişiye, yüz kişi olursa da bin kişiye bedel olur, buyurdu Allah.

Vellezîne keferû ba'duhum evliyâu ba'd: "Kâfir olan kimseler birbirlerinin dostlarıdır." **İllâ tef'alûhu tekun fitnetun fîl ardı ve fesâdun kebîr:** "Siz, bunu yapmazsanız (Allah'ın emrini yerine getirmezseniz) yeryüzünde büyük bir fitne ve fesat meydana gelir." O zaman bir fesat varsa çıkan bu fesat, mü'minlerin Allah'tan yüz çevirmelerinden dolayıdır. **Vellezîne âmenû ve hâcerû:** "Onlar ki iman ettiler ve (Allah yolunda) hicret ettiler." **Ve câhedû fî sebîlillâh:** "Ve Allah yolunda cehd ettiler." **Vellezîne âvev ve nasarû:** "Ve (hicret edenleri) barındırdılar, onlara yardım ettiler." **Ulâike humul mu'minûne hakkâ:** "İşte, bunlar gerçek mü'minlerdir." **Lehum magfiratun ve rızkun kerîm:** "Onlar için mağfiret ve kerim bir rızık vardır." **Vellezîne âmenû min ba'du ve hâcerû ve câhedû meakum fe ulâike minkum:**[42] "Sonradan iman eden ve hicret edip de sizinle beraber cihad

[41] Enfâl /65
[42] Enfâl /73-75

edenler de sizdendir.” O kimseler ki onlardan sonra iman edip hicret etmiş ve cihad etmişlerse onlar da onlardandır.

Sadakallahulazim

Allah bizi gerçek manada iman edenlerden eylesin. Allah bizi gerektiğinde Allah yolunda hicret edenlerden, Allah yolunda cihat edenlerden, Allah yolunda birbirlerine yardım eden ensardan eylesin. Allah bizi kendini mü’min zannettiği hâlde mü’min olmanın gereğini yerine getirmeyenlerden, kendi kendini kandıranlardan eylemesin. Allah bizi kendisine verdiği imkânı değerlendirenlerden eylesin. Allah bizi kendisine imkân verdiği hâlde yüz çevirenlerden, hainlik yapanlardan, Allah’ı kandırdığını zannedip kendi kendini kandıranlardan eylemesin. Allah bizi huzurunda mahcup eylemesin inşallah.

Allah hepinizden razı olsun.

25.Bölüm

BAKARA SÛRESİ

EUZUBİLLAHİMİNEŞŞEYTANİRRACİM
BİSMİLLAHİRRAHMANİRRAHİM

Elhamdulillahi rabbil âlemin esselatu vesselamu aleyke ya seyyidel evveline vel ahirin ve ila cemiil enbiyayi vel murselin ve ila cemiil evliyayi vel hamdulillahi rabbil âlemin.

Hep beraber ayetlere duayla, istiğfarla, hamdle, şükürle, tövbeyle cevap vermeye, bununla beraber rabbimize olan ahdimizi, imanımızı yenilemeye çalışıyorduk.

Bugün Kadir Gecesi'dir, isterseniz sohbetimize başlamadan önce Kadir Gecesi'ni biraz anlamaya çalışalım. Daha sonra mukabelemize kaldığımız yerden devam edelim inşallah.

"Ramazan ayı odur ki Allah o ayda Kur'an'ı indirmiştir."[1] Kadir Gecesi Ramazan ayındadır. **"Kadir Gecesi bin aydan daha hayırlıdır."**[2] Kadir; kadr, kıymet, değer, şeref demektir. Kadir Gecesi bin aydan daha şereflidir. Bin ay, seksen küsur sene yapar. Dolayısıyla insanın hayatının bir günü kadir olursa, Kadir Gecesi, kadir günü olursa o bir günü, bir ömür olur, bir ömre bedel olur.

Allah, kıyamet yerini anlatırken kaybedenlere "dünyada ne kadar kaldınız" diye sorar. Onlar da bir gün, bir günün sabahı kadar, kuşluk vakti kadar veya bir akşamüstü kadar kaldıklarını söylerler.[3] Eğer insanın hayatında bir gece bile Kadir Gecesi olmazsa o insanın hayatı bir gün kadar kıymetsiz ve değersiz olmuş demektir.

Hayatımızda Kadir Gecesi'nin, kadrin olabilmesi için ayetlerin gönlümüze inmesi gerekir. Bir ayetin bile gönlümüze

[1] Bakara /185
[2] Kadir /3
[3] Mu'minûn /112-113, Tâha /103-104, Nâziât /46

inmesi hayatımız boyunca bize yeterlidir; çünkü o bir ayet bütün hayatımızı aydınlatır, nurlandırır.

Kadir Gecesi aynı zamanda takdir gecesi demektir. Allah her şeyin o gecede takdir edildiğini beyan etmiştir. Şayet "Allah, Kâdir Gecesi'nde bir yıl boyunca önümüze neyi koyacağını, bizi neyle imtihana tabi tutacağını takdir ediyor" dersek bu eksik olur; çünkü Allah, takdirini sadece bir yılımızı etkileyecek şekilde değil bütün hayatımızı etkileyecek şekilde yapar.

Peki, bu takdiri nasıl yapar? -Tabi ki melekleri indirerek yapar. **İnnâ enzelnâhu fî leyletil kadr:** "Biz onu (Kur'an'ı) Kadir Gecesi'nde indirdik." **Ve mâ edrâke mâ leyletul kadr:** "Kadir Gecesi nedir biliyor musun?" **Leyletul kadri hayrun min elfi şehr:** "Kadir Gecesi bin aydan daha hayırlıdır." **Tenezzelul melâiketu ver rûhu fîhâ bi izni rabbihim min kulli emr:**[4] "Melekler ve ruh rabbinin izniyle (Allah'ın) her bir emri için onda (o gecede) inerler."

Evet, Allah "melekler, ruh ile beraber Allah'ın her bir emri için iner" buyurdu. Bu ayet çok geniş anlamlı bir ayettir. Melekler ve ruh her bir emir ve her bir iş için iner.

Allah, kitabını indirirken ne yapılması, nasıl yapılması gerektiğini beyan etmiştir. Ruhun üç ayrı manası vardır, biri Cebrail (a.s.)'dır. O hâlde ayeti "melekler Cebrail (a.s.)'la beraber iner" şeklinde anlamak doğrudur. Ruh aynı zamanda bütün insanların ruhunun yaratıldığı Hakikat-i Muhammediye'dir; yani Allah'ın ilk yaratmış olduğu nur demektir. Bütün insanların hakikatte bu nurdan yaratıldığını bilmek gerekir. O gecede bir de Hakikat-i Muhammediye iner. Ruh ayrıca Allah'ın vahyi demektir. Bu yüzden melekler bir de Allah'ın vahyi ile inerler. Bunların hepsi

[4] Kadir /1-4

diriltendir. Eğer ruh ile dirilirsek bu durumda Kadir Gecemiz olmuş demektir.

Allah ayet-i kerimelerde ayetlerini dinleyenler için "diri" dinlemeyenler içinse "ölü" buyurmuştur.[5] İnsan, Allah'ın ayetleriyle, vahyiyle buluşmadıkça manevi olarak ölü konumundadır; yani bedeni, dünyevi, zahiri itibariyle diridir; ama manevi olarak ölüdür. Beden için gıda, yemek, içmek, nefes almak neyse ruh için, maneviyat için de Allah'ın ayetleri öyledir. Bunu böyle anlayıp böyle iman etmek gerekir.

Allah'ın, kitabı için Kur'an demesinin hikmeti nedir?

Kur'an; okunan, bıkılmadan, usanılmadan nefes alır gibi tekrar tekrar okunan demektir. Bunu Allah söylüyor. İnsan nefes almaktan bıkar mı? -Elbette ki bıkmaz. Nasıl ki "nefes almaktan bıktım" denilemiyorsa aynı şekilde "Kur'an'ı bir sefer okudum, anladım" gibi bir şey de denemez; çünkü Kur'an'ı sürekli okumak gerekir.

Biri elli yıl boyunca her gün sürekli olarak Kur'an okusa bile ellinci senenin sonunda aynı ayeti bir daha okuduğunda "ben Allah'ın bu ayette böyle söylediğini daha önce hiç anlamamıştım" der; yani o gün ilk defa o ayetten farklı bir şey anlar; çünkü Allah onu kulunun gönlüne her anda indirir. O kul için de o ayeti o gün açmış, ayeti onun gönlüne o gün indirmiştir.

Biz de gönlümüzü ne zaman Kur'an'a açsak, ayetler gönlümüze ne zaman inse o gün, o gece bizim için Kadir Gecesi, kadir günü, takdir günü olur; yani Allah bizim için takdirini yapmış olur.

Allah zaten takdirini yapmış ve Kur'an'da insan için neyi, nasıl takdir ettiğini beyan etmiştir. Kul için dünya hayatı vardır, imtihan vardır. Dünya bir imtihan yeridir. Allah, kuluna

[5] Rûm /52, Neml /80

dünyadayken ne yapması gerektiğini peygamberiyle vahyederek bildirmiş, öğretmiş ve ayet-i kerimelerde **"dileyen iman etsin, dileyen kâfir olsun."**[6] **"Dileyen rabbine varan yolu tutar."**[7] **"(Dileyen) Bu Kur'an ile hidayeti bulur (hidayete erer, sırat-el mustakime girer)"**[8] buyurmuştur. Bu, Allah'ın takdirini yapması demektir. Evet, Allah bu takdirini Kur'an'da yapmıştır. Bu yüzden Kur'an'ın indiği Kadir Gecesi; takdir gecesi, kader gecesidir.

Eğer Kadir Gecesi kader gecesiyse o zaman bu gecede yapmamız gereken şey nedir?

Kulaktan dolma bir bilgiyle ya da atalarımızdan öğrendiğimiz kadarıyla "işte, o gece sabaha kadar namaz kılacaksın, şu tesbihi yapacaksın, şu zikri yapacaksın" demekle Kadir Gecesi idrak ve ihya edilmez. O gece önce tefekkür edip "Kadir Gecesi acaba benim gönlüme de uğradı mı uğramadı mı, Ramazan ayında herhangi bir gece ya da bütün geceler benim için Kadir Gecesi oldu mu olmadı mı" deyip bunu anlamaya çalışmamız gerekir.

Bir de Allah ayet-i kerimede **"Ramazan ayı odur ki Allah'ın Kur'an'ı indirdiği gecedir"**[9] buyurmuştur. Dikkat edilirse Allah burada tek bir geceden bahsetmemiş, Ramazan ayının hepsini birden söylemiştir.

Ramazan ayında kendimizi zahiri olarak nimetlerden mahrum edip Allah'ın emri ile oruç tutuyoruz. Bu, maneviyatımızı besleyip büyütmemiz içindir. Maneviyat sadece Allah'ın ayetleriyle beslenir. Nasıl ki zahiri olarak bedenin gıdası varsa maneviyatın da; yani ruhun da, gönlün de gıdası vardır. İnsan bir yönüyle dünyaya, bir yönüyle de melekût âlemine, manevi âleme

[6] Kehf /29
[7] Muzzemmil /19, İnsân /29
[8] İsrâ /9, Mâide /16
[9] Bakara /185

aittir. Bu yüzden insan, bedenini zahiri itibariyle beslediği gibi maneviyatını da beslemelidir.

İnsan yemez, içmezse gücünü kaybeder, böylelikle ayakta duramaz. Öyle ki gözü kararır ve göremez, kulağı da işitemez olur. Yemediği, içmediği, tabir-i caizse nefes almadığı için direncini kaybeder. Maneviyat da aynen böyledir. Manevi tarafında durmayanlar, kendini Allah'ın nefhettiği ruh olarak bilmeyenler maneviyatlarını ihmal eder, sadece zahiri tarafta durur. Bu da diğer canlıların durduğu taraftır. Zaten diğer canlılarda bu manevi özellik yoktur.

Kendi gönlünün tarafında duranlar Allah'ın ayetlerini dinlemedikleri, Allah'a secde etmedikleri, namaz kılmadıkları, oruç tutmadıkları, rablerini tesbih etmedikleri, hamd etmedikleri, rablerine dönüp dua etmedikleri zaman manevi olarak güçlerini kaybettiklerini görür, bunu üzerlerinde tadarlar; çünkü bir kere maneviyatlarıyla, kendi kendileriyle, hakikatleriyle, rableriyle beraber olmuşlardır.

Kulun, rabbiyle, Allah'ın kendisine verdiği maneviyatla, nefhettiği ruhla beraberliği tadabilmesi için kendisiyle beraber olması gerekir. Şayet kendisiyle beraber olduğu takdirde üç gün, beş gün Allah'ın ayetlerini okumaz, rabbini zikretmez, ona secde etmezse bambaşka bir hâl aldığını; yani maneviyatını aç bıraktığını hemen anlar.

Kulun maneviyatını besleyen, onu büyüten, ona güç, kuvvet veren şey Allah'a olan âbdiyetidir, kulluğudur, rabbini, onun ayetlerini dinlemesidir. Kul, Allah'ın ayetlerini dinlerse rabbi ile beraber olur.

Kalbin, gönlün; hem gözü, hem kulağı hem de kalbi vardır. Kul, maneviyatını besleyen bu gücü, bu gıdayı almazsa manevi gözü görmez olur; yani hikmetle bakamaz, Allah ile bakamaz, Allah'ın anlattığını anlayamaz, insana Hz. İnsan olarak, hayata da

imtihan olarak bakamaz olur. Aynı şekilde ibadeti, duayı, secdeyi Allah'a yakınlık olarak anlayamaz ve bunu tadamaz olur. Böyle biri manevi olarak ölmüş demektir.

Allah ayet-i kerimede ruh için **"ruh, rabbimin emrindendir"**[10] buyurmuştur. **Tenezzelul melâiketu ver rûhu fîhâ bi izni rabbihim min kulli emr:** "Melekler ve ruh rabbinin izniyle (Allah'ın) her bir emri için onda (o gecede) inerler." Neye inerler? -Allah'ın emri ile diriltmeye, ruh vermeye, can vermeye inerler ve bu iniş süreklidir. Yeryüzünde tek bir insan olsa bile Kıyamete kadar melekler, ruh ile beraber inmeye devam eder. Bu ayetin aynı zamanda "min kulli imr" diye okunması gerekir. Bu durumda ayet "melekler bu gecede her bir kişiye tek tek iner" manasına gelir.

Kadir Gecesi geldiğinde gönlümüz farklı bir hâl almalıdır. Kadir Gecesi Ramazan ayındaki bütün gecelere, gündüzlere yayılmış olsa bile Ramazan ayındaki bütün geceler nurunu Kadir Gecesi'nden aldığı için o gecede gönül itibariyle farklı bir hâl almamız gerekir.

Allah her şeye bir ölçü koymuştur. Kadir Gecesi de takdir gecesidir, ölçü gecesidir. Peki, Allah ölçüyü ne ile koyar, insana manevi olarak nasıl bir ölçü koymuştur?

Allah bu ölçüyü baştan sona Kur'an ile koymuştur. Allah, insanın neyi nasıl öğrenmesi, rabbini, kendini nasıl tanıması ve hayatı nasıl anlayıp yaşaması gerektiğiyle ilgili ölçüyü de Kur'an ile insanın hayatına, gönlüne koymuştur.

Meleklerin gelirken beraberinde getirdikleri Kur'an'dır. Bu durumda ayet, melekler Kur'an'ın bütünü ile, bütün vahiyle her bir kişiye tek tek iniyor manasına gelir. Allah, insanın gönlüne Kur'an'ı indirmek, ona bu ikramı yapmak, bu şerefi vermek, Hz.

[10] İsrâ /85

İnsan olma şerefini bahşetmek için meleklerini indirir. Kadr; aynı zamanda şeref demektir.

Bize düşen; gönlümüzü Allah'ın kitabına, Kur'an'a açmaktır. Bu yüzden Ramazan ayı boyunca Allah'ın ayetlerini okuyup cevap vermeye çalıştık ki gönlümüzü Allah'ın ayetlerine açalım, melekler getirdiği o vahyi, ruhu gönlümüze indirsin, biz de Allah'ın o vahyi ile, manevi ruh ile dirilelim; çünkü dirilince Hz. İnsan olur, Allah'a dost olur, Allah'ı sever, Allah'a âşık olur ve rabbimizi, rabbimizin sözünü severiz.

Yuvarlak hesap olsun, unutulmasın diye Kur'an'da altı bin altı yüz altmış altı ayet var, demişlerdir. Oysaki Kur'an'da toplam altı bin iki yüz otuz altı ayet vardır ve Allah bu ayetleri her bir kula mesaj olarak gönderip "al kulum, bunları oku" demiştir.

Daha önce söylemiştim; telefonumuza hiç tanımadığımız kişiden bile bir mesaj gelse "acaba ne söylemiş" der ve mesajın ne olduğunu merak edip okuruz. Yahut Kadir Gecesi'nde mü'minler birbirlerine tebrik mesajı gönderir. Bize de bu mesajlardan biri geldiğinde kimden gelirse gelsin, mesajı açıp okur ve "falanca bize mesaj göndermiş, kandilimizi kutluyor, demek ki bize kıymet, değer vermiş" deriz. Hatta "madem bana mesaj göndermiş, ben de onun Kadir Gecesi'ni kutlayayım, yoksa ayıp olur" deyip bir de ona cevap yazarız.

Aynı şekilde okumadığımız her bir ayet de Allah'ın bize gönderdiği mesajdır. Bu durumda tenezzül edip Allah'ın bize gönderdiği bu mesajları okumuyorsak; yani Allah'ın bize gönderdiği mesaja sıradan bir insanın gönderdiği mesaj kadar bile kıymet, değer vermiyorsak o hâlde nasıl rabbimizi sevdiğimizi, iman ettiğimizi iddia edebiliriz! Üç kuruşun peşinde gece gündüz koşup "kazanmazsak olmaz" diyor, sıradan bir insanın gönderdiği mesajları bile açıp okuyoruz; ama bizi yaratan, bize kendinden hayat veren rabbimizin mesajını ciddiye almıyor, hayatımızı

rabbimizin rızasını kazanarak yaşamıyor, ebedi hayatımızın peşinden koşmuyoruz. Zaten bütün sorunlar, sıkıntılar rabbimizin bize gönderdiği mesajları okumadığımızdan dolayıdır.

Ayetlerin bir tanesini bile okumamamız büyük bir kayıptır. Bütün dünyayı kaybetmemiz bile bir ayeti okumamaktan daha büyük bir kayıp değildir. Her şeyimizi kaybedelim; ama bir ayeti okumayı kaybetmeyelim; çünkü Allah onu indirdiyse mutlaka bir muradı vardır, bize bir şey söylüyor, demektir ve o ayet hem dünyamız hem de ahiretimiz için bize lazım ve gerekli olandır. Bu yüzden mutlaka okumamız gerekir. Ayetleri okuduğumuz takdirde istersek hiçbir şey anlamayalım, rabbimizi ciddiye aldık ya önemli olan budur. Gerisi de gelir inşallah.

Elbette ki Allah bir mesaj göndermişse "kulum beni anlasın" diye göndermiştir; çünkü kuluna bir şey söylüyordur. Allah'ın ayetlerinde anlaşılmayacak hiçbir şey yoktur; ama anlayabilmek için de ayetleri tekrar tekrar okumak gerekir.

Allah, ayetlerini herhangi bir şeyi anlatır gibi anlatmamıştır. Hayat da böyledir; sabah kalkıp önce bir yemek yersin, sonra işe gidersin, sonra başka şeyler yaparsın. Bir de bakarsın ki bir musibet, bir sıkıntı gelmiştir sonra onu hâlletmeye çalışırsın bir de bakarsın ki hemen ardından bir nimet gelmiştir. Hayat baştan sona böyledir.

Allah'ın kitabı da hayat kitabı olduğu için bir cenneti, bir cehennemi, bir münafığı, bir peygamberi, bir kaybedenleri, bir de kazananları anlatır. Sonra bir bakarsın ki Allah daha başka bir şey anlatır. Örnek vermek gerekirse; namazı anlatır, ardından rabbini tesbih et, buyurur. Kur'an, hayat kitabı olduğu için hayatın içine inmiştir. Bu yüzden Kur'an'ı da hayat gibi anlamak gerekir.

Hayatın bütününü anlayabilmek için bütün bir hayatı yaşamış olmak lazım. Aynı şekilde Kur'an'ı anlayabilmek için de onu toptan bilmek, tekrar tekrar okuyup anlamak, bir ayeti

anlarken bütün ayetleri yan yana koyup Kur'an'ın bütününün ölçüsüne vurup öyle anlamak gerekir. Yoksa "bir ayeti okudum, anladım" demekle Kur'an anlaşılmaz! Allah'ın kitabı sıkıştırılmış bir metindir; yani her bir ayette binlerce mana vardır. Bu yüzden Allah ayetler üzerinde tefekkür etmeyi emretmiştir.

Allah'ın ayetlerini tefekkür etmek, tefekkür etmeye tenezzül etmek gerekir. Rablerine iman edenler, rablerine âşık olanlar "bunu bana sevdiğim, sevgilim söylemiş" deyip onun ayetleri üzerinde tefekkür etmeyi sever. Böyle söylemeyenler iman etmemiş, edememişlerdir.

Birinin bir sevdiği olsa ve sevdiği ona "şöyle yapsan sevgimi kazanırsın" deyip mesaj gönderse o kişi mutlaka "acaba sevdiğim ne demek istiyor, acaba şöyle mi demek istedi" deyip mesajı dikkatle okur; çünkü sevdiği için sevdiğinin sevgisini kaybetmek istemez. Hâl böyleyken Kur'an'ı, Allah'ın vahyini sevgiliden gelen bir mektup kadar anlamamış, ona bu kıymeti, değeri vermemiş, böylesine sevmemişsek imanımızda sorun var demektir. Kendimizi hiç kandırmayalım!

İnsanı insan yapan, Allah'ın insana nefhettiği ruhtur. İnsan; Allah'ın nefhettiği ruhtur, aynı zamanda Kur'an'dır, aşktır, muhabbettir. O, Allah'ın isimlerinin tecellisidir. Dolayısıyla insanın mutlaka Kur'an ile buluşması gerekir. İnsan, Kur'an ile buluştuğu kadarıyla Allah'a hâlife olur, ayna olur, dost olur, sevgili olur.

Selâmun, hiye hattâ matlaıl fecr:[11] "O fecre (günün doğuşuna, günün aydınlanmasına) kadar selam vardır." Melekler ruh ile beraber inince ve insan onu alınca insanın neyi kazandığını beyan etti Allah. Fecre kadar; günün aydınlanmasına kadar ve nihayet kıyamete kadar selamdır, dedi Allah.

[11] Kadir /5

Şimdi karanlıktayız, ebedi âlemden perdeliyiz; ama o gün kıyamet koptuğunda, Allah bizi huzuruna aldığında, yeryüzü Allah'ın nuruyla aydınlandığında fecr gelmiş, ortalık aydınlanmış olur.[12] Kul o zamana kadar selamettedir. Yani ayetler bir kulun gönlüne indiğinde o kul Kıyamet gününe kadar selamette olur.

Selam, selamet; barış demektir. Kulun da kendisiyle barışık olması gerekir. Kur'an, insanı insan ile barıştırır. Biri Kur'an'a iman edince Allah için kendini sever, insanı sever, Allah'ı sever, Allah ile sever, Allah için sever. Yoksa kendi kendisiyle kavgalı olan, kendisiyle savaşta olan biri insanlarla barışık olmaz. Hatta içindeki savaş bir de dışarı yansır. Aynı şekilde bir kul, Allah ile barışık değilse sürekli olarak rabbine itiraz eder ve imtihanı beğenmez, devamlı itiraz hâlinde olur.

Allah bir de cennete "selam yurdu"[13] demiştir. Kur'an birinin gönlüne inerse onun gönlü cennete döner, böylelikle o kişi insanlar için hayır olur, rahmet olur, ikram olur. Kısacası insanlar için hem zahiri hem de manevi olarak cennet olur.

Eğer dünya kan gönlüne dönmüşse, ateş yağıyorsa, günde ortalama olarak bin tane Müslüman ölüyor, hem de çoğunlukla Müslümanlar Müslümanları öldürüyorsa, ortalık zulümle çalkalanıyor, insanlar birbirine zulmediyorsa, kursağından iman inmemiş, imanı tatmamış, imandan habersiz olan insanlar "ben Müslümanım" deyip Müslüman kardeşlerini öldürüyor, başkalarına zulmediyor, üstelik kendine göre fetvalar verip "ben doğru yapıyorum, benim gibi yapmayanlar Müslüman değildir" diyorsa bu bizim selamda, selamette olmayışımızın, gönlümüze Kur'an'ın inmeyişinin, rabbimizi bilmeyişimizin, tanımayışımızın, Allah'ın vahyine, kitabına sarılmayışımızın, Kur'an'dan mahrum oluşumuzun sonucudur. Gönlü selamette olan biri başkaları için

[12] Zumer /69

[13] Yûnus /25, En'âm /127

de selamet olur, hayır olur, rahmet olur ve hiç kimseye zulmetmez, eziyet etmez. Hâl böyleyken böyleleri nasıl selam olmuş, Allah'a nasıl teslim olmuş olabilir! İşte, genel itibariyle Müslümanlar olarak Allah'ın kitabından mahrum kalınca Allah'tan, Allah'ı sevmekten, Allah için sevmekten de böyle mahrum kaldık!

Allah bizi Kadir Gecesi'ni idrak edenlerden eylesin. Allah'ın, kullara takdir ettiği vahyi alanlardan eylesin. Allah bize Kur'ani bir hayat yaşamayı nasip eylesin. Allah bizi Kur'ani hayatı yaşamayı sevenlerden eylesin. Allah bizi vahyine, Kur'an'a, ipine hep beraber sarılanlardan eylesin. Allah bizi bölünüp parça parça olanlardan, tefrika yapanlardan eylemesin. Allah bizi bütün insanlık olarak barışta kılsın, selamette eylesin. Kendisiyle, rabbiyle barışanlardan eylesin. Allah bizi bütün mü'minlerle, bütün insanlıkla, bütün varlıkla barışık olanlardan eylesin. Allah bizi barış adamı, selamet adamı eylesin. Allah bize ahirette selam yurdunu da ihsan eylesin, ikram eylesin inşallah.

Allah bu kitabı, Kur'an'ı gönlümüze insin diye göndermiştir. Yoksa götürüp mezarlıkta ölülere okuyalım diye indirmemiştir. Bu yüzden bu kitap sevap kitabı değildir! Böyle söyleyerek "bu kitabı ölülerimize okumayalım" demiyoruz. Elbette ki ölülerimize de okuyacağız, mezarlıkta da okuyacağız; ama okurken ölülerimize değil kendimize okuyup kendimize ölümü, hesabı hatırlatacağız. Ölen zaten ölmüştür; ölen adama "Allah namaz kılmayı, infak etmeyi emretmiş, iyilik yap, güzellik yap, yanlış yapma, günah işleme diye vahyetmiştir" mi diyeceğiz! Adam zaten ölmüş, bunu yapacak gücü mü vardır! Adam zaten bunları yapmışsa yapmış, yapmamışsa yapmamıştır. Dolayısıyla söylediklerimiz onun bir işine yaramaz, hiç birbirimizi kandırmayalım!

Evet, Allah'ın kitabını mezarlıkta da okuyacağız, Fatiha da okuyacağız; çünkü Fatiha, kul olmanın başlangıcıdır; ama ölüye değil diriye lazımdır. Birbirimize "haydi, ölmüşlerimize durmadan

yüz tane, bin tane Fatiha okuyalım, Yasin okuyalım, hatim indirip hediye edelim" diyoruz! Neden kendi kendimize böyle zulmedip hakaret ediyoruz! Ayetleri okuyalım; ama ölüye değil diriye okuyalım ki diri olanlar Allah'ın vahyini hatırlasın.

Resulullah (s.a.v.) Efendimiz *"ölmeden evvel ölün"*[14] buyurmuştur. Demek ki ölümü tefekkür etmemiz, Allah'a manevi olarak ölü gibi teslim olmamız gerekiyormuş!

Ramazan'ın son on günü içinde olduğumuz için bir de bu sürede itikâf yapmak vardır. Bu yüzden arkadaşların itikâfa girdiklerinde ölmeden evvel ölmeleri; yani ölümü tefekkür etmeleri, hayatlarını önlerine koyup hesaplarını görmeleri, bir eksik, bir yanlışları varsa "bunu nasıl düzeltirim, nasıl tamamlarım" deyip hâllerini tefekkür etmeleri gerekir.

Doğrusunu söylemek gerekirse her birimizin cebinde en azından küçük bir Kur'an-ı Kerim olmalıdır. İmanımızı artırmak için, Allah ile beraber olmak için, rabbimizi dinlemek için hemen her yerde Allah'ın kitabını açıp sürekli, nefes alır gibi ona bakmalı, onu okumalıyız. Allah ayet-i kerimede mü'minlerin hâlini beyan ederken **"mü'minler o kimselerdir ki onlara Allah'ın ayetleri okunduğunda imanlarını artırırlar"**[15] buyurmuştur. Dolayısıyla biz de Allah'ın ayetlerini okuyup imanımızı artırmalıyız.

Allah'ın ayetlerini nüzul sırasına göre okuyup her ayete tövbeyle, istiğfarla, hamdla, şükürle, tesbihle, tekbirle cevap vermeye çalışıyorduk. Bunu da imanımızı tazelemek ve Allah ile olan ahdimizi yenilemek için yaptığımızı söylemiştik.

Mukabeleyi nüzul sırasına göre yaptığımız için sıra Bakara Suresi'ne geldi. Bakara Suresi Medine'de inmiş bir suredir; ama birkaç ayeti Mekke'de nazil olmuştur. Bugünkü sohbetimizde

[14] El-Aclûnî, Keşfü'l-Hafâ, 2:29
[15] Enfâl /2

Bakara Suresi'ni kısaca, özetle anlamaya, imanımızı Allah'ın ayetleriyle, emrettikleriyle tazelemeye çalışacağız inşallah.

Ramazan'a başlarken söylemiştim; Kardeşlerimiz Ramazan ayı boyunca bizimle birlikte bu mukabeleyi yaptığında Ramazan ayının sonunda neler kazandığını görecektir inşallah. En azından özetle rabbine, rabbinin vahyine cevap vermiş, Allah ile olan ahdini, imanını tazelemiş, Allah'ın kulu üzerindeki muradının ve hayatın ne olduğunu anlamış olacaktır inşallah. Ramazan ayının sonunda neler kazandığımızı hep birlikte göreceğiz.

EUZUBİLLAHİMİNEŞŞEYTANİRRACİM
BİSMİLLAHİRRAHMANİRRAHİM

BAKARA SÛRESİ

Elif, lâm, mim. Zâlikel kitâbu lâ reybe fîh: "Elif, lâm, mim. Bu kitap içinde şüphe olmayan (kitaptır)." Bu kitap, Allah'ın kitabıdır ve şüphe götürmez bir kitaptır. Allah'ın vahyettiklerinde şüphe yoktur. Şayet biri insansa, rabbini kabul etmişse o zaman rabbinin vahyinden şüphe etmez ve "Allah ne söylediyse doğru olan, hak olan odur" der. Bütün hayatımızın üzerinde söz hakkına sahip olan Allah'tır. Hâl böyleyken "Allah" demeyip "ben" diyenler kendi nefsini, benliğini Allah'a şirk koşmuştur. **Huden lil muttekîn:**[16] "(Bu Kur'an) Takva sahipleri için hidayettir." Allah'a, kendisini yaratan rabbine karşı sorumluluğunu kabul edenler bu Kur'an'ı dinler, anlar, dolayısıyla Kur'an onlara hidayet olur. Bu durumda takvası olmayanlar Kur'an'dan hiçbir şey anlamaz ve sanki ayetleri hiç dinlememiş, anlamamış gibi davranır.

[16] Bakara /1-2

Allah, bu takva sahiplerinin kim olduklarını da beyan eder. **Ellezîne yu'minûne bil gayb:** "Onlar gaybe iman ederler." Mü'minler gıyabında rablerine iman edenlerdir, onlar gıyabında rablerini severler. Gaybe iman etmek görmeden inanmak demek değildir. Bütün varlık Allah'a hamd eder, şükreder ve Allah'ı tesbih eder, "Allah" deyip haykırır. Neye bakarsak bakalım mutlaka üzerinde Allah'ın isimleri görünür. İşte, gaybe iman etmek varlık üzerinde Allah'ın ismilerinin tecellisini müşahade etmektir. Yoksa gaybe iman görmeden inanmak değildir. Böyleleri takva sahibi olduğu ve Allah'a karşı sorumluluğunu bildiği için böyle hikmetli bir bakışa sahiptir. Bunun dışındaki iman taklidi bir imandır, kör bir imandır. Gaybe iman edenler afaktaki ve enfusteki ayetleri okuyup neye bakarsa baksın Allah'ı görenlerdir. **Ve yukîmûnes salâh:** "Ve (onlar) namazı ikame ederler." Namazda Allah'ın huzurundaymış gibi dururlar ve hayatlarını Allah'ın huzurundaymış gibi yaşarlar. **Ve mimmâ razaknâhum yunfikûn:**[17] "Ve onlara rızık olarak verdiğimizden (Allah yolunda) infak ederler."

Vellezîne yu'minûne bi mâ unzile ileyke ve mâ unzile min kablik: "Onlar sana indirilene de, senden önce indirilenlere de iman ederler." Geçmişteki ümmetlere inen kitapları da kabul ederler. Sana inene de iman ederler. **Ve bil âhireti hum yûkınûn:** "Onlar ahirete de yakîn sahibidirler." Hayatlarını sanki ahireti görüyormuşçasına yaşarlar. **Ulâike alâ huden min rabbihim:** "İşte, bunlar rablerinden gelen hidayet üzeredir." **Ve ulâike humul muflihûn:**[18] "Felaha (saadete, kurtuluşa) erenler de bunlardır."

Allah bizi gaybe iman edenlerden, rabbine karşı takva sahibi olanlardan eylesin. Allah bizi namazı ikame edenlerden, namazı Allah'ın huzurundaymış gibi kılanlardan eylesin. Allah bizi

[17] Bakara /3
[18] Bakara /4-5

kendisine rızık olarak verdiklerini infak edenlerden eylesin. Hem geçmişteki kitaplara, peygamberlere hem de Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'e, Kur'an'a iman edenlerden eylesin. Allah bizi ahirete karşı yakîn sahibi olanlardan, ahiret önündeymiş gibi yaşayanlardan eylesin. Allah bizi hidayet üzere olanlardan ve felaha, kurtuluşa erenlerden eylesin inşallah.

İnnellezîne keferû sevâun aleyhim e enzertehum em lem tunzirhum lâ yu'minûn:[19] "Muhakkak ki onları (Allah'a iman etmeyenleri, takva sahibi olmayanları, gaybe imanı olmayanları) uyarsan da uyarmasan da (Allah'ın ayetlerini onlara okusan da okumasan da) onlar için birdir, iman etmezler, onlar kâfirdir." Allah'ın ayetlerini dinlemek veya dinlememek onlar için birdir, müsavidir.

Hatemallâhu alâ kulûbihim ve alâ sem'ıhim: "Allah onların kalplerini ve kulaklarını mühürlemiştir." **Ve alâ ebsârihim gışâveh:** "Onların gözlerinin üzerinde perde vardır." Dolayısıyla hikmetle bakıp afaktaki ayetleri okuyamazlar. **Ve lehum azâbun azîm:**[20] "İşte, onlar için büyük bir azap vardır." Allah, bunları ayetlerini dinlememiş, anlamamış gibi yapanlara söylüyor!

Okuduğumuz bu sure Bakara Suresi'dir. Elimizdeki mushafa göre de Fatiha'dan hemen sonra gelen suredir. Arkadaşlar Bakara Suresi'ni okuduklarında Allah'ın, ayetlerini dinlemeyenler için böyle söylediğini görürler.

Ve minen nâsi men yekûlu âmennâ billâh: "İnsanlardan öyleleri vardır ki 'biz Allah'a iman ettik' derler." **Ve bil yevmil âhır:** "Ve ahiret gününe (iman ettik, derler)." **Ve mâ hum bi mu'minîn:**[21] "Mü'min olmadıkları halde." Öylesi var ki 'biz Allah'a

[19] Bakara /6
[20] Bakara /7
[21] Bakara /8

ve ahiret gününe iman ettik' derler; ama yalan söylerler, gerçekte ise iman etmemişlerdir. Onlar münafıktır.

Yuhâdiûnallâhe vellezîne âmenû: "Onlar Allah'ı ve iman edenleri aldatmaya çalışır." **Ve mâ yahdeûne illâ enfusehum:** "Ama (ne Allah'ı ne de mü'minleri aldatabilirler) sadece kendilerini aldatırlar (kandırırlar)." **Ve mâ yeş'urûn:** "Ve bunun da şuurunda (farkında) değillerdir." **Fî kulûbihim marad:** "Onların kalplerinde hastalık vardır." **Fe zâdehumullâhu maradâ:** "Allah da onların hastalıklarını arttırır." Böyle yapmaya devam ettikçe hastalıkları artmaya devam eder. **Ve lehum azâbun elîmun bi mâ kânû yekzibûn:**[22] "Yalancı olduklarından dolayı onlara elim bir azap vardır."

"Biz mü'miniz" dediklerinden dolayı onlara elim bir azap vardır; çünkü böyleleri hem mü'minleri hem de Allah'ı kandırmaya çalışır. Hakikatte ise rablerini dinlemez, nasıl bir kul olmaları gerektiğini anlamaya çalışmazlar, buna rağmen "ben Müslümanım, ben mü'minim" derler.

Ve izâ kîle lehum lâ tufsidû fîl ard: "Onlara 'yeryüzünde fesat çıkarmayın (bozgunculuk yapmayın)' denildiğinde." **Kâlû innemâ nahnu muslihûn:** "Biz sadece ıslah edicileriz (barışı sağlıyoruz, barış için böyle yapıyoruz), derler." **E lâ innehum humul mufsidûn:** "İyi bilin ki onlar müfsitlerin (ifsat edenlerin, bozguncuların) ta kendileridir." **Ve lâkin lâ yeş'urûn:**[23] "Ama kendileri bile bunun farkında değildir."

Ve izâ kîle lehum âminû kemâ âmenen nâs: "Onlara 'siz de insanların (mü'minlerin) iman ettiği gibi iman edin' denildiği zaman." **Kâlû e nu'minu kemâ âmenes sufehâ':** "Derler ki: Biz o akılsızların (o sefihlerin) iman ettiği gibi mi iman edelim!" **E lâ innehum humus sufehâ':** "İyi bilin ki sefihler (akılsızlar, geri

[22] Bakara /9-10
[23] Bakara /11-12

zekâlılar) onların ta kendileridir." **Ve lâkin lâ ya'lemûn:**[24] "Fakat onlar bunu bilmiyorlar."

Biri canını, malını, hayatını, vaktini, zamanını Allah yolunda harcadığında onun için hemen "sefih, akılsız" derler. Kendileri çok akıllıdır ya! Dünya işini biliyorlar ya! Bu yüzden "onlar gibi mi iman edelim, biz daha akıllıyız, biz daha iyi biliyoruz" derler. Ne kadar acıdır ki genel itibariyle baktığımızda "ben iman etmişim" diyen mü'minlerin yüzde doksan dokuzunun bakışı gerçek mü'minlere karşı böyledir ve böylelerinin amelleri boşa gitmiştir.

Allah bizi münafıklardan eylemesin. Allah bizi kendi kendini kandırıp Allah'ı kandırdığını zannedenlerden eylemesin. Allah bizi mü'minler gibi iman etmeleri gerekirken onları sefih gören, akılsız görenlerden eylemesin inşallah.

Meseluhum ke meselillezistevkade nârâ: "Onların hâlleri ateş yakan kişinin hâli gibidir." **Fe lemmâ edâet mâ havlehu zeheballâhu bi nûrihim:** "Ne zaman ki (o ateş yanıp) etrafını aydınlattığında Allah onların aydınlığını giderir." **Ve terekehum fî zulumât:** "Ve onları karanlıklar içinde bırakır." **Lâ yubsirûn:** "Artık göremezler." **Summun bukmun umyun fe hum lâ yerciûn:**[25] "Onlar, sağırdırlar, dilsizdirler, kördürler artık dönemezler."

Allah'ın ayetleri onlara okunduğunda gönülleri ateş yanmış gibi bir an için aydınlanır; yani "doğrudur, böyle yapmak lazım" derler; ama beş, on dakika ya da bir saat sonra o ateş söner. Böylelikle eski hâllerine geri dönüp tekrar karanlıklar içinde kalır ve Allah'ın ayetlerini hiç işitmemiş gibi sağır olurlar, dilsiz olup hakkı ikrar edemezler, kör olup hikmetle, ayetlerle bakamazlar. Dolayısıyla hakka, hakikate, rablerine dönemez olurlar.

[24] Bakara /13
[25] Bakara /17-18

Allah böylelerinin hâlini beyan etmek için başka bir örnek daha verir. **Ev ke sayyibin mines semâi fîhi zulumâtun ve ra'dun ve berk:** "Yahut onların durumu karanlıklar, gürleme ve şimşekler içinde gökten boşanan bir yağmura tutulmuş (kimsenin durumu gibidir)." **Yec'alûne esâbiahum fî âzânihim mines savâiki hazaral mevt:** "Ölüm korkusuyla, yıldırım seslerinden parmaklarını kulaklarına tıkarlar." **Vallâhu muhîtun bil kâfirîn:** "Oysaki Allah kâfirleri kuşatmıştır." **Yekâdul berku yahtafu ebsârehum:** "Nerdeyse şimşek onların gözlerini alacak." **Kullemâ edâe lehum meşev fîh:** "Önlerini her aydınlatışında ışığında yürürler." **Ve izâ azleme aleyhim kâmû:** "Üzerlerine karanlık çökünce dikilip kalırlar." **Ve lev şâellâhu le zehebe bi sem'ihim ve ebsârihim:** "Allah dileseydi, elbette onların işitme ve görme duyularını giderirdi." **İnnallâhe alâ kulli şey'in kadîr:**[26] "Muhakkak ki Allah her şeye kadirdir."

Allah'ın vahyinin ışığının, nurunun şiddeti, onların gözlerini neredeyse kör edecek kadar aydınlık olur. O anda görürler; ama ışık gidince yine karanlıkta kalırlar. Onlara Allah'ın ayetleri okunduğunda o anda işin doğrusunu anlarlar, sonra tekrar eski hâllerine geri dönerler. Allah bunların münafık olduğunu buyurdu. Hâlbuki madem ışık çaktı, mademki ışığı gördün o hâlde ışığa, Allah'ın ipine sarıl ve onunla aydınlıkta kal! Neden kendini tekrar karanlıklara atıyorsun! İşte, münafıkların gönlü kendilerine ayet okunduğu zaman bu hâldedir. Allah da "böyle olmayın, böyle yapmayın" buyurmuştur.

Yâ eyyuhen nâsu'budû rabbekumullezî halakakum: "Ey insanlar! Rabbiniz olan Allah'a âbd olun ki o sizi yaratandır." **Vellezîne min kablikum:** "Ve sizden öncekileri de (yaratan odur)." **Leallekum tettekûn:**[27] "Umulur ki takva sahibi olursunuz." Umulur ki Allah'a karşı sorumluluğunuzu kabul eder, anlar,

[26] Bakara /19-20
[27] Bakara /21

gereğini yerine getirirsiniz diye bunları size anlatıyorum, buyurdu Allah.

Allah bizi takva sahibi olanlardan eylesin. Ayetleri dinlediğinde hiç duymamış gibi yapanlardan eylemesin. Vahyine, ipine sımsıkı sarılanlardan eylesin. Allah bizi bir anlık ışığı görüp gönlü aydınlandıktan, hakkı anladıktan sonra karanlıkta kalanlardan eylemesin. Allah bizi ayetlerine yüz çevirenlerden ve ayetlere sırtını dönüp karanlıkta kalanlardan eylemesin inşallah.

Ve beşşirillezîne âmenû ve amilûs sâlihât: "İman edip salih amel işleyenleri müjdele!" **Enne lehum cennâtin tecrî min tahtihel enhâr:** "Onlar (iman edip salih amel işleyenler) için altlarından ırmaklar akan cennetler vardır." **Kullemâ ruzikû minhâ min semeretin rızkâ:** "Onun (cennetlerin) meyvelerinden kendilerine her rızık verilişinde." **Kâlû hâzellezî ruzıknâ min kabl:** "Derler ki: Bu daha önce (dünyadayken) rızıklandığımızdandır." **Ve utû bihî muteşâbihâ:** "(Bu rızıklar) Onlara daha önce benzer olarak verilmiştir." **Ve lehum fîhâ ezvâcun mutahharah:** "Onlar için orada tertemiz eşler vardır." **Ve hum fîhâ hâlidûn:**[28] "Ve onlar orada ebedi olarak kalırlar."

Ellezîne yenkudûne ahdallâhi min ba'di mîsâkıh: "O kimseler ki Allah'a sağlam bir söz verdikten sonra Allah'a verdikleri ahdi (sözü) bozarlar."

Peki, biz Allah'a hangi sözü verdik?

"Ben iman ettim" dediğimizde Kur'an'ın bütün ayetleri için "hayatımı yaşarken emrettiğin gibi olacağım, men ettiklerini de yapmayacağım ya rabbi" deyip Allah'a söz vermiş olduk. İşte, ayetlere iman edip "Allah her ne buyurmuşsa doğru olan, hak olan odur" demek Allah ile aramızdaki ahittir, ahitleşmedir; yani Allah ile aramızdaki ahit, söz bu kitaptır.

[28] Bakara /25

Ve yaktaûne mâ emerallâhu bihî en yûsal:[29] "(Bu şekilde iman ettikten sonra ahdini bozanlar) Allah'ın bağlanmasını emrettiği şeyi keserler." Oysaki Allah onları birbirine bağlayın diye emretmişti. Biz bu ayetlerin manalarını meallerden okumuyoruz. Şimdiye kadar ki meallerde bu ayet genel olarak "onlar Allah 'birbirine bağla' dediği hâlde akrabalık bağını keserler" diye çevrilmiştir. Hâlbuki böyle bir şey yoktur. Kul, Kur'an ile Allah'a ahit vermiştir. Biri rabbini anlamaya, tanımaya, sevmeye, iman etmeye çalışırken Allah'ı onun kendisini tanıttığı gibi tanıyıp gönlünü Allah'ın vahyiyle Allah'a bağlaması gerekir. Bununla beraber Allah'ın resulünü anlamaya çalışırken de Kur'an ile bağlantı kurması, Allah'ın resulünü Kur'an'a bağlaması gerekir; çünkü kul, Allah'ın resulünü ancak Kur'an'dan tanıyabilir. Bu yüzden Allah, peygamberini, insanı nasıl tanıtmış, hayatı imtihan olarak nasıl anlatmışsa kulun da bunları Allah'ın anlattığı gibi anlaması gerekir.

Allah neye hak demişse hak odur, neye batıl demişse batıl odur, neye güzel demişse güzel odur, neye çirkin demişse çirkin odur. Aynı şekilde Allah kime ölü demişse ölü odur. Mesela; Allah iman etmeyenler için ölü demiş, ayet-i kerimede **"ölülere sen mi işittireceksin (onlar ölüdürler)"**[30] buyurmuştur. Aynı şekilde **"Allah yolunda öldürülenlere 'ölü' demeyin, onlar diridirler"**[31] demiş; yani her ne kadar zahiri olarak ölü görünseler bile Allah yolunda öldürülenler için "onlar diridir" buyurmuştur. Mesele; ölüyü, diriyi, hakkı, batılı, güzeli, çirkini, hayrı ve şerri Allah'tan öğrenip buna öyle iman etmektir. Kul, böyle iman edince Allah ile bakmış, Allah ile görmüş, Allah ile anlamış olur.

Allah, Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'in beyan ettiği bir hadis-i kutside buyurur "*bir kulum (iman eden bir kulum) kendisine farz*

[29] Bakara /27

[30] Rûm /52, Neml /80

[31] Bakara /154, Âli İmran /169

kıldığım ibadetlerle en güzel şekilde bana yaklaşır sonra diğerleriyle yaklaşmaya devam eder." Yani kul olabilmek, rabbinin rızasını, sevgisini, dostluğunu kazanabilmek için sadece farzlarla yetinmeyip diğerleriyle de kul olmaya, âbd olmaya devam eder, rabbine kul olmak için koşar, koşuşturur. *"Kulum bana yaklaştıkça beni sever, o beni sevince ben de onu severim."* O hâlde aşkı, muhabbeti kazanmak istiyorsak Allah'a koşup sürekli olarak kullukta olmamız ve rabbimizi zikretmemiz gerekiyormuş! *"Ben bir kulumu sevdiğimde onun gören gözü, işiten kulağı, tutan eli, yürüyen ayağı, kalbi, gönlü olurum."*[32] Allah, bu hadis-i kutsiyle kulluğu bir bedevinin bile anlayacağı şekilde anlatmıştır.

Böyle bir kul canlı Kur'an olmuştur. Zaten Allah ile bakmak bu demektir. Kul için ayet ile bakmak yetmez, bir de ayetin kulda canlanması, kulun canlı Kur'an olması gerekir. Böyle biri haddi zatında Allah'ın nefhettiği ruh ile beraber olur, canlı Kur'an olur; yani kendi kendisi olmuş, ilk yaratıldığı gibi tertemiz olmuş olur. Bununla beraber Allah'ın **"ben sizin rabbiniz değil miyim"** hitabına cevap verirken **belâ, şehidnâ:**[33] "Evet (sen bizim rabbimizsin). Biz buna şahit olduk" deyip rabbine bir daha şahit olmuştur.

Mü'minlerin bu kadar zamandır uyuması yeter! Artık uyanıp Allah'ın ipine sarılmaları, Allah ile anlamaları, Allah ile görmeleri, işitmeleri, bilmeleri, tutmaları, yürümeleri; yani hayatlarını Allah'a göre yaşamaları gerekir. Böyle olunca mü'minler Hz. İnsan olur, Allah'a yeryüzünde hâlife olur, dost olur.

Evet, en son "onlar Allah'a sağlam bir söz verdikten sonra sözlerini bozarlar ve Allah'ın bağlamasını emrettiği şeyi keserler" ayetini okumuştuk. Ayet devam ediyor. **Ve yufsidûne fîl ard:** "Ve

[32] Buhârî, Rikak, 38
[33] A'râf /172

yeryüzünde fesad çıkarırlar." Allah'a göre yaşamayanlar fesat çıkaranlardır. **Ulâike humul hâsirûn:**[34] "İşte, bunlar hüsrana uğrayanlardır."

Keyfe tekfurûne billâh: "Siz Allah'ı nasıl görmezden gelirsiniz (Allah'ı nasıl yok sayarsınız)!" **Ve kuntum emvâten fe ahyâkum:** "Oysaki siz ölüyken (yokken) sizi dirilten odur." **Summe yumîtukum summe yuhyîkum:** "O sizi bir daha öldürecek, sonra bir daha diriltecek." **Summe ileyhi turceûn:** "Sonra ona döndürüleceksiniz." **Huvellezî halaka lekum mâ fîl ardı cemîa:**[35] "O, yerde ne varsa hepsini sizin için yarattı." Allah yeryüzündeki her şeyi sizin için yaratmıştır. Hâl böyleyken onu nasıl görmezden gelir, yok sayarsınız!

Ve iz kâle rabbuke lil melâikeh: "Hani bir zaman rabbin meleklere demişti ya." **İnnî câilun fîl ardı halîfeh:** "Muhakkak ki ben yeryüzünde bir halife yaratacağım." **Kâlû e tec'alu fîhâ men yufsidu fîhâ ve yesfikud dimâ':** "(Melekler de) Dediler ki: Orada fesat çıkaracak, kan dökecek birini mi yaratıyorsun (ya rabbi)!" **Ve nahnu nusebbihu bi hamdike ve nukaddisu leke:** "Oysaki biz seni hamdinle tesbih ve takdis ediyoruz (dediler)." **Kâle innî a'lemu mâ lâ tâ'lemûn:**[36] "(Allah da onlara) Dedi ki: Mutlaka sizin bilmediklerinizi ben bilirim." Allah bunu söylerken bir de meleklere göstermiştir.

Ve alleme âdemel esmâe kullehâ: "Ve (Allah) Âdem'e bütün isimleri talim etti." Allah ona bütün isimleriyle tecelli etti, bütün isimleri ona talim ettirdi ve Allah bu isimlerinin her birinin ne olduğunu, ne manaya geldiğini ona öğretti. **Summe aradahum alel melâikeh:** "Sonra onu meleklere arz etti." **Fe kâle enbiûnî bi esmâi hâulâ':** "Ve dedi ki: Bu isimleri (Âdem'deki isimleri) söyleyin bakalım." **İn kuntum sadikîn:** "Eğer sadıklarsanız." **Kâlû**

[34] Bakara /27
[35] Bakara /28-29
[36] Bakara /30

subhânek: "(Melekler) Dediler ki: (Hâşâ) Sen subhansın." Biz galiba yanlış bir şey yaptık, yanlış bir söz söyledik, demek istediğimiz bu değildi. **Lâ ilme lenâ illâ mâ allemtenâ:** "Bizim senin öğrettiğinden başka bir ilmimiz yoktur." Biz bir şey bilmiyoruz, dolayısıyla Âdem'deki bu tecellileri de bilmiyoruz, bu konuda herhangi bir ilmimiz yoktur. **İnneke entel alîmul hakîm:**[37] "Muhakkak ki sen âlim ve hâkimsin." Âlim ve hâkim olan sensin, her şeyi bilen ve hâkim olan sensin; yani bizi böyle bir imtihana tabi tutmanın mutlaka bir hikmeti vardır.

Kâle yâ âdemu enbi'hum bi esmâihim: "(Allah) Dedi ki: Ey Âdem! Bu isimleri onlara haber ver (kendini onlara tanıt)." **Fe lemmâ enbeehum bi esmâihim:** "(Âdem) Bu isimleri onlara haber verince." **Kâle e lem ekul lekum innî a'lemu gaybes semâvâti vel ard:** "(Allah) Buyurdu ki: Ben size göklerin ve yerin gaybını bilen benim demedim mi?" **Ve a'lemu mâ tubdûne ve mâ kuntum tektumûn:**[38] "Ve sizin açıkladığınız şeyleri de, gizlediğiniz şeyleri de bilirim (demedim mi)." Yani gönlünüzdekiler açığa çıktı.

Ve iz kulnâ lil melâiketiscudû li âdem:[39] "Ve meleklere 'Âdem'e secde edin' dedik." Allah önce Âdem'i tanıtmış, sonra meleklerin Âdem'e secde etmelerini söylemiştir. Allah; melekleri Âdem'e secde ettirirken elbette ki Âdem'deki tecelliye, El Esmau'l Husna'ya, isimlerine, sıfatlarına secde ettirmiştir. Bu durumda hayatı yaşarken Allah'ın isimlerinin kendisinde tecelli etmediği biri Hz. İnsan değildir; yani meleklerin secde ettiği varlık değildir, Allah'ın kendisine verdiği bu nimeti kaybetmiştir.

Allah, insana doğduğunda Hz. İnsan olmayı bir çekirdek halinde ikram etmiştir. İnsanın da bu çekirdeği çatlatıp içindeki Hz. İnsanı ortaya çıkarması ve büyütmesi gerekir. Bunu büyütmek insanın kendisine aittir. Nasıl ki insanın yaşaması için önce nefes

[37] Bakara /31-32

[38] Bakara /33

[39] Bakara /34

alması gerekiyorsa Kur'an da maneviyat için, Allah'ın nefhettiği ruh için nefes almaktır, nefes almak gibidir. Yoksa Kur'an sadece gıda gibi yemek, içmek değildir, nefes almak gibi her an için gereklidir, hayati bir şeydir.

Fe secedû illâ iblîs: "(Bütün melekler) Hemen secde ettiler, iblis hariç (iblis secde etmedi)." **Ebâ vestekber:** "(İblis) Direndi ve kibirlendi." Aslında iblis bir an için secde etmeyi istedi; ama sonra direndi. Kendi kendisiyle mücadele edip secde etmedi. **Ve kâne minel kâfirîn:**[40] "Ve kâfirlerden oldu." İblis, Âdem'e secde etmediği için kâfir oldu.

Allah ayet-i kerimede **"göklerde ve yerde (ikisinin arasında her ne varsa) bulunan canlılar ve melekler hepsi rabbine secde eder"**[41] buyurmuştur. Secde etmek; başını yere koymak demek değildir, Allah'ın büyüklüğünü kabul etmek ve Allah'ın her emri karşısında "işittik ve itaat ettik" demektir. Biri gece gündüz namaz kılsa; ama Allah'ın bir emrine itiraz etse, Allah'ın bir işini, kendisine yaptığı bir muameleyi bile beğenmeyip kabul etmese iblisin düştüğü duruma düşer. Yeminle söylüyorum, iblis ondan Allah'a sığınır! Çünkü iblis bir sefer hata yapmış, bu hatasında da "Allah'a secde etmiyorum" dememiş, "Âdem'e secde etmiyorum" demiştir.

İblisin, Âdem'e secde etmemesinin bir nedeni vardır. Allah bunun ne olduğunu da beyan ediyor. **"İblis dedi ki: Ben ondan hayırlıyım."**[42] Bu yüzden onun büyüklüğünü, benden daha hayırlı, daha büyük olduğunu kabul etmiyorum. Bu bütün insanlar için böyledir. Şayet biri herhangi bir konuda birinin güzelliğini, büyüklüğünü, Allah'ın onda tecelli eden isminin güzelliğini kabul etmezse iblisin durumuna düşmüş "ben ondan hayırlıyım" demiş

[40] Bakara /34
[41] Nahl /49
[42] Sâd /76, A'râf /12

olur. Oysaki bunu neye göre söyledin, neye göre ondan daha hayırlı olduğunu düşünüyorsun!

Ve lekum fîl ardı mustekarrun ve metâun ilâ hîn:[43] "(Hepiniz yeryüzüne inin) Sizin için yeryüzünde belli bir süre barınak ve yararlanma vardır." Allah onları cennetten çıkarınca hepsinin yeryüzüne inmesini buyurdu**. Fe telekkâ âdemu min rabbihî kelimâtin fe tâbe aleyh:**[44] "Derken Âdem, rabbinden birtakım kelimeler aldı (onunla tövbe etti), bunun üzerine (Allah) onun tövbesini kabul etti." İblis tövbe etmemek için direnmeye devam etti; ama Âdem ile eşi hemen tövbe etti.

Allah başka bir ayet-i kerimede Hz. Âdem (a.s.) ile Havva annemizin nasıl tövbe ettiğini beyan ediyor. **Kâlâ rabbenâ zalemnâ enfusenâ:** "(Âdem ve eşi) Dediler ki: Ya rabbi! Biz kendimize zulmettik." **Ve in lem tagfirlenâ:** "Sen bizi mağfiret etmezsen." **Ve terhamnâ:** "Ve bize rahmet etmezsen." **Le nekûnenne minel hâsirîn:**[45] "Muhakkak ki hüsrana uğrayanlardan oluruz." O hâlde bizim de her yanlış yaptığımızda bu duayı yapmamız gerekir.

Allah Hz. Musa (a.s.)'ın kavmini, Yahudileri; onların Allah'a nasıl isyan ettiklerini, itiraz ettiklerini, peygamberlerine nasıl zulmettiklerini ve peygamberlerinin bir kısmını nasıl öldürdüklerini anlatır. Şimdi ki Yahudileri anlamak için de bunu Allah'tan öğrenmek gerekir. Allah Bakara Suresi'nde bunu uzun uzun anlatmıştır.

Allah bir de cumartesi yasağıyla ilgili bir beyanda bulunur.

[43] Bakara /36
[44] Bakara /37
[45] A'râf /23

Allah, cumartesi gününde Yahudilerin çalışmasını yasaklamıştır. cumartesi günü onlar için sadece ibadet günüydü; ama onlar cumartesi gününe riayet etmediler.

Ben-i İsrail'den, sahilde yaşayan bir Yahudi kavmi cumartesi günü çalışmak, balık avlamak yasak olduğu için ağlarını cuma akşamında denize atıyor, cumartesi günü güneş battığında ise gidip ağlarını çekiyordu. Böylelikle kendilerince cumartesi günü çalışmamış oluyorlardı; yani Allah'ı kandırmaya çalışıyorlardı.

Allah onların bu yaptıklarına karşılık onlara nasıl bir muamelede bulunduğunu beyan ediyor. **Ve lekad alimtumullezîne'tedev minkum fîs sebt:** "İçinizden cumartesi günü yasağını çiğneyenleri elbette bilirsiniz." **Fe kulnâ lehum kûnû kıradeten hâsiîn:** "Biz 'onlara aşağılık maymunlar olun' dedik." **Fe cealnâhâ nekâlen li mâ beyne yedeyhâ ve mâ halfehâ:** "Biz bunu hem onu görenlere hem de sonra geleceklere bir ibret yaptık." **Ve mev'ızaten lil muttakîn:**[46] "Ve muttakiler için bir öğüt olsun diye (böyle yaptık)."

Neden özellikle bu ayeti okuduğumuzu izah edeyim.

Bu ayeti cuma gününü anlatmak için okudum. Allah Müslümanlara, mü'minlere cuma günü için **"Ey iman edenler! cuma günü Allah'ın zikrine çağrıldığınızda alışverişi bırakın, hemen Allah'ın zikrine koşun (davete icabet edin). Eğer bilirseniz bu sizin için daha hayırlıdır. Namazı kılıp bitirdikten sonra Allah'ın sizin için takdir ettiklerini aramak için yeryüzüne dağılın"**[47] buyurmuştur. Bu durumda cuma günü Allah'ın davetine icabet etmeyip çalışan birinin Yahudilerden ne farkı vardır! Allah o kişiye de "aşağılık maymun ol" demez mi? -Elbette ki der; çünkü

[46] Bakara /65-66
[47] Cuma /9-10

bir kere Allah'tan söz çıkmıştır. Dolayısıyla o kişi maymun olur ve bundan haberi bile olmaz.

Peki, nasıl maymun olur, maymunun özellikleri nedir?

Maymun, nefsani yönden doyumsuzdur. Aşağılık maymunlar olanlar da böyle bir nefsani hastalığa yakalanır. Aynı zamanda maymunlar taklitçidir, güzel taklit yapar ve sadece taklit ederler. Maymun gibi olanlar da iyi olanı, güzel olanı veya birilerini taklit ederler; yani hakikati yaşamaz, şahsiyet sahibi olmazlar, sadece taklitçilik yaparlar. Genel olarak baktığımızda ne kadar taklitçi olduğumuz zaten ortadadır. İnsanlar olarak hakikati yaşayıp Hz. İnsan olmak varken taklit etmeyi seviyoruz! İşte, bu, maymun olmaktır.

Cuma namazı en fazla yarım saattir, dolayısıyla iş yeri her ne üzerine olursa olsun kapıya bir kâğıt asıp "cumadan sonra açığız" diyebilirsin. Böyle yaparsan ne kaybedersin! Şayet "müşteri kaybederim" dersen bil ki alışverişi, ticareti bırakıp camiye gitmeyen bir müşteri zaten maymun olmuş demektir. Böyle bir müşteriden ve onun parasından ne hayır gelir! Ama rabbimizi dinlemeyince işin ciddiyetini anlayamayız. Böyle olunca da "işittik; ama itaat etmedik" demiş oluruz. Zaten Yahudiler de aynen böyle söylüyor, **"işittik ve isyan ettik (itaat etmedik)"**[48] diyorlardı.

Eğer Cuma namazına gitmezsek ve dilimizle "işittik ve itaat ettik" dersek bu itaatimiz nasıl bir itaat olur, böyle itaat olur mu!

Allah bizi "işittik ve itaat ettik" diyenlerden eylesin. Allah bizi rabbine gerçek manada itaat edenlerden eylesin. Allah bizi rabbine yalan söyleyenlerden, kendi kendini kandıranlardan eylemesin inşallah.

[48] Bakara /93

E ve lâ ya'lemûne ennallâhe ya'lemu mâ yusirrûne ve mâ yu'linûn:[49] "Onlar bilmiyorlar mı ki neyi gizlerlerse gizlesin ve neyi açıklarlarsa açıklasınlar Allah onu bilir."

Fe veylun lillezîn: "Yazıklar olsun o kimselere." **Yektubûnel kitâbe bi eydîhim:** "Kendi elleriyle bir kitap yazarlar." **Summe yekûlûne hâzâ min indillâh:** "Sonra da 'bu, Allah katındandır' derler." **Li yeşterû bihî semenen kalîlâ:** "Ve onu az bir fiyata satarlar." **Fe veylun lehum mimmâ ketebet eydîhim:** "Elleriyle yazdıklarından dolayı onlara yazıklar olsun." **Ve veylun lehum mimmâ yeksibûn:**[50] "(Elleriyle) Kazandıklarından dolayı onlara yazıklar olsun!"

Biri "ben kitap yazıp 'bu kitap Allah katındandır' demedim" diyebilir; ama "Allah'ın dinini öğrenmek istiyorsan benim şu kitabımı oku" demişse o zaman "bu kitap Allah katındandır" demesiyle arasında ne fark vardır! Yani "şunu öğrenmek istiyorsan bu kitabı oku, bunu öğrenmek istiyorsan şunu oku" diyen biri bu ayetin muhatabı olmaz mı! Unutmamamız lazım ki böyleleri bu ayetin muhatabıdır, aynı şekilde birbirlerine Allah'ın kitabı dışında kitapları tavsiye edenler de bu ayetin muhatabıdır.

İnsana ilk önce "Allah'ın kitabını oku" deyip Allah'ın kitabını tavsiye etmek gerekir. Başkası ayetlerden farklı bir şey anlamış olabilir, Kur'an'ı daha iyi anlayabilmek için elbette ki onu da okuyabilirsin; ama ilk önce Allah'ın kitabını okuman gerekir. Sahabenin okuduğu tek kitap Allah'ın kitabı olan Kur'an'dı. Sahabeler başka hiçbir kitap okumamış, bilmemişlerdi; ama buna rağmen Resulullah (s.a.v.) Efendimiz onlar için *"sahabem gökteki yıldızlar gibidir, hangisine uyarsanız hidayete erersiniz"*[51] buyurmuştur. Sahabelerin her biri nur saçan bir kandildi ve

[49] Bakara /77

[50] Bakara /79

[51] Beyhakî, El-Medhal, S.164, Kenzu'l-Ummal, H. No: 1002

bilgileri sadece Kur'an'dı. Hiçbiri başka kitap ile kendisini kirletmemişti.

Allah ayet-i kerimede **"Allah, aklını kullanmayanların üzerine pisliği döker"**[52] buyurmuştur. O hâlde aklını kullanacaksan Allah'ın vahyini anlamak için kullanman gerekir. Yoksa aklını kullanıp gidip başka şeyleri öğreneceksen o zaman üzerine bulaşan pisliği nasıl temizleyeceksin! Bu pislik de öyle bir pisliktir ki süpür süpür temizlenmez, yıka yıka gitmez!

Allah'ın, peygamberine "ümmi"[53] demesinin bir sebebi vardır. Ümmi; okuması ve yazması olmayan, hiçbir şey bilmeyen demektir. Bununla beraber ana gönüllü, rahmet dolu olan demektir; yani Allah, peygamberi için ümmi demekle onun başka bilgilerle kirlenmediğini buyurmuştur. Biz ise adeta birbirimizi kirletmek için yarışıyoruz. Baktığımızda herkes birbirine din öğretmeye kalkışır ve söz hakkını Allah'a tanımaz. Oysaki mü'minlerin bir şey yaparken yahut konuşurken sadece "Allah bunu böyle emretmiş, Allah böyle yapılmasını seviyor, böyle tavsiyede bulunmuş" deyip birbirine ayet okumaları gerekirdi.

Allah bizi birbirlerine ayetleri okumayı tavsiye eden kullarından eylesin.

Ve kâlû len temessenen nâru illâ eyyâmen ma'dûdeh: "(Yahudiler) Dediler ki: Sayılı birkaç gün müstesna, bize ateş dokunmayacaktır." Biz cehenneme gitsek bile cehennemde kalmamız sayılı günlerdir, orada cezamızı çeker sonra cehennemden çıkarız. **Kul ettehaztum indallâhi ahda:** "De ki: Siz Allah katından bir söz mü aldınız!" Siz, Allah'tan böyle bir söz mü aldınız! **Fe len yuhlifallâhu ahdeh:** "Öyleyse (şayet böyle bir söz almışsanız) Allah asla va'dinden dönmez (verdiği sözden

[52] Yûnus /100
[53] A'râf /157-158

caymaz).” **Em tekûlûne alâllâhi mâ lâ ta’lemûn:**[54] “Yoksa siz Allah’a karşı bilmediğiniz şeyleri mi söylüyorsunuz!” Allah bir şey söylüyorsa o sözü sadece bir kişi için veya bir kavim için söylemez. Allah’ın bu sözü aynı zamanda bütün mü’minler, Müslümanlar için geçerlidir.

Günümüze baktığımızda da Müslümanlar genel olarak “günahımız varsa cehenneme girer sonra günahımız kadar yanıp çıkarız” diyorlar; ama Allah böyle söylememiş aksine “ben böyle bir şey söylemedim, söylemiş olsam sözümden dönmem” buyurmuştur.

Belâ men kesebe seyyieh: “Hayır, kim bir günah kazanırsa.” **Ve ehâtat bihî hatîetuh:** “Ve o günah kendisini kuşatırsa.” **Fe ulâike ashâbun nâr:** “İşte onlar ateş ehlidir (cehennem ehlidir).” **Hum fîhâ hâlidûn:**[55] “Ve orada ebedi olarak kalırlar.” Birinin “ben iman ettim” demesi onu kurtarmaz. Kim bir günah kazanır ve günahı onu çepeçevre sararsa cehennem ehli olur ve orada ebedi olarak kalır. Bunu Allah söylüyor.

İnsanın, günahının onu kuşatması ne demektir?

Örnek vermek gerekirse; bir adamın devamlı olarak işlediği bir günah vardır ve o günaha o kadar boğulmuştur ki artık ona baktığında sadece o günahı hatırlarsın. Mesela; biri sürekli olarak sarhoş olsa artık onu gördüğünde sarhoşluğu hatırlarsın. Böyle biri tövbe etmediği takdirde günahı onu çepeçevre kuşatır. Günahı onu kuşatınca da artık o günahından kurtulamaz; çünkü günahı onu bütünüyle, çepeçevre kuşatmıştır; yani o kişi bütünüyle günah olmuştur. Misal; herhangi bir şey kirlendiğinde yıkandığı zaman kirinden temizlenir; ama tezeği yıkayamazsın! Tezek yıkanmaz, pislik yıkanmaz! Eğer onu yıkamaya kalkarsan yıkandıkça ne mal olduğu daha çok ortaya çıkar! Aynı şekilde

[54] Bakara /80
[55] Bakara /81

birinin günahı onu çepeçevre kuşatınca o kişi de artık bütünüyle günah olmuş olur, dolayısıyla yıkayarak onu temizleyemezsin. Onun yeri artık ebedi olarak cehennemdir.

Allah bizi böyle bir şeyden muhafaza eylesin. Allah bizi "cehenneme girer, sayılı bir süre orada kaldıktan sonra çıkarız" diyenlerden eylemesin. Allah bizi kendi eliyle bir şeyler yazıp veya kendi aklıyla bir şeyler üretip "bu, Allah katındandır" diyenlerden eylemesin. Allah bizi bir menfaat elde etmek için bunları yapanlardan eylemesin inşallah.

Ulâikellezîneşteravul hayâted dunyâ bil âhirah: "Onlar o kimselerdir ki dünya hayatı karşılığında ahiretlerini satmışlardır." **Fe lâ yuhaffefu anhumul azâb:** "Onların azapları hafifletilmez." **Ve lâ hum yunsarûn:**[56] "Onlara asla yardım da edilmez."

Ve ekîmus salâh: "Namazı ikame edin." **Ve âtûz zekâh:** "Ve zekâtı verin." **Ve mâ tukaddimû li enfusikum min hayr:** "Kendiniz için önceden her ne hayır gönderirseniz." **Tecidûhu indallâh:** "Allah katında onu (hazır) bulursunuz." **İnnallâhe bi mâ ta'melûne basîr:**[57] "Muhakkak ki Allah yaptıklarınızı görendir."

Belâ men esleme vechehu lillâhi ve huve muhsin: "Bilâkis, kim muhsin olarak (güzel olarak, güzellik yaparak) yüzünü (kendini) Allah'a teslim ederse (kendini Allah'ın zatına, cemaline teslim ederse)." **Fe lehû ecruhu inde rabbih:** "Onun ecri (karşılığı) rabbi katındadır." **Ve lâ havfun aleyhim:** "Onlar için hiçbir korku yoktur." **Ve lâ hum yahzenûn:**[58] "Ve onlar mahzun da olmazlar." Bunlar Allah'ın veli kullarıdır. Kim, Allah'ın cemalini kazanmak için sıkılıp bunalmadan, muhsin olarak, güzellikle, sevdiği için, âşık olduğu için, canını, varlığını Allah'a teslim eder, hayatını Allah yolunda harcarsa ecri Allah katındadır, Allah'a aittir. Dikkat

[56] Bakara /86
[57] Bakara /110
[58] Bakara /112

edilirse Allah "onlara cennet var" demedi, bunun yerine "onların ecri Allah katındadır" buyurdu. Şayet Allah böyle söylediyse bu durumda Allah'ın onlara ecirlerini nasıl vereceğini hiç kimse hesap edemez.

İnnâ erselnâke bil hakkı beşîren ve nezîrâ: "Muhakkak ki biz seni hak olarak, müjdeleyici ve uyarıcı olarak gönderdik." **Ve lâ tus'elu an ashâbil cahîm:**[59] "Bununla beraber sen cehennem ehlinden sorulmazsın." Yani uyarıyı almayanlar, müjdeyi sevmeyenler senden sorulmaz.

Vettekû yevmen lâ teczî nefsun an nefsin şey'â: "Öyle bir günden sakının ki hiçbir nefis başka biri için hiçbir ödemede bulunamaz." **Ve lâ yukbelu minhâ adl:** "Ve ondan (hiç kimseden) herhangi bir bedel kabul edilmez." **Ve lâ tenfeuhâ şefâah:** "Ona (hiç kimseye) şefaat de fayda vermez." **Ve lâ hum yunsarûn:**[60] "Onlara yardım da edilmez." Böyle bir günden sakının, böyle bir gün için hazırlık yapın.

Allah Hz. İbrahim (a.s.)'ı ve diğer peygamberleri anlatır. **Tilke ummetun kad halet:** "Onlar bir ümmetti, geldi, geçti." **Lehâ mâ kesebet ve lekum mâ kesebtum:** "Onların kazandıkları onlara, sizin kazandıklarınız da sizedir." **Ve lâ tus'elûne ammâ kânû ya'melûn:**[61] "Onların yaptıklarından siz mesul değilsiniz." Siz kendinize bakın, buyurdu Allah.

Sıbgatallâh, ve men ahsenu minallâhi sıbgah: "Allah'ın boyasıyla (boyanın), Allah'ın boyasından daha güzel boyayı kim vurabilir!" **Ve nahnu lehu âbidûn:**[62] "Ve biz ona âbd olanlarız (deyin)." En güzel boya, Allah'ın boyasıdır. Bu yüzden "Allah'ın boyasıyla, rengiyle; yani Allah'ın isimleriyle isimlenin. Şayet bana

[59] Bakara /119
[60] Bakara /123
[61] Bakara /134
[62] Bakara /138

âbd olduğunuzu iddia ediyorsanız, kul olmayı, âbd olmayı kabul etmişseniz o zaman güzelliğimle güzelleşmeniz, isimlerimle isimlenmeniz, isimlerimin, rengimin sizin üzerinizde tecelli etmesi lazım, benim sizden istediğim budur" buyurdu Allah.

Kul e tuhâccûnenâ fîllâh: "De ki onlara: Siz Allah hakkında bizimle mücadele mi ediyorsunuz?" **Ve huve rabbunâ ve rabbukum:** "Oysaki o (Allah) sizin de rabbinizdir, bizim de rabbimizdir." **Ve lenâ â'mâlunâ ve lekum a'mâlukum:** "Sizin amelleriniz size, bizim amellerimiz de bize aittir." **Ve nahnu lehu muhlisûn:**[63] "Ve biz ona (rabbimize) karşı muhlis olanlarız (ihlas sahibi olan kullarız)."

Tilke ummetun kad halet: "Onlar (geçmiştekiler) bir ümmetti, gelip geçtiler." **Lehâ mâ kesebet ve lekum mâ kesebtum:** "Onların kazandıkları onlaradır, sizin kazandıklarınız da sizedir." **Ve lâ tus'elûne ammâ kânû ya'melûn:**[64] "Siz onların yaptıklarından mesul değilsiniz." Yani geçmişi geçin. Şunlar söyle yaptı, bunlar böyle yaptı, bunlar haklıdır, biz bunları destekliyoruz, demeyin. Orayı artık geçin. Misal olarak; "işte, sahabeler kendi aralarında böyle yaptılar, falanca haklıydı, öteki de haksızdı" demeyelim; çünkü onların yaptıkları onlara, bizim yaptığımız bizedir. Onlar iyi de, kötü de yapmış olsalar yine de onların yaptıklarından sorumlu değiliz. Din bu değildir.

Din; başkasını eleştirmek, çekiştirmek ya da övmek değildir; Allah'ın bize ne söylediğidir.

Ve kezâlike cealnâkum ummeten vasatâ: "Biz sizi (insanlar içinde) vasat (orta, dengeli, dengede) bir ümmet kıldık." **Li tekûnû şuhedâe alen nâs:** "İnsanlara şahit olmanız için." Bunu siz bütün insanlar için şahit (örnek) olasınız diye böyle yaptık. **Ve yekûner**

[63] Bakara /139
[64] Bakara /141

resûlu aleykum şehîdâ:[65] "Resulün de size şahit olması için." Böyle olabilmesi için Allah'ın resulünü de sizin üzerinize örnek kıldık. Sizin örneğiniz; Allah'ın resulüdür, siz de diğer insanlara örneksiniz. Bununla beraber siz dengede olan; yani aşırı gitmeyen, haddi aşmayan, herhangi bir tarafa yan yatmayan bir ümmetsiniz.

Bu durumda insanlığa Hz. İnsan olarak örnek olamıyorsak bu eksiğimiz Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'i örnek almadığımızdan dolayıdır, sonuç budur.

Ve innellezîne ûtûl kitâbe le ya'lemûne ennehul hakku min rabbihim: "Şüphesiz kitap verdiklerimiz bunun (bu Kur'an'ın) rableri tarafından hak olarak (geldiğini) bilirler." Şayet yüz çeviriyorlarsa bile bile yüz çeviriyorlar. **Ve le in eteytellezîne ûtûl kitâbe bi kulli âyeh:** "Kitap verilenlere (ehl-i kitaptan iman etmeyenlere) türlü türlü mucizeyi (ayeti) getirsen de." **Mâ tebiû kıbletek:** "(Yine de) Senin kıblene tabi olmazlar." Sana iman etmezler, tabi olmazlar. **Ve mâ ente bi tâbîın kıbletehum:** "Sen de onların kıblesine tabi olacak değilsin." **Ve mâ ba'duhum bi tâbîın kıblete ba'd:** "Onlar da birbirlerinin kıblesine dönmezler." **Ve le initteba'te ehvâehum:** "Ve eğer onların keyiflerine uyarsan." **Min ba'di mâ câeke minel ilm:** "Sana gelen ilimden sonra." **İnneke izen le minez zâlimîn** [66] "Şüphesiz o zaman zalimlerden olursun." Mü'minlerden kim onların hevasına tabi olursa zalimlerden, kendine zulmedenlerden olur.

Sadakallahulazim

Allah bizi Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'i örnek alanlardan ve insanlığa örnek olanlardan eylesin. Allah bizi resulüne tabi olanlardan, resulünün ahlakına bürünenlerden, Allah'a onun

[65] Bakara /143
[66] Bakara /144-145

iman ettiği gibi iman edenlerden, onun teslim olduğu gibi teslim olanlardan ve onun edepli olduğu gibi edepli olanlardan eylesin. Allah bizi gerçek manada mü'minlerden eylesin inşallah.

Allah hepinizden razı olsun.

26.Bölüm

BAKARA SÛRESİ

EUZUBİLLAHİMİNEŞŞEYTANİRRACİM
BİSMİLLAHİRRAHMANİRRAHİM

Elhamdulillahi rabbil âlemin esselatu vesselamu aleyke ya seyyidel evveline vel ahirin ve ila cemiil enbiyayi vel murselin ve ila cemiil evliyayi vel hamdulillahi rabbil âlemin.

Hep beraber Allah'ın ayetlerine tövbeyle, istiğfarla, hamdla, şükürle cevap vermeye çalışıyorduk.

Ramazan ayı, Kur'an ayıdır. Biz de bu ayı fırsat bilip Allah'ın bizim için indirdiği hayat kitabımızı okuyalım, anlayalım ve her bir ayete cevap vererek rabbimizle olan ahdimizi tazeleyelim diye "Ayetlere Dua ve İstiğfarla Cevaplar" sohbetlerini yaptık.

Bu sohbetimizle birlikte Ramazan'ın başından beri yapmış olduğumuz mukabeleyi tamamlamış olacağız inşallah. Tabi, bütün sûreleri ve ayetleri zaman sorunundan dolayı bu sohbetlerimizde okuyamadık; ama kardeşlerimize Allah'ın ayetlerine nasıl istiğfarla, hamdla, duayla cevap vermeleri gerektiğini öğretmişizdir inşallah. Kardeşlerimiz de okuyamadığımız ayetlere bu şekilde mukabele ederler inşallah.

Sohbetimizin başında "ayetleri gönlümüzü açarak dinlediğimiz takdirde sohbetin sonunda hâlimizin değiştiğini, rabbimizle olan ahdimizin, imanımızın tazelendiğini göreceğiz" demiştim.

İnşallah, kardeşlerimiz gönüllerini açmış ve tövbeyle, istiğfarla, hamdla, şükürle, duayla karşılık verdiğimiz ayetlere onlar da kendi gönüllerinden samimi bir şekilde "âmin" demişlerdir.

Allah hep birlikte yaptığımız bu mukabeleyi, ahdi, duayı, tövbeyi kabul eylesin inşallah. Allah gönlümüzü vahyinin nuruyla aydınlatsın ve aşkı, muhabbetiyle diriltsin inşallah.

Mukabelemizde en son Bakara Sûresi'nde kalmıştık. Şimdi, hep beraber Bakara Sûresi'yle rabbimize nasıl cevap vermemiz, nasıl dua etmemiz gerektiğini anlamaya başlayalım ve sûreyi tamamlayalım inşallah.

EUZUBİLLAHİMİNEŞŞEYTANİRRACİM
BİSMİLLAHİRRAHMANİRRAHİM

BAKARA SÛRESİ

Ve min haysu haracte fe velli vecheke şatral mescidil harâm: "Nereden yola çıkarsan çık, yüzünü Mescid-i Haram'a doğru çevir." **Ve haysu mâ kuntum fe vellû vucûhekum şatrah:** "Ve nerede olursanız olun yüzünüzü o yana çevirin." **Li ellâ yekûne lin nâsi aleykum hucceh:** "Öyle ki insanlar için aleyhinizde bir delil olmasın." **İllâllezîne zalemû minhum:** "Ancak içlerinden haksızlık edenler başka." **Fe lâ tahşevhum vahşevnî:** "Siz de onlardan korkmayın, benden korkun." **Ve li utimme ni'metî aleykum:** "Böylece size olan nimetimi tamamlayayım." **Ve leallekum tehtedûn:**[1] "Ve umulur ki hidayete erersiniz."

Kemâ erselnâ fîkum resûlen minkum yetlû aleykum âyâtinâ: "İçinizden bir resul gönderdik ki size ayetlerimizi okuyup açıklasın." **Ve yuzekkîkum:** "Ve sizi (şirkten) temizlesin." Nefsinizi tezkiye edip terbiye etsin. **Ve yuallimukumul kitâb:** "Ve size kitabı öğretsin." **Vel hikmete ve yuallimukum mâ lem tekûnû ta'lemûn:** "Size hikmeti ve bilmediklerinizi öğretsin." **Fezkurûnî ezkurkum:** "Beni zikredin, ben de sizi zikredeyim." Beni, ayetlerimi, resullerimi dinleyin ki ben de sizi zikredeyim. **Veşkurû**

[1] Bakara /150

lî ve lâ tekfurûn:[2] "Bana şükredin, sakın nankörlerden olmayın." Size nimetimi tamamlamak için indirdiğim kitabı, resulümü ve onun size okuduğu ayetleri dinlerseniz temizlenir, hikmeti öğrenirsiniz, bununla beraber şükretmiş, nankörlük etmemiş ve beni zikretmiş olursunuz, dolayısıyla ben de sizi zikrederim.

Allah bizi ayetlerini dinleyenlerden, nefsini şirkten temizleyenlerden, tezkiye edenlerden eylesin. Allah bizi kitabı, hikmeti ve bilmediklerini öğrenenlerden eylesin. Allah bizi kendisini zikreden ve kendisinin de zikrettiği kullarından eylesin. Allah bizi şükreden kullarından eylesin, nankörlük yapanlardan eylemesin inşallah.

Yâ eyyuhâllezîne âmenustainû bis sabri ves salâh: "Ey iman edenler! Sabır ve salatla (Allah'tan) isteyin (Allah'ı isteyin)." **İnnallâhe meas sâbirîn:**[3] "Muhakkak ki Allah sabredenlerle beraberdir."

Allah bizi sabırla, salatla, namazla, Allah'ın dinini, resulünü desteklemekle Allah'tan yardım isteyenlerden, Allah'ı isteyenlerden, Allah'ın rızasını, cemalini isteyenlerden eylesin. Bu yardımı isterken de sebat edenlerden, sabredenlerden ve Allah'ın yardımını görenlerden eylesin inşallah.

Ve lâ tekûlû li men yuktelu fî sebîlillâhi emvât: "Allah yolunda öldürülenlere 'ölü' demeyin." **Bel ahyâun ve lâkin lâ teş'urûn:**[4] "Onlar diridirler; ama siz bunun şuuruna varamazsınız." Onların hayatını, hayatta olduklarını fark edemez, bunu şuur edemezsiniz.

Ve le nebluvennekum: "And olsun sizi imtihana tabi tutacağız." **Bi şey'in minel havfî vel cû':** "Korku ve açlıkla (gibi şeylerle)." **Ve naksın minel emvâli vel enfusi ves semerât:**

[2] Bakara /151-152

[3] Bakara /153

[4] Bakara /154

"Mallardan, mahsullerden eksiltmekle, canlarınızla (sizi imtihana tabi tutacağız)." **Ve beşşiris sâbirîn:** "Sabredenleri müjdele." Böyle bir imtihan karşısında sabredenleri müjdele. **Ellezîne izâ esâbethum musibeh:** "O kimseler ki onlara bir musibet isabet ettiği zaman." **Kâlû innâ lillâhi ve innâ ileyhi râciûn:** "Derler ki: Allah'tan geldik, yine ona döneceğiz." **Ulâike aleyhim salâvâtun min rabbihim ve rahmeh:** "İşte, onlara rablerinden mağfiret ve rahmet vardır." **Ve ulâike humul muhtedûn:**[5] "Onlar hidayete erdirilmiş olanlardır."

Allah bizi Allah yolundayken ölenlerden eylesin. Ölümünden sonra insanların "ölü" dememesi gerektiği; yani Allah'ın "onlar diridir" dediği kullarından eylesin. Allah bizi açlıkla, korkuyla, mallarla, mahsullerin eksilmesiyle, canla imtihana tabi tuttuğunda sabredenlerden eylesin. Allah bizi kendisine musibet isabet ettiğinde "Allah'tan geldik, yine ona döneceğiz, rabbimiz bizi imtihana tabi tutuyor, bunun için rabbimiz neyi emrediyorsa onu yapalım" diyen ve bunun gereğini yapan kullarından eylesin. Allah bizi "böyle yapanlara rabbinden mağfiret vardır" dediği kullarından eylesin; çünkü Allah, bu kulların hidayette olduğunu beyan etmiştir. Allah bizi de hidayette eylesin inşallah.

Ve men tetavvaa hayrâ: "Kim gönlünden koparak bir hayır işlerse." **Fe innallâhe şâkirun alîm:** "(Yaptığı hayır her ne olursa olsun) Muhakkak ki Allah, şükrün karşılığını verendir, âlimdir." **İnnellezîne yektumûne mâ enzelnâ minel beyyinâti vel hudâ:** "Muhakkak ki indirdiğimiz açık delilleri ve hidâyeti gizleyenler var ya." **Min ba'di mâ beyyennâhu lin nâsi fîl kitâb:** "Kitapta onu insanlara apaçık beyan ettikten sonra." Allah onları kitabında apaçık beyan ettikten sonra ayetlerimizdeki hükümleri gizleyenler

[5] Bakara /155-157

var ya! **Ulâike yel'anuhumullâhu ve yel'anuhumul lâinûn:**[6] "İşte, Allah onlara lanet eder, bütün lanetçiler de onlara lanet eder."

İllellezîne tâbû ve aslahû: "Ancak tövbe edip hâlini düzeltenler." **Ve beyyenû fe ulâike etûbu aleyhim:** "Ve (hakkı, hakikati) açıklayanlar (bundan müstesnadır). İşte, onların tövbelerini kabul ederim." **Ve enet tevvâbur rahîm:** "Çünkü ben tevvab ve rahimim." **İnnellezîne keferû ve mâtû ve hum kuffâr:** "Doğrusu inkâr edip de kâfir olarak ölenler." **Ulâike aleyhim la'netullâh:** "İşte, Allah'ın laneti onların üzerinedir." **Vel melâiketi ven nâsi ecmaîn:** "Ve meleklerin, bir de bütün insanların (laneti onların üzerinedir)." Allah'ın ayetlerini gizleyip bu hâl üzere kâfir olarak ölmüşlerse Allah'ın, meleklerin ve bütün insanların laneti onların üzerinedir. **Hâlidîne fîhâ:** "(Onlar cehennemliktir) İçinde ebedi olarak kalırlar." **Lâ yuhaffefu anhumul azâb:** "Azap onlardan hafifletilmez." **Ve lâ hum yunzarûn:**[7] "Ve onların yüzüne bakılmaz." Onlar cehennemliktir, Kıyamet günü de ne onların yüzüne bakılır ne de azapları hafifletilir ve onlar orada ebedi olarak kalırlar.

Allah bizi ayetlerini gizleyenlerden eylemesin. Rabbinin vahyini dinledikten, anladıktan sonra ayetleri sanki hiç duymamış gibi kendi kendinden gizleyenlerden eylemesin. Allah bizi Allah'ın ayetlerinden yüz çevirenlerden, Allah'ın neyi vahyettiğini bildiği hâlde sanki bilmiyormuş gibi ayetleri anlatmaktan kaçınan kullarından eylemesin. Allah bizi lanetine uğrayanlardan eylemesin. Eğer böyle bir hata, yanlış yapmışsak tövbe edip Allah'ın ayetlerini açıklayanlardan eylesin inşallah.

Ve minen nâsi men yettehızu min dûnillâhi endâden yuhıbbûnehum ke hubbillâh: "İnsanlardan bazıları Allah'tan başka eşler tutar, onları Allah'ı sever gibi severler." İnsanlardan

[6] Bakara /158-159
[7] Bakara /160-162

öylesi var ki Allah'ı bırakıp insanlardan bazılarını Allah'tan başka ilah edinir, onları Allah'ı sever gibi severler. **Vellezîne âmenû eşeddu hubben lillâh:** "Oysaki mü'minlerin Allah'a olan muhabbetleri çok şiddetlidir." **Ve lev yerâllezîne zalemû iz yeravnel azâb:** "(Bu şekilde kendine) Zulmedenler azabı görmüş olsalardı." **Ennel kuvvete lillâhi cemîâ:** "(Azabı yakından gördüklerinde) Bütün gücün (kuvvetin) Allah'a ait olduğunu (sevilmeye asıl layık olanın Allah olduğunu) anlarlardı." **Ve ennallâhe şedîdul azâb:**[8] "Muhakkak ki Allah'ın azabı çok şiddetlidir."

Annemizin, babamızın, eşimizin, çocuğumuzun veya tabi olduğumuz önderimizin, rehberimizin, şeyhimizin, cemaatimizin, kısacası her kimin sözünü Allah'ın sözünün önüne koyuyor, rızasını gözetmeyi de Allah'ın rızasının önüne alıyorsak onu Allah'tan daha çok sevmişiz demektir. Bilmemiz lazım ki böyle bir hâli olanlar zulmedenlerdir ve böyleleri azabı gördüklerinde asıl sevilmesi gerekenin Allah olduğunu anlarlar; ama artık o gün iş işten geçmiştir.

Allah bizi herhangi birini Allah'ı sever gibi sevenlerden eylemesin. Allah bizi Allah'a karşı muhabbeti çok şiddetli olanlardan, Allah'a âşık olanlardan eylesin. Allah bizi herhangi bir insanın sözünü Allah'ın kelamının önüne koyanlardan eylemesin inşallah.

İz teberreellezînettubiû minellezînettebeû ve reavûl azâbe ve takattaat bihimul esbâb: "İşte, azabı gördüklerinde o tabi olunanlar kendilerine uyanlardan uzaklaşırlar ve aralarındaki bağlar kesilir." O sevilenler azabı gördüklerinde sevenlerden alakalarını keserler artık onların aralarındaki bütün bağları, rabıtaları kopmuştur. **Ve kâlellezînettebeû:** "Ve (o sevenler) tabi olanlar diyecekler ki." **Lev enne lenâ kerrah:** "Keşke bizim için

[8] Bakara /165

(dünyaya) bir dönüş olsaydı." **Fe neteberrae minhum kemâ teberraû minnâ:** "Onların (bugün) bizden uzak durdukları gibi biz de (dünyadayken) onlardan uzak dursaydık." Onların bugün bizden alakasını kestiği gibi biz de onlardan alakamızı kesseydik ve onlara uymasaydık, tabi olmasaydık. **Kezâlike yurîhimullâhu a'mâlehum haserâtin aleyhim:** "Böylece Allah onlara hasret ve pişmanlık hâlinde bütün yaptıklarını gösterir." **Ve mâ hum bi hâricîne minen nâr:**[9] "(O gün onlar ateştedir) Ve onlar ateşten çıkarılacak değillerdir."

Allah bizi pişman olanlardan eylemesin. Allah bizi böyle dostlar edinenlerden eylemesin. Allah bizi dostluğu Allah için takva üzere olanlardan, Allah için birbirini sevenlerden eylesin inşallah.

Yâ eyyuhen nâs: "Ey insanlar!" **Kulû mimmâ fîl ardı halâlen tayyibâ:** "Yeryüzünde bulunanların helâl ve temiz olanlarından yiyin." Allah'ın size verdiği helal ve temiz olan rızıklardan yiyin. **Ve lâ tettebiû hutuvâtiş şeytân:** "Ve şeytanın adımlarına tabi olmayın." **İnnehu lekum aduvvun mubîn:** "Muhakkak ki o (şeytan) sizin apaçık düşmanınızdır." **İnnemâ ye'murukum bis sûi vel fahşâ':** "Şüphesiz o size kötülüğü ve aşırılığı (fahşayı) emreder." **Ve en tekûlû alâllâhi mâ lâ ta'lemûn:**[10] "Bir de Allah'a karşı bilmediğiniz şeyleri söylemenizi (emreder)." Şeytan size Allah'ın, kendisi hakkında söylemediği, Allah hakkında bilmediğiniz şeyleri söylemenizi emreder.

Ve izâ kîle lehumuttebiû mâ enzelallâh: "Onlara (böyle olanlara) 'Allah'ın indirdiğine tabi olun' denildiği zaman." **Kâlû bel nettebiu mâ elfeynâ aleyhi âbâenâ:** "Derler ki: Hayır, biz babalarımızı üzerinde bulduğumuz şeye (dine) tabi oluruz (onların söylediğine tabi oluruz)." **E ve lev kâne âbâuhum lâ ya'kılûne**

[9] Bakara /166-167
[10] Bakara /168-169

şey'a: "Babalarının akılları bir şeye ermiyor olsa da mı!" **Ve lâ yehtedûn:**[11] "Ve hidayet yolunu bulmamışlarsa da mı (onlara uyacaklar)!"

Ve meselullezîne keferû ke meselillezî yen'ıku bi mâ lâ yesmeû illâ duâen ve nidââ: "Kâfirlerin durumu sadece çobanın bağırıp çağırmasını işiten hayvanların durumuna benzer." Onlar hayvanlar gibidir, hayvanlara benzer. Nasıl ki çobanlar hayvanları çağırdığında hayvanlar onun bir şey söylediğini anlamadan onun peşine takılıyor, onu dinliyorlarsa atalarının dinine göre hareket edenler de böyledir, tıpkı hayvan gibidirler. **Summun bukmun umyun fe hum lâ ya'kılûn:**[12] "Onlar sağırdır, dilsizdir, kördür ve akıllarını kullanmazlar."

Yâ eyyuhâllezîne âmenû: "Ey iman edenler!" **Kulû min tayyibâti mâ razaknâkum:** "Size verdiğimiz rızıkların temiz olanlarından yiyin." Allah'ın size verdiği temiz ve helal olan rızıktan yiyin. **Veşkurû lillâhi in kuntum iyyâhu ta'budûn:** "Ve Allah'a şükredin, eğer ona (Allah'a) âbd oluyorsanız." **İnnemâ harrame aleykumul meytete ved deme ve lahmel hınzîr:** "Muhakkak ki (Allah) size leşi (ölü hayvan etini) kanı ve domuz etini haram kıldı." **Ve mâ uhille bihî li gayrillâh:** "Ve Allah'tan başkasının adına kesilenleri (kesilen hayvan etini haram kılmıştır)." **Fe menidturra gayra bâgin ve lâ âdin fe lâ isme aleyh:** "Ama kim mecbur kalırsa saldırmadan ve sınırı aşmadan (bunlardan yerse) ona günah yoktur." Dara düşerseniz başkalarının hakkına tecavüz etmemek, aşırı gitmemek kaydıyla onlardan yiyebilirsiniz. **İnnallâhe gafûrun rahîm:**[13] "Muhakkak ki Allah ğafur ve rahimdir."

İnnellezîne yektumûne mâ enzelallâhu minel kitâb: "Şüphesiz Allah'ın indirdiği kitaptan bir şey gizleyenler." **Ve**

[11] Bakara /170
[12] Bakara /171
[13] Bakara /172-173

yeşterûne bihî semenen kalîlâ: "Ve onu azıcık bir menfaate satanlar." **Ulâike mâ ye'kulûne fî butûnihim illen nâr:** "İşte, onların yedikleri, karınlarını dolduran ateşten başka bir şey değildir." **Ve lâ yukellimuhumullâhu yevmel kıyâmeh:** "Allah Kıyamet günü onlarla konuşmaz." **Ve lâ yuzekkîhim:** "Ve onları temizlemez." **Ve lehum azâbun elîm:**[14] "Onlar için elim bir azap vardır."

Ulâikellezîneşteravud dalâlete bil hudâ: "Onlar hidayete karşılık dalâleti satın alanlardır." **Vel azâbe bil magfireh:** "Ve mağfirete karşılık azabı (satın alanlardır)." **Fe mâ asberehum alen nâr:** "Onlar ateşe karşı ne kadar da sabırlıdır!" **Zâlike bi ennellâhe nezzelel kitâbe bil hakk:** "İşte, böyle! Muhakkak ki Allah, kitabı hak olarak indirmiştir." **Ve innellezînahtelefû fîl kitâbi le fî şikâkin baîd:**[15] "Ve muhakkak ki kitapta (Allah'ın kitabı içinde) ihtilafa düşenler (haktan) uzak bir ayrılık içindedir." Allah'ın kitabı üzerinde ihtilaf olmaz.

Allah bizi Allah'ın indirdiğine tabi olanlardan eylesin. Allah bizi "atalarımızı bu yol üzerinde bulduk" deyip atalarının yoluna uyanlardan eylemesin. Atalarının akıl erdiremediğini, hidayeti bulamadığını anlayanlardan eylesin. Hidayet, Allah'ın hidayetidir, Allah bizi Allah'ın hidayetine tabi olanlardan eylesin. Allah bizi "onlar kördür, sağırdır, dilsizdir" dediği, aklını kullanmayan, kullanmak istemeyen kullarından, körü körüne birilerinin peşine takılanlardan eylemesin. Allah bizi helal ve temiz olarak verdiği rızıklardan yiyenlerden, Allah'a şükredenlerden, Allah'a âbd olanlardan eylesin. Allah'ın, kitabında indirdiği herhangi bir şeyi gizleyenlerden, onu az bir paha karşılığında, dünya menfaati karşılığında satanlardan ve dünya menfaatini gözeterek ya da nefsani bir şey için Allah'ın ayetlerini gizleyenlerden eylemesin. Allah bizi "o gün onlarla konuşulmaz, onlar temize çıkarılmaz,

[14] Bakara /174
[15] Bakara /175-176

onlar için elim bir azap vardır" dediği kullarından eylemesin. Hidayete karşılık dalâleti, mağfirete karşılık azabı satın alanlardan eylemesin. Allah bizi Allah'ın, kitabı hak olarak indirdiğine iman eden ve onu hak olarak kabul eden kullarından eylesin inşallah.

Leysel birre en tuvellû vucûhekum kıbelel maşrıkı vel magrıb: "İyilik, yüzünüzü doğuya ya da batıya çevirmeniz değildir." İyilik; şu cemaatte ya da bu cemaatte olmanız, şu memlekette veya bu memlekette olmanız ya da Allah'ın emrettiği herhangi bir ibadeti tercih edip onu öne almanız değildir. **Ve lâkinnel birre men âmene billâh**: "Fakat iyilik şu kimsenin iyiliğidir ki Allah'a iman eder." **Vel yevmil âhır:** "Ve ahiret gününe (iman eder)." **Vel melâikeh:** "Ve meleklere (iman eder)." **Vel kitâb:** "Ve kitaplara (iman eder)." **Ven nebiyyîn:** "Ve peygamberlere (iman eder)." **Ve âtel mâle alâ hubbihî zevil kurbâ:** "Bununla beraber malını sevdiği halde yakınlara verir." Allah'ın kendisine verdiği malı sevdiği hâlde Allah'ı malından daha çok sevip onu Allah yolunda yakınlara verir. Başka kimlere verir? **Vel yetâmâ:** "Ve yetimlere (verir)." **Vel mesâkîn:** "Ve miskinlere." **Vebnes sebîl:** "Ve yolda kalmışlara." **Ves sâilîn:** "Ve isteyenlere." İstemeyenlere dahi verir. **Ve fîr rıkâb:** "Ve esirlere (kölelere verir)." **Ve ekâmes salâh:** "Ve namazı ikame eder." **Ve âtez zekâh:** "Ve zekâtı verir." Temizlenmek için verir. **Vel mûfûne bi ahdihim izâ âhedu:** "Söz verdiği zaman sözlerini yerine getirir." Önce Allah'a karşı ahdini yerine getirir. **Ves sâbirîne fîl be'sâ':** "En sıkıntılı anda sabreder." **Ved darrâ':** "Ve hastalık anında (sabreder)." **Ve hînel be's:** "Savaşın en şiddetli anında (sabreder)." Her hâlükârda imtihana tabi tutulduğunu bilir ve sabreder. **Ulâikellezîne sadakû:** "İşte, bunlar sadık olan kimselerdir." **Ve ulâike humul muttekûn:**[16] "Ve bunlar takva sahipleridir." Bunlar gerçekten iyi olan kimselerdir, bunlar ebrar olanlardır, iyilik bunların iyiliğidir ve iyilik de budur.

[16] Bakara /177

Allah bizi iyilerden eylesin. Herhangi bir yerde olduğundan dolayı kendini iyi zannedenlerden eylemesin. Allah bizi Allah'a, ahirete, meleklere, kitaplara, resullere, nebilere gerçek manada iman edenlerden eylesin. Allah bizi kendisine ikram ettiğini ikram edenlerden, onu yakınlara, yetimlere, kölelere, esirlere, boyunduruk altında olanlara, özgürlüğünü kaybetmiş olanlara, yolda kalmışlara, miskinlere ikram edenlerden, infak edenlerden eylesin. Allah bizi namazı ikame edenlerden, zekâtını verenlerden, verdiği sözü yerine getirenlerden, öncelikle Allah'a karşı ahdini yerine getirenlerden eylesin. Allah bizi en sıkıntılı anda, hastalıkta, savaşta hangi imtihana tabi tutulursa tutulsun mutlaka sabredenlerden, sadıklardan, takva sahibi olanlardan eylesin inşallah.

Yâ eyyuhâllezîne âmenû: "Ey iman edenler!" **Kutibe aleykumus sıyâmu kemâ kutibe alellezîne min kablikum:** "Oruç sizden önceki kavimler üzerine (insanlar üzerine) farz kılındığı gibi sizin üzerinize de farz kılındı." **Leallekum tettekûn:** "Umulur ki takva sahibi olursunuz." Allah'ın emrini yerine getirip oruç tutarsanız takva sahibi olmayı umabilirsiniz. **Eyyâmen ma'dûdât:** "(Oruç) Sayılı günlerdedir." **Fe men kâne minkum marîdan ev alâ sefer:** "Sizden kim hasta olur veya yolcu olursa (seferde olursa)." **Fe iddetun min eyyâmin uhar:** "Diğer günlerde tutar." Tutamadığı günler sayısınca orucunu tutar, sayıyı tamamlar. **Ve alellezîne yutîkûnehu fidyetun taâmu miskin:** "Ama orucu tutmaya güç yetiremeyenlerin bir fakiri doyuracak kadar fidye vermeleri lazımdır." **Fe men tatavvaa hayran fe huve hayrun leh:** "(Bunun dışında kim fazlasını yapmak isterse) Kim gönülden koparak iyilik yaparsa bu onun için daha hayırlıdır." İlle de sadece bir fidye olması gerekmez. **Ve en tesûmû hayrun lekum in kuntum ta'lemûn:**[17] "Bununla beraber oruç tutmanız sizin için daha hayırlıdır, eğer bilirseniz."

[17] Bakara /183-184

Şehru ramadânellezî unzile fîhil kur'ânu huden lin nâs: "Ramazan ayı o aydır ki onda (bu ayda) insanlar için hidayet olsun diye Kur'an indirilmiştir." **Ve beyyinâtin minel hudâ vel furkân:** "Ve (gerçekleri, hakikatleri) beyan etmek (insanları) hidayete erdirmek, hak ile batılı ayırmak için (Kur'an indirilmiştir)." **Fe men şehide minkumuş şehra fel yesumhu:** "Bu yüzden kim bu aya şahit olursa (bu aya ulaşırsa) onda oruç tutsun." **Ve men kâne marîdan ev alâ sefer:** "Kim hasta olur veya seferde olursa (yolcu olursa)." **Fe iddetun min eyyâmin uhar:** "Diğer günlerde tutar." Tutamadığı günler sayısınca orucunu tutar, sayıyı tamamlar. **Yurîdullâhu bikumul yusra:** "(Çünkü) Allah sizin için kolaylık diler." **Ve lâ yurîdu bikumul usra:** "Ve sizin için zorluk dilemez." **Ve li tukmilûl iddeh:** "Ve sayıyı tamamlamanızı (ister)." **Ve li tukebbirûllâh:** "Allah'ı tekbir edin (tesbih edin)." Neden dolayı Allah'ı tekbir edin? **Alâ mâ hedâkum:** "Sizi hidayete erdirdiğinden dolayı." Allah sizi hidayete erdirdiğinden, size bu Kur'an'ı indirdiğinden dolayı Allah'ı tekbir edin. **Ve leallekum teşkurûn:**[18] "Böyle yaparsanız şükretmiş olursunuz." Allah'ın indirdiği Kur'an'la hidayete erin, hidayeti bulun, onu yol edinin. Bununla beraber bir de bu hidayet yoluna Allah sizi erdirdiği için, Kur'an'ı indirdiği için şükredin ve şükür için bu ayda oruç tutun, buyurdu Allah.

Peki, "Allah'ı tekbir edin" ne demektir?

Allah'ı tekbir edin demek "tek büyük olan, gerçek manada hakiki söz hakkına sahip olan sadece Allah'tır. Bu yüzden söz hakkı Allah'a aittir. Allah her neyi söylemişse hak odur, gerçek odur, doğru odur, deyin" demektir.

Ve izâ seeleke ıbâdî annî fe innî karîb: "Kullarım sana beni sorarlar, muhakkak ki ben (onlara) yakınım." **Ucîbu da'veted dâi izâ deâni:** "(Kulum) Bana dua ettiğinde duasına (beni davet

[18] Bakara /185

ettiğinde davetine) icabet ederim." **Felyestecîbû lî:** "(Onlara söyle) O hâlde onlar da benim davetime icabet etsinler." Nasıl? **Velyu'minû bî:** "Bana iman etsinler." **Leallehum yerşudûn:**[19] "Böylece (bana iman ederlerse) rüştlerine erişirler." Kemale erişir, kâmil insan, Hz. İnsan olurlar.

Allah bizi orucunu tutanlardan eylesin. Orucu tutamayınca fidyesini verenlerden eylesin. Allah bizi Ramazan ayını Kur'an ayı olarak idrak edenlerden eylesin. Allah'ın indirdiği kitabı okuyanlardan, dinleyenlerden, gönlünü ona açanlardan eylesin. Allah bizi Kur'an ile hakla batılı ayıranlardan, Kur'an'ın kendisine Furkan olduğu kullarından eylesin inşallah.

Allah bir de itikâfı beyan eder. Allah'ın mutlaka her konuda bir emri, hükmü vardır. Nasıl ki namaza başlamadan önce abdest alınması gerekiyorsa itikâf için de gerekli şartlar vardır. Allah bu şartları da belirtmiştir. **Ve lâ tubâşirûhunne ve entum âkifûne fîl mesâcid:** "(İtikâftayken) Mescitlerde ibadete çekilmiş olduğunuz zamanlarda hanımlarınıza yaklaşmayın." Çünkü itikâfta olduğun süre boyunca bütün vaktini, zamanını Allah'a ayırdığın için sadece Allah ile beraber olman, ona hesap vermen, tefekkür edip ölmeden evvel ölmen, hayatını gözünün önünden geçirmen, bu yüzden nerede bir eksiğin, yanlışın varsa orayı tövbeyle, istiğfarla düzeltmen gerekir. **Tilke hudûdullâh:**[20] "Bunlar Allah'ın sınırıdır (emridir)." Allah, itikâftayken hanımlarımıza yaklaşma sınırı koymuştur.

Ve lâ te'kulû emvâlekum beynekum bil bâtıl: "Aranızda birbirinizin malını haksız yere yemeyin." **Ve tudlû bihâ ilel hukkâmi li te'kulû ferîkan min emvâlin nâs:** "Bununla beraber başkasının malını yemek için hâkimlere rüşvet vermeyin." **Bil ismi**

[19] Bakara /186
[20] Bakara /187

ve entum ta'lemûn:[21] "Bunun yanlış olduğunu (günah olduğunu) bildiğiniz hâlde böyle yapmayın."

Ve kâtilû fî sebîlillâhillezîne yukâtilûnekum: "Allah yolunda sizinle savaşanlarla siz de savaşın." **Ve lâ ta'tedû:** "Ve (savaşırken) haddi aşmayın." **İnnallâhe lâ yuhıbbul mu'tedîn:** "Muhakkak ki Allah, haddi aşanları sevmez." Savaş esnasında karşı karşıya kaldığınız düşmanlarla savaşırken haddi aşmayın. Allah, haddini aşanları sevmez. **Fe inintehev fe innallâhe gafûrun rahîm:** "Eğer (savaştıklarınız savaştan) vazgeçerlerse muhakkak ki Allah ğafur ve rahimdir." Yani siz de hemen savaştan vazgeçin. **Fe inintehev fe lâ udvâne illâ alez zâlimîn:**[22] "Eğer (savaştan) vazgeçerlerse düşmanlık sadece zalimlere karşıdır." Yani sizinle savaşmış olsalar bile onlara düşmanlık yapmayın; çünkü düşmanlık sadece zalimlere, zulmedenlere karşı yapılır.

Allah bizi dostunu dost, düşmanını düşman bilenlerden eylesin. Allah bizi savaşırken haddini aşanlardan eylemesin. Allah bizi karşımızdaki af ve mağfiret dileyip savaştan, düşmanlıktan vazgeçtiğinde Allah'ın beyan ettiği gibi savaştan, düşmanlıktan vazgeçen kullarından eylesin. Allah bizi düşmanlığı sadece zalimlere yapan kullarından eylesin inşallah.

El haccu eşhurun ma'lûmât: "Hac bilinen aylardadır." **Fe men farada fîhinnel hacc:** "Kim bu aylarda hacca niyet ederse (başlarsa)." **Fe lâ refese ve lâ fusûka ve lâ cidâle fîl hacc:** "Hac sırasında kadına yaklaşmak, günaha sapmak ve kavga etmek yoktur." Hac yaparken, ihramlıyken tartışılmaz, kavga edilmez, günah işlenmez, kadına yaklaşılmaz, yanlış bir gözle bakılmaz. **Ve mâ tef'alû min hayrın ya'lemhullâh:** "Bununla beraber hayır namına ne yaparsanız (sizin içindir) Allah onu bilir." **Ve tezevvedû fe inne hayraz zâdit takvâ:** "(Hacca gitmeden önce) Azık

[21] Bakara /188
[22] Bakara /190, 192, 193

hazırlayın; ama azığın en hayırlısı muhakkak ki takva azığıdır." Takva azığını; yani Allah'a karşı sorumluluk azığını hazırlayın.

Azık; sorumluluk demektir. Kâbe'ye giderken bu yolculuğa göre tedbir alıp azık hazırlarız; ama azığın en hayırlısı takva azığıdır. Bu; gönlünü Kâbe'ye, Allah'ın beytini tavafa, Allah'ın huzuruna çıkmaya hazırla, demektir. **Vettekûni yâ ulîl elbâb:**[23] "Ey gönül sahipleri! Bana karşı takva sahibi olun." Ey akıl sahipleri, ey gönül sahipleri! Gönlünüzü hazırlayın, buyurdu Allah. Demek ki azık buymuş!

Gönlümüzü Allah'ın huzuruna hazırlamaz, Allah'a karşı takva sahibi olmazsak aklımızı, gönlümüzü kullanmamış, gönlümüzü açmamış oluruz. Arkadaşlar da gönlünü hazırlamalı, Allah'a karşı sorumluluğunu bilip bu sorumluluk elbisesini, takva elbisesini giymeli ve aklını, gönlünü bunun için kullanmalıdır.

Fe minen nâsi men yekûlu rabbenâ âtinâ fîd dunyâ: "İnsanlardan öylesi var ki 'rabbim bana dünyada' ver der." **Ve mâ lehu fîl ahirati min halâk:** "Onun (böyle söyleyenlerin, böyle dua edenlerin, niyeti böyle olanların) ahiretten hiçbir nasibi yoktur." **Ve minhum men yekûl:** "Onlardan kimisi de der ki." **Rabbenâ âtinâ fîd dunyâ haseneh:** "Rabbimiz bize dünyada güzellik ver." **Ve fîl âhirati haseneh:** "Ahirette de güzellik ver." **Ve kınâ azâben nâr:**[24] "Ve bizi ateşin azabından koru." Bunlar malı değil ahireti isteyenlerdir, öncelikli hedefleri her zaman için ahirettir.

Biri "ya rabbi! Bize dünyada ver" deyip dünyayı ister. Diğeri de "rabbim, bize dünyada da, ahirette de güzellik ver" der. Zaten dünyada güzel olan biri ahirette de güzel olur. Böyleleri dünyayı isteyenlerin duasını yapmaz, bunun yerine "ya rabbi! Ben seninle güzel olmak, seninle, vahyinle güzelleşmek, peygamberin

[23] Bakara /197
[24] Bakara /200-201

ahlakına bürünüp öyle güzel olmak istiyorum. Senin 'güzel' dediklerinden, güzellerden olmak istiyorum" derler.

Bir de "bizi ateşten, ateş azabından koru" derler. Bu dünyada gönlü ateşle dolu olanlar öteki tarafta da ateştedir. "Bizi bu dünyada ateşten koru" derken "bizi yanlıştan, ateşe sebep olacak her türlü günahtan koru. Bir de ahirette bizi ateşten koru" diye dua ederler. Bu, çift taraflı bir duadır. Kul isterken ikisini birden ister. Böyle bir kulun istediği; Allah'ın rızasıdır, Allah'ın kendisi için murad ettiği hem dünya hem de ahiret güzelliğidir.

Ulâike lehum nasîbun mimmâ kesebû: "İşte onların (böyle söyleyenlerin, bunu dilde bırakmayıp amele dökenlerin) kazandıklarından kendileri için nasipleri vardır." **Vallâhu serîul hısâb:**[25] "Ve Allah seriu'l hisabtır (hesabı çarçabuk, hemen görendir)." Biri böyle dua edip gereğini de yaparsa Allah onu hemen güzelleştirir, bu güzelliği hemen ona verir, yaptığının güzelliği onun üzerinde hemen görünür.

Allah bizi gönlünü hacca hazırlayanlardan eylesin. Hacda tartışmayanlardan, kimseye yanlış bir bakışla bakmayanlardan eylesin. Allah bizi azığını hazırlayanlardan, kendisine karşı takva sahibi olanlardan eylesin. Allah bizi aklını, gönlünü kullanan kullarından eylesin. Allah bizi "rabbim bana dünyada ver" diyenlerden eylemesin, "rabbim bana dünyada da, ahirette de güzellik ver ve beni ateş azabından, ateşten, günahtan, yanlıştan koru" diyenlerden ve bunun için çabasını, gayretini sarf eden kullarından eylesin. Allah, seriu'l hisab olarak hesabımızı görünce bizi bu güzelliği kendi üzerinde yaşayanlardan, tadanlardan eylesin inşallah.

Ve minen nâsi men yu'cibuke kavluhu fîl hayâtid dunyâ: "İnsanlardan öylesi var ki dünya hayatına dair sözleri (dünya hayatı için söylediği sözler) senin hoşuna gider." **Ve yuşhidullâhe**

[25] Bakara /202

alâ mâ fî kalbih: "Ve kalbinde olana Allah'ı şahit tutar." Bir de kendi gönlündekinin güzel olduğunu söyleyip buna Allah'ı şahit tutar, yemin eder. **Ve huve eleddul hısâm:**[26] "Aslında o, hısımların (düşmanların) en azılısıdır."

Ve izâ tevellâ seâ fîl ardı li yufside fîhâ: "O sizden ayrıldığı zaman yeryüzünde fesat çıkarmak için koşar (koşuşturur)." **Ve yuhlikel harse ven nesl:** "Ve ekin ve nesli yok etmeye çalışır." **Vallâhu lâ yuhıbbul fesâd:** "Allah da bozgunculuğu sevmez." **Ve izâ kîle lehuttekıllâh:** "Ona 'Allah'a karşı takva sahibi ol (Allah'tan, Allah'ın azabından, gazabından sakın)' dendiği zaman." **Ehazethul izzetu bil ism:** "Nefsinin gururu onu günah işlemeye sevk eder." Buna itiraz eder, Allah'a itaat etmeyi, ayetlerini dinlemeyi reddeder ve kabul etmez. **Fe hasbuhu cehennem:** "Ona cehennem kâfidir." **Ve le bi'sel mihâd:**[27] "O ne kötü bir döşektir!"

Ve minen nâsi men yeşrî nefsehubtigâe mardâtillâh: "Bununla beraber insanlardan öylesi de var ki Allah'ın rızasına ermek için canını Allah yolunda kurban eder (feda eder)." **Vallâhu raûfun bil ıbâd:** "Ama Allah, kullarına karşı rauftur." Onlara yumuşak davranır ve onlara zarar gelmesine müsaade etmez. **Yâ eyyuhâllezîne âmenûdhulû fîs silmi kâffeh:** "Ey iman edenler! Hep beraber topluca barışa (silm'e) girin." **Ve lâ tettebiû hutuvâtiş şeytân:** "Şeytanın adımlarına tabi olmayın." Böyle yapmazsanız şeytanın adımlarına uymuş, tabi olmuş olursunuz. **İnnehu lekum aduvvun mubîn:**[28] "Muhakkak ki şeytan sizin apaçık düşmanınızdır."

Bir yerde savaş varsa, kavga varsa, gürültü varsa, sulh yoksa, barış yoksa o hâlde orada şeytana tabi olunmuş, Allah'a itaat edilmemiş demektir; çünkü Allah "hep beraber, toptan barışa, silm'e girin" buyurdu. **Fe in zeleltum min ba'di mâ**

[26] Bakara /204
[27] Bakara /205-206
[28] Bakara /207-208

câetkumul beyyinât: "Size apaçık deliller geldikten sonra, yine de kayarsanız." Allah'ın ayetlerini öğrendikten, anladıktan sonra şeytan ayağınızı kaydırırsa Allah hakkınızdaki hükmünü verir. Yani, Allah sizi rezil rüsva eder; çünkü böyle yaparak rabbinizi değil şeytanı dinlemiş olursunuz. **Fa'lemû ennallâhe azîzun hakîm:**[29] "İyi bilin ki Allah azîzdir, hakîmdir."

Allah bizi öyle boş boş konuşanlardan, dünya hayatı hakkında atıp tutanlardan, yalan söyleyip başkalarını kandıranlardan eylemesin. Allah bizi "Allah'a itaat edin, rabbinizi dinleyin" dendiğinde nefsinin kibrinden dolayı itiraz edenlerden eylemesin. Allah bizi cehennemliklerden eylemesin. Allah'ın "cehennem onlar için kâfidir, cehennem ne kötü bir döşektir" dediği kullarından eylemesin. Allah bizi nefsini, canını Allah yolunda kurban edenlerden, Allah'ın rızasını kazanmak için canını feda edenlerden eylesin. Allah bizi, rauf olarak muamele ettiği kullarından eylesin. Hep beraber, toptan barışa girenlerden, barışı tesis edenlerden, barışa davet edenlerden eylesin. Allah bizi şeytana uyanlardan, şeytanı adım adım takip edenlerden, şeytana uyup başkalarına düşmanlık edenlerden eylemesin. Allah bizi şeytanı düşman olarak bilenlerden eylesin. Sadece diliyle değil bir de gönlüyle, fiiliyle, hayatıyla barışa yardım edenlerden, barışa davet edenlerden eylesin inşallah.

Zuyyine lillezîne keferûl hayâtud dunyâ: "Kâfirlere dünya hayatı süslü gösterildi." **Ve yesharûne minellezîne âmenû:** "Onlar iman edenlerle alay ederler." **Vellezînettekav fevkahum yevmel kıyâmeh:** "Hâlbuki takva sahipleri (Allah'a karşı sorumluluğunu bilip gereğini yerine getirenler) Kıyamet günü onların üstündedir." **Vallâhu yerzuku men yeşâu bi gayri hisâb:**[30] "Ve Allah dilediği kimseye hesapsız rızık verir."

[29] Bakara /209
[30] Bakara /212

Kânen nâsu ummeten vâhıdeh: "İnsanlar tek bir ümmetti." **Fe beasallâhun nebiyyîne mubeşşirîne ve munzirîn:** "Sonra Allah, uyarıcı ve müjdeci olarak peygamberler gönderdi." **Ve enzele meahumul kitâbe bil hakkı li yahkume beynen nâsi fî mâhtelefû fîh:** "(Bununla beraber) İnsanların, aralarında ihtilaf ettikleri şeylerde hükmetmeleri için onlarla beraber kitaplar indirdi." **Ve mâhtelefe fîhi illâllezîne ûtûhu min ba'di mâ câethumul beyyinât:** "Ancak kendilerine kitap verilenler apaçık deliller geldikten sonra (bile) onda (kitapta) ihtilafa düştüler." Allah'ın kendilerine kitap verdiği ümmetler, kavimler ihtilafa düştüler.

Peki, neden ihtilafa düştüler? Bunun cevabını Allah veriyor.

Bagyen beynehum: "Aralarındaki kıskançlıktan dolayı." Kıskançlıklarından, hasetlerinden, aralarındaki ihtirastan dolayı kitap hakkında ihtilafa düştüler. **Fe hedâllâhullezîne âmenû li mâhtelefû fîhi minel hakkı bi iznih:** "Bunun üzerine Allah iman edenlere, üzerinde ihtilafa düştükleri gerçeği izniyle gösterdi." Allah, iman edenleri hidayete erdirdi. **Vallâhu yehdî men yeşâu ilâ sırâtın mustakîm:** [31] "Allah dilediği kimseyi sırat-el mustakim üzere hidayete erdirir." O ihtilaf konusu olan şeyleri onlara mutlaka bildirir, öğretir ve iman etmiş samimi kullarına mutlaka hidayet yolunu gösterip onları hidayete erdirir.

Allah bizi Allah'ın kitabı üzerinde, ayetleri üzerinde ihtilaf edenlerden eylemesin. Allah'ın ayetlerini işitince "işittik ve itaat ettik" diyenlerden, "rabbim Allah'tır" diyenlerden eylesin. Allah bizi sırat-el mustakim üzere hidayette olanlardan eylesin. Allah'ın ayetlerine kendi kendine mana verip sapanlardan eylemesin. Allah bizi kıskançlık yapanlardan, haset edenlerden eylemesin inşallah.

Em hasibtum en tedhulûl cennet: "Yoksa siz cennete gireceğinizi mi sandınız." **Ve lemmâ ye'tikum meselullezîne halev**

[31] Bakara /213

min kablikum: "Sizden öncekilerin durumu başınıza gelmeden." Yoksa siz şimdi geçmiştekilerin başına gelenler sizin de başınıza gelmeden cennete gireceğinizi mi sandınız! **Messethumul be'sâu ved darrâu ve zulzilû:** "Onlar öyle yoksulluk (öyle fakirlik) çektiler, onlara öyle belalar (öyle musibetler) geldi ki sarsıldılar." **Hattâ yekûler resûlu vellezîne âmenû meahu metâ nasrullâh:** "Resul ve onunla birlikte iman edenler dediler ki: Allah'ın yardımı ne zaman?" Hem Allah'ın resulleri hem de onlarla beraber olan iman edenler "Allah'ın yardımı ne zaman gelecek" diyorlardı. **E lâ inne nasrallâhi karîb:**[32] "Muhakkak ki Allah'ın yardımı yakındır." Siz de bu zahmetleri çekmeden, bu belalar, musibetler size gelmeden, "biz iman ettik" dedikten sonra sizi imtihana tabi tutmadan imanınızı kabul edip sizi cennete göndereceğimizi mi sandınız!

Allah bizi böyle zannedenlerden eylemesin. Allah bizi hayatın bir imtihan olduğunu anlayanlardan eylesin. Allah bizi imtihana tabi tutarken başımıza her ne musibet, bela gelirse gelsin bunun bir imtihan olduğunu bilip Allah'ın yardımını bekleyenlerden eylesin. Allah bizi yardımının yakın olduğuna iman edenlerden eylesin.

Yes'elûneke mâzâ yunfikûn: "Sana neyi infak etmeleri gerektiğini soruyorlar." **Kul mâ enfaktum min hayrin fe lil vâlideyn:** "De ki: İnfak edeceğiniz şey ana, babanızın hakkıdır." **Vel akrabîne vel yetâmâ:** "Ve yakınlarınızın ve yetimlerin." **Vel mesâkîni vebnis sebîl:** "Ve yoksulların, bir de yolda kalmışların (hakkıdır)." **Ve mâ tef'alû min hayrin fe innallâhe bihî alîm:**[33] "Hayır namına her ne yaparsanız muhakkak ki Allah onu bilir."

Ve yes'elûneke mâzâ yunfikûn: "Sana neyi infak etmeleri gerektiğini soruyorlar." **Kulil afv:** "(Onlara) De ki: İhtiyaçtan fazlasını." **Kezâlike yubeyyinullâhu lekumul âyât:** "Böylece Allah

[32] Bakara /214
[33] Bakara /215

size ayetlerini beyan eder." **Leallekum tetefekkerûn:**[34] "Umulur ki düşünürsünüz (akledip tefekkür edersiniz)."

İnnallâhe yuhıbbut tevvâbîn: "Muhakkak ki Allah çokça tövbe edenleri sever." **Ve yuhibbul mutetahhirîn:**[35] "Ve (Allah) çokça temizlenenleri sever." Nefsini tezkiye edip temizlenmiş olanları sever.

Ve lâ tettehızû âyâtillâhi huzuvâ: "Allah'ın ayetlerini alaya (hafife) almayın." **Vezkurû ni'metallâhi aleykum:** "Allah'ın üzerinizdeki nimetlerini hatırlayın." **Ve mâ enzele aleykum minel kitâb:** "Ve kitaptan size indirdiklerini (hatırlayın)." **Vel hikmeh:** "Ve hikmeti." **Yeızukum bih:** "(Allah) Onunla size vaaz ediyor (öğüt veriyor)." Allah'ın size indirdiği kitabı ve hikmeti hatırlayın. Allah onunla size vaaz ediyor, öğüt veriyor. **Vettekûllâh:** "Allah'a karşı takva sahibi olun." **Va'lemû ennallâhe bi kulli şey'in alîm:**[36] "Bilin ki Allah her şeyi (kemaliyle) bilendir."

Allah bizi ayetlerini hafife alanlardan, alaya alanlardan eylemesin. Allah'ın her şeyi bildiğini, gördüğünü, işittiğini ve onun huzurunda olduğunu unutanlardan eylemesin inşallah.

Menzellezî yukridullâhe kardan hasenâ: "Kim, Allah'a güzel bir borç vermek ister?" **Fe yudâifehu lehû ed'âfen kesîrah:** "(Kim, Allah'a güzel bir borç verirse) Bilsin ki Allah onu katlar (kat kat yapıp) sonra onu ona ikram eder." **Vallâhu yakbidu ve yebsut:** "Daraltan da ve genişleten de Allah'tır." Darlığı ve genişliği veren Allah'tır. İster darlık anında ister genişlik anında olsun kim Allah'a güzel bir borç verirse; yani Allah yolunda Allah'ın kullarına verirse Allah onu kat kat katlar ve ona öyle ikram eder. **Ve ileyhi turceûn:**[37] "Sadece ona döndürüleceksiniz." Sonra rabbiniz olan

[34] Bakara /219
[35] Bakara /222
[36] Bakara /231
[37] Bakara /245

Allah'a döndürüleceksiniz ve Allah sizin ne yaptığınızı size haber verecek.

Yâ eyyûhellezîne âmenû: "Ey iman edenler!" **Enfikû mimmâ razaknâkum:** "Size rızık olarak verdiğimiz şeylerden infak edin." **Min kabli en ye'tiye yevmun lâ bey'un fîh:** "Alışverişin olmadığı gün gelmeden önce." **Ve lâ hulletun ve lâ şefâah:** "Ve hiçbir dostluğun ve şefaatin (olmadığı gün gelmeden önce)." Öyle bir günden sakının ki, öyle bir gün için hazırlanın ki o günde ne alışveriş, ne dostluk, ne de şefaat fayda verir. O gün gelmeden önce kendiniz için hazırlık yapın, infak edin. **Vel kâfirûne humuz zâlimûn:**[38] "(Bunu anlamayanlar kâfirdir) Ve kâfirler zalimlerin ta kendisidir."

Allâhu lâ ilâhe illâ huvel hayyul kayyum: "Allah'tan başka ilah yoktur, hayy ve kayyum olan odur." Bütün varlığı kıyamda tutan kayyum olan Allah'tır. **Lâ te'huzuhu sinetun ve lâ nevm:** "Ona ne bir gaflet ne de bir uyku bulaşır." **Lehu mâ fîs semâvâti ve mâ fil ard:** "Göklerde ve yerde (ve ikisinin arasında) her ne varsa hepsi onundur." **Menzellezî yeşfeu indehû illâ bi iznih:** "Onun izni olmadan hiç kimse şefaat edemez." **Ya'lemu mâ beyne eydîhim ve mâ halfehum:** "O onların önceden yaptıklarını da sonradan yaptıklarını da bilendir." **Ve lâ yuhîtûne bi şey'in min ilmihî illâ bi mâ şâ':** "O dilemeden hiç kimse onun ilminden hiçbir şeyi kavrayamaz (anlayamaz)." Kulları bir şeyi ancak Allah'ın öğrettiği kadarıyla anlayabilir. **Vesia kursiyyuhus semâvâti vel ard:** "Onun kudret kürsüsü (saltanat kürsüsü) bütün semalardan ve arzdan geniştir (hepsini ihata etmiştir)." **Ve lâ yeûduhu hıfzuhumâ:** "Onları (bütün varlığı) muhafaza edip varlıkta tutmak (idare etmek) ona ağır gelmez." **Ve huvel aliyyul azîm:**[39] "Ve o,

[38] Bakara /254
[39] Bakara /255

aliyy ve azim olandır." O yüceler yücesidir ve bütün azametin kendisine ait olduğu zattır.

Lâ ikrâhe fîd dîn: "Dinde ikrah ettirmek (nefret ettirmek, zorlamak) yoktur." **Kad tebeyyener ruşdu minel gayy:** "Rüşt yolu da bellidir, dalâlet yolu da bellidir." Hak da belli, batıl da bellidir, küfür de belli, iman da bellidir. Allah hepsini ortaya koyup beyan etmiştir. Onun için dinde ikrah ettirmek, nefret ettirmek, zorlamak yoktur. Dileyen iman eder, dileyen inkâr eder. Kimse, kimse üzerinde ne bekçi ne de zorlayıcıdır. **Fe men yekfur bit tâgûti ve yu'min billâh:** "Kim tağutu reddeder (Allah'tan başka şeyleri reddedip) Allah'a iman ederse." **Fe kadistemseke bil urvetil vuskâ:** "İşte o, sağlam bir kulpa tutunmuştur." **Lânfisâme lehâ:** "Kopmayan (bir kulpa tutunmuştur)." **Vallâhu semîun alîm:**[40] "Ve Allah her şeyi işiten ve her şeyi bilendir." Allah böyle buyurduğu hâlde birini iman etmesi için zorlarsak bu durumda Allah'a, Allah'ın emrine karşı gelmiş oluruz. Rabbimiz ne söylediyse doğru olan odur ve bizim de öyle yapmamız gerekir.

Allah bizi ayetlerine iman edenlerden eylesin. Dinde hakkında bir kimseyi zorlayanlardan eylemesin. Dinden, imandan nefret ettirenlerden eylemesin. Allah bizi sağlam olan kulpuna sarılanlardan eylesin. Tağutu inkâr edip Allah'a iman edenlerden eylesin. "Rabbim Allah'tır" diyenlerden eylesin. Rabbinin yoluna en güzel sözle, hikmetle davet edenlerden eylesin. Rabbini, ahireti sevdirenlerden eylesin, Allah bizi nefret ettirenlerden eylemesin inşallah.

Allâhu velîyyullezîne âmenû: "Allah iman edenlerin (mü'minlerin) velisidir (dostudur)." **Yuhricuhum minez zulumâti ilân nûr:** "(Allah) Onları (kendisine iman edenleri) karanlıklardan nura çıkarır." **Vellezîne keferû evliyâuhumut tâgût:** "O küfredenlerin (kâfirlerin) dostları da tağuttur." Allah'tan başka

[40] Bakara /256

şeylerdir, şeytanın verdiği vesveselerdir. **Yuhricûnehum minen nûri ilâz zulumât:** "O da onları nurdan karanlıklara sokar." **Ulâike ashâbun nâr:** "İşte, bunlar ateş arkadaşlarıdır." **Hum fîhâ hâlidûn:**[41] "Onlar orada ebedi olarak kalırlar."

Kul ya Allah'ın dostluğunu kabul edip "rabbim, benim dostumdur, benim velimdir" deyip Allah'ı sever, rabbinin vahyini dinler, rabbinin gösterdiği yolda gidip rabbinin peygamberine tabi olur, böylelikle de rabbi onu vahyiyle, ayetleriyle karanlıklardan kurtarıp nura çıkarır, nur üzere kılar ya da kul, rabbini dinlemez, onun yerine başkalarını, başka şeyleri dinler. Kulun dinlediği ister insanlardan olan şeytan, isterse de cinlerden olan şeytan olsun, bu fark etmez, kul, Allah'tan başka birine uyduğunda Allah'ın nurunu terk etmiş ve karanlığa gömülmüş olur. Böyle birinin yeri de ateştir ve orada ebedi olarak kalır. Bunu Allah söylüyor.

Allah bizi kendisine dost olanlardan, veli olanlardan, Allah'ın vahyiyle, resulüyle karanlıklardan nura çıkaranlardan eylesin. Allah bizi tağuta dost olanlardan, nurdan kaçıp karanlığa gömülenlerden eylemesin. Allah bizi "bunlar ateş arkadaşlarıdır ve orada ebedi olarak kalırlar" dediği kullarından eylemesin inşallah.

Meselullezîne yunfikûne emvâlehum fî sebîlillâh: "Mallarını Allah yolunda sarf edenlerin hâli." **Ke meseli habbetin enbetet seb'a senâbile fî kulli sunbuletin mietu habbeh:**[42] "Şuna benzer ki bir tane (tohum) ekilmiştir, yedi başak verir. O yedi başağın her birinde yüz tane vardır." Allah burada misalle bire yedi yüz verdiğini beyan ediyor. Kul bir yapar; ama Allah onun gönlündeki imanından dolayı ona yedi yüz verir. Tabi, Allah'ın ikramı sadece bununla sınırlı değildir. Allah, kulun verdiğini onun için ekmeye devam eder. Kul yedi yüz almış olduğu için Allah da

[41] Bakara /257
[42] Bakara /261

yedi yüz eker, dolayısıyla kul, Allah'tan bu defa yedi yüzün katını alır; yani yedi yüz bin alır. İşte, imanın iman doğurması, hidayete vesile olmak, Allah'ın ayetlerini, vahyini taşımak böyledir.

Allah bizi kendi yolunda koşanlardan, müsabaka yapanlardan eylesin. Allah bizi gönüllere hidayeti, vahyi, imanı taşıyanlardan eylesin. Ekilen bir tohumda yedi başak, her bir başakta da yüz tane misalindeki gibi Allah bizim de kazandıklarımızı bizim için ekip arttırsın inşallah.

Ellezîne yunfikûne emvâlehum fî sebîlillâh: "O kimseler ki mallarını Allah yolunda sarf edip." **Summe lâ yutbiûne mâ enfekû mennen ve lâ ezâ:** "Sonra verdikleri şeyleri eza edip (verdikleri kişileri incitip) başa kakmayanların." **Lehum ecruhum inde rabbihim:** "Rableri katında mükâfatları vardır." **Ve lâ havfun aleyhim ve lâ hum yahzenûn:**[43] "Onlar için bir korku yoktur ve onlar mahzun da olmayacaklardır." Onlar için bir korku yoktur ve onlar mahzun da olmazlar sözü Allah'ın, veliler için söylediği sözdür. Bir de Allah "biri malını Allah yolunda sarf ettikten sonra 'ben malımı Allah yolunda böyle harcadım' diyecekse malını infak etmesin" buyurdu.

Kavlun ma'rûfun ve magfiretun, hayrun min sadakatin yetbeuhâ ezâ: "Güzel bir söz, hatayı bağışlamak arkasından eza gelen sadakadan daha hayırlıdır." **Vallâhu ganiyyun halîm:**[44] "Ve Allah, ğaniy ve halimdir." Allah, zengin ve halimdir. Allah'ın hiç kimseye ihtiyacı yoktur. Hem Allah yolunda infak edeceksin hem de başa kakacaksın, madem öyle o infakı yapma, bunun yerine güzel bir söz söyle ya da "yoktur" de. Bu, senin sadaka vermenden daha güzeldir. Allah ğaniydir, senin infak etmene ihtiyacı yoktur. Allah, ikram ederken halimdir; yani kullarının başına kakmaz.

[43] Bakara /262
[44] Bakara /263

İkramını yumuşak bir şekilde letafetle, hilm ile yapar. Eğer sen yaptıklarını başa kakıyorsan o hâlde halim olamadın demektir.

Yâ eyyuhâllezîne âmenû: "Ey iman edenler!" **Lâ tubtılû sadakâtikum bil menni vel ezâ:** "Sadakalarınızı gönül kırarak, başa kakarak boşa çıkarmayın." **Kellezî yunfiku mâlehu riâen nâs:** "Malını insanlara gösteriş için sarf eden kimseler gibi (yapmayın)." **Ve lâ yu'minu billâhi vel yevmil âhır:** "Bunlar Allah'a ve ahirete inanmayan kimselerdir." Eğer ahirete inanıyorsan Allah onun karşılığını verecek, neden bir de yaptığını başa kakıyorsun! **Fe meseluhu ke meseli safvânin aleyhi turâb:** "Böyle kimsenin misali üzerinde az bir toprak bulunan kayanın hâline benzer." **Fe esâbehu vâbilun fe terakehu saldâ:** "Sonra şiddetli bir yağmur yağar (o kayanın üzerindeki toprağı giderir), bir tek kaya kalır." **Lâ yakdirûne alâ şey'in mimmâ kesebû:** "(Onlar) Kazandıkları şeylerden hiçbir şey elde edemezler." Yani yaptıkları hiçbir işe yaramamış, onlara hiçbir fayda vermemiştir. **Vallâhu lâ yehdîl kavmel kâfirîn:**[45] "Allah, kâfirler güruhunu hidayete erdirmez." Böyle yapanlar kâfirdir; çünkü verdikleri sadakaların karşılığını Allah'tan beklemezler. Yaptıklarını büyüklük taslayıp başa kakarlar, sanki mal kendilerininmiş de kendi mallarını lütfedip insanlara hibe ediyorlarmış gibi zannederler.

Allah bizi malını Allah yolunda sarf ettiğinde bu yaptığını başa kakanlardan, Allah'ın "kâfirler" dediği güruha dâhil olanlardan eylemesin. Aksine malı sarf ettiğinden, ahirete gönderdiğinden dolayı verdiği zaman karşısındakine bir de teşekkür edip "siz bizim için cennet oldunuz" diyenlerden eylesin.

Ve meselullezîne yunfikûne emvâlehumubtigâe mardâtillâh: "Allah'ın rızasını kazanmak için mallarını infak eden kimselerin durumu." **Ve tesbîten min enfusihim:** "Ve ruhlarındaki cömertliği kuvvetlendirmek için (infak edenlerin durumu)." **Ke**

[45] Bakara /264

meseli cennetin bi rabvet: "Tepe üzerinde bulunan bir bahçeye benzer." **Esâbehâ vâbilun fe âtet ukulehâ dı'feyn:** "Üzerine yağmur yağmış da iki kat ürün vermiştir." **Fe in lem yusıbhâ vâbilun fe tall:** "Ona bol yağmur isabet etmese dahi bir çisinti bile onun için yeterlidir." **Vallâhu bimâ ta'melûne basîr:**[46] "Allah yaptıklarınızı görendir."

E yeveddu ehadukum en tekûne lehu cennetun min nahîlin ve a'nâb: "Sizden biri arzu eder mi ki hurmalardan ve üzümlerden bir bahçesi olsun?" **Tecrî min tahtihel enhâr:** "Onun altından nehirler aksın." **Lehû fîhâ min kullis semarât:** "İçinde meyvelerin her türlüsü bulunsun." **Ve esâbehul kiber:** "Ona da ihtiyarlık çökmüş olsun." **Ve lehu zurriyyetun duafâ':** "Sonra onun zayıf (yardıma muhtaç) çocukları (zürriyeti) olsun." **Fe esâbehâ ı'sârun fîhi nârun fahterakat:** "Sonra da o bahçeye ateşli bir rüzgâr isabet ederek onu helak edip yok etsin (bunu ister misiniz)?" Allah yolunda malını infak edip başa kaktıysan hâlin bu misaldeki gibi olur, buyurdu Allah. **Kezâlike yubeyyinullâhu lekumul âyât:** "Allah size ayetlerini böyle açıklıyor." **Leallekum tetefekkerûn:**[47] "Umulur ki tefekkür edersiniz (düşünürsünüz)."

Yâ eyyuhâllezîne âmenû: "Ey iman edenler!" **Enfikû min tayyibâti mâ kesebtum:** "Kazandıklarınızın iyilerinden infak edin." **Ve mimmâ ahracnâ lekum minel ard:** "Ve sizin için yerden çıkardıklarımızdan (onların iyilerinden infak edin)." Allah yolunda sarf ederken kazandıklarınızın en iyisini, en güzelini Allah yolunda infak edin, sarf edin. **Ve lâ teyemmemûl habîse minhu tunfikûn:** "Onların kötüsünü infak etmeye kalkışmayın." Çünkü onu Allah'a verdiğin için karşılığını Allah'tan bekleyecek, Allah'tan isteyeceksin. **Ve lestum bi âhızîhı illâ en tugmidû fîh:** "Kendiniz gözünüz kapalı olarak almayacağınız şeyleri (başkalarına vermeyin, verdikleriniz öylesine temiz olsun)." **Va'lemû**

[46] Bakara /265
[47] Bakara /266

ennallâhe ganiyyun hamîd:[48] "Bilin ki şüphesiz Allah ğaniy ve hamid olandır." Allah zengindir, bununla beraber şükre, hamda layık olandır.

Eş şeytânu yeidukumul fakr: "Şeytan sizi fakirlikle korkutur." **Ve ye'murukumbil fahşâ:** "Ve sizi fuhşa (aşırı gitmeye, haddi aşmaya, malı biriktirip cimrilik yapmaya) teşvik eder." **Vallâhu yeidukum magfireten minhu ve fadlâ:** "Allah ise size fazlından, mağfiretinden vaat eder." **Vallâhu vâsiun alîm:** "Allah, ilmi geniş olandır, her şeyi bilendir." **Yu'til hikmete men yeşâ':** "(Allah) Dilediğine hikmet verir." **Ve men yu'tel hikmete fe kad ûtiye hayran kesîrâ:** "Kime hikmet verilmişse ona pek çok hayır verilmiştir." **Ve mâ yezzekkeru illâ ulûl elbâb:**[49] "Ve bunu ancak gönül sahipleri tefekkür edip anlar."

Allah bizi aklını kullanan, hikmet verdiği kullarından eylesin. Gönlünü açıp gönlüyle anlayan kullarından eylesin. Allah'ın, fazlıyla müjdelediği kullarından eylesin. Allah bizi şeytanın korkuttuğu kullarından eylemesin. Allah bizi, Allah yolunda verirken en güzelini verenlerden eylesin. Allah bizi rabbini ğaniy ve hamid olarak bilenlerden eylesin inşallah.

Ve mâ enfaktum min nafakatin ev nezertum min nezr: "(Allah yolunda) Neyi infak ederseniz, neyi de nezrederseniz (vermeyi ahd ederseniz)." **Fe innallâhe ya'lemuh:** "Muhakkak ki Allah onu bilir." **Ve mâ liz zâlimîne min ensâr:**[50] "Zalimlerin hiçbir yardımcısı yoktur." Allah'ın bunu bilmediğini zannedenler ya da malı kendine ait zannedenler zalimlerin ta kendisidir.

İn tubdûs sadakâti fe niimmâ hiy: "Sadakaları aşikâr verirseniz bu güzeldir." **Ve in tuhfûhâ ve tu'tûhâl fukarâe fe huve hayrun lekum:** "Ama onu fakirlere gizleyerek verirseniz bu sizin

[48] Bakara /267
[49] Bakara /268-269
[50] Bakara /270

için daha hayırlıdır.” **Ve yukeffiru ankum min seyyiâtikum:** “Ve (Allah da bu sebeple) sizin günahlarınızın bir kısmını örter.” Bu yaptığınız günahlarınıza kefaret olur. **Vallâhu bi mâ ta’melûne habîr:**[51] “Allah yaptığınız şeylerden haberdar olandır.”

Hitap Resulullah (s.a.v.) Efendimiz’edir. **Leyse aleyke hudâhum:** “Onların hidayete ermeleri senin üzerine (bir borç) değildir.” **Ve lâkinnallâhe yehdî men yeşâ’:** “Allah dilediği kimseyi hidayete erdirir.” Kim, Allah’ın hidayeti ile, vahyi ile hidayete ermek isterse Allah onu hidayete erdirir. **Ve mâ tunfikû min hayrin fe li enfusikum:** “Hayırdan her neyi infak ederseniz o kendi nefsiniz içindir (kendiniz içindir).” **Ve mâ tunfikûne illebtigâe vechillâh:** “Ama Allah’ın vechine (rızasına, cemaline) kavuşmak için verirseniz.” **Ve mâ tunfikû min hayrin yuveffe ileykum:** “Hayır olarak verdiğiniz ne varsa, karşılığı size tam olarak verilir.” **Ve entum lâ tuzlemûn:**[52] “Ve size zulmedilmez.” Allah size zulmetmez.

Lil fukarâillezîne uhsirû fî sebîlillâhi lâ yestatîûne darben fîl ard: “(Sadakalar) Kendilerini Allah yoluna adayan, yeryüzünde (dünya malını kazanmak için) dolaşmaya güç yetiremeyen fakirler içindir.” **Yahsebuhumul câhilu agniyâe minet teaffuf:** “Bilmeyenler, iffetlerinden dolayı onları zengin sanır.” **Ta’rifuhum bi sîmâhum:** “Sen onları simalarından tanırsın.” **Lâ yes’elûnen nâse ilhâfâ:** “Onlar insanlardan arsızca istemezler.” İnsanlardan isteyerek onları rahatsız etmezler. **Ve mâ tunfikû min hayrin fe innallâhe bihî alîm:**[53] “Hayır namına her neyi infak ederseniz muhakkak ki Allah onu bilir.”

Ellezîne yunfikûne emvâlehum bil leyli ven nehâri sirran ve alâniyeh: “O kimseler ki gece gündüz hem gizli hem aşikâre mallarını infak ederler.” **Fe lehum ecruhum inde rabbihim:** “İşte,

[51] Bakara /271
[52] Bakara /272
[53] Bakara /273

onların ecirleri rableri katındadır.” **Ve lâ havfun aleyhim:** “Onlar için bir korku yoktur.” **Ve lâ hum yahzenûn:**[54] “Onlar mahzun da olmazlar.”

Ellezîne ye’kulûner ribâ lâ yekûmûne illâ kemâ yekûmullezî yetehabbetuhuş şeytânu minel mess: “O faiz yiyenler (başka türlü kabirlerinden) kalkmayacaklar; ancak şeytanın çarptığı kimse gibi kalkacaklar.” **Zâlike bi ennehum kâlû innemâl bey’u mislur ribâ:** “Bunun sebebi ise onların ‘faiz de tıpkı alışveriş gibidir’ demelerinden dolayıdır.” **Ve ehallallâhul bey’:** “Oysa ki Allah alışverişi helal kılmıştır.” **Ve harramer ribâ:** “Faizi ise haram kılmıştır.” **Fe men câehu mev’izatun min rabbihî fentehâ:** “(Bundan böyle) Kime rabbinden bir vaaz gelirse (ve faiz yemekten) vazgeçerse.” **Fe lehu mâ selef:** “Geçmişi onun olur.” **Ve emruhû ilâllâh:** “Ve onun işi (hükmü) Allah’a aittir.” Eğer tövbe ederse Allah onun geçmişini siler. **Ve men âde fe ulâike ashâbun nâr:** “Bununla beraber kim (faize) tekrar dönerse işte onlar ateş ehlidir.” **Hum fîhâ hâlidûn:**[55] “Onlar orada ebedi olarak kalacaktır.” Demek ki faiz yemenin karşılığı ebedi cehennemmiş; ama kim de tövbe ederse onun hükmü artık Allah’a aittir.

İnnellezîne âmenû ve amilûs sâlihât: “Muhakkak ki iman edip salih amel işleyenler.” **Ve ekâmûs salâh:** “Ve namazı ikame edenler.” **Ve âtevûz zekâh:** “Ve zekâtı verenler.” **Lehum ecruhum inde rabbihim:** “İşte, onların ecirleri rableri katındadır.” **Ve lâ havfun aleyhim:** “Onlara korku yoktur.” **Ve lâ hum yahzenûn:**[56] “Ve onlar mahzun da olmazlar.”

Yâ eyyuhâllezîne âmenûttekûllâh: “Ey iman edenler! Allah’tan sakının (Allah’a karşı takva sahibi olun).” **Ve zerû mâ bakiye miner ribâ:** “Faizden geriye kalmış olan alacaklarınızı

[54] Bakara /274
[55] Bakara /275
[56] Bakara /277

bırakın." Sermayenizi alın, geriye kalan faizi ise bırakın. **İn kuntum mu'minîn:**[57] "Eğer mü'minseniz (böyle yapın)."

Fe in lem tef'alû fe'zenû bi harbin minallâhi ve resûlih: "Bunu yapmazsanız bilin ki Allah'a ve resulüne karşı harp ilan etmiş olursunuz." Allah ve resulü size harp ilan etmiş olur. **Ve in tubtum fe lekum ruûsu emvâlikum:** "Eğer tövbe ederseniz mallarınızın ana sermayesi sizindir." **Lâ tazlimûne ve lâ tuzlemûn:** "Bu durumda ne zulmetmiş ne de zulme uğramış olursunuz." **Ve in kâne zû usratin fe naziratun ilâ meysereh:** "Alacağınız kimse zor durumda ise ona mühlet ve kolaylık vermeniz lazım (onu sıkıştırmayın)." **Ve en tesaddekû hayrun lekum:** "(Eğer ödeyecek durumu yoksa borcunuzu) Sadakaya sayarsanız sizin için hayırlı olan budur." **İn kuntum ta'lemûn:**[58] "Eğer bilirseniz." Bunu bilin, böyle anlayın.

Vettekû yevmen turceûne fîhî ilâllâh: "Öyle bir günden sakının ki o günde Allah'a döndürüleceksiniz." **Summe tuveffâ kullu nefsin mâ kesebet:** "Sonra herkes neyi kazanmışsa kendisine tastamam ödenecek." **Ve hum lâ yuzlemûn:**[59] "Ve onlar (hiç kimse) zulme uğramayacak."

Şimdi okuyacağımız bu ayet bir sayfalık uzun bir ayettir; ama daha önce de dediğimiz gibi zamanımız kısıtlı olduğundan her ayeti eksiksiz okumamız mümkün değildir.

Yâ eyyuhâllezîne âmenû: "Ey iman edenler!" **İzâ tedâyentum bi deynin ilâ ecelin musemmen fektubûh:** "Belirlenmiş bir süre için birbirinize borçlandığınız zaman onu yazın." Birbirinizle alışveriş yaparken, borçlanırken mutlaka onu yazın. Yanlış yapmamanız için doğru olan budur. **Vesteşhidû şehîdeyni min ricâlikum:** "(Hatta borç anlaşması yaparken)

[57] Bakara /278
[58] Bakara /279-280
[59] Bakara /281

Erkeklerinizden iki şahit bulundurun." İki erkek şahit bulundurun. **Fe in lem yekûnâ raculeyn:** "İki erkek yoksa (bulunamazsa)." **Fe raculun vemraetâni mimmen terdavne mineş şuhedâ':** "O zaman rıza göstereceğiniz şahidlerden bir erkek ile iki kadın (bulundurun)." **En tedılle ıhdâhumâ fe tuzekkire ıhdâhumâl uhrâ:** "Biri unuttuğunda ötekinin ona hatırlatması için." Eğer iki erkek şahit bulunduramazsanız o zaman bir erkek şahit, biri unuttuğunda ötekinin ona hatırlatması için de mutlaka iki kadın şahit bulundurun. **İllâ en tekûne ticâreten hâdıraten tudîrûnehâ beynekum:** "Ancak aranızda yapıp bitirdiğiniz peşin bir ticaret (alışveriş) olursa (bu başkadır)." **Fe leyse aleykum cunâhun ellâ tektubûhâ:**[60] "Onu yazmamanızdan dolayı üzerinize bir günah yoktur." Allah'ın hükmü böyledir, bunu unutmayın, "biz birbirimize güveniyoruz, bir şey olmaz" demeyin, borcunuzu yazın. Böyle yapmanız, yanlış yapılmaması adına daha uygundur.

Âmener resûlu bimâ unzile ileyhi min rabbihî vel mu'minûn: "Resul (Allah'ın resulü) rabbinden kendisine indirilene iman etti, mü'minler de." Mü'minler de onun iman ettiği gibi iman ettiler. **Kullun âmene billâh:** "Hepsi (hep beraber) Allah'a iman ettiler." **Ve melâiketih:** "Ve meleklerine (iman ettiler)." **Ve kutubih:** "Ve kitaplarına." **Ve rusulih:** "Ve resullerine (iman ettiler)." **Lâ nuferriku beyne ehadin min rusulih:** "(Dediler ki) Onun (Allah'ın) resulleri arasında fark gözetmeyiz (hepsine iman ediyoruz)." **Ve kâlû semi'nâ ve ata'nâ:** "Ve dediler ki: İşittik ve itaat ettik." Sen her neyi emrettiysen, vahyettiysen işittik ve itaat ettik. Allah'ın resulüyle beraber Allah'ın resulü gibi iman edenler "işittik ve itaat ettik" derler. **Gufrâneke rabbenâ:** "Rabbimiz! Bizi mağfiret et." **Ve ileykel masîr:**[61] "Bizim dönüşümüz sanadır."

Lâ yukellifullâhu nefsen illâ vus'ahâ: "Allah hiç kimseye gücünün yetmeyeceği şeyi teklif etmez (ona yüklemez)." **Lehâ mâ**

[60] Bakara /282
[61] Bakara /285

kesebet: "Herkesin kazandığı şey kendisine aittir." **Ve aleyhâ mektesebet:** "İşlediği de kendi aleyhinedir." Kazandığı hayırsa lehine, şerse aleyhinedir. **Rabbenâ lâ tuâhıznâ in nesînâ ev ahta'nâ:** "(Ve yine onlar derler ki) Rabbimiz! Şayet unuttuysak (hata ettiysek) ya da yanıldıysak bizi hesaba çekme." Onu mağfiret et, hesabın dışında bırak ve bizi onunla muaheze etme. **Rabbenâ ve lâ tahmil aleynâ ısran kemâ hameltehu alellezîne min kablinâ:** "Rabbimiz! Geçmiş ümmetlerdeki kullarına yüklediğin gibi bize de ağır yükler yükleme." **Rabbenâ ve lâ tuhammilnâ mâ lâ tâkate lenâ bih:** "Rabbimiz! Bize gücümüzün yetmediği şeyleri yükleme." **Va'fu annâ:** "Ve bizi affet." **Vagfir lenâ:** "Bizi bağışla." **Verhamnâ:** "Bize rahmet et (merhamet et)." **Ente mevlânâ:** "Sen bizim mevlamızsın (dostumuzsun)." **Fensurnâ alel kavmil kâfirîn:**[62] "Kâfir kavme karşı da (kâfir olan nefsimize karşı da) bize yardım et."

Sadakallahulazim

Allah bizi okuduğumuz ayette mü'minlerin yaptığı duayı yapanlardan eylesin. Allah bizi Allah'a, meleklerine, kitaplarına, resullerine, ahirete Allah'ın resulünün iman ettiği gibi iman edenlerden ve "işittik ve itaat ettik" diyen kullarından eylesin. Allah bizi "ya rabbi! Geçmiş ümmetlerdeki kullarına yüklediğin gibi bize de ağır yük yükleme. Bilmeden, anlamadan, farkında olmadan yanıldıysak, yanlış yaptıysak bizi muaheze etme, hesaba çekme. Sen bizim rabbimizsin, bize rahmet et, bize merhamet et ve bizi mağfiret et" diyen kullarından eylesin inşallah.

Allah hepinizden razı olsun.

[62] Bakara /286

27.Bölüm

EL ESMAU'L HUSNA İLE DUA

EUZUBİLLAHİMİNEŞŞEYTANİRRACİM
BİSMİLLAHİRRAHMANİRRAHİM

Elhamdulillahi rabbil âlemin esselatu vesselamu aleyke ya seyyidel evveline vel ahirin ve ila cemiil enbiyayi vel murselin ve ila cemiil evliyayi vel hamdulillahi rabbil âlemin.

Şimdiye kadar okuduğumuz ayetlerde rabbimize tövbeyle, istiğfarla, hamdla, şükürle cevap vermeye çalıştık hamdolsun. Geçen sohbetimizde son olarak Bakara Sûresi'ndeki ayetleri okuyup rabbimize bu ayetlerle dua ettik, cevap verdik.

Bu sohbetimizde ise rabbimize Allah'ın isimleriyle nasıl dua edeceğimizi öğreneceğiz inşallah. Öyle ki duayı, rabbimize nasıl cevap vermemiz gerektiğini sadece ayetlerle değil bir de rabbimizin El Esmau'l Husna'sıyla, güzel isimleriyle öğrenelim.

Okuyan kardeşlerimiz bilirler; "Kur'an-ı Kerim'deki Nüzul Sırasına Göre El Esmau'l Husna" kitaplarımızın 7. Cildinin son bölümünde "Ayetlerle ve Esmau'l Husna'yla Dua" bölümüne yer vermiştik. Ayetlerle Dua ve İstiğfar sohbetlerimizin de gerçek manada tamamlanması ve rabbimize bir kul olarak onun razı olacağı şekilde nasıl cevap vermemiz gerektiğinin tam manasıyla anlaşılması için El Esmau'l Husna'yla duaya bu sohbetlerimizde de yer verdik. Öyle ki rabbimize cevap verirken, dua ederken aynı zamanda kiminle muhatap olduğumuzu da bilelim ve edebimizi kaybetmeyelim. Bununla beraber rabbimize onun isimleriyle dua edelim.

Allah ayet-i kerimede **"en güzel isimler Allah'ındır, Allah'a o isimlerle dua edin"**[1] buyurmuştur. Bir, Allah'ın El Esmau'l Husna'sıyla, isimleriyle dua etmek vardır, bir de duayı Allah'ın isimleriyle yapmak vardır. Bu ikisi birbirinden tamamen farklıdır.

[1] A'râf /180

Resulullah (s.a.v.) Efendimiz *"dua ibadetin özüdür"*[2] buyurmuştur. "Ya rabbi! Bana bunu ver, şunu ver" demek ibadetin özü değildir. İbadetin özü olan dua esma ile olan duadır.

Daha iyi anlaşılması için izah edeyim.

"Ya rabbi! Sen kerimsin bana ikram et" dediğimizde duayı Allah'ın ismiyle yapmış oluruz; ama "ya rabbi! Sen kerimsin, sen ekremel ekreminsin, bütün mülk senindir, bütün güzellikler sana aittir, güzelliği, nimeti ikram eden sensin" dediğimizde bu duamız tesbih olmuş, hamd olmuş, tekbir olmuş, tahlil olmuş olur. İşte, ibadetin özü olan dua bu duadır. Bu yüzden duayı Allah'ın ismiyle yapmak ile Allah'ın ismiyle dua etmek birbirinden farklıdır.

Aynı şekilde namaz da baştan sona duadır; çünkü namazda da tesbih vardır, tekbir vardır, hamd vardır.

Eşek sadece ottan anlar, dolayısıyla sadece ot ister, duayı da Allah'tan ot istemek olarak anlar. Biri de ibadetin özü olan duanın ne olduğunu anlamazsa Allah'tan sadece para istemeyi, ekmek istemeyi dua olarak zanneder.

Allah'tan bir de Allah'ı, Allah'ın tecellisini, güzelliğini istemek vardır. "Ya rabbi! Sen kerimsin, Kerim isminle tecelli edip bizi cömert eyle. Biz de senin bize emanet olarak verdiklerini senin yolunda sarf edip kerim olalım. Kerim olalım ki sana yakın olalım, ayna olalım, halife olalım, Hz. insan olalım." Aynı şekilde "sen Rahman ve Rahimsin! Bize Rahman ve Rahim isimlerinle tecelli et. Öyle ki biz de senin rahmetinle rahmet edelim, merhametli olalım. Senin peygamberin rahmeten lil âlemindir, biz de ona benzeyelim" dediğimizde Allah'tan onun güzelliğini, tecellisini istemiş oluruz. Hiç bundan büyük dua olur mu!

[2] Tirmizî, Daavât, 1

Baktığımızda bu dua mı yoksa "ya rabbi! Bana ekmek ver, su ver" demek mi büyük duadır!

Evet, Allah, kullarına büyük duayı yaptırıp "bana böyle dua edin. Hz. insan olmayı isteyin, ihtiyacınız olan rızkınızı size zaten veriyor, kendi vazifemi, rabliğimi yapıyorum. Bir şey istediğinizde El Esmau'l Husna'mla dua edin. Benden benim güzelliğimi, Esmau'l Husna'mı, tecellimi, zatımla, sıfatımla size tecelli etmemi, güzelliğimle güzel olmayı isteyin" buyurdu. İşte, dua böyle yapılır, makbul olan dua bu duadır.

Allah, kendisine isimleriyle dua etmemizi buyurdu. Bu yüzden Allah'ın her bir ismini tek tek zikredip onunla Allah'ı tesbih, tekbir, tevhid, tahlil ve tahmid etmemiz gerekir; yani hem Allah'ı tesbih ve tahmid edip hamd etmemiz, hem "Allah u ekber" deyip tekbir etmemiz hem de lâ ilâhe illallah: "Allah'tan başka ilah yoktur" deyip Allah'ı tevhid etmemiz gerekir. "Bunları Allah'ın isimleriyle yapın. El Esmau'l Husna Allah'ındır, Allah'a aittir, siz de bu isimlerle Allah'a dua edin ve Allah'ı davet edin"[3] buyurdu Allah.

Arapçada "dea" hem davet etti hem de dua etti manasına gelir; yani dua ve davet aynıdır.

Allah, kullarını davet eder, kul ise Allah'a dua eder. Kul acziyetini bilip rabbinden isteyince dua etmiş, dolayısıyla rabbini davet etmiş olur. Kul, Allah'tan her ne istiyorsa Allah'ı onu yapmaya davet etmiştir.

Kul, rabbinden isteyince dua olur; ama Allah davet edince emir olur. Allah'ın isimleriyle duayı ve duayı Allah'ın isimleriyle yapmayı birbirinden ayırt etmezsek Allah'ın isimlerini anlamamış oluruz.

Ve lillâhil esmâul husnâ fed'uhu bihâ: "En güzel isimler Allah'a aittir, onunla ona dua edin." Duayı, daveti Allah'ın

[3] A'râf /180

isimleriyle yapın, Allah'ın isimleriyle dua edin. Allah ikisini birden buyurdu. Bu yüzden duayı yaparken de Allah'ın isimlerini zikretmemiz lazım bir de ayrıca Allah'ın isimlerini zikretmemiz lazım.

Resulullah (s.a.v.) Efendimiz buyurur ***inna lillahi tis'un ve tis'ine ismen:*** *"Allah'a ait doksan dokuz isim vardır."* ***Fe men ehsâhâ:*** *"Kim onları tahsil ederse (sayarsa, onunla dua ederse, duayı onunla yaparsa)."* ***Fekad dahele cenneh:*** *"O, cennete girmiştir."*[4] Onun gönlü cennet olmuştur, o cennetliktir. Bu yüzden sadece Allah'ın isimleriyle dua etmek yetmez, bir de Allah'ın isimlerini tahsil etmek gerekir.

Evet, en güzel isimler Allah'ındır, Allah'a o isimlerle dua edin, buyurdu Allah. Ayet devam ediyor. **Ve zerûllezîne yulhıdûne fî esmâihî:** "Allah'ın isimlerinde aşırı gidenleri (haddini aşanları) bırakın." **Se yuczevne mâ kânû ya'melûn:**[5] "Onlar yaptıklarından dolayı cezalandırılacaklar." Allah'ın isimlerinde haddi, sınırı aştıkları için cezalarını çekecekler. Demek ki bir de Allah'ın isimlerinde sınırı, haddi aşmak varmış!

Allah'ın herhangi bir ismine iman etmediğimizde gönlümüzde o ismin yeri boş kalır, boş kalınca da bu defa o ismin yerine başka birini yahut başka bir şeyi koyarız. Böylelikle Allah'ın isminin yerine koyduğumuz şeyi Allah'a şirk koşmuş oluruz.

Örnek vermek gerekirse; Allah'ı rezzak olarak kabul etmez, anlamaz, böyle iman etmezsek bu durumda rızkı işimize, aylığımıza veya birilerine bağlayıp rızkımızın oradan geldiğini zannederiz. Oysaki rızkı veren Allah'tır ve Allah bu rızkı bir vesileyle verir. Bu durumda vesileyi Allah'ın önüne geçirir ve rızkımızı başka bir şeye bağlarsak onu Allah'a şirk koşmuş oluruz.

[4] Buhârî, Deavat, 68. VII, 169
[5] A'râf /180

Bu hale düşmemek için vesileyi görmemiz; ama vesileyi görürken de rızkı verenin Allah olduğunu bilmemiz gerekir.

Peki, Allah'ın isimlerinde haddi aşmak nasıldır?

Allah'ın isimlerinde haddi aşmak Allah'ın bir ismini yok saymaktır.

Daha iyi anlaşılması için izah edeyim.

Allah'ın bize ikram ettiği malı rastgele sarf edersek Allah'ın Rezzak isminin tecellisinde aşırı gitmiş oluruz ve bu da israf olur. Allah da ayet-i kerimede **"Allah israf edenleri sevmez"**[6] buyurmuştur. Bu yüzden Allah'ın isimlerini yerli yerinde kullanmamız gerekir.

Aynı şekilde mü'mini, Müslümanı sevip haktan yana durmamız gerekirken öyleleri var ki aşırı derecede rahmet eder, hatta kendine zulmedene bile rahmet edip farkında olmadan zulmünde ona yardım eder. Oysaki onun, zulmedenleri zulmünden alıkoyması gerekirdi. Hatta kendisine göre bunun rahmet olduğunu zannedip "Yahudiler de, Hristiyanlar da cennete gitsin, yazıktır, günahtır, onlara da rahmet etmek gerekir" der. İşte, böyle biri Allah'ın isminde aşırı gitmiştir; çünkü Allah ayet-i kerimede **"Allah'a ve resulüne iman etmeyenler cehennemliktir"**[7] buyurmuştur; ama o ise Allah böyle buyurduğu halde Allah'ın "cehennemliktir" dediklerinin cennete gitmesini ister. Bu, haddini, sınırı aşmaktır, Allah da sınırı aşanları bırakın, buyurdu.

Allah bununla ilgili olarak mü'minlere hitap edip **"size ne oluyor, münafıklar hakkında iki kısma ayrılıyorsunuz"**[8] buyurdu. Yani size ne oluyor ki bir kısmınız "bunlar münafıktır" derken bir

[6] Â'râf /31, En'âm /141
[7] Fetih /13
[8] Nisâ /88

kısmınız da “bunlar cennetliktir” diyorsunuz! Münafık münafıktır, nasıl böyle hüküm veriyorsunuz! Allah hükmü koymuş ve sınırı çizmiştir. Ya gerçek manada iman eder, Allah’ı sever, Allah için sever, hayatını Allah için yaşarsın ya da dilinle “ben mü’minim, ben Müslümanım” dersin; ama imanın senin üzerinde görünmez, dilinin söylediğini kalbin tasdik etmez.

Cennete gitmeyi hak etmeyen biri için “bu da cennete gitsin” dediğinde sınırı aşmış, Allah’ın isimlerinde aşırı gitmiş olursun. Bir de bunu merhametine bağlayacaksın! Bu, Allah’ın isimlerinde aşırı gitmektir. Allah da “Allah’ın isimlerinde aşırı gidenleri bırakın, onlar öyle yaptıkları için yaptıklarının cezasını çekecekler” buyurdu.

İsterseniz şimdi de ayetlerde geçen duaları bir tekrar mahiyetinde bir daha okuyalım inşallah.

EUZUBİLLAHİMİNEŞŞEYTANİRRACİM
BİSMİLLAHİRRAHMANİRRAHİM

Allah davet eder, kul da dua ederek rabbini davet eder, dedik.

Kulid’ûllâh: “Allah deyin.” Allah’ı davet edin. **Evid’ûr rahmân:** “Veya Rahman deyin.” **Eyyen mâ ted’û:** “Hangisini söylerseniz söyleyin (bu fark etmez).” İster Allah deyin ister Rahman deyin. **Fe lehul esmâul husnâ:** “En güzel isimler onundur.” Rabbinizi ister Allah deyip davet edin isterseniz de Rahman deyip davet edin, bu fark etmez, en güzel isimler onundur; ama davet etmeniz gereken mutlaka Allah’tır. **Ve lâ techer bi salâtike ve lâ tuhâfit bihâ:** “Namaz kılarken sesini fazla

yükseltme, fazla da alçaltma." **Vebteği beyne zâlike sebîlâ:**[9] "Bu ikisi arasında (ortada) bir yol tut."

Allâhu lâ ilâhe illâ huv, lehul esmâul husnâ:[10] "Allah odur ki kendisinden başka ilah olmayandır, El Esmau'l Husna (en güzel isimler) ona aittir."

Kul: "De ki." **Mâ ya'beu bikum rabbî lev lâ duâukum:** "Eğer duanız olmasaydı rabbim sizi ne yapsın!" Yani duanız olmazsa ne işe yararsınız! **Fe kad kezzebtum:** "Demek ki siz bunu yalanladınız (öyle mi)?" **Fe sevfe yekûnu lizâmâ:**[11] "O zaman ceza sizi yakalayacak (yakanıza yapışacak)." Siz cezanızı bulacaksınız. Duanız olmazsa rabbim sizi ne yapsın, neden size kıymet, değer versin!

Demek ki kıymetimizi, değerimizi, Allah'ın isimlerinin üzerimizde tecelli etmesini duamızdan alıyormuşuz! Yoksa dua olmazsa hiç kimsenin değeri, kıymeti Allah katında olmaz. İşte dua, davet bu kadar önemli bir şeydir.

Ve izâ tutlâ aleyhi âyâtunâ: "Ona ayetlerimiz okunduğunda." **Vellâ mustekbirâ:** "Yüz çevirir (kibirlenir, mustekbirce davranır)." Kibirlenip ayetlerimizden yüz çevirir, Allah'ı dinlemez ve anlamaya çalışmaz. **Ke en lem yesme'hâ:** "Sanki onu (ayetleri) hiç işitmemiş gibi (davranır)." **Ke enne fî uzuneyhi vakrâ:** "Sanki kulağında bir ağırlık varmış gibi." **Fe beşşirhu bi azâbin elîm:**[12] "Onu iç yakan bir azapla müjdele." Ayetlerimize karşı böyle sağır davrananlar, sanki ayetlerimizi hiç işitmemiş gibi yaşayanlar için elim bir azap vardır, onları elim bir azapla müjdele, buyurdu Allah.

[9] İsrâ /110
[10] Tâhâ /8
[11] Furkân /77
[12] Lokmân /7

Yesmeu âyâtillâhi tutlâ aleyh: "Allah'ın ayetleri ona okunduğunda işitir." **Summe yusırru mustekbirâ:** "Sonra kibirlenerek arkasını döner (çeker gider)." Hem de mustekbirce, kibirlenerek. Böyle yapmasının sebebi "ben zaten bunu biliyorum" demesinden dolayıdır. Biri Allah'ın ayetlerine karşı "bunu anlamama, böyle yapmama gerek yok, böyle olmasa da olur" dediğinde Allah'ın ayetlerine karşı kibirlenmiş; yani çekip gitmiş olur. **Ke en lem yesma'hâ:** "Sanki onu hiç işitmemiş gibi." Ayetlerin ona okunması onun üzerinde hiçbir etki bırakmaz, o, ayetler üzerinde tefekkür etmez. **Fe beşşirhu bi azâbin elîm:**[13] "Onu elim bir azap ile müjdele."

Yâ eyyuhâllezîne âmenû: "Ey iman edenler (iman ettiğini iddia edenler)!" **İstecîbû lillâhi ve lir resûli izâ deâkum limâ yuhyîkûm:** "Allah ve resulü sizi diriltene davet ettiğinde onun davetine icabet edin." Allah'ın ve resulünün davetine icabet edin. **Va'lemû ennallâhe yehûlu beynel mer'i ve kalbih:** "Bilin ki Allah kişi ile kalbi arasına tecelli eder." Allah, insan ile kalbi arasına tecelli eder. Allah senin kalbine tecelli etmiştir. Sen ayeti dışarıdan dinlersin; ama Allah bu daveti, bu vahyi senin gönlüne yapar. **Ve ennehû ileyhi tuhşerûn:**[14] "Hepiniz onun huzurunda toplanacaksınız." Allah hepinizi kendi huzurunda toplayacak. Allah kendisine ve resulüne, resulünün davetine icabete davet ediyor.

Vallâhu yed'û ilâ dâris selâm: "Allah darusselama davet eder." Allah sizi selam yurduna, cennete, gönlünüzün cennet olmasına davet eder. **Ve yehdî men yeşâu ilâ sırâtin mustekîm:**[15] "Bununla beraber dilediğini (dileyeni) sırat-el mustakime (dosdoğru yola) hidayet etmeye (davet eder)." Allah resulüyle, ayetlerle kulunu davet eder.

[13] Câsiye /8
[14] Enfâl /24
[15] Yûnus /25

Allah bir de mü'minlere davet etmeyi emreder.

Veltekun minkum ummeh: "Sizden bir ümmet (bir cemaat) bulunsun." **Yed'ûne ilel hayr:** "Hayra davet eden (bir ümmet, bir cemaat bulunsun)." **Ve ye'murûne bil ma'rûf:** "İyiliğe davet eden." **Ve yenhevne anil munker:** "Kötülükten de nehyeden (bir cemaat bulunsun)." İçinizde böyle bir cemaat bulunsun. **Ve ulâike humul muflihûn:**[16] "İşte, asıl felaha ermiş olanlar (kurtuluşa ermiş olanlar, saadete ermiş olanlar) onlardır." Onlar hayra, iyiliğe, güzelliğe davet eder, kötülükten de nehyedip sakınmaya davet eder.

Huvellezî yusallî aleykum ve melâiketuh: "(Allah) Odur ki melekleriyle (beraber) size salat eder." Allah melekleriyle beraber size salat eder, yardım eder, destek olur, selam olur. Allah'ın böyle yapmasının hikmeti nedir? **Li yuhricekum minez zulumâti ilân nûr:** "Sizi karanlıklardan nura çıkarmak için." Allah sizi karanlıklardan nura davet eder. **Ve kâne bil mu'minîne rahîmâ:**[17] "Ve (Allah) mü'minlere karşı rahimdir (rahmetiyle muamele eder)."

Hitap, Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'edir. **Ve izâ seeleke ibâdî annî:** "Kullarım sana beni sorduğunda." **Fe innî karîb:** "Ben yakınım." Ben kuluma yakınım. **Ucîbu da'veted dâi izâ deâni:** "Dua eden bana dua ettiğinde onun duasına icabet ederim." Davet eden kulum beni davet ettiğinde onun davetine icabet ederim, ben ona yakınım. **Felyestecîbû lî:** "Onlar da (benim davetime) icabet etsinler." Ben de onları davet ediyorum. **Velyu'minû bî:** "Bana iman etsinler." Bana benimle iman etsinler. **Leallehum yerşudûn:**[18] "Umulur ki onlar rüştlerine ererler (reşit

[16] Âl-i İmrân /104
[17] Ahzâb /43
[18] Bakara /186

olurlar, kâmil olurlar).” Şayet kullarım bana benimle iman ederlerse rüştlerine erer, kâmil olurlar.

Fed’ûllâhe muhlisîne lehud dîne ve lev kerihel kâfirûn:[19] “Siz muhlis olarak (halis olarak, halis olan) Allah’ın dinine davet edin (Allah’a davet edin). İsterse kâfirler bundan hoşlanmasın.” Kâfirler bundan hoşlanmasa da saf, Allah’a kul olmaya, âbd olmaya, ihlaslı, muhlis olmaya davet edin. Böyle yaptığınızda hakkı, hakikati örtenler bu davetinizden hoşlanmaz; ama siz onlar hoşlanmasa da dini Allah’a has kılarak insanları Allah’a davet edin.

Ud’û rabbekum: “Rabbinize dua edin (rabbinizi davet edin).” **Tedarruan ve hufyeh:** “Yalvararak (korku ve umut içinde) ve gizlice (dua edin).” **İnnehu lâ yuhibbul mu’tedîn:**[20] “O, haddini aşanları (aşırı gidenleri) sevmez.” Dua ederken de huşu içinde, yalvara yalvara, korkarak, umut ederek dua edin. Haddi, sınırı aşmayın; yani dua ederken rabbinize karşı edepli olun.

Ve kâle rabbukum: “Rabbiniz buyurdu ki.” **Ud’ûnî estecib lekum:** “Bana dua edin ki size (duanıza) icabet edeyim.” Beni davet edin ki davetinize icabet edeyim. **İnnellezîne yestekbirûne an ibâdetî:** “O kimseler ki bana ibadet etmekten (dua etmekten) kibirlenir.” **Se yedhulûne cehenneme dâhırîn:**[21] “Onlar cehenneme hor ve hakir olarak girecekler.” Onlar dua etmekten, Allah’a ibadet etmekten kibirlenir, bunu gereksiz ve yersiz görür.

Huvel hayyu lâ ilâhe illâ huv: “Diri olan odur, ondan başka ilah yoktur (ilah odur).” **Fed’ûhu muhlisîne lehud dîn:** “Duanızı (davetinizi) dini ona has kılarak ona yapın (âbdiyetliğinizi ona yapın).” **El hamdu lillâhi rabbil âlemin:**[22] “Övme ve övülme âlemlerin rabbi olan Allah içindir (deyin).”

[19] Mu’min /14
[20] A’râf /55
[21] Mu’min /60
[22] Mu’min /65

Ud'u ilâ sebîli rabbike bil hikmeh: "Rabbinin yoluna hikmetle davet et." **Vel mev'ızatil haseneh:** "En güzel şekilde vaazda bulunarak." Hikmetle rabbinin yoluna, rabbine davet et. **Ve câdilhum billetî hiye ahsen:** "(Mücadele etmen gerekirse) Onlarla mücadeleyi en güzel şekilde yap." Öyle bağırıp çağırarak değil hakkı, hakikati en güzel şekilde, hikmetle, güzellikle ortaya koyarak yap. **İnne rabbeke huve a'lemu bi men dalle an sebîlih:** "Elbette ki rabbin kimin kendi yolundan saptığını en iyi bilendir." **Ve huve a'lemu bil muhtedîn:**[23] "Kimin hidayete erdiğini de (hidayette olduğunu da) en iyi bilendir." Allah bize hem nasıl dua edeceğimizi hem de onu nasıl davet edeceğimizi öğretiyor.

Şimdi de dua hakkında birkaç hadis-i şerif okuyayım.

"Dua ibadetin özüdür."[24]

"Rabbimiz hayâ sahibidir, kerem sahibidir. Kulları elini açıp dua ettiğinde onları eli boş çevirmekten hayâ eder."[25]

"Dua ederken; 'Allah'ım! İster ver, ister verme! İster bana rahmet et, ister beni mağfiret et, demeyin. Her ne söyleyecekseniz söyleyeceklerinizi kesin olarak söyleyin; çünkü zaten hiç kimse Allah'ı zorlayamaz, o zaten bildiği gibi yapar, size uymaz. Bu yüzden siz neyi istiyorsanız onu söyleyin."[26]

Yani Allah'tan bir şey isterken "bunu ister yap, ister yapma demen doğru değildir, istediğin şeyi kesin olarak söylemen lazım" buyurdu Resulullah (s.a.v.) Efendimiz. Allah ayet-i kerimede **"onlar hayırda yarışırlar, umarak ve korkarak haşyet içinde bize dua ederler"**[27] buyurmuştur. Bunlar Allah'ın duasını kabul ettiği kimselerdir.

[23] Nahl /125
[24] Tirmizî, Daavât, 1
[25] Ebu Dâvud, Tirmizî, İbn Mâce, Hâkim
[26] Buhari, Deavat, 21; Müslim, Zikir, 9
[27] Enbiyâ /90

Günahlarımızın bizi duadan asla uzaklaştırmaması gerekir; yani "ben bu halimle nasıl dua ederim" demeyelim. Böyle bir düşünce yanlıştır. Günahımız, yanlışımız her ne olursa olsun bizi kul olmaktan, âbd olmaktan çıkarmaz ve bizi Allah'a karşı ihtiyaçsız yapmaz. Bu yüzden "benim günahım çoktur, duam kabul olmaz" diye bir düşünce, bir fikir yanlıştır.

Neden?

Çünkü Allah, iblisin bile duasını kabul etmiştir. Allah iblisi rahmetinden kovunca iblis "ya rabbi! Bana insanların tekrar dirileceği güne kadar mühlet ver, izin ver"[28] demiş, Allah da onun bu duasına karşılık "sen izin verilenlerdensin, Kıyamet gününe kadar sana izin verdim" buyurup onun duasını kabul etmişti.

Aynı şekilde Allah kâfirin de duasını kabul eder. Resulullah (s.a.v) Efendimiz mü'mini, Müslüman'ı yahut kâfiri, müşriki ayırmaksızın "mazlumun duası reddolmaz"[29] buyurmuştur. Çünkü herkes Allah'ın kuludur. Allah iblisin bile duasını reddetmiyorsa bu durumda bizim "benim duam kabul olmaz" dememiz doğru olur mu! Böyle düşünürsek kendimizi iblisten daha aşağı indirmiş olmaz mıyız! İblisten daha aşağı bir varlık var mıdır! Bu yüzden böyle bir fikir, düşünce kesinlikle yanlıştır.

Şayet bir ayet ya da sûre "kûl: De ki" hitabıyla başlıyorsa Allah o ayette ne yapacağımızı öğretiyor demektir. Mesela; **Kulillâhumme mâlikel mulk:**[30] "De ki: Ey malikül mülk (ey mülkünün maliki, ey mülkünün sahibi) Allah'ım" ayetinde Allah, dua ederken kendisine nasıl hitap edeceğimizi öğretiyor. Bu durumda birinin dua ederken ya "Allah'ım" demesi ya da "ya rabbi, rabbim" demesi gerekir.

[28] Hicr /36-37, Sâd /79-80
[29] İbni Mace, Ebu Davud, Tirmizi
[30] Âli İmrân /26

Kulillâhumme mâlikel mulk: "De ki: Mülkün sahibi Allah'ım!" **Tû'til mulke men teşâ':** "Mülkü dilediğine verirsin." **Ve tenziul mulke mimmen teşâ':** "Dilediğinden de (o verdiğin) mülkü geri alırsın." **Ve tuizzu men teşâ':** "Dilediğine izzet verirsin (şeref verirsin)." **Ve tuzillu men teşâ':** "Dilediğini de zillete düşürürsün (rezil edersin)." **Bi yedikel hayr:** "Hayr senin elindedir." **İnneke alâ kulli şey'in kadîr:**[31] "Muhakkak ki sen her şeye kadirsin."

Mülk senindir ve sen mülkü dilediğine verir, dilediğinden de çeker alırsın. Dilediğini aziz eder, dilediğini de zelil eder, rezil edersin; çünkü mülk senindir ve hayr sadece senin elindedir. Yani "benden mülkü, şerefi, hayrı isteyeceksen böyle iste, rezil olmaktan korunmayı istiyorsan, elindekini kaybetmek istemiyorsan, zillete düşmekten bana sığınacaksan o halde duayı böyle yap" buyurdu Allah. Allah bize duayı nasıl yapmamız gerektiğini öğretiyor.

Tûlicul leyle fîn nehâr: "Geceyi gündüzün içine daldırırsın." **Ve tûlicun nehâra fîl leyl:** "Gündüzü de gecenin içine daldırırsın." **Ve tuhricul hayya minel meyyit:** "Ölüden diriyi çıkarırsın." **Ve tuhricul meyyite minel hayy:** "Diriden de ölüyü çıkarırsın." **Ve terzuku men teşâu bi gayri hisâb:**[32] "Dilediğin kimseyi de hesapsız rızıklandırırsın."

Ve kul rabbiğfir: "De ki: Rabbim! Beni mağfiret et." **Verham:** "(Bana) Merhamet et." **Ve ente hayrur râhimîn:**[33] "Sen rahmet edenlerin tek hayırlı olanısın." Allah bu ayette de duayı nasıl yapmamız gerektiğini öğretti.

Fe teâlâllâhul melikul hakk: "Allah yüceler yücesidir, hak olan meliktir (mülkün meliki odur)." Hitap, Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'edir. **Ve lâ ta'cel bil kur'âni min kabli en yukdâ ileyke**

[31] Âl-i İmrân /26
[32] Âl-i İmrân /27
[33] Mu'minûn /118

vahyuh: "Sana vahiy inerken onu tekrarlamak için acele etme." **Ve kul:** "Ve de ki." **Rabbi zidnî ilmâ:**[34] "Rabbim ilmimi artır." Duayı böyle yap, buyurdu Allah. Demek ki rabbimizden bir de ilmimizi artırmasını istememiz gerekiyormuş!

Rabbi fe lâ tec'alnî fîl kavmiz zâlimîn:[35] "Rabbim beni zalim kavim arasında bulundurma (diye dua et)."

Bir de dua emir olarak gelir. **İnnallâhe ve melâiketehu yusallûne alen nebiyy:** "Allah ve melekleri nebisine, peygamberine (resulüne) salât ederler (yardım ederler)." **Yâ eyyuhâllezîne âmenû sallû aleyhi ve sellimû teslîmâ:**[36] "Ey iman edenler (iman ettiğini iddia edenler)! Siz de ona (Allah'ın resulüne) tam bir teslimiyetle salât edin." Allah'ın resulüne salât edin, yardım edin, destek olun, dua edin.

İnnellezîne yu'zûnallâhe ve resûlehu: "O kimseler ki Allah'a ve resulüne eziyet ederler." Kim Allah'ın resulüne eziyet edebilir! Allah'ın resulüne eziyet edilince Allah'a eziyet edilmiş olur; çünkü Allah bu eziyeti kendisine yapılmış kabul eder. **Leanehumullâhu fîd dunyâ vel âhirah:** "Allah onlara dünyada da ahirette de lanet etmiştir." **Ve eadde lehum azâben muhînâ:**[37] "Bir de onlara alçaltıcı bir azap vardır." Allah onları rezil rüsvay eder, alçaltır.

Peki, Allah'ın resulüne nasıl eziyet edilir?

Bütün Mürşid-i kâmiller Allah'ın vahyini taşıdıkları, Allah'ın vahyiyle davet ettikleri için Allah'ın resulleridir, resullerinin varisleridir. Bu durumda insan bunu anlamazsa kendi nefsinin hevasına, şeytana uyarak bildiğini zannederek onlara sıkıntı verir,

[34] Tâhâ /114
[35] Mu'minûn /94
[36] Ahzâb /56
[37] Ahzâb /57

böylelikle Allah'ın resullerine eziyet etmiş olur, dolayısıyla da Allah'ın lanetine uğrar.

Kulillâhumme fâtıras semâvâti vel ard: "De ki: Ey göklerin ve yerin ilk yaratanı olan Allah'ım!" **Âlimel ğaybi veş şehâdeh:** "Görüneni ve görünmeyeni bilen (Allah'ım!)" Görünenin ve görünmeyenin âlimi olan Allah'ım! **Ente tahkumu beyne ibâdik:** "Kullarının arasında hükmünü sen ver." **Fî mâ kânû fîhi yahtelifûn:**[38] "Onların ihtilaf ettiği konularda (hükmü sen ver)." Zaten ahirette hükmü sen vereceksin.

Bu ayetten neyi anlamamız gerekir?

Sakın ola ki hükmü sen vermeyesin. Birilerinin yanlış yaptığını düşündüğünde onlar hakkındaki hükmü sen verme, hükmü Allah'a havale edip "Allah'ım hükmü sen ver" de.

Allah, İhlas, Felak ve Nas Sûrelerinde de duayı, daveti öğretir.

Kul huvallâhu ehad: "De ki: Allah birdir (tektir)." **Allâhus samed:**[39] "Allah sameddir (hiçbir şeye muhtaç değildir)." Buradaki dua tamamen Allah'ın isimleriyle duadır; yani ibadettir, tesbihtir, tekbirdir, tevhittir. "Kul huvallâhu ehad, Allâhus samed" dediğimizde Allah'ı tekbir etmiş oluruz. Söyledim; Allah'ın isimleriyle dua etmek ayrı, duayı Allah'ın isimleriyle yapmak ayrıdır. Bu ayet Allah'ın ismiyle duadır, tevhittir, tesbihtir.

Kul eûzu bi rabbil felak: "De ki: Sığınırım felakın rabbine." **Min şerri mâ halak:**[40] "Yarattıklarının şerrinden (rabbime sığınırım).". **Kul eûzu bi rabbin nâs:**[41] "De ki: Sığınırım insanların

[38] Zumer /46
[39] İhlâs /1-2
[40] Felak /1-2
[41] Nâs /1

rabbine." Allah hem Felak Sûresi hem de Nas Sûresi'nin ilk ayetinde kullarına "bana sığın" buyurdu.

Bir de Hz. İbrahim (a.s.) ile Hz. İsmail (a.s.)'ın duası vardır. Onlar da dua ederken Allah'ın isimleriyle dua etmiş, duayı Allah'ın ismiyle yapmışlardır. **Rabbenâ tekabbel minnâ inneke entes semîul alîm:**[42] "Rabbimiz! Bunu bizden kabul et. Sen semi' ve âlimsin." Onlar Kâbe'yi yaparken "sen her şeyi işitensin, her şeyi bilensin, duamıza icabet et, bunu bizden kabul et" dediler. Aynı şekilde Hz. Zekeriya (a.s.) da dua ederken **İnneke semîud duâ':**[43] "Sen duaları işitensin (duamı kabul et)" diye dua etmişti.

Bir de dua etmesini bilmeyenler vardır. Peki, onlar nasıl dua ederler?

Ve yed'ul insânu biş şerri duâehu bil hâyri ve kânel insânu acûlâ:[44] "İnsan hayır için dua ettiği gibi şer için de dua eder ve doğrusu insan çok acelecidir." İstediği şeyin kendisi için hayır olduğunu düşünür; ama istediği kendisi için şerdir ve bunun için de acele eder. Bu yüzden Allah "hayırda acele ettiğiniz gibi şerde de acele etmeyin" buyurdu; yani kendiniz için hayır zannettiğiniz bir şeyi aceleyle istiyorsunuz; ama şunu bilin ki onu verirsem belanızı bulursunuz!

Allah'ın, henüz şartlar oluşmadan kulunun istediğini ona vermesi kul için hayır olmaz, şer olur; ama insan kendisi için istediği şeyin hayır olduğunu zannedip onun gerçekleşmesi için acele eder. Allah "böyle yapmayın" buyurdu. Yani sabırlı ol, bir şey istiyorsan o halde bırak Allah mutlaka onun sana hayır olması için gereken şartları oluşturur ve zamanı gelince onu sana verir. Yoksa istediğini şimdi bu şartlarda sana verirse istediğin o şey senin için

[42] Bakara /127
[43] Âl-i İmrân /38
[44] İsrâ /11

şer olur. Bu yüzden sen duanı yap iste; ama hemen gerçekleşmesi için acele etme. Allah en hayırlı zamanda istediğini sana verir.

Dua kulluğun gereğidir, dolayısıyla dua etmeyen bir kul, kul değildir. Kul her an duada, tesbihte olmalı, Allah'ın isimlerini zikretmeli, Allah'ın isimleriyle duada, davette olmalıdır. Aslında kul, Allah'ın ismini zikrederken o ismin kendisinde tecelli etmesi için Allah'ın ismini davet eder.

Bir de Allah "insanlardan öylesi var ki onlara bir sıkıntı, musibet, bela, hastalık geldiğinde bütün gönülleriyle, her zerreleriyle bize yalvarırlar. Biz onlardan bu sıkıntıyı giderdiğimizde ise bu defa sanki bize hiç dua etmemişler gibi dönüp gider, bizi unuturlar ve artık dua etmezler" buyurur.

Ve izâ messel insâned durr: "İnsana bir zarar dokunduğunda." **Deânâ li cenbihî ev kâiden ev kâimâ:** "Ayaktayken, otururken, yan üzeri yatarken bize dua eder." Çünkü ona bir zarar dokunmuştur. **Fe lemmâ keşefnâ anhu durrah:** "Ondan o zararı giderdiğimizde (onu üzerinden attığımızda)." **Merre ke'en lem yed'unâ ilâ durrin messeh:** "Sanki o zarar ona hiç dokunmamış, sanki bize dua etmemiş gibi geçip gider." **Kezâlike zuyyine lil musrifîne mâ kânû ya'melûn:**[45] "İşte, müsriflere işleri böyle süslü görünür."

İnsan ilk olarak hayatını israf eder. Hayatını israf edenler yaptıklarını süslü görürler; yani doğru, güzel yaptıklarını zannederler. İnsanın israf etmemesi için dua etmeye, Allah'a şükretmeye devam etmesi gerekir, yoksa hayatını israf eder.

Deavûllâhe muhlisîne lehud dîn, le in enceytenâ min hâzih: "(Onlar darda kaldıklarında) Bizi bundan kurtar diye dini bütünüyle Allah'a has kılarak dua ederler." Yani tam anlamıyla Müslüman, mü'min olurlar. **Le nekûnenne mineş şâkirîn:**[46]

[45] Yûnus /12
[46] Yûnus /22

"Kesinlikle şükredenlerden oluruz (derler)." Bu sıkıntıdan kurtulursak şükredenlerden oluruz, derler. Hal böyleyken sıkıntıdan kurtulduklarında şükretmezler.

Ve izâ messen nâse durrun deav rabbehum munîbîne ileyh: "İnsana bir zarar dokunduğunda bütünüyle Allah'a döner ve ona dua eder." **Summe izâ ezâkahum minhu rahmeh:** "Sonra ne zaman ki ona rahmetimizi tattırdık." Ne zaman ki onun sıkıntısını giderdik, ona rahmetimizden tattırıp ikram ettik. **İzâ ferîkun minhum:** "Onlardan bir kısmı." **Bi rabbihim yuşrikûn:**[47] "Rablerine şirk koşarlar."

Nasıl?

"Biz akıllıydık, bu sıkıntıyı biz giderdik, işimizi biz hallettik" dediklerinde Allah'a şirk koşmuş olurlar. Böyleleri Allah'a şükretmek yerine Allah'a şirk koşmuş ve müşrik olmuştur.

Fe izâ messel insâne durrun deânâ: "İnsana bir sıkıntı (bir zarar) dokunduğunda hemen bize dua eder." **Summe izâ havvelnâhu ni'meten minnâ:** "Sonra (o sıkıntıyı ondan giderdiğimizde) ona bir nimet ikram edip ona tattırdığımızda (bahşettiğimizde)." **Kâle innemâ ûtîtuhu alâ ilm:** "Der ki: Bu benim ilmim sayesinde bana verildi." Yani "Allah, ikram edip sıkıntımı giderdi" demek yerine "ben işi biliyordum, bunu ben yaptım, kendi aklımla sıkıntımı hallettim" der. **Bel hiye fitneh:** "Hayır, bu bir imtihandır." Allah bir imtihan gereği olarak sana sıkıntı verir, bununla beraber sıkıntını üzerinden alıp sana nimet verir. Bunların hepsi bir imtihandır. "Bunu Allah'tan bilip şükredip etmeyeceğini aynı şekilde sıkıntıdayken sabredip etmeyeceğini göresin, anlayasın diye seni imtihana tabi tutuyorum" buyurdu Allah. **Ve lâkinne ekserahum lâ ya'lemûn:**[48] "Ama onların çoğu bunu bilmez."

[47] Rûm /33
[48] Zumer /49

Ve izâ en'amnâ alel insân: "Biz insana bir nimet verdiğimizde (onu nimetlendirdiğimizde)." **A'rada ve neâ bi cânibih:** "Yüz çevirir ve yan çizer (kafasının dikine gider)." Bildiği gibi hareket eder. **Ve izâ messehuş şerr:** "Ne zaman ki ona bir şer dokundu." **Fe zû duâin arîd:**[49] "Bu sefer boyun büküp duaya başlar." Ona nimet verdiğimizde kafasının dikine gider; ama kendisine şer dokunduğunda hemen boynunu büküp dua etmeye başlar. Bu da başka bir nefis halidir.

Allah ayetlerde peygamberlerinin duasına icabet ettiğini de anlatır.

Ve lekad nâdânâ nûhun fe le ni'mel mucîbûn:[50] "And olsun Nuh bize dua etti (biz de onun duasına icabet ettik). Biz duaya ne güzel icabet ederiz!" **Kâle rabbinsurnî bimâ kezzebûn:**[51] "Dedi ki: Rabbim (kavmim) beni yalanladı, bana yardım et." Bana "yalancı" deyip beni yalanladılar ya rabbi! Onlara karşı bana yardım et. **Ve kâle nûhun rabbi lâ tezer alâl ardı minel kâfirîne deyyârâ:**[52] "Nuh dedi ki: Rabbim! Yeryüzünde kâfirlerden hiç kimseyi bırakma."

Rabbiğfirlî ve li vâlideyye ve li men dehale beytiye mu'minen ve lil mu'minîne vel mu'minât: "(Dedi ki) Rabbim! Beni, anamı, babamı, evime giren mü'min erkekleri ve mü'min kadınları mağfiret et." **Ve lâ tezidiz zâlimîne illâ tebârâ:**[53] "Zalimlerin de ancak helakini artır." Zalimleri helak et.

Kezzebet kablehum kavmu nûh: "Onlardan önce Nuh'un kavmi de (Nuh'u) yalanlamıştı." **Fe kezzebu âbdenâ ve kâlû mecnûnun vezducir:** "Kulumuzu yalanladılar ve 'mecnun' deyip onu incittiler." **Fe deâ rabbehû ennî mağlûbun fentasir:** "Bunun üzerine (Nuh) rabbine ben mağlup oldum, bana yardım et (dedi)."

[49] Fussilet /51
[50] Sâffât /75
[51] Mu'minûn /39
[52] Nuh /26
[53] Nûh /28

Bir kul bunu söylediğinde Allah'ın yardımı zaten gelir. Bir de kul, Allah'ın resulü olunca yardım hemen gelir. **Fe fetahnâ ebvâbes semâi bi mâin munhemir:** "Bunun üzerine biz de göğün kapılarını açtık (oradan), suyu indirdik." **Ve feccernâl arda uyûnen feltekal mâu alâ emrin kad kudir:**[54] "Ve takdir edilmiş o iş gerçekleşsin diye yerden de suyu fışkırttık ve iki suyu birleştirdik."

Allah bir de cennetliklerin duasını anlatır.

Kâlû innâ kunnâ kablu fî ehlinâ muşfikîn:[55] "(Cennettekiler birbirlerine diyecekler ki) Biz daha önce kendi ehlimiz içinde (yaşadığımız yerde Allah'ın azabından) korkuyorduk." Ebedi hayatımızı kaybederiz diye endişe içindeydik diyecekler. Onlar bu korku, endişeyle rablerine dua etmişlerdi.

Fe mennallâhu aleynâ: "Allah bize ihsan etti (ikram etti)." Bu, Allah'ın bize saf ikramıdır. **Ve vekânâ azâbes semûm:** "Bizi o kavurucu ateşin azabından korudu." **İnnâ kunnâ min kablu ned'ûhu:** "Biz bundan önce ona dua ediyorduk." Bizi korusun, muhafaza etsin diye ona dua ediyorduk. **İnnehu huvel berrur rahîm:**[56] "Muhakkak ki o, iyiliği, rahmeti (sonsuz) olandır." Yani Allah, rahmetiyle, iyiliğiyle bize muamelede bulundu.

Allah bu hitabı Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'e yapıyor. **Fe zekkir:** "Hatırlat (anlat, öğüt ver, davet et)." **Fe mâ ente bi ni'meti rabbike bi kâhinin ve lâ mecnûn:**[57] "Sen rabbinin nimeti sayesinde ne kâhinsin ne de mecnunsun." Yani senin bu anlattıkların Allah'ın sana vahyettikleridir.

Bir de Kıyamet günü kaybedenlerin duası vardır. Hepsi Allah'ın huzurunda dua ederler. **Ve levterâizil mucrimûne nâkısû ruûsihim inde rabbihim:** "(Kıyamet günü) O mücrimlerin (suç

[54] Kamer /9-12
[55] Tûr /26
[56] Tûr /27-28
[57] Tûr /29

işlemiş olanların) rableri huzurunda başlarını nasıl eğdiğini bir görsen." **Rabbenâ ebsarnâ ve semi'nâ:** "Rabbimiz! Gördük ve işittik (hakikati anladık derler)." Görerek ve işiterek anladık. **Ferci'nâ:** "Bizi geri gönder." **Na'mel sâlihan innâ mûkinûn:**[58] "Salih amel işleyelim, artık gerçek bir yakin sahibi olduk." Bu defa bizi geri gönderirsen salih amel işleyeceğiz, derler; ama iş işten artık geçmiştir.

Bir de cehennemdekilerin duası vardır. **Ve kâlellezîne fîn nâr:** "O ateştekiler diyecekler ki:" **Li hazeneti cehennem:** "Cehennemin bekçilerine (diyecekler ki)." **Ud'u rabbekum** "Rabbinize dua edin." **Yuhaffif annâ yevmen minel azâb:**[59] "Bir gün olsun azabımızı hafifletsin."

Kâlû: "(Cehennemin bekçileri) Diyecekler ki." **E ve lem teku te'tîkum rusulukum bil beyyinât:** "Size resulleriniz beyyinelerle (Allah'ın ayetleriyle) gelmediler mi?" Bugünü size haber vermediler mi? **Kâlû belâ:** "Derler ki: Evet." **Kâlû fed'û:** "(O zaman bekçiler) Derler ki: Kendiniz dua edin." Niye duayı bizden istiyorsunuz, Allah'a kendiniz dua edin. **Ve mâ duâul kâfirîne illâ fî dalâl:**[60] "Kâfirlerin (hakkı, hakikati örtenlerin) duası boşa gitmiştir." Onların duaları boşunadır; yani duaları bir işe yaramaz, sonuç vermez.

İsterseniz şimdi de peygamberlerin nasıl dua ettiklerini hep beraber ayetlerle anlamaya çalışalım inşallah.

Okuyacağımız bu ayet Hz. Âdem (a.s.) ile Hz. Havva annemizin duasıdır. **Kâlâ rabbenâ zâlemnâ enfusenâ:** "Dediler ki: Rabbimiz! Biz kendimize (nefsimize) zulmettik." **Ve in lem tagfirlenâ ve terhamnâ:** "Sen bizi mağfiret etmez ve bize merhamet etmezsen." **Le nekûnenne minel hâsirîn:**[61] "Kesinlikle

[58] Secde /12
[59] Mu'min /49
[60] Mu'min /50
[61] A'râf /23

biz hüsrana uğrayanlardan oluruz." Allah da onları mağfiret edip rahmet etti. Demek ki duayı böyle yapmak gerekiyormuş! Bu yüzden "ya rabbi! Beni hemen mağfiret et, merhamet et" demek doğru değildir. Öncelikle suçumuzu, kendimize zulmettiğimizi itiraf etmemiz gerekir.

Bu dua da Hz. Zekeriya (a.s.)'ın duasıdır. **Kâle rabbî innî ve henel azmu minnî:** "(Zekeriya) Dedi ki: Rabbim! Benim kemiklerim gevşedi." **Veştealer re'su şeyba:** "Saçlarım bembeyaz oldu." **Ve lem ekun bi duâike rabbî şakiyyâ:**[62] "Ama sana yaptığım duada hiçbir zaman mutsuz olmadım." Pişman olmadım hiçbir zaman beni geri çevirmedin.

Okuyacağımız bu dua da Hz. Nuh (a.s.)'ın duasıdır. Hz. Nuh (a.s.) Allah'tan oğlu Kenan'ı affedip onu kurtarmasını istediğinde Allah da ona **"sana cahillerden olmamanı tavsiye ederim."**[63] Yani iman etmeyen birinin kurtuluşunu benden isteme buyurunca Hz. Nuh (a.s.) da hemen istiğfar eder. **Kâle rabbi innî eûzu bike en es'eleke mâ leyse lî bihî ilm:** "(Nuh) Dedi ki: Rabbim! Senden bilmediğim bir şeyi istemekten sana sığındım." **Ve illâ teğfirlî ve terhamnî:** "Sen beni mağfiret etmez, bana merhamet etmezsen." **Ekun minel hâsirîn:**[64] "Ben hüsrana uğrayanlardan olurum."

Şimdi de Hz. Yusuf (a.s.)'ın duasını öğrenelim inşallah.

Kâle rabbis sicnu ehabbu ileyye mimmâ yed'ûnenî ileyhi ve illâ tasrif annî keydehunn: "Dedi ki: Rabbim! Zindan bana bunların davet ettikleri şeyden daha sevimlidir. (Bu kadınların beni davet ettiği şeydense zindanı tercih ederim.) Onların bu tuzaklarını benden uzaklaştırmazsan." **Asbu ileyhinne ve ekun minel câhilîn:**[65] "Onlara meyleder ve cahillerden olurum." Sen

[62] Meryem /4
[63] Hûd /46
[64] Hûd /47
[65] Yûsuf /33

beni korumazsan ben kendimi koruyamam, böylelikle cahillerden olurum; yani yanlış yaparım, bu yüzden sen beni koru ya rabbi!

Rabbi kad âteytenî minel mulk: "(Yusuf dedi ki) Rabbim! Sen bana mülkten (nasibimi) verdin." **Ve allemtenî min te'vîlil ehâdîs:** "Bana bir de hadiselerin yorumunu talim ettirdin (rüyaların te'vilini öğrettin)." **Fâtıras semâvâti vel ard:** "Sen gökleri ve yeri yaratansın." **Ente veliyyî fîd dunyâ vel âhirah:** "Dünyada da ahirette de benim velim (dostum) sensin." **Teveffenî muslimâ:** "Beni Müslüman olarak vefat ettir." **Ve elhiknî bis sâlihîn:**[66] "Beni salihlerin arasına kat."

Bu dua da Hz. Lut (a.s.)'ın duasıdır. **Kâle rabbinsurnî alâl kavmil mufsidîn:**[67] "Dedi ki: Rabbim! Bu fesatçı kavme (müfsitlere) karşı bana yardım et." **Rabbi neccinî ve ehlî mimmâ ya'melûn:**[68] "Rabbim! Beni ve ailemi bunların yaptıklarından koru (muhafaza et)."

Allah bir de Hz. İbrahim (a.s.)'ın duasını beyan ediyor. **Ve iz kâle ibrâhîmu rabbic'al hâzâ beleden âmina:** "İbrahim dedi ki: Rabbim! Burayı (Kâbe'nin civarını güvenilir) emin bir belde kıl." **Verzuk ehlehu mines semerâti men âmene minhum billâhi vel yevmil âhir:** "Oranın halkından Allah'a ve ahiret gününe iman edenleri çeşitli meyvelerle rızıklandır." **Kâle ve men kefere fe umettiuhu kalîlâ:** (Allah ona cevap verip) Dedi ki: Kâfir olan kimseyi de az bir süre nimetlendiririm." Allah kâfirlerin de Allah'ıdır, dolayısıyla sadece iman edenlere değil kâfirlere de nimet verecek. Bu yüzden dua ederken sadece "mü'minlere ikram et" deme; çünkü Allah kâfirlere de ikram edecektir. **Summe adtarruhu ilâ azâbin nâr:** "Sonra onları zaten ateş (cehennem)

[66] Yûsuf /101
[67] Ankebût /30
[68] Şuarâ /169

azabına duçar ederim (sürüklerim).” **Ve bi’sel masîr:**[69] “O ne kötü bir yerdir!”

Ve iz yerfeu ibrâhîmul kavâide minel beyti ve ismâîl: “O zaman İbrahim İsmail’le (beraber) Beyt’in (Kâbe’nin) temelini yükseltiyordu.” **Rabbenâ tekabbel minnâ:** “(Dediler ki) Rabbimiz! (Bunu) Bizden kabul et.” **İnneke entes semîul alîm:**[70] “Sen semi’ ve âlimsin.” Sen her şeyi, duamızı işiten, bizi, işimizi bilensin.

Rabbenâ vec’alnâ muslimeyni lek: “Rabbimiz! Bizi sana teslim olmuş kimseler kıl.” **Ve min zurriyyetinâ ummeten muslimeten leke:** “Soyumuzdan da sana teslim olmuş bir ümmet kıl.” **Ve erinâ menâsikenâ ve tub aleynâ:** “Bize ibadet yollarımızı göster, tevbemizi kabul buyur.” **İnneke entet tevvâbur rahîm:**[71] “Muhakkak ki sen tevvab ve rahimsin.”

Rabbenâ veb’as fîhim resûlen minhum: “Rabbimiz! Onların içinden (kendi zürriyetimizden gelen) bir resul çıkar.” Onların içinden bir resul gönder. **Yetlû aleyhim âyâtik:** “Onlara ayetlerini okusun.” **Ve yuallimuhumul kitâb:** “Kitabı onlara talim etsin.” **Vel hikmeh:** “Hikmeti öğretsin.” **Ve yuzekkîhim:** “Onları tezkiye etsin.” **İnneke entel azîzul hakîm:**[72] “Muhakkak ki sen aziz ve hakimsin.”

Ve iz kâle ibrâhîm: “Ne zaman ki İbrahim dedi.” **Rabbic’al hâzâl belede âmina:** “Rabbim! Bu beldeyi emin kıl.” **Vecnubnî ve beniyye en na’budel asnâm:**[73] “Beni ve oğullarımı putlara tapmaktan uzak tut.” **Rabbenâgfirlî ve li vâlideyy:** “Rabbimiz! Beni, anamı, babamı mağfiret et.” **Ve lil mu’minîn:** “Ve

[69] Bakara /126
[70] Bakara /127
[71] Bakara /128
[72] Bakara /129
[73] İbrâhim /35

mü'minleri (mağfiret et)." **Yevme yekûmul hisâb:**[74] "(İnsanların) Hesaba kalktığı gün."

Ve lâ tuhzinî yevme yûb'asûn:[75] "Ve (rabbim insanların tekrar) dirileceği günde beni utandırma."

Bu da Hz. İsa (a.s.)'ın havarilerinin duasıdır. **Rabbenâ âmennâ bi mâ enzelte:** "(Dediler ki) Rabbimiz! Bize indirdiğine iman ettik." **Vetteba'nâr resûl:** "Resulüne tabi olduk." **Fektubnâ meaş şâhidîn:**[76] "Artık bizi şahitlerle beraber yaz." Bizi de şahitlerden yaz.

Bu dua da Hz. Musa (a.s.)'ın duasıdır.

Kâle rabbi innî zalemtu nefsî: "Dedi ki: Rabbim! Ben kendi nefsime zulmettim." **Fagfirlî:** "Beni mağfiret et." **Fe ğafera leh:** "(Allah da) Onu mağfiret etti." **İnnehu huvel ğafûrur rahîm:**[77] "Muhakkak ki o ğafur ve rahimdir." Hz. Musa (a.s.), Mısırlı bir adama bir tokat vurup onu öldürünce tövbe etti, Allah da onun tövbesini hemen kabul etti.

Bu dua ise Hz. Musa (a.s.)'ın Hz. Şuayb (a.s.)'ın memleketi olan Medyen'de gideceği bir yer yokken bir ağacın gölgesinde oturup söylediği duadır. **Fe kâle:** "Dedi ki." **Rabbi innî limâ enzelte ileyye min hayrin fakîr:**[78] "Rabbim! Ben bana indireceğin her hayra fakirim (hayrının fakiriyim)."

Vec'al lî vezîren min ehlî:[79] "Bana ailemden bir vezir (bir yardımcı) ver." Hz. Musa (a.s.) kardeşi Hz. Harun (a.s.)'ı kendisine yardımcı olarak istiyor.

[74] İbrâhim /41
[75] Şuarâ /87
[76] Âl-i İmrân /53
[77] Kasas /16
[78] Kasas /24
[79] Tâhâ /29

Kâle rabbiğfirlî: "Dedi ki: Rabbim! Beni mağfiret et." **Ve li ahî:** "Kardeşimi de (mağfiret et)." **Ve edhilnâ fî rahmetik:** "Bizi rahmetinin içine dâhil et." Bizi rahmetinin içine koy. **Ve ente erhamur râhimîn:**[80] "Sen erhamerrahiminsin."

Ve yâ kavmi mâ lî ed'ûkum ilân necâti ve ted'ûnenî ilân nâr:[81] "Ey kavmim! Ne oluyor size, ben sizi kurtuluşa davet ederken siz beni ateşe davet ediyorsunuz."

Ve lâ yasuddunneke an âyâtillâh: "Seni Allah'ın ayetlerinden döndürmesinler." **Ba'de iz unzilet ileyke:** "Sana (Allah'ın ayetleri) indirildikten sonra." **Ved'u ilâ rabbik:** "Sen rabbine davet et." **Ve lâ tekûnenne minel muşrikîn:**[82] "Sakın müşriklerden olma!"

Ve men ahsenu kavlen mimmen deâ ilâllâh: "Allah'a davet edenden daha güzel sözlü kim vardır?" **Ve amile sâlihâ:** "Bununla beraber salih amel işleyenden." **Ve kâle innenî minel muslimîn:**[83] "Ve ben Allah'a teslim oldum (ben Müslümanlardanım) diyenden (daha güzel sözlü kim vardır)?"

Hitap, Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'edir. **Huz min emvâlihim sadakah:** "Onların mallarından sadaka al." **Tutahhiruhum ve tuzekkîhim bihâ:** "Onları bununla temizlersin, tezkiye etmiş olursun." **Ve salli aleyhim:** "Onlar için dua et." Onlara manevi olarak yardım et. **İnne salâteke sekenun lehum:** "Muhakkak ki senin duan (senin yardımın) onlar için sekinettir." **Vallâhu semîun alîm:**[84] "Allah semi' ve âlimdir." Duayı işitendir ve her şeyi bilendir.

[80] A'râf /151
[81] Mu'min /41
[82] Kasas /87
[83] Fussilet /33
[84] Tevbe /103

Kul innemâ ed'û rabbî: "De ki: Ben ancak rabbime dua ederim." Ancak rabbimi davet ederim, rabbime davet ederim. **Ve lâ uşriku bihî ehadâ:**[85] "Ona hiç kimseyi (hiçbir şeyi) şirk koşmam."

Allah bu ayette de Karun'un helak olması üzerine insanların ne söylediğini beyan ediyor.

Ve asbehallezîne temennev mekânehu bil ems: "Dün onun (Karun'un) yerinde olmak isteyenler bu sabah." **Yekûlûne vey ke ennellâhe yebsutur rızka li men yeşâ':** "Dediler ki: Demek ki Allah dilediğine nimetini genişletir." **Min ibâdihî ve yakdir:** "Kullarından (dilediğine de rızkı) kısar (daraltır, takdir eder)." **Lev lâ en mennallâhu aleynâ:** "Allah'ın ikramı üzerimizde olmasaydı." **Le hasefe binâ, vey ke ennehu lâ yuflihul kâfirûn:**[86] "(Allah) Bizi de batırmıştı. Demek ki kâfirler iflah olmazmış!" Bu yüzden dua ederken Allah'tan her şeyden önce iman, âbdiyet istemek gerekir.

Hep beraber kısaca ayetlerle duayı, nasıl dua edeceğimizi, bununla beraber Allah'ın dua hakkında, davet hakkında bizden neyi anlamamızı istediğini Allah'ın ayetleriyle anlamaya çalıştık.

Allah'ın bir ismiyle dua ederken Allah'ın bize öğrettiği gibi dua etmemiz için o ismin geçtiği ayetleri bilmemiz lazım ki o isimle Allah'a dua edebilelim. Duayı o isimle yapalım değil o isimle dua edelim.

Mesela; Allah'ı Rabb ismiyle tesbih etmek, ona dua etmek veya duayı onunla yapmak istediğimizde bu duamızı nasıl yapmamız gerekir?

Allah'ın Rabb ismiyle ilgili yüzlerce ayet vardır. Zamanımız kısıtlı olduğundan hepsini okumamız mümkün değildir. Bu yüzden anlaşılması için birkaç tane ayet okuyayım. Bu kadarını bilmek

[85] Cinn /20
[86] Kasas /82

dahi Rabb ismiyle nasıl dua edeceğimizi anlamamız için yeterli olur inşallah.

Öncelikle Rabb isminin geçtiği ayetleri okuyalım sonra da kısaca her ayete göre Rabb ismiyle dua edelim inşallah.

El hamdu lillâhi rabbil âlemîn:[87] "Övme ve övülme âlemlerin rabbi olan Allah'a aittir." Bu durumda böyle söylerken âlemlerin rabbi olan Allah'a hamd etmiş olduk.

Duamıza devam etmek istiyorsak ne dememiz gerekir?

Bu ayete göre dua: "Ya rabbi! Beni sana hamd eden kullarından eyle! Seni rab olarak kabul eden kullarından eyle! Ya rabbi! Beni senin terbiyeni kabul eden, vahyine uyan kullarından eyle!" Bunu bu ayetin gereği olarak, duası olarak söylüyoruz. "Beni, Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'in övülmüş ismi olan Muhammed ismine, övülmüş olan peygamberine, resulüne benzeyenlerden eyle! Beni de övgüye layık eyle, övdüğün kullarından eyle" dememiz lazım.

Ulâike alâ huden min rabbihim:[88] "Onlar rablerinden bir hidayet üzeredirler."

Bu ayete göre dua: "Rabbim! Hidayeti veren sensin, beni hidayetine erdir. Beni, seni rab olarak kabul edenlerden eyle. Beni kendi hidayetinle, vahyinle, resulünle hidayete erdir."

Dikkat edilirse Rabb ismiyle dua ederken bu defa Allah'ın Hâdi ismiyle dua ettik. Bunun sebebi ayetin hidayetle ilgili olmasıdır. Bir önceki paragrafta ise Rabb ismiyle yapacağımız duayı Hamid ismiyle beraber yapmıştık; çünkü o paragrafta okuduğumuz ayet de hamd etmekle ilgiliydi, bundan dolayı Allah'ın Rabb ismiyle dua ederken duamızı Hamid ismiyle birlikte yaptık. Bu yüzden Allah'ın ismiyle dua ederken o ismin geçtiği

[87] Fatiha /1
[88] Bakara /5

ayete göre dua etmemiz gerekir ki Allah'a o isimle dua etmiş olalım.

Ayetlere göre Rabb ismiyle dua etmeye devam edelim.

Ellezîne yezunnûne ennehum mulâkû rabbihim:[89] "Onlar rablerine kavuşacaklarından emindirler." Onlar rablerine kavuşmayı diliyorlar, istiyorlar ve bundan da emindirler. Fikirleri, düşünceleri böyledir.

Bu ayete göre dua: "Sen benim rabbimsin. Beni kendine vasıl et. Beni sana vasıl olanlardan, kavuşanlardan eyle ya rabbi!"

Bu, Hz. İbrahim (a.s.)'ın duasıdır. **İz kâle lehû rabbuhû eslim kâle eslemtu li rabbil âlemîn:**[90] "Rabbi ona 'teslim ol' dediği zaman (o da) 'ben âlemlerin rabbine teslim oldum' dedi." Aynı şekilde bizim de "rabbim! Ben de sana teslim oldum" dememiz lazım.

Ulâike aleyhim salâvâtun min rabbihim ve rahmetun ve ulâike humul muhtedûn:[91] "Onlara rablerinden selam, rahmet vardır ve onlar hidayete ermiş olanlardır."

Bu ayete göre dua: "Ya rabbi! Bizi de selamda tut, selamette ve hidayette kıl!"

Allah'ın bir ismiyle dua ettiğimizde o isim hangi ayette nasıl geçiyorsa ya da o isim aklımızda, gönlümüzde ne kadar kalmışsa duamızı ona göre yapmamız, bununla beraber gönlümüzden geldiği gibi dua etmemiz gerekir.

Duayı hangi isimle yaparsak yapalım, mutlaka bütün isimler "Allah" ismine döner; çünkü bütün isimler "Allah" isminden tecelli eder.

[89] Bakara /46
[90] Bakara /131
[91] Bakara /157

Duayı yaparken ya "Allahumme: Allah'ım" dememiz ya da "ya rabbi" veya "rabbenâ" yani "rabbim" veya "rabbimiz" dememiz gerekir. Allah ayet-i kerimede **Allâhu lâ ilâhe illâ huv:** "Allah odur ki kendisinden başka ilah olmayandır (ilah sadece Allah'tır)." **Lehul esmâul husnâ:**[92] "En güzel isimler onundur." Allah'a o isimlerle dua edin,[93] buyurmuştu.

Biz de Allah'ın isimleriyle kısaca nasıl dua edeceğimizi öğreneceğiz inşallah.

Öncelikle Allah isminden başlayalım. Allah ismiyle nasıl dua etmemiz gerekir?

Bütün isimler, bütün güzellikler, sana aittir ya rabbi! Gerçek varlık sahibi olan sensin. Bütün varlık varlığını senden alır, bütün varlık varlığını sana borçludur. Bütün güzellikler güzelliğini senden alır Allah'ım! Sen saf güzellik, saf muhabbet, saf aşksın Allah'ım! Bu aynı zamanda Allah isminin özüdür.

Bizi gönlü, gözü hakka, hakikate karşı kör olanlardan eyleme! Senin varlığından, güzelliğinden, sevginden gafil olanlardan eyleme! Bizi, seni unutan, senin de kendisini kendisine unutturduğun kullarından eyleme! Kıyamet günü "siz beni unuttunuz, bugün ben de sizi unuttum" dediğin kullarından eyleme! Bizi, varlığını seninle bilip varlığını seninle tadanlardan eyle! Güzelliğini senden alıp seninle güzel olanlardan eyle! Sana kul olmayı, âbd olmayı en büyük şeref olarak kabul edenlerden eyle! Bize seni sevmeyi, sana âşık olmayı, aşkınla aşk olmayı nasip eyle! Sen "en güzel isimler Allah'ındır, o isimlerle bana dua edin" buyurmuşsun, biz de o isimlerle sana dua ediyoruz Allah'ım! Sen "Allah'ın ipine sımsıkı sarılın" buyurmuşsun, biz de vahiy ipine, Esmau'l Husna ipine sımsıkı sarılıyoruz ve en güzel isimlerinle seni istiyoruz, senden istiyoruz Allah'ım!

[92] Tâhâ /8
[93] A'râf /180

Şimdi de Allah'ın diğer isimleriyle nasıl dua edeceğimizi öğrenelim inşallah.

Sen rabbsın Allah'ım! Sen bizim rabbimizsin; bizi terbiye eden, bize yolu gösterensin. Bizi terbiyenle terbiye olanlardan, terbiyeni kabul edenlerden eyle ya rabbi! Bizi vahyini kabul edenlerden, gösterdiğin yolda yürüyenlerden, seninle büyüyenlerden, seninle irşad olanlardan, rüştüne erenlerden eyle ya rabbi!

Sen rahmansın Allah'ım! Sen zatında rahman olansın, rahmetini zatına yazansın. Sen rahmetinle kullarına muamele edensin, bize de rahmetinle muamele et! Bizi de Rahman isminin tecellisine mazhar eyle! Kendine, kullarına, mahlûkata merhamet edenlerden eyle!

Sen rahimsin Allah'ım! Sen kullarına merhamet edensin. Mü'minlere özel olarak Rahim ismiyle tecelli edip merhamet edensin. Seni, cennetini, ahiretini isteyeni rahmetinin içine alansın Allah'ım! Bizi de rahmetinin içine aldıklarından eyle! Bizi de kullarına merhamet edenlerden ve onları cennete davet edenlerden eyle!

Sen maliksin Allah'ım! Mülkün sahibi sensin. Biz de senin mülkünüz, biz de sana aidiz. Bizi, mülkünden emanet olarak verdiklerini senin yolunda harcayanlardan eyle, bizi kendini senin mülküne malik görenlerden eyleme! Kendini emanetçi görenlerden eyle! Emaneti ehline teslim edenlerden eyle! Emaneti yerli yerinde kullananlardan, harcayanlardan eyle! Bizi mülküne sahip çıkıp kendini sana şirk koşanlardan eyleme!

Sen ekremsin Allah'ım! Sen zatında Kerim olansın Allah'ım! Bize de Ekrem isminle tecelli edip bizi zatında ekrem olanlardan eyle! Senin yolunda infak edip verirken kerim olarak verenlerden, verirken severek verenlerden, muhabbet duyanlardan eyle! Bizi ekrem olanlardan eyle Allah'ım!

Sen ilahsın Allah'ım! Sen tek mabudsun, sevilmeye, kendisine secde edilmeye layık olansın. Bütün sevgiler, muhabbetler senin hakkındır Allah'ım; çünkü ilah sensin, mabud sensin, sevilmeye, âşık olunmaya layık olan sensin Allah'ım! Bizi sana âşık olanlardan, seni sevenlerden eyle! Bizi aşkla, muhabbetle sana secde edenlerden eyle. Bizi senin sevgine ihanet edenlerden, hainlik edenlerden eyleme. Bizi gönlünü sana açanlardan, İlah isminin tecellisine, aşkına, muhabbetine mazhar olanlardan eyle! Bizi de sevdiklerinden eyle Allah'ım!

Sen vekilsin Allah'ım! Güvenilmeye layık olansın, güvenilmesi gerekensin, güvenilmeyi hak edensin. Bizi de sana tevekkül edenlerden, sana güvenenlerden eyle! Sana şüphe duyanlardan, "acaba" diyenlerden eyleme! Bizi de Vekil isminin tecellisine mazhar eyle! Bizi de güvenilir kıl, kullarının güvenine mazhar eyle Allah'ım!

Sen ğafursun Allah'ım! Bütün günahları mağfiret edensin Allah'ım! Günahlarımızı mağfiret eyle Allah'ım! Aynı şekilde Ğafur isminle bize tecelli edip bizi insanların hatasını, kusurunu mağfiret edenlerden, affedenlerden eyle! Bizi kullarına ceza verenlerden, hatalarını, kusurlarını kullarının yüzüne vuranlardan eyleme Allah'ım!

Sen e'âlasın Allah'ım! Sen yüceler yücesisin, anlaşılmayacak kadar yücesin Allah'ım! Yüceliğin önünde secde ediyoruz Allah'ım! Başımızı yere koyuyoruz Allah'ım! E'âla olan sensin! Sen bize "e'âla olan rabbinin ismini tesbih et" buyurdun, biz de seni tesbih ediyoruz Allah'ım! Subhane rabbiyel e'âla, diyoruz Allah'ım!

Sen habirsin Allah'ım! Sen her şeyden haberdar olansın Allah'ım! Bizi de bizden haberdar et Allah'ım! Nefsimizden haberdar et Allah'ım! Ruhumuzdan haberdar et Allah'ım! Güzelliğinden haberdar et Allah'ım!

Sen meliksin Allah'ım! Mülkün meliki sensin Allah'ım! Bizim melikimiz sensin Allah'ım! Bizi iradesini sana teslim edenlerden eyle Allah'ım! Bizi de kendi nefsimize melik eyle Allah'ım! Bizi emanet olarak verdiklerine melik eyle Allah'ım! Senin melikliğinle onları idare edelim, nefsimizi idare edelim Allah'ım!

Sen ehadsın Allah'ım! Sen zatında tek olansın Allah'ım!

Sen samedsin Allah'ım! Sen her şeyin kendisine muhtaç olduğu zatsın, hiçbir şeye muhtaç olmayansın Allah'ım! Bizi de muhtaçlığını sana bilenlerden eyle! Bizi senden başka kimseye muhtaç eyleme Allah'ım!

Sen âzizsin Allah'ım! Bütün şeref sana aittir Allah'ım! Bizi de azizliğinle aziz eyle Allah'ım! Azizliğinle şereflendir Allah'ım! Bizi şerefini senden bilenlerden eyle Allah'ım!

Sen hamidsin Allah'ım! Sen hamda, övgüye layık olansın, bizi de sana hamd edenlerden eyle Allah'ım! Bizi seni övenlerden eyle Allah'ım! Övdüklerini övenlerden eyle Allah'ım! Bizi de övdüklerinden eyle Allah'ım!

Sen vedudsun Allah'ım! Sen karşılıksız sevensin Allah'ım! O muhabbeti, vuddu verensin Allah'ım! Bizi de sevdiklerinden eyle Allah'ım! Vedud isminin tecellisine mazhar eyle Allah'ım! Bize seninle sevmeyi ikram et Allah'ım! Senin Vedud isminin tecellisiyle sevmeyi bizlere ikram eyle Allah'ım! Bize seni sevmeyi ikram et, sevdiklerinin sevgisini ikram et Allah'ım! Sevdiğin amellerin sevgisini ikram et Allah'ım!

Sen fââlsın Allah'ım! Sen her anda bir şe'ende olansın, her anda hükmünü icra edensin Allah'ım! Bizi de bunu görenlerden, bunun farkında olanlardan eyle Allah'ım! Bizi de Fââl isminin tecellisine mazhar eyle Allah'ım! Bizi de her an bir işte eyle Allah'ım! Bizi her anda yolunda hizmet edenlerden eyle Allah'ım!

Sen muhitsin Allah'ım! Bütün varlığı, her şeyi ihata edensin ve çepeçevre kuşatansın Allah'ım! Bizi de gördüğü her şeyin senin isimlerinin tecellisi olduğunu bilenlerden, buna şahit olanlardan eyle! Bizi, bize şah damarımızdan daha yakın olduğunu tadanlardan eyle Allah'ım!

Sen basirsin Allah'ım! Gizliyi de, aşikâr olanı da görensin Allah'ım! Bize de basireti ihsan et Allah'ım! Hakkı, hakikati görmeyi nasip et Allah'ım!

Sen âlimsin Allah'ım! Her şeyi bilensin Allah'ım! Âlim isminle bize tecelli edip, bizi de âlimlerden eyle Allah'ım! Bizi, seni bilenlerden eyle Allah'ım! Hakkı, hakikati anlayanlardan eyle Allah'ım!

Sen hakîmsin Allah'ım! Sen her işinde hikmet sahibisin Allah'ım! Her işinde mutlaka bir muradın var Allah'ım! Hâkim isminle bize tecelli et Allah'ım! Bizi hâkimlerden eyle, hikmet ehlinden eyle Allah'ım! Bizi senin muradını anlayanlardan eyle Allah'ım!

Sen kâdirsin Allah'ım! Mutlak güç ve kudret sahibisin, aynı zamanda her şeye kaderini, takdirini koyansın Allah'ım! Bizi de nefsimize, imtihanlara karşı güçlü eyle ve bizi, kaderini senin razı olduğun gibi çizenlerden, ebedi hayatına göre yaşayanlardan eyle Allah'ım!

Sen rakibsin Allah'ım! Yarattıklarını koruyansın Allah'ım! Gözetensin Allah'ım! Beraber olansın Allah'ım! Bizi de koru, muhafaza et Allah'ım!

Sen hallâksın Allah'ım! Sen yaratmayı her an tekrar edensin Allah'ım! Her an bir işte olansın, her an yeniden yaratansın, bizi de yeniden yarat Allah'ım! Hakikatinle yarat Allah'ım! Bize zatınla, sıfatınla tecelli edip bizi beşeriyetimizden kurtar ve bizi Hz. İnsan eyle Allah'ım!

Sen nasirsin Allah'ım! Sen hayırda kuluna yardım edensin Allah'ım! Bize yardım et Allah'ım! Bizi de Nasir isminin tecellisine mazhar eyle Allah'ım! Bizi kullarına, varlığa, mahlûkata yardım edenlerden eyle Allah'ım!

Sen kadîrsin Allah'ım! Sen hükmünü icra edensin Allah'ım! Dilediğini takdir edip gereğini yerine getirensin Allah'ım! Kudretin her şeye yeter Allah'ım! Bizi de Kadîr isminin tecellisine mazhar eyle Allah'ım! Bizi nefsine kadîr olanlardan, nefsine güç yetirenlerden eyle Allah'ım!

Sen zul celâli vel ikrâmsın Allah'ım! Sen azamet ve kibriya sahibisin, ikram sahibisin Allah'ım! Bizi de ikram sahibi olanlardan eyle Allah'ım!

Sen fâtırsın Allah'ım! Sen yoktan yaratansın Allah'ım!

Sen hâlıksın Allah'ım! Sen yaratansın Allah'ım! Tek yaratansın Allah'ım!

Sen ğaniyysin Allah'ım! Sen zengin olansın, her şeyin kendisine muhtaç olduğu zatsın Allah'ım! Bizi kendinden başkasına muhtaç eyleme Allah'ım!

Sen şekursun Allah'ım! Şükrün karşılığını verensin Allah'ım! Bizi şükreden kullarından eyle Allah'ım!

Sen halimsin Allah'ım! Kullarına, mahlûkata hilm ile yumuşak şekilde muamele edensin Allah'ım! Bize hilminle muamele et Allah'ım! Halim isminle bize tecelli et Allah'ım! Bizi halim eyle Allah'ım!

Sen hafiyysin Allah'ım! Sen gizlisin Allah'ım! Gizliyi bilensin Allah'ım! Sen lütufkârsın Allah'ım! Bize lütfunla muamele et Allah'ım! Bizi de lütufkâr eyle Allah'ım!

Sen hayrsın Allah'ım! Her işin, her muamelen saf hayırdır Allah'ım! Bizi de her muamelenin, gönderdiğin her imtihanın kulların için mutlak hayr olduğunu bilenlerden eyle Allah'ım!

Sen ğaffarsın Allah'ım! Sen tekrar tekrar mağfiret edensin Allah'ım! Bizi de kendisine karşı yanlış yapanları tekrar tekrar mağfiret edenlerden eyle Allah'ım!

Sen hayy ve kayyum olansın Allah'ım! Varlığı varlıkta tutansın Allah'ım! Bütün varlığın kendisiyle diri olduğu zatsın Allah'ım! Bizi de seninle dirilenlerden, senin varlığınla varlıkta durduğunun şu'urunda olanlardan eyle! Bizi her anda senin hayy ve kayyum olduğunu ve seninle varlıkta durduğunu tadanlardan eyle Allah'ım!

Sen hakksın Allah'ım! Gerçek varlık sensin Allah'ım! Bizi de Hakk isminin tecellisine mazhar eyle Allah'ım! Bizi vehmi olan varlığından kurtulup hak olan varlığınla var olanlardan eyle Allah'ım!

Sen âzimsin Allah'ım! Sen azamet sahibisin Allah'ım! Sen "azim olan rabbinin ismini tesbih et" buyurdun, biz de azim olan rabbimizin ismini tesbih ediyoruz Allah'ım! Subhane rabbiyel azim; bütün azamet sana aittir Allah'ım! Bizi de azametin karşısında eğilenlerden eyle Allah'ım!

Sen kerimsin Allah'ım! Sen ikram edensin Allah'ım! Bizi de ikram edenlerden eyle Allah'ım! Kerim isminle bize ikram et Allah'ım! Bize Kerim isminle tecelli edip bizi de kerim eyle Allah'ım!

Sen semi'sin Allah'ım! Her şeyi işitensin Allah'ım! Bizi de seni işitenlerden eyle Allah'ım! Vahyini işitenlerden, işittirenlerden eyle Allah'ım!

Sen muktedirsin Allah'ım! Dilediğine güç yetirensin Allah'ım! Dilediğini yaratan, dilediğini yok edensin Allah'ım! Bizi

de muktedir eyle Allah'ım! Nefsimize karşı bizi muktedir eyle Allah'ım! Bizi nefsine güç yettirenlerden eyle Allah'ım! Nefsimizin iktidarı bizde olsun Allah'ım! Gönlümüzün iktidarı ruhumuzda olsun Allah'ım!

Sen melîksin Allah'ım! Bütün mahlûkatı idare edensin Allah'ım! Bizi de nefsini idare edenlerden ve nefsine melîk olanlardan eyle Allah'ım!

Sen vehhabsın Allah'ım! Karşılıksız hibe edensin Allah'ım! Bizi de hiçbir menfaat gözetmeden hibe edenlerden eyle Allah'ım!

Sen vahidsin Allah'ım! Sıfatlarında tek olansın Allah'ım! El Esmau'l Husna sana aittir Allah'ım! El Esmau'l Husna'nla, zatınla, sıfatınla bize tecelli edip yeryüzünde bizi de kendine halife eyle, ayna eyle Allah'ım!

Sen kahharsın Allah'ım! Sen kahredensin Allah'ım! Bizi de nefsimiz üzerinde kahhar eyle Allah'ım! Şeytana karşı kahhar eyle Allah'ım! Müşriklere karşı kahhar eyle Allah'ım! Seni sevmeyenlere, düşmanlarına karşı bizi kahhar eyle Allah'ım!

Sen muntakimsin Allah'ım! Zalimlerden mazlumun intikamını alansın Allah'ım! Bizim de nefsimiz bize zulmetti, şeytan bize zulmetti, onlara karşı muntakim ol Allah'ım! Bizi de Muntakim eyle Allah'ım! Nefsinden, şeytandan intikam alanlardan eyle Allah'ım! Nefsini sana boyun büktürenlerden, sana secde ettirenlerden eyle Allah'ım!

Sen kebirsin Allah'ım! Büyük olan sensin Allah'ım! Büyüklüğü anlaşılamayacak kadar âli olan, kebir olan sensin Allah'ım! Bizi senin büyüklüğünü anlamayacağını idrak edenlerden eyle Allah'ım!

Sen muteâlsın Allah'ım! Sen yüceler yücesisin Allah'ım! Sen yüceltensin Allah'ım! Bize de Muteâ'l isminle tecelli edip bizi yücelt Allah'ım! Alayi iliyine çıkar Allah'ım!

Sen kaimsin Allah'ım! Bütün varlığı, bütün işleri ayakta tutansın Allah'ım! Bizi de işlerini ayakta tutanlardan eyle Allah'ım! Kulluğunu ayakta tutanlardan eyle Allah'ım! Maneviyatını ayakta tutanlardan eyle Allah'ım!

Sen şehidsin Allah'ım! Her şeyin şahidi olan sensin Allah'ım! Her şeye şahit olan, gören sensin Allah'ım! Bizi de şahitlerden eyle Allah'ım! Sana, cemaline şahit olanlardan eyle Allah'ım! Bizi tecelline, El Esmau'l Husna'na, güzelliğine şahit olanlardan eyle Allah'ım! Kendi gönlünde, kendi arşında sana şahit olanlardan eyle Allah'ım!

Sen berrsin Allah'ım! Sen iyilik edensin Allah'ım! Va'dini yerine getirensin Allah'ım! Berr isminle bize tecelli edip bizi de iyilik edenlerden eyle Allah'ım! Va'dini yerine getirenlerden eyle Allah'ım! Bizi sana karşı sadıklardan eyle, va'dinden dönenlerden eyleme Allah'ım!

Sen latifsin Allah'ım! Sen her şeye nuruyla tecelli edip lütfuna erdirensin Allah'ım! Bize de Latif isminle tecelli edip lütfunu ihsan eyle, ikram eyle Allah'ım! Bizi de latif eyle Allah'ım!

Sen varissin Allah'ım! Her şeyin kendisine ait olduğu zatsın Allah'ım! Bizi de cennetine varis eyle Allah'ım!

Sen karibsin Allah'ım! Sen her şeye her şeyden daha yakın olansın Allah'ım! Bize de yakınlığını tattır Allah'ım! Bizi de kendine, resulüne yakın olanlardan eyle Allah'ım!

Sen mucibsin Allah'ım! Sen duaya icabet edensin Allah'ım! Bizim de duamıza icabet et Allah'ım! Bizi de Mucib eyle Allah'ım! Dualara, isteklere, hayra icabet etmeyi bize nasip eyle Allah'ım!

Sen kaviyysin Allah'ım! Sen güçlü olansın Allah'ım! Kuvvetli, kudretli olansın Allah'ım! Bizi de nefse, şeytana, dünyaya karşı güçlü kıl Allah'ım!

Sen mecidsin Allah'ım! Şeref sahibi olan sensin Allah'ım! Şereflendiren sensin Allah'ım! Arşa tecelli edip şereflendirdiğin gibi bizim de gönlümüze, gönül arşımıza tecelli et Allah'ım! Gönül arşımızı şereflendir Allah'ım!

Sen musteânsın Allah'ım! Sen kendisine sığınılansın Allah'ım! Biz de sana sığınıyoruz Allah'ım! Nefsimizin, şeytanın, dünyanın şerrinden sana sığınıyoruz Allah'ım! Bizi de Musteân isminin tecellisine mazhar eyle Allah'ım! Sıkıntıdakiler, bilmeyenler bize sığındığında bizim de onları korumamızı, onlara ikram etmemizi bize nasip eyle Allah'ım!

Sen ğalibsin Allah'ım! Her şeye galip olan sensin Allah'ım! Bize de Ğalib isminle tecelli eyle Allah'ım! Bizi nefsimize galip eyle Allah'ım! Bizi dünyaya, şeytana, dünya hayatına mağlup olanlardan eyleme Allah'ım! Bizi galip olanlardan eyle Allah'ım!

Sen hafizsin Allah'ım! Sen koruyansın, gözetensin Allah'ım! Bizi de Hafiz isminin tecellisiyle tecelli ettiklerinden eyle Allah'ım! Nefhettiğin ruhu koruyanlardan, muhafaza edenlerden eyle Allah'ım! Bizi va'dini, peygamberini, vahyini koruyanlardan, muhafaza edenlerden, gözetenlerden eyle Allah'ım!

Sen kahirsin Allah'ım! Sen hükmünde çıkma imkânı olmayansın Allah'ım! Bizi de nefsimiz üzerinde kahir eyle Allah'ım!

Sen faliksin Allah'ım! Yarıp ortaya çıkaransın Allah'ım! Yarattığın bir varlığı yeniden yaratansın Allah'ım! O varlıktan başka bir varlık yaratansın Allah'ım! Bizim de beşeri tarafımızdan Hz. İnsanı çıkar Allah'ım!

Sen bedi'sin Allah'ım! Eşsiz ve benzersiz yaratansın Allah'ım!

Sen hakemsin Allah'ım! Sen hüküm verensin, hükmedensin Allah'ım! Hakem isminle bize tecelli et Allah'ım! Bizi

doğru hüküm verenlerden eyle Allah'ım! Senin hükmünle hükmedenlerden eyle Allah'ım!

Sen sadıksın Allah'ım! Va'dinde sadık olansın Allah'ım! Sadık isminle bize tecelli et Allah'ım! Bizi sadıklardan eyle Allah'ım! Va'dine sadakat gösterenlerden eyle Allah'ım! Bizi hainlerden eyleme Allah'ım! Va'dinden dönenlerden eyleme Allah'ım! Sana verdiği sözden cayanlardan eyleme Allah'ım! Bizi vahyine, peygamberine, sana olan kulluğuna sadık olanlardan eyle Allah'ım!

Sen raufsun Allah'ım! Şefkatle, rahmetle muamele edensin Allah'ım! Bize de şefkatinle, rahmetinle muamele et Allah'ım! Rauf isminle bize tecelli edip bizi de rauf eyle Allah'ım! Bizi kendine, varlığa, mahlûkata, şefkatle, merhametle muamele edenlerden eyle Allah'ım!

Sen kefilsin Allah'ım! Sen kullarının bütün işlerine hem dünyasına, hem ahretine hem de varlığına kefil olansın Allah'ım! Bizi seni kefil olarak kabul edenlerden eyle Allah'ım! Kefaletini yeterli görenlerden eyle Allah'ım! Bizi de Kefil isminin tecellisine mazhar eyle Allah'ım! Bizi kullarının ebedi hayatına kefil olanlardan eyle Allah'ım!

Sen âliyysin Allah'ım! Sen yüceler yücesisin Allah'ım! Âliyy isminle bize tecelli edip bizi de yücelt Allah'ım! Güzelliğinle bizi güzelleştir Allah'ım!

Sen fettahsın Allah'ım! Sen kapıları açansın Allah'ım! Gönülleri açansın Allah'ım! Perdeleri açansın Allah'ım! Fettah isminle tecelli edip bize de kapıları aç Allah'ım! Gönlümüzü aç Allah'ım! Perdeleri aç Allah'ım! Fettah isminle tecelli edip bizi de fettah eyle Allah'ım! Kapıları, gönülleri, perdeleri bize de açmayı nasip eyle Allah'ım!

Sen kâfisin Allah'ım! Her şeye yetensin Allah'ım! Her şeye yeterli olansın Allah'ım! Bizi de seni kâfi olarak görenlerden, kâfi olarak kabul edenlerden eyle Allah'ım!

Sen rafi'sin Allah'ım! Sen ref edensin, yükseltensin Allah'ım! Bizi de ref ettiğin kullarından eyle Allah'ım!

Sen muhyisin Allah'ım! Sen diriltensin Allah'ım! Bizi de güzelliğinle dirilt Allah'ım! Zatınla, sıfatınla tecelli edip bizi dirilt Allah'ım! Bizi yaşayan ölülerden eyleme Allah'ım! Seninle olmayanlar ölüdür, bizi onlardan eyleme Allah'ım! Bizi seninle, vahyinle dirilenlerden eyle Allah'ım!

Sen veliyysin Allah'ım! Sen gerçek dostsun Allah'ım! Hakiki dost sensin Allah'ım! Bizi de dostluğuna kabul eyle Allah'ım! Dostluğunu ikram ettiklerinden, velayeti ihsan ettiklerinden eyle Allah'ım!

Sen mevlasın Allah'ım! Sen hakiki dostsun Allah'ım! Yardım edensin Allah'ım! Dostluğun yolunda yardım edensin Allah'ım! Bize de yardım et Allah'ım! Bize Mevla isminle tecelli edip bizi de dostluğuna yardım edenlerden eyle Allah'ım!

Sen rezzaksın Allah'ım! Sen rızkı verensin Allah'ım! Maddi, manevi rızkı veren sensin Allah'ım! Bize de maddi, manevi rızık ihsan eyle Allah'ım! Rızkı bizim elimizle kullarına ihsan etmeyi nasip et Allah'ım! Bize Rezzak isminle tecelli edip rızkı elimizle dağıt Allah'ım!

Sen metinsin Allah'ım! Sen kendisine karşı gelinemeyensin Allah'ım! Güç yetirilemeyensin Allah'ım! Bize de Metin isminle tecelli eyle ve nefsimizin bize güç yettirmesine karşı bizi metin olanlardan eyle Allah'ım!

Sen hâdisin Allah'ım! Hidayeti verensin Allah'ım! Hidayete erdirensin Allah'ım! Hidayet yolunu gösterensin Allah'ım! Bize de hidayetini ihsan eyle, ikram eyle Allah'ım! Bize de Hâdi isminle

tecelli et ve bizi hidayete erdirenlerden eyle Allah'ım! Bizi kullarına yolunu, hidayeti gösterenlerden eyle Allah'ım!

Sen afuvvsun Allah'ım! Sen affedensin Allah'ım, bizi de affet Allah'ım! Bize Afuvv isminle tecelli eyle ve bizi de kullarını affedenlerden eyle Allah'ım!

Sen tevvabsın Allah'ım! Tövbeleri kabul edensin Allah'ım! Sana dönenlerin dönüşünü kabul edensin Allah'ım! Bize de Tevvab isminle tecelli edip, özür dileyenlerin özrünü kabul edenlerden eyle Allah'ım! Bizim de tövbemizi kabul eyle Allah'ım! Bizim de sana dönüşümüzü kabul eyle Allah'ım! Bizi kendinden başka tarafa döndürme Allah'ım!

Sen vasi'sin Allah'ım! Senin ilmin, rahmetin her şeyi kuşatmıştır Allah'ım! Vasi' isminle bize de tecelli edip ilmimizi, rahmetimizi arttır Allah'ım! Gönlümüzü genişlet Allah'ım! Zatınla, sıfatınla bize tecelli edinceye kadar Vasi' isminin tecellisiyle gönlümüzü genişlet Allah'ım!

Sen şakirsin Allah'ım! Şükredilmeye layık olansın Allah'ım! Bizi şükredenlerden eyle Allah'ım! Şakir isminle tecelli edip şükre layık eyle Allah'ım! Şükredilmeye layık eyle Allah'ım!

Sen evvelsin, ahirsin Allah'ım! Sen evveli, ahiri olmayansın Allah'ım! Bizim evvelimiz de ahirimiz de seninledir Allah'ım! Bizi bunun idrakinde olanlardan eyle Allah'ım! Bu tecelliyi yaşayanlardan eyle Allah'ım! Varlığını seninle bilenlerden eyle Allah'ım!

Sen zahirsin, batınsın Allah'ım! Bizim zahirimiz de batınımız da seninledir Allah'ım! Bizi bu tecelliye mazhar olanlardan eyle Allah'ım! Zahirini de batınını da seninle bilenlerden eyle Allah'ım! Bunu seninle tadanlardan eyle Allah'ım!

Sen mubinsin Allah'ım! Sen apaçık tecelli edensin Allah'ım! Sen zuhur edensin Allah'ım! Zatınla, sıfatınla bize zuhur et Allah'ım! Bizde zuhur et Allah'ım!

Sen nursun Allah'ım! Sen yerlerin ve göklerin nurusun Allah'ım! Sen bütün varlığın nurusun Allah'ım! Bize de nurunla tecelli et ve bizi nurlandır Allah'ım! Bizi nurunla tecelli ettiklerinden eyle Allah'ım!

Sen cami'sin Allah'ım! Toplayansın, bir araya getirensin Allah'ım! Bize de Cami' isminle tecelli et Allah'ım! Bizi de toplayanlardan eyle Allah'ım! Parçayı gören değil bütünü görenlerden eyle Allah'ım! Bütünden hakikati müşahede edenlerden eyle Allah'ım! Bizi kesrette vahdeti, vahdette kesreti müşahede edenlerden eyle Allah'ım!

Sen kuddussun Allah'ım! Mukaddes olan, münezzeh olan sensin Allah'ım!

Sen selamsın Allah'ım! Selameti verensin Allah'ım! Selamet yurdunu hazırlayansın Allah'ım! Bize selam et Allah'ım! Bizi selamete erdir Allah'ım!

Sen mü'minsin Allah'ım! İman verensin Allah'ım! Emin olunansın Allah'ım! Bizi mü'minlerden eyle Allah'ım! Emin olanlardan eyle Allah'ım! Senden emin olanlardan eyle Allah'ım!

Sen muheyminsin Allah'ım! Sen bütün varlığı gözetensin Allah'ım! Varlığı kontrolünde tutansın Allah'ım! Bizi de nefsini, hayatını kontrol altında tutanlardan eyle Allah'ım!

Sen cebbarsın Allah'ım! Dilediğini zorla yaptıransın Allah'ım! Bize de Cebbar isminle tecelli edip bizi cebbar eyle Allah'ım! Nefsimize, düşmana, şeytana karşı bizi cebbar eyle Allah'ım!

Sen mutekebbirsin Allah'ım! Azamet ve kibriya sana aittir Allah'ım! Büyüklüğünle bizi büyük yap Allah'ım! Kul olarak bizi büyük yap Allah'ım!

Sen bari'sin Allah'ım! Her şeyi birbirine uygun yaratansın Allah'ım! Bâri' isminle bize tecelli et Allah'ım! Biz de gönlümüzü senin esmana uygun yapalım Allah'ım! Her bir esman tek tek birbirine uygun olarak gönlümüzde tecelli etsin Allah'ım!

Sen musavvirsin Allah'ım! Sen suret verensin Allah'ım! Bizi de Musavvir isminin tecellisine mazhar eyle Allah'ım! Güzelliğinle güzel eyle Allah'ım!

Sen mukitsin Allah'ım! Sen her şeyin karşılığını verensin Allah'ım!

Sen hasibsin Allah'ım! Her şeyi bir hesapla yapansın Allah'ım! Hesabımızı kolay eyle Allah'ım! Bize Hasib isminle tecelli eyle ve bizi hesabını dünyadayken verenlerden eyle Allah'ım!

Sen subhansın Allah'ım! Subhanallahi amma yuşrikun. En güzel isimler sana aittir Allah'ım! Bütün güzellikler sana aittir Allah'ım! Sen subhansın, bütün isimlerinde subhan olansın, düşünceden, hayalden münezzeh olansın Allah'ım! Sen zandan münezzehsin Allah'ım! Sen kendini anlattığın gibi yüceler yücesi, subhan olan rabbimizsin Allah'ım! Rahman ve rahim olan rabbimizsin. Kuddus olan, subhan olan rabbimizsin. İstediğimizi senden isteriz Allah'ım! Bizim rabbimiz sensin, mucibimiz sensin, dualarımıza icabet et Allah'ım!

Âmin, âmin, âmin ve selamun âlel murselin vel hamdu lillahi rabbil âlemin. El Fatiha meas selavat.